فهرست جلد الخامس من المثنوی الشریف

Süleymaniye U Kütüphanesi
Hazan Hüsnü P.
Eski Kayıt 802/5

جلد خامس
مثنوى

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى جعل الشريعة سراجا للطالبين * والطريقة مذهبا للسالكين * والحقيقة مشهدا للواصلين * وجعل المثنوى الشريف خصوصا هذا الجلد اللطيف جامعا لاسرار هذه الثلثة بالدلائل والبراهين * وصير ابياته الشريفة كالاوانى لاشربة العلوم والمعانى (شرابا للصابرين) ولذة للشاربين * وصلى الله على سيدنا محمد سيد المرسلين * وخاتم النبيين الداعى الى مرتبة الحقيقة بالشواهد واليقين * وعلى آله واصحابه اجمعين * اما بعد * حمدا لله واهب النعم * والصلوة على نبيه محمد شفيع الامم * لابحه * اعلم ان فضيلة هذا الجلد على سائر اخوانه ثابتة باعتبارات وهى كل ما وقع فيه من الابيات والحكايات والامثال والاشارات * ان اعتبرت غير موجودة فى سائر اخوانه والموجود الاعتبارى خير من غير الموجود فبهذا الاعتبار يجوز ان يكون هذا الجلد افضل من سائر المجلدات ومرادنا بهذا التعبير كلما اتيت بجلد من اى جلد كان وقرأته فهو خير لك فى تلك الاوقات هذا لاغير وان اعتبرت كل جلد من المجلدات مثل درجة السلم وطبقة السموات فالثانية اعلى من الاولى والثالثة اعلى من الثانية والرابعة اعلى من الثالثة والخامسة اعلى من الرابعة فبهذا الاعتبار هذا الجلد اعلى من حيث المرتبة من المجلدات الاربعة ويجوز ان يعتبر ويستدل على فضيلته على سائر اخوانه بقوله (در بيان آنكه شريعت همچو شمعيست كه راه مى نمايد) الى آخره وهذا القول براعة استهلال وهى كون ابتداء الكلام مناسبا للمقصود فى ديباجة الكتابة على وجه يتضمن الاشارة الى المباحث الآتية فالمباحث الآتية فى هذا الجلد هى من اصول الشريعة ومسائل الطريقة واسرار الحقيقة التى هى اقصى مقاصد السالكين (واعلى مطالب العاشقين) فيكون هذا الجلد جامعا لاسرار هذه الثلثة فباعتبار جامعيته يكون اولى من سائر اخوانه فان قلت كل واحد من المجلدات جامع لاسرار هذه الثلثة فما وجه تخصيص الجامعية بهذا الجلد اقول نعم ولكن ذكر البحث المتعلق

بهذه الثلثة اكثر فيه مما ذكر فى غيره مثل بحث الكافر الجبرى بالمؤمن السنى بطوله وهو البحث الشريف الذى يتعلق بالعقائد التى هى اصول الشريعة وكذلك يتعلق بعلم القضاء والقدر الذى هو نتيجة الطريقة واسرار الحقيقة فباعتبار هذا تخصيص الجامعية به اولى من غيره فاذا عرفتم الوصية اخوانى لابد لكم ان تطلبوا هذا العلم واصله مع الشرق والحنين ولو كان هذا العلم واهله بالصين وان لم تجدوا اهله فعليكم بهذا الشرح المتين * فانه يغنى عن الاهل للمستخرجين ان تضمر بطونكم شوقا فلتحصيله اولى وان تسهر عيونكم فلمشاهدة جماله اليق واحرى سهر العيون لمشاهدة وجهه نافع وبكاؤهن لغير افتقاده ضائع ولابد لكم ان تعملوا بكل ما وقع فيه فان العلم بلا عمل عقيم والعمل بلا علم سقيم والعمل مع العلم صراط مستقيم فمن اراد ان يسلك اليه فليأخذ اولا شمع الشريعة المنيرة ثم ليذهب فى الطريقة المنيفة الانيقة حتى يشاهد الحضرة الالهية ويصل الى مرتبة الحقيقة ومن لم ينور بانوار الشريعة المنيرة فهو فى ظلمة ليس له من نور ومن لم يسلك بالطريقة لم يصل الى مرتبة الحقيقة اللهم نور قلوبنا بانوار معرفة الشريعة وطهر نفوسنا بانهار الطريقة وكل عقولنا باسرار الحقيقة ياذا اللطف والموهبة برحمتك يا ارحم الراحمين فقال سلطان العارفين وبرهان الواصلين كاشف اسرار اليقين (در بيان آنكه شريعت همچو شمعيست كه ره مى نمايد) انك بيانندهدر كه شريعت بر شمع كبيدر كه سالك اولنلره وظلمت طبيعتده قالنلره يول كوستررر بعض نسخهده بدانيد وبشناسيد كه شريعت همچو شمعيست ره مى نمايد واقع اولمشدر معناسى روشندر (با انكه شمعى بدست آورى راه رفته نشود وكارى كرده نشود) يونك برله كه بر شمع اله كتوره سن يوله كيدلمش اولمز وبركار ايلمش اولمز يعنى مع هذا شمع شريعتى اله كتوره سن وكنديكى انك انواريله منور ايليه سن مجرد شمع شريعتى اله كتورمكله يوله كيدلمش اولمز (چون در راه آمدى اين رفتن تو طريقتست) چونكم يوله كلدك يوسنك يوله كتمك طريقتدر يعنى شمع شريعتى اله كتورب انك عمليله قلبكى منور قالدقدنصكره چونكم طريق حقه كله سن وجمله معاصيدن تائب اوله سن شرع شريف بيورديغى اوزره اعماله شروع قيله سن پس بوسنك كتمكلك طريقتدر (وچون بمقصود رسيدى آن حقيقتست) وچون مقصوده ايريشه سن اول حقيقتدر حقيقته واصل اولدقدنصكره هر نكم انبيا واوليا ديديلرسه سنك نقد حالك اولور طريقت افعالك وشريعت اقوالك اولور كما قال عليه السلام (الشريعة اقوالى والطريقة افعالى والحقيقة حالى) حقيقته واصل اولدقدنصكره محقق اولور وبعد الوصول الى مرتبة الحقيقة جانب تقليددن نجات بولور وتحقيقك شرحى طريقتنامهده باب عاشرده درجهٔ رابعهده مذكور اولمشدر انده طلب اوله (از ن

جهت كفته اند لوظهرت الحقايق ابطلت الشرايع) بوجهتدن اوزى ديمشلردر
اكر حقايق ظاهر اوليدي شريعتلر باطل اولوردي يعني شريعتدن وطريقتدن
مقصود حقيقة الحقايقه وصولدر چونكم حقائق ظاهر اوله وسالك حقيقة الحقايق
مشاهده قيله اول وقتده احكام شرايعك وجودي قالمز بلكه عند ظهور الحقايق
شرايع لغو و بيمعني اولور ديمشلر نتكيم آخرت ظهوره كلدكده انده حقايقك ظهوره
كلسيله شرايع باطل اولور شرايعك حكمي انجق جان بدندن خروج ايلينجه يه دكدر
انكچون موت كلوب حقيقت عيان اولدقدنصكره بركسه ايمان كتورسه مقبول اولمز
وكذلك احكام شرعيه اوزره عمل قيلسه بنه قبول اولمز زيرا حقايق ظهوره كلمشدر
ومقصود عيان اولمشدر وشريعتك حكمي قالمامشدر انكچون اعمال شرعيه عند ظهور
الحقايق مقبول اولمز وحقايقدن مراد اعيان ثابته در واعيان ثابته صور علمية الهيه در
هر كسك علم اللهده اولان وجودنه عين ثابته ديرلر واول كسنك عين ثابته سي كندي
حقيقتيدر وفي الحقيقة اعيان ثابته اكر ظاهر اوليدي بو شرايعك احكامي باطل
اولوردي ديمك اولور (همچنانكه مس زرشود بعمل كيميا ياخود از اصل زر بود)
مثلا انجلين برمس عمل كيميا ايله زر اولسه ياخود اصلندن آلتون اولسه (اورانه عمل
كيميا حاجتست ونه خود را در كيميا ماليدن حاجتست كه آن طريقتست) ونه اول
زر كندوسني كيميايه سورمكه احتياج طوته كه اول طريقتدر خلاصهٔ كلام بويله
ديمك اولور كه مثلا بر ناقص كسنه علم شريعت وعمل طريقتله بر مرتبه يه ايرسه كه
خالص آلتون كبي كامل اولسه وياخود بركسه اصلنده اوزي كامل ومكمل اولسه اول
كامل اولان كسنه لرك علم شريعته احتياجي اولمز زيرا علم شريعت انلك معلوميدر
وكندويي عمل طريقته مقارن ايلمكه دخي احتياج يوقدر كه اندن هرنه عمل صادر
اولورسه اول عين طريقت اولور هنوز مبتدي اولوب اوسط سلوكده اولنلر اول عملي
كندولره طريقت اتخاذ ايلمك لازم كلور اما اول كاملك اول عمله احتياجي يوقدر
(ولهذا كفته اند طلب الدليل بعد الوصول الى المدلول قبيح وترك الدليل قبل الوصول
الى المدلول قبيح) و بو اجلدن ديمشلردر مدلوله وصولدنصكره دليلك طلبي قبيحدر
مدلوله وصولدن مقدم هم دليلي ترك ايلمك قبيحدر دليلدن مراد مرتبهٔ حقيقته وسيله
وموصله اولان احكام شرعيه واعمال مرعيه اولور پس حقيقته واصل اولدقدنصكره
ومقصود حاصل اولدقدنصكره اسباب ودلائله مراجعت ايلمك قبيح اولور مكر
آخرك وجودني تربيه وتكميلدن اوترى مراجعت اولنمش اوله بورايه متعلق اولان
تحقيق وتفصيل اوچنجي جلدده داستان مشغول شدن عاشق بعشق نام خواندن
سرخده مرور ايلمشدر اول محلده طلب اولنه (حاصل انكه شريعت هم علم كيميا
آموختنست يا از استادي ويا از كتابي وطريقت استعمال كردن داروها ومس را

در كيميا ماليدن وحقيقت زر شدن مس) حاصل كلام اولدر كه علم شريعت علم كيميايي
اوكرنمك كبيدر يا بر استاددن ويا بر كتابدن وطريقت في المثل اول كيميايه مناسب
اولان دارولري استعمال ايتمكدر و باقري كيميايه سورمكدر وحقيقتك مثالي باقر آلتون
اولمق كبيدر يعني مرتبهٔ حقيقته واصل اولمق باقر آلتون مرتبه سني بولمق كبيدر پس
شول كسنه لر كه كنديلرك مس وجودلريني زر خالص كبي قيلديلر انلر علم شريعتي تعلم
قيلمقدن ومقتضاي طريقت اوزره عامل اولمقدن فارغ اولمشلردر انكچون اكثر واصل
حقيقت اولان صاحب دولت بو كمالي اله كتوردكدنصكره فرائض وواجباتي ادا ايتمكله
اكتفا ايدوب كثرت رياضاتي ونفسلري اوزره كلفت طاعاتي تحميل ايلمكدن بري
كلمشلردر حتى بعضلر بويله ديمشلردر كه بزي بدايت سلوكده كورن مبتديلر هب
منتهي اولديلر وكمال مرتبه سن بولديلر ونهايته واصل اولوب كمال بولدقدنصكره
كورنلر ملحد اولديلر واسقاط تكليفات ايدوب ناقص قالديلر انكچونكه كنديلريني
بزه قياس ايلديلر حال بو كه صاحب نفس اولان مريض مرض معنويدن خلاص
اولان كامله هر خصوصده تقليد ايلمك لايق ومناسب دكلدر نتكيم جلد اولده تفسير
قول فريد الدين عطار شرحنده بو محله مناسب تحقيق ايلمشدر واول محلده بورايه
مطابق كلمات مرور قلنمشدر (پس كيميادانان بعلم كيميا شادند كه ما اين علم راميدانيم)
پس كيميادانلر علم كيميا ايله شادلر ومسرورلردر كنديلر بنه بويله ديوكه بز بو علمي
بيلورز (وعمل كنندكان بعمل كيميا شادند كه ماچنين كارها مي كنيم) وعمل ايديجيلر
عمل كيميا ايله شادلر ومسرورلردر كنديلر بنه بويله ديوكه بز بو نجلين كار ايلرز
(وحقيقت يافتكان بحقيقت شادند كه زر خالص شديم واز علم وعمل آن كيميا ازاد شديم
عتقاء الله ايم) وحقيقت بولنلر حقيقتي بولدقلري سببيله شادلردر كنديلر بنه بويله
ديوكه بز زر خالص اولدق اول كيميانك علم وعملندن آزاد اولدق الله تعالينك
عتقاسي يز يعني علم شريعت وعمل طريقتك نتيجه سي شول لذت مشاهده وحلاوت
معاينه در كه سالكي كلفت عبوديت ومشقت رقيتدن ازاد ايدوب خليفهٔ حق ومظهر
وجود مطلق ايلر چونكم سالك علم وعملك نتيجه سنه واصل اوله ومشاهده ومعاينه
مرتبه سن بوله عتقا واحراردن اولور وعبوديتي عبودته تبديل اولوب كلفت
طاعتدن نجات بولور (كل حزب بما لديهم فرحون) يعني بو اوج طائفه دن
هر بر طائفه كندو قتلرنده اولان شيء سببيله فرحناك اولمجلردر بو آيت سورهٔ
قد افلح ده در پس اهل حقيقت اولان عرفادن غيري هر جماعت اكرچه كندي قتلرنده
اولنه فرح اولور اما انلرك ذوقنه نسبت بونلرك فرحناك اولدقلري عين خيالدر
(يا انكه مثال شريعت همچو علم طب آموختنست) يا اودر كه شريعتك مثالي
علم طب اوكرنمك كبيدر (وطريقت پرهيز كردن بموجب علم طب ودارو خوردن)

وطريقت فى المثل علم طب موجنجه پرهيز ايتمككدر ودارو يمككدر (وحقيقت صحت يافتن بصحت ابدى وازان هرد وفارغ شدن) وحقيقت صحت بولمقدر ابدى صحتله واول ايكيسندن بيله فارغ اولمقدر يعنى حقيقتك مثالى امراض نفسانيه وسقامت روحانيه دن صحت بولمقدر ابدى صحتله كه من بعد سقيم اولميه وشريعت وطريقت علاجندن فارغ اولمقدر (چون آدمى ازين حيات مرد شريعت وطريقت از ومنقطع ماند) چونكم آدمى بو حيات فانيه دن اوله شريعت وطريقت اندن منقطع قالور زيرا موت كلدكدنصكره شريعت وطريقتك احكام واعمالى اندن ساقط اولور اما حقيقت اندن دور وجدا اولمز (وحقيقت اكردارد نعره مى زند كه ياليت قومى يعلمون بما غفرلى ربى) واكرحقيقت طوترسه نعره اورر بو يله ديوكه نوليدى بنم قوم بنم مرتبه مى بيله لردى بما غفرلى ربى بما يعلمونك صله سيدر وما موصوله در ويا مصدريه در ويا استفهاميه در تقدير كلام نوليدى قوم بيله لردى بالذى غفرلى به ربى يعنى شول نسنه بى كه ربم انك سببيله بنى يارلغدى و ياخود بغفرانى و ياخود باى شئ غفرلى يعنى نه شئ سببيله مغفرت ايلدى بكا (وجعلنى من المكرمين) و بنى مكرم ومفخم اولان زمره دن قيلدى بو آيت سورهٔ يس ده در حبيب نجارك حقنده در اول زمانده كه حضرت عيسى عليه السلام انطاكيه قومنه رسل كوندروب انلر اول رسوللرى تكذيب ايدوب كمال مرتبه تكذيب وايذا ايلدكلرندن حبيب نجار فناى شهرده برمقامده ساكن ايكن خبردار اولوب سرعتله بونلره كلوب ديديكه اى قوم اتباع ايدن اللهك رسوللرينه كافر وعاصى اولمك پس انلر انك ايمانندن خبر الوب انى قتل ايتمكه قصد ايلدكلرنده جناب مرتفع اولور مرتبهٔ عاليسن جنتده اكا كوستروب (قيل ادخل الجنة) آيتنك مفهومى اوزره اى حبيب نجار جنت اعلايه داخل اول دينلدى پس اول دخى اول مرتبهٔ عالى بى كوربجك ديديكه نوليدى بنم قوم بنى بيله لردى و بنم نه مرتبه يه واصل اولديغمه اكاه اوله لردى پس هر اهل حقيقته موت كلوب كندى مرتبه سنه رجوع ايلدكده ياليت قومى يعلمون ديو لسان حالله نعره اور بجيلردر (واكرحقيقت نيستش نعره مى زند كه ياليتنى لم اوت كتابيه ولم ادر ماحسابيه ياليتها كانت القاضية ما اغنى عنى ماليه هلك عنى سلطانيه) واكراول آدمينك حقيقتى يوغيسه بعد الموت عالم حقيقت ظهوره كلدكده نعره اورر بو يله ديوكه نوليدى بكا كتابم ايتسا اولنميدى ودخى بن حسابمى بلميدم نوليدى قاضيه اوليدى موت كلوب بنى قطع قيليدى بنم مالم بندن برنسنه بى اغنا ايلمدى بندن سلطانلق هلاك اولدى بو آيت سورهٔ الحاقه ده در اولى بودر واما من اوتى كتابه بشماله واما شول كسنه نك كه دفتر اعمالى شماله ويرله (فيقول ياليتنى لم اوت كتابيه) پس قبيح اعمال وسوء احوالى كوروب ديه اى نوليدى بكا ويرلميدى

بنم كتابم و بو كتابيه ده وحسابيه ده وقاضيه ده اولان هالره هاء سكته ديرلر وقف اولدقده ثابت اولوب عند الوصول ساقط اولور ولم ادر ما حسابيه وديه كه نوليدى بن بلميدم نه شيدر بنم حسابم زيرا دفتر اعمالن مشاهده قليجق كمال خطاسى ظهوره كلوب بو اسلوب اوزره بيهوده تمنى ايدر ياليتها اى نوليدى اول موت كه بن اول موتله اولدم ايدى كانت القاضية اى القاطعة لامرى قطع ايدى پس بن بعث اولنميدم بو تقديرجه ياليتهانك ضميرى موته راجع اولور وجائزدركه اول زمانده مشاهده ايلدكلرى حالته راجع اوله يعنى نوليدى شو حالت اوليدى موت اوليدى بنم اوزريمه قضا اولمش وجائزدر كه ضمير حيات دنيايه راجع اوله يعنى نوليدى حيات دنيا بكا موت اوليدى بن خلق اولميدم (ما اغنى عنى ماليه) دفع ايلمدى عذاب حقى بندن شول شئ كه بنم ايچون اولمشيدى مالدن وتبعدن (هلك عنى سلطانيه) هلاك وزائل اولدى بندن ملكم و ياخود تسلطنم حق اوزره و ياخود شول حجتى اوله كه خلقه انكله احتجاج ايلردى (ياشريعت علمست طريقت عملست وحقيقت الوصول الى الله) ياخود شريعت علمدر وطريقت عملدر وحقيقت اللهه وصولدر پس صاحب حقيقت اولان حكيم اول كسه اولوركه اولا علم شريعتى بيله وانك مقتضاسى اوزره عمل قيله تاكيم الله تعالى يه واصل اوله وحقيقت حالى انبيا واوليا بولديغى كبى بوله كه فمن كان يرجو لقاء ربه فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا) سورهٔ كهفك آخريدر و بو آيت جندب بن زهير حقنده نازل اولدى اول زمانده كه ديدى يارسول الله تحقيقا بن عمل ايشلرين لكن خلق اكا مطلع اولسه لر مسرور اولورم پس بو آية نازل اولديكه (فمن كان يرجو) پس شول كسه كه توقع وتامل ايليه (لقاء ربه) ربينك حسن لقاسنى و ياخود جنتده ديدارنى (فليعمل) پس واجبدركه عمل ايلسون (عملا صالحا) عمل صالح ايتمككله وعمل صالح اولدركه ريا وسمعه دن خالص اوله ونفس وشيطانك اكا دخلى اولميه وقيل هو العمل الذى يعمل لوجه الله ولا يطلب له منه ثواب وجزا لازمدركه (ولا يشرك) شرك ايلميه (بعبادة ربه) ربيسنك عبادتنه احدا براحد يعنى ريا وتصنعله عمل ايتميه زيرا ريا شرك اصغردر نتكيم حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوررلر كه اتقوا الشرك الاصغر قالوا وما الشرك الاصغر قال الرياء نعوذ بالله من الرياء فى العمل ونستعيذ به من السهو والزلل والخطاء والخلل قال سلطان العارفين و برهان الواصلين مبتديا باسم حسام الملة والدين اول الابيات ﴿مثنوى﴾ شه حسام الدين كه نور انجمست * طالب اغاز سفر پنجمست) حضرت شاه حسام الدين كه انجمنك نوريدر بشنجى سفرك ابتدا اولنمسنه طالبدر اول حضرته حسام الدين لقبيله ملقب قيلنمسنك بيانى جلد اولده ديباجهٔ عربينك شرحنده مرور ايلدى تكراره حاجت يوقدر انجم نجمك جمعيدر

سفر کسر سبیله کتابه دیرلر جمعی اسفار کلور وحسام الدین لقبیله افندی یی شه
حسام الدین بیورملری اول حضرتک ملوك معنویدن وسلاطین اخرویدن اولدقلرینه
اشارت واردرکه مقام خلافت حقه ومرتبهٔ عشقیه‌یه واصل اولمینه شاه تعبیری یرنده
اولمز پس اول حضرتک شاه معنوی اولدیغنی طالب اولنلره افهام واعلام ایلمکدن
اوتری شه حسام الدین دیمکله ابتدا بیورمشلردر اول حضرتک نور انجم اولمسنده
برقاچ وجه جائزدر اولا حضرت نبی صلی الله تعالی علیه وسلم (اصحابی کالنجوم بایهم
اقتدیتم اهتدیتم) دیوب کندی اصحابنی نجومه تشبیه قیلمشلردر اگر انجمدن مراد
بونده اصحاب رسول اولورسه اول حضرت نجوم فلك شریعت اولان اصحاب کرامك
نوریدر دیمك اولور یعنی انلر نجوم کبی ذوات نیره وحسام الدین افندی انلرك شعاع
و پرتویدر دیمك معناسنی افاده قیلور زیرا هر عصرده اولان مشایخ عظام نجوم فلك
هدایت اولان اصحاب کرامك نوری و پرتوی کبیدرلر پس حسام الدین افندینك
نور انجم اولمسی بو وجهله اولور ودخی جائزدرکه انجمدن مراد حضرت مولانانك
کندی اصحابی اولسه بو تقدیر اوزره معنی شه حسام الدین نجوم فلك هدایت
وکواکب آسمان ولایت اولان یارانك نوریدر دیمك اولور و بو دخی بر وجهدرکه
انجمدن مراد العلماء مصابیح الارض حدیثنك فحواسنجه دخی العلماء فی الارض
کمثل النجوم فی السماء حدیثنك مقتضاسنجه علماء ربانیه اوله تکیم (وهو الذی
جعل لکم النجوم لتهتدوا بها فی ظلمات البر والبحر) آیت کریمه‌سنك تفسیرنده بعض
اهل تحقیق نجومدن مراد بر سبیل اشارت علماء دینلردرکه انلر واسطه‌سیله هم بر
جسمانیده وبحر روحانیده سالك اولنلر مهتدی اولورلر و یول بولورلر دیمشلردر
بو تقدیر اوزره معنی حسام الدین افندی حضرتلری نجوم فلك دین اولان علماء
ربانیه‌نك نوریدر دیمك اولور یعنی انلرك مدبر وهادی اولان رئیسیدر دیمك اولور
تکیم بر قومك ایچنده فائق ومدبر اولان رئیسنه فلان نور القوم دیرلر اول قوم انك
واسطه‌سیله جمع اموردە مهتدی اولدقلرندن اوتری کما قال الشاعر * نور القبائل
ساکب بن محلم * و بر وجه دخی بودرکه انجمدن مراد افلاکده اولان کواکب اوله
ونور بر سبیل تجوز منور معناسنه اوله که مصدر فاعل معناسنه مبالغه‌دن اوتری ذکر
اولنه کلمشدر رجل عدل دیوب عادل معناسنی ویردکلری کبی بو تقدیر اوزره معنی
شه حسام الدین افندی حضرتلری انجم وکواکبك منوری ومدبریدر دیمك اولورکه
قطبیت وغوثیت مرتبه‌سنه واصل اولان ولی کاملك شانندندرکه باذن الله انك باطنی
منور انجم افلاك اوله واملاك انك مشیتیله هدایت قیله تکیم ابن فارض حضرتلرینك
بو ابیات شریفه‌سی بو معنایه شهادت ایلر * ولا فلاك الاومن نور باطنی * به ملك
یهدی الهدی بمشیئتی * فبدری لم یافل وشمسی لم تغب * وبی تهتدی کل الدراری المنیرة *

والنجم افلاك جرت عن تصرفی * بملکی واملاکی لملکی خرت * وحسام الدین
افندی حضرتلرینك خوی لطیف ودأب شریفلری بوایدیکه حضرت مولانایه
قدس الله سره العزیز مثنوی شریفی دیمکدن بر ملال وکلال کلسه اول ملال
وکلالی دفع قیلوب مثنوینك نظمنی و تمام اولمسنی اقتضا قیلورلردی و بر مجلد ختم
اولسه ونهایت بولسه بر اخر دفترك دخی نظم اولنمسنی واکا ابتدا قیلنمسنی
مستدعی اولورلردی چونکم جلد رابع تمام اولدی وحضرت مولانایه فراغت
کلدی حسام الدین افندی حضرتلری سفر خامسك ابتدا اولنمسنی اول حضرتدن
طلب قیلدی پس سفر خامس دخی اول حضرتك طلبیله اولدیغنه وانك اسندعاسیله
ظهوره کلدیکنه مصرع ثانی ایله اشارت قیلمشلر بعده اول حضرته التفات
ایدوب بر سبیل مدح بو بیت شریفی اکا خطابا بیورمشلردر ﴿ مثنوی ﴾

ای ضیاء الحق حسام الدین راد * اوستادان صفارا اوستاد) ای حق تعالی
ضیاسی اولان سخی وجومرد حسام الدین صفا استادلرینك استادی حضرت
حسام الدین چلبی‌یه ضیاء الحق دنلمسنك تحقیق جلد ثانینك اولنده (ع)
چون ضیاء الحق حسام الدین عنان * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه راد سخی وجومرد اولان کسه‌یه دیرلر وجود وسخانك مراتبی چوقدر
مالنی ورزقنی بذل ایلمك سخانك اول مرتبه‌سیدر ولذات نفسانیه وشهوات
جسمانیه‌یی ترك ایلمك اوسط مرتبه‌سیدر وجان و یرمك وجمیع ماسوایی ترك
ایلمك اعلا مرتبه‌سیدر نته کم بر محلده مصرع * ترك لذتها وشهوتها
سخاست * بیوررلر و بر محل اخرده دخی ﴿ مثنوی ﴾ آن درم دادن سخی را

لایقست * دادن جان خود سخای عاشقست) بیوررلر وحسام الدین چلبی
حضرتلری بو وجهله سخانك انواعیله متصف اولمش بر جومرد و کرم صاحبی
کامل ایدیلر اولا پدرلری شیخ محمد وفات ایلدکده کندیلری هنوز مراهق حکمنده
طفل قالمشلردی اول عصرده اولان مشایخ عظامدن اصحاب صفا اولان عزیزلر انك
تربیه وارشادنه رغبت قیلمشلر وهر بری کندی جانبنه جذب ایتمکه طالب اولمشلر
ایدی ولکن حسام الدین افندی حضرتلری اصلا بونلردن برینه ملتفت
اولمیوب حضرت مولانانك آستانهٔ ولایت آشیانه‌لرینه کلوب اول حضرتدن
بیعت وانابت قیلمشلر وخدمت وارادتلرنده اولمشلردر و پدرلرندن قالان وموروث
اولان اموال کثیره‌یی اولا اول حضرتك یولنده بذل ایلمشلردر اندنصکره خدمت
وارادتلرنده ترك لذات وشهوات قیلمشلر وجمله ماسوادن کچوب وفنا شرابنی
ایچوب جان و باشنی میدان عشق الهیده فدا قیلمشلردر حتی بر مرتبه‌یه واصل
اولمشلردرکه صفا اوستادلری اولان مشایخ عظام واولیای کرامك اوستادی

وپیشواو مقتداسی اولمشلردر صفا بوقومك اصطلاحنده كدورات بشریه‌دن
بری اولمقك اسمیدر كما قال شیخ الاسلام الصفاء اسم للبراءة من الكدر واهل صفا اول
كسه‌لردر كه الله تعالی كدر تفرقه‌دن خالص ایلیه كما قال القاشانی اهل
الصفاء الذین الخاصهم الله عن كدر التفرقة بخالصة وصافاهم بعد ماصفاهم
اوستادان اهل صفا شول كامل ومكمل اولان اولیادركه كدورت بشریه
وكثافت طبیعتده قالان طالبلری ارشاد وتربیه‌لر یله مرتبهٔ صفایه واصل
ایلیه‌لر وحسام الدین افندی بوصفا اوستادلرینك اوستادی واصحاب ارشادك
افضل واكملی برصاحب سعادت ومعدن ولایت وكرامت برولی كامل ومرشد
فاضل وجود شریف ایدیكه عظم شانی اندن قیاس ایله كه حضرت مولانا
كبی صاحب سعادت اول حضرتك هر بر محلده عجائب وغرائب مدح وثنالر بن ایدرلر
وبو محلده دخی اول حضرتك بوكونه مدح وثناسنه شروع ایدوب بیوررلر

﴿ مثنوی ﴾ كرنبودی خلق محجوب وكثیف * ورنبودی حلقهاتنك

وضعیف * درمدیحت داد معنی دادمی * غیراین منطق لبی بكشادمی) اكرخلق
اسرار الهیه‌دن كثیف اولمیدی واكر بوغازلری تنك وضعیف اولمیدی سنك
مدیحكده معنانك دادنی وبردم بونطقدن غیری برلب اچردم یعنی ای سخی
وجواد وصفا اوستادلرینك اوستادی اولان حقك ضیاسی حسام الدین اكر بوخلق
عالم اسرار الهیدن محجوب اولمیه‌لردی وكثافت طبیعیه وظلمت بشریه‌ده قالمیه‌لردی
واكر بو خلقك حلقوم فهوملری تنك وضعیف اولمیدی بلكه بونلرك كاوی فهملری
ودهان ادراكلری انسان كاملك اسراری لقمه‌لرنی اكل وبلع ایتمكه مستعد وقابل
اولیدی سنك مدح وثناك خصوصنده حق معنانی ادا ایلیدم وبونطق متعارفدن
غیری براخر نطق سویلیدم ﴿ مثنوی ﴾ لیك جله لقمهٔ بازان صعوه نیست

* چاره اكنون آب وروغن كردنیست) لیك بازك لقمه سی صعوه نك لایقی دكلدر
چاره شمدی آب وروغن ایلمكدر صعوه یوند قوشنه دیرلر بر كوچك قوشدر
یعنی ای حقك ضیاسی اولان حسام الدین چلبی اكر حلقك فهملری تنك وضعیف
اولمیدی بن داد معنانی كما هو حقه وبردم ولایق منظوم ومذكور اولان نطقدن
ماعدا بر آخر نوع كلام اداقیلردم لیكن اول اسراری وكفتاری سویلدم وداد
معنانی كما هو حقه ادا ایلدم زیرا بازك لقمه‌سی اول ضعیف اولان یوند قوشنك
لایقی دكلدر پس انسان كاملك اسراربانه وحقیقت حالنه متعلق اولان مقالی
بوضعیف الفهم اولان عقل قاصرصاحبلرینه سویلمكه امكان یوقدر
پس چاره همان اولدركه مداهنه اولنه وسنك مدحك بین الكتم والافشا اداقلنه
روغن التنده آب پنهان اولدیغی كبی سنك اسرار بالك وحقیقت حالك دخی

خلقك عقل وفهمنه مناسب اولان مقالك واحوالك تحتنده مستور ومختفی اوله
واغیار ونامحرم اولنلر انك ظاهرنه باقوب باطننده اولان آب حیات حقیقیدن
غافل وذاهل قاله‌لر ﴿ مثنوی ﴾ مدح توحیفست بازندانیان

* كویم اندر مجمع روحانیان * شرح توغبنست بااهل جهان * همچو
راز عشق دارم درنهان) زندانیلره سنك مدحك حیفدر زندانیلردن مراد اهل دنیا
واصحاب نفس وهوادر كه سجن طبیعتده مسجونلر وزندان بشریت اچره محبوس
ومحزونلردر پس سنك مدح ووصفكی روحانیلر مجمعنده دیرم روحانیلردن مراد انبیا
واولیا وملائكه‌در اهل جهانه سنك شرحك غبندر پس سنك مدحكی وسركی
رازعشق كبی نهان طوترم یعنی ای ضیاء الحق حسام الدین شول ظل الهی وپادشاه
معنوی سنكه سنك مدح وثناكی زندانی اولان خلق عالمه وسجن بشریتده محبوس
قالان بنی ادمه سویلمك حیفدر كه انلر سنك قدر شریفكی وسر لطیفكی فهم ایتمكه
مستعد دكلدر در پس سنك مدح وثناكی انبیا ومرسلین واولیاء كاملین وملائكهٔ
مقربین مجمعنده سویلرم كه انلر انسان كاملك اسرارنی بیلورلر وخلیفهٔ حق اولان
ولیٔ فاضلك مرتبه سنی وعلو شاننی فهم قیلورلر اماسنك اسراركی اهل جهانه
شرح ایتمك وعلوشاننكی انلره سویلمك انلره غبن وضرر ودرز یرا طفل صغیر ونامستعده
سنك مدح واسرارك لقمه‌لرنی اذاقه قلمق وتلیظ ایتمك غبن وضرردر لازم كلدیكه
اول سنك مدح جلیل وثناء جمیلكی رازعشق كبی درونمده نهان طوتم وفهم
قاصرصاحبی اولنلردن انی ستر ایدم اگرچه من وجه داد معنانی ویرمدم وسنك
مدح وثناكی غایته ایركورمدم دیو اعتذار بیور مشلردر لیكن برسبیل كنایه
بومرتبه مدح ایتمشلردر كه انك سرنی ونكته سنی روحانیلردن اولان عرفا بیلور
ور بانیلردن اولان علما فهم قیلور ﴿ مثنوی ﴾ مدح تعریفست وتخریق حجاب *

فارغست ازشرح وتعریف آفتاب) مدح تعریفدر وخرق حجاب ایتمكدر
افتاب شرح وتعریفدن فارغدر یعنی مدح ممدوحك اوصاف علیه سنی واخلاق
جمیله سنی برنیچه كمسه‌یه تعریف قیلمق وانلرك ممدوح حقنده اولان غفلت وجهالت
وظنون وشبهات حجابلرنی خرق ایلیوب ممدوحك ثناسنی انلره بیلدرمك وفهم
قیلدرمقدر اول ممدوح محجوب ومخفی اولدیغی تقدیراوزره اما افتاب انوار كبی
عالمه ضیا كستر اولدیغی تقدیرجه شرح وتعریفدن فارغ اولوروب مدح وتعریفه
محتاج اولمز زیرا آفتاب روشن كبی عیان وآشكار اولان وجودی اهل شهوده شرح
وتعریف ایتمك تحصیل حاصلدر وكوردل اولنلره تعریف ایتمك ایسه اول دخی
بی نفع وبلاطائلدر پس مادح خورشید حقیقتده كندونی مدح ایتمك اولدیغی

تعلیم ایچون بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ مادح خورشید مداح خودست * كه دو چشمم

روشن ونامر مدست * ذم خور شيد جهان ذم خودست * كه دو چشمم كوروتاريك وبدست) خورشيدك مادحى معنا كندينك مداحيدر بر سبيل كنايه بو يله ديو كه بنم ايكى كوزم روشن ونامرمددر كذلك خورشيد جهانك قدح وذمى معنا كنديننك قدح وذميدر بو يله ديو كه بنم ايكى كوزم كوروتاريكدر و بدرمرمد چيقلمش نامرمداغرمش وچيقلمش كوزه ديرلر يعنى بركسه ظاهرا روشن اولان كونشى مدح ايلسه معناده اول كمسه كنديني مدح ايديجيدر كاه اول كمسه كنايه طريقيله بو يله ديمش اولور كه بنم ايكى كوزم روشن و بى رمدوبى علتدر كه آفتاب انورى كابنغى كوررم وانك منورعالم اولديغنى وجهانه پرتو صالديغنى مشاهده قيلورم ديمكدرو جهانك خورشيدنى ذم ايلمك هم عينيله كندوينى ذم ايلمكدر زيرا معناده ديمكدر كه بنم ايكى كوزم كور درقر اكو لقده قرانلقدرو پرعلتدر پس بر آفتاب معنوى اولان ولى كاملى مدح ايلمك معناكشى كندوينى مدح ايلمكدر زيرا بن انى كوردم وانك مرتبه سنه واقف اولدم ديمكى افاده ايلر پس معناده كندينك كورمسنى واوليا شناس اولمسنى تعريف ايلمش اولور كذلك بر خور شيد معنوى اولان كاملى ذم وقدح ايلمك هم عنداهل النظر كندوينى ذم وقدح ايلمكدر زيرا بنم بصر بصيرتم علل واعراضله معلوله ومحجوبه درين انى انكيچون بو يله تاريك و قبيح كوررم ديمكى اشعار ايلر ﴿ مثنوى ﴾

تو ببخشا بر كسى كاندر جهان * شد حسود آفتاب كامران) سن بخش ايله مرحمت وشفقت ايله شول بركسه يه كه جهانده كامران ودرخشان اولان آفتاب معنوينك حسودى اولدى واكا بغض وعدوات قلدى انكيچو نكه جميع عالمه روشنلك و يرن و بنى ادمه نفع وفائده ايركورن خور شيد معنوى يه بغض وحسد ايلمكدن زياده بر مرض مهلك اولمز چونكم اول جاهل وغافل بو يله بر عظيم مرضه مبتلا اولمشدر اكا ضررو خسران و يرمكده كنديننك خوى بدى كفايت قيلمشدر پس اهل كرم اولنلره جملة يه مرحمت وشفقت ايلمك لازم اولنلردندر ﴿ مثنوى ﴾ تاندش پوشيد هيچ ازديده ها * وزطراوت دادن پوسيدها * يازنور بى حدش تانند كاست * يا بدفع جاه او تانند خاست) حسود آفتاب اولان خلقك ديدهلرنده هيچ انى اور تمكه وستر ايتمكه قادر اولو رمى مقرردركه اولمز وطراوتدن پوسيده لكلر و يرمكه قادر اولورمى يعنى اولمز ياخود اول آفتابك بى حد اولان نورندن حسود اولنلر نقصان ايتمكه قادر اولورلرمى ياخود اول آفتابك منصبنك دفعنى قيلمغه قادر اولورلرمى محققدركه اولمزلر طراوت تازه لكه ديرلر پوسيده چوريمشه ديرلر وزطراوت دادن پوسيده هاديمك طراوتدن منع ايليوب اكا پوسيده لكلر و يرمكه قادر اولورمى ديمك معناسنى متضمن اولور

وتوضيح معنى بو يله ديمك اولور كه انلر كه آفتاب انوره حسد ايديجى اولدى انى خلايقك كوزلرندن هيچ ستر ايتمكه قادر اولمزوانى طراوت ولطافتدن منع ايدوب اكا پوسيده لكلر و يرمكه هم قادر اولمز ياخود انك بيحد و بى نهايت اولان نورندن حسودلر ناقص قيلمغه قادر اولورمى بو مقرردركه اولمزو ياخود انك منصب عالى ومرتبه سامىسنك دفعنه قالقمغه واقدام ايتمكه قادر اولورلرمى محققدركه اولمزلر پس آفتاب معنوينك حسودى اولان طايفه اكا ضررونقصان كتورمكه قادر اولمزلر بلكه انك ضررونقصانى ينه كنديلره عائد اولور ﴿ مثنوى ﴾ هر كسى كوحاسد كيهان بود * آن حسدش مرگ جاويدان بود) هر شول كمسه كه اولولره و پادشاهلره حسد ايديجيدر اول حسدد كلدر الا مرگ جاويداندر بو دخى وجهدركه دينه اول حسد مرگ جاويدان اولمزمى محققدركه مرگ جاويدان اولور يعنى هر شول كمسه كه ملوك معنوى اولان كبارة حسد ايليه حسدى اكا موت ابدى اولورواول حسود همىشه دردوفلاكت وبلا ومحنت ايچره قالور ﴿ مثنوى ﴾

قدر تو بگذشت ازدرك عقول * عقل اندر شرح تو شد بو الفضول * گر چه عاجز آمد اين عقل ازبيان * عاجزانه جنبشى بايد دران) سنك قدرك عقولك درك وفهمندن كچدى عقل سنك شرحكده بو الفضول اولدى اكرچه بو عقل بياندن عاجز كلدى عاجزلر كبى اول خصوصده ينه بر جنبش ايتمك كركدر يعنى اى ضياء الحق واى معدن انوار وجود مطلق سنك قدرشريفك بر مرتبه يه ايرمشدر كه عقول اناس انى ادراك ايلمكه قادردكلدر عقل اكر سنك علوشاننكى شرح ايلمكه جرأت ايلر ايسه سنك شرحكده اول بو الفضول وكستاخ اولمشدر كرچه بو عقل سنك حقيقت حال ومافى البالك بيان ايلمكدن عاجز كلدى وسنك شرحكده قاصر اولدى ولكن ينه عاجزانه وقاصرانه اول شرحك و مدحك خصوصنده فى الجمله بر جنبش و حركت ايلمك لازمدر ﴿ مثنوى ﴾ ان شيأ كله لايدرك * اعلموا ان كله لايترك) بو كلام مشهوره اشارت بيورركه مالايدرك كله ولايترك كله معنى بيت ان شيأ كله تحقيقا بر شيئك كليسى لايدرك ادراك اولنميه سز بيلك اى سامعين تحقيقا شان بودركه انك كليسى ترك اولنمزان مثقله دن مخففدر اسمى محذوف ضمير شاندر كله لايترك جمله سى اننك خبرى اولوراسمى كله اولوب لايترك خبرى اولمق دخى جائزدر وحاصل كلام اولدركه عقل دخى حضرت حسام الدين افنديننك شرح و بيانى ادراك ايلمكدن عاجز وقاصر كلدى ولكن مجرد آنى شرح و بيان كماليله ادراك ايلمكدن عاجز اولديغيچون انك وصفى و بعض احوال واسرارينى شرح وتعليم ايلمك لازم كلمز بلكه ممكن اولديغى مرتبه اندن بر مقدار شرح و بيان اولنمق لايق ومناسبدر تا اندن نيجه طالبلر

مستفيد اوله‌لر وقليلدن كثيره وجرعه‌دن غديره استدلال قيله‌لر واللهك وليلرينك
علو شانی عقل ونطق دائره‌سندن برتر و عالیتر اولدوغنی بیله‌لر ❊ مثنوی ❊
گر نتانی خورد طوفان سحاب * کی توان کردن بترک خورد آب) مثلا اكر سحابك
طوفانی یعنی جمله آبنی ایچمكه قادر اولمیه‌سن آب ایچمه‌نك تركنه قیچن قادر
اولورسن یعنی آب ایچمكی بالكلیه ترك ایلمكه قادر اولمزسن بلكه لازم اولدیغی
قدر اندن نوش ایلرسن كذلك انسان كاملك بحر اسراریتی سویلمكه وانی بالكلیه
نوش ایلمكه قادر اولمزسه لازم اولدیغی قدر سویلمك وقدرت یتدوكی قدر
اندن نوش ایلمك ترك اوازبلكه سویلمسی وممكن اولدیغی مرتبه شرح وبیان
اولنمسی لازم اولور ومناسب كلور ❊ مثنوی ❊ راز را گر می نیاری در میان
* درکهارا تازه کن از قشر بان * نطقها نسبت بتو قشرست لیک * پیش دیگر
فهمها مغزیست نیک) ای حسام الدین چلبی رازی بالكلیه اكر میانه كتورمیه‌سن
ادراكاری انك قشرندن تازه ایله نطقلر اكرچه سكا نسبت قشردر لیكن غیری
فهملرك قتنده ایو مغزدر خطاب حسام الدین افندی‌یه‌در یعنی ای حسام الدین چلبی
اكر خزینهٔ قلبكده اولان رازی ولباب معانی نطقه كتورمك وكلابك
مرتبه‌سنه یتورمكله میانه كتوره‌مزسك وظهوره یتورمزسك باری طالب اولنلرك
ادراكاتنی اول رازك قشوریندن تازه وتر ایله اول رازك قشوریندن مراد بو نطقلردر
ونطقلر اكرچه سنك عالی اولان جنابكه نسبت قشوردر ولیكن غیری فهملرك
قتنده زیاده لطیف ونغزشی یقدر امابو دخی سنك علو مرتبه‌كه قشر كثیف
كبیدر ❊ مثنوی ❊ اسمان نسبت بعرش آمد فرود * ورنه بس عالیست
سوی خاک تود) مثلا اسمان عرش اعلایه نسبت فرود كلدی والا خاك توده جانبنه
زیاده عالیدر كذلك بو نطق شریف سنك علو مرتبه‌كه نسبت الحق اولدی
وقشر كبی كلدی ولیكن زیاده عالی خاك توده منزله‌سنده اولان عقول وادراكاته
نسبتله سامی كلدیكه نیچه عقول وادراكوار دركه مدت مدیده وعهود بعیده‌ده
بو كفتارك اسراریني ادراك ایلمك مرتبه‌سنه واصل اولمز ونیچه یللر بونك
تعلمنه سعی الم بونك ادراكنه وفهمنه اشتیاق قیله‌مز ❊ مثنوی ❊
من بگویم وصف تو تا ره برند * پیش ازان کز فوت آن حسرت خورند * نور حقی
وبحق جذاب جان * خلق در ظلمات وهمند وگمان) بن سنك برمقدار وصفكی سویلرم
وبو كتاب شریفده سنك تعریف وتوصیفكی نقل ایلرم تاكه عاقل اولنلر یول ایلته‌لر
اندن اولكه انك فوتندن حسرت یه‌لر یعنی سنك زمان شریفك كچمزدن مقدم
سنك جناب لطیفك جانبنه یول ایلته‌لر وسكا خدمتلر ورعایتلر ایتمكله سعادته یته‌لر
چونكم سنك زمانكده قدركی بیلیه‌لر وعصر شریفك مرور ایلیه انك فوتندن

انلره حسرت یمك اوله ای حسام الدین سن حق تعالینك نوریسك
وحق تعالی‌یه مرید ومخلص اولنلرك جاننی مبالغه ایله جذب ایدیجیسك خلق ایسه وهم
وكمان ظلماتنده دررلر یعنی خلق سنك شان شریفكی بیلمكده وسر لطیفكی فهم
قیلمقده وهم وظن ظلملرنده قالمشلردر بنم نطقم انلره دلیل اولور وظن ووهم
مرتبه‌سندن انلر خلاص اولورحتی سنك نورحق ایدیكنی بیلوب مستعد اولنلر كلوب
سندن مستفید ومستنیر اولورلر ❊ مثنوی ❊ شرط تعظیمست تا این نور خوش
* گردد این بی دیدگانرا سرمه کش * نوریابد مستعد تیز گوش * کو نباشد عاشق
ظلمت چو موش) تعظیم وتفخیم ایلمك شرطدر تاكم بو خوش نور بی دیده‌لره
سرمه چكیجی اوله نوری مستعد اولان وتیز كوش اولان بولور كه اوموش كبی عاشق
ظلمت اولمیه بیت اول سؤال مقدره جواب موقعنده واقع اولمشدر كانه بر سائل دیركه
چونكم حسام الدین افندی نورحق اوله وخلق ظلمات وهم وكمانده اوله‌لر نورك
خاصیتی خود ظلمتی ازاله ایلیوب محل ظلمتی منور ایلمكدر نیچون اول خلقك ظلماتنی
اول نور الهی ازاله قیلمز وانلره كندویی عیان ایلمز جواب شرط طریقت اول ضیاء
الحقه تعظیم وتكریم ایلمكدر تاكم بو نور خوش اول بی دیده اولان اعمالره سرمه
كش اوله وكحل معرفت وسرمهٔ هدایتله انلرك بصر بصیرتنی روشن ومنور قیله فی
الحقیقة مادامكه نور الهی اولان مرشدلره مرید اولنلر جانبندن كمالیله تعظیم اولنمیه
ونیچه وجوهله خدمتلر وعبودیتلر قیلنمیه ظلمت نفسانیه‌دن وكدورات
جسمانیه‌دن خلاص اوله‌مز ونورانیت مرتبه‌سن بوله‌مز وروحانیتدن حظلنمز زیرا
شرط بولنمینجه مشروط دخی حاصل اولمزنته كم حكایت اولنور كه برزمانده ایكی
برادر وار ایدیلر برینك علم ظاهردن خیلی بهره‌سی وار ایدی وبرینك دخی اكرچه
علمدن بهره‌سی یوغیدی ولیكن زیاده عقل وحسن ادبی وار ایدی بو ایكیسنه دنیادن
فراغت كلوب شوق الهی جانلرینه غالب اولوب طریقته سلوك ایلمكه توجه ایلدیلر
ودیارلرین ترك ایلیوب بر مرشد ومربی طلبنده نیچه ایام وسال اطراف وجوانبی
تجسس ایدوب سیاحت قیلدیلر آخر الامر نواحیٔ مصرده كشف وكرامتله مشهور
اولمش بر شیخك خبرین الوب اول جانبه عزیمت قیلدیلر وبركون انك حضورینه كلوب
الدن بیعت وانابت ایلدیلر پس اول عاقل پرادب اولان برادری یوما فیوما ترقیده
اولوب نیچه انوار واسرار مشاهده ایلردیكه تعبیری قابل دكل ایدی وكماهی
كوردیكی مشاهده‌تی قرنداشنه سویلردی اول قرنداشی تعجب ایلردیكه سبحان
الله سنكله ایكیمز بركونده بیعت ایده‌وز حال بوكه بنم بوقدر علم دخی اوله نه سردركه
بن بویله ظلمتده وكثافتده قالموسن همیشه ترقیده وصفا وذوق روحانیده اوله‌سن
دیردی محصل كلام بونلر دیدیكه سنك یولكده بر كستاخلق واردر كركدركه

شیخك قلبنی اله آله كوره سن وكندیكی رضا مرتبه سنه ایركوره سن دیدی ارل دخی
نه وجهله قابلدر دیو سؤال ایلدكده دیدیكه شیخ حضرتلری اكثریا جمعه كیجه لرنده
ثلث لیلده قالقوب غسل ایدرلر وبن انلره صو اصیدوب حاضر ایدرم بو خدمت
بو دفعه سنك اولسون بولایكه بو اسلوب ایله انك قلبنه كیروب خیر دعاسن
اله سن دیدی فی الحقیقة اویله ایلدیلر اول كیسه صویی اصیدوب شیخك غسلخانه سنه
قریب اوله رق مترقب اولوب طوردی بعد زمان شیخ خلوتخانه سندن چیقوب
صویی حاضر بولوب غسل ایلیوب حظ ایلدی كوردیكه خدمت ایلین كندودن
بیعت قیلان اول ایكی برادرلردن بریسیدر تبسم ایدوب اكا دیدیكه سنك اول اول
ایلدیكك كستاخلقدن بكدك شمدنصكره ترقیلرده اوله سن دیدی اول كیسه سؤال
ایدوب دیدیكه سلطانم اول كستاخلق نه كونه كستاخلقدر شیخ حضرتلری
بیوردیلركه بنله بیعت ایلدیكك وقتده بنم صورتمه باقوب قلبكدن دیدككه بوقدر
زمان شیخ طلبنده كزدك اخر الامر كاوب بردو داقلری قالین عربه مرید اولدق
سنك اول اهانتك وعدم تعظیمك كندیكه پرده اولوب قلبك كوزنی اعمی قیلدی
وسنی مشاهدهٔ انوار الهی ایلكدن محروم ایلدی دیو جواب ویردی وفی الحقیقة
نورحق اول كیسه یه اوركه مستعد اوله وشیخك كلام هدایت انجامنی حسن استماعله
استماع قیله كه اول موش كبی ظلمت عاشقی اولمیه وكدورات جسمانیه طرفنه هردم
میل ومحبت قیلمیه ❊ مثنوی ❊ سست چشمانیكه شب جولان كنند ❊ كی طواف
مشعلهٔ ایمان كنند) مثلا شول سست چشملركه كیجه جولان ایدرلر انلر ایمان
مشعله سنی قیچن طواف ایدر یعنی انلرك كه خفاش كبی چشم باطنلری سست وضعیف
اولمش ودیدهٔ جانلری حقیقتی كورمكدن كیرو قالمش اوله وانلرك سیر وجولانی انجق
ظلمات بشریتده ولیلهٔ طبیعتده اوله وروز حقیقتده محروم قاله انلر مشعلهٔ ایمان
وآفتاب جان اولان شیخ كاملك اطرافنی قیچن طواف ایدرلر اهل ظلمت واصحاب
غفلتده اول بصیرت بوقدر كه بو مشعلهٔ ایمان وآفتاب فلك عرفان اولان كاملك
حوالیسنی طولنه لر واندن استفاده واستناره ایلیه لر ❊ مثنوی ❊ نكتهای مشكل
باریك شد ❊ بند طبعی كوزدین تاریك شد ❊ تابرارید هنز رانار وپود ❊ چشم در
خورشید نتواند كشود) باریك ودقیق اولان مشكل نكته لر شول بر اهل طبعك
بندی اولدیكه اول اهل طبع دیندن تاریك اولدی تا هنزك تار وپودنی تزیین ایلیه
خورشیده چشم اچغه قادر اولمز مصرع اولده اولان شد لفظی مصرع ثانی یه
مصروف اولور وطبعیده اكرچه مضاف مقدر اولمسه ده معنی برنده اولور لیكن
مضاف تقدیر اولنوب بند اهل طبعی دیمك فهم ومحله انسب واولی اولور یعنی قیل
وقالده وبحث وجدالده اولان نكات مشكله ودقیقه شول اهل طبعك بندو قیدی

اولدیكه اول اهل طبیعت نوردین وضیای یقیندن تاریك اولدی وظلمت طبیعیده
قالدی انكیچونكه تا كندی هنزینك طول وعرضنی تزیین قیله وكندی اول هنزله بین
الناس مشهور اوله بو اجلدن چشم قلبنی خورشید جان ومشعلهٔ ایمان اولان
شیخ كاملك جانبنه اچغه قادر اوله مز وانی مشاهده قیلوب اندن استفاضه
واستناره قیله مز ❊ مثنوی ❊ همچو نخلی برنیارد شاخها ❊ كرده موشانه زمین
سوراخها) برخرما اغاجی كبی شاخلرنی یوقار وكتورمز موش كبی زمینه
سوراخلر ایلمش یعنی اول اهل طبعكه دیندن تاریك اولدی وعلوم رسمیه ده مباحثه قیلدی
اول نخل عالی كبی اغصان وافنان یوقارو كتورمز وحقایق ومعارف خرمالرین
بتورمز بلكه موشلر كبی زمینه دلكلر دلر وبحثلر ایلر كندوبی اول مباحثه دن
قورتمغه سعی قلمز وخورشید جانی مشاهده ایلمكه طالب اولمز كدورات
طبعیه ده قالمش واوصاف ذمیمه یه مبتلا اولمشدر كندوبی اوصاف قبیحه دن ازاد
ایلمك ایچون سعی وكوشش قیلمز ❊ مثنوی ❊ چار وصفست این بشر رادلفشار ❊
چارمیخ عقل كشته این چهار) بو بشرك دلفشار درت وصفی واردر بو درت
صفت عقل وجانك چارمیخی اولمشدر دلفشار وصف تركیبیدر كوكلی صیقیجی
وتنك ومنقبض ایدیجی معناسنه یعنی بنی ادمك اوصاف ذمیمه سی چوقدر
بو جمله دن بو بشرك كوكل صیقیجی وقلبه مضایقه ویریجی درت خبیث صفتلری
واردر كه بو درت صفت عقل وقلبك چارمیخی اولمشدر وعقل وروح اول درت صفت
قبیحه نك قیدنده قالمشدر طالب حق اولنه لازمدر كه بو درت صفات ذمیمه دن
كندوبی خلاص قیله وبو صفتلری اولدوروب وجانی كولدوروب بونلرك
شر وضررندن نجات بوله واول درت صفاتك هر بریسی نه ایدوكی عن قریب
مجملا وبعده مفصلا معلومك اولور تفسیر فخذ اربعة من الطیر فصرهن الیك بو محل
بو آیت كریمه نك تفسیریدر كه سورهٔ بقره ده در اولی بودر (واذ قال ابراهیم) ذكر
ایله یا محمد شول وقتی كه ابراهیم علیه السلام دیدی رب ارنی ای بنم ربم بكا كوستر
كیف تحیی الموتی یعنی نیجه احیا ایلرسن موتایی حضرت ابراهیمك بو سؤالی انكار
دكلدر بلكه علمدن مرتبهٔ عیانه وصولن مراد ایتمیشیدر (قال اولم تؤمن) جناب
عزت دیدیكه یا ابراهیم سن ایمان ایتمدكمی كه بن قادرم بعد الموت روحی جسده اعاده
ایتمكله احیا ایدم سن ایسه خود بنم قدرتمه مؤمنسن استفهام ایجاب تقریر
ایچوندر (قال بلی ولكن لیطمئن قلبی) حضرت ابراهیم دیدیكه بلی یاربی امنت ولكن
سئلت ذلك لسكون قلبی یعنی بالمشاهده نظر ایدوب ساكن اولمقدن اوتری احیا
ایلدیككی طلب ایلدم دیدی (قال) جناب عزت دیدی (فخذ اربعة من الطیر) پس
قوشلردن درت عدد قوش اخذ ایله یعنی بری بط وبری طاوس وبری غراب وبری

خروس اوله قال البيضاوى وفيه ايماء الى ان احياء النفس بالحيوة الابدية انما
يأتى باماتة حب الشهوات والزخارف التى هى صفة الطاوس وحياة النفس وطول
الامل المتصف بهما الغراب والصولة المشهور بها الديك يعنى خروس (فصرهن
اليك) اى فاملهن واضممهن اليك لتتأملها وتعرف شانها لئلا يلتبس عليك بعد
الاحياء يعنى اول قوشلرى ميل قيلدر وضم ايله كنديكه تامل ايده سن حاللرنى
وتفكر قيله سن شانلرنى لفظ صرهن درصار يصور صورادن اولكى بابدن وياخود
صار يصير صيرادن ايكنجى بابدن اكر اولكى بابدن طوترسك ضم صاد ايله اوقنور
واكر ايكنجيدن طوترسك كسر ايله قراءت اولنور معناسى ميل وضم ايله ديمكدر
وياخود صر يصردن جمع معناسنه اوله يعنى جمع ايله انلرى (ثم اجعل) اندنصكره
سن قيل يعنى كمال مرتبه ذبح ايدوب سحق ايلدكدنصكره وضع ايله (على كل جبل)
هر جبلك اوزرينه (منهن جزءا) اول قوشلردن برجزؤ قو ذكر كل اراده جزؤ قبيلندندر
زيرا هر جبله اول پاره لرى وضع ايتمك قابل دكلدر وتقدير كلام درت پاره ايله
وحضوركده اولان طاغلره انى وضع ايله (ثم ادعهن) اندنصكده انلرى دعوت
ايله ديكه ايها الطيور تعالين باذن الله (يأتينك سعيا) اى ساعيات مسرعات يعنى
سعى ايديجى وسرعت ايديجى اولدقلرى حالده سكا كله لر پس حضرت ابراهيم
انلرى ذبح ايدوب ومحكم سحق ايدوب ودرت پاره قيلوب هر برن بر طاغه قويوب
تعالين باذن الله ديدكده اول قوشجغزلر حيات بولوب ياب ياب حضرت ابراهيمك
حضورنه كلوب بدنلرى باشلرينه اولشدى پس اول حالده ابراهيم عليه السلام
حضرتلرى سر احيايى مشاهده ايلدى (واعلم ان الله عزيز حكيم) سن بل يا ابراهيم
تحقيقا الله تعالى قادردركه لا يعجز عن ما يريده وذو حكمة بالغة ✻ مثنوى ✻

توخليل وقتى اى خورشيد هش ✻ اين چهار اطيار رهزن را بكش ✻ زانكه هر
مرغى ازينها زاغ وش ✻ هست عقل عاقلا نرا ديده كش) اى آفتاب عقل سن
خليل وقتسن بو درت رهزن اولان قوشلرى اولدر زيرا كه بو مرغلردن هر بر
مرغ زاغ كبى عاقللرك عقلنك كوزنى چقارجيدر خورشيد هش
وصف تركيبى اولوب خورشيد عقلاو ديمكده جائزدر وصف تركيبى اولميوب
خورشيد هشه مضاف اوقنوب هوشك كونشى ديمكده جائزدر وقيده
يا خطاب ايچوندر و خطاب بنى ادمدن اصلاح نفسه و تهذيب صفات
ايلمكه مستعد ومتوجه اولان كمسه لر در يعنى اى تهذيب اخلاق
واوصاف ايلمكه متوجه اولان عقل كونشى سن كندى عصركك
فى المثل خليليسن درت صفات رهزن سنك وجودكده درت قوش كبيدر لازمدركه
خليل وار انلرى اولدوره سن زيرا بو ذكر اولنان اطيار اربعه كبى اولان اوصاف

اربعه دن هر بر وصف زاغ كبى عاقللرك عقلنك كوزنى اخراج ايديجيدر
نته كم زاغ بر مرده نك چشم ظاهرنى نيجه اخراج ايلرسه بو اوصاف اربعه دن
هر برى دخى عاقللرك عقلنك ديده ادراكنى قرغه كبى چيقاروب ازاله ايدر
وانى ادراكسز ومعرفتسز قور ✻ مثنوى ✻ چار وصف تن چو مرغان خليل

✻ بسمل ايشان دهد جانرا سبيل ✻ اى خليل اندر خلاص نيك و بد ✻ سر بيرشان
تا رهد پاها از سد) جسم وتنك درت وصفى مرغان خليل كبى بونلرى بوغزلمق
جانه سبيل دراى خليل وقت نيك و بدك خلاصنده انلرك باشلرنى كس اياقلرى
سددن خلاص اوله يعنى بوتنده اولان درت صفت قبيحه خليل حضرتلرينك
درت قوشى كبيدر بو درت صفتى ذبح وقطع ايلمك جانه يول وير روقيد تندن
ازاد ايدوب مرتبه اعلايه ايركورر اى وقتك خليلى خلقدن نيك و بدى خلاص
ايلمك و تخلص قيلمق خصوصنده اول درت وصفك باشنى كسوب اولدر
تاكم عقل و جانك اياقلرى سد نفسانيدن خلاص اوله وقيد جسمانيدن نجات بوله
ديمك اولور ✻ مثنوى ✻ كل توئى وجملكان اجزاى تو ✻ بر كشا كه هست پاشان پاى تو)
كل سن سن وجمله صفتلر سنك جزلركدر قيدبندى چوزكه انلرك اياغى سنك
اياغكدر خطاب تهذيب اخلاقه عزيمت اولسه بو چار خوى هنوز انك وجودنده
موجود اولمش اولور بو چار وصف ايسه نفس اماره صفتلريدر پس نفس اماره
صفتلرينه مبتلا اولان ولى كامل ومرشد فاضل اولمز ومقدما انلر حقنده
ايلدكلرى افراط مدح درست كلمز پس بو بيانده خطاب تصفيه باطن ايلمكه
متوجه اولان طالبلره اولمق اولى واحقدر بر كلام وخلاصه مرام بويله ديمك
اولور كه اى تهذيب اوصاف نفسانى ايلمكه عزيمت قيلان طالب سن
كل منزله سنده سن و بو جمله اوصاف نفسانى سنك جزؤلركدر بو اوصاف
جسمانيه نك واخلاق حيوانيه نك اياقلرينك باغنى فتح و كشاده ايله زيرا اول
اوصافك اياقلرى معناسنك كندى پاى عقلك وقدم رحكدر همانكه سن
اول اوصاف حيوانيه نك بدنه اولان تعلق وتقيدنى فك و قطع ايليه سن سنك
قدم عقلك و پاى روحك مقيد اولمقدن خلاص اولوب وطريق حقه ازاده لر كبى
سير وسلوك قيلور وعالم سندن حيات ولطافت بولور نته كم بيورر
✻ مثنوى ✻ از تو عالم روح زارى ميشود ✻ پشت صد لشكر سوارى ميشود) سندن عالم
بر روح زار اولور صد لشكرك پشتى وظهرى بر سوار اولور يعنى اى تهذيب اخلاق
ايلين سالك سن كه اوصاف حيوانيه يى وجودكدن ازاله قيله سن وهواى نفسكى
دافع اوله سن عالم سندن محل روح اولور نيجه آدم سندن حيات ولطافت بولور
حتى سنك تربيه وهدايتكله حيات بولور وقوت روحانيه حاصل قيلان ادملردن

برسو ارصد لشکرك معین وظهیری اولور وابن فارض حضرتلرینك * بیت *
هی النفس ان القت هو اها الضاعفت * قو اها واعطت فعلها کل ذرة * دیدیکی
قول بو معنایه شهادت قیلورزیرا هر بار که نفس هواسنی القا ایلسه واوصاف
حیوانیه سنی ازاله قیلسه انك قوای روحانیه سی واوصاف ربانیه سی متضاعف
اولور زیاده لك بولور حتی فعلنی و بعض خاصیت واثرنی ذرات کونیه دن کل ذره یه
اعطا ایلمکه قادر اولور وهر وجودانك باطنندن قوت بولور وبرسواره همت قیلسه اول
سوار صد لشکر ارقه ویاردم اولور ونیجه قوم اندن نصرت ومعاونت بولور ﴿ مثنوی ﴾

زانکه این تن شد مقام چار خو * نامشان شد چار مرغ فتنه جو * خلق را کر زندکی
خواهی ابد * سر ببرز ین چار مرغ شوم بد) زیرا که بو تن درت مذموم خویك مقامی
اولدی انلرك نامی درت مرغ فتنه جو اولدی اکر خلقه ابدی زنده لك استرایسك
بو درت قبیح اولان شوم مرغدن باشی ایلت بو تقدیر اوزره ببر باء ثانینك
فتحه سیله ایلت یعنی باشلرنی جدا ایت معناسنه اولور یاء ثانینك ضمه سیله بریدن
لفظندن امر اولور بو درت بد اولان شوم قوشلرك باشنی قطع ایله دیمك معناسنه
اولسه هم جائزدر اولده اولان خلق ضم خایله اوقنسه دخی محله مناسب اولور
ومعنایه خلل کلمز و تحقیق کلام بویله دیمك اولور که تهذیب اخلاقه عزیمت
ایلین سالك سن کل منزله سنده سن و بو اوصاف اربعه سنك جزؤلرك مثابه سنده
درز یرا که بوتن ادمی درت مذموم خوبك مقامی اولدی اول خویلرك نامی
مجازا درت فتنه جو مرغ اولدیکه هر بری شول مرتبه فتنه جو یدر که انسانك دین
وایمانني ویران ایدرلر و رحمت حقانیه دن وسعادت اخرویه دن انی محروم
ایدرلر خلق عالمه اکر ابدی زنده لك استرسك بو شوم وقبیح اولان خلق سندن
جدا ایله ابدی زنده لك بوله لر وسندن اوصاف اربعه نك باشنی کس و بدندن جدا
ایله تا کیم حیات ابدیه یه مستعد اولان خلق سندن ابدی زنده لك بوله لر وسندن
حیات طیبه حاصل قیله لر خلق اکر ضم خایله اولورسه معنا کندی وجود یکه
اکر ابدی زنده لك استرسك وخلقك حیات بولمق ولطافت ابدی مظهری اولمق
دیلرسك بو شوم وقبیح اولان صفتلرك باشنی کس تا کیم حق تعالینك احیای
موتی ایلدیکنك سرکی کندی وجودکده بوله سن وصفات حیوانیه نك
اولدیکندنصکره صفات الهیه ایله وحیات ربانیه ایله زنده اولدیغنی مشاهده قیله سن

﴿ مثنوی ﴾ بازشان زنده کن ازنوع دیکر * که نباشد بعد ازان زیشان ضرر *
چار مرغ معنوی راه زن * کرده اند اندر دل خلقان وطن) کیرو انلری براخر نوعدن
زنده ایله که اندنصکره بونلردن ضرر وزیان اولمیه درت معنوی راه زن قوش خلایقك
قلبنده وطن ایلمشلردر یعنی اول درت اوصاف قبیحه بی اولدروازاله قیلدقدنصکره
انلری کیرو براخر نوعله احیا ایله که انلری تکرار احیا ایلمك هر بر حوی قبیحك یرینه

برخلق ملیح کتوره مکله اولور وخلق الهی ایله تخلق ایتمکله حاصل اولور سنکه
اوصاف قبیحه یی ازاله ایدوب انك یرینه اوصاف حمیده کتورمکله انلری
تکرار احیا ایلیه سن اندنصکره انلردن ضرر اولمز زیرا اخلاق حمیده نك کمسیه
ضرری یوقدر بلکه فوائد ومنافعی قتی چوقدر بو درت معنوی اولان ره زن صفتلرکه
فی المثل درت قوش کبیدر خلایقك قلبی ایچنده توطن قیلمشلر ومقیم اولمشلردر
انکچون انلرك اوصافی واحوالی وکندیلری موتا حکمند در وحیات ابدیه دن
محروم قالمشلردر مادامکه بو درت صفتك باشنی کسوب انلری اولدرمیه لر حیات
طیبه دن وزندکانی ابدیه دن بی بهره اولورلر وسر حیات موتاندر بله مبوب
غافل قالورلر ﴿ مثنوی ﴾ جون امیر جمله دلهای سوی * اندرین دوری

خلیفه حق توی * سر ببراین چار مرغ زنده را * سرمدی کن خلق ناپاینده را)
چونکم جمله دللرك امیر وحاکمی اوله سن بو دورده ای متصرف قلوب اولان خلق
نیکو صاحبی خلیفه حق سن سن بو زنده اولان چار مرغن باشنی کس ناپاینده اولان
خلقی سرمدی ایله خلق ضم خایله و فتح خایله دخی جائزدر اولده می شوی
یرنه سین مهمله ایله دلهای سوی دخی نسخه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی
چونکم جمله سوی و سالم اولان قلوبك امیری بو دورده ای حقك خلیفه سی
سن سن بو چار مرغ زنده کبی اولان اوصاف اربعه نك باشنی کس ناپاینده
اولان خلقی ابدی وسرمدی ایله دیمك اولور سین مهمله ایله سوی اوقنمق اصحدر
و بونده خطاب حضرت حسام الدین افندی یه اولسه دخی جایزدر
وحسام الدین افندی یه اولیوب اوصاف اربعه دن کندوسنی پاك ومهذب ایلین
وحیات طیبه ابدیه بولان کامله اولسه دخی جایزدر حسام الدین افندی
اولدیغی تقدیر اوزره معنی چونکم جمله مستوی ومستقیم اولان قلوبك امیر وحاکمی
بو دورده ای خلیفه حق اولان حسام الدین سن سن بو درت چار مرغ زنده کبی
اولان اوصاف حیوانیه نك باشنی کس ناپایدار اولان خلقی سرمدی ایله دیمك
اولور اکر خطاب اوصاف اربعه دن پاك اولان کامله اولورسه معنی ای اوصاف
ذمیمه دن پاك وطاهر اولان کامل چونکم مستوی ومستقیم اولان قلوبك
امیر ومتصرفی بو دورده که ای خلیفه الهی سن سن بو حیات نفسانیه ایله زنده
اولان چار وصفك باشنی کس وانلری قتل ومحو ایله ناپاینده وفانی اولان خلق وخویی
سرمدی ایله یاخود معنی بو خلقك وجودنده توطن ایلین چار مرغ کبی اولان درت
صفت ذمیمه نك باشنی کسوب ازاله ایله تا ناپاینده وفانی اولان مخلوق سرمدی
اوله لر وحیات ابدی بوله لر زیرا مخلوقك وجودندن شو درت صفت ذمیمه زایل
اوله او کمسه ناپاینده ایکن پاینده وسرمدی اولور وحیات ابدی بولور پس

حضرت خلیلك اول ذبح وقتل ایلدیکی چارمرغك ونفوس انسانیه ده انلرك نمونه‌سی اولان چاروصفك شرح وبیاننه شروع ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾

بط وطاوس است زاغست وخروس * این مثال چار خلق اندر نفوس * بط حرص است وخروس آن شهوتست * جاه چون طاوس وزاغ امنیتست) اول چارمرغدن مراد بطدر وطاوسدر وزاغدر وخروسدر بودرت مرغ نفوس انسانیه‌ده اولان درت خویك مثالیدر مثلا بط حرص در وخروس اول شهوتدر جاه ومنصب طاوس کبیدر وزاغ امنیت وآرزودر یعنی حضرت ابراهیمك طیوردن اخذ ایلدیکی درت مرغك بریسی طاوس وبریسی زاغ وبریسی خروس درکه نفوس انسانیه‌ده اولان درت خلقك بونلر مثالی اولمشدر اول درت خلقدن بری حرصدرکه بطه مشابه‌در اول تقریبه که انك بورنی دائما ییمکدن خالی اولمز برکره وایکی کره ییمکله قناعت قیلمز واول نفسده اولان شهوت خروس کبیدرکه خروسك کثرت جماعه میلی مقرردرکه وکثرت جماع شهوتدن حاصل اولور وجاه ومنصب طاوس کبیدرکه زیب وزینتی مقتضی اولور امنیت وآرزو زاغ کبیدر وبو اوصاف اربعه‌نك بوطیورار بعه‌یه اولان مناسبت ومشابهتدن اوتری هر برینه علی حدة بر بیان بسط ایلمشلردرکه برقاچ بیاندن صکره مفصلا کلور ومجملا دخی زاغله بطك امنیتله حرصه اولان مشابهتلرنی تعبیر ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ منیش انکه بود امید ساز * طامع تابید یا عمر دراز) زاغك ارزوو مقصودی اولدرکه امید دوزیجی اولور ابدی اولمغی یا عمر درازی طمع ایدیجی اولور کذلك انسانك نفسنده اولان طول امل دخی بونك کبی همیشه امید وار اولور واوزون عمری وابدی اولمغی طمع قیلور موت وفنایی خاطرینه کلسه دفع قیلور وکندویه نیجه زمان عمرلر تقدیر ایلر ﴿مثنوی﴾ بط حرص آمد که نوکش در زمین * در تر ودر خشك می جوید دفین) بط حرص کلدی زیرا انك نوکی زمینده در خشك وترده مدفون اولان شیلری استر یعنی بط حرصه مشابه کلدی زیرا اول بطك منقاری یرده در خشك اولان وتر اولان محللرده مدفون اولان طعمه‌لری همیشه طلب ایلر واکثر زمانده بورنی یردن قالقموب اکل وشربه مقید اولور ﴿مثنوی﴾ یك زمان نبود معطل آن گلو * نشنود از حکم جز امر کلو) اوبوغاز بر زمان خالی ومعطل اولمز حکم الهیدن امر کلودن غیری استماع وقبول ایلمز یعنی اول بط کبی اولان حریصك بوغازی اکل وشربدن بر زمان معطل اولمز همیشه شونی بونی یمکله مقید اولور حق تعالینك حکملرندن کلوا واشربوا امرندن غیرینی ایشیدوب قبول ایلمزنته‌کم بطال اولان ملحد سیرته یمکه وایچمکه میل قیله دیدکلرنده اول ابدال دیمش حق تعالی حضرتلری کلوا واشربوا بیوردی بن انك امر شریفنه

امتثال ایدرم وحضرت ربمك امرنی طوترم اول کمسه اکا دیمش که بو آیتك آخرنی دخی اوقو وانکله عمل ایله اول ابدال اکا دیمش که بن حافظ کلام الله دکلم بنم خاطرمده اولان انجق بودر اکر استرسك مابعدنی سن اوقویوب انکله سن عمل ایله تکرار اول کمسه اکا دیمشکه چونکم بن ربمك امرینه امتثال ایدرم وانت کلوا واشربوا بیوردیغنی طوترم دیدك واقیموا الصلوة بیوردی انی دخی طوت ومؤذنلر بش وقتده حی علی الصلوة وحی علی الفلاح دیو امر حقه خلقی دعوت ایدرلر انی دخی ایشت ابدال اکا دیرکه حق تعالی ان الله مع الصابرین بیوردی ودخی ان الله یحب الصابرین بیوردی بن بوخصوصده صابر اولنلر دنم وکندی حجره‌مده اوتوروب صبر قیلنلردنم اول کمسه تعجب ایدوب دیمشکه سبحان الله بوطائفه حق تعالینك همان کلوا واشربوا امرندن غیریسنی استمزلر واندن غیریسنی ایشتمزلر ایمش دیدی پس اکثرا بیر کلوا اولنلرك حالی همان کلوا واشربوا امرینه امتثال ایدوب ولاتسرفوا نهیندن غافل اولمشلردر انکیچون عرفا * کفته اند * کرچه خدا کفت کلوا واشربوا * در عقبش کفت ولاتسرفوا * دیو اکل وشربده چوق ییناره واسراف ایلینلره بو بیتله تعریض وتوبیخ قیلمشلردر ﴿مثنوی﴾ همچو یغما چیست خانه می کند * زود زود انبان خود پر می کند * اندر انبان می فشارد نیك وبد * دانهای در وحبات نخود) اصل حرص یغماجی کبیدرکه خانه قازر تیز تیز کندینك طغار جقنی پرایلر اول یغماجی نیك وبدی انبانه صقشدررنیك اولان دردانه‌لری کبیدر وبد اولان نخود حبه‌لری کبیدر الحاصل حریص اولان کمسه شول بر یغماجی‌یه بکزرکه برخانه‌یه کیروب اول جانبی بو جانبی قازر وتیز تیز النه کیرنی طغارجغنه قویوب انی طولدرر ایو وکتو شیلری طغارجغنه قویار اکر دردانه‌لری اولسون واکر نخود دانه‌لری اولسون کذلك حریص اولان کمسه‌لر دخی هرنه کونه اشی بولورسه یر هرنه کونه غدا النه کیررسه انی قارننه طولدرر ﴿مثنوی﴾ تا مباد اباغی ایدکر * می فشارد در جوال او خشك وتر * وقت تنك وفرصت اندك او مخوف * در بغل زد هرچه زوتر بی وقوف) تا اولمیه که برغیری باغی کله اویغماجی خشك وتری چواله صقشدرر وطولدورر وقت طار وفرصت از اول یغماجی مخوف قدر صبر وتوقفسز هرنه ایسه تیزرك انی قولتوغنه اوردی یعنی یغماجی اولان کمسه‌لر خانه‌یه کیروب النه هرنه کیررسه ایو وکتو دیمیوب طغارجغنی طولدرر انکیچونکه اولمیه که بر آخر باغی کله واکا مزاحمه قیله اول وهمدن قورو ویاش هرنه بولورسه چوالنه دولدرر زیرا اول یغماجی خوفنا کدر وقت ایسه تنك وفرصت ایسه اندکدر پس هرنه که النه کیررسه بی صبرو بی توقف قولتوغنه اورر کذلك حریص دخی بوکه بکزر زیرا حلال

وحرامدن الله هرنه کلورسه صبر وتوقف ایتمیوب انی قارنی طغارجغنه دولدرر
خوف ایلر که برآخرکسه دخی کله وبو اکل وشربده بکا مزاحمه قیله همان
بونی تبرئیمک کرك دیوب سرعتله اکل وبلع ایلر ﴿ مثنوی ﴾ اعتمادش نیست
برسلطان خویش * که نیارد باغیٔ ایدیه پیش) اول حریصك سببی بودر که
کندینك سلطان ومولاسنه اعتمادی یوقدر بویله دیو که اوکنه کلور
برباغی کتورمیه بوهم وجهدرکه قادر اولمزکه اوکنه برباغی کله بواولیدر یعنی
اول حریصك کندی مولاسنه وسلطاننه اعتماد ایلمی یوقدر کندی یه بویله
دیمزکه برباغی وطامع بنم اوکمه کلمکه قادر اولمزوهم رزقمی یمکه جرأت
قیلمز بلکه هرکس کندینك مقسوم اولان رزقنی یرپس بن علی الغفلة وعلی
السرعة یمکه نیچون حریص اولورم ونه وجهله عجله قیلورم دیمز وآداب وتأنی
ایله یمز بلکه براخر کمسه کندینك رزقنی ونصیبنی ایلروکلوب یمکه قادر اولور
صنور اول اجلدن وهمه دوشوب طعام یمکه حریص اولور ﴿ مثنوی ﴾
لیك مؤمن زاعتمادان حیات * میکند غارب بمهل وباتانات * ایمنست ازفوت
وازباغی که او * می شناسد قهرشه را برعدو) ولیکن مؤمن اول حیات صاحبنه
اعتماد ایلدیکندن مهل وتأنی ایله غارت ایلر زیرا مؤمن فوت فرصتدن ودخی
باغیدن ایمندر زیراکه او پادشاهك عدو اوزره اولان قهرنی اکار حیاتدن
مراد بونده خدای تعالیدر یاریحل عدل قبیلندن اولوب عین حیات معناسی
ویریلور یاخود مضاف مقدر اولوب صاحب حیات تقدیرنده اولور اناتنأنی
معناسنه در تقدیر کلام حریص اولان اکرچه طعامی غارتکر ویغماجی کبی
سرعتله بوغازنه طیقوب طولدرر ولیکن مؤمن اول ذات حیات اولان خدایه
اعتماد ایلمسندن اوتری طعامی وسائر ارزاق جسمانیه یی مهلت وتأنی ایله
اخذ ایلرزیرا مؤمن فرصتك فوت اولمسندن ایمندر وبرباغی وطامعك ایلروکلوب
انی غصب وغارت قیلمسندن دخی ایمندر زیراکه اول مؤمن حق تعالیك اعدا اوزره
اولان قهرنی بیلور وبرکمسه برآخر کمسه نك ملکنی غصب وغارت ایلسه اول
غاصب وغارتکره حق تعالی حضرتلرینه کونه قهر وغضب ایلیه جکنی یقینا
مشاهده قیلور بواجلدن صحیح مؤمن اولان کمسه دن حرص وطمع کیدوب
فارغ وازاده اولور ﴿ مثنوی ﴾ ایمنست ازخواجه تاشان دکر * که بیایندش
مزاحم صرفه بر) اول مؤمن غیری خواجه تاشلرندن دخی ایمندر که انلرکا صرفه
برمزاحم کلهلر خواجه تاشان رافندی قوللری دیمکدر بوراده مراد مؤمنلردر که
جملهسی الله بندهلریدر صرفه نفع وفائده یه دیرلر صرفه برفائده یی ایلدیجی
یعنی کیدریجی یی دیمکدر حاصل کلام مؤمن کندی اقرانی اولان خواجه تاشلرندن

دخی ایمندرکه انلراکا نفع وفائده کیدریجی واژدحام ایدیجی کلمزلر زیرا برمؤمن
ایچون مقدر اولان نفع وفائده یی کیدرمکه قادراولمزومؤمنلرشانندندرکه برآخر
مؤمنك ملکنده اولان نفع وفائده یه طمع ایدوب اکا مزاحمه قیلمز بلکه کندی یه
مقسوم اولان هرنه ایسه اکا قانع اولوب حدشرعندن تجاوز اولمز ﴿ مثنوی ﴾
عدل شهرا دید درضبط حشم * که نیارد کرد کس برکس ستم * لاجرم نشتابد
وساکن بود * ازفوات حظ خود ایمن بود) مؤمن پادشاهك خدم وحشمنك
ضبطی اوزره عدلنی کوردیکه کمسه کمسه اوزره ظلم ایلمکه قادراولمز لاجرم
مؤمن سرعت وشتاب ایلمز وساکن اولوب صبرو تأنی قیلور کندینك حظنك
فوت اولمسندن ایمن اولور یعنی مؤمن شاه حقیقتك حشم واشکری ضبط
وربط ایلدیکی اوزره کمال عدلنی بروجه یقین مشاهده قیلدی وبیلدیکه برکمسه
برکمسه یه ظلم ایلمکه قادر اولمز اکر بحسب الظاهر ظلم ایلرسه ده بیلورکه اول ظلمی
حقیقتده ظالم کندی نفسنه ایلرومظلومه اول عین نفع وفائده اولور اکر حق
تعالی اول ظالمه برقاچ زمان مهل دخی ویرسه انك ملکندن چقمغه وپنجهٔ
قهرندن کمسه انك خلاص اولمغه مجال وقدرتی اولمدیغنی دخی بیلور لاجرم
اکل وشربه وکسب ارزاق واسبابه حریص اولمز وسرعت وعجله قیلمز
بلکه ساکن وصابر اولور وتأنی قیلور وکندینك حظ ونصیبنك فوت اولمسندن ایمن
اولور زیرا بیلورکه برکمسه نك نصیبی اندن فوت اولمق احتمالی یوقدر وبرکمسه نك
رزقنی برآخر کمسه دفع ومنع ایلمکه قادر دکلدر چونکم حال بویله در ومؤمن
بوکه عالم وعارفدر اصلا اندن رزقی ایچون حریص اولمق وعجله قیلمق صادر
وظاهر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ پس تأنی دارد وصبر وشکیب * چشم سیر وموثرست
وپاك جیب * کین تأنی پرتو رحمان بود * وان شتاب ازهمزهٔ شیطان بود) پس اول
مؤمن هرکارده تأنی وصبر وشکیب طوتر چشم سیر وموثر وپاك جیب وپس باء
عربیله زیاده معناسنه اولمق دخی جائزدر تقدیر کلام اول مؤمن کندی مولاسنه اعتمادی
اولدیغندن اوتری چوق تأنی وصبروشکیب طوتر کوزی طوقدر وسائر اخوانی
کندی نفسی اوزره ایثار واختیار ایدوب انلره الندهاولنی بذل ایدیجیدر کما قال الله
تعالی (ویؤثرون علی انفسهم ولوکان بهم خصاصة) ودخی انك جیب قلبی بخل
وشحدن وحرص وطمعدن وسائر اخلاق ذمیمه دن پاك وطاهردر وانك قلبنده
اوصاف ربانی وپرتو رحمانی متجلی وظاهردر زیرا بوتأنی وتحمل رحمانك
پرتویدر واول شتاب وعجله شیطانك تحریك وتخفیفندندر کما قال علیه السلام
التأنی من الرحمن والعجلة من الشیطان تأنی وصبر اللهك صفتیدر انکیچون سموات
وارضی التی کونده خلق ایلدی تاکم بندهلری عجله دن پرهیز ایدوب هرکاری تأنی

ایله ایشلیه‌لر نته‌کم اوچنجی جلدده اذابایعت فقل لاخلابة حدیثنك بیاننده بورا مناسب اولان تحقیق وکلمات مرور ایلمشدر رهزه کسرهایله تخفیف و تحریك معناسنه‌در ﴿ مثنوی ﴾ زانکه شیطانش بترساند زفقر * بارکیر صبررا

ابکشد بعقر * ازنبی بشنو که شیطان دروعید * می کند تهدیدت ازفقر شدید)
زیرا شیطان انی فقردن قورقودر صبر یارکیرنی عقرادیه‌لر عقر سکرلمك معناسنه‌در یعنی حریصك مولاسنه اعتمادی اولمدیغی اول سببدندر شیطان انی وسوسه ایدوب فقردن قورقودر انك صبر وتأنیسی بارکیرنی سکرلمکله اولدرر قرآن عظیمدن ایشت که شیطان وعیدده فقر شدیددن سنی قورقودر یعنی شیطان لعین وعید وتخویفده سنی فقردن قورقودر که قرآن عظیمده ثابتدر نته‌کم سورهٔ بقره‌ده اولان آیته اشارت بیوررلر (الشیطان یعدکم الفقر) جناب عزت بیورر که قوللرم شیطان سزه وعده ایلر فقری یعنی حین انفاقده صدقه‌دن منع ایدوب فقردن تخویف ایدر (ویأمرکم بالفحشاء) وسزه امر ایلر بخل ومعاصی وامساکی (والله یعدکم مغفرة منه) والله تعالی سزه وعده ایلر اول انفاقدن مغفرت ورحمتی (وفضلا) وفضل وعدایلر (والله واسع علیم) الله تعالی واسعدر اعطاده وعالمدر عبادك جمیع احوالنه ﴿ مثنوی ﴾ تاخوری زشت و بری زشت ازشتاب * بی مروت

بی تأنی بی ثواب * لاجرم کافر خورد درهفت بطن * دین ودل باریك ولاغر زفت بطن)
تاکم شتاب وعجله‌دن زشتیه‌سن وزشت ایلته‌سن یودخی وجهدرکه دینه تاشتاب وعجله‌دن زشت یرسن وزشت ایلتورسن مروتسز تأنی وثوابسز لاجرم کافر یدی بطنده یر کافرك جان ودلی باریك ولاغردر اما بطنی زفت و بزرکدر یعنی شیطان ای حریص سنی فقر وفاقه‌دن برمرتبه تخویف ایلرکه حتی زشت یرسن وزشت ایلتورسن شتاب وعجله‌دن نه مروت ونه تأنی ونه ثواب که بونلردن بریسی سنده قالمزبلکه اسباب وارزاقه زیاده حریص اولدیغکدن انك حصولنه عجله ایدوب الدیغك ویدیکك حرام اولور وکارك تأنی و ثوابدن بری اولور لاجرم کافر تأنی وصبردن بری اولوب طعامه زیاده حریص اولدیغندن یدی بطن مقدارنده یر وجی وقلبی باریك ولاغردر اما شکمی بزرك وسمیندر نته‌کم بوحدیث شریفدن وبوبیان لطیفدن کافرك نقدر یدوکی ومؤمنك نقدر یدوکی معلوم ایدینورسن

﴿ درسبب ورود این حدیث مصطفی که فالکافر یأکل ﴾
﴿ فی سبعة امعاء والمؤمن یأکل فی معاء واحد ﴾

رواه ابوهریرة بوسرخ لطیف حضرت حبیب اکرمك صلی الله علیه وسلم بوحدیث شریفك سبب ورودی بیاننده‌در که بیوررلرکه کافر یدی بطنده یر یعنی چوق یر وتأنی ایتمیوب عجله وحرصله یرومؤمن بر بطنده آزوحرص وعجله‌سز تأنی ایله

برلاجرم کافر حریص وپرطمع اولور ومؤمن کندو بی قناعت اوزره قیلور المعاء مایدخل الطعام من بطن الانسان یعنی مؤمن اکل ایدر بطن واحد مقداری دنیا کافرك سجن مشابه‌سنده اولوب قلبی اخرته متعلق اولدیغندن درونده طعام سکمیوب انجق تقویة للبدن اکل ایلد یکندن کنایه اوله ویاخود اکل حلال قلیلدر وکافر اکل ایلر یدی بطن مقداری دنیایه واکل وشربه کمال میلندن اوتری وشهوات نفسانیه‌یه حرصندن اوتری پس دنیا کافرك جنتی مشابه‌سنده اولوب سوء خاتمه وعاقبتدن خوف وخشیتی اولمیوب تن پرست اولمغین طعام درونده هضم اولدیغندن یدی بطن مقداری یروامعاء معانك جمعیدر که غیر منصرفدر

﴿ مثنوی ﴾ کافران مهمان پیغمبر شدند * وقت شام ایشان بمسجد آمدند *
کامدیم ای شاه اینجا مقتبق * ای تومهماندار سکان افق) کافرلر پیغمبر حضرتلرینك مهمانی اولدیلر اخشام وقتده انلر مسجد حضرت رسوله کلدیلر ودیدیلرکه ای شاه بز بورایه قنق کلدك ای نبی مختارسن اطراف عالمده ویاخود اطراف آسمانده ساکن اولانلرك مهماندار یسن افق آسمانك اطرافنه دیرلر بوراده اطراف عالمده ساکن اولان کسه‌لرك مهماندار یسن دیمکده جائزدر اما اطراف آسمانده ساکن اولان ملائکه‌نك مهماندار یسن دینلسه دخی لطیف اولور یعنی دیدیلرکه ای رسول کریم سنك کرمك شول غایتده‌درکه سن اهل آسمان وسکان زمینك مهماندار یسن بوجمله‌سی سنك خوان کرمکدن نواله الجیلر در دیدیلر

﴿ مثنوی ﴾ بی نوایم ورسیده مان زدور * هین بیفشان برسرما فضل نور)
بز بی نوالرز وایراقدن ایرشمشز سن بزم اوزرمزه فضل نور نثار ایله یعنی بز ازقسمز قرنلرمز آج ایراقدن کلمش کمسه‌لرز بزم باشمز اوزره فضل و کرمکی نثار ایدوب بزم قلبمزی مسرور و پرنور رایله ﴿ مثنوی ﴾ کفت ای یاران من قسمت کنید * که شما

پرازمن وخوی منید) اول عدل وداد سلطانی یاران واصحابه توجه ایلدی جمله شاهان وعبادك دستکیر ومعینی یعنی جمله پادشاهلرك وسائر عبادك معین ودستکیری اولان سلطان عدل وداد اصحاب کرامه توجه ایلدی ودیدی ای بنم یارانم بونلری قسمت ایلیکز زیرا سز بندن وبنم خویمدن پرومملو سز یعنی بنم خاصیت ذاتیم وایثار صفاتیم سزك وجود دیکرزه طولمش وکمالیله تأثیر قیلمشدر کرکدر که بن نیجه مهمانی سورسم سزدخی سو مسز وبن نیجه ضیفه اکرام ایلرسم سزدخی ضیفکزه اکرام ایلیه سز ﴿ مثنوی ﴾ پربود

اجسام هرلشکر زشاه * زان زنندی تیغ براعدای جاه) زیرا هرلشکرك جسملری شاهدن پر اولور اول سببدن لشکر اعدای جاه اوزره تیغ اوررلر یعنی هرلشکرك جسملری پادشاهك حکمندن وخویندن پر اولور انکیچون پادشاهك منصب

وجاهنك اعداسی اوزره تیغ اوررلر اكر پادشاهك حكم وخوبندن لشكرك
وجودی طلواولمیدی پادشاهك سلطنتنك دشمنه لشكر نیچون تیغ اورردی پس
پادشاهك غیرت چكوب عدوسنه تیغ اوران كیمسه لردن برینه خطاب ایدوب
بو معنایی ساڑه تفهیم ایلكدن اوتری بیوررلر ❊مثنوی❊ تو بخشم شه زنی آن
تیغ را * ورنه بر اخوان چه خشم آید ترا * بر برادر بی كناهی میزنی ❊ عكس خشم شاه
كرزده منی) شاهك اعداسنه سن اول تیغی شاهك خشمی سببیله اوررسن
یوخسه اخوانك اوزره سكا نه خشم كاور بربی كناه برادرك اوزره شاهك خشمنك
عكسی اون بطمان بر كرز اوررسن یعنی مثلا اهل اسلامدن ایكی پادشاه اولسه لر
وانلر سلطنت خصوصنده مقاتله قیلسه لر وطرفیندن اولان عسكرك جمله سی مؤمن
اولسه لر المؤمنون اخوة حدیثنك موجبنجه مؤمن مؤمنك قرنداشیدر مع هذا
ای سامع اولان كیمسه سن فرضی اول سلطنت خصوصنده محاربه ایلین
پادشاهلردن برینك عسكرندن اولسك اول پادشاهك سلطنتنه عدو اولان ومعارضه
قیلان اخوانك اوزره سن تیغ اوررسن سن اول تیغی شاهك خشمی سببیله اوررسن
یوخسه دینده اولان اخوانك اوزره سكا نه خشم كلوردی یعنی اكر بویله اولمسیدی سكا
خشم كلمزدی بربی كناه اولان برادركه شاهی خشمنك عكس واثری سببیله كرز كران
اوررسن حال بوكه سنكله انك مابیننده اصلا عداوت وغرض بوقدر بلكه سنك
اكا وانك سكا اولان عداوتی ایكی پادشاهك برینه اولان خشم وعداوتلرینی عكس
واثرلریدر كه خشملرینه دخی تأثیر ایدوب انلر دخی اول واسطه ایله بری برینه
عداوت ایدیجی اولور بوندن معلوم اولدیكه پادشاهك خویی كندی لشكرینه
سرایت ایلرایمش ❊مثنوی❊ شه یكی جانست ولشكر پرازو * روح چون آبست
واین اجسام جو) شاه برجان در ولشكر اندن مملودر وروح آب كبیدر وبو اجسام جوی
كبیدر ایرمق آب ایله بیچه طولارسه واندن نه مرتبه قدر وشرف بولورسه جسم
دخی قلب وروحدن انك كبی قدر وشرف بولور وكذلك لشكر دخی كندی
شاهلرینك استعدادینه كوره حالت پذیر اولور وروش وحركت قیلورلر
❊مثنوی❊ آب روح شاه اكر شیرین بود * جمله جوها پر زآب
خوش شود) شاهك روحی آبی اكر شیرین اوله جمله جویلر آب خوشدن پر اولور
یعنی پادشاهك اب روحی صلاح ودین ایله متصف اولوب لطیف اولورسه
جمله لشكرلرین جوی اجسامنه كیدر اول روحك عدالت ولطافتندن پر
اولور ولذت وحلاوت بولور زیرا پادشاه بو عالم اجسامده قلب كبیدر وانك
عسكری قوای جسمانیه كبیدر قچن قلب صالح اولسه قوای جسمانیه دخی
صالح اولور قچن قلب فاسد اولسه اعضا وقوای جسمانیه دخی فاسد اولور نته كیم

رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر
القلب ملك وله جنود فاذا اصلح الملك صلحت جنوده واذا فسد الملك فسدت جنوده رواه
البیهقی عن ابی هریرة ❊مثنوی❊ كه رعیت دین شه دارند بس * اینچنین فرمود
سلطان عبس) زیرا رعیت ولشكر شاهك دین وعادتن طوترلر انجق سلطان
عبس بونك كبی بیوردی تكیم (الناس علی دین ملوكهم) بیوردیلر یعنی ناس
پادشاهلرینك عادتی اوزره در دیمك اولور دین بونده عادت معناسنه اولور وسلطان
عبس دیمك حقنده عبس نازل اولان سلطان دیمك اولور وعبسنك تفسیری
ایكنجی جلدده ترك كفتن آن مرد ناصح شرحنده چون روایت می فزاید درد
بس بیتنك شرحنده مفصل مرور ایلدی ❊مثنوی❊ هر یكی یاری یكی
مهمان كزید * درمیان یك زفت بود وبی ندید) الحاصل هر بری بر مهمان
اختیار ایلدی انلرك میاننده بر جسیم كمسه وار ایدی وجسامتده بی نظیر ایدی
❊مثنوی❊ جسم ضخمی داشت كس اورا نبرد * ماند در مسجد چو
اندر جام درد) بر بیوك جسیم طوتاردی انكیچون كمسه انی خانه سنه ایلتمدی
جام ایچره درد وپوصه قالدیغی كبی اول جسیم اولان مهمان مسجد ایچره قالدی
ضخم یوغون وكوده لو اولق وغلیظ اولان كمسه یه دخی دیرلر ❊مثنوی❊
مصطفی بردش چو وا ماند از همه * هفت بز بد شیرده اندر رمه) چونكم اول زفت
وجسیم اولان كافر جمله دن كیرو قالدی مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری آنی خانهٔ سعادتلرینه ایلتدی سوریده سود ویریجی یدی كچی وار ایدی
❊مثنوی❊ كه مقیم خانه بودندی بزان * بهر دوشیدن برای وقت خوان) كه
اول كچیلر خانه ده مقیم ایدیلر خوان وطعام وقتی انلری صاغمقدن اوتری یعنی
طعام یمك وقتنده اول یدی كچینك سودنی صاغوب یمكدن اوتری اول كچیلر
خانه ده طورررلردی ❊مثنوی❊ نان واش وشیران هر هفت بز * خورد ان بوقحط
عوج ابن غز) نان وآشی واول یدی كچینك سودنی اول ابو قحط اولان غز
اوغلی عوج یدی یعنی اول چوق ییجی سبب قحط اولان عوج مثال اول حضرتك
سعادتخانه سنده اولان نان وآشی واول یدی كچینك سودنی جمیع یدی غز غین
معجمه نك ضمه سیله وزاء معجمه نك سكونیله تركاندن بر جنس طائفه در چوق ییجیلر
ویغما جیلر در وابن ده همزه وزندن اوتری كسر له وقطع ایله اوقنور
عوجك جیمی دخی كسرله اوقنور عوج اكرچه ابن عنقك اسمیدر لیكن بونده
اول كافر و سبیل استعارهٔ تمثیلیه عظیم وجسیم اولوب زیاده اكول اولدیغندن
اوتری عوجه تشبیه اولنمشدر ابو قحط اولمه سی چوق ییوب قحطه سبب
اولدیغندن اوتریدر ❊مثنوی❊ جمله اهل بیت خشم آلوشدند * كه همه در

شیر بر طامع بدند) جمله اهل بیت رسول علیه السلام بوندن خشم الود اولدیلر زیرا
انلر دوکاسه‌یی اول خانه‌ده اولان بچه‌نک سودینه طامع وامیدوار ایدیلر ﴿مثنوی﴾
معده طبلی خوار همچون طبل کرد * قسم هجده آدمی تنها بخورد) بو مفت خوار معده‌یی
طبل کبی ایلدی اون سکز آدمینک قسم نصیبنی یدی طبل خوار وصف ترکیبیدر
مفت ییجی معناسنه طبلیده اولان یاخوار لفظنه مصروف اولور تقدیر کلام معده
راطبل خواری همچون طبل بزرک کرد دیمک اولور هجده اون سکز دیمکدر
بوراده تحدید اولیوب تکثیر مراد اولمق دخی محتملدر وتقدیر معناسی معده‌یی
بو مفت ییجی چوق یمکله طبل کبی بیوک ایتدی نیجه ادمینک قسمتنی تنها باشنه یدی
﴿مثنوی﴾ وقت خفتن رفت ودر حجره نشست * پس کنیزک از غضب دررا ببست)
اول مهمان جسیم یاتمق وقتنده کندی وحجره‌ده اوتوردی پس کنیزک اکا غضبندن
قپویی باغلدی ﴿مثنوی﴾ از برون زنجیر دررا در فکند * که ازو بد خشمکین
ودردمند) طشره‌دن قپونک زنجیرنی براقدی یعنی طشره سندن قپونک زنجیرنی
کلیدلدی زیرا کنیزک اول مهماندن خشمناک ومجروح ایدی ﴿مثنوی﴾
کبررا در نیم شب تا صبحدم * چون تقاضا آمد ودرد شکم) کافره نصف اللیلده صباح
وقتنه دک چونکه تقاضا ودرد شکم کلدی ﴿مثنوی﴾ از فراش خویش
سوی در شتافت * دست بردر چون نهاد او بسته یافت) پس اول مهمان
کندی دوشکندن قالقوب قپو جانبنه سرعت ایلدی چونکم اول قپویه قودی
باغلو بولدی ﴿مثنوی﴾ در کشادن حیله کردان حیله ساز * نوع نوع وخود
نشد آن بند باز) اول حیله ساز قپویی اچمغه حیله ایلدی نوع نوع وخود اول قپونک
بندی اچق اولمدی یعنی اول حیله دوز بجی قپویی اچمغه دراودرلو حیله ایلدی
وخود اول قپو کشاده اولمدی ﴿مثنوی﴾ شد تقاضا بر تقاضا خانه تنک *
ماند او حیران وبی درمان ودنک) اول مهمانه تقاضا اوزره تقاضا اولدی خانه ایسه
تنک اول مهمان حیران وبیدرمان ودنک قالدی ﴿مثنوی﴾ حیله کرد او وبخواب
اندر خزید * خویشتن درخواب در ویرانه دید) اول مهمان چونکم قپویی آچمغه
قادر اولمدی حیله ایلدی وخواب ایچره ایمکلدی دوشنده کندوسنی ویرانه‌ده
کوردی ﴿مثنوی﴾ زانکه ویرانه بدانـدر خاطرش * شد بخواب اندر هم آنجا
منظرش) زیرا انک خاطرنده ویرانه ایدی لاجرم واقعه‌ده دخی انک منظری هم اورایه
اولدی یعنی واقعه‌سنده انکچون ویرانه‌یی کوردیکه خاطرنده وقلبنده بیدارلک
حالنده ویرانه وار ایدی خواب ایچره دخی انک نظری هم اول ویرانه‌یه اولدی زیرا
بر کسنه‌نک یقظه حالنده اکثر تفکری وتصوری نه اولسه واقعه حالنده صورت باغلر
وقلبنده منقش اولان اکثر دنیادر ودنیا عالم رؤیاده صورت باغلسه یامزبله شکلنده

ویاخلا ویاخود ویرانه شکلنده صورت باغلر ﴿مثنوی﴾ خویش در ویرانه
خالی چو دید * او چنان محتاج اندر دم برید) اول مهمان چونکم کندیسنی خلقدن
خالی بر ویرانه‌ده کوردی اول مهمان انجلین محتاج ایدی اولدمده حدثلدی یعنی
قضای حاجت ایتمکه زیاده محتاج ایدی چونکم کندینی بر خالی ویرانه‌ده کوردی
فی الحال دوشکنی پر نجس ایلدی ﴿مثنوی﴾ کشت بیدار وبدیدان جامه
خواب * پر حدث دیوانه شد از اضطراب) خوابدن بیدار اولدی او جامه خوابی
پر حدث کوردی اضطراب وخجالتدن دیوانه اولدی ﴿مثنوی﴾ زاندرون
او بر آمد صد خروش * زین چنین رسوایی بی خاک پوش) انک درونندن نیجه خروش
وناله یوقارو کلدی بو نجلین خاکله اورتلمز رسوایلقدن اوتری انک چونکم بو فضاحته
وقباحته سبب کثرت اکل وشرب بدر عاقله بونده حصه بودرکه کثرت اکل وشربدن
پرهیز ایلیه تا کم قبر دوشکنده خفته اولدقده فضاحت وقباحتی ظهوره کلیه
وحشرده ونشرده بیدار اولوب قبردن یوقارو قالقدقده بین الناس شرمسار
وخجلناک اولمیه ﴿مثنوی﴾ کفت خوابم بدتر از بیداریم * که خورم این سوی وان
سو می‌ریم * بانک میزد وا ثبورا وا ثبور * آنچنانکه کافر اندر قعر کور) اول
مهمان اویانوب چونکم بو حالت قبیحه‌یی کوردی کندیسنه بنم خوابم بنم بیدارلغمدن
قبیحدر دیدی زیرا بو جانبده یرم اول جانبده حدثلرم اول مهمان بو حالی کوروب
دردو المندن وا ثبور وا ثبور ادیوب بانک اوردی انجلین که کافرلر مقبره‌نک قعرنده یعنی
کافرلر جهنم حفره‌سی اولان مقبره‌نک دبنده نه کونه وا ثبورا وا ثبورا وا ثبورا دیرلرسه
اول کافر دخی بو شنعت وفضاحتی کوروب وا ثبورا وا ثبور دیو صدا وبردی ثبور
هلاکه دیرلر وا ثبور دیمک هلاکی کندییی دعوت ایلمکدر یعنی ای موت وهلاک سن
کل بنی اولدر که بو حالت قبیحه‌یی تا کورمیم دیمک اولور وبونده حیوان کبی کثرت اکل
وشربه مقید اولمنک واسراف قیلمنک عالم برزخده فضاحتی وصورت قباحتی ظهوره
کلوب واکول وشروب اولان کسه‌لر کندیلرک اول مرتبه‌ده فضاحت وقباحتلرینی
کوروب ومقام مقعدنی ملوث قیلدقلرنی بعد الانتباه مشاهده قیلدقلرنده کمال خجالتلرندن
بالکلیه هلاک اولمغی کندیلره دعوت ایلمکه ودخی یاویلتا ویا ثبورا دیو سویلمکه
تنبیه واشارت واردر زیرا الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا حدیثنک فحواسنجه ناس
اولدکدنصکره بیدار اولسه‌لر کرکدر وبو دنیاده درونلرینه حرامدن وخبیث اولان
طعامدن هرنه قودیلرسه ومقتضای حیوانیتلری اوزره هرنه یدیلرسه انک قباحت
وفضاحتنی اولوب بیدار اولدقدنصکره مشاهده قیلسه‌لر کرکدر که اول حینده اول
فضاحت وخجالتیکه کوره‌لر کمال اضطرابلرندن وا ثبورا دیه‌لر نتکیم کافرلر جهنمدن
بر ضیق وتنک وتاریک مکانه القا اولندقده والری بیونلرینه مقید قیلندقده اول مکان

ضيقده واثبورا ديه‌لر وقال الله تعالى فى سورة الفرقان واذا القوا منها مكانا ضيقا مقرنين دعوا هنالك ثبورا لا تدعوا اليوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا كثيرا

(مثنوى) منتظر كه كى شود اين شب بسر * تا برآيد از كشادن بانك در) اول مهمان منتظر كه بغض بو كيجه باشه كيدر وآخر اولور تا قپونك آچلمقندن بانك در يوقادو كله وقپونك آچلديغنك صداسنى اول استماع قيله (مثنوى) تا كريزد او چوتيرى ازكمان * تا نه بيند هيچكس اوراچنان) تاكم اول مهمان كماندن تير قاچر كبى قاچه تا هيچ كسه انى انجلين مردار وپرنجس كورميه (مثنوى) قصه بسيارست كوته ميكنم * بازشد آن در رهيد از درد وغم) محصل مهمانك قصه سى وغصه سى چوقدر كوته واختصار ايلرم اول قپو آچلدى مهمان دردوغمدن قورتلدى واول غصه دن نجات بولدى بعده انك حالى نه اولديسه بو سرخ شريفدن معلوم اولور

(درحجره كشادن مصطفى عليه السلام بر مهمان وخود را پنهان
كردن تا او خيال كشاينده را نبيند وخجل نشود كستاخ بيرون رود)

بو سرخ شريف حضرت مصطفى عليه السلامك حجره‌نك قپوسنى مهمان اوزره آچسيدر وحضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم كنديسنى پنهان ايلمسيدر تا اول مهمان قپويى آچيجينك وجودى خيالنى كورميه وقباحتدن خجل وشرمسار اولميه كستاخ وبى ادبانه طشره كيده (مثنوى) مصطفى صبح آمد ودر را كشاد * صبح ان كمراه را اوراه داد) حضرت مصطفى عليه السلام صباح كلدى وقپويى اچدى صباح اول كمراهه اول حضرت يول ويردى (مثنوى) دركشاد وكشت پنهان مصطفى * تا نكرد دشرمسار آن مبتلا) حضرت مصطفى عليه السلام قپويى آچدى وپنهان اولدى تاكم اول مبتلا خجل وشرمنده اولميه (مثنوى) تا برون آيد رود كستاخ او * تا نبيند در كشارا پشت ورو) تاكم اول مهمان حجره دن طشره كله وكستاخ بى باك كيده تا قپويى اچيجينك پشت وروينى كورميه وانى كورمكله شرمسار اولوب مضطرب اولميه پس اول حضرتك نه وجهله مستور وپنهان اولديغنك بيانه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) يا نهان شد در پس چيزى ويا * از ويش پوشيده دامان خدا) اول حضرت عليه السلام يا بر شيئك اردنده نهان اولدى ويا خود اول حضرتى حق تعالينك ستارلغى دامانى اول مهماندن ستر وپنهان ايلديكه هركز اول مهمان او حضرتك نشانى كورمدى دامادن مراد بونده حق سبحانه وتعالينك ستاريتى اولور (مثنوى) صبغة الله كاه پوشيده كند * پرده بيچون بران ناظر تند * تا نه بيند خصم را پهلوى خويش * قدرت يزدان ازان بيشست بيش) الله بوياسى كاهى پوشيده ايلر اول ناظر اوزره بيچون پرده طوتر تا كنديسنك يانده خصمنى كورمز قدرت يزدان اندن زياده‌دن زياده

صبغة الله بوياسى ديمكدر بونده مراد حق تعالينك ستاريتى وغفاريتى بوياسيدر وبو آيت كريمه‌نك تفسيرى ايكنجى جلدده بيان آفت تأخير خيرات بفردا سرخنده صبغة الله كشت خم تك هو بيتنك شرحنده كچدى وبونده خلاصهٔ كلام اولدركه الله تبارك وتعالينك ستاريتى بوياسى كاه اولوركه برشئ پوشيده ومستور ايلر اول ناظر اوزره بر بيچون وبى چكونه پرده اورركه اول پرده‌نك اصلا ظاهرده اثرى يوقدر ليكن معنى بوزنده عظيم اثرى اولور حتى ناظر اولان كمسنه كندى قتنده خصمنى كورمز نتكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم كفار مكه دن فرار ايدوب حضرت ابو بكر رضى الله تعالى عنه ايله بر مغاره‌يه انلرك كوزى اوكنده كيرديلر اول حضرتك اول مغاره‌يه كيرديكنى كورديلر اما كلوب مغاره قپوسنه ايرد كده كورديلر بر عنكبوت آنك قپوسنه بر پرده اورمش درحال شبهه وكمانه دوشديلر ودديلركه اكر انلر بو غاره كيره لردى بو عنكبوتك پرده سى بوزيلوردى معلوم اولديكه بو غاره كيرمه مشلردر ديوب رجوع ايلديلر وحق تعالى اول حضرتى انلرك كوزندن مستور ايلدى حق تعالى حضرتلرينك قدرت وقوتى بوندن دخى زياده‌دركه بركسنه جميع عالمك كوزلرينك اوكنده ايكن انى كوردرمكه قادر اوله‌لر پس برسؤال لازم كلوركه دينه حضرت پيغمبر عليه السلام اول كافرك حالنى نور نبوتله كوروب انك تقاضاسنه عالم اولوب اول حينده قپويى اچسه اول كافره يول ويرسه تاكم اول كافر فضيحتلرى كورمسه اولمزميدى بونك سببى نه ايدى پس بو سؤال مقدره‌يه بو بيتلرى جواب موقعنده ايراد ايدوب بيوررلر (مثنوى) مصطفى مى ديد احوال شبش * ليك مانع بود فرمان ربش) حضرت مصطفى عليه السلام اول مهمانك كيجه واقع اولان احوالنى كوردى ليكن حق تعالينك فرمانى اكا مانع اولدى اول اجلدن كلوب قپويى آچدى واول مهمانه يول ويرمدى (مثنوى) تا كه پيش از خبط بكشايد رهى * تا نيفتد زان فضيحت درچهى * ليك حكمت بود وامر آسمان * تا ببيند خويشتن را اوچنان) تاكم خبط وخطا ايلمكدن اول اكا بريول آچيدى تاكم اول فضاحتدن بر چاهه دوشميدى يعنى بو مقابل ايديكه حضرت نبى اول مهمانه بريول اچيدى واول مهمان اول رسوايلقدن غم قويوسنه دوشميدى بلكه اول خانه دن چيقوب قاچيدى ليكن حكمت الهى وامر آسمانى بو ايديكه تاكه مهمان كنديسنى انجلين كوره يعنى كنديسنى اول مهمان انك كبى بر فضاحت وقباحتده كوره واول قباحت انك ايمان وهدايتنه سبب اوله بو اجلدن حضرت مصطفى عليه السلام اول خانه‌نك قپوسنى آچدى واول مهمان اول فضاحتدن خلاص اولمدى (مثنوى) بس عداوتها كه آن يارى بود * بس خرابيها كه معمارى بود) چوق عداوتلر اولوركه اول يارلق ودوستلغه سبب اولور چوق خرابلقلر اولوركه اول

مهمارلق اولور یعنی چوق عداوتلر اولور که اول یارلغه ودوستلغه سبب اولور که مثلا
حضرت عمر رضی الله تعالی عنه حضرت پیغمبره عداوت ایدوب اول حضرتك
قتلنه کلدکده ایمان وهدایت بولوب اول حضرتك یاری اولدی وحضرت پیغمبر
علیه السلامك اول مهمانه فتح باب ایلمسی اکرچه بحسب الظاهر عداوته مشابه
اولدی ولیکن اول مهمانه معنا یارلق اولدی زیرا اول مهمان اول واسطه ایله ایمان
واسلام بولدی چوق خرابلقلر اولور که اول معمورلغه سبب اولور نیکیم اول کافرك
فعل قبیحی خرابلق ایدی لیکن انك اسلامه کلوب معمور اولمسنه سبب اولدی
﴿مثنوی﴾ جامه خواب پرحدث رابك فضول * قاصدا آورد در پیش رسول)
مهمان کتدکدنصکره اول پرحدث اولان جامه خوابی برفضول یعنی اهل خانه دن
بریسی رسول اکرم حضرتلرینك عن قصد اوکنه کتوردی ودیدی ﴿مثنوی﴾
که چنین کردست مهمانت ببین * خنده زد رحمة للعالمین) که کور یارسول الله سنك
مهمانك بویله ایلمشدر عالملر ایچون رحمت اولان حضرت بر تبسم ایلدی و بیوردی
﴿مثنوی﴾ که بیار آن مطهره اینجا بپیش * تا بشویم جمله را بادست خویش) که
اول مطهره‌یی بنم قتمه بورایه کتور تا جمیعنی کندی الله بو یایم مطهره قتح وضم ایله
دخی اوقونسه جائز اولور مطهره ناس غلط ایدوب مطره دیدکلریدر ﴿مثنوی﴾
هرکسی میجست کز بهر خدا * جام ماوجسم مافربان ترا) اهل بیتدن هر برکسه
برندن صیچرهدی بویله دیوکه خدانك رضاسندن اوتری بزم جانمز و بزم جسممز سکا
قربان اولسون ﴿مثنوی﴾ مابشوییم این حدث راتو بهل * کاردستست این
نمط نه کاردل) بو حدثی بز یویالم یارسول الله قوفراغت ایله بو اسلوب الك کاریدر
دلك کاری دکلدر یعنی سن دل وجان منزله سنده سن و بز دست وخادم مشابه سنده یز
پس بوکونه کار وعمل الك اشیدر جان ودلك ایشی دکلدر دیدیلر ﴿مثنوی﴾
ای لعمرك مرترا حق عمرخواند * پس خلیفه کرد وبر کرسی نشاند) ای لعمرك ایله
مخاطب اولان سرور حق تعالی سکا عمر اوقودی وسنك حیات شریفه که قسم
ایلدی پس سنی خلیفه ایلدی ورسالت کرسیسی اوزره نصب ایلدی نیتکم سوره
حجرده حق تبارك وتعالی اول حضرتك حیات وبقاسنه قسم ایلیوب (لعمرك انهم
لفی سکرتهم یعمهون) بیوردی عمر اصلنده عینك ضمه سیله درحیات وبقایه دیرلر
اما قسمین لام قسم داخل اولسه ضمه ده ثقلت اولدیغندن اوتری عین مفتوح قیلنمش
ولام قسمله عینك مفتوح اوقنمسی لازم کلمشدر یعنی جناب عزت بیوررلرکه
یا محمد بن قسم ایدرم سنك حیاتکه تحقیقا بوقوم لوط غوایت وضلالتلرنده متحیرا در
﴿مثنوی﴾ مارای خدمت تومی زییم * چون توخدمت میکنی پس ماچییم)
یارسول الله بز سنك خدمتك ایچون دیریلورز چونکم سن خدمت ایلیه سن پس بزنه یز

ونه مصلحته یارز ﴿مثنوی﴾ کفت آن دانم ولیك این ساعتیست * که درین
شستن بخویشم حکمتیست) نبی علیه السلام اهل بیته دیدی بو سزك دیدیککزی
بیلورم ولیکن بو بر ساعتدرکه بونده کندم یومقده برکیزلو حکمت واردر یعنی اول
جامه پرحدثی بنفسه کندم یومقده حق تعالینك برکیزلی عظیم حکمتی واردرکه
سز آندن غافلسز بیوردی ﴿مثنوی﴾ منتظر بودند کین قول نبیست * تا بدید
آید که این اسرار چیست) اهل بیت چونکم بوقولی حضرت نبی علیه
السلامدن ایشتدیلر منتظر اولدیلر بویله دیوکه بوقول نبیدرکه بهرحال بیهوده
وکزاف دکلدر تاظاهر کله که بو اسرارك نتیجه سی ندر یعنی بو اسرارك حقیقتی
کورهلم ندر بهرحال بونك برنتیجه سی واردر دیوب منتظر اولدیلر ﴿مثنوی﴾
اومیجدمی شست این احداث را * خاص زامر حق نه تقلید وریا) پس اول حضرت
بو حدثلری جد وجهدله یودی خاصة امر حقدندر تقلید وریادن دکلدر یعنی اول
حضرتك اول احداثی کندی مبارك اللریله یومسی خاصة حق تعالی حضرتلرینك
امرندندر حقیقتنی بیلوب یعنی کسبه تقلید ایلدیکندن دکلدر وخلقه کوسترمکدن
وانلر اکا تحسین وآفرین دیمکدن اوتری دخی دکلدر ﴿مثنوی﴾ که دلش می
کفت کین راتو بشو * که درینجاهست حکمت تو بتو) زیرا آنك قلب شریفی اکا دیدیکه
بوجامه خواب پرحدثی یوکه بونده یعنی سن بونی یومقده قات قات حکمت خفیه
واردر پس (ماکذب الفؤاد مارأی) آیت کریمه سنك موجبنجه اول حضرتك
قلب شریفی چونکم کوردیکی وبیلدیکی شیلرده کذب ایلمدی بو خصوصده دخی
اول حضرت قلب شریفنك مقتضاسنه متابعت ایدوب اول جامه خواب پر احداثی
جمعیتله بی ملالت یودی

﴿سبب رجوع کردن آن مهمان بخانهٔ مصطفی علیه السلام دران ساعت آمد
که حضرت مصطفی علیه السلام تنها این ملوث اورا بدست مبارك خود می شست
وخجل شدن وجامه چاك کردن او ونوحه وزاری او بر خود و بر حال خود﴾

بو سرخ شریف حضرت مصطفی علیه الصلوة والسلامك سعادتخانه سنه
اول مهمانك رجوع ایلمسنك بیانیدر اول ساعتده کلدیکه
حضرت رسول مکرم صلی الله علیه وسلم انك ملوث وپرحدث تنهانی مبارك الیله
یوردی ومهمانك خجل وشرمسار اولمسیدر وزیاده المندن جامه سنی چاك ایلمسیدر
واول مهمانك نوحه وزاریلغی وکریه سیدر کندی اوزره وکندینك حالی اوزره
﴿مثنوی﴾ کافرك راهیکلی بدیادکار * یاوه دیدا او کشت اوبی قرار) اول
کافرجکك خوب ویادکار برهیکلی واراییدی هیکل حمایله دیرلر یاوه وغش کوردی
وغم والمندن اوبی قرار اولدی ﴿مثنوی﴾ کفت آن حجره که من جاداشتم * هیکل
آنجا بیخبر بکذاشتم) اول مهمان کندینه ایتدی اول حجره که کیجه جای وقرار

طوتدم هیكلی اول حجره‌ده بی خبر قودم ﴿ مثنوی ﴾ کرچه شرمش بود
وشرمش حرص برد * حرص اژدرهاست نی چیزیست خرد) اول مهمان
اکرچه ایشلدیکی قباحتدن شرمسار ایدی ولیکن انك هیکله اولان
حرصی آنك شرم وحیاسنی ایلتدی حرص اژدرهادرخرد وجزئی برشیء دکلدر
فی الحقیقه انسانك هرنقدرشرم وحیاسی اولسه حرص غالب اولدقدنصکره
اول شرم وحیایی اندن ازاله ایدر واندن نیجه نامعقول کارلر ظهوره کتورر
﴿ مثنوی ﴾ از پی هیکل شتاب اندرودید * در وثاق مصطفی وانرا بدید)
پس اول مهمان هیکلدن اوتری شتاب ایچره یلدی حضرت مصطفی علیه
السلامك حجره‌سنده دخی اول حضرتی کوردی ﴿ مثنوی ﴾ کان یدالله ان
حدث راهم بخود * خوش همی شوید که دورش چشم بد) که اول یدالله اول
حدثی هم کندیسی خوش ولطیف یودی که چشم بداندن دور اولسون ید الله
تعبیریله سورهٔ فتحده اولان بوآیت کریمه‌یه اشارت بیوررلر که قال الله تعالی ان
الذین یبایعونك انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم حق تعالی حضرتلری
اول حضرتك ید مبارکنه کندی الی بیوردی وانکله بیعت ایلینلر همان اللهله
بیعت ایلر بیوردی زیرا خلیفه‌نك الی وهرحالی همان مستخلفك الی وانك احوالی
وافعالی کیدر جلد اولده کفتن پیغمبر مرعلی راسرخنده وبعض مواضعده
دخی بوآیت کریمه‌نك تفسیری مرور ایتمشدر ﴿ مثنوی ﴾ هیکلش ازیادرفت
وشد پدید * اندروشوری کریبانرادرید) چونکم مهمان بوحالی کوردی انك
هیکل یادندن کندی وانك وجودنده برشور وحالت ظاهر اولدی کریباننی چاك
ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ میزداودست رابررووسر * کله رامیکوفت بر دیواروبر)
اول مهمان ایکی النی یوزینه و باشنه اوردی باشنی دیواره ودره اوردی
﴿ مثنوی ﴾ انچنانکه خون زبینی وسرش * شدروان ورحم کردان
سرورش) انچلینکه انك بورنندن وباشندن قان روان اولدی واول مهتر
وبهتر عالم اکا مرحمت وشفقت ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ نعرها زدخلق جمع آمد
برو * کبرکوبان ایها الناس احذروا) نعره‌لر اوردی خلق انك اوزرینه
جمع کلدی مهمان اولان کبر ایها الناس احذروا دیچی اولدیغی حالده
یعنی اول مهمان اولان کافر حضرت مصطفی علیه السلامك چونکم بوخصلت
شریفه‌سنی کوردی انك درونتده کمال شوقدن برمرتبه قلق واضطراب دوشدی که
بی اختیار باشنی دیوارلره چالوب نعره‌لر اوردی خلق انك بوحالنی کوروب باشنه جمع
اولدی واول مهمان انلره ای ناس بندن حذر ایلیك دیچی اولدی یعنی بن حالت
سکرده وجذبه‌ده‌یم وقلق واضطرابله نه ایشلدیکمی بیلمزم بو حالتدن سزه

اوردم وباخود طوقونم پس بندن ای ناس حذر ایلیك دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ میزد
اوبرسر که ای بی عقل سر * میزداوبرسینه که ای بی نوربر) اول مهمان کندی
باشنه اوردی بویله دیوکه ای عقلسز باش سینه‌سنه دخی اورردی بویله دیوکه
ای نورسز وایمانسز سینه یعنی کفر وضلالتده عقلسز اولدیغنه زیاده تحیف
ایدوب کمال اضطرابندن کندی باشنه ای عقلسز باش دیوالیله اورردی وکذلك
سینه‌سنك بی نور وایمان نیجه زمان تیره‌دل قالدیغنه تحسرلر یبوب الندن ای
بی نور سینه دیوسینه‌سی اوزره اورردی ﴿ مثنوی ﴾ سجده‌می کرد اوکه ای
کل زمین * شرمسارست ازتواین جزو مهین * توکه کلی خاضع امروبی
منکه جزوم ظالم وزشت وغوی * توکه کلی خوارولرزانی زحق * من که جزوم
درخلاف ودرسبق) اول مهمان سجده ایلدی بویله دیوکه ای کل زمین بوحقیر
ومهین جزوسندن خجل وشرمساردرسن که کل سن اول اللهك امرنه خاضع سن
بنکه جزوم ظالم وزشت وغوی امسن که کل سن حق تعالیدن دتره‌یوب مضطرب
اولورسن وخوراق ومسکنت قیلورسن بنکه جزوم خلافده‌یم وحقك امرنده
سبقده‌یم کل زمیندن مراد بونده حضرت رسول اکرم علیه السلام اولمقدن
زمینك کلیسی اولمق محله انسبدر زیرا ارضه خطاب ایلدکدنصکره اسمانه متوجه
اولوب که ندارم روی ای قبلهٔ جهان دیمسی دخی بومعنایی مؤید اولور وانسان
منها خلقنا کم آیتنك وجهیجه زمینك جزودر وبیت ثانینك مصرع ثانیسنده
زشت وغوی یرنه لدوغوی دخی نسخده واقع اولمشدر لدعناد وخصومت ایدیچی
معناسنه‌در یعنی اول مهمان کمال خجلتندن یوزنی یره قودی وزمینه بوکونه
خطاب ایلیوب دیدیکه ای زمین بوخوروحقیر اولان جزوسندن شرمنده وپرحیادر
زیرا سنکه بومرتبه کل ایکن وعظیم الجرم ایکن اول اللهك امر شریفنه خضوع
ایدیجی ومنقاد اولوب ساکن وبرقرار طوریجیسن بن سنك برجزوك ام ظالم وامر
حقدن تجاوز قیلجی‌یم وزشت واهل خصومتم وکراه وبی راهم سن بومرتبه کل
ایکن خور ومتواضع سن وحق تعالیدن خائف اولوب متزلزل اولورسن ودتره‌یوب
اضطرابلر قیلورسن بنکه سنك جزوك ام حق تعالینك امرنه مخالفت ایلمکده‌یم
وانك امرندن وحکمندن سبقت ایدوب تجاوز قیلمقده‌یم ﴿ مثنوی ﴾
هرزمان میکردد وبرآسمان * که ندارم روی ای قبلهٔ جهان) هر زمان یوزنی
آسمانه ایلردی وبویله دیردیکه یوزطوتمزم ای قبلهٔ جهان قبلهٔ جهاندن مراد
صورتا آسماندرکه اکثر خلق جهانك برمرادلری اولسه آسمان جانبنه
یوزطوتوب متوجه اولورلر حتی حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دخی
تحویل قبله خصوصنده نیجه زمان مبارك وجهلرین آسمان جانبنه طوتورلر

ومتوجه اولورلردی نته کیم (قد نری تقلب وجهك فی السماء فلنولینك قبلة ترضیها)
آیت کریمه‌سی بو معنایه دلالت ایلر وخلاصهٔ کلام اولدر که اول مهمان زمینه
خطاب ایلدکدنصکره یوزنی هر زمان آسمان جانبنه ایدوب بویله دیردی ای
خلق جهانك قبله‌سی بن سکا متوجه اولمغه لایق یوزطوتمزمکه عصیان
وکفرله روسیاه اولمشم ودونجه مدت غفلت ومعصیتلر ایچره قالمشم دیردی بعض
نسخه ای قبلهٔ جهان یرینه بدین قبلهٔ جهان واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی
بوقبلهٔ جهانه لایق یوزطوتمزم دیمك اولور یعنی هرزمان آسمان جانبنه توجه
ایلردی بویله دیوکه بوقبلهٔ جهانه لایق یوزطوتمزم بونسخه اوزره قبلهٔ جهاندن
مراد حضرت نبی علیه السلام اولسه دخی جائزدر زیرا معنی هر زمان یوزنی
آسمان جانبنه ایلردی بویله دیوکه بوقبلهٔ جهان اولان پیغمبره لایق یوز طوتمزم
دیمك اولور ❁ مثنوی ❁ چون زحد بیرون بلرزید وطپید * مصطفی اش

درکنار خود کشید * ساکنش کردوبسی بنواختش * دیده اش بکشاد
ودادا شناختش) چونکه اول مهمان حددن زیاده دتره‌دی واضطراب ایلدی
پس حضرت مصطفی علیه السلام انی کندی کنارنه چکدی انی
ساکن ایلدی وانی چوقلق اوخشادی انك دیده‌سنی آچدی واکا فهم
وشناخت ویردی یعنی آنك اول حضرت چشم قلبنی کشاده قیلوب اکا حقیقت حالی
بیلکی وفهم ایلمکی عطا ایلدی پس آنك لرزه و بکاسی اول مرحمت وعطایه سبب
اولدی پس کریه وزاریك بومناسبتله خاصیتنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردر
❁ مثنوی ❁ تانکرید ابرکی خندد چمن * تانکرید طفل کی جوشد لبن) مادامکه
ابرو سحاب کریه ایلمیه چمن نجق کولر یعنی مادامکه ابر کریان اولمیه چمن کولمز
ومادامکه طفل کریه ایلمیه مادر بنك پستاننده لبن جوشه کلمز سحابك اغلمسی چمنك
کولمسنه سبب اولدی وطفلك اغلمسی دایه‌نك اکا سود ویرمسنه وشفقت ایلمسنه سبب

کلدی ❁ مثنوی ❁ طفل یك روزه همی داند طریق * که بکریم تارسد دایهٔ
شفیق) برکونلك طفل طریقی بیلور ولسان حالله بویله دیرکه کریه ایلیم تا شفیق
اولان دایه یتشه یعنی اول طفل صغیر یولنی بیلور ولسان حالله دیرکه اکر بن کریه
ایلرسم بکا شفقت ایدیجی دایه یتشور و بکا سود ویرر ❁ مثنوی ❁ تو نمی دانی که
دایهٔ دایکان * کم دهد بی کریه شیر او رایکان) سن بیلزمیسنکه یاخود معناسن
بونی بیلزمیسنکه دایه‌لرك دایه‌سی کریه‌سز مفت یره شیر ویرمز دایهٔ دایکان دیمك
مربیلرك مربیسی دیمکدر یعنی سن بیلزمیسنکه مربیلرك مربیسی اولان رب العالمین
بربنده‌سی کریه ایلمینجه رحمتی شیرنی رایکان ویرمز بلکه آنك شیر رحمتنك جوشه
کلمسی بنده‌نك کریه قیلمسنه موقوفدر ❁ مثنوی ❁ کفت فلیبکوا کثیرا کوش دار *

تابرزد شیر فضل کردکار) حق تعالی حضرتلری بنده‌لرینه فلیبکوا کثیرا دیدی
انی کوش ایله تاکم کردکارك فضل سودی دوکه سورهٔ توبه‌ده اولان آیت کریمه‌یه
اشارتدر فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا مفسرلر دیمشلردرکه صیغهٔ امر اوزره وارد
اولمش خبردر کافرلرك قیامتده خنده‌سی قلیل وکریه‌سی کثیر اولمسنك وجوبنه ولزومنه
دلالتدن اوتری تقدیر کلام سیضحکون قلیلا و یبکون کثیرا دیمك اولور (جزاء بما
کانوا یکسبون) حق تعالی بونلره جزا ویره جزا ویرمکلکه دنیاده کسب ایلدکلری
شی سببیله پس دنیاده چوق اغلمین آخرتده چوق کولمکه سبب اولور نتکیم کافرلر
دنیاده چوق کولوب حظ نفسلرینی ویردکلر ایچون آخرتده چوق اغلسه‌لر کرکدر
❁ مثنوی ❁ کریهٔ ابرست وسوز آفتاب * استن دنیا همین دو رشته تاب * کرنبودی
سوز مهر واشك ابر * کی شدی جسم وعرض زفت وسبز) کریهٔ ابرو سوز آفتابدر
دنیانك ستونی همان بوایکی رشته بی بوك تاب امر حاضردر بوك معناسنه یعنی
بودنیانك انتظامی سحابك کریه‌سی وآفتابك کرم اولمسیدر ای حیات قلبه طالب سن
هم بوایکی رشته یی بوك وکریه قیلغی وحرارت درونی بربره جمع ایله تاکم قلبك حیات
بوله وایمان واسلام سبزه‌لریله مزین اولوب پراوله اکر آفتابك سوز وحرارتی وسحابك
اشکی اولمیدی عالمده جوهر وعرض نشو ونما بولمزدی وجسم وعرض ابالمزدی
❁ مثنوی ❁ کی بدی معمور این هر چار فصل * کرنبودی این تب واین کریه اصل)
بوچار فصل جهان معمور اولور اکر بو حرارت آفتاب وکریهٔ سحاب اصل ومنشأ
اولمیدی یعنی اکر آفتابك حرارتی وسحابك بکاسی اولمیدی بوفصول اربعه معمور
اولمزدی ورونق بولمزدی دیمك اولور ❁ مثنوی ❁ سوز مهر وکریهٔ ابر جهان *
چون همین دارد جهان را خوش دهان) جهانك ابرنك کریه‌سی وآفتابك سوز وحرارتی
جهانی چونکیم خوش دهان طوتر یعنی جهانك سحابندن نازله اولان امطارك وانك
آفتابندن ظهوره کلان حرارت چونکیم جهانی خندان طوتر جواب بویتندرکه
بیورلر ❁ مثنوی ❁ آفتاب عقل را در سوز دار * چشم را چون ابر برافروز دار)
پس سن دخی عقل آفتابنی سوز وحرارتده طوت دخی کوزکی اشك افروز اولان ابرکبی
طوت یعنی کوزکی اشك شعله‌لندریجی ابرکبی طوت وخشیت الهیدن وشوق ربانیدن
اوتری بکا ایت وعقلك آفتابنی دخی سوز وحرارتده طوتوب درونکی انکله پرشعله
ایت تاکم زمین وجودکده اسرار الهی ازهاری ظهوره کله وانوار ربانی اثماری
نشو ونما بوله وقلبك روضهٔ جنت کبی لطیف وتازه اوله ❁ مثنوی ❁ چشم
کریان بایدت چون طفل خرد * کم خور آن نان را که نان آب تو برد) طفل صغیر کبی
سکا چشم کریان کرکدر اول نانی یمه زیرا نان سنك آبرویکی ایلتدی یعنی اکل
وشربه مقید اولمه زیرا اول اکل وشرب سنك الله قتنده اولان یوزك صوینی

وعرض وناموسكی ازاله ایدر انكچونكه اكل وشربه مقید اولمغله رقت قلب كیدوب
كثافت بشریه وكدورت طبیعیه حاصل اولور كثافت بشریه اینسه عبادتدن
مقصود اولان ذل وانكساری منع قیلور وانسانی حیوان سیرت ایلر پس انك لطافت
روحانیه سنی ورونق قلبیه سنی ازاله قیلور اما طفل صغیر كبی بكا ایلمك رحمت حق
مستلزم اولور پس انسان اول بكا سببیله آب روی معنوی حاصل قیلور وعند الله
مقبول اولور ﴿مثنوی﴾ تن چو بارگست روز وشب ازان * شاخ جان در
برگ ریزست وخزان * برگ تن بی برگی جانست زود * این بباید كاستن آن را فزود)
تن چونكم روز وشب بابرك اوله اندن جان شاخی برك ریز اولمقده وخزانده در تنك
آزغی وقدرنی جانك آزقسز وقدرتسز اولمسیدر علی الفور بونی ناقص وآنی زیاده
ایلمك كركدر یعنی بدنكه یمكده واچكده رزقلو اوله وقدرت وقوت بوله روز وشب
تنك صفاده اولمسندن جان شاخی كندینك حظنی وقوتنی دوكیجی اولور خزان وقتنده
اشجار اورقنی دوكیجی اولدیغی كبی تنك آزقلو اولمسی وقوتلو اولمسی جانك بی رزق
اولمسی وضعیف قالمسنه سببدر پس علی الفور بو بدنی ریاضتله وعبادتله سعی قیلوب
كاله یتورمك كركدر ﴿مثنوی﴾ اقرضوا الله قرض ده زین برك تن * تا بروید
در عوض در دل چمن * قرض ده كم كن ازین لقمهٔ تنت * تا نماید وجه لاعین
رأت) اقرضوا الله امرینه امتثال ایدوب بوتن بركندن خدای تعالی یه قرض
ویر تاكم كوكلده اكا عوض صد چمن بته بو لقمه دن تنكی كم وناقص ایله وغداكی
وحظكی حق تعالی یه قرض ویر تا سكا لاعین رأت وجهی ظاهر ونمایان اوله سورهٔ
مزملده اولان آیت كریمه یه اشارتدر (واقیموا الصلوة) قوللرم صلات مفروضه یه
اقامت ومداومت ایلیك (وآتوا الزكوة) دخی زكات واجبه یی ایتا ایلیك (واقرضوا
قرضا حسنا) والله قرض ویرك حسن ویرمكلكله بوندن مراد سائر انفاقات
وتصدقاتدر كه واجب اولمیه (وما تقدموا لانفسكم من خیر) وهرنه شیئ كه نفسكز
ایچون تقدیم ایدرسز (تجدوه عند الله) الله قتنده انی بولورسز (هو خیرا) انی
خیرلو بولورسز (واعظم اجرا) دخی اجر بوندن اعظم بولورسز هو تأكیددر
تجدوه ده كی ضمیری ویاخود ضمیر فصلدر خیرا مفعول ثانیدر تجدوه یه خیرده قرائتدر
رفعله (واستغفروا الله ان الله غفور رحیم) استغفار ایلیك الله دن جمیع احوالده
زیرا انسان تفریطدن خالی دكلدر تحقیقا الله تعالی غفور ورحیمدر وایكنجی بیتك
مصراع ثانیسی بو حدیث قدسی یه اشارتدر الله تبارك وتعالی بیورر اعددت لعبادی
الصالحین مالا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر ومحصول بیتین
شریفین اولدر كه اقرضوا الله قرضا حسنا آیت كریمه سنك موجبنجه بوتنك آزقندن
فی سبیل الله بذل ایله الله یولنده بذل اولان شیئ الله قرض ویرمك كیبدر چونكم

سن حق تعالی حضرتلرینه كندی حظ نفسكدن قطع ایدوب قرض حسن ویرسن
انك بدل وعوضی روضهٔ دلده نیچه چمن معنوی وازهار روحانی بتورر وعاقبت جنت
اعلایه یتورر پس لازم اولدیكه تنكك بو لقمه سندن كسوب خدای تعالی یه قرض
ویره سن وانك یولنده بذل قیله سن تاكم كوزلر كورمدیكی وجه باقی سكا نمایان اوله
وقوللر ایشتمدیكی جمال حقیقی سكا ظهوره كله ﴿مثنوی﴾ تن ز سركین خویش
چون خالی كند * پر زمشك ودر اجلالی كند) تن اكل وشربدن حاصل اولان
سركیندن چونكم كندوینی خالی ایلیه حق تعالی حضرتلری اول تنی مسكدن واجلاله
منسوب اولان دردن پر ایلر كندك فاعلی تن اولسه دخی جائزدر یعنی بر تنكه سركینه
سبب اولان اكل وشربدن كندوینی خالی ایلیه اول تن كندوسنی مسك روحانیدن
واجلاله منسوب اولان لؤلؤی معنویدن طلو ایلر كه اول غدانك بدلی حق تعالی انك
قلبنی روایح روحانی ولآلیٔ ربانیدن مملو قیلر ﴿مثنوی﴾ زین پلیدی بدهد و پاكی
برد * از یطهركم تن او بر خورد) دخی اول كمسه بو پلیدلكدن قورتولور و پاكلك
ایلنور انك تنی یطهركم مفهومندن میوه یر یعنی حق تعالی انی قاذورات دنیا ونجاسات
هوای نفس دن پاك وطاهر ایلیوب انك بدنی ارجاس وانجاس معنویدن طاهر اولمقدن
حظ ونصیب آلور دیمك اولور سورهٔ احزابده اولان آیته اشارتدر (انما یرید الله لیذهب
عنكم الرجس اهل البیت ویطهركم تطهیرا) حضرت عایشه وام سلمه وابو سعید
الخدری وانس بن مالك روایتیله ثابتدر كه بركون حضرت رسول اكرم علیه السلام
ام سلمه نك خانه سنه كلشلردی وام سلمه حضرتلری ینك فراش مباركلرنده بر كلیملری
وار ایدی بسط ایلدی حضرت اول كلیمك اوزرینه اوتوردقن حضرت فاطمه رضی الله
تعالی عنها كچكندن بر قاج نان پاره پخته ایدوب حضرتك حضور مباركلرینه كتوردی
حضرت بیوردیلر كه یا فاطمه اولادك چاغر بیله اكل وتناول ایلسونلر پس بعد الطعام
حضرت اول كلیمك برجانبنی بونلرك اوزرینه اورتوب بیوردیكه یارب بنم اهل بیتمدن
رجسی كیدر وپاكیزه وطاهر قیل ظاهرا وباطنا اول زمان بو آیت نازل اولدی
انكچون بو بش كمسه یه آل عبا دیرلر نتكیم بو بیتده اشارت واردر (بیت) آل
العباء رسول الله وابنته * والمرتضی ثم سبطاه اذا جمعوا) وتفسیر شریفی تحقیقا
الله تعالی دیلر الا دیلرسزدن اذهاب وازاله ایلیه رجسی یعنی عذاب وغضبی ای اهل
بیت رسول الله وتطهیر ایلیه سزی تطهیر و پاك ایتمكله وحضرت مولانانك
بو كلامندن منفهم اولان نكات اولدر كه هر شول كمسه كه بو اكل وشربدن اجتناب
ایتمیه پلیدلكدن خلاص اولوب انك تنی تطهیر الهیدن نصیب بولز واخلاق اهل
بیتله متخلق وارزاق آل عبا ایله متلذذ ومتذوق اولمز ﴿مثنوی﴾ دیو می ترساندت كه
هین وهین * زین پشیمان گردی و گردی حزین * لر كدازی زین هوسها تو، ن

* پس پشیمان وغمین خواهی شدن) دیو سنی قورقودرکه اکاه اول بو ترك
اکل شرب بدن پشیمان اولورسن وحزین اولورسن اکر بو هوسلردن بدنکی اریدهسن
پس پشیمان وغمکین اولورسن پس باء ضربله دخی جائزدرکه معنی بویله اولور زیاده
پشیمان وغمکین اولورسن یعنی چونکم ترك اکل وشرب ایتمکله ریاضته مشغول
اولهسن شیطان سنی قورقودر بویله دیو که زنهار زنهار بو ترك اکل وشرب
ایلمکدن عاقبة الامر پشیمان اولورسن ومحزون قالورسن اکر بو کونه هوسلردن
بدنکی اریدهسن وضعیف ونحیف ایدهسن صکره پشیمان وغمکین اولورسن
وچوق الم واضطرابده قالورسن ﴿مثنوی﴾ این بخور کرمست وداروی مزاج *
وان بیاشام از پی نفع وعلاج * هم برین نیت که این تن مرکبست * آنچه
خو کردست آنش اصو بست) شیطان دیر بونی یی کرمدر وداروی مزاجدر وانی
ایچ نفع وعلاجدن اوتری هم بو نیت اوزره که بو تن مرکبدر اول نسنهیی که بدن
خوی ایلمشدر اول اکا اصودر یعنی دیو لعین بو کونه وسوسه ایدوب دیرکه
شو غدالری یی که حاردر ومعدهیه نافع ومزاجه علاجدر واشربهدن شو کونه
شرابی ایچ نفع وعلاجدن اوتری تاقوی المزاج اولهسن وصحت وقدرت بولهسن
وصورت صلاحدن کلوب حتی نفسك حظ ایلدیکی احادیث شریفهیی حجت
وبرهان کتوروب دیرکه حضرت نبی علیه السلام المؤمن القوی خیر واحب الی الله
من المؤمن الضعیف بیورمشدر بو حدیثك مقتضاسنجه اکل وشرب ایله قوی اولان
مؤمنلردن اولهسن وبدنکی بسلههم اول نیت اوزرکه بو بدنك روحك مرکب
ومطیهسیدر اکا رفق ایلمك لازمدر کما قال علیه السلام نفسك مطیتك فارفق
بها زیرا هر نه که بدن اعتیاد ایلیه اکا معتاد اولدیغی شیلری ویرمك اولی
واصودر پیغمبر علیه السلام حضرتلری اعط کل بدن ما تعوده بیورمشدر
﴿مثنوی﴾ هین مکردان خو که پیش آید خلل * دردماغ دل بزاید صد علل * اینچنین
تهدیدها آن دیو دون * آرد و برخلق خواند صد فسون) ودخی اول ابلیس
بو کونه مکر وتلبیس ایدوب دیرکه زنهار خوی وعادتکی دوندرمه زیرا اوککه
یوز خلل کلور دماغ قلبکده یوز علل طوغر بونك کبی تهدیدلری اول دیو دون کتورر
دخی خلق اوزره نیجه فسون وفسانه اوقور یعنی دیرکه اکاه اول خویکی دوندرمه
ومعتادکی ترك ایلمه زیرا اوککه فساد وخلل کلور ودماغ قلبکده ریاضتدن نیجه
امراض وعلل پیدا اولور بونك کبی تهدیدلری وتخویفلری اول دنی شیطان
ایلر وطوروب خلق عالمه نیجه افسون اوقور وحیله ایدوب بو کونه مکر پردهلرنی
طوقور ﴿مثنوی﴾ خویش جالینوس سازد در دوا * تا فریبد نفس بیمار ترا *

* کین ترا سود است ازدر دوغمی * کفت آدم را همین در کندمی) ابلیس
کندوسنی دوا ایلمکده جالینوس دوز رناسنك بیمار اولان نفسکی الدادرکه
بوسکا در دوغمدن سود ومنفعتدر کندم خصوصنده آدمه هم بونی دیدی یعنی
ابلیس پر تلبیس سکا دوا قیلق ونفسکه معالجه ایلمك خصوصنده کندوبی مشربه
موافق جالینوس کبی بر طبیب حاذق دوزرتاکم سنك هوا وهوسله مریض اولان
نفسکی فریفته قیله وسنی بو واسطه الدایه واضلال ایلیه بویله دیرکه بو غدا
ودوا سکا بردردوغمدن اوتری نافعدر کرکدرکه بدنکه نافع اولان وجسمکه قوت
ویرن شیلردن اعراض ایتمیهسن حضرت آدم علیه السلامه هم کندمی اکل ایتمك
خصوصنده بونی دیدی نتهکم حضرت خدا سورهٔ طه ده اندن حکایت ایدوب بیوررلر
(فوسوس الیه الشیطان قال یا آدم هل ادلك علی شجرة الخلد وملك لا یبلی) وسورهٔ
اعرافده دخی بیوررلر (فقال ما نهیکما ربکما عن هذه الشجرة الا ان تکونا ملکین او تکونا
من الخالدین وقاسمهما انی لکما لمن الناصحین ﴿مثنوی﴾ پیش اردهیهی
وهیهات را * وز لو یشه پیچد اولبهات را * همچو لبهای فرس در وقت نعل * تا نماید
سنك کمترا چو لعل) سنك اوککه هیهی وهیهات کتورر دخی لو یشهدن سنك
لبلریکی بوکر نعل وقتنده فرسك لبلری کبی تاکمتر وحقیر سنکی لعل کبی کوستره
لو یشه یواشه دیدکلری شول ایکی اغاجدرکه نعل بندلر سرکش اولان فرسك
نعل وقتنده برونه اوررلر وآنی بو اسلوب ایله ضبط قیلورلر یعنی ابلیس پر تلبیس
سنك اوککه نیجه وسوسه ودغدغهلر کتورر ودیرکه هی هی نه ایشلرسن کندیکی
بیهوده یره ضایع ایلرسن هیهات که سن بو ریاضتله بر مرتبهیه ایرهسن اولیا
وانبیانك کوردکلرنی سن دخی کورهسن مکر وحیله یواشه سنی سنك لبلرکه اوروب
انکله قچنکم پیچیده قیلورنته کم نعل وقتنده سرکش فرسك لبلرنی نعل بندلر یواشه
ایله صیقررلر اولدخی سنك قلب روحکی اویله صیقر تاکم کمتر وادنی اولان سنك
پارهلرنی سکا لعل ویاقوت کبی کوستره وسنی آب حیات نوش ایلمکدن کیرو قویوب
فی الحقیقه سنك پاره اولان لعل ویاقوته سنی طالب وراغب قیلور ﴿مثنوی﴾
کوشها ات کیرد او چون کوش اسب * می کشاند سوی حرص وسوی کسب *
برزند بر پات نعلی زاشتباه * که بمانی تو زدرد آن زراه) دیو لعین سنك قولقلریکی
طوتراسبك قولغنی طوتدقلری کبی حرص جانبنه وکسب وکار طرفنه چکر شك
واشتباهدن سنك ایاغکه بر نعل اوررکه سن اول نعلك دردو المندن یولدن قالورسن
یعنی اول شیطان نعل بندلر آتك قولاغنی طوتوب چکدیکی کبی سنك من حیث
الباطن قولقلریکی طوتوب حرص وکسب جانبنه چکر وحق تعالینك رزاقیته
اولان توکل واعتمادکی خراب ایدوب یقر وکسب وکار جانبنه ترغیب وتحریض

ایلروعقلکی کسب وکاره متعلق اولان حجج و براهینله الزام ایلرشبهه وکماندن سنك
پای روحکه وقدم عقلکه برنعل اورر که سن اول شبهه وکماندن اولان نعلك درد
واضطر ابندن بوامدن قالورسن وسیرالی اللهدن محروم اولورسن ﴿مثنوی﴾
فعل اوهست آن تردددرد وکار * این کم باآن کنم هین هوش دار * آن بکن که
هست مختارنبی * آن مکن که کرد مجنون وصبی) اول ابلیسك فعلی ایکی ایشده تردد
وتوقفدر بونیمی ایلسم یااونیمی ای متردد اکاه اول عقل طوت انی اختیار ایله که
حضرت نبیك مختار یدر انی ایله که مجنون وصبی ایلدی یعنی ابلیس لعینك سنك
پای عقلکه نعل اورمسی ندر دیرسك اول دنیوی وآخروی اولان ایکی کارده سنك
متردد ومتحیر اولمقلغکدر قلبکه وسوسه ودغدغه دوشوب دیرسن که عجبا بودنیا
کارنیمی ایشلسم ویاخود آخرت کارنیمی ایشلسم ای متردد اولان کمسه عقل طوت
و بو کلامی استماع ایت اول عملی ایشله که حضرت نبی صلی الله علیه وسلمك مختار
ومقبولیدر اول عملی ایشلمه که انی مجنون وصبی ایشلدی مجنون وصبینك ایشلدکاری
واختیار ایلدکاری عمل کار دنیادر که حق تبارك وتعالی آنك حقنده قرآن مجیدنده
(اعلموا انما الحیوة الدنیا لهو ولعب) بیوردی وهر کیم که لعب ولهوه مشغول اولسه
یا دیوانه در یاخود صبیدر زیرا ذوی العقولدن اولان ورجال مرتبه سنه بالغ اولان
کمسه لر لعب ولهوه مشغول اولمزلر ولهذا قیل * بیت * بازیچه ایست طفل فریب این
متاع دهر * بی عقل مردمانکه برومبتلا شدند ﴿مثنوی﴾ حفت الجنة بجه
محفوف کشت * بالمکاره که ازوافر وزکشت) جنت محفوف ومحاط اولدی نه ایله
محفوف اولدی مکاره ایله مستور ومحجوب اولدی زیرا اول مکارهدن کشت
زیاده اولدن یعنی پیغمبر علیه السلام حفت الجنة بالمکاره بیوردی چونکه جنتك
اطرافی مکاره وشدایدله احاطه اولندیسه زرع اخروی وریع روحانی اول مکارهدن
زیاده اولدی ونشو ونما بولدی پس نفسه مکروه اولان والم واضطراب کلان
شیلردن اجتناب ایله زیرا اول بلا والم سبب رحمت وکرم وراحت ونعم اولمق مقرردر
بو حدیث شریفك تفسیری جلد ثانیده برمقدار پرسیدن موسی علیه السلام سرخنده
مروا ایلدی ﴿مثنوی﴾ صد فسون آردزحیلت وزدها * که کندرسله کرهست
ازدها * که بود آب روان بر بنددش * ور بود حبرزمان برخنددش) شیطان
حیله وزبرکلکدن نیجه فسون کتورر که اول کمسه بی سپدنه قور اکر اژدرها
ایسه ده یعنی ابلیس پرتلبیس حیله وذکاوتدن نیجه یوز افسون کتورر که برکمسه
اکر اژدرها کبی قوی وشدید اولسه انکله مقاومت ایده میوب اول دیولعین انی
کندی حیله وخدعه سی سله سنك ایچنده حبس ایلر اکر آب روان اولسه انی بغلر
واکر زمانك خبری اولسه اکا کولر یعنی برکمسه فرضی راه الهیده آب روان کبی جاری
اولسه انی برمکر وافسونله باغلر وجریاندن وسیراندن کیرو ایلر واکر برکمسه علامهٔ

زمان و بحر علم وعرفان اولسه انی برمکر ایله اضلال ایدوب اکا خنده قیلور
واستهزا ایلر ﴿مثنوی﴾ عقل را باعقل یار کن * امرهم شوری بخوان وکار کن)
پس شیطانك مکر وحیله سندن امین اولمق استرسك عقلکی بر یارك عقلنه یار
ومصاحب ایله امرهم شوری آیتنی اوقو وانك موجبنجه کار ایله سورهٔ حم دهاولان
آیته اشارتدر (والذین استجابوا لربهم) مقدم اولان آیت که للذین امنوا درانك
اوزرینه معطوفدر یعنی الله قتنده خیرلو وابقی اولان دولت دخی شول کمسه لر
ایچوندر که استجابت ایلدیلر ربلری ایچون ایمان مراد قوم انصاردر اول زمانده که
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بونلری ایمانه دعوت ایلدی هزار اطاعت
ورغبتله ایمانی قبول ایدوب اجابت ایلدیلر (واقاموا الصلوة) ودخی صلاته اقامت
ایلدیلر بالشرائط والارکان (وامرهم شوری بینهم) و بونلرك هرکاریده
مشورتدر مابینلرنده قال البیضاوی لاینفردون برأی حتی یتشاوروا ویجتمعوا علیه
وذلك من فرط تدبرهم وتیقظهم فی الامور وهی مصدر بمعنی التشاور
(ومما رزقناهم ینفقون) و بزم اعطا ایلدیلکمز اموالدن انفاق ایدرلر فی سبیل
الخیرات پس بوندن لازم کلدیکه برعاقل ودانا اولان اهل حقله مشاوره ایلیه سن
سن تاکم انك عقل ورأینك بیوردیغی اوزره عمل قیلوب نفس الامره واصل اوله سن

﴿ نواختن مصطفی علیه السلام ان عرب مهمانرا وتسکین دادن اورا
ازاضطراب وکریه ونوحه که برخود میکرد بر خجالت وندامت وآتش نومیدی ﴾

﴿مثنوی﴾ این سخن پایان ندارد آن عرب * ماند از الطاف آن شه درعجب *
خواست دیوانه شدن عقلش رمید * دست عقل مصطفی بازش کشید) بو اسرار
معارف سوزی پایان ونهایت طوتمز اول مهمان عرب اول شاهك الطافلرندن تعجب
وحیرتده قالدی بو کار عجیبی مشاهده ایلدکده دیوانه اولمق استدی آنك عقلی
اورکدی وصچرهدی اما حضرت مصطفی علیه السلامك دست عقلی انی
کیرو چکدی یعنی اول مهمان اول سلطان عالیشاندن بو حالت وخصلتی
کوردیکی کبی حیران وسکران اولوب دیوانه اولمق استدی ولیکن اول سلطانك
دست عقلی آنی مرتبهٔ سکردن عالم صحوه چکوب کتوردی وعقل وتدبیر مرتبه سنه
یوردی ﴿مثنوی﴾ کفت این سو آبیا مدا بچنان * که کسی برخیزد از خواب
کران * کفت این سو مکن هین باخودا * که ازین سو هست باتو کارها) اول
حضرت علیه السلام اکا بو جانبه کل دیدی پس اولدخی فوری عالم عقله کلدی
آنجلین که برکمسه خواب کراندن قالقر اول حضرت علیه السلام اکا دیدی بو جانبه
کل سکر وحیرت قبول ایلمه اکاه اول کندیکه کل زیرا بو جانبده سنکله کارلر واردر
یعنی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم اول مهمانی مرتبهٔ سکردن مرتبهٔ
صحوه دعوت ایدوب بیوردیکه عالم عقل جانبنه کل اولدخی اول حضرتك امرنی

قبول ایدوب کلدی مثلا آنجلین که بر کمسه خواب کراندن اویانوب قاقار
وعقلی وادراکی اتمك باشنه کلوب پس اول حضرت علیه السلام اکا تنبیه
وتأکید ایدوب بیوردی عالم جانبنه کل وسکر وحیرت مرتبه سن قبول ایله
زینهار کندیکه کل وعقلکی باشکه جمع قیل زیراکه بوطرفدن سکانافع نیجه کارلر
واردرکه اول عقل وصحو مرتبه سنه کلمینجه سکا میسر اولمز واول کارلردن مراد
ایمان واسلامدر که سکر مرتبه سنده اولنلره بو ایمان واسلام دولتی وانبیایه متابعت
قیلمق سعادتی میسر دکلدر پس بوندن معلوم اولور که مرتبهٔ سکر وحیرتدن مرتبهٔ
صحو وعقل اولی وافضلدر زیرا فرق وتمیز بو مرتبه ده حاصل اولور وکمال
انسانی بو مرتبه دن بولنور انکچون حضرت رسول علیه السلام آنی اول
مرتبه ده قومیوب مرتبهٔ عقل وصحوه کتوردی وایمان واسلامی قبول ایلمك
مرتبه سنه یتوردی ﴿مثنوی﴾ آب بر وزد در آمد در سخن * کای شهید حق شهادت
عرضه کن * تا کواهی بدهم وبیرون شوم * سیرم از هستی در ان هامون شوم) اول
حضرت علیه السلام آنك یوزینه صو اوردی اول مهمان فوری سوزه کلدی
ودیدیکه ای شهید حق بکا شهادت عرض ایله کم شاهدلك ویرم وبو مرتبه دن طشره
صحرایم وارلقدن سیرم اول هامون طرفنه کیدم شوم بونده روم معناسنه اولور
وهامون صحرای واسعه یه دینور یعنی نته کم بر عقلی کیدن کمسه نك یوزینه صو
صاچوب عقلنی باشنه کتوردکلری کبی اول حضرت دخی انك وجه باطننه آب
حیات عرفان رش ایلیوب اوردی فی الحال اول بیهوش سوزه کلدی بو یله دیو کهای
حق تعالینك شاهدی ودخی آنك عبادی اوزره شهادت ایلیجی نبی بکا شهادت
ایلمککی تلقین ایله تاکم حق تعالینك وحدانیتنه وسنك رسالتکه وحق نبی
اولدیغکه شاهدلك ویرم وبو کفر وعصیان محلی اولان وجود مجازی مرتبه سندن
طشره کیدم بو وجود مجازیدن بن طویدم واوصاندم استرمکه اول صحرای
بیچون جانبنه کیدم وارض الله واسعه یی سیر ایدم ﴿مثنوی﴾ مادرین دهلیز
قاضیٔ قضا * بهر دعوی الستیم وبلا) بر قضاء الهی قاضیسنك دهلیزنده
الست وبلی دعواسندن اوتری بر سورهٔ اعرافده اولان آیته اشارتدر (واذ اخذ
ربك من بنی آدم من ظهورهم ذریتهم) ذکر ایله یا محمد شول وقتی که سنك
ربك اخذ ایلدی یعنی اخراج ایلدی بنی آدمك ظهرلرندن وصلبلرندن انسال
واولادلرینه تولد ایلدی قرنا بعد قرن من ظهورهم بدل بعض من الکلدر من بنی
آدمدن (واشهدهم علی انفسهم من باب التمثیل والتخییلدر و بونلر اشهاد ایلدی
نفسلری اوزره یعنی بونلرك نفسلری اولدی الست بربکم دیمك پس دیدیکه
(الست بربکم)ای مالك امرکم ومربیکم علی الاطلاق علی ارادة القولدر

(قالوا بلی شهدنا) دیدیلر که یارب شهادت ایلدك نفسلرمز اوزره واقرار ایلدك
وحد ایتدککه (ان تقولوا) مفعول لهدر تقدیر کلام بر بونلرك نفسلرنده دلائل
واضحه وبراهین ساطعه نصب ایدوب بونلردن اول زمان میثاق اخمز کراهة
ان تقولوا بونلرك دیمکلکلرنی کراهتدن اوتری بو تقدیرجه مضاف محذوف
اولور (یوم القیمة انا کنا عن هذا غافلین) قیامت کونده دیمکلکلرنی یعنی دیمیه لرکه
تحقیقا بز بوندن غافل ایدك وبیلمزدك که بو کاسعی ایلیدك دهلیز ایکی قپو ماینده
دیرلر بوندن مراد دنیادر بدایته نهایت ماینده بر مرتبه اولدیغیچون دهلیزه
مشابه اولمشدر وقضا قاضیسنك محکمه سنك قپوسی اوکی کبی کلمشدر وانسان
قاضیٔ قضانك دهلیزی کبی اولان دنیایه بلی دعواسنی اثبات ایلمکدن اوتری
کلمشدر وبو دهلیز محکمهٔ الهیدن انی اثبات ایلمینجه دك محبوس اولمشدر
کرکدرکه عالم الستده ایلدیکمز دعوایی بو عالمده اثبات ایلیه وز ﴿مثنوی﴾
که بلی کفتیم وانرا زامتحان * فعل وقول ماشهودست وبیان) زیرا عالم ارواحده
بز بلی دیدك واندن اوتری امتحان جهتندن بزم فعلمز وقولمز شهود وبیاندر
یعنی الله تبارك وتعالی عالم ارواحده اولان آدمك روحلرینه خطاب ایدوب
الست بربکم دیدکده بز که بنی آدمز جمله مزك روحلری بلی یارب سن بزم دیمز
وپروردکارمز سن وبز سنك مخلوقك وبندهك ایز دیدك اول پادشاهك ربوبیتنه
وکندمزك عبودیتنه اقرار ایلدك پس حق تبارك وتعالی اول دعوایی فعلا
وقولا اثبات ایلمکدن اوتری بزی بو دنیا محکمه سنه کوندردی واول دعوایی
اثبات ایلمکدن اوتری بزم فعلمز وقولمز من حیث الامتحان اکا شاهدلردر
وبیاندرکه مجرد دعوا بلا شهود ولا بیان مقبول دکلدر پس عالم الستده
ایلدیکمز دعوی هم مقبول دکلدر مادامکه بز انی بو دنیاده فعل وقول شاهدلریله
اثبات ایلیه وز چوق کمسه نك روحی اول عالمده جمله یه موافقت ایتمکله
ربوبیت حقه اقرار ایدوب بلی دیدی ولیکن انك حقیقتده اول اقرارك صدقی ثابت
اولمدیغندن بو دنیایه کلدکده فعلا وقولا دخی اول دعوایی اثبات ایله دیو
امتحان قیلندقده فعلا وقولا آنی اثبات ایلمکه قادر اوله میوب کذبی ظهوره
کلمشدر پس اول عالمده ربوبیت حقه اقرار ایلمنك فائده سی اولمز تا بونده کلدکدا نی
فعل وقول شاهدلریله اثبات ایلمینجه قولا اولان شهادت (اشهد ان لا اله الا الله
واشهد ان محمدا عبده ورسوله) دیو لسانله اقرار ایلمکدر وفعلا اولان شهادت
صلات مفروضه یه اقامت وزکات مالی ادا قیلمق ورمضان شریفی صائم اولمق
واستطاعت بولنورسه بیت الحرامی زیارت قیلمقدرکه دین اسلام بو بش
نسنه نك اوزرینه بنا اولنمشدر مادامکه بر کمسه لسانله اقرار وارکانله کار ایلمیه

انك ريدسنه ايمانی ثابت اولمز پس عالم السته جمهوره موافقتله بلی ديدكمز بو دنياده
ثبوت بولمز ﴿مثنوی﴾ ازجه در دهليز قاضی تن زديم * نی كه مابهر كواهی
آمديم * چندر دهليز قاضی ای كواه ٭ حبس باشی ده شهادت ازبكاه) پس
نه‌سيدن قاضينك دهليزنده خاموش اولدق بز شاهد اولمكدن اوتری كلدكمی قاضينك
دهليزنده ای شاهد نيجيه دك حبس اولورسن اركندن شهادت ور يعنی چونكم
عالم ارواحدن بو عالم دنيايه بز شاهد اولمقدن واول عالمده ايلديكمز دعوايی
فعلا وقولا اثبات قيلمقدن اوتری كلدك پس نه‌سيدن قاضی حقيقتك دهليز
خانه‌سی كبی اولان دنيايه كلدكده اول شهادتی فعلا وقولا اداقيلمقدن تارك
اولدق وسكوت قيلدق بزبو دنيايه حق تعالينك وحدانيته‌ور بوبيته شهادت
ايلمكدن اوتری وانك انبياسنك اندن كتوردكلر بنه اقرار قيلمقدن اوتری كلدكمی
مقرردركه بو دنيايه بو خصوصده فعلا وقولا شاهد اولمقدن اوتری كلدك قضيه
بونك اوزرينه دراى كراه قاضی حقيقينك دهليز خانه سنده پس نيجيه دك
حبس اوله‌سن پس فعلا وقولا اركندن شهادت كتوروب كنديكی بو حبسخانه
دنيادن خلاص ايدوب ناجيلر زمره سنه وازاده لر كروهنه ايركور كم قيود
بشريتدن آزاده اوله‌سن ومراتب احراری بوله‌سن ﴿مثنوی﴾ زان بخواندت
بدينجا تاكه تو * آن كواهی بدهی وناری عتو * از لجاج خويشتن بنشسته *
اندرين تنكی لب وكف بسته) اندن اوتری سنی بونده اوقوديلرتا كه سن اول شهادتی
ويره سن دخی عتو وعناد كتورميه‌سن كندی لجاج وعنادكدن اوتورمش سن
بو تنكلك ايچره السكی و لبكی شهادتدن باغلمش سن يعنی ای آدم بو دنيايه سنی
آندن اوتری دعوت ايدوب كتور ديلرتا كم سن اول فعلا وقولا اولان شهادتی
ويره‌سن ولسان ايله اقرايدوب اركانله عمل قيله‌سن وعصيان وطغيان كتورميه‌سن
وكنديكی اهل لجاج وعنادمرتبه سنه يتورميه‌سن اما عجبدركه سن كندی
لجاج وعنادكدن مقام طبيعتنده اوتورمش سن بوجای مضيق ايچره السكی زكات
وصدقه ويرمكدن وديلكی توحيد وتسبيح الهی قيلمقدن وشهادت كلمه سن
كتورمكدن باغلمش سن اكر بو مقام طبيعتدن ومرتبه مضايقه‌دن خلاص اولمق استرسك
لسانكی واركانكی فتح ايله تا لسانك اقوالكه شاهد اوله واركانك اعمالكه
شهادت قيله ﴿مثنوی﴾ تا بندهی آن كواهی ای شهيد * تواز ين دهليزكی
خواهی رهيد * يك زمان كارست بكزارو بتاز * كار كوته رامكن برخوددراز * خواه
درصدسال وخواهی يك زمان * اين امانت واكزارووارهان) ای شاهد مادامكه سن
اول شهادتی ويرميه‌سن بو دهليزدن قچن خلاص اولسك كركدر كار برزماندر ادا ايله
وچاپ كوته اولان ايشی كندی اوزربكه اوزون ايلمه استرايسك يوز ييلده واسترسك
برزمانده بو امانتی ادا ايله وقور تل مادامكه سنك اوزريكه فرض وواجب اولان فعلی

وقولی اولان شهادتی ای شاهد اداقيلميه سن سن بو دهليز جهاندن وحبس
چارار كاندن قچن خلاص اولورسن بلكه بو چارار كانك حبسنده قالوب بعد الموت
سجين دوزخنه مبتلا اولورسن الحاصل بو دنيا برزمان قليلدر وبو عبد اوزره
تكليف اولنان شهادت قولی وفعلی برزمانلق كاروايام اخرته نسبت برآنلق
عملدر پس بو دنياده اول برزمانده اولان كاری ادا ايله وآخرت جانبنه سرعت
ايدوب چاپ كوتاه اولان كار وعملی كندی اوزريكه اوزون ايلمه زيرا اكر
بو دنياده زمان قليلده اوله‌جق كاردينی ادا قيلمزسك يوم اخرتده اول دنياده اولان
بارعملك مشقتندن زياده سكانيجه مشقت كثيره وزحمت وفيره چكديررلر اما اكر
بو زمان يسيرده اولان كاری بو دنياده ادا ايليجك اولورسك يوم اخرتده
كارعسيردن خلاص اولورسن پس استرسك اول تكليف اولنان كاری
يوز ييلده ويرينه كتورمه‌سن اوراولديغك مقامه يتوره استرسك برزمانده مدت عمركده
بو تحميل وتكليف اولنان امانتی ادا ايدوب كنديكی قورتر امانتدن مراد انسانك
مكلف اولديغی فرض وواجب اولان عملردركه حق تعالی (انا عرضنا الامانة
علی السماوات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان
آيتنك موجبنجه اول امانتی يرلره وكوكلره وطاغلره عرض ايلدك آنی ارتكاب
ايلمكدن ابا واشفاق ايلديلر وانسان حامل اولوب مرتكب اولدی پس اكا لازم
كلديكه بارامانتی كوتوره وامر اولنديغی يره يتوره اكر تكاسل ايدرسه وتغافل
سمتنه كيدرسه عاقبة الامر اخرتده اكا زير طاعتده اولديغی زحمت و مشقتدن
زياده زحمت ومشقتلر چكديررلر پس استرسه بودنياده زمان قليلده اول
برمقدار ثقل طاعاتی چكوب قورتلسون واسترسه ايام طويله اخرتده مدت
مديده ده اول بار امانتی يرينه كتورمدكنك زحمتنی چكدكدنصكره قورتلسون

﴿در بيان انكه نماز وروزه وهمه خبرهای بيرونی كواهيهاست برنور اندرونی﴾

﴿مثنوی﴾ اين نماز وروزه و حج وجهاد * هم كواهی دادنست ازاعتقاد *
اين زكات وهديه وترك حسد * هم كواهی دادنست ازسرخود) بو نماز وروزه
وحج وجهاد وهم اعتقاددن شهادت ويرمكلكدر بو زكات وهديه و حقد وحسدی
ترك ايلمك هم كندينك سرندن شهادت ويرمكدر يعنی بو صلات وصوم وحج
وجهادكه امور شرعيه وعبادا اوزره تكليف اولنان اعمال مرعيه دندر
بونلری ادا ايلمك كندی باطننده اولان اعتقادندن شاهدلك ويرمكدر
بويله ديوكه بنم عقيده‌م كفر وعصياندن پاك وطاهردر واعتقادمك درست وصحيح
اولديغنه بو اعمال مفروضه‌يی ادا ايلديكم شاهد قويدر كذلك بو زكات
وصدقه ويرمك و بر دوستنه هديه كتورمك وحسد و بغضی ترك ايلمك هم كندی

سرندن وقلبنك محبتندن شاهدلك ويرمكدر زيرامالنك زكاتنى ويرمك الله
تعالينك آتوا الزكوة امرينه امتثال ايدوب باطنده ايمانى اولديغنه شهادت
ايدرو بردوستنه هديه كتورمك انك باطننك محبتنه وانك اكا حسد وبغضى اولمديغنه
دلالت ايدرو بووجهله افعال صورى احوال قلبه شاهداولور ودلالت قيلور
﴿مثنوى﴾ خوان مهمانى پى اظهار راست * كاى مهمان مابا تو كشتيم راست)
مثلا خوان وقونقلق راست ودرست اولمغى اظهار ايچوندر بويله ديوكه اى اولورلر
بزسزكله راست ودرست اولدقكه درونمزده سزه حقد وحسد يوقدر ودرونمزك
صافى وخالص اولديغنه دليل وشاهد بوضيافت ورعايت دلالت ايدر ﴿مثنوى﴾
هديهها وارمغان و پيشكش * شد كواه آنكه هستم باتوخوش) زيرا هديه
وارمغان وپيشكش آنك شاهدى اولديغكه سنكله بن خوش اولدم يعنى بو افعال
صورى سنكله بن خوش اولدم ديمكه شهادت ودلالت ايدر ﴿مثنوى﴾ هركسى
كوشد بمالى بافسون * چيست دارم كوهرى در اندرون * كوهرى دارم زتقوى يا سخا
* اين زكات وروزه بر هردو كوا) جهانده هر بركسه برماله ويا افسون وحيله ايله
سعى ايلربودرد دروندهبر كوهر طوترم ديمكدر مصرع ثانيده چيست مصرع اولده
اولان مال وافسون ايله سعى ايلر ديدكلرندن سؤال دارم كوهرى در اندرون اكا
جوابدر اكثر نسخهده چيست واقع اولمشدر بوتقديرا وزره معنى بوذكر اولنان كبى
اولورو بعض نسخهده دخى جست واقع اولمشدر حتى شارحلر بونسخهيه
اعتماد ايدوب معنايى بونسخهيه موافق وبرمشلر دروديمشلر دركه جهانده
هر بركيمسه سعى وكوشش ايلر برمال ايله ياخود برفسون وظرافتله بويله ديوكه
دروندهجست ولطيف برطوترم ليكن اولكى نسخه اصح واول معنى اونيدر
بوجهانده هر بركيمسه يامال ايله وياخود افسون ورياايله سعى وكوشش ايلر بومال ايله
سعى ايلمك ندر دروندهبر كوهر طوترم ديمكدر مثلا تقوادن وياخود سخادن
دروندهبر كوهر طوترم بوزكات وصوم هر ايكيسنه شاهددر يعنى جهانده
هرشول كيمسه كه صوم ور اضنله كوشش ايلر آنك صوم ورياضتى باطننده اولان
كوهر تقواسنه شهادت ايلروشول كيمسه كه بذل مال ايتمكله كوشش ايلر انك
زكات وصدقه ويرمسى قلبنده اولان جوهر سخاسنه دلالت ايلر وبيت اولك
مصرع اولنده اولان افسون لفظنده ايكى وجه قابلدر بر وجه بودركه
افسون بونده مجرد فعل وقولدن استعاره اولهبو تقدير اوزره هرشول كيمسه كه
جهانده باماله وياخو دفعل وقولله كوشش ايلر اول ندر ديرسك انك معناسى
دروندهبر كوهر طوترم ديمكدر وبر وجه دخى بودركه افسوندن مراد ريا ايله
اولان فعلدن وقولدن استعاره اوله محله اوفق وانسب اولان بودركه ايكى

بيتنده نصكه كله جك كر بطرارى كند بيتى بومعنايى مؤيده مفسر اولور ﴿مثنوى﴾
روزه كويد كرد تقوى از حلال * در حرامش دان كه نبود اتصال * وان زكاتش
كفت نوار مال خويش * مى دهد پس چون بدزد داهل كيش) مثلا صوم لسان
حاله ديركه بو كيمسه حلالدن پرهيز ايلدى بيل كه انك حرامه ميل واتصالى
اولمز وآنك اول زكاتى ديديكه اول كيمسه كنديننك مالندن محتاجه زكات ويرد
پس اهل كيشدن نيجه اوغورلر يعنى مثلا بر كيمسه صائم اولسه انك صومى لسان
حاله صومنه واقف وعالم اولان كيمسهلره بويله ديركه بو كيمسه حلال اولان
اكل وشربدن وجماعدن كندويى حفظ ايدوب پرهيز قيلدى تحقيق بونى بيل كه
اول صائمك حرامه ميل واتصالى اولمز زيرا حرامه ميلى اولسيدى حلالدن نيچون
پرهيز ايلردى ديمكى آنك صومى اشعار ايلرو كذلك بر كمسه مالنك زكاتنى اخراج ايدوب
فقرايه ويرسه آنك اول زكاتى لسان حاله ديركه اول كمسه كندى مالندن ويرد
پس اهل مذهب اولنلردن نه حالده استراقه قيلور انك زكات ويرمسى سارق
اولمديغنه وصائمك صومى حرامه ميل قيلمديغنه دلالت وشهادت ايدرلر
وليكن كاه اولوركه بعض مرائيلر بو كونه حيله وافسونه خلقى فريفته ايلمكدن
اوترى اظهار ايدرلر بوتقديرجه شاهد زور قبيلندن اولوب شهادتلرى
محكمهٔ الهيده مقبول اولمز نته كم بومعنايه اشارت ايدوب بيوررلر ﴿مثنوى﴾
كر بطرارى كند پس دو كواه * جرح شد در محكمهٔ عدل اله) اكر عملى طرارلقله
ايلرسه پس ايكى شاهد حق تعالينك محكمهٔ عدلنده جرح مردود اولدى
طرار اصلنده شق جيب ايلين كمسهيه ديرلر بونده اهل تزوير واصحاب سمعه
ورياذن عبارت اولور يعنى اكر بركمسه فعلنى وقولنى طرار وحيله كارلقله
ايشلرسه الك اول ايكى شاهد يكه مراداندن فعلى وقوليدر حق تبارك
وتعالينك محكمهٔ عدلنده مردود ونامقبول اولورز يرا آنك فعلى وقولى لله وفى الله
دكلدر بلكه خلقى كنديه صيد ايلمكدن اوترى حيله وتزويردر ﴿مثنوى﴾
هست صياد اركند دانه نثار * نى زرحم وجود بل بهر شكار) مثلا صياد اكر دانهيى
طيور ايچون نثار ايلرسه انلره رحم وجودندن اوترى دكلدر بلكه انلرى شكار
ايلمكدن اوترى بدر مرائيلرك شانى هم صياد كبيدر مالنى بذل ايلمسى وناصحلر كبى
انلره لطيف وخوش آينده سوزلر سويلمسى لله وفى الله مجرد انلره مرحمت اولديغندن
وجود وسخا قيلديغندن دكلدر بلكه انلرى شكار ايدوب كندى پسندمريد ومعتقد
قيلمق استر وانلرى بو حيله ايله صيد ايدوب دام تزويرينه قيد ايلمك مراد ايلر
﴿مثنوى﴾ هست كربه روزه دار اندر صيام * خفته كرده خويش بهر صيد خام)
كربه وقت صيامده روزه داردر كندويى صيد خامدن اوترى خفته ايلمشدر

كربه‌نك صيام وقتنده روزه‌دار اولمسى بو وجهله اولوركه انك ساكن اولديغى
خانه‌ده اولان كسه‌لر مثلا بالكليه صائم اولسه‌لر اولدخى وقت صيامده بالضروره ورى
صائم اولوب شكلا انلره مشابه اولور وكندو بى خام حقير اولان موشچه ويا بر قوشى
صيد ايلمكدن اوترى بركوشه‌ده خفته شكلنده ايلر ومراقبه‌يه واروب برزمان
الن يوزين بورو برزمان دخى سر بزانو ايدوب اوبورانى كورن بركندى حالنده
ضرر سز وزيانسز حيوان صانور لكن آنك بو وجهله حالت وهيئتى همان طبعنه
موافق برشكار كورنجه اولور اولدمكده شكارى كوره اندن اول صورت صلاح
كيدوب فسادى وخوى بدى ظهوره كاور بوندن مقصود شول مرائى واهل
تزوير اولان كسه‌لردركه وقت صيامده انلردخى خلقه موافقت ايتمكله شكلا صائم
اولورلر وتنهالرنده اكر اللرينه حاضر طعام كيررسه اكل قيلورلر وكنديلرى برزاويه‌ده
ويابر مسجد كوشه‌سنده خفته قالوب خام اولان عوام كالهوامى بو صفتله
شكار ايتمك ايچون طوررلر نتيجه ساده دللرى بوكونه حيله ومكرله صيد ايليوب
كنديلره اويدررلر خلق انلرك بركوشه‌ده سر بزانو مراقبه‌يه واروب كربه كبى
اوطوردقلرنى وآبدست الوب اللرنى ويوزلرينى يودقلرنى ظاهرا وقت صيامده
وباغيرى ايامده صائم اولدقلرنى لله فى الله صانورلر وانلره صالح ومتدين واهل
عزلت كسه‌لردر بو حسن اعتقادقيلورلر اما صورتلرى صالح وباطنلرى
فاسد اولديغندن خبرلرى يوقدر السنتهم احلى من السكر وقلوبهم قلوب الذئاب
حديثلرى كبى احاديث شريفه بونلر حقنده فتى چو قدر واياكم واياهم لا يفتنونكم
ولا يضلونكم حديث شريفيله عمل ايدوب بونلردن بعيد اولان وحذر قيلان كيسه
مقبول حقدر ﴿مثنوى﴾ كرده بد ظن زين كژى صد قوم را * كرده بدنام اهل
جود وصوم را) بو اكرى لكدن صد قومى بدظن ايلمش اهل جودى واهل صومى
بدنام ايلمشدر يعنى اول مرائى بو كژلكدن وبوريا وسمعه‌دن نيجه قومى بدظن
ايلمشدر واهل سخا واهل صوم اولان مخلصلرى دخى بدنام ايلمشدر زيرا ناس
اهل جود واهل صوم اولان مخلصلرى دخى انلردن تميز ايده ميوب ديرلركه بونلر
دخى انلر كبيدر مرادلرى خلقه كوسترش ايدوب شهرت بولمق ومقبول انام
اولمقدر ديرلر ﴿مثنوى﴾ فضل حق با اينكه او كژمى تند * عاقبت زين جمله
پاكش مى كند) حق تعالينك فضلى بونك برله كه او مرائى اكرى طقور عاقبت
بو جمله‌دن انى پاك ايلر يعنى حق تبارك وتعالينك كمال فضلى ووسعت رحمتى كوركه
اول مرائى شو حالتله بيله كه كژلك ايشلر وعبادت وطاعتنى خلق ايچون ايلر
عاقبة الامر بو جمله عيوب وذنوبدن انى پاك ايلر زيرا اكرچه مرائى من وجه
شرك اصغرده اولوب عبادتى حقدن غيرى ايچون ايلر ولكن من تشبه قوما

فهو منهم مقتضاسنجه من وجه مخلص اولان اهل صلاحه بكزه‌مش اولور
پس حق تعالى اكثر اهل ريانى كمال فضلندن وصالحلره متشبه اولديغندن اوترى
اول حال قبيحه‌دن پاك ايلبوب انى عفو ايلر ﴿مثنوى﴾ سبق برده رحمتش وان غدر را
* داده نورى كه نباشد بدر را * كوشش راشسته حق زين اختلاط * غسل داده
رحمت او را زين خباط) اول خدانك رحمتى سبق ايلمتش واول غدر ويا ايچون
بر نور ويرمشكه آى ايچون اول نور اولمزانك كوششنى بو اختلاطدن حق تعالى
يومش وپاك ايلمشدر رحمت حق اكا بو خباط وخطادن غسل ويرمشدر بيت
اولك مصرع اولنده اولان غدر لفظنده برقاچ وجه جائزدر اولا غدر بمعنى غادر
اولوب ذكرى رجل عدل ديدكلرى كبى مبالغه‌دن اوترى اولق جائزدر ثانيا مضاف
مقدر اولوب وان اهل غدر را تقديرنده اولق دخى جائزدر ثالثا غدر بلا تا وبل
مصدر معناسنده اولوب اول مرائينك غدرندن اوترى حق تعالى بر نور ويرمشكه
اول نور بدر ايچون اولمزديمك دخى جائزدر خلاصهٔ كلام اولدركه سبقت رحمتى
على غضبى حديث شريفنك مفهومى اوزره حق تبارك وتعالينك رحمتى قهر
وغضبنك اوزرينه سبقت ايلمشدر وانك علامت وآثارى اولدركه اول اهل
غدر اولان مرائى ومزوره حق تعالى بر نورو يرركه اول نور بدر كامل ايچون اولمز
وماه تمام اولقدر نور ايله طلوع قيلمز حق تعالى حضرتلرى اول مرائينك سعى
وكوششنى بو عملده ايلديكى اختلاطدن ولوث اشتراكدن يويوب پاك ايلر رحمت الهى
بو خبط وخطادن اكا غسل ويررو آنى پاك وطاهر اولان مخلصلرى تبعه سنه اير كورر
﴿مثنوى﴾ تا كه غفارى او ظاهر شود * مغفرى كلپش را غافر شود) تاكم اول رحيم
پادشاهك غفارلكى ظاهر اوله بر مغفراتك كل لكنى غافر اوله مغفر بيت كسريله
توغلغه‌يه ديرلر يعنى حق تبارك وتعالينك سبقت رحمتى بيورديغى اهل ريايه
ايشلدكلرى خبط وخطادن غسل ويروب طاهر ايلر تاكم اول غفار الذنوب
اولان پادشاهك غفارلكى وستارلكى صفتنك آثارى ظاهر اوله انك غفارلكى
وستارلكى صفتلرندن برقاچ مرائينك عيبو بنى غافر وستار اوله كه حق تعالينك
غفارلكى وستارلكى صفتلرى خلقك مذنب اولمسنى وعصيان قيلمسنى استرلر
اكر خلقك عيوب وذنوبى اولميدى اول صفتلرك خاصيت وآثارى ظهوره كلميدى
انكيچون حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم بيورمشلردر لو لم تذنبوا لجاء الله بقوم
يذنبون ويغفر لهم رواه ابن عباس

﴿ پاك كردن آب همه پليد يهار او باز پاك كردن خداى
تعالى آبراز پليدى لاجرم قدوس آمد حق تعالى ﴾

بو سرخ شريف آب دوكلى پليدلكلرى پاك ايلمسنك وكيرو خداى تعالى آبى پليدلكدن
پاك ايلمسنك بيانيدر لاجرم حق تعالى حضرتى قدوس كلدى قدوس ضم قافله

فعول وزنی اوزره ابنیهٔ مبالغه دندر ازاولورکه فتح قافله دخی قرائت ایدرلر
اماضم قافله اولمسی اکثردر و قدوس اسماء تنزیهیه دندر طاهر
ومنزه معناسنه بوتقدیر اوزره قدوس مقدس معناسنه اولورکه
اکثر اسم مفعول معناسنده استعمال اولنور قدوس دیمك حق تعالی شوائب
نقصاندن ونقایص امکاندن منزه ومبرادر دیمك اولور لیکن محله مناسب اولان
معنی بودکلدر بلکه قدوس کاه اولورکه اسم فاعل صیغه‌سی اوزره مقدس ومطهر
معنالرینه هم استعمال اولورنته کم شیخ صدرالدین قنوی حضرتلری اسماء حسنی
شرحنده قدوس معناسنه استعمال ایلدکدنصکره اسم فاعل صیغه‌سی اوزره
مقدس معناسنه دخی اشارت ایدوب بیورمشلردر القدوس هوالمطهر المنزه عن
کل ماوصف به لدی الابرار من ادناس المعاصی بومحلده قدوس اسم فاعل صیغه‌سی
اوزره مقدس معناسنه اولورکه لاجرم حق تبارك وتعالی نفس آبی پلیدلکاردن
تقدیس و تطهیر ایدیجی کلدیکه اول الله قدوسدر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾

آب بهراین ببارید ازسماك * تاپلیدانرا کند ازخبث پاك * آب چون پیکار کرد وشد
نجس * تاچنان شد کاب رارد کرد حس) آب سماك وسمادن بوندن اوتری
یاغدی تاکم پلیدلری خبثدن وقبحدن پاك وطاهر ایلیه آب چونکم پیکار اوله نجس
اولدی تاانجلین پاك بو ونجس اولدیکه ابی حس رد ایلدی آبدن مراد ظاهرا
مشهور ومتعارف اولان ایدر و لیکن بو بیانده متعارف اولان آبك خاصیت
وشانی ذکرایدوب بوسبیل کنایه آبدن مطهر نفوس انسانی اولان اولیانك جانی
مراد ایدرلر وبوندنصکره کلان بیانده تصریح بالذکر ایدوب (خود غرض زین
آب جان اولیا است * کوغسول تیرکیهای شما است) بیوررلر پس بوتقدیر
اوزره تأویل کلام بویله دیمك اولور که سماك معنوی بدن وسماء روحانیدن اولیانك
ارواحی آبی انکچون زمین بشریته یاغدی ونزول ایلدیکه تاکم خبیث وپلید اولنلری
خبث وقباحتدن پاك قیله وخطا ومعصیتدن انلرك نفوسنی مطهر اوله‌نته کم
آب استعمال اولنمغله پیکار ومعطل اولور ونجس اولوب عملدن قالور حتی آنجلین
ملوث ومکروه اولور که حس وادراك ابی رد ایلر کذلك اولیانك آب جانی دخی
خلایقك نفوسنی تطهیر ایلمکه اولقدر سعی و کوشش ایدرلرکه انلرك دخی آب
روحی مکدر اولمق بلکه انلره مقید اولدقلری ایچون روحلرینه ضعف کلوب
طهارت حقیقی ومعنویدن خالی اولمق مرتبه‌سنه ایررلر حتی درك وشهوده قادر
اولنلر وآنلرك احوالنی مشاهده قیلنلرك ادراکی آنلری رد ایلمك مرتبه‌سنه واررلر

﴿ مثنوی ﴾ حق بیردش بازدر بحر صواب * تابشستش از کرم آن آب آب)
الله تبارك وتعالی کبرو اوآبی بحر صوابه ایلتدی تاکم کرمندن اول آبك آبی آنی

بودی یعنی الله تبارك وتعالی اول ماء مستعملی وآب مستکرهی بحسب الظاهر
قائم اولدیغی موضعده هوا وحرارت شمس واسطه‌سیله آبی یعنی اول ماء مستعملی
وآب مستکرهی یور وپاك ایلر آبك آبندن مراد بونده خدای تعالیدر شول
اعتبارله که آب اشیانك سبب حیاتی وآبك حیاتی حق تعالیدر که وجود
آبده اولان سر حیات حیات الهیه‌نك پرتو وتجلیسیدر ونتا وبلده آبدن مراد جان
اولیا وآب آبدن مراد حضرت خدادرکه جان جان منزله‌سنده‌در پس تأویل کلام
وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه چونکم اولیانك جانی تطهیر نفوس انسانی
ایلمکدن مکدر اولهلر وروحلرینه ضعف کلوب عمل تطهیردن عاجز قاله‌لر حق تبارك
وتعالی کیرو آنلرك جاننی بحر صوابه ودریای حقیقت وبی ارتیابه واصل ایلر حتی
فضل وکرمندن اول جانك جانی انلرك روح وجاننی لوث روحانیدن ودنس نفسانیدن
پاك وطاهر ایلر وکیرو تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن اوتری مرتبهٔ بشریته تنزیل
ایدوب ارشاد ودعوته مائل قیلهلر ﴿ مثنوی ﴾ سال دیکر آمد اودامن کشان

* هی کجا بودی بدریای خوشان * من نجس زینجا شدم پاك آمدم * بستدم
خلعت سوی خاك آمدم) اول دریای صوابه کیدن آب پاکی حق تعالی پاك
ایلدکدنصکره برغیری نسنه‌نك لوث وخبثدن دامنکشان اولدیغی حالده کلور
اکر اکا برکسه‌دهی قنده ایدك دیو سؤال ایلسه آب اکا لسان حالله دیرخوشلر
دریاسنده ایدم بن بو مرتبه‌دن نجس کیتدم پاك وطاهر کلدم اول دریای صوابدن
پاکلك خلعتنی الدم خاك جانبنه کلدم مشهور ومتعارف اولان آب صوریده
بو بیوردقلری حالت وخاصیت واردر که آنك لسان حالی بوکونه مقالی لسان حالی
فهم ایلین عارفلره بو معنالری تقریر وبیان ایلر لیکن بو آبدن مقصود جان اولیا
اولدیغی تقدیر اوزره آنلرك سال دیکرده کلمسی مرتبهٔ بشریتدن عروج ایدوب
مرتبهٔ حقیقته وحظیرهٔ قدسه واصل اولوب حق تعالی انلرك جاننی لوث بشریتدن
وادناس کثرتدن تقدیس وتطهیر ایلدکدنصکره لی مع الله ذوقی اول وقت بونلره
حاصل اولدقدنصکره وقت آخرده دعوت ناسه کلور سؤال اولنسه ودینلسه که
نیجه زمان ایدیکه عیون ناسدن مختفی اولدیکز وانوار بازجانکز نه عالمده جولان
ایدردی بونلر لسان حالله ویاخود مقاله بوکونه دیرلرکه بز خوشلر ولطیف
ودلکشلر دریاسی اولان بحر حقیقت ودریای الوهیت سیرنده ایدك بو مرتبهٔ
بشریتدن لوث کثرت ونجس طبیعتله ملوث اولدیغمز حالده کیدوب حق تعالی
حضرتی بیزم وجانلرمزی تقدیس وتطهیر ایدوب ینه مرتبهٔ بشریتده ارشاد
ناس ایچون پاك وطاهر اولدیغمز حالده کلدك اول دریای الوهیتدن وخزینهٔ
رحمتدن طهارت ونزاهت خلعتلرنی الوب عالم خاکه تطهیر نفوس انسانیه ایلمکدن

اوتری نزول قیلدق کرکدرکه ای ناپاکلر بزه مقارن اولوب پاکلك بوله سز
وبزم آب روحانیه‌مزله کندی روحلریکزی لطیف ونظیف قیله سز ﴿ مثنوی ﴾ هین
بیابیدای پلیدان سوی من * که کرفت از خوی یزدان خوی من * در پذیرم
جمله زشتیت را * چون ملك پاکی دهم عفریت را) پس ای ناپاك پلیدلر تیز بنم
جانبمه کلکز زیرا بنم خوم حق تعالینك خوندن خوی طوتدی ای ناپاك پلید اولان
سنك جمله زشتلککی قبول ایلرم عفریته ملك کبی پاکلك ویررم یعنی متعارف اولان
آب صورینك لسان حالی بوکونه مقالی تعبیر وتقریر ایلرکه اول طهارت ونزاهتی
حقدن المش وبودنیایه پلید وناپاك اولنلری پاك وتشنه اولنلری ریان قیلمقدن اوتری
کلمشدر اما بوندن مراد اولیانك جانی اولدیغی اوزره تحقیق معنی اولدرکه چونکم
مرشد اولان ولینك جانی مرتبهٔ وحدتدن عالم کثرته ومنزلهٔ بشریته اوصاف
الهی ایله متصف اولدقدنصکره کیروکله آنلرك دخی لسان حالی ویاخود زبان
مقالی بوکونه تعبیروتقریر ایدوب دیرکه ای خطا وعصیانله پلید اولنلر وذنوب
وعیوبله نفسلرنی ملوث قیلنلر بنم جانبمه کلك زیرا بن خدای تعالینك اخلاقیله
متخلق واوصافیله متصف ومتحقق اولدم وخلافت الهیه مرتبه‌سن بولدم پس
بن سزك جمله زشتلککزی وقباحتکزلی آلورم وعصیان وطغیانله شیطان کبی
عفریت سیرت اولنلریکزه ملك کبی پاکلك ویررم ونظافت واطافت مرتبه‌سنه ایر
کوررم ﴿ مثنوی ﴾ جون شوم آلوده باز آنجا روم * سوی اصل اصل پاکیها
روم * دلق چرکین برکنم آنجا ازسر * خلعت پاکم دهدبار دکر) چونکه آلوده
اولم کیرو آنده کیدرم پاکلکلرك اصلینك اصلی جانبنه کیدرم اوراده چرکین وناپاك
دلقمی باشمدن چیقاریرم اول پاکلکلرك اصلینك اصلی کیرو بکا پاك خلعت ویرر
برکنم ده کاف مفتوح اوقنمق ومضموم اوقنمق دخی جائزدر اصل اصل پاکیهادن
مراد خدای تعالیدرکه جمیع نزاهت ونظافتلرك اصل ومنبعیدر یعنی اولیانك
جانی خلقه بوکونه مقالی لسان حالله ویاخود زبان مقالله دیرکه چونکم
تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن نوعا آلوده اولم کیرو حظیرهٔ قدسه ومرتبهٔ انسه
رجوع ایلرم واول جمیع طهارتلر ونظافتلرك اصلی اولان خدای تعالی جانبنه
توجه وتقرب قیلورم اول مرتبه‌ده ملوث وچرکین اولان اوصافم خرقه‌سنی
باشمدن بوقارو چیقاروب آنده قورم وحق تعالی بکا کیرو اوصاف لطیفه
واخلاق شریفه ونظافت خلعتلرنی کیدروب تطهیر ادناس ایلمکدن اوتری مرتبهٔ
بشریته وعالم طبیعته کوندرر حتی بونلرك دعوتنه مشغول اولورم وبونلرك قلب
وروحنی ادناس وانجاس بشریه‌دن والواث وارجاس نفسانیه‌دن پاك وطاهر
قیلورم ﴿ مثنوی ﴾ کار اواینست وکار من همین * عالم آرایست رب العالمین)

اول جمیع پاکلکلرك اصلینك کاری بودر وبنم کارم هم بودکر اولنانده رب العالمین
حضرتلری طهارت ونزاهتله عالمی بزیجیدر یعنی هر ولینك جانی بوکونه معنایی
تعبیر وتفهیم ایلرکه اول خدای تعالینك شانی بنم جانمی ادناس وارجاس طبیعه‌دن
والواث وانجاس بشریه‌دن تقدیس وتطهیر ایلکدر وبندلرینك هدایت وارشاد
ایلمسنه مستعد وقابل قیلمقدر وبنم دخی شانم انلرك نفوسنی عیوب وذنوبدن بری
قیلمق وآب علم ومعرفتله انلرك روحنی مطهر اولمقدر رب العالمین حضرتلری قیامت
ومعصیتی وخباثت وسیئاتی عالمدن کیدروب عالم وآدمی لطف ورحمتیله آراسته
وپیراسته ایدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ کرنبودی آن پلیدیهای ما * کی بدی این بارنامه
آب را) اکر بوزم پلیدلکلرمز اولمیدی آبه بواجازتنامه قیچن اولوردی
بارنامه اجازتنامه معناسنه دریعنی حضرت مولانا قدس سره کندیلرین ناسك
مابینه ادخال ایدوب انلره اولیانك جانه ویریلان شرف وعزتك اصلی وسببنی
بیان ایدوب بیوررلر ای قلبلری ونفسلری ملوث وناپاك اولان کمسه‌لر اکر بوبزم
پلیدلکلرمز اولمیدی و بزدن خباثت و قباحت ظهوره کلمیدی اولیانك جانه
حضرت حقدن بواجازتنامه قیچن اولوردی وانلر مرشدلك ومطهرلك مرتبه‌سنی
نه وجهله بولوردی اکر بزم پلیدلکلرمز اولمیدی انلره مرشد اولمغه وتطهیر نفوس
انسانی قیلمغه حق تعالینك اجازتی اولمازدی زیرا جمیع ناس ملائکه کبی طاهر وپاك
اولوردی پس طاهر اولنلری تطهیر ایلمك لازم کلمزدی معلوم اولدیکه مرشد اولان
ولیلرك جانه دعوت وارشاده اجازت خلقك نفوسنی تطهیر ایلملرندن اوتری ویردلر
وانلر حضرت حقدن طهارت ونظافتی رشد وهدایته مستعد اولان کمسه‌لره
ایرکوررلر نته کم بو بیتی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کیسه‌های
زر بدزدید از کسی * می دودهرسو که هین کو مفلسی) مثلا کویا برکسه‌دن زر
کیسه‌لرنی اخذ ایلدی هرجانبه یلر بویله دیوکه اکاه اولك قنی برمفلس ومحتاج که
اکا زر ویرم وغنا مرتبه‌سنه ایرکورم بدزدید بونده اخذ ایلدی معناسنه استعاره
اولنور یعنی اولیانك جانی خدای تعالیدن نظافت وطهارتی وهدایت وعنایتی
اخذ ایلیوب مستعد اولان محتاجلره ایصال ایلمکلرندن اوتری انلری کندی
جانبلرینه دعوت قیلملری شول برکسه‌یه بکزرکه برکسه‌دن وافر التون اخذ ایلر
اندنصکره هرجانبه یوبان اولور وجست وجو قیلور بویله دیوکه قنی بونده برمفلس
واریدر اکاه اولون بن اکا بوکیسه‌دن وافر حصه‌لر وحظلر ویریم وآنی دولت وغنا
مرتبه‌سنه ایرکوره‌یم ﴿ مثنوی ﴾ یا بر بزبر کیاه رستهٔ * یا بشو بد
روی روناشستهٔ) یابودرکه آب طهور حقدن الدیغی فیضی بربتمش کیاه اوزره دوکر
واکا نشو ونما ویرریاخود بر یوزی یونمشك یوزنی یور یعنی طهور مشابه‌سنده

اولان ولیلرك جانی حضرت حقدن اخذ ایلدكاری فیض و حیاتی بابودركه
روح نباتی منزله سنده اولان ومجرد اكل وشربدن نشو ونما بولان كیسه لرك
اوزرینه صب ایدرلر وانلره حیات قلبی ونشو ونمای روحانی بخش ایدرلر
ویاخود بروجه باطنی لوث معاصیدن واوساخ ذنوب ومناهیدن ناشسته وناپاك
اولان كیسه نك رویبی اول فیض الهی وماء روحانی ایله تطهیر وتقدیس ایلر
وآنی یوزی یونمش طاهر ومطهر اولان كیسه لر مرتبه سنه واصل قیلر ﴿مثنوی﴾
یابكیرد برسرا وجوال وار * كشتی بی دست وپا ادر بحار) یابودركه اول آب باشی
اوزره جوال كبی طوتر بی دست وپا اولان سفینه یی بحرلرده یعنی آب صورینك
برنجه خاصیت وشانی وار در یاتاتی احیا ایدوب اكا نشو ونما ویرر ویاخود
یوزی یونمامش كیسه نك یوزنی یویوب پاك قیلور ویاخود دریالرده بی دست وپا اولان
كشتی بی باشی اوزره جوال وار كوتروب اكا امین اولور وآنی منزل ومقصودینه
ایصال قیلور كذلك ماند آب طهور اولان ولی خدانك جانك دخی نیجه خاصیتلری
وشانلری واردر جمله دن بری روح نباتی منزله سنده اولان كیسه لره نشو ونما ویروب
روح الهی مرتبه سنه واصل قیلمقدر و بری دخی ناشسته رو اولنلرك وجه باطنی
اوساخ معاصیدن پاك ایدوب یومقدر و بری دخی اولدركه كشتی كبی بی دست
وپا اولان عاجزلری هموم وغموم وشبهات وشكوك بحرلرنده قالمش ایكن جوال
كبی همتلری اوزره كوتروب منزل مقصوده یتورمكدر ﴿مثنوی﴾ صد هزاران
داروند روی نهان * زانكه هردار و برویدزو چنان) اول آبك وجودنده
نیجه یوز بیك دارو ودوا نهان ومخفیدر زیرا هر دارو اندن بترانجلین یعنی هر بردارو كه
انجلین كه بتمشدر وصورتده وخاصیتده وطعمده وطبیعتده ظهوره كلوب كمال
مرتبه سنه یتمشدر ومن الماء كل شئ حی آیت كریمه سنك موجبنجه
هر بردارو ودوا اندن حیات پیدا اولوب نشو ونما بولمش وظهوره كلمشدر پس
آبك وجودنده نیجه یوز بیك دارو ودوالر نهان ومخفی اولمشدر كذلك
آب حیات حقیقی اولان ولیلرك جاننده دخی نیجه صوری ومعنوی داروودوالر
نهان اولمش وانلرك روح شریفندن یتوب ظهوره كلمشدر جانلرینك آثاری اولان
كفتارلری نیجه مرده دللری احیا قیلمش و نیجه صوری و معنوی اولان مرضلره
شفا ویرمشدر انلرك شفاخانه قلبنه داخل اولان ابدی حیات بولمش وامراض
روحانی ونفسانیدن خلاص اولمشدر ﴿مثنوی﴾ جان هر دری دل هردانه
می رود در جو چو دارو خانه * زو بیشه ای زمین را پرورش * بستكان خشك
را ازوی روش) هر بردرك جانی هردانه نك دلی اولان آب جویده شفاخانه
كبی یعنی هر بردرك روح واطافتی وهر بر حبه نك مغزولبی آب دخی انواع دوه بی

بالقوه جامع اولوب جویده دارو خانه كبی جریان ایدر دیمك اولور هر درك جاننده ن
مراد اول درك وجودنده اولان روح واطافت اولور كه اول در اول روح واطافتی
آبدن الور ودل هردانه دن مراد بر حبه نك مغزولبی اولور اول حبه اول لبی
آبدن بولور نته كم دارولر شفاخانه دن لطافت آلورو برآخر خاصیت بولور
زمینك بتملرینه پرورش اول آبدندر خشك اولان بسته لره یعنی مقیدلره روش
وحركت اول آبدندر بعض نسخه ده تشنكان خشك واقع اولمش وشارحلر دخی
بو نسخه اوزره شرح قیلمشدر اما اولكی نسخه اكثر واصحدر بو نسخه اوزره
معنی حرارتدن خشك اولمش تشنه لره اول آبدن روش وحركت واردر دیمك اولور
ونتیبان زمیندن مراد نباتات واشجار اولور وآبدن مراد جان اولیا اولدیغی
تقدیرا اوزره تقدیر كلام وتعبیر مرام بو یله دیمك اولور كه هر دریكتا كبی لطیف
اولان كیسه نك روحی وهردانه كبی حقیر وكثیف اولان كیسه نك دخی قلبی
اول جوی معنوی وماء حیوانی وروحانی اولان ولیلرك جانی جاننده كیدر واندن
نیجه نشو ونما واطافت وبها اتخاذ ایدر دارولر شفاخانه یه كیدوب اندن تربیه لر
بولوب نیجه خاصیتلر اتخاذ ایلدكاری كبی واول ماء حقیقی وآب روحانی اولان
اولیانك جاندن بر یوزنده ایتام كبی پدرسز ومربیسز قالان دردمندلره
تربیتلر ونشو ونما واردر وزمین بشریده قورومش وبسته ومقید قالمشلره
ویاخود خشك لب اولوب تشنه اولمشلره اول آب حیات معنویدن حركت وترقیلر
واردر هر بار كه اول خشك اولان تشنه دللره وبسته پاره اول حیات معنویدن
بر فیض و بر مدد ایرشه مرده و پژمرده ایكن حیات طیبه بولورلر و بر مقامده
مقید وبسته ایكن حركته كلوب ترقیلر قیلورلر ومقامات اعلایه صعود ایلیوب
مقصد اقصایه واصل اولورلر

(استعانت آب از حق تعالی جل جلاله بعد از تیره شدن)

بو سرخ شریف آب لطیفك تیره اولدقدنصكره حق تعالیدن معاونت طلب ایلمسیدر
آب صوری لسان حال الله عون ومدد طلب ایلرو آب معنوی اولان جان ولی هم
بالسان حال الله ویاخود لسان قال الله حق تعالیدن عون وعنایت طلب ایلرنته كم بو ابیات
شریفه ایله آبك حق تعالیدن استعانت ایلمسنه اشارت ایدوب بیورلر
﴿مثنوی﴾ چون نماند مایه اش بی شود * همچو ماندر مین خیر شود
ناله از باطن برآرد كای خدا * آنچه دادی دادم وماندم كدا) چونكم آبك
مایه سی قالمیه تیره اولوب زمینده بزم كبی خیره وزبون اوله پس اول تیره ومكدر اولان
آب باطندن ناله كتورر بویله دیو كه ای خدا اول نسنه یی كه بكا ویردك بن دخی
غیر یلره ویردم ومحتاج وكدا قالدم یعنی آب معنوی اولان ولینك جانی چونكم
سرمایه روحانیه سنی نفوس انسانیه اوزره بذل وایثار ایلمكله سرمایه

روحانی کیدوب کثافت بشریه وکدورات طبیعیه ایله مکدر اوله بزم کبی
بو زمینده کدورت بشریه‌نك غلبه‌سندن بی لطافت اولوب‌ور بون وخیره
قاله باطنندن حضرت حقك درکاه بیچونه ناله کتورر ودعا وتضرع ایدوب
درکه ای خدای ذوالعطا اول فیض ولطافتکه بکا اعطا ایلدك بندخی آنی
مستحق ونامستحق اولنلره ویردم وانلری الواث معاصی واوساخ خطابادن پاك
ایدوب طهارت کامله مرتبه‌سنه ایرکوردم وبن محتاج وکدا قالدم ﴿ مثنوی ﴾
ریختم سرمایه بر پاك و پلید * ای شه سرمایه ده هل من مزید) پاك و پلیدا وزره
سرمایه‌می دوکدم ای سرمایه ویریجی پادشاه زیاده‌دن وارمی یعنی آب معنوی
اولان جان ولی حضرت حقه بو کونه مناجات وعرض حاجات ایدوب درکه
الهی بکا ویردیکك روحانی اولان سرمایه‌یی پاك و پایدو شقی وسعید و کمراه
ورشید اوزرینه روشار قیلدم و بونلره اول سرمایه‌یی مستحق ونامستحق
دیوب مفیض و باذل اولدم ای سرمایه‌ده اولان پادشاه حالا محتاج وفقیر قالدم
بکا بادن دخی زیاده سرمایه ویرو بنی قوت وقدرت مرتبه‌سنه ایرکور تاکم سنك
بندهلر یکی تطهیر ایلمکه قادر اولم وانلری اوساخ نفسانی والواث معنویدن
پاك وطاهر قیلم ﴿ مثنوی ﴾ اوراکو بدبیر جای خوش * هم توخورشیدا
پیالابر کنش * راههای مختلف می راندش * تارساندسوی بحر بی حدش)
چونکم آب مکدرلسان حالله جناب ذی الجلاله تضرع وابتهال ایلیه اول ملك
متعال سحابه دیراول تیره و مکدر اولان آبی زمیندن اخذ و جذب ایدوب
انی جای خوشه ایات دخی دیرای خورشید سندخی اولا آبی حرارتك واسطه
سیله بالایه چك اول سحاب وآفتاب اول آب تیره‌یی مختلف یوللره سورر حتی آبی بیحد
اولان بحر جانبنه ایرشدیرلر توضیح معنی اولدرکه آب صوری فی مستعمل
اولوب مکدر اولسه البته آنی زمینه دوکرلر پس حق تبارك وتعالی‌یه اول آب لسان
حالله مناجات ایلدکده حق تبارك وتعالی آنی سحاب واسطه سیله ویاخود
حرارت شمس واسطه سیله عاقبت کندی معدنی اولان دریایه ایصال
ایلر مثلا بر یرده بر مقدار ماء راکد اولسه سحابدن وافر یغمور یاغسه اول یغموردن
سیل اولسه اول ماء راکد دخی اول سیله مخلوط اولوب اکر بر یول بولورسه
اول یولدن دریایه واصل اولور واکر بر یرده قالورسه هوا وحرارت شمس آنی تدریجله
نشف ایدوب بالا جانبنه جذب ایدر وسحاب آنی اخذ ایدوب سونکر کبی
دوونده حفظ ایلر وباذن الله ارادت حقه جانبه اولورسه آنی اول جانبه انزال
ایلر اکر اول یردن دخی دریایه یول بولورسه جاری اولوب واصل اولور
واکر بوله مز سه ینه بوذکر اولنان اسلوب اوزره آفتاب وهوا انی جذب

ایدوب وسحاب وآفتابك اول آب مختلف اولان یوللره سورمسی بوذکر اولنان
اسلوب اوزره آفتاب وهوا آنی جذب ایدوب وسحاب آنی اخذ ایدوب بنه
بر آخر زمینه یاغدیروب عاقبة الامر آنی بیحد اولان دریایه ایرشدیرد سحاب
وآفتابك اول آبی مختلف اولان یوللره سورمسی بوذکر اولنان اعتبار اوزره اولور
پس آبدن مراد جان اولیا اولدیغی اوزره معنی بویله دیمك اولور که چونکم اولیانك
جانی تطهیر نفوس انسانی ایلمکدن تیره و مکدر اوله وجناب مقدسه متوجه
اولوب مناجات وعرض حاجات قیله اول پاك ولطیف اولان الله آب رحمته دیر
آنك جانی جای خوشه ومقام دلکشه ایلت وخورشید عشق ومحبته دخی
دیرسن انی مقام سفلیدن مرتبهٔ اعلا ودرجهٔ بالایه جذب ایله پس ابر رحمت
وخورشید محبت اول ولینك جانی مرتبهٔ بشریتدن جذب ایدوب نیجه یوللره
سوروب و نیجه مراتب ومقاماته ایرکوروب حتی بیحد و بیکران اولان بحر وحدته
ودریای حقیقته ایرشدیرد پس انده مستغرق اولوب ومحو وجود قلوب وخلع
اوصاف الهیه‌یی والبسهٔ اخلاق ربانیه‌یی کیوب وجوداوندن پاك وطاهر
اولدیغی حالده ینه کثرت مرتبه‌سنه حق تبارك وتعالی انی تطهیر ادناس ودعوت
ناس قیلمقدن اوتری ومالك نفوس انسان اولمقدن اوتری کوندرر پس اسلوب
سابق اوزره دعوته شروع ایدوب تطهیر نفوس انسانی ایلمکه مشغول اولور
نته کم بو ابیات شریفه وبو کلمات لطیفه الی آخر البیان بومعنالری تفسیر وتوضیح
قیلور ﴿ مثنوی ﴾ خود غرض زین آب جان اولیاست * کو غسول تیرکیهای
شماست * چون شود تیره زغسل اهل فرش * باز کردد سوی پاکی بخش عرش)
بو آبدن غرض خود اولیانك جانیدر زیرا اول جان اولیا سزك تیره‌لکلریکزی
زایل ایدوب چونکم اهل فرشك غسلندن تیره و مکدر اوله عرشه پاکلك
بخش ایدیجینك جانبنه کیر ودونر غسول فعول وزنی اوزره ابنیهٔ مبالغه‌دندر زیاده
یویجی و پاك ایدیجی معناسنه در بعض نسخه‌ده چون شود تیره زغسل اهل فرش
یرنه چون شود تیره زغدر اهل فرش واقع اولمشدر حتی شارحلر بو نسخه‌یی
اختیار ایدوب چونکم جان اولیا اهل فرشك غدر وجفاسندن تیره اوله دیو معنی
ویرمشدر اما اولکی نسخه اصحدر وجان اولیانك آبه مشابه اولمسنده و آبدن غرض
مقصود بیان اولیا اولمسنده وجه مناسبت اولدرکه هر شیٔ آبدن حیاتپذیر اولدیغی
ونشو ونما بولدیغی کبی جان اولیادن هر شیٔ حیاتپذیر اولور وارواح طالبین اندن
نشو ونما بولور وبونلرك وحشریتی دخی احباث نفسانیه والواث روحانیه‌یی
طالبلرك نفوسندن تطهیر وتزکیه قیلور وتشنه‌دللر دخی بونلرك ینابیع
حکمتلرندن وآب حیات کبی اولان معرفتلرندن ریان اولورلر وحیات طیبه

بو اولور پس بو ذکر اولنان آبدن غرض ومقصود اولیانك جانی سرّك
نفسانی اولان کدورتلریکزی وجسمانی اولان صفتلریکزی زیاده غسل ایدیجی
وپاك قیلیجیدر چونکم اولیانك جانی اهل فرشك روحلرنی غسل وتطهیر
ایلدکدن ماء مستعمل منزله سنده واروب غلبهٔ اوصاف بشریله تیره اوله وعمل
تطهیر دن عاجز قاله عرش اعلایه پاکلك ویرن خدایه کیرو رجوع ایدر وتوجه
تامله وعبادت واستعانتله مرتبهٔ حقیقت جانبنه کیدر ﴿ مثنوی ﴾ بازآردزان
طرف دامن کشان ✻ ازطهارات محیط اودرسشان) کیرو اول طرفدن
دامنکشان اولدیغی حالده کتورر دیمکدن کنایتدر تکیم محیطك
طهارتندن اول جان اولیا اهل فرشك درسنی کتورر زان طرفدن مراد طرف
آلهیدر دامنکشان دیمك خبائث ونجاستدن مجتنب اولدیغی حالده کتورر
نته کم برکمسه برجای خبیثه مرور ایلسه جراذیال ایدیجی اولور که اول جای
خبیثه اولان الواثدن دامنکشان اولمغله اجتناب قیلور آردك فاعلی مصرع
ثانیده اولان او کلمه سیدر که جان اولیایه عائددر ومفعولی درسشاندر محیط فتاویده
برکتابك اسمیدر طهارات دخی انده بر بابدر بو مناسبتله درس دخی خوب واقع
اولمشدر که شعرا بوکه مراعات نظیردیرلر اکن محیطدن مراد بونده (والله بکل شیءٍ
محیط) آیتك موجبنجه الله تبارك وتعالی اولور واول محیطه جمیع اشیاده
اولان خدای تعالینك طهارتندن مراد انواع طهارت الهیه اولور وآنك
درسندن مراد الله تبارك وتعالینك انواع طهارت ونزاهتك علمی اولور
وانی اهل فرشه کتورمك اول علمی انلره تعلیم وتبلیغ ایلمکدن عبارت اولور
وتحقیق معنی وتوضیح فحوی بویله دیمك اولور که چونکم اولیانك جانی اهل
فرشك نفوسنی غسل وتطهیر ایلمکدن تیره ومکدر اوله عرش اعلایه پاکلك بخش
ایلین خدای تعالینك جنابنه متوجه اولور ورجوع قیلور تکرار اول طرف اعلادن
وجانب بالادن الوات طبیعیه واوساخ بشریه دن دامنکشان اولدیغی واجتناب
قیلدیغی حالده محیط جمیع اشیا اولان خدانك انواع طهارتندن اول جان اولیا
اهل فرشه علم کتورر وانلره حق تعالی حضرتلرینك قدوسیتنی وسبوحیتنی بیلدیرر
واوصاف اسماسنك نقایض مکانیه دن وحدوثات کونیه دن پاك وطاهر اولدیغنی
فهم قیلدیررو ولیاسنك جانلرینی کندی قدوسیتیله پاك ومصفا قیلدیغنی
ونفوس خلایقی آب رحمتله منقی ومزکی ایلدیکنی دخی بیلدیرر ﴿ مثنوی ﴾
وازتیمم وارهاند جمله را ✻ وزتحری طالبان قبله را) وجمله سنی تیممدن قورتارور
دخی قبله نك طالبلرینی تحریدن خلاص ایلر تیمم لغتده قصد ایلمکه دیرلر
وشریعتده آب اولمدیغی محلده تطهیر ایلمك قصدیله ترابی استعمال ایلمکدر

وبونده تیممدن مرادبدن ترابهك غباری کبی اولان اوهام وافکاردرکه آب
علم یقینی اولمدیغی محلده بوخلق کندی فکرلری وعقل جزؤیلریله عمل قیلمق جائز
اولور اما اول حینده که بروایتك جانی بونلره حق جانبندن علم یقین آبنی کتوره
بونلرك کندی عقول وافکاریله تیمم تطهیر قیلمسی باطل اولور وکذلك قبله یی
تحری ایلمك ظلمات لیلده ویاخود علائم قبله نامعلوم اولدیغی محلده جائز اولور
چونکم قبله آشکار اوله تحری ایلمك باطل اولور پس شول دمکه ولیٔ کاملك جانی
مرتبهٔ وحدتدن ومشاهدهٔ عالم حقیقتدن مرتبهٔ کثرته وعالم بشریته رجوع
ونزول ایلیه مرتبهٔ بشریتده مقید اولان وکندیلری عقول جزؤیه
وافکار نفسانیه یی استعمال ایلمکلرندن خلاص ایلر زیرا آنك ماء علمی قتنده
بونلرك عقول وافکارله عمل ایلمسی باطل اولور وکذلك قبلهٔ حقیقته طالب اولان
کملری دخی شکوك وشبهاتله طلب قبله اولمقدن خلاص قیلور وقبلهٔ حقیقتی
بونلره بیان وعیان ایدیجی اولور حتی آنك نور معرفتی واسطه سیله قبلهٔ حقیق
بونلره بر مرتبه نمایان اولور که بونلرك تحری وطلبی باطل اولور زیرا ومن طلب البیان
بعد العیان فهو فی الخسران مفهومنجه قبله عیان اولدقدنصکره بیان طلب ایلمك
وتحری قیلمق موجب خسران وبطلان اولور ﴿ مثنوی ﴾ زاختلاط خلق یابد
اعتلال ✻ زان سفر جوید که ارحنا یابلال) اولیانك جانی خلقك اختلاطندن اعتلال
بولور اول سفری استرکه ارحنا یابلال درار احت دکلند رمکه دیرلر کما قال الجوهری
یقال اراح الرجل اذا رجعت نفسه الیه بعد الاعیاء یعنی یورغونلقدنصکره
روحی اکا رجوع ایلدی وراحت اولدی دیمکدر وحضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلمك اثنرایکی حاللری اولوردی برحاللری بوایدیکی هربار که مستغرق
اولوب بحر احدیت ومستهلك انوار صمدیت اولسه اردی تبلیغ رسالت ودعوت
امتدن مستغنی اولوب کیرودیرلردی اول حینده کلبنی یاحمیرا یوررلردیکه نسا
دنیادندر انلرله مصاحبت ومکالمه سی روحی کندی مشهد ومرتبه سندن مرتبهٔ
بشریته وعالم طبیعته جذب ایدوب تنزیل ایلر ونورانیت وروحانیتنه بشریت
وجسمانیت معتدل اولدقدنصکره طالبلره عقللری یتدیکی یردن ارشاد وهدایت
ایلمك قابل اولوردی وکاه اولوردیکه بشریت غلبه قیلوب اول حضرتك وجود
شریفی اختلاط خلقدن عایل وازدحام عوامدن کابل اولدقده حق جانبنه متوجه
اولوب مرتبهٔ بشریتدن مرتبهٔ حقیقت جانبنه سفر ایدرلردی و بیوررلردیکه
ارحنا یابلال یعنی یا بلال بزی آواز طیبکله دکلندر تاکم بو تعب وزحمت بشریتدن
خلاص اولەلم واعیاء نفسانیت وملالت وسآمت طبیعتدن نجات بوله
احسن صوت روحانیده روحی مرتبهٔ بشریتدن وعالم طبیعتدن خلاص

ایدوب کندی مرتبهٔ مقامی جانبنه جذب ایدر وسآمت وملالت طبیعتی روحدن ازاله ایدوب راحت ولطافت ویرر وآنی کندی آرزو ایلدیکی مرتبه یه ایرکورر بو محله مناسب اولان مقال برمقدار شرح وتفصیلی جلد اولده تفسیر حدیث ارحنا یا بلال بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنسه پس اول حضرته وارث اولان ولیٔ کاملك دخی ایکی حالی واردر برحاللری مرتبهٔ احدیته مستغرق اولدقلریدر که اکالی مع الله حالی دیرلر واول حالده دائم آنی قومیوب دعوت طالبین وتربیهٔ سالکین ایچون آنی مرتبهٔ بشریته وعالم کثرته تنزیل ایدرلر چونکم دعوت وارشاده مباشرت قیله وخلقله مختلط اوله انلرك مصاحبت واختلاطندن روحلرینه ملال واعتلال کلور وضعف وسآمت حاصل اولور پس بو یورغونلقدن آسوده اولمق وبو غفلتدن وزحمت کثرتدن قورتلوب راحت بولمقدن واستراحت قیلمقدن اوتری برآواز لطیف وصوت لذیذ صاحبی کمسه یی دکلکه وآنك صوت خوبنی استماع ایلمکه رغبت ایدرلر حضرت پیغمبر علیه السلام حضرت بلال رضی الله عنهه ارحنا بیوردقلری کبی انلر دخی اول صاحب الحانه ارحنا یافلان دیرلر والك آواز خوبنی استماع ایلدکلرنده مرغ جانلری عالم لامکانه پرواز ایدوب تعب بشریتدن وقیدی عالم طبیعتدن آزاد اولور وراحت روح بولوب صفالر ایدوب استراحت قیلور پس سماع راحت روح وسبب کشوفات وفتوح اولدیغندن اوتری حضرت رسول مکرم صلی الله علیه وسلم حضرت بلال رضی الله عنهه اکثر زمانده یا بلال بزه خوش آوازکله راحت ویرومناره اوزره چیقوب خدای تعالی یی تمجید وتهلیل وتحمید ایتمکله بزم روحمزه صفا وسرورلر ایرکور بیوررلر دی نته کم بو معنایه اشارت ایدیب بیوررلر ❁ مثنوی ❁ ای بلال خوش نوای خوش صهیل ❁ میذنه برروبزن طبل رحیل (ای خوش نوا و لطیف آواز او بلال میذنه اوزره چیق رحیل طبلنی اورصهیل اصلنده فرس آوازنه دیرلر صکره مطلق آواز معناسنه دخی استعمال اولنمشدر بورده مطلق آواز معناسنه درمیذنه اذان اوقونجق یره دیرلر مراد مناره در یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم چونکم بشریت مرتبه سندن انلرك وجود شریفنه ملالت وسآمت کلیدی ووقت صلات دخی قریب اولیدی حضرت بلاله دخی بیوررلر دی ای خوش نوا ولطیف الصدا اولان بلال مناره اوزره کیت وکوچ طبلنی چال یعنی آواز لطیفکله مرتبهٔ بشریتدن مرتبهٔ الوهیت جانبنه متوجه اولمغی وحضرت ربوبیتك مشاهده سنه رحلت ورجعت قیلمغی طالب وعاشق اولنلره اعلام ایله تاکم قاقوب معراج مؤمنین اولان صلاته شروع ایدلم وعالم کثرتدن رجوع ایدوب وحدت

حالنه کیدهلم وحضرت حقله مکالمه ایدلم ❁ مثنوی ❁ جان سفر رفت وبدن اندر قیام ❁ وقت رجعت زین سبب کوید سلام (چونکم صلاته قائم اولنه جان حق جانبنه سفره کیدروبدن قیام ایچره طورر بو سببدن رجوع وقتنده سلام دیر یعنی صلاته شروع قیلندقده الله اکبر دیوب افتتاح اولندقده مؤمنلرك جانی حضرت حق جانبنه سفر قیلوب ودنیاقیودندن منقطع اولوروبدن قیامده بوانه حق جانبندن مناجات وصلات قیلمقدن کندی مرتبه سنه رجوع قیله اول وقتده یمینه وشماله بو سببدن سلام ویرر کویا کندی منزلندن برزمان کتمش وبرنیجه مدت مفارقت ایتمش ایدی واروب دبسیله مکالمه ومعامله ایدوب آنك امرنی یرینه کتوردکدنصکره ینه دونوب کندی منزلنه کلدکده قواسنه ویمین وشمالنده اولان مسلمانلره السلام علیکم ورحمة الله دیو سلام ویرر پس بعد تمام الصلوة سلام ویرمك جانك کندی مرتبه سنده جانب حقه متوجه اولوب وسفر قیلوب بعده ینه کندی منزلنه کلدیکنه دلالت ایلر انکچون الله اکبر دیو صلواته افتتاح ایلدکدنصکره دنیا کلامن سویلمك ودنیا کارنی ونفسه متعلق اولان کاری ایلمك حرام اولور شوزمانه دککه جان ربیسیله مکالمه ومعامله ایلدکدن کیرو منزلنه کله وکندی خانهٔ وجودنده اولان اهلنه وقواسنه وملائکه یه سلام ویره واندنصکره کاردنیایی ایشلمك ونفسك لوازمنی کورمك حلال اولور ❁ مثنوی ❁ این مثل چون واسطه است اندر کلام ❁ واسطه شرطست بهرفهم عام ❁ اندر آتش کی رودبی واسطه جز سمندر کورهید ازرابطه (بو مثل کلامده واسطه کبیدر عوامك فهمندن اوتری واسطه شرطدر مثلا برکمسه واسطه سز آتشه قچن کیدر سمندردن غیریکه اول رابطه دن قورتلدی اول سؤال مقدره جواب کبی واقع اولمشدر کانه برکمسه دیرکه جان اولیایی آنه تشبیه قیلك واولیانك جانك حضرت حقه واصل اولمسنی وینه بشریته کلمسنی سفر تعبیر ایلمك وجانك کندی منزلنه رجوع ایلمسندن اوتریدر بو سلام ویرمك دیمك مثلدر پس بونی مثل طریقیله سویلمك نه لازمدر حقیقت حال هرنه ایسه بلامثال تقدیر اولنسه اولمزمیدی بیوررلر که بو مثل ایله معنی کلام واسطه کبیدر عوامك معنایی فهم وادراك ایلمسندن اوتری مثل واسطه سی شرطدر زیرا مثل معقولاتی محسوساته تقریب ایلر وعوامك فهمی ایسه اومعقولاتی محسوسه تشبیه وتمثیل ایتمك واسطه سیله ادراك ایلر پس عوامك فهم وادراکندن اوتری مثل کتورمك شرطدر زیرا انلر خواص کبی بلا واسطه معنایه واصل اوله مزلر وحقایق ومعقولاتی بلا مثل ادراك قیله مزلر مثلا آتش ایچره واسطه سز کیده مز سمندردن غیری کمسه که اول سمندر واسطه ورابطه دن

خلاص اولمشدر خواص سمندر کبیدر عالم معنایه بلا واسطه داخل اولورلر وآنی
بلامثال ولامقال ادراك قیلورلر اما عوام البتة بر واسطه یه محتاجدر تا اول واسطه
سبیله معنی عالمندن حصه آله وراحت اوله ﴿ مثنوی ﴾ واسطهٔ حمام باید
مرترا * تازآتش خوش کنی توطبع را * چون نتانی شد درآتش چون خلیل *
کشت حمامت رسول آبت دلیل) مثلا سکا واسطه حمام کرك تا که سن آتشدن
طبعکی خوش ایلیه سن چونکم حضرت خلیل علیه السلام کبی آتشده اولمغه
قادردکلسن حمام سکا رسول آب سکا دلیل اولدی یعنی عالم معنی که فی المثل آتش
کبیدر وبو مثال وکلام حمام کبیدر پس سکا آتشدن کرم اولمغه وطبعك حرارت
بولمغه حمام واسطه سی لازم اولدیغی کبی عالم معنادن عقلك اثر پذیر اولمغه ومعنی
فهم قیلمغه مثلا کلام دخی سکا واسطه اولمغه لازمدر زیرا مادامکه بو مثال کلام
سکا واسطه اولمسه سنك عقلك عالم معنادن برشیئ فهم قیلمز و بر معنایی مدرك
اولمزدی چونکم حضرت خلیل الرحمن علیه السلام کبی آتشه کیرمکه قادر دکلسن
حمام سکا آتشدن خبرویریجی وآب کرم آتشك حرارتنه دلالت قیلیجی اولدی کذلك
بو کلام حمام کبی وبو مثل آب کرم کبیدر چونکم آتش کبی اولان عالم معنایه داخل
اوله میه سن واندن بلاواسطه استفاده واستناده قیله میه سن بو کلام سکا اول عالم
معنادن خبرویریجی وبو مثال اول عالمك خاصیتی وشانی سکا دلیل اولوب
بیلدریجیدر ﴿ مثنوی ﴾ سیری از حقست لیك اهل طبع * کی رسد بی واسطهٔ
نان درشبع * لطف کز حقست لیکن اهل تن * درنیابد لطف بی پردهٔ چمن)
طوقلق حق تعالیدندر لیکن اهل طبع نان واسطه سنسز طوقلغه قیچن ایریشور
کذلك لطافت فی الحقیقه حقدندر لیکن اهل تن لطفی بی پردهٔ چمن بولمز طبع فتحنین
ایله بو لشمغه دیرلر وسخ ودنس کبی ودمور پاسلنمه سنه دخی دیرلر بوراده اهل
طبع دیمك اهل کدورت واهل کسل وقسوت معناسنه اولور شبع کسر شین ایله
طویمق معناسنه در یعنی بعض کمسه لر البته واسطه یه محتاجدر انلرك وجودی
بلاواسطه بر معنایی حضرت حقدن اخذ ایلمکه قادر اولمز مثلا انسانه وسائر
حیوانه طوقلق حضرت حقدندر که آنك خالقی اولدر اکر برکمسه بی الله تبارك وتعالی
طویورمسه اول کمسنه جمیع عالمك طعامنی یسه طویمز پس مجرد سیرلك بلاواسطهٔ
نان وخوان خدای تعالیدن نان وخوان واسطه سیله اولورلر ولیکن ملائکه
واهل کدورت اولمین انبیا واولیانان وطعام واسطه سی اولمسه هم خدای تعالیدن
سیرلك بولورلر ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی بو معنایه دلالت ایلر مثال آخر
لطافت وخوش دلك حق تعالی حضرتلرندندر ولیکن اهل تن اول لطفی
وخوشدل اولمغی چمن پرده سی اولمنجه باغ وباغچه سیرینی بوله مزلر انکچونکه

بونلر حضرت حقدن بلاواسطه کوکل خوشلغی اخذ ایلمکه مستعد و قابل
دکللردر پس قیچن خوشدل اولمق ولطافت بولمق استه سلر چمنزار وکل وکلزاردن
حاصل اوله جق لطافتی خدای تعالی بونلره و یرر و بونلر خلوتخانه لرنده ایکن
اول لطف وصفایی خدای تعالیدن بلاواسطه اخذ قیلورلر انکچون بونلر چمنزار
وکلزار سیرینه کیتمزلر ولاله زار وچمنزار تماشاسنی دخی مراد ایتمزلر نته کم بیوردیلر
(بیت) هر که درخانه دمی باتو بخلوت بنشست * بتماشای کل ولاله وریحان نرود
﴿ مثنوی ﴾ چون نماند واسطهٔ تن بی حجب * همچو موسی نور مه یابد
زجیب) چونکم تن واسطه سی قالمیه حجابسز موسی علیه السلام حضرتلری
کبی ماهك نورنی نورجیبندن بولور بی حجب لفظی مصرع ثانی یه مصروف اولور
جیب بونده سینه دن ودرون دلدن عبارت اولور خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که
چونکم بر کمسه بدننك لوازم ومقتضیاتنی افنا ایلیه وتن واسطه سی قالمیه بی پرده
وبی حجاب اول کمسه حضرتی موسی علیه السلام کبی ماه حقیقینك وياخود
کندی روحی ماهنك نورنی وجودندن بولور نته کم حق تعالی حضرت
موسایه (اسلك یدك فی جیبك تخرج بیضاء) دیو امر ایدوب اول حضرت
ید مبارککنی جیبنه ادخال ایدوب چقاردقدنصکره درون دلنده نور حق
بی حجاب مشاهده ایلیوب هر بارکه کلامنی جیب دروننده اخراج ایلسه ید
بیضاء کبی آنك کلامی عالمی وقلوب بنی آدمی منور ایلمسی مقرر اولوردی
﴿ مثنوی ﴾ این هنرها آب را هم شاهدست * کاندرونش پرز لطف
ایزدست) بو هنرلر آبه هم شاهددر که آنك درونی ایزد تعالینك لطفندن پردر
یعنی بو هنرلر که مقدما آبك حقنده ذکر اولندی مثلا وسخلری یومسی و پژمرده اولان
نباتاته نشو ونما ویرمسی وتشنه لری ریان قیلمسی کبی ودخی بونلر امثالی هنرلر که
آبك واردر هنرلر آبه شهادت ایلرکه آنك باطنی لطف الهی وحیات ربانیه دن
پر وممل ودر زیرا اهل تحقیق دیمشلردر که آب رواننده اولان لطافت لطیف
اسمینك پرتو یدر وانده اولان حیاتبخشلك حیات الهیه نك اثریدر الحاصل
هویت الهیه انده ساریه در آنك جمیع اوصاف وآثاری آثار تجلیات الهیه در
کذلك جان اولیا که آب حیات معنوی وماء طهور روحانیدر بونلرك دخی
خارجنده ظاهر اولان هنرلری ومنقبتلری دلالت ایلرکه بونلرك باطنی الطاف
الهیه دن پر وممل ودر واوصاف ربانیه ایله طلودر اکرجان اولیا الطاف الهی
واوصاف ربانیه ایله پر اولمیدی خارج عالمده اونلردن بویله لطیف هنرلر وشریف
حاللر ظهور ایلرمی ایدی خارجده اولان افعال واقوالك لطافتی باطننك لطافتنه
شهادت ودلالت ایلر نته کم بو معنایی تأیید واثبات ایلمکدن اوتری بیوردیلر

﴿ كواهئ فعل وقول بيرونى بر ضمير ونور اندرونى ﴾

بو سرخ شريف بيرونى اولان فعل وقولك درونه منسوب اولان نور ضميرا اوزره
كواهكليدر كه هر فعل وقول درونده مضمر اولان معنايه شهادت قيليجدر ﴿ مثنوى ﴾
فعل وقول آمد كواهان ضمير * زين دو بر باطن تو استدلال كير) ظاهرده اولان فعل
وقول ضميرك شاهدلرى كلدى بو ايكيدن سن باطن اوزره استدلال طوت يعنى ظاهرده
اولان اقوال وافعالدن باطنده اولان اعتقاداته واحوالهسن استدلال ايله كه
الظاهر عنوان الباطن موجبنجه ظاهرك افعالى باطنك احوالنه دلالت ايلر انكيچون
حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم نمازده بر كمسه يى صقاليله اوينار كوردى
اوخشع قلبه لخشعت جوارحه بيوردى زيرا اكر ظاهرده آنك اعضاسى خشوع
اوزره مؤدب اوليدى قلب وروحى دخى مؤدب اولوردى پس عاقل اولنلر ظاهرده
اولان قولدن وفعلدن باطنده اولان حاله استدلال ايدرلر ﴿ مثنوى ﴾ چون
ندارد سير سرت دردرون * بنكر اندر بول رنجور از برون * فعل وقول آن
بول رنجوران بود * كه طبيب چشم را برهان بود) چونكم سنك سرك درونه سير
طوتمز طشره دن مريضك بولنه نظر ايله فعل وقول فى المثل رنجورلرك اول بول
وقاروره سيدر كه اول بول طبيب چشم ايچون برهان اولور سر بونده عقل معناسنه در
يعنى چونكم سنك عقلك درون عالمنه سيرى اولمز واحوال باطنى مشاهده قيلمز
لازم اولور كه مريضك بولنى بر قاروره يه قويوب اكا نظر ايليه سن تاكم آنك بولنك
رنكندن آنك درونده اولان مرضنه استدلال قيله سن نته كم اطباى جسمانينك
قانونى بودر پس بر كمسه نك فعل وقولى هم فى المثل اول رنجورلرك قاروره ده اولان
بولى كبيدر كه اول بول جسمك طبيبنه دليل وبرهان اولور كذلك قول وفعل دخى
عقل طبيبنه دليل وبرهان اولور اكر طبيب عقل بر كمسه نك فعلنده وقولنده صحت
رنكن كوررسه آنك مزاج روحانيسنك اعتدال اوزره اولوب صحتده اولديغنى بيلور
واكر آنك فعل وقولنده سقامت رنكنى مشاهده قيلورسه مزاج روحانيسنك
اعتدال اوزره اولميوب روح وقلبى سقيم اولديغنه بوندن استدلال قيلور ﴿ مثنوى ﴾
وان طبيب روح درجانش رود * وز ره جان اندر ايمانش رود * حاجتش نايد
بفعل وقول خوب * احذروهم هم جواسيس القلوب) اما اول طبيب روح اول
مريض القلب اولنك جاننه كيدر ودخى جان يولندن ايمانى ايچره كيدر وآنك خوب
اولان قوله ومحبوب اولان فعله حاجتى اولمز بونلردن حذر ايليك بونلر جواسيس
القلوبدر يعنى اول روحه متعلق اولان طبيب روحى وقلبى مريض اولان كمسه نك
نور فراستله وسر ولايتله جاننه كيدر وجان يولندن ايمان واعتقادى ايچره داخل
اولور وآنك ايمان واعتقادى نه كونه ايديكنى بيلور آنك خوب ولطيف اولان فعله

مستدل اولان بلكه فعلسز وقولسز درونده اولان حالنى نور فراست وسر ولايتله
بيلور وآنلر حقنده ينظر بنور الله بيورلدى وانلر حقنده انهم جواسيس القلوب
يدخلون فى قلوبكم ويخرجون من اسراركم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق
دينلدى ﴿ مثنوى ﴾ اين كواه فعل وقول از وى بجو * كو بدريا نيست واصل
همچو جو) بو فعل وقول شاهدنى او كمسه دن ايسته كه اول كمسه جوى درياى حقيقته
واصل دكلدر يعنى جوى دريايه واصل اولديغى كبى شول كمسه نك كه جانى درياى
حقيقته واصل اوله اندن فعل و قول شاهدلرنى استه زيرا آنك درونك نورى
بر مرتبه بيرونه سرايت قيلمش وجوارح واعضاسى اوزره لمعان اولمشدركه
فعل وقوله اكا استدلال اولنمقدن خلاص اولمشدر عارف وبينادل اولان آنى
كوردكى كبى آنك اعضا وجوارحنده اولان صلاحندن ونورانيتندن
آنك نه مرتبه ده ايديككنى بيلور ومعلوم ايدينورنته كم بو بيان شريفى وبو معناى
لطيفى مبين اولمقدن اوترى بيوردلر

﴿ در بيان آنكه آن نور خود را از اندرون سر عارف
ظاهر كند بر خلقان بى فعل وعارف و قول عارف افزون
از آنكه بقول وفعل او ظاهر شود چنانكه آفتاب بلند شود بانك
خروس و اعلام مؤذن وعلامات ديكر حاجت نباشد ﴾

بو سرخ شريف آنك بيانندهدر كه اول نور عارفك سرنك درونده كندوبى خلايق
اوزره ظاهر ايلر عارفك فعلسز وقولسز اندن زياده كه عارفك قول وفعليله ظاهر اولور
يعنى عارفك قلبندن نور الهى كندسنى آنك فعلندن وقولندن دخى زياده ظاهر ايلر مثلا
انجلين كه آفتاب بلند اوله وعالم آنك نوريله طوله خروسك بانكنه ومؤذنك اعلامنه
وبونلردن غيرى علامانه احتياج اولمز پس فعل ايله قول بانك خروس واعلام
مؤذن كبيدر وآداب صورى وآثار ظهورى نور درونينك علاماتى كبيدر چونكم
عارفك نور درونى بلند وعالى اوله خارجده اولان دلائل ايله آنى بيلكه احتياج
قالمز ﴿ مثنوى ﴾ ليك نور عارفى كز حد كذشت * نور او پرشد بيابانها
ودشت * شاهديش فارغ آمد از شهود * وز تكلفها وجانبازى وجود)
ليكن اول بر عارفك نوريكه حددن كچدى انك نورى بيابانلره ودشته طولدى
آنك شاهدلكى شهوددن فارغ كلدى ودخى تكلفلردن وجانبازلقلردن وجود
وسخادن فارغ كلدى شاهد بونده محبوب معناسنه در اكا متصل اولان
يامصدريه در شهود شاهدك جمعيدر اول بو بياندن مقدم اولان بيتدن
استدراك اولنمشدر تقدير كلام بودر كه بودرونه شاهد اولان فعل وقول كواهنى
اول كمسه دن استه كه اول كمسه جوى دريايه واصل اولديغى كبى درياى حقيقته
واصل اولميه ولكن بر عارفك نوريكه حددن تجاوز ايليه انك نور باطنى بيابانلره

وصحرالره طوله یعنی آثار وانواری اطراف واکنافه احاطه قیله آنك محبو بلغی
ودرونك خو بلغی شاهدزك شهادت ایلمسندن فارغ کلدی وظاهرا نیجه تکلفات
اختیار قیلمقدن وطریق الهیده جانباز اولمقدن و بحسب الظاهر ملکنده اولنی بذل
وسخا ایلمکدن بری اولدی بوجمله افعال صوری اکرچه باطنده اولان انواره
واحواله دلائل وشواهددر لیکن چونکم عارفك نور درونی فعل وقول مرتبه سندن
تجاوز ایلیه آنك نورینه اقوال وافعالیله استدلال اولنمق وقت ضحاده ومرتبهٔ
استواده اولان آفتاب عالمتابك نورینه چراغله استدلال اولنمق کبیدر ودخی اول
شمس وآفتاب انورك وقت ظهوری کلدیکن آواز خروسله وصدای مؤذنله بیلمك
کبیدر ﴿مثنوی﴾ نور آن کوهرچو بیرون تافتست * زین تسلسلها فراغت
یافتست * پس مجوازوی کواه فعل وکفت * که ازو هردوجهان چون کل
شکفت) اول کوهرك نوری چونکم طشره پلدرامشدر بو تسلسلردن فراغت بولمشدر
پس اندن فعل وقول شاهدنی استمه زیرا هرایکی جهان اندن کل کبی آچلدی یعنی
اول کوهرجانك نوری چونکم خارج عالمه پرتو صالمش وضیا کستر اولمشدر بو
سالوسلکلری اظهار ایلمکدن فراغت حاصل اولمشدر انك کندوبی بیلدرمکدن اوتری
افعال شرعیه واعمال مرعیه یی ارتکاب ایلمکه احتیاجی قالمامشدر نتکیم بعض
سالوسلر کندیلرینی خلقه افعال واقواله بیلدرمشلر وحسن حاللرینی خلقه اظهار
ایتمکله انلری ایناندرمشلردر اما عارف اولنلر سالوسلمکدن وافعال واقوالنی کندینك
باطننه شاهد قلمق قیدندن پاك اولمشلردر پس سن انلردن فعل وقول شاهدنی استمه زیرا
که آنك هر بردن هرایکی جهان کل کبی آچلدی ورونق واطافت بولدی شول وجهدنکه
عارف وکامل عالمك روحی کبیدر وظاهر وباطن عالمی اکا نسبتله قالب کبیدر بوظاهر
وباطن عالمی رونق واطافتی انسان کاملدن بولور فیض کشاده لکی عارف واصلك جانندن
آلور چونکم ایکی جهان بری عارفك جانندن رونق بوله واطافت بذیراوله خارجده اولان
فعل وقولی آنك نورینه دلیل اتخاذ ایلمك وانی فعل وقول دلیلیله بیلمك جهل وعنادن ناشی
اولور ﴿مثنوی﴾ این کواهی چیست اظهار نهان * خواه قول خواه فعل وغیرآن)
بوشاهدلك ندر نهانی اظهار ایلمکدر اول شهادت کرکسه قول اولسون کرکسه فعل
اولسون ویا بوایکیسنك غیریسی اولسون یعنی بوشاهدلك ندر دیرسك برمخفی اولان
معنانی اظهار ایلمکدر کرکسه اول شاهد شهد فعلی اولسون کرکسه شاهد قولی
اولسون وکرکسه بونلردن غیری شاهد اولسون شاهدلرك شهادتلری دخی عرض
قبیلندندر که ایکی زمان باقی دکلدر وبوعرضدن غرض جوهرك سرنی اظهار
ایلمکدر نتکیم بیوررلر ﴿مثنوی﴾ که غرض اظهار سرجوهرست * وصف
باقی وین عرض برمعبرست) زیرا غرض جوهرك سرنی اظهاردر وصف باقیدر

وبوعرض عبور اوزره در مصراع اواده اولان غرض غین معجمه ایله در مقصود
معناسنه معبر فتح میمله مصدر میمیدر عبور معناسنه وصف مبتدا باقی خبردر وبو بیت
بیت اولك مصرع اولنه علت واقع اولمشدر وتقدیر کلام اولدرکه بوشاهدلك ندر
دیرسك برنهان اولان معنانی اظهار ایلمکدرکه مقصود اول شهادتدن برجوهرك
سرنی اظهار ایلمکدر مثلا اول جوهردن مراد جاندر وانك سرندن مراد حسن
اعتقاد وخدای تعالی حضرتلرینه اطاعت وانقیاددر وجوهر جانك طاعت وانقیاد
وصفیدرکه همیشه آنکله قائم وباقیدر وخارجده اولان اقوال وافعال کوهرجانك
طاعت وانقیادله موصوف اولدیغنه شاهدلردر وبوشاهدلردن مقصود جان
جوهرنك سرنی ووصفنی ظهوره کتورمکدر وبوفعل وقول شاهدلری عبور ومرور
ایلین اعراض قبیلندندرکه ایکی زمان باقی اولمز پس اکرچه اعراض قبیلندن اولان
افعال واقوالك شاهدلری ایکی زمان قالمیوب فانی اولور لیکن جوهرجانك وصفیکه
اطاعت وانقیاد وخلوص وسداددر همیشه آنکله باقی قالور نتکیم بومعنانی تفهیم
ایلمکدن اوتری بوبیتی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ این نشان
زرنماند برمحك * زر بماند نیك نام وبی زشك * این صلوة واین جهاد واین صیام *
هم نماند جان بماند نیك نام) مثلا بوزرك نشان واثری محك اوزره قالمز اما زرشکسز
نیك نام قالور یعنی برالتونك خالص اولمسنده شك وشبهه ایله سك آنی برمحکه
اوررسن آنك محك اوزره اولان نشاننی کوررسن که اول نشان آنك خالص اولدیغنه
دلالت وشهادت ایدر ولیکن اول محك اوزره التونك خلوصنه شاهد اولان نشان
قالمزکه اعراض قبیلندندر اما التونه که فی المثل جوهردر بی شبهه نیك نام قالور
وصحیح العیار اولور کذلك بوصلات وبوجهاد وبوصیام قالمز زیرا اعراض
قبیلندندر اما جان خلوصله ووصف نیکو یله نیك نام قالور که جوهردر ﴿مثنوی﴾
جان چنین افعال واقوالی نمود * برمحك امر جوهررا بسود * کاعتقادم راستست
اینك کواه * لیك هست اندر کواهان اشتباه) جان بوتجلین برافعال واقوال
کوستردی امر الهی محکی اوزره جوهرنی سوردی کانه بویله دیو که بنم اعتقادم
راستدر اشته شاهدم لیکن جانك شاهدلرنده اشتباه واردر یعنی جان بوذکر اولنان
صلات وجهاد وصیام وزکات افعالی کبی فعللرینی وشهادت کلمه سنی وتوحید وتهلیله
مناسب اولان قوللرینی کوستردی الله تعالینك امرینکه فی المثل برمحك کبیدر کندی
جوهرینی اول محك امر الهی اوزره سوردی تمام انده خالص اولدیغنی ظهوره
کتوردی آنك خلوصنده شبهه قیلنلره کانه بویله دیو که بنم اعتقادم راستدر
وحضرت حقه انقیادم درستدر اکر اکا شاهد استرسك ایشته فعلم وقولم ایکی
شاهددرلر اکرچه جان کندینك حسن اعتقادی وخلوص انقیادی اوزره فعلنی

وقولنی ایکی شاهد منزله‌سنده اقامت ایدر لیکن اول کواهلرك خالص اولمسی
خصوصنده شك واشتباه واردر ﴿مثنوی﴾ تزکیه باید کواهانرا بدان * تزکیه‌ش
صدق که موقوفی بدان) بهرحال شاهدلره تزکیه کرکدر بیل آنك تزکیه‌سی
برصدقدر که سن اکا موقوفسن یعنی ایکی کسه فی المثل قاضی حضورینه کلسه‌لر
و برخصوصده شهادت قیلسه‌لر البته انلری تزکیه ایدیجی برقاچ ایو کسه کرکدر
تا انلرك صدقنی مبین اوله وانلرك کذبدن بری اولدیغنه شهادت قیله حتی اول ایکی
شاهدك شهادتلری مقبول اوله کذلك فعل وقول شاهدلرینه دخی تزکیه کرکدر
بیل بونلرك تزکیه‌سی فعلده وقولده اولان شول برصدقدر که سن اول صدقه
موقوفسن مادامکه فعلده وقولده صدق اولمیه بلکه شائبهٔ کذب وریا اوله سنك
شاهدلرك مقبول اولمزوجانك حق تعالی حضرتلرینه طاعت وانقیاد قیلدیغی وشوائب
غرضدن خالص وصافی اولدیغی ثبوت بولمز ﴿مثنوی﴾ حفظ لفظ اندر کواه
قولیست * حفظ عهد اندر کواه فعلیست * کر کواه قول کژ کوید ردست *
ور کواه فعل کژ پوید ردست) لفظی حفظ ایلك قولی اولان کواهده در عهدی حفظ
ایلك فعلی اولان کواهده در قولیده وفعلیده اولان یالز نسبت ایچوندر یعنی انسانك
کندی جانی اوزره شاهدی ایکیدر بری قوله منسوب اولان کواه و بری دخی فعله
منسوب اولان کواهدر لفظی کذبدن حفظ ایلمك قوله منسوب اولان شاهدك
حقنده‌درکه کذبدن محفوظ اولسه شاهد قولی صادق اولور وحقله اولان عهدی
نقض ایلمکدن حفظ ایلمکه فعله منسوب اولان کواهك حقنده‌درکه برکسه اللهله
عالم الستده ایلدیکی عهدی نقض ایلمکدن حفظ ایلسه انك فعلی اولان شاهدی هم
صادق راست اولور چونکم برکسه‌نك قولی وفعلی صادق وراست اوله اول کسه‌نك
جانی مسلم ومخلص اولور وصدیقلر مرتبه‌سنی بولور اما اکر قول شاهدی اکری
سو یلرسه مردوددر واکر فعل شاهدی هم اکری یلرسه مردوددر قول کواهنك کژ
سویلمه‌سی (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) آیت کریمه‌سنك فحواسنجه قلبده
اولمینی لسانله سو یلمکدر ومنافقلر کبی (آمنا بالله و بالیوم الآخر) دیوب ودرون
دلدن مؤمن اولمقدر وفعل شاهدك کژ یلمسی فعل وعملی لله فی الله ایلیوب ریا وسمعه
طریقیله مقبول انام وصید عوام ایلمکدن اوتری اولسیدر چونکم برقولك ظاهری
صدق وباطنی کذب اوله وکذلك برفعلك هم ظاهری راست و باطنی کژ اوله ایکیسی
بیله مردود اولمق مقرردر ومجرد صورت ظاهرده اولان راست اولمرینه اعتبار
یوقدر زیرا جمیع اهل نفاق واصحاب ریانك فعللرینك وقوللرینك ظاهرلری راست
ودرستدر چونکم باطنلری کژ وفاسد اولدی انلرك بحسب الظاهر اقوال وافعالك
راست ودرست اولمسی مقبول اولمدی ﴿مثنوی﴾ قول وفعل بی تناقض بایدت *

*تاقبول اندر زمان پیش آیدت) پس سکا تناقضسز قول وفعل کرکدر تاکم سنك فتكه
فی الحال قبول کله یعنی ای حق تعالی حضرتلرینه عبادت وطاعت ایلین کسه اکر
عندالله سنك قولك وفعلك مقبول اولمق استرسك سکا بهرحال بری برینه متناقض
ومخالف اولمین قول وفعل کرکدر تاکم حق تعالینك قبول المسی فی الحال سنك
حضورکه کله وسنك قولك وفعلك حیز قبولده واقع اوله مادامکه قول فعله موافق
اولمیه و برکسه‌نك فعلی دخی قولنی تصدیق قیلمیه آنك فعلی وقولی مقبول اولمز بی
تناقض اولان فعل وقول اولدر که برکسه مثلا بن کیجه ایله نماز قیلدم دیسه کرچك
نمازی قیلمق کرك وزکات و یردم دیسه فی الحقیقه هم زکاتی لله و یرمك کرك
و بوسوزی دخی ریا وسمعه‌دن اوتری اولمق کرك اما برکسه بن نماز قیلدم دیسه
ویاخود زکات و یردم دیسه وانلری ایلسه ویاخود بونلری ایلسه ولیکن بوسوزی
خلقه ریا وسمعه‌دن اوتری سو یلسه فعله قولی بری برینه متناقض اولور پس مقبول
اولمیوب مردود اولور نتکیم قول وفعلك متناقض اولمسنه بو بیتله دخی اشارت
ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ سعیکم شتی تناقض اندرید * روزمی دوزید وشب
برمی درید) بو بیت شریف سورهٔ لیلده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدر اولی بودر
(واللیل اذا یغشی) لیل حقیچونکه ظلامی جمیع عالمی بوردیکی حینده وشمسی
بوردیکی حینده (والنهار اذا تجلی) ونهار حقیچونکه ظاهر اولوب ظلمتی زائل
قیلدیغی حینده (وما خلق الذکر والانثی) دخی شول قادر بیچون حقیچونکه
هرشیدن دیشی وارککی خلق ایلدی و یا آدم وحوایی خلق ایلدی (ان سعیکم
لشتی) تحقیقا سزك مساعیکز پراکنده ومختلفدر وجزاء سعیکز دخی کذلك
پس سعی مختلفه و کوشش متنوعه اولدرکه هم طالب دنیا وآخرت وهم عاشق خلق
وهم طالب حق وهم خادم نفس وشهوت وهم مرید دیدار وجنت اوله ماحصل
قلب صدپاره ایله وصل یاره وخدمت پروردکاره سعی قیله پس حضرت مولانا انلرك
حقنده بیوررلر که ای اهل نفاق واصحاب ریا وشقاق سزك سعیکز شتادر وسز
تناقض ایچره سز شتی شتیتك جمیدر یعنی سعیکز مختلفدر قولکزله طالب
حق وفعلکزله راغب خلق اولورسز تناقض ایچنده سز کوندز دکرسز وکیجه
یرتوب سوکرسز یعنی کوندز صلاحیت وعبادت سمتنده کورینورسز کیجه
انی دردهٔ قلوب فسق وعصیان ایشلرسز دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ پس کواهی
باتناقض که شنود * یا مکر حکمی کند از لطف جود) پس تناقضله
اولان شهادتی کیم استماع ایلدی یاخود مکر جواد اولان الله لطفندن برحکم ایلیه
جود مصدردر بونده فاعل معناسنه درمصدر ذکری مبالغه‌دن اوتری
اولور رجل عدل دیدکاری کبی مضاف مقدر اولوب ذی جود دینسه دخی

جائزدر الطف جود . مضاف اولمز بعض نسخه ده جود یرینه خود واقع اولمشدر بو نسخه ده اوزره واو اشباعله اوقونور والطف خودلفظنه مضاف اوقنورو بعض نسخه ده دخی حکم یرینه حلم واقع اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه پس تناقضله اولان شاهدلكی قنغی قاضی استماع ایلدی وقبول قیلدی بلکه احکم الحاکمین اولان حق تعالی آنی قبول ایلیه خدای تعالی تناقضله اولان شهادتی هیچ قبول ایلزمکر که اول عین جود اولان خدا کندی لطفندن آنك قبولنه حکم قیله وآنك قباحت وفسادینه باقیوب قبول ایلیه تته کم بعض زمانده شاهدلر تناقض سویلسه لر خصم اولمدیغی تقدیرجه عنایت قاضی لاحق اولوب انلرك شهادتنی قبول ایلر ﴿مثنوی﴾

قول وفعل اظهار سرّ ست وضمیر * هردو پیدامی کند سرّ ستیر * چون کواهت تزکیه شدشد قبول * ورنه محبوس ست اندر مول مول) قول وفعل سرّ وضمیری اظهاردر هر ایکیسی مستور اولان سرّی پیدا وهویدا ایلر چونکم سنك کواهك تزکیه اوله قبول اولور والا سنك کواهك مول مولده محبوسدر مول اکلمك معناسنه در توقف معناسی ویر یلور تزکیه پاك ایتمك معناسنه در انسانك قولی وفعلی باطننده اولان سرّی ومضمر اولان معنایی اظهار ایجوندر هر ایکیسی باطنده مستور اولان سرّی پیدا وآشکارا ایلر ای عابد قیلان کیسه چونکم سنك شاهدلرك شائبهٔ کذب وریادن پاك اوله مقبول اولور والا اکر پاك ومزکی اولمیه توقف مرتبه سنده محبوس ومقید اولور ﴿مثنوی﴾ تا تو بستیزی ستیز ندای حرون * فانتظرهم انهم منتظرون) تاکه ای سرکش ومعاند اولان مرایی سنکه عناد ایلیه سن وریا ونفاقی ترك قیلیه سن اصحاب خلوص هم سکا عناد ایدرلر پس بونلر جانبنه کذب وریایه اولمغه منتظر اول تحقیقا بو اصحاب خلوص سنك مغلوب ومقهور اولمکه منتظرلردر حرون دن مراد بونده فعلی قولنه مخالف اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغادر که سباق وسیاق بونی اقتضا ایدر ومصرع ثانیده اولان فانتظر امری دخی حرون اولان اهل ریایه درهم ضمیری اهل ریانك مقابل ومخالفی اولان اصحاب خلوصه راجع اولور اکر چه مقدما انلرك ذکری مرور ایلدی لیکن انلرك نقیضی ومقابلی اولان اهل ریانك ذکری سبقت ایتمکله کانه انلرك نقیضی ومقابلنك ذکری دخی مرور ایلمك منزله سنه تنزیل اولنمش اولور وقرینهٔ کلام بو معنایه دلالت قیلورکه کفار حضرت پیغمبر علیه السلام وانك اصحابی اوزره غالب اولمغه وظفر بولمغه منتظر اولورلردی چونکم انلر منتظر اولدیلر حق تعالی حضرتلری دخی حبیبنه انلردن اعراض ایدوب انلر اوزره غالب اولمغه وانلرك مغلوب اولمسنه یا محمد سن

هم منتظر اول دیو امر ایلدی تته کم سورهٔ سجدهٔ الم میمك آخرنده بو معنایه مناسب بیوررلر (ویقولون) کفار دیرلر که ای مسلمانلر (متی هذا الفتح) نه زمانده در اول فتح ونصر تکه سز بزه وعده ایدرسز (ان کنتم صادقین) اکر سز وعده کزده صادق ایسه کز قنده در اول فتح استعجال فتح ایتمکلکله بونلری اعجاز ایدرلردی (قل یوم الفتح) یا محمد دی بونلره که یوم فتحده (لاینفع الذین کفروا ایمانهم) کافر اولانلره ایمانی نفع ایتمز زیرا ایمان یأسدر یوم فتحدن مراد یوم قیامتدر ویاخود یوم بدر ویا فتح مکه اوله وعدم نفع ایمان حین قتلده اولور (ولاهم ینظرون) وبونلر اول کون نظرمی جمله ننار اولنمزلر (فاعرض عنهم) پس بونلردن اعراض ایله یا محمد (وانتظر) دخی سن منتظر اول بونلرك اوزرینه غالب وقاهر اولمقلغه (انهم منتظرون) تحقیقا بونلر دخی سکا غلبه یه منتظرلردر پس بو آیت کریمه حرون اولوب عنادله منتظر اولنلره انلرك انتظاری کبی منتظر اولوب آنلره مقاومت ومقابله قیلمغه دلالت ایدر

﴿عرضه کردن مصطفی علیه السلام شهادت را بمهمان خویش﴾

﴿مثنوی﴾ (این سخن پایان ندارد مصطفی * عرضه کرد ایمان و پذرفت آن فتی) بو سوز پایان طوتمز مصطفی علیه السلام ایمان عرض ایلدی اول فتی قبول ایلدی فتی جوان معناسنه در لیکن اصحاب طریقت قلبی ایمان واسلامله تازه وقوی اولان کیسه لره فتی تعبیر ایدرلر یعنی مصطفی علیه السلام اول مهمانه ایمان عرض ایلدی واول جوان آنی قبول قیلدی ﴿مثنوی﴾ آن شهادت را که فرخ بوده است * بندهای بسته را بکشوده است) اول شهادت که مبارك اولمشدر اول شهادت باغلو اولان بندوقیدلری اچمشدر شهادت را پذرفت کلمه سنك مفعولیدر یعنی اول جوان اول شهادتی قبول ایلدیکه نفس الامرده اول شهادتی کتورمك بغایت مبارك اولمشدر واول شهادت کلمه سی قلب ایچره بسته ومقید اولان قیود واقفالی فتح قیلمشدر برکیمسه اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله دیسه آنك قلبنده اولان کفر بندلری وشرك وعناد قیدلری زائل اولور ومؤمنلر مرتبه سنه وصول بولور ﴿مثنوی﴾ کشت مؤمن کفت اورا مصطفا * که امشبان هم باش تو مهمان ما) اول مهمان مؤمن اولدی حضرت مصطفی علیه السلام اکا دیدیکه بو کیجه هم سن بزم مهمانمز اول ﴿مثنوی﴾ کفت والله تا ابد ضیف توام * هر بکجا باشم بهرجا که روم) اول مهمان قسم ایدوب دیدی والله تا ابدالآباد سنك مهمانك ام هر قنده که اولم هر یره که کیدم یعنی هر نه مرتبه یه کیدرسم وهر نه مرتبه ده اولورسم وهر نه مکانده وقنغی زمانده سیر قیلورسم ابدی سنك ضیفك ام که زمان ومکان سنك حقیقتکدن خالی دکلدر پس هر نه یرده اولورسم سنك خوانکه

واحسانكه محتاجم ديدى ﴿مثنوى﴾ زنده كرده ومعتق ودربان تو * اين جهان وآن جهان برخوان تو * هركه بكزيند جز بن بكزيده خوان * عاقبت دردكاو يش استخوان) زنده اولمش و بوجهانده واوجهانده سنك خواننك اوزره سنك دربانك ام يعنى هرقنده اولورسم وهرنه يره كيدرسم سنك زنده ايلديككم كه بن جهل و كفرله مرده دل ايكن بنى احيا ايلدك معتقكم كه بو بنده مقيد ما اسير بند نفس وشهوت ايكن بنى اول قيوددن حر وآزاد ايلدك و سنك بو جهانده واول جهانده خواننك اوزره خدمتكارك وخزينه دارك ام اول خواندن مراد خوان روحانى وغداى جانيدر كرده تقديرنده اوله معنى بويله اولسه دخى جائزدر زنده وآزاده ايلمشسن و بوجهانده واول جهانده سنك خواننك اوزره سنك دربانك ايلمش سنكه بن سنك بكا عطا ايلديكك اول خوان ونعمتى بيكانه لردن حفظ وحمايت ايلرم ديمك اولور هرشول كيمسه كه بو كزيده اولان خواندن غيرينى اختيار ايليه عاقبت استخوان انك بو غازنى يرتار بعض نسخه ده زاستخوان واقع اولمشدر بو تقدير اوزره دردفعل لازم اولوب معنى عاقبت انك بوغازى استخواندن يرتلور ديمك اولور يعنى شول كيمسه كه بو مقبول و بركزيده اولان ايمان واسلام خواندن غيرى وعرفان وايقان غداسندن ماعدا اختيار واصطفا ايليه عاقبت آنك كلوى جاننى كفر وعصيان استخوانى نعمت روحانى يمكدن محروم ايلر استخواندن مراد كفر وعصيان وفساد وطغيان و بونلر امثالى اولان اوصاف قبيحه اولور كه انسانك جاننه استخوان كلويه ضرر ويرديكى كبى ضرر ويروجاننى اولان خواندن وغداى ايمان وايقاندن محروم قالور ﴿مثنوى﴾ هركه سوى غيرخوان تو رود * ديو با او دان كه هم كاسه شود * هركه از همسايكى تو رود * ديو بى شك كه همسايش شود) هركيم سنك خوانكدن غيرى جانبه كيده بيل كه شيطان آنكله همكاسه اولور هرشول كمسه كه سنك همسايه لككدن كيده شكسز شيطان اكا همسايه اولور حضرت پيغمبر عليه السلامك خواندن مراد بساط شريعت اوزره وضع بيوردقلرى ايمان واسلام وصلاح وسداد وهدايت ورشاد و بونلر امثالى اولان خوان روحانيدر وفى الحقيقه بركمسه اول حضرتك عطا ايلديكى خوان معنويدن اعراض ايدوب كندى نفسنك مرادى جانبنه كتسه بيل كه اول حضرتك عطا ايلديكى شيطان آنكله همكاسه اولور زيرا اكا موافقت ومتابعت ايلمكدن اعراض ايلين قرين شيطان اولق وشيطانه متابعت قيلمق مقرردر هرشول كمسه كه اول حضرتك خانهٔ دين وطريقته اوغرقدن وتقرب قيلمقدن كيروكيده تحقيق شيطان اكا همسايه اولور همسايه دن مراد بونده تقرب واتصالدر يعنى

هرشول كيمسه كه اول حضرتك دين مبيننه تقرب واتصالدن دوراوله شيطان اكا تقرب ايدوب متصل اولور ومقارنت قيلور وهميشه آنى مضل اولور ﴿مثنوى﴾ ور رود بى تو سفر اودو ردست * ديو بد همراه وهم سفره و يست * ور نشيند برسر اسب شريف * حاسد ماهست ديو اورا رديف) واكر اول سنسز دوردست سفره كيده قبيح اولان شيطان آنك همراهى وهمسفره سيدر واكر اول كيمسه اسب شريف اوزره اوتورسه ماهك حاسديدر شيطان اكا رديفدر بيت اولده دوردست بعيد وطويل معناسنه دراماشمعى دوردست معناسيدر و يرمشدر واكراول بدبخت سنسز سفره كيده اوردصاحيدر ديمشدر بو تقديرجه ذوذال معجمه ايله عربى اولور صاحب معناسنه لكن صحيح اولان نسخه لرده جيمادال مهمله ايله دوردست واقع اولمشدر وجان عالم دوردست املا سنك دوردست معناسنه تحملى اولديغنى كوروب واكراول بدبخت سنسز سفره كيده اكا ايكى ردواردر ديمشدر كه برى اوردك دنيوى و برى اخروى اولوب خسر الدنيا والاخرة حسبنجه اول ايكى عالده مردوددر ديو تعبير ايلمشدر امادوردست لفظى اهل فرسك استعمالنده طويل و بعيد دينه جك محلده ذكر اولنور مثنوىٔ شريفده دخى برقاچ محلده بو معنا اوزره ذكر اولنمشدر وتقدير معنى وتوضيح فحوا بويله ديمك اولور كه واكر بر كيمسه سنك رضى شريفكسز ومراداطيفكسز دورودراز سفره كتسه ديو بد اول كيمسه نك همراهى وهمسفره سى اولور وروشنده وحركتده ابليس لعين اكا مشاركت قيلور واكر اول سنك رضاكسز سفره كيدن كيمسه براطيف وشريف اسب اوزره اوتورسه اول ماه حيقتك حسودوحقوديدر شيطان انك اردنه بنمشدر ومركبنده هم مشاركت قلمشدر ﴿مثنوى﴾ ور بجه كيرد ازو شهناز او * ديو در نسلش بود انباز او * در نبى شاركهم كفتست حق * هم در اولاد ودر اموال اى شفق) واكر سكا مخالف اولان كمسه نك شهنازى بچه طوتسه يعنى آنك عورتى اندن ولد اتخاذ ايده شيطان آنك نسلندن آنك شريكى اولور شهناز اكثر عورت اسمى اولديغندن بونده انك عورتى ديمك اولور بوكا دليل استرسك حق تعالى قرآنده وشاركهم ديمشدر هم اولادده وهم اموالده اى شفق شفق بالتحريك افق مغربده كورنن حمرته وعند البعض حمرت عقبنجه اولان اقلغه وبقيهٔ نهاره درلر بوراده شفقدن مراد مؤمندر شول اعتبارله كه ايمان آفتاب حقيقتك پرتواثرى ونهار نبوتك بقيه سيدر يعنى اكر سكا مخالفت ايدن وسنك سنكى قو يوب طريق آخره كيدن كمسه نك عورتى اندن ولد طوتسه شيطان لعين آنك نسلندن مشاركت ايلرنته كم حق تعالى حضرتلرى سورهٔ بنى اسرائيلده

ای ابلیس سن انساندن قادر اولدیغك كسەلری استخفاف ایله وانلر اموالندە
واولادندە مشارکت قیل بیورمشدر بو آیتك تركی تفسیری اوچنجی جلدده مسجد
مهمان كش حكایەسندە تفسیر این آیت كە واجلب علیهم سرخندە مرور ایلدی
و بوندە اهل تفسیرك یازدقلری اوزرە لسان عربیە ایلە تفسیر اولنور قال الله تعالی
(واستفزز) ای استخفف (من استطعت منهم بصوتك) ای بدعائك الی الفساد
واجلب علیهم من الجلبة وهی الصیاح (بخیلك ورجلك) ای باعوانك من راكب
وراجل (وشاركهم فی الاموال بحملهم علی كسبها وجمعها من الحرام والاولاد)
ای بالحث علی التوصل الی الولد بالسبب الی الحرام (وعدهم) بالمواعید الكاذبة
وتسویف التوبة والاتكال علی الرحمة وایثار العاجلة علی الآجله (ومایعدهم
الشیطان الاغرورا) والغرور تزیین مایوهم انه صواب ﴿ مثنوی ﴾ كفت پیغمبر
زغیب این راجلی * درمقالات نوادر باعلی) پیغمبر علیه السلام عالم غیبدن
بو سوزلری جلی وآشكار اومقالات نوادردە حضرت علی رضی الله عنهه دیدی
نوادر نادرەنك جمعیدر نادرە اصلندە قلیله معناسنە در صكرە عزیز الوجود اولان
شیلردە دخی استعمال اولندی مقالات نوادر دیمك عزیز الوجود اولان مقالات
عجیبە دیمك معناسنە اولور این را كلمەسنك مشارالیهی هر كەسوی غیرخوان تورود
بیتندە یوربە كلنجەیەدك واقع اولان ابیات شریفە وكلمات لطیفە آنك مفهوم
ومضمونی اولوركە حضرت نبی علیه السلامك حضرت علی كرم الله وجهه یە
مقالات عجیبەسندە بیوردیغی حدیث شریفك بومعنالر مفهومی واقع اولمشدر
انكچون بیوررلر كە پیغمبر صلی الله علیه وسلم عالم غیبدن بوذكر اولنان سوزلرك
مفهوم ومضمونی مقالات عزیزەدە حضرت علی رضی الله عنهه اشكارا دیدی
كانه پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیورمش اولەلر كە یاعلی هركم بنم سنت
سنیەمدن غیری جانبە كیدە دیو آنكله همكاسە اولور حاصلی هر كیمكه بنم شریعتمە
مقارنتدن غیری برمقارن اتخاذ ایدە ابلیس انكله همسایە اولور حاصل كلام
اكر بنم رضامە مخالف اموال كسب ایدە ویاخود جماعە مباشرت قیله انك اموالندە
واولادندە شیطان مشاركت قیلور پس بنە مهمان لساندن اول حضرتە
خطاب ایلمك طریقی اوزرە آنك علو شانی وكمال احسانی بیان ایلمكە شروع
ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ یارسول الله رسالت راتمام * تونمودی همچو شمس
بی غمام * اینكه توكردی دوصد مادرنكرد * عیسی ازافسونش باعازر نكرد) اول
مهمان حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلمه ایتدی ای الله ك رسولی رسالت
امرنی سن یااتمام شمس بی غمام كبی كوستردك كە اصلا شك وكمان ایدەجك
بروسیله قالمدی بو احسانی كەسن ایلدك ایكیوز مادرانی فرزندلرینە ایلمدی حضرت

عیسی علیه السلام افسوندن عازرە ایلدیكی افسوندن مراد حضرت عیسی علیه
السلامك اوقودیغی اسم اعظمدر وعازردن مراد حضرت عیسی علیه السلامك
احیا بیوردیغی مردەلردن بركسەنك اسمیدر كە ایكنجی جلدە ظاهر شدن فضل
وزیركی لقمان سرخندە شرحی مرور ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ ازتوجانم ازاجل نك
جان ببرد * عازر ارشد زندە آندم بازمرد) یارسول الله سنك كرمكدن بنم جانم اجلدن
اشتە جان ایلندی یعنی مركدن جان قورتردی عازر اكرچە اولدمدە زندە اولدی
كیرو اولدی یعنی ای رسول خدا سنك لطف واحسانكدن بنم روحم حیات ابدیە
بولوب اولمكدن خلاص اولدی اكر عازر حضرت عیسی علیه السلامك اول دمندن
زندە اولدیسە برزمان حیات جسمانیە ایلە زندە اولوب كیرو اولدی اماسنك دم حیات
بخشكدن بنم قلب وروحم برمرتبە حیات طیبە بولدیكە ابدالآباد اولمكدن
قورتلدی پس سنك احیا ایلمك عیسی علیه السلام حضرتلرینك احیا ایلمسندن
افضل اولدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ كشت مهمان رسول آن شب عرب * شیر یك
بزنیمەخوردو بست لب) اول كیجە هم ایمانە كلان عرب حضرت رسول علیه السلامك
مهمانی اولدی یعنی كافر ایكن بر كیجە مهمان اولمش ایدی ایمانە كلدكدنصكرە دخی
اول عرب ارتەسی كیجە حضرت رسول علیه السلامك مهمانی اولدی بر كچینك
یارم سودك ایچدی ولبنی باغلادی یعنی طویوب یمكدن فراغت ایلدی ﴿ مثنوی ﴾
كرد الحاحش بخور شیرو رقاق * كفت كشتم سیر والله بی نفاق) حضرت رسول
علیه السلام اكا شیرو رقاق یی دیو الحاح وابرام ایلدی رقاق یوفقە نانە دیرلر اول
مهمان قسم ایدوب دیدی والله بی ریاو بی نفاق طویدم اصلا سوزمدە روی نفاق
یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ این تكلف نیست بی ناموس وفن * سیرتر كشتم ازانكه دوش من)
بوتكلف دكلدر وفن ناموس دكلدر طوقرق اولدم اندنكەدون كیجە بن اولدم یعنی بو
بر كچینك سودنك نصفنی ایچوب سیر اولدم دیمكدە تكلف یوقدر كە قارنم آج اولە وبن
سیر اولدم دیمكی ارتكاب ایلیم بویلە دكلدر وعار اتوب وناموس سلنوب اندن اوتری
طویدم دیمك دخی دكلدر وسیر اولدم دیدیكم فن وریا دكلدر دون كیجە یدی كچینك
واون سكز كسەنك قسمتنی ییوب نە مرتبە طویدم ایسە شمدی اندن زیادە طوق
اولدم دیو قسم ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ درعجب ماندند جملە اهل بیت *
پرشداین قندیل زین یك قطرە زیت) جملە اهل بیت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم
تعجبدە قالدیلر ایدیلر بو قندیل كویا برقطرە زیتدن طولدی بونە حكمتدر دیو متعجب
اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آنچه قوت مرغ بابیلی بود * سیری معدە چنین پیلی بود)
اوغدا كە برابابیل قوشنك قوت وغداسی اولدی بونچلاین برعظیم فیلك معدەسنك
طوقلغی اولور بونە تماشادر دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ فحفحه افتاد اندر مرد وزن *

قدر پشه بخورد آن پیل تن) الحاصل مردوزن ایچنه فحط دوشدی یعنی بونلره
یاب یاب سویلك اولدی ترکچه بونلرك ماییننه قیلدی دوشدی بویله دیو که بو پیلتن
پشه قدر غدا بریعنی فیل کبی جسیم ایکن پشه قدر غدا ایله قناعت ایلردیدیلر

مثنوی حرص ووهم کافری سرزیر شد * اژدها از قوت موری سیر شد *
آن گدا چشمی کفر ازوی برفت * اوت ایمانیش لمتر کرد وزفت) وهم کافری
وحرص کافری سرزیر اولدی اژدرها برمورك قوتندن سیر اولدی کفرك اول
کدا چشملکی اندن کندی ایمانه منسوب اولان اوت روحانی آنی لمتروزفت ایلدی
کافریده یا مصدریه اولمق ونسبت ایچون اولمق دخی جائز در لمترلامك ضمیله قوی
کسه یه دیرلر یعنی کافر اکلك وهمی وحرصی اول نومسلماندن کیدوب باشی آشغه
اولدی آنك نفسی اژدرهاسی برمورك قوتی قدر غدادن طویدی چونکم آنك
قلبی ایمان نوریله طوادی کفرك اول کدا چشملکی اندن کندی ایمانه منسوب
اولان اوت وقوت آنی قوی و بیوك ایلدی یعنی جان ودانه قوت وپروب ابدی
عظیم قیلدی مثنوی آنکه ازجوع البقر اومی طپید * همچو مریم میوهٔ
جنت بدید * میوهٔ جنت سوی چشمش شتافت * معدهٔ چون دوزخش آرام یافت)
اول کسه که صغر اچلغندن طلبردی جوع البقر بر مرضدر که اکا مبتلا اولان
کمسه هرنه قدر یسه طوید یعنی بیلمز یعنی شول کمسه که قبل الایمان جوع
البقردن مضطرب اولوردی و بیه جك ایچون حریص اولوب تك و پو قیلور
حضرت مریم کبی جنت میوه سنی کوردی حضرت مریمه هر کون جنت اعلادن
ارزاق روحانی ومیوهٔ نورانی کلوردی حتی آنکدخی بعضسنی یعوب یانده
طورردی وحضرت زکریا علیه السلام انك قتنه داخل اولسه انك قتنده اول
رزقی بولوردی نتکم سورهٔ آل عمرانده الله تبارك وتعالی بومعنادن خبر ویروب
بیورر (کلما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا قال یامریم انی لك هذا
قالت هو من عند الله) جنتك میوه سی اول مهمانك چشمی جانبنه عجله ایلدی
آنك دوزخ کبی اولامعده سی آرام بولدی یعنی الله جانبندن آنك قلبنه جنت
میوه لری ونور الهی غدالری سرعتله کلدی چونکم روح اول میوه لری طاعم
اولدی واول غدالری تناول قیلدی آنك جهنم کبی اولان معده سی سکون بولدی
وحریصلك کیدوب کمالیله قناعت کلدی بونده تنبیه بودر که حریصلك
وکدا چشملك کافره لایق اولان صفتلردر اکر برمؤمن اولان کمسه ده بوصفتلر
بولنورسه آنك قلت ایمانه وضعف اسلامنه دلالت ایدر زیرا صحیح مؤمن اولان
کمسه لرده بوصفتلر بولنمز

بیان آنکه نوری که غدای جانست غدای جسم اولیامی شودتا اوهم یارمی شود روح را که اسلم شیطانی علی یدی

بوسرخ شریف انك بیانده در که برنور که غدای جاندر اولیانك غدای جسمی
اولورتا اولیانك جسمی هم روحنه یار اولور اسلم شیطانی علی یدی حدیثنه موافق
کله بوحدیث شریفه اشارتدر که ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرندن روایت
اولنور قال النبی صلی الله علیه وسلم مامنکم من احد الا وقد وکل به قرینه من الجن وقرینه
من الملائکة قالوا وایاك یارسول الله قال وایای ولکن الله اعاننی علیه فاسلم فلا یأمرنی الا بخیر
وفی روایة اخری اسلم شیطانی علی یدی فلا یأمرنی الا بخیر معنای شریفی سیزدن هیچ
برکمسه یوقدر الا تحقیقا اکا مسلط اولندی شیطاندن کندی قرینی وملائکه دن دخی
کندی قرینی جندن مراد بونده شیطان اولور اصحاب کرام دیدیلر که یارسول الله سکا
دخی موکل ومسلط اولندیمی حضرت پیغمبر علیه السلام بیوردیلر که نعم بکا دخی اول
شیطاندن اولان قرین مسلط اولمشدر ولیکن الله تعالی بکا معاونت قیلدی
وبن اکا غالب اولدم پس اسلامه داخل اولدی و یاخود بن اندن سالم کن دیمك
اوله بوتقدیرجه اسلم افعل تفضیل اولور وضم میمله قرائت اولنور پس
بکا اول قرینم امر ایلمز الا خیر وروایت اخری اوزره اولان حدیثك معناسی
بنم شیطانم بنم المده اسلامه داخل اولدی دیمك اولور اهل تحقیق قرین اولان
ملائکه دن مراد عقل وروحدر دیرلر وجن وشیطاندن مراد نفس اماره دردیرلر قچن
برکسه نفس اماره سنك اوصاف ذمیمه سنی ازاله ایتمکله اصلاح ایلسه حتی
مطمئنه وراضیه مرضیه مرتبه لرینه واصل قیلسه آنك شیطانی اسلامه داخل
اولور وجسمی ایمان اسلام نورندن قوت وغدا بولور وروحنه یاروممین اولور
واکا اصلا امر شر ایلیوب همیشه خیرامر قیلور نتکم بوابیات شریفه دن
دخی معلوم اولور مثنوی ذات ایمان نعمت ولوتیست هول * ای قناعت
کرده از ایمان بقول) ایمانك ذاتی برعظیم نعمت ولوتدر ای ایماندن قولله قناعت
ایلمش کمسه یعنی ای ایماندن قولله قناعت ایلین ومجرد آمنت بالله ورسول الله
دیمکله کندی یه مؤمن دین کمسه ذات ایمانکه نفس الامرده تصدیق و دخی
معرفت جناندر که اقرار باللسان وعمل بالارکان آنك اثرلری وشاهدلریدر بوایمان
برنعمت عظیمه درکه انسانك جسمی اندن برمقدار لذت السه حریصلکدن
وکداچشملکدن قوتلور واخلاق ذمیمه دن واوصاف حیوانیه دن خلاص
اولور مادامکه نور ایمان جسمه سرایت قیلیه اول جسم صحیح مسلمان
اولمز مثنوی کرچه آن مطعوم جانست ونظر * جسم راهم زان نصیبست
ای پسر * کرنکشتی دیو جسم ازا اکول * اسلم الشیطان نفرمودی رسول *

اكرچه اول ذات ايمان جانك ونظرك مطعوميدر جسمك دخى اندن نصيبى واردراى
پسر اكر ديو جسم اول ايمانى اكول اولميدى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه
وسلم اسلم شيطانى بيورمزدى آن بيت اولده اولان ايمانه عائد اولمقده جائزدر
وسرخده اولان نوره عائد اولمقده جائزدر تقدير كلام بويله ديمك اولور كه اكرچه
نور وايمان جانك ونظرك مطعوم وغدا اسيدر وليكن اى اوغل جسمه اول ايماندن
ونوريزدان اندن نصيب وارد رجسمك ايماندن ونوريزد اندن نصيبى اولدركه ايمان
اولدقده ونوريزدان جان وجنان مرتبه سندن تجاوز قيلدقده قواى نفسانيه يى
وظلمات جسمانيه يى وخيالات وهمزات شيطانيه يى ازاله ايدوب وجسم ايسه ذوق
ايماندن ونوريزد اندن حظ المزدن مقدم اوهام وخيالات شيطانيه وظلمات
نفسانيه نك قيدنده اسير وفقير قالمشدر اكرچه مال فراوانه مالك ايسه ده مادامكه
نور وايمان آنك جسمنه سرايت ايلميه آج ومحتاج اولمقدن خالى اولمز پس نور الهى
برجسمه سرايت ايدوب اكا نصيب اولدقده اول جسمدن حريصلك وكدا اچشملك
كيدوب سير اولور واول نور الهيدن غداپذير اولوب شيطان سيرت اولان جسمدن
صفت شيطانيه كيدوب اسلامه داخل اولور كفر وشقا صفتلرى كيدوب
ايمان كلور اكر ديو سيرت اولان جسم اول ذوق ايمانى ونوريزدانى اكول اولميدى
يعنى انلردن حظ المبدى ولذت بولميدى رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى بنم شيطانم بنم المده مسلمان اولدى بيورمزدى شيطاندن مراد بوندن
نفس اماره صفتلريله وشيطان سيرتلر بله موصوف اولان جسمدر واسلامه كلسى
نفس اماره صفتلرنى ازاله قيلمغله ميسر اولور مثلا بركمسه نك جسمى كبر وعجب ايله
وحقد وحسد ايله وحب جاه وزيا سنده وبونلر امثالى اولان صفت ذميمه ايله
متصف اولسه اكا انسان صورتنده عند اهل التحقيق شيطان ديور اكرچه
مسلمان شكلنده ايسه ده اماقچن ذوق ايمان غالب اولسه ونوريزدانى پاربلاك قيلسه
اول جسم اول صفت ذميمه لرك وسيرشيطانينك جمله سنى ازاله ايلسه حقيقة
مسلمان اولور وايمان واسلام مرتبه سنى بروجه يقين بولور پس ديو جسمك اسلامه
كلسى اول ذوق ايمانى اكول اولمسندن ونور الهيدن حظ ونصيب المسندن
اولور اكر ذوق ايماندن ونوريزداندن آكل اوله مزسه وحظ ولذت بوله مزسه
اسلام حقيقيدن محروم قالور ﴿ مثنوى ﴾ ديوزان لوتى كه مرده حى شود *
تا بباشاد مسلمان كى شود * ديو بر دنياست عاشق كور وكر * عشق
را عشق دبكر بردمكر) ديو جسم اول برلوتدنكه مرده اندن حى اولور تا بچمبه
قچن مسلمان اولور كور وكر اولان جسم ديوى دنيايه عاشقدر عشقى مكر
برغير عشق قطع ايلر يعنى ذوق ايمانى ونوريزدانى نفس الامرده برلوت معنوى

وقوت روحانيدركه اكر مرده دلارى احيا ايلين لوت ايمانى وقوت روحانيدن
مادامكه عيه قچن حقيقة مسلمان اولور يعنى مادامكه اول لوت معنويدن
بهره مسلمان اولمز واسلام حقيقى مرتبه سنى بولمز زيرا كور وكر اولان ديو جسم
هميشه عاشق دنيادر وتابع شهوات وهوا ادرنه وجهله عاشق خدا اولور مكركه
دنيايه اولان عشقنى برآخر عشق قطع ايليه پس دنيا عشقندن خلاص
اولد قد نصكره مولا عشقنه لايق اوله ﴿ مثنوى ﴾ از نهان خانهٔ يقين چون مى
چشد * اندك اندك رخت عشق انجا كشد) ديو جسم نهانخانهٔ يقيندن
چونكم مى طاته آزآز عشق رختنى اول بيره چكر يعنى شيطان سيرت اولان جسم
عين اليقين وحق اليقين مرتبه لريكه فى المثل ميخانهٔ محبت كبيدرلر اندن يقين
شرابنى ومحبت مى نابنى چونكم نوش ايليه تدريجله آهسته آهسته عشق ومحبتى
اسبابنى اول مرتبه لره چكر ودنيا عشقندن وهوا وهوس محبتندن كچر وعاشقان
خداكبى دهان روحله شراب حقيقتى ايچر وعالم معنايه واصل اولوب
پروبال عشق ومحبتله اوچر ﴿ مثنوى ﴾ ياحريص البطن عرج هكذا * انما المنهاج
تبديل الغدا) اى قارنى دنيا نعمتنه وكثرت اكله حريص اولان كمسه عروج
وصعود ايله مرتبهٔ ملكيته شونك كبى يعنى بن ديد يكم كبى طريق بوقدر
الا تبديل غدادر يعنى جناب خدايه طريق هدى تبديل غداى نفسانيه وتحويل
هواى جسمانيه درغيرى يوقدر لابدركه بوغداى نفسانى غداى روحانى يه
تبديل اوله ﴿ مثنوى ﴾ يامريض القلب عرج للعلاج * جملة التدبير تبديل المزاج)
اى قلبى امراض نفسانيه واغراض شيطانيه ايله سقيم اولان كمسه عروج ايله
علاج جانبنه ومعالجه ايتمكده معالجه جميع تدبيرو جمله تدارك همان مزاج نفسانيه يى
مزاج روحانيه يه على التدريج تبديل ايتمكدر يعنى اخلاق ذميمه يى اخلاق
مرضيه يه واعمال سيئه ورديه يى افعال سنيه وحسنه يه تحويل قيلمقدر ﴿ مثنوى ﴾
ايها المحبوس فى رهن الطعام * سوف تنجوا ان تحملت الفطام) اى طعامك قيدنده مقيد
ومحبوس اولان كمسه عن قريب نجات بولورسن اكر فطامه تحمل ايدرسك فطام طفلك
سوددن منقطع اولمسنه ديرلر ﴿ مثنوى ﴾ ان فى الجوع طعاما وافرا * افتقدها وارج
يا نافرا) تحقيقا جوعده طعام وافره واردر يعنى طعام الهيكه علوم ومعارف
وتجليات واسماء صفات كم بو طعامك تغذى سنه سبب جوعدر يعنى اول
جوعده موضوع اولان طعام معنوى يى طلب ايله وارتجا ايله اى جوعدن نفرت
ايدبجى كمسه ﴿ مثنوى ﴾ اغتدى بالنور كن مثل البصر * وافق الاملاك يا خير البشر)
اغتدى افتعال بابندن امر حاضر مفرد مؤنثدر اكر مفرد مذكر اولسيدى جزمله
ياسى ساقط اولوردى صحيح اولان نسخه لرك جميعسنده يا ثابت اولمشدر واكر
ياسى ساقط اولسه هم وزنه خلل كلور وخطاب مخاطبك نفسنه اولور بالنور لفظا

مجرورمفعول به غیرصر بحیدر اغندینك كن افعال ناقصه دن امر حاضر دراسمی
تحتنده مستتر انت ومثل البصر خبریدر معنی ای نفس طالب وسامع نور الهی بی
اغنذا ایله بصر كبی اول زیرا انسان جمیع اشیایه مردمك دیده كبیدروانسانله
تسمیه اولمسنه سبب اولدر پس بنی آدم مرتبهٔ انسانیته اولدم واصل اولور كه
نورحقله منور اولوب جمیع اشیایه مثل البصر اوله ای بشرك خبرلوسی سن ترك
اكل وشرب ایلمكده ونورانی اولمقده ملائكه به موافقت ایله املاك ملكك

جمیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون ملك تسبیح حق را كن غذا * تا رهی همچون ملائك

ازاذا) ملك كبی حق تعالینك تسبیحنی غدا ایله تاملائكه كبی اذادن قورتله
سن یعنی ملك حق تعالی حضرتلرینك ذكر وتسبیحنی كندیسنه غدا ایدنوب
حق تعالی به هرنه قدرذكر وتسبیح ایلرسه قوت نورانیت بولدیغی كبی سندخی
ذكر وتسبیح حق كندیكه غدا ایله تاكم روحك قوت بوله ونورانیت حاصل قیله
وملائكه كبی سندخی بدنك اذاسندن ونفسك الم وجفاسندن قورتله سن

﴿ مثنوی ﴾ جبرئیل ارسوی جیفه كم تند * او بقوت كی ز كركس كم زند) جبرائیل
علیه السلام اكر جیفه جانبنه طوقنمز وطوانمزسه اول جبرائیل قوتده كركسدن قچن
اكسك اولور اصح اولان نسخه لرك جمعسنده ارراء مهمله ایله واقع اولمشدر كه
حرف شرطدر اماشار حلرزاء معجمه ایله یازوب معنابی اكا كوره و یرمشلر در
وذوقدن وحقیقت معنادن غافل اولمشلردر كم تند بونده نه تند معناسنه دركه طوانمز
دیمك معناسنده استعمال اولنور جیفه دن مراد غدای بدنیه كركسدن مراد
اكول وشروب اولان اهل تن اولور وتوضیح معنا بو یله دیمك اولور كه جبرائیل
علیه السلام حضرتلری فی المثل اكر جیفه كبی اولان غدای نفسانیه جانبنه طوانمز
واندن اكل قیلمزسه وقوت وقوتده همیشه جیفه خوار اولان كركسدن قچن
اكسك اولور یعنی جبرائیل علیه السلام جیفه خوار اولمقدن پرهیز قیلمغله وكركس
همیشه جیفه خوار اولمغله جبرائیلك قوتی اندن اكسك وكركسك قوتی اندن
ارتق اولمز بلكه جبرائیلك جیفه جانبنه میلی اولمدیغندن قوتی زیاده وكركس
همیشه جیفه خوار اولدیغندن قوتی ناقص اولمشدر جبرائیلدن مراد بونده جیفه
كبی اولان اكل وشربه طولنمیان واكامیل قیلمیان ملك سیرتلراولورنته كم كركسدن
مراد اهل تن اولور و بو بیت اكول وشروب اولان اهل تن جانبندن ناشی اولان وهمی
دفع قیلور انك زعمی بودركه انسان یمكله وایچمكله قوت بولور یمكدن وایچمكدن
بری اولسه قوت قالمیوب ضعیف اولور حضرت مولانا بو وهمی دفع ایلمكدن
اوزی بیورلر حضرت جبرائیل علیه السلام بو اكل وشربكه جیفه دراكا طوانمز
واندن اكل قیلمزو كركس كبی اولان اهل تن همیشه جیفه خوارلر در مع هذا

حضرت جبرائیل علیه السلامك قوتی بونلردن اكسك و بونلرك قوتی اندن ارتق
دكلدر بلكه اوتسبیح وتهلیل حق قیلمغله صاحب قوت وقدرتدرو بونلرجیفه خوار
اولمغله ضعیف و بی طاقتدر اكرچه بدن حسبیله حیوان كبی قوی ایسه لرده
كذلك جبرائیل سیرت اولان ولیلرهم بوجیفه كبی اولان اكل وشرب جانبنه میل
قیلمزلر مع هذا كركس كبی همیشه یبوب ایچن طائفه دن قوت وقدرتده ناقص
اولمزلر بلكه جیفه خوار اولمقدن پرهیز قیلدقلرنجه قوت روحانیه لری زیاده
اولور واهل تن اكل وشربه اشتغال قیلدقجه جان وجنانلرینه ودین وایمانلرینه

ضعف كلور ﴿ مثنوی ﴾ حبذا خوانی نهاده در جهان * لیك ازچشم

خسیسان بس نهان * كرجهان باغی پرازنعمت شود * قسم موش ومارهم

خاكی شود) حبذا افعال مدحدندر حب الشئ دیرلر اذا صار محبوبا وذا فاعلیدر
ومخصوص بالمدح بونده خواندر ومعناسی خوب ونه لطیف ومحبوب جهانده برخوان
قونمش لیكن خسیسلرك كوزندن زیاده نهان اولمش فرضا اكر جهان
نعمتدن پر برباغ اوله موش ومارك قسمتی هم خاكی اولور خاكیده یاوحدت
ایچون اولوب برخاك تیره اولور دیمكده جائزدر لیكن نسبت ایچون اولوب خاكه
منسوب اولور دیمك دخی اولیدر یعنی بو جهانده برلطیف وخوب خوان معنوی
وغدای روحانی وضع اولنمشدر واهل دله اندن یمك میسر قیلنمشدر وانلرك كوزینه
اول خوان بغایت ظاهر وعیاندر ولیكن خسیس ودنی اولان اهل تنك كوزندن
زیاده نهاندر انكچونكه بوذكر اولنان خوان معنوی انلرك غداسی دكلدر فرضی
بوجهان نعمت الهیه دن پر ومملو برباغ اولسه موش ومارك قسمت ونصیبی ینه خاكه
منسوب اولان غدالرا اولورزیرا انلرك خوان معنوی ونعمت روحانی یمكه استعدادلری یوقدر

﴿ انكار اهل تن غدای روح راولرزیدن ایشان بر غدای خسیس ﴾

﴿ مثنوی ﴾ قسم او خاكست كردی كربهار * میر كونی خاك چون نوشی

چومار) اول مار وموشك غداسی خاكدر اكرقیشده اكربهارده ای غافل سن كونك
میریسن مار كبی نیچون خاك یرسن بعض نسخه ده قسمشان واقع اولمشدر كه ینه
موش وماره اشارت اولور یعنی اول موش ومارك قیشده وبهارده نصیب وغداسی
خاك وخاكدن حاصل اولان بعض شیلردر ای تن پرور اولان انسان سن من حیث
الروح والعقل بو كونك امیری وشهریارسن موش ومار كبی نیچون خاكه منسوب اولان
غدالری یبوب ایچرسن نفس الامرده بنی آدم حق تعالینك مكرم قیلدیغی بركون
جامع وعالم كبرادركه بروبحره حاكم وعالم اجسام وعالم ارواحده حكمی نافذدر لیكن
اكل وشربه حیوان كبی مقید اولمغله اسفل سافلینه مردود اولوب احسن
التقویم اولان صفت روحانیه سنی مسخ قیلمش و كونك میری وعالمك بدرمنیری اولاق

مرتبه سندن نازل اولمش وحیوانیت طبقه سنده قالمشدر ﴿ مثنوی ﴾ درمیان چوب کوید کرم چوب * مرکرا باشد چنین حلوای خوب * کرم سرکین درمیان آن حدث * درجهان نقلی ندارد جز خبث) مثلا چوبك میاننده کرم چوب دیر بونك کبی حلوای خوب کیمك ایچون اولور کذلك سرکین قوردی اول حدثك میاننده جهانده خبث ونجسدن غیری برنقل طوتمز یعنی مثلا درخت ایچنده اغاج قوردی کندی غداسی آنك نفسنه خوش کاوب لسان حالله بونك کبی اطیف وخوب غدا کیمك ایچون اولور دیو اول غدابه زیاده میل ومحبت ایلدیکی کبی اهل تن دخی بو عالم جسمده تناول ایلدکلری اطعمهٔ جسمانیه کندی طبیعتلرینه خوش کاوب بونك کبی نفیس غدالر وخوب حلوالر کیمك ایچون اولور که بزانی اکل وبلع ایدرز دیرلر خبرلری یوقکه اولیانك نوش ایلدکلری نورانی اولان غدالره وروحانی اولان حلوالره نسبت انلرك غدا وحلواسی آغاج قوردینك درخت ایچره یدیکی اغاج چوروکی کبیدر وکذلك نجاست بوجکی دخی نجاست میاننده بو جهانده خباثت ونجاستدن غیری برنقل وغدا طوتمدیغی کبی واول نجاستی بیوب واول برخوش اکل ونقل کلدیکی کبی اهل تن دخی باعتبار مایؤل الیه نجاست وخباثت اولجق ییجکلری بیوب جهانده اندن غیری برنقل وغدا بیلمزلر وخلا خدمتندن غیری خدمت قیلمزلر وانبیا علیهم السلام واولیای کرام حضرتلرینك پاك ولطیف اولان غدای نورانیه لری نه مرتبه الذواحلی ایدوکنه عالم وعارف اولمزلر (مناجات) ﴿ مثنوی ﴾ ای خدای بی نظیر ایثار کن * کوش را چون حلقه دادی زین سخن * کوش ما کیر و بدان مجلس کشان * کز رحیقت میخورند آن سرخوشان) ای بی نظیر اولان خدا ایثار ایله چونکم کوشمزه بوسوزدن حلقه ویردك بزم کوشمزی طوت واول مجلسه چك که اول سرخوشلر سنك رحیقکدن ایچرلر یعنی ای بی شبه وبی شریك اولان خدا بزه احسان واعطا ایله چونکم بزم قولغمزه بو کونه اطیف سوزلردن حلقه ویردك وبزم کوشمزه بو کلمات نفیسه یی ایرکوردك خدایا بزم قولغمزی طوت وبزی اول مجلس حقیقته چك که سنك خالص اولان شرابکدن اول سرخوشان معنوی اول مجلسده ایچرلر وبیخود اولوب کندی نفسلری قیدندن کیچرلر بزه دخی اول شراب خالصدن ایچور ونفسمز قیدندن اول واسطه ایله بزی دخی کیچور ﴿ مثنوی ﴾ چون بما بوبی رسانیدی ازین * سر مبند آن مشک را ای رب دین) چونکم بزه بوسوزك حقیقتندن بررایحه ایرشدردك ای مالك دین اول مشکك باشنی باغلمه مشک مصرع اولده اولان بوی مناسبتیله ضم میمله مشک اوقونسه جائزدر لکن سر مبند لفظنه مناسب اولان فتح میمله مشک اوقنمق اولیدر که

مشك صو طلومنه دیرلر بونده مراد رحیق الهینك محلی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که الهی چونکم بزم دماغ جانمزه بوسوزلرك سر وحقیقتدن بر شمه ایرشدردك اول مشك معنوی ونفحهٔ روحانینك ای مالك دین باشنی بغلمه وآنی بزدن منع ایلمه مشك اولدیغی اوزره معنا ای مالك دین اول می نابك وخالص اولان شرابك وعاوظرفنك باشنی بغلمه چونکم بزه اندن بر رایحه ایرشدردك آنی نوش اتمکی بزدن دریغ ایلمه دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ از تو نوشند ار ذکور وار اناث * بی دریغی در عطایا مستغاث * ای دعا ناکفته از تو مستجاب * داده دل را هردمی صد فتح باب) الهی سن شول رزاق مطلقسن که جمیع خلق اکر ذکور واکر اناث سندن نوش ایلرلر جملهسی کندیلره مخصوص اولان رزقلرنی سندن الورلر ای مستغاث اولان خدا عطاده سن بی دریغ سنکه مؤمن وموافقدن وکافر ومنافقدن رزقکی دریغ ایتمزسنکه هرشیٔ فیض وعطایی سندن بولورلر وجمله مخلوق قوت وغدایی سندن الورلر ای خدا دینلمش دعاسندن مستجابدر هردمده قلبه یوز فتح باب ویرمشسن یعنی ای خدا نطقه کلمش ودهاندن ظهور ایلمش درون داده مخفی اولان دعاسنك جانبکه مستجاب اولمشدر هر نفسده کوکله نیجه یوز فتوحات وفیوضات ویرمشسن شول فتاح مطلق سنکه اکر قپوبی بغله سك نیجه بیك قپو فتح ایلرسن ﴿ مثنوی ﴾ چند حرفی نقش کردی از رقوم * سنکها از عشق آن شد همچو موم * نون ابرو صاد چشم وجیم کوش * بر نوشتی فتنهٔ صد عقل وهوش) قلم قدرتله رقومدن برقاچ حرفی نقش ایلدك سنك دللر اول حروف ورقومك عشقنده موم کبی اولدی اول حروفدن مراد صحیفهٔ رخسار محبوبانده اولان چشم وابرو وکوش اولور که بو بیت انی مفسر اولور ابرونونی وچشم صادنی وکوش جیمی نونك ابرویه وصادك چشمه وجیمك کوشه اضافتلری مشبهك مشبه بهه اضافت اولمسی قبیلندن اولور تقدیری نون کبی اولان ابرویی وصاد کبی اولان چشمی وجیم کبی اولان کوشی نیجه عقل وهوشك فتنهسی یازدك یعنی الهی سن شول قادر بی زوال وصانع پرکالسن که محبوبلرك صحیفهٔ جمالی اوزره خط وخالدن وابروی بی مثالدن برقاچ حروف ورقم یازدك سنك کبی قاسی وغلیظ اولان کوکللر اول خط وخالك عشقندن موم کبی ملایم اولدیلر اول برقاچ حرفدن بریسی شول نونه مشابه اولان ابرو وصاده مماثل اولان چشم وجیمه مناسب اولان کوشدر که انلری نیجه یوز عقل وهوشك فتنهسی یازدك ونیجه عقلای انلرده اولان حسن واسطهسیله مفتون قیلدك ﴿ مثنوی ﴾ زان حروفت شد خرد باریك ریس * نسخ میکن ای ادیب خوش نویس) سنك اول حروفکدن عقلا اینجه اکر بجی اولدی ای خوش نویس اولان ادیب انی نسخ

ایله باریك ربس وصف ترکیبیدر اینجه اکریجی معناسنه بونده دقیق فکرلر
ایدیجی معناسنه استعاره‌در نسخ تبدیل صفت ایتمکه وازاله ایتمکه ودخی
تغییر ایتمکه دیرلر نته کم نسخت صفته دیرلر ای ابدلت صفته دیمکدر وازله الی صفة
اخری معناسن ویررلر ونسخت الریح آثار الدیار دیرلر غیرتها معناسن ویررلر
بوجمله‌سنك بومحله مناسبتی واردر ادیب اوستاد معناسنه‌در یعنی ای صانع پرکمال
سنك اول صحیفهٔ جمال محبوبان اوزره نقش وتصویر ایلدیکك حروف بی‌مثالدن
عقللر اینجه اکریجی وآنك مطالعه‌سنده ومدح وثناسنده دقیق فکرلر ایدیجی
اولدیلر علی الخصوص شاعر مشرب اولنلر کیمی اول ابرویی رایه وکیمی هلاله
وکیمی خنجرانه وکیمی دخی اول چشمی اهویه وابرولری آهولرك شاخنه تشبیه
ایدوب دیمشلردر ❊ بیت ❊ ابروان تو وچشمان تو ای زهره‌جبین ❊ آهوانند زده
شاخ بشاخ ازسرکین ❊ وکیمی دخی کوشی کله وزلفی سنبله تشبیه ایدوب حاصل
کلام کوناکون دقیق فکرلر وباریك خیاللر دامنه مقید اولمشلر واول نقش صورینك
مفتونی قالمشلردر ای خوش نویس اولان اوستاد اول صفات ملیحه‌یی تبدیل
واول نقوش جمیله‌یی تغییر وتحویل ایله تاکم بو عقللر اول دام خیالك اسیری
اولمقدن آزاده اوله‌لر وفانی اولان جمالك مفتونی اولمقدن نجات بوله‌لر واول
حسنك حقیقتی واول لطافت وملاحتك اصل وماهیتنی طلب قیله‌لر واکا عاشق اوله‌لر

❊ مثنوی ❊ درخور هر فکر بسته بر عدم ❊ دمبدم نقش خیالی خوش رقم
❊ حرفهای طرفه برلوح خیال ❊ برنوشته چشم وابرو خط وخال) اول
صانع پرکمال عدم اوزره هر فکرك لایقنی باغلمش دمبدم خوش رقم اولان خیالك
نقشنی لوح خیال اوزره طرفه حرفلری یازمشکه اول حرفهای طرفه‌دن مراد
چشم وابرو وخط وخالدر بسته ونوشته فعللرینك فاعلی خدای تعالیدر بستهٔ
ونوشتهٔ تقدیرنده اولوب باغلمشن ویازمشن دیو معنی ویرمك هم جائزدر
اکر بوتقدیر اوزره اولمزسه خطابدن غائبه التفات اولمش اولور اما بویله تقدیر
اولنسه سیاق وسیاقه مناسب کلور عدمدن مراد بونده عدم اضافی اولورکه
مراد عالم معنادرکه بو عالمه نسبتله معدوم اولدیغیچون اکا عدم تعبیر اولنور
لوح خیالدن مراد صحیفهٔ کون ولوح عالم ظاهردرکه فی الحقیقة بوکون وبوعالم
ظاهر بر خیال کبیدر نته کم شیخ اکبر قدس الله سره العزیز حضرتلری دخی
بیورمشدر ❊ بیت ❊ انما الکون خیال فهو حق فی الحقیقة ❊ کل من یعلم
هذا حاز اسرار الطریقة ❊ مصرع ثانیده اولان چشم وابرو وخط وخال مصرع
اولده اولان حرفهای طرفه‌یی مبین اولور وتفسیر قیلور وتوضیح معنا بویله
دیمك اولورکه ای قادر بی زوال وای صانع پرکمال عدم اضافی اولان لوح معنا

اوزره هر عقل وفکرك لایقی دمبدم خوش رسم وخوش رقم اولان خیالك نقشنی
باغلمشسن خوش رقم اولان خیالدن مراد صور کونیه اولورکه حق سبحانه
وتعالی لوح عدم اوزره هر کسك عقل وفکرینه لایق بر خوش رسم خیالك
صورتنی یازمشدر پس اول عقل واول فکر صور بشریه کلدکدنصکره اول خوش
رقم اولان صورت خیالیه‌نك طالب وعاشقی اولمشدر مثلا کیمی درهم ودینارك
وکیمی دخی باغ وکلزارك وکیمی دخی محابیب کامدارك وکیمی دخی کار وبار ودار
ودیارك وکیمی دخی بر خوش یارك مائل وراغبی اولمشدر بوجمله‌سی لوح عدم اوزره
تصویر اولنان نقوش خیالیه‌دندرکه هر کسك فکر وعقلنه لایق اولان نقش خیال
نه ایسه آنك طالبی اولور باخصوصکه لوح خیال اوزره یازلمش اولان شول طرفه
حرفلرکه چشم وابرو وخط وخالدر اکثر کسنه‌لر انلره عاشق ومفتون اولمشدر
وعمرنی اول فانی اولان طرفه حروفك میل ومحبتنده ضایع قیلمشدر وبوجمله
حسن مقیدك وجمال فانینك اصل ومعدنی اولان عدم اضافیدن وعالم معنادن جاهل
وغافل قالمشدر ❊ مثنوی ❊ بر عدم باشم نه بر موجود مست ❊ زانکه معشوق عدم
وافی‌ترست) بن عدم اوزره عاشق ومست اولورم موجود اوزره دکل زیراکه عدم
معشوقی وافی‌تردر یعنی جمیع حسن وجمالك واطف وکمالك اصل ومعدنی عدم
اضافی وعالم معنی اولدیغیچون بن عدم اضافی وعالم معنی اوزره مست وعاشق اولورم
موجود اولان صور خیال ومعشوقات مجازی اوزره مست وعاشق اولمزم
ومیل ومحبت قیلمزم زیراکه عدم اضافی اولان عالم معنانك معشوقی وافی‌تر وباقی‌تردر
اما حالا موجود اولان عالم ظاهرك معشوقی بی‌وفا وبی‌بقادر پس عاقل دکلدر
اول کمسنه که بی‌وفا وبی‌بقا اولان معشوق مجازی‌یه کوکل باغلیه ووفی وباقی اولان
معشوق معنویدن کندوسنی محروم ایلیه بو بیت حضرت مولانا لساندن معشوق
معنویدن غافل وموجود مجازی اولان محبوبلره مائل اولان بی‌عقللره معشوق
معنوینك اوفی وابقی اولدیغنی تعلیمدن اوتری وانلرك محبوبنك بی‌وفا وبی‌بقا اولدیغنی
انلره تفهیمدن اوتری دینلمشدر اما شارحلر بو بر قاچ بیتك معناسنده خطا ایتمشلر
وهر بری بومحله مناسب اولمین معنی سمتنه کیتمشلردر انلرك وبردیکی معنالری معنی ظن
ایتمك جائز اولنلردن دکلدر فلیعلم ❊ مثنوی ❊ عقل را خط خوان آن اشکال کرد ❊
تا دهد تدبیرها را زان نورد) حق تعالی حضرتلری عقلی اول اشکالك خط خوانی
ایلدی تاکه عقل تدبیرلرنده اندن نورد ویره اشکال فتح همزه ایله شکلك جمعیدر اما
کسر همزه ایله اوقنسه دخی جائزدر مشکل معناسنه‌در اما اولکی وجه اولیدر یعنی
الله تبارك وتعالی عقلی اول خیال کبی اولان جسم اوحنك اوزرینه تصویر ایلدیکی
اشکال بدیعه‌یه خط اوقویجی قیلدی تاکم عقل اول اشکالدن تدبیرلره دورمکلك

و بر يعنى تدبيرلرينى اول بره اشكال صرف ايلمكدن طى ايدوب بر يره جمع ايليه
و بر اشكالده پراكنده ايليه ديمك اولور امابوندن اولى معنى اولدركه ديده الله تعالى
عقلى صحيفهٔ عدم ولوح خيال اوزره تصوير وتحرير ايلديكى اشكال بديعه وصور
عجيبه نك خطلرينى اوقويجى واول قلم قدرتك نقش ايلديكى نقوشى مطالعه قيليجى
ومتفكر اوليجى ايلدى تاكم عقل اول اشكال بديعه يى وصور عجيبه يى مشاهده قيله
وصانعنك قدرتنى بيله وانك صنع باكمالنده حيران اولوب تدبيراتنى طى ايليه يعنى
صنع الهيده وآثار ربانيده برمرتبه واله وحيران اوله كه اسقاط تدبيرات قيله
و بوجمله نك موجد وصانعنه طالب اوله ولوح عدمه ناظر اولقدن خالى قالميه وعقلنى
خط خوان اشكال معنوى ايلمكدن برى ايليه

﴿ تنزل لوح محفوظ وادرك عقل هر كسى ازان لوح عقل مثل جبرئيلست ونظراو
بتفكر بسوى غيب كه معهود ازلوح است در تفكر واندیشهٔ كيفيت معاش و بيرون
شدن كارهاى هر روز بنه مانند نظر جبرئيلست در لوح وفهم كردن او ازان ح ﴾

بو سرخ شريف اول بيان ايلركه عالم انفسده اولان عقل آفاقده اولان حضرت جبرئيلك
مثلى درواول عقلك ديدهٔ تفكرله اولان نظرى شول برغيب جانبنه كه اول عقلك معهوديدر
تفكر ايلمكده ومعاشك كيفيتنى انديشه ايلمكده وهر كونه منسوب اولان كارلردن بيرون
اولمقده ونجات بولمقده جبرئيلك لوحه نظرى كبيدر وجبرئيلك لوح محفوظدن فهم
بلمسى مانندیدر بو سرخده نظر اوصيدا ومانند نظر جبرئيلست اكا خبر واقع
اولمشدر واندیشهٔ كيفيت معاش درانديشه تقديرنده اولوب انديشه اوزره معطوف
اولور خلاصهٔ كلام وتوضيح مرام بو يله ديمك اولوركه انسانك نفسنده اولان
عقل عالم آفاقده اولان جبرائيل عليه السلامك مثلنده درواول عقلك كندويه
معهود ومألوف اولان عالم غيبك جانبنه حين تفكرده معاشك كيفيتنى انديشه
قيلنده وهر كونه منسوب اولان كارلردن خلاص اولمقده ديدهٔ تفكرله نظر ايلمسى
حضرت جبرائيلك لوح محفوظه نظر ايلمسى وانكدن معانى واسرارى فهم قيلمسى
كبيدر ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ چون ملك از لوح محفوظ آن خرد * هر صباحى
درس هر روزه برد * بر عدم تحريرها بين بى بنان * وز سوادش حيرت سوداييان)
ملك كبى لوح محفوظدن اول عقل دراك هر بر صباح هر كونك درسنى اخذ ايدر بنان
وخامه سز عدم اوزره تحريرلر كور واول تحريرلرك سوادندن سوداييلرك حيرتنى كور
بنان برمقلره ديرلر بعض نسخه ده بى بنان برينه بابيان واقع اولمشدر وخلاصهٔ
كلام بو يله ديمك اولوركه ملك مقرب لوح محفوظدن علم غيبى نيجه اخذ ايلرسه
وحقايق واسرارى نيجه استفاده قيلورسه عالم انفسده اولان عقل دخى هر بر صباح
هر كونك درسنى وعلمنى لوح محفوظدن اخذ ايلر زيرا عقل هر صباح هرنى بيلورسه

و بيلديكنه كوره هرنه عمل قيلورسه اول بيلديكى وعمل قيلديغى لوح محفوظده
ثابت اولمشدر نتكيم (وكل شئ فعلوه فى الزبر وكل صغير وكبير مستطر) آيتلرى
ودخى (كل شئ بقدر حتى العجز والكيس) ودخى (وكل ميسر لما خلق له) حديثلرى
بو معنايه دلالت ايدركه صغير وكبير ونقير وقطمير انسانك حالى هرنه ايسه لوح قدرده
تقدير اولنمشدر بو علمك مسابه داخل و ياصباحده واصل اوله اول كونده واول
كيجه ده كنديلك حالنى لوح قدردن اوقور وانده نه تحرير وتقدير اولندى ايسه اول
كار اول كونده كا بسر كاوب اكا شروع قيلور عدم اضافى اوزره حسن اى عاقل
بى بنان و بى خامه تحريرلر ونقطيرلر كوركه اول لوح اوزره تحرير اولنان كلماتك
سواد وظلمتندن سودايى اولان كمسه لرك وله وحيرتى واردر سودايلردن مراد اهل
دنيا واصحاب نفس وهوادر بونلرك امور اخرويه ده واعمال دينيه ده حيرن اولملرى
لوح قدرده ثابت اولان تحريرلرك سواد ظلمتندندر اكر بونلرك لوح قدرده اولان
تحريرلرى نورانى اولسه يدى بونلر بو دنياده حيرت وضلالتده قورتلوب مهتدى
اولورلردى ﴿ مثنوى ﴾ هر كسى شد بر خيالى ريش گاو * گشته در سوداى گنجى
كنج كاو) هر بركسه جهانده برخيال اوزره ريش كاو اولدى بر كنجك سوداسنده
بوجق قازيجى اولمش ريش كاو شول كمسه يه ديرلركه بردنى وخسيسه تابع اوله
نتكيم جلد اولكده قريب وزير حكايه سنده بونك تحقيقى مرور ايلدى بونده
ريش كاودن مراد طالب دنيا وتابع نفس وهوا اولور كنج كاو وصف تركيبيدر كاو
كاف عربيله كاويدن لفظندن قازق معناسنه در بو بيت و بونك مابعدنده اولان
ابيات شريفه سودايى اولان كمسه لرك لوح قضا وقدردن عقلارى كنديلرك
حقنده ثابت اولان تحريرلرينى اوقويوب اول تحرير وتقديراولنان معنانك مقتضاسى
اوزره هر برى بر كارك طالبى وبرحالك مائل وراغبى اولمشدر واهل فراست اولان
بونلرك اجسادنك افعال واعمالنه باقوب لوح قدرده بونلر حقنده تحرير وتقدير
اولنان احكامك آثارى ايديكنى بيلمشدر مثلا سودايلردن هر بر كمسه بردنى خياله تابع
اولمشدر بر كنج وخزينه نك عشقنده وسوداسنده بوجق قازيجى وكنز ودفينه
آرايجى اولمشدر من آنك جهدنى بو كاره مشغول اولمش كورد كمسه بيلورسن كه برخياله
تابع اولمشكه اول خيال لوح قدرده تحرير وتقدير اولنان معنانك اثريدركه اول
طالب كنج ودفينه اولان شخصك وجودينه تأثير ايدوب اول شخصك وجودى
بوحالدن اول خياله تابع اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾ از خيالى گشته شخصى پرشكوه *
روى آورده بمعدنهاى كوه * وز خيالى آن دگر با جهد مر * رو نهاده سوى دريا
بهر در * وان دگر بهر رهب در كنشت * وان دگر اندر حريصى سوى كشت)
برخيالدن بر شخص پرشكوه اولمش كوهك معدنلرينه يوز كتورمش واول بر غيرى

دخی خیالدن اجی و مشکل جهدله دردن اوتری دریا جانبنه یوز قومش واول
برغیر بی نره بندن اوتری کنیسا ده واول برآخری حریصلک ایچره کشت و مزرعه
جانبنه یعنی ای صاحب فراست واهل کیاست اولان کسه کور وبو خلایقک احوال
مختلفه سنه نظرایه کورکه اول برشخص برخیالدن پرشکوه و پرهیبت اولمش حتی
طاغلرک معادنی جانبنه توجه قیلمش واول معادنده نیجه کارلر و هنرلر اظهار ایلمش
واول برکسه یی دخی کورکه صعب و مشکل اولان سعی وجهدله برخیالدن اوتری در
ولآلی استخراجندن اوتری دریا جانبنه یوز قومش وغواصلک کارینه مشغول
اولمش واول برآخری دخی کورکه رهبانیدن اوتری کلیسالر ایچره خدمت وریاضته
مشغول اولمش واول برآخری دخی کورکه حریصلقده قالوب مزرعه لر جانبنه کتمش
واندن نیجه زرائع وفوائد اتخاذ ایتمش ﴿مثنوی﴾ ازخیال ان رهزن رسته
شده * وازخیال این مرهم خسته شده * در پری خوانی یکی دل کرده کم *
برنجوم ان دیگری بنهاده سم * این روشها مختلف بیندرون * ازخیالات ملون
زاندرون) اول رهزن خیال جهتدن قورتلمش اولمش وخیالدن بوکسه خسته نك
علاج ومرهمی اولمش بریسی پری خوانلقده کوکلنی کم وضایع ایلمش اول بری دخی
نجوم اوزره سم وقدم قومش بوروشلری ناظر اولان خارج عالمده مختلف کورر
درونده اولان ملون وکوناکون خیاللردن بیلدکه سنك قالی مقدر اولورسه متعدی
اولور که اکا کوره معنی و بربلدی امافاعلی مقدر اولمزسه فعل لازم معناسی ویر باوب
معنی بوروشلر طشره ده مختلف کورینور دیمك اولور یعنی لوح قدرده تحریر
اولنان تقدیرك اثرندن برخیال بررهزنك قلبنه کلمش واکا تأثیر قیلمش واول رهزن اول
خیالدن اوتری رهزنلکدن قورتلمش اولمش واول لوح قدرده مسطور اولان احکامك
آثارندن برخیال دخی برکسه نك قلبنه کلمش واندا تصرف قیلمش واول کسه اول
خیالدن اوتری خسته دللرك مرهمی اولمش ونیجه شکسته لره درمان قیلمش و برکسه یه
دخی لوح قدرده تحریر اولنان حکمك اثرندن برخیال کلمش اول کسه اول خیالدن
اوتری جن و پری دعوتندن قلبنی کم وضایع ایلمش و برکسه یه اول خیالدن کلوب
تأثیر ایلمش اول خیالدن اوتری علم نجومك تحصیلی اوزره قدم قومش وخاصیات
کواکبی بیلمکه وتأثیرات نجوم ایچون رصد بغلمغه مشغول اولمش پس بو اجساد
ناسه ناظر اولان کسه بو حرکات مختلفه یی واعمال متنوعه یی خارجده مختلف وکونا
کون کورر درونده اولان خیالات ملونه دن زیرا هر کسك جسدی درونده اولان
خیاله موافق حرکت ایلر وقلبنده اولان خیالك مقتضاسی هرنه ایسه انك بدنی اکا
کوره تك ویوقیلور چونکه ناسك بوجسدلرینك حرکاتنی کوناکون کوررسن
معلوم اولدیکه درونلرنده اولان خیاللری دخی کونا کوندر واول درونده اولان

خیالات ملونه ومختلفه لوح قضا وقدرده هر کسك حقنده تحریر اولان احکام
وتقدیر انك اثرلریدر پس هر کسك عقلی لوح قضا وقدره ناظر در انده تحریر
اولان حکم وتقدیر هرنه ایسه آنك اثری برخیال شکلنده کلوب عقل وقلبنه سرایت
قیلور پس جسد اول مؤثر اولان خیاله کوره حرکت قیلور وخارج عالمده بو اجسادك
حرکات مختلفه سندن واعمال متنوعه سندن احکام قضانك مختلف اولمسی (وقل کل یعمل
علی شاکلته) آیت کریمه سنك موجبنجه هر کس لوح محفوظده ثابت اولان
شاکله سی اوزره عمل قیلمسی عارف اولنه ظاهر اولور ﴿مثنوی﴾ این دران
حیران شده کاربر چه است هر چشنده ان ذکر انافیست) بو اول کیمسه نك
خصوصنده حیران اولمشکه اول نه کار اوزره در هر طاد یجی اول غیر یسنی سلب
ایدیجیدر یعنی بو برکیمسه که برخیاله مقید اولمش واول خیالك مقتضاسی
اوزره سلوك قیلمشدر اول برآخر کیمسه که بونك مبتلا اولدیغی خیاله مخالف
کندی مشربنه مناسب برخیاله مبتلا اولوب آنك مقتضاسنه کوره سلوك
قیلمشدر اول کیمه بو کیمسه نك کاروشاننده حیراندر بویله دیوکه ای عجب
اول کسنه نه کار بیهوده اوزره در بنم اختیار ایلدیکم عملی اول نیچون ایشلمز
وبنم ذاهب اولدیغم طریقه نیچون ذاهب اولمز حاصل کلام هر شول کسه
برخیالدن ذوق المش و برخیالدن لذت بولمشدر اول مخالف برخیال آخردن
ذوق المش و برخیال دیکردن لذت بولمش کسه یی نفی ایدیجی اولوردیرکه
آنك کاری باطلدر وروش ومذهبی بی معنادر بو کسه کندی مشربنده اولنك
حقنده بوکونه سویلر (کل حزب بما لدیهم فرحون) آیت کریمه سنك
مقتضاسنجه نظر ایلسك هر کس کندیلرك قتنده اولان کاروکرداره فرحناك
اولمشلر ومشربلرینه ومذهبلرینه مخالف اولانی نفی قیلمشلر ﴿مثنوی﴾
آن خیالات ار نبد نامؤتلف * چون ز بیرون شد روشها مختلف * قبله جانرا
چو پنهان کرده اند * هر کسی رو جانبی آورده اند) اول درونده اولان
خیالات اکرنامؤتلف اولمیدی بلکه مؤتلف ومتحد اولیدی طشره دن روشلر
وحرکتلر نیچون مختلف اولوردی پس طشره دن اجسادك روشلرینك مختلف اولمسی
درونلرده اولان خیالاتك مختلف ونامؤتلف اولمسنه دلالت ایلر جان قبله سنی
چونکه پنهان ایلدیلر هر برکیمسه یوزی برجانبه کتورمشلردر حاصل کلام
اولدر که خارج عالمده اولان اجسادك حرکات مختلفه واعمال متنوعه سی
بواطن اجسامده اولان خیالاتك مختلفه ونامؤتلفه اولمسنه دلالت وشهادت ایلر
اکرچه نشئه اختلافات اناس اصل اعیان ثابته لرینك مقتضاسی لوح قضا
وقدرده اعیان ثابته لرینك مقتضاسنه کوره تحریر اولنان احکامك آثاریدر

ولكن بحسب الظاهر چونكه جانِ قبله‌سی عيون ادراك اناسدن مخفی و پنهان
اولديلر بو اجلدن هر بری بر وجهه باطنی بر جانبه كتورشلر دوانی كنديلرينه
معبود و قبلهٔ جان اتخاذ ايتمشلردر (ويحبونهم يحبون صنم) آيت كريمه‌سنك
موجبنجه اگرچه هر بری كندی زعمجه برابو صنع و عمل ايلدك صنورلر ولكن
اكثری قبلهٔ جان اولان حضرت يزدانه متوجه اولمقدن دور و انك رضاسنه موافق
اولان عمل ايشلمكدن مهجور اولمشلردر يوم تبلى السرائر موجبنجه يوم حقيقت
ظهوره كلوب سرائر و حقايق آشكار اولدقده هر كسك نه جانبه متوجه اولديغی
و نه عمل ايچون سعی و همت قيلديغی ظهوره كلور و بونلرك اكثری اول كونده
بو نيت اوزره ظن ايتدكلری شيلرك خلافنی بولورلر كه بو بابدن دخی معلومك اولور

❁ تمثيل روشهای مختلف و همتهای گوناگون با اختلاف تحری متحريان
در وقت نماز قبله را وقت تاريكی و تحری غواصان در قعر دريا ❁

بو معنی برقاچ گوناگون همتلری و مختلف اولان روشلری تمثيل و تشبيه ايلمكدر
نماز وقتنده و تاريكلك زماننده قبله‌يی متحری اولنلرك تحريسنك اختلافنه يعنی
خلافك مذاهب دخی غواصلرك قعر دريا اولان تحريلرينك اختلافنه مخالفه‌سی
وهم متنوعه‌سی شب ظلمانيده نماز وقتی اولدقده قبله‌يی احتياطله طلب ايدوب
هر بری بر جانبه قبله ديو متوجه اولان متحريلرك تحريسنك اختلافه بكزر
و دخی غواصلر دريانك ديبنده ايدكه هر بری در و جواهر طلبنده تحری ايليوب
ليكن كيمی در و جوهر اعتقاديله توبره‌سنه سنكريزه قويوب و كيمی دخی رمال
كاتلك و كيمی دخی جوهر ايلك قويوب دريادن طشره چقدقده هر برينك تحری
و قصدلرينك اختلافنه بكزر زيرا بوناس دخی ظلمات بشريتده هر بری بر مذهبه
ذاهب اولمش و بر مرادك حصولی ايچون سعی و همت قيلمش هر برينك اعتقادی
اولدركه ذاهب اولديغی مذهب حق اولوب بذل همت ايدوب حصولی ايچون
سعی ايلديكی مراد كنديسنه نافع كلور ليكن روز حقيقت عيان اولدقده و قبلهٔ
جان ظهوره كلدكده اكثر كسه‌نك تحريسی و قبله‌سی باطل اولديغی عين
اولوب و نافع ظن ايلدكلری مرادی مضر اولديغی ظهوره كلور (وبدا لهم من الله
ما لم يكونوا يحتسبون) آيت كريمه‌سنك فحواسی اوزره بلكه بونلره الله تعالى
حضرتلرندن ظن ايتمدكلری شيلر ظاهر اولور ❁ مثنوی ❁ همچو قومی كه
تحری می كنند * بر گمان قبله سويی می تنند * چونكه كعبه رونمايد صبحگاه * كشف
گردد كه كه گم كردست راه) بوناس مختلفه ده شول بر قومه بكزر كه تحری
ايدرلر قبله خيالی اوزره بر جانبه طوتارلر چونكه كعبه صباح وقتی يوز كوستره
منكشف اولور كه يولی كيم كم وضع ايتمشدر يعنی بوناس قصد و همتلرنده

شول بر قومه بكزر كه شب ظلمتده قبله خيالی اوزره بر جانبه توجه ايدرلر كه
بونلرك هر بريسی بر مذهبی اختيار ايتمش و قبلهٔ حقی بو جانبده در ديو اول جانبه
كتمش چونكه صبح حقيقت اوله و قبلهٔ جان ظهوره كلسه بو جمله‌يه منكشف
و ظاهر اولور كه يولی كيم غائب ايتمش و قبلهٔ باطله نه كونه كعبه يوز كتورمشدر
❁ مثنوی ❁ يا چو غواصان بزير قعر آب * هر كسی چيزی همی چيند شتاب *
برامید گوهر و در ثمين * توبره پر می كنند از آن و اين) ياخود بوناس غواصلره بكزر كه
آبك قعری التنده هر بر كيمسه بر شيئی سرعتله دوشورر گوهر و در ثمين اولمق
اميدی اوزره توبره‌لرنی آندن و بوندن پر ايدرلر يعنی بوناس سعيلرينك مختلف اولمسنده
و همتلرنی گوناگون يوله صرف قيلمسنده شول غواصلره بكزر كه دريانك ديبنده
هر بريسی سرعتله بر نسنه‌يی جمع ايدوب جوهر و در ثمين در ديو امداد ايدوب
توبره‌لرين طولدررلر ❁ مثنوی ❁ چون بر آيند از تك دريای ژرف * كشف
گردد صاحب در شگرف * وآنكه كه برده مرواريد خرد * وآنكه كه سنك
ريزه و شبه برد) چونكه اول غواصلر دريا اولان دريانك ديبندن يوقاری و كناره‌لره
وقتده در شگرفك صاحبی كشف اولور و اول بر غواص بوندنكه خرده مرواريد
ايلتدی و اول بر غواصكه خرده طاش و بونجق ايلتدی ظاهر اولور شبه
وزن ايچون تشديد ايله اوقونور كذلك بوناس دنيا دريانك ديبندن يوقاری چيقوب
آخرت صحراسنه وصل و داخل اولهلر يوم تبلی السرائر آيت كريمه‌سنك مضمونی در
عظيم كبی اولان ايمان و اسلامك و توحيد و عرفانك صاحبی جمله‌يه منكشف اولوب
و اول بريسنك مرواريد خرده كبی اولان پراكنده اعتقادی و اول بريسنك سنك
ريزه و شبه كبی اولان قلبنك خيالی فسادی عيان اولوب ظهوره كلور حاصل
كلام هر كس وجودی توبره‌سنی نه كونه اعتقاد و علم و عمل ايله طولدردی ايسه
ظلمات دنيادن خلاص اولوب روز آخرته واصل اولدقده نيك و بدی نه ايسه
آنی كورر اگر توحيد و ايمان و عرفان و ايقان جوهرلريله وجودی توبره‌سنی
پر ايلدی ايسه شاد و مسرور اولور وجد و ثنا قيلور و اگر كفر و عصيان
و جهل و طغيان صفتلريله طولدردی ايسه اول كونده (يا ليتها كانت
القاضية ما اغنى عنى ماليه هلك عنى سلطانيه) ديو بيهوده بيره تمنيلر ايليه
دنك نقلی كه كركه اسكندر ذو القرنين آب حيات طلبی ايچون برقاچ يوز سوار
كيمسه ايله ظلماته كيتمشلر و آب حياتی آراجق و جواب ايتمشلر چونكه آنی
بولمقدن نا اميد اولوب كيرو عالم روشنالق جانبنه كلوركن بر موضعه كلدكلركه
اول موضعك زمينی جانداری ديبی در و جواهر ايله و لعل و ياقوتله ايمش اسكندر
آت باشنی چكوب طورمش و اول طائفه‌يه ديمشكه شو موضعده اولان چيقادر

وجواهر در حق تعالی بکا نی الهام ایلدی آلك بونی توپره لر یکرنه طولدرك
تا وشنالق عالمنه واصل اولدقده بونلرسزه عظیم نفع وفائده سی اولوب غنی
اولورسز وفقردن قورتلورسز دیمش بعضلر اسکندرك سوزینه تصدیق
واعتقاد ایدوب توبره لرین طولدرمشلر بعضلر دخی انکار ایدوب بونده جواهر
اولدیغی نه دن معلوم در ومجرد آنك سوزیله بر باری کتورمك نه قید ومشقتدر
دیوب توبره لرینی خالی قومشلر پس اسکندر برقاج قدم اول موضعدن بری کلدکده
اول توبره لرینی خالی قوین کیمسه لردن بعضی پشیمان اولوب اسکندرك
سوزی صادق اوله و بوموضعده دخی بلکه دروجواهر اوله دیوب توبره سنی کندی
اعتقاد ایلدیکی یردن طولدرمش و برقاج قدم دخی بری کلدکده اول اسکندر
اشارت ایلدیکی موضعده توبره سنی طولدرن کیمسه بر حقیق نامعلوم باری
کوتورمك نه زحمتدر دیو کرتوردکاری توبره یی سرنکون ایدوب ایچنده اولنی
دوکمش وبعضی اسکندرك سوزی البته بیهوده دکلدر دیوانی محکم حفظ ایتمش
حاصل کلام بوجمله طائفه ظلمتدن چیقوب روشنالق عالمنه کلدکده انلرکه پر انکار
ایتمشلر وانلرکه غیر موضعده توبره لرنی طولدرمشلر ایدی انلرتوبره لرنده سنك
ریزه وشبه کورمشلر وانلرکه توبره لرنی پر ایلدکدنصکره دوکمشلر ویاخود اصل
پر ایلیوب خالی قومشلر واول دروجواهرله غنی اولنلری کوروب دیمشلرکه یا او یا لتاویا
حسرتا بز اسکندرك سوزنی طوتمدق وآنك دیدیکی یردن اخذ ایتمدك پس اول کامل
سوزن طوتانلر بو یله سعادته واصل اولدیلر و بز محروم ومغبون قالدق ورسوای
اولدق ❦ مثنوی ❦ هکذا یاوم باساهره * ذات افتضاح فاهره)
انجین بونلری امتحان واختبار ایلرساهره ده افتضاح صاحبی قهرایدیجی فتنه
ساهره قیامت برینه دیرلر وعرصه قیامته ساهره تسمیه اولنمسی خلق خواب
غفلتدن اویاندریغندن اوتر یدرز یراخلق اندر کال خوفلرندن بیدار اولهلر یا او یلی
بیلودن فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر هم محلا منصوب آنك مفعولیدر که راجعدر
مقدما ذکر اولنان قومه باساهره دیا یعنی قیدر ظرفدر یبلو فعلنه فتنه لفظا
مرفوع یبلو فعلنك فاعلیدر چون فاعل مؤنث غیر حقیقی اوله وفعل آنك ظاهرینه
اسناد اونسه فعلده علامت تأنیث اولمق جائزدر نته کم یبلو فتنه لفظنه اسناد اولنوب
علامت تأنیث ایله ایراد اولنمدن ذات لفظا مرفوع آنك صفتیدر افتضاح لفظنه
مضافدر وافتضاح لفظی مضاف الیهیدر قاهره لفظا مرفوع فتنه لفظنك
صفتیدر قافیه دن اوتری تنوین محذوف اولوب تا هایه منقلب اولوب ضمیراه
اوقنور یعنی اکا اول شول ذکر اولنان فخریلر وغواصلر کبی مختلف الاحوال اولان
ناسی امتحان واختبار ایلرارض قیامتده فضاحت صاحبی اولان فتنه قاهره

اول کونده چوق کیمسه لر کندیلرنی دنیاده ایوصانورلردی بدبوله
ونیجه لر دخی کندیلرینی مقبول حق صانورلردی مردود اوله لر ونیجه
عابد خدا ایکنلر کندیلرینی اول کونده عابد هوا کوره لر وقبله حقیقته
متوجه ایزدیلر کندیلرینی اول قبله دن روکردان اولمش واعراض قیلش بوله لر
ودریای علم ومعرفته غواص اولدق واندن نیجه جواهر وزواهر بولدق و توره قلبمزی
آنکله طولدردق دیو افتخار ایلیلر اول کونده جواهر وزواهر یرینه بی معنی
اولان قیل وقال وبحث وجدال بوله لر حاصل کلام اسکندر وقت اولان کامل
ومرشد فاضلك دیدیکی محلدن جواهر علم وعملی اخذ ایلین وآنی اخذ ایلدکدنصکره
روز آخرته دك آنی تحمل ایلمکه صبر قیلین کسنه لر عالم آخرنده کندی وجودلری
توره سنی خالی وعمرلرنی ضایع کوردکلرنده رسوای اوله لر (ویاحسرتا علی
مافرطت فی جنب الله) دیو حسرت وندامتلری کندیلره دعوت قیله لر
❦ مثنوی ❦ همچنین هرقوم چون پروانکان * کرد شمعی پرزنان اندر جهان
❁ خویشتن برآتشی برمی زنند * کرد شمع خود طوافی می کنند) بونجلین هر
قوم پروانه لر کبی جهانده برشمعك اطرافنده قنادلوریجی و طواف قلیجیلر
وکندیلرنی برآتشه اوررلر وکندیلرك شمعی چوره سنده برعظیم طواف ایدرلر
یعنی مقدما ذکر اولنان فخریلرك برجانبه توجهی وغواصلرك علی العمیا برنیجه
شیٔ جواهر ومروارید زعم ایلیوب اخذ ایلدکاری کبی هر برقوم دخی پروانه لر کبی
بوجهانده کندی محبوبلرینك اطرافنده طولنجیلر وآنی طالب اولیجیلردر که هر
کسك مشتهای نفسانیسی ومقتضای طبیعیسی فی المثل برشمع ویاخود
برآتش شعله دار کبیدر بو قوم ایسه کندیلرینی بر آتش اوزره پروانه کبی اوررلر
کندك مرادی شمعنك اطرافنی پروانه کبی طواف قیلورلر ❦ مثنوی ❦ برامید
آتش موسی بخت * کز لهیبش سبز تر کرده درخت * فضل ان آتش شنیده
هر رمه * هر شرر را آن کمان برده همه) موسای بختك آتشی اولمق امیدی
اوزره که آنك لهیبندن درخت سبزتر اولور واطافت بولور هر سوزی اول
آتشك فضلنی استماع ایلمشدر وهر شرره جمله سی اول کمانی ایلمشدر مقدم حضرت
موسی علیه السلام شعیب پیغمبر علیه السلامدن اجازت الوب کندی اهلیله
وادی ایمنه کلدکده کیجه اولوب خاتونلری وضع حمله قریب اولوب برآتش یاقمق
لازم کلوب اول حینده اطراف واکنافی بر مقدار آتش طلب ایتمك ایچون جست
وجو قیلدقده وادی ایمن کنارنده اکا برآتش شعله دار کورنوب (فقال لاهله
امکثوا انی آنست نارا لعلی آتیکم منها بقبس اواجد علی النار هدی) آیت
کریمه سنك مقتضاسنجه کندی اهلارینه دیدیکه بن برآتش کوردم سن بونده اکلن

بولابكه اندن برشعله آلم وياخود برآتش دليل صورتنده نار شكلنده بولوب اول آتش
جانبنه كلدى وقتاكم آتشه قريب اولدى حق تعالى اكا كندى مرادى
صورتنده نار شكلنده برشجردن تجلى ايلديكه اول نار حد ذاتنده نور ايديكه آندن
اول درخت بالمبوب سبز ولطيف تراولمشيدى چونكم حق تعالى حضرت موسى
عليه السلامه كندى مرادى اولان نارشكلنده تجلى ايلدى پس هر براهل نفس
اول بخت وسعادت موسانك مرادى اولان آتشه حق تعالينك تجليسى
اولديغى اميد اوزره كه اول نار تجلينك شعله سندن درخت لطيف تروتازه
تراولمشدى اول آتش تجلينك فضيلتنى هر برقوم اشتمش وآنى علماسندن كوش
ايتمش پس بوجمله سى بومظاهر كونيه ده هر شرر ولمعه يى كه كورمش آنى نار تجلى
الهى كمان ايلمش يعنى اهل نفس اولان طائفه دن هر برى نفسلرينك مقتضاسى
اوزره برمرادى ومقصودى طالب اولمشلر واول مراد ومقصود آنلره شعله ولمعه
كبى كورنمش بونلر ايسه حق تعالى حضرتلرينك حضرت موسى عليه السلامه
كندى مرادى اولان شعله شكلنده تجلى ايلديكنى اشتمش ايدى پس بونلرك عقللرى
دخى بونلرك نفسلرينه بويله دركه بوسنك مراد ومحبوبك اولان لمعه وشعله تجلى
الهيدر حضرت موسى عليه السلامه حق تعالى حضرتلرى شجردن تجلى ايلديسه
سكا دخى بوشيئك درخت وجودندن تجلى ايلدى بونده كورديكك پرتو تجلى
الهيدر وبوصورنده مشاهده ايلديكك لمعه ظهور ربانيدر بوكروه ضلالت قرين
كنديلرك نفسانى اولان مرادلرنى ومحبوبلرنى حضرت موسى عليه السلامه
اولان حق تعالى حضرتلرينك نار شكلنده ايلديكى تجلى يه قياس ايدوب اويله
ظن وكمان ايدرلر ﴿مثنوى﴾ چون برايد صبحدم نور خلود * رونمايد
هريكى چه شمع بود * هر كرا برسوخت زان شمع ظفر * بدهدش ان شمع خوش
هشتادپر) چونكم صباح وقتنده نورخلود ظهوره كله هر بريسى نه شمع ايدى
يوزكوستر هركيمك كه اول ظفر شمعنده پروبالى ياندى اول خوش ولطيف شمع
اكا سكسان پروبال ويريعنى چونكم باقى وخالد اولان نور الهى صبح قيامتده
ظهوره كله وطلوع قيله بوخلقك طالب اولدقلرى شمعلردن هر برى وجه
حقيقتلرنى كوستركه بونلر حد ذاتنده نه كونه شمع ايدى ظهوره كلور وهر كس
كندى مرادى شمعنك حقيقتنى بيلور حقميدر وياخود باطلميدر كما ينبغى انى
مشاهده قيلور هر شول كمسه نك كه اول ظفره ونصرت وقدرته متعلق اولان شمعدن
پروبالى ياندى اول لطيف وشريف اولان شمع حقيقى اكابى قياس پروباللر ويرر
يعنى هر شول كمسه نك كه وجودى وقوت وقدرتى اول ظفر ونصرت صاحبى
اولان شمع الهى ومحبوب حقيقيدن يانمش اوله واكا عبادت وپرستش ايلمكده

وجودنى خرج ايلمش اوله حق تعالى اكا نيجه يوز وجود وقوت وقدرتلر ويرر
وآنى مقعد صدقده ومرتبهٔ كماليه ايركورر ﴿مثنوى﴾ چوق پروانه دوديده دوخته
* مانده زير شمع بدپرسوخته * مى طپيد اندر پشيمانى وسوز * مى كند آه از هواى
چشم دوز * شمع اوكويد كه چون من سوختم * كى ترا برهانم از سوز وستم *
شمع اوكريان كه من سرسوخته * چون كنم من غيررا افروخته) پروانه بلوكى ايكى
كوزلرنى ديكمش بد وقبيح شمعك التنده پرسوخته قالمش دوخته اولمق بصرلرى
حقيقت نورنى كورمكدن اعمى اولملرندن عبارت اولور اول پروانه كروهى
پشمانلقده وسوزده حركت واضطراب ايلر دنياده مبتلا اولدقلرى چشم
ديكيجى واعمى ايديجى هوادن آه ايدرلر اول وقت آنك شمعى اكا دير كه چونكه بن
ياندم وفانى اولدم پس بن سنى سوز وستمدن قچن خلاص ايدرم قيامت كوننك
شمعى اغليجى بويله ديو كه بن باشى يانمش بن غيرى بى نيجه افروخته وروشن ايلرم
حاصل كلام ونتيجهٔ مرام اولدر كه چونكم صبح قيامت ظهوره كله ونور باقى
طلوع قيله شمع حقه پروانه اولان وقوت وقدرتنى آنك محبتنده افنا قيلان عاشقلرينه
حق تعالى نيجه قوت وقدرتلر واحسان ونعمتلر ويره اما شول كروه ضلالت
قرين كه هر برى هوالرنى اله اتخاذ ايتمش وحظ نفسلرى جانبنه كتمش آنلرك يوم
قيامتده ايكى كوزلرى اعمى اوله وقبيح اولان شمع مرادلرينك قتنده قوت
وقدرتلرى كتمش وكنديلرينى آتش قهر خدا احراق ايتمش كوره لر اول كونده
حرقت وندامت ايچره مضطرب اوله لر وفلاكتده قاله لر وكوزلرنى اعمى ايديجى
وقلبلرنى ستر قيليجى هوادن آه فرياد ايده لر وكنديلرينك شمع مرادنه التجا ايدوب
بزه فريادرس اول ودرمان ايله ديه لر انلرك شمعى بونلره ديه كه چونكم بن نار قهر
الهيدن ياندم وكندى نفسمى عذاب خدادن تخليص ايلمكه قادر اوله ميوب عاجز
قالدم بن سنى سوز وستمدن خلاص ايلمكه قچن قادر اولورم آنك محبوبى اولان شمع
ناله وكريه قيله بويله ديوكه بن باشى يانمش وآتش قهره مبتلا اولمش غيرى كمسه يى بنى
نوجهله منور وشعله لو ايلرم اى دنياده بكا پروانه كبى عاشق اولان وار كندى
حالكه مقيد اول بندن سكا درمان يوقدر ديه

﴿تفسير ياحسرتا على العباد﴾

بو سرخ شريف سورهٔ يس ده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى
(ياحسرتا على العباد) حسرته بوندايا ملائكه دن اوله وياخود ثقلينك مؤمنلرندن
اوله پس ملائكه وياخود بعض مؤمنين ديه لر كه اى حسرت وندامت حاضر اولكه
سنك وقتكدر شول عباد اوزره كه (ما يأتيهم من رسول) بونلره رسولدن
بر رسول كلدى (الا كانوا به يستهزؤن) انلر اول رسولى استهزا ايدر اولديلر پس
نصحاى دين ووعظاى اهل يقين كه سعادت دارين انلرك نصيحت وارشادلرينه

منوط ومربوطدر هر كم انلرى استهزا ايدرسه لايقدر كه متحسرون انلرايچون
تحسر ومتلهفون انلره تلهف ايدرلر ❁ مثنوى ❁ اوهمى كويد كه ازاشكال
تو ❁ غره كشتم ديرديدم حال تو) اول غافل دير كه سنك شكللركدن غره اولدم
سنك حالكى كيج كوردم يعنى معبود حقيقيدن غافل اولان وكندى هواى نفسنى
اله اتخاذ قيلان كسه كنديسنك شمع مرادنه ومقصود فؤادينه يوم قيامتده دير كه
اى بنم محبوب ومخدومم بن سنك دنياده اولان لطيف شكللريكى وبديع وجميل
اولان صفالريكى كوروب اكا مغرور ومخدوع اولدم وسنك حقيقت حالكى قتى
كيج كوردم حيفا وحسرتا كه بن سنى روز آخرتده بكا نافع صانوردم سن خود
عين ضرر ايمشسن ديه ونيجه حسرت وندامتلريله ازاشكال تو خطابى مقدم اولان
شمعه در و شمعدن مراد مطلقا حقدن وحق تعالينك رضاى شريفندن
غيرى اولان مقصودلر ومخدوملردر اكر نفس وهوا اولسون واكر دنيا وما فيها
اولسون واكر اهل دنيا واكر اهل زرق وريا اولسون بو جملهسى شول شمع باطل
وفانى كبيدر كه كندى پروانهلرنى وطالبلرنى ياقوب ييقرلر وانلره يوم قيامتده
اصلا نفعلرى اولمديغندن ماعدا نيجه توبيخ وتقريعلر دخى ايلرلر ❁ مثنوى ❁
شمع مرده باده رفته دلربا ❁ غوطه خوردازننك كزبينئ ما) شمع سونمش وبزم
نهايت بولوب باده كتمش ودلربا بزم كزبينلكمزك ننك وعارندن غوطه ييدى
شمعدن مراد بونده هرشيئك صورت ظاهرهسنده اولان پرتو وحسندر كه بى
عقل اولان پروانهلر اول عاريتى اولان حسن ولمعه يى كوروب اكا فريفته اولوب
كنديلرنى بيهوده يره احراق ايدرلر و بادهدن مراد هرشيئك كاسهٔ وجودنده
موضوع اولان حظ ولذتدر كه اهل صورت كاسهلرندن اول حظ ولذتى
الوب مست ولا يعقل اولورودلر بادن مراد شول مقصود اصلى ومحبوب
حقيقيدر كه بو بزم كاشانده انوار تجلياتنى شعلهلندرمش وصورت كاسهلرنى
اشربهٔ حظوظ واذواقله پر ايلمش وجمع ناسه اول كونا كون شمعلرى واول انواع
واصناف اوزره اولان كاسهلرى عرض ايليوب صونمش وبونلرك قلبنى بو اسلوب
ايله تسخير ايدوب دلربا اولمش انلر عارف وراست بين اولمشلر ودلربا همان
او ايديكنى بيلشلر بو دنيا وآخرتده همان آنى سومشلر وهمان اكا نظر قيلشلر
آنلرك نظرندن اول دلربا بو دنياده وآخرتده غائب اولمامش وتستر واختفا قيلمامش
اما شول كسهلر كه كژ بين اولديلر وبو صورت ظاهرهده اولان حسن
پرتوى وذوق حظى صورتدن صانديلر واول صورته انكيچون مائل وعاشق
اولديلر اول صورت شمعى اولدكده ومعشوق اولان وجودك درونتده موضوع اولان
حظوظ ولذات فانيه اولوب كذر قيلدقده وروز حقيقت ظهوره كلدكده دلرباى

حقيقى بزم كژبين اولديغمزك عيب وعارندن تستر واختفا ايلر مثلا بركسه دريايه
وياخود برآب عميقه طالسه وتستر قيلسه اكا غوطه خوردير لر بورادده غوطه
خوردهك تستر واختفا ايلدى ديمكدن عبارت اولور وازننك كژبينئ ما دبو كندى
وجود شريفلرنى بوجمله كژبينلرك ماييننه ادخال ايلمك (ومالى لا اعبد الذى فطرنى
واليه ترجعون) آيتنك مفهومى قبيلندن اولور كه جلدا اولده اوايله قريب ودخى
بعض مواضعده بو قاعدهنك تحقيق مرارا مرور ايلمشدر ❁ مثنوى ❁ ظلت الارباح
خسر امغرما ❁ تشتكى شكوى الى الله العمى) ظل فلان يعمل كذا ديرلر اذا عمله
بالنهار دون الليل وارباح ربحك جمعيدر ربح فائدهيه ديرلر وخسر زيانه ديرلر
مغرم بفتح الميم بمعنى الغرام مصدر ميميدر وغرم وغرام اكرچه اداسى واجب ولازم
اولان شيئه ديرلر ليكن بورادده هلاك وعذاب معناسنه استعمال اولنورنته كم قرآنده
دخى واقعدر كه (ان عذابها كان غراما) اى هلاكا لازما مغرم افعال بابندن
اسم فاعل صيغهسى اوزره مهلك معناسنه اولسه دخى جائزدر تشتكى افتعال
بابندندر فعل مضارع مخاطبدر اشتكاء بونده تضرع وابتهال معناسنه متضمن
اولورنته كم ابو السعود افندى (قد سمع الله قول التى تجادلك فى زوجها وتشتكى
الى الله) قولنك تفسيرنده تتضرع الى الله معناسنى ويرمشدر ولفظا منصوب
خبريدر ومغرما انك صفتيدر تشتكى صورتا خبر ومعنا انشادر زيرا كاه امر
صيغهٔ خبرده وكاه خبر صيغهٔ امرده استعمال اولنور مثلا (والوالدات يرضعن اولادهن)
يعنى ليرضعن ديمكدر ديمشلر شكوى مصدردر تشتكينك مفعول مطلقيدر
الى الله شكوى يه متعلقدر العمى من العمى تقديرنده در بعض نسخهده
يشتكى يايله واقع اولمش و بعض نسخهده نونله نشتكى واقع اولمش اكثر نسخه تايله
صيغهٔ مخاطب واقع اولمشدر كه معناسى سن شكايت ايله ديمكدر اكر يايله اولورسه
على بناء المجهول اوقنوب شكايت اولنسون ديمك اولور واكر نونله قرأت
اولنورسه بز اللهه عمادن شكايت ايليلم ديمك اولور ومعناى بيت بو يله ديمك اولور كه
فائدهلر يوم قيامتده هلاك ايديجى زيانه تبديل اولدى وچوق كسهنك فائده زعم
ايلديكى شيلر كنديسنه عذاب وهلاك اولدى پس سن اى حقيقت كوريجى بر كوز و يروب
ظاهرا ارباح و باطنا خسران وهلاك اولان شيلردن پرهيز ايليه سن اكر يشتكى
يايله اولوب بناى مجهول اوزره اوقنورسه معنى روز قيامتده نيجه فوائد ومنافع ظن
اولنان شيلر هلاك ايديجى خسران اولدى عمادن اللهه شكايت اولنمقله شكايت
اولنسون ديمك اولور و يشتكى جملهسنك اعرابدن محلى يوق جملهٔ مستأنفهدر سؤال
مقدره جواب اولور كانه برسائل دير كه (فاذا ظلت الارباح يوم القيمة خسرا مهلكا
فما نفعل فى هذه الدنيا حتى لا يكون ارباحنا خسرا واعمالنا ضائعة قال وليشتك
الى الله شكاية وضراعة من العمى حتى لا يكون ارباحكم خسرا مغرما واعمالكم

مضرا ومهلكا) وظات ديدى يظل الارباح ديمدى وقوعى محقق ا ولديغندن
اوتری نته كم (ونفخ فى الصور) دينلـدى بنفخ دينلمدى وقوعى محقق اولديغى
اعتباريله پس سالك اللهدن دائما نور بصيرت استيوب غفات وعمادن اللهه
استعـاذه ايتمك لازم اولور زيرا هرخطانك سببى بى ادراك و بى بصيرت اولمقدر
و برشيئك حقيقتنى كوروب بيلمكدر ﴿ مثنوى ﴾ حبذا ارواح اخوان ثقـات *
مسلمات مؤمنات قانتات) حبذا افعال مدحدندر حب الشئ ديرلر اذا صار محبوبا
وذا فاعلـيدر ومخصوص بالمدح ارواحـدر وارواح مضافـدر اخوانه وثقات
ومابعدنده اولان صفـات صفت بعد الصفتـدر اخوانه و ياخود ارواحه صفت
بعد الصفه اولورلر ثقات ثقهنك جمعيدر ثقه محكم ومعتمد عليه اولنه ديرلر مسلمات
مسلمهنك جمعيدر مسلمه مطيعه ومنقاده اولنه ديرلر مؤمنات مؤمنه ومصدقه اولنلره
ديرلر قانتات قانتهنك جمعيدر قانته خاضعه وعائده وداعيه معنالرينه كلور وطاعته
مواظبت قيلنلره دخى قانت دينور ومعناى بيت بويله ديمك اولور كه شول اخوانك
روحلرى نه كوزل محبوب اولديكه اول روحلر محكم ومعتمد عليهدر ودخى مطيعه
ومنقاده ودخى مؤمنه ومصدقه ودخى خاضعه وعائده وداعيه وطاعات اوزره مواظبه
وملازمهدر ﴿ مثنوى ﴾ هر كسى روبى بسوبى بردهاند * وان عزيزان روبه بى سو
كردهاند * هر كبوتر مى پردد رمذهبى * واين كبوتر جانب بى جانبى) هر بركسه برجانبه
بريوز ايلتمشـلردر واول عزيزلر يوزى جانبسزلكه و يوقلغه ايلتشـلردر مثـلا
هر كبوتر برمذهبـه اوچارو بوكبوتر جانبسزلك جانبنـه يعنى بوجهانده
هر بركسـه برسمته سـالك و برجانبه متوجه اولمشلردر فاما اول اخوان ثقـات
وارواح مسلمات اولان عزيزلر يوزلرنى يوقلق جانبنه وفناوعدم سمتنه ايلتشـلردر
فى المثل هر كس بركبوتر كبـيدر هر كبوتر برجانبه نيجـه اوچرسه هر كس
دخى برسمته سـالك اولوب اول سمته كيدر وانده اولان شيلرى اختيار ايدر امابو
كبوترلر كه ارواح ثقـاتدر بونلر بى جانبلك جانبنه كيدرلر ودنيايى قويوب عقبى
سمتنه وصورتى قويوب معنى طرفنه سيرايدرلر ﴿ مثنوى ﴾ مانه مرغان
هوانه خانكى * دانهٔ مادانهٔ بى دانكى * زان فراخ آمدچنين روزئ ما * كه
دريده شد قبادوزئ ما) بزنه هوا قوشلرى يزونه خانه قوشلرى يز بزم
دانه مز دانه سزلك دانه سيدر اول سببدن بزم رزقمز واسع كلديكه برتلق بزه
قبادوزلك اولدى يعنى بز اهل هواى نفسانيدن پروازقيلان واهل دنيا كبى خانهٔ
طبيعت ايچره محبوس اولان قوشلر دكلز بلكه شول هماپرواز وسيمرغ عالم رازز كه
مرتبهٔ مجازدن كچوب وحقيقت شرابنى ايچوب مست وبيخود اولمشز واهل صورتك
دانهلرنى وغدالرنى ترك ايدوب دانه سزلك دانهسنى وازقسزلق ازغنى كندمزه

دانه وغدا قيلمشز بواجلدن بزم رزق ونصيبز واسع وفراخ كلدى كه بزه قباء
وجود مزى يرتمقلق ودكـكلك اولدى بز سرور وفرجى عين حرجده بولدق
انكچون جامهٔ صورتى چاك ايدوب رسم صورت قيدندن قورتلدق

﴿ سبب آنكه فرجى رافرجى نام نهاده انداز اول ﴾

﴿ مثنوى ﴾ صوفئ بدريد جبه درحرج * پيشش آمدبعد بدريدن فرج * كردنام
آن دريده فرجى * اين لقب شد فاش زان مردنجى) برصوفى حرج وزحمت وقتنده
جبهسنى يرتدى جبهسنى يرتدقدنصكره آنك قتنه فرج وسرور كلدى صوفى
اول يرتلمش جبهنك آدنى فرج ايلدى بولقب اول مردنجيدن فاش اولدى مقدما
مشايخ صوفيهنك عادت قديمهلرى بوايديكه اوكى بتون خرقه وصوف كيرلردى
شمـدى فقرا ماينـنـد اكانـوره ديرلر پس بوذكر يور دقلرى صوفينك دخى
جبهسنك اوكى بتون ايمش واكا عظيم قبض وحرج غالب اولمش پس اول جبهيى
دامننه وارنجه چاك قيلمش درحال انك قتنه فرج وسرور كلمش پس بومناسبتله اول
اوكى چاك اولان جامهنك نامنى فرجى ايلمش بواوكى بتون اوليوب چاك اولان لباسه
فرجى لقبى اول نجى اولان مرد كاملدن عالمده فاش وآشكار اولديكه اوكى بتون
اوليوب چاك اولان خرقه وجبهيه مشايخ فرجى تعبيرايدرلر نته كم حضرت مولانا قدس الله
سره العزيز حضرتلرينك مناقبهلرنده مسطور اولان اولدركه هرنه يرده كه
حضرت مولانا بركسهيه خرقه كيدردى ديمك لازم كلسه فرجى پوشانيد
دينلمشدر پس صكره عوام هراوسته كيلان لباسه فرجى ديديلر وكيمسى دخى تحريف
ايدوب فراجه تسميه ايلديلر ﴿ مثنوى ﴾ اين لقب شد فاش وصافش شيخ برد *
مانداندر طبع خلق آن حرف درد) بولقب فاش اولدى وآنك صافيسنى شيخ ايلتدى
خلايقك طبعنده حرف درد قالدى يعنى اوكى بتون اولميان لباسه فرجى دينلمك
لقبى بين الناس فاش واشـكار اولدى واول لقبك روحنى وصـافنى شيخ آلدى
اما خلايقك طبعنده ودهانـنده درد و پوصه كبى اولان حرف ولفظ قالدى
وانلر همان اسم ورسمه قناعت قيلدى ﴿ مثنوى ﴾ همچنين هرنام صافى
داشتست * اسم راچون دردئى بكذاشتست) بونجلين هرنام صافى طوتمشدر اسمى
بردردلك كبى قومشـدر يعنى هر براسم وهر بركـلام فرجى نامى كبى برصاف
وبردرد طوتمشـدر صافدن مراد سرى وحقيقتى وذوقى جانبيدر دردن مراد
مجرد اسم ورسمى طرفيدر اول صوفئ صافى دل هر اسم ورسمك ذوقنى وصافنى
الوب اسم ورسمى بردرد كبى ترك ايلمشدر ﴿ مثنوى ﴾ هركه كل خوارست
دردى را كرفت * رفت صوفى سوى صافى ناشكفت * كفت لابد درد را
صافى بود * زين دلالت دل بصفوت مى رود) هر كيم كه كل خواردر پوصهيى

طوتدی اماصوفی خبر سز وتوقفسز صافی جانبنه کندی دیدی لابد درد
ایچون بر صاف اولور بود لالتدن کوکل صفوته کیدر ناشکفت بونده بی صبرو بی
توقف معناسنه واصل اولور یعنی هرشول کمسه که عیش وحظنی اکل وشربه
منحصر قیلمش ومانند کل اولان غدای جسمانیه‌یی ییجی اولمش بو مرتبه ده
اولان کمسنه هرشینك درد و بوصه سنی طوتمش وسر ومعناسندن غافل
اولمشدر اماصافی دل اولان صوفی بلا تأخیر ولا توقف صاف اولان ذوق ومعنی
جانبنه کندی وهرشیئك لبنه و مغزینه نظر ایتدی وکندیسنه بویله دیدیکه لابد
هردردك بر صافی وهرصورتك بر سر و معناسی واردر بو دردك صاف اوزره
واسم ورسمك معنی اوزره دلالت ایلمسندن کوکل صفوت جانبنه کیدر
ودلیلی قویوب مدلولی اختیار ایدر ﴿ مثنوی ﴾ دردعسر افتد وصافش
یسر او * صاف چون حرما ودردی بسر او * عسر با یسرست هین آیس مباش
* راه داری زین ممات اندر معاش) مثلا درد عسر واقع اولدی واول دردك
صافی آنك یسری اولدی صاف خرما کبی اولان درد انك بسری کبیدر
بسر خرمانك چغلامسنه دیرلر عسر یسرایله‌در آکاه اول آیس اولمه زیرا بو مماتدن
معاش ایچره یول طوترسن یعنی فی المثل هرشیئك دردی وصورتی عسر کبی واقع
اولمشدر واول شیئك صافی وذوق ومعناسی یسر کبی اولمشدر وفی الحقیقه
صافی خرما کبی کامل ولذیذدر ودرد خرمانك چغلامسی کبی اولمشدر هنوز دخی
کمال بولمامش ولذتپذیر اولمامشدر آکاه اول ای طالب ان مع العسر یسرا فان
مع العسر یسرا آیت کریمه‌سنك مقتضاسنجه عسر البته یسرله اولور پس
مأیوس ونا امید اولمه زیرا بو مماتدن عیش روحانی‌یه یول طوتر مشکه بو حظوظ
نفسانیه واشتغال دنیویه وعلایق جسمانیه فی المثل دردموت کبیدر چونکم
بودرد موت کبی اولان صورتی قویه‌سن بوندن عیش معنوی‌یه ولذت اخروی‌یه
واصل اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ روح خواهی جبه بشکاف ای پسر * تا ازان
صفوت برارد زود سر) ای پسر روح استرسك جبه‌یی یرت تاکم اول شکافدن
صفوت تیز باش بوقارو کتوره بو معنا برآرد اولدیغی اوزره‌در اما اصح اولان
نسخه‌لرده برآری واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی تا اول صفوتدن فوری باش
یوقارو کتوره‌سن دیمك اولور یعنی اکر روح وراحت استرسك جبهٔ
جسمی ای اوغل چاك ایله وانی طریق الهیده پاره‌لیوب کدورات
جسمانیه‌دن پاك ایله تاکم اول شکاف وچاکدن فوری صفای
درون باش یوقارو کتوره ویاخود معنی اول ذکر اولنان صفوتدن
سن باش یوقارو کتوره‌سن دیمك اولور حاصل کلام اکر ظهور راحت صفای دل

استر ایسك جسم لباسنی طریق الهیده افنا ایله تاکم اول جسمك درونده صفای دل
ظهوره کله وسندخی اول صفای دلدن ظهوره کله‌سن دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾
هست صوفی انکه شد صفوت طلب * نه لباس وصوف وخیاطی ودب) صوفی
اول کمسه‌درکه صفوتی طالب اولدی لباسدن وصوفدن وخیاطلقدن وتأنی ایله
یوریمکدن دکل دب دالك فتحیله آکل آکل یوریمکه دیرلر تکیم دب الشیخ یدب دبا
دیرلر یعنی آهسته آهسته وقارایله یوریسه خیاطلقدن مراد کندی خرقه‌سنی دیکمك
ولباسنی تکندملکدر یعنی صوفی اهل صفا فی الحقیقه شول کمسه‌درکه کدورات
جسمانیه‌یی ازاله ایدوب صفوت طلب ایدیجی اوله لباس کیمکدن عبا وکبه کیمکدن
وخرقه‌سن دیکمکدن وآهسته آهسته وقارله یوریمکدن صوفی اولمیه که اهل تحقیق
قتنده بورسمه و بوصورته اعتبار یوقدر ولباس وصورتله شیخ وصوفی اولمش کمسه‌لر
فتی چوقدر ﴿ مثنوی ﴾ صوفی کشته به پیش این لئام * الخیاطه واللواطه
والسلام) بو لئیملرك اوکنده صوفیلك خیاطه ولواطه وسلام اولمشدر و یاخود معنی
خیاطه ولواطه اولمشدر انجق والسلام لئام لئیمك جمعیدر خیاطه دیکمکدر بونده
جبه دیکمك وجامه‌یی نجیه‌لمك و نجیه‌لو جامه کیمکدن کنایتدر لواطه بونه قودقلری
اوزون ردایه دیرلر اولشمق وملاصق اولمق معناسنه‌ده کلور ودخی اکثر مرایی
اولان صوفیلرك عادتلریدرکه اکثر حظ ایلدکلری ناسه واروب ملاصق اولورلر
ومجامعت قیلورلر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بو لئیم ودنی اولان زمانه
صوفیلرینك اوکنده صوفیلك نجیه‌لو جبه کیمك و یاخود جبه‌سنی دیکمك و بوینه
ردا اصمق و یاخود استدیکنه اولشوب انکله صحبت قیلمق ودخی نفسنك حظ ایلدیکی
کمسه‌لره سلام ویرمك اولمشدر بونلرك جل همتی خلقی دام تزویر ایله صید ایلمك
اولمشدر علی الخصوص اهل دنیانك ابلهلری دخی بونلرك صورت ظاهره‌سنه باقوب
بونلری اولیاء واصفیادن صانوب بونلره مرید ومحب اولمشلردر و بونلر دخی انلره
منصب ومالی زیاده اولمقدن اوتری همتلر ودعالر قیلمشلردر اعاذنا الله وایاکم من مکر
هذه الطائفة وحفظنا وایاکم عن خدیعة هذه الجماعة ﴿ مثنوی ﴾ برخیال آن صفا
ونام نیك * رنك پوشیدن نکو باشد ولیك * برخیالش کر روی تا اصل او * نی
چوعباد خیال تو بتو) اول نام نیکك واول صفانك خیالی اوزره رنك کیمکلك نیکو
اولور ولیکن صفانك واول نام نیکونك خیالی اوزره اکر کیده‌سن آنك اصلنه دك تو بتو
خیالك عابدلری کبی دکل بو مصرع اکثر نسخه‌ده همچنانکه کربه سوی نان بو
واقع اولمشدر یعنی انجلینکه کربه نان جانبنه بوی واسطه‌سیله کیدر مصرع اولده
اولان کرروی شرطدر جزاسی محذوفدر مثلا واصل شوی تقدیر اولنور اکر جزا
تقدیر اولنمزسه مخاطبه صحیح سکوت افاده حاصل اولمز وتوضیح کلام وتعبیر مرام

بو يله ديمك اولور كه اى رسم وصورته قانع اولان اول صفاى درونك ونام نيكونك
خيالى اوزره صوفيلر رنكنى وانلرك لباسنى وشكلنى كيمكلك وانلره تشبه ايلمكلك لطيف
ونيكو اولوركه برقومه تشبه ايلين انلر عدادندن اولور وليكن اول صفاى درونك
ونام نيكونك خيالى اوزره اصلنه وانلرك حقيقتنه واصل اولنجيه دك اكر كيده سن
وسير وسلوك ايده سن قات قات اولان خيالاتك عابدلرى كبى دكل بلكه خداى تعالينك
عابدلرى كبى كيده سن انلرك اصلنه واصل اولورسن كر به رايحه سبيله نانه واصل
اولديغى كبى تو بتو اولان خيالك عبادندن مراد شول خلق ايله و بونلردن ماعدا
نيجه خيالات فاسده ايله طولمشدر اكرچه ظاهرا خدايه تعظيم ايله حق پرستلردر
وليكن باطنا هر برى خيال پرست اولمشدر پس صفانك ونام نيكونك اصل وحقيقتنه
اى طالب اكر كيدرسن بو عابدان خيال تو بتو كبى كتمك كرك كه بونلر برحقيقته
ايره مزلر و بو صفانك اصلنى كوره مزلر اكر صفانك اصلنه كيدرسك كربه نان جانبنه
رايحه واسطه سيله كيدوب وعاقبت آنى بولديغى كبى كت تا نام نيكونك اصلنه واصل
اوله سن وصفاى درونك حقيقتنى بوله سن بعض نسخه ده بو بيت دخى واقع اولمشدر
(مثنوى بو قلاوزاست اى جوياى عشق * نى ز بو يعقوب شد بيناى عشق)
يعنى اى طالب عشق الهى بوى دليل وقلاوزدر يعقوب عليه السلام حضرتلرى
يوسف عليه السلامك رايحه سندن بيناى عشق اولمديمى عشق بونده معشوق
معناسنه در يعنى اى عشق الهى طالبى اولان كسه هر شيئك رايحه سى اول شيئك ذاتنه
دليل وقلاوزدر كورمزميسن حضرت يعقوب عليه السلام رايحه دن معشوق
كوريجى اولمديمى يوسف عليه السلامك رايحه سندن عاقبت يوسفى بولجى اولمديمى
سن دخى صفاى درونك ونام نيكونك رايحه سندن عاقبت حقيقتلرينى بولجى اولورسن
(مثنوى دور باش غيرت امد خيال * كرد بركرد سرا پردهٔ جمال * بسته
هر جوينده را كه راه نيست * هر خيالش پيش آيد كه بنيست) خيال سكا غيرت
دور باشى كلدى جمال الهى سرا پرده سنك اطرافنده او خيال هر جوينده يى باغلمش
لسان حالله بو يله ديوكه يول يوقدر هر خيال اول جوينده نك اوكنه كلور بو يله
ديوكه طور وتوقف ايله بسته كلمه سنك فاعلى تحتنده اولان ضميردركه بيت اولده
اولان خياله عائد اولور دور باش ياقجى دكلنه دير خلقى انكله باب سلطاندن
وباقرب سلطاندن دور ايدرلر غيرت الهى دخى خيالى دور باش ايلمشدركه كنديننك
سرا پردهٔ جمالنه دخول قصد ايلين نامحرملرى اول خيال واسطه سيله منع جمال
الهينك سرا پرده سى اطرافنده غيرت دور باشى كلدى وسنى اول خيال سرا پردهٔ
جماله واصل ونائل اولمقدن طرد ومنع قيلدى زيرا اول خيال هر طالب حق اولنى
باغلمشدر اكا لسان حالله بو يله ديوكه سكا يول يوقدر سن بو سرا پرده يه داخل

اولمزسن الحاصل هر خيال اول طالبك اوكنه كلور اكا بو يله ديركه سن كندى
مرتبه كده توقف ايله سكا مرتبه كدن تجاوز ايتمكه وسرا پردهٔ جمال حقه كتمكه
يول يوقدر (مثنوى جز مكر ان تيز كوش وتيز هوش * كش بود از جيش
نصرتهاش جوش) مكر اول تيز هوش وتيز كوشدن غيرى كه اول تيز هوشه اول
اللهك نصرتلرى جيشندن جوش اوله جز غير معناسنه در مكر الا معناسنه در بو بيت
ماقبلنده اولان هر جوينده دن مستثنى اولمشدر وتقدير كلام بو يله ديمكدركه مكر
اول تيز هوش وتيز كوشك غير يسنى بغلمشدر وهر خيال اوكنه كلوب طور ديمشدركه
اول تيز هوش وتيز كوش اولان كسه يه حق تعالينك نصرتلرى عسكرندن جوش
وخروش اوله واكا جنود نصرت الهى هردم معاونت قيله (مثنوى نجهد
از تخيلهاى شه شود * تير شه بنمايد انكه ره شود) بو بيتده نسخه لر بر قاچ كونه
واقع اولمشدر اولا اصح اولان واكثر اولان نسخهٔ نجهد نفى ايله فاعلى بيت اولده
اولان تيز هوشدر و بو نسخه اوزره معنا اول تيز هوش اولان تيز كوش تخيللره
صيچره مز يعنى مضطرب اولمز تخيللر اكا شاه اولمز يعنى غلبه قيلوب اكا حكومت
قيلمز زيرا پادشاهك تيرنى كوستر اندنصكره يوله كيدر تيردن مراد بونده
عنايت الهيه وهدايت ربانيه اولور عجم پادشاهلرينك قدماسنك عادتى بوايديكه
چن كندى بنده لرندن برينى بردياره كتمك و بر مصلحت ايچون برجانبه سير ايتمك
استه سه اكا كندى تيرلرندن بر تير و يردى واول كسه اول تيرى الوب بله سنجه
كيدردى اكر پادشاهك وكلاسندن بريسى آنك اوكنه كلسه وانى منع قيلسه اول
تيرى اكا كوستردى پس انلر اكا مانع اوله ميوب اول كسه استديكى يره كيدردى
پس بر بنده يه كه عنايت الهى يار وتوفيق ربانى همراه اوله اول بنده مقصود حقيقى
جانبنه سالك اولدقده اكر انك اوكنه نيجه تخيللر كلسه ونيجه اوهام اكا مانع
اولسه اول اوهام وتخيلاتدن مضطرب اولمز واوهام وتخيلات اكا شاه وحاكم دخى
اولمز وانى سلوكندن منع دخى قيلمز زيرا پادشاه حقيقتك عنايت وهدايتنى اول اوهام
وخيالاته كوستر واوهام وخيالات عنايت حق وجودنده كوروب اندن اجتناب
ايلر پس اول بنده مقصودى جانبنه روان اولور و بر نسخه دخى نجهد از تخيل
اكرچه شه شود واقع اولمشدر بو دخى صحيح نسخه در معناسى اول من عند الله
مقصود ومؤيد اولان تيز هوش وتيز كوش تخيلدن صيچره مز ومضطرب اولمز
اكرچه اول تخيل شاه اولورسه ده زيرا پادشاهك تيرنى اكا كوستروب يوله روان
اولور و بر نسخه ده دخى بجهد از تخيل اكرچه شه شود واقع اولمشدر بايله بو نسخه
اوزره معنى اول تيز هوش تخيلدن صيچرار وخلاص اولور تخيل اكرچه شاه
اولورسه ده ديمك اولور و بعض نسخه ده دخى نجهد ان تخيلهان شه شود واقع

اولمشدر بو ضعیف دیر زیرا معناسی اول تخییلار صیحره من یعنی ظهور ایلمز اکا شاه
وحاکم اولمز زیرا پادشاهك تیرنی اول تخییلاره کوسترر و بویله روان اولور دیمك
اولور بر نسخه دخی بجهد از تخییلها باشه شود تیرشه بنماید و بیرون رود واقع اولمشدر
بو نسخه اضعفدر زیرا معنی تخییلاردن صیحره یوب خلاص اولور پادشاهله اولور
پادشاهك تیرنی تخییل زیرا معنا تخییلاردن صیحره یوب خلاص اولور کوسترر وطشره
کتمك تحصیل حاصل ومعنی بی طائل اولور بجهد از تخییلها کلامنه اول کسنه تخییلدن
نسنه صیحره من دیمك ودخی اول حالده تخییلاردن بر نسنه ظهور بولمز ذیو معنی
و یرمك رنده دکلدر فافهم ❊ مثنوی ❊ این دل سر کشته را تدبیر بخش *
وین کمانهای دوتو را تیر بخش) الهی بو سر کشته قلبه تدبیر بخش ایله بو ایکی
قات اولان کمانلره تیر بخش ایله یعنی خدایا کرم وفضلکدن بو سر کشته وحیران
اولان قلبه تدبیر صائب عطا ایله تا کم اول تدبیر ایله مقصود حقیقی جانبنه ظفر بوله
و بو ریاضت ومحنتدن یای کبی منحنی اولمش وتیرسز قالمش کمسه لره تیر همت وسهام
قصد وعزیمت بخش ایله تا کم هدف مقصوده اصابت ایده لر وعزیمتلری نشان
حقیقته ایر کوره لر ❊ مثنوی ❊ جرعهٔ بر ریختی زان خفیه جام * بر زمین خاك
من کأس الکرام) ای ساقیٔ حقیقت اول پنهان اولان جامدن بر جرعه دوکدك
زمین خاك اوزره کأس کرامدن خفیه اولان جامدن مراد بونده عقل کل حقیقت
محمدیه درکه شراب تجلیٔ ذاتیه وبادهٔ انوار صفاتیه ایله پر اولدیغی جهتدن جامه
تشبیه اولنمشدر خفیه اولدیغی اکثر ناسك دیدهٔ ادراکندن پنهان اولدیغی اعتباریله در
و بو عالم خاکده اولان حسن وملاحت وکمال ولطافت اول جام نهانیده بر جرعه
کبیدر کرام کریمك جمعیدر و کرامدن مراد ارواح انبیا واولیا وملائکه اولور کأس
کرامدن مراد دخی حقیقت محمدیه اولور که جمله کرامك نشوه دار اولدیغی وحضرت
حقدن فیض الدیغی اول واسطه ایله در پس بونلره اول حقیقت کأسه کبی اولمشدر
وتقدیر کلام بو یله دیمك اولور که الهی اول جام پنهان اولان عقل کلدن و اول کأس
حقیقت افضل رسلدن زمین خاك اوزره بر جرعه دوکدك وللارض من کأس
الکرام نصیب قولنك مفهومی اوزره بو ارضدن حاصل اولان ناس اوزره او کرامك
کأسندن بر حصه نصیب ایتدك ❊ مثنوی ❊ جست بر زلف ورخ از جرعه‌ش نشان
* خاك را شاهان همی لیسند ازان * جرعهٔ حسنست کین خاکست کش * که بصد
دل روز وشب می بوسیش) خوبلرك زلفی ورخی اوزره اول جام خفیه نك جرعه
سندن نشان صیحره دی اول سیبدن شاهلر خاکی یلارلر حسن جرعه سیدر که
بو خاکدن کش درکه یوز دل وجانله روز وشب انی او پرسن بیت اولده جرعه‌شده
ضمیر خفیه جامه وکأس کرامه راجعدر که ایکیسی بیله معنا بردر کش کوزل

معناسنه در وتقدیر معنی بو یله دیمك اولور که اول جام خفیه نك جرعه سندن واول
کأس کرامك فضله سندن محبوبلرك زلفی ورخی اوزره آثار ونشان صیحره دی
ودوکلدی ولهذا پادشاهلر اول نشان وآثاری خاکدن مخلوق اولان محبوبلرده
کوردکلرندن اوتری اول اصللری خاك اولان محبوبلری یلارلر و بوس وکنار ایلرلر
اول حسن حقیقینك بر جرعه سیدر که بو خاك اندن خوب ولطیفدر که یوز دل
وجانله اول مادهٔ اصلیه سی خاك اولان محبوبی روز وشب بوس وکنار ایلرسن
❊ مثنوی ❊ جرعه خاك آمیز چون مجنون کند * مر ترا تا صاف او خود
چون کند * هر کسی پیش کلوخ جامه چاك * کان کلوخ از حسن آمد جرعه ناك)
خاك آمیز اولان جرعه چونکه مجنون ایلرسنی عجبا انك صافی نیجه ایلر هر بر کمسه
بر کلوخك قتنده جامه چاکدر زیرا اول کلوخ حسن الهیدن جرعه ناك کلدی
یعنی تراب ایله آمیخته اولان جرعهٔ حسن چونکه سنی بو یله مجنون وآشفته ایلیه
قیاس ایله که اول حسن وجمالك صافیسی نه مرتبه مجنون وآشفته ایلر بر کیمسه نه
کلوخ مشابه سنده اولان بر دلبرك او کنده چاك کریبان ایلش واکا صد دل وجانله
عاشق اولمش زیرا اول کلوخ مشابه سنده اولان جسم حسن وجمال الهیدن جرعه لو
کلدی واندن اثرو پرتو بولدی اول جرعه یی اول کلوخ پاره مشابه سنده اولان
جسمك اوزرنده بعض کیمسه لر کوروب آنك مجنون ومفتونی اولدیلر ❊ مثنوی ❊
جرعهٔ بر ماه وخورشید وحمل * جرعهٔ بر عرش و کرسی وزحل * جرعه کو یش
ای عجب یا کیمیا * که ز آسیبش بود چندین بها) ماه وخورشید وحمل اوزره
اولان بر جرعه در عرش وکرسی وزحل اوزره اولان بر جرعه در یعنی ماهك نوری
وخورشیدك ضیاسی وحمل برجنك اعتدال ولطافتی اول حسن حقیقی وجمال ازلی
جرعه سیدر وحمل برجنك وکذلك عرشك عظمتی وکرسینك لطافتی وزحل
کوکبنك تأثیری وخاصیتی اول جمال کمال الهیدن بر جرعه در که بو ذکر اولنان
شیلر اوزره کلوب طوقندی ای عجب بونلرده اولان آثاره جرعه می دیرسن
یا کیمیا می دیرسن که اول جرعه نك طوقنمه سندن بو قدر حسن و بها اولور
آسیب ایکی کس بری بر نسنه اوموزا اوموزه و یاخود یان یانه طوقنمغه دیرلر بونده
مقارنت و اتصالدن عبارت اولور یعنی شول فیض الهیکه بو اشیا اوزره
منصب اولمشدر اکا من وجه جرعه دیمك ومن وجه کیمیا تعبیر ایلمك قابل
وجائزدر زیرا اول فیض الهینك بو اشیایه مقارنت واتصالندن بو قدر حسن
ولطافت ظهوره کلدی و بونلراندن بو یله جمال وکمال بولدی پس اکا کیمیا
دیمك دخی یرنده اولدی بعض نسخه ده باقی اولور و معدوم وجوده کلور دیمك اولور
❊ مثنوی ❊ جد طلب آسیب او ای ذو فنون * لا یمس ذاك الا المطهرون)

ای ذوفنون آنك آسینه جد طلب ایله یعنی آنك آسیندن حظ المق وتمتع قیلـق
استرسك انكیچون جدوسعی طلب ایله وكندیكی لوث بشر یتدن پاك ایله زیرا اول حسنه
مس ایلمز الا الواث بشریه دن مطهر اولنلر وتوضیح معنی اولدر كه بودنیـاده
هرنه قدر لطافت وملاحت وطراوت ونضارت وارایسه محبوب حقیقینك لطافت
وملاحتندن برجرعه در كه بوعالمه ریخته و بوخاك جسمله آمیخته اولمشدر
امدی جد طلب ایله و جدله كال طهارتله طلب ایله اول جرعهٔ حسن الهینك
آسینی یعنی بوعالم محسوسانه طوقنمه سنی ای ذوفنون اول كسـه اول جرعهٔ حسن
الهی یی مس ایده مز و اسرارنه واصل اوله مز الا عیوب وذنوبدن طاهر مطهر
اولان كیسـه واصل اولور زیرا ان الله طهور یحب الطهور و لا یقبل الا الطهور
حدیثنك مقتضاسنجه سالك روحنی كه كدورات نفسانیه دن واوساخ جسمانیه دن
طاهر ومطیب قیلمینجه اول جرعهٔ مصفانك وصلتنه وآنك اصلنك مشاهده سنه
لایق وسزاوار اولمز ﴿ مثنوی ﴾ جرعـهٔ برزرو برلعل ودرر * جرعهٔ برخمر

برنقل وثمر * جرعـهٔ برروی خوبان لطاف * تاچه كونه باشد آن. رواق صاف)
حسن الهی جامندن برجر عـه زرولعل ولآلی اوزره واقع اولدی برجرعه خمر
ونقل وميوه اوزره واقع اولدی برجرعه لطیف خوبلرك یوزی اوزره واقع اولدی
لطاف لطیفك جمیدر كرام كریمك جمعی اولدیغی كبی تا اول رواق صاف قیاس ایله
نیجـه اولور رواق اصلنده سود سوز كبنه دیرلر بعض نسخه ده راووق دوشمشدر
راووق دخی سـوزه كه دیرلر مصفات كبی یعنی سیم وزر ولعل وسائر جوهر اوزره
واقع اولان حسن ولطافت و بهجت ونضـارت اول حسـن الهیدن برجرعه
و براثردر وكذلك خمرده ونبیذده ونقل لذیذده وميوهٔ شیرینده اولان لذت خوبلرك
ونظیف اولان محبوبلرك روینده اولان لطافت وملاحت حقیقیدن برجرعه در
پس اول صافك سوزكیسی نیجه اولور بوندن قیاس ایله اكر اول صافك راووقی كورلره
تجلی ایلسه بصیر اولیدی وكرلره تكلم ایلسه سمع بولیدی كما قال ابن فارض (بیت)
ولو جلیت سرا علی اكمه غدا * بصیرا ومن راووقها سمع الصم (﴿ مثنوی ﴾

چون همی مالی زبانرا اندرین * چون شوی چون بینی انرابی ز طین) چونكه
زبانكی بوكا سوررسن چونكه آنی طینسز كوررسن نیجـه اولورسن یعنی چونكم
لسانكی بوخاك الود اولان حسن جرعـه سنه سوررسن وانی اوپرسن چونكم
اول حسن پاكی خاكدن مجرد وحسن ولطافتی كورد كده حالك نیجـه اولور
یعنی شـول روح الهیكه حالا بونده بدن ترابیه ایله ممزوج اولمش وحسن ولطافتی
بوخاك جسمانیه واسطه سیله اظهـار قیلمش چونكم اول خاك جسمانیدن
مجرد اوله و بدن ترابیـدن تنزه وتطهر قیله وسن آنی اول بدن ترابیدن مجرد

اولدیغی حالـده كوره سن سن اكا نیجـه عاشـق ومفتون اولمق لازم كاور
وانك حسنی دخی نیجـه زیاده اولمق كورینور بوندن قیـاس ایله ﴿ مثنوی ﴾
چونكه وقت مرك آن جرعـهٔ صفـا * زین كلوخ تن بمردن شـد جدا * انچه می
ماند كنی دفنش توزود * اینچنین زشتی بدان چون كشـته بود) چونكم وقت
مركده اول صفا جرعـه سی بوتن كلوخندن اولمك سببیله جدا اولدی اول نسنه كه
جان كند كدنصكره قالورسن آنی فوری دفن ایلرسن بو نجلـین او برزشت جمیل
نیجـه اولمشـدر بدان كسر بایله اوقنمق اولیدر فتح بایله اولمقده چوقلق مزه اولمز
یعنی انسـانك بدننده اولان روح الهی جرعـهٔ صافی كبیدر چونكم اولمك وقتنده
اول جرعـهٔ صفا اولان روح بوتن كلوخندن موت واسطه سیله جدا اوله ومفـارقت
قیله اول جسد كه یرده قالور آنی تیز مقبره یه دفن ایلرسن بیل كه اول بدن بونك كبی
برزشت و قبیح نیچون اولمشـدر جانسز بدن جیفـه اولدیغندن اوتری اولمشدر
﴿ مثنوی ﴾ جان چو بی این جیفه بنمـاید جمال * من نتانم كفت لطف آن وصال *
مه چو بی این ابر بنمـاید ضیا * شرح نتوان كردزان كار وكیا) جان چونكه
بو جیفه سز جمـال كوسـتره بن اول وصالك لطفنی دیمكه قادر دكلم ماه چونكم
بوابرسز ضیا كوسـتره اول كارو كیادن شرح ایلمك ممكن اولمز یعنی روح الهی
بو بدن جیفه سسندن مجرد اولدقده وحجـاب بدنی ازاله قیلد قده جمال باكمالنی
كوستره بن اول وصـالك لطافتنی واول جمالك مـلاحتنی دیمكه قادر اولمزم اول ماه
معنوی بو بدن سحـابنی و حجـابنی دفع ایلدكده ضیـا كوستره اول كارو كیادن
واول ذوق وصفادن كسـه شرح ایلمكه قادر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ حبذا آن مطبخ
پرنوش وقند * كین سلاطین كاسـه لیسان و یند * حبذا آن خرمن صحرای دین * كه
بود هر خرمن اوراخوشـه چین * حبذا دریای عمر بی غمی * كه بودز وهفت
دریاشبنمی) حبـذانك معنا سی حن قریب مرورایلدی نه كوزل ونه لطیف
اول پرنوش و پرقند اولان مطبخ كه بو سلاطین جهان آنك كاسه لیسلریدر پرنوش
وقند اولان مطبخدن مراد عالم ارواحـدر كه بو قدر لذیذ صور آندن نشو ونمـا بولور
وآندن لذت الوروالور تبه نك عظم شانی ورفعت عنوانی شـوندن قیـاس
ایله كه بوسـلاطین جهان آنك كاسـه سی مثابه سـنده اولان خوبلری ومحبوبلری
یلا بیجی و بوس ایدیجیلر درنه خوب ونه لطیفدر اول صحرای دینك خرمنی جمیع
خرمن آنك خوشـه چینیدر صحرای دیـنك خرمندن مراد مجمع ارواحدر كه
بودنیـاده اولان مجموع اجساد كه فی المثل خرمنلر كبیـدر اول مجمع ارواحدن خوشه
چین اولمشـلردر یعنی اول دین صحراسـنك حرمنی كه عالم ارواحدرنه كوزلدر كه
بوعالمده اولان جمیع اجساداندن خوشـه چین اولمش وحیات ولطافت بولمشـدر

ونه خوب و محبوبدر اول غمسز عمردر باسی كه اندن يدی در يا بر شبنم اولدی
يعنی شول عالم ارواح كه بر غمسز و كسلسز عمردر ياسيدر كه كوزل واسع عالمدر كه
بو دنياده اولان يدی دريا اندن بر شبنمدر ❊ مثنوی ❊ جرعهٔ چون ريخت
ساقیٔ الست * بر سر اين شوره خاك زير دست * جوش كرد آن خاك ومازان
جوششيم * جرعهٔ ديگر كه پس می كوششيم) چونكم ساقیٔ الست بر جرعه دوكدی
بو زير دست و پست اولان شوره خاك باشی اوزره زير دست سفلی و پست
معناسنه در اول خاك شوره اول جرعه دن جوش ايلدی و بز اول جوششدن
ايرای ساقیٔ باقی بر غيری جرعه دخی كه زياده بی كوششمز يعنی الست عالمنك
ساقيسی اولان حضرت مفيض مطلق كندی فيوضات قدسيه سندن بر جرعه
چونكم بو سفلی و پست اولان خاك شوره نك اوزرينه دوكدی (ونفخ فيه من روحی)
مفهومی اوزره كندی جنابنه مضاف اولان روحدن بو خاك شوره دن مخلوق اولان
اجساده نفخ روح قيلدی فی الحال اول خاك حيات بولوب جوش ايلدی و بز جمله مز
خاك فيض الهيدن ونفخهٔ ربانيدن جوش ايلمسندن ايز كه اول فيض الهی
واسطه سيله خاك مرتبه سندن جوش ايليوب انسان مرتبه سنه كلدك ليكن بو فيض
الهينك ونفخهٔ ربانينك مشاهده سندن واول ساقیٔ باقينك لقاسندن محروم
اولدق وبدن ترابيه نك مقتضاسنه مشتغل اولوب مرتبهٔ اصله ومقام وصله بی
كوشش و بی طلب قالدق اول ساقیٔ باقيدن بر آخر جرعه دخی استرز زيرا بی
كوشش و بی طلبز استرز كه بزم قلوبمزه شراب محبتك بر جرعه سنی اشراب
واذاقه ايليه تا بزده بر شوق ومحبت حاصل اولوب اول عالم اصله ومرتبهٔ
وصله طالب وراغب اولوب سعی و كوشش قيلنلردن اوله وز ❊ مثنوی ❊
كر روا بد ناله كردم از عدم * ور نبود شكفتی تن تن زدم) اكر روا اولديسه
عدمدن ناله ايلدم وكر بو سوز بلمكلك روا اولمديسه اشته ابسم اولدم عدمدن
مراد بونده عدم اضافيدر كه مرادعالم باطندر ناله دن مراد بونده آندن
سوز سويلمكدر وبويتدن مراد شريفلری بومعنا رفك تمام اولمسنه حسن
وسيله درومقدمابور دقلری حكايتك بيانه شروع ايلمكه بر ذر يعه در يعنی
الهی اكر رو اومقبول اولديسه عالم باطندن وجانب معنيدن ناله ايلدم وبو قدر
سوز سويلدم واكر بو سو يلمكلك وبوقدر رمعانی ايلمكلك مقبول وروا اولمديسه
اشته ابسم اولدم وسكوت قيلدم بو بيت سامع جانبنه خطاب اولمق طريقيله
دينلسه دخی جائزدر بوتقديراوزره معنی ای طالب ومستمع شو بو قدريدن بر وعالم
عدمدن ومرتبهٔ باطندن سويلدم بلكه اسرار ومعانی سنك قتكده اكر روا ومقبول
اولديسه فبها ونعمت بوقدر عالم عدمدن ناله ايلدم وسوز سو يلدم كفايت ايدر

واكر بو سو يلمكلك سنك قتنده روا اولمديسه اشته ابسم اولدم وكبرو اول بطك
وجارمی غدن بر نك بيانه شروع قيلدم ❊ مثنوی ❊ اين بيان بط حرص
منثنيست * از خليل آموزكان بط كشتنيست * هست در بط غير اين بس خير وشر *
ترسم از فوت سخنهای دكر) بو مثنی اولان حرص بطنك بيانيدر حضرت
خليلدن اوكرنكه اول بط كشتنيدر بطك وجودنده بوندن غير چوق خير وشر
واردر اما غيری سوزلرك فوتندن قورقرم مثنی ايكی قات ومتضاعف ديمك
معناسنه اولور يعنی بو بوقارودن بر ور مقدار ذكر اولنان بيان متضاعف
وقات قات اولان حرص بطنك بيانيدر كه وجود انسانيده اولان حرص بطه مشابه در
و حضرت خليلدن اوكرنكه بو حرص دخی واجب القتلدر بو حرص بطنك
وجودنده بو ذكر اولنان صفتلردن غيری دخی چوق خير و شر صفتلر وادر
بن انلری سكاسويلردم وليكن اندن اهم اولان سوزلرك فوت اولمسندن خوف ايدرم
بو اجلدن اول سوزلر ترك اولنوب اهم والزم اولان سوزلرك بيانه شروع قيلندی

❊ صفت طاوس وطبع او وسبب كشتن ابراهيم عليه السلام اورا ❊

❊ مثنوی ❊ آمديم اكنون بطاوس دورنك * كو كند جلوه برای نام وننك
* همت آو صيد خلق از خير وشر * ونز نتيجه وفائده آن بی خبر) بطك سرنی بيان
ايلمكدن فارغ اولوب شمدی دورنك اولان طاوسك بيانه كلدككه اول طاوس
نام ورنك ايچون جلوه ايلر وآنك همتی خلق صيد ايلمكدر خيردن وشردن وآنك
نتيجه وفائده سندن بی خبردر مقدما يور مشلرايدی كه جاه چون طاوس وزاغ
منثيست ورادده طاوسدن مراد اهل جاهدر كه طبعلرنده كبر ونخوت واردر
وزينته مائللردر وزينتلر ايله خلق كنديلره صيد ايدرلر نته كم مرائی اولان شيخلرده
دخی بو خصلت موجوده اولديغيچون طاوسدن مراد بو بيانده بو ايكی طائفه
اولمشدر پس تقدير معنی وتوضيح فحوی بويله ديمك اولور كه شمدی طاوس كبی
نقش وزينته مائل اولنلرك وزينت ظاهره واشكال صوريه ايله خلقی كنديلره
صيد وشكار قيلنلرك احوالنی تعبير وبيان ايلمكه كلدككه بونلر طاوس كبی ايكی
رنك صاحبيدركه مراد ذوالوجهين اولملريدر وخلقه لطافت ظاهره لری
شاننده در كه نام ناموسدن اخفا قيلملريدر كه بو طاوس سيرت اولنلر اندن اوتری جلوه
قيلوروكندينك ظاهرده اولان شكل وهنرنی خلقه كوستروب اول واسطه ايله
خلقی كنديه تسخير ايلر اول طاوس سيرت اولان ونام ناموسدن اوتری جلوه قيلان
كمسه لرك خيردن وشردن همتی همان خلقی كنديه صيد و يواسلوبله كنديه
تابع ايليوب دام مكرينه قيد ايلمكدر حال بوكه اول خلق كنديه صيد ايلمنك نتيجه
وفائده سندن بيخبردر اكرچه كندی زعمنجه خلق صيد ايلمكده عظيم فائده لر

ورو ايكن آنك حقيقتده اولان نتيجه وفائده‌دن اندر بی خبردر ﴿مثنوی﴾
بی خبر چون دام می گیرد شکار * دام را چه علم از مقصود کار * دام را چه نفع و چه
ضر از گرفت * زین گرفت بیهده‌ش دارم شگفت) مثلا دام کبی بی خبر شکار طوتر
مقصود کاردن دامك نه علم وخبری واردر دامه شکار طوتمقدن نه ضرر ونه نفع آنك
بیهوده وبی فائده طوتمسندن تعجب طوتارم یعنی اهل دنیا واصحاب زرق وریا ناسی
کندیلری جانبنه صید ایلمکده فی المثل دامه مشابه‌لردر دام شکاری طوتوب
اول شکارك کندی‌یه نفع وفائده‌سی اولمدیغندن بی خبر اولدیغی کبی بونلر دخی ناسی
بر حیله شکار ایدرلر لیکن کندیلره انارك نفع وفائده‌سی اولمدیغی بیلمزلر مقصود
کاردن دامك علمی اولمدیغی کبی بونلرك خلقی شکار ایلمکدن مقصودنه ایدوکنه
علملری یوقدر دامك صیدی طوتمسندن کندیسنه نه نفع ونه ضرر واردر دام
بر صیدی طوتسه نه نفعندن خبری واردر ونه ضررندن خبری واردر کذلك
بو مرائیلر دخی خلقی صید ایلمکلرندن نه نفعدن خبرلری وارونه ضررندن خبرلری
واردر پس حضرت مولانا بیورورلر که بو دامه مشابه سنده اولان اهل تزویرك
خلقی بیهوده یره طوتمسندن تعجب ایلرم فی الحقیقه برکمسه برکارك نفعندن
وضررندن بی خبر اولسه وعبث یره اول کاره مشغول اولمسندن عاقل اولنلر
تعجب ایدرلر ﴿مثنوی﴾ ای برادر دوستان افراشتی * با دو صد دلداری
وبگذاشتی * کار تو این بوده است از نو ولاد * صید مردم کردن از دام وداد * زان
شکاری و های وهوی وباد وبود * دست در کن هیچ یابی تار وپود) ای برادر ایکی یوز دلدارلقله
دوستلر بوجلندك وترك ایلدك ولادت وقتندن برو سنك کارك بو اولمشدر خلقی
وداد ومحبت دامنده صید ایلمك اولمشدر اول شکاردن واول کثرت وجمعیتدن
وباد وبود دن ال ایله کور هیچ تار وپود بولورمیسن باد اولدی بود ایدی معناسنه در
لیکن بونده ریاست صاحبی اولمق ووجود بولمقدن کنایه‌در تارا ریشه وپود
ارغجه دیرلر یعنی ای قرنداش نیجه کوکل طوتجیلقله وملاعبت وملاطفتله دوستلر
حاصل ایتدك وبر نیجه زمان بونلرله مخالطت ومصاحبت ایدوب عاقبت بونلردن
سکاویاسدن بونلره نفرت وفراغت کلوب بونلری ترك ایلدك وبر آخر دوستلرك
دخی صیدنه مشغول اولدك سنك کارك ولادت وقتندن وطفولیت زماندنبری
خلقی دام وداد ایله وقید محبت وملاعبتله صید ایلمك اولمشدر نته کم طفولیت
زماننده بعض اطفالی کندی‌یه دوست ایدوب برقاچکون نصکره انلردن
اوصانوب برقاچین دخی کندیکه اشتغال ایلدیکك کبی حاصل کلام اول طفولیت
حالنده ویاخود قدیم ایامده ایلدیکك شکاردن وجمعیت یاراندن ووجود ریاستدن
ال ایله هیچ بونلرك طول وعرضندن بر شیئی بولور میسن دست در کن دیمك

بوقله

بوقله دیمكدن کنایه‌در تار وپود انلرك آثارندن عبارتدر یعنی بوقله ویا جمع ایلدیکك
یاران واحبابك آثارندن طولا وعرضا هیچ براثر بولورمیسن دیمك اولور
﴿مثنوی﴾ بیشتر رفتست وبیگاه است روز * تو بجد در صید خلقانی
هنوز * آن یکی میگیر وان میهل زدام * وین دگر را صید می کن چون لئام * باز این
را بهل و میجو دگر * اینت لعب کودکان بی خبر) عمرکدن زیاده‌سی کچمشدر
وکون وقتسز اولمشدر سن ایسه جدیله هنوز خلقك صید وشکارنده‌سن عمرك
چوغی کیدوب وقتك بیگاه اولدیغندن بیخبرسن چونکم بو کونه لعب ولهوه
مشغول اولسن ای بیخبر اول بریسنی طوت واول بریسنی ترك وآزاد ایله وغیریسنی
دخی شکار ایله لئیملر کبی کیرو بونی ترك ایله وغیریسنی اسنه اشته سکا بیخبر اولان
کودکلرك لعبی یعنی بیخبر اولان اطفالك لعبی بودر که برزمان برینی کندی‌یه
صید ایدوب یاران ایدر اندن نصکره اندن اوصانوب انی قوویوب برینی دخی شکار ایدر
چونکم اطفالك کاری بو اولیجق سنك دخی کارك بونلرك کار وکردارنه بکزر
﴿مثنوی﴾ شب شود در دام تو یك صید نی * دام برتو جز صداع وقید نی
* پس تو خودرا صید میکن دی بدام * که شدی محبوس ومحرومی زکام)
شب اولور حال بو که سنك دامکده بر شکار یوقدر پس دام سنك اوزریکه صداع
وقیددن غیری دکلدر پس سن کندیکی دامه صید ایلدك زیرا مرادندن محبوس
ومحروم اولدك یعنی شول دمکه شب عدم اوله وموت ظهوره کله سنك دام قیدکده
بر صید قالمز وشکار ایلدیکك یاراندن بریسی سکا انیس وجلیس اولمز اول حینده
شکاره آلت اولان دام هر نه شیدن ایسه سنك اوزریکه صداع وقید اولمقدن
غیری اولمز پس حقیقت حاله نظر ایلسك سن کندیکی دامه صید ایلدك
شو اعتبار له که سن خلقی صید اولمغه اشتغال ایدوب مقید اولدك چونکم انلری
صید ایلمك دامنه مقید اولدك مرادك امدن بونلره مقید اولمغله محبوس ومحروم
اولدك ونتیجه وفائده‌دن بیخبر قالدك ﴿مثنوی﴾ درزمانه صاحب دامی بود
* همچو ما احمق که صید خود کند) زمانه‌ده بزم کبی احمق بر دام صاحبی اولورمیکه
کندوبی شکار ایلیه بزم کبی احمق دیملری دخی صید خلقه مقید اولمغله کندوبی انلری
صید ایلمك دامنه کرفتار ایلین احمقلره اختصاص نصحدن اوزری تعریض
ایدرلرکه (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) قبیلندن اولور یعنی
زمانه‌ده بر صاحب دام بویله بر احمق اولمق قتی عجبدر که خلقی صید ایلدیکی
دامه کندی مقید وکرفتار اولور وانلری اکرچه کندی‌یه صید ایلمکله مقید اولور
لیکن معنا کندوسی انلره صید اولور مع هذا اکا انلری صید ایلمکدن حقیقة
نظر اولنسه اصلا بر نفع وفائده حاصل اولمزمکر که برقوری اعتبار ﴿مثنوی﴾

چون شكار خوك آمد صيد عام * رنج بی حد لقمه خوردن زو حرام) مثلا عوامك صيدی خنزيری شكار ايتمك كبی كالدی انی شكار ايلمكده رنج حد سزواندن لقمه ييمك حرام يعنی عوام ناسی آولمق واهل دنيايی صيد ايلمك طكوز آولمق كبی مشكل و پرتعب كلدی بو خنازيردن برنی صيد اولنجه دك بی حد و بی حساب رنج وتعب چكرسن مع هذا اصيد اولدقدنصكره آندن لقمه ييمك حرامدر يعنی نته كم رخنزيری نيجه بلا وزحمتله آولسك آنك اتی يمزودر يسی كيلز كذلك بو اهل دنيادن برينی صيد ايلسك انلردن لقمه ييمك حرامدر زيرا اكثرينك طعامی حلال دكلدر و بونلردن برنفع وفائده كلمك احتمالی دخی اولمزاكر بحسب الظاهر نفع وفائده كاورسه ده حرامدر واول كسه دنكه نفع وفائده حلال كاور اول عوامدن عداولمز

﴿ مثنوی ﴾ انكه ارزد صيدرا عشقست وبس * ليك اوكی كنجدا ندردام كس *

تو مكر آيی وصيداو شوی * دام بكذاری بدم اوروی) اول نسنه كه صيد ايتمك لايقدر انجق عشق الهيدر وليكن اول عشق نجن بركسه نك دامنه صغر يعنی صغمزسن آنی صيد ايليه مزسن مكرسن كله سن وآنك صيدی اوله سن دامی قويه سن آنك دامنه كيده سن يعنی صيد ايلمكه اصل ولايق اولان الله تبارك وتعالينك عشق و محبتيدر انجق كه بنده محبت الهيه نك صيدنه مشغول اولسه اصلا انك اشتغالی عبث و بی وفائده اولمز بلكه نيجه منافع اخرويه وفوائد معنويه حاصل اولور وليكن اول عشق كسه نك دامنه صغمز و كسه آنی فن و حيله ايله آولمغه قادر اولمز وآنی آولمسنك طريقی اولدر كه مكر سن كله سن عشق حقه صيد اوله سن وحلق كنديكه صيد ايلمك كارندن فراغت ايليه سن واول عشق دامنه كيده سن وآنك اهليله مصاحبت ايده سن مادامكه جله واركی آنك بولنده بذل قيله سن وصيد خلقه مشغول اولمقدن فارغ اولميه سن عشق صيد ايلمكه قادر اوله مزسن وكنديكی عاشق خدا قيله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ عشق می كويد بكوشم پست پست * صيد بودن خوشتر از صياديست * كول من كن خويش را وغره شو * آفتابی را رهاكن ذره شو) عشق بنم قولاغمه آهسته آهسته دير صيد اولمق صيادلقدن خوشتردر كنديكی بكا شكار ايله وغره اول آفتابلغی ترك ايله ذره اول يعنی عشق الهی بنم كوش جانمه لسان معنوی ايله آهسته آهسته بومعنايی دير بكا صيد اولمق و بنم مقتضام اوزره سلوك قيلمق خلقی صياد اولمقدن وناسی دعوت قيلوب مريد ومحب جمع ايلمكدن خوشتر ولطيفتردر سن كنديكی خلقه عاقل وذكی كوسترمكله مغرور اولمه بلكه كنديكی بنم كولم وابلهم ايله ومغرور اولوب تفخر ايله كه عشقك ابلهی وحيرانی اولمق خلقك عاقل وكامل وعالیشانی اولمقدن اوليدر خلقه آفتاب كبی نور پاش اولمقدن وناسك قلوبنی نصح و پندكله اناره قيلمقدن فراغت ايله

وذره كبی بيوجود اولوب راه محبتنده كنديكی فانی قيل تاباقی اوله سن وآفتاب حقيقتك نورينه وصول بوله سن ﴿ مثنوی ﴾ بردرم ساكن شو و بی خانه باش * دعوی شمعی مكن پروانه باش * تا ببينی چاشنی زندكی * سلطنت بينی نهان در بندكی) بنم باب سعادتم اوزره ساكن اول و بی خانه اول شمعلك دعواسن ايله پروانه اول تاكم زنده لكك چاشنيسنی كوره سن بنده لكده نهانی سلطنت كوره سن عشقك درندن مراد طريق اوليادر كه جمله يی ترك ايلمك وفقر وفنايی اختيار قيلمقدر پس عشق لسان معنوی ايله بويله دير كه ای سالك اكر بنی صيد ايلمك استرسك طريق فقر وفناده ساكن اول كه اول بنم درسعادتم كبيدر وخانمانی ترك ايله كه بنم باب سعادتمه ملازمنده اول ودخی خلقه شمعلك دعواسنی قيلمه و بونلره عرض جمال وكمال ايلمكه مشغول اولمه شمع عشقك پروانه سی اول وترك وجود ايدوب كنديكی شعله محبتده فانی ومرده ايله حتی حقيقت زنده لكنك چاشنيسنی كوره سن وحيات طيبه وابديه دن نصيب الوب كنديكی معشوق حقيقينك مشاهده سی مرتبه سنه اير كوره سن و بنده لك ايچره سلطنت ودولت كوره سن نتكيم عشاق الهی كورديلر و بو عالمك احوالنه نظر قيلدقده نعل بازكونه بولديلر ﴿ مثنوی ﴾ نعل بينی بازكونه درجهان * تخته بندانرا لقب كشته شهان) جهانده بازكونه نعل كوره سن تخته بغليجيلره شاهلر ديو لقب اولمش يعنی سنكه درعشق الهيده طوره سن و بنده لك ايچره دولت وسلطنت ذوقنی كوره سن بو جهانده كار عالمی نعل بازكونه كورر سن مثلا تخته بند اولنلره شاهلر ديو لقب ايلمشلر وصورتا فقير اولان بندكان حقه وكدايان عشقه درويش بی اعتبار ديمشلر ليكن بونلر ملوك تحت الاطمـاردر پس ظاهرا انلر شاهلر واميرلردر وليكن باطنا اسير وفقيرلردر و بونلر ظاهرا حقير وفقيرلردر و باطنا شريف واميرلردر پس مرتبه عشقه قدم قويان وانك ذوقنی دويان صاحب دولت بو كار عالمی بويله معكوس و بازكونه مشاهده قيلور ﴿ مثنوی ﴾ بس طناب اندر كلو وتاج دار * بروی انبوهی كه اينك تاجدار) چوق بوغازی ايپلو ودارك تاجی انك اوزرينه برجماعت جمع اولمش بويله ديوكه اشته تاجدار طناب چادر ايپنه ديرلر بوراده مطلق ايپ مراد اولور وتاج دار ديمك داراغاجنك تاجی ودپه سنه لايق ديمكدر مصرع ثانيده اولان تاجدار وصف تركيبيدر يعنی چوق بوغازی ايپلو اصلمغه مستحق داراغاجنك باشنه لايق واجب القتل واردر كه آنك اوزرينه نيجه جماعت كثيره جمع اولمش واكا تعظيم وتفخيم قيلمشدر بويله ديوكه اشته بو تاجدار وشاه عاليقداردر خبرلری يوقكه عند الله رخوار بی اعتبار در ﴿ مثنوی ﴾ همچو كور كافران بيرون حلل * اندرون قهر خدا عزوجل * چون قبورانرا مجصص كرده اند * پرده پندار پيش آورده اند) كفارك قبری كبی

طشره‌سی حلل وزینتدر ایچروسی عزیز وجلیل اولان خدانك قهر وعذابیدر اول دنیا پرستی قبور کبی مجصص ایلمشلردر پندار پرده‌سنی اوکه کنورمشلردر جص کرجدر مجصص کرچلنمش دیمکدر یعنی باطنی فاسد وظاهری لباسله ملبس ومزین اولان اهل دنیا شول کافرلر مقبره‌سنه بکزرکه آنك طشره‌سی حلل وز یورایله مزین ومحلی اولمش اما آنك ایچروسنده عزیز وجلیل اولان خدای تعالینك قهر وعذابی طولمش قبرلر کبی چونکم اول اهل دنیانك ظاهرینی مجصص ایلشلر یعنی زیب وزیورله مزین ومنقش ایلمشلر پندار پرده‌سنی انك اوکنه کتورمشلر کندوبی اول نادان ظاهرا مزین اولمغله وعوام کالهوام اکا تعظیم قلمغله صاحب دولت واهل سعادت زعم ایلمش خبری یوقکه باطنا بدبخت واهل شقاوتدر بوده جائزدرکه دینه قبور کبی چونکم آنك ظاهرینی مزین ایلدیلر خلقك اوکنه پردهٔ پندار کتوردیلر انلر انك زینت ظاهره‌سنه باقوب ظن وقیاس ایدرلر انك باطنی دخی نعمت وراحتده آسوده اوله آنك درونی خود کافرلرك قبرینك درونی کبی قهر حقله طولمش وعذاب الهیه محل اولمشدر ﴿مثنوی﴾ طبع مسکینت مجصص ازهنر * همچو نخل موم بی برك وثمر) ای ناسی ریا وسمعه ایله صیدایلین سنك طبع مسکینك هنردن مجصصدر مومدن اولان نخل کبی بی برك و بی ثمردر یعنی ای ظاهرینی صلاح وطاعتله واسانی علم ومعرفتله مزین ایلین مدعی ومزور سنك حقیقتا مسکین وفقیر اولان طبعك هنرلردن مجصص ومزور اولمشدر سن مومدن دوزلمش نخل کبی سن اکرچه شکلا برك وثمرك واردر ولیکن طبعا بی برك و بی ثمرسن ناسك ابلهلری سنی حقیقت باغنك نخلی صانورلر لیکن سنك ذاتکده میوهٔ روحانی بتورمك وثمرهٔ معنوی ظهوره کتورمك یوقدر پس بوجهانك کاری واکثر ناسك کرداری بویله بازکونه در نور الهی وتأیید ربانی کرکدرکه تا برکمسه صالحی طالحدن وموافقی منافقدن ومقلدی محققدن فرق وتمییز ایلیه ولطف ایچره اولان قهرندر وقهر ایچنده اولان لطف ندر اکا عالم وواقف اول تکیم بو معنایی بیلدرمکدن اوتری بو بیان شریفی بسط ایلیوب بیوررلر

﴿ در بیان آنکه لطف حق راهمه کس داننـد وقهر حق راهمه کس دانند وهمه ازقهر حق کریزانند وبلطف او درا ویزانند اما حق تعالی قهرهارا درلطف پنهان کرد ولطفهارا در قهر پنهان کرد نعـل بازکونه وتلبیس ومکر الله بودتا اهل تمییز و بنظر بنورالله ازحالی بینان وظاهر بینان جدا شوند که لیبلوکم ایکم احسن عملا ﴾

بوسرخ شریفك بیاننده‌درکه دوکلی کمسه حق تعالینك لطف محضنی بیلورلر ودوکلی کمسه حق تعالینك قهر محضنی هم بیلورلر ودوکلی کمسه حق تعالینك

قهرندن قاچیجیلردر واول اللهك لطفنه تعلق والتجا ایدیجیلردر اما حق تعالی نیجه قهرلری اطفلر ایچره پنهان ایلدی ونیجه اطفلری دخی قهرك وجودنده پنهان ایلدی حق تعالینك بوقهرلری لطف ایچره واطفلری دخی قهر ایچره پنهان ایلمسی بازکونه وتلبیس ومکر الهی ایدی تاکم اهل تمییز اولان عالم و بنظر بنورالله اولان مرد حازم حالی بینلردن وظاهر بینلردن جدا اوله‌لر یعنی همان نقد حالی کورن وعاقبت کاردن غافل اولان وکارجهانك ظاهرینه باقوب باطنندن غافل اولان طائفه‌نك زمره‌سندن اول اهل تمییز و بنظر بنورالله اولان کمسه‌لر ممتاز اوله‌لر و بوکار بازکونهٔ فعل تلبیسی حق تبارك وتعالی انکیچون خلق ایلدیکه ای بنی آدم تاسزی امتحان واختبار ایلیه وسزك عمل یوندن قنغیکز احسندر کما قال فی سورة الملك (لیبلوکم ایکم احسن عملا) بوآیت کریمه‌نك اولی بودر (تبارك الذی بیده الملك) تبارك تفاعل وزننده برکتدن مأخوذدر و برکت زیاده یه‌دیرلر وخیر کثیره دیرلر ومعنیٔ تبارك الله تکاثرخیره وتزاید دیمکدر و یاخود تزاید عن کل شیٔ وتعالی عنه فی صفاته وافعاله دیمك اولدی الذی اول الله‌که (بیده الملك) انك ید قدرتنده وقبضهٔ تصرفنده‌در جمیع ملك (وهوعلی کل شیٔ قدیر) اول الله کل شیٔ اوزرینه انعام وانتقامه وایجاد واعدامه قادردر (الذی)اول الله که (خلق الموت والحیاة)موت وحیاتی ایجاد ایلدی (لیبلوکم) ی لیعاملکم معاملة المختبرین یعنی سزه امتحان ایدیجیلرك معامله‌سی کبی معامله قیلمقدن اوتری موتی وحیاتی خلق ایلدی (ایکم احسن عملا) ایکم مبتدا واحسن خبریدر وعملا تمییزدر یعنی سزك قنغیکزدر عمل جهتندن اخلص واصوب اولان ومحارمدن ورع وطاعته اسرع اولان موتی حیات اوزره تقدیمده نکته بودرکه موت صفت قهردر وحیات صفت لطفدر پس اشارت اولورسالکه که بدایت سعادت حالده موتوا قبل ان تموتوا مقتضاسنجه موت اختیار یله اوله تاحیات ابدی وسعادت سرمدی یه واصل اوله زیرا انما الحیوة الدنیا فی الموت‌در پس سالك علی کل حال موتی احتیار جانبنه سعی ایدوب افنای وجوده کوشش ایتمك کرك تاکم حیات ابدی بوله تکیم ابن فارض قدس الله سره العزیز حضرتلری بیوررلر که (بیت) فاحیاء اهل الحب موت نفوسهم * وقوت قلوب العاشقین مصارع) وحضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلری بیوررلر (سبحان من اتسعت رحمته لاولیائه فی شدة نقمته واشتدت لاعدائه نقمته فی سعة رحمته) پس قهرلطفك ولطف قهرك ایچنده کیزلودر امدی عارف اودرکه بودنیانك نوشن نیش ود یاستن سیاست ونعمتن نقمت بیله واودنیانك بلا وعناسن غنا ومحنت ورنجنده عین کنج مشاهده قیله اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه ﴿مثنوی﴾ کفت درویشی بدرویشی که تو * چون بدیدی حضرت حقرا بکو) بردرویش بردرویشه

دیدیکه سن حضرت حق نیجه کوردك سویله ﴿مثنوی﴾ کفت بیچون دیدم امابهر قال * بازکویم مختصر از امثال) اول درویش دیدی حضرت حق بیچون نیجه کونه کوردم اما قالدن اوتری مختصرا شکارا برمثال دیییم تاکم اول مثال واسطه‌سیله آنك شانی معلوم اوله ﴿مثنوی﴾ دیدمش سوی چپ اوآذری * سوی دست راست آب کوثری) مثلا اول خدانك صول جانبنده برآتش کوردم وصاغ جانبنده برکوثر ایرماغی کوردم ﴿مثنوی﴾ سوی چپش بس جهان سوز آتشی * سوی دست راستش جوی خوشی) انك صول جانبنده زیاده جانسوز برآتش کوردم انك صاغ الی جانبنده برخوش وشیرین ایرماق کوردم ﴿مثنوی﴾ سوی ان آتش کروهی برده دست * بهرآن کوثر کروهی شاد ومست) بر بلوك خلق الی اول آتش طرفنه ایلتمش اول کوثردن اوتری برکروه دخی شاد ومست اولمش کوثردن وجوی لطیفدن مراد الطاف الهیه ونعم صوریه اولور وآتشدن مراد قهر الهی ومحن صوریه اولور ﴿مثنوی﴾ لیك لعب بازکونه بود سخت * پیش پای هرشقی ونیکبخت) ولیکن بوامر محکم لعب بازکونه ایدی هرشقینك وهرنیك بختنك پایی اوکنده یعنی بوکار الهی وامر ربانی هرسعیدك وهرشقینك قدمی اوکنده زیاده محکم بازکونه بربازی ایدی مثلا بودنیاده اولان الام ومحنت وبلوی ونقمت طرف شمالی اولان آتش سوزنده کبیدر وکذلك بوصورت ظاهره‌ده اولان الطاف ونعمت ودولت وراحت یمینده اولان جوی خوشتر وآب کوثر کبیدر ولیکن هرشقینك وهرسعیدك قدمی اوکنده بوکار الهی برلعب بازکونه کبیدر شقی اولنلر ظاهره نظر ایدوب طرف شمالده اولان آلام ومحنك صورت ظاهره‌سنه باقوب اندن فرار واجتناب قیلوب طرف یمینده اولان الطاف ونعمك صورت ظاهره‌سنه فریفته اولوب انی قبول ایلدیلر واهل سعادت اولان طرف یمینده اولان الطاف ونعمك باطننده اولان قهر وغضبی کوروب اندن اجتناب ایدوب طرف شمالیده اولان آلام ومحن ظاهره‌یی قبول ایلدیلر ﴿مثنوی﴾ هرکه درآتش همی رفت وشرر * ازمیان آب برمی کردسر) پس هرشول کمسه که آتش وشرر ایچره کندی اول کمسه آب کوثر اورتاسندن باش یوقارو ایلدی یعنی هرشول کمسه که دنیاده آتش ریاضت وشرر محنت جانبنه کندی وانی قبول ایتدی اول کمسه لطف الهی آبنك میانندن باش یوقارو کتوردی ﴿مثنوی﴾ هرکه سوی آب میرفت ازمیان * اودرآتش یافت می شد در زمان) وهرشول کمسه که آب جانبنه کندی میاندن یعنی بوصوری اولان نعمت ولطافتی اختیار ایتدی اول کمسه ذرحال آتشده اولمغی بولدی یعنی میان آبدن در زمان کندیسنی آتشده اولمق بولدی یافت می شد اولمق بولدی معناسنه در ﴿مثنوی﴾

هرکه سوی راست شد وآب زلال * سرزآتش برزداز سوی شمال) وهر کمسه که صاغ جانبه وآب زلال جانبنه کندی اول کمسه باشنی شمال طرفندن چقاردی یعنی هرشول کمسه که طوری اولان نعم راحتی قبول ایتدی او کمسه اهل شمالدن اولوب نار ومحنت ایچندن باش یوقارو کتوردی ﴿مثنوی﴾ وانکه شد سوی شمال آتشین * سربرون میکردان سوی یمین) واول کمسه که آتشناك اولان شمال طرفنه کندی اول کمسه باشنی صاغ طرفندن چیقاردی واصحاب یمیندن اولدی یعنی بوناسك ترك ایلدکاری طاعت وریاضتی قبول ایلیوب نعمت حقانی وحیات ابدیه به واصل اولوب اصحاب سعادتدن اولدی ﴿مثنوی﴾ کم کسی برسراین مضمرزدی * لاجرم کم کس دران آتش شدی) آز کمسه بومضمر اولان سره اوردی لاجرم اول آتشه از کمسه کندی یعنی بودنیاده قتی آز کمسه بومضمر ومبهم اولان سره واقف اولدی لاجرم آز کمسه اول آتشه کندی واول بلایی اختیار ایتدی ﴿مثنوی﴾ جزکسی که برسرش اقبال ریخت * کودها کرداب درآتش کریخت) آتش جانبنه شول برکمسه‌دن غیریسی کمدیکه آنك باشی اوزره اقبال دوکلدی که اوآبی قودی آتش جانبنه قاجدی یعنی اوآتش فقر وریاضتی ومحنت وطاعتی بودنیاده همان شول کمسه قبول ایلدیکه آنك باشی اوزره حق جانبندن اقبال ودولت دوکلدیکه اول کمسه آب کبی لطیف وشیرین اولان دنیایی ترك ایدوب آتش بلا ومحنت جانبنه فرار ایتدی ﴿مثنوی﴾ کرده ذوق نقدیررا معبود خلق * لاجرم زین لعب مغبون بود خلق) خلق نقد اولان ذوقی کندیلره معبود ایلمش لاجرم بوبازکونه اولان لعبدن خلق جهان نقد وحاضر اولان ذوق حظی کندی نفسلرینه معبود ایلمشلر ودنیانك لذت وراحتنی مطمح نظر قلمشلر وطاعت وعبادتده اولان رنج وتعبی کوروب اندن نافر ومعرض اولمشلر لاجرم بولعب بازکونه‌دن خلق عالم مغبون اولدیلر وراحت حقیقی ونعمت ابدیه‌دن محروم قالدیلر ﴿مثنوی﴾ جوق جوق وصف صف ازحرص وشتاب * محترز زآتش کریزان سوی آب * لاجرم زآتش براوردند سر * اعتبار الاعتبار ای بی خبر) بلوك بلوك وصف صف حرص وشتابدن آتشدن احتراز ایدیجی آب جانبنه قاچیجی بوخلق جهان لاجرم آتشدن باش یوقارو کتوردیلر بوطائفه‌نك احوالندن ای بی خبر اعتبار طوت اعتبار طوت الاعتبار ایکیسی بله فعل محذوفك مفعولی اولمق اوزره منصوبلردر تقدیری خذ الاعتبار خذ الاعتبار دیمکدر محصل کلام بویله دیمك اولور که جوق جوق وفوج فوج بوخلق جهان حرصلرندن وعجله قیلمرندن آتش ریاضت وعبادتدن احتراز واجتناب ایدیجیلردر وآب نعمت صوری وراحت دنیوی جانبنه کیدیجیلردر لاجرم آتش اخرویدن ونار قهر الهیدن باش یوقارو کتوردیلر وکندیلرینی بلا

ومحنت عقبا به یتوردیلر ای بی خبرسن بونلرك حالندن اعتبار طوت
و بوجهانك نعمتنی وراحتنی ترك ایدوب وطریق الهینك آتش ومحنت ونار ریاضت
ومشقتنی قبول ایت تاکه آب حیات حقیقیدن باش بوقارو کتوره سن وکندیکی
بلا ومحنتدن خلاص ایلیه سن ﴿مثنوی﴾ بانك می زد آتش ای کیجان وکول *
من نیم آتش منم چشمهٔ قبول) آتش لسان حال اله بانك اورردی بویله دیو که ای بونلر
وابلهلر بن آتش دکلم بن قبول چشمه سی ام یعنی طریق الهیده اولان آتش محنت
وریاضت لسان حال اله دولت وراحت صوری طرفنه رغبت ومحبت ایلین کمسه لره دیر
ای کول واحمق اولنلر بن آتش دکلم من حیث المعنی مقبول ومحبوب چشمهٔ حیاتم
زنهار بنم صورتمه باقوب بندن کریزان اولمه ك ﴿مثنوی﴾ چشم بندی کرده
اندای بی نظر * در من آی وهیچ مکریز ازشرر) ای نظرسز بر چشم بند ایلمشلردر
بکا کل وشرردن هیچ قاچمه یعنی ای بی خبر و بی بصر صورتا آتش سوزنده لکی
بر کوز باغی ایلمشلردر پس بکا کل وهیچ بنم شرارلرمدن فرار ایتمه ﴿مثنوی﴾
ای خلیل اینجا شرار ودود نیست * جز که سحر وخدعهٔ نمرود نیست * ای خلیل
حق اکر فرزانهٔ * آتش آب تست وتو پروانهٔ) ای وقتك خلیلی بونده شرار ودود
یوقدر سحردن ونمرودك حیله وخدعه سندن غیری یوقدر ای خلیل حق اکر عاقل
وفرزانه ایسك آتش سنك آبکدر وسن مانند پروانه سن یعنی ای وقتك خلیلی
وعصر ینك ابراهیمی اولان طالب الهی بومرتبهٔ طریق الهیده آتش ودخان یوقدر
سنك زحمت ومحنت کوردیکك عین رحمت ومنحتدر نهایت مافی الباب بو لطف
وجودك آتش ودود کورنمسی شیطانك سحرندن غیری ونمرود نفسك حیله ومکرندن
غیری دکلدر نفس وشیطان طاعت رحمانی وعبادت یزدانی انسانه نار ودخان
کوستر ای طالب الهی اولان حق تعالینك خلیلی کبی اکر سندخی عاقل وفرزانه
ایسك آتش ریاضت وشرارهٔ فقر ومحنت سکا آب حیات وچشمهٔ سعادتدر وسن
فی المثل اکا پروانه کبی سن کرکدر که پروانه کبی بی باك کندیکی اول شعلهٔ فقر وریاضت
اوزره اوره سن تا بو واسطه ایله کندیکی آب حیاته ایرکوره سن ﴿مثنوی﴾ جان
پروانه همی دارد ندی * کای دریغا صد هزاران پر بدی * تا همی سوزید زآتش
بی امان * کوری چشم ودل نامحرمان) پروانه نك جانی دوکلی ندا طوتر بویله
دیو که ای دریغا نولیدی بنم نیجه یوز بیك قنادم اولیدی تاکم آتشدن دوکلیسی
امانسز یانایدی نامحرملرك کوکلنك وکوزینك کورلکنه یعنی پروانهٔ آتش محبت
الهی اولان عاشقلرك جانی همیشه بویله دیوندا ایلر وتحیف وتحسر طریقیله بویله
سویلر که ای دریغا اکر بنم نیجه یوز بیك پر وبالم اولیدی تا دوکلیسی آتش عشق
الهیدن امان وزمان اولمیوب یانایدی نامحرم اولان وحظوظ نفسانیهٔ قالان طائفه نك

چشم ودلنك رغمنه تا انلر بیله لر دیکه عاشقك نار عشقه یانمغه نه مرتبه میل ورغبتی
واردر ﴿مثنوی﴾ بر من آر در رحم جاهل از خری * من برو رحم آرم از بینش
وری) جاهل خرلغندن بکا رحم کتورر بن اکا رحم کتوررم بینش ورلکمدن یعنی
پروانهٔ شمع الهی اولان عاشق دیرکه بنم حالمه جاهل اولان کمسنه صورت ظاهره ده
یاندیغمی کوروب خرلغندن بکا مرحمت کتورر حال بوکه بن بصیر وبینا اولدیغمدن
آنك اوزرینه مرحمت وشفقت کتوررم دیرمکه بو جاهل وغافل طریق الهیده اولان
ریاضت ومحنتك صورت ظاهره سنه باقوب راحت نفسانی جانبنه بوندن فرار ایلدی
وبنی بلا ومحنتده صانوب کندی زعمنجه بکا مرحمت ایلدی اما بن انك حقیقتده
بلا ومحنت آتشنه کرفتار اولدیغنی کوروب مرحمت وشفقت ایلرم دیر ﴿مثنوی﴾
خاصه این آتش که جان آبهاست * کار پروانه بعکس کارهاست * او ببیند
نور ودر ناری رود * دل ببیند نار ودر نوری رود) خصوصا بو آتش که جمیع آبلرك
جانیدر پروانه نك کاری بزم کارمزك عکسنه در زیرا او پروانه نور کورر و بر ناره
کیدر واهل دل نار کورر و بر عظیم نوره کیدر یعنی علی الخصوص بو آتش عشق
الهیکه جمیع لطافتلرك وطراوت ونضارتلرك روحیدرکه جمله سی حب الهیدن حیات
بولور اما اهل دنیا که کندی محبوب مجازیلرینك پروانه لری کبیدر انلر بزم کار
وکردارمزك عکسنه در زیرا اول پروانه مثابه سنده اولان اهل ظاهر بحسب الظاهر
نور وشعله کورر واکا محب وعاشق اولور وکندوبی پروانه کبی اکا اوروب بر عظیم
آتشه کیدر کندوبی احراق ایدر اما اهل دل اکرچه عشق ومحبت حق بحسب الظاهر
نار کورر واول ناره کندوبی اورر و بر عظیم نوره واصل وابدی اولان سرور
وحبوره دخول قیلور ﴿مثنوی﴾ این چنین لعب آمد از رب جلیل * تا ببینی
کیست از آل خلیل) رب جلیلدن بونجلاین باژکونه بر لعب کلدی تا کوره سن آل خلیلدن
اولان کیمدر یعنی هر شول کسه که خلیل مشرب وابراهیم مذهبدر اول کسه آتش
ریاضت وشرارهٔ عبادت وطاعتدن مجتنب اولمز وهر شول کسدکه آل نمروددر
آتش عبادت وطاعتی کوروب اندن معرض اولور وغرور نفسه تبعیت قیلور پس
رب جلیلدن بو امر انکچون کلدیکه آل ابراهیم آل نمروددن ممتاز اوله وفضل بوله
﴿مثنوی﴾ آتشی را شکل آبی داده اند * واندر آتش چشمهٔ بکشاده اند)
بر آتشه آب شکلن ویرمشلر آتش ایچره بر لطیف چشمه آچشلر یعنی بو دنیانك نعمت
وراحت نفسانیه سی که فی الحقیقه بر عظیم آتشدر لکن بوکا صورتا آب لطیف
شکلن ویرمشلردر وآتش طاعت وریاضت ایچره بر آب حیات وچشمهٔ سعادت
اچشلردر اهل بصیرت اولنلر اول آتش طاعت وریاضت ایچره اول چشمهٔ حیاتی
کوروب صورت ظاهره ده اولان آتشه باقمیوب اول آتشه داخل اولوب اول آب حیات

معنو يدن ايجمشلردر ﴿مثنوی﴾ ساحری صحن برنجی رابفن * صحن پر کرمی
كند درانجمن * خانه‌را او پرز كژدمها نمود * ازدم سحر وخودان كژدم نبود)
مثلا برساحر بر برنج صحنی فن سحرله پر کرم صحن ايلر انجمنده اول خانه‌يی
عقرب‌لردن پر كوستردی سحر دمندن واول عقربلر كبی كورينن خيالات خود كژدم دكل
ايدی يعنی بعض ساحرلر اولور كه برنج دانه‌سيله پر اولمش بر صحنی فن سحرله بر جمعيتده
اول صحنی برنج دانه‌سی كبی اوفق قوردجغزلرله پر ايلر وخلقه انی قوردجغزلر
كوسترر حتی ناس انی يمكدن اجتناب ايدرلر ونفس الامرده او ينه برنج دانه‌سيدر
وكذلك اول ساحر برلطيف ودلكشا خانه‌يی دم وافسون سحردن عقربلردن پر كوسترر
واول كورينن عقرب شكارنده اولان خيالات خود فی الحقيقه كژدم دكلدر بلكه
بر نمايشدر كه نيجه كسه‌لر اول خيالاتی حقيقت ظن ايليوب بو واسطه ايله اول خانهٔ
دلكشادن اجتناب ايدرلر ﴿مثنوی﴾ چونكه جادوهی نمايد صد چنين * چون بود
دستان جادوآفرين * لاجرم از سحر يزدان قرن قرن * اندر افتادند چون زن
زير بهن) چونكه جادولر بو نجلين احوال باز كونه كوسترر پس جاد وآفرين
اولان اوستادك مكر ودستانی نيجه اولور بوندن قياس ايله لاجرم حق تعالينك
مكرندن قرن قرن نيجه طائفه زن كبی آشغه يصی دوشديلر يعنی چونكم جادو
بوذكر اولنان كبی نيجه بوز احوال عجيبه وافعال غريبه كوسترمكه قادر اوله جادولر
خلق ايديجی خدای تعالينك مكر وسحری نيجه اولمق لازم كلور بوندن قياس
ايله وحق تعالينك مكر بنك تحقيق وتفصيلی او چنجی جلدده جاد و بچه‌لر
سرخنده جادويی كه حق كند حقست وراست بيتك شرحنده مرور ايلمشدر انده
طلب اولنه لاجرم خدای تعالينك مكر وسحرندن قرنا بعد قرن نيجه طائفه صورت
ارينك التنه يصيلوب دوشديكی كبی بونلر دخی مكر الهينك آلته دوشمشلر وزبون
ومغلوب اولوب دام شيطانه مقيد اولمشلردر ﴿مثنوی﴾ ساحر انشان
بنده بودند وغلام * اندر افتادند چون صعوه بدام) اول هر برينك ساحرلری
بنده اولديلر وغلام اولديلر صعوه كبی دامه دوشديلر صعوه يونت قوشنه ديرلر
بر كوچوجك قوشجغزدر يعنی اول قرون ماضيه‌نك ساحر وماكرلری مكر
حقه بنده وغلام اولديلر مرغ صغير كبی دام قهر حقه دوشديلر وكنديلرينی بويله
ساحر وماهر ايكن مكر الهی المندن خلاص ايلمكه قادر اوله‌مديلر ﴿مثنوی﴾
هين بخوان قرآن ببين سحر حلال * سرنكونی مكرهای كالجبال) اكاه اول
قرآن عظيمی اوقو سحر حلالی كور طاغلر كبی اولان مكرلرك سرنكونلكنی يعنی
اكاه اول حضرت قرآنی اوقوونده اولان حق تعالينك مخادعه‌سنی ومكرلرنی
كور كه اندن مراد سحر حلالدر كه حقك بونلر حقنده ايلديكی سحر ومكر حرام

اولان قبيلدن دكلدر بلكه خير وحلال اولان قبيلدندر (ومكروا ومكر الله والله
خير الماكرين) بيوردی حق تعالينك مكر حلالندن قرون ماضيه‌ده اولان كمسه‌لرك
طاغلر كبی مكرلرينك سرنكونلكنی مشاهده ايله اكرچه بوماكرلرك قوت مكرندن
طاغلر يرندن زائل اولوردی ليكن حق تعالينك مكری بونلرك مكرلرنی بالكليه
سرنكون ايلدی نته كم حق تعالی سورهٔ ابراهيمده خبر ويروب بيوردی (وقد مكروا
مكرهم وعند الله مكرهم وان كان مكرهم لتزول منه الجبال) وبو آيت كريمه‌نك
تفسيری وتحقيق جلد اولده بازترجيح نهادن نخجيران سرخنده وصف كرده
مكرهاشان ذوالجلال بيتنك شرحنده مرور ايلدی ﴿مثنوی﴾ من نيم
فرعون كايم سوی نيل * سوی آتش ميروم من چون خليل * نيست آتش هست
ان ماء معين * وان دكر از مكر آب آتشين) بن فرعون دكلكه نيل جانبنه
كلم بن خليل كبی آتش جانبنه كيدرم زيرا حضرت خليلك داخل اولديغی فی الحقيقه
آتش دكلدر صورتا آتش ومعنا اول ماء معيندر واول بری مكر الهيدن آب
آتشيندر يعنی پروانهٔ آتش محبت اولان عاشقك جانی بوندايی ايلر و بوكونه
سويليوب ديركه بن فرعون سيرت دكلم كه اول نيل جانبنه كلدی وانی كنديه منهج
ومسلك صانوب اكا داخل اولدی پس غرق اولوب كنديونی نار ايچره بولدی بن
شول خليل مشربمكه انك كبی آتش جانبنه كيدرم وحق تعالی بكا ناری كلزار
ايليوب انك ايچنده ذوق وصفا ايدرم اكرچه بو شمع محبت ونار خدمت وطاعت
صورتا آتش كورينور ليكن اول آتش دكلدر بلكه ماء معيندر اول برغيريسی كه
فرعونك داخل اولديغيدر مكر الهيدن صورتا آب باطنا آتشدر خلاصهٔ كلام
اولدر كه پروانه سيرت اولان عاشقلر بويله ديرلر كه بز اهل دنيا كبی فرعون سيرت
دكلوز كه بزه نيل كبی اولان دولت دنيويه وراحت نفسانيه‌يه كله وزا كا غرق اوله‌وز
وعاقبت نار جهنمه دخول قيله‌وز بلكه بز شول خليل سيرت كمسه‌لرز كه آتش
كبی آتش محنت ورياضت طرفنه كلورز ونمرود نفس وهوادن بيزار اولورز حتی حق
تعالی بزه اول آتش محنت والامی برد سلام ايلر وفی الحقيقه اول آتش بلا ومحن بزه
آتش اولميوب ماء معين اولور واول دنيانك فراعنه‌سنك آب حيات ورود
سعادات ديوب غرق اولدقلری خيالات ظاهرا آب نيل كبی خوش وباطنا
بر عظيم آتش اولور ﴿مثنوی﴾ بس نكو كفت ان رسول خوش جواز *
ذرهٔ عقلت به از صوم ونماز * زانكه عقلت جوهرست اين دو عرض * اين دو در
تكميل ان شد مفترض) زياده نكوديدی اول خوش جواز اولان رسول بر ذره عقل
سكا صوم ونمازدن يكدر زيرا سنك عقلك جوهردر بو ايكيسی عرضدر بو
ايكيسی اول عقلك تكميلنده مفترض اولدی خوش جواز كچيجی ومقبول

اولان شیلری خوش جائزکوریجی دیمکدر یعنی اول مقبول ومستحب اولان
شیلری خوش جائز ایدیجی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قتی ایوکوزل
بیوردی عقلدن برمقدار عقل صوم وصلوتدن خیرلودر زیرا عقل هر مستحب
ومستحسن اولان شیلرك اصلی ودعامه سیدر کما روی ابو سعید الخدری عن
النبی علیه السلام لکل شیٔ دعامة ودعامة المؤمن عقله فبقدر عقله تکون عبادته
وحضرت عائشه رضی الله عنها بیوردیلرکه بن رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرینه دیدم یارسول الله بم یتفاضل الناس فی الدنیا قال علیه السلام
بالعقل قلت وفی الآخرة قال بالعقل قلت الیس مایجزون باعمالهم قال یاعائشه
وهل عملوا الابقدر مااعطاهم الله من العقل وبقدر مااعطوا من العقل کانت
اعمالهم وبقدر ماعملوا یجزون وقال علیه السلام ان الرجل لیدرك بحسن خلقه
درجة الصائم القائم ولایتم لرجل حسن خلقه حتی یتم عقله فعند ذلك تم ایمانه
واطاع ربه چونکم بوحدیث شریفلرك مفهومی اوزره دینك وایمانك وصوم
وصلوتك وسائر واجباتك بناسی عقل اوزره اولدیسه وعقل بوجمله نك اصل
ومداری کلدیسه نماز وروزه دن برذره قدر عقل بهتر اولدی زیرا عقل جوهردر
وبو صوم وصلوة وسائر واجبات اعراض قبیلندندر بوجمله فرائض وواجبات
عقلك تکمیلی قتنده فرض اولنمشدر عقلی کامل اولمیناره بونلر فرض قیلنمامشدر
مثلا مجانین وصبیانه صوم وصلوة وسائر واجبات افتراض اولنمامشدر چونکم
بوجمله واجبات وتکلیفاتك مبنی ومداری عقل اولدیسه عقل بونلردن افضل
اولدی زیرا حرام وحلال بیلنمز الا عقلله وحق وباطل فرق اولنمز الا عقلله وکفر وایمان
معلوم اولمز الا عقلله نته کم روایت صحیحه ایله روایت اولور که حق تعالی حضرتلری
آدم علیه السلامی خلق ایلدکده ونفخ روح ایلیوب حیات بولدقده حضرت
جبرائیل علیه السلامی حضرت ادم علیه السلام اوچ تحفه ایله ارسال ایلدیکه
انك بری عقل وبری ایمان وبری حیا ایدی ویوردیکه قول ادم اوچندن برسنی
هرقنقسنی دیلرسه قبول ایلسون حضرت جبرائیل علیه السلام بومعنایی
حضرت آدم علیه السلامه تبلیغ ایلدکده حضرت آدم علیه السلام عقلی قبول
ایلدی پس ایمان دیدیکه عقل هرنه یرده اولورسه بن انکله بیله یم واکا تابعیم
پس حیا دخی ایمان وعقل نه یرده اولورسه بنده انلر ایله بیله یم چونکه ایمان
وحیا عقله موقوف اولیجق عقل جمیع عبادات وطاعاتدن افضل واولی اولمشدر
وبوخصوصده اخبار صحیحه وکلمات مشایخ علیه قتی چوق واقع اولمشدر (مثنوی)
تاجلا باشد مران آینه را * که صفا آید ز طاعت سینه را) تاکم اول آینه یه تحقیق
جلا اوله طاعتدن سینه یه صفا کلور بونده آینه دن مراد عقلدر وعقل اصلنده

برآینه غیرمجلوه کبیدر وآینه عقلك جلاسی طاعات مفروضه وعبادات
واجبه ومقبوله در وبوبیتك مصرع ثانیسی مصرع اولنه علت واولی ثانیسنه علت
غائیه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بوصوم وصلوة عقلك تکمیلی قتنده
فرض اولندی وعبد اوزره واجب قیلندی تاکم بوطاعات مفروضه اول عقل
آینه سنه جلا اوله ومرآت عقل بوطاعات مفروضه ایله کمال بوله زیرا حق
تعالی یه طاعت ایلمکدن سینه یه صفا کلور سینه دن مراد بونده ذکر محل واراده
حال قاعده سی اوزره قلب وعقل اولور یعنی طاعات الهیه دن قلبه وعقله جلا وصفا
کلور وآینه دل ومرآت عقل طاعات الهیه دن نیجه صفالر وذوقلر بولور
﴿ مثنوی ﴾ لیك کر آینه از بن فاسدست * صیقل اورا دیر باز آرد بدست *
وان کزین آینه که خوش مغرسست * اندکی صیقلکری اورا بسست) لیکن
اکر آینه اصلنده فاسد ایسه صیقل اول آینه یی کیرو کیج اله کتورر واول کزین
ومقبول آینه که خوش مغرسدر برازجق صیقلکرلك اکا بسدر بن دیه دیرلر بونده
اصل مراد اولور مغرس محل غراسه دیرلر که دیکمه یری دیدکلری یردر بونده محل
لطیف ومنبت شریف معناسنه استعاره اولنمشدر وتوضیح معنی بویله دیمك
اولورکه طاعات الهیه دن سینه ده اولان قلبه وعقله البته جلا وصفا کلور ولیکن
شول آینه دل ومرآت عقل که اصلندن وازلیدن فاسد اوله طاعات الهیه
ایله اکا صیقل وجلا ویرمك آنی آینه صافی کبی اولدیغی حالده اله کیج کتورر بلکه
دیکمه بر صیقل ایله جلا پذیر اولمز وآینه صافی مرتبه سنه کلمز تا عظیم مجاهده
ایله بکمالها ظهوره کله واما شول اصلنده کزیده ومقبول اولان آینه عقل که اول
خوش محل واطیف منبتدر اکا اشجار طاعتدن واغراس معانیدن هر قنغیسنی
دیکسك کمالیله اندظهوره کلمکه قابل اوله ادنی صیقلکرلك اکا کافیدر یعنی برمقدار
کوشش ومجاهده ایله اول آینه عقل مجلا اولوب انده صور معانی واسرار
بکمالها کورینور ونقوش معارف وانوار بتمامها ظهوره کلور بوعقل اصلنده
فاسد اولان عقل کبی عظیم مجاهده یه محتاج دکلدر بلکه بونك اصلی پاك
وصالح اولدیغی واسطه ایله هر علمه مرآت اولمغه قابل ومستعد اولور وادنی
سعیله اول علمك کمالنی بولور

﴿ دربیان تفاوت عقول دراصل فطرت خلاف معتزله که ایشان کویند در
اصل عقول جزوی برابراند افزونی وتفاوت از تعلمست وریاضت وتجربه ﴾

بوسرخ شریف عند اهل السنة والجماعة رحمهم الله تعالی عقولك اصل
فطرتده متفاوت اولمسنك بیاننده در اما معتزله نك خلافیدر زیرا
معتزله دیرلر اصل فطرتدن عقول جزویه جمیعا برابرلردر اصلا ما بینلرنده تفاوت
یوقدر اکر عقول اصلنده متفاوت اولیدی عقلنده قصور اولنلره ظلم لازم کلوردی

پس اصلنده جمیع عقول یکساندر وبو عالمه کلدکده افزونلك وتفاوت
تعلمندر وریاضت وتجربه‌دندر اما بوقول عقلا ونقلا باطلدر زیرا بعض اطفال
اولور که هنوزدخی تعلم ایلمش وتجربه قیلمش ایکن انك عقلی تعلیم ایلین وتجربه قیلان
روزکار دیده کسه‌لردن افزون اولور نته کم معتزله‌نك قولنك باطل اولدیغی
اوچنجی جلد ده دربیان انکه عقول خلق متفاوتست سرخنده دلائل عقلیه
ونقلیه ایله مفصلا اثبات اولنمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ این تفاوت
عقلهارا نیك دان * در مراتب از زمین تا آسمان) بو تفاوتی عقلار ایچون
ایو بیل مراتبده زمیندن اسمانه‌دك یعنی عقللرك مراتبندن بو تفاوتی سن ایو بیل که
بعض عقلاء بعض عقلك ماییننده زمیندن آسمانه وارنجیه‌دك فرق واردر
بعضیسنك مرتبه‌سی ادنی و بعضیسنك مرتبه‌سی بغایت اعلی در ﴿مثنوی﴾
هست عقلی همچو قرص افتاب * هست عقلی کمتر از زهرهٔ شهاب) مثلا برعقل
واردر قرص افتاب کبی برعقل دخی واردر زهره وشهابدن کمتردر شهاب بونده نجم
ثاقب معناسنه‌در ﴿مثنوی﴾ هست عقلی چون چراغ سرخوشی * هست
عقلی چون ستارهٔ آتشی) برعقل واردر که برسرخوشك چراغی کبیدر که روشن
ونورانی دکلدر برعقل واردر برآتشك ستاره وشراره‌سی کبیدر که اندن اضعفدر
مصرع اولده برعقل واردر که برباشی خوش چراغ کبیدر دیمك دخی وجهدر
بوتقدیرجه چراغك سرخوش لفظنه اضافتی موصوفك صفتنه اضافتی قبیلندن
اولور ﴿مثنوی﴾ زانکه ابر از پیش آن چون واجهد * نور یزدان بین خردها
بردهد) زیراکه ابرانك اوکندن چونکم کیرو صچره‌یه یزدان نورینی کوریجی
عقللر برویر بربونده بمش معناسنه‌در نفع معناسی مراد اولور یزدان بین وصف
ترکیبیدر یعنی برعقل واردر که قرص آفتاب کبی منور عقول انسانیدر اول جهتدن که
سحاب حجاب انك اوکندن چونکم کیرو کیده واول قرص آفتاب کبی اولان عقل
نورنی ظاهر وآشکار ایده نور یزدانی کوریجی عقللره نفع و ویر بوتقدیر اوزره
خردها یزدان بینك فاعلی و برمفعولی اولور و بووجه اوزره توضیح معنی بویله
دیمك اولور زیرا اول قرص آفتاب اولان عقلك اوکنده چونکم پرده ومانع کیرو
کیده واول تأثیروتربیه‌سنی عقول اوزره القا ایده نور یزدانی کوریجی عقللره نفع
وفائده‌لر و ویر وانك تأثیر وتربیه‌سندن نیجه آثار ظهوره کتورر وشارحلر بومجلده
اوچ بیت دخی یازوب شرح ایلمشلردر اصح اولان نسخه‌لرده انلرك وجودی
اولمدیغنه بناء یازلمدی وشرح اولنمدی ﴿مثنوی﴾ عقل جزوی عقل را بدنام
کرد * کام دنیا مردرا بی کام کرد) عقل جزوی عقلی بدنام ایلدی دنیا مرادی
مردی بیکام ایلدی یعنی عقل جزوی صاحبلری عقل کلی صاحبلرینی بدنام ایلدیلر

شو اعتبارله که اول عقول جزویه صاحبلری عقل کلی صاحبلرینك شکل وصورتنی
کیوب و برعقل کلی صاحبلری یزدیوادعا ایلیوب اندنصکره جیفهٔ دنیایه طالب
وعزت وجاهه راغب اولوب متاع قلیل ایچون جنك وجدال ایدرلر پس ناسك عاقل
اولانلری بونلری اول حالت ایچره کوردکلرنده عقل کل صاحبلرینه دخی سوء ظن
ایدرلر ودیرلر که بونلر زمانمزده عقل کل صاحبلری کچنورلر چونکم بونلر بوحالت
رذیله‌یی ارتکاب ایلمك قابل اولیجق سائر عقل کل صاحبی اولنلردخی بونی ارتکاب احتمالی
واردر پس عقل جزوی صاحبلری بو اعتبارله عقل کل صاحبلرنی بدنام ایلمش
اولورلر ودنیانك مرادنی طالب اولمق واکا وصول بولمق مرادی اخرت مرادندن
بی نصیب ایلر کما قال الله تعالی (فمن الناس من یقول ربنا آتنا فی الدنیا وماله
فی الاخرة من خلاق) وقال الله تعالی (ومن کان یرید حرث الدنیا نؤته منها وماله
فی الاخرة من نصیب) ﴿مثنوی﴾ آن زصیدی حسن صیادی بدید * وین
زصیادی غم صیدی کشید * آن زخدمت ناز مخدومی بیافت * دین زمخدومی
زراه عز بتافت) اول عقل کلی صاحبی صید اولمقدن برصیادك حسنی کوردی
وبوعقل جزوی صاحبی صیادلقدن برصیدك غمنی چکدی مصرع اولده صیدده
اولان یاء مصدریه اولوب صیادیده اولان یاوحدت ایچون اولمق اوزره معنی و برلدی
اما برعکس اولسه دخی جائزدر بوتقدیرجه معنی اول عقل کلی صاحبی برصیددن
صیادك حسنی کوردی دیمك اولور صیددن مراد مصنوع اولور یعنی پس مصنوعدن
خدای تعالینك صیادلغنك حسن جمالنی مشاهده قیلدی دیمکی افاده قیلور مصرع
ثانینك معناسی و بوعقل جزوی صاحبی دنیایی صیاد اولمقلقدن برصید حقیرك غمنی
چکدی دیمك اولور کذلك اول عقل کلی صاحبی خدمت وعبودیتدن مخدوملق نازنی
بولدی و بوعقل جزوی صاحبی مخدوملق طلبندن عزت یولندن دوندی حاصل کلام
عقل کل صاحبی اولان صید اولمغله صیاد حقیقینك جمال وکمالنی کوردی وعقل
جزوی صیاد اولمق وفانی اولان مخلوقی اولامق جهتندن اوتری برصید حقیرك غمنه
مبتلا اولدی و کذلك اول عقل کل صاحبی خدمت وعبادت ایلمکدن مخدوملك
مرتبه‌سنی بولدیکه من خدم خدم دینلمشدر و بوعقل جزوی صاحبی مخدوملك
اختیار قیلدی وعاریه‌تی اولان مخدوملکه مقید اولوب عزت ابدیه یولندن رجوع
ایلدی پس اخرتده حقیر وذلیل قالدیکه من تکبر خفضه الله دینلمشدر ﴿مثنوی﴾
از زفرعونی اسیر آب شد * وزاسیری سبط صد سهراب شد * لعب معکوست
وفرزین بند سخت * حیله کم کن کار اقبالست و بخت) اول عقل جزوی صاحبی
فرعونلکدن ابك اسیر وهلاکی اولدی واسیرلکدن سبط یوز سهراب اولدی بوامر
جهان لعب بازکونه در محکم فرزین بنددر حیله ایتمه کار اقبال و بختکدر سبط بنی

اسرائیله دیرلر که حضرت موسی علیه السلامك قریه‌ر جمعی اسباط کلور سهراب
رستمك اوغلیدر که عظیم پهلوان ایدی بوراده ذکر خاص واراده‌ٔ عام قاعده‌سی
اوزره مطلق پهلوان مراد اولور وفرزین بند سطرنج لعبنده براوبونك اسمیدرکه
فرزوشاهی اویمقدر بند اکادیرلر که نتیجه‌سی مات اولمقدر وحاصل کلام بویله
دیمك اولور که اول عقل جزوی صاحبی اولان اهل دنیا فرعونلکدن صورتا آب
کبی صاف ولطیف اولان دنیا دولتنك اسیری اولوب انده غرق اولدی واندن
ناره دخول قیلدی تنکیم فرعون مع توابعه اغرقوا فادخلوا نارا مفهومی اوزره
آب نیله غرق اولدیلر اندنصکره ناره ادخال قیلندیلر اما حضرت موسی علیه السلامك
قومی فرعونیلرك اسیری اولمقدن وانلره ظاهرا تذلل ومسکنت قیلمقدن عاقبة الامر
صد پهلوان اولدیلر وحق تعالی فرعونی وانك توابعنی آب نیله غرق ایلیوب بونلر
نجات بولدیلر بعض نسخه‌ده وز اسیری سبط ازارباب شد واقع اولمشدر بو تقدیرجه
ارباب مالك وسید معناسنه اولور تنکیم سبطیلر قبطیلرك بعد الغرق اموالنه واملاکنه
مالك اولدیلر وسعادت بولدیلر الحاصل بوکار دنیا لعب بازکونه‌در ومکر الهی
برمحکم فرزین بند کبیدر که نتیجه‌سی مات وهلاك اولمقدر بومرتبه‌ده حیله ایتمه
وکندی فن وتدبیرکه اعتما ایله کار اقبال وبختك کار یدر اگر حق تعالی سکا بخت
ودولت روزی قیلدیسه سنك کارك درست اولوب عاقبتك مات وهلاك اولمقدن
قورتلور واگر بخت واقبالك یوغیسه فرزین بند مکری دفع ایده‌میوب واعب بازکونه‌یی
تمیز قیله‌میوب بو دنیانك دولت ظاهره‌سنه مفتون وفریفته اولوب آخرنده مغبون
ومات اولورسن العیاذ بالله ﴿مثنوی﴾ برخیال وحیله کم تن تاررا * که غنی ره کم
دهد مکاررا * مکر کن درراه نیکو خدمتی * تا نبوت یابی اندر امتی) تاری خیال
وحیله اوزره اورمه زیرا غنی اولان حق مکاره یول و یرمز نعم مکر ایله برایو خدمت
بولنده تا برامت ایچره نبوت بوله‌سن تارلغنده ارشه دیرلر بونده باطاعت مراد
اولور و یاخود افکار مراد اولور نبوت اصلنده رفعت معناسنه‌در نبابنبودن کلور
بعضلر نبینك اشتقاقنی بوندن طوتوب نبی فعیل وزننده رفیع دیمکدر دیمشلردر
بعضلرده نبادن طوتمشلردر بو تقدیرجه خبر و یریجی دیمك اولور بونده نبوت رفعت
معناسنه اولمق اولیدر اگرچه (الشیخ فی قومه کالنبی فی امته) حدیثنك مقتضاسنجه
برسبیل تشبیه شیخ اولان کسه کندی قومی ایچره نبی کبی اولمش ونبوت بولمشدر
دینسه دخی جائزدر حاصل کلام وخلاصهٔ مرام بویله دیمك اولور که تار کبی افکاری
خیال وحیله اوزره اورمه و یاخود تار کبی اولان طاعتنی خیال وحیله اوزره طوقومه
زیرا غنی عن العالمین اولان حضرت حق حیله کار ومکار اولنلره کندی قربنه وجنابنه
یول و یرمز وانلری سعادت وکرامت مرتبه‌سنه ایرکورمز اگر مکر ایلرایسك برنیکو

خدمتك طریقنده مکر ایله تاکم برامت ایچره رفعت وعزت بوله‌سن وشیخ اوله‌سن
برنیکو خدمتدن مراد برمرشد کاملدر وانك راهنده مکر ایلمك توجه ایله اولدیغنی
بو بیتلرده بیان ایلیوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ مکر کن تا وارهی ازمکر خود *
مکر کن تا فرد کوردی از حسد * مکر کن تا کمترین بنده شوی * درکمی رفتی
خداوندی شوی) مکر وحیله ایله کندی مکرکدن کیرو قورتله‌سن مکر واهتمام ایله
تا حسددن فرد وجدا اوله‌سن مکر ایله تا خدای تعالینك ادنی بنده‌سی اوله‌سن و بندهٔ
نفس وهوا اولمقدن نجات بوله‌سن کملکده کیدرسك برخداوند اولورسن
بو مصرعده فقرهٔ اول شرط معناسنی متضمندر وفقرهٔ ثانی اکا جزا اولور بعض
نسخه‌ده حسد جمله واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره مکر ایله تا جسد قیدندن فرد
اوله‌سن ونجات بوله‌سن دیمك اولور حاصل کلام مکر ایکی قسمدر بری مکر حلال
و بری مکر حرامدر حرام اولان مکر اولدر که نفس کندی مشتهاسنه طالب اولمقده
وهواسنه تبعیت قیلمقده وطاعت حق ترك ایلمکده مکر وحیله ایلیه بومذمومدر
وحلال اولان مکر اولدر که عقل نفسه غالب اولمقده وترك هوا قیلمقده ونفسك مکر
وحیله‌سندن نجات بولمقده ودخی حقد وحسددن واوصاف جسددن فرد وجدا
اولمقده ودخی حق تعالینك ادنی بنده‌سی اولمغده کمترلك ایچره کیدوب خداوندلك
بولمقده و بونلر امثالی اولان اوصاف حسنه‌یی تحصیل قیلمقده مکر وتدبیر ایلمك ممدوح
ومقبولدر ﴿مثنوی﴾ رو بهی وخدمت ای کرك کهن * هیچ برقصد خداوندی
مکن * لیك چون پروانه در آتش بتاز * کیسهٔ زان برمدوز و پاك باز) ای قوجه
قوردر و باهلغی وخدمتی هیچ خداوندلك قصدی اوزره ایلمه لیکن پروانه کبی آتشه
چاپ اول آتشدن برکیسه دیکمه و پاك اوبنه پاك باز اولمق بو قومك اصطلاحنده
هرشیدن مجرد اولمقدن عبارتدر وکیسهٔ زان برمدوز بیورملری اندن برشیٔ ادخار
ایلمه دیمکدن کنایتدر وآتشدن مراد بونده خدمت وطاعت الهی اولور ورو باهلقدن
مراد مکر وحیله ایله اولان طاعت وسالوسلك وجابلوسلکله اولان خدمت اولور
حاصل کلام معنی بویله دیمك اولور دلکولکله وسالوسلکله اولان خدمتی ای کرك
کهن هیچ خلق ایچره خداوند اولمق نیتندن وشیخ ومقتدا ومرشد و پیشوا
مرتبه‌سنی بولمق قصد وعزیمتندن اوزی ایلمه زیرا بویله خدمتك سکا حقیقتده
منفعتی یوقدر ولیکن پروانه کبی آتش خدمت وطاعت جانبنه عجله وسرعت ایله
مع هذا اول خدمت وطاعتدن برکیسه دیکمه یعنی ادخار ایتمه بلکه بوجمله‌یی پاك
او یناوب کندی نفسك ایچون بونلردن حظ و یرمکدن ونفسکه ذخیره قیلمقدن مجرد
اولکه اصحاب خلوص ایلدکلری خدمت وطاعتدن کندی نفسلری ایچون برحظ
ونصیب ادخار ایلمشلر هرنه طاعت قیلدیلرسه انی کندی نفسلرینه اسناد ایلمکدن

حذر ایلیوب اندن مجرد اولمشلردر نتکیم سلطان العارفین قدس الله سره العزیز
بایزید حضرتلرندن منقولدر که اوایل حاللرنده ایکی کره حج ایلمك میسر اولدقده
برکون بر کمسه اول حضرته مقابل دیمشکه بابایزیده سعادتدر که ایکی کره
بویله ورع وتقوی ایله حج ایلمك جنابکه میسر اولدی اول حضرتك نفسی
بوندن برمقدار حظ ایلدکده اول کمسه یه دیمشکه کل بنم ایکی حجمی سکا ایکی
اقچه یه بیع ایدهیم آلور میسن اول کمسه دخی جانمنتدر دیوب بایزید حضرتلرینك
ایکی حجنی ایکی اقچه یه صاتون المش وبایزید حضرتلرینه ایکی اقچه ویرمش
وبایزید حضرتلری اول ایکی اقچه یی اتمکه ویروب آنکله اتمك الدقدنصکره اول اتمکی
برقاچ کلابك اوکنه القا ایلیوب نفسندن اولقدر حظی دفع ایلمش وحضرت حقك
جانبنه کمال فقر وفنا ایله توجه وقصد ایلمشکه عشاق الهینك سلوکی فقرله
وجمله دن تجرد ایتمکله حاصل اولور نتهکم ابن فارض حضرتلری بیوررلر
(بیت وثمنها بالفقر لکن بوصفه * غنیت فالقیت افتقاری وثروتی * فاثبت لی
القاء فقری للغنا * فضیلة قصدی فاطرفت فضیلتی ﴿ مثنوی ﴾
زور را بگذار وزاری را بگیر * رحم سوی زاری آید ای فقیر) زور و قوتی
ترك ایله وزار یلکی طوت زیراکه رحم الهی زاریلك جانبنه کلور ای فقیر یعنی نفسك
زورو تجلدنی ترك ایله وشکسته وزار اولمغی طوت زیرا رحمت الهی ای فقیر صحیح شکسته
وزارا ولنلرك جانبنه کلور بو یولده وجودله اولان طاعتك وانانیتله اولان عبادتك
فائده سی اولمز وصورتی شکسته وزار وباطنی کبر وانانیتله وحظ نفسانیتله پر اولان
کمسه حضرت حقدن لطف واحسان بولمز ﴿ مثنوی ﴾ زاری مضطر تشنه
معنویست * زاری سرد دروغ ان غویست * گریهٔ اخوان یوسف حیلتست * که
درونشان پرز رشك علتست) تشنه اولان مضطرك زاریلکی معنویدر
سرد دروغك زاریلکی غوینك لایقیدر یعنی شول کمسه که تشنه لکدن
مضطر اوله وزاریلك قیله آنك زاریلکی معنوی وحقیقیدر محل مرحمت اولان
لطف واحسانه مظهر کلان زاریلك بوکونه زاریلکدر اما اول دروغ اولان
سرد زاریلك غوی اولان کمسه نك لایقیدر که کذبله ناله وزاریلك ایلر لیکن
انك ناله وزاریلکی بارد اولوب کمسه یه تأثیر قیلمز وجذب مرحمت ایلمز مثلا حضرت
یوسف علیه السلامك برادرلرینك گریه وزاریلری مکر وحیلتدر زیرا انلرك
درونی یوسفه رشك وحسد ایلملرندن پر علتدر پس یوسف علیه السلام حقنده
اغلملری وزاریلك ایلملری بی معنی اولدی نتهکم (وجاؤا اباهم عشاء یبکون) آیت
کریمه سنك مفهومی اوزره حضرت یوسف علیه السلامی غیابهٔ جبه کندیلر ایله
القا ایلدکلرندنصکره بابالرینه وقت عشاده بکا ایلیجی اولدقلری حالده

کلدیلر و یوسفی متاعمز قتنده قویوب کیتدك قوردانی یدی دیو نوحه وزاری
قیلدیلر پس بونلرك بوکونه گریه وزاری ایلملری بارد و کذب اولدی وبونلر محل
مرحمنده ایلمدی نتهکم دروغله اولان گریه نك نفعی اولمدیغنه وسبب مرحمت دخی
اولمدیغنه بو حکایتله تنبیه واشارت ایدوب بیوررلر

﴿ حکایت آن اعرابی که سك او از گرسنگی می مرد وانبان او پر نان ﴾
﴿ وبر سگ نوحه میکرد وشعرمی گفت ومیگریست وسر وروی ﴾
﴿ میزد و دریغش می آمد که لقمهٔ ازانبان بسگ دادن ﴾

بو سرح شریف اول اعرابینك حکایه سیدر که آنك کلبی اجلغندن اولدی حال بوکه
آنك طغارجغی پرنان ایدی واول اعرابی کلبك اوزرینه گریه ونوحه ایلردی
وشعر سویلردی دخی اغلردی وباشنی ویوزنی دوکردی یعنی باشنه ویوزنه اوروب
ماتم ایلردی واکا حیف ودریغ کلوردی کلبه اول طغارجقدن بر لقمه ویرمك
﴿ مثنوی ﴾ آن سگی می مرد وگریان آن عرب * اشك می بارید ومی گفت
ای کرب) اول بر کلب اجلغندن اولدی واول عرب گریان ایدی اشك یاغدرردی
وای کرب دیردی کرب کربتك جمعیدر کربت غم وغصه معناسنه در یعنی کلبك
وفاتنه اغلردی وای غم وغصه سنك زمانکدر کل دیو تفجع ایلردی ﴿ مثنوی ﴾
سائلی بگذشت وگفت این گریه چیست * نوحه وزاری تو از بهر کیست)اول
حینده بر سایل اورادن کچدی وعربی اول حالده کوروب بو گریه ندر دیدی
سنك نوحه وفغانك کیمدن اوتوربدر ﴿ مثنوی ﴾ گفت در ملکم سگی بد نیك
خو * نك همی میرد میان راه او)عرب ایتدی بنم ملکمده نیك خوی بر کلب وار ایدی
ایشته یولك اورتاسنده اول کلب اولیور پس کلبك بعض خصایلنی عد ایلیوب
دیدی ﴿ مثنوی ﴾ روز صیادم بد وشب پاسبان * تیزچشم وصید گیر و
دزدران) کوندز صیادم کیجه پاسبانم ایدی تیز کوریجی وصید طوتیجی
وخرسز سوریجی ایدی ﴿ مثنوی ﴾ گفت رنجش چیست زخمی خورده است
* گفت جوع الکلب زارش کرده است) اول سائل ایتدی اول کلبك رنج
ومرضی ندر زخم می یمشدر عرب ایتدی انی کلب آجلغی زار ایلمش وموته قریب
قلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ گفت صبری کن برین رنج وحرض * صابرانرا فضل حق
بخشد عوض) اول سائل اکا تسلیه ایدوب ایتدی بو رنج وحرض اوزره
بر صبر ایله زیرا صابرلره فضل حق عوض بغشلر کما قال الله تعالی (انما یوفی الصابرون
اجرهم بغیر حساب) حرض محنت وغصه دن اریمك وچوریمك درنته کیم سورهٔ یوسفده
(حتی تکون حرضا او تکون من الهالکین) واقع اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازان گفتش که
ای سالار حر * چیست اندر دستت این انبان پر) اندنصکره اول سائل اول

عربه دیدیکه ای حروازاد اولان سالارو پیشوا سنك الکده بو پر ومملو انبان نه در یعنی ایجنده نه واردر ﴿ مثنوی ﴾ کفت نان وزاد ولوت دوش من * می کشانم بهر تقویت بدن) عرب ایتدی دون کیجه دن قالمش نان ورزادواوتمدر انی بو بدنك قوتی وقوتی اولمقدن اوتری چکرم ﴿ مثنوی ﴾ کفت چون ندهی بدان سك نان وزاد * کفت تااین حد ندارم مهر وداد) سائل ایتدی یااول کلبه نیچون نان وزاد و یرمزسن عرب ایتدی تابوحد و بوغایتده اکا مهر وعطاایلك طوتمزم که اکانان و یرم ﴿ مثنوی ﴾ دست ندهد بی درم درراه نان * لیك هست آب دودیده را یکان) بولده درهم سزنان اله کلمز لیکن ایکی کوزك آبی را یکاندر پس اتمك و یرمکدن بکا آب دیده لری دوکمك آساندر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت خاکت برسرای پربادمشك * که لب نان پیش تو بهتر زاشك * اشك خونست وبغم آبی شده * می نیرزد خاك خون بیهده) سائل چونکم عرب بدن بو سوزی اشتدی اکا عتاب ایدوب ایتدی ای باد له پر اولان مشك طپراق سنك باشکه لب نان سنك قتکده کوز باشندن بهتردر کوز یاشنك قدر وقیمتی نه مرتبه ده در بیلمزمسن وآنك ندن حاصل اولدیغنه واقف اولمزمسن اشك اصلنده خوندر وغم سببیله پرآب اولمشدر خاك بیهوده قانه دیکمز خون بیهوده اعتبار سزقان دیمکدر بوندن مراداشك بیهوده در آنك اصل وسببی خون اولدیغی اعتبار ایله سبب مسبب منزله سنه تنزیل اولنمشدر وکذلك بونده خاکدن مراد دخی ناندر زیرا نانك اصلی وسببی خاك اولدیغی اعتبار ایله بونده دخی سبب مسبب منزله سنده ذکر قیلنمشدر وسبب ذکر اولنوب مسبب مراد اولنمشدر واهل تجربه دیمشلردر که اشك دیده اصلنده خون جکردر هر بار که انسانك قلبنه برغم ویاخود غصه والم کلسه فواره درونی جوشه کتورر خون جکر دماغ جانبنه صعود ایدر واندن حدقه لره کلور واول حدقه لرده برخاصیت واردر که درحال اول خونی آب شکلنه تبدیل ایلر پس چشمك اطرافندن اول جکر خونی آب شکلنده روان اولور پس سائل اول عربه دیدیکه ای نادان کوز یاشی خود اصلنده جکر قانیدر غم والم واسطه سیله آب شکلنده اولمش وظهوره کلمشدر اکرچه کوزدن ظهوره کلان دموع اصلنه نظرا بیهوده و بی قیمت قان کبیدر لیکن هرنه قدر انسانك قانی بی اعتبار و بی قیمت اولسه اصلی خاك اولان ناندن بهتردر اماسن احمق ونادانك قتنده نیجه غدا وطعامدن حاصل اولان کوز یاشندن وقاندن نان احب واولیدر ﴿ مثنوی ﴾ کل خودر اخوار کرد اوچون بلیس * پاره این کل نباشد جز خسیس) اول عرب کندینك کل وجودنی خور وحقیر ایلدی ابلیس کبی بو کلك پاره سی خسیسدن غیری اولمز بومصرعده دخی اولکی مصرعده اولان کل لفظلری ضم کافله در یعنی چونکم

اول عرب بخل وخستی سببیله کندونك کل وجودنی ابلیس کبی خور وحقیر ایلدی بر کل عالی وشریف اولسه آنك جزوی دخی عالی وشریف اولور واکر بر کل دنی وخسیس اولسه آنك جزوی دخی دنی وخسیس اولور چونکم اول عرب کندینك وجودنی بخل وخست سببیله دنی وخسیس ایلدی آنك کوزندن ظهور ایلین دموعکه آنك پاره سی وجزوی کبیدر اول دخی دنی وخسیس اولدی اکر آنك وجودی سخا ایله واوصاف حمیده ایله عزیز وشریف اولیدی آنك وجودندن ظهوره کلان جزولر دخی عزیز وشریف اولوردی بونده تنبیه بودر که بخل وخست صفتلری انسانك وجودنك کلیسنی ابلیس کبی خوار ودنی ایلر بعده اندن هرنه صادر وهرنه ظاهر اولسه اول دخی خوار ودنی اولور نته کم ابلیس کندیسنی بذل وجود ایتمکله وآدمه انقیاد ایتمك سمتنه کتمکله خسیس ودنی ایلدی پس اندن هرنه طاعت ظهوره کلدیسه اول دخی خور و بی اعتبار اولدی شارحلر بومصرع ثانیده اولان کلی کسر کافله طین معناسنه ظن ایلیوب محله مناسب اولمین معنالر و یرمشلردر لیکن بی معنادر اعتماد اولنمق جائز دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ من غلام انکه نفروشد وجود * جز بدان سلطان باافضال وجود * چون بکرید آسمان کریان شود * چون بنالد چرخ یارب خوان شود) بن اول کمسه نك غلامیمکه وجودنی صاحبه اول افضال وجود ایله اولان سلطاندن غیری یه چونکم اول اغلیه آسمان کریان اولور اول کمسه چونکم ناله وافغان ایلیه چرخ یارب خوان اولور یعنی حضرت مولانا همتی اعلا اولان کمسه نك حقنده بیوررلر که بن شول کمسه نك همتنك غلامیمکه کلی وجودنی اول فضل وجود ایله موصوف اولان سلطان حقیقتدن غیری یه صاتمیه وآنك طاعتندن ومحبتندن غیری یه بذل وجود ایتمیه پس بوعلو همت وجود وسخاوت سببیله برمرتبه شرف وعزت بوله که چونکم تذلل ایدوب کریان اولدقده سماوات سبع آنك حقنده کریان اوله لر وچونکم ناله وانین ایلیه بوچرخ انکیچون حق سبحانه وتعالی یه یاربی دیجی اوله وآنك کندی قومی مابینده عزت بوله لر اول کمسه لر که حق تعالی یه اطاعت ایتمکله برحال واسطه سیله ذلته دوشوب بکا ایلسه لر آسمان وزمین انکیچون بکا ایلدکلرینه بوحدیث صحیح دلالت ایلر که ابوهریره رضی الله عنه حضرتلری روایت بیورمشلردر (قال صلی الله علیه وسلم بکت السموات السبع ومن فیهن ومن علیهن والارضون السبع ومن فیهن ومن علیهن بعزیز ذل وغنی افتقر) اماشول کمسه لر که راه طاعتده بذل وجود قیلمیه لر وحضرت حقله آشنا اولمیه لر ومؤمن وموحد اولنلرك مرتبه سن بولمیه لر انلر حقنده حق تعالی فمابکت علیهم السماء والارض وماکانوا منظرین بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ من غلام آن مس همت پرست *

کو بغیر کیمیا نارد شکست * دست اشکست برآرد در دعا * سوی اشکسته پرد فضل خدا)
بن اول همت پرست اولان مسك غلامیم که اول مس کیمیادن غیری یه شکست
کتورمیه حین دعاده حق تعالی حضرتنه شکسته ال قالدرر زیرا خدانك فضلی
شکسته جانبنه اوچار کیمیادن مراد بونده عشق ومحبت ویاخود علم وحکمت
ویاخود شیخ صاحب هدایت اولور که بو جمله سی حقیرودنی اولنلری تبدیل ایدوب
عزت وشرفه واصل ایدرلر یعنی بن شول همت عالی طالبی اولان مس کبی
مرتبه سی حقیر ودنی اولان کسه نك غلامیم که اول کسه اکسیر اعظم کبی اولان
عشق الهیدن ومرشد ربانیدن غیری یه شکستلك کتورمیه وکندوبی منکر اولمق
مرتبه سنه یتورمیه ای طالب کمال اولان وانعام وافضال حقه رغبت قیلان کسه
حق تعالی حضرتلرینه دعالرك وقتده الکی شکسته لکله بوقاروقالدر
زیرا حق تعالی حضرتلرینك فضل وکرمی شکسته لر جانبنه کلور
(انا عند منکسرة القلوب) حدیث شریفی دخی بو معنایی مؤید اولور ﴿ مثنوی ﴾
کر رهایی بایدت زین چاه تنك * ای برادر رو برآذر بی درنك) اکر سکا بو تنك
اولان چاهدن خلاص اولمق کرکسه ای برادر آذر اوزره بی درنك کیت چاه تنکدن
مراد بو سفلی اولان دنیادر وآذردن مراد محبت خدا وطاعت حضرت مولادر
وخلاصهٔ کلام بودر که اکر بو چاه تنك کبی اولان دنیادن سکا خلاص اولمق
کرك ایسه ای برادر بونك آب کبی اولان نعمت ولطافتدن آبی اولوب واعراض
قیلوب آذر محبت وآتش شوق ومحنت اوزره یوری تاکه عالم اعلایه واصل اوله سن
وآب حیاتی نوش قیله سن ومکر نفسدن نجات بوله سن ﴿ مثنوی ﴾ مکر حق
رابین ومکر خود بهل * ای ز مکرش مکر مکاران خجل * چونکه مکرت شد فنای
مکر رب * می کشایی یك کمینی بو العجب * که کمینهٔ ان کمین باشد بقا *
تا ابد اندر عروج وارتقا) حق تعالینك مکرنی کورو کندی مکر یکی قوای
مردعا قل انك مکرندن مکارلرك مکری خجل وشرمسار در چونکه سنك مکرك
مکر خداده محو وفانی اولدی کندی جانبکه بر بو العجب کمین آچرسنکه اول کمینك
مکری مکر خداده کمینه صفتی ایله بقادر تا ابد عروج وارتقاده در مکر حقدن مراد
بونده تدبیر الهی اولورو تقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای برادر حق تعالی
حضرتلرینك سنك خصوصکده اولان تقدیر وتدبیرنی کورو کندی تدبیر وحیله کی
اسقاط ایله ای کیمسه اول اللهك تدبیر وتقدیرنده مکارلرك مکری ومدبر اولنلرك
تدبیری شرمسار وخجلدر که بر مکارك مکری و بر مدبرك تدبیری تقدیرینه مخالفت
قیله مزدر پس کندی تدبیرلری مغلوب اولدیغندن خجل وشرمسار اولمشلردر
چونکه ای بندهٔ عاقل سنك فن وتدبیرك رب العالمینك تدبیر وتقدیری فانی اوله

ومکا آنك تقدیری هر وجهله خوش کله و کندی جانکك تدبیر ومکرنی قویوب
آنی وکیل ومدبر اتخاذ ایله بو العجب بر یوصی آچرسن و بر دفینه فتح ایلرسن که اول
مفتوح اولان کمینك کمینه صفتی ابد الاباده دك عروج وارتقاده باقی اولمقدر
اولدکلدر که کاهی تنزل وتدنیده باقی اوله سن سکا بر دفینه فتح اولور که آنك عجایب
وغرایبنه و بدایع ولطایفنه نهایت اولمز همان شوندن قیاس ایله که انك ادنی
شیئی ابد الاباده دك عروج وارتقا ایچره باقی اولمق اوله پس اعلی اولان شیلری نه اولمق
لازم کلور بوندن فهم ایله امااکر بو دولته بر مقدار نائل اولور سك و بو دفینه دن
حظ ولذت الور سك کرکدر که خود بین وخود پسند اولمیه سن وچشم نفسانیتله
کندیکه نظر قیلمیه سن همان دمکه خود بین اوله سن وچشم انانیتله کندیکه نظر قیله سن
اول دولتی الدن کیدررسن کندیکی خائب وخاسر قیلورسن

﴿ در بیان آنکه هیچ چشم بدی امی راچنین مهلك نیست که چشم ﴾
﴿ پسند خویشتن مکر که چشم او مبدل شده باشد بنور ﴾
﴿ حق وخویشتن او بی خویشتن شده باشد که بی یسمع و بی یبصر ﴾

بو سرخ شریفك آنك بیاننده در که هیچ بر بد چشم ادمی انجلین مهلك دکلدر که
کندینك چشم پسندی انی هلاك ایدیجیدر یعنی بد چشملرك سوء نظری اکرچه
آدمی مهلکدر لیکن اول مرتبه مهلك دکلدر که آدم کندوبی بکنمك کوزیله
وجودنه نظر ایلیه کندینك چشم پسندی انسانی چشم بد اولنلرك سوء نظرندن
دخی زیاده مهلك اولور دیمك اولور مکر که اول کسه نك کوزی نور حقله مبدل
اولمش اوله وهر نه یره نظر ایلرسه نور حقله نظر قیله و ینظر بنور الله مرتبه سنی
بوله وانك کندیلکی کندیلکسز اولمش اوله یعنی وجود موهومیسی فنا بولمش
اوله که بی یسمع و بی یبصر مرتبه سنی بوله تاکه حق تعالی حدیث قدسیسنده
بیوردی انا سمعه الذی یسمع بی و بصره الذی یبصر بی الی اخر الحدیث و بو حدیث
شریفك شرحی و تحقیق جلد اولده و جلد ثانیده چوبان حکایه سنده ودخی بعض
مواضعده مرور ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ پر طاوست مبین و پای بین * تاکه سوء العین
نکشاید کمین * که بلغزد کوه از چشم بدان * یزلقونك ازنبی برخوان بدان)
سورهٔ نونك آخرنه اشارتدر روایت اولنور که بنی اسد قبیله سنده مجرد عیانون
وار ایدیکیم بر کسه یه نظر ایتسه لر وجودنی هلاك ایدرلر دی پس انلردن بریسنی
کفار رعایت ایدوب کتوردیلر تاکه حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلمه نظر ایده سن
بر کون اتفاق اول حضرت علیه السلامه راست کلوب نظر شومله نظر ایلدکده
واول حضرتك قدم مبارکلری لغزیده اولوب ازقالدیکه خاکه برابر اوله لر پس بونك
سین تفکر ایلدکده بو آیت کریمه نازل اولدیکه (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك)

ان مثقله دن مخففدر ليزلقونك نك لامى اكا دلالت ايدر يكاد افعال مقاربه دندر
يقرب معناسنه تقدير كلام تحقيقا قريب اولديكه انلركه كافر اولديلر سنك قدم مباركلك
مكانندن ازاله ايدوب سنى هلاك ايده لر ازلاق طاينديرمقه ديرلر (بابصارهم)
ابصار شوم كردارلريله برحديثده بيوررلركه ان العين تدخل الرجل القبر والجمل
القدر وبرحديثده دخى ان العين حق بيوررلر حفظنا الله واياكم من عين الكمال
(لما سمعوا الذكر) اول وقتده كه قرآنى استماع ايده لر بونلرك بعض عداوتلرى
منبعث اولور (ويقولون انه لمجنون) اول سلطان ماعرفناك كك اعمال واحوالن
ادراك ايده مدكلرندن حاشا ديرلرديكه تحقيقا اول محمد مجنوندر (وما هو الا ذكر
للعالمين) اول قرآن دكلدر الا ذكردر عالميانه وياخود اول محمد دكلدر الا شرف قدر
عالملره پس معناى بيتين شريفين اولدركه سن طاوس پركه نظر ايله و پايكى
كوربوهم وجه درسنك طاوس قناديكه نظر ايله واياغكه نظر ايله تاكم سوء العين
كمين اچيه زيرا بدلرك كوزندن طاغ بويله ثابت وراسخ ايكن طاينور بو معنايه
دليل استرسك حضرت قرآندن يزلقونك آيتنى اوقو و بيل يعنى اى دولت وسعادت
دنيويه ايله وياخود اعمال وطاعت اخرويه ايله طاوس كبى كنديسنى مزين
ايلين كيمسه زينت ظاهره واوصاف حسنه كه باقوب مغرور وخود پسند اولمه بلكه
پاى طاوس كبى اولان چركين صفتلرك و زشت اولان حالتلرك كوركه تاكم رامز نظر
سكا بوصو اچيه و بد چشملرك شر وضررى سنك وجودكه چكمه زيرا طاغلر
بويله راسخ ومستحكم ايكن بدلرك كوزندن يرندن زائل اولورلر اكر بو معنايه دليل
استرايسك حضرت رب جليلك كلام مجيدندن ليزلقونك بابصارهم آيت كريمه
سنى قرأت ايله و بونك سر ومعناسنى برخوش بيل كه بدچشملرك شر وضررلرى
حضرت سلطان الكونينى يرندن طيرندردى سائر كمسنه يه نيجه تأثير ايلمك كرك
بوندن قياس ايله نته كم بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر ❊ مثنوى ❊ احمد چون
كوه لغزيد از نظر ❊ در ميان راه بى كل بى مطر ❊ در عجب در ماند كين لغزش
زچيست ❊ من نه پندارم كه اين حالت تهيست ❊ تا بيامد آيت واكاه كرد ❊ كان زچشم
بد رسيدت در نبرد) كوه راسخ كبى احمد قوى بر نظردن طيرندى بى كل بى مطر اولان
يولك اورتاسنده يعنى يولده چامورو يغمور يوق ايكن اول قوت وقدرت صاحبنك
يول اورتاسنده مبارك قدملرى طيرندى اول حضرت عجبده قالدى بويله ديوكه
بو لغزش يعنى طيرنمق نه ندر ظن ايله مزمكه بو حالت تهيدر يعنى حكمتدن خالى دكلدر
بهرحال بونك برسر وحكمتى واردر عجب بونك سرى نه اوله ديو تعجبده و تفكرده
قالدى حتى حق جانبندن آيت كريمه كلدى واول حضرتى بونك سرندن اكاه
وخبردار ايلدى و بويله بيورديكه اول لغزش كفارك سكا بد چشملرندن وجنك

وعدا وتلرندن ايرشدى نته كم آيت كريمه ايله خبرو يردى ❊ مثنوى ❊ كربدى
غير از تو دردم لاشدى ❊ صيد چشم وسخره افنا شدى ❊ ليك آمد عصمتى دامن
كشان ❊ وين كه لغزيدى بدان بهر نشان ❊ عبرتى كيراندران كه كن نكاه ❊ برك خود
عرضه مكن اى كم زكاه) اى حبيبم اكر سندن غيرى اولسيدى فى الحال لا اولوردى
چشم بدك صيدى وافنا واهلاكك سخره وزبونى اولوردى وليكن اول حالده
بنم عنايتمدن سكا دامن كشان برعصمت كلدى والله يعصمك من الناس موجبنجه
سنى اول ناسك شراوسندن محفوظ ومصون ايلدى و بو كه يول اوزره طيرنمق
نشاندن اوترى ايدى يعنى يولده سنك قدم مباركك طيرنمسى بدچشمك تأثير ايلمسنه
علامت ونشان اولمقدن اوترى ايدى تا بيله سنكه بدچشمك بومرتبه تأثيرى وضررى
واردر پس اهل نظر بوحالتدن برعبرت طوت اول كوهه نظر ايله يعنى اول حضرت
بركوه پرسكوه كبى ثابت وراسخ ايكن بونلرك شوم اولان نظرندن بو مرتبه طيرنمق
لازم كلجك بوندن سن برعبرت ال اى صمان چو پندن ناقص كندى بركاه قدر اولان
قدرتكى و صنعتكى خلقه عرض ايلمه كه انلرك سوء نظرى سكا تأثير ايليه

❊ تفسير وان يكاد الذين كفروا ليزلقونك بابصارهم ❊

بو محل بو آيت كريمه نك تفسيريدر كه معناى شريفى نظمه كتوروب بيوررلر ❊ مثنوى ❊
يارسول الله دران نادى كسان ❊ ميزنند از چشم بد بر كركسان ❊ از نظر شان كله
شير غرين ❊ واشكافد تا كند آن شير انين) يارسول الله اول مجلسده كفاردن بعض كسه لر
واردر كه چشم بددن كركسلر اوزره اورورلر يعنى كفار مابينده بعض شوم نظرلو
كيمسه لر واردر كه هواده اوچان و پرواز اوروب چكن كركسلره چشم بدلرى اوررلر
وانلرى زمينه دوشوررلر انلرك سوء نظرندن غرين اولان قفسان ارسلانك كله سى
ياريلور حتى اول شيرانك وجعندن انين وفغان ايلر غرين قفسان معناسنه در
❊ مثنوى ❊ برشتر چشم افكند همچون حمام ❊ وانكهان بفرستد اندر پى غلام)
حمام كبى شتر اوزره كوز براغوروب اندن صكره اردنجه غلام كوندررحمام موته ديرلر
يعنى اول كفره دن بعض بدچشم كيمسه لر واردركه فرضا موت كبى بردوه يه نظر
براغورب اندن صكره اول دوه نك اردنجه غلام كوندررواكا بويله دير ❊ مثنوى ❊ كه
برواز پيه ان اشتر بخر ❊ بيند اشتر را سقط اوراه در) كه بورى بو شترك شحم ولحمندن صاتون
ال اول غلام اشترى يولده سقط كورر يعنى دوشمش اولمش بولور راه درراه تقديرنده در
❊ مثنوى ❊ سر بريده از مرض آن اشترى ❊ كو بتك با اسب مى كردى مرى) اول
برعظيم اشتر مرضدن باشى كسلمش كه اول اشترك وحمله ده اتله اونكولك ايدوب
همسرلك ايدوب يعنى اسبله برابر يورردى بو مرتبه قوى وتيز رو ايكن انك سوء
نظرندن درحال ساقط اولوب باشى كسلوردى ❊ مثنوى ❊ كز حسد وزچشم

بدبی هیچ شك * سیر وکردش رابکرداند فلك) زیرا هیچ شك وشبهه سز حسددن وچشم بددن فلك سیر وکردشنی دوندور یعنی حسدك وچشم بدك شول مرتبه تأثیری واردرکه اکر فلك اوزره واقع اولسیدی فلك سیر وکردشنی دوندرمك قابل اولوردی ﴿مثنوی﴾ آب پنهانست ودولاب اشکار * لیك در کردش بود آب اصل کار) مثلا آب پنهاندر ودولاب اشکاردر لیکن کرد شده آب کارك اصلیدر یعنی حق تعالینك سوء قضاسی فی المثل آب کبیدر و بدچشم اولان عیانلر دولاب کبیدر ولیکن دولابی دوندورن وکاری اشلین آبدر کذلك حق تعالینك سوء قضاسی بو بدچشملرك وجودندن کارکر اولور و بونلری کندیه آلت قیلور وخلق عالم بو بدچشملری کورب فلانك فلانه کوزی دکدی دیرلر اما عارف حقیقت بین مؤثر حقیقی قضاء الهی ایدوکنی بیلور الحاصل بوناس ماینده بدچشم اولنلر سوء قضانك مظهرلریدر و بونلرك خلافی هرنقدر حسن نظر صاحبی کسه‌لر وارایسه انلر حق تعالینك حسن قضاسنك مظهرلریدر ﴿مثنوی﴾ چشم نیکو شد دوای چشم بد * چشم بدرا لا کند زیر لکد) چشم بدك درمانی چشم نیکو اولدی زیرا چشم نیك چشم بدی دپه‌سی التنده لا ایلر یعنی برشیئ دفع ایتمز الا اول شیئك ضدی چونکم چشم بدك ضدی چشم نیك اولدیسه بدك شر وضررنی دفع ایلمز الا بر حسن نظر صاحبینك نظر شریفی چون برکسه‌یه عین اصابت ایلسه اول مصابه اولی اولان درمان بر حسن نظر صاحبینك حضورنه ایلتوب انی انك نظرنه وخیر دعاسنه مظهر قیلمقدر ﴿مثنوی﴾ سبق رحمت راست اودر رحمتست * چشم بد محصول قهر ولعنتست * رحمتش برنقمتش غالب شود * چیره زان شد هرنبی برضد خود) غضب اوزره سبقت رحمت ایچوندر واول چشم نیکو رحمت الهیه دندر اما چشم بد خشم ولعنتك محصولیدر حق تعالینك رحمتی نقمتی وغضبی اوزره غالب اولور واول سببدن هرنبی کندینك ضدی اوزره غالب اولدی (سبقت رحمتی علی غضبی) حدیثنك موجبنجه حق تعالینك رحمتی غضبی اوزره غالب اولمش وسبقت قیلمشدر پس چشم نیکو حق تعالینك لطف ورحمتك اثر ومحصولیدر وچشم بد حق تعالینك قهر ولعنتك اثر ومحصولیدر پس اول اللهك لطف ورحمتی نعمت وغضبی اوزره عاقبت غالب اولور انکیچون هرنبی کندی ضدینك اوزرینه غالب اولدی ﴿مثنوی﴾ کونتیجه رحمتست وضد او * از نتیجه قهر بود آن زشت خو) زیرا اول پیغمبرلر رحمت الهیه‌نك نتیجه‌سیدر وانك ضدیدر اول زشت ده‌و حق تعالینك نتیجه قهرندندر چونکم حق تعالینك لطف ورحمتی قهر وغضبنك اوزرینه غالب وسابق اولدیسه اول لطف ورحمتك نتیجه واثرلری اولان پیغمبرلر دخی مهر وغضبك اثرلری اولان کفره وبدنظرلر اوزره غالب وسابق اولورلر پس ینه تکرار انسانك وجودنده اولان طاوس صفتنك تقریر وبیاننه

شروع ایدوب بیورورلر ﴿مثنوی﴾ حرص بط یکتاست این پنجاه تاست * حرص شهوت مارو منصب اژدهاست * حرص بط از شهوت حلقست وفرج * در ریاست بیست چندانست درج) بطك حرصی برقاتدر بو طاوسك حرصی اللی قاتدر زیرا شهوت حرصی ماردر ومنصب اژدهادر قازك حرصی حلقك وفرجك شهوتیدر اما جاه وریاسته یکرمی اولقدر حرص مندرجدر بطدن مراد اکل وشربه وجماعه حریص اولان کسه‌لر اولور بو صفتلو کسه‌نك حرصی واردر ولیکن برقات کبیدر وطاوسدن مراد اصحاب منصب وریاست اولور بونلرك حرصلری وقباحتلری اولکی‌یه نسبت اللی قات زیاده اولور زیرا انلرده کبر وعجب وتفاخر وتکاثر و بونلر امثالی اوصاف ذمیمه واخلاق ردیه‌نك نهایتی اولمز انکیچون طالب زینت ومائل ریاست اولان کسه‌لرك قباحتی اکل وشربه وشهوته مائل اولان کسه‌لرك قباحتندن زیاده اولور زیرا بط سیرت اولان کسه‌نك حرصی انجق کلو وشهوتندن و بوایکیسنك مقتضیاتندندر اما ریاسته حرص نفسانی وشهوات جسمانی یکرمی اولقدر مندرجدر پس بونك قباحتی اولکی مرتبه‌ده اولاندن زیاده یکرمی قاتدر انکیچون حضرت نبی علیه السلام المال حبة والجاه اضرمنه بیورمشدر ﴿مثنوی﴾ از الوهیت زند درجاه لاف * طامع شرکت کجا باشد معاف * زلت آدم زاشکم بود وباه * وان ابلیس از تکبر بود وجاه) زیرا جاهده الوهیتدن لاف اورر شرکت طامعی اولان کسه نچون معاف اولور حضرت آدمك زلت وکناهی شکمندن وجماعندن اوتری اولدی وابلیسك عصیانی تکبرلکدن وجاهدن اولدی باه عربیله جماع معناسنه درباه عجمی ایله آتش معناسنه در یعنی ریاست وجاهده قباحت ومخافت انکیچون قات قاتدرکه جاه ومنصبده اولان کسه کبر وعظمتندن ونخوت وحکومتندن و بونك امثالی اولان صفتدن لاف اوررکه فی الحقیقه بو صفتلر حضرت الهیه مخصوصدر کما قال الله تعالی الکبریاء ردائی والعظمة شعاری فمن نازعنی فیهما ادخلته ناری ولا ابالی * پس کبر ونخوت وحکومت وعظمت صفتلریله موصوف ومائل اولمق حق تعالی‌یه مخصوص اولان صفتلره مشارکت قیلمق وشرکت حقه طامع ومائل اولمق کبیدر وطامع شرکت اولان ایسه معفو ومغفور اولمز کما قال تعالی (ان الله تعالی لا یغفر ان یشرك به ویغفر مادون ذلك لمن یشاء) اما کبیره کلو واسطه‌سیله عاصی اولان مغفرت ورحمته قریب اولور وتوبه ایلدکده ذنب اشلمین مطیع ومنقادلر مرتبه‌سنی بولور نتکیم حضرت ادم علیه السلامك زلت وخطاسی بطننك وفرجنك مشتهاسندن اوتری اولدی یعنی حقك سوزنی طوتمدی واکل کندم ایتدی اما اول ابلیسك ذاتنه لایق اولان معصیت ومخالفت کبردن ومنصبدن اولدی ﴿مثنوی﴾ لاجرم اوزود استغفار کرد * وان لعین از توبه استکبار کرد *

حرص حلق وفرج هم خود بدركيست * ليك منصب نيست ان اشكستكيست *
بيخ وشاخ آن رياست را اكر * بازكويم دفترى بايد دكر) لاجرم حضرت آدم
عليه السلام فورى استغفار ايلدى اول لعين شيطان توبه دن استكبار ايلدى خلقك
وفرجك حرصى خود هم بدر كلكدر ليكن منصب اولميه اول اشكستهلكدر اول
رياستك بيخ وشاخنى اكر كيروسو يليم برغيرى دفتر كرك حاصل كلام اولدركه
حضرت آدم عليه السلامك زلتى چونكم شكمندن اوترى اول زلتنده اولقدر قوت
اولمديغنه بناء على الفور استغفار ايلدى حق سبحانه وتعالى اكا عفو ومغفرت قيلدى
اما ابليسك جرم وخطاسى چونكم رياست وكبر وانانيت جهتندن اولدى اول لعين
توبه دن استكبار قيلدى پس مظهر قهر الهى اولدى نعم كيرو كلونك حرصى دخى
اكرچه بدركلك وقباحتدر وليكن منصب دكلدر اول حلق وفرجك حرصى دخى
اكرچه اشكستهلكدر بويله ديمك دخى جائزدر ليكن اول منصب دكلدر شكستهلكدر
يعنى شهوت حلق وفرجده اول منصبده اولان بوقدر شكستهلكدر پس شهوت
حلق وفرج مضرت منصبدن اقلدر والحاصل اول رياستك اكر اصلنى وفرعنى كيرو
سويله يجك اولورسم بوندن غيرى مستقل بر كتاب آخر تصنيف ايلمك كركدر زيرا
انك مضرتنه نهايت يوقدر ﴿ مثنوى ﴾ اسب سركش را عرب شيطانش
خواند * نى ستورى راكه درمرعى بماند * شيطنت كردنكشى بد در لغت *
مستحق لعنت آمد اين صفت) سركش حرون اسبه عرب كنديلرك لساننده اكا
شيطان اوقودى اول برستوره شيطان ديمديكه اول ستور مرعاده قالدى لغتده
شيطنت كردنكشلك اولدى بوصفت لعنته مستحق كلدى عرفده ناس وجن دن
وحيواندن متمرد اولنلره شيطان ديرلر تشيطن الرجل ديرلر يعنى بر رجل متمرد وسركش
اوله پس اسب سركشه دخى عرب متمرد اولديغيچون شيطان دير شول اسبه ديمزكه
مرعاده قاله وسركش اولميوب مطيع ومنقاد اوله والحاصل كلام لغت عربده
شيطنت كردنكشلك اولدى وسركش اولوب متمرد اولديغيچون شيطان ديندى
بوسركشلك صفتى لعنته مستحق كلدى وتكبر اولدى سركش اولنلر رحمت الهيه دن
محروم اولدى ﴿ مثنوى ﴾ صد خورنده كنجد اندر كرد خوان * دو رياست
جو نكنجد درجهان * ان نخواهد كين بود بر پشت خاك * تاملك بكشد پدر را
از اشتراك) سفرهنك اطرافنده يوز طعام ييجى صغار ايكن ايكى رياست جو جهانه
صغمز ورياست جو استمزكه بو خاك اوزره اوله تا پادشاه اشتراكدن اوترى كنديسنك پدرنى
قتل ايلر يعنى رياست جوى اولمين وتكبر وتفرد قيلمين كسهلردن نيجه يوز كسه بر سفرهيه
بلا غرض محبت واتحادله اوتورمق قابل اولور وليكن ايكى رياست طالبى اولان كسه
جهانه صغمز وبرى برنى استمز اول بريسى بو برآخرنى استمزكه روى زمينده موجود

اوله ودولت وعزت بوله دخى اول برآخرنى بويله استمز حتى نيجه ملكزاده اولمشدر
سلطنت ومملكتده پدرينك اشتراكى ايله مسندندن اوترى پدرنى اولدرر ونيجه پادشاه
دخى اواوركه كندى پسرنك مملكت وسلطنتده اشتراك ايلمسى خوفندن اوترى
پسرنى اولدرر ﴿ مثنوى ﴾ ان شنيدستى كه الملك عقيم * قطع خويشى كرد
ملكت جوز بيم * كو عقيم است وورا فرزند نيست * همچو آتش با كسش
پيوند نيست) انى اشتمش سندركه الملك عقيم دينلمشدر ملك جو اولان كسه خوفندن
قرابتى قطع ايلر زيرا اول ملك عقيمدر وانك فرزندى يوقدر آتش كبى كسهيه اول
ملكك پيوند واتصالى يوقدر عقيم طوغورمز عورته ديرلر آخرى وصوكى اولمين
شيئه دخى عقيم ديرلر نتكيم يوم قيامته يوم عقيم ديديلركه اندن صكره بر كون دخى
اولمديغى ايچون وقطع معناسنه دخى كلور نتكيم حديثده تعقيم الرحم واقع اولمشدر
تقطعها معناسنى ويرمشلردر والملك عقيم قولى ضروب امثالدندر كلام حكمادر
انكيچون عقيم ديديكه صاحب ملك اولان كسهنك اكثر صوكى يوقدر واولادنى قتل
ايتمكله نسلسز قالور وخوفندن قطع رحم وقرابت قيلور نتكيم بو معناره اشارت
ايدوب بيوررلر اى رياسته مائل اولان كسه الملك عقيم قولنى اشتمش سندر انكيچون
ملكه عقيم ديديلركه ملكت جو اولان كسه خوفندن ارحامى وقرابتى قطع ايديجى
اولدى چونكم ملك ملكت جو اولان كسهنك قطع رحم وقرابت ايلسنه سبب اولدى
بو اجلدن عقيملك ملكه اسناد اولندى زيرا اول ملك ملكت جو اولان كسهنك
قرابتنى قطع ايديجيدر پس انك فرزندى اولمز ملك حد ذاتنده بر آتش كبيدر بر كسهيه
قرابت واتصالى اولمز هرقنغى كسه اكا قريب اولسه انك خاصيتندندركه
آتش كبى انى احراق ايلر ﴿ مثنوى ﴾ هرچه يابد او بسوزد بردرد * چون
نيابد هيچ خود را مىخورد * هيچ شو واره توازدندان او * رحم كم جو ازدل
سندان او) اول ملك هرنه بى بولورسه يقار ويرتار چونكم يقاجق هيچ نسنه بولميه
كندوينى يرتار هيچ اول سن انك دندانندن قورتل انك سندان كبى اولان سخت كوكلندن
مرحمت ديلمه يعنى آتش مثالنده اولان ملك هرنهكه كنديسنك مزاجنه مخالفت
قيله وآتش طبعى مشتعل وموقد اوله انى احراق ايلر چونكم بر يقاجق شئ بولميه
النار تأكل نفسها ان لم تجد ما تأكله مفهومى اوزره نار كبى كندى نفسنى يرتا غضبى
منطفى اولور لازم كلديكه اى قرب سلطانده اولان وانكله الفت ومقارنت قيلان
كيمسه سن هيچ اول ودنيايى ودولت طمعنى ترك ايله انك غيظ وغضبى ديشندن
قورتلهسن انك سندان كبى غليظ اولان قلبندن مرحمت وشفقت استمه كه انلرك
قلبنده مرحمت بولنمز ﴿ مثنوى ﴾ چونكه كشتى هيچ از سندان مترس * هر صباح
از فقر مطلق كيردرس) چونكم هيچ وفانى اولهسن سنداندن خوف ايله هر صباح

فقر مطلقدن درس طوت فقر مطلقدن مراد ظاهرا بر شيئه مالك اولميه سن و باطنا فقير او لمقدر و الفقير لا يملك ولا يملك قولنك مفهومى بولقدر ظاهرا بر شيئه مالك اولميه سن و باطنا دخى بر مرتبه بى وجود اولمكدن عبارت اولور يعنى چونكه سن هيچ وفانى اوله سن سندان كبى غليظ اولان سلطانلردن قورقمه هر صباح فقر وفناى مطلقدن استفاده ايله تاكه ملوك وسلاطينك ضرر لرندن امين اوله سن والمفلس فى امان الله ديدكلرى قولك سرنى وحقيقتنى بوله سن ﴿ مثنوى ﴾ هست الوهيت رداى ذو الجلال * هركه در پوشيد وكرد دو بال) الوهيت حضرت خدانك رداسيدر هر كيم كه اول ردايى كيه اكا وبال اولور يعنى كبر وعظمت الوهيته مخصوصه اولان صفتلردر هر شول كيمسه كه دنيا ملكنه مغرور اولوب تعظم وتكبرلك ايلسه لسان حال له الوهيت دعواسن ايلمش اولور كبر وعظمت وعزت الوهيت حضرت حقك رداسى وازار وشعارى كبيدر هر كيمكه بو صفتلرى كيسه اكا وبال عظيم اولور ونار جهنمه مستحق اولور كما قال تعالى فى حديثه القدسى الكبرياء ردائى والعظمة ازارى فمن نازعنى فى واحد منهما قذفته فى النار رواه احمد وابو داود عن ابى هريرة ومن نازعنى فى شئ منهن عذبته رواه ابو سعيد الخدرى وقال الله تعالى فى حديث آخر الكبرياء ردائى فمن نازعنى فى ردائى قصمته رواه ابو هريرة ﴿ مثنوى ﴾ تاج ازان اوست ان ما كمر * واى او كز حد خود دارد كذر * فتنهٔ تست آن پر طاوسيت * كاشتراك بايدو قدوسيت) تاج انك لايقيدر و بزم لايقمز كمر در واى اكاكه كنديننك حددندن كذر طوتدى تاج سلطنتدن عبارتدر وكمر خدمت وعبوديتدن كنايتدر يعنى عظمت وسلطنت اول پادشاه حقيقتك لايقيدر و بزكه خاك ذليلدن مخلوق اولمش بندهلرز بزه لايق اولان خدمت وعبوديتدر واى اول كيمسهنك حالنه كه كندى حدنى بلميه وطورندن كذر قيله لطف ورحمت اول كيمسهيه كه مقدارنى بيله وطورندن تجاوز قيلميه كما قال عليه السلام رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره بو سنك طاوسه منسوب اولان پرك سنك فتنكدر بودخى جائزدركه طاوسده اولان يا مصدريه اوله و بويله دينه كه بو سنك طاوسلغك فنا دى سنك فتنكدر زيرا بو حالده سكا اشتراك وقدوسلك كركدر يعنى بو ملك وسلطنت ودولت وزينت كه فى المثل سكا طاوسك منقش اولان پرلرى كبيدر بو سكا فتنهٔ عظيمهدر زيرا كه بو حالده سكا خدا ايله اشتراك ايلمك لازم اولور ونفسكى سائر ناسدن تقديس وتذكيه ايلمك لازم كلور بو خود عظيم عصياندر ولهذا بو زينت وملكت صورى صاحبنه عظيم فتنه وامتحاندر مكر شول كيمسهلره دكل كه حضرت سليمان عليه السلام كبى انا المسكين اجالس مع المساكين ديه و بين الناس كمال عدالته

عدالت ايليه وقلبندن حب زينت ورياستى اخراج ايليه ونفسنده اصلا كبر وعظمت وعزت ونخوت صفتلرى اولميه

﴿ قصهٔ آن حكيمكه طاوسى راديد كه پر زيباى خودرا ﴾
﴿ ميكند بمنقار ومى انداخت وتن خودرا كل وزشت مى ﴾
﴿ كرد از تعجب طاوس را پرسيد كه دريغت نمى آيد كفت مى ﴾
﴿ آيد اما پيش من جان از پر عزيزست واين عدوى جان منست ﴾

بو سرخ شريف اول حكيمك قصهسيدر كه بر طاوسى كورديكه منقاريله كندينك خوب وزيبا اولان قنادنى قوپارردى ويبانه آتردى وكندينك تن وجسمنى كل وزشت ايلردى حكيم تعجبندن طاوسه سؤال ايلديكه سكادر يغ كلمزمى يعنى بويله بيا قنادكى يولوب آتارسن حيف ودريغ دكلميدر طاوس ايتدى حيف ودريغ كلور اما بنم قتمده جان پر وبالدن عزيز ومقبولدركه بو پر وبال بنم جانمك دشمنيدرز يرا پرمدن ايچون جانمه قصد ايدوب بنى هلاك ايلرلر ﴿ مثنوى ﴾ پر خود ميكند طاوسى بدشت * يك حكيمى رفته بود انجا بكشت) بر طاوس صحراده كندينك قنادنى قوپاردى بر حكيم اول جانبه كشت وكذشت ايتمكله كتمش ايدى ﴿ مثنوى ﴾ كفت طاوسا چنين پر سنى * بى دريغ از بيخ چون بر ميكنى) اول حكيم اول طاوسه ايتدى اى طاوس بو نجلين اعلا پرى اصلندن دريغسز نيچون قوپاررسن ﴿ مثنوى ﴾ خود دلت چون مى دهد تا اين حلل * بركنى انداز يش اندر وحل) خود سنك كوكلك رضا ويرمى تا بو حلهلرى قوپاررسن وانى وحلهاترسن يعنى بالچغه براغورسن ﴿ مثنوى ﴾ هر پرترا از عزيزى وپسند * حافظان درطى مصحف مى نهند) سنك هر پريكى عزيزلكندن وپسند ومقبول اولسندن حافظلر مصحف شريفك اوراقى اراسنه قورلر ﴿ مثنوى ﴾ بهر تحريك هواى سودمند * از پر توباد بيزن ميكنند) فائدهاو وصفا بخش هوانك تحريكندن او ترى سنك قنادكدن مروحه ايلرلر ﴿ مثنوى ﴾ اين چه ناشكرى وچه بى باكيست * تو نمى دانيكه نقاشش كيست) پس بونه شكرسزلك ونه بى باككدر سن بيلورسن كه يا خود معنى سن بيلمزميسن كه آنك نقاش ومصورى كيمدر ﴿ مثنوى ﴾ يا همى دانى ونازى ميكنى * قاصدا قلع طرازى ميكنى) يا خود آنك نقاشنى بيلورسن و برناز واستغنامى ايلرسن قصد ايله اول طرازى ومعلم اولان لباسى قلع وقمع ايلرسن بو خود مناسب دكلدر بلكه بو نعمت وزينتك قدرنى بيلوب منعمه شكر ايلمك لازم ايدى پس مناسبتله كندى وجودنده اولان نعمتك قدرنى بيلين واستغنا ايلين كيمسهلرك سوء حاللرنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ اى بسا نانا كه كردان كناه * افكند مر بندهرا

از چشم شاه * ناز کردن خوشتر آید از شکر * ایت کم حایش که دارد صد خطر)
ای چوق نازکه اول جرم و کناه اولور بنده‌یی شاهك نظرندن دشورر ناز ایلك
اکرچه شکردن خوشرك کلور لیکن انی چکمه زیرا اول ناز یوز خطر طوتر
ناز استغنا ایله وعدم افتقاره دیرلر پس توضیح معنی اولدرکه چوق ناز واستغنالر
اولورکه اوکناه وخطا اولور و بنده‌یی اول پادشاه حقیقتك نظرندن دوشورر
مثلا برکیمسه حضرت حقه مناجات ایلمسه وعرض حاجات قیلمسه حق تعالی
اکا غضب ایلر * کما قال تعالی فی حدیث القدسی (من لا یدعونی اغضب علیه)
رواه ابو هریره اکرچه نازواستغنا ایلمك نفسه شکردن خوشتر کلورلیکن اول شکری
یمه واول شکر استغنایی چکمه زیرا ناز واستغنا نتیجه‌ یوزیك ضرر وخطر
طوتر پس الکده اولان نعمتك قدرینی بلمك وآنك شکرینی ادا ایلك لازم اولور

مثنوی — ایمن آبادست آن راه نیاز * ترك نازش کیر و باآن ره بساز * ای بسا نازا
آوری زد پر و بال * آخر الامر آن پرانکس شد وبال) اول فقر ونیاز یولی ایمن
آباددر ناز و استغنانك ترکنی طوت واول یول ایله دوزل یعنی آنکله قناعت ایله
ای چوق ناز واستغنا آورلك پر و بال اوردی اخر الامر اول ناز واستغنا اول
کیمسه‌نك اوزرینه وبال اولدی یعنی نیاز وافتقار یولی ایمنلك مرتبه‌سیدر
لازم کلدیکه اول استغنایی بلمکلکی ترك واول نیاز ومسکنت یولیله قناعت قیل
ای چوق ناز کتوریجی و استغنا ایدیجی کسه‌لر معصیت ومنعمنه مخالفت ایلمك
هواسنده پر و بال اوردی عاقبت الامرده اول استغنا قیلمسی ومنعمنك شکرندن
نفرت ایدوب کندی هواسنده پرواز قیلمسی اول کسه‌لرك اوزرینه عظیم
وبال اولدی وآنك النده اولان نعمتك قدرینی بیلدیکی والك شکرینی قیلدیغی
واسطه‌سیله حق تعالی بلا ومحنته دوشوردی پس برکسه اهل دنیانك
واصحاب غنانك غناسنه باقوب کندی النده اولان نعمتی تحقیر ایلمك وبنم نه نعمتم
وراحتم وار دیو سو بلمك کرککه اندن حق تعالینك نعمتك ازدراسی لازم کلور
(کما قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انظروا الی من هو اسفل منکم ولا تنظروا
الی من هو فوقکم فهو اجدر ان لا تزدروا نعمة الله علیکم) رواه ابو هریرة

مثنوی — خوبی نازارد می بفرازدت * بیم ورس مضمرش بکدازدت
* این نیاز ارچه که لاغر می کند * صدر را چون بدر انور می کند) نازك خوبلغی
اکرچه سنی بردم عالی وسرافراز ایلرولیکن اول نازك مضمر اولان بیم وخوفی سنی
اریدر بو نیاز اکرچه سنی لاغر ایلر لیکن صدرو قلبکی بدر انور کبی ایلر یعنی
بونازواستغنانك خوبلغی ولطافتی اکرچه سنی برزمان سرافراز ایدوب عالی ایلر
ولیکن اول نازو استغنانك مستور ومخفی اولان زوال نعمت خوفی وقهر الهی

ترسی سنی برز ماندنصکره اریدوب فنا ایدر و بو نیاز ومسکنت وافتقار عبودیت
اکرچه سنی ظاهرا نحیف ولاغر ایلرولیکن صدر وقلبکی بدر انور کبی منور ایلر
ودرونکه صفالر و یروب باطنکی بی کدر قیلر مثنوی — چون زمرده زنده
بیرون میکشد * هرکه مرده کشت او دارد رشد * چون ززنده مرده بیرون می کند
* نفس زنده سوی مرکی می تند) چونکم حق تعالی یخرج الحی من المیت حسبنجه
مرده‌دن زنده‌یی طشره چکه پس هرکیم مرده اولدی اول رشد طوتار چونکم
خدای تعالی و یخرج المیت من الحی طبقنجه زنده دن مردیی طشره ایلیه لاجرم
نفس زنده مرك جانبنه طولنور یعنی سوره رومده الله تبارك وتعالینك (یخرج الحی
من المیت ویخرج المیت من الحی و یحیی الارض بعد موتها وکذلك تخرجون)
بیوردیغی آیت کریمه‌نك مفهوم شریفی اوزره چونکم مرده دن زنده‌یی
وکذلك زنده دن مرده‌یی اخراج ایلمك شان الهی وسبب ربانی اولمشدر پس
هرشول کسه‌نك که بو دنیاده نفسی مرده اولدی وکندی موتوا قبل ان تموا مفهومی
اوزره اولمزدن اول اولدی اول کسه راه رشاد طوتر وحیات طیبه‌یه واصل وراحت
ابدیه‌یه نائل اولور زیرا حق تبارك وتعالی آنك مرده اولان نفسندن روحنی
وعقلنی وقلبنی حیات طیبه ایله زنده اولدقلری حالده اخراج ایلرو چونکم الله تبارك
وتعالینك زنده اولنلردن مرده‌یی اخراج ایلمك شان شریفندن اولدیسه سنك
حالا زنده اولان نفسك مرده اولمق جانبنه طولنور و حق تعالی اول زنده اولان
نفسکدن عقلکی وقلبکی مرده اولدقلری حالده اخراج ایلر پس بو حیات
فانیه‌دنصکره عذاب الهیده ابدی مرده اولورسن وحیات طیبه‌دن محروم
قالورسن العیاذ بالله

مثنوی — مرده شو تا مخرج الحی الصمد * زنده‌ زین
مرده بیرون آورد * دی شوی بینی تو اخراج بهار * لیك کردی بینی ایلاج
نهار) مرده اول تاکم مخرج الحی اولان صمد بو مرده‌دن برزنده‌یی طشره
کتوره قیش اولورسك سن اخراج بهاری کورورسن لیل اولورسك ایلاج
نهاری کورورسن یعنی چونکم عادت الهی وسنت ربانی مرده‌یی زنده دن
وزنده‌یی مرده‌دن اخراج ایلمکدرسن مرده نفس اول تاکم حیی میتدن اخراج
قیلان احد وصمد سنی بو مرده اولان نفسدن برزنده‌ ابدی اولمغله طشره
کتوره که اول الله میتی حیدن وحیی میتدن اخراج ایدیجیدر کما قال الله تعالی
فی سورة الانعام ان الله فالق الحب والنوی یخرج الحی من المیت ومخرج المیت
من الحی ذالکم الله فانی تؤفکون) اکر سن بحسب الظاهر یاردوبی برك وبار اولوب
ناس ملیندہ‌یی قدروبی اعتبار اوله‌سن سنك باطنکدن حق تعالی بهار اخراج
ایلسنی وازهار واثمار معنوی ظهوره کتور مسنی کورورسن وصورتا خلق عالم

مابیننده لیل ظلمانی ده کبی مستور اولهسن باطنا نهار روحانینك وجود که ایلاج وادخال اولنمسنی کوررسن یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) آیت کریمهسنك سرنی درونکده مشاهده قیلورسن که فقیر وعاری اولمق شتا کبیدر وآنك عقبنده صفای روحانی وغنای معنوی بولمق بهار کبیدر وخلقك نظرندن مستور اولمق وانلره بی رونق کورنمك شب کبیدر چونکم بو صفتلرله متصف اولهسن اندن بهار روحك پرانوار اولمسنی مشاهده قیلورسن پس بنه اول طاوسك حالنی بیان ایتمکه شروع ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ پرمکن

ان پرکه نپذیر درفو ❊ روی مخراش ازعزا ای خوبرو ❊ انچنان رویی که چون شمس ضحاست ❊ انچنان رخ راخراشیدن خطاست) حکیم اول طاوسه ایتدی اول پری قوپرمه که تکرار یرینه قبول ایتمز ای خوب روی عزا جهتندن یوزکی طرمله انجلاین بر یوزکه نورانیده شمس ضحی کبیدر انجلاین بر یوزی طرملمق خطادر بونده پردن مراد احوال حسنه وقوای روحانیه اولور وحکیم الهی اولنلر قوای روحانیه واحوال حسنه صاحبلری اولوب بعده غم وغصهٔ نفسانیه ایله انی ازاله ایلین اهل طریقته نصیحت طریقیله دیرلر ای طریقت الهی باغنك طاوسی اول روحانی اولان پرلری ومعنوی اولان زینتلری قلع وقمع ایتمه که صکره اصلاح ایتمك مشکل اولور وروی قلبکی غم وغصهٔ نفسانیدن ای کوزل یوزلو طرمله ومجروح ایتمه انجلاین بر یوزکه من حیث المعنی شمس ضحی کبی انور وپرضیادر که (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) آیت کریمهسی بو معنایه دلیل وکواهدر بونك کبی بر روی لطیفکی ورخسار جمیلکی افکار فاسده ناخنلریله خراشیده ایتمك عظیم خطادر ❊ مثنوی ❊ زخم ناخن برچنان رخ کافر

یست ❊ که رخ مه درفراق او کریست ❊ یا همی بینی توروی خویش را ❊ ترك کن خوی لجاج اندیش را) انجلاین بر شریف رخ اوزره ناخن زخمی کافرلکدر که ماهك رخی انك فراقنده کریه ایلدی یا بودر که سن کندی یوزیکی کورمزسن لجاج اندیش اولان خویکی ترك ایله یعنی بونك کبی احسن تقویمك وروی کریمك اوزرینه افکار فاسده وخواطر قبیحه ناخنلرنی اورمق کافرلك وناسپاسلکدر که ماهك یوزی اول وجه کریمك واحسن تقویمك فراقندن اغلدی واکا نسبتله بی پرتو اولدی ای سالك یا بودر که سن وجه روحکی واحسن تقویمده اولان شکلکی کورمزسن اکر کوریدك واول وجه شریفی مشاهده قیلدك عناد ومجادلهدن بری اولیدك کندیکك اول لجوعناد اندیشه ایدیجی خویکی ترك ایله تاکم روی روحکی کورمکه قادر اولهسن ونفسك مطمئنه اولمق مرتبهسنی بولهسن واحسن تقویم اولان صورت روحانیهکی مشاهده قیلهسن

❊ دربیان انکه صفاوسادکئ نفس مطمئنه ازفکرتها مشوش میشود چنانکه ❊
❊ برروی آینه چیزی نوبسی یانقش کنی اکرچه پاك کنی داغی بماند ونقصانی ❊

بو سرخ شریف آنك بیاننده درکه نفس مطمئنه نك صفا وسادهلکی فکرتلردن مشوش ومکدر اولور نفس مطمئنه الله تبارك وتعالینك ذکریله آمنه وحبیله ساکنه ومشاهدهٔ جمالیله مطمئنه اولان روح شریفدر مثلا انجلاین که آینهنك یوزی اوزره برنسنه یازهسن یاخود نقش ایلیهسن اکرچه انی پاك ایلیهسك ولیکن انك روینده برداغ وبرنقصان قالور یعنی براثر وبرکدر قالوب صفا وجلاسنه نوعا نقصان کلور مثلا برآینهٔ صورینك روینه برنسنهیی نقش ایلدکدنصکره انك روبندن انك پاسن نسنه ایله سیلسك اول حینده اول پاس نسنهنك رطوبتی واسطهسیله آینهنك یوزینی مکدر قیلور مشبهبه اولان آینهنك بوقدر صفاسنه نقصان کلمك تشبیه اولنمقده بسدر امانفس مطمئنهنك روی شریفی افکار وخواطردن عظیم مجروح ومکدر اولور اکرچه انی آنك وجهندن پاك ایلسك من وجه ینه براثر ونقصان قالورسن افکار فاسده وخواطر ردیهدن بلکه علوم رسمیه ومعارف صورینك تفکر وتصورندن بله انی حفظ وصیانت ایتمك لازم اولور ❊ مثنوی ❊

روی نفس مطمئنه در جسد ❊ زخم ناخنهای فکرت می کشد ❊ فکرت بدناخن پرزهردان ❊ می خراشد در تعمق روی جان) جسدده نفس مطمئنهنك یوزی فکرت ناخنلرینك زخمنی چکر بد فکری ناخن پرزهر بیل تعمقده جانك یوزنی طرملر یعنی اللهك حبیله مطمئنه اولان نفسك بو جسد عالمنده یوزی فکرت ناخنلرینك زخمنی چکر وافکار وخواطردن مجروح وآزرده اولور باخصوصکه افکار فاسده ناخن پرزهر کبیدر برنسنهیی تعمق وتصور ایتمك وقتده جانك یوزنی خراشیده ایلر انکیچون دینده اولان تعمقدن بله حذر ایتمك مستحب ومندوب اولمشدر ودینی اولمدن غیریده تعمق ایتمك عین ضرر ایدوکی بو حدیث شریفدن معلوم اولور (کما قال النبی صلی الله علیه وسلم ایاکم والتعمق فی الدین فان الله تعالی قدجعله سهلا فخذوا ماتطیقونه رواه عمربن الخطاب رضی الله عنه ❊ مثنوی ❊

تاکشاید عقدهٔ اشکال را ❊ در حدث کردست زرین بیل را ❊ عقدهرا بکشاده کیر ای منتهی ❊ عقدهٔ سختست برکیسه تهی) تااشکالك عقدهسنی فتح وحل ایده فی المثل التونلو بیل حدث ایچره ایلمشدر عقدهیی آچلمش طوت ای حقده کشا الفقده عالم اولان کسه بو حالت تهی کیسه اوزره محکم عقده درزرین بیلدن مراد بونده عقل شریف وحدثدن مراد دینه متعلق اولمیان افکار صوری ونفسانی اولان خواطر اولور یعنی شول علم رسمی صاحبی برمشکلك عقدهسنی فتح وحل ایلمکیچون دکزرین بیل کبی اولان عقل جلیلی بی معنی اولان افکار وبی فائده

اولان خواطر حدتلر بنك ایچنه وضع ایلیوب آنی ملوث و پر حدث ایلمشدر ای علوم رسمیه ده منتهی اولان کسه انده اول شکلارك عقده سنی کشاده اولمش فرض ایله زیرا کشاده اولسه و یاخود کشاده اولمسه آنك نفع و فائده سی بوقدر انکچون که اول علوم رسمیه و فهوم و سمیه ده اولان عقده لر فی المثل بر خالی کیسه اوزره وضع اولنان محکم عقده کبیدر اول عقده یی فتح ایلسك سکا اندن بر نفع و فائده حاصل اولمز مکر که بعض ابلهك بی معنی آفرینی و دخی آنی حل ایلمکده

چند بکك زحمت قالور ﴿ مثنوی ﴾ در کشاد عقدها کشتی تو پیر ٭ عقدهٔ

چندی دکر بکشاده کیر ٭ عقدهٔ کان بر کلوی ماست سخت ٭ که بدانی که خسی یا نیکبخت ٭ حل این اشکال کن کر آدمی ٭ خرج این دم کن اکر آدم دمی) عقده لری کشاده ایلمکده سن پیر اولدك پس بر قاچ عقده یی دخی کشاده طوت شول بر عقده که اول بزم بوغازمز اوزره سخت و محکمدر اول عقده بودر تا بیله سن که خس میسن یاخود نیکبخت میسن اکر آدم ایسك بو اشکالی حل ایله بو دمی خرج ایله اکر آدم نفسلو ایسك یعنی ای قیل و قاله مشتغل و بحث و جداله مائل اولان عالم علوم رسمیه نك عقده لرنی حل ایلمك و معارف عقلیه نك مشکلاتنی فتح قیلمق خصوصنده عمرك آخره ایرشوب پیر اولدك بوند نصکره بر قاچ آخر عقده لری کشاده اولمش طوت و بر قاچ مشکلاتی دخی فتح ایلمش فرض ایت بوندن سکا خلقك قوری تحسین و آفرینندن غیری نه فائده واردر پس بو کونه عقده کشالقدن اکر عاقل ایسك فراغت ایله شول بر عقده یی بزم بو بغزده محکم دوکلنمش و منعقد اولمشدر اول عقده بودر که کندیکی بو دنیاده بیله سن که خس و بدبخت میسن و یاخود اهل سعادت و نیکبخت میسن اکر فی الحقیقه آدمی ایسك بو مشکلی حل ایله و کندیکی بیلمکه سعی ایله اکر ادم نفسلو و فی الحقیقه انسان نطقلو ایسك بو کونه کلام و نطقی ترك ایله و بر سوز سویله که او نفسکی بیلمکه و ربکی مشاهده قیلمغه متعلق اوله که آدم اولانك دمی بو قبیلدن اولور و الا بیهوده بر قیل و قال و بحث و جدال ایلمك و نفعی اولمیان علومدن سوز سویلمك انسانیت مرتبه سن بولنه لایق اولمز ﴿ مثنوی ﴾ حد اعیان و عرض

دانسته کیر ٭ حد خود را دان که نبود زین کزیر ٭ چون بدانی حد خود زین حد کریز ٭ تا به بی حد درسی ای خاك بیز) اعیان و عرضك حدینی بیلمش طوت کندی حدیکی بیل که بو حدیکی بیلمکدن کزیر اولمز البته بیلمسی لازمدر چون کندی حدیکی بیلورسن بو حدی بیلمکدن فرار ایله تا بی حد اولان معنایه ایریشه سن ای طپراق اله ییجی خاك بیز وصف ترکیبیدر بونده مراد خاکدن مخلوق اولان اجسامك و اشیانك لوازمنی و مقتضیاتنی تحقیق و تدقیق ایلیجی کمسه دن کنایت اولور منطقیلر اصطلاحنده حد شول بر قولدر که بر شیئك ماهیتنه دلالت

ایلیه نته کم دیرلر الحد قول دال علی ماهیة الشیٔ و اعیان ماله قیام بذاته درکه جواهر دیدکلریدر و اعراض ذاتی غیرینك ذاتنه محتاج اولنه دیرلر مثلا الوان کبی پس حضرت مولانا بیورورلر که ای علم منطقه مائل و فلسفه یه طالب اولان کسه علم فلاسفه یی و حد اعیان و اعراض ممکنه یی بیلدم طوت اصل کندی حدیکی بیل که آنی بیلمکدن کزیر بوقدر یعنی لابددر و غیره چاره یوقدر و انسانك کندی حدی حیوان ناطقدر زیرا سؤال اولنسه که ما الانسان فی حد ذاته یقال حیوان ناطق اکر بو نطقدن مراد نطق ظاهر اولورسه انسانك حدی اولمز زیرا حد اولدر که اغیارنی مانع افرادنی جامع اوله و هو لیس کذلك زیرا نیجه ابکم وار که نطق عادی یوق امانه اکا انسان دینور و حیوانلردن طوطینك نطقی وار امانه حیواندر پس معلوم اولدیکه مراد بو نطق ظاهره دکلدر بلکه ذکر ملزوم و ارادهٔ لازم قبیلندندر یعنی حیوان مدرك دیمکدر پس انسانك سائر حیواناتدن تمییزی ادراکله در و ادراك دخی اکر محسوساتی و جزئیاتی مدرك اولورسه وهم دینور و اکر کلیات و معقولاتی مدرك اولورسه عقل دینور پس تقدیر حد انسان بودر که الانسان حیوان مدرك جامع بحصر الامر کله پس کندینی حد و اسمایه و افعاله و قدرته و صنعه لایق کورن و حقیقی کلام و منطقله بیله یم دین بکلمشدر و منطق و کلامه عمرن صرف ایلین اوقاتن ضایع قیلمشلردر شافعی و حنبلی و مالکی رحمهم الله فلسفیاتی مطلق حرامدر دیمشلر و فلسفیات درتدر حساب و هندسه و کلام و منطقدر حساب و هندسه مباحدر منطق و کلام مذموم و حرامدر نته کم احیاده و شرعه ده و مشکوتده مسطوردر ﴿ مثنوی ﴾ عمردر

محمول و در موضوع رفت ٭ بی بصیرت عمر در مسموع رفت ٭ هر دلیلی بی نتیجه و بی اثر ٭ باطل آمد در نتیجهٔ خود نکر) عمر نازنین محمول و موضوع بحثنده کندی بصیرتسز عمر مسموعده کندی هر بر دلیل نتیجه سز و اثرسز باطل کلدیسن کندی نتیجه که نظر ایله منطقیلر اصطلاحنده موضوع مبتدایه و محمول خبره دیرلر زید قائم کبی دلیل اولدر که آنك علمندن بر آخر شیئه علم حاصل اوله یعنی عمر نازنین قواعد منطقیه یی بیلمکده و اصطلاحات فلسفیه یی اوکرنمکده بیهوده بر خرج اولدی کندی و مسموعات و منقولاتك اوکرنمسنده بصیرتمز لکله عمر ضائع اولدی اکر مسموعاتنده بصیرت اوزره اولیدك استماع ایلدیکك کلماتدن نصیحت پذیر اولوردك و حق اولنی قبول ایلیوب نفسکی بیلمکه و ربکله آشنا اولمغه و اکا تقرب قیلمغه سلوك قیلوردك سنك هر دلیلك عند اهل التحقیق بی نتیجه و بی اثردر زیرا سکا قرب حقه دلیل اولمز و آخرتده دخی سکا نفع و فائده قیلمز پس بو کونه بی نتیجه و بی اثر اولان باطل اولدی کندی نتیجه که نظر ایله که عاقبت امرده سنك وجودکدن نه حاصل

اولسه كرك ونه ظهور قيلسه كرك ﴿مثنوى﴾ جزبه مصنوعى نديدى صانعى * برقياس اقترانى قانعى) اول صانع بى نظيرى مصنوعدن غيريله كورمدك همان قياس اقترانى اوزره قانعسن يعنى صانعى مصنوعسز كورمدك واثرسز مؤثره نظرايد كورمدك بلكه صانعى انجق مصنوعله بيلورسن واثردن مؤثره استدلال قيلورسن بوخود فى الحقيقه عين بيلمك وحضرت حقى مشاهد قيلمقدر همان قياس اقترانى يه قانع اولمشسن وصانعى بودليل ايله بيلمشسن اهل منطق اصطلاحنده قياس ايكى قسمدر برينه اقترانى و برينه استثنائى ديرلر اقترانى اولدركه عين نتيجه ويانقيض نتيجه انده بالفعل مذكور اوليه اكا اقترانى ديرلر وعين نتيجه ويانقيض نتيجه انده بالفعل مذكور اولورسه اكا استثنائى ديرلر مثلا فلاسفه قياس اقترانيله بوعالمك حدوثنى وواجب الوجودك ثبوتنى قياس ايدوب ديرلر العالم متغير وكل متغير حادث فالعالم حادث بوكه قياس اقترانى ديرلر اما قياس استثنائى ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود لكن الشمس ليست بطالعة فالنهار ليس بموجود بوكا قياس استثنائى ديرلر بوشكلده ادات استثنا ذكر اولنديغندن اوترى وصنعدن صانعى بووجهله اثبات ايدرلركه البته هرحادث اولان ممكن الوجودك وجودى برعلته ومرجحه محتاجدر اكر اول علت واجب الوجود اولورسه ثبت المدعى والا اول علت دخى برعلته محتاج اولورسه پس اول محتاج اليه واجب الوجود اولور وبونلر اصطلاحنده جناب حقه علة العلل ديدكلرى انكچوندر پس هربار كه دلائل ووسائط زياده اولسه مدلوله عين حجاب اولور همان طريق اودر كه ترك دلائل وقياس ايدوب راه تصفيه وتصوفه سلوك ايتمكدر تاكم ماسواده عين خدا كورهسن نته كم حضرت شيخ اكبر رضى الله عنه بيوررلر * بيت * فى الخلق عين الحق ان كنت ذاعين * فى الحق عين الخلق ان كنت ذاعقل ﴿مثنوى﴾ مى فزايد دروسائط فلسفى * از دلايل بازبر عكسش صفى * اين كريزد از دليل واز حجيب * از پى مداول سربرده بجيب) فلسفى وسائطده دلائلدن زياده ايلركيو صفى آنك عكسى اوزره در زيرا بوصفى دليل وحجابدن قاچر مدلولدن اوترى باشنى ياقه سنه ايلتمشدر يعنى فلسفى اولنلر حق تعالى يى بيلمكده وانى اثبات قيلمقده واسطه لرده ودلائلده بولديغى زياده ايدر حضرت حقله كندى ماينده نتيجهٔ وسائط ودلائل كتوروب انى حجاب ايلر اما صفى اولنلر وتصفيه طريقنه سلوك قيلنلر فلسفيلرك عكسى اوزره در زيرا بونلرنق دلائل ووسائط قيلمقده در ومدلول اولان خداى تعالى يى جميع دلائل وآثاردن اظهر وروشنتر بولمقده در انلر مارأيت شيئا الا ورأيت الله بعده ديشلردر وبونلر مارأيت شيئا الا ورأيت الله قبله ديشلردر انلر اثردن مؤثره استدلال قيلورلر وبونلر مؤثرله اثرى

بيلورلر بونلر دلايل ووسائطدن قچارلر زيرا كه دلائل ووسائط مدلوله عين حجابدر ومدلولك مشاهده سندن اوترى باشلرنى ياقه لرينه ايلتديلر ومطلوب ومرادلرنى كندى وجودلرى مرآتلرنده مشاهده ايتديلر انلرك ماسوا كوردكلرينى بونلر مظاهر اسماء الهى كورديلر بلكه خدادن غيرى برشئ كورمديلر ﴿مثنوى﴾ كردخان اوراذليل آتشست * بى دخان مارادران آتش خوشست * خاصه اين آتش كه ازقرب وولا * از دخان نزديكتر آمد بما) اكرچه دخان اول فلسفى يه آتشه دليلدر ليكن دخانسز بزه اول آتشده اولمق خوشدر خصوصا بو آتشكه قرب ومحبتدن بزه دخاندن قريبرك كلدى دخاندن مراد بونده دليل اولان اشيادر وآتشدن مراد مدلول اولان حضرت خدا اولور يعنى اكرچه دخان آتشه دليل اولديغى كبى اشيا دخى اكرچه اول فلسفى ايچون حضرت خدايه دليل اولور وانلر بواشيادن وآثاردن صانع ومؤثرى استدلال ايدوب بيلور وليكن بزه وسائط ودلائلسز مداول اولان آتشده اولمق خوشتر ومحبوبتردر على الخصوص بو آتش تجلى كه حق تعالينك قرب وولاسندندر دخان بيلود كبى اولان اشيادن بزه نزديكتردر انلر شول كسه لره بكزركه آتشى دخاندن بيلور بزشول كسه لره بكزرز كه دخانك آتشدن ظاهر اولديغنى كوروب دخانى آتشله كوررز پس بزه حق تبارك وتعالى (ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) مقتضاسنجه جميع اشيادن اقربدر انلر اللهى اشيا ايله بيلور و بز عرفت الاشياء بالله حديثنك موجبنجه اشيايى اللهله بيلورز انلر روز روشنده خورشيد تابانى نورشمعدن اظهر وروشنتر كورن كسه لركبيدر (مثل الفريقين كالاعمى والاصم والبصير والسميع هل يستويان مثلا افلا تذكرون ﴿مثنوى﴾ پس سيهكارى بود رفتن زجان * بهر تخيلات جان سوى دخان) پس تخيلات جاندن اوترى دخان جانبنه كتمك سياهكارلق اولور پس باعربيله اولسه دخى جائز اولور يعنى زياده سياهكارلق وخائب وخاسر اولمقلق اولورجانى قويوب جانك تخيلات وآثارندن اوترى دخان مشابه سنده اولان اشيا جانبنه كتمكلك بركسه يه طالب آتش ايكن آتشى قويوب آنك دخانى جانبنه كتمك كبى اولور مقصود بواشيادن جاندر وجاندن تجلى قيلان جاناندر اول خود انسانه حبل وريددن اقربدر پس كنديكه اقرب اولان جانى وجانانى قويوب جانك بعض تخيلات وتصوراتندن اوترى اشيا جانبنه كيدوب بعده اشيا ايله حضرت جانانك وجودنه استدلال ايلمك زياده سياهكارلق وباطللق اولور فمن طلب البيان بعد العيان فهو فى الخسران ديدكلرى بومعنايه دلالت قيلور

﴿در بيان قول رسول عليه السلام لارهبانية فى الاسلام﴾

بوسرخ شريف رسول عليه السلامك بوقول شريفنك بياننده در بيورمشلردركه

اسلامده رهبانیت یوقدر رهبان بفتح الراء مصدردر راهبلك معناسنه‌در من رهب يرهب خشیدن خشیان اولدیغی کبی رهب لغتده خوفه دیرلر ودخی ناسدن انقطاع ایدوب عبادات وریاضاتده مبالغه ایدنه دیرلر وبضم الراء دخی قرأندر امابوتقدیرجه جمع اولور رکبان راکبك جمعی اولدیغی کبیدر رهبانیه‌ده یا نسبت ایچوندر یعنی اسلامده راهبلره منسوب عمل یوقدر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ بر مکن پرواودل بر کن ازو * زانکه شرط این جهاد آمدعدو * چون عدونبود جهاد آمد محال * شهوتت نبود نباشد امتثال) ای طاس پر و بالکی قوپرمه وکوکلی اندن قوپروپر وبالکی قوپرمقدن قالور دیمك جائزدر زیرا بوجهادك شرطی عدوکلدی چونکم عدو اولمیه جهاد محال کلدی کذلك شهوتك اولمیه امتثال اولمز بودنیانك ارزاقی واموالی وزینتی ودخی اهل واولادی وشهوتی وبونلرامثالی اولان حالتی برطاوس کبیدر واهل اسلام اولنلر شریعت محمدیه باغنك طاوسلری کبیدر ورهبانیت بو ذکر اولنان زینت ظاهره‌یی ترك ایلیوب اهل واولاددن وناسله خلط ایلمکدن عزلت قیلمقدر بوایسه دین اسلامده مقبول دکلدر بلکه طریقت محمدیه اولدرکه بوجمله‌نك ایچنده اوله‌سن وقلبکی انلردن بری قیله‌سن نته‌کم بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر ای دین اسلام باغنك طاوسی بو پر وبال کبی اولان زینت واموال ظاهری وجودکدن ازاله قیله وانی ظاهرا ترك ایلمکله رهبانلرمذهبندن اولمه بلکه قلبکی آنك محبتندن وعلاقه‌سندن قالدیروب قلع وقمع ایله زیرا که دین اسلامده مقبول اولان عمل موقوفدر چونکم اعدا اولمیه جهاد دخی اولمز پس سنك زینت صوریه وشهوت جسمانیه‌ك که عدودر الله تبارك وتعالی بونلردن حق شرعی اولان هرنه ایسه اخذایلیوب ماعداسنی ترك ایلمکه امر قلمشدر پس بوزینت ظاهره وشهوت نفسانیه اولمسه ایدی نفسله مجاهده ایلك اولمزدی وامر حقه امتثال ایلك وجوده کلمزدی زیرا مجاهده‌یه اعدانك وجودی شرط اولمشدر وامر حقه امتثال ایلمکه دخی شهوت نفسانیه لازم کلمشدر اکر بونلری ترك ایلسك هردم نفسله مجاهده اولمز وهردم امر حقه امتثال ایلك لازم کلمز زیرا نفس انسانی رهبانیتله اعتیاد ایلر وعادت طبیعت ثانیه اولور پس عادتده عبادت اولمز ﴿ مثنوی ﴾ صبر نبود چون نباشد میل تو * خصم چون نبود چه حاجت خیل تو) صبر اولمز چونکم سنك میل ومحبتك اولمیه چونکم خصم اولمیه سنك خیل وعسکرکه نه حاجت واودر خیل بونده آتلو اولان عسکردن عبارت اولور یعنی چونکم سنك نفسك حظ ایلدیکی شیلره میل ومحبتك اولمیه صبر ایلك اولمز پس سکا صابرلر اجری کلمز معلوم اولدیکه صبر صفتی نفسك میلنه موقوف اولدی واعدا

اولمسه سنك عسکرکه احتیاج اولمزدی ومجاهدلرك مجاهده‌سی ظهوره کلمزدی پس عسکرك وجودی خصمك وجودنه موقوف اولدی پس خصمدن فرار ایلیوب بر کوشه‌ده کندی حالکه مشغول اولمق ارلك دکلدر بلکه خصمه مقابله قیلوب روزوشب جهاد ایچره اولوب اکا غالب اولمق وانی زیرحکمکه المق کرکدر ﴿ مثنوی ﴾ هین مکن خودرا خصی رهبان مشو * زانکه عفت هست شهوت راکرو * بی هوانهی ازهوا ممکن نبود * غازی برمرد کان نتوان نمود) اکاه اول کندیکی خصی ایلمه رهبان اولمه زیرا که عفت شهوته مرهوندر هواسز هوادن نهی ممکن اولمدی مرده‌لره غازیلك کوسترمك ممکن دکلدر وخصی اینمش کسه‌یه دیرلر که بین الناس خادم دیمکله بیلیندر یعنی کندیکی ظاهرا اینه‌یوب شهوتی نفسکدن قلع ایلمه واکل وشربدن پرهیز قیلوب وناسدن منعزل اولوب راهبلردن اولمه زیرا که عفت صفتی شهوتك وجودنه مرهون وموقوفدرسن شهوتی کندی نفسکدن قطع ایلدککدنصکره خصیلردن اولورسن ورهبانلرصفتیله اتصاف قیلورسن ارلك اودرکه اشتهاء نفس موجود ایکن کندیکی ضبط ایلیه‌سن زیرا نفسك هواسی اولمسه هوادن نهی ایلك ممکن اولمز مرده اولان کافرلره غزا ایلك قابل اولمز غزا حیاتده اولان وخصومت قیلان کافرلره اولور حاصل کلام صفت نفسانیه‌نك افراط وتفریطی مرتبه‌سی واردر بوایکیسی‌یله مذمومدر اما اعتدال مقبولدر مثلا شهوت افراط مرتبه‌سیدرکه نفسك هراستدیکنی ویرمکدر وبومذموم صفتدر وبرمرتبه دخی خوددرکه شهوت نفسانیه‌یی بالکلیه ازاله ایلمکدر بودخی قبیح صفتدر ومذموم حالتدر اما عفت بوایکیسنك ماییننده برمقبول صفتدرکه هم شهوت نفسانیه‌ك اوله هم انی ضبط ایلیوب حق تعالینك امری اولدیغی اوزره خرج ایلیه‌سن ﴿ مثنوی ﴾ انفقوا کفتست پس کسبی بکن * زانکه نبود خرج بی دخل کهن * کرچه آورد انفقوا را مطلق او * تو بخوانکه اکسبوا ثم انفقوا) حق تعالی حضرتی انفقوا دیمشدر پس بر کسب ایله زیرا خرج وصرف ایلك دخل وکهن سز اولمز یعنی مقدم دخل وایراد اولمسه خرج ایلك ممکن اولمز اکرچه حق تعالی حضرتی انفقوا عبارتنی مطلق کتوردی کسبله قیدایلمدی اماسن اکسبوا ثم انفقوا اوقو یعنی سن انفقوا امرنی بوتقدیر اوزره بیل وبومراد اوزره قرائت قیل قرآن عظیمده انفاق امری ایکی قسم اوزره‌در بری مقید وبری مطلقدر مقید اولنه مثال (وانفقوا مما رزقناکم سرا وعلانیة) کبی ومطلق اولنه مثال (وانفقوا فی سبیل الله) کبی پس بومطلق اوزره اولان امر اغنیا وفقرایه عموم اوزره شامل اولور انلرکه غنیدر مالکزدن انفاق ایلك دیمك اولور وانلرکه فقیردر انلره اکسبوا ثم انفقوا دیمك اولور یعنی فقرا

سزده کسب ایدوب انفاق ایلك انلره اکسبوا ثم انفقوا دیمك تاکه ثواب انفاقدن
محروم اولیوب حصه دار اوله سز بو تقدیرجه ذکر مسبب اراده سبب اولور تنکیم
تصلوا الی درجات الباذلین فی سبیل الله در ❊ مثنوی ❊ همچنانکه شاه فرمود
اصبروا * رغبتی باید کزان تابی تورو) انجلین چونکه شاه اصبروا بیوردی پس
سنده بر رغبت کرککه اندن یوز چویره سن زیرا بر نسنه یه میل ورغبت اولمیه اندن
اعراض متصور دکلدر یعنی انفقوا امری کبی اول پادشاه حقیقت سورهٔ آل عمرانك
آخرنده اصبروا بیوردی که اول آیت بودر (یا ایها الذین امنوا) ای اللهك
وحدانیتنه تصدیق ایدنلر (اصبروا) صبر ایلك علی شاق الطاعات ومایصیبکم
من الشداید والبلیات (وصابروا) دخی غلبه ایلك صبرده اعدای دین اوزره یعنی
انلردن صبریکز اقل اولمسون (ورابطوا) ودخی مرابط قیلك بدنلر یکزی
وحیوانلر یکزی تغییر کفارده غزایه مترصد اولدیغکز حالده والمعنی الاخر اصبروا
علی مشقة الطاعات وصابروا ای غالبوا انفسکم فی المجاهدات وترك المشتهیات ورابطوا
انفسکم علی الریاضات والاجتناب عن الزلات والسیئات (واتقوا الله) واللهدن
اتقا ایلك هر حالده (لعلکم تفلحون) غایة الفلاح یعنی اتقا ایلك ماسوادن تاکمال
فلاحه واصل اوله سز ❊ مثنوی ❊ پس کلوا از بهر آدم شهوتست * بعد ازان
لاتسرفوا ان عفتست) سورهٔ اعرافده اولان آیته اشارتدر (یابنی آدم خذوا
زینتکم عند کل مسجد) بو آیت کریمه نك سبب نزولی بودر که کنانه وقریش وبنی
خذاعه کعبه یی طواف ایلدکده عریان طواف ایلیوب لحوم وشحوم ورسومدن
پرهیز ایدرلردی وکناه وخطا ایلدکاری لباسلری اخراج ایدرلردی ودیرلردیکه
کناه اشلدیکمز لباسلرله کعبه یی طواف ایتمزز اکا کمال تعظیم ایدرز پس اصحاب
دیدیلرکه بز بو کاری انلردن الیقو یه لم پس بزده بونلر کبی یارسول الله ایده لم می همانده
بو آیت نازل اولدیکه جناب عزت بیورر(یابنی آدم) ای بنی آدم (خذوا زینتکم) ای
لباسکم ذکر مسبب اراده سبب در (عند کل مسجد)ذکر محل اراده حال قیلندن در
ای عند صلوة کل مسجد(وکلوا واشربوا) ای اللحم والشحم والدسم واللبن(ولا تسرفوا)
واسراف ایلك اسراف مرتبهٔ اعتدالدن تجاوز ایدوب مرتبهٔ شبعه واصل اوله
اولدر دیمشلر وحدیثده اکل وشرب مرتین فی یوم واحد اسراف بیورمشلر پس
همان (لاسرف فی الخیر ولاخیر فی السرف) حدیثیله عمل قیلمقدر شرط (انه
لایحب المسرفین) تحقیقا اول الله اسراف ایدیجیلری سومز معنی بیت پس کلوا
واشربوا امری دام شهوتدن اوتریدر اندنصکره لاتسرفوا نهیی اول عفتدر
چونکم امر وشان بویله در کلوا امری واشربوا خطابی شهوت دامنه مقید اولمقدن
اوتریدر بعده نهی لاتسرفوا اول عفتدر که شهوت مذمومه مرتبه سنه وارمیه

وحد اعتدالدن تجاوز اولنمیه محصل المقال اول حکیم بی زوال هیچ برشیء خلق
ایتمشدر الا لحکمة وهرشیء برشیئك وجودنه علت وسبب قیلمشدر مثلا شهوات
نفسانیه اولمسه واکل وشرب اولمسه وخواص جسمانیه قالمسه لاتسرفوا نهیی
صحیح اولمزدی ومیل ورغبت علی الشهوات اولمسه اصبروا امری اولمزدی مال دنیا
اولمسه انفقوا امری دخی اولمزدی وقس علی هذا سائر الاشیاء والمأمورات والمنهیات
والمشتهیات پس بو مذکوراتك وجودیله در عبدك حقه اطاعت وعبودیتی یوخسه
اکر بونلر اولمسه عبودیت معلوم اولمزدی پس بونلردن من وجه پرهیز ومن وجه
پرهیز ایتمك کرك مثلا اکل وشربه مقید اوله تاکه پرهیز ایلیه تا عبودیتی ظهوره
کله ومیل ورغبت کرکدر تا اندن پرهیز واتقا ایتمکلك سببیله صابرلر ومتقیلر ثوابن
بوله سن پس عبدك عبودیتی بو شیلرله معلوم اولیجق بونلردن پرهیز واعراض
رهبانیتدر کامل اولدرکه هر اعضا وجوارحن کا امریله ماخلق لهنه صرف ایلیه
❊ مثنوی ❊ چونکه محمول به نبود لدیه * نیست ممکن بود محمول علیه) محمول به
ومحمول علیه منطقیلر اصطلاحنده مبتدابه وخبره دیرلر موضوع ومحمول ده دیرلر
ومحکوم به ومحکوم علیهه ده دیرلر لیکن بوراده موقوف وموقوف علیه معناسنه در
زیرا محل انی اقتضا ایدر که بری برینك وجودنی مستلزم اوله اما محمول به ومحمول
علیه موقوف به وموقوف علیه معناسنه اولیجق بری برینك وجودنی مستلزم اولمز
مثلا زید قائم ده زید محمول علیه وقائم محمول به در لیکن بری برینه موقوف دکلدر
زیرا زیدك وجودنی بلا حکم تصور ایلسك زیده محمول علیه دیمز وقیامی دخی
بلا زید تصور ایلسك محمول به دیمز پس محمول به محمول علیه دیدیکه بری برینك
وجودنی مستلزم اولور و بری برینك وجودنه متوقف اولور بو اسمله تسمیه اولنماغه
پس محمول علیه اولیجق محمول به دخی اولمز اما موقوف وموقوف علیه معناسنه اولیجق
بو تکلفدن بری اولور معنای بیت چونکم اول بنده نك قتنده محمول به اولمیه محمول
علیه دك بو وجود ممکن اولمز محمول بهدن مراد شهوات نفسانیه واکل وشرب
جسمانیه ومال دنیویه و بونلر امثالی شیلردر ومحمول علیه اول شهواتدن صبر ایتمك
اصبروا امرینه اطاعتدر واکل وشربك اسرافندن پرهیز که لاتسرفوا نهیینه
انقیاددر ومال دنیادن انفاق ایتمك که انفقوا امرینه امتثالدر پس صبرك ودخی اصبروا
امرینك وجودی شهواتك وجودنه متوقفدر ودخی اسرافك ولاتسرفوا نهیینك
ورودی اکل وشربك وجودنه متوقفدر وثواب انفاق وانفاقه وانفاق مال دنیانك
وجودنه متوقفدر وقس علی هذا سائر الاشیاء ❊ مثنوی ❊ چونکه رنج صبر نبود
مرترا * شرط نبود پس فروناید جزا * حبذا ان شرط وشادا ان جزا * ان
جزای دل نواز جانفزا) چونکم سکا رنج صبر اولمیه شرط اولمیه پس جزا آشغی

كازنه كوزندر اول شرط واى شاد اول جزايه اول جان زياده ايديجى كوكل اوخشيجى
جزايه شادانك آخرنده اولان الف حرف نددادر اى شاد ديمكدر كه كان اول جزايه
شاديلكى دعوت ايلمكدر شهوات نفسانيه دن ولذات جسمانيه دن صبر ايلمك اجر
بى حسابه شرط اولدى پس شرط بولنميجه مشروط اله كلمديكنه اشارت ايدوب
بيوررلر چونكم شهواته ميلدن حبس نفس ايلمه نك سكارنجى وتعبى اولميه كه رنج صبر
شرطدر چونكم شرط اولميه پس سكا جزا دخى حاصل اولمز زيرا انتفاى شرط انتفاى
جزايى مستلزم اولور نتكيم شرطك وجودى جزانك وجودنى اقتضا قيلور مثلا ان كانت
الشمس طالعة فالنهار موجود دروان لم تكن الشمس طالعة فالنهار ليس بموجود در پس
شرطك انتفاسى جزانك انتفاسنى مستلزم اولديغى وشرطك وجودى جزانك وجودنى
اقتضا قيلديغى بوذكر اولنان مثالدن روشن وظاهر درنه كوزلدر اول شرط كه بر عاشق
معشوق رضاسيچون مشتهيات نفسانيه دن صبر ايليه واى شاديلك وفرح وسرور شول
جزايه كه اول جزا قلبى تطييب ايديجى وروحى زياده قلبجى اوله اصل جزاى جزيل
عاشقه كندى محبوب جميلنك مشاهده سى در نتكيم بوحكايتده معلومك اولور

﴿ در بيان انكه ثواب عمل عاشق از حق هم حق است ﴾

بو سرخ شريفك بياننده دركه حق تعالى دن عاشقك عملنك ثوابى هم حقدر
﴿ مثنوى ﴾ عاشقانرا شادمانى وغم اوست * دست مزد واجرت خدمت هم
اوست * غير معشوق از تماشايى بود * عشق نبود هرزه سودايى بود) عاشقلرك
شاديلغى وغمى اول محبوب حقيقيدر عاشقلرك دست مزدى وخدمتلرينك اجرى هم
اولدر عاشقه معشوقدن غيرى اكر بر تماشا اوله بوكونه عشق عشق اولمز سودايه
منسوب هرزه اولور سودا بيده ياوحدت ايچون اولمق دخى جائزدر بوتقدير اوزره معنى
اول عشق اولمز هرزه وعبث بر سودا اولور ديمك اولور يعنى عاشق اولنلره شاديلك
وغم همان معشوق حقيقيدر انلرك الى كراسى وخدمتلرينك اجرى هم اول معشوق
حقيقيدر انلرك معشوقدن غيرى اصلا مراد وآرزولرى يوقدر فرضى اكر معشوقدن
غيرى بر تماشا اولسه وعاشق اول تماشايه ميل ومحبت قيلسه اول عشق اولمز حقيقتده
هرزه وبيهوده سودا اولور زيرا عشقك شانى اولدركه اصلا معشوقندن غيريه
ميل ومحبت قيلميه وانك تماشاسندن غيريه ملتفت اولميه ﴿ مثنوى ﴾ عشق ان
شعله ست كوچون برفروخت * هرچه جز معشوق باقى جمله سوخت * تيغ
لا در قتل غير حق براند * درنكر زان پس كه بعد لا چه ماند) عشق اول شعله دركه
اول چونكم شعله لندى هرنه كه معشوقدن غيرى باقيدر جمله سنى ياقدى معشوق
باقى لفظنه مضاف اولوب معنى هرنه شى كه معشوق باقيدن غيريدر جمله بى ياقدى
ديمك دخى جائزدر يعنى عشق افراط محبته ديرلر فى المثل بوافراط محبت شول شعله

معنو يدر چونكم اول مشتعل اوله هرنه كه معشوقدن غيرى باقيدر عاشقك قلبندن
جمله سنى احراق ايدوب ازاله ايلر عاشق لا تيغنى حقدن غيرينك قتلنده سوردى
وانفاذ ايتدى نظر ايله اندنصكره لادن غيرى نه قالدى يعنى عاشق موحد تيغ كبى
اولان لا كلمه سيله جمله ماسوايى نفى ايلدى پس جميع ماسوايى لا اله ديمكله نفى
ايلديكدنصكره كورنه قالدى ﴿ مثنوى ﴾ ماند الا الله باقى جمله رفت * شادباش
اى عشق شركت سوز زفت) لادنصكره الا الله باقى قالدى جمله سى كيتدى شاد اول
اى شركت ياقيجى قوى عشق الا الله باقى قالدى جمله سى كيتدى ديمك دخى جائزدر يعنى
چونكم عاشق غيرى افنا ايلمكه تيغ لايى اوردى وجمله ماسواى قلبندن نفى قيلدى
تمام وصوكنه نظر ايله اندنصكره نه قالدى قالمدى الا الله قالدى وغيرشى جميعا
كيدوب زائل اولدى چونكم بومرتبه نك وصولنه وحصولنه سبب عشق شركت
سوز اولدى اكا اى شركت سوز اولان اولو وقوى عشق شاد اول ديمك لايق
ومناسب كلدى زيرا سالكك قلبندن موجب شركت محبت الهى اولان محبتلرى
ازاله وافنا ايلمز الا عشق چونكم توحيد حق ايلمكه عشق اولميجه اولمز كركدركه
طالب عشق الهى اوله سن تا قلبكدن شركت خيالى زائل ايدوب موحدلر
مرتبه سنى بوله سن ﴿ مثنوى ﴾ خودهم او بود اولين واخرين * شرك جزازديده
احول مبين) حقيقتده اولين وآخرين خود اولدر شركى ديده احولدن غيريدن
كورمه يعنى اول وآخر باطن وظاهر همان اول وجود مطلقدر وشركت وغيريتى
احول اولنلرك كوزندن غيريدن كورمه كه انلر برشيئى ايكى كوررلر پس چشم
باطنلرى احول اولان شرك خفى صاحبلرى بواشيايى حقدن غيرى كوررلر خبرلرى
يوقكه بر غير كوردكلرى نفس الامرده خطاء اسما وصفات الهيه در ومغايرت
واثنينيت برامر اعتباريدركه (كل شئ هالك الا وجهه) موجبنجه هر شئ
حقيقتده هالكدر الا اول اللهك ذاتى وصفاتى دكل پس شركت ومغايرت كورمك
احول اولمقدن وحقيقت بين اولمقدن ناشى اولور ﴿ مثنوى ﴾ اى عجب
حسنى بود جز عكس ان * نيست تن را جنبشى از غير جان * ان تنى را كه بود درجان خلل
* خوش نكردد كر بكيرى در عسل) اى عجب انك عكسندن غيرى بر حسن
اولور مى تنك جاندن غيريدن بر جنبشى يوقدر اول بر تنك كه جاننده خلل اوله
اول تن خوش اولمز فرضا اكر انى عسلده طوته سن يعنى اى مرد غافل اول محبوب
حقيقتك جمال وكمالنك عكس وپرتوندن غيرى عجبا ايكى عالمده بيله بر غيرى
حسن وار ميدر بو محققدر كه آنك حسنك عكسندن غيرى جميع عالمده اصلا بر آخر
حسن دخى يوقدر هر مليح ومليحه نك حسنى اندن معاردركما قال ابن الفارض
(بيت) وكل مليح حسنه من جمالها * معار له بل حسن كل مليحة) عاقل اولنه

بو معلومدر که تن انسانه جاندن غیریدن برجنبش وحرکت وحسن واطافت اولمز
جان ایسه برتور رحمانی ونفخهٔ یزدانیدر پس حقیقتده ابدان انسانیده مشاهده
ایلدیکك حسن وجمال الهینك عکس وپرتوی اولور واول جانده که خلل
ونقصان اولمیه اول جان بولذاتی همیشه ذائق اولور اماشول پرتنك که
جانده خلل ونقصان اوله وقلت معرفت وکدورات طبیعتله اتصال قیله انی اکر همیشه
عسل ایجنده طوتسهك خوش اولمز واندن لذت المز پس شول کسه لرکه
جانلری قلت معرفتله خلل بولمش وجهل غفلتدن مزاج روحانیه لری سمت اعتداله
جیقوب خسته اولمش اوله انی اکر عسل کبی اولان تجلیات الهیده ولذات مشاهدهٔ
حسن ربانیده نیجه ییللر طوتسهك اصلا خوش اولمز واندن لذت بولمز اول حسنی حسن
الهیدن غیری زعم ایلیوب انك تماشاسنه رغبت قیلمز ❊ مثنوی ❊ این کسی
داند که روزی زنده بود ❊ از کف این جان جان جامی ربود ❊ وآنکه چشم اوندیدست
آن رخان ❊ پیش او جانست این تف دخان) بونی بر کسه بیلور که برکون زنده
اولدی بو جان جانك کفندن برجام قاپدی واما اول کسه نك کوزی اول رخلری
کورمشدر انك قتنده بو دخانك تف وحرارتی جاندر یعنی بوذکر اولنان اسراری
شول کسه بیلور که حقیقت کونلردن برکون زنده اولدی بو جانلر جانی اولان
ساقیٔ حقیقتك الندن برجام نوش ایلدی واوساقیٔ باقی اکر جاننی علم وعرفان
شرابیله سیراب ایلدی واما اول کیمسه نك که کوزی ذات وصفات الهیه نك
روخلرنی کورمدی واول باقی اولان جانك وجانانك وجهلرینه نظر ایر کورمدی
آنك قتنده بو تف دخان کبی اولان روح حیوانی جاندر وتف دخاندن مراد روح
حیوانی اولور که اول روح حیوانی اخلاطك بخارندن والطافتدن ظهوره کلور
بو اعتبارله اکا تف دخان تعبیر اولندی اکثر فلاسفه وعقل جزوی صاحبلری روح الهینك
حسن وجمالی مشاهده سندن غافل اولوب روح حیوانینك لذاتنه مشغول اولدقلرندن
انلرك قتنده بو روح حیوانی اول روح الهیدن اعز واحبدر ❊ مثنوی ❊ چون ندید
او عمر عبد العزیز ❊ پیش او عادل بود حجاج نیز) مثلا اول کیمسه چونکه عمر بن عبد العزیز
کورمدی آنك قتنده حجاج دخی عادل در عمر بن عبد العزیز بنی امیه دن برعادل
وصالح پادشاه ایدی حتی کمال عدلله موصوف اولدیغندن اوری اکا عمر ثانی دیرلردی
زمانده قوردقیون ایله یورردی حتی پدری عبد العزیز وفات ایلیوب اوغلی عمر
پادشاه اولدقده اطراف واکنافده اولان رعایا کندی ماشیه لرنده عظیم برکات
کوروب درنده جانورلرك حیواناتله بیله کزوب انلری رنجیده ایلدکلرنی مشاهده
قیلدقلرنده سؤال ایلدیلر که پادشاه بنه اولکی پادشاهمیدر ویاخود برآخر کیمسه
میدر دیدیلر که عبد العزیز وفات ایلیوب اوغلی عمر یرینه پادشاه اولدی پس

رعایا بیلدیلرکه بو مرتبه امن وامان وعدالت اول پادشاه صاحب عدالتك عکس
واثریدر حتی کندی عصرنده قطب الاقطاب اولدیغنه دخی شیخ اکبر رضی الله عنه
بوکونه اشارت ایلشلردر که برکون کعبهٔ شریفده نماز قیلرکن وبنم قتمده
برآخر کیمسنه دخی نماز قیلرکن بر کیمسه کلوب ما بینمزه حلول ایلدی ونمازه
شروع قیلدی بیلدمکه بو بر کیمسه نك روحیدرکه تجسد وتمثل ایلیوب
کعبهٔ شریفه نك زیارتنه کلمش وبزم صحبتمزه میل قیلمشدر نمازی
تمام ایلدکده نصکره اکا سزه کم دیرلردیو سؤال ایلدم بکا عمر بن عبد العزیز دیرلردیو
جواب ویردی سزك زمانکزده قطب الاقطاب کیم ایدی بیلورمیسز دیدم
بنم عصرمده قطب الاقطاب بن ایدم دیو جواب ویردی پس ما بینمزده حقیقته
مناسب نیجه کلمات واقع اولدقدنصکره غایب اولدی یوردیلر وحجاج برظالم کیمسه
ایدیکه برشهره کاسه بغیر حق نیجه اهل حق قتل ایلردی واولادرسولدن دخی
بولدیغنی اولدورردی ولیکن بعض کیمسه لره رعایت ایلدیکندن انلره خوش کلوب
آنی عادل صانورلردی برکون رعایا جمع اولوب اکا دیدیلرکه ای ملك عمر بن عبد العزیز
ودخی حضرت عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه نه مرتبه عادل ایدیلر سن دخی
بزه انلر کبی اول جواب ویردیکه تباذروا انعمر لکم یعنی سز بکا ابوذر کبی رعایا اولك
بن سزه حضرت عمر کبی اولهیم بوخسه بن سزی قتل ایلمکدن خالی اولمزم دیدی
پس حضرت مولانا قدس سره روح الهینك شاننی بلین واوصاف جمیله سنه اکاه
اولمیوب روح حیوانیه بی جان زعم ایلین کیمسه لری عمر بن عبد العزیزی کورمیوب
حجاج ظالمی عادل ظن ایلین کیمسه لره تشبیه ایدوب یوررلر چونکم اول کیمسه
عبد العزیز اوغلی عمری کورمدی وآنك عدل وانصافنه وحسن خلقله اتصافنه نظر
ایر کورمدی آنك اوکنده حجاج ظالم دخی عادل اولور کذلك روح الهیه یی مشاهده
قیلمین کیمسه لرك قتنده روح حیوانیه دخی جان اولور ❊ مثنوی ❊ چون ندید
او مار موسی را ثبات ❊ در حبال سحر پندار د حیات) چونکه اول کیمسه
مار موسانك ثباتنی کورمدی سحرك حبالنده حیات وار صانور یعنی چونکم
اول کیمسه حضرت موسی علیه السلامك اژدرهاسنك قوت وثباتنی کورمدی
سحره نك سحر له دوزد کاری ایپلرده اول کیمسه حیات وار ظن ایلر مقصود شول
کیمسه که موسی کبی اولان روح الهینك قوت وثباتنی کورمدی سحره نك حبالی کبی
اولان روح حیوانیده قوت وحیات وار ظن ایلر حال بو که انده اولان حیات
خیالات قبیلندندر حد ذاتنده حیات وثبات روح الهینك در لیکن حقیقت
حاله واقف اولمین کیمسه لر حیات ولذاتی همان روح حیوانیده صانورلر
❊ مثنوی ❊ مرغ کو نا خورده است آب زلال ❊ اندر آب شوره دارد پر وبال ❊

جز بضد ضدرا همی نتوان شناخت * چون ببیند زخم بشناسد نواخت) شول
قوش که اول آب زلال نوش ایتمشدر اول مرغ پروبالنی آب شوره ایچنده طوتر
زیرا ضدی ضددن غیری ایله اکلمق ممکن اولمز چونکه بر کیمسه زخم کوره نوازش
فهم ایلیه یعنی فی المثل شول بر قوشکه هنوز دخی آب زلالی نوش قیلمامش واندن لذت
پذیر اولمامشدر پروبالنی آب شوره دن طوتر واکا کمال رغبتله رغبت ایدر انکیچون که
اندن الذ بر آب دخی ایچمامشدر بو اجلدن کندی آب شور نه مقیداولمقدن
کچمامشدر اکر آب زلالک لطافتنی بلیدی کندی شوره اولان آبنک حباثتنی فهم
ایلردی الاشیاء تتبین بالاضداد قولنک مفهومی اوزره البته بر شیء کندی ضدیله معلوم
اولور مثلا بر کیمسه زخم جفا کورسه رعایت ووفا ندر بلور وقهر وغضب
کورد کده مهر ولطفنک جاشینسه عالم اولور ﴿ مثنوی ﴾ لاجرم دنیا مقدم آمدست
* تا بدانی قدر اقلیم الست * چون از ینجا وارهی انجا روی * در شکرخانهٔ ابد
شاکر شوی) لاجرم بو سببدن دنیا مقدم کلمشدر تا الست اقلیمنک قدرنی بیله سن
چونکه بورادن قورتیله سن اورایه کیده سن ابد شکر خانه سنده اولورسن یعنی
دنیانک آخرتدن مقدم کلمه سنده حکمت اولدر که دار دنیا بر محل محنت و بلوی در
چونکه مؤمن بو سجن دنیانک الام شدایدندن خلاص اولسه الست عالمنک قدر
وشرفنی بیلور واکا بو زحمت ومحنتدن نصکره اول عالم وصول عظیم نعمت وراحت کاور
چونکه ای مؤمن بو سجن دنیادن خلاص اوله سن واول عالم ارواحه سفر قیله سن
ابد شکرخانه سنده همیشه شکرلر ایلرسن و(الحمد الله الذی صدقنا وعده واورثنا
الارض نتبوء من الجنة حیث نشاء) دیو سویلرسن شکرخانهٔ ابددن مراد دار جنت
اولور محل جمله لذت ومعدن جمیع نعمت وراحت اولور ﴿ مثنوی ﴾
کو بی انجا خاك رامی بیختم * زین جهان پاکی بکر بختم * ای دریغا پیش
ازین بودیم اجل * تا عذابم کم بدی اندر اجل) اوراده کندیکه دیر سن که
خاك الهدم بو دخی معنادر دیرسن که اوراده خاك الهدم بو پاك اولان جهاندن
قاچدم ای حیف ودریغ بنم موت واجلم بوندن اول اولیدی تا کم اجلده و خوفده
عذابم کم اولیدی یعنی عالم آخرته واصل اولدقده وآنک ذوق وصفاسنی مشاهده
قیلدقده عالم دنیاده عمرک اکل وشرب بدهوبدن قیدنده کچدیکنه وعالم آخرتک ذوقندن
غافل اولدیغنه تحیف وتأسف ایدوب دیرسن حیفا ودریغا عالم دنیاده بن طبراق
الهمشم وبو جهان پاکک ذوقندن غافل اولوب بونک وصولنه سعی ایلمکدن فرار قیلمشم
ای دریغلر اولسون نولیدی موت اجل بکا بوندن اول کلیدی تا کم بنم عذاب والم
اول دنیاده اولان خوف و بیم ایچره از اولیدی بو قدر زمان بیهوده بیره دنیاده
خائف اولوب آخرتی کم صانوردم شمدی بیلدم که دنیا دار محنت وآخرت دار سعادت
ومحل راحت ایمش نته کم بو حدیث شریف دخی بو معنایه دلالت وشهادت قیلر

﴿ درتفسیر قول رسول علیه السلام مامات من مات الا وتمنی ان یموت قبل ما مات
ان کان برالیکون الی وصول البرا عجل وان کان فاجرا لیقل فجوره ﴾

بو حدیث شریف حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك بو قول شریفنك
تفسیرنده درکه بیورمشلردر که مامات من مات اولمزدن اول ما مصدریه در یعنی مدت
الموت موتك وقوعنی اول حینده تمنی ایلیه ان کان برالیکون الی وصول البر اعجل اکر
اول میت بار ومحسن اولدیسه بر واحسانك وصولنه اعجل اولدی اندن اوتری موت تمنی
ایلر اولکی بر فتح بایله محسن معناسنه وایکنجی بر کسر بایله احسان معناسنه در لیکونه ده
لام تمنی یه متعلقدر وان کان فاجرا لیقل فجوره واکر اول اولان کمسه فاجر اولدیسه
فسق وفجوری قلیل اولمقدن اوتری موتی تمنی ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ زین بفرمودست
ان اکه رسول * که هرانکه مرد وکرد ارتی نزول * نبود اورا حسرت نقلان
وموت * لیك باشد حسرت تقصیر وفوت) اول اکاه رسول بو سببدن بیورمشدر که
هر شول کمسه که اولدی وتن مرکبندن نزول ایلدی اول کمسه نك دنیادن نقل ایلمسنه
واول حسرتی اولمز لیکن تقصیر وفوتك حسرتی اولور یعنی دنیادن اعمال صالحه
وطاعات حسنه ایلك خصوصنده تقصیر ایلدیکنه وفرصتك فوت اولدیغنه تحسر
وتأسف ایلر یوخسه اولدیکنه ودنیادن آخرته نقل قیلدیغنه تأسف وتحزن ایلمز
دیعك اولور ﴿ مثنوی ﴾ هرکه میرد خود تمنا باشدش * که بدی زین پیش نقل
ومقصدش) هرکم که اولور اکا خود تمنی وآرزو اولور که انك مقصدنه نقلی بوندن
اول اولیدی یعنی هرکسه که اوله و بو دنیادن آخرته نقل قیله اکا کندی مقصد
ومقامنه واصل اولمقدن اوتری اول اولمك آرزو وتمنیسی اوله ﴿ مثنوی ﴾ کر بدی
بد تا بدی کمتر بدی * ور تقی تا خانه زوتر آمدی) اکر اول اولان کمسه بد وفاسد
وفاجر ایسه تا بدلکی کمتر اولیدی واکر تقی ونقی ایسه تا کندی خانه وکاشانه سنه
تیزرك کلیدی موتی تمنی ایلملری بوندن اوتری اولور ﴿ مثنوی ﴾ کوید آن بد
بی خبر می بوده ام * دمبدم من پرده می افزوده ام) اول بد وفاجر اولان کمسه
اولدکدنصکره دیر بن بوندن بی خبر اولمشم دمبدم بن پرده زیاده ایلمشم وجرم
وعصیان ایلیوب کندیمی محجوب ومغفل قیلمشم ﴿ مثنوی ﴾ کر ازین زوتر مرا
معبر بدی * این حجاب وپرده ام کمتر بدی) اکر بوندن تیزرك بکا عبور وکذر
اولیدی بنم بو حجاب و پردم آزرك اولوردی تا بو مرتبه عذاب ایچره قالمزدم و بو قدر
ظلمات ومحنته مبتلا اولمزدم دیه ﴿ مثنوی ﴾ از حریصی کم دران روی قنوع *
وز تکبر کم دران چهرهٔ خشوع * همچنین از بخل کم در روی جود * وز بلیسی
چهرهٔ خوب سجود) حریصلکدن اول قناعت یوزنی یرتمه وتکبردن اول خشوعك
یوزنی یرتمه کذلك بخلدن جود وسخانك یوزنی یرتمه وابلیسلکدن سجودك خوب

اولان چهره‌سنی یرتمه قنوع ضم قافله قناعت معناسنه مصدردر دخول وزننده
وهر صفت حمیده فی المثل برصورت جمیله کبیدر وهر صفت قبیحه ناخن بد کبیدر
نچون برکسنه‌نك برنیجه صفت حمیده‌سی اولسه اول صفت حمیده‌نك مقابلی اولان
صفت قبیحه ایله عمل قیلسه برکمسه برصورت جمیله یی ناخن بد ایله نیجه خراشیده
ایلرسه اول صفت قبیحه ایله متصف اولان کمسه کندینك صورت جمیله سنك وجهنی
اویله خراشیده ایلمش ومجروح قیلمش اولور نتکیم بو معنایه تنبیه دن اوتری طاوس
باغ ایمان اولان مؤمنلره خطاب ایدوب بیوررلر ای طاوس باغ ایمان اولان مؤمن
دنیایه حریصلکلکدن اول قناعت یوزنی خراشیده ایلمه که حریصلك صفت
قناعتك وجه جمیلنی مجروح ایدیجیدر وکذلك خشوع وتواضع صفتلرینك
چهره‌سنی متکبر اولمغله مجروح ایلمه زیرا کبر ونخوت ناخنلری خشوع وتواضع
صفتلرینك چهرهٔ پاکنی خراشیده وناپاك ایدیجیدر وکذلك جود وسخانك یوزینی
بخل وامساکدن یرتمه ومجروح ایتمه که بخل وامساك جود وسخا صفتلرینك
یوزینی یرتیجی وخراب ایدیجیدر وکذلك سجده ایلمه نك خوب اولان چهره‌سنی
ابلیسلکلکدن یرتمه ومجروح ایتمه که برکمسه تارك الصلوة اولسه ابلیس پرتلبیس
کبی اولور وحق تعالی یه هروقتده سجده ایلمك برمحبوب نفیس کبی اولور بی نماز
اولان کمسه سجده‌نك خوب اولان چهره‌سنی مجروح وآزرده قیلور وعاقبت بومحموده
وممدوحه وجه اولان صفتلردن محروم قالوب اول مذمومه ومقدوحه اولان صفات
خبیثه‌یه مبتلا اولور وآخرتده اوصفات خبیثه‌نك محلی که دار جحیمدر اکا دخول
قیلور اما صفات حمیده‌سنی ازاله قیلمین کمسه‌لر انك واسطه‌سیله جنت اعلایه واصل
اولور وراحت بولور ﴿ مثنوی ﴾ برمکن ان پرخلد آرای را * برمکن ان پرده
پیمای را) ای طاوس اول دار الخلدی بزه‌یجی قنادکی قوپرمه ای طاوس اول
ره پیمای پریکی قوپرمه یعنی ای حقیقت باغنك طاوسی اولان مؤمن اول حیاتی
آراسته وپیراسته ایلیجی اوصاف حسنه واعمال صالحه‌کی وجودکدن ازاله ایلمه که
اول اعمال حسنه واوصاف حمیده سکا پر وبال کبیدر وجنت اعلایه زینت وسبب
جمال کبیدر واول یول اولجی وطریق اخرتی قطع ایدیجی پر وبالکی وجودکدن
زائل ایلمه که مراد اندن اعمال حسنه واوصاف حمیده‌در طاوس پر وبالیله نیجه
برمنزلدن برمنزله کیدرسه وبرمقامدن برمقامه انکله نیجه سیر ایدرسه سن دخی
اوصاف حسنه واعمال صالحه ایله اویله سیر ایدرسن وجنت اعلا جانبنه اول واسطه ایله
کیدرسن پس ای طاوس پر وبالکی قوپرمه دین حکیمه جواب ویرمسنه شروع
ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ چون شنید این پند ودروی بنگریست * بعد
ازان درنوحه امدمی گریست) طاوس حکیمدن بو پندی اشتدی اکا نظر ایلدی

اندنصکره فغانه کلدی اغلدی کان حسب حالنی بیلدیکنه واول کندینك زینتی نیچون
ازاله ایدر اکا اکاه اولمدیغنه زیاده محزون اولوب بکایه بشلدی ﴿ مثنوی ﴾
نوحه وگریه‌در از ودردمند * هرکه انجا بود درگریش فکند) دردمند طاوسك
دراز اولان گریه‌سی ونوحه‌سی هرکسیه که اوراده ایدی گریه‌یه براقدی یعنی انك
بکاسی انلره دخی تأثیر ایدوب انلر دخی انك حالنه شفقت ایلدکلرندن بکا ایلدیلر
﴿ مثنوی ﴾ وانکه می پرسید پرکندن زچیست * بی جوابی شد پشیمان می
گریست) واول حکیمکه طاوسه قناتك قوپرمسی ندندر دیو صوردی طاوسك
اکا جوابی اولمدیغندن سؤال ایلدیکنه پشیمان اولدی اغلدی وکندیسنه بویله
دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کز فضولی من جرا پرسیدمش * اوزغم پربود شورانیدمش)
که فضوللغمدن بن انی طاوسه نیچون سؤال ایلدم اول غمدن پرایدی بن انی قارشدردم
وتحریك ایلدم ﴿ مثنوی ﴾ می چکید ازچشم تر برخاك آب * اندران هرقطره
مدرج صد جواب) طاوسك تر اولان کوزندن خاك اوزره آب طمله‌دی اول قطره‌نك
هربرنده صد جواب درج اولنمش ایدی لسان حالی بیلان کمسه انك قطرات
سرشکندن ما فی الضمیرنه مطلع اولور ورازنی بیلوردی ﴿ مثنوی ﴾ گریهٔ با صدق
برجانها زند * تاکه چرخ وعرش را گریان کند * عقل ودلها بی کمانی عرشی
اند * در حجاب ازنور عرشی می زیند) صدقله اولان گریه جانلر اوزره اورر تاکه
اول صدقله اولان گریه چرخ وعرشی گریان ایلر عقل ودللر هیچ شکسز عرشیلردر
عقل ودللر عرشه منسوب اولان نوردن حجابده طوغوررلر نعم گریان اولان کسنك
صدقله اولان گریه‌سی جان ودللره عظیم تأثیر قیلور نتکیم شیخ عطار حضرتلری
مقالات الارواحده بوحکایتی بوکونه تحقیق بیورمشلردر که زلیخا یوسفه
بحضور اولوب انی برسجانه ویروب وار بوکه یوز دکنك اور دیو تنبیه ایلدی
وبن بوراده انك صداسنی استماع ایلیم دیدی سجان انی وارای جداره کوتوروب
اکا مرحمت ایدوب وافر پوستینی آنك پاینه بیجیده ایدوب دکنکله انی ضرب
ایلدکده یوسف مدد دیو ناله ایدردی یوز دکنکی تمام اوردقده زلیخایه کلدکده
وار البته برخوشجه ضرب ایله انك اوازندن مضروب ودردمند اولنلرك اوازی
کلز یوخسه اول یوز چوبی سکا ضرب ایلرم دیو تأکید ایلدکده کلوب اول پوستی
ازاله ایدوب انك قدم مبارکنه برمحکم چوب اوردقده یوسف دخی مدد دیو ناله
قیلدقده زلیخا درحال رحم ایدوب بوندن کفایت ایدر دیو آوز ایلدی وکذلك اولان
یوز چوبك ناله‌سی اکا تأثیر ایلیوب برچوبك صدقله اولان ناله‌سی اکا تأثیر قیلدی
قلب انسانه تأثیر ایلمك برطبقه‌در حتی انسانك صدقله اولان گریه‌سی وناله‌سی چرخ
وعرشی دخی گریان ونالان ایلر وآسمانك گریه ایلمسی (بکت السموات السبع)

حدیثیله ودخی (فما بکت علیهم السماء) آیتیله ثابت اولمشدر تکیم اوابلده ازنفیرم
مردوزن نالیده اند بیتنك شرحنده بوحدیث و بو آیت مرور قیلمشدر چونکم صدقله
اولان کریه عقل وجانه تأثیر وافلاکه دخی تأثیر ایلمك مقرر اولور انکچونکه عقول
وارواح بی شبهه و بی کمان عرشیلردر ولیکن عرشه منسوب نوردن حجاب بدنده
محجوب ومحبوس اولوب تعیش ایدرلر و بو بدن چاهی انلره نور عرشیدن حجاب
اولمشدر حتی هر بری کندی مقاملرینی واصللرینی فراموش قیلمشدر مکرکه انبیا
واولیا علیهم السلام وعرفا وعلما انلرعرشی اولدقلرینی بیلنلر ومرتبهٔ اصلیه لرینی
بولمشلردر عقل وروحك اصلی عرشی اولوب بو بدن چاهنده محجوب ومحبوس
اولدقلری بوسرخ شریفدن معلوم اولور

در بیان انکه عقل وروح محبوس اندر آب
وگل همچو هاروت وماروت درچاه بابل

بوسرخ شریفك بیاننده درکه عقل وروح آب وگلده محبوسلردر هاروت
وماروت چاه بابلده محبوس اولدقلری کبی (مثنوی) همچو هاروت وچو ماروت
آن دو پاك * بسته اند اینجا بچاه سهمناك * عالم سفلی وشهوانی دراند *
اندرین چه کشته انداز جرم بند) اول ایکی پاك یعنی عقل وجان هاروت وماروت
کبی بونده سهمناك چاهده بسته لردر بو ایکی سفلی وشهوانی عالمده طوررلر جرم
وگناهدن اوتری بو چاه ایچره بند اولمشلردر یعنی هاروت وماروت که ایکی ملك
اصلنده علوی وساعیلر ایدی بشر حقنده دخل ایلیوب حق تعالی بونلری بر یوزنده
حاکم قیلوب شهوت وطبیعته مبتلا اولدقلرندنصکره جرم وعصیان ایلیوب حق تعالی
بونلری اول جرم واسطه سیله چاه بابلده حبس ایلدی قصه سی برمقدار جلد اولده
اوایله قریب در بیان خسارت وزیر سرخنده چون زنی ازکار بدشد روی زرد بیتنك
شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه بوراده مقصود عقل وروحی بو طبیعت
چاهنده محبوس اولدقلری ملابسه سیله اول ایکی ملکه تشبیه ایلشلردرکه بونلردخی
اصلنده سماویلر وعرشیلردر چونکم عالم اعلادن کلوب بو عالم بشریته نزول ایلدیلر
شهوته تابع ومعصیته مائل اولدقلری واسطه سیله طبیعت قیوسنده محبوس اولمشلر
وغموم نفسانیه ایله معذب قالمشلرتکیم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر بو پاك اولان
عقل وروح هاروت وماروت کبی بو مرتبهٔ بشریتده سهمناك وهولناك اولان طبیعت
قیوسنده ایکن سفلی وشهوانی عالمده درلر بو چاه طبیعت ایچره جرم وعصیانلرندن
اوتری مقید اولمشلردر اول ایکی ملك چاه بابلده محبوس قالدقلری کبی بونلر دخی
چاه طبیعت ایچره محبوس قالمشلردر (مثنوی) سحر وضد سحر رابی اختیار
* زین دوا موزند نیکان وشرار) سحری وسحرك ضدنی اختیارسز نیکار وبدبختلر

بو ایکیسنده اوکرنورلر یعنی اهل سعادت واهل شقاوت سحر وشری وسحر
وشرك ضدی اولان نفع وخیری بو ایکی ملکدن تعلم ایدرلر قچن نیك بختلر واروب
چاه بابلده اول ایکی ملکه مقارن اولوب اندن خیر تعلم ایلسه لر بلا تأخیر صلاحی
انلره تعلیم ایدرلر وقچن اهل شقا اولان شرار انلره تقرب ایلسه لر وسحر وحیله
وخدعه علمنی انلردن اوکرنمك استسه لر اول سحر علمنی وحیله وخدعه یی انلردن
منع ایلیوب انلره تعلیم ایدرلر (مثنوی) لیك اول پندید هندش که هین * سحر را
ازما میاموز ومچین * ما بیاموزیم این سحر ای فلان * ازبرای ابتلا وامتحان *
کامتحان را شرط باشد اختیار * اختیاری نبودت بی اقتدار) لیکن اول سحر
وخدعه علمنی اندن اوکرنمك استین کمسه یه اولا اول ایکی فرشته اکا پند ونصیحت
ویررلر بوبله دیوکه اگاه اول ای بدبخت بزدن سحری اوکرنمه وآنك علمنی دیو شورمه
ای فلان کمسه بز بو سحری اوکرد یرز ابتلا وامتحاندن اوتری پس سحری
اوکرنمك کافر اولمغه اولمز اختیار کلدکافر اولمه زیرا افتنان وامتحانه
اختیار شرط اولدی اختیارسز بر کمسه یی امتحان ایلمك لایق اولمدی واقتدارسز
دخی سکا اختیار اولمز چونکم حق تعالی سکا قدرت واختیار ویردی اختیار
اقتدارکی کفره وضلالته سبب اولان سحر وحیله اوکرنمکه صرف ایلمه دیرلرنته کم
حق تعالی کلام مجیدنده بونلردن سحر تعلیم ایلین کمسه لره بونلرك اولا پند
ونصیحت ایلدکاری قولی لساندن بو کونه حکایت بیوروب دیرلر (ومایعلمان من احد
حتی یقولا انما نحن فتنة فلا تکفر فیتعلمون منهما مایفرقون به بین المرء وزوجه *
* یعنی اول ایکی ملك براحده سحری تعلیم ایلمزلر تاکم دیمیه لر اول سحری اوکرنمزدن
اول اول کمسیه بزی دکلیکز ناس ایچون خدای تعالیدن ابتلا وامتحانکز ایچوکز
پس سن سحری اوکرنمکله کافر اولمه وسحرك اوزرینه کناه مترتب اولمز صانمه یعنی
اول ایکی ملك سحری اوکرنمك استین کمسه یه مقدما بوبله نصیحت ایدرلر اعلم یا آخی
بو قصه یهودیلردن حکایت اولنمشدر نته کم قاضی بیضاوی تفسیرنده
دیرو ماروی انهما مثلا بشرین ثم رکبت فیهما الشهوة فتعرضا لامرأة یقال
لها زهرة فحملاها علی المعاصی والشرك ثم صعدت الی السماء لما تعلمت منهما محکی
عن الیهود ولعله من رموز الاوائل وحله لایخفی علی ذوی البصائر وامام فخر رازی
دخی تفسیر کبیرده بو روایت باطلدر دیمشدر کما قال هذه الروایة فاسدة مردوة
لیس فی کتاب الله مایدل علیها بل فیه ما یدل علی خلافها من وجوه الاول مافیه
من الدلائل الدالة علی عصمة الملائکة من کل المعاصی وثانیها ان قولهم انهما
خیرا بین العذابین ممنوع اذ کان الاولی ان یخیرا بین التوبة والعذاب لان الله تعالی خیر
بینهما من اشرك فی طول عمره فکیف یبخل علیهما بذلك وثالثها ان من اعجب

الامور قولهم انهما يعلمان السحر فى حال كونهما معذبين ديمشدر انه مما لا يعول بل
عليه لما ان مداره روايات اليهود مع ما فيهما من المخالفة لادلة العقل والنقل اكرچه
بونلر بويله ديمشلردر عقله و نقله مخالفتى ظن ايلمشلردر ليكن عقله و نقله مخالفت
دكلدر زيرا بو قصه نك صحتنه ذاهب اولان اكابردنده و علمده و عقلاده بونلردن
زياده در اولا معالم تنزيلده و تفسيرده بو قصه ثابت اولمشدر و امام سيوطى نواهدنام
كتابنده بو قصه يى تصحيح ايلمشدر كما قال فيه انها رواية صحيحة مرفوعة من حديث
ابن عمر اخرجه احمد فى مسنده و موقوفة على على و ابن مسعود و ابن عباس و غيرهم
من الصحابة رضى الله تعالى عنهم باسانيد عديدة صحيحة و ابن حجر بخارى شرحنده
ديركه لهذه القصة طرق تفيد العلم بصحتها با خصوصكه حضرت مولانا من كل
الوجوه اولانا مثنوى شريفك اكثر محلنده بو قصه يى نظمه كتورمشلر و ثبوت
مرتبه سنه يتورمشلردر بو قصه نك صحيح اولديغنه بر حجت قوى دخى بودركه
چونكم بو قصه عقل و نقله مخالف اولمديغى بلدكسه پس ابيات مذكوره دن
مراد اولان معنايه كلهلم عقله روح هاروت و ماروته تشبيه اولنمشدر و بر محلده
هاروت و ماروتدن مراد عقل و روح اولمشدر چونكم عقل و روح ايكى ملك كبى
طبيعت چاهنده محبوس و مقيد اولديلر نيكبختلر خير و شرى و نفع و ضررى بو ايكيسندن
تعلم ايدرلر وليكن عقل و جان مانند سحر اولان حيله و مكرى انلردن اوكرنمك استين
كسه لره اولا پند و نصيحت ويررلر و بويله ديرلركه اكاه اول بزدن مكر و حيله
اوكرنمه و خدعه و فريب ديو شورمه اى فلان كسه بز بو سحر و مكرى
و حيله و خديعتى ابتلادن و امتحاندن اوترى اوكرديرز قاضى بيضاوينك و لعله
من رموز الاوائل ديديكى رمزلردن مراد بودركه اول ملكيندن برى روح و برى
عقلدر كما قال بعض الفضلاء فى حاشية البيضاوى فى قوله ولعله من رموز الاوائل
المراد باحد الملكين الروح الانسانى و بالملك الاخر العقل و وجه التعبير بالملكين انهما
مصدران لكل خير و بهبوطهما الى الارض نزولهما من عالم الانوار الى عالم
الطبيعة و بالمرأة المسماة بالزهرة هى النفس الامارة بالسوء و بتعشق الملكين
بها ابتلاء الروح والعقل بالنفس الامارة بانهما انقادا لامرها بالشرور و بكونهما
محبوسين فى بئر بابل ابتلاء الروح والعقل بحب البدن الترابى و بكونهما معذبين
فى البئر الى يوم القيامة عبارة عن ابتلائهما بالكدورات البشرية الى الموت فانهما
يتجردان عند خراب البدن فيعودان الى عالم الانوار ﴿ مثنوى ﴾ ميلها همچون
سكان خفته اند ✲ اندر ايشان خير و شر بنهفته اند ✲ چونكه قدرت نيست
خفته اين زده ✲ همچو هيزم پارها و تن زده) انسانك ميل و محبتلرى فى المثل
اويومش كلبلر كبيدر اول ميللرده خير و شر كزلنمشلردر چونكم قدرت اولمبه

بو صف چكمش جماعت اويومشلردر آتشده اولان هيزم پاره كبى ايسم اولمش
ردهر انك فتحيله صف چكمش و جماعت اولمش معناسنه در مصرع ثانيده
پارها كرده تقديرنده اولوب معنى هيزم كبى يابنى صالى و يرمش و ساكن اولمش
ديمك دخى جائز اولور و توضيح كلام و تحقيق مرام بويله ديمك اولورسه
البته قوت و اقتدار اولمينجه اختيار ثابت و ظاهر اولمز زيرا فى المثل انسانك درونده
اولان ميللر خفته اولان كلاب كبيدر او ميللرك باطننده خير و شر مخفى و پوشيده
اولمشدر چونكم قدرت و استطاعت اولميه بو ميللر و اختيارلر جماعتى ياتمش و اختفا
ايتمشلردر شول هيزم پاره كبى كه آتشده ياتوب بى مدد اولدقده ساكت اولمشلر
و مشتعل اولمقدن و احراق قيلمقدن فراغت قيلمشلر وجه ثانى اوزره معنا بو ميللر
جماعتى قدرت و مدد اولمديغى كبى ياتمشلر و سكوت ايتمشلردر شول هيزم كبى
اياغنى صالى و يرمش و ياتوب سكوت ايلمش بوراده هيزمدن مراد مجرد بر پرده اوزانوب
ياتن و ساكت اولان هيزم اولور شول دمكه انى قالديروب قويه سن اندن قدرت
و مدد بولور اندنصكره هر بر شعله سى لسانه كلور و نيجه شيلرى احراق قيلور
كذلك انسانك ميللرى دخى قوت و قدرت بولمزدن اول هيزم كبى اياق صالى ويروب
ياتمش و جامد اولوب سكوت ايتمشدر همانكه قوت و قدرت بوله آتش كبى
يا نيجه كسه يه ضرر و يرور ياخود نيجه كسه به نفع و فائده ايركورر ﴿ مثنوى ﴾
تا كه مردارى درآيد درميان ✲ نفخ صور حرص كوبد برسگان ✲ چون دران
كوچه خرى مردار شد ✲ صد سگ خفته بدان بيدار شد) تا كه بر مردار خر
اورتايه كله اول مرده و خفته اولان كلاب اوزره حرص صورينك نفخى اورر
چونكم كوچه ده بر خر مردار اولدى يعنى اول خر مردار سببيله نيجه يوز ياتمش
كلاب بيدار اولدى خر مرداردن مراد بونده جيفهٔ دنيا اولور و تقدير كلام
و تقرير مرام بويله ديمك اولور كه تا كم دنيا جيفه لرندن بر مردار بو اهل دنيانك
خفته اولان ميللرينك ميانته كله و اول مرده اولان كلاب اوزره حرص
و شره صورينك نفخى و اوازى طقونوروتايه صور اسرافيلك اوازى ايريشوب
حيات بولدقلرى و مقبره لرندن قائم اولدقلرى كبى اول مرده اولان سكلر حيات
بولورلر و اول جيفه نك اخذنه اقدام قيلورلر چونكم اول محلده بر خر اوله و آنك لحوم
و شحومى اول كلاب خفته يه ميراث قاله نيجه يوز او يومش كلاب اول سببيله
بيدار اولور و اول جيفه يى يمكه اقدام و رغبت قيلورلر و بريرله نيجه عربده لر
و خرلدلر و غوغا قوپاروب اول جيفه دن اوترى جنك و جدل سمتنه كيدرلر
﴿ مثنوى ﴾ حرصهاى رفته اندر كتم غيب ✲ تاختن او رد سر برزد زجيب
✲ مو بمو بر هر سگى دندان شده ✲ وز براى حيله دم جنبان شده) كتم غيبه

كتمش حرصلر جیدن باش چقاروب چاپمق كنورردی هر بر سكك اوزرنده اولان جمله موبی دندان اولمش وحیله دن اوتری كلب قور یعنی دیرد یجی اولمش یعنی شول دمكه كلاب دنیانك اوكنه اموال وارزاق دنیویه دن بر جیفه كله وبونلر آنك اكل و بلعنه رخصت وقدرت بوله در زمان بونلرك كتم غیبه كیدن حرصلری بقالرندباش بوقارو چقاررلر وظهوره كاوبتك و بوایلرلر مددبونی بر نیجه اكل و بلع ایلرزاوله دیوسویلرلر چونكم اول جیفه بونلرك اوكنه كله هر بر كلبك اوزرنده اولان جمیع قیللری اول جیفه نك اكل و بلعندن اوتری دندان اولمش اولورلر و بری برار یشه كاه اولور كه جنك ایجبوب حیله و خدعه دن اوتری قو یروق صالرلر و نیجه دلكولكلر و تملقلر قیلرلر بو تواضع وتملقدن مرادلری نیكخوی اولد قلرندن دكلدر بلكه مال دنیا نك اكل و بلعنه بروسیله وحیله دركم انی اكل ایلیكه اول كلاب اخرمانع اولمیه انكله ضر بده وخرلدی قیلمیه ❊ مثنوی ❊

نیمه زیرش حیله بالاان غضب ❊ چون ضعیف آتش كه باید او حطب ❊ شعله شعله می

رسد از لا مكان ❊ میر ودود لهب تا اسمان) اول كلبك آشاغی نصفی حیله و یوقارو نصفی غضبدر مثلا ضعیف آتش كبیكه او حطب بوله لامكان عالمندن اكا شعله ینشور عاقبت دود لهب اسمانه دك كیدر یعنی كلبك اكل وشرب و بلع ایلدیكده ایكی حالی وار در بریسی نصف سفلیكه اول حیله وخدعه سی جانبندندر تحقیق برغدایی اكل ایلیكه قادر اولمیه جغنی بیلسه بو جانب سفلی ایله معامله ایدوب قو بریغنی صالر و حیله لر و تملقلر ایلر و بریسی دخی نصف علوی جانبیدر كه اول غضبی حالیدر تحقیق برشیئ اخذ ایلیكه قادر اوله جغنی بیلسه و بر آخر كسه انی منع قیلسه غضبه كلور و بلكه كانور مثلا شول بر ضعیف آتش كبی هیزم بولد قجه قوت بولور و مشتعل اولور لامكان عالمندن اول آتشه دمبدم شعله ار ایریشور حتی بر مرتبه قوت بولور كه آنك لهبنك دهانی آسمانه كیدر بوندن مقصود شول سك طبیعت اولان كسه نك آتش غضبی بعض شیئك بهانه سیله شعله لنمسی وعالم لامكان آنك آتش غضبنی زیاده ایلدكه سبب ومدد ایرشمسی وعاقبت آنك نار غضبنك اثاری ظاهر اولمسی وغلبه قیلمسی اولور ❊ مثنوی ❊

صد چنین سك اندرین تن خفته اند ❊ چون شكاری نیست شان بنهفته اند) بوتنده یوز بو نجاین كلب اویومشلردر چونكم ظاهرده بر شكار یوقدر انلر كزلو اولمشلردر یعنی بو تن انسانیده بوذكر اولنان كلب صفتلری كبی نیجه یوز صفات ذمیمه پنهان اولمشلردر مثلا حرص وشهوت وحقد وحسد و بغض وعداوت و بونلر امثالی اولان كلب صفتلری بدن انسانیده اختفا قیلمشدر چونكم بونلری اظهار ایدیجی

برشیئ برجانبدن ظهوره كله بونلر دخی باش كوسترلر وظاهر اولورلر پس اهل سلوكه لازم اولان اولدر كه قچن كندیدن بر صفت ذمیمه ظهوره كلسه آنك ازاله سنه سعی ایلیه تاكم كندی باطننده كلب صفتی بولمیه ❊ مثنوی ❊

یا چو بازان دیده دوخته ❊ در حجاب از عشق صیدی سوخته ❊ تاكله برداری

و بیند شكار ❊ انكهان ساز د طواف كوهسار) یاخود اول بدن انسانیده اولان میللر كوزی دیكلمش بازلر كبیدر حجابده بر صیدك عشقندن یانمشدر تاكم بازك كلاهنی قالدیره سن وشكارنی كوره باز اول زمان كوهساری دورو طواف ایلر یعنی تن انسانیده اولان میللر وحرصلر سكان خفته كبیدر و یاخود بازان چشم دوخته كبیدر اول بازلر حجاب التنده بر صیدك عشق ومحبتنده یانمشلر وساكن اولمشلردر تاكم كلاهی قالدیره سن واول بازشكارنی كوره اول زمانده كوهساری طواف ایلر واول شكاری صید ایلمك ایچون سعی واقدام ایلر ❊ مثنوی ❊ شهوت

رنجور ساكن می بود ❊ خاطر اوسوی صحت می رود ❊ چون ببیند نان وسیب وخربزه

❊ در مصاف ایدمزه وخوف بزه) رنجور ومریضك میل وشهوتی ساكن اولور آنك خاطری صحت طرفنه كیدر چون اول رنجور نان وسیب وخربزه كوره آنك اول كوردیكی غدادن مزه سی وخوف بزه سی مصافه كلور بزه كاهه دیرلر بونده ضرر معناسنه استعمال اولنور یعنی برخسته مزاج اولان كمسه نك میل وشهوتی ساكن اولور انجق آنك خاطری صحت جانبنه كیدر وصحته میل ایدر چونكم اول خسته مزاج اولان كمسه نان وسیب وقاون وقارپوز كوره انلرك لذتی وانلرك ضرری جنكه كلور خسته استر كه اول یمشلردن حظ اله وتمتع قیله اما آنك ضرری خاطره سی انلری اكل ایلمكه مانع اولور و ینه اول غدالرك لذت مزه سی اول بزه وضرر خاطره سنی دفع قیلور ❊ مثنوی ❊ گر بود صباردیدن سود اوست ❊

ان تهیج طبع سستش رانكوست ❊ ور نباشد صبر پس نادیده به ❊ تیر دور اولی

زمرد بی زره) اگر اول رنجور صبار ایسه اول طعامی كورمك اكا سودمنددر اول تهییج و تشوق آنك سست اولان طبیعتنه ایكودر واگر رنجورك صبری اولمسه پس اول طعامی كورممسی یكدر مثلا بی زره اولان مرددن تیر دور اولمق اولیدر تهییج تحرك وتشوق معنالرینه در یعنی اگر رنجور اولان كمسه مبالغه ایله صبار اولورسه طعامی كورمك اكا نفع وفائده اولور زیرا اول طعام جانبنه اولان تحرك وتشوق آنك سست وضعیف اولان طبعنه نیكو ونافع دركه اندن صبر قیلدقجه انی اكل ایلمكه مزاجنده بر قوت واستعداد حاصل اولور اما انی اكل ایلسه كندی یه ضرر اولور كه هنوز انی اكل ایلمكه مزاجنده قوت واستعداد یوقدر واگر طعامه صبری اولمزسه مریض اولان كسه

طعامی کورمك اولیدر زیرا بو زره اولان کمسه‌دن تیرا براق اولمق اولیدر صبر برسپر کیدر ومشتهیات نفسانیه‌ده تیر کیدر مریض القلب اولان کمسه‌لره اکر صبر سپرلری وار ایسه مشتهیات نفسانیه‌یی کورمك انلره نفع ویرر والا عظیم فساد وضرر ایر کورر مریض القلب ومریض النفس اولان کمسه‌لره مشتهیات نفسانیه‌یی کورمکدن اولی برنسنه اولمز

﴿ جواب کفتن طاوس ان سائل را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ چون زکریه فارغ آمد کفت رو * که تورنك وبوی راهستی کرو * ان نمی بینی که هرسو صد بلا * سوی من آیدپی این بالها) چونکم طاوس کریه‌دن فارغ کلدی اول سائله دیدی یوری زیرا سن رنك وبویه مرهون سن وانی کورمز میسنکه هرجانبدن یوز بلا بنم جانبمه کلور بوقنادلرمدن اوتری مراد بونده شول طریقت باغنك طاوسلری اولور کهصورت ظاهره ده اولان زینتلرنی ترك ایدوب کندی لرینی خور وبی اعتبار ایدرلر قچن بونلره برسائل سن بوظاهرده اولان زینت ورنکی نیچون ازاله وترك ایلرسن دیسه‌لر بونلر اکا دیرلر که سن همان رنك وبویه اسیر ومقید سن انی کورمز میسنکه حسودلرك حسدی وسوء نظر صاحبلرینك چشم بدی و بونلردن غیری نیجه بلای صوری ومعنوی بوظاهرده اولان بالمدن ومالمدن وحسن حالمدن اوتری کلزمی پس هرنه که بلایه که وسوء قضایه سبب اوله آنك ترکی اولی اولور ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا صیادبی رحمت مدام * بهر این برهانهد هرسوم دام) ای نیجه صیادبی مرحمت دائما بنم جانبمه قور بو بنم قنادلرمدن اوتری دام ﴿ مثنوی ﴾ چند تیرانداز بهر بالها * تیرسوی من کشد اندرهوا) نیجه تیرانداز بنم قنادلرمدن اوتری هوادن بنم جانبمه تیر چکر یعنی بن هواده ایکن ومرتبهٔ بالاده ایکن بنم جانمه تیرچکوب آتر ﴿ مثنوی ﴾ چون ندارم زور ضبط خویشتن * زین قضاوزین بلاوزین فتن) چونکم کندیمی ضبط ایلمکه قوت طوتمزم بوقضادن و بو بلادن و بوفتنه‌لردن ﴿ مثنوی ﴾ آن به آیدکه شوم زشت وکریه * تابوم ایمن درین کهسار وتیه) پس بکا اول یك کلور که زشت وکریه اولهم تاکه بو کهسار وتیه ده الام وفتندن امین اولهم بوجمله عبادت اولور طاوس باغ طریقت اولان سالکلرك ترك زینت صوری ایلمـلرندن زیرا بونلره زینت صوریه ایله مزین اولمق ورسم وصورتله ترسم وتزین قیلق ظاهرا وباطنا نیجه بلا وفتنه‌دن خالی اولمز چونکم بونلر بوضرری رسم وصورتده مشاهده ایلدیلر پس آنی ترك ایلیوب بلادن امین اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ این سلاح عجب من شدای فتا * عجب آرد معجبانرا صد بلا) ای فتی بو بنم عجب وکبریمك سلاحی اولدی عجب ایسه معجب اولنلره صد بلا کتورر عجب نفسنی بکنمکه دیرلر معجب قتح جیمله عجب صاحبی دیمکدر یعنی

تارك دنیا اولان وزینت قیلان طاوسان باغ طریقت دیرلر که ای فتی بوهنر ومال وجاه وزینت وزیور بنم عجب وکبریمه سلاح وآلت اولدی عجب ایسه معجب اولنلره نیجه یوز بلا کتورر که صفت مهلکه دندرنته کم پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیورمشلر در ثلاث مهلکات شح مطاع وهوی متبع واعجاب المرء بنفسه عجب اکبر ذنوب واقبح عیوب اولدیغنه نیجه احادیث شریفه واقع اولمشدر ایراده حاجت یوقدر

﴿ در بیان انکه هنرها وزیرکیها ومال دنیا همچون پرهای طاوس عدوجانست ﴾

﴿ مثنوی ﴾ پس هنرآمد هلاکت خام را * کزپی دانه نبیند دام را * آختیار آنرا نکو باشد که او * مالك خود باشد اندر اتقوا) چرق هنر وعلم ومعرفت وحرفت وصنعت خام اولان کمسه‌لره هلاکلك کلدی وسبب عذاب ونقمت اولدی زیرا اول خام ونا پخته دانه‌دن اوتری دامی کورمز یعنی هنرینك لذتندن واندن حاصل اولان نفعندن اوتری اول هنرك صوری ومعنوی مضرتی جانبنه نظر ایلمز اختیار او کمسه‌یه خوب ونافعدر که او اتقوا امرنده کندیسنه مالك اوله یعنی اختیار که لازمهٔ قدرت واستطاعتدر اول کمسه‌یه لایق ونیکو اولور که اول کمسه کندی نفسنه اتقوا امرنه امتثال ایلمکده مالك اوله که حق تبارك وتعالی قرآن عظیمده نیجه مواضعه ده اتقوا الله دیو عبادنه امر ایلدی کما قال الله تعالی (واتقوا الله ان الله بما تعملون خبیر) وقال ایضا (واتقوا یوما لاتجزی نفس عن نفس شیأ) ودخی بوکه معادل ایت کریمه چوق واقع اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نباشد حفظ وتقوی زینهار * دورکن آلت بیندازاختیار) چونکم سنده حفظ وتقوی اولمیه زینهار الی دور ایله اختیاری آت یعنی چونکم سنك نفسکی معاصیدن حفظ ایلمکلك وحرامدن پرهیز قیلمقلغك اولمیه زینهار آلت حرام وسبب اثمان اولان مال وجاهی وقدرت ودستکاهی کندکدن بعید ایله تا اختیار مرتبه‌سندن خلاص اوله‌سن وانك مضرت وشرندن نجات بوله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ جلوه‌کاه واختیارم آن پرست * برکنم پراکه درقصد سرست) بنم جلوه‌کاه واختیارم بوپردر پس پری قوپاریم که باشك قصدنده در یعنی بودنیانك مال وزینتك مضرتنی بیلان عاقل بویله دیرکه چونکم بنم جلوه‌مه واختیارمه سبب بو پرطاوس کبی اولان مال ومنصبدر پس بو پرونقش کبی اولان مال ومنصبی کندمدن ازاله ایدرمکه اول صورتا ومعنا بنم باشمه قصد ایدیجی دشمندر ﴿ مثنوی ﴾ نیست انکارد پرخودرا صبور * تا پرش درنفکند درشروشور) صبوراولان کمسه کندی بالنی یعنی جاه ومالنی یوق ظن ایلرتا کم آنك پر وبالی اولان جاه ومالی انی شروشوره براقمز ﴿ مثنوی ﴾ پس زیانش نیست پرکوبرمکن * کررسد تیری به پیش آردمجن) پس اول صبوره پری زیان دکلدر اکا پریکی قوپرمه‌دی زیرا اکر اکا

رتبرتبه اوکنه سیر کنوررمجن کسر میم ایله جنه معناسنه در یعنی دنیادن
صبور اولان و پرهیز قیلان کمسه کندی مال وجاهنی وقدرت ودستکاهنی
یوق یرنده طوتار حتی آنك پروبالی کبی اولان ملك ومالی انی شروفتنه یه راقمز پس
بویله کمسیه ملك ومال زیان ایلمز اکا ملك ومالی ترك ایله دیمه زیرا اکر آنك اوکنه
رتیر بلا کاسه ویاخود سهام خواطر شیطانی ظاهر اولسه صبر وتقواسنی
اکا سپر ایلر وانك شروشورندن خلاص اولور ﴿ مثنوی ﴾ لیك برمن پرزیبا
دشمنیست * چونکه ازجلوه کری صبریم نیست) لیکن پرزیبا بکا برقوی دشمندر
چونکه جلوه کرلکدن بنم صبرم یوقدر یعنی بومال وجاهك وزینت ودستکاهك
مضرتن انصاف ایلین وکندینك اول مال ومنصبه من حیث الحقیقه مستحق
اولمدیغنی بیلان ودینی دنیاسندن ایوسون کمسنه بویله دیرکه بکا بنم مالم وزینتم
دشمندر چونکم بنم بونلرله افتخار ایلکدن وعجب وغرورندن صبرم اولمیه دیر
﴿ مثنوی ﴾ کر بدی صبر وحفاظم راهبر * برفزودی زاختیارم کروفر) اکر
بکا صبر وحفاظ دلیل ورهبر اولیدی اختیاردن بکا کروفر زیاده اولوردی یعنی
اکر بکا حرامدن صبر ایلك وشتهیات نفسانیه دن نفسمی حفظ وحمایت قیلمق
دلیل و پیشوا اولیدی بنم اختیار واقتدارمدن وکاروکردارمدن دین وطریقنده کر
وفرم زیاده اولوردی ونیجه روحانی ذوقلر وحالتلر ظهوره کلوردی چونکم بنم
صبر وحفاظم یوقدر بکا بوقدرت ونعمتدن بودین وطریقنده اصلا کروفر حاصل
اولمزدی دیر ﴿ مثنوی ﴾ همچو طفلم یا چومست اندرفتن * نیست لایق
تیغ اندردست من) اما فتنه لرده بن طفل کبی ام یاخود مست ولا یعقل کبی ام پس
بنم الده تیغ لایق دکلدر یعنی اهل دنیانك عاقل ومنصف ودنیانك قباحتلرین
بیلان کمسه لر بویله دیرلرکه بودنیانك مال ومنصبی تیغ بران کبیدر بزایسه اطفال
ومستان کبی یز پس بزم الزده بولایق دکلدر دیوب ترك ایدرلر وزهد وصلاح طریقنه
کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ کر مرا عقلی بدی ومنزجر * تیغ اندردست من بودی ظفر * عقل
بایدنورده چون آفتاب * تازند تیغی که نبود جز صواب) اکر بکا برعقل اولیدی وحرامدن
انزجار ایدرم اولیدی اول زمان تیغ بنم الده سبب ظفر اولوردی افتاب کبی نورویریجی عقل
کرکدر تا انا تیغ اورزه که صوابدن غیری اولمیه منزجر یونده انزجار معناسنه در
واسم فاعل صیغه سی اوزره اسم مفعول صیغه سی اوزره دخی قرأت اولنمق جائزدر
اکر اسم فاعل صیغه سی اوزره اوقونورسه ظفر اکا قافیه دن اوتری کسر فایله اوقنور
وبو بیتلر اکرچه طاوس لساندندر لیکن اهل دنیادن عاقل ومنصف اولوب
دنیانك قباحتنی بیلان وانی ترك ایلین طریق اخرته سالك اولان کمسنه نك لساندن
حقیقت حالی ومضرت جاه ومالی بیان اولور خلاصه کلام انلر لساندن بویله

دیمك اولور که اکر بنم بر کامل عقلم اولیدی ودنیانك متاعندن انزجارم واجتنابم
اولیدی تیغ کبی اولان متاع دنیا بنم الده بکاالت ظفر وسبب نصرت اولیدی
مال ومنصب صاحبی اولان ودنیا امورینه قاریشن کمسه لره آفتاب کبی
نورویریجی برعقل وادراك کرکدرکه تامال دنیایی بریره خرج ایلیه که
صوابدن غیری اولمیه وای اول کمسه نك حالنه که آنك نورده برعقلی اولمیه
اول کمسه مال ومنصبی صوابه خرج ایلمز بلکه معاصی وخطایه خرج ایلر
وعاقبت عذابه وعقابه مستحق اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون ندارم عقل تابان
وصلاح * پس چرا درچاه نندازم سلاح) چونکم بن عقل تابان وصلاح طوتمزم
پس سلاحی نیچون چاهه اتمیم یعنی چونکم عقل وادراکم وتقوا وصلاحم اولمیه
پس ماننده سلاح اولان مال وجاهی چاه عدمه نیچون اتمیم ﴿ مثنوی ﴾
در چه اندازم کنون تیغ ومجن * کین سلاح خصم من خواهد شدن) شمدی
تیغ وسپری چاهه اترم زیرا بوتیغ وسپر بنم خصمك سلاحی اولمق استر خصمدن مراد
نفس وهوا وشیطاندر اولور اکر عقل کامل اولمزسه وتقوی وصلاح بر کمسه ده
موجود اولمزسه آنك النده اولان مال ودولتی اکا دشمن اولان نفس وشیطانه
آلت اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون ندارم زور ویاری وسند * تیغم او بستاند وبرمن
زند) چونکم بن زور ویار وسند طوتمزم تیغی اول دشمن آلور دخی بکا اورر
یعنی چونکم بکا قوت عقل ومعاونت الهی ده یرمسند ومعتمد اولان مرشد
ربانی اولمیه نفس وشیطان تیغی آلوب بکا ضرر ایلر وبنی انکله هلاك ایلر ﴿ مثنوی ﴾
رغم این نفس قبیحه خوی را * کو نپوشد روخراشم روی را * تاشود کم این جمال
واین کمال * چون نماند روکم فتم در وبال) بو قبیح خولو نفسك رغمنه که اول نفس
یوزنی اورتمز پس آنك یوزنی طرملرم تا اول طرملامق سببیله بو جمال وکمال کم اوله
چونکم روی خوب قلمیه وباله دوشمزم کندی نفسنی شول فاجره عورته تشبیه ایلر که
اول نامحرمدن اجتناب اتمیه ویوزاورتمیه بلکه نامحرم اولنره یوزین برهنه یوب
عرض جمال ایلیه وکندیسی دخی اکا مایل اولوب علاقه ایلدیکندن انی تطلیقه
قادر اولمیه ولیکن انی اغیار ونامحرمه زشت وقبیح کوسترمکدن اوتری یوزنی
طرملایوب مجروح ایلیه اکر اول نامحرمدن اجتناب ایلمزسه بو واسطه ایله باری
نامحرملراندن ایلیه لرتنه کم دیر بو بد خوی وبی ادب وبی حیا اولان نفسك کورلکنه
واهانتنه که اول نقشرن فاجره کبی خلقه یوزکو سترمکدن وتباهی وتفاخر
قیلمقدن یوزینی اتقا وپرهیز ایلمز آنك ظاهرنی خراب ایلرم وفقر وفاقه ایله مجروح
اولمش یوز کبی خلقك نظری قتنده مستکره ونامقبول قیلورم تا آنك بو جمال وکمالی
ناقص اوله چونکم انك یوزنده وظاهرنده ملاحت ولطافت قالمیه خلق انکله

مخـالطه ومعـامله ايلمـكه رغبت قيلمزوبن دخى وباله دوشمزم وآنك فتنه وشرندن
خلاص اولورم ❊ مثنوى ❊ چون بدين نيست خراشم بز نيست ❊ كه بزخم
اين روى رابوشيد نيست ❊ كر دلم خوى ستيرى داشتى ❊ روى خوبم جز صفا نفراشتى)
چونكم آنك يوزنى بوبتله طرملرم بكاكناه يوقدر زيرا زخم سببيله بويوزى اورتمكلك
لازمـدر اكر بنم قلبم مستوراق خوبن طوتيـدى بنم روى خوبم صفا ولطافتدن
غيرى اشكاره وبلنـد ايلمزدى بزه كناهـه ديرلر بونده وزن ايچون تشديد ايله
اوقنور وبو بيتلر اول سائلك مقد ماوجه ظاهر يكى نيچون يرتارسن حق تعـالينك
نعمتنك قدرنى بيلدك كناهـدر ديديكنه جواب اولور يعنى ديركه چونكم بن صورت
ظـاهره بى شونيتله خراب ايليم خطا وكناه اولمز مراد بونعمت ومال وجاه وزينت
انسـانك صورت ظاهرهسـنك زينت وزيورى كبيدر فى الحقيقه الله تعـالينك نعمتيدر
اكر بركسـه بو نعمتك قدرنى بيلسـه وناروا سته‌نـاجهتندن بونى تحقير ايدوب
كنديدن طرد و طرح ايلسـه كناهكار اولور اما بونلرك كندى ديننه ور وحنـه
ضرر اولديغنى بيلسـه ودينني صيانت ايلمك نيتيله اول نعمت وزينتى كنديدن
ازاله ايدوب ترك ايلسه اكا كناه اولمز پس لازمدر كه بو صورت ظاهره ده اولان
مال وجاهى وشهرت ودستكاهى ترك ايلمك وجهيله خلقك عيونندن ستر اولنه
واخفا قيلنه تاكم مضرت صورى ومعنويدن امين اولنه اكر بنم قلبم عفت وصلاح
خوبى طوتيدى بنم خوب اولان يوزم ومحبوب اولان خوبم ذوق وصفادن غيرى
بر نسنه‌يى بلند وعالى قيلمزدى چونكم قلبم مستور اق خوبنى طوتمـدى بنم روى
خوبم كـدورتلرو كثافتلر اظهار ايلـدى ❊ مثنوى ❊ چون نديدم زور
وفرهنك وصلاح ❊ خصم ديدم زور بشكستم سلاح ❊ تانكر دد تيغ من اور اكمال ❊
تانكر دد خنجرم برمن وبال) چونكم وجودمده قوت وفرهنك وصلاح كورمدم
خصم كوردم فورى سـلاحى قيردم تاكه بنم تيغم اكا كمال اولميه تاكم بنم اوزريمه
وبال اولميه يعنى چونكم كندمده قوت عقل وتقوى وصلاح كورمدم نفس وشيطانى
كنديمـه عظيم خصم قوى كوردم پس سلاح كبى اولان مال وجاهى وزينت
ودستكاهى صبوب ترك ايلدم تاخصمـه آلت اولميـه تاكم بنم تيغم اول خصمه
كمال اولميه تاكم بنم مال ومنصبم بكا وبال اولميـه وعدو بكا بو واسطه ايله غلبه قيلميه
❊ مثنوى ❊ ميكريزم تاركم جنبان بود ❊ كى فرار از خويشتن آسان بود
❊ انكه از غيرى بود اورا فرار ❊ چون ازو ببريد كيرد او قرار) بو ظاهرده اولان ملك
ومالدن قاچرم تا وجودمده بر طمر حركت ايليـه ليكن كشى يه كنديسندن فرار
قيچن اسـان اولور اول كمسـه كه اكا بر غيريدن فرار اوله چونكم اندن منقطع اوله
اول كمسـه قرار اولور يعنى بن ظـاهرده اولان ملك و مالدن ودياست ودولتدن

فرار ايلرم مادام كه وجودمده طاقتم واردر نعم بو لذت صوريدن ومتاع دنيويدن
فرار ايلرم ليكن كشى كندى نفسـندن فرار ايلمك قچن آسـان اولور نفسك مشتهياتندن
ومحبوبات ومألوفاتندن فرار ايلمـك بر كمسه كندى نفسـندن فرار ايلمك كبيدر
پس كندى نفسـندن فرار ايلمـك ايسه بغايت صعب وعسير در اول كيمسنك كه
بر غيرى دشمنـدن فرارى اوله چونكم اول دشمندن منقطع اوله ومباعـدت قيله
قرار بولور وآسوده اولور ❊ مثنوى ❊ من كه خصم هم منم اندر كريز
❊ تا ابد كار من امد خيز خيز ❊ نى بهندست ايمن ونى درختن ❊ انكـه خصم اوست
سايهٔ خويشتن) بن كه بنم خصمم هم بن قچمقده يم تا ابد بنم ايشم خيز خيز كلدى
نه هندده ونه ختنده ايمنـدر اول كمسه كه كنديسـنك سايهسى خصم ودشمندر يعنى
بنكه كندى نفسمك خصمى يم همن كندى نفسمك شرندن فرار ايلمكده يم پس
ابدا دك بنم كارم كندى كنديمـه قالق بومرتبه‌ده طورمه نفس امارهسنى هلاك ايلر
ديمكدر والحاصل هر نه مرتبـه ومنزله وارسم انده نفسمدن ايمن اولمزم نه هندده
ونه ختنده ايمندر شـول كيمـه كه آنك خصمى كندى كولكهسى اوله پس بر كيمسه‌نك
كندى نفسى روحنـه عدولرك عدوسى اوله اول كيمسـه نيجه امين اولور كما قال
عليه السلام اعدى عدوك نفسك التى بين جنبيك مگر كه همشـه الله تبارك وتعالى يه
اللهم انى اعوذبك من شر نفسى ديو دعا ايليه وهر زمان صلاح وتقوايى كندى يه
سپر قيله و كندى قيدندن پچوب فنا شرابنى ايچه

❊ در صفت ان بيخـو دان كه از شر خود و هـنر خود ايمن ❊
❊ شـده اند كه فانى اند در بقاى حق هم چون ستار كان كه ❊
❊ فانى اندروز در نور آفتاب وفانى را خوف آفت وخطر نباشـد ❊

بو سرخ شريف اول بيخودلرك صفتى بيـاننده دركه كنديلرك شرندن وكنديلرك
هنرندن امين اولمشـلر در زيرا حقك بقاسنده فانيلر در شـول ستـاره لر كبى كه
كوندز آفتابك نورندن فانيلردر وفانى يه آفت وخطرخوفى اولمز كما قال تعـالى
(الا ان اولياء الله لا خوف عليهم ولاهم يحزنون ❊ مثنوى ❊ چون فناش
از فقر پيرايه شـود ❊ او محمد وار بى سـايه شود ❊ فقر وفخرى را فنا پيرايه شد ❊ چون
زبانهٔ شمع او بى سايه شـد) چونكم اول بيخود اولان كمسـه فنا وفقردن پيرايه اوله
اول كيمسـه حضرت محمد عليه السلام كبى بى سايه اولور فقرو فخرى يه فنا پيرايه
وزينت اولدى لاجرم اول كيمـسه زبانهٔ شمع كبى بى سايه اولدى فخر يده يا متكلم
يا سى اولمـوب نسبت ايچون اولوب يعنى فخره منسوب اولان فقر ايچون فنا پيرايه اولدى
ديمك دخى جائزدر حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك الفقر فخرى و به
افتخر بيوردقلرى بو فقر صورى يه اشارت دكلدر بلـكه مابه الافتخـار اولان

فقر اصل فقر معنویدر که اول فقر بیخود اولمقدن ووجود موهومی فانی قیلمقدن عبارت قیاورکما قال شیخ الاسلام الفقر البرأة من رؤیة الملك وفقرك پس تحقیق کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه چونکم بر بیخود اولان کیمسه فقر حقیقیدن فانی فی الله اولمق پیرایه وزینت اوله اول بیخود وجود موهومی وظلی قیدندن خلاص اولوب حضرت محمد علیه السلام کبی بی سایه اولور اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلم ظاهرا وباطنا نور محض اولدقلرندن سایه لری زمینه دوشمزدی که بی سایه ایدیلر کذلك اول حضرتك فقرینه کمالیله وارث اولان بیخود دخی برمرتبه فانی اولورکه آنك صورت ظاهره سنده غیری بر وجودی قالمزو باطنی بالکلیه فانی اولوب آنك معنوی ظل وظلمتی اولمز حضرت پیغمبر علیه السلامك فخر ایلدیکی فقر ایچون فنای وجود موهومی پیرایه اولدیکه اصل اول فقر حقیقینك زینتی فنا فی الله اولمقدر چونکم برفقیر و بیخود فانی فی الله اوله ووجود موهومی وظلی قیدندن نجات بوله شمعك زبانه وشعله سی کبی بی سایه اولور یعنی عاهت ظل وظلمت اولان وجود مجازیدن نجات بولور ونور محض اولور ﴿ مثنوی ﴾
شمع جمله شد زبانه پا وسر * سایه را نبود بکرد او گذر * موم از خویش وز سایه در کریخت * در شعاع از بهر او که شمع ریخت) یورو شندر که شمع باشدن ایاغه جمله زبانه اولدی سایه نك آنك اطرافنه گذر ایلمسی اولمز موم کندیسندن وسایه دن قاچدی شعاعه اندن اوتریکه شمعی دوکدی توضیح معنی و تحقیق فحوی بودر که مثلا برشمعکه سرتاپا زبانه و شعله اوله سایه نك اطرافنه گذر ایلمسی ومرور قیلمسی اولمز زیرا نورله سایه ضدلردن ایسه بریرده جمع اولمزلر فی المثل موم یانمغله کندیسندن وسایه سندن شعاعه قاچدی اول کیمسه دن اوتریکه اول شمعی دوکدی وو جوده کتوردی یعنی موم شمعی دوکن موجدینك رضاسندن اوزی نور وشعاعه قاچوب کندینی وسایه سنی افنا ایلدی کذلك برسالك وعاشق نار عشقله برمرتبه یانر که محضا نور وشعله قالور من بعد بشریت سایه سنك آنك اطرافنه گذر ایلمسی اولمز موم کبی اولان عاشق کندی نفسندن ووجود ظلمیسندن شعاع حقه ونور وجود مطلقه قاچوب التجا ایدر آنك رضا ومراددن اوتریکه کندوبی خلق وایجاد ایلدی شمع ریخت لفظنده ریخت متعدیدر ومعنی شول کمسه نك رضاسی ومرادی ایچونکه اوشمعی دوکدی دیمك اولور وشمعی دوکندن مراد موجیدر وبو محلده برسبیل کنایه خدای تعالی مراد اولور ولیکن شمعی بومعنایه واقف اوله میوب سهو ایلمشدر کذلك جان عالم دخی شمعی یه تقلید ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ گفت من
بهر فنا بت ریختم * گفت مزهم درفنا بگریختم * شمع چون در نار شد کلی

فنا * نه اثر بینی زشمع ونی ضیا) شمعه جی مومه دیدیکه بن سنی فنادن اوتری دوکدم موم دخی لسان حالله موجی یه دیدیکه بن هم فنایه قاچدم شمع چونکم نارده کلی فنا اولدی اولدم شمعدن نه اثر ونه ضیا کوررسن شمع یزدن مراد خدای تعالی حضرتلری ایدوکنی بیلدکسه و شمعدن مراد عاشقك وجودی ایدوکنه یقین حاصل قیلدکسه تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه الله تبارك وتعالی کندینك نورندن فانی اولان عاشقنه دیر بن سنی فانی اولمقدن اوتری خلق ایلدم اول موم کبی اولان عاشق دخی لسان حالله اول حضرته دیر بندخی فنایه قاچدم ووجودمی محو ومضمحل ایلدم عاشقك شمع کبی اولان وجودی چونکم نار تجلی الهیده بالکلیه محو وفانی فی الله اولدی وفانی فی الله مرتبه سنی بولوب اندن تا قالدی اول وقتده عاشقك شمع کبی اولان وجودندن نه اثر کوررسن ونه ضیا کوررسن که جانینك اثر وضیاسی اولمز اکر اول حینده اندن بر اثر ظهور ایلسه اول اثر خدادر اول عاشق اکا انجق برآلت واقع اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ هست اندر دفع ظلمت آشکار * آتش صورت بمومی پایدار * برخلاف موم شمع جسم کار * تا شود کم گردد افزون نورجان) دفع ظلمت ایلمکده اشکاره آتش صورت برموم ایله پایدار اولدی هست کلمه سی مصرع ثانیده اولان پایدار لفظنه مصروف اولور جسم شمعی مومك خلافی اوزره که اول جسم شمعی تا کم اول نور جان افزون اولور یعنی صوری اولان ظلمتی دفع ایلمکده ظاهر وآشکار صورتده اولان آتش برموم ایله پایدار اولور اما عاشقلرك شمع جسمی ظاهرده اولان مومك خلافی اوزره در زیرا که اول شمع جسم تا نار عشقله کم وناقص اوله جان نوری زیاده اولور وکمال بولور وجسم شمعی زائل وفانی اولدقدنصکره نورجان دائم وباقی قالور اما موم ظاهر بونك کبی دکلدر زیرا آنك نوری اول موم ایله قائمدر چونکم موم فانی اوله نوری دخی معا فانی اولور ﴿ مثنوی ﴾ این شعاع باقی وان فانیست * شمع جانرا شعله ربانیست * این شعاع باقی آمد مفترض * نی شعاع شمع فانی عرض) بوشعاع باقیدر واول فانیدر جان شمعنك شعله سی ربانیدر بو باقی شعاع مفترض کلدی ولازم اولدی عرض اولان فانی شمعنك شعاعی مفترض ولازم دکل یعنی بونور جان باقیدر ونور شمع صوری فانیدر جان شمعنك شعله سی الهی وربانیدر بو باقی اولان شعاع جان انسان اوزره فرض اولندی ولازم وواجب کلدیکه انسان نورجانله انساندر اکر نور جان اولمسه صورتا انسان معنا حیوان اولور انکیچون نور جان انسان اوزره مفترض اولدی اما فانی وعرض اولان شمعك شعاعی انسان اوزره مفترض دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ آن زبانه نار جمله نور بود * شمع فانی سایه ازوی دور بود) اول زبانه نار جمله نور اولدی شمع فانی سایه اندن دور اولدی بو بیت نور

جانه مثال اولمق طریقیله دینلمشدر مجرد شمع صورینك حالنی بیان دكلدر یعنی
مثلا شمع جان بشریتله مقیدایكن زبانهٔ نار ایدی چونكم جمیت آتش عشقله فانی
اولدی اول زبانهٔ نار كبی اولان جان جمله نور ربانی اولدی شمع جسمانیت فانی
اولدی سایهٔ وجوداندن دور اولدی ونور محض قالدی شمع مضاف اولمیوب
شمع فانی بود تقدیرنده اولور ﴿ مثنوی ﴾ ابرراسایه بیفتد بر زمین * ماه
راسایه نباشد همنشین * بیخودی بی ابرست ای نیك خواه * باشی اندر بیخودی
چون قرص ماه) مثلا ابرك سایه‌سی زمین اوزره دوشر اما ماهه سایه مقارن
وهمنشین اولمز ای نیك خواه بیخوداق فی المثل ابرسزلكدر پس بیخوداقده قرص
ماه كبی اولورسن ابردن مراد بونده ابر بشریتدر وماهدن مراد ماه روحانیتدر
وبیخوداق قیود بشریتدن آزاد اولوب كندوبی كالمیت بین یدی الغسال
دست ارادتی حقه تسلیم قیلمقدر وخلاصهٔ كلام بویله دیمك اولور كه سحاب
مشابه‌سنده اولان وجود بشریه‌نك یوزمین اوزره ظلمت و كثافتی و كدورت وثقالتی
واقع اولور اما ماه روحك وروح مرتبه‌سن بولان و كثافت بشریتدن خلاص
اولان صاحب فتوحك اولمز و سایهٔ جسمانیت وظلمت نفسانیت صاحبیله
همنشین اولمز واكا مقارنت قیلمز ای خیر وسعادت ایلیجی كسه بونی بویله
بیلكه بی خوداوق فی المثل بی سحاب وبی حجاب اولمق كبیدر بیخوداق
عالمنده قرص ماه كبی اولورسن اما باخود اولسك سحابله محتجب اولمش اولورسن
پس بیخود وفانی اولمغه سعی ایله تاكم حجاب بشریتدن وسحاب انانیتدن پاك
وبری اوله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ بازچون ابری بیایدرانده * رفت نورازمه خیالی
مانده * از حجاب ابر نورش شد ضعیف * كم زماه نوشد آن بدر شریف)
چونكم سورلمش برابر كله كیروماهدن نور كیندی بر خیال قالمش نور كیندی
ماهدن برخیال قالدی دیمك دخی جائزدر ابرك حجابندن دخی اول ماهك نوری
ضعیف اولدی اول بدر شریف ماه نودن كم وناقص اولدی یعنی چونكه اول
سورلمش ورفع قیلنمش سحاب بشریت وحجاب نفسانیتدن بر حجاب كله
وسحاب كبی بر ضعیف ماه روحك وجهنه پرده وحائل اوله ماه روحدن نور كیدر
واندن درون دلده برخیال قالور ابر كبی اولان بشریت حجابندن ونفسانیت
نقابندن اول ماه روحك نوری ضعیف اولور اول بدر شریف ماه نودن دخی كم
اولور یعنی ضعیف اولور نفسانیت بر مرتبه غلبه قیلور وروحك نورنه حائل
اولور كه روح شریفك یوزنه ضعف كاور ودرونی ظلمت جهل وغفلت كدورت
ووهم شبهت احاطه قیلور پس قیود بشریته مبتلا اولوب سجن طبیعتده قالور
﴿ مثنوی ﴾ مه خیالی می نماید زابرو كرد * ابروتن مارا خیال اندیش

كرد * لطف مه بنكر كه این هم لطف اوست * كه بكفت او بر ها مارا عدوست)
ماه ابر وغباردن برخیال كوریور ابروتن بزی خیال اندیش ایلدی ماهك
لطفنی كوركه بوهم آنك لطفیدر كه ماه دیدی ابرلر بزه عدودر ماهدن مراد خدای
تعالی اولمق وروح الهی اولمق دخی جائزدر ابرهادن مراد اسباب صوری
واوصاف نفسانی وحجبات ظلمانیدر وتقدیر كلام بودر سحاب وغباردن
ماه برخیال كبی كوریور كذلك بوتن سحابی بزی خیال اندیش ایدیجی
قیلدی ماه حقیقته بروجهله پرده وحجاب اولدیكه انی كورمكه وجمال و كماله
نظر ایر كورمكه قادر اولمز اولدق اول ماه حقیقینك لطف وكرمنه نظر ایله بوهم
آنك لطف وكرمیدر كه بیوردی بوابرلر كبی اولان صفات نفسانیه وتعلقات
جسمانیه بزه عدودر كه نقدر مشتهیات نفسانیه واوصاف جسمانیه وعوایق
صوریه ومعنویه وار ایسه حق تعالینك وآنك نبیلرینك وولیلرینك مبغوضیدر
وابرلر كبی اولان اوصاف نفسانیه بزم عدومزدر بیورمسی غایت لطفندندر كه
حقیقتده اول اصل بزم دشمنمزدر انكچون كه بزی آنك جمالی مشاهده‌سندن عوق
ومنع ایلر پس حق تعالی استر كه اول بنده انك جمالنه حائل اولان صفتلری كندی
نفسندن قلع وقمع ایلیه تاكا برحائل قالمیه ﴿ مثنوی ﴾ مه فراغت دارد از ابر
وغبار * بر فراز چرخ دارد مه مدار * ابرها ماراشد عدو وخصم جان * كه كند مه
راز چشم ما نهان) ابر وغباردن ماه فراغت واستغنا طوتار زیرا ماه فراز
چرخ اوزره مدار طوتار سحاب بزه عدو وخصم جان اولدی زیرا ماهی بزه چشممزدن
نهان ایلر یعنی ماه حقیقت بزه مانع وپرده اولان حجاب نفسانیه‌دن فراغت
واستغنا طوتر اول ماه حقیقی چرخ معنوینك مرتبه‌سی اوزره سیر وظهور طوتار اول
ابر بشریت وحجاب نفسانیه بزه عدو اولدی وجانمزه خصم اولدی اول جهتدنكه
ماه حقیقتك مشاهده‌سنی بزم دیدهٔ دلمزدن نهان طوتار پس حد ذاتنده اول ابر
كبی اولان صفات نفسانیه بزه نسبت وحجاب اولور وحق تعالی حضرتلری
اندن منزه ومقدس اولور ﴿ مثنوی ﴾ حوررا این پرده زالی میكند * بدر راكم
زهلالی میكند * ماه مارا دركنار عزنشاند * دشمن مارا عدوی خویش
خواند) بوپرده حوری بی زال ایلر بدر انوری بر هلالدن كم وناقص ایلر ماه بزی
عزت كنارنده اوتورتدی بزم دشمنمزی كندی عدوسی اوقودی یعنی جنت حوریلری
كبی اولان معنوی محبوبلری بو پردهٔ نفسانی واغراض جسمانی بر عجوزه كبی
زشت وقبیح كوستر بدر انور كبی اولان اصحاب كمالی بر هلالدن ناقص كوستر
اول ماه حقیقی كمال لطفندن بزی عزت مرتبه‌سنده اوتورتدی شو وجهله كه
بزه متعلق اولان دشمنی كندیه دشمن اوقودی حالبوكه اصلا من حیث الحقیقه

آنك بردشمنى بوقدر ﴿مثنوى﴾ تاب ابر وآب وجود زين مهست * هر كه مه خواند ابر رابس كرهست) كرچه ابرك لطافت وآبى خود بوماهدندر آب بونده لطافت وطراوت معناسنه اولور اكر آب كندى معناسنه اولسه ابردن اولان آب ماه صوريدن اولمق لازم كلور بوايسه مستبعددر پس آب بونده لطافت وطراوت معناسنه اولمق اوليدر هر شول كمسه كه سحابده اولان نورانيتى كوروب سحابدن ماهى تميز ايليوب اكا ماه ديسه كراهدر اكرچه اول سحاب ماهك همرنكيدر ودوتمه منسوبدر ليكن ابرك وجودنده اولان ماهك نورى عاريتيدر يعنى بوابر كبى اولان مصنوعاتك وجودنده اولان رونق ولطافت بوماه حقيقينك پرتوندن وآثار تجليسندندر پس شول كمسه‌لر كه بو مصنوعاتك وجودنده انوار وآثار حق كورديلر وصانعى مصنوعدن فرق ايليوب مخلوقى خالقدن تميز قيليوب بوجمله يه همه اوست ديديلر ومرتبهٔ كثرتك حكمنى كوزه ميوب جمله حقدر ديديلر زياده كمراهلردر اكرچه بو مصنوع باخصوصكه انسان ماه حقيقينك انوار آثارنه مظهر اولدقلرى جهتدن آنك رنكيله مصبغ اولمشلر واوصافيله اتصاف قيلمشلر وبو دولته منسوب اولمشلردر و ليكن بوابر كبى اولان خلق جهانك وانسانك وجودنده اولان اول ماه حقيقتك نورى و پرتوى عاريتيدر بونلرده اولان جمال وكمال وحسن خصال وبهجت واعتدال جمله اول پادشاه لايزالكدر كما قال ابن الفارض (وكل مليح حسنه من جمالها * معارله بل حسن كل مليحة * وصرح باطلاق الجمال ولا تقل * بتقيد ، مثلا لزخرف زينة ﴿مثنوى﴾ نورمه برابر چون منزل شدست * روى تاريك كش زمه مبدل شدست) چونكم ماهك نورى سحاب اوزره منزل اولدى آنك تاريك اولان يوزى ماهك نورندن مبدل اولمشدر يعنى ماه حقيقى وخورشيد معنوى اولان پادشاهك نور پرتوى بوسحاب كبى اولان صور واجسام اوزره چونكم منزل اولدى وبو صور اجسام آنك تجليسندن رونق ولطافت بولدى او صور اجسامك حد ذاتنده تاريك اولان وجودى دخى اول ماه حقيقينك نورندن مبدل اولمش وظلمات و كدورت كيدوب لطافت و ملاحت اول ماه حقيقينك لطافت و ملاحتيدر ﴿مثنوى﴾ در قيامت شمس ومه معزول شد * چشم در اصل ضيا مشغول شد * تابداند ملكرا از مستعار * وين رباط فانى از دار القرار) قيامتده شمس وماه معزول اولدى چشم اصل ضيايه مشغول اولدى تاكم اول چشم ملكى مستعاردن بيله و بوفانى رباطى دار القراردن فرق ايليه يعنى (واذا برق البصر وخسف القمر وجمع الشمس والقمر) آيت كريمه سنك مفهومى اوزره يوم قيامتده شمس وقمر عالمه ضيا كسترلقلرندن معزول اولهلر وخلق عالم

شمس وقمر نورندن دور قالهلر اول حينده چشم انسانى بوشمس وقمردن ظهوره كلان نور وضيانك اصلنه مشغول اوله حالا شمس وقمر واسطه سيله بوعالمى منور ايلين خدا اول كون عرصهٔ قيامتى كندى نور يله منور ايليد انلركه چشم صاحبيدر انى كورر حتى اول وقتده چشم صاحبى ملكى مستعاردن كيرو بيلور و بوفانى اولان رباطى دار القراردن تميز قيلور يعنى حالا بودنياده ايكن نور ضيايى شمسدن كورر وانلرك ذاتندن بيلوردى وكذلك سائر احوال وآثارى دخى خلقك وجودندن فهم قيلوردى وبوفانى اولان دنيانك عيش ونوشنى وصور ونقوشنى بودنيادن حاصل اولمش صانوردى يوم قيامت اولدقده وحقايق اشيا ظهوره كلدكده بيلوركه اشياده اولان دولت وعزت وقدرت وقوت ولطافت وملاحت ولذت وحلاوت وبونلردن ماعدا اولان صفت وخصلت هرنه ايسه مستعار ايمش وحقيقتده ملك واحد قهار ايمش لمن الملك اليوم لله الواحد القهار سرنى اول كونده عيانا مشاهده قيلور نتكيم اوليا وعرفا بوكونده انى بويله مشاهده قيلورلر كه انلر اسرار قيامتى بوكونده مشاهده قيلمشلر ودار دنيا ندر ودار آخرت ندر انى بيلمشلر ومستعار ندر وحقيقتده مالك الملك كيمدر اكا عارف وواقف اولمشلردر ﴿مثنوى﴾ دايه عاريت بود روزى سه چار * مادر اما را تو كير اندر كنار) مثلا دايه عاريتى اولور برايكى اوچ درت كون اى مادر بزى سن كناركده طوت دايه دن مراد عالم طبيعتدر انسانى اذن حقله مجازا تربيه ايدر ومادردن مراد حضرت حقدر كه رب العالمين در جمله عالم خلقنى شيئا فشيئا حقيقتده تربيه ايديجى اولدر ودخى (الخلق عيال الله) حديث شريفنك مفهوم لطيفى اوزره بوخلق عالم خداى تعالينك عيالى مثابه سنده در كه دائما انك تربيه سنه محتاجلردر وخداى تعالى بونلره هردم رزق ويروب تربيه ايلدبكى جهتدن ودخى بوجمله آنك صفاتى مصدرى اولديغى حيثيتدن مادره تمثيل اولنمشدر پس تقدير كلام بويله ديمك اولور كه بوعالم طبيعتك بزه تربيه قيلمسى و بودنياده اولان وسايط واسبابك بزه راحترسان اولمسى برقاچ كونلكدر اى مربىٔ حقيقى بزى سن بلاواسطه كنف حفظ وحمايتكده طوت تا اسباب ووسايط پرده سى ديدهٔ قلبمزدن دور اولسون وجان ودلمزدن بلاواسطه نشو ونماىى ولطف وعطايى همان سندن السون بونقوش والوانه ميلمز قالمسون وصورا كوانه تعلقمز اولمسون همان بودنياده وآخرتده سنى بيلهلم وغيريدن كوز يومهلم وهمان سنى كورهلم ﴿مثنوى﴾ پرم ارست و پردست وكثيف * زانعكاس لطف حق شد او لطيف * بركنم پررا وحسنش را زراه * تا ببينم حسن مه را هم زماه) بنم قنادم فى المثل ابردر و پرده در وكثيفدر حق تعالينك لطفنك انعكاسندن او بنم پرم لطيف اولدى چونكم بويله در بن قنادمى وانك حسنى يولدن قوپارم تا ماهك حسن وجمالنى

هم کوردم پروبالدن مراد بونده ملك ومال وزينت ودولت واقبال وجمال وكمال و بونلر
امثالی اولان شیلردر که نفس الامرده پرطاوس کبیدر و بو بیتلرینه اول پروبالنی
یولان طاوس اسناسندندر ومراد ترك وتجرد اختیارایلین عاشقك اسان حالنك
مقالیدرکه اندن نقل بیوررلر دیرکه بنم پرطاوس کبی اولان ملك ومالم ودولت
واقبالم وحسن وجمالم و بونلر کبی اولان احوالم هرنه ایسه فی المثل سحاب کبیدر
وحقیقت ماهك نورنه حجاب کبیدر وکثیفدر نهایت مافی الباب حق تعالینك
لطفنك عکس واثرندن لطیف وشریف اولمشدر جمال وکمال الهی وتجلیٔ ربانی
بواشیایه پرتو صالوب هر برینی بویله لطیف وجمیل ایلدکده طبائع اناس آنك
حقیقتنی قویوب انجق ظواهرنه میل ورغبت قیلشدر پس بواشیانك حسنی آنی خالقندن
مانع کلش ومحروم قیلشدر لازم کلدیکه بو پرطاوس کبی منقش اولان شیلری وانلرك
حسننی راه الهیدر ازاله ایلیم تاکه مانع وحجاب اولمیه لرحتی اول ماه حقیقتك حسنی
بی واسطهٔ اشیا هم اول ماه حقیقتی مشاهد ایلیم تافرع ومجازدن کچوب حقیقت
بین اولم ﴿ مثنوی ﴾ من نخوهم دایه مادر خوشترست * موسیم من دایهٔ
من مادرست * من نخواهم لطف مه ازواسطه * که هلاك خلق شد این رابطه)
بن دایه یی استمزم بکا مادر خوشتردر زیرا بن موسایم بنم دایهم ومربم مادرمدر
بن ماهك لطفنی واسطه دن استمزم زیرا بورابطه خلقك هلاکی اولدی یعنی هررسم
وصورتی وشکل وزینتی ترك ایلیوب طالب حقیقت اولان عاشق دیرین کبی دایه
اولان جسم صورتی ومجازی اولان راحت ونعمت ودولتی استمزم بکا کندی ربم
وحقیقی اولان مربم خوشتردر بن موسی مشربم دایه ومربی غیری دکلدر همان
بنم مادرمدن اشفق اولان ربمدر بن اندن غیری یه سرفرو ایتمزم واندن غیریدن
تربیه وفیض قبول ایتمزم نتکیم موسی علیه السلام حضرتلری جمیع دایه لرك سودنی
قبول ایلمدی مکرکه کندی مادرنك سودنی بندنی استرمکه بوواسطه ایله اولان
فیوضات ولذاتی قبول ایلیم بلاواسطه غدانی وذوق وصفایی همان اول خدادن الام
بن اول ماه حقیقینك لطفنی وسایط واسباب جهتندن استمزم زیراکه بوحقله عبد
ماییننده رابطه اولان اشیا اکثرخلقك هلاکنه سبب اولدی شو اعتبار ایله که آنك
خالقندن غافل اولدیلر واکا کمال رغبتله محبت قیلدیلر وبری برلریله اول اشیادن
اوتری بغض وحسد وعداوت ونیجه معصیتی ارتکاب ایلدیلر آخرالامر بواجلدن
هلاك اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ ماه کر ابری بکیرد خوی ماه * تا نکردد او حجاب
روی ماه * صورتش بنماید ودر وصف لا * همچو جسم انبیا واولیا) یا کر
بر سحاب ماهك خوبی طوته تا اول سحاب ماهك یوزنه حجاب اولمیه اول سحاب
کندینك صورتنی وصف لاده کوستره انبیا واولیانك جسمی کبی بونده ابردن مراد

جسد انسانی اولور و بو بیت بیت اولك مصرع اولنه معطوف اولور تقدیر کلام
بویله دیمك اولور که بن ماه حقیقینك لطفنی واسطه دن استمزم یاخود مکر اول ماهه
واسطه اولان ابردن استرمکه یعنی ابر کبی اولان جسددن طلب ایلرم که اول جسد
ماه حقیقینك خوین طوته وآنك اخلاق شریفه سیله تخلق ایده حتی اول جسد
شریف ماه حقیقینك وجهنه حجاب اولمیه اول ابر کبی اولان جسد شریف کندی
صورتنی لاصفتنده وفنا مرتبه سنده کوستره مثلا انبیا واولیانك جسملری کبی که
بونلر کندی صورتلرینی وصف عدمده کوسترمشلردر و بونلرك اجسام لطیفه سندن
اول ماه حقیقی رونما اولمشدر و بونلرك اول ماه حقیقته سحاب کثیف کبی پرده
وحجاب اولمامشدر بلکه انوار الهیه ایله برمرتبه منور اولمشلر وتخلق وتحقق
قیلشلردرکه کویاکه بونلر همان عین نور الهی و یاخود نور الهی همان بونلرك وجود
شریفی اولمشدر نتکیم جنید حضرتلرینك بو بیت شریفی بومعنایی افاده قیلمشدر
(رق الزجاج ورقت الخمر * فتشابها وتشاکل الامر * فکانما خمر ولاقدح *
وکانما قدح ولاخمر) ﴿ مثنوی ﴾ آنچنان ابری نباشد پرده بند * پرده در باشد
بمعنی سودمند * آنچنان کاندر صباح روشنی * قطره می بارید وبالا ابرنی) انجلین
بر سحاب پرده باغلیجی اولمز بلکه معناده سودمند ونافع پرده یرتیجی اولور انجلین که
بر روشن صباحده قطره یاغدی و بالاده سحاب یوق یعنی انجلین برابرکه اندن مراد
انبیا واولیانك اجسام لطیفه سیدر ماه حقیقینك وجهنه پرده باغلیجی وآنك انوار
وآثارنی ستر ایلیجی اولمز من حیث المعنی ناسك پرده لرینی یرتیجی وانلره نفع وفائده ویریجی
اولور مثلا انجلین که بر روشن صباحده هوادن قطرات امطار یغار وجو سماده سحاب
اولمز نتکیم پیغمبر علیه السلام زماننده دخی آسماندن باران یاغدی وحضرت
عائشه رضی الله عنها آسمانده سحاب یوق ایکن یاغمور یاغدیغنی کوروب تعجب
ایلدی و بونك قصه سی جلد اولده مرور ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ معجزهٔ پیغمبری بود
آن سقا * کشته ابراز محو همرنك سما) اول سقا پیغمبره منسوب معجزه ایدی ابر
محو اولمقدن سمانك همرنکی اولمش سقا سینك کسریله مشك وصو قویه جقلری طلومه
دیرلر و بونده سقادن مراد آسمانده اولان ابر اولور که محل ما اولدیغی ملابسه سیله
سقایه تشبیه اولنمشدر وتقدیر معنی بویله دیمك اولور که اول سقا کبی اولان ابر کویا
پیغمبره منسوب اولان معجزه اولدی آسماندن یغموری یاغدرن سحابك وجودی محو
وفانی اولمقدن آسمانله همرنك اولدی غایت لطافتدن خلقك کوزی اول ابری ادراك
ایده میوب بارانی آسماندن صاندیلر کذلك اوچنجی جلدده مذکور اولان عربك
سقایه سی که آبله طولوب وعالم غیبدن اکا امداد اولوب بوقدر یك حجاجی ریان
ایلدی پیغمبره منسوب معجزه ایدی اول حضرتك ابر کبی اولان جسم لطیفی فنا فی الله

اولدیغندن آسمان حقیقتله همرنك اولمش وآنك آثار وانواری اول جسم لطیفدن ظهوره کلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بود ابر ورفته ازوی خوی ابر * آنچنین کردد تن عاشق بصبر * تن بود اماتنی کم کشته زو * کشته مبدل رفته ازوی رنك وبو ﴾ فی الحقیقه سحاب ایدی واندن ابر خویی کتمش تن عاشق صبرله بو تجلین اولور بو صفتله موصوف اولان عاشقك تنی تن اولور اما تنلك اندن کم اولور بو صفتله زیرا آنك تنی مبدل اولمشدر اندن رنك و بو کتمشدر یعنی اول آسمانده یغمور یاغدرن ووجودی ناپیدا اولان ابر ایدی ولیکن اندن ابرلك صفتی کتدی عاشقك دخی تنی صبر ور یاضت واسطه سیله بونك کبی اولور یعنی ابر کبی ابتدای حالده ظلمانی و کثیف ایکن طاعات وریاضاته صبر ایتمکله لطیف اولوب ظلمت وکثافت صفتی کیدوب نور حقله منور اولور فی حد ذاته تن اولور واکا دخی بدن دینور اما تنلك صفتی که ظلمت وکثافت غفلت وجهالت و بونلر امثالی اولان خصلتلراندن کم اولدی واول تن اوصاف بندر ولیکن معنا روح محضدر ﴿ مثنوی ﴾ پرپی غیرست وسراز بهر من * خانهٔ سمع و بصراستون تن * جان فدا کردن برای صید غیر * کفر مطلق دان ونومیدی زخیر ﴾ بنم قنادم غیریدن اوتر بدر و باش بندن اوتر بدر سمع و بصرك خانه سی تنك اوستونیدر غیری صید ایلمکدن اوتری جانی فدا ایلمکی کفر مطلق بیل وخیردن نومیدلك بیل بو بیتلر دخی طاوس لساننددر امامراد دنیانك ملك ومالنك ودولت واقبالنك ضررنی بیلوب انی ترك ایلین عاشق اولور وانك لسان حالی بوکونه تعبیر وتقریر ایدوب دیرکه بنم پر وبال کبی اولان مالم غیریدن اوتر بدرکه انجق انلردن بو غیری حکمنده اولان تنم ودخی تنمه متعلق اولان کسه لر منتفع اولور اماجان وباش بندن اوتر بدر وسمع وبصرك خانه سی ایسه تنك عمادی مثابه سنده درکه بدن کان چشم وکوشله قائم اولور وبی چشم وبی کوش اولان کسه کان بی بدن حکمنده اولور پس جمیع اعضانك قیامی محل سمع وبصر اولان رأسله اولیجق غیری ایچون اولان ملك ومالدن اوتری جان وباشی فدا ایلمك حماقت وجهالتدر بلکه جانی وباشی غیرینك صیدندن ومانندن اوتری فدا ایلمکی حقیقتده کفر مطلق بیل وخیر محضدن نومیدلك بیل زیرا حضرت حقدن غیری وآنك رضاسندن وقربندن ومحبت عشقندن ماعدا ابی الله کنور مکدن اوتری اکر جان وباشکی ترك ایلسك اصلا انده خیر ونفع اولمدیغندن ماعدا کافر مطلق اولمق لازم کلور انکچون نکه حق تعالی بو جان وباشی کندینك رضاسنده وامری اولدیغی یردن غیری یه فدا ایلکی نهی قیلمش وحرام ایلمشدر بر کمسه حق تعالینك نهی ایلدیکی وحرام قیلدیغی ارتکاب ایلسه وجان وباشی او یولده فدا قیلسه کافر اولور پس لازم کلدیکه بو جان وباشی مجرد ملك ومال دنیویدن اوتری فدا ایلمیه سن

﴿ مثنوی ﴾ هین مشو چون قند پیش طوطیان * بلکه زهری شو شو ایمن اززیان * یا پی احسنت وشاباش خطاب * خویش چون مردار کن پیش کلاب ﴾ زنهار طوطیلر اوکنده قند کبی اولمه بلکه بر زهر اول ضرر زیاندن امین اول یعنی اکا اول اهل دنیانك سکا شیرین سوزلر سویلیجی وریشخندلر ایلیجی طوطی سیرت اولان کسه لری قنلرنده شکر کبی شیرینکا راق ایلمه و بونلره عرض حلاوت ولطافت قیلمه بلکه زهر کبی عبوس الوجه اول وتلخ وترشلك اظهار قیل تا بونلرك ضرر وزیاندن ایمن اوله سن ومکر وغدرلرندن امان بوله سن یاخود سن احسان ایلمکدن اوتری وخطابك شاباشندن اوتری کندیکی مردار کبی ایله کلاب اوکنده احسنت لفظنده ایکی معنی جائز اولور بری بودرکه احسان ایلمکدن اوتری دیمك اولور بری دخی سن احسان ایلدك دینلمکدن اوتری وخطابك تحسین وآفرینندن اوتری بو کلاب دنیانك اوکنده کندك مردار کبی اول دیمك اولور یعنی سن عملده احسان ایلمکدن اوتری ویاخود سکا خدا جانبندن وانبیا واولیا طرفندن احسنت دینلمکدن وخطابك شاباش وتحسینی اولمقدن اوتری کندك بو کلاب دنیانك اوکنده مردار کبی اول تا سندن بونلر استکراه ایده لر وسن دخی بونلرك شر وشورندن امین اوله سن سیاق وسباقه مناسب اولان معنی بودرکه البته قرینهٔ کلام بو معنایی اقتضا ایلر اکر مجرد لفظك تحمل ایلدیکی معنایه کوره معنی ویرلسه ذوق ومزه دن خالی اولور مثلا یاخلق سکا احسنت دیمکدن اوتری وانلرك خطابنك شاباش وتحسیندن اوتری کلاب دنیانك اوکنده مردار کبی اول تا انلر سندن بیسونلر وحظ آلسونلر دینسه نوعا جائز اولور دی تعریض وتوبیخ اولمق اوزره زیرا ترکیب بو معنایه تحملی واردر ولیکن سیاقه وسباقه مناسب دکلدر اکر شمعینك وجان عالمك ویرد کلری معنایی ویرسك انلر تکلفدن خالی دکلدر وطالبه انلردن شفای صدر حاصل اولمز ﴿ مثنوی ﴾ پس خضر کشتی برای این شکست * تا که این کشتی زغاصب باز رست ﴾ پس خضر علیه السلام انکچون سفینه یی صدی تا کم بو کشتی غاصب اولان ملکدن کیر وقورتلدی پس شکسته ومعیوب اولمق نتیجه بلاو شردن امان بولمغه سبب اولور واهل دنیانك ظالم وغاصب اولان کسه لرندن وجود کشتیسی معیوب وشکسته اولدقده سلامت ونجات بولور نته کم بونك قصه سی وبورایه مناسب اولان آیت کریمه نك تفسیری مفصل ومشروح جلد ثالثنك اواخرنه قریب عذر کفتن فقیر باشیخ سرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ فقر فخری بهران آمدسنی * تازطماعان کریزم درغنی * کنجهار ادر خرابی زان نهند * تاز حرص اهل عمران وارهند ﴾ الفقر فخری اندن اوتری عالی وسنی کلدی تا طماع اولنلردن غنی بالذاته فرار ایلیم

كنجلری برخرابه ده اندن اوڭری قورلر تاكم اهل عمرانڭ حرصندن قورتله لرعمران
غفران وزنده معمور يره‌دير يعنی حضرت رسول اكرم صلی الله عليه وسلم
فقربنم فخر مدر ديدی بوفقر فخرينڭ مفهومی وسری اندن اوڭری سنی وعالی
كلدی تاكم فقرڭ حرصندن وشر وشورندن حضرت غنی مطلقه التجا ايليم
كورمزميسنكه دفينه‌لری خرابه وويران اولان يرلره انكچون وضع ايدرلرتاكه
عمارت اهلنڭ حرصندن كيروقورتله لر پس اهل وجودو اصحاب صورت اهل
عمارتدر بونلرڭ شرو مضرتندن خلاص اولمغه وخزينهٔ قلبی وكنوز ايمان وعرفانی
حفظ قيلمغه صورتی ويران ايلمكدن اعلا وسيله اولمزكه اكثر عرفا بواهل دنيانڭ
شرو ضررندن بواسلوب ايله خلاص اولمشلردر ❊ مثنوی ❊ پرنتانی كند
روخلوت نشين ❊ تانكردی جمله خرج ان واين ❊ زانكه توهم لقمهٔ هم لقم خوار ❊
آكل وماكولی ای جان هوش دار) چونكه قنادكی قوپرمغه قادرد كلسن يوری
حلونده اوتور تاكم جمله انڭ وبونڭ خرجی اولميه‌سن زيراكه سن هم لقمه‌سن وهم
لقمه خوارسن ای جان آكل ومأكولسن هوش طوت يعنی اكر پروبال كبی
اولان ملك ومالكی وزينت واقبالكی كندكدن قلع وقمع ايلمكه قادر دكل ايسڭ
يوری برخالی اوده اوتوروحق تعالی حضرتلرينڭ ذكر وفكرنه وعبادات وطاعاتنه
مشغول اول تاكم جميعا بونڭ وانڭ مصاحبتنه ومجالستنه خرج اولميه‌سن كه مال وجاهله
وزينت ودمنكاهله خلقه عرض دولت ايليه‌سن خلق سنڭ باشكه اوشرلر وسكا
ريشخندلر وبی معنی تعظيم وتكريملر ايدرلر سندخی آنڭ وبونڭ مصاحبت ومجالستنه
الفت وانسيت قيلوب طاعات الهيه‌دن كيروقالورسن وتكميل ديانت ايلمكدن بری
اولورسن وانلردن حظ المغه وغدا بولمغه مشغول اولورسن خبرڭ يوق كه معنا
انلردخی سنی ولر مالكی عمركی اتلاف وافنا ايلرلر زيراكه سن من وجه بو خلقڭ
لقمه سيسن ومن وجه هم لقمه خوارسن كه بونلر سندن غداپذير اولورلر وحظ
آلورلر سن هم بونلردن غداپذير اولوب حظ آلورسن ای جان عقلكی باشكده
طوت سن اكرچه من وجه آكل سن امامن وجه ماكولسن كه سنڭ هميشه مالڭ
وعمرڭ ينوب كتمكده دروآخر الامر بدنڭ دخی فانی اولوب بتسه كركدر نته كم
بو بياندن بومعنی دخی زياده واضح وعيان اولور

❊ دربيان انكه ماسوی الله هرچيزرا آكل وماكولست ❊

بوسرخ شريف آنڭ بياننده دركه ماسوی الله هر برشيئی دوكلی
اكل وماكولدر (همچو آن مرغيكه قصد صيد ملخ ميكرد وبصيد ملخ
مشغول بود) مثلا شول برقوش كبی كه چكركه صيد ايلمسنڭ قصدنی طوتدی
وچكركه‌بی صيد ايلمكه مشغول اولدی (وغافل بودازباز كرسنه كه ازپس قفای
اوقصد صيد اوداشت) واول قوش غافل ايدی شول آچ طوغاندنكه آنڭ قفاسنڭ

اردندن اول برمرغڭ صيد ايلمسنه قصد طوتدی (اكنون ای آدمی صياد آكل
ازصياد آكل خود ايمن مباش) پس شمدی ای آكل صياد اولان آدمی كند يكڭ
صيادندن وآكلكدن ايمن وغافل اولمه يعنی ای آدمی حالا سنكه برنيچه شيئی صيد
ايديجيسن كركدركه سنی دخی صيد ايديجی واكل ايديجيدن ايمن وغافل اولميه‌سن
(اكرچه نمی بينيش بنظرچشم وبنظر دليل عبرتش می بين تاچشم نيز بازشود
ان شاء الله تعالی) اكرچه نظرچشم ظاهرله اول صيادی وآكلی كوره مزسن
ونظر دليل ايله دخی انی كوره مزسن واستدلال قيله مزسن نظرعبرتله اول آكل
صيادی كورتاكم چشمڭ دخی كشاده اوله انشاء الله تعالی ❊ مثنوی ❊ مرغكی
اندرشكار كرم بود ❊ كربه فرصت يافت اورادرربود ❊ آكل وماكول بودو بی خبر ❊
درشكارخو دزصيادی دكر) برقوشجغز كرمڭ شكارنده ايدی يعنی برقورد چغزڭ
صيد ايلمسنه مشغول ايدی كربه فرصت بولدی واول قوشی قاپدی اول قوش آكل
وماكول اولدی كنديڭ شكارندن آخر برصياددن بيخبر اولديغی حالده يعنی اول
مرغ كرمڭ شكارنه مشغول ايكن كنديڭ صيادندن بی خبراولدی اكرچه اول
قورد چغزی شكار ايدوب اكل قيلدی اوصياد دخی آنی شكار ايدوب اكل قيلدی
پس من وجه آكل ومن وجه مأكول اولدی ❊ مثنوی ❊ دزد اكرچه درشكار
كاله ايست ❊ شحنه باخصما نش دردنباله ايست) مثلا دزد اكرچه غيريلرڭ اسباب
متاعنڭ شكارنده درليكن شحنه آنڭ خصملريله دنباله وعقبنده دراما اول دزد
كنديڭ صيادندن بی خبردر ❊ مثنوی ❊ عقل اومشغول رخت وقفل در ❊
غافل ازشحنه‌ست وازآه سحر) اول دزدڭ عقلی خلقڭ رخت واسبابنه وقپونڭ
قفلنڭ فتحنه مشغولدر اما شحنه‌دن وسحرو قتنده اولان آه وزاريدن غافلدر كه
رخت واسبابڭ صاحبلری كندی رخت ومتاعلرنی ضايع كوردكلرنده آه وزار يلكلر
ايدر واول آه وزارڭ آنی بر بلايه اوغراتمسندن اول دزد غافلدر ❊ مثنوی ❊
اوچنان غرقست درسودای خود ❊ غافلست ازطالب وجويای خود) دزد كنديڭ
سوداسنده اوقدر غرق ومستغرقدركه كنديڭ طالب وجوياسندن غافلدر
❊ مثنوی ❊ كرحشيش آب زلالی ميخورد ❊ معدهٔ حيوانش دريی می چرد) مثال
آخرا كر حشيش وكياه برآب زلالی ايچرسه برحيوانڭ معده‌سی اول حشيشی
درعقب اوتلار يعنی حشيش آب زلالی ايچوب نشو ونما بولدقدنصكره چوق
كچميوب برحيوان دخی آنی اوتلوب غدا ايدينور ❊ مثنوی ❊ اكل ومأكول
آمد آن كياه ❊ همچنين هرهستی غيراله) اول كياه هم آكل ومأكول كلدی هيچ برمخلوق
يوقدركه اول برنيچه شی غدا ايلميه وعاقبت كنديسی دخی فانی اولوب غدا اوليه
❊ مثنوی ❊ وهويطعمكم ولا يطعم خوداوست ❊ نيست حق مأكول وآكل

ولحم وپوست) سورهٔ انعامده اولان آیت کریمه‌یه اشارتدر (قل اغیر الله اتخذ وليا) ای ناصراومعبودا مفعول ثانیدر اتخذك واولی غیر درواستفهام انکار ایچوندر اللهدن غیرینك ولی اتخاذنی تقدیر کلام دی یا محمد کفاره اللهدن غیری بن معبود وناصرمی اتخاذ ایدرم یعنی ایتمزم (فاطر السموات والارض) جرله صفتدر اللهه ونصبله مدحیت اوزره‌ده قرأتدر وضمله مبتدای محذوفك خبری اولور ای مبدعهما ومخرجهما وعن ابن عباس ماعرفت معنی فاطرحتی اتانی اعرابیان یختصمان فی بئر فقال احدهما انی فطرتها ای ابتدعتها (وهو يطعم ولا يطعم) ای يرزق ولا يرزق (قل انی امرت ان اكون اول من اسلم) دی یا محمد بونلره تحقیقا بن امر اولندم اول اسلامه داخل اولان واطاعت وانقیاد ایلین بن اولمغه زیرا نبی امتنه سابقدر اسلامده (ولا تكونن من المشركين) یعنی وقیل لی ولا تكونن یعنی بکا دینلدی البته سن یا محمد مشرکیندن اولمه علی ارادة القول در معنیء بیت اول الله سزی اطعام ایلر واول اطعام اولنمز چونکم بو صفته مخصوص اولان اولدر حق تعالی حضرتلری آکل ومأکول ولحم وپوست دکلدر چونکم اول خدای تعالی چشمدن وجسمانی اولمقدن منزهدر اکا نسبت آکل ومأکول اولمق قابل دکلدر پس تخلقوا باخلاق الله موجبنجه شول کمسه که اخلاق الهیه ایله متخلق اولسه وجسمانیتی آنك راه عشقنده فانی قیلسه‌و بقای حقله باقی اولمق مرتبه‌سنی بولسه آنك روحی دخی آکل ومأکول اولمق قیدندن خلاص اولور نعم روحانیه‌یی وارزاق ربانیه‌یی طاعم وآکل اوله عجب دکلدر لکن مأکول اولمق قیدندن نجات بولور ﴿ مثنوی ﴾ اکل ومأکول کی ایمن بود * زاکی کاندر کمین سا ان بود) آکل ومأکول چون امین اولور بر آکل دنکه کمینده‌سا کندر یعنی هر آکل ومأکول اولان شیء کمینکاه غیبده ساکن اولان صیادو آکلدن ایمن ومصون دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ امن مأکولان جذوب ماتمست * رو بدان درکاه کولا یطعمست) مأکول اولان شیلرك امنی جذوب ماتمدر پس امین اولمق استرسك اول درکاهه کیت که ولا يطعمدر یعنی هر شول شیء که مأکول اولمق صددنده اوله وکندویی آکل اولان شیئك اخذندن ایمن وبی خوف قاله عاقبت انی بو ایمنلك ماتمی جذب ایدیجیدر اکر آکل وصیادك سنی اخذ ایلسندن وماتمزده اولمقدن ایمن اولمق استرسك اول درکاهه التجا ایله که اول اطعام اولنمیه تاکم سنی مأکول اولمق مرتبه‌سندن خلاص ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ هرخیالی را خیالی میخورد * فکر آن فکر دکررا می چرد * تو نتانی کز خیالی وارهی * یا بخسپی تا ازان بیرون جهی) هر بر خیالی بر خیال وبر فکری اول بر غیری فکر اوتلار سن قادر دکلسنکه بر خیالدن قورتله‌سن خود اویویه‌سن تا بوندن طشره صچرایه‌سن یعنی خیالات وافکار دخی آکل ومأکولدر

کورمزمیسن هر بر خیالی بر آخر خیال کلوب محو و فانی ایلر وکذلك بر فکر آخر فکری ازاله ایلرکان اول صکره کلان فکروخیال محو ایلدیکی فکروخیالی اکل ایلمش کبی اولور واول مغنی اولان آکل فانی اولان مأکول کبی اولور سن قادر دکلسنکه بیدارلق حالنده بر خیالدن خلاص اوله‌سن یاخود مکرا و یویه‌سن تا که اول خیالدن طشره صچره‌یوب قورتله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ فکر زنبور رست وآن خواب تو آب * چون شوی بیدار بازآید ذباب * چند زنبور خیالی در پرد * میکشد این سووآن سو می برد) فکر زنبور در واول سنك او یقوك صودر چونکه بیدار اوله‌سن افکار وخیالات ذبابی کبی کلور بر قاچ خیال زنبوری اوچار بیدارلق حالنده سنی بو جانبه چکر واول جانبه ایلتور یعنی مثلا بو خیالات وافکار زنبورلر کبیدر واول سنك نوملك صو کبیدر هر بارکه برادم صو یك ایچنده مستغرق اولسه زنبورلر آنك باشنه قونه‌مز وانی رنجیده قیله‌مز همانکه آیدن باشنی طشره چیقره زنبورلر آنك باشنه اوشوب آنی مضطرب قیلورلر کذلك بر کیمسه دخی خوابده اولمسه افکار وخیالات زنبورلری آنك باشنه اوشوب انی مضطرب قیلورلر نیجه خیالات وافکار زنبورلری سنك قلبك خانه سنده اوجرلر وسکا تشویش ودغدغه ویروب سنی کاه بو جانبه چکرلر وکاهی بر آخر جانبه ایلتورلر سن انلرك اضطرابندن بر حالده آسوده اولوب قرار ایلیه‌مزسن ﴿ مثنوی ﴾ کمترین آکلانست این خیال * وان دکرها راشناسد ذوالجلال * هین کریز از جوق اکال غلیظ سوی او که کفت ماییمت حفیظ) بو فکر وخیال آکلارك کمترید ر واول غیری آکلاری حضرت ذوالجلال بیلور نته کم حال بو یله‌در اکاه اول اکال غلیظك جوقندن فرار ایله آنك جانبنه که بز سکا جمیع ضررلردن حفیظز دیدی یعنی صوری ومعنوی اکال وخونده‌قتی چوقدر بو جمله نك ماینندن اول قلبده اولان خیال آکل اولانلرك ادناسیدر که بر خیال کلوب بر آخر خیالی یر وسنك قلبك حضورنی دخی اکل ایلرو بونلردن ماعدا اولان آکللری خدای تعالی بیلور اکاه اول غلیظ اولان اکال جماعتندن فرار ایله اول پادشاهلم یزل جانبنه که بز سکا جمیع ضررلردن حافظ وحامی بز دیدی ففروا الى الله موجبنجه کندی جانبنه فرار ایلیوب التجا قیلمغه امر ایلدی واکال غلیظدن مراد دنیاده اولان حسته اکلر وموت و قبرده اولان منکر ونکیر وآخرتده اولان زبانیلر وعذاب ملکلری اولور ﴿ مثنوی ﴾ یا بسوی آنکه او آن حفظ یافت * کر نتانی سوی ان حافظ شتافت) یا اول کمسه‌نك جانبنه فرار ایله که اول کیمسه بو حفظی بولدی اکر اول حافظك جانبنه اوچمغه قادر اولمز ایسك یعنی اکر اول حافظ حقیقی جانبنه بلاواسطه تحصن والتجا ایلمکه قادر دکل ایسك یا خود او کیمسه جانبنه تحصن والتجا ایله که اول سنی حفظ ایلمکی الله تعالیدن بولدی والله تعالینك اذنیله حافظ وحامی ناس اولوب انلره هدایت وارشاد قیلدی نته کم ابن فارض حضرتلری حفظ حق بولان وناسه حمایت

وهدايت قيلان مرشدلره احسن جنه ديكله بو بيتنده اشارت ايلدى * ودع
ماعداها واعد نفسك فهى من * عداها وعد منهـا باحسن جنة * ﴿ مثنوى ﴾
دست را مسپار جز در دست پير * حق شدست آن دست او را دستگير * پير عقلت
كودكى خو كرده است * از جوار نفس كاندر پرده است) دستكى پيرك دستندن
غيرى يه تسليم ايلمه زيرا حق تعالى اول پيرك دستنه دستكير اولمشدر سنك عقلك
پيرى كودكلكى خوى ايلمشدر نفس ضالهنك مجاورتندنكه او پرده ايچره در
يعنى اول حفظى بولندن مراد پير كامل ومرشد فاضل اولان عزيزلردر
كركدر كه پير اولنلردن غيرى يه ال ويرميه سن اويله پير كه حق تبارك وتعالى آنك
هر حالده دستكيرى اولمش واكا نصرت ومعاونت قلمش بويله كيمسيه متابعت ايلمك
حقيقتده حضرت رسول عليه السلام وجناب حقه بيعت ومتابعت ايلمك كبيدر
اكر سن ديرسن كه بنم عقلم سن وساله پير اولدى وتجربه روز كارله پرتدبير اولدى
اكرچه بويله ايسه ده سنك عقلك پيرى كودكلكه معتاد اولمشدر واطفال
كبى دنيانك لعب ولهونه اشتغال قلمشدر نفسه مجاورت ومقارنت ايلمكدن
پرده ده قالمشدر پس اول عقل سكا مرشد وهادى اوله مزوسنى حقيقت
مرتبه سنه ايصال قيله مز ﴿ مثنوى ﴾ عقل كامل را قرين كن با خرد * تا كه
بازآيد خرد زان خوى بد * چونكه دست خود بدست او نهى * پس زدست آكلان
بيرون جهى) كامل اولان عقلى خردك قرينى ايله تاكه سنك خردك اول قبيح خويدن
كيرو كله چونكه كندى دستكى آنك دستنه قويه سن آكلرك الندن طشره يه صچريه سن
يعنى كركدر كه مرشدك عقل كاملنى كندى عقل ناقصكه قرين ايليه سن تاكه سنك
عقل ناقصك اول اخلاق ذميمه دن واوصاف رديه دن كيرو قورتله چونكه كندى
الكى اول پيرك النه قويه سك واكا تابع اولوب اوياسن پس جميع اكل اولان شيلرك
پنجه سندن خلاص اوله سن ﴿ مثنوى ﴾ دست تو از اهل آن بيعت
شود * كه يد الله فوق ايديهم بود) سنكه اول پير كامله بيعت ايليه سن سنك الك
اول بيعت اهلندن اولور كه (يد الله فوق ايديهم) اولور (يد الله فوق ايديهم)
آيت كريمه سنك تفسيرى جلد اولده وصيت كردن رسول صلى الله عليه وسلم
على را سر خنده (دست او را حق چو دست خويش خواند) بيتنك شرحنده مرور
ايلمشدر وبعض مواضعده دخى مذكور اولمشدر بونده اهل آن بيعتدن مراد
تحت شجره ده رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى ايله بيعت ايلين اصحاب
كرام اولور حق تعالى سوره فتحده انلر حقندن بيوردى (لقد رضى الله عن المؤمنين
اذ يبايعونك تحت الشجرة) وقال ايضا فى هذه السورة (ان الذين يبايعونك انما
يبايعون الله يد الله فوق ايديهم) بو بيعتك قصه سى اول سوره نك تفسيرنده

مذكور ومنشوردر وحضرت عبادة بن الصامت بو حديث شريفى بويله
روايت ايدوب ديرلر بايعنا رسول الله صلى الله عليه وسلم على السمع والطاعة
فى العسر واليسر والمنشط والمكره وان نقول الحق حيث كنا ولا نخاف فى الله
لومة لائم شيخله مريدك بيعتى دخى بويله كركدر ﴿ مثنوى ﴾ چون بدادى
دست خود در دست پير * پير حكمت كه عليمست وخطير * كو نبى وقت خويشست
اى مريد * تا ازو نور نبى آيد پديد) چونكم كندى الكى پيرك النه ويره سن اول پيردن
مراد پير حكمتدر كه عليم وعظيمدر كه اول پير كه بيان اولندى كندى وقتك نبيسيدر
اى مريد تا اول پيردن پيغمبرك نورى ظاهر كلور يعنى چونكم سن كندى الكى
پيرك النه ويره سن واكا تسليم اولوب بيعت قيله سن سكا ديديكم پير حكمت پيريدر
حد ذاتنده عليم وبزرك وعاليقدردر اويله پيرد كلدر كه صورتا پير اوله وياخود پير ومرشد
اولان عزيزلره تقليد وتشبيه قيله علم وحكمتدن عارى اوله ومرتبه سى سفلى
اوله بلكه پير اودر كه حضرت نبينك وارث كاملى اوله وآنك سنت سنيه سنه
واوصاف عليه سنه اقتدا قيله كه او كندى عصرينك پيغمبرى اوله نته كم حضرت
نبى عليه السلام بيورمشلردر الشيخ فى قومه كالنبى فى امته حتى اول شيخدن
انوار نبوى واسرار مصطفوى ظاهر كله وپديدار اوله ﴿ مثنوى ﴾ در حديبيه
شدى حاضر بدين * وان صحابه بيعتى را هم قرين * پس زده يار مبشر آمدى
* همچو زر ده دهى خالص شدى) بو واسطه ايله حديبيه يه حاضر اولدك
واول بيعته منسوب اولان صحابه يه هم قرين اولدك پس سن اون مبشر اولان
ياردن كلدك زر ده دهى كبى خالص واطيف حديبيه كعبه شريفه يه قريب بر موضعك
اسميدر كه بيعت رضوان اول محلده بر شجره نك آلتنده واقع اولمشدر وده مبشردن
مراد عشره مبشره در كه حضرت رسول عليه السلام انلرك هر برينه جنته داخل
اولمغله مژده ويردى زر ده دهيدن مراد غايتله خالص آلتوندر كه اون مثقالى اكر قال
اولسه ينه ناقص اولميوب اون مثقال كله بعضلرده ده بر برك اسميدر كه اكا منسوب
اولان آلتون بغايت خالص اولور ديمشلر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه
اول پير كامله بيعت ايتمكله وآنك يوردينى يره كتمك سببيله حديبيه ده حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم ايله كان حاضر اولدك بيعته منسوب اولان صحابه يه
هم مقارنت قيلدك پس جنتله بشارت اولنان عشره مبشره زمره سندن كلدك
زر ده دهى كبى خالص وصافى اولدك حضرت محمد عليه السلامك امتنك
اكملى اولمق مرتبه سنى بولدك واول حضرتله جنت اعلاده هم جوار اولدك
﴿ مثنوى ﴾ تا معيت راست آيد زانكه مرد * با كسى جفتست كو را دوست كرد
* اين جهان وآن جهان با او بود * وين حديث احمد خوش خو بود * كفت المرء

مع محبوبه * لاينفك القلب من مطلوبه) تاكم معيت راست كله زيراكه مرد بركمسه يله جفت وقرين در كه انى كندى يه دوست وياراياندى بو جهانده واول جهانده انكله اولور و بومعنى خوش خوى اولان احمد عليه السلام حضرتلرينك حديثنك مفهوميدر كه اول حضرت ديدى كشى كنديسنك مطلوبندن فك وجدا اولمز يعنى پيرك صاحب حكمت اولسى وصالح وكامل اولسى مريده انكچون لازمدر كه تامعيت وصحبت راست ودرست كلسه واول پيره مقارنت ايلمكدن سالكه نفع وفائده حاصل اوله زيراكه انسان المرء على دين خليله فلينظر احدكم من يخالل حديثنك موجبنجه شول كمسه ايله آخرنده جفت اولور آنك دينى اوزره حشر اولوركه آنى دنياده كندى يه دوست اتخاذ ايلمشدر اوكمسه بوجهانده واول جهانده كنديسنك دوستى ايله اولور و بومعنى بويله عظيم الخلق اولان حضرت نبى عليه السلامك حديث شريفنك مفهوم اطيفى اولوركه اول حضرت بيورمشلردر انسان كندى محبوبيله در انسانك قلبى كندى مطلوبندن منفك اولمز بو حديث شريفه اشارت اولوركه انس بن مالك رضى الله عنه حضرتلرى روايت بيوررلر (قال جاء رجل الى النبى صلى الله تعالى عليه وسلم فقال يارسول الله متى قيام الساعة قال ما اعددت لها قال ما اعددت لها كثرة صلوة ولاصيام الا انى احب الله ورسوله قال عليه السلام المرء مع من احب قال انس رضى الله عنه (فما رأيت المسلمين فرحوا بشئ بعد الاسلام فرحهم بهذا) وفى حديث آخر (من تشبه بقوم فهو منهم ومن احب قوما حشر فى زمرتهم) ﴿مثنوى﴾ هر كجا دامست ودانه كم نشين * روز بون كير از بون كيران بين * اى زبون كير زبونان اين بدان * دست بر بالاى دستست اى جوان * تو زبونى وز بون كير اى عجب * هم تو صيد وصيد كير اندر طلب) هرقنده كه دام ودانه واردر انده اوتورمه يورى اى زبون كير زبون كيرلرى كور اى زبونلرك زبونكيرى بونى بيل دست بالاى دستدر اى جوان سن زبونسن وز بون كيرسن اى عجب هم سن صيدسن وطلبده صيدكيرسن يعنى اى آ كل وما كول اولمق مرتبه سنده اولان انسان هرنه يرده كه نفسك مشتهياتى وجسمك لذاتى حاضر ومهيا اوله اول يرده اوتوركه بو مشتهيات نفسانيه ولذات جسمانيه فى المثل دانه كبيدر البته هرنه يرده كه دانه اوله انده دام اولمق مقرردر پس دانه دن قاچ دامه كرفتار اولميه سن اى زبونكير اولان كمسه زبونكير اولنلرك حالنى وعاقبتنى يورى مشاهده ايله جميع دنيا ومافيها واهل دنيا بالكليه زبونلردر پس بونلرى صياد اولان و بونلرى كندى يه يار ومعين اتخاذ ايلين كمسه حد ذاتنده كندى زبون ايكن زبون طوتيجى اولمشدر وعاقبت بوجمله سى مخذول ومدحور قالمشدر زيرا اللهدن واللهك وليلرندن ونبيلرندن غيرى يى دوست اتخاذ ايلمك بيت عنكبوتى دوست اتخاذ ايلمك كبيدر

(وان اوهن البيوت لبيت العنكبوت) مفهومى اوزره بوجمله سى بيوت عنكبوت كبى اوهن واضعفدر پس بو اوهن واضعف اولان شيلرى طوتمق و بونلرى كندى يه يار ومعين اتخاذ ايتمك كال جهل وغفلتدن ناشى اولور اى ضعيف وزبون اولنلرك زبون طوتيجيسى بونى تحقيق بيل ال اوستنده ال واردر اى جوان مجرد برنيجه ضعيف وزبون كشيلر طوتمغله وانلرى كنديكه تسخير ايتمكله كنديكى غالب وقوى زعم ايلمه زيرا سندن اشد واقوى كمسه لرچوقدر وسنك اوزريكه غالب وقاهر اولان شيلره نهايت يوقدر پس قوت وقدرتكه مغرور اولميه سن خود خلق الانسان ضعيفا فحواسنجه حد ذاتنده ضعيف وزبونسن عجبدر كه هم سن نفس وهواده شيطانك وجهان وكار جهانك صيدى اولمشسن بلكه ملك الموتك و يا ملائكهٔ عذابك و يا قهر خدانك دامنده قالمشسن مع هذا صيد وشكار طلبندن صيد طوتيجى اولمشسن وزبون وذليل اولان برقاچ مخلوق كنديكه تسخير ايتمكله كنديكى قوى وقادر زعم ايليوب بوقدرجه شيلره مغرور وممكور اولمشسن خبرك يوقكه معناده اسير دام بلا وكرفتار پنجهٔ قضا قالمشسن ﴿مثنوى﴾ حرص صيادى زصيدى مغفلست * دلبرى ميكند اوبى دلست) صيادلق حرصى صيد اولمقدن غافل قيليجيدر دلبرلك ايلر اما خبرى يوقكه او بى دلدر يعنى بو خلق عالم صيد ايلمك حرصى كنديسنك بو خلقه صيد اولمسندن ودخى ملك الموت انى صيد ايلمسندن غافل واعمى ايديجيدر نكيم حبك الشئ يعمى و يصم بيورلمشدر اكرچه خلقك قلوبنى برلعب ايله قاپيجيلق ايلر وانلرك كوكلنى كندى يه برصنعتله تسخير ايدوب مائل قيلر ليكن كنديسى بى دلدر كه قلبنى انلرى صيد ايلمكه ربوده قيلمشدر پس او بونلره دلبر اوله جق ايكن انلر بوكه دلبر اولمشدر اى بودامه كرفتار اولان و بومرتبه ده قلان كمسه اكر بونلره صيد اولمق دامندن خلاص اولمق استرسك صيادلق آرزوسندن فراغت ايله ﴿مثنوى﴾ بين ايدى خلفهم سدا مباش * كه نبينى خصم راوان خصم فاش) اوكلرنده و بونلرك اردلرنده سد اولان كروه كبى اولمه كه سن خصمى كورمزسن واول خصم فاش وآشكاردر يعنى اول كروهدن اولمه كه انلرى سد پيش و پسلرندن احاطه ايلدى وديدهٔ بصيرتلرينى پردهٔ غفلت پوشيده قيلديغندن خصملرى فاش وآشكار ايكن آنى كورمكلكه قادر اولمديلر سورهٔ يس ده اولان بو آيت كريمه يه اشارت اولور قال الله تعالى (وجعلنا من بين ايديهم سدا) قال القاشانى اى من جهة الالهية من حجاب ظهور النفس والصفات المستولية على القلب منعهم من النظر الى جناب الحق (ومن خلفهم سدا) اى من الجهة البدنية حجابا من حجب الطبيعة الجسمانية ولذاتها المانعة امتثالهم الاوامر والنواهى والعمل الصالح (فاغشيناهم) بالانغماس فى الغواشى الهيولانية (فهم لايبصرون) قدامهم وورائهم بانهم

محبوسون فی مطمورة الجهالة ﴿مثنوی﴾ توکم از مرغی مباش اندر نشید * بین ایدی خلف عصفوری بدید) سن بر قوشدن کم اولمه حین طلبده بر عصفور اردنی واوکنی کوردی نشید طالب معناسنه در عصفورعینک ضمه سیله سرچه قوشنه دیرلر بین ایدی اوکه دیرلر خلف ارده دیرلر یعنی سن هر طالب اولدیغک حینده بر قوشدن ناقص اولمه که اول جمله طیوردن بر عصفوردر اوکنی واردینی کورر ﴿مثنوی﴾ چون بنزد دانه اید پیش و پس * چند کرد اند سرور وان نفس) مثلا چونکم اول عصفور دانه نک قتنه کله اوکنه وارد نه نیجه کره اول دمده باشنی و یوزنی دوندرر بویله دیو ﴿مثنوی﴾ کای عجب پیش و پسم صیاد هست * تاکشم از بیم اوز ین لقمه دست) که ای عجب بنم پیش و پسمده صیاد وارمیدر تا آنک خوفندن بو لقمه ودانه دن ال چکم اول عصفورده بو قدر حزم واحتیاط اولوب اوکنی واردنی کورمکه سعی قیلسی مقرر اولیجق ای انسان سکا پیش و پسکی تجسس وتفحص ایتمکه و برشیئی طالب اولدقده آنک ضرر و نفعنی تفکر قیلق اولویتله لازم کاور ﴿مثنوی﴾ تو ببین پس قصه فجاررا * پیش بنکر مرک یار وجاررا * که هلاکت داد شان بی التی * او قرین تست در هر حالتی) پس سن فجارک قصه سنی کور اوکده یارک و همسایه کک مرکنی کور که حق تعالی انلره برآلتسز موت وهلاکت ویردی اول خدا هر برحالنده سکا قریندر یعنی سن سلفده کچن کفار فجارک قصه لرینی کور وحضرت قرآندن انلرک حکایتنی اوقیوب حصه پذیر اول اوکده اولان یارانک وهم جوارک موت وفوتنه نظر ایله که حق تعالی حضرتلری انلره حرب وقتال آلتی یوق ایکن هلاککلک ویردی وانلری فنا وعدم مرتبه سنه ایرکوردی اول خدا وهو معکم اینما کنتم موجبنجه هر حالنده سنکله بیله در و سنک جمیع احوالکه بصیر وجمله اموالکه سمیعدر ﴿مثنوی﴾ حق شکنجه کرد کرزودست نیست * پس بدان بی دست حق داور کیست) حق تعالی نیجه قومه شکنجه وعذاب ایلدی حال بوکه ظاهرده کرزودست یوقدر پس بیلکه حق تعالی بی دست و بی آلت داور کندر یعنی بی آلت جارحه عدالت وحکومت ایدیجیدر واستدیکی قومی بی سلاح و بی آلت قهر قیلیجیدر ﴿مثنوی﴾ انکه می کفتی که حق کر هست کو * در شکنجه او مقری شد که هو) دهریه دن اول کسه که دیردی اکر حق تعالی وار ایسه قنی حق تعالی آنی اخذ ایلیوب شکنجه قیلدقده شکنجه حالنده اول کسه مقر اولدیکه خدا اولور یعنی ومایهلکنا الاالدهر دین کسه که واجب الوجودی انکار ایدرلر حق تعالی انلردن بعضسنه بی سبب و بی آلت بر بلا مسلط ایدوب شکنجه قیلدیغنده اول حینده هوالله دیو اقرار ایلدم دیر ﴿مثنوی﴾ انکه میکفت این بعیدست وعجیب * اشک می راند وهمی کفت

ای قریب) اول کسه که بو خدا بزم وجودیمزده تصرف ایلمک بعید وآنک دست قدرتی بزه یتشمک عجیبدر دیدی خدای تعالی انی مؤاخذه ایلدکده کوز یاشنی یاغدرردی وای قریب دیردی یعنی ای بزه حبل وریدمزدن اقرب اولان خدا بزی بویله اخذ ایله وشکنجه قیلمه دیودعا ایلردی شارحلر بو نده برقاچ بیت یازوب شرح ایلمشلردر اما اصح اولان نسخه لرده انلر بو قدر انکچون تحریر اولنمدی ﴿مثنوی﴾ چون فرار ازدام واجب دیده است * دام تو خود بر پرت چفسیده است * بر کنم من میخ این منحوس دام * از پی کامی نباشم تلخکام) چونکم دامدن فرار ایلمکی واجب کورمشلردر سنک دامک سنک قنادکه خود یاپشمشدر چونکم احوال بویله در پس بن شوم و منحوس دامک میخنی قوپاریرم برمرادن اوتری تلخکام اولمزم کام اول کاف عربیله مراد معناسنه در وکام ثانی کاف عجمی ایله دماغ معناسنه در یعنی چونکم عاقل وعالم اولنلر دامدن فرار ایلمکی واجب کورمشدر ای طاوس سیرت اولان اهل دنیا سنک دامک طاوسک پر وبالی کبی اولان ملک ومالکه یاپشمشدر ومتصل اولمشدر چونکم قضیه بویله در بن بو منحوس ومنکوب اولان دامک میخ و بیخنی قوپاریرم که اول دامدن مراد ملک دنیا وآنک میخندن مراد میل ومحبت بال اولور یعنی اول منحوس و پرنکبت اولان ملک ومال که دام انساندر آنک میل ومحبتنی قلبمدن قلع وقمع ایلرم برادنا مراد ومرامدن اوتری همیشه دماغی تلخ اولنلردن اولمزم ﴿مثنوی﴾ درخور عقل توکفتم این جواب * فهم کن از جست وجو ور وستاب * بکسل این حبلی که حرصست وحسد * یادکن فی جیدها حبل مسد) بو جوابی و کلامی سنک عقلکه لایق سویلدم پس بو کلامی فهم ایله جست وجودن یوزکی دوندرمه بو برحبلی قطع ایله که حرصدر وحسددر بو آیت کریمه یی یاد ایله عقلکک فهمنه لایق سویلدم بو سوزلری (کلموا الناس علی قدر عقولهم) حدیث شریفنک موجبنجه سنک عقلکک فهمنه لایق سویلدم بو سوزلری برخوش فهم ایله جست وجودن حبلنی قطع ایله (فی جیدها حبل من مسد) آیتنه اشارت ودلالت ایلدیکی رمز ونکته یی اکرچه بو آیت ابولهبک خاتونی حقنده در اما عنداهل التحقیق اندن مراد نفس اماره اولور وآنک بوعازنده اولان حبلدن مراد حقد وحسد و بغض وعداوت وحرص وطمع و بونلر امثالی اولان حبال معنوی اولور پس حمالة الحطب اولمقدن وذات لهب اولان ناره دخول قیلمقدن نجات بولمق استرسک کردن نفسکدن بو صفات ذمیمه حبالنی ازاله ایله تاکم حضرت نبی مختار علیه الصلوة والسلامه من حیث الروح والقلب ایمان کتورنلردن اوله سن ونفسکی اسلامه کتورن کسه لر مرتبه سن بوله سن و بو آیتک وسوره نک تفسیری وتحقیقی مفصلا اوچنجی جلدده تشبیه بندام قضاسرخنده مرور المشدر آنده طلب اولنه

﴿ سبب کشتن خلیل علیه السلام زاغ را که آن اشارت ﴾
﴿ وقمع کدام صفت بود از صفت مذمومهٔ مهلکه در مرید ﴾

بو مرخ شریف خلیل علیه السلامك زاغی قتل ایلمسنك بیاننده درکه اول قنغی صفتك قلع وقمعنه اشارت ایدی مریدده اولان صفت مذمومه و مهلکه دن ﴿ مثنوی ﴾ این سخن را نیست پایان وفراغ * ای خلیل حق چرا کشتی تو زاغ) بو سوزه نهایت وفراغت قابل دکلدر ای حق تعالینك خلیلی سن نیچون زاغی قتل ایلدك یعنی ای اللهك دوستی اول زاغی که سن قتل ایلدك آنك سرّی ندر واول قنغی صفتك ازالهسنه وقلعنه اشارتدر ﴿ مثنوی ﴾ بهر فرمان حکمت فرمان چه بود * اندکی زاسرار آن باید نمود) (فخذ اربعة من الطیر فصرهن) امرینه امتثالدن اوتری ایدی پس امر وفرمانك سر وحکمتی نه ایدی آنك اسرارندن بر ازجق کوسترمك کرکدر یعنی اندن بر مقدار طالبنه بیان ایلمك لازمدر تاکم مستفید اولهلر ﴿ مثنوی ﴾ کاغ کاغ ونعرهٔ زاغ سیاه * دائما باشد بدنیا عمرخواه) زاغ سیاهك نعرهسی وکاغ وکاغی یعنی فریادی واونمسی دائما دنیاده طول ودراز عمر طلب ایدیجی اولور کاغ کاغ زاغ آوازنه دیرلر آنك همیشه اوتمسی کندی ایچون دنیاده طول ودراز عمر طلب ایتمسی ایچون ایمش زاغ کبی روسیاه وجیفه خوار اولنلر عمرخواه اولمسی دخی بونك کبیدر ﴿ مثنوی ﴾ همچو ابلیس ازخدای پاك فرد * تاقیامت عمر تن در خواست کرد * کفت انظرنی الی یوم الجزا * کاشکی کفتی که تبنا ربنا) زاغ خدای پاك فرددن ابلیس کبی قیامتهدك تنك عمر وبقاسنی استدی نته کم اول ابلیس دیدی الهی بکا مهل ویر یوم جزایهدك کاشکی بویله دیمکدن فراغت ایدوب تبنا ربنا دیدی یعنی ای بزم پروردکاریمز بز ایتدیکمز عصیان وخطادن سنك جانبکه تائب اولدق ورجوع قیلدق دیدی بو آیت کریمه سورهٔ اعرافده وصادده واقعدر (قال رب انظرنی) ای امهلنی ولاتمتنی (الی یوم یبعثون) یوم قیامتهدك (قال انك من المنظرین) جناب حق دیدیکه تحقیقا سن مهل ویرلشلردنسن ای شیطان ﴿ مثنوی ﴾ عمر بی توبه همه جان کندنست * مرك حاضر غائب ازحق بودنست * عمر ومرك این هردو باحق خوش بود * بی خدا آب حیات آتش بود) توبهسز عمر دوکلی جان چکشمکدر حاضر مرك حقدن غائب اولمقدر یعنی معاصیدن بلکه ماسوادن جناب حقه تائب اولمین کسهنك عمری دوکلی جان چکشمکدر نقد وحاضر اولان موت عند اهل التحقیق حق تعالیدن غائب وبعید اولمقدر اکرچه صورتا زنده وفرخنده ایسهده حقدن غائب اولان کسنه معنا مرده وپژمردهدر حیات وموت بو هر ایکیسی حضرت حقله خوش اولور خداسز آب حیات آتش اولور یعنی بندهنك

حیات ومماتی چونکم لله اوله وحقله حاضر اولدیغی حالده اوله بغایت خوش ولطیف اولور که (قل ان صلوتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین) آیت کریمهسی بو معنایی افاده قیلور خدای تعالینك مشاهدهسز آب حیات فی المثل آتش کبی اولور ﴿ مثنوی ﴾ آن هم از تأثیر لعنت بود کو * در چنان حضرت همی شد عمرجو * ازخدا غیر خدارا خواستن * ظن افزونیست وکلی کاستن) اول هم لعنتك تأثیرندن ایدیکه اول ابلیس انجلاین عالی حضرتدن عمر طلب ایدیجی اولدی یعنی حق تعالینك انی طرد ورد ایلمسنك تأثیر وعلامتندن ایدی اول حالت که آنك درکاهنده آنك رضاسنی وقربتنی استمکی قویوب عمر طلب ایلدی پس برکسه دخی عین معصیتده خدای تعالیدن مجرد کندی نفسنك حظی ایچون عمر طلب ایلسه بوندن معلوم اولور که اول کمسیه حق تعالینك لعنت وقهری واردرکه آنك عمر استمسی اولعنتك تأثیر ندندر حضرت خدادن حضرت خدانك غیرینی استمك افزونلق ظنیدر وبالکلیه اکسلمکدر یعنی خدای تعالینك جانبندن وقرب ووصالندن ومشاهدهٔ جمالندن غیرینی طلب ایلمك اکرچه زیادهلك قصوریدر ولیکن معنا کلیتله اکسلمك وناقص اولمقدر ﴿ مثنوی ﴾ خاصه عمری غرق در بیکانکی * درحضور شیر روبه شانکی * عمر بیشم ده که تاپستر روم * مهلم افزون کن که تا کمتر شوم * تاکه لعنت را نشانه او بود * بدکسی باشد که لعنت جو بود) علی الخصوص بیکانهلکده غرقه بر عمر شیرك حضورنده روبه شانهلك عین معصیت ومخالفته مبتلا ایکن حقدن عمر طلب ایلین کسه معنا بویله دیمش اولور الهی بکا عمری زیاده ویرکه پسترکیدم بکا زیاده مهل ویرکه کمتر اولم تاکه لعنته نشانه اول اوله پس بدو قبیح شول برکسه اولور که لعنت استیجی اوله یعنی تأثیر لعنت الهیدن اولدی شول حالت که حضور حقده عمر طلب اولنه خصوصا شول بر عمرکه بیکانهلکده ومخالفت ومعصیتده غرق اوله شیر حقیقتك حضور عزتنده دلکولنمك وحیله وخدعهلر قیلق اوله روبه شانکی دلکولنمك معناسنه اولور برکسه معصیت ومخالفته مبتلا ایکن حقدن عمر طلب ایلمسی بو معنایی مستلزم وشونکتهیی موهم اولور که حق تعالی حضرتلرینه دیر خدایا بکا عمری زیاده ویرتاسکا معصیت ایدوب مدبر اولهیم وسفلیلرك کیدهیم وبکا مهلتی زیاده ایله تاروز بروز ناقص اولهیم ونیجه خطا وذنوب تحصیل قیلهیم تاکم بویله عمر استین کسه لعنت حقه نشانه اوله غایتله فاسد وقبیح کمسه شول برکسهدرکه حضرت حقدن لعنت جوا اوله یعنی معصیت اشلمکدن اوتری عمر طلب ایتمك عمر واسطهسیله کندوبی حضرت حقدن بعید قیلمقدر ﴿ مثنوی ﴾ عمر خوش در قرب جان پروردنست * عمر زاغ از بهر سر کین خوردنست)

* عمر بيشم ده كه تا كه مى خورم * دائم اينم ده كه پس بدكو هرم * كرنه كه
خوارست ان كنده دهـان * كوبدى كز خوى زاغم وارهـان) خوش اولان
عمر قرب الهيدن جان بسلمكدر اما زاغك عمرى سركين يمكدن اوتريدر كه اوزاغ
لسان حالله دير بكا زياده عمر وير كه تا زياده نجاست يم دائما بكا بونى وير كه بن زياده
بدكوهرم اول اغزى قوقمش اكر كه خوار دكل ايسه ده ديرايديكه بنى زاغلق خويندن
كيرو قودر يعنى عمر خوش اولدر كه حق تعاليك قرب ووصالنده ومشاهدهٔ
جمالنده جانى تجليات لطفيه وفيوضات جماليه ايله بسلمك و تربيه ايلمكدر اما
زاغ كبى اولان اهل دنيانك واصحاب نفس وهوانك عمرلرى نجاست كبى اولان
حرامى يمكدن اوتريدر كان بوزاغ مشرب اولان اهل دنيا واصحاب نفس وهوا
ديرلر الهى بزه عمرى زياده وير كه تا سركين ونجاست منزلهسنده اولان حرامى
وجيفه يى چوق يهلم همان بزه دايم بونى وير زيراكه بزبد بخت وبدكوهر زيرا اهل
سعادت اولمغه وسنك رضاى شريفكى بولمغه وجمال لطيفكى مشاهده قيلمغه
لياقتمز يوقدر اكر اول اغزى قوقشلر نجاست يبجى اولميهلردى حضرت حقه شويله
مناجاب ايدوب ديرلر ديكه الهى زاغ كبى كه خوار اولقدن ونجاست يمك
مرتبهسنده قالمقدن و سنك جانبكه معصيت قيلمقدن بنى خلاص ايله ديرلردى
(مناجات) مثنوى ای مبدل كرده خاكى رازر * خاك ديكر رابكرده بو البشر
* كار تو تبديل اعيان وعطا * كارمن سهوست ونسيان وخطا * سهو
ونسيارا مبدل كن بعلم * من همه خلمم مراكن صبروحلم) اى برخاك تيره يى زر
خالصه مبدل ايلمش پادشاه برغيرى خاكى بو البشر ايلمش الهى اويله قادر مطلق
سنكه برخاكى زرخالص وهم آدم عالى رتبت ايلرسن اى خدا سنك كارك تبديل اعيان
ايلمك وعطا قيلمقدر بنم كارم سهوونسيان وخطادر الهى سهو ونسيانى علمه
تبديل ايله بن دوكلى خلم كبى مستكرهو قبيحم بنى صبر وحلم صاحبى ايله خلم خاء معجمهنك
كسريله سومكه ديرلر مثنوى اى كه خاك شوره راتونان كنى * وى كه نان مرده
راتوجان كنى) اى خداسن كه خاك شوره يى نان ايلرسن واى خداكه مرده وبى
روح نانى جان ايلرسن يعنى نان پاره يى انسانه غدا ايدوب انى قدرتله تبديل ايدوب
جان پاره ايلرسن مثنوى اى كه جان خيره راره بر كنى * وى كه بيره راتو پيغامبر
كنى) الهى سن شول قادر پادشاهسن كه خيره وعاجز اولان جانى مرشد
ورهبر ايلرسن واى شول پادشاه كه بيراه اولان بندهكى سن پيغمبر ايلرسن يعنى علم
بيلين وطريقه اكاه اولمين بندهكه علم ويروب وطريق حقه اكاه قيلوب انى صاحب
دعوت واهل نبوت ايلرسن نتهكم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه
وسلم حقنده (ووجدك ضالا فهدى) بيوردى و بر آخر محلده دخى (ماكنت

تدرى ما الكتاب ولا الايمان) بيوردى مثنوى هركه سازد زين جهان
آب حيات * زوترش از ديكران ايد ممات * ميكنى جزو زمين از آسمان *
مى فزايى در زمين از اختران) هر شول كسه كه بو جهاندن آب حيات دوزه اكا
ممات غيريلردن تيزرك كلورسن شول قادر مطلق سنكه زمينك جزوينى آسمان ايلرسن
زمينده اخترلردن نيجه نتايج وآثار زياده ايلرسن زوترش زود تراش تقديرندهدر يعنى
هر شول كسه كه آب حياتى همان بو جهاندن دوزه وعيش ونوش ولذاتى آنجق
بو عالمده آله غيرى كسهلردن اكا اولوم تيزرك كلور شو اعتبار ايله كه انك جان
ودلى وبدنى اولمزدن اول مرده حكمنده اولور اكرچه آنك بدنى زنده ايسهده كندى
موتادن عد اولنور ولهذا قال عليه السلام اياكم ومجالسة الموتى قالوا وما الموتى
يارسول الله قال اهل الدنيا) وبيت ثانيده جزو زميندن مراد نوع انساندن
انبياى عظام عليهم السلام اولوب اسمان در اسمان تقديرنده ومصرع ثانيده
اخترلردن مراد آسمانك اخترلرى اولمقده جائزدر اكر اخترلردن مراد آسمانده
اولان اخترلر اولورسه انلرك آثار ونتايجنى زمينده زياده ايلرسن ديمك اولور
وزمينده اولان اخترلردن مراد اوليا وعلما اولسه دخى جائزدر الهى سن قادر
پادشاهسن كه زمينك جزوندن اولان ادريسى وحضرت عيسى ومحمد مصطفى
صلوات الله عليهم اجمعين حضراتنى آسمانده ساكن ايلرسن وزمينده واسمانده
اولان اخترلرك اثارنى زياده ايلرسن ياخود معنى زمينده فلك معنوينك اخترلرى اولان
اوليا وعلماده نيجه وليلر وعالملر مصابيح الارض ايلرسن نتهكم بو حديث شريف
بو معنايه دلالت ايلر قال عليه السلام العلماء مصابيح الارض و قال عليه
السلام العلماء فى الارض كمثل النجوم فى السماء مثنوى ديدهٔ دل
كو بكردون بنكريست * ديد كاينجا هردمى مينا كريست) ديدهٔ دل كه
او كردونه نظر ايلدى اول ديده كورديكه بو مرتبهده هر دم ميناكرلك واردر يعنى
شول كوكل كوزى كه بو عالم شهادت مرتبهسنده هر نفسده ميناكرلك كوردى
يعنى حق تعالى هراندە نيجه شانله تجلى قيلمسنى واشيابى آناً فآناً مبدل ومحول اولمسنى
مشاهده قيلدى مثنوى قلب اعيانست واكسير محيط * ايتلاف
خرقهٔ تن بى مخيط) قلب اعياندر وپر اكسير محيط درتن خرقهٔ بى مخيط ايتلاف مخيط
سوزنه ديرلر ديكمك معناسنه دخى استعمال ايدرلر قلب بونده تبديل معناسنهدر
اعيان ذوات معناسنهدر اكسير جوهر كيميادر بونده قدرت الهيدن عبارت
اولور توضيح معنى بويله ديمك اولور بوتن خرقهسنك ايتلافى وبى سوزن
اجزاسنك برى بريله اتصال واتحادى تبديل اعيان ايلمكدر وجمله يى محيط
را كسير اعظم وقدرت كامله وحكمت بالغهدر مثنوى توزان دوزيكه

درهـت امدی * آتشی یاخاك یابادی بدی * كر بران حالت ترا بودی بقا * كی رسیدی مرترا این ارتقا) سن اول بر كوندنكه وجوده كلدك بر آتش یاخاك ویا بر باد ایدك اكر اول حالت اوزره سكا بقا اولیدی بو ارتقاسكا قچـن ایریشور دی یعنی سن شـول بر كوندنكه وجود مرتبه سنه كلدك بهر حال عناصر اربعه دن بری ایدك یا آتش یا آب و یاخاك ویاخود باد ایدك حق تبارك وتعالی سنی بو عناصر اربعه مرتبه سندن دست قدرتله موالید ثلاثه مرتبه سنه كتوردی وسنی سلالهٔ طیندن نطفه مرتبه سنه كتوروب اندنصكره رحم مادرده برنیجه مدت ساكن قیلوب اندنصكره علقه اندنصكره مضغه مرتبه سنه كتوروب اندنصكره عظام واكا لحم لباسنی كیدوروب اندنصكره اكا نفخ روح ایلیوب اندنصكره رحم ماردن سنی اخراج ایلیوب حاصل كلام طور ابعد طورسنی طفولیت مرتبه سنه كتوردی وعقل وادراك و یروب انسان مرتبه سنه یتوردی اندنصكره اكر اول عناصر اربعه مرتبه سنده قالیدك باقی اولیدك بوسكا انسان مرتبه سنه ارتقا ایلمك قچن میسر اولوردی وسن بو احسن التقویم اولان صورت انسانیه یی نوجهله بولوردك ﴿ مثنوی ﴾ از مبدل هستی اول نماند * هستی بهتر بجای آن نشاند * همچنین تا صد هزاران هستها * بعد یكدیكر دوم به ز ابتدا) مبدل حقیقینك تبدیلندن اولكی وارلغك قالدی اولی و بهتر اولان وارلغی اول اواكی فانی اولان وارلغك برنه نصب ایلدی بونجلاین صد هزاران هست ووار لقلره دك بری برند نصكره ایكنجیسی ابتدادن یك یعنی اول مبدل حقیقینك تبدیلندن سنك ابتدای حالده اولان وجودك وهیئاتك قالمدی اول فانی اولان وجودك وهیئاتك بقاسنه اول مبدل حقیقی اولی و بهتر اولان وجودی وهیأتی نصب ایلدی بو اسلوب اوزره نیجه یوز بیك هیأته و صورته كانجیه دك و بو مرتبهٔ انسانیته ایرنجیه دك طور ابعد طور هر واصل اولدیغك مرتبه نك ثانیسی اولكیسندن اولی واعلی در ﴿ مثنوی ﴾ از مبدل بین وسایط را بمان * كز وسایط دور كردی ز اصل ان * واسطه هر جا فزون شد وصل جست * واسطه كم ذوق وصل افزون ترست) مبدلدن كور و سایطی قوزیا وسایطه نظرا ایلمكدن واول وسایطك اصلندن دور اولورسن هرنه یرده كه واسطه زیاده اوله وصل هجرادی واسطه كم اوله ذوق وصل افزونتردر یعنی چونكم قضیه بویله در تبدیلات و تغییراتی مبدل حقیقیدن كور وسایط واسبابی ترك ایله زیراكه وسایط واسبابه نظر ایلمكدن اول وسایط واسبابك و یا تبدیلات وتغییرتك اصلندن دور اولورسن وحقیقتدن مهجور قالورسن هرنه یرده كه وسایط واسباب زیاده اوله حقیقته وصولدن زائل اولور وكیرو قورز یراو وسایط واسباب وجه مقصوده حجاب ونقابدر پس انلرك ناقص اولمسی مقصودك ذوق وصالنك

زیاده اولمسنه سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ از سبب دانی شود كم حیرتت * حیرتیكه ره دهد در حضرتت) سبب دانلقدن سنك حیرتك كم وناقص اولور انجلاین بر حیرتكه حضرت حقه سكا یول و یرر یعنی هر باركه اسبابه زیاده مشتغل اولسك وانی زیاده بیلسك اول اسباب بیلمكدن سنی حضرت حقه وسیله وموصله اولان حیرت ناقص اولور و سنك روحك حضرت حق مشاهده قیلقدن محروم قالور اول سندن ناقص اولان حیرت محموده بر حیرتدر كه حضرت نبی اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم آنك زیاده لكنی حضرت حقدن طلب ایدوب اللهم زدنی فیك تحیرا دیو دعا ایدرلردی ﴿ مثنوی ﴾ این بقاها از فناها یافتی * از فنایش رو چرا برتافتی * زان فناها چه زیان بودت كه تا * بر بقا چفسیده ای نافتا) بو بقالری فنالردن بولدك فنادن پس نیچون یوز دوندردك اول فنالردن سكا نه زیان اولدیكه تا بقایه یا پشمش سن ای بی جوانمرد بو معنی نسخه نافتا اولسیغی اوزره در اما اكثر واصح اولان نسخه لرده نافقا واقع اولمشدر نافقا جربز بوغه دیرلر یربوغ یرفاره سنه دیرلر بو راده یربوغدن مراد نفس اولوب نافقادن مراد آنك وجودی اولور كه نفسه محل وخانه واقع اولمشدر كاه اولور كه نافقا یربوغ معناسنه دخی استعمال اولنور و توضیح معنی بویله دیمك اولور كه ای بنی آدم سن بو بقالری تا ابتدای حالدن بری نقدر اطوار و منازله اوغردكسه اول اطوار و منازلك احكامنی ومقتضیاتنی فنا ایتمكلكدن بولدك وهر مرتبه یی ترك ایلیوب آنك حكمنی و مقتضاسنی فانی ایتمكله اندن اعلا مرتبه یه كلدك وانكله انسیت قیلدك كه اول بو جمله دن مرتبهٔ انسانیه در پس بو مرتبهٔ انسانیتدن دخی فانی اولمقدن دخی نیچون یوز دوندررسن و اعراض قیلورسن وفنا و لمقلقلردن سكا نه زیان اولدی تا بو مجازی اولان بقایه یاپشمش سن وتعلق ایتمش سن ای یرفاره سی و یاخود ای خانهٔ یربوغ اكر بو بقادن دخی اختیار كله فانی اولورسك بقای ابدی وحیات سرمدی بولورسن ﴿ مثنوی ﴾ چون دوم از اولینت بهترست * پس فنا جوی ومبدل را پرست * صد هزاران حشر دیدی ای عنود * تا كنون هر لحظه تا بد و وجود) چون ایكنجی وجود سكا اولكیدن بهتردر پس فنا استه ومبدله طاب صد هزاران حشر كوردك ای عنود شمدیه دكین هر لحظه وجودك ابتداسندن پرست بونده امر در طاب معناسنه یعنی چونكم ایكنجی وجود سكا اولكی وجود دن بهتردر مثلا نطفه دن علقه وعلقه دن مضغه ومضغه دن حیات بولوب جنین مرتبه سی اندنصكره رحم مادردن طوغوب طفل اولمق اندنصكره عاقل و بالغ اولمق مرتبه لری وحالتلری بری برندن اولی و بهتر اولدیغی هر عاقلك معلومیدر پس لازم كلدیكه بو وجود دن دخی

فنا اولمغی امته ودائم و باقی اولان مبدل حقیقی‌یه پرستش ایله تا آنك قربنه واصل اوله‌سن وبقا بوله‌سن وفنا اولمق مرتبه‌سندن قورتله‌سن ای عنود انسانیت مرتبه‌سنه کلنجیه دك نیجه یوز بیك حشر کوردك که هر مرتبه‌دن اولنجه واولی ترك قیلمینجه واول صورتدن فانی اولنجه بر آخر مرتبه‌یه واصل ونائل اولمدك حشرك معناسی ایسه اول اولمك واولد کدنصکره تکرار حیات بولوب بر آخر مرتبه‌جمع اولمقدر پس هر بر مرتبه‌یه که کلدك اولکی مرتبه‌دن اولد کدنصکره کلدك پس مرتبهٔ انسانیته کلنجیه دك نیجه کره دیرلمش وحشر کورمش اولورسن ابتدای وجودن بو مشهد انسانیه کلنجیه دك وعاقل و بالغ اولنجیه دك نظر حقیقت بینله نظر اولنسه هر لحظه ده حشر ونشر سرنی مشاهده ایلردك پس بو جسد انسانینك بدو وجودندن مرتبهٔ انسانیته کلنجیه دك سیر ایلدیکی منازله اجمالا بو بیتلر له اشارت ایدوب بیورر ❊ مثنوی ❊ از جمادی بی خبر سوی نما ❊ از نما سوی حیات وابتلا ❊ باز سوی عقل و تمیزات خوش ❊ باز سوی خارج این پنج وشش) جماداقدن بی خبر اولدیغك حالده نما جانبنه نمادن حیات وابتلا جانبنه کلدك کیرو عقل جانبنه وخوش تمیزلر جانبنه کیرو بو پنج و ششك خارجی جانبنه کلدك یعنی معادن مرتبه‌سندن بی خبر وغافل اولدیغك حالده نباتات مرتبه‌سنه کلدك وآنده نشو ونما بولدك ونشو ونما مرتبه‌سندن حیوانیت مرتبه‌سنه کلدك و نیجه احواله مبتلا اولدك کیرو طور ابعد طور نطفه‌لك وعلقه‌لق ومضغه‌لق مرتبه‌لرندن کچوب رحم مادردن تولد ایلیوب عقل جانبنه واطیف تمیزلر مرتبه‌سنه کلدك آندن دخی کچوب کیرو بو بش حواسك وشش جهاتك خارجنده اولان عالم جانبنه کاورسن اکر سلوکله قطع مراتب ایدوب بو دنیاده بو عالم معنایه وصل اولمدکسه عاقبت اولد کدنصکره کاوب واصل اولورسن وانبیا علیهم السلام واولیای کرامك مشاهده قیلدقلری عالم حقیقی بی سن دخی مشاهده قیلورسن ❊ مثنوی ❊ تا لب بحر این نشان پایهاست ❊ پس نشان پا درون بحر لاست ❊ زانکه منزلهای خشکی زاحتیاط ❊ هست دهها و وطنها ورباط) بحرك کنارنه دکدر بو پایلرك نشانی پس بحرك درونده نشان پای لادر زیرا که خشکه منسوب اولان منازل احتیاط واهتمامدن اوتری کویلر ووطنلر وکاروانلر واردر خشکدن مراد بو عالم صورتدر و بحردن مراد عالم معنی وحقیقتدر ونشان پادن مراد روحك هر منزلده اولان اثر و علامتیدر وتوضیح معنی بودرکه جمادلك مرتبه‌سندن مرتبهٔ انسانیته کلنجیه دك که مرتبهٔ انسانیتدر دریای حقیقتك کناری مثابه‌سنده در هر نقدر منزل ومرتبه وار ایسه پای روحك انده نشان واثرلری واردر و بو منزل ومرتبه‌نك هر بری نشان پای کبیدر وایشلمش یول کبیدر

پس لب دریای حقیقت اولان مرتبهٔ انسانیتدن اوته‌سی بحر وحدتدر انده نشان پای اولمز ومرتبه ومنزل تصوره کلمز اکرچه اعتبار ایله بعض مرتبه اطلاق اولنورسه ده ینه بی نشان اولمقدن خالی اولمز اما بو عالم صورتده مراتب ومنازل ظاهر واشکار اوضع اولنمشدر زیراکه خشکه منسوب اولان عالم صورتك منزللری سالکاره ورهرولره احتیاط واهتمامدن اوتری مقاملر وموطنلر ومنزللر تعیین اولنمشدر تاکه رهرو اولانلر کسه‌لر نه مرتبه‌دن نه مرتبه‌یه کلدی بیله ونه موطندن نه کونه موطنه سیر قیلدی کاه اوله ونه منزلدن انتقال ایلیوب نصل منزله کاوب واصل اولدیغنی فهم قیله بو منازل ومراتب هنوز بحر حقیقته واصل وداخل اولمین رهرولره سیرلرنی وترقیلرنی بیلدکدن اوتری یدرچونکه بحر حقیقته واصل اوله آنك مراتبی ومنازلی معنویدرانی نور معرفتله بیلور ودیدهٔ بصیرتله او مرتبه‌لری بری برندن تمییز قیلور ❊ مثنوی ❊ باز منزلهای دریا در وقوف ❊ وقت موج وحبس بی عرصه وسقوف ❊ نیست پیدا آن مراحل را سنام ❊ نی نشانست ان منازل رانه نام) کیرو دریانك منزللری وقوف وقتنده وحبس وقتنده عرصه سز وسقوفسزدر بعض نسخه‌ده بو مصرع وقت موجش بی جدا روبی سقوف واقع اولمشدر بو تقدیرا وزره معنی دریانك موجی وقتنده جداروسقوف ولمزدیمك اولور اول دریاده اولان مراحلك سنامی پیدا دکلدر اول منازلك نه نشانی وار ونه نامی واردر و قوف بوندە توقف معناسنه اولمقده جائزدر اما شعور واطلاع معناسنه اولمق دخی اولیدر سقوف سقفك جمعیدر سنام دوه‌نك اور کجنه دیرلر بونده علامت محسوسه‌دن و بو کسکدیه‌دن عبارت اولورو توضیح معنی وتمهید فحوا بویله دیمك اولورکه ظاهرده اولان دریانك منازل ومراحلی محسوس اولمیوب عقلله ادراك اولندیغی هر عاقلك معلومیدر زیرا انده عرصه وجدار وسقوف یوقدرکه بر کشتی بر محلده توقف ایلدکده قنغی منزلدن قنغی منزله کلدیکنی بیله ونه مرحله‌دن نه مرحله‌یه سیر قیلدیغنی حس ایلیه وادراك قیله زیرا دریانك اشکاراو علامت و براثاری یوقدر واول دریانك منازل ومراحلنك نشان ونامی یوقدرکه اکا بو فلان نشان و بو فلان سنامدر دیو تسمیه قیلنه بوندن مراد جزیره‌لری وساحللری مرئی ومشهود اولمین بحر عماندرکه کشتیبانلر اکا سفر ایلدکده منازل ومراحلنی ونقدر منزل قطع ایلدکلرنی عقل و علملر یله بیلورلر بو حسه ظاهرده اولان علامت وآثارله بلمك قابل اولمز پس بو بیتلر دریای حقیقته مثال اولمق طریقیله دینلمشدر چونکه بحر ظاهرده منازل ومراحل تصوری ممکن اولمجق بحر معناده هم منازل ومراحل تصوری ممکن وقابل اولمز زیرا دریای حقیقته

واقف اولدیغی حینده و یاخود اکا واصل اولوب انده توقف قیلدیغی دمده آنك
تموجی وقتنده یعنی ظهوراتی وتجلیاتی غالب اولدیغی حینده مراتبك عرصه
وجدار وسقوفی قالمز وانده اول مراحلك سنام وعلامتی واول منازلك نشان ونامی
هم قالمز لاموجود الا الله سری ظهوره کلور و بوراده رائی ومرئی و بحر وسایر
وکشتی عین واحد اولور پس عین واحده ده مراحل ومراتب ومنازل اعتباری
قالمز اکر سؤال اولنورسه که مشایخ صوفیه خود مراتب الهیه ومنازل وجودیه
اثبات ایلمشلردر مثلا مرتبهٔ احدیت ومرتبهٔ واحدیت ومرتبهٔ اعما ومرتبهٔ اسما
وصفات ومرتبهٔ اعیان ثابته ومرتبهٔ الوهیت و ربوبیت و بونلر امثالی مرتبه لر اعتبار
ایلمشلردر وسالك سیر الی الله دنصکره سیر مع اللهه وسیر باللهه وسیر فی اللهه اندنصکره
سیر عن اللهه وارر دیمشلردر پس عالم معناده بحر حقیقیده دخی مراتب ومراحل
ثابت اولمش اولور اویله اولیجق اول بحر حقیقیده مراتب ومراحلك علامت
وسنامی واطوار منازلك نشان ونامی قالمز دیمك نیجه ممکن اولور جواب بودرکه اولا
بو دریای حقیقیده مراحل ومنازل اولمز دیمك عالم صورتده اولان مراحل ومنازل
محسوسه کبی اولمز بلکه مراتب ومراحل معقوله ومعنویه اولور دیمکی افاده قیلور
و برجواب دخی بودرکه وقت موجش بی جدار و بی سقوف بیوردیلر اول دریای
حقیقینك تموجی ظهور وغلبه دن عبارت اولور پس معنی اول دریای حقیقینك
منازل ومراحلی انده واقف اولدقده واو تموج ایدوب ظهور وغلبه قیلدقده جدار
وسقوفدن اثر قالمز ومراحل ومنازلك نام ونشانی اولمز بلکه همان عین وحدت
مطلقه وهویت الهیه ظهوره کلور پس عین وحدت مطلقه ده منازل ومراحل
واواسط وسواحل تصوری ممکن اولمز بلکه بوجمله مراتب ومراحلك اعتباری اول
دریای حقیقینك ظهور وغلبه سی اولمدیغی اعتبار ایله فرض وتقدیر اولنور یوخسه
عین وحدته روح مستغرق اولدقده مراتب ومراحل کورمکدن ازاد اولور ونجات
بولور ﴿مثنوی﴾ هست صد چندان میان منزلین * ان طرفکه از نما تا روح
عین) حاصل کلام ایکی منزلك اراسنده صد چندان مراتب واردر اوطرفده که
نمادن روح عینه دك روح عین بونده یا عین روح تقدیرنده اولور و یاخود عیندن
مراد ذات اولوب ذاته مضاف اولان روحه دك اضافی اولور وحاصل کلام وتقدیر مرام
بویله دیمك اولور که جماد مرتبه سندن نما مرتبه سنه ونما مرتبه سندن روح اضافی مرتبه سنه
کلنجیه دك اول طرفده شو ایکی منزلك مابیننده نیجه یوز مراتب ومراحل واردر که سن
اول مرتبه لری بر مرتبه سندن بری طورا بعد طور قطع ایلیوب عاقبت مشهد انسانه
کلدك عاقل وبالغ اولوب روح اضافی صاحبی اولدك اکر بصر بصیرتله نظر ایلسك نقدر
مراتبه اوغرامشسندر ونقدر مرحله ومنزله یی ترك ایدوب برآخر مرتبه یه کلمشسندر
بیلوردك ونقدر مرتبه لری وصورتلری وهیأتلری فانی وزائل ایلیوب نه هیأت وصورته

کلدك واندنصکره نه مرتبه یه واصل اولدك اکاه اولوردك ﴿مثنوی﴾ از فناها
این بقاها دیده * بر بقای جسم چون چفسیده) بو بقالری سن فنالردن کورمشسن
بو جسمك بقاسنه نیچون یاپشمشسن یعنی ای زاغ مشرب سن بو انسان مرتبه سنه
کلنجیه دك بو بقالرك جمله سنی سابقده مقید اولدیغك مرتبه لرك فناسندن کوردك
وانلری ترك ایتمکله بو مرتبه یه ایردك فاذا کان کذلك بو جسمك مجازی اولان حیات
بقاسنه نیچون محکم تعلق ایلدك اکر اختیارکله طلب عمر وبقای جسمانی ایلمکدن
کچوب بو عمرکی طاعت الهی یولنده خرج ایلرسك بقای ابدی وحیات سرمدی
بولورسن ﴿مثنوی﴾ هین بده ای زاغ این جان باز باش * پیش تبدیل خدا
جانباز باش * تازه می کیر وکهن را می سپار * که هر امسالت فزونست از سه پار)
اکاه اول ای زاغ بوجانی و یر باز اول خدانك تبدیلی او کنده جانباز او تازه یی طوت
وکهنه یی تسلیم ایله زیرا سنك هر بر یلك کچن یلك اوچندن زیاده در پار بلدر وکچن
سنه یه دیرلر سه پار کچن سنه نك اوچی دیمکدر یعنی ای زاغ سیرت وغراب طبیعت
اولان طالب حیات جسمانی اکاه اول روح حیوانی یی الله یولنده حسن اختیارکله
ویر شاهباز طریقت اول خدای تعالینك تبدیل وتحویل ایلمسنك قتنده جانکی
اوینادیجی اول تاکم بو مجازی وفانی اولان جاندن سنی خلاص ایدوب آنك بدلی سکا
جان باقی وحیات حقیقی روزی قیله بو اسکیمش وغموم وهموم ایله فرسوده اولمش روح
حیوانی یی طاعت حقه ومحبت وجود مطلقه تسلیم وسپارش ایله وآنك مقابله سنده
تازه ولطیف حیات طیبه و بقای ابدیه ال زیرا سنك هر یلك کهنه وفرسوده اولنی
بدل ایلدیکك تقدیرجه کچن سنه نك اوچندن افضل وتازه لك بولمقده اکمل اولور
﴿مثنوی﴾ کر نباشی نخل وار ایثار کن * کهنه بر کهنه نه وانبار کن *
کهنه وکندیده و پوسیده را * تحفه می بر بهر هر نادیده را) مثلا اکر نخل کبی
ایثار ایدیجی اولمیه سن کهنه یی کهنه اوزره قو وانبار ایله کهنه وکندیده و پوسیده یی
هر اعمادن اوتری هدیه وتحفه ایلت یعنی خرما اغاجی کبی اکر مالك اولدیغك شیلری
جاندن وخاندن وماندن وخوان ونادن هر نه ایسه بذل ایثار ایدیجی اولمیه سن اسکی
اسکی اوزره قویوب در انبار ایله که سکا اول کهنه اولان تحفه اولسون کهنه کندیده
و پوسیده اولان شیلر کیدر پس سن بو اسکی وقوقمش وچوروش شیلری حقیقتده
بر متاع فاخر وجان طاهر زعم ایلیوب هر نادیده اولان کمسه لره تحفه ایلت وانلره
او کهنه وکندیده اولان متاعك هر نه قیلدن ایسه عرض ایله انلر دخی آنك حقیقت
حالنی کورمیوب پسند ایلسونلر وسکا آفرین ونه رعنا متاع فاخر وجان طاهر
صاحبیسن دیو سویلسونلر بو بیتلر اهل دنیایه واصحاب زرق وریایه تعریض
اولمق طریقیله دینلمشدر ﴿مثنوی﴾ انکه نو دید او خریدار تو نیست *

صيد حقست و گرفتار تو نيست هر كجا باشند جوق مرغ كور * بر تو جمع آيند

اى سيلاب شور* تا فزايد كورى از شورابها * زانكه آب شور افزايد عما) اول
كسه كه نو وجديد كوردى اول سنك خريدارك دكلدر اول حق تعالينك صيدى در
سنك گرفتارك دكلدر هر قنده كه كور قوشلر چوق اوله اى سيلاب شور انلر سنك
اوزر يكه جمع كلورلر تاكم شور آبلردن انلرك كورلكى زياده اوله زيرا آب شور
كورلك زياده ايلر يعنى اى اهل دنيا واى اصحاب زرق وريا اول عاشق صادقلر كه
ارزاق جديده يى كورديلر ونو نو ظهوره كلان ارزاق پسنديده يه نظرا ير كورديلر
سزك مشترى وخريدار كزدكالردر انلر خداى تعالى يه شكار اولمشلر و آنك جمال
وكمالى مشاهده سنك سيرنده قالمشلردر سنك اسير وگرفتارك دكللردر سنك خوان
ونانكه ومال وجاه وعنوانكه دخى مائل دكللردر زيرا سنك خوان ونانك ومال وجاه
ودولت وعنوانك فى المثل آب شور كبى سن وسيلاب شور كبى سن هر نه يرده كور
قوشلر گروهى وار ايسه اى سيلاب شور سنك اوزريكه جمع اولورلر وسنك خوان
ونانكدن وبى معنى اولان دولت وعنوانكدن حظ آلورلر ولذت بولورلر واكا كمال
رغبتله رغبتلر قيلورلر تاكم انلرك كوردل اولمسى اول طوزلى صو كبى اولان خوان
ونادن وزينت وعنواندن زياده اولور زيرا آب شورك خاصيتى اولدر كه كورلكى
زياده ايلر پس آب شور اهل ريانك مزور اولان اعماله وعلوم رسميه صاحبلرينك
بيهوده اولان قيل وقالنه واهل دنيانك ارزاق واموالنه شامل اولور پس بونلره
طالب ومايل اولان شول كور قوشلر كبيدر كه آب شوردن حظ الور ولذت پذير
اولور واول آب شور انلرك ديدۀ دلنى دخى زياده كور قيلور ﴿ مثنوى ﴾ اهل

دنيا زان سبب اعمى دلند * شارب شورابۀ آب وكلند * شوره مى ده كورمى

خر در جهان * چون ندارى آب حيوان در نهان) اهل دنيا اول سببدن اعمادللردر
آب وكلك شورابه سنى ايچيجيلردر اى اهل دنيا واى صاحب ريا جهانده شوره
وير كور صاتون آل چونكم نهانده آب حيوان طوتمزسن يعنى اهل دنيا اول شورابه
كبى اولان حظوظ جسمانيه دن واموال وارزاق دنيويه دن غدا پذير اولدقلرى
ولذت وحلاوت بولدقلرى ايچون كوردل اولمشلر و بى بصيرت قالمشلردر زيرا
بونلر آب وكل مشابه سنده اولان حظوظ جسمانيه ومشتهيات نفسانيه شوراب
سنى نوش ايديجيلردر اى اهل دنيا واى كورلر اوليجى صاحب ريا شور آب كبى اولان
حظوظ جسمانيه يى بو صورت پرست اولان كورلره وير وبو جهانده كوردللرى
صاتون آلوب كندبكه مريد ومحبت وياران قيل چونكم باطنكده آب حيوان
مشابه سنده اولان علم وعرفان وذوق ووجدان طوتمزسن تاكم بو كوردل اولنلره انى
ويره سن وانلر اول آب حيوان كبى اولان علم وعرفانى نوش ايلدكلرنده كورلكلرى

كيدوب بصر بصيرتلرى كشاده اوله تا نيك و بدى فرق ايدوب كوره لر و بو حيات
جسمانيه دن وحظوظ نفسانيه دن فراغت ايدوب كنديلرينى حيات ابديه وسعادت
سرمديه صاحبى اولمق مرتبه سنه ايركوره لر ﴿ مثنوى ﴾ با چنين حالت بقا

خواهى و ياد* همچو زنكى در سيه رو بى تو شاد * در سياهى زنكى زان اسوده

است * كوز زاد واصل زنكى بوده است) اى كوردل بو نجلين قبيح حالله بقا
و ياد اولمق استرسن زنكى كبى سياه رو يلقده سن شاد ومسرورسن سياهلقده زنكى
اول سببدن اسوده در زيرا اول زاد واصلدن زنكى اولمشدر بعض نسخه ده نقطۀ
واحده ايله باد واقع اولمشدر بو تقدير اوزره باد هواى رفعت وحب رياستدن
عبارت اولور يعنى اى اهل دنيا واى صاحب زرق وريا بونك كبى برحالت قبيحه
وصفات خبيثه ايله بو دنياده بقا بولمق و ياد اولمق استرسن ومعمر اولوب رفعت
وعزت صاحبى اولمغى طلب ايلرسن سنك مثالك شول برقره يوزلو عرب كبيدر كه
سياه رو يلقده كندى قباحتندن بى خبر اولوب شاد ومسرور اولور سياهلقده
وزشت روى اولمقده زنكى اولان عرب اندن اوترى اسوده وفارغ البال اولمشدر كه
او اصلندن وزاد و بودندن زنكى اولمشدر بو اجلدن اول حالت ايچره نشو ونما
بولمغله اكا اعتبار قلمشدر اكر اول صورت قبيحه وهيأت خبيثه اكا صكره دن
عارضه اوليدى فرياد وناله قيلوردى وحضرت حقه بو حالت قبيحه يى بندن
ازاله ايله ديو متضرع اولوردى ﴿ مثنوى ﴾ انكه روزى شاهد وخوش

رو بود * كرسيه كردد تدارك جو بود) اول كسه كه بر كون شاهد وخوشرو
اوله اكر سياه اولسه درحال تدارك جو اولور روزيده كه يانكثير ايچون اولوب
معنى بر نيچه كون ديمك دخى جائزدر يعنى اول كسه كه برقاچ كون خوش روى
وشيرين كوى وشاهد لطيف خوى اوله اكر اول كسه سياه روى اولسه
وچهره سى بوزلسه فى الحال تدارك طلب ايديجى اولور زيرا بيلور كه اول حالت
قبيحه بر عارضى حالتدر بعض علاجله ازاله سى ممكندر اما زنكى ٔ سياهروى
تدارك جوى اولمز وآنك دفع وازاله سنه جدوسعى قيلمز انكچونكه سياهرويلق اكا
ذاتيدر پس هر شول كسه كه اصل فطرتده خوبروى ومحبوبجوى اوله اكا صكره دن
اول حالت قبيحه وصفات خبيثه كلوب عارضه اولسه آنك ازاله سنه توبه وانابتله
علاج ايلر اما اول كسه كه فطرتده زشت روى وبدخوى اولسه اول حالت
قبيحه ايچره شاد ومسرور اولوب آنك ازاله سنه تدارك انديشه ايديجى اولمز
﴿ مثنوى ﴾ مرغ پرنده چوماند بر زمين *باشد اندر غصه ودرد وحنين *

مرغ خانه بر زمين خوش مى رود * دانه چين وشاد وشاطر مى دود * زانكه

او از اصل بى پرواز بود * وان دكر پرنده وپرواز بود) مثلا اول اوچوجى قوش

چونکم بر یوزنده قاله اول مرغ غصه ده ودرد وحنینده اولور زیرا کندی خاصیت ذاتیه سی پرنده اولمق ایدی چونکم برعارض حالتله پرنده اولمقدن کیرو قالدی غصه لرده ودرد وحنینده اولدی اما مرغ خانه زمین اوزره خوش وآسوده کیدر دانه چین وشاد وشاطرلر زیراکه اول مرغ خانه اصل وذاتندن بی پروازایدی واول برسی اوچیجی وپرواز ایدیجی ایدی مصرع ثانیده اولان پرواز پرباز معناسنه اولمق وباپرواز کنده تقدیرنده اولمق جائزدر حاصل کلام ای سیاه روی وغراب خوی اولان اهل دنیاسن انکچون بوحالت خبیثه واعمال قبیحه ایچره شاد ومسرور اولمش سندرکه سنك حالك مرغ خانه نك حالی کبیدرکه زمینده قالدیغنه وپروازدن محروم اولدیغنه اصلا غم وغصه سی یوقدر اول کمسه که اصلنده شاه بازکبی عالم رازده پرواز ایدیجی ایدی قضاءالهیله پروبالی شکسته اولوب زمینده قالدی وعالم رازده پرواز ایلمکدن محروم اولدی اول کمسه عظیم غم والمده اولور کندی شهرنده واقرباسی ایچنده ایسه ده غریب اولور پس بوکونه کمسه لره مرحمت وشفقت ایلمك قتی لازم کاور * قال النبی صلی الله علیه وسلم (ارحموا ثلاثة عزیز قوم ذل وغنی قوم افتقر وعالما یلعب به الجهال) بوسرخ شریف حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك بوحدیث شریفنك بیانندەدرکه بیوردی سز مرحمت ایلك اوچ کمسه یه که برسی برقومك عزیزیدرکه ذلیل اولدی ایکنجیسی برقومك غنیسی درکه فقیر ومحتاج اولدی اوچنجیسی شول برعالمه مرحمت ایلك که جهال انکله اوینار یعنی آنی استهزا ایلر وفی الحقیقه صکره دن ذلیل وفقیر اولان کمسه لرك غریب اولمسی ومرحمته لایق اولمسی اکرچه مقرردر اما عالم اولوب قدرنی بیلمز جهالك مابیننه دوشن کمسه نك غربتندن اشدبرغربت دخی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغمبرکه رحم آریدبر * جان من کان غنیا فافتقر * والذی کان عزیزا فاحتقر * اوصفیا عالمابین المضر) حضرت پیغمبر علیه السلام دیدیکه رحم کتورك شول کمسه نك جانی اوزره که غنی اولدی اندنصکره فقیر ومحتاج اولدی مصرع اولده اولان برمصرع ثانیده اولان جانه مربوط اولور برجان من تقدیرنده اولور ودخی شول کمسیه مرحمت ایلك که عزیز اولدی اندنصکره حقیر وذلیل اولدی یاخود مضر مابیننده اولان صافی عالمه مرحمت ایلك مضر میمك ضمی وضاد معجمه نك فتحه سیله عرب قبیله لرندن برقبیله نك اسمیدرکه آنك قومی زیاده احمق ونادانلردر بوراده مجرد جهال ونادان اولان طائفه دن عبارت اولور یعنی یاخود شول صافی وخالص اولان عالمه مرحمت ایلك که جهال ونادان اولان طائفه نك مابیننه واقع اولدی وآنك انلر قدرنی بلیوب استهزا قیلدی پس بعد الاجمال تفصیل ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغمبرکه باین سه کروه * رحم

آریدارنه سنکیدونه کوه) حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دیدیکه بواوچ طائفه یه اکر طاش دکل ایسه کز وطاغ دکل ایسه کز رحم کتورك که بواوچ کروهه مرحمت ایلمك ایماندندر اکرچه بریوزنده اولنلرك جمله سنه مرحمت وشفقت ایلمك لازمدر لیکن بوذکر اولنان اوچ کروهه مرحمت ایلمك الزم واوجبدر ﴿ مثنوی ﴾ انکه اوبعد ازرئیسی خوارشد * وان توانکرهم که بی دینار شد) بری اول کمسه که عزیز ایکن اندنصکره خوار وحقیر اولدی وایکنجیسی اول غنی وتوانکردرکه بی دینار اولوب فقیر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ وان سوم آن عالمی کاندر جهان * مبتلا کردد میان ابلهان) واول اوچنجیسی اول برعالمدرکه جهانده ابله لرك ایچنده مبتلا اوله واول ابله لردن تحقیر واهانت کوره ﴿ مثنوی ﴾ زانکه ازعزت بخواری امدن * همچو قطع عضو باشد ازبدن) زیراکه عزت مرتبه سندن خوارلق کلمك فی المثل عضوك بدندن منقطع اولمسی کبیدر یعنی عزیز ایکن ذلیل اولمق وغنی ایکن فقیر اولمق وعالم صافی ایکن جهال مابیننده قالمق بربدندن برعضوی قطع قیلمق کبیدر بوایسه محنت عظیمه وداهیهٔ کبیره در انکچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی بکت السموات السبع ومن فیهن ومن علیهن والارضون السبع ومن فیهن ومن علیهن لعزیز قوم ذل والغنی قوم افتقر ﴿ مثنوی ﴾ عضو کردد مرده کزتن واپرید * کوبریده جنبد امانه مدید * هرکه از جام الست اوخورد پار * هستش امسال آفت رنج خمار) عضو که تندن کیرو کسله مرده اولور بوبریده اولان حرکت ایلر اما مدت مدیده حرکت ایلمز هرکم که او یلدر الست جامندن شراب عشق نوش ایلدی بو یل آنك خمار رنجنك آفتی واردر پارکچن یل دیمکدر برعضو که فی المثل بدندن منقطع اولسه مرده اولور اکرچه کسلدیکی حینده برمقدار حرکت ایلر اما زمان مدید حرکت ایلمز کذلك هرشول کمسه که کچن سنه لرده الست جامندن ایچدی بو دنیاده بو یللرده اول کمسه ایچون خمار رنجنك آفت وعلامتی واردر یعنی بزم الستده هرشول کمسه که ساقیٔ ازلیدن شراب محبتی نوش ایلدی واول عالمده عضو نوبریده کبی منقطع اولوب بوعالمه کلدی بوعالمده آنك خمارنك علامت وآثاری اشکار وظاهردر اول کمسه استرکه کیرو عالم السته کیده واول شرابك میخانه سنه واصل اولوب اول خمارك رنج وآفتنی کندیدن دفع ایده ﴿ مثنوی ﴾ وانکه چون سك زاصل کهدانی بود * کی مراورا حرص سلطانی بود * توبه اوجوید که کردست اوکناه * اواوکوید که کم کردست راه) واول کمسه که سك کبی اصلندن کهدانه منسوب اوله قچن اکا سلطانلق حرصی اولور توبه یی اول کمسه طلب ایلرکه اوکناه ایلمشدر آهی اول کمسه دیرکه راهی کم وضایع ایلمشدر

يعنى اول كمسه كه اصلندن سك سيرت اوله وكهدان دنيايه منسوب اولمق ازلده انكچون مقدر ومنصور اوله انكچون سلطان معنوى اولمق وملوك اخر ويده اولمغى طلب قلمق نيجه منصور اولوركلبك شانى صمانلقده ياتمق واكا محبت ايتمك اولديغى كبى سك سيرت اولان اهل دنيانك دخى كاروشانى دنيا صمانلغنه محبت ايتمك وانده وطن طوتمقدر اما سلطان معنوى وپادشاه اخروى اولان كمسه لرك كار وشانى بودنيادن رجوع ايتمك وعالم حقيقت جانبنه كتمكدر الحاصل توبه وانابتى اول مطيع ومنقاد اولان مؤمن استركه خطا وكناه اكا حاصل اولدقده آنك دفعنه علاج توبه ايدوكنى بلوب درحال توبه وانابت ايلر اما اول كمسه نك كه خطا وكناه صفت ضروريه سى وخاصيت ذاتيه سى اوله اكا توبه ايتمك احتمالى اولمز وخطا وكناه زوجيت اربعه دن منفك اولمديغى كبى آنك ذاتندن منفك اولمز وبولى دخى او كمسه استر وآه ايلركه اصلنده راه راستده ايدى بعده برخطا ايله يولون يتردى استركه او يوله كله ومنزلنه واصل اوله اما اصلندن كمراه اولان كمسه اول راه راستى استمز وكمراه اولديغيچون آه ايلمز زيرا كمراهلق اكا صفت ضروريه كبى اولمشدر نته كم كنهكارلق بعض آدمه صفت ذاتيه اولمشدر پس اكا توبه ايتمك محال اولور اصلندن ارض حقيقته منسوب وصحراى عالم روحانيته مخصوص اولان اصحاب ايمان وارباب ايقان وعرفان اكر قضا ايله برخطايى قيلسه لر وبركناه مبتلا اولسه لر وبا اهل دنيا ماينته دوشوب انده برنيجه زمان محبوس قالسه لر البته اول ورطه دن كنديلرينى خلاص ايلمكه مجدوساعى اولورلر واول محدثدن نجات بولمغه دعالر وتضرعلر قيلورلر

❊ قصهٔ محبوس شدن آهو بچه در آخر خران وطعنهٔ آن خران برآن غريب ❊
❊ كاه بجنك كاه بتمسخر ومبتلا كشتن او بكاه خشك كه غداى او نيست ❊
❊ واين صفت بندهٔ خاص خداست ميان اهل دنيا واهل هوا وشهوت ❊
❊ كه الاسلام بدأ غريبا وسيعود غريبا فطوبى للغرباء صدق رسول الله ❊

بو شرح شريف وبو بيان لطيف اول آهو بچه نك خرلرك آخورنده محبوس اولمه سنك قصه سيدر واول غريب اوزره اول خرلرك طعنه سيدر كاه آنكله جنك وجدال ايتمكله وكاهى آنى تمسخر ايدوب استهزا ايتمكله واول آهو بچه نك مبتلا اولمسيدر قورى صمانه كه آنك طعام وغداسى دكلدر وبو قصه كه ايراد اولندى وبو حالت وصفتكه ذكر قيلندى خدانك خاص بنده لرينك صفت وحاليدر اهل دنيانك واهل هوانك واهل شهواتك ميانده نته كم حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر وامام مسلم ابو هريره رضى الله عنه حضرتلرندن روايت قيلورلر بو حديث شريفى قال صلى الله تعالى عليه وسلم

ان الاسلام بدأ غريبا وسيعود غريبا كما بدأ فطوبى للغرباء فطوبى للغرباء فطوبى للغرباء بداء مهموزا ظاهر اولدى معناسنه يعنى تحقيقا اسلام غريبا ظاهر اولدى وعن قريب عودت ايلر ظاهر اولديغى كبى يعنى دين اسلامك زمان اولده ظهورى غريب كبى ايدى كمسه رغبت ومحبت ايتمزدى الانادر وقيامته قريب ينه كالاول اوله كمسه اكا رغبت ايتميه الاقليل ما ويا خود مضاف مقدر اوله يعنى ان اهل الدين فى الزمان الاول كانوا غرباء يراهم الناس ولا يخالطونهم وكان تعيشهم بين اقاربهم كتعيش الغرباء فسيكون كذلك فى آخر الزمان طوبا مصدردر طاب يطيب دن بشرى ورجعى كبى يعنى طيب وسعادت غربا ايچوندر ديمك اولور

❊ مثنوى ❊ آهويى را كرد صيادى شكار ❊ اندر آخر كردش ان بى زينهار) برصياد براهويى شكار ايلدى اول امانسز صياد اول آهو بچه يى آخورده ايلدى يعنى مرحمتسزلكدن انى خرلر اخورنده حبس ايلدى

❊ مثنوى ❊ آخرى پر ز كاوان وخران ❊ حبس اهو كرد چون استمكران) كاولردن وخرلردن پرومملو بر آخوره آهويى حبس ايلدى ستمكرلر كبى يعنى ظالملر مظلومى كتوروب برنيجه اشقيانك ماينته حبس ايلدكارى كبى اول صياد دخى انى كتوروب خلاف جنسنك ماينته حبس ايلدى ❊ مثنوى ❊ آهو از وحشت بهرسومى كريخت ❊ او بپيش آن خران شب كاه ريخت) آهو اول آخورده وحشتندن هرجانبه كه قيچردى اول صياد اخشام كلوب اول كاولرك اوكنه صمان دوكدى وانلره غدالرنى ويردى ❊ مثنوى ❊ از مجاعت واشتهاهر كاووخر ❊ كاه را ميخورد خوشتر از شكر) آجلقدن واشتهادن هر كاووخر صمانى شكردن خوشترك رايدى جونكم بو كاولر وخرلر اشتها ايله علف يمكه اشتغال ايلدى ❊ مثنوى ❊ كاه آهو مى رميد ازسو بسو ❊ كه ز دود وكرد كه مى تافت رو) اول آهو بچه برجانبدن برجانبه كاه اوركردى وكاهى صمانك دخان وغبارندن يوزن چويردى ❊ مثنوى ❊ هركه را با ضد خود بكذاشتند ❊ ان عقوبت را چو مرك انكاشتند) هر كيمى كه كندينك ضديله بربرده قوديلر اول عقوبتى عقلا موت كبى ظن ايلديلر زيرا خلاف جنسله مقارنت معنا هلاك وبواردر باخصوص كه جهالله مصاحبت معناده عذاب ناردر (مصرع) حقا كه جاهل صحبتى نار جهنمدن بتر ❊ ديلر خوب ديمشلردر (بيت) چاك خواهم زدن اين دلق ريايى روزى ❊ روح را صحبت ناجنس عذابيست اليم ❊ يعنى سويليلر ايو سويلمشلردر ❊ مثنوى ❊ تا سليمان كفت كان هدهد اكر ❊ هجر را عذرى نكويد معتبر ❊ مى كشم يا خود دهم اورا عذاب ❊ يك عذاب سخت بيرون از حساب ❊ هان كدامست ان عذاب اى معتمد ❊ در قفص بودن بغير جنس خود) تا سليمان عليه السلام ديدى كه اول هدهد اكر بلا اذن بندن

هجران ومفارقت قيلدیغندن اوتری برمقبول ومعتبر عذر دیمه اول هدهدی
یابوغازلیوب قتل ایلرم یاخود اکا عذاب ویررم حسابدن بیرون برمحکم عذاب ویررم
اکاه اول ای معتمد اول عذاب سخت قنغی عذابدر دیرایسك قفسده کندی جنسندن
غیریله اولمقدر یعنی خلاف جنسیله بریرده حبس اولمه‌نك عذاب شدید اولمسنی
شوقصه‌دن معلوم ایله که حتی سلیمان علیه السلام وقتاکم هدهدی تفقد ایلیوب
طیور ماینده بولمدقده سن ایلیوب دیدیکه اول هدهد اکربنم خدمتمدن غائب
اولدیغنه برمعتمد ومعتبر عذر سویلمزسه البته اکا عذاب شدید ایله عذاب ایلرم
وياخود البته انی لاعذبنه عذابا شديدا اولاذبحنه مفسرلر عذاب شدیدی برقاج
معنا ایله تفسیر ایتمشلردر بعضلر بنتف ریشه والقائه فی الشمس دیمکله تفسیر ایتمشلردر
وبعضلر دخی او بالتفريق بينه وبين الفه اوبالحبس مع اضداده دیمکله تفسیر
ایتمشلردر کما قال بعض المشایخ اضیق السجون معاشرة الاضداد ❊ مثنوی ❊ زين
بدن اندر عذابی ای پسر ❊ مرغ روحت بسته با جنس دکر ❊ روح بازست وطبايع
زاغها ❊ دارد اززاغان وجغدان داغها ❊ او بمانده درميا نشان زارزار ❊ همچو
بوبکری بشهری سبزوار) ای پسر سن هم بو بدن جهتندن بر عذابده‌سن سنك
مرغ روحك غیری جنسله باغلنمشدر فی المثل روح بازدر وطبایع زاغلردر اول روح
جغدلردن وزاغلردن داغلر طوتر اول روح اول جغدلرك وزاغلرك اورتاسنده
زارزار قالمشدر شهر سبزوارده ابوبکر نام برکمسه زارزار قالدیغی کبی سبزوار دیار
عجمده برشهرك اسمیدر که آنك قومی رافضیلر در یعنی ای پسر سن حد
ذاتکده احسن تقویم اولان روح کرمدن عبارت سنکه اول نورانی وعرشیدر
وسنك بوبدنك ظلمانی وفرشیدر پس ایکیسی بری برینه ضد اولدی اضداد ایله
معاشرت ایلمك ایسه عذاب الیم اولدی پس سن بو بدندن همیشه عذاب الیمده‌سن
زیرا سنك مرغ روحك خلاف جنسیله برمحلده مقید اولمشدر خلاف جنسیله
برمحلده مقید اولمق ایسه اضیق سجون اولدیغی مقرردر روح فی المثل برشهباز عالی
پروازو همای عالم رازدر وچار طبیعت زاغلر کبیدر اول شهباز روح جغدلر
وزاغلر کبی اولان طبایع اربعه‌دن نیجه داغلر وزخملر طوتر زیرا هر طبیعت بری برینه
ضد اولوب وکندی مقتضا لرینه اشتغال قیلوب روحك مراددن معرض اولمشلردر
اول روح شریف ایسه بونلرك ماینده زار وضعیف قالمشدر مثلا سبزوار
شهرنده رافضیلر ماینده ابوبکر رضی الله عنه نام برکمسه خسته اولوب زار ونحیف
قالدیغی کبی نته‌کم بو حکایه‌دن معلوم اولور

❊ حکایت سلطان محمد خوارزمشاه رحمه الله علیه که شهر سبزوار را ❊
❊ که هم رافض باشند بجنك بکرفت امان جان خواستند کفت انکاه ❊
❊ امان دهمکه از ین شهر پیش من بهدیه ابو بکر نامی بیاورید ❊

(بوسرخ شریف حوارزم شاه سلطان محمدك حکایه‌سیدر که سبزوار شهرینکه
خلقی دوکلی رافضی ایدیلر انلری جمیعا جنك وحربله طوتدی پس بونلر جانلرینه
امان استدیلر سلطان محمد انلره ایتدی سزه اول زمان امان ویررم که بنم حضوره
بو شهردن ابوبکر ادلو برکمسه کتوره‌سز ❊ مثنوی ❊ شد محمد الب الغ خوارزمشاه
❊ در قتال سبزوار پرتباه) خوارزمك شاهی اولو بهادر سلطان محمد سبزوار
پرتباهك قتالنه کتدی الب بهادر والغ بزرك معناسنه در ❊ مثنوی ❊ تنکشان آورد
لشکرهای او ❊ اسپهش افتاد در قتل عدو) اول خوارزمشاهك لشکرلری
انلری یعنی رافضیلری اضطراب ومضایقه‌یه کتوردی آنك سپاهی عدونك قتل
وهلاکنه دوشدی ❊ مثنوی ❊ سجده اوردندپیشش کالامان ❊ حلقه
مان در کوش کن وابخش جان) اول رافضیلر کروهی خوارزمشاهك اوکنه
سجده کتوردیلر بویله دیو که الامان بزم قولغمزه حلقه ایله و بزه جان بغشله
یعنی بزم جانمزه امان ور تا حلقه بکوش قولك اوله‌لم دیدیلر ❊ مثنوی ❊ هر خراج
وصلتی که بایدت ❊ از ما هر موسمی افزایدت) هر خراج وهر بر صله وهدیه که
سکا کرکدر اول زمان هر برموسمده سکا زیاده اوله وسکا خراج وهدیه‌یی اضعاف
مضاعف ویره‌لم دیدیلر ❊ مثنوی ❊ جان ما آن توست ای شیرخو ❊ پیش
ما چندی امانت باش کو) ای شیرخوی بزم جانمز سنکیچوندر بزم قتمزده بزم جانمز
برقاچ کون امانت اولسون یعنی بزم جانمز حالا سنك ملکك اولدی کرمکدن
آنی بزم قتمزده برقاچ کون امانت اولسون دیدی ❊ مثنوی ❊ کفت نرهانید
ازمن جان خویش ❊ تا نیارید م بوبکری به پیش) خوارزمشاه آنلره دیدی بندن
جانکزی خلاص ایده‌مزسز تا بنم قتمه برابو بکر کتورمیه‌سز ❊ مثنوی ❊
نامی ابوبکر نام از شهرتان ❊ هدیه نارید ای رمیده امتان) مادامکه بکا ابوبکر
ادلو برکیمسه‌یی سزلك شهریکزدن هدیه وتحفه کتورمیه‌سز ای حقدن
اورکمش ونفرت ایتمش امتلر ❊ مثنوی ❊ بدروم تان همچو کشت ای قوم دون
❊ نه خراج استانم نه هم فسون) ای دون ودنی قوم سزی کشت وزرع کبی
بچررم نه سزدن خراج الورم ونه فسون وفسانه یعنی مادامکه ابوبکر نامنده
برکیمسه‌یی بکا هدیه کتورمیه‌سز سزلك خراجکزی المیوب وافسون وفسانه کزی
استماع ایلمیوب سزی جمیعا قتل ایلرم دیدی ❊ مثنوی ❊ پس جوال
زر کشیدندش براه ❊ کز چنین شهری ابوبکری مخواه) پس اول روافض قتلدن
حذر ایدوب شاهك یولنه التون جوالنی چکدیلر بویله دیو که ای شاه بونك کبی
برشهردن ابوبکر نام کیمسه استمه ❊ مثنوی ❊ کی بود بوبکر اندر سبزوار ❊
یا کلوخ خشك اندر جویبار) زیرا سبزوار شهرنده ابوبکر نامنده برکیمسه نجین

اولو رباخود جو بارده قوری کسك قچن اولور یعنی اولز ﴿ مثنوی ﴾
دو بتا بیدازز رو کفت ای مغان * تا نیاریدم ابو بکرار مغان) پس پادشاه
انلرك زندن یوز دوندردی و دیدی ای کافرلر مادامکه بکا ابو بکر نام بر کیسه‌یی
هدیه کتورمیه‌سز ﴿ مثنوی ﴾ هیچ سودی نیست کودك نیستم * تابرز وسیم
حیران بیستم) هیچ برفائده‌یو قدرز برا او غلنجق دکلم تاکم سیم وزره حیران اولوب
طورم یعنی اطفال کبی سیم و زره فریفته اولوب سزی قتل ایلمکدن فارغ اولم دیدی
﴿ مثنوی ﴾ تانیاری سجده نرهی ای زبون * کر بپیمایی تو مسجد ابکون)
ای نفس اماره‌نك زبونی مادامکه حق تعالی یه سجده کتورمیه‌سن عذابندن
قورتلمزسن فرضا اکر مسجدی اکرسر تاپا کون ومقعد کله‌اولجه سن بو بیت
حضرت مولانا قدس سره لسانندن تارك صلوة اولوب امر حقی یرنه کتورمیوب
ولیکن کندی اوزرینه واجب اولمین عبادت وخدمته مواظبت قیلوب انی امر حقه
مخالفت ایلدیکنك یرنه قایم مقام اولور زعم ایلین کیسه‌لره تعریض طریقیله
دینلمشدر شو مناسبتله که خوارزمشاه رافضیلره ابو بکر نامنده بکار کیسه
کتورلنسزی عذابیمدن خلاص ایدیم دیو امر ایلدی و انلری عذابندن خلاص
ایلکی کندی امرنی یرنه کتورمکه تعلیق ایلدی بونلر شاهك امرینی یرنه
کتورمیوب آنك مقابله‌سنده نیجه خدمتلر وهدیه‌لر ورعایتلر ایلمکی ارتکاب ایلیوب
بزدن اول امری یرنه کتورمکی استمه دیدیلر پادشاه کندی بیوردیغی امرك یرنه
کلمسنی مراد ایلیوب انلرك اضعاف مضاعف خدمت وحبو دیتلرینی قبول ایلمدی
کذلك ای تارك صلوة الله تبارك وتعالی سکا دخی وارکعوا مع الراکعین دیو ودخی
واسجدوا لله دیو راکع وساجد اولمغه امر ایلدی پس سکا امر اولندیغك
اوزره سجده قیلمق وحضرت حقك امرنی یرنه کتورمك فرض وواجب اولدی
مادامکه سن حق تعالی یه سجده کتورمیه سن ای نفس اماره‌نك زبونی آنك
عذابندن خلاص اوله‌مزسن اکر فرضی مسجدی سرتاسر مقعد کاه اولجك
وهر یره مقعدك قویوب اوتورسك مقبول دکلدرزیرا مقصود مسجده کیروب
کاه شو جانبه وکاهی بو جانبه اوتورمغله دکلدر بلکه الله تبارك وتعالینك
بیوردیغی یرنه کتوروب بر وجه انقیاد اکا سجده ایلمکدر اکر اول حضرته بر وجه
انقیاد سجده ایلیوب وانك امرنی یرنه کتورمیوب نیجه کون مسجد ایچره اوتورسك
وهر جانبه وضع کون قیلسك مفید اولمز زیرا مراد وضع جبهه در وضع کون
دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ منهیان انکیختند از چپ وراست * کاندرین ویرانه بو بکری کجاست) چونکم اول سبزوار شهرنك رافضیلری خوارزمشاهدن
بو کلامی قطعا استماع ایلدیلر ضروری اولوب چپ وراستدن منهیلر قوپاردیلر بویله

دیو که بو ویرانه‌ده ابو بکر نامل بر کیسه قنده‌در منهیان منهینك جمعیدر منهی
مخبر معناسنده‌در نته کم انها اخبار واعلام معناسنده استعمال اولنور یعنی اول قوم
ضلالت قرین اطرافه اخبار واعلام ایدیجی کیسه‌لری بعث ایلدیلر بویله دیو که
بو ویران شهرده ابو بکر نام کیسنه قنده‌در بیزه انی خبر ویرسون ﴿ مثنوی ﴾
بعد سه روز وسه شب کا شتافتند * یك ابو بکر نزاری یافتند) اوچ کون اوچ
کیجه‌دنصکره که زیاد عجله ایتدیلر برزار و ضعیف ابو بکر بولدیلر ﴿ مثنوی ﴾
ره کذر بو دو بمانده از مرض * در یکی کوشهٔ خرابه از حرض) اول شهر
رهکذر ایدی واول ابو بکر مرضدن اوری انده قالمش ایدی برخرابه کوشه‌ده
پرحرض ایدی یعنی خسته لکدن چوریمشدی بعض نسخه‌ده خون دل بررخ
فشانده از حرض * واقع اولمشدر یعنی اول شهر ممر و کذرکاه ایدی اول ابو بکر نام
کمسنه اول شهره اوغره یوب قضایله خسته اولوب انده قالمش ایدی غم وغصه‌دن
خون دلنی یوزی اوزره صاچمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ خفته بود او در یکی کنج
خراب * چون بدیدش بکفتندش شتاب) اول ابو بکر نام کیسنه برخرابه بوجاقده
یاتمش ایدی چونکم اول جست وجو ایلین رافضیلر اول ابو بکر نام
کیسنه‌یی کوردیلر اکا عجله ایله دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ خیز که سلطان ترا طالب
شدست * کز تو خواهد شهر ما از قتل رست) قالقکه سلطان سنی طالب
اولمشدر زیرا که بزم شهر بزقتلدن سندن اوتری قورتلسردر سلطان
کسر نونله اوقنمقدن حذر اولنمق کرك بلکه سکون نون الله او قنمق لازم اولور
تا معنابه کسر کلیه ﴿ مثنوی ﴾ کفت اکر پایم بدی یا مقدمی * خود براه خود
بمقصدر فتمی) اول ابو بکر نام کمسنه بو رافضیلره دیدی اکر بنم پایم یاخود مقدمم
اولیدی بن کندی یولمده مقصده کیدردم وموطنم جانبنه سیر ایدردم ﴿ مثنوی ﴾
اندرین دشمن کده کی مانده می * سوی شهر دوستان می رانده می) بودشمن کده
ایچره نیچون قالوردم یعنی بو محل اعدا اولان دیارده نیچون اقامت قیلوردم دوستلر
شهری جانبنه سورردم چونکم اول روافض کوردیلر که اول ابو بکرك یورمکه
وحرکت قیلمغه قدرتی یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ تختهٔ مرده کشان بفراشتند * وان
ابو بکر مرا برداشتند) مرده کشلرك تخته‌سنی قالدیردیلر یعنی میت چکدکلری
تخته‌یی کتوردیلر وانی آنك ایچنه قویوب اندنصکره اول بزم ابو بکر بزی کفلری
اوزره قالدیروب کوتوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ سوی خوارزمشاه حمالان کشان *
می کشیدندش که تا بیند نشان) اول خسته‌یی خوارزمشاه جانبنه حماللر چکرك
انی چکدیلر که اول شاه تا ابو بکردن نشان کوره یعنی اول ابو بکر نامنده اولان کمسنه‌نك
نشانی مشاهده قیله بو قصه‌دن حصه نه ایدیکنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر

﴿مثنوی﴾ سبزوارست این جهان ومرد حق * اندر اینجا ضایعست ومحتق *
هست خوار زمشاه یزدان جلیل * دل همی خواهد ازین قوم رذیل) بو جهان
سبزواردر ومرد حق بو جهانده ضایعدر ومحقد خوار زمشاه ایسه فی المثل
حضرت یزدان جلیلدر بورذیل اولان قومدن دوكلی كوكل استر محتق كتمش
وباطل اولمش ومنتقص معناسنه ده كاور بوراده منتقص وبی اعتبار معناسنه اولمق
مناسبدر یعنی بو جهان فی المثل سبزوار شهری كبیدر وسبزوار شهرینك قومی
ابو بكر وعمر رضی الله تعالی عنهم نامنده اولان كمسنهلره نیجه دشمن ایسه بو جهانك
خلقی مرد حق اولنلره اویله دشمن اولورلر ومرد حق اولنلر بو جهان اهلنك
ایچنده ضایعدر ورذیل وبی اعتباردر و یزدان جلیل حضرتلری فی المثل خوارزمشاه
كبیدر بورذیل ودنی اولان اهل جهاندن قلب سلیم ودل صاحبی بر كریم كمسنه استر
﴿مثنوی﴾ كفت لاینظر الی تصویركم * فابتغوا ذا القلب فی تدبیركم) حضرت
رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم دیدی حق تعالی سزك تصویركزه نظر ایلمز
بو حدیث شریفه اشارتدر كه ابو هریره رضی الله تعالی عنه حضرتلری روایت بیورورلر
قال علیه السلام (ان الله لا ینظر الی صوركم واموالكم ولكن ینظر الی قلوبكم
واعمالكم) چونكم سزای اهل جهان صاحب دل دكل سز پس سز تدبیركزده
وكاركزده صاحب قلبی طلب ایلك یعنی الله تبارك وتعالی اصلا سزك صورت
حسنه كزه واموال كثیره كزه ودخی اعمالكزه ومقالكزه نظر ایلمز بلكه قلوبكزه نظر ایلر
سزده ایسه زنكار ماسوادن پاك ومجلا وكدورات نفسانیه دن تابناك ومصفا اولمش
بر قلب یوقدر لازم كلدیكه حضرت حقه وسیله اولمقده تدبیر وتداركڭزده بر قلب
سلیم صاحبنی طلب ایلك تاكم آنك واسطهسیله حضرت حقه تقرب قیله سز وآنك
لطف واحساننه مظهر اوله سز ﴿مثنوی﴾ من ز صاحبدل كنم در تو نظر * نی
بنقش سجده وایثار زر) مذكور اولان حدیث شریفك مفهومنك مقتضاسی اوزره
الله تبارك وتعالی بو خلق جهاندن هر برنه دیركه بن صاحبدل جهتندن سكا نظر
ایلرم نه نقش سجده سببیله ونه ایثار زر ایتمك سببیله نظر ایلرم یعنی مجرد صلاة
وعباداتك رسم ونقشی سببیله ویاخود بذل درهم ودینار ایتمك سببیله سكا نظر ایتمزم
بلكه بر صاحبدل ولی ومرشدهسنك متابعتك وخدمتك وار ایسه وانكدخی سكا میل
ونظری وار ایسه سكا او یوزدن نظر ایلرم یوخسه مجرد بذل وایثار ایتمك سببیله
وركوع وسجود قیلدیغك واسطهسیله سكا نظر وتجلی قیلمزم دیمك اولور بو محلده
اكر بویله بر سؤال لازم كاوب دینورسه كه آیات كریمه واحادیث شریفه وكبار
مشایخك كلماتیله دخی ثابت اولمشدر كه ایثار وسخا حق تعالینك بغایت سودیكی
صفتلردر وسخی وجوانمرد اولان كمسنهلر حق تعالییه قریب اولور باخصوصكه

ساجد اولان كمسنهلر سجده ایلدیكی حالده رب العالمینه زیاده قریب اولورلر پس
حق تعالی اهل دلدن قطع نظر بونلره نظر ایلمز دیمك نه وجهله ممكن اولور اولاجواب
اولدركه بی نقش سجده بیوردیلر بوندن منفهم اولان معنی بودركه مجرد نقش
طاعات سببیله ورسم سخا واسطهسیله سكا نظر ایلمزم دیمك اولور اما اكر سجده
وایثارك وسائر اعمال وكردارك روحكه اخلاصله بو عملر دخی فرضی اخلاصله اولدیغی
تقدیر اوزره ثوابه وحسن جزایه وسیله اولور حق تعالینك نظرینه وتجلی ذاتیه
وصفاتیهسنه وسیله اولان البته صاحبدل اولان ولینك وجودیدر مادامكه بر كمسنه
انلردن برینه ارادت كتورمیه وخدمت ایتمیه حق تعالینك خاص بندهلرینه اولان
نظری اكا واقع اولمز دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ تو دل خودرا چو دل پنداشتی *
جست وجوی اهل دل بكذاشتی * دل كه كر هفتصد چو این هفت آسمان *
اندر واید شود یاوه ونهان * اینچنین دل ریزهها را دل مكو * سبزوار اندر
ابو بكری مجو) ای بیخبر سن كندی قلبكی چونكم قلب سلیم ظن ایلدك بو سببدن
اهل دلك جست وجوینی ترك ایلدك كوكل اول كوكلدركه یدی آسمان كبی اكر
یدی یوز آسمان اول دلك ایچنده كاه ضایع ونهان اولور بو نجلین دل خردهلرینه
دل دیمه سبزوار ایچره ابو بكر استمه یعنی زعم وپندار مرتبهسنده فلان و كندی
حسن اعتقادی اولوب بندخی صاحبدلم دین كمسه سن كندی قلبكی قلب عارف
كامل كبی ظن ایلدك انكچون اهل دلك وعارف كاملك جست وجو بندن فراغت
ایلدك دل اولدركه اكر بو یدی آسمان كبی یوز آسمان بلكه یدی بیك آسمان
اولسه اول قلبه كلسه انده یاوه ونهان اولور (كما قال ابو یزید البسطامی لو كان
العرش وما حواه فی زاویة من زوایا قلب العارف ما احس به) باخصوص كه
(لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولكن یسعنی قلب عبدی المؤمن التقی الورع) حدیث
قدسیسی بو معنایه شاهد قویدر سن بو كونه كوكل ریزهلرینه كوكل دیمه كوكل
اولدركه اصلا حق تبارك وتعالیدن غیری انده برشیئك محبتی وتعظیمی اولمیه واول
حق تعالینك جمیع اسما وصفاتنه مظهر اوله بو نجلین قلب ایسه بو اهل جهان
ایچنده اولمق سبزوار ایچنده ابو بكر اولمق كبیدر هیهاتكه بو خلق جهان واهل
دنیا مابیننده بر صاحبدل اوله صاحبدل اولان كمسه بهر حال بونلرك مابیننده
چیقوب اهل حق اولان كمسنهلره الفت وانسیت ایدر مكركه قضای الهی انی بونلرك
مابیننه دوشوره و بونلرك مابیننده خلاص اولمغه آنك اقتداری اولمیه ابو بكر نام
كمسنهنك سبزوار قومندن خلاص اولمغه اقتداری اولمدیغی كبی ﴿مثنوی﴾
صاحب دل آینهٔ شش رو بود * حق از و درشش جهت ناظر شود * هر كه اندر
شش جهت دارد مقر * نكندش بی واسطهٔ او حق نظر) صاحب دل فی المثل آینهٔ

شش رو اولور حق تعالی اندن شش جهته ناظر اولور هر کیمکه شش جهتده مقر طوتر
آنك واسطه سیسز حق تعالی اکا نظر ایلمز یعنی صاحبدل فی المثل التی وجهلو بر آینه
کبیدر که آنك التی جهتی مرآة صافیه کبی اولمش و حق تعالی حضرتلری آنك
هر بر جهتندن تجلی قلمش و آنك وجودندن شش جهاته ناظر و متجلی اولمشدر
هر نه شیکه بو شش جهات ایچره قرار طوتر حق تعالی اول شیلره اول صاحبدلك
واسطه سی اولمینجه انلره نظر ایلمز حاصل کلام بو جهان و بو جهانده اولان اشیا
جمیعا بر قلب مسوی کبیدر و صاحبدل و انسان کامل بو عالمك و بو عالم ایچره اولان
اشیانك قلبی و روحی کبیدر حق تعالینك نظری و تجلیسی اول قلب عالم منزله سنده
اولان اهل دله اولوب اندن آنك واسطه سیله اجسام منزله سنده اولان اشیایه نظر
قیلوب و متجلی اولور پس انسان کامل حق تعالی یه انسان العین منزله سنده اولدیغندن
اوتری و حق تعالی اول واسطه سبیله عالمه نظر قیلدیغندن اوتری اکا انسان دیدیلر
اول خلیفة الله در و جمیع عالم آنك رعایاسی کبیدر اگرچه بحسب البشریت و من
حیث الصوره خلق ایچنده حقیر و فقیر و خلق اکا ظاهرا غالب ایسه لرده ﴿مثنوی﴾

کر کند رد از برای او کند * ور قبول آرد همو باشد سند * بی ازو ندهد کسی را
حق نوال * شمهٔ کفتم من از صاحب وصال * موهبت را بر کف دستش نهد *

وز کفش او را بمرحومان دهد) اگر حق تعالی انلری رد ایلیه اول صاحبدلدن
و انسان کاملدن اوتری رد ایلر و اگر انلری قبوله کتوره هم اول صاحبدل سند اولور
حق تعالی حضرتلری اول صاحبدلسز بر کسیه نوال ویرمز صاحب وصالك
مرتبه سندن بن سکا بر شمه سویلدم حق تعالی موهبتی آنك الی اوزره قور و آنك
الندن اول موهبتی مرحوملره ویرر یعنی الله تبارك و تعالی چونکم صاحبدلی عبادیله
کندینك ما بینده واسطه و خلیفه نصب ایلدی پس خلیفه نك ردی مستخلفك ردی
و خلیفه نك قبولی مستخلفك قبولی اولور چون حق تبارك و تعالی بر کمسه یی رد ایلسه
اول صاحبدلدن اوتری رد ایلر و بر کمسه یی مقبول ایلسه هم اول صاحبدل آنك
مقبول اولمسنه سند اولور چونکم صاحبدلی حق تعالی عبادیله کندی ما بینده
واسطه و خلیفه نصب ایلدی هر نه ویررسه و عبادنه هر نه عطا قیلورسه آنك
واسطه سیله ویرر آنك واسطه سیسز بر کمسیه حق تعالی نوال و عطیه ویرمز
صاحب وصالك و اهل کمالك مرتبه سندن سکا بر شمه سویلدم و آنك آفتاب
اسرارندن بر ذره قدر نکته نقل ایلدم تا بو قلیلدن کثیره استدلال قیله سن و انلرك
عظم شاننه واقف اوله سن حاصل کلام صاحبدل و انسان کامل حضرت حقه
عبادی ما بینده واسطه در حق تعالی حضرتلری مواهب و عطایاسن اول صاحبدلك
دست روحنه وضع ایلر و اول صاحبدلك کف روحندن اول مواهب و عطایایی

بو کونده مستعد اولان مرحوملره استعدادلری قدر فیض و عطا ایلر تکیم بو مرتبه یه
واصل اولان صاحبدللردن بری بو محله مناسب بویله سویلر و روح الارواح روح
و کلماتری حسنا فی الکون من فیض طینته ﴿مثنوی﴾ با کفش دریای کل را

اتصال * هست بی چون و چکونه و بر کمال * اتصالی که نکنجد در کلام *
کفتنش تکلیف باشد والسلام) اول صاحبدلك کف روحنه دریای کلك اتصالی
بیچون و بی چکونه در کمال اوزره بر اتصالدر که کلامه صغمز چونکم قضیه بویله در
آنك سویلمسی تکلیف اولور والسلام بعض نسخه ده چکونه ایله بر کمال ما بینده
واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی آنك کفنه دریای کلك اتصالی
بیچون و بی چکونه و بر کمالدر یعنی اول صاحبدلك و انسان کاملك کف روحنه
دریای کلك اتصالی و اتحادی وار در ولیکن آنك دریای کله اولان اتصال
و اتحادی عقلك قیاس ایلدیکی اتصال و اتحاد کبی دکلدر بلکه بی چون
و چکونه در و کمال اوزره در و بو ذکر ایلدیکم اتصال بر نوع اتصالدر که بو نطق
و کلامه صغمز یعنی بر کیمسه آنی نطق و عبارته کتورمك استه سه
آنی نطقه کتوره مکه قادر اولمز پس انی سویلمك و اول نوع اتصالدن بحث ایلمك

تکلیف اولور والسلام ﴿مثنوی﴾ صد جوال زر بیاری ای غنی * حق بکوید دل

بیار ای منحنی * کر ز تو راضیست دل من راضیم * ور ز تو معرض بود اعراضیم)
ای غنی اولان کیمسه فرضی یوز چوال التون کتوره سن حق تعالی حضرتلری
دیر ای منحنی کوکل کتور حق تعالی حضرتلری دیر اگر اهل دل سندن راضی
ایسه بن هم راضیم و اگر سندن معرض ایسه بن دخی اعراضه منسوبم منحنی بلی
بوکلش دیمکدر بو راده راکع معناسی مراد اولور و دلدن مراد مضاف مقدر
اولمق اوزره اهل دلدر و اهل دل سرتا پا دل منزله سنده اولدیغی اشعاردن اوتری
مضاف حذف اولنمشدر انسانك کندی قلبی اولمق عقلدن دوردرز یرا بر کیمسه نك
قلبی کندیدن راضی اولمق بر مقدار بعید جه در و راضی اولدیغی تقدیرجه
حق تعالی اندن راضی اولمق هم قلب سلیمك قبولندن دوردرز یرا اگر کافر و فاجرك
و فاسق و عاصینك قلوبی کندیلردن راضیدر اما حق تعالی انلردن راضی دکلدر
پس بو راده دلدن مراد اهل دل اولمق مقرردر و تقدیر معنی بویله دیمك اولور که
ای اهل غنا اولان کیمسه اگر حضور حقه یوز چوال التون کتوره سن یعنی
آنك یولنده بو قدر بیك دیناری بذل و سخاقله سن حق تعالی حضرتلری
دیر که بنم جنابمه ای راکع اولان و عبادت قیلان کیمسه بر کوکل کتور یعنی
کوکل صاحبینك کوکلنی اله کتور و بنم جانبمه انکله تقرب ایله دیرا اگر اهل دل
سندن راضی اوله بن هم سندن راضیم و اگر سندن اهل دل معرض اوله بیلکه بن هم

سندن اعراض ایلیجی ام ﴿ مثنوی ﴾ تنکرم در تودران دل بنکرام * تحفه
اورا آرای جان بردرم) بن سکا نظر ایتمزم اول دله نظر ایدرم ای جان بنم درکاهمه
انی تحفه کتور (قال الله تعالی یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم)
قلب سلیم اولدر که جمیع اغیار وماسوا کدرندن صافی ومجلا اوله وانده اصلا حقدن
غیری برشیٔ اولیه پس حق تبارك وتعالینك قتنده مقبول ومعتبر اولان مال
و بنون دکل ماسوادن مصون اولان قلب سلیم در پس اکر بر کسه حق تعالینك
حضور شریفنه تقرب قیلمق وایلندیکی هدیه زیاده مقبول حضرت اولمق استرسه
یا کندینك قلبنی اغیار وماسوا ژنکارندن سلیم وصافی ایلیوب انی ایلتسون
ویاخود براهل دلك قلبنی اله کتوروب انی کندیدن راضی قیلوب حضور حقه آنکله
تقرب ایلسون زیرا جمیع اعمالك افضلی بر صاحب دلك قلبنی اله کتوروب انی کندیدن
راضی ایلمکدر *بیت* دل بدست آور که حج اکبراست * صدهزاران کعبه یك
دل بهترست) بیتی دخی بو معنایه اشارت دیمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ باتو اوچونست
هستم من چنان * زیر پای مادران باشد جنان * مادرو بابا واصل خلق اوست
* ای خنك انکس که داند دل ز پوست) سنکله اول دل نیجه ایسه بن دخی سنکله
آنجلینم زیرا جنتلر مادرلرك ایاقلرینك آلتنده اولور خلقك اصلی و باباسی ومادری
اودلدر ای سعادتلو اول کسه که دلی پوستدن یله وجانی جسمدن وروح حیوانیدن
فرق قیله یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری کندی جناب عزتنه انواع طاعات
وعبادات وصوم وصلوة وحج وزكوة وبونلرامثالی اولان خیرات وحسناتی
تحفه کتورن عبادنه دیر که ای بندهٔ مقبل بکا بر صافی دل کتور که اول
دل صافی سنکله نیجه ایسه بن همان سنکله اویله یم الجنات تحت اقدام الامهات
حدیث شریفنك فهم لطیفی اوزره جنتلر مادرلرك اقدامنك تحتنده اولور وقلب
صافی خلقك اصلی وامی وابی کبیدر معدن اعمال وعلوم واسرار واحوال اولدیغی
جهتدن اصل واقع اولمشدر ومربی ومصلح اولدیغی حیثیتدن آب کبی اولمش ومصدر
عالم علوم واسرار ومعارف وانوار وخواطر وافکار اولدیغی وجهدن مادر کبی
اولمشدر چونکه جنتلر مادرلرك پای رضالرینك تحتنده اولدیغی حدیث
شریفله ثابت اولیجق ودلدخی اصل مادر حکمنده اولدیغی محقق اولیجق پس
جنات عالیه قلوب صافیه نك رضاسینك تحتنده اولدیغی دخی مقرر اولور ای سعادت
شول کسه یه که دل پاکی جسمدن فرق ایلیه که بو ظاهرده اولان پدرومادر
پوست کبیدر ودل وصاحبدل مغز ولب مثابه سنده در چونکه پوست مثابه سنده
اولان امهاتك جنتلر اقدامی آلتنده اولمسی محقق اولیجق مقر مغز کبی اولان
دلك واهل دلك رضالرینك آلتنده اولمق بطریق اولی ﴿ مثنوی ﴾ تو بکوبی نك

دل آوردم بتو * کو بدت پر ستاز ین دلها قتو * آن دلی آور که قطب عالمست *
جان جان جان جان آدمست) سن حق تعالی به دیرسن یارب اشته سکا دل کتوردم
حضرت خداسکادر بونك کبی دللردن قتو مملودر اول بردلی کتور که قطب عالمدر
آدمك جانینك جانینك جانینك جانیدر قتو بر شهرك اسمیدر بونده شهر مراد
اولنمق جائزدرو بین الناس متعارف اولان ایچنه اسباب قودقلری قتو اولمه دخی
جائزدر یعنی حضرت حق تعالی وتقدس سکا بنم جنابمه دل کتوردیکده سن
کندی قلبکی بر مقبول حضرت قلب سلیم ظن ایلیوب دیرسنکه خدایا اشته سنك
حضورکه دل ارمغان کتوردم اول پادشاه اعظم دخی دیر شهر بونك کبی کوکللردن
طولودرو یاخود عالم قتوسی بویله دللردن مملودردیر بنم جانبمه شول بردلی کتورکه
مرکز عالم ومدار قلوب بنی آدم اوله آدم زاده نك جانینك جانینك جانینك جانی
ودلی منزله سنده اوله مثلا نفخهٔ الهی اولان جان روح حیوانینك جانی کبیدر وروح
قدسی نفخهٔ الهی اولان روحك جانی کبیدر وروح اعظم نفخهٔ الهینك وروح قدسینك
جانی کبیدر پس روح اعظم مظهری اولان قلب شریف قطب الاقطاب وغوث
اکبردر نظر کاه تجلیٔ الهی اولا بالذات همان اولدر وثانیا بالعرض سائرا کا مقارن
اولان قلوبدر پس جان جان جان آدم دیمکدن مراد قطب الاقطابك
قلبی اولور که الله لایق اولان قلب اودر انی کتوردیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾
از برای ان دل پرنور و بر * هستان سلطان دلها منتظر * تو بکردی روزها در
سبزوار * انچنا دل را نیابی ز اعتبار) اول پرنور اولان و بر له طولان دلدن اوتری
اول کوکللر سلطانی منتظردر ای طالب دل سن سبزوار شهرنده نیجه کونلر طولانه سن
اعتبار جهتندن انجلین دلی بولمزسن یعنی ای دل طالبی اولان کسه اول نور الهی ایله
طولو وحسنات اسرارله مملو اولان قلب کاملدن اوتری اول قلوبك سلطانی اولان
خدای تعالی منتظردر که اول قلب کامل ظهوره کله واکا آیینه اوله بو دنیا
سبزوار شهری کبیدرو بونك اهلی سبزوارك قومی کبیدر سبزوار شهرینك
وقومنك ایچنده ابوبکر نام کیمسه بولنمدیغی کبی اهل دنیا ماییننده دخی اهل دل
بولنمز اکر نیجه کونلر بودنیا سبزوارنده قلب سلیم بوله مزسن ﴿ مثنوی ﴾
پس دل پژمردهٔ پوسیده جان * بر سر تخته نهی آن سو کشان * که دل آوردم
ترا ای شهریار * به ازین دل نبود اندر سبزوار) پس جانی چوریمش صولمش دلی
اکر پژمرده دینلسه واوعاطفه اولورسه معنی بویله اولور پس پژمرده دلی
و پوسیده جانی تخته اوزرینه قورسن اول خدا جانبنه چکیجی اولورسن
بویله دیو که ای شهریار سکا دل وجان کتوردم سبزوار جهانده بوندن اعلا دل
اولمز یعنی پس هوا وهوسله جانی چوریمش ودنیا حبیله پژمرده اولمش قلبی تحفه

تی اوزره وضع ایلیوب اول جانب اعلایه ودرکاه بالایه چکیجی اولورسن وهدیه
قیلورسن بو یله دیو که ای پادشاه اعظم بن سنك جنابکه چونکم بنده لکدن دل
طلب ایلدك دل کتوردم جهان سبزوارده بوندن اعلی دل اولمزو بو دون اولان
قومك ایچنده بوندن صنی قلب بولنمز ﴿ مثنوی ﴾ کو یدت این کورخانه ست
ای جری * که دل مرده بدینجا آوری * رو بیا وران دلی کو شاه خوست * که امان
سبزوار کون ازوست) جناب الهی سکا دیرکه بنم حضورغزنم کورخانه میدر
ای جری و کستاخ که مرده دلی بونده کتورورسن یوری بنم درکاهمه شول برقلبی
کتورکه اول شاه خوی اوله که کون سبزوارك امانی اندندر یعنی سن که حضور
حقده دنیا محبتیله مرده وپژمرده اولان قلبکی ایلتهسن اول حضرتسکا عتاب ایلر
و بو یله سویلرکه ای جرأت وجسارت صاحبی بنم جنابمه بنم حضورمه بر مرده
قلبی کتورورسن یوری بنم جنابمه شول برقلبی کتورکه اول شاهان طریقت
اولان انبیای عظام واولیای کرام اخلاقیله متخلق اوله که بو کون ومکان سبزوارك
ارفع العذاب عنهم حدیث قدسیسنك فحواسنجه حق تعالی حضرتلری بو اهل
قلوبك حرمتنه بو اهل جهاندن عذابی رفع ایلرو بونلر اول صاحبدل اولان
ولی حرمتنه امان بولور ﴿ مثنوی ﴾ کو بی ان دل زین جهان پنهان بود *
زانکه ظلمت با ضیا اضداد بود * دشمنی آن دل از روز الست * سبزوار طبع رامیراثیست
* زانکه او بازست ودنیا شهر زاغ * دیدن باجنس برناجنس داغ) دیدککه
اول دل بو جهاندن پنهاندر زیراکه ظلمت ضیا ایله ضدلردر اول دله دشمنلق ایلك
روز الستدن بری طبع سبزوارنه برمیراثدر بو دخی معنادر اول دلك روز الستدن
بری طبع سبزوارنه دشمنلغی برعظیم میراثدر زیراکه اول دل فی المثل بازدر ودنیا ایسه
زاغ شهریدر باجنسی کورمك ناجنس اوزره داغدر یعنی ای طالب دل اولان کیمسه
اکرچه اهل دل وصاحب قلب کامل بو جهان ایچره بو جهان اهلنك ماییننده در لکن
دیدککه اول کامل بو جهاندن پنهان ومخفیدر زیراکه ظلمت ضیا ایله ضدلردر الضدان
لایجتمعان موجبنجه ایکیسی بر محلده جمع اولمز پس اهل دل وقلب کامل نور محضدر
وجهان واهل جهان ماسوا اولدیغی جهتدن ظلمت محضدر پس بو ایکیسی اکرچه بری
برینه ملتقی اولورلرسه ده ایکیسنك ماییننده برزخ واردرکه انلری جمع اولمغه مانع اولور
پس دل واهل دل بو جهانده حقله قائملر ونور الهی مرتبهسنده ساکن ودائملردر
وجهان واهل جهان کندی زعملرنده ماسوا وممکناتله قائملرو ظلمت ایچره حایر وهائملردر
انکیچون اهل دلی بیلوب انلرله اتحاد ایلمکه قادر اولمزلر اول دلك واهل دلك
روز الستدن بری طبیعت سبزوارنه وآنك اهلنه ضد ودشمن اولملری بری برینه
برعظیم میراثدرکه تا ظهور آدمدن ختم عالمه کلنجیه دك اهل دل واهل طبیعت
ضدلر وعدولردر که البغض لله حدیث شریفی بو معنایه شاهد قویدروانبیا

علیهم السلام واولیای کرام رضی الله عنهم اهل دنیایه واصحاب نفس وهوایه
ضداولملری ومخالفت قیلملری شرعا وعقلا ونقلا ثابت اولمشدروکذلك اهل
دنیانك واصحاب نفس وهوانك اصحاب دله یله مقرردر پس اهل دلك
اهل طبیعته ضداولمسی ثابت ومحقق اولمشدر الحاصل ضدیت ایکی جانبدن یله مقرردر
پس اهل دل اهل طبعه دشمن اولمز دیمك نو عابرنده دکلدرز یراکه اول دل اهل دل
معنادر ودنیا ایسه قرغه لر شهریدر برناجنسی برناجنس کورمك البته طرفینه بیله
زخم وداغدر نتکم سبزوار قومی ابوبکر نامنده اولان براهل سنتی کورسه لر الم
چکرلر کذلك اهل سنتدن ابوبکر نامنده اولان کمسه دخی انلری کورسه الم چکر
پس اهل طبیعت وصاحب کفر ومعصیتله مقارنت قیلسه روحی انلردن حظ ایتمیوب
متألم اولور کذلك اهل کفر واهل انکار دخی انلرك مقارنتندن حظ ایتمیوب
متألم اولور ﴿ مثنوی ﴾ ور کند نرمی نفاقی میکند * ز استمالت ارتفاقی میکند * می کند
آری نه از بهر نیاز * تا که ناصح کم کند نصح دراز * زانکه این زاغ خس مردار
جو * صدهزاران مکر دارد تو بتو) وکر برجنس خلاف جنسنه بحسب الظاهر
نرملك ایلسه بر نفاق ایلر استمالتدن اوتوری برارتفاق ایلر جنس خلاف جنسنه لازم
کلدکده صورتا آنك سوزنی تسلیم ایدوب آری ایلرولیکن نیازدن اوتوری دکل بلکه
اندن اوتوری بلی وآری دیرکه تا ناصح نصح درازی اکسك ایلیه زیراکه بو مردارجو
اولان دنی زاغ یوز بیك حیله ومکر طوتارقات قات یعنی اکر اهل دنیا واصحاب نفس
وهوا جنسندن اولان کمسه کندینك جنسنك مخالفی اولان اهل خدادن برینه نرملك
ایلسه وتواضع وملایمت کوسترسه حقیقی دکل بلکه منافقت ایلر اول اهل خدایه
استمالت و یرمکدن اوتوری برنوع مرافقت ایلر اکرچه صورتا اول اهل دله بلی وآری
دیوب آنك کلامنی تسلیم ایلر ولیکن اکا احتیاجی وافتقاری اولدیغندن اوتوری دکل
بلکه کندی یه ناصح اولان اهل حق نصح درازی ناقص ایلیه اکر بری جانبدن
بلی دیمیوب سوال ایلسه سؤالنه کوره جواب و یریلوردی وتطویل کلامه سبب
اولوردی آنك بلی دیمسی ناصح سوزنی قطع ایلسون وتطویل کلام قیلمسون دیمکدن
اوتوری اولور زیراکه بو زاغ کبی جیفه طالبی اولان خسیس ودنی اهل دنیا اضعاف
مضاعف نیجه مکر وحیله بیلور جمله مکرندن بری اهل دل اولان اکا نصیحت
ایتمکه شروع ایلسه موافقت ومرافقت ایتمکدن کاه بلی و بس دیمکله اورتالغی
طوالدروب بولعبله آنك الندن ودلندن خلاص اولور ﴿ مثنوی ﴾ کر پذیردان
نفاقش را دهید * شد نفاقش عین صدق مستفید * زانکه ان صاحبدل با کروفر *
هست درباز ارما معیوب خر) اکر آنك نفاقنی اهل دل قبول ایلرسه اول منافق
قورتلدی اول منافقك نفاقی مستفیدك عین صدقی اولدی زیراکه اول کروفرله

اولان صاحبدل بزم بازاریمزده معیوب خر اولدی یعنی اکر اول صاحبدل
ومرشد کامل اولان صاحب نفاقك نفاقنی ومزوراولان مقالنی وحالنی کمال کرمندن
قبول ایلرسه اول اهل نفاق نفاقدن وحیله وخدعه وشقاقدن قورتیلور انك نفاقی
وشقاقی مرید ومستفید اولان طالبك صدقی منزله سنده اولور مستفید ومسترشد اولان
طالب صدق واخلاصله نه مرتبه‌یی بولورسه اول اهل نفاقك دخی نفاقنی قبول
ایلیوب الطاف ومرحمتله نظر ایلدکده اول مرتبه‌یی بولور واول سعادته واصل
اولور (بیت) هرعیب که سلطان بپسندد هنرست * قولی بومعنایه شهادت قیلور
زیراکه اول شوکت وداراتله اولان صاحبدل بزم بازاریمزده معیوب اولنلری آلیجی
وانلری اصلاح قیلیجی درنته کم حضرت مولانا قدس سره زمان شریفلرنده اکثریا
پرعیوب و پرذنوب اولنلری سلك ارادتلرینه وخدمتلرینه داخل اولمغه رضا و یررلر
وانلری مرید ودرویش قیلورلر ایمش بعض طاعنلر طعن ایلشلرکه عجبدر حضرت
مولانا بو بدبخت یاوه‌لری مرید ودرویش اولمغه قبول ایدرلر اول حینده بیورمشلر
(بیت) کورنیم لیك مرا کیماست * ان درم قلب زان می خرم ﴿ مثنوی ﴾
صاحب دل جو اکر بی جان نهٔ * جنس دل شو کر ضد سلطان نهٔ * انکه زرق او خوش
ایدمر ترا * ان ولی نیست نی خاص خدا * هر که او برخو وبرطبع توزیست * پیش
طبع تو ولیست ونبیست) اکر بی جان دکل ایسك صاحبدل طلب ایله جنس دل
اول اکر سلطان حقیقتك ضدی دکل ایسك اول کمسه که آنك زرق ومکری سکا
خوش کله اول کمسه سنك ولیکدر خدای تعالینك خاصی دکلدر هرشول کیمسه که
سنك خویك وطبعك اوزرینه دیرلدی اول کمسه سنك طبعك قتنده ولی ونبیدر
یوخسه حد ذاتنده نه ولی ونه نبیدر یعنی چونکم اهل دل اولنلرك کمالاطفی
بومرتبه‌ده اولدیسه اکر جانسز وعرفانسز دکل ایسك برصاحبدل ومرشد
کاملی طلب ایله اکر سلطان حقیقتك ضدی و پادشاهان طریقتك مخالفی وندی
دکل ایسك اهل دلك جنسندن اول وانلرك اوصاف علیه واخلاق سنیه سیله
اتصاف قیل اول شیخکه آنك زرق وریاقیلمسی و مزاج کیراولمسی وطالبك مشربنه
اویمسی سنك خوشکه کله وآنك نفسنه ملایم کلان عملاری سنك مقبولك اوله
بویله شیخ سنك قتنده ولیدر صحیح ولی خدا وخاص پیشوا ومقتدا دکلدر زیرا خاص
خدا اولان ولی کاملك شانی اولدرکه البته مریدك طبعنه ونفسنه مخالف اوله
وانی هوا وهوسدن نهی قیله وطاعات وریاضات جانبنه ترغیب ایله ودنیایی
ترك ایله وشهوت وریاستدن فارغ اول ومشتهیات نفسانیه‌دن ومقتضیات بشریه‌دن
بری کل وامر حقی جان ودل ایله قبول ایله دیو سویلیه اکر قبول ایلمزسه تأدیب
وکوشمال ایلیه بوحالتلر ایسه البته نفسه وطبعه مخالف اولور والم کاور

اما شول شیخکه سنك نفسکه وطبعکه مخالفت قیلدی بلکه سنك خویك وطبیعتك
اوزره دیرلدی ومزاج کیر اولوب مقتضای طبعکه اویدی اول سنك طبیعتك
قتنده نبی کبیدر وولی کامل ومرشد فاضل مرتبه سنده درحال بوکه
فی الحقیقه نه آنك نبوته متعلق اولان علومدن براثری وارونه ولایت وکرامتدن
خبری وار بلکه همان رسم وصورتله ضیادناس اولمش وصورتاناس شکلنده
معنا نسناس اولمشدر بوکونه کمسه‌لره اولیای شیاطین دیرلر اولئك حزب
الشیطان الا ان حزب الشیطان هم الخاسرون آیتنك مقتضاسنجه بونلر
وبونلره تابع اولنلر خائب وخاسرلردر ﴿ مثنوی ﴾ روهوا بکذار تا بویت شود *
وار مشام خوش عبر جویت شود * از هوا رانی دماغت فاسد ست * مسك
وعنبر پیش مغزت کاسدست * حد ندارد این سخن و آهوی ما * می کریزد اندر آخر
جابجا) بوری هوایی ترك ایله سکا بوی اوله وسنك اول خوش اولان مشامك
عنبرجوی اوله هوا رانلقدن سنك دماغك فاسددر سنك مغزك قتنده مسك
وعنبر کاسددر هواران وصفتر کبیدر رهواسوور کبی معناسنه عبرجوی
دخی وصفتر کبیدر عبرد نلیجی معناسنه یعنی بوری هوا وهوس نفسانیه‌یی
قوتا سکا بوی روحانی ونفحهٔ رحمانی حاصل اوله وسنك اول خوش اولان مشام
جانك عبیر نفحات الهیه‌یی دیلیجی اوله لیکن سنك دماغ روحك هوا سورمکلکدن
فاسد ومزاج قلبك مقتضای نفسه متابعت ایدیجیلکدن مختل اولمشدر
سنك مغزك قتنده مسك معرفت وعنبر حکمت کاسده‌در حاصل کلام بوکونه
اسرار ومعارف سوزی حد وغایت طوتمز واول بزم ذکر ایلدیکمز آهو آخورده
خلاف جنسنك المندن جابجا فرار ایلر یعنی مقدما ذکر ایلدیکمز آهودن
مرادیمز ولی کامل وعارف واصل وعالم وفاضل کمسه‌لردر آخوردن مراد
بو دنیا کاو و خردن مراد اهل دنیادر پس انلرك دنیای فانیده چکدکلری محنتك
قصه سنه و انلرك میانده اولان غم وغصه سنه کله‌لم وانی طالبلره بیان قیله‌لم

﴿ بقیهٔ قصهٔ آهو ﴾

﴿ مثنوی ﴾ روزها آن خوش آهوی خوش نافتر * درشکنجه بود
در اصطبل خر * مضطرب در نزع چون ماهی زخشك * در یکی
حقه معذب پشك ومشك) نیجه کونلر اول نافه سی خوش ولطیفتر آهو
خراخورنده عذاب وشکنجه‌ده اولدی یعنی اول آهوی مشك کبی درونی خوش
ولطیف اولان اهل دل دنیا کروهنك میانده نیجه ایام شکنجه والمده اولدی
ماهی خشکدن حالت نزعده مضطرب اولدیغی کبی مضطرب اولدی برحقه ایچنده
پشك ومشك اولدیغی کبی معذب اولدی یعنی ماهی دریادن چیقوب خشکلکدن
حالت نزعه دوشوب اضطراب قیلدیغی کبی ودخی پشکله مشك برحقه ایچره

حبس اولوب معذب اولدیغی کبی اول آهو بچه دخی اول خرلرك ماببننده مضطرب
اولدی ومعذب قالدی نته کم اهل دل وعارف کامل اولنلر دنیا آخرلرینك ایچنه
دوشسه بوندن دخی زیاده مضطرب اولورلر وعذاب ایده قالورلر ﴿مثنوی﴾
یك خرش کفتی که هان این بوالوحوش * طبع شاهان دارد ومیران خموش)
برخر کندی مثلی برخره دیردیکه اکاه اول بو وحوش صاحبی پادشاهلر وامیرلر
طبعنی طوتار خموش اول یعنی دنیا خرلرندن بری کندییه بکزر برآخر خره بر سبیل
طعن وتمسخر آهوی ولایت اولان وایلر وعارفلر حقنده دیرکه اکاه اول بو وحوشلر
صاحبی پادشاهلر وامیرلر طبیعتی طوتر خموش اول بو کابر سوزسویله که بزه بی حضور
اولمسون کورکه کال کبرو نخوتندن بزله مصاحبت قیلغه ومکالمه ایلمکه
تنزل ایلرمی ﴿مثنوی﴾ وان دکر تسخر زدی کز جرومد * کوهر آورد ست کی
ارزان دهد) واول برخر طعن وتسخر اوردی بویله دیوکه جر ومددن کوهر
کتور مشدر اول کوهری نیچن او جوز ویر جردر یانك ایچرو چکیلوب کتمسی
ومد کیر و یرینه کلسیدر نته کم هندد یاسنده بو ایکی حالت هر کون مقرر در بوندن
مراد مجرد کیدوب کلك اولور یعنی اول برآخر خر بو کونه طعن وتسخر ایلیوب دیرکه
بو کیسه شونده بونده کیدوب کلمکدن الله بر کوهر معرفت ودر حکمت کتورمشدر
نیچن او جوز ویر رمفت ورایکان کسب ایلدیکی کوهری بزه ویره جك دکلدردیر
﴿مثنوی﴾ وان خری کفتش که بان نازکی * برسریرشاه شوکو متکی)
واول برآخر خر بو کونه طعن وتسخر ایلردیکه بو نازکلکله شاهك سریری اوزره
متکی اول دی یعنی برغیری خر مشرب دخی آنك حقنده بر سبیل استهزا و تهکم بو کونه
سویلردی بو ناز کلکله و بو لطافتله بو کیسه یه سن پادشاهلق تختنك اوزرینه
اوتوردی چونکم بویله نازنین سیرت وعالی طبیعتدر کرك ایدیکه بو کیسه یاوز برلردن
اولیدی ویاخود پادشاهلر سریرنده اوتوریدی دیر ﴿مثنوی﴾ آن خری شد
تخمه وز خوردن بماند * پس برسم دعوت آهورا بخواند * سرچنین کرد او که
نی رو ای فلان * اشتهام نیست هستم ناتوان) اول برخر تخمه اولدی و یمکدن
قالدی پس دعوت رسمیله آهو بی علف یمکه دعوت ایلدی آهو باشنی بو نجلین
ایلدی ولسان حالله سو یلدیکه یوق یوری ای فلان اشتهام یوقدر ناتوان و ضعیف
اولدم یعنی اول برخر دخی کثرت اکلدن تخمه اولوب یمکدن وایچمکدن قالدقدنصکره
وغدای نفسانیه سی وافر اولوب فضله اولدقدنصکره پس رسم
دعوتله اکا مباهات ایتمکدن اوتری آهوی صحرای حقیقت اولان صاحبدلی ضیافت
ایلمکدن اوتری اول آهوی ارض حقیقت اولان ولی دخی باشیله اول خره اشارت ایدوب
ولسان حالله سویلیوب یوق دعوتکه وارمزم یوری ای فلان بنم اول غدایه اشتهام یوقدر

ومن اجده ضعف وار در بی مجال وناتوانم دیر ﴿مثنوی﴾ کفت میدانمکه
نازی میکنی * یازناموس احتزازی میکنی) خر اول آهویه ایدر بیلورمکه بر ناز ایلرسن
یاخود ناموسدن بر احتراز ایلرسن یعنی خرسیرت اولان اهل دنیا آهوی ارض
حقیقت اولان اهل خدانك عدم قبولنی ناز واستکبار ایلمکه وناموسنه خلل
کلمکه حمل ایدوب دیرلی بیلورمکه ناز ایلرسن ویاخود عرض وناموسکه خلل
کلمکدن احتراز ایلرسن بزمله معاشرت ایلمکه تنزل ایلمزسن وبزه باشکله وقاشکله
جواب ویروب سوزسویلمزسن وطعاممزیمکه رغبت قیلمزسن ﴿مثنوی﴾ کفت
اوباخود که این طعمهٔ توست * کزان اجزای توزنده ونوست) آهو کندیسند
دیدیکه بو غدای نفسانیه سنك طعمکدرکه اول طعمه دن سنك اجزاك زنده
ونودر یعنی اوسنك میل ورغبت ایلدیکك علف سنك غدا وطعامکدرکه اندن
سنك عضولرك وجزؤلرك تازه اولمش وحیات بولمش ﴿مثنوی﴾ من الیف مرغزاری
بوده ام * درزلال وروضها آسوده ام * کرقضا انداخت مارا درعذاب * کی رودان
خوو طبع مستطاب) بن بر مرغزاره الیف وانیس اولمش ایدم زلال وروضه لرده
آسوده اولمش ایدم اکر قضا بزی عذابه آتدیسه اول خوی وطبع مستطاب بندن
نیچن کیدر یعنی آهوی صحرای روحانیت اولان صاحبدل وعارف کامل اول غافل
وبیدل اولان خره دیرکه ای فلان خر بو غدای نفسانیه وطعام جسمانیه بنم طبعمه
مناسب اولان غدا دکلدر زیراکه بن دخی بو اخور دنیایه کلمزدن وبودار محنته مبتلا
اولمزدن اول بر لطیف مرغزاره الیف وانیس اولمش ایدم وزلال روحانی وریاض
معنویده راحت بولمش ایدم ارض الله واسعه یی سیر قیلوردم ومراتب عالیه ده ساکن
اولوردم اکر قضای الهی بزی اول عالم لطیفدن جدا ایدوب بودار محنت ایچره
عذابه اتدیسه بنم ذاتمدن اول خوی پاك وطبع مستطاب نیچن زائل اولور وبنم
طبع پاکم برقاچ کون بو آخور ایچره برنیچه خرلرله حبس اولمقدن نوجهله انلره الفت
وانسیت قیلور ﴿مثنوی﴾ کرکدا کشتم کداروکی شوم * ورلباسم کهنه
کرددمن نوم * لاله وسنبل وسپرغم نیزهم * باهزاران نازونفرت خورده ام)
اکر صورتا کدا اولدمسه نیچن کدایوزلی وکدا کوزلی اولورم و کربنم لباسم کهنه
اوله بن نو وجدیدم لاله وسنبل وریحانی دخی هم هزاران ناز و نفرتله ییمشم سپرغم
ریحان معناسنه در یعنی اهل الله اولان کمسه لر بو دنیا خرلرینه بالسان حالله ویاخود
قالله بویله دیرلرکه ای متاع وماله مغرور اولان خرلر اکر بن صورتا فقیر و کدا اولدمسه
نیچن کدا روی وکدا چشم اولورم واکر بنم لباسم کهنه اولدیسه بنم قلبم وروحم
تازه ونودرکه کنز لایفنایه مالکم وطریق حقیقته سالکم لیس الغنی عن کثرة
العرض انما الغنی غنی النفس حدیثنك مقتضاسنجه غنا خود حقیقتده قلب

غناسیدر یوخسه متاع قلیل ایله کندویی غنی زعم ایلینه رغبت قیلق دکل سنبل ولاله
وریحان کبی حلال وطیب اولان طعاملری دخی هم نیجه نازو نیجه نفرتله ییشم
وانلردن دخی پرهیز وتقوی ایلمشم بن عالم ارواحده اول صاحب دوات ایدمکه
فرشتهلرك نفسندن بیله ملول اولوردم بوقدر خلقك قیل وقالنی وزحمت وملالنی
اول محبوب حقیقینك رضای شریفندن اوتری چکرم دیرلرنته کم بو مرتبه ده اولان
عاشقلردن بری بو بیت شریفی کندحالنی بیان ایتمکله خوب سویلر (بیت) من که
ملول کشتمی ازنفس فرشتکان * قیل ومقال عالمی میکشم ازبرای او ﴿ مثنوی ﴾
کفت آری لاف می‌زن لاف لاف * درغریبی پس توان کفتن کزاف * کفت نافم
خود کواهی می دهد * منتی برعودو عنبری نهد * ایك ازا که شود صاحب مشام
* برخرسر کین پرست آن شد حرام) اول خرآهودن چونکم بوسوزی اشتدی
اکا ایتدی بلی لاف ایتمکله لاف اورلاف زیرا غربتکده چوق لاف وکزاف سویلمك ممکندر
آهو ایتدی بنم نافم خودبنم قولمه شهادت ویرر بنم نافم عودو عنبر اوزره برعظیم
منت قورولیکن انی کیم اشیدر صاحب مشام اشیدر سرکین پرست اولان خر اوزره
اول بنم نافم ومسك صافم حرام اولدی نافه دن مراد بونده معرفت الهی وعلم
لدنی اولور وسر کیندن مراد دنیا ومتاع دنیوی اولور تقدیر کلام وتعبیر مرام
بویله دیمك اولور که چونکم اهل دنیادن خرسیرت اولان کسه‌لر اهل دل وعارف
کامل طرفندن بو کونه دعوایه مناسب سوزی اکا طعن طریقیله دیربلی لاف اورولاف
ایتمکله لاف اورز یرادیار غربتده اوکنمك ولاف وکزاف ایلیوب کندویی بکنمك زیاده
ممکن وقابلدر پس صاحبدل وعارف کامل بویله دیرکن غافل وجاهله دیر بنم معرفتم
نافه سی وعلمم رایحه سی بنم حسن حالمه وصدق مقالمه کواهلق ویررو عود وعنبر
اوزره عظیم منتلر قورولیکن بنم اول نافهٔ معرفتم ورایحهٔ حکمتم مقالنی کیم اشیدر
مشام جانی پاك اولان صاحب سعادت واهل عنایت اشیدر دنیاپرست ومتاع دنیا ایله
مست اولان خرلره اول کلامی استماع ایلمك حرامدر اکر فرضی اول خرلر بو کونه
کلام حکمت انجامی کوش ظاهرله استماع ایلسه‌لر باآنی دعوایه حمل ایدرلر و یاخود لاف
وکزاف اورمغه حمل ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ خرکمیز خر بیو بدبر طریق * مسك چون
عرضه کنم باین فریق) خرینه خرك طریق اوزره اولان کمیز وچیننی قوقولر پس
بوفریقه بن نیجه مشك عرض ایلیم یعنی دنیاپرست اولان خرسیرته اکرهزار علوم
ومعارف نافه‌لرنی عرض ایلسم اندن اعراض ایلیوب کندی کبی خرلرك طریق
دنیا اوزره بولنان کمیز خرمثابه سنده اولان مال ومتاع دنیویه سنی قوقولر ونجاست
خرمنزله سنده اولان زینت ودولتلرینه میل ورغبت ایلر چونکم قضیه بویله
درین بو کونه فریق ضلالت رفیقه مشك معرفتی وعنبر حکمتی نه وجهله عرضه

ایلیم ﴿ مثنوی ﴾ بهر این کفت آن نبی مستجیب * رمز الاسلام فی الدنیا غریب)
اول نبی مستجیب بومعنادن اوتری اسلام دنیاده غریبدر رمزنی دیدی یعنی اهل اسلام
اولان اصحاب دلدن اهل دنیا واصحاب نفس وهوا نفرت واعراض ایلیوب اول اهل
دل بونلر میاننده غریب قالدیغندن اوتری اول امر حقده استجابت ایدیجی نبی علیه
السلام حضرتلری بیوردی ان الاسلام بدا غریبا وسیعود غریبا فطوبی للغربا
فطوبی للغربا نته کم حدیث شریفده اشارت ایلدیلر وشرحی کچدی ﴿ مثنوی ﴾
زانکه خویشانش هم ازوی می رمند * کرچه باذاتش ملایك همدمند) زیرا که
اواهل اسلامك خویشاوندی هم اندن اورکرلر اکرچه انك ذاتیله ملائیك
همدملردر یعنی پیغمبر صلی الله علیه وسلم اهل اسلام دنیاده غریب بیوردی زیرا که اول
اهل اسلامك اقربا وتعلقاتی هم اندن اعراض ونفرت ایدرلر اکرچه انك ذات
شریفنده ملائکه همدملرو مصاحبلردر علو قدری من حیث المعنی افلاکدن عالی
ولیکن بین الناس قدر واعتباردن عاری وخالیدر ﴿ مثنوی ﴾ صورتش را جنس
می بینند انام * لیك ازوی می نیابدان مشام * همچو شیری درمیان نقش کاو * دوربی
بینش ولی اوریا مکاو) اکرچه خلق آنك صورت وظاهرنی کندیلرینه جنس
وشبیه کوررلر لیکن اندن اول مشام ورایحه‌یی ایراقدن کورر ولکن بولمز اول
اهل اسلام فی المثل کاونقشنك اورتاسنده برشیر کیبدر انی ایراقدن کورر ولیکن
انی قازمز صورتش ده که ضمیر الاسلام فی الدنیا غریب مصرعنده اولان اسلامه
راجع اولور علی تقریر المضاف موصوله راجع اولمق مناسبدن دوردر اهل اسلامدن
مراد اسلام حقیقی صاحبلری اولان اولیا واصفیا وعرفادر پس اسلام حقیقی صاحبی
اولان ولی صفتك صورتنی کندیلره خلق انام جنس کوررلر وماانتم الابشر مثلنا
دیرلر ولیکن اول مشام روحانی ونفحهٔ ربانیه‌یی اول صاحبدولتده کورمزلر وآنك
معدن روایح الهیه اولان نافهٔ قلبنه نظر ایرکورمزلر اول صاحب اسلام حقیقی
اولان اهل دل فی المثل کاونقشنك میاننده برشیر دلیر کیبدرکه صورت بشریه ده
نقش کاوکبی وآنك روح شریفی برشیر دلیر کیبدر وبدن نقشنی کندییه وقایه وپرده
ایدوب ناس مابیننده تستر واختفا ایلمشدر پس ای اهل صورت سن انی ایراقدن
کورآنك باطننی قازمه ودروندن بحث ایلمه زیرا که آنك صورتی انسان وباطنی مظهر
رحمان ویزداندر حق تبارك وتعالی اول صاحبدله دیمشدرکه عبدی اخرج بصفاتی
ای خلقی فمن رآك رآنی ومن اهانك اهاننی ومن احبك احبنی ومن اطاعك اطاعنی
﴿ مثنوی ﴾ وربکاوی ترك کاوتن بکو * که بدرد کاو رآن شرخو * طبع کاوی
ازسرت بیرون کند * خوی حیوانی زحیوان برکند * کاو باشی شیر کردی نزداو *
کرتو باکاوی خوشی شیری مجو) واکر انی قازرسك تن کاونك ترکنی دی زیرا که کاوتنی

اول شیرخوبرتارکاولق طبعی سنك سرکدن بیرون ایلرحیوانلق خوینی حیواندن
قوپاررکاواولەسن آنك قتندە شیراولورسن اکرسن کاولقلە خوش ایسەك شیرلك
استمە کاویدن کاف عربیلە قازمق معناسنە دربوندن بحث ایلمك معناسی ویرلور
وخراش وتراش ایلمك معناسنە دخی استعارە اولنور یعنی اول بشریت نقشندە
شیردلیر کبی اولان اهل دلی وعارف کاملی اکرخراشیدە قیلسك وآنك دروننن
بحث ایلیوب اکاالم واضطراب ویرسەك تن کاوڭ ترکن ایلە زیرا اول شیرخوبلو
صاحبدل سنك کاوتنکی برتار پس اول شیرخوڭ کارنی نە وجهلە برتاربوبیتلرانی
تفسیر ایلرکانە بیوررلرکە زنهارشیرخوی اولان صاحبدلك وعارف کاملك باطننی
خراشیدە ایلرسك اول شیرخوی اولان صاحبدل سنك کاوتنکی برتار اکرسن
دیرسنکە نەوجهلە برتار جواب بیوررلر کاولق طبعی سنك باشکدن طشرە ایلر
بومعنی سرقتح سنلە اولدیغی اوزرەدر اکرکسر سنلە آ وقنورسە معنی اوشیرکاولق
طبعی سنك سر وقلبکدن اخراج ایلرحیوانلق خوینی سنك حیوان اولان نفسکدن
قلع وقمع ایلر وسنك حیوانیتکی هلاك ایلر اکرفرضی کاو اولەسن آنك حضور
شریفندە شیردلیراولورسن وبالجملە سن اکا اساءت قیلسك اول اساءتك مقابلە
سندە اول صاحب سعادتدن صورتا قهر معنا لطف واحسان بولورسن لیکن
اکرسن کاولقلە وحیوانلقلە خوش ایسك شیرلك استمە زیرا حیوانیت صفتلریلە
خوش اولان وانسبت قیلان کمسە شیر طریقت اولان اصحاب دلك مرتبەسنە
واصل اولەمز اکرانی شیران طریقتك مرتبەسنە واصل اولمق استەسەلر آنك
کاولغی وحیوانلغی شیر طریقت اولان اهل دلك شیر روحی یوب افنا ایلرنتەکم
عزیز مصرك واقعەسندە کوردیکی یدی ارق بقرە یدی سمین وجسیم بقرەلری یدیلر
وافنا ایلدیلرنتەکم بومعنایی توضیح وتبیین ایلمکدن اوتری اول آیت کریمەنك تفسیرنە
شروع ایدوب بیوررلر

❊ تفسیرانی اری سبع بقرات سمان یأکلهن سبع عجاف ❊

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف بوآیت کریمەنك تفسیریدرکە سورۀ یوسفدە دروقال
الملك عزیزمصریعنی ریان بن الولید دیدی قوممە کەانی اری فی المنام تحقیقاین کوردم منامدە
سبع بقرات سمان) یدی دانە سمین اوکوزلر کورورم (یأکلهن سبع عجاف) یعنی انلری
یدی ارق صغرلریرلر ایدی (وسبع سنبلات خضر) ودخی یدی تازە ویشل سنبلەلر
کوردمکە انلرك دانەلری منعقد اولمش (واخریابسات) وآخر یدی سنبلۀ یابسە
دخی کوردمکە انلراول سنبلات خضری هلاك ایدوب یدیلر سمان سمین وسمینەنك
جمعیدر وعجاف ارق نسنەیە دیرلر عجفانك جمعیدر علی غیرالقیاس وافعل فعلانك
جمعی قیاسدە فعل کلمك ایدی یعنی عجف وزنندە لکن حمل النقیض علی النقیض
بونلرك دأبندندر پس سمانە حمل ایلدکلرندن عجاف دیدیلر (یاایها الملأ) پس

اعیان علما وحکمایی دعوت ایدوب دیدیکە یاایها الملأ بن سزدن بو واقعەنك
تعبیرن استرم (افتونی فی رؤیای) بنم رؤیامدە نە دیرسنز بکا فتوی ویرك وتعبیرایلك
(ان کنتم للرؤیا تعبرون) اکرسز رؤیایی تعبیر ایدرسکز من العبور وهو المجاوزة
والانتقال من الصور الخیالیة الی المعانی النفسانیة التی هی امثالها پس تعبیر
صور خیالیەیی عالم ظاهرە نقل ایتمك اولیجق تعبیرایکی قسمدر بری منامدە
مرئی اولان صورخیالیەیی عالم نفسانیەیە تعبیردر وبری دخی بوعالمدە اولان
صور خیالیەیی تعبیردر زیرا بوعالم حقیقتدە نسبت عین خیالدرنتەکم حضرت
شیخ اکبر قدس الله سره بیوررلر ❊ بیت ❊ کل مافی الکون وهم اوخیال ❊
اوعکوس فی مرائی اوظلال ❊ وحدیث شریفدە دخی حضرت رسول اکرم صلی
الله علیه وسلم بیوررلرکە الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا پس اهل کمال بودنیایی
خواب وخیال وهرکارین واحوال پرملالن سریع الزوال کوررلر وانی تعبیر ایدرلر
نتەکم حضرت مولانا بوآیتك معناسنی بوعالم ظاهردە کوریلان احوال اوزرە
تأول وتعبیر بیوروب دیرلرکە بقرات سماندن مراد تن پروران اهل زمان وبقرات
عجافدن مراد مقبولان درکاه حق درلرکە وجود شریفلرین ریاضت ومجاهدە
ایلە لاغرونحیف قیلمشلردر اکرچە صورتا اول کاوسمینلرلە یکرنك وهم جنس وهمرنك
درلرلیکن بحسب المعنی هربری شیرخدا ونهنك بی همتادرلر

❊ آن کاوان لاغرراخدا بصفت شیران کرسنە افریدە بود تاان هفت کاوفربەرا ❊
❊ اشتهامی خورند اکرچەان خیالات صورکاران درآینۀ خواب نمودند تو معنی نکر ❊

خدای تعالی اول لاغر کاولری کرسنە شیرلرصفتندە خلق ایلمش ایدی تا اول یدی فربە
کاوی ذوق واشتهاایلە یەلرکە اصل اکرچە اول کاولر صورتنك خیالاتنی آینۀ خوابدە
کوستردیلر امانسن معنایە نظرایلە کە اصل اعتبار معنایەدر معنی نە ایدیکنی وبو آیتدن
مراد دخی نە اولدیغنی بیوردقلری نظم شریفدن معلومك اولور ❊ مثنوی ❊
آن عزیزی مصرمی دیدی بخواب ❊ چونکە چشم غیب راشد فتح باب) اول مصرك
عزیزی واقعەدە کوردی چونکم غیب کوریجی کوزە فتح باب اولدی یعنی چونکم
عالم غیبی مشاهدە ایدیجی اولان باطنی کوزی کشادە اولدی بر کیجە واقعەسندە
کوردی ❊ مثنوی ❊ هفت کاو فربە پس پروری ❊ خورد شان آن هفت
کاو لاغری ❊ دردرون شیران بدند آن لاغران ❊ ورنە کاوانرانبودندی خوران)
زیادە بلی یدی سمز کاوانلری یدی اول یدی لاغر کاو اول لاغرلر دروندە شیرلر
ایدیلر واکراول لاغرکاولردرون عالمدە شیرلر اولمیەلردی سمین کاولری ییجی
اولمزلردی یعنی اول لاغر اولان صغرلرکە یدی سمز صغرلری انلر یدیلر من حیث
المعنی لاغراولان بقرەلردرون عالمدە فی المثل شیرلر کبی ایدیلر واکرمن حیث الباطن

انلرده شیرلر خاصیتی اولمیدی اول سمین کاواری ییکه قادر اوله مزلردی چونکم بومقدمه معلومك اولدیسه بومعنادن سکا خبر کلدیسه ﴿ مثنوی ﴾ پس بشر آمد بصورت مرد کار * لیك دروی شیر پنهان مرد خوار * مرد را خوش واخورد فردش کند * صاف کردد دردش اردردش کند) پس مرد کار صورتده بشر کلدی لیکن انده شیر مرد خوار پنهاندر انلرك درونده اولان شیر معنوی مردی خوش یرآنی فرد ایلر اول مردك دردی صاف اولور اکر اکا درد ایلیه اولکی درد ضم داله وثانیجی درد فتح داله در وبونده مضاف مقدر اولور اهل دردش کند تقدیرنده اولور حاصل معنی بویله دیمك اولور که فذاکان کذلك ذکر اولنان مقدمات معلومك اولدیسه اولیا واصفیادن اولان کار الهینك مرداری بحسب الصورة اکرچه مرد اولدیلر ولیکن انلرك وجود شریفلرنده شیر معنوی پنهان ومخفیدر که اول شیر معنوی مرد اولنلرك اوصاف جسمانیه سنی واخلاق حیوانیه سنی اکل وبلع ایدیجیدر چونکم انلرك باطننده اولان شیر معنوی برمرده مسلط اولسه وانی شکار قیلسه اول مردك اوصافنی واخلاقنی خوشلقله یوب محو وازاله قیلوب انی اوصاف ذمیمه دن واخلاق ردیه دن فرد وپاك ایلر بلکه دنیا وآخرت قیدندن بیله جدا ایلرانك وجودنك دردی وکثافتی پاك اولور اکر انی اهل درد وصاحب شوق ومحبت ایلرسه بومعنی کند ضم کافله اولدیغی اوزره در فتح کافله اوقنوب آنك دردی صاف اولور اکر آنك دردنی قوپارسه وازاله قیلسه دیمك هم جائزدر ﴿ مثنوی ﴾ زاربکی درداوز جمله دردها * وارعد پارنهد اورسها) اول کسه بردرد ومحنتدن جمیع درد وکثافتلردن قورتیلور اباغی سها وسماوزره قوربعنی اکرصاحبدل ومرد کامل اولنلر شول کسه یی که اهل درد ایلیه لر اول کسه انلردن کان بردرد ومحبت جهتندن نیجه کدورات وکثافتلردن خلاص اولور وپای روحنی سمایه وضع ایدوب اعلا مرتبه لر بولور ودرجات عالیه یه واصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ چند کویی همچو زاغ پرنحوس * ای خلیل ازبهرچه کشتی خروس * کفت فرمان حکمت فرمان بکو * تا مسبح کردم آن را وبمو) پرنحوس زاغ کبی نیجه برسو یلرسن ای خلیل خروسی نه دن اوتری قتل ایلدك سویله خلیل حضرتلری دیدی فرمان الهیدن اوتوری حکمت فرمان نه ایدی سویله تاکم اکا موبمو تسبیح ایدیجی اولم یعنی پر نحوست اولان زاغ کبی نیجه برسویلرسن ونیچون تطویل کلام ایلرسن قصهٔ خلیله کلهلم کار رسائل دیدیکه ای خلیل الرحمن خروسی نیچون قتل ایلدك اول دخی اول سائله دیدیکه امر الهیدن اوتری اول سائل دخی اکا دیدیکه حکمت فرمان الهی ندر سویله تاکم اول فرماندن اوتری موبمو حق تعالی حضرتلرینی تسبیح

وتقدیس ایدیجی اولم وبی حساب سبحان الله دیوب تبجیلر قیلم

﴿ دربیان انکه کشتن خلیل علیه السلام خروس را اشارت بقمع ﴾
﴿ قهر کدام صفت بود از صفات مذمومات مهلکات در باطن مرید ﴾

﴿ مثنوی ﴾ شهوتی است او وبس شهوت پرست * زان شراب زهرناك زار ومست) اول خروس شهوته منسوبدر وزیاده شهوت پرستدر اول زار اولان زهرناك شرابدن مستدر یعنی اول خروسك قتلنه سبب اولدرکه اول خروس شهوتی وزیاده شهوت پرستدر اول شهوت حدذاتنده زار وهرزه در وزهرناك برسم قاتلدر اندن مست اولمشدر پس انسانك وجودنده اولان بوصفت قبیحه نك دخی کشته اولنمسی وازاله قیلنمسی لازم ولابد اولنلردن اولور ﴿ مثنوی ﴾ کرنه بهر نسل بودی ای وصی * ادم از ننکش بکردی خود خصی) اکر شهوت ای وصی نسلدن اوتری اولمیدی ادم اول شهوتك عارندن اوتری کندیسنی خادم ایلردی خصیتنی کسمك یعنی انسانك وجودنده اولان شهوت نفسانیه تناسل وتوالددن اوتری اولمیدی حضرت آدم علیه السلام آنك عیب وقباحتدن عار ایلدیکندن اوتری تخم نسل اولان شهوتی کندیدن قطع ایلیدی پس وجود آدمیده شهوتك مقبوله اولمسی مجرد تناسل وتوالددن اوتری اولور والا تناسل وتوالددن اوتری اولمزسه انسانه اندن قبیح صفت اولمز ﴿ مثنوی ﴾ کفت ابلیس لعین دادار را * دام زفتی خواهم این اشکار را * زروسیم وکلهٔ اسپش نمود * که بدین تانی خلایق رار بود) ابلیس لعین حضرت داداره وحاکم اولان کردکاره دیدی بو شکاردن اوتری برعظیم دام استرم پس حق تعالی ابلیسك مرادنی حاصل ایلمکدن اوتری اکا زر وسیم واسب سوروسنی کوستردی بویله دیوکه بونك سیله خلقی قاپغه وانلری صیدایتمکه قادر اولورسن یعنی شیطان بنی آدمی دام مکرنه صیدایلمکدن اوتری وضلالات حبلنه قید ایلمکدن اوتری حق تعالی حضرتلرندن برنیجه اسباب ومصاید استدی حق تعالی دخی آنك هر استدیکنی وردی نته کم انس حضرتلرندن بویله روایت اولنور که قال ابلیس لربه یارب جعلت لبنی آدم بیوتا یذکرونك فیها فما بیتی قال الحمام قال وجعلت لهم قرآنا فما قرآنی قال الشعر قال وجعلت لهم طعاما فما طعامی قال مالم یذکر اسمی علیه قال وجعلت لهم شرابا فما شرابی قال کل مسکر قال وجعلت لهم مصائد فما مصائدی قال النساء ﴿ مثنوی ﴾ کفت شاباش وترش اویخت لنج * شد ترنجیده ترش همچون ترنج) پس ابلیس حق تعالی حضرتلرینه ظاهرا شاباش وتحسین دیدی واما اغزنی ودوداقلرنی اکشیدوب صارقندی وصیقلمش ترنج کبی ترش روی وبوزنی اکنی قیلدی ترنجیده تانك فتحه سیله صیقلمش معناسنه یعنی شیطان حضرت

رحاندن بو قدر شیئکان قابل عدا ایلدیکندن اوتری اکرچه بحسب الظاهر تحسین وآفرین دیدی ولیکن دوداقلرنی صارقندی وصیقلمش ترنج کبی ترش روی اولدی و یوزنی اکشی قیلدی فی المثل شول بربدبخت وتندخوی وسخت بنده کبی که خواجه سندن وافر طعامه مناسب عطار اشندکده خواجه سی اکا آنك استدیکنك برمقدارنی ویردکده ظاهرا شاباش وآفرین دیوب خواجه سنك حضورنده یوزنی وکوزنی اکشیدر وآوردلرنی صارقیدر وعبوس الوجه اولوب طورر کان شو معنایی اشعار قیلورکه دخی مرادمه کوره ویرمدك وبنم استدیکمی بکا ابر کورمدك دیر شیطان دخی بویله یوزنی وکوزنی اکشیدوب صیقلمش ترنج کبی طوردی

(مثنوی) پس زر و کوهر ز معدنهای خوش * کردان پس مانده را حق پیش کش * کیران دام دکر رای لعین * کفت زین افزون ده ای نعم المعین) پس زر و کوهری خوش ولطیف معدنلردن اول کبرو قالمشه خدای تعالی بونلری پیش کش ایلدی یعنی خوش معدنلردن خروج ایلین زرلری و یردی وکوهرلری دخی اول درکاه حقدن سورلمش وکبرو قالمش لعینه حق تعالی پیشکش و یروب دیدیکه ای لعین بو دیکر اولان دامی دخی طوت وبونکله نیجه کسه لری صید ایت اول لعین بوقدری دخی قلیل عدا ایلیوب دیدیکه ای نعم المعین بکا بوندن دخی زیاده ویرکه بعض کسه لر بونلره صید اولمز وبو شیلرله بنم دام مکرمه قید اولمز (مثنوی) جرب وشیرین وشرابات ثمین * دادش و صد جامهٔ ابریشمین) پس حق تعالی جرب وشیرین وذی قیمت اولان اشربهٔ لذیذه یی اکا ویردی وچوق ابریشم جامه لر دخی ویردی یعنی چونکم وهاب مطلقدن اضلال ناس ایچون بعض الات واسباب دخی استدی حق تعالی اطعمهٔ نفیسه واشربهٔ لذیذه والبسهٔ نفیسه دن نیجه الات واسباب دخی ویردی تا کم بونلرله دخی نیجه کسه لری صید ایلیوب دام ضلالتنه قید ایلیه (مثنوی) کفت یارب بیش ازین خواهم مدد * تا ببندم شان بحبل من مسد * تا که مستانت که نر و پردلند * مرد وار آن بندها را بکسلند * تا بدین دام ورسنهای هوا * مرد تو کردد زنامردان جدا * دام دیکر خواهم ای سلطان تخت * دام مرداندازو حیلت ساز سخت) ابلیس پرتلبیس حق تعالی یه دیدی یارب بوندن زیاده مدد ومعاونت استرم تا بونلری لیفدن اورلمش ایله باغلیم یعنی اکرچه بو و یردکلرکه دخی بعض ناسی بغلق قابلدر لیکن بونلردن اقوی بر قید ودام دخی استرمکه اول ایفدن اورلمش محکم رسنلر کبی اولور تا کم انلری اول رسن غلیظله محکم بند ایلیم تا کم سنك مستلرك ومحبلرککه قوی و یردللردر یعنی بهادر کسه لردر مرد کبی اول و یردیکك بندلری یرتارلر وقطع ایدرلر زیرا بونلرده بر مشرب واردرکه سیم وزره مائل اولمزلر واطعمهٔ

نفیسه واشربهٔ لذیذه یه التفات ایتمزلر والبسهٔ نفیسه ایله تلبس وتزیین ایلمکه دخی تعلق قیلمزلر سندن بر دام استرمکه تا کم بو دام ایله وهوا رسنلریله سنك مردك نامردلردن جدا اوله پس ای تخت وجودك سلطانی و یردکلرندن غیری برا قوی دام دیکر ومحکم حیله دخی استرم اویله دامکه مرداندازو سخت حیلت ساز اوله یعنی مردلری اتیجی ومحکم حیله وحدعه لر دوزیجی بر قوی دام اوله که انکله سیم وزره ومتاع وکوهره مائل اولمیان کسه لری صید ایلمکه قادر اولم دیدی چونکم ابلیس بو رجایی ایلدی

(مثنوی) خمر وچنك آورد پیش او نهاد * نیم خنده زد بدان شد نیم شاد) حق تعالی حضرتلری خمری وچنکی وسائر سازلری کتوردی آنك اوکنه قودی پس ابلیس نیم خنده اوردی انکله نیم شاد اولدی یعنی چونکم خمر وچنکله وسرود واهنکك کندی یه و یرلدیکنی کوربجك برمقدار کولدی و برمقدار شاد ومسرور اولدی بالدیکه بونلرله بعض کسه لری صید ایلیوب دام مکره دوشوروب حبل ضلالتله انلری قید ایتمك قابلدر ولیکن دخی کاملله شاد اولمدی وکشاده روی اولوب خنده لر قیلدی (مثنوی) سوی اضلال ازل پیغام کرد * که برار از قعر بحر فتنه کرد) ابلیس پرتلبیس ازل اضلالنك جانبنه پیغام ایلدی و بوکونه کلام سویلدیکه ای اضلال ازلی فتنه بحرینك قعرندن غباری بوقاری کتور بو بیت بر مقدمه یه محتاجدرکه اول مقدمه بودر الله تبارك وتعالی ازلده اوصاف قدیمه ومتقابله ایله موصوف ایدی مثلا جمال ولطف وقهر وهادی ومضل صفتلری کبی صفتله و بو اسم مضل اکرچه الله تبارك وتعالینك طقسان طقوز عدد اولان اسماء حسناسندن دکلدر لیکن حق تعالینك قرآنده کندی ذاتنه اسناد ایلدیکی وذاتنی انکله وصف قیلدیغی صفتلردندر کما قال الله تعالی (یضل من یشاء ویهدی من یشاء الی صراط مستقیم) حضرت قرآنك چوق موضعنده بو صفتی کندی ذاتنه اسناد ایلمشلردر اکرچه معتزله وقدریه اضلال حقده راضی اولیوب بو کونه آیتلری تأویل قیلمشلردر واحادیث شریفه ده دخی هادی ومضل حقیقتنده حضرت حق اولدیغنه چوق حدیث واقع اولمشدر بو جمله دن بری بو حدیث شریفدر قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم (بعثت داعیا ومبلغا ولیس لی من الهدی شیء وخلق ابلیس مزینا ولیس الیه من الضلال شیء) رواه ابن عمر حاصل کلام هادی ومضل عند اهل التحقیق حقیقتده حضرت حقدر وانبیاء عظام واولیاء کرام هدایت مظهرلریدر وهدایتك سببلریدر وشیطان لعین واقوام بیدین ضلالت مظهرلری وضلالتك سببلریدر اول کسه لرکه ازل آزالده مظهر هدایت اولدیلر انلر بو دنیایه کلدکده انبیا واولیایه اویدیلر واول کسه لرکه ازل آزالده مظهر ضلالت اولدیلر بو دنیایه کلدکده ابلیسه اویدیلر وآنك مکر وتزویرنی قبول قیلدیلر چون

ابلیس برکمسه بی بعض ابلیسنله اضلال ایلمکه قادر اولمسه ازلی اولان اضلال جانبنه باطنندن توجه ایلر ولسان حاله حق تعالینك اسم مضلنه بویله دیو و یلرکه ای بنم ربم فتنه دریاسنك قعرندن توزلر قوپار و بکا دخی خارق عاده ایده جك قوتلر وقدرتلر ویرتشکیم مظهر هدایت اولان پیغمبرلر بکه و یردك واوجمله دن حضرت موسی علیه السلامدرکه نی قعر دریادن توز قوپارمغه قادر ایلدك

(مثنوی) نی یکی از بندکانت موسی است * پردهادر بحر اواز ارد بست *

آب ازهر سو عنانرا واکشید * ازنك در باغبار برجهید) الهی سنك مظهر هدایت اولان بندلرکدن بریسی حضرت موسی علیه السلام دکلیدر اوموسی بحر قلزمده غباردن پردهلر باغلدی ودریانك دبندن توزلر قوپاردی حتی بنی اسرائیلدن اون ایکی سبط قوری یوللردن دریایی چکوب کتدیلر واول حضرت موسی علیه السلام قومیله کذر ایلدکده آب هرجانبدن عنانی چکدی دریانك دبندن برآخر غبار صچرادی واوحضرت بومرتبه قوتلر اظهار ایلدی وتوزلر قوپاردی چونکم مظهر هدایت اولان بنده که بوقدر قوتلر وقدرتلر و یردك تاکم انی کوروب نیجه کسهلر اکا تابع اولدی واقتدا قیلدی مظهر ضلالت اولان بنده که دخی ضلالت جهتنده شول قوت وقدرتلری و یرکه فتنه دریاسنك دبندن توزلر قوپاره تا ازلده بکا اهل اولان کسهلر بودنیاده بکا تابع اولهلر واقتدا قیلهلر دیدی ولسان استعدادله کندینك حاکمی ور بی اولان اسم مضلدن بومعنالری طلب ایلدی اکر سؤال اولنورسه که ابلیسدن حضرت موسی علیه السلامك وجوده کلمسی نیجه مدت مؤخردر جواب اولدرکه ابلیس بوسوزی حضرت موسی علیه السلامك اول معجزهسنی کوردکدنصکره دیمش اوله و یاخود حضرت موسی علیه السلامك ظهورندن اول حق تعالی حضرتی اکا لوح محفوظدن بومعنایی کشف ایتمش اوله

(مثنوی) چونکه حوبیٔ زنان با اونمود * که زعقل وصبر مردان می فزود *

پس زد انکشتك برقص اندر فتاد * که بده زوتر رسیدم درمراد) چونکم الله تبارك وتعالی زنلرك خوبلغنی اول ابلیسه کوستردیکه اول حسن ولطافت مردلرك عقل وصبرلرندن زیاده ایدی پس ابلیس انکشتك اوردی ورقصه دوشدی وحق تعالیه دیدیکه یاربی بکا بونلری تیزرك ویر زیرا مراده یتشدم بعض نسخهده راء مهمله ایله فرود واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره صبر مردانه مضاف اولمز ومعنی که عقل وصبردن مردلر اشغه ایندی دیمك اولور یعنی چونکم ابلیس حضرت خدادن اشد واقوی اولان مصائد وحبائل طلب ایلدی وحق تعالی حضرتلری دخی نسوانك خوبلغنی وجمالنی اکا کوستردی شول مرتبهده که اول حسن وجمال مردلرك عقل وصبرندن زیاده وغالب ومردلرك عقل وصبری اندن ناقص ومغلوب ایدی چونکم

حق تعالی حضرتلرینك کندیسنه بومصائد وحبائلی و یردیکنی کوردکده پس پرمقلرین پرمقلرینه وغایت سرورندن الن الینه اوردی ورقص ایلمکه دوشدی نتکیم برکمسه بغایت شاد ومسرور اولسه الن الینه اورر وقالقوب رقص وحرکت قیلور حق تعالیه دیدیکه یاربی بکا بومصاید تیزرك و یر بونلر حبایل شیطاندر بونلردن اتقا ایتمك مؤمنه لازم ولابد اولمشلردر نتکیم پیغمبر علیه السلام بیوردی (اتقوا الدنیا واتقوا النساء فان ابلیس طلاع رصاد وما شیٔ من فخوخه باوثق اصیده فی الانقیاد من النساء) رواه الدیلمی عن معاذ و برحدیث آخرده دخی (انهن حبائل الشیطان) دیدی و برآخر حدیثده دخی بیورمشلردر (ان اخوف ما اخاف علیکم بعدی فتنة النساء فاتقوا النساء) و برحدیثده دخی بیورمشلردر (ماترکت بعدی فتنة اضر علی الرجال من النساء)

(مثنوی) چون بدیدان چشمهای پرخمار * که کند عقل وخرد را بی قرار * وان صفای عارض آن دلبران * که بسوزد چون سپندای دلبران * روی وخال وابرو واب چون عقیق * کو یا حق تافت از پردهٔ رقیق * دید اوان غنج و برجست سبك * چون تجلیٔ حق از پردهٔ تنك) چونکم ابلیس اول پرخمار اولان چشملری کوردی که اول پرخمار اولان چشملره ناظر اولنلرك عقل وخردنی بیقرار ایلر یعنی حق تبارك وتعالی چونکم محبوب ومحبوبهلری خلق ایدوب انلره مستانه کوزلر وماهوش یوزلر وشیرین سوزلر و یردی شیطان دخی چونکم انلردن اول پرخمار اولان چشملرکه عاقللرك عقلنی بیقرار ونار ومار ایلر واول دلبرلرك عارضنك صفاسنی کوردیکه بودل آنك اوزرنده سپند کبی یانر یعنی اوزرلك آتش اوزره نیجه یانرسه بوکوکللر اول دلبرلرك آتش رخساری اوزره اویله یانردی چونکم انلرك لطافت خدنی ورشاقت قدنی ابلیس کوردی کمال سرورندن شادیلکلر قیلدی وحظندن مست ومدهوش اولدی روی وخال وابرو وعقیق کبی اب کویا حق تعالی رقیق ولطیف پردهدن لامع ودرخشان اولدی یعنی آفتاب درخشان کبی روی ونقطهٔ مشکین کبی خال وهلال کبی ابرو وقرمزی عقیق کبی ابلر کوردی دیدیکه حق تبارك وتعالی رقیق ولطیف پردهدن تجلی قیلدی وورونما اولدی الحق مرأت وجود محبوباندن نمایان اولان حسن وملاحت جمال مطلقك وجمیل اولان حضرت حقك حسن ولطافتنك پرتو واثریدر ودلربا حقیقتده اولدر بوصور مجازیه آلت ملاحظهدر هرملیح وملیحهنك حسنی آنك حسن باکمالندن استعاره اولنمشدر عارف کاملك نظری اول جمال مطلقهدر وجاهل اولان شهوت پرستك وحسن مقیدله مستك نظری انجق صورت حسنهیهدر واندن نفسنك مشتهیا ومقتضاسنی طلب ایلمجیدر وانی حضرت حقدن غیری ظن ایدوب کستاخلق و بی ادبلك ایلمجیدر (بیت) وماذاك الا ان بدت بمظاهر * فظنوا

سواما وهی فیهم تجلت * وتظهر للعشاق فی کل مظهر * من اللبس فی اشکال
حسن بدیعة) اول ابلیس اول غنج ودلالی کوردی او ابلیس خفته صیچرادی حق
تعالی حضرتلرینك بوقفه پرده‌دن تجلیسی کبی کوردی یعنی چونکم ابلیس برتلبیس
دلبرلرده اولان اول غنج ودلالی وحسن وجمالی وشیرین مقالی حق تعالینك لطیف
ورقیق پرده دن تجلی ایلدیکی کبی کوردی کان سرورندن خفت وسرعتله یرندن
صیچرادی و بو مجازی صورتلرله خلق فریفته اولوب حقیقتده غافل ایلمك قابلدر
دیدی و بونلرله صورت پرست اولنلری اضلال ایلمکه شروع ایلدی

تفسیر خلقنا الانسان فی احسن تقویم ثم رددناه اسفل سافلین

بو سرخ شریف بو آیت کریمه‌نك تفسیریدر که اولی بودر (والتین والزیتون)
انجیر وزیتون حقیچون بو ایکی میوه‌یه تخصیص قسم اول جهتندر که انجیر سریع
الهضم بر غدای لطیف و بلا فضله بر دوای شریفدر که کثیر النفع وملین الطبع
ومحلل البلغم ومطهر الکلیتین وقاطع البواسیر ومزیل رمل المثانة ونافع النقریس
وفاتح سدة الطحال والکبددر وزیتون دخی بر فاکهۀ طیبه و بر ادام لطیفه‌در که
آنك دخی اکر دهننده واکر میوه‌سنده نیجه منافع کثیره واردر و بعضلر حذف تقدیر
ایدوب ورب التین ورب الزیتون دیمشلردر (وطور سینین) دخی موسانك مناجات
ایلدیکی طور سینا حقیچون سینین وسینا اول موضعك اسمیدر (وهذا البلد الامین)
وشو امین اولان شهر مکه حقیچون و بعضلر تأویل ایدوب تیندن مراد
علوم دین وزیتوندن مراد معرفت یقیندر که سبب تنویر قلوب عارفیندر وطور
سینادن مراد روح معلای محمد مصطفی علیه السلامدر که تجلیٔ حقه مظهر ومجلادر
و بلد امیندن مراد قلب پرتمکینلریدر که آفات تعلقات کونیه‌دن مصون وحصیندر
دیمشلردر (خلقنا الانسان فی احسن تقویم) جواب قسمدر تحقیقا بز خلق ایلدك
انسانی احسن تعدیلده صورتا ومعنا انتصاب قامتله واحسن شکل وهیئتله مشرف
قیلدی ومعناده متصف قیلدی حیاتله وعلوم وارادت وسمع وبصر وتکلمله وغیر
ذلك من الصفات الالهیة التی هی انموذجات من الصفات الربانیة وقد عبر بعض
العلماء عن ذلك بقوله خلق الله آدم علی صورته (ثم رددناه) اندنصکره اول
انسانی بز رد ایلدك (اسفل سافلین) مرتبۀ دنیانك دنی مرتبه‌سنه که ارذل عمردر
بعد الشباب دیمشلر و یاخود عالم علیینده احسن تقویم ایله متصف ایکن اسفل
سافلینه که عالم طبیعتدر انده اولمسی اوله و یاخود اهل ناردن اولمسی اوله (الا الذین
آمنوا وعملوا الصالحات) الا انلر اسفل سافلینه رد اولنمزلر که ایمان کتوردیلر
وعمل صالح ایشلدیلر (فلهم) انلر ایچون واردر (اجر غیر ممنون) اجر بلا انقطاع
طاعتلرینه مقابل و بلایانه صبر ایتملرینه جزادن اوتری وتفسیر (ومن نعمره ننکسه

فی الخلق) بو آیت کریمه‌نك تفسیر وتحقیقی ایکنجی جلدك اوایلنده قریب تمۀ قصۀ
مفلس سرخنده درومن نعمره ننکسه بخوان بیتك شرحنده مرور ایلدی فلیطلب
فیه

مثنوی آدم حسن وملك ساجد شده * همچو آدم باز معزول آمده *
کفت آوه بعد هستی نیستی * کفت جرمت این که افزون زیستی) حسنك آدمی
وملك اکا ساجد اولمش آدم علیه السلام کبی کیرو معزول کلمش آدمی چونکم کندینك
معزول اولاسنی کوردی. آه وواه وارلقدنصکره یوقلق دیدی حق تعالی لسان معنوی
ایله حسن آدمنه دیرسنك جرمك بودر که بو دنیاده زیاده دیرلدك مصرع اولده
حسن مشبه وادم مشبه بهدر آدمك حسنه اضافتی مشبه بهك مشبه اضافتی قبیلندر
وحضرت مولانا قدس سره حسنی آدم حضرتلرینه تشبیه بیورمشلردر شو وجهله که
آدم علیه السلام ابتدای حالده لطافت جنانیه ایله و پرتو رحمانیه وانوار ربانیه ایله
لطیف وشریف اولوب مسجود ملائکه اولمش ایدی بعده اول شرف ولطافتدن
معزول وعاری اولوب وملکلر اندن نفرت قیلوب اسفل سافلین اولان عالم طبیعته
هبوط ونزول قیلوب وانده نیجه مدت قالمش واعمال صالحه‌یه مشغول اولمغله ینه
مرتبۀ عالیه‌یه واصل اولمشدی کذلك حسن دخی ابتدای حالده خط وخالله وجمال
باکمالله نیجه ملکیت وروحانیت مرتبه‌سنده اولان کمسه‌لرك مسجودی اولور بعده
نیجه مدت مدیده معمر اولدقدنصکره منصب حسندن معزول اولور ولطافت
جنانیه و پرتو رحمانیه اندن زائل اولوب اسفل السافلین اولان مرتبۀ شیخوخته
ومنزلۀ نقصان هیئته رد اولنور (الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات) آیت کریمه‌سنك
فحواسنجه اکر اعمال صالحه‌یه مشغول اولورسه اجر غیر ممنون بولور واحسن تقویم
اولان صفت روحانیه‌سنه واصل اولور و بو مصرع آدم حسن موجود شده وملك
اورا ساجد شده تقدیرنده اولور وقرینۀ کلام ومقتضای مقام بو معنایه دلالت
قیلور و بعض نسخه‌ده بو مصرع صد چو آدم را ملك ساجد شده واقع اولمشدر
بو تقدیر اوزره معنی یوز آدم کبی‌یه ملك ساجد اولمش یعنی ابتدای حالده آدم کبی
لطیف وشریف اولان نیجه یوز کمسه‌لره ملك سجده قیلمشدر دیمك اولور وحسن
صاحبنه ملکك سجده قیلمسی شو اعتبارله میسر اولور که هر انسانك وجودنه نیجه
یوز ملائکه خدمت ایدیجیدر چونکم مخدوم ملائکه برحسنه تعظیم قیله وخادم
اوله آنك خدمتنده اولان ملکلر دخی بیله اول حسن صاحبنه سجده قیلمق وخادم
اولمق مقرر اولور ومحصول بیتین شریفین بویله دیمك اولور که فی المثل آدمه مشابه
اولان حسن موجود اولمش و نیجه ملك اکا ساجد وخادم اولمش کیرو آدم علیه السلام
مرتبۀ جنانیه‌دن معزول کلدیکی کبی اول حسن صاحبی دخی منصب حسندن معزول
کلمش چونکم اول حسن صاحبی کندینك معزول اولدیغنی کوره ولطافت وملاحتك

زائل وفانی اولدیغنه نظر ایرکوره انسان حالله وارلقدنصکره یوقلغه دوشدیکنه تأوه وتأسف ایدوب ای واه وارلقدنصکره یوقلق بکاندندر دیرحق تبارك وتعالی انسان معنوی ایله اکا دیرسنك جرمك بوخصوصده بودرکه بودنیاده چوق عمر اولدك وبزم عادت شریفه مز بونك اوزرینه درکه برکمسه یی معمر ایلسك واول کمسه بودنیاده چوق عمر سورسه انی خلقتده مرتبهٔ اعتدالدن اسفل السافلینه تنکیس ایلرز وارذل عمره رد قیلرز پس شبابت عالمنده اولان لطافت وقدرت وقوت وبهجت ونضارت اندن منسلخ اولوب خال حسن وملاحتدن خالی اولدقدنصکره احسن تقویم مرتبه سندن اسفل سافلین اولان مرتبهٔ شیخوخته رد اولنور اکر اعمال صالحه ایشلدیسه بومرتبه ده قالیوب آنك روحی حقیقی اولان حسن وجمالی بو اور واجر غیر ممنونه واصل اولور ﴿مثنوی﴾ جبرئیلش می نشاند موکشان * که بروزین خلد وازحوق خوشان * نقت بعد ازعزاین اذلال جیست * کفت آن دادست وانیت داور یست) جبرائیل علیه السلام انی موکشان جکر بویله دیوکه بوخلددن وخوشلر کروهندن کیت آدم صاحب حسن حضرت جبرائیله دیدی عزندنصکره بواذلال وتحقیر ندر حضرت جبرائیل اکا دیدی اول حسن سکا داد وعطادر و بوزوال حسن سکا عدل وحکمندر یعنی حضرت آدم علیه السلامی روح القدس حضرتلری جنت اعلادن موکشان چکوب عالم اسفله کتوردی بویله دیوکه یا آدم بوخلددن کیت و بوحور یلروجنت محبوبلرینك جوقنی ترك ایت وعالم اسفله نزول ایت حضرت آدم علیه السلام روح القدس حضرتلرینه اول حینده دیدیکه ای روح الامین عزندنصکره بوذلت وحقارت ندر حضرت روح القدس اکا دیدیکه اول حسن ولطافت سکا عطای الهی ایدی و بوذلت وحقارت سکا عین حکمت وعدالتدر بونده آدمدن مراد حسن اولورکه هرآدمی زاده احسن تقویم اوزره خلق اولمشدر وجبرائیلدن مراد روح اولور فقن روح انسانی آدم حسنی جنته مشابه اولان مرتبهٔ لطافت وملاحتدن اخراج ایلیوب خوشلر جماعتی اولان اعضا وجوارحندن بیرون قیلسه اول حینده حسن آدمی روحه دیر ای روح بوقدر عزت ولطافتدنصکره بواذلال وحقارت نه ایچوندر روح دخی لسان روحانیتله اکا دیر اول حسن ولطافت عطای الهی ایدی و بوذلت وحقارت سکا عین حکمت وعدالتدرسنی بو اسفل السافلینه رد ایلمکدن مراد عجز وقصورکی بیلك وعبادت حقه مشغول قیلمقدر چونکم عبادت قیله سن واعمال صالحه یه مشغول اوله سن صورت ظاهره کدن خلل حسن وجمالك زائل اولدیغنه غم یمه دیر ﴿مثنوی﴾ جبرئیلا سجده می کردی بجان * چون کنون می رانیم توازجنان * حله می پردزمن درامتحان * همچو برك از نخل درفصل خزان)

ای جبرائیل سن اول بکا جانله سجده ایلردك شمدی سن بنی جنتلردن نیچون سوررسن امتحانده بندن حله اوچر فصل خزانده نخلدن برکلر اوچدیغی کبی حضرت جبریل یعنی حضرت آدمی جنتدن اخراج ایدوب حله لر آنك وجودندن نزع اولنوب عاری قالدقده حضرت جبرائیله بویله دیدی کذلك حسن آدمی دخی روحنه بویله دیرکه ای روح سن بکا جانله سجده ایلردك وتابع اولوب خدمتلر قیلردك شمدی بنی سن جنتلر کبی اولان حسن ولطافت وجمال وملاحت وقوت وقدرت مرتبه لرندن نیچون سوررسن و بنی بوجنان عاجله دن نیچون اخراج ایلرسن دیر بو امتحان وقتنده بنم هیئت وصورتمدن حسن وملاحت حله لری پران اولور و بنم شکل وصورتم حسن وملاحت لباسندن عریان قالور مثلا فصل خزانده خرما اغاجی اوراقندن عاری وخالی قالور بندخی حسن وجمال اوراقندن خالی وعاری قالدم دیر ﴿مثنوی﴾ ان رخی که تاب او بد ماه وار * شد به پیری همچو پشت سوسمار * وان سر وآن فرق کش شعشع شده * وقت پیری ناخوش واصلع شده) اول بررخکه آنك ضیاسی ماه کبی اولدی پیرلك سببیله یاخود پیرلك حالنده آنك رخی سوسمار پشتی کبی اولدی واول مشعشع اولمش سر ولطیف اولمش فرق پیرلك وقتنده ناخوش اولمش واصلع اولمش اصلع کل اولمق ودپه سی بی موی اولمغه دیرلر کش کاف فارسینك فتحیله خوب ولطیف معناسنه یعنی اول بریوزکه شبابت وتازه لك وقتنده آنك پرتو ولمعه سی ماه کبی ضیا ویریجی وقلبلری روشن قیلیجی ایدی پیرلك حالنده کار دریسنك صرتی کبی بورشمش وزشت اولور واول خوب ولطیف شعشعه اورمش وشعله صالمش باش ودپه پیرلك وقتنده جعد مشکباری وکاکل سنبلزاری زائل وفانی اولوب کل اولمش وناخوش قالمش ﴿مثنوی﴾ وان قد صفدر نازان چون سنان * کشته در پیری دوتا همچون کمان * رنك لاله کشته رنك زعفران * زور شیرش کشته چون زهرهٔ زنان) واول نازایدیجی وسنان کبی صف یرتیجی قد پیرلکده یای کبی ایکی قات اولمش یعنی رمح کبی قد کشیده وصفلر یرتیجی ونازایدیجی اول قد موزون عاقبت الامر پیرلك وقتنده کمان کبی دوتا اولمش آنك لاله رخنك رنکی زعفران کبی اولمش آنك شیر کبی زوری زنلرك زهره سی کبی اولمش یعنی لاله کبی لطیف واحمر اولان رخساری بوز یلوب زعفران کبی اصفر اولمش وشیر کبی اولان قوتنه خلل کلوب آنك اودی و یورکی عورتلر اودی و یورکی کبی قورقق اولمش ﴿مثنوی﴾ انکه مردی در بغل کرده بفن * می بکیرندش بغل وقت شدن) اول کمسه که مردی کورشده فن قوتله قولتغنده ایلردی پیرلك حالنده کیتمك وقتی آنك قولتغنی طوتارلر تاکه کمال ضعفدن دوشمیه ﴿مثنوی﴾ این خود آثار غم وپژمرد کیست * هر یکی زینها رسول مردکیست) بو حالت

خود پیرلك زماننده ظاهر اولور غم و پژمرده لكك آثاریدر بونلردن هر برحالت
مرده لكلك رسولیدر یعنی بونلردن هر بری مرده وموتدن خبر کتورر بچیدر

﴿ تفسیر اسفل سافلین الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات فهم اجر غیر ممنون ﴾

بوسرخ شریف بوآیت کریمه‌نك تفسیریدر که حق تبارك وتعالی تحقیقا بز
انسانی احسن تقویمده خلق ایلدکدنصکره اسفل السافلینه رد ایلدك الا شول
کمسه‌لری دکل که انلر ایمان کتوردیلر وصالحات اشلدیلر پس انلر ایچون غیر
مقطوع اجر واردر دیدی وعمل صالح اشلین بنده‌لرنی اسفل السافلینه رد
اولنمقدن استثنا ایلدی اکرچه بونلر صورت جهتندن شیخوخته رد اولنورلرسه‌ده
سیرت جهتندن رد واحسن التقویم اولان صورت باطنیه‌لری مسخ اولمز بلکه
صورت ظاهره‌لرینه ضعف ونحافت کلدکچه صورت باطنه‌لرینك حسن
ولطافتی زیاده اولور نتکیم بیوردقلری ابیات شریفه وکلمات لطیفه‌دن
دخی بو معنالر روشن اولور وظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ لیك کر باشد طبیبش

نورحق * نیست از پیری تب نقصان ودق * سستئ او هست چو سستئ مست *

کاندران سستیش رشك رستمست) لیك انسانك طبیبی اکر حقك نوری اوله
پیرلك وتبدن نقصان ودق بوقدر دق بونده دالك کسریله او قنمق محله انسبدر نهایت
مافی الباب حق قافیه ایچون کسر حایله اوقوردق کسر دالله اینجه ورق معناسنه در
وستمه انواعندن برنوع ستمه‌یه دخی دیرلر که اطبا اکا حمای دق تعبیر ایدرلر انسانی
نحیف ولاغر ایلدیکیچون آنك سستلکی مستك سستلکی کبیدر که اول سستلکی
ایچره اول پیر رشك رستمدر یعنی اکرچه انسان اسفل السافلین اولان مرتبه‌ء
شیخوخته رد اولنور لیکن اکر انك طبیبی نور الهی اولورسه پیرلکدن وستمه‌دن
اکا نقصان ونحافت اولمز ووی قلبی صولمز وروحنه و عقلنه ضعف کلمز اول پیرك
سستلکی فی المثل مست اولان کمسه‌نك سستلکی کبیدر که اول سستلك ایچنده اول
پیر نیجه رستملرك رشکی ونیجه اقویا واشدا اولان پهلوانلرك مغبوط ومحسودیدر
﴿ مثنوی ﴾ کر بمیرد استخوانش غرق ذوق * ذره ذرش در شعاع نور شوق *

وآنکه آتش نیست باغ بی ثمر * که خزانش میکند زیر وزبر) صاحب نور اولان پیر اکر
اولورسه آنك استخوانی ذوقه غرق اولور آنك وجودی ذره ذره شوق نورینك
شعاعنده در اول کمسه که آنك نوری یوقدر باغ کبی بی ثمردر که خزان انی زیر وزبر
ایلر یعنی اکر اول مظهر نور الهی اولان پیر موت کلوب اولورسه آنك کمکاری غرق
ذوق اولور آنك وجودی ذره ذره شوق الهی نورنك شعاعنده اولور مصرع
اولده ودخی بو مصرعده شوق لفظلری تقدیر اولنور واول کمسه‌نك که اول
نور الهیدن بهره‌سی یوقدر اول کمسه فی المثل میوه‌سز باغدر که خزان زمانی کبی

اولان پیرلك آنی زیروزبر ایلر ووجودنی ویران وخراب قیلر چونکیم آنك باغ وجودی
خراب اوله فواکه واثمار معنویه‌دن بهره طوتمز که اول اثمار روحانی ایله متنعم اوله

﴿ مثنوی ﴾ کل نماند خارها ماند سیاه * زرد وبی مغز آمد او چون تل کاه *

تا چه ذلت کرد آن باغ ای خدا * که ازو این حله‌ها کرد جدا) خزان وقتنده
کل قالمز سیاه خارلر قالور اول کیمسه صمان دپه‌سی کبی صرر رو بی مغز کلمش اولور
عجب اول باغ نه خطا وذلت ایلدی ای خدا که اندن بو حله‌لر جدا اولور تل دپه
ویغن معناسنه در عربیدر جمعی تلال وزنی اوزره تلال کلور وخلاصه‌ء کلام
بویله دیمك اولور که چونکیم پیرلك وقتی کله بعض کیمسه‌نك باغ وجودنك
کل کبی اولان جمال باکمالی ظاهرا وباطنا قالمز ومحضا خار کبی جسمی قالور صمان
کبی بی مغز وبی معنا رنکی زرد اولمش ودرونی دردله اولمش کاور ای خدای متعال
عجبا انسانك باغ وجودی نه ذلت وخطا ایلدیکه آنك باغ وجودندن بو حسن
ولطافت وجمال وملاحت وقوت وقدرت حله‌لری جدا اولور ومفارقت قیلور
وآنك باغ وجودی بو البسه وحللدن عریان قالور پس بو بیتله جواب بیورلر

﴿ مثنوی ﴾ خویشتن را دید ودید خویشتن * زهر قتالست هین ای ممتحن)

کندوینی کورمك وکندینی کورمسی زهر قتالدر اکاه اول ای ممتحن بو بیت
جناب الهی طرفندن بیت اولدن ناشی اولان سؤاله جواب طریقیله دینلمشدر
وخویشتن را دید ودید خویشتن لفظلرینك ماینده تفاوت اکرندر دیرسك
خویشتن را دید نفسنی کورمك ودید خویشتن نفسك اخری کورمسی دیمکدر
بوایکی حالت ایله صفات مذمومه ومهلکه دندرز یرا کندی نفسنی کورمك
عجب وغروردن عبارتدر عجب وغرور ایسه صفات مهلکه دندر ونفسیله
آخر خلقی کورمك دخی غلط کورمکی وانلری تحقیر ایلمکی وعیب بینلغی
مورث اولور بونلر دخی صفات مهلکه دندر ولهذا بیوررلر کندی نفسنی کورمك
وآنی بکنمك وکندینی کورمسیله خلقه نظر ایلمك وانلر اوزره متکبر وفخور اولمق
زهر قتالدر اکاه اول ای امتحان اولنمش کیمسه ﴿ مثنوی ﴾ شاهدی

کز عشق او عالم کریست * عالمش می راند از خود جرم چیست * جرمش انکه

زیور عاریه بست * کرد دعوی کین حلل ملك منست) بر لطیف محبوب خلق عالم
آنك عشق ومحبتندن اغلادی عالم آنی کندیدن سورر جرمی ندر جواب بیوررلر
اول شاهدك جرمی اولدر که عاریتی زیور باغلدی دخی لاف ودعوی ایلدی که
بو حله‌لر بنم ملکمدر یعنی اول بر محبوبکه عالم آنك حسنه مفتون اولوب عشقندن
اغلردی اول حسن ولطافتدن زائل اولدقدنصکره عالم انی کندی قتلرندن
سوروب تبعید ایدرلر انك جرمی ندر جناب الهی طرفندن نه جواب بیوررلر آنك

جرمی اولدر که کندی وجودنه عاریتی اولان زیب وزینتی باغلدی اندنصکره
آنك مالکی ومنعمی بلیوب اسان حالله دعوی ایلدیکه بو حسن ولطافت حله لری
بنم نفسمك ملکیدر پس مالك حقیقی اکا کندی نفسنی بیلدرمکدن اوتری اول
عاریتی اولان زیب وزیوری اندن الوروانی اول زیب وز یوردن خالی وعاری قیلور
﴿ مثنوی ﴾ واستانیم انکه تاداندیقین * خرمن آن ماست وخوبان دانه چین *
تابداند کان حلل عاریه بود * پرتوی بود ان زخورشید وجود) مالك الملك اولان
خدای تعالی بیوردیز اول حسن وجمالی خوبلردن کیرو الورزکه تا بیلهلر تحقیق
خرمن حسن بزم لایقمزدر وخوبان مجازی بزی دانه چیندرتا اول خوبلر بیله که
اول حلهلر عاریه ایدی اول حسن وجمالی خورشید وجودك انوارندن برپرتو ایدی
یعنی بز اول عاریتی اولان حسن لباسنی خوبلرك وجودندن نزع ایدوب کیرو الورز
تا بی شك وبی شبهه بیلهلرکه جمیع حسن وجمالی ولطف وکمال خرمنی بزم ملکمزدر
وخوبان مجازی اول بزم ملکمزدن استعاره ایلیجی ودانه دوشوریجیلردرانکچون
آنك وجودندن اول حلل حسن ولطافتی کیرو الورزکه تا بیلهلرکه اول حلل حسن
ولطافت کندینك ملکی دخی دکل ایدی بلکه آنك وجودنده عاریت وامانت
قونمشدرو خورشید وجودك انوارندن اول برپرتو وبرلمعه ایدی پس عاریتی
اولان شیلر مستعیرك وجودندن خلع اولنوب معیرك جانبنه کل شیٔ یرجع الی اصله
فحواسنجه رجوع وانتقال ایلمك محقق ومقرردر ﴿ مثنوی ﴾ آن جمال وقدرت
وفضل وهنر * زآفتاب حسن کرداین سوسفر * بازمی کردند چون استارها * نوران
خورشیدزین دیوارها * پرتو خورشید شد واجایکاه * ماند هر دیوار تاریك
وسیاه) پس اول حسن وجمال وقدرت وفضل وهنر که حسن بونلردن عبارتدر حسن
آفتابدن بو جانبه سفر ایلدی یعنی معدن حسن وجمال ولطف وکمال اولان
جناب الهیدن بوجانبه کلمش وانسان طرفنه سفر قیلمشدر ستارهلر کبی کیرودوندیلر
اول خورشیدك نوری بود یوارلردن یعنی اجساد انسانی واجسام اکوانی فی المثل
دیوارلر کبیدر وبو اجساد واجسام اوزره اولان حسن وجمال ولطف وخصال
وقدرت وکمال وبونلر امثالی اولان اوصاف واحوال هرنه ایسه معدن حقیقت
وحضرت الوهیتدن بو جملهسی ستارهلر کبی اول خورشید حقیقتك انواری
بو دیوار کبی اولان وجودلردن کیرو اصلنه رجوع ایدرلر پس خورشیدك پرتوی
کیرو یرینه کتدی لاجرم هر دیوار تاریك وسیاه قالدی یعنی اول خورشید
حقیقتك آثار وانواری کل شیٔ یرجع الی اصله مقتضاسنجه اصلنه رجوع ایدوب
هر برجسد دیواری تاریك وسیاه قالدی نتهکم آفتابك نوری دیوارلر اوزره
اولدقچه لطافت ونورانیتدن خالی اولمز اما اول نور دیوارلردن منقطع اولوب

اصلنه رجوع ایلدکده اول دیوارلر تاریك وسیاه قالور وبی نور وبی پرتو اولور
﴿ مثنوی ﴾ آنکه کرداو دررخ خوبانت دنك * نور خورشیدست از شیشهٔ سه رنك
* شیشههای رنك رنك ان نوررا * می نماید اینچنین رنکین بما * چون نماند شیشههای
رنك رنك * نور بی رنکت کند انکاه دنك) اول لطافت که سنی خوبلرك رخنده
دنك وحیران ایلدی سه رنکلو شیشهدن خورشیدك نوریدر شیشهٔ سه رنکدن
مراد روح وقلب وجسم اولور وخورشید حقیقی بو اوچ رنکلو شیشهدن پرتو صالر
وسن که خوبلرك رخنده دنك وحیران اولورسن اول آفتاب حقیقتك صافی نور
وپرتوی دکلدر بلکه بو اوچ رنکلو شیشه کبی اول روح وقلب وجسمدن
منعکس اولان پرتو واثردر رنك رنك اولان شیشهلر اول نوری بزه بویله رنکین کوسترر
چونکم رنك رنك شیشهلر قالمیه اول وقت سنی بی رنك وصاف اولان نوردنك
وحیران ایلر یعنی چونکم کوناکون ملون اولان اجسام وصور قالمیه واعتبار
وحجبات اورتالقدن زائل اوله اکرحالا بودنیاده بصر بصیرتله بو الوانك حقیقتنی
مشاهده ایلدکسه یارین روز حقیقتده بلاواسطه اول نور حقیقتی مشاهده
ایلیوب حیران ودنك اولورسن واکر بودنیاده بو الوانك حقیقتنی کوره میوب
انجق بو الوان ولمعانی اجسام وصوردن کوردکسه (ومن کان فی هذه اعمی
فهو فی الاخرة اعمی واضل سبیلا) آیت کریمهسنك فحواسنجه اخرتده دخی
اول نور حقیقتی کوره مزسن ورب العالمینك دیدار وجمالنی مشاهده قیله مزسن
(کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون) آیت کریمهسنك مفهومنده داخل اولان
طائفهدن اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ خوی کن بی شیشه دیدن نوررا * تاچوشیشه
بشکند نبود عمی) نوری شیشهسز کورمکی کندیکه خوی ایله تاچونکم شیشه
صنه اعمالق اولمیه یعنی نور حق وپرتو وجود مطلق بی صورت مشاهده ایلمکه
خوی وعادت ایله انلرکه انوار حق صورت زجاجهسندن کورمکه معتاد اولمشلر
واول صورتنه الفت وانسیت قیلمشلردر وقتاکم اول صورت اورتالقدن محو وفانی
اولدقده اصلا آشنالقلری اولمدیغندن اعمی قالمشلر وانوار حقیقتی مشاهدهسندن
محروم اولمشلردر (وحیل بینهم وبین مایشتهون) آیت کریمهسنك
مفهومی اوزره مشتهالری اولان عالم صورتله کندیلرك مابیننده برحاجز حصین
حایل اولوب عالم صورته کلمکدن منع قیلنمشلردر پس نه بو عالمه کلمکه قابلیت
وارونه او عالمده انوار حقی کورمکه استعدادلری پس اول عالمده کور قالوب
عذاب الیمه مبتلا اولور ﴿ مثنوی ﴾ قانعی با دانشی آموخته * در چراغ
غیر چشم افروخته * او چراغ خویش بربایدکه تا * تو بدانی مستعیری نی فتا)
اموخته اولان دانشه قانعسن غیرك چراغنده کوزیکی شعلهلندرمشسن

اول کیمسه کندی چراغنی قپارتا که سن بیله سن مستعبر سن فتی دکلسن یعنی حسن
وجمالی غیریدن کور مکه وصورتدن مشاهده قیلقده معتاد اولوب قانع اولدیغک
کبی علم وکمالی دخی غیریدن اوکرنمکله وکتابدن اوقومغله قانعسن مثلا بر علمکه
سن کندیکه ملك ایلمیه سن بلکه غیرك معلومی اولان علمی تعلم ایتمکله وکتابدن
اوقومغه قانع اولوب تسلی بوله سن اکا بکزرکه بر غیری کیمسه نك ملکی اولان چراغله
کوزیکی منور ایلیه سن واکا قانع اوله سن اول کیمسه بر کون کندینك چراغنی
اخذ ایلرکه تا سن بیله سن استعاره ایدیجیسن ملك وقدرت صاحبی فتی دکلسن
پس عاریتی اولان عقل ودانشه دخی مغرور اوله مادامکه آنی کندیکه ملك
ایلمیه سن کندیکی عالم وعاقل ظن ایلمه ❊ مثنوی ❊ کرتو کردی شکر وسعی مجتهد ❊
غم مخور که صد چنان بازت دهد ❊ ورنکردی شکرا کنون خون کری ❊ که
شدست ان حسن ازکافر بری) اکرسن شکر واجتهاد اولنمش سعی ایلرسك غم
یمه که حق تعالی سکا کیرو یوز انجلین ویرر واکر شکر ایلمزسك الآن قان اغله زیرا که
اول حسن کافردن بری اولمشدر مجتهد اسم مفعول صیغه سی اوزره در بذل جهد
وطاقت اولنمش دیمکدر سعی مجتهد بذل جهد وطاقت اولنان سعیه دیرلر بونده
سعی کلی مراد اولور یعنی ای عاریتی اولان عقل ودانشه قانع اولان کمسه اکر
سن بلدیکك علمك وواصل اولدیغك نورك شکرنی ایلرسك وآنك شکرنی ادا قیلمقده
سعی کلی قیلرسك سندن ضایع اولان علمه ونور دانشه غم یمه که منعم حقیقی کیرو سکا
انجلین علم ودانش ونور بینش ویرر ولهذا قال علیه السلام (من عمل بما علم ورثه الله
علم ما لم یعلم) واکر بو نعمتك شکرنی قیلمزسك وعلمکله عامل اولمزسك شمدی قان اغله
زیرا که اول حسن معنوینك مرادی اندن علم ودانش ونور بینشدر ودخی بونلر
امثالی اولان نعم معنوی ویاخود نعم صوریدر کافر النعمه اولان کمسه لردن بری
اولمشدر ونعم الهی کفراندن فرار قلمشدر ❊ مثنوی ❊ امة الکفران اضل
اعمالهم ❊ امة الایمان اصلح بالهم) نعمت رحمانه کفران اوزره اولان امتك
عملارین حق تعالی ضایع قیلدی اما ایمان امتنك قلبلرنی الله تعالی اصلاح ایلدی
اضل واصلح نك فاعللری حضرت حق اولور یعنی نعمت حقه کافر اولان جماعتك
حق تعالی عملارینی ضایع قیلدی وحق تعالی به مؤمن اولوب وآنك نعمتنه شکر قیلان
جماعتك قلبلرنی اصلاح ایلدی و بو بیت سورۀ محمدده اولان بو آیت کریمه یه
اشارت اولور و بو آیت کریمه بو بیتك معناسنی توضیح وتفسیر قیلور قال الله تعالی
(الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله) شول کمسه لرکه کافر اولدیلر وامتناع ایلدیلر
طریق اسلامه دخولدن یاخود ناسی منع ایلدیلر طریق اللهدن (اضل اعمالهم)
بونلرك عملارنی حق تعالی ضاله وضایعه قیلدی یعنی مکارم اخلاق وفك اساری وصلهٔ

رحم ورعایة همجوار هم بونلره مانند عملارین جمله هباء منثور قیلدی (والذین
آمنوا وعملوا الصالحات) وشول کمسه لرکه ایمان کتوردیلر وعمل صالح اشلدیلر
اهل کتابدن وغیریدن زیرا جملهیه عامدر (وآمنوا بما نزل علی محمد) ودخی شول
کمسه لرکه ایمان کتوردیلر محمد اوزره نازل اولان قرآنه (وهو الحق من ربهم)
حال بوکه اول قرآن حق وثابتدر رب العالمیندن (کفر عنهم سیئاتهم) الله تعالی
بونلرك سیئاتنی سنر ایلدی ایمانلری وعمل صالحلری سببیله (واصلح بالهم) وحاللرنی
وشانلرنی دین ودنیاده اصلاح ایلدی توفیق وتأییدیله ❊ مثنوی ❊ کم شد از
بی شکر خوبی وهنر ❊ که دکر هرکز نبیندزان اثر ❊ خویشی وبی خویشی وشکر و
وداد ❊ رفت زان سان که نیاردشان بیاد) شکر سزدن خوبلق وهنر کم وضایع
اولدی که هرکز اندن بر دخی اثر کورنمز خصملق وخصم سزلق وشکر ومحبت بی شکر
اولاندن انجلین کتدیکه انلری خاطره کتورمز حسن وخوبلق درت نوع اوزره در
برنوعی حسیدرکه تناسب اعضا واعتدال قامت وبهجت ونضارت اشکال وهیئت کبی
و برنوعی دخی عقلیدر وعقلی اولان اولدرکه آنك ادراکی عقلله اوله عدالت
ورحمت وموافقت کبی و برنوعی دخی روحانیدر اخلاق حسنه واوصاف حمیده ده
اولان حسن کبی و برنوعی دخی شرعیدر امور دینیه ده اولان حسن کبی رعایت امر
شارع ولزوم جماعت وصحت اعتقاد و بونلره مشابه اولان و بو انواعك جمیعسنك
مقابل وضدینه قبح اطلاق اولنور چونکه بر کمسه ده بو انواع حسندن بر حسن
وخوبی اولسه ویاخود حق تعالی انی انواع هنردن بر هنره مالك قیلسه اول حسنك
واول هنرك اول کمسه شکرنی قیلمسه اول بی شکردن خوبلق وهنرلقنی نوعدن
اولورسه ضایع وزائل اولور بر مرتبه زائل اولورکه اندن بر دخی بهره واثر کورنمز
آشنالغه شکر قیلمق ومحبتی اولمق ویاخود محبوب القلوب اولمق فی الجمله بونلر دخی
بونلرك امثالی اولان حاللر حق تعالینك نعمتلرندندر بی شکر اولان کمسه دن شول
جهتدن کیدرکه اصلا انلری یاد ایلمکه قادر اولمز پس اهل کفرانك حق تعالی عملارنی
نوجهله ضایع ایلدیکنی بو بیتله بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊
که اضل اعمالهم ای کافران ❊ جستن کامست ازهر کامران) که اضل اعمالهم قولنك
معناسی ای کافرلر ندر دیرسکز هر کامرانه اندن کام ودولتك صحرامسیدر کام مراده
دیرلر مصرع اول سؤال منزله سنده ومصرع ثانی جواب منزله سنده واقع اولمشدر
یعنی ای نعمت حقه کافر اولان کمسه لر اضل اعمالهم قول شریفنك مفهوم لطیفی
هر اهل نعمت وصاحب قدرت اولان کمسه دن مراد ومقصودك صحرا بوب کتمسیدر
قدرت ونعمتانی ترك ایتمسیدر مع هذا آخرتده دخی آنك مقابله سنده اجر وخیر اولمیه
بعض کمسه لر دنکه کافر النعم اولمیه انلردن نعمتك کتمسی ابتلادن اوتری وآخرتده

رفعت ودرجاته واصل اولمغه وسیله‌دن اوتر یدر اما كافر النعمه اولنك نعمتی كتسه
(ولئن كفرتم ان عذابی لشدید) آیتنك موجبنجه اكا آخر اولدیغندن ماعدا عذاب
شدیده مبتلا اولسه دخی جائزدر ❊مثنوی❊ جز زاهل شكر واصحاب وفا ❊
كه مر ایشان راست دولت درقفا ❊ دولت رفته كجا قوت دهد ❊ دولت اینده
خاصیت دهد) اهل شكردن واصحاب وفادن غیری كه دولت انلرك قفاسنده‌در
كتمش دولت قنده قوت و بر كلیجی دولت خاصیت و بر یعنی اضل اعمالهم قول
شریفنك مفهومی هر كامر اندن مراد ومرامك كتمسیدر الاشول كامر انلردن
دكل كه انلر اهل شكردن واصحاب وفادن اوله‌لر اكرچه اهل شكرك واصحاب وفانك
دخی صوری اولان نعمتلری ضایع وزائل اولور لیكن انلرایچون دولت ونعمت قفالرنده
كلیجیدر وانلره مقارن اولیجیدر هر كسك دولتی كینك كتمش وكینك كیدیجیدر
باعتبار مایؤل الیه كیدیجی اولان دولت‌ده كتمش حكمنده‌در پس كتمش دولت ونعمت
صاحبنه نه رونق ونه قوت و یر بلكه كلیجی اولان دولت خاصیت و یر كه اول
دولت اخرویه ونعمت ابدیه‌در ❊مثنوی❊ قرض ده زین دولت اندر اقرضوا ❊
تاكه صد دولت ببینی پیش رو ❊ اندكی زین شرب كم كن بهرخویش ❊ تاكه
حوض كوثری یابی بپیش) حق تعالینك اقرضوا بیوردیغی امر شریفنه امتثال
ایلمك خصوصنده بو دولت دنیویه‌دن اللهه قرض و یر تاكم یوزك اوكنده یوز
نعمت ودولت كوره‌سن بو اكل وشربدن برمقدار ناقص ایله كندی نفسكدن اوتری
تاكم قنكده حوض كوثری اكا جزا وعوض بوله‌سن بو بیتلر سورهٔ مزملده اولان
بو آیت كریمه‌یه اشارتدر قال الله تعالی (واقرضوا الله قرضا حسنا وما تقدموا
لانفسكم من خیر تجدوه عندالله هو خیرا واعظم اجرا) بو آیت كریمه‌نك تفسیری
بو جلدك اوایلنده قریب سبب رجوع كردن مهمان سر خنده اقرضوا الله قرض
ده زین برك تن بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ومحصول بیتین
شریفین اولدر كه اقرضوا الله قرضا حسنا آیت كریمه‌سنده واقع اولان اقرضوا
امرنه امتثال ایلمكدن اوتری بو دولت صوریدن الله تبارك وتعالی‌یه قرض حسن
و یر تاكم امامكده و پیش وجهكده اول بذل ایلدیكك دولت دنیا مقابله‌سنده
نیجه یوز دولت ابدیه‌یی بذل وعوض كوره‌سن بو دنیاده بدنكی بو اكل وشربدن
برمقدار قطع ایلیوب اول نفسكدن قطع ایلدیكك طعامی وشرابی لله فی الله كندی
نفسكه آخرنده ثواب جمیل وجزاء جزیل حاصل اولمقدن اوتری بذل وانفاق ایله
تاكم اكا نعم العوض حوض كوثری عندالله بوله‌سن واعظم اجره واصل اوله‌سن
❊مثنوی❊ جرعه بر خاك وفا انكس كه ریخت ❊ كی تواند صید دولت زو كریخت)
اول كمسه كه وفا خاكی اوزره جرعه دوكدی دولت شكاری اندن قاچمغه نچن قادر

اولور جرعه كاسه‌نك دبنده قالان بقیه‌یه دیرلر بونده بقیهٔ عمر و بقیهٔ مالدن عبارت
اولور یعنی اول كمسه كه بقیهٔ عمرنی و بقیهٔ مالنی خدای تعالی حضرتلرینه وفا ایلمك
خاكی اوزره دوكسه یعنی صرف و بذل ایلسه دولت شكاری اندن قاچمغه قادر
اولمز ❊مثنوی❊ خوش كند دلشان كه اصلح بالهم ❊ رد من بعدالتوی ازالهم)
خاك وفا اوزره جرعه دوكن مؤمنلرك قلوبنی حق تعالی حضرتلری خوش ایلر كه
اصلح بالهم بیوردی حق تعالی انلرك مالی هلاك اولدقدنصكره نزللرنی انلره رد ایلر
ازال نزلك جمیدر نزل ماحضر اولان طعامه دیرلر توی مال هلاك اولمغه دیرلر رد
صیغهٔ معلوم اوزره وصیغهٔ مجهول اوزره دخی اوقنمق جائز اولور وتوضیح معنی
حق تعالی اول مؤمنلرك قلبلرنی خوش ولطیف ایلر كه كلام مجیدنده اصلح بالهم
بیوردی بونلره بعدالهلاك نزللری یعنی ماحضر غدالری رد اولنور و پیشكش قیلنور
دیمك اولور ❊مثنوی❊ ای اجل وی ترك غارت سازده ❊ هرچه بردی زین
شكوران بازده ❊ وادهد ایشان نپذیرندان ❊ زانكه منعم كشته اند از رخت جان)
حضرت حق اجله خطاب ایدوب دیر ای اجل وای كوی غارت ایدیجی ترك بوز یاده
شكر ایدیجیلردن هرنه كه ایلندك كیرو و یر اجل انلردن هرنه الدیسه كیرو و یر انلر
انی قبول ایلمزلر زیراكه انلر جان رختندن منعم وغنی اولمشلردر غارت ساز وصف
تركیبیدر مضافدر ده لفظنه ده قریه‌یه دیرلر بونده دنیا مراد اولور بو بیتده
موتی كوبلر غارت ایدیجی یغماجیه تشبیه ایلمشلردر یعنی الله تبارك وتعالی جمله ناس
اولدكندن وهلاك اولدقدنصكره تكرار انلری احیا ایلیوب اجله خطابا بیوررلر كه
ای اجل وای قریهٔ جهانی یغما ایلین ترك بو بنم مبالغه‌له شاكر اولان بنده‌لرمدن
هرنه شیء دنیا متاعندن ایلندك وفانی ایتدك ایسه انلره كیرو و یر اجل دنیا متاعندن
هرنه‌یی افنا واهلاك ایلدیسه الله امریله انلره كیرو و یر اما انلر اول متاع دنیایی قبول
ایلمزلر زیراكه انلر جانك رخت ومتاعندن منعم اولمشلردر دنیا متاعنه التفاتلری
قالممشدر ولهذا انی كیرو الوب قبول ایلمزلر ❊مثنوی❊ صوفیم وخرقها
انداختیم ❊ باز نستانیم چون در باختیم ❊ ما عوض دیدیم وانكه چون عوض ❊ رفت
ازما حاجت وحرص وغرض) اول رخت جاندن بهرمند اولان طائفهٔ علیه دیرلر كه
بز صوفیلر زو خرقه‌لریمز اتدق كیرو المزز اول نسنه یكه او یناتدق بز خدای تعالیدن
اجر وعوض كوردك اندنصكره نیجه عوض بزدن حاجت وحرص وغرض كندی
یعنی اول رخت جانه واصل اولان ومراتب جنانه والطاف رحمانه مظهر اولان ارواح
عاشقین متاع دنیوی انلره عرض اولندقده دیه‌لر بز صوفیلرز وجسمانی اولان
خرقه‌لریمزی اتدق چونكم روحانیته وصول حالنده جسملریمز خرقه‌سنی القا ایلدك انی
كیرو المزز وقبول قیلمزز زیرا اهل طریقت ومشایخ صوفیه بونك اوزرینه‌در كه وقت

وجد وحالنده خرقه سنی القا ایلسه اول خرقه یی تکرار المز پس یوم قیامتده بودنیایی
ورای ظهرلرینه القا ایلین عاشقلر دیرلر شول حینده که بودنیانك متاع ولذاتی انلره
عرض اولنه بزه بوترك ایلدیکمز والقا قیلدیغمز دنیاوی وجسمانی اولان شیلر
کرکمز زیرا بزانی آندق وترك ایتدك پس صوفی اولنه ترك ایتدیکنی ینه قبول
ایلمك جائز دکلدر باخصوصکه بز حضرت وهاب مطلقدن آنك مقابله سنده اضعاف
مضاعف عوضلر کوردك اندنصکره نیجه عوضلر که اول تعبیره کلمز وانك کنهنی
تعریف ایلمك ممکن اولمز بحمدالله بزدن دنیایه حریص اولمق ومحتاج اولمق وانی
مقصود قیلمق کندی پس بزانی توجهله ینه طالب اولورز دیه‌لر اما اهل جهنمکه
هنوز دخی محبت دنیایی قلبلرندن اخراج ایلمشلر وانی ترك ایده‌میوب اخرته اول
ارزوبله کتمشلر انلر جهنمده حق تعالی یه تضرع ایلیوب دیه‌لر فارجعنا نعمل
صالحا انا موقنون پس حالا اهل دنیا ایله اهل اخرتك حاللری ینه بویله‌در
﴿ مثنوی ﴾ زاب شور ومهلکی بیرون شدیم * بر رحیق وچشمهٔ کوثر زدیم *
انچه کردی ای جهان بادیکران * بی وفایی وفن وناز کران) آب شوردن وزیاده
مهلك اولان آبدن طشره کتدك رحیقه وچشمهٔ کوثره کندیمزی اوردق ای جهان
اول نسنه یکه غیرلره ایلدك بی وفالغی وفن وناز کرانی آب شورله مهلك ماینده
بعض نسخده واوعاطفه یوقدر رحیق شراب خالصه دیرلر یعنی صوفیلر کروهنه
ومحقق اولان طائفهٔ علیه یه بوسوزلری یوم آخرتده دیه‌لر اما چونکم انلر محقق
وصوفیلردر انلرك وعده‌سی نقد اولمش وانلر موتوا قبل ان تموتوا حدیثنك موجبجه
کندیلرینی اولمزدن اول اولدیروب قیامت معنوی انلره ظاهر کلمشدر پس بو
کاملرك لسان حاللری حالا بودنیاده بوکونه مقالی سویلر وبو وجه اوزره تقریر
وتحقیق ایلرکه بحمدالله دنیانك مهلك اولان آب شوردن طشره کتدك وکندیمزی
خلاص ایتدك ووجودیمزی شراب خالصه وچشمهٔ کوثره اوردق ومقعد صدق
ساکنلرندن اولوب انده طوردق ای جهان اول نسنه‌یی که بی وفالقدن وفن
وحیله دن وثقیل اولان ناز وشیوه دن سکا محب اولنلره والفت قیلنلره ایلدك جواب
بوبیتلردن حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ بر سرت ریزیم ما بهر جزا * که شهیدیم
آمده اندر غزا * تابدانی که خدای پاك را * بنده کان هستند پر حمله ومرا * سبلت
تزویر دنیا بر کنند * خیمه را بر باروی نصرت زنند) بزانلری سنك باشك اوزره دوکریز
سکا جزادن اوتری زیرا بز شهیدلر زغزا ایچره کلمش تا بیله سنکه پاك اولان خدای تعالینك
پر حمله وپرستیز بنده‌لری واردر اویله بنده‌لرکه دنیانك حیله وتزویری سبلتنی قوپاررلر
خیمه یی ظفر ونصرت باروسی اوزره اوررلر یعنی ای جهان بیوفالقدن وفن وحیله دن
وناز فراوان وشیوه دن سنك مغلوبك اولان کسه‌لره هر نه ایلدکسه بز اوایلدیکك

کارلری سنك باشکه دوکریز جزادن اوتری زیرا بز شول شهیدلرزکه سنکله غزا
ایتمکلکه کلدك سنك مال وغنیمتك الوب سکا فریفته اولمقدن اوتری کلمدك تابیله سنکه
پاك ومنزه اولان خدای تعالینك حمله صاحبی وستیزه وجنك مالکی شول بنده‌لری
واردرکه سنك مغلوبك اولمزلر ومکر وحیلکه اعتقاد واعتماد قیلمزلر بلکه انلر شول
ارلر وبهادر دلاورلردرکه دنیانك حیله وتزویری سبلتنی قوپاررلر وانی زیر
حکملرینه الوب خیمهٔ همتلرین باروی نصرت اوزره اوررلر واحرار مرتبه سنه
واصل اولوب مقام محبت الهیده طوررلر ﴿ مثنوی ﴾ این شهیدان باز نو
غازی شدند * وین اسیران باز بر نصرت زدند * سر براوردند باز از نیستی *
که ببین مارا اگر اکمه نیستی) بو شهیدلر کیرو یکیدن غازی اولدیلر وبو اسیرلر کیرو
نصرت اوزره اوردیلر وبوقلق عالمندن باش یوقاری قالدردیلر بویله دیوکه بزی
کوراگر اکمه دکل ایسك یعنی بو میدان محبتده تیغ عشقله شهید اولان واولمزدن اول
اولن صوفیلر فانی فی الله اولدقدنصکره تکرار مرتبهٔ بشریته رجوع ایدوب
دنیا ایله ونفوس ناسله محاربه ایلمك خصوصنده غازی اولدیلر وبو دام قضانك
قیدنده اولان اسیرلر کیرو کندیلرنی ظفر ونصرته اوردیلر وتصرف وقدرت
مرتبه سنده طوردیلر یوق اولدقدنصکره وفنا اندرفنا مرتبه سن بولدقدنصکره
بعد الفنا عدم دریاسندن باش یوقاری کتوردیلر وبقای حقله باقی اولوب
واوصاف الهیه ایله تخلق واتصاف قیلوب دنیایه بویله دیدیلرکه اگر اصلندن
اعمی دکل ایسك بزی کور وچشم باطنك نابینا دکل ایسه بزم حقیقتمزه وباطنمزه
نظرا یله کورتاکم ملوك تحت الاطمار کیملر ایدیکن بیله‌سن وسلاطین معنوی
دیدکلری نه کونه کسه‌لر ایدیکنه واقف اوله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ تابدانی در عدم
خورشید هاست * انچه اینجا آفتاب انجا سهاست * در عدم هستی
برادر چون بود * ضداندر ضد چون مکنون بود) تابیله‌سن عالم عدمده
خورشیدلر واردر واول نسنه که بونده آفتابدر انده سهادر ای برادر عدمده
وارلق نیجه اولور ضدك ایچنده ضد نیجه مستور اولور یعنی بو شهیدان تیغ عشق
کیرو بوقلق عالمندن باش یوقاری کتوروب ظهور ایلدیلر واهل دنیایه دیدیلرکه
اگر کورمادر زاد دکل ایسك بزی کور تاکم عدم عالمنده خورشیدلر وار ایدیکن
بیله‌سن واول نسنه‌لرکه بو عالمده افتاب کبی مشهور اولمش ورفعت شان بولمش
وعالمه ضیا ویرمشدر اول عالمده سها کبی صغیر وحقیردرکه اهل صورتك
قتلرنده آفتاب کبی عزیز وشریف اولان کسه‌لر اهل آخرت قتلرنده سها کبی
حقیر وصغیرلردر عالم عدمده وجودای برادر نیجه متصور اولورکه وجودله عدم
ضدلردر وضد ایچنده ضد نیجه مستور اولورکه ایکی ضد بر یرده جمع اولمق

احتمالی بوقدر ﴿مثنوی﴾ یخرج الحی من المیت بدان * که عدم آمد امید
عابدان) اکرای رادر عدمده وجودنیجه ممکن اولور وضدضددن نیجه ظهوره
کلوردیرسك الله تعالی حضرتلری حیی میتدن اخراج ایلربیل که جمیع عابدلرك
امیدی عدم کلدی زیرا هرعابدکه عبادتی ایلرالبته آنك مقابله سنده اولان اجر
وثوابی عالم عدمدن امید طوتر وهمیشه عدمه نظر ایدر نته کم بوکلجك بیتلردن
معلومك اولور وبوبیت سورهٔ رومده ودخی سورهٔ آل عمرانده اولان آیتلره اشارتدر
سورهٔ رومده اولان ایت (یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی) آیتیدر
وسورهٔ آل عمرانده اولان آیة کریمه نك دخی اولی بودر (قل اللهم) دی یامحمد ای
بارخدا (مالك الملك) ای جمیع ملکك مالکی ومتصرفی (تؤتی الملك) پادشاهلغی
اعطا ایدرسن (من تشاء) دیلدیککك کسه یه (وتنزع الملك ممن تشاء) و نزع
قیلرسن استدیکك کسه دن ملکی ملکدن مراد ظاهر ملك اوله و یا نبوت اوله
ویارسالت ملکی اوله که بنی اسرائیلدن نزع ایدوب بنی اسمعیله و یردی ویاخود
ملك توفیق وهدایت اوله (وتعز من تشاء) وعزیز قیلرسن کیمکه استیه سن علوم
ومعارفله (وتذل من تشاء) وذلیل قیلرسن دیلدیککی کفر وعصیانله
(بیدك الخیر انك علی کل شیءٍ قدیر) تحقیقا سن هر شیئه قادرسن (تولج
اللیل فی النهار) ولیلی ایلاج وادخال ایلرسن نهارده (وتولج النهار فی
اللیل) ونهاریده ایلاج ایلرسن لیلده (وتخرج الحی من المیت) وحیی میت اولان
شیلردن اخراج ایدرسن مثلا نطفه دن انسانی و بیضه دن حیوانی و یاخود
اهل کفردن اهل ایمانی ونادانلردن اهل عرفانی (وتخرج المیت من الحی) واخراج
ایدرسن مرده یی زنده دن بیضه ونطفه یی حیوان وانساندن واهل عصیانی
اهل ایماندن اخراج کبی (وترزق من تشاء بغیر حساب) ورزق ویررسن
دیله دیککه قوله ظاهرا واکر باطنا حسابسز وعددسز ﴿مثنوی﴾ مرد
کارنده که انبارش تهیست * شادوخوش نی برامید نیستیست * که بروید آن زسوی
نیستی * فهم کن کرواقف معنیستی) مثلا اکرا کن اکیجی مردکه انك انباری تخمدن
تهیدر اول زارع نیستلك امیدی اوزره شاد وخوش دکلیدر زیرا آنك امیدی اولان
اومحصول یوقلق جانبندن بترپس وجود عدمدن ظاهر اولدیغی معنایه اکر
واقف ایسك بوسری فهم ایله یعنی الله تعالی زنده یی مرده دن اخراج ایلر ولهذا
عابدلرك امیدی دخی عدم کلمشدر بونی بیلشول زراعت ایدیجی کمسه که اول
انبارنده اولان تخمی بذل وافنا ایدوب آنك انباری تخمدن تهی اولور اول تخمی
اکوب انبارنی تهی قویان اکیجی یوقلق امیدی اوزره شادوخوش دکلیدر
مقرردرکه یوقلغه امید طوتمغله شاد ومسرور اولور بویله دیوکه اول بنم فانی ایلدیکم
تخم وزراعت اضعاف مضاعف عدم جانبندن بتروآخر الامر مع زیاده ظهور ایدر

چونکم زراعت ایدن کمسه لرده یوقلغه امید طوتمق ویوق ایلدکلری شیدن وارلق
ظهور ایتمك مقرر اولدیسه اکرواقف معنی ایسك بوسری فهم ایله که حق تبارك
وتعالینك عدمدن وجودی اخراج ایلمسی سکابوندن معلوم اولور ﴿مثنوی﴾
دمبدم از نیستی تو منتظر * که بیابی فهم وذوق ارام وبر * نیست دستوری
کشاد این رازرا * ورنه بغدادی کنم ابخازرا) دمبدم نیستلکدن سن منتظرسن
زیرا که فهم وذوق وارام وبربوله سن بورازی اچمغه بردستور یوقدر یوخسه ابخازی
براطیف بغداد ایلردم ابخاز برشهرك اسمیدرکه زیاده حقیر وصغیردر یعنی هردم سن
نیستلك طرفندن کلجکه منتظر ومترقب سن که یوقلق طرفندن برمعنایی فهم ایلك
بوله سن وذوق وارام دل و نیجه خیروحسنه بوله سن بورازی دخی زیاده اچمغه
حضرت حق جانبندن بردستور یوقدر واکر دستور الهی اولیدی بوابخاز کبی
اولان دنیایی شهر بغداد کبی اسرار اولیانك برج ومقامی ایلردم ومنبع علوم
ومعارف و معدن حکم ولطائف قیلردم چونکم دستور الهی یوقدر بوقدرله
اکتفا اولندی ﴿مثنوی﴾ پس خزانهٔ صنع حق باشد عدم * که برارد
زوعطاها دمبدم * مبدع آمد حق و مبدع ان بود * که برارد فرع بی اصل
وسند) پس حق تعالینك صنعنك خزینه سی عدم اولدی زیرا اول عدم حق
تعالی حضرتندن دمبدم عطالر کتورر حق تعالی حضرتی مبدع کلدی
ومبدع اولدر که اصل وسندسز فرعی وجوده کتوره یعنی فاذا کان کذلك بومذکور
اولان مقدمه معلومك اولدیسه حق تعالی حضرتنك صنعنك کارکاهی
وخزینه سی عدم اضافی اولدی زیراکه هردمده اول عدم اضافی مرتبه سنده نیجه
فیض وعطالر ظهوره کتورر وعدمدن مراد عالم اعیان ثابته درکه بوعالم ظاهره
نسبتله عدمدر والا علم الهیده موجوددر الله تبارك وتعالی حضرتلری مبدع
کلدی ومبدع اکا دیرلرکه برشیءٍ اصل وسندی اولمقسزین لاعلی مثال ایجاد
واحداث ایلیه پس حق تبارك وتعالی ارض وسماواتی وجمیع موجوداتی بی اصل
وبی سند عالم عدمدن وجوده کتورمشدر اما حقیقتده باقلسه عالم عدم موجود وبو
موجود خارجی عدم حکمنده در نته کم بومعنایی توضیح ایلمکدن اوتری بوبیانی
ایراد ایدوب بیوررلر

﴿ درمثال عالم هست نیست نما وعالم نیست هست نما ﴾

﴿مثنوی﴾ نیست رابنمود هست ومحتشم * هست رابنمود برشکل
عدم * بحررا پوشید وکف کرداشکار * بادرا پوشید و بنمودت غبار)
حق تعالی نیستی هست ومحتشم کوستردی وهستی عدم شکلی اوزره کوستردی
مثلا حق تعالی دریایی ستر ایلدی وکف وزبدی اشکار ایلدی وبادی ستر ایلدی وسکا
غبار کوستردی یعنی حق تبارك وتعالی حضرتلری بودنیاکه فی الحقیقه هنوز

استدلال قیاور ﴿مثنوی﴾ نفی را اثبات می پنداشتیم * دیدهٔ معدوم بینی
داشتیم * دیدهٔ کاندر نعاسی شد بدید * کی تواند جز خیال ونیست دید) نفیی
اثبات و یوغی وار ظن ایلدك زیرا برمعدوم بین دیده طوتدق برکوزکه اکا نعاس
ظاهر اولدی اول دیدهٔ خیالدن ونیستدن غیرینی نجین کورز یعنی (ومالی لا اعبد
الذی فطرنی والیه ترجعون) آیت کریمه سنده واقع اولان قاعده واسلوب اوزره
کندی ذات شریفلرنی خیال کورن اهل دنیانك میاننه ادخال ایدوب بوجمله نك
لسانندن حقیقت حالی تعبیر بیوررلر ودیرلر بزشول کمسه لرزکه بودنیا حدذاتنده
عین نفی ایکن انی موجود واثبات ظن ایلدك منفی ومعدوم اولان اشیایی کوریجی
برکوز طوتدق حقیقت بین کوزیمزی خواب آلوده ایدوب حقیقتی کورمکدن غافل
ومحجوب اولدق پس برکوزکه انده نعاس غفلت ونوم مقتضای بشریت ظاهر اوله
خیالدن غیری ومعدوم اولان اشیایی کورمکدن غیری نه کورمکه قادر اولور بلکه
خیالی حقیقت حال ظن ایلیوب اکا مشغول اولور وعمرنی بیهوده یره خرج وصرف
قیلور ﴿مثنوی﴾ لاجرم سرکشته کشتیم از ضلال * چون حقیقت شد نهان
پیدا خیال * این عدم را چون نشاند اندر نظر * چون نهان کردان حقیقت
از بصر) لاجرم ضلالتدن سرکشته اولدق چونکم حقیقت نهان وخیال آشکار
اولدی حق تعالی حضرتلری بومن حیث الحقیقه عدم اولان دنیایی خلقك نظرنده
نوجهله نصب ایلدی اول حقیقتی بصر ناسدن نه حالله پنهان ایلدی یعنی عجب
محض عدم بویله خیال معدوم ایکن بونی خلقك نظرنده کورکه نوجهله موجود
ایلدی واوعالم آخرت ومرتبهٔ حقیقت حدذاتنده بویله موجود وباقی ایکن خلقك
بصرندن کورکه انی نوجهله پنهان ایلدی ﴿مثنوی﴾ افرین ای اوستاد
سحر باف * که نمودی معرضانرا دردصاف) افرین ای سحراوریجی اوستاد که
سن حقیقتدن معرض اولنلره دردی صاف کوستردك سحرلغنده سببی ادراك ناسدن
مخفی اولان شیئه دیرلر بواعتبارله حق تعالی به سحرباف دیمك جائزدر آنك اکثر کارنك
اصلی وسببی ادراك ناسدن مخفی وپوشیده اولمشدر پس تحسین وافرین اول سحره
مشابه کارلر وصفتلر ایجاد ایدیجی استاد کامله که عالم حقیقتدن نفرت واعراض
ایلین طائفه یه بودرد کبی کثیف ودنی اولان دنیایی انلره صافی وخالص کوستردی
تاخیالی انلر حقیقت ظن ایدوب اکا کمال رغبت ایلدیلر تکیم ساحرلر بعض کمسه لره
خیالی حقیقت کوستررلر وانلر اول خیالی جان ودل ایله صاتون آلورلر بعده آنك
خیال ایلدیکی ظاهر اولدقده خائب وخاسر اولورلر تکیم بومعناره اشارت ایدوب
بیوررلر ﴿مثنوی﴾ ساحران مهتاب پیمایند زود * پیش بازرکان می کیرند سود *
سیم بربایند زین کون پیچ پیچ * سیم ازکف رفت وان کرباس هیچ) مثلا ساحرلر

هالك وعدمدر کمال قدرتیله انی موجود و محتشم کوستردی واعیان ثابته
وعقول وارواح فی الحقیقه موجودلر ایکن وبواشباده ظهور ایلین فی الحقیقه بونلر
ایکن بوموجود اولان حقایق عدم شکلنده کوستردی مثلا بحر حقایق کفلر کبی اولان
صور اشیا ایله ستر ایلیوب کف شاننده اولان صور اشیایی آشکار ایلدی آنك
کبی که بادی ستر ایلیوب وغباری آشکار ایلدی پس اهل صورت غبار کبی اولان
صور اشیایی کوررلر وانلرمحرك اولان باددن بی خبر اولورلر واهل معنی صور اشیانك
وجودنده تصرف ایلین عقول وارواحی واعیان ثابته یی کوررلرکه بووجهله
تصرف حقیقی الله تبارك وتعالیدندر تکیم بوصور اشیایی غبار منزله سنه تنزیل
ایلیوب وارادت وقدرت حقی باد کرد انکیزه تشبیه ایدوب مثال بیوررلر ﴿مثنوی﴾
چون مناره خاك پیچان در هوا * خاك ازخود چون برآید برعلا * خاکرا بینی
ببالا ای علیل * بادرانی جز بتعریف دلیل) مثلا مناره کبی خاك هواده صاریلیجی
واوریلجیدر خاك بی محرك علایه نیجه چیقار ای علیل خاکی بالاده وعلاده کوررسن
اما بادی دلیلك تعریفسز کورمزسن یعنی بوصور اشیا فی المثل شول کردبار وترکجه
قصرغه دیدکلری خاك وغباردر که زمیندن مناره کبی هوایه مرتفع اولوب سن
انی علاده کوررسن بوهرعاقلك معلومیدرکه خاك وغبار سطح زمیندن علایه
محرکسز عروج وصعود ایلمز ای علیل النظر اولان کمسه خاکی بالاده کوررسن
اما بادی دلیلك سکا تعریف وتفهیمی اولمنجه کوره مزسن بادی غبارك دلالت ایتمسیله
کوررسن و بیلورسن ﴿مثنوی﴾ کف همی بینی روانه هرطرف * کف بی
دریا ندارد منصرف * کف بحس بینی ودریا ازدلیل * فکر پنهان آشکارا قال
وقیل) مثال اخر کفی دریاده هرجانبه روانه کوررسن کف خود دریاسز حرکت
وانصراف طوتمز کفی حسله کوررسن ودریایی دلیلدن کوررسن مثلا فکر پنهان
وقال وقیل اشکارادر چونکم بومثال معلومك اولدیسه اشیایی دخی دریای حقیقته
نسبت بویله بیل یعنی فی المثل بوصور اشیا دریا اوستنده زبد وخاشاك کبی هرطرفه
حرکت ایلر انی حس ظاهرله کوررسن وزبد وخاشاك کمز دریا حرکت ایلمز انی دخی
بیلورسن کذلك بوصور اشیا ارادت الهیه وتصرفه تابعه اولمنجه اصلا حرکت
ایلمز بونی همان دریا کفنه قیاس قیلورسن و بودریانك زبدی مثابه سنده اولان
صور اشیایی حس ظاهر ایله کوررسن اما دریای حقیقتی بوصور اشیانك اکا دلالت
ایلمسیله بیلورسن واثردن مؤثره وحرکتدن محرکه استدلال قیلورسن مثلا فکر
مخفی وقال وقیل ظاهر وآشکارادر واول قال وقیلدن انسانك درونده پنهان اولان
قوت متفکره یه استدلال قیلورسن که اول فکرك لطافتی هرنه مرتبه ده ایسه آنك
اقوالندن ظهوره کلور وعاقل اولان ظاهرده اولان اثردن باطنده اولان مؤثره

ماهتابی فوری اوچلر بازرکانك اوکنده واندن سود طوترلر بوکونه پیچ پیچدن
سیم قپارلر مشتریلرك النده سیم کندی واول صاتون الدیغی کرباس هیچ اولدی یعنی
بوجهانده ساحرلر واردر که بازرکانلرك اوکنده ماهتابك پرتونی ثیاب وکرباس
شکلنده قویوب انی علی الفور آرشونله اولچرلر و بازرکانلره صاترلر وآنك مقابله سنده
نقد طوترلر بوکونه پیچ پیچ اولان صنعتدن وصارمشق وطولاشق اولان حیله
وخدیعتدن بازرکانك سیم وزرنی قپارلر چونکم سیم وزر بازرکانك الندن کیده واول
کرباس دیو صاتون الدیغی خیالاتی ماهتاب طوقیمین یره کتوره درحال دیده سندن
غایب اولور وصاتون الدیغی کرباسدن هیچ بر یسی قالمز کذلك بوجهانی دخی همان
بونك کبی ساحر ظن ایله که آنك سکا فروخت ایلدیکی متاع جمیعا ساحرك بیع ایلدیکی
کرباسلر کبیدر نتکیم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ این جهان
جادوست وما آن تاجریم * که ازو مهتاب پیموده خریم * کز کند کرباس پانصد
کز شتاب * ساحرانه اوز نور ماهتاب) بوجهان فی المثل جادودر و بز اول جادودن
متاع آلان تاجرز که اول جادودن اولچلمش مهتابی صاتون الورز پس بوز آرشون
بزی شتابله اولچر ساحرلر کبی اوجهان ماهتابنك نوردن کز ارشونه دیرلر کز کند
دیمك آرشون ایلر یعنی اولچر دیمکدر وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه (الدنیا
سحارة غدارة) حدیث شریفنك مفهومی اوزره بوجهان برجادودر و بز فی المثل
اول جادواردن متاع آلان تاجرلرز که بز اول جهان جادوسندن مهتاب حقیقینك
پرتونی وهم کمان آرشونی ایله اولچلوب متاع وقماش ولباس وثیاب شکلنده خریدار
اولورز اول جهان جادوسی پس یوز ذراع کرباسی یعنی بی عدو مقداری لایعد
اولان متاعی علی العجله مشتری اولنلره ساحرلر کبی ماهتاب حقیقینك پرتوندن اولچر
واهل دنیایه اول خیالی بیع ایلر وسیم عمرلرینی آنك مقابله سنده ثمن الور ﴿ مثنوی ﴾
چون ستد او سیم عمرت ای رهی * سیم شد کرباس نی کیسه تهی) ای رهی
چونکم سنك عمرك سیمنی جهان ساحری اله سیم کندی کرباس یوق کیسه دخی تهی
یعنی چونکم اول جهان ساحری بر سحر ومکرله سنك وجودك کیسه سنده معدود اولان
عمرك اله سیمك ضایع اولوب کندی وسکا و یردیکی کرباسدن ومتاعدن برشیٔ قالمز
وکیسهٔ وجودك عمر سیمندن خالی قالور ﴿ مثنوی ﴾ قل اعوذت خواند باید کای
احد * هین ز نفاثات افغان وز عقد * می دمند اندر کره آن ساحرات * الغیاث
المستغاث از بردومات) پس سکا قل اعوذ اوقومق کرك بویله دیوکه ای احد تیز
طورمددرمان ایله نفاثاتدن وعقددن افغان اول ساحرهلر عقده یه اوفوررلر الغیاث
یعنی المددای مستغاث اولان احدای بردوماتدن یعنی ای سحر دنیا ایله مسحور اولان
کسه سکا قل اعوذ سوره سنی اوقومق کرك ورب فلقه التجا ایلمك کرکدر بویله

دیوکه ای احد وصمد اولان خدا لطف ایله تیز اول دنیانك نفاثات اولان سواحرندن
ودخی انلرك عقده لرندن افغان بنم مددمه ایرش. اول سواحر دنیا نیجه عقده لره
افسون ایدوب افوررلر ای مدد طلب اولنان احد جهانك بردوماتندن مدد ایله
تا آنك دام مکرندن خلاص اوله لم بو سورهٔ شریفه نك تفسیری و بو محله مناسب
اولان معنالرك تحقیقی جلد رابعده در بیان انکه شاه زاده آدمی بچه است سرخنده
نارهی زن جادوئی وزان فلق بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه
﴿ مثنوی ﴾ لیك برخوان از زبان فعل نیز * که زبان قول سستست ای عزیز)
لیکن زبان فعلدن دخی اوقو زیرا که زبان قولی سستدر ای عزیز یعنی ای خدای تعالی یه
استعاذه والتجا قیلان کسه معوذتینی مجرد زبان قولی ایله اوقومه زیرا زبان قولی
اللهه صغنمق لازم ولابد اولنلردندر وزبان فعلی ایله اعوذ دیمك وحضرت اللهه التجا
ایدوب صغنمنك معناسی اولدر که عبادات وطاعاتله واعمال صالحاتله درکاه حقه
متوجه اوله سن وخلقك شرندن وسواحر صوری ومعنویدن وظاهری و باطنی
اولان حاسدلرك شرندن وصدور ناسده وسوسه ایلین وسواس وخناسك شرلرندن
فرار ایدوب حق تعالی حضرتلرینه التجا قیله سن ﴿ مثنوی ﴾ در زمانه مر تراسه
همرهند * ان یکی وافی واین دو غدر مند) زمانه ده سکا اوچ رفیق وهمراه واردر
اول بریسی وفا ایدیجیدر و بوایکیسی غدرلودر یعنی غدار وجفا کاردر که سنکله
بیله اولمز وسکا نفع وفائده قیلمز ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی یاران ودیکر رخت ومال *
وان سیوم وافیست وان حسن الفعال) بی وفا وغدار اولان اول ایکی شیدن مراد
بری سنك یارانك و بری دخی رخت ومالکدر واول اوچنجیسی وافیدر واول حسن
الفعالدر زیرا انسانك افعال حسنه واعمال صالحه سی کندی یه بر بار وفاداردر که
اصلا اندن مفارقت ایلمز ﴿ مثنوی ﴾ مال ناید باتو بیرون از قصور * یار آید
لیك آید تا بکور) زیرا مال سنکله قصور خانه لرندن طشره کلمز یاران ومصاحبلرك
سنکله کلور لیك همان قبره دك کلور ﴿ مثنوی ﴾ چون ترا روز اجل
آید بپیش * یار کوید از زبان حال خویش) چونکم روز اجل سنك اوکنه
کله یارانك کندی زبان حالندن دیر ﴿ مثنوی ﴾ تا بدینجا بیش همره نیستم *
بر سر کورت زمانی بیستم) تا بورایه دك بوندن زیاده سکا همراه دکلم یعنی
همان قبرك کنارنه دك سکا یولداشم بوندن ایلری سکا یولداش دکلم سنك قبرك
اوزرنده براز جق طورورم ﴿ مثنوی ﴾ فعل تو وافیست زو کن ملتحد *
که در آید با تو در قعر لحد) سنك فعلك و فایدیجیدر ملتحد ایله که اول فعلك سنکله بیله
قعر لحده کلور ملتحد تانك وحانك فحه لریله میل اولنه جق و صغنجق یره دیرلر لحد شول
چقوره دیرکه برجانبه مائل اوله یعنی سنك فعلك وعملك سکا یار وافیدر آندن ملجأ ومأوی

ایله زیرا که اول قول صنکسه بیله قبر چقورنه ایچری کلور و حشرده و نشرده سکا همیشه یار و مصاحب اولور نته کم بو حدیث شریفدن دخی معنی معلوم اولور

﴿ در تفسیر قول مصطفی علیه السلام ﴾

بو سرخ شریف نبی علیه السلامك بو قول لطیفنك تفسیریدر (لا بد من قرین) البته لازمدر بر قریندن که بلا مفارقه (یدفن معك) سنکله بیله دفن اولنور (وهو حی) حال بو که اول قرینك زنده در (وتدفن معه وانت میت) وسن انکله بیله دفن اولنورسن حال بو که سن میت سن (ان کان کریما اکرمك) اکر اول قرینك کریم اولورسه سکا اکرام ایلر (وان کان لئیما اسلمك) واکر لئیم اولورسه سندن سلامتی ازاله ایدر همزه بونده سلب ایچوندر اشکیته ده اولان همزه کبی یاخود سنی اول قرینك صوقر واوغورلر زیرا اسلم لدغ معناسنه کلور (وذلك القرین عملك) واول مذکور اولان قرینك سنك عملکدر (فاصلحه) پس اول عملکی اصلاح ایله (ما استطعت) قدرت واستطاعتك اولدقجه

﴿ مثنوی ﴾ پس پیمبر کفت بهر این طریق ٭ باوفاتر از عمل نبود رفیق ٭ کر بود نیکو ابد یارت شود ٭ ور بود بد در لحد مارت شود) پس پیغمبر علیه السلام بو طریقدن اوتری دیدی عملدن وفالورك رفیق اولمز اکر عملك ایو اوله سکا ابدی یار اولور واکر بد و قبیح اولور سه قبرده سکا مار اولور وسنی صوقوب سکانده ایذا قیلور ﴿ مثنوی ﴾ این عمل وین کسب در راه سداد ٭ کی توان کرد ای پدر بی اوستاد ٭ دون ترین کسبی که در عالم رود ٭ هیچ بی ارشاد اوستادی بود ٭

اولش علمست انکاهی عمل ٭ تا دهد بر بعد مهلت یا اجل) وراه سداده بو عمل و بو کسبی قچن ایلمك ممکندر ای پدر استادسز مثلا ادنی کسب که عالمده واقع اولور هیچ بر استادك تعلیمیسز اولورمی یعنی اولمز البته اول علمدر اندنصکره عملدر تا که عمل مهلتدنصکره یاخود اجلدنصکره نفع وثمر و یره بعض کیمسه لر مشایخ عظام واولیای کرامك انسانه اعمال حسنه لا بد ولازمدر دید کلرندن ظن وقیاس ایدرلر که بی تعلیم استاد کتابلرده مسطور اولدیغی اوزره ویا وعظلردن مجرد استماع اولندیغی اوزره صحت اعمال حاصل اولور و کندی بیلدکلری اوزره عمل ایلمك عاقبت نفع وثمر ویرر زعم ایدرلر اما بیلمزلر که ادنی حرفت استادك تعلیمی اولمینجه الله کلمز و بر کیمسه نیجه ایام استاد کامله خدمت قیلمینجه اول صنعت کمال بولمز ولهذا بو معنایه اشارت بیوررلر بو اعمال شرعی وکسب اخروی راه مستقیمده ای پدر اوستاد کامل اولمینجه بر کسسه انی ایلمکه قادر اولمز مثلا مکاسبك ادناسندن هر قنغی کسب اولورسه که فرضا اندن ادنی بر کسب اولمیه بو عالمده که اول دونتر اولان کسب واقع اولور هیچ بر استادك ارشاد و تعلیمی اولمینجه او کسب میسر اولورمی بو مقرردر اولمز پس عمل اخروی خود بو عمل دنیویدن اصعبدر لازم کلدیکه اولا بر استاددن که

اعمال اخرویه‌نك وطریق الهینك علمنی تعلم ایلیه سن اندنصکره اول علمك مقتضاسی اوزره عمل قیله سن زیرا بو طریق سدادك اولی علم واندنصکره عملدر کرکدر که عمل نتیجه‌سی بر نتیجه مهلتدنصکره و یاخود بعد الموت نفع وثمر و یره مادامکه بر عمل استادك بیلدیکی وتعلیم ایلدیکی علم اوزره اولمیه اول عملك نتیجه‌سی اولمز و عاقبة الامر اندن نفع و ثمر ظهوره کلمز ﴿ مثنوی ﴾ استعینوا فی الحرف یا ذا النهی ٭ من کریم صالح من اصلها) ای عقللر صاحبلری حرفتلرك تحصیلنده معاونت طلب ایلیك بر صالح اولان کریم استاددنکه اول حرفتلرك اهلندن اوله کریم وصالح قیدیله مقید ایلملرنده نکته بودر که اول حرفتك اهلی بخیل اولمیه کریم النفس اوله وفاسق اولمیه صالحلردن اوله دیمکی اشعار ایلر ﴿ مثنوی ﴾ اطلب الدر اخی وسط الصدف ٭ واطلب الفن من ارباب الحرف) ای بنم برادرم دری صدف ایچنده ایسته وفنی حرفتلرك مالکلرندن ایسته یعنی هر یرده در اولمز درك محلی صدفدر ودخی هر فنك بر اهلی واردر آنی کندی اهلندن طلب ایلمك لازمدر پس آهنکردن زرکرلك و کفشکردن دولکرلك تعلم اولنمق خلاف عادتدر کذلك اهل صورتدن اهل سیرت علمی واهل ظاهردن اهل باطن علمی طلب اولنمز ﴿ مثنوی ﴾ ان رأیتم ناصحین انصفوا ٭ بادروا التعلیم لا تستنکفوا) اکر سز ناصح ومرشد اولنلری کورهسز انصاف ایلیکز انلك تعلیم وارشادنه مبادرت و مسارعت ایلیکز استنکاف ایلمکز بعض نسخه‌ده انصفوا یرنه انصتوا واقع اولمشدر معنا سکوت ایلیك دیمکدر اما اولکی نسخه اصحدر استنکاف عار ایلمکه دیرلر و خلاصه کلام اکر ای طالب حق اولنلر سز ناصحلری ومرشدلری مشاهده قیله سز انلر خصوصنده انصاف ایلیك و یاخود انلر حضورندن انصاف ایلیك وانلرك تعلیم و نزبیه‌سنه مسارعت ایلیکز وعار ایتمیکز دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ در دباغی کر خلق پوشید مرد ٭ خواجکی خواجه را ان کم نکرد ٭ وقت دم آهنکر ار پوشید دلق ٭ احتشام او نشد کم پیش خلق) مثلا بر خواجه دباغت وقتنده اسکی لباس کیسه اول اسکی و کهنه کیمك خواجه لکنی کم وناقص ایلمز کذلك کورك وقتی دمورجی اکر دلق و کهنه کیسه خلق قتنده انك حرمت واحتشامی کم وناقص اولمزدم بونده کروك معناسنه در که انکله آتشی شعله لندررلر یعنی مثلا بر کیمسه هر تقدر عالی قدر و صاحب صدر اولسه ولکن وقت تعلم وحین تحصیلده تواضع ومسکنت قیلسه آنك قدرینی وخواجه لکنی اول تواضع ومسکنت ناقص ایلمز و کذلك بر کیمسه دباغت وقتنده کهنه لباسنی کیوب انکله اشلسی انك قدرنی ناقص ایلمز و کذلك بر کیمسه کار و کسب وقتنده مرتبه سندن تنزل قیلسه و کار ایلسه انك عرضنده نقصان کلمز نته کم آهنکر ایش وقتنده لطیف جامه لرینی چیقاروب

كهنه‌لباسلر كيوب كارايشلسه‌انك عرضنه نقصان كلمز ﴿ مثنوى ﴾ پس لباس
كبر بيرون كن زتن * ملبس ذل پوش در آموختن * علم آموزى طريقش قوليست * حرفت
اموزى طريقش فعليست) چونكم حال بويله در پس لباس كبرى جسمدن چيقاروب
طشره ايله تعلم وقتنده ذل وحقارت لباسنى كى يعنى وجودكدن كبرونخوت صفتلرنى
خلع ونزع ايدوب استاد كدن تحصيل وتعلم ايلمك وقتنده تواضع و مسكنت
ايلمكى كنديكه لباس و شعار ايله علم اوكرنمك استرسك آنك طريقى قوليدر
اما حرفت وصنعت اوكرنمك استرسك آنك طريقى فعليدر يعنى اكر علم اوكرنمك
استرسك خذالعلم من افواه الرجال قولنك موجبجه آنك طريقى اولدركه بر معلمك
لسانندن اول علمى استماع ايتمكله اخذايليه سن اما صنعت واكرنمك استرسك
آنك طريقى فعليدرمادامكه فعله كتورميه سن اول صنعت حاصل اولمز ﴿ مثنوى ﴾
فقر خواهى اين بصحبت قائمست * نى زبانت كار مى آيد نه دست * دانش آرا
ستاندجان زجان * نى زراه دفترونى اززبان * دردل سالك اكرهست ان رموز * رمزدانى
نيست سالك راهنوز) اكر فقر استرسك بو فقر فقير حقيقى اولان شيخك صحبتيله قائمدر
آنده نه سنك زبانك كاره كلورنه الك كاره كلور اول فقيرك علمى جان جاندن الور نه دفترونه
كتاب يولندن ونه زباندن الور سالكك قلبنده اكراول رموزه اشارت وارسه سالكه هنوز
اول فقردن رمزدانلق يوقدر فقر بوقومك اصطلاحنده ملك كورمكدن وكندى
وجودنى كورمكدن برى اولمقدر كماقال شيخ الاسلام الفقر برأة عن رؤية الملك وفقير
اول كمسه لردركه نه مالك اوله نه مملوك اوله كماقال الجنيد الفقير لا يملك ولا يملك بونده
فقردن مراد فقر حقيقى اولاندر يعنى اكرفقر حقيقى ومعنوىيى طلب ايلرسك اول
فقر فقير حقيقى اولان پيركاملك مصاحبتيله قائمدرانك صحبتنده نه الك كاره كلور
ونه دلك كاره كلور زيرافقر تام اولدركه قيل وقالدن وجوارح واعضا ايله اولان
افعالدن فانى اولمقدر پس قيل وقال واعمال وافعال مرتبه سى وجود مرتبه سيدر
فانى فى الله اولنك مرتبه سنده بونلردن برى اصلاكاره كلمز اكرچه بونلرك دخى فعلى
وقولى اولوروليكن اهل فقرانى كنديلردن بيلمزلر واول فعلى وقولى كنديلره اسناد
قيلمزلر كنديلر خودفى الحقيقه يوقدر انكچون وجود مجازيدن صادر اولان فعل
وقولك دخى انلر قتنده اعتبارى يوقدر اول فقر وفنانك علمى مريدك جانى مرادك
جانندن اخذايلر كتاب ولسان طريقندن دكل بلكه مريدك جانى مراد لك جاننه
كمال مرتبه تسليم اولمق واكا كندوبى آينه قلمق و صحبتنده قائم اولمق طريقيله
اخذ ايلر فرضا سالك اكر اول علم فقر وفنادن بررمز و اشارت السه وقلبنده
بن فقيرمكه فقروفنا علمى ورمز واشارتنى بيلدم ديسه دخى هنوز اول سالكه
فقروفنادن رمزدانلق اولمز زيرا رمز فقرى بيلدم ديمك بقيه وجوددن عبارت
اولور پس ذره قدر وجودى بيلسى اولان كمسه اصلا فقرى دكل و فقرك

رمزنى دخى بيلمش اولور فقر خود تمام اولدقده نه كندينك بيلكيسى قالور ونه
وجود موهومى قالور بلكه اذاتم الفقر فهوالله موجبى اوزره چونكم فقر تمام
اوله اللهدن غيرى قالمز پس انك فقرك رمزينى بيلدم ديمسى عينيله فقرى بيلمكدن
حاصل اولور ﴿ مثنوى ﴾ تادلشر اشرح ان سازد ضيا * پس الم نشرح
بفرمايد خدا * كه درون سينه شرحت داده‌ايم * شرح اندر سينه ات بنهاده ايم)
تاكم اول سالكك قلبنى اول خدانك شرح ايلمسى عين ضيادوزه الم نشرح لك صدرك
بيورر الم نشرح لك ديمك استفهامدر على وجه الانكار نفى شرحى استفهام تقديرايچون
اولور معنى بزسنك صدريكى شرح ايلمدكمى يعنى شرح ايلدك وشرح صدر قوت
قدسيه ايله مؤيد كمالات انسيه ايله محلى اولمقدن عبارتدر وضيق جهالت مرتفع
اولوب آنك محلنه علوم وحكم و معارف حلول ايتمكدر حق تعالى سالكك قلبنه
دخى برسبيل الهام ديركه بزسنك سينه كك دروننه شرح وفسحت وبردك نته كم
حبيبمزك صدرنه وبردك وسنك سينه ك ايچره شرح ووسعت قومشز نته كم رسولمزك
سينه سى ايچره شرح ووسعت قومشز درخلاصه كلام اولدركه مادامكه
سالكك قلبنده فقرك رمزنى بيلمك شائبه سى اوله اول سالكه هنوز فقروفنانك رمزنى
بيلمكلك اولمز شول وقته دك كه انك قلبنى اول خدانك شرح ايلمسى محضا كندى ضياسى
دوزه واندوه نورالهى قرارطوته پس حق تعالى انك سرنه بطريق الالهام بزسنك صدركى
شرح و تفسيح ايلدك بوروسنك سينه كه صفاى حقيق و بردك وقلبك ايچره وسعت
وجلا قودق دير بوسوره شريفك تفسيرى اوچنجى جلدده رفتن هردوخصم سرخنده
وام دار شرح ايتمشلر و بيتنك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه ﴿ مثنوى ﴾
توهنوزاز خارج انراطالبى * محلبى ازديكرى چون حالبى * چشمه شيرست در توبى كنار
* توچرا مى شيرجوبى ازتغار) اى بيخبرسن هنوز انى خارجدن طلب
ايدبجيسن سن خود محلب سن غيرلردن نيچون حالبسن سنده بحده
وبى كنار سود چشمه سى واردر پس سن نيچون تغاردن سوداسترسن محلب سود
صاغيجق يره ديرلر طالب سود صاغيجى ديمكدر يعنى سن هنوز اول نور وضيايى
وذوق وصفايى وكندى درونكى قويوب خارجدن طلب ايديجى سن كندك
عالمدن شيرنك محل حلوبيسن غيرلردن انى نيچون صاغيجى وطلب ايديجى اولورسن
وفى انفسكم افلاتبصرون ايت كريمه نك فحواسنجه سنك كندى نفسكده بى حدوبى
كنار علم لدن شيرنك يكارى واردرسن تغار مشابه سنده اولان قليل البضاعه كمسه لرك
وجودندن انى نيچون ديلرسن اول ذوق وصفايى كندى درونكدن طلب ايله
وبرمرتبه جد وسعى ايله كه اول چشمه شيرسنك درونكدن جوشه كله وجانك
آنك صفاسندن حيات حقيقيه بوله ﴿ مثنوى ﴾ منفذى دار بجراى آبكير * ننك
دار ازآب جستن ازغدير * كه الم نشرح نه شرحت هست باز * چون شدى توشرح

جوو کدیه ساز * درنکر درشرح دل دراندرون * تانباید طعنهٔ لاتبصرون) دریایه
برعظیم منفذطوترسن ای ابکیر پس عذیردن آب استمکدن عارطوت که الم نشرح
کیروسنك شرحك اولمدیی سن غیریدن نیچون شرح سینه طلب ایدیجی اولدك
وکدیه ساز اولدك درونکده شرح دله نظر ایله تا که سکا لاتبصرون طعنه‌سی کلیه
یعنی ای ابکیر مشابه سنده اولان طالب سن بحر حقیقته برمنفذ وبرطریق طوتارسن
کولدن صو ایستمکدن عارو ناموس طوت یعنی بعض طالبلرك وجودیکه کول
مشابه سنده در انلردن اب علی طلب ایلمکدن عارطوت انکچونکه سن دریای
حقیقتدن منشعب اولمش برآبکیر کبی سن وسنك جانك بحر حقیقته متصل اولمشدر
پس علم ومعرفت آبنی اول بحر حقیقتدن طلب ایله وانشراح قلبی حق تعالی
حضرتلرندن استه زیرا الم نشرح لك‌نك مفهومی کیروسکا دخی شرح دکلیدر
اکرچه بوسورهٔ شریفه حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حقنده وارده
اولمشدر اما بوندن هرطالب حقه حصه واردرکه حق تعالی حضرتلری کندی
جنابنه متوجه اولوب انشراح سینه استین طالبلرك صدرنی دخی منشرح ومنفسح
ایلر اکر حق تعالی حضرتلری بر مؤمنك صدرنی منشرح ومنفسح ایلمسه اول مؤمن
ومسلم اولمز ودار غروردن تجافی ایدوب دار سروره انابت قیلمزدی پس هر مؤمنه الم
نشرح لك‌دن حصه اولور چونکه قضیه بونك کبیدر سن نیچون غیریلردن شرح
سینه طلب ایدیجی اولدك وکدیه دوزیجی اولدك کندی درونکده اولان انشراح قلبه
نظر ایله وانی اله کتورب مضیق جهل وغفلتدن کذر ایله تاکم سنك حقکده
لاتبصرون طعنه‌سی کلیه بعض نسخه‌ده لایبصرون واقع اولمشدر بونسخه اوزره
بوآیتك تفسیری جلدر ابعده قبطی حکایه سنده مرور ایلدی حق تعالی بیورر
(وفی انفسکم افلاتبصرون) زیرا بوایت کریمه‌ده کندی نفسلرنده اولان ایات حق
کورمین واسرار الهیه یه نظر ایر کورمین کمسه‌لر ایچون طعن وتشنیع واردر
﴿ درتفسیر وهومعکم ﴾ بوشرح شریف وبومحل لطیف سورهٔ حدیدده اولان بوآیت
کریمه‌نك تفسیریدرکه اولی بودر (وهوالذی) اول الله درکه (خلق السموات والارض
سموات) وزمینی خلق ایلدی (فی ستة ایام) التی کونده (ثم استوی علی العرش)
اندنصکره استیلا ایلدی ویاخود قصد ایلدی عرشك تدبیرنه واکا متعلق اولان
امورنه علی وفق الارادة (یعلم مایلج فی الارض) بیلور اول الله نه شیء داخل اولدی
ارضه تخمدن وامواتدن وقطراتدن وبونلر امثالی شیلردن (ومایخرج منها) ونه شیء
چیقار نباتات ومعدنیات ودفاین وکنوز وعیوندن (ومایبزل من السماء) ودخی
بیلور اول نسنه‌یی که سمادن نزول ایدر باران وبرف وملائکه واحکام هرنه ایسه
(ومایعرج فیها) وبیلور اول الله هرنه شیء که عروج ایلیه اول سمواته اکر اعمال

انسانی واکر ملائکهٔ روحانی وبونلر امثالی شیلری (وهومعکم) واول الله سزکله در
علم وقدرتیله عموما وفضل ورحمتیله خصوصا (اینما کنتم) هرنه یرده که اوله‌سز
یعنی بومعیت وعلم وقدرت سزدن منفك اولمز برحالده (والله بما تعملون بصیر)
والله تعالی هرنه اشلرسکز انی کور بجدر پس اکا کوره جزا ویرر ﴿ مثنوی ﴾ یك
سبدپرنان ترابر فرق سر * توهمی خواهی لب نان دربدر * درسر خود پیچ هل خیره
سری * رود ردل زن چرا بر هردری) مثلا نان ونعمتله پر وممّلو سنك باشك اوزره
برسبد واردر سن قپو قپولب نان استرسن کندی باشکه طولان خیره سرلکی قویور
وکوکل قپوسنی اور نیچون هر قپوده سن بوینلر الله تبارك وتعالینك بنده‌سنه اولان
کمال قربنی ایضاح ایلمکدن اوتری مثل موقعنده واقع اولمشدر مثلا برکسه‌نك باشنده
وافر لطیف نانله طولمش برسبد اولسه واول کسه دریدر بارهٔ اتمکی کدیه ودریوزه
قیلسه نه مرتبه عیب وعار اولورسه واول کسه کندیده اولاندن نوجهله بی خبر
قالورسه حق سبحانه وتعالینك کندی به کمال قربندن غافل اولان وآنك انوار
اسرارنه مظهر اولدیغندن بی خبر اولان کسه بوکا بکزر فی الحقیقه ای طالب
حق اولان وانی غیریدن طلب قیلان کسه سنك خود بو وجودك سبدی نان
وخوان الهیه ایله پردرسن نیچون غیری کیسه‌لردن انی طالب اولورسن وار کندی
باشکده طولان وکندی اوزرکه صارل خیره سرلکی وسر اسمه اولمغی قویور
وکندی قلبك قپوسنی قرع ایله نیچون هر قپو بی طولا نرسن حق تعالی بی بیلك
وانکله آشنا اولمق کندی ذاتکی بیلکه وحقیقتکه اشنا اولمغه موقوفدر انکچون
حضرت نبی علیه السلام من عرف نفسه فقد عرف ربه بیوردی حاصل کلام * هرنه
دیلرسك واراسته سنده * سن سنده اولمسه غافل ایکنده ﴿ مثنوی ﴾ تابزانو بی
میان آبجو * غافل ازخود زین وان تو آبجو * پیش اب وپس هم آب بامدد * چشمهارا
پیش سد وخلف سد) مثلا دیزیکه دك آب جو یك ایچنده‌سن اما کندکدن غافلسن
بوندن واندن سن آب طلب ایدیجیسن اوکده اب واردکده هم بامدد اب واردر
اما چشملرك او کنده وارد نده سد واردر یعنی مثلا سن اب حیاته زانوسنه دك
صوده اولان کیسه کبی داخل ومستغرق اولمش سن حال بوکه بوندن سن غافلسن
وبوندن واندن اب معنایی طلب ایدیجیسن اول آب حیات سنك جمیع جهاتکی
احاطه ایلیوب هر جانبك آب بامدد اولمشدر ولیکن کوزلرك اوکنده وارد نده
سد معنوی اولدیغندن انی کورمکه قادر اوله‌مزسن ﴿ مثنوی ﴾ اسب زیر ران
وفارس اسب جو * چیست این کفت اسب لیکن اسب کو * هی نه اسبست این بزیر تو بدید
* کفت اری لیك خود اسبی که دید) مثلا اسب فارسك اویلوغی التنده وحال بوکه فارس
اسب استیجیدر اول فارس کندی اسبندن ومرتبه غافل که فرضی بر کیسه اکا دیسه

بوسنك زير انكده اولان ندر اول فارس در راسبدر ليكن اسب فني اول كيمسه
اكا ديسه هي غافل بوسنك النكده كي اشكارا اسبدر كليد را اول ابله دير بلي اسبدر
وليكن راسبي خود كيم كوردي يعني اي طالب حق تعالى اولان مثالك شول
اسب كندي النده ايكن اسب جو اولان كمسيه بكزر كه سندخي حق تعالى بي كندي
نفسنه مضاف ايلديكي روحله زنده سن وآنك قدرت وارادتيله فرخنده سن
ونحن اقرب اليه من حبل الوريد آيت كريمه سنك مقتضاسنجه هرنه مكانده
وهرنه حالده حق تعالى انسانه حبل وريدندن اقرب ايكن (وهو معكم اينما كنتم)
فحواسنجه هرنه مكانده وهرنه حالده اولسق اول بزمله بيله اولديغي مقرر ومحقق
ايكن فرضي برحقيقت حاله واقف وعارف بره ديسه كه بوسنك وجودكده اولان
حيات وعلم وارادت وقدرت وسمع وبصر وكلام كيمكدر وسنك وجودكده
هميشه متصرف ومدبر اولان وقلبكي تقلب وتصريف قيلان كيمدر ديسه
سن ديرسن كه خداي تعاليدر پس اول سكا ديركه چونكيم قضيه بونك كيبدر
مراد حاصل اولدي واول سكاسندن يقين كلدي سن ديرسن كه بلي كرچك بويله
وليكن بن مقصودمي كورهمزم اول قنده در بكا اني كوستر تكرار عارف سكا ديرسه كه
هي غافل بوسنك وجودكده مدبر ومتصرف اولان وسني مريد وقادر وسميع
وبصير قيلان اشكارا اول خدادكلمدر سن بنه بورازي فهم ايده ميوب ديرسن
بلي بويله در وليكن بني كوتورن وبني بوعالمه كتورن مراد ومقصودم اولان
خدايي كيم كوردي بن آنك طالبيم استرمكه اني بولم ﴿ مثنوى ﴾ هست آب
وپيش روي اوست ان * ندراب وبيخبر زاب روان * هست چيز وپيش روي اوست چيز
* بيخبر زان چيز وشرح خويش نيز) مثلا بر كمسه آنك مست وتشنه سيدر حال بوكه
آب آنك او كنده در اول كمسه آب ايچنده واب رواندن بيخبردر بر نسنه نك مستيدر
حال بوكه اول نسنه آنك او كنده در ليكن اول كيمسه اول شيدن وكنديسنك شرحندن
دخي بيخبردر يعني مثلا اكثر كيمسه لر آب حقيقينك عاشق ومستي اولمشدر واول
آب حقيقي آنك يوزي وكوزي او كنده وجميع موجوداتده ساريدر (ومن الماء كل شيء حي)
موجبنجه هر شيء اول ماء حقيقتدن وآب حيات معنويدن زنده اولمشدر واول
كيمسه اول آب حقيقينك ايچنده سرتاپا مستغرق اولمشدر حال بوكه اول آب
رواندن وماء حياتدن بيخبردر (بيت) جهان آرا جهان ايچنده در اري بيلمزلر *
شوماهيلر كبي آب ايچره دردرياي بيلمزلر * بعض كيمسه لر واردر في المثل برشيئك
عاشق ومستيدر وحال بوكه اوشيء آنك يوزنك وكوزنك او كنده در واول كمسه لر اول
شيدن بي خبردر وكندي درونك انشراح وانجلاسندن دخي بي خبردر وكندي
باطني حضرت حقك انوار يله منشرح ومنجلي اولمشدر وليكن قوت واهمه

وخواطر نفسانيه اكا پرده اولور كندي باطننك شرحندن بيخبر اولمشدر
﴿ مثنوى ﴾ چون كهر در بحر كويد بحر كو * وان خيال چون صدف ديوار او *
كفتن ان كو حجابش ميشود * ابر تاب آفتابش ميشود * بند چشم اوست هم
چشم بدش * عين رفع سد او كشته سدش * بند كوش اوشده هم هوش او * هوش
باحق داراي مدهوش او) مثال اخر شول بحرده اولان كوهر كبي كه بحر قني دير
واول صدف كبي خيال آنك ديوار يدر انك قني ديمسي آنك حجابي اولور انك افتابنك
تاب وضياسنك سحابي اولور آنك چشم باطننك بندي هم آنك بد اولان
چشميدر آنك عين رفع وسد ايلمسي ورفع حجاب قيلدم ديمسي اكا سد وپرده اولمشدر
آنك كوشنه هم آنك هوشي بند اولمشدر هوشكي حضرت حقه طوت اي آنك
مدهوشي يعني برمثال دخي بودر كه انسان بحر حقيقتك كوهري كيدر وهر وجهله
اندن حاصل اولمش وانده مستغرق اولوب نشو ونما بولمشدر اما بحر حقيقتدن
خبري اوليوب بحر قني ديو انك طالبي اولمشدر وكنديسنك صدف كبي اولان
اول اوهام وخيالاتي بحري كورمكه سد وديوار اولمشدر وآنك درياي حقيقت
قني ديمسي وحضرت الوهيت نه مرتبه ده در ديو طلب ايلمسي اول طالبك عين
حجابي اولور دخي آنك مرادي اولان آفتاب معنوينك تاب تجليسنك سحاب
وحجابي اولور كه اكا اول افتاب معنوينك ظهورني منع قيلور هم انك بدو اعمى
اولان كوزي انك كندي كوزنك بند وسدي اولمشدر وآنك بن توجه حقيقتدن رفع حجاب
ايلدم ديمسي كنديسنه عين سد وحجاب اولورز يرا مادامكه هنوز دخي بنلك قيدنده در
حقيقتدن خبري يوقدر محجوب وغافلدر وهم انك عقلي انك سمع جاننك بندي وسدي
اولمشدر كلام حقي استماع ايلمكدن اني منع ايلر اي حق تعالينك مست ومدهوشي
اولان كمسه عقلكي هميشه حضرت حقه طوت وهيچ كندكله مقيد اولمه تا حقيقتدن
خبردار اوله سن ومقصودكي كندي وجودكده مشاهده قيله سن

﴿ در تفسير قوله عليه السلام من جعل الهموم ﴾
﴿ هما واحدا كفاه الله سائر همومه ومن ﴾
﴿ تفرقت به الهموم لايبالي الله في اي واد منها هلك ﴾

بو حديث شريف حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك بو قول لطيفنك تفسيري
بيانده در كه بيوررلر شول كمسه كه جميع همومني هم واحد قيلسه يعني جميع آلام
وغمومني دفع ايدوب همان بر همه منحصر قيلسه وهمي همان خداي تعالى يه
متعلق اولان هم اولسه الله تعالى انك سائر همومنه كفايت ايلر وشول كمسه كه
همومي پراكنده ايليه بودخي معنادر وشول كمسه نك كه همومي متفرق اوله الله
تعالى قايرمز اول همومدن قنغي واديده اول كمسه هلاك اولور ﴿ مثنوى ﴾

(هوش راتوزیع کردی برجهات * می نیرزد ترهٔ آن ترهات * آب هش رامی کشد هر بیخ خار * آب هوشت چون رسد سوی ثمار) عقلکی اطرافه توزیع ایلدك سنك اول ترهاتك برترهیه دکمز سنك عقلك آبنی هر بیخ خار چکر پس سنك عقلك صوینی میوه جانبنه نیجه ایریشور یعنی کندی عقل و فکرکی بو جهات سته ایچره اولان اشیایه توزیع وتقسیم ایلدك حال بوکه اوسنك ترهاتك یعنی طالب اولدیغك نامعقول حالاتك وکلماتك بر برك سبزه دکمز وسنك عقلك صوینی هرخار مثابه سنده اولان اشغال دنیویه و مقتضیات نفسانیه و جسمانیه نك اصلی کندینه جذب ایلر پس سنك عقلك صوینی بو شجرهٔ وجود انسانیه نك ثمارینه قچن واصل اولورکه مراداندن مرتبهٔ کمال ویاخود نتیجهٔ اعمال اوله که بونلر انسانك وجودی درختنك میوه لری کبیدر ❊ مثنوی ❊ هین بزن آن شاخ بد راخو کنش * آب ده این شاخ خوش رانو کنش * هردو سبزند این زمان آخر نکر * کین شود باطل ازان روید ثمر * آب باغ این را حلال آن را حرام * فرق را آخر ببینی والسلام) اکاه اول اول بد اولان شاخی اور وآنی خوایله یعنی بوداقلرین قیر وبو خوش شاخه آب ویرانی نو وتازه ایله اکرچه بو زمانده هر ایکیسی سبزه وتازه لردر آخره نظر ایله که بو شاخ بد باطل اولور اول شاخ خوشدن ثمر بتر باغ وجودك ابی بوکه حلال واکا حرامدر بو ایکیسنك فرقنی آخر الامر کورورسن والسلام خو کندن بداق قیرمق خوکنش آنك دالنی بوداغنی قیردیمکدر شاخ بددن مراد بونده افکار نفسانیه ومشتهیات جسمانیه واشغال دنیویه در شاخ خوشدن مراد مقتضیات روحانی وطاعات ربانی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اکاه اول اول وجودك باغنده اولان بد شاخلر کبی ظهور ایلین افکار نفسانیه یی ومشتهیات طبیعیه یی اور کوت وآنك دالن وبوداغن قیرتاکم آنك محلنه شاخ نو بتسون و بو شاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه یه وطاعات ربانیه یه عقل آبنی خرج وبذل ایله وانی تازه ونوایله اکرچه شاخ کبی اولان مشتهیات نفسانیه وشاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه هر ایکیسی حالا سبز وتردرلر اما سن بونلرك آخرنه نظر ایله که بو شاخ بد کبی اولان شهوات نفسانیه بالکلیه باطل اولور واول شاخ خوش کبی اولان مقتضیات روحانیه وطاعات ربانیه دن آخر الامر نیجه اثمار معنوی ومنافع اخروی حاصل اولور باغ وجودك آب عقلی وماء حیاتی بو مقتضیات روحانیه یه خرج اولنسه حلال ومشتهیات نفسانیه یه خرج اولنسه حرامدر آخر الامر یوم قیامتده ویاخود بصر بصیرتك نور هدایتله منور اولدیغی وقتده بو ایکیسنك مابیننی فرق ایلمکی بیلورسن ونتیجه لرینه عالم اولور بیلورسن والسلام ❊ مثنوی ❊ عدل چه بود آب ده اشجار را * ظلم چه بود آب دادن خار را * عدل وضع نعمتی درموضعش

نی بهر بیخی که باشد آب کش * ظلم چه بود وضع درنا موضعی * که نباشد جز بلا رامنبعی) عدل ندر اشجاره آب ویرمکدر عدل بمعنی عادل اولوب وآب ده وصف ترکیبی اولوب معنی عادل ندر اشجاره آب ویریجیدر دیمك دخی جائز اولور ظلم ندر خاره آب ویرمکدر عدل بر نعمت واحسانی کندینك موضعنه قومقدر هر بیخه آب ویرمك دکلدر که اول بیخ آب چکیجی اوله ظلم ندر بر شیئی موضعی اولمیان یره قومقدر که اونا موضع بلادن غیریه منبع اولمیه وبوابیات شریفه نك محصولی بویله دیمك اولورکه عدل عند العلماء هر حقی مستحقنه ویرمکله تعریف وظلم حقی مستحقینه ویرمیوب حددن تجاوز ایدوب غیر مستحقنه ویرمکله توصیف اولنمشدر مثلا اشجار مثمره آبه مستحقدر پس عدل اولدرکه بی اشجار مثمره یه ویره سن وخاری معنی ابه مستحق دکلدر زیرا اندن برنفع وثمره حاصل اولمدیغندن ماعدا ندملك وموذیلك آنك کاریدر پس اکا آب ویرمك آبی نامحل اولان یره ضایع ایلمکدر کذلك عقل آبنی دخی مشتهیات جسمانیه ومقتضیات طبیعیه یه ویرمك محل ومناسب دکلدر اندن نفع وثمره حاصل اولمز اکر عقل آبنی جسمك مشتهیاتنه وطبعك مقتضیاتنه خرج ایلسك ظلم قیلورسن اما طاعات حقه وتکمیل دین ودیانته خرج ایلسك عادل اولورسن والحاصل نعم الهیه دن هرقنغی نعمت اولورسه اولسون عدل اودرکه آنی موضعنه وضع ایلیه سن ومستحقنه ویره سن عدل او دکلدر که اول نعمت حقی ربداصل کمسیه ویره سن که اول نعمتی چکیجی وضایع ایدیجی اوله مثلا زکات وصدقاتی فاسق وفاجره ویرمك وتارك الصلوة واشقیا واهل لعبه سخا و عطا ایلمك ابی ضایع ایلیجی بیخه آب ویرمك نیجه ظلم ایسه بو دخی انجلین ظلمدر اما عدل (للفقراء الذین احصروا فی سبیل الله لایستطیعون ضربا فی الارض) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه اول زکات وصدقه یی بر یوزنده نجا وزایلمکه قادر اولمین والله یولنده حصر اولنان فقرایه ویرسه عدل محض اولور حد ذاتنده ظلم ندردر ایسك بر نعمتی موضع ومحلی اولمیان یره قومقدر که اول موضعی ومحلی اولمیان شیٔ منبع بلا ومعدن سیئه اوله پس سن بر نعمتی کوتوروب منبع بلا اولان محله وضع ایلسك اول نعمته ظلم ایلمش اولورسن وسن ظالم مرتبه سن بولورسن ❊ مثنوی ❊ نعمت حق را بجان وعقل ده * نی بطبع پرزحیر وپرکره * بارکن پیکار غم رابرتنت * بردل وجان کم نه آن جان کندنت) حق تعالینك نعمتنی جان وعقله ویر پرزحیر وکره اولان طبعه ویرمه غم پیکارنی تنك اوزره بار ایله اول جان چکشمکی سن دل وجان اوزره قومه زحیر ایچ اغریسنه دیرلر بونده امراض قلبیه دن عبارت اولور یعنی حق تعالی حضرتلرینك نعمتنی اکر صوری واکر معنوی جانکه وعقلکه ویرتا نشو ونما بوله وقوی وکامل اوله امراض قلبیه ایله مملو وعقد معنویه ایله طلو اولان طبیعتنه ویرمه زیرا هربار که سن اول طبیعتنه

نعمت وراحت ویرەسن انك كثافت وكدورتی زیاده اولمسنه سبب اولور اما اول
نعمتی طیبتكه ویردكده عقل وجانكه خدمت قیلمقدن ونعمته شاكر اولمقدن
اوزی و یرسك معناً اول نعمتی بنه عقل وجانكه ویرمش اولورسن پس عدالت
قیلورسن وحقی مستحقنه ویرمش اولورسن زنهار دنیا غمنك جنك و پیكارنی عقل
وجانك اوزرینه یوكلتمه كه ظلم ایدرسن آنی جسمك اوزره یوكلت كه اكا لایق اولان
اولدر كه اول دنیا خصوصنده جان چكمكی قلب وروحك اوزره وضع ایتمه كه
قلب وروح بو خصوصده جان كندن اولمق زحمتنه ومضطرب اولمق مشقتنه لایق
ومستحق دكلدر عدل اودر كه عقلكی وروحكی بو زحمتلردن آسوده ایلیه سن
﴿مثنوی﴾ برسر عیسی نهاده تنك بار * خر سكیزه میزند در مرغزار) بولكنكی
عیسانك باشی اوزره قونمش خر مرغزارده سكیزه اورر عیسادن مراد روح
وخردن مراد نفس اولور سكیزه بو كلكه وقالقمغه دیرلر یعنی ای عدلدن بیخبر اولان
وروحنه ظلم قیلان كسه عیسی مشرب اولان روحك اوزره غم بارنی ودنیا كارنی
قومشسن وانی بارد نیانك آلتنده محبوس ومقید قیلمشسن خر نفسك سبزه
زار ومرغزارده صحرا یوب قالقیمقده در بو خود ظلمدر كركدر كه بار طاعاتی
نفسك خرینك اوزرینه قویاسن وعیسی مشرب اولان روحكی بار دنیادن ازاد
قیله سن وانی علم ومعرفت مرغزارنده وطاعات سبزه زارنده آسوده ایلیه سن
ناعادللاردن اوله سن ﴿مثنوی﴾ سرمه را در كوش كردن شرط نیست
* كار دل را جستن از تن شرط نیست) سرمه یی كوشده ایلمك شرط دكلدر
قلبك كارنی تندن استمك شرط دكلدر چونكم هر شیئ موضعنه قومق عدل وشرط
اولدیسه سرمه یی قولغه قومق عدل وشرط دكلدر وهر كاری اهلندن ومحلندن
طلب ایلمك دخی عدل وشرط اولدیسه كوكل كارنی جسمدن طلب ایلمك عدل
وشرط دكلدر بر شیئ نامحل اولان یره قومق نیجه شرط وعدل دكل ایسه
نامحل اولان یردن طلب ایلمك هم شرط وعدل دكلدر ﴿مثنوی﴾ كر دلی
روناز كن خواری مكش * ور تنی شكر منوش وزهر چش * زهر تن را نافعست وقند بد *
تن همان بهتر كه باشد بی مدد * هیزم دوزخ تنست وكم كنش * ور برویدهیزم
تو بركنش) اگر كوكل ایسك یوری نازایله خورلق چكمه واكر تن ایسك شكر ایچمه
وزهر طات زیرا تنه زهر قهر نافعدر وقند بددر تنه همان یكر كدر كه مددسز اوله
دوزخك اوطونی تندر انی كم وناقص ایله واكر یكی هیزم بترسه انی قوپار بیت
اولده اولان دل اهل دل وتن اهل تن تقدیرنده در وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه
اگر اهل دل ایسك ودل مرتبه سن بولمش بر كامل ایسك یوری خلق اوزره
نازو استغنا ایله خوارلق وحقیرلك چكمه كه صاحب دل اولدقده صكره خلقه نازو استغنا

قیلق وانلر اوزره تباهی وتفاخر ایلمك جائز ولایق اولور كه كما قال ابن الفارض
* وفز بالعلی وافخر علی ناسك علا * بظاهر اعمال ونفس تزكت) وته ساحبا بالسحب
اذیال عاشق) بوصل علی اعلی المجرة جرت) واكر اهل تن ایسك تنه لذت ویرن
وخوش كلن شیلر اگر شكردر واكر شكردن غیری اولان لذیذ شیلردر هرنه ایسه
انی نوش ایتمه بلكه ریاضت وعبادت وتواضع ومسكنت وذل وحقارت زهرلرنی
دایق اولكه نفسه لایق اولان بونلردر زیرا نفس اماره صفتلرینه مبتلا اولان تنه
ریاضت وذل وحقارت ومحنت ومشقت زهرلرین طاتمق نافعدر اما قند كبی اولان
نعمت وراحت ودولت وفرحت وصحت وسلامت وقوت وقدرت بد وضرردر صفت
قبحه ایله موصوف اولان تنه بهتر اولان ونفع كلان اولدر كه بی مدد اوله زیرا
اگر با مدد اولسه معصیتدن خالی اولمز حاصل كلام جهنمك حطبی بو تن ظالمدر
انی ریاضتله كم وناقص ایله كما قال تعالی واما القاسطون فكانوا لجهنم حطبا
واكر بوتنه متعلق اولان صفتلردن ویاخود لحم وشحمدن اكر بر هیزم جدید بترسه
انی قلع وقمع ایله ور یاضتله جهنمه لایق اولان لحم وشحمكی وصفتلرینكی ازاله
ایله تا كم نار جهنمی چكمكدن خلاص اوله سن ﴿مثنوی﴾ ورنه حمال حطب
باشی حطب * در دو عالم همچو جفت بولهب * از حطب بشناس شاخ سدره را *
كرچه هر دو سبز باشند ای فتا * اصل آن شاخست هفتم آسمان * اصل این
شاخست از نار ودخان) اگر بدنكده جهنمه متعلق بر هیزم بترسه انی قوپار واكر
انی قوپارمزسك ای حطب حمالة الحطب اولورسن ایكی عالمده ابولهبك جفتی
كبی شاخ سدره یی حطبدن فهم ایله اگرچه ایكیسی بیله سبز وتازه اولورلر ای یكت
اول شاخ سدره نك اصلی یدنجی آسماندر یاخود معنی یدنجی آسمانده در اما بو شاخك
اصلی نار ودخاندندر حطبدن مراد بونده حد شرعدن خارج اولان اوصاف
حیوانیه ولحوم وشحوم جسمانیه واموال واسباب دنیویه در وسدره دن مراد
عقل وروحدر كه آنك اصلی ومرتبه سی بغایت عالی اولدیغی اعتبارله هفتم آسماندر
پس تن پرور اولان كسه لری حطب جهنم منزله سنه تنزیل ایلیوب انلره خطابا
بیورر لر كه اگر تنكده حد شرعدن متجاوز اولان لحوم زائده وشحوم بی فائده
بتوب ظهوره كلورسه واموال دنیویه واوصاف حیوانیه دن دخی سنكچون حاصله
اولورسه انلری كندكدن بالكلیه محو وازاله ایله واكر بو ذكر اولنان صفتلری
كندكدن كیدرمزسك ای جهنم حطبی منزله سنده اولان كسه دنیاده وآخرتده
ابولهبك عورتی كبی حمالة الحطب اولورسن تنكیم آنك حقنده وامرأته حمالة
الحطب فی جیدها حبل من مسد) دینلدی سن دخی بو معنادن حصه دار اولورسن
و بوسوره نك تفسیری اوچنجی جلدده تشبیه قیدام قضا سرخنده مرور ایلشدر

انده طلب اولنسه اکر عاقل ایسك ای شاخ سدره منابه سنده اولان روحکی حطب
جهنم منزله سنده اولان تنکدن فرق ایلیوب تمیز ایله اکرچه ای جوان بو ایکیسی
بیله بو جهانده سبز وتر وتازه لردر ولیکن بونکله انلك مابیننده نه مناسبت واردر
اول علوی بو سفلیدر اونوری بو ناریدر اول مانند سدره اولان روح شریفك
اصلی هفتم آسمانده در بو جهنم شجره سنك شاخی منزله سنده اولان تنك اصلی ناردن
ودخاندندر نار عناصر اربعه نك قویسی و بدنك رکن اعظمی اولدیغی اعتبارله بدنه
اصل واقع اولمشدر که سائر عناصر بو بدنده اولان حرارتله قایملردر اکر حرارت منطفی اولسه
ویا غالب اولسه سائر عناصرده قوت قالمیوب بدن اولوردیرلر ودخاندن مراد بو بدنده اکل
وشرب بدن حاصل اولان ابخرهٔ لطیفه در که عروق واعصابده ساریه در پس بدنك اصلی
نار ودخان اولمسی بو اعتبارله اولور ﴿ مثنوی ﴾ هست مانند بصورت پیش
حس * که غلط بینست چشم و کیش حس * هست ان پیدا پیش چشم دل *
جهد کن سوی دل آ جهد المقل * ورنداری پا بجنبان خویش را * تا ببینی هرکم
وهر پیش را) حسن ظاهر قنده شاخ سدره ایله حطب جهنم بری برینه مشابهلر
ومماثللردر زیرا حسك چشم ومذهبی وعادتی غلط بینلکدر اما چشم دل واهل دل
قتنده اول پیدا وظاهردر جهد ایله کوکل جانبنه کل مقلك جهدی کبی واکر پای
طوتمز ایسك کندیکی تحریك ایله تاکه هرکم و پیشی کوره سن مقل ذو قلت اولان
فقیره دیرلر وجهد کمال طاقت ومشقته دیرلر لجهد المقل تقدیرنده در یعنی بو حطب
جهنم منزله سنده اولان جمله شاخ سدره مثابه سنده اولان عقل وروح اهل حسن
قتنده بری برینه شدت اتصالی اولدیغی جهتدن مشابهلر ومماثلردر زیرا حسك
چشمی ومذهب وعادتی غلط کور یجیلکدر حقیقت کاری فرق وتمییز ایلمکه قادر
دکلدر بو ایکیسنك مابینی فرق ایلمك بصر بصیرته روشن ودیدهٔ جانه ظاهر واشکاردر
ای مرتبهٔ جسمانیه ده قلان کسه فقیر اولان کسه نك غنا تحصیلنده طاقتی
وقوتی جانه نجوب قلبنه کلدیکی کبی سن دخی آنك جهدی کبی کوکل جانبنه کل
وجان ایچنده قرار ایله تا غنای حقیقی بوله سن و کنز لا یفنایه واصل اوله سن فرضی
اکر پای معنوی وقدم روحانی طوتمز سك مشیا علی الهام لا مشیا علی الاقدام کوی کبی
غلطان اولوب کندیکی جان ودل جانبنه تحریك ایله حتی بر مرتبه یه واصل اوله سن که
هر ناقص و کاملی کوره سن وعاقلی غافلدن فرق قیله سن ومقام حقیقته واصل اوله سن

﴿ در معنی این بیت ﴾

﴿ کر را هروی راه برت بکشایند * ورنیست شوی بهستیت بکرایند ﴾

بو سرخ شریف بو بیت لطیفك معنیسنك بیاننده در ای کسه اکر راهرو ایسك
سنك قنکه یول آچرلر واکر نیست وفانی اولور ایسك سکا وجودله میل وتوجه ایلرلر

یعنی ای مؤمن اولان کسه اکر طریق حقه کیده سن انده سعی ومجاهده ایده سن
سنك قنکه و یاخود سکا طریق حق فتح ایدر وسبل حقیقته هدایت ایدرلر نتکیم حق
تعالی (والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا) بیوردی واکر فانی اوله سن و کندی
وجودکی محو قیله سن سکا حضرت حق جانبنده بقا ایله وجود حقانی ایله میل ایدرلر
الحاصل نقدر فانی اولورسك اولقدر بقا بولورسن وراه حقه نقدر کیدرسن
ونه مرتبه توجه ایدرسك فتح بابه اولقدر واصل اولورسك (ومن قرع الباب
ولج ولج) دینلمش (ومن طلب وجد وجد) حدیث شریفی بو معناره کوره بیورلمشدر
﴿ مثنوی ﴾ کر زلیخا بست درها هر طرف * یافت یوسف هم زجنبش
منصرف * بازشد قفل ودر وشد ره بدید * چون توکل کرد یوسف برجهید)
اکرچه زلیخا قپولری یوسفی صید ایلمك خصوصنده هر طرف باغلدی لیکن حضرت
یوسف علیه السلام جنبش وحرکت ایلمك سببندن منصرف بولدی قفل ودر کشاده
اولدی و یول بدید وظاهر اولدی چونکم حضرت یوسف علیه السلام توکل ایلدی
اول خانه دن صچرادی یعنی شول زمانده که (وراودته التی هو فی بیتها عن نفسه
وغلقت الابواب وقالت هیت لك قال معاذ الله) آیت کریمه سنك فحواسی اوزره زلیخا
یوسف علیه السلامك سرابنده ایکن یوسفه آنك نفسندن کندی مرادنی مراوده
ایلدی وسرایك قپولرنی محکم بند ایلدی و یوسفه کل دیدی یوسف بن بو کاردن
اللهه صغنورم دیوب اندن فرار قیلوب حرکت ایلدی محل انصراف بولوب اندن
رجوع قیلدی باذن الله قپونك کلیدلری آچلدی وقپولر اکا مفتوح اولدی وراه
نجات آشکارا اولوب ظهوره کلدی چونکم یوسف حضرتلری الله تعالی یه توکل
ایلدی اول حبسدن صچرادی واول بلادن خلاص اولدی کما قال الله تعالی فی حقه
(انه من عبادنا المخلصین) ﴿ مثنوی ﴾ کرچه رخنه نیست عالم را بدید *
خیره یوسف وار می باید وید * تا کشاید قفل ودر پیدا شود * سوی بی جایی
شمارا جا شود) اکرچه بو عالمك رخنه سی ظاهر دکلدر یوسف علیه السلام کبی
خیره یلمك کرکدر تاکه قفل آچله وقپو پیدا اوله بی جایلك طرفی سزه جای اوله
یعنی بو عالمك اکرچه حضرت حق جانبنه وعالم آخرت طرفنه برکدکی یوقدر
و برقپو ظاهر دکلدر ولیکن ای خیره لر حضرت یوسف کبی بوزن دنیانك الندن
قورتلوب خانهٔ عالمدن طشره قاچغه وخلاص اولمغه یلمك کرکدر حتی عون الهی ایله
قفل کشاده اوله وعالم حقیقته بر در معنوی پیدا اوله تا اول دردن عالم لا مکانه داخل
اوله سن لامکان طرفنده سزلك ایچون مکان اوله وجانك انده اسوده اولوب اقامت
قیله ﴿ مثنوی ﴾ امدی اندر جهان ای ممتحن * هیچ می بینی طریق امدن *
تو زجایی امدی وز موطنی * آمدن را راهدانی هیچ نی) ای امتحان اولنمش

كسنه بوجهانه عالم الهيدن كلدك كلكلك طريقنى هيچ كوررمبسن سن بوجهانه
بريردن و برموطندن كلدك كلككه هيچ يول بيلورميسن بيلزسن راهدان وصف
زكبى اولوب اكا متصل اولان باوحدت ايچون اولور معنى آنك كلسنك يولنى بليجى
هيچ بركسه يوقدر ديمك درست معنى دكلدر زيراكه جميع انبيا واوليا اول جهانه
يول بيلجيلردر يعنى اى امتحان اولنمش كسه سن بوجهانه عالم الهيدن كلدك هيچ
اول عالمدن بوعالمه كلديكك يولى بيلورميسن مقرردركه بيلزسن سن برعالى يردن
وشريف موطندن بوعالمه كلدك كلكلك يولنى هيچ بيلورمسن بيلزسن پس
كيده جك يول دخى انجلين ناپيدادر ❊ مثنوى ❊ كرندانى تانكو بى راه نيست ❊
زن ره بى راه مارار فتنيست ❊ مى روى درخواب شادان چپ وراست ❊ هيچ
دانى راه ان ميدان كجاست) اكر اول يولى بيلز ايسك تاديمه سنكه يول يوقدر
بزه بويولسز يولدن كتمكلك بهرحال مقرردر مثلا عالم خوابده چپ وراستده
شادان ومسرور كيدرسن هيچ بيلورميسن اول ميدانك يولى قنده در يعنى اكرسن
عالم معنى طرفنه كيدن يولى بيلزسك تايول يوقدر ديمه سن زيرا بوظاهرا بى راه
اولان يولدن بزه كتمكلك واردر اكرچه حالا بزم مشهودمز دكل ايسه ده كوررزكه
بوقدر كنه لر اول جانبه كيدرلر بزم دخى عاقبت اول يولدن عالم معنايه كتمكلكمز
مقرردر مثلاسن عالم خوابده يمين وشمال جانبنه كيدرسن شاد ومسرور اولديغك
حالده هيچ بيلورمبسن كه اول عالم خوابده اولان ميدانك يولى قنده در بوعالمدن
اول عالمه كيدن يول معقول ومعنو يدر كذلك بوعالمدن عالم آخرته كيدن يول دخى
بو يله معقول ومعنو يدر عالم خوابدن وعالم برزخى وعالم آخرتى قياس ايله تاكم جاهل
وغافل اولنلردن اولميه سن ❊ مثنوى ❊ تو به بندان چشم خود تسليم كن ❊ خويش را
بينى دران شهر كهن ❊ چشم چون بنديكه صد چشم خمار ❊ بند چشم تست اين
سواز غرار) سن اول بودنيايه ناظر اولان كوزيكى تسليم ايله كنديكى اول قديم
وعتيق اولان شهرده كوره سن چشمكى نيجه باغلرسن كه يوز چشم خمار سنك
چشمكك بوجانبه بندر غرار جهتنده يعنى سن بودنيايه وماسوايه ناظر اولان
كوزيكى سد و بند ايله كنديكى حضرت حقك امر شريفنه تسليم ايله كنديكى
اول شهر قديمده كوره سن ونظريكى عالم حقيقتك عجايبنه ايركوره سن اول عالمك
مشاهده سنه طريق بودر اماسن بوعالم ظاهره ناظر اولان كوزيكى نيجه باغلرسن كه
بوعالمده نيجه مستانه كوزلر ولطيف يوزلر بوجانبده سنك انلره مغرور اولديغك
جهتدن سنك كوزيكه باغ اولمش واول عالمك مشاهده سندن سنى محجوب قلمشدر
❊ مثنوى ❊ چار چشمى توز عشق مشترى ❊ برامید مهترى وسرورى ❊
ور بخسپى مشترى بينى بخواب ❊ جغد بدكى خواب بيند جز خراب) سن مشترينك

عشق ومحبتدن چار چشم سن مهترلك وسرورلك اميدى اوزره واكر اويويه سك
مشترى خاطر نشانك اولديغندن خوابده هم مشترى كوررسن جغد بدخرابدن غيرى
نه خواب كورر يعنى اى عالم حقيقتدن غافل اولان كسه سن مشترينك عشق
ومحبتندن درت كوزلوسن كنديكى خريدار اولنلره ظاهر و باطن كوزلر يله ناظر
اولوب مهترلك وسرورلك اميدى اوزره منتظر اولمشسن فرضى قلبك مشترى اولنلره
برمرتبه الفت قيلمش وانلرسنك باطنكده شول مرتبه قرار ايلمش كه اكر نائم اولسك
واقعه ده هم كنديكه مشترى اولنلرى كوررسن وانلره معامله قيلورسك حاصل
كلام بوم شوم خرابدن غيرى رؤيا كورمز انكچونكه خاطر نشانى اولان
واكا لطيف وخوش كلان ويرانه در پس رؤياسى دخى كنديننك خاطره سى
وارزوسى اوزره صورت باغلر ❊ مثنوى ❊ مشترى خواهى بهردم پيچ
پيچ ❊ توچه دار يكه فروشى هيچ هيچ ❊ كرترا نانى بدى ياچاشتى ❊ ازخريداران فراغت
داشتى) اى طالب رياست هردمده پيچ پيچ مشترى استرسن سن نه طوتارسن كه
صاته سن هيچ هيچ اكرسنك برنانك و يابرچاشتنك اوليدى طالب ومشترى اولنلردن
فراغت طوتردك پيچ پيچ قات قات معناسنه اولمق اوليدر چاشتيده يانسبت ايچوندر
قوشلق وقتنده منسوب اولان طعام ديمكدر يعنى اى مائل شهرت وطالب رياست
اولان مرايى سن قات قات مشترى استرسن تاسكا طالب اوله لر واتباع واقتدا قيله لر
ومريد ومحب اوله لرسن نه طوتارسنكه بونلره صاته سن حقيقتده علمدن ومعرفتدن
وذوق حالندن وبونلر امثالى اولان خصلتلردن هيچ برنسنه طوتمزسن مكركه لاف
وكزاف ودعوا وسمعه وريا طوتارسن و بواسلوبله برنيجه ساده دلى كنديكه صيد
ايدرسن انلردن جلب منافع دنيوى قيلرسن اكرسنك روزمره ييجك برنانك وقوشلق
وقتنده اكل ايليجك غدا وخوانك اولسيدى بواهل دنيانك خريدارلغندن فراغت
طوتردك ووجود فروش اولمقدن وريا وسمعه ايله خلق كنديكه مشترى قيلمقدن
انابت ايدردك

❊ قصه ان شخص كه دعوى پيغمبرى مى كرد گفتند شكه چه ❊
❊ خورده كه چنين كيج شده و ياوه ميكو يى كفت اكرچيزى يافتمى ❊
❊ وخورده مى نه كيج شده مى ونه ياوه كفتمى كه هرسخن نيك باغير ❊
❊ اهلش كويند ياوه كفته باشد اكرچه دران ياوه كفتن مأمورند ❊

بوسرخ شريف اوشخصك قصه سيدر كه پيغمبرلك دعواسن ايلدى اكا ديديلركه
نه يمشسنكه بويله كيج واحمق اولمشسن و ياوه ونامعقول سويلرسن اول شخص
ديدى اكر برنسنه بولبدم واكل قيليدم نه كيج وابله اولوردم ونه ياوه ونامعقول
سويلردم زيرا هرنيك ولطيف سوزكه انى اهلندن غيريه ديه لر ياوه ديمش ونامعقول

سو يلنمش اولور اكرچه اول ياوه سو يلمكده انلر مأمورلردر يعنى نيكو كوى اولان
انبيا عليهم السلام واولياى كرام هرسخن نيكى كه اهلى اولمين كسه لره سو يلديلر
اول خوب واطيف اولان سوزلر نا اهل ونامحرم اولنلرك قتنده ياوه سو يلنمش
اولدى اكرچه اول نيكو كوى اولان كسه لر اول نا اهل اولان كسه لرك قتنده ياوه
اولان سوزلرى سو يلمكه من عندالله مأمورلردر وحد ذاتنده انلرك سو يلديكى
اهل اولنلر قتنده نيكو واطيفدر وانلر نيكو سو يلمكه مأمورلردر ليكن نا اهل اولنلرك
قتنده چونكم انلرك نيكو ومعنى دار اولان سوزلرى ياوه وبى معنى اولديسه انلر نا اهل اولنلر
نسبتله ياوه سو يلمكه مأمورلردر چونكم انلرك نيكو ومعنى دار اولان سوزلرى اهل اولنلرك
قتنده ياوه اولمديسه بو اعتبارله انلره نيكو سو يلمكه مأمورلردر دينلمش اولور ﴿مثنوى﴾

ان يكى مى كفت من پيغمبرم * از همه پيغمبران فاضل ترم * كردنش بستند و بردندش
بشاه * كين همه كو بدر سولم ازاله * خلق بروى جمع چون مور وملخ * كه

چه مكرست وچه تزوير وچه فخ) اول بركسه ايتدى بن پيغمبرم جمع پيغمبرلردن
فاضلترم پس انى توطوب بو ينى باغلديلر وشاهه ايلتديلر وديديلر كه بو كسنه
بن اللهدن پيغمبرم دير خلق آنك اوزرينه مور وملخ كبى جمع اولديلر بو يله ديو كه
بو نه مكردر ونه تزويردر ونه دامدر پس بو خلق عالمك صحيح انبيا اولان صاحب
سعادتلره ايلدكلرى انكارى مناسبتله تقرير وبيان ايلمكه اندنصكره انبيا ورسلك انلره
ويردكلرى جوابى تعبير وبيان ايلمكه شروع ايدوب بيورر لر ﴿مثنوى﴾

كر رسول اينست كابد ازعدم * ما همه پيغمبريم ومحتشم * ما از انجا امديم انجا
غريب * توچرا مخصوص باشى اى اديب) اكر رسول بوايسه كه عدمدن كلدى
بز دخى جميعا پيغمبرز ومحتشم وعظيم الشانز زيرا بزهم اول عالم حقيقتدن بوعالمه
غريب كلدك پس سن اى اديب نبوته نيچون مخصوص اوله سن اكرچه بو سوزلر
عوام طرفندن دعواى نبوت ايلين كسه يه اولور ليكن بوندن مقصود كفارك
هر بر پيغمبره وياخود حضرت پيغمبر عليه السلامه ايلدكلرى اهذا الذى بعث الله
رسولا ديو تحقير وتهكم طريقيله سو يلدكلرى سوز اولور تكيم كفار انبيا
عليهم السلامك عالم الهيدن بوعالمه دعوت ناس ايچون بعث اولنملرنى كنديلرك
عالم عدمدن بوعالمه كلمرينه قياس ايدوب ديديلر اكر رسول بوايسه كه عدم جانبندن
بوعالمه كلور وعالم الهيدن بوعالم شهادته كوندر ياور بو تقديراوزره بز جميعا پيغمبرلرز
ودولتلو عزيزلرز پس انلرله بزم مابينمزده نه فرق اولور كه حتى انلر بزم اوزريمزه تفوق ايلرلر
وخاصه پيغمبرز ديو سو يلرلر بزهم دوكليمز اول عالم الهيدن بوعالم شهادته غريب كلدك
اول عالمدن بوعالمه كلمكده بزخود انلرله برابر اولدق چونكم قضيه بو يله در اى اديب
ولبيب سن نبوت ورسالته نيچون مخصوص اولورسن جمله مرى خود بوعالمه كوندرن
حقدر پس سن بو جمله نك مابيننده دن رسالتى كنديكه نيچون تخصيص قيلورسن

﴿مثنوى﴾ داد ايشانرا جواب ان خوش رسول * كاى كروه كور و نادان
وفضول * اين نمانسنيد اى قوم ازقضا * بى خبر ايجار سيديد ازعمى) اول
خوب خوش رسول انلره جواب ويردى بو يله ديو كه اى كور ونادان وفضول
وكستاخ اولان كروه اى قوم منكرين بونى بيلديكز كه قضاى الهيدن عمادن
بورايه بيخبر ايرشديكز بو سوزلر هم اكرچه اول دعواى رسالت ايلين كسه لر
لسانندندر ليكن هر نبى ورسولك اهل انكار اولان ناسه ويردكلرى جواب بودر نتكيم
خوش اولان رسول اهل انكاره وبو يله دين كفاره بو كونه جواب ويرر كه اى نادان
وكور وفضول اولان كروه واى قوم ضلالت قرين سز بيلديكز قضاى الهيدن سز
بوعالمه اعمى اولديغكز جهتندن بى خبر ايرشديكز پس (ومايستوى الاعمى والبصير)
كلامنك طبقنجه اول عالمدن بوعالمه خبير وبصير كلان كسه ايله بى خبر وبى بصر
كلان كسه برابر اولمز بعض نسخه ده بو ايكى بيت بوقدر كه شرح اولندى

﴿مثنوى﴾ نى شما چون طفل خفته امديت * بى خبر ازراه وازمنزل بديت *
ازمنازل خفته بكذشتيد ومست * بى خبر ازراه واز بالا و پست) سز طفل خفته كبى
كلديكزمى كلديكز يولدن ومنزلدن بيخبر اولديكز منزللردن سز خفته ومست كچديكز
راهدن مراد و بالا و پستدن بى خبر اولديغكز حالده يعنى اكرچه سز دخى اول عالمدن
بوعالمه بزم كبى كلديكز وازدات حقله بو مرتبه شهادته كوندرلديكز ليكن سز اويومش
اوغلنجقلر كبى كلديكز اول عالمدن بوعالمه كلنجيه دك نقدر منازل ومراتب وار ايسه
بو جمله سندن بيخبر اولديكز اول عالمدن بوعالمه كلور كن هر نقدر منازل ومراتبه اوغره
ديكز ايسه سز بو جمله سندن اويومش ومست اولمش بى خبر كچديكز وبالاى معنو يدن
واعلادن واسفلدن بى خبر اولديغكز حالده بوعالمه كلديكز اكر سؤال ايلسه لر مبدأ اولدن
بومشهد انسانيه يه كلنجيه دك نقدر منازل ومراتب كورديكز بيلمزسز اولا عالم
واسما وصفاتى بيلمزسز وعقل كل ندر وتعين اول ندر ودخى نفس كل وهيولى وطبيعت
كل وفلك اطلس وكرسى وسموات سبعه وكواكب سيارات ندر بونلرك هر برينك
حقيقتنه اكاه اولمزسز كه بونلرك هر برى منازل عالم علو يدر وبونلردن ماعدا
سفلينك دخى نيجه مراتبى واردر مثلا عناصر اربعه ومواليد ثلاثه كبى وبونلردن
ماعدا طفوليته كلنجيه وعاقل وبالغ اولنجيه دك دخى نيجه منازل ومراتب واردر
پيغمبر اولدر كه مراتب علو يه وسفليه نك كليسنه عالم اوله وكنديلنك روحى وساير
ناسك روحى مبدأ اولدن بو مشهد انسانيه يه كلنجيه دك نقدر منازل ومراتبه
اوغره مشدر بيله ولازم كاورسه بو جمله مرتبه لردن خبر ويره وبوندن ماعدا
انسان بو مرتبه بشريتدن جدا اولوب اولدكدنصكره مراتب اخرويه نك دخى
جمله سندن خبر ويره پس انبيا ايله ساير ناسك مابيننده تفاوت عظيمه قتى چوقدر
جمله دن بريسى بو منازل ومراتبى بيلملرى واندن خبر ويرملرى اولور نتكيم انلرك

حالندن خبر و یروب بیورورلر ❊ مثنوی ❊ ما بیداری روان کشتیم خوش ❊
ازورای پنج وشش تا پنج وشش ❊ دیده منزلها زاصل وازاساس ❊ چون قلاوزان
خبیر ورهشناس) بز بیدارلغله وخوشلغله روان اولدق پنج وشش وراسندن پنج
وشش عالمنه دك جمیع منزللری اصل واساسندن کورمشز خبیر ورهشناس قلاوزلر
کبی یعنی بزکه معاشر انبیایز بیدارلغله وخوشلغله روان اولمشز بو حواس خمسه نك
وشش جهاتك وراسنده اولان عالم معنادن بو حواس خمسه نك وشش جهاتك
وراسنده حقیقت عالمنه دك سیر قلمشز و بو عالمه کلوب بیلدیکمز اوزره ناسی اول
حقیقته دعوت قلمشز کلدیکمز یولك و کیده جکمز طریقك منازل ومراحلنی
اصلندن و بنیادندن کورمشز قلاوزلر کبی خبیر ورهشناس اولمشز و بو یوله
بزه تابع اولنلره علی بصیرة قائد اولمشز اول دکلدر که شك وظن اوزره بونلره قائد
اوله وز واول عالمه دعوت قیله وز چونکم اول دعوای نبوت قیلان کمسه نك اسانندن
دعوالرنده صادق اولان انبیای عظام علیهم السلامك احوالنی بر مقدار بیان ایلدیلر
تکرار نه اول عصرك خلقنك اول دعوای نبوت ایلین کمسه نك حقنده نه کار
اشلدکلرنی ونه سو بلدکلرنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورورلر ❊ مثنوی ❊ شاه
را کفتند اشکنجش بکن ❊ تا نکوید جنس او هیچ این سخن) اول عصرك قومی
اول دعوای نبوت ایلین کمسه نك حقنده پادشاهه دیدیلر که بوکا اشکنجه ایله تا آنك
جنسی بو کونه سوزی هیچ سویلیه ❊ مثنوی ❊ شاه دیدش بس نزار و بس
ضعیف ❊ که بیك سیلی بمیرد آن نحیف) پادشاه اول کمسه یی زیاده لاغر وزیاده
ضعیف کوردی که اول نحیف بر سیله ایله اولور ❊ مثنوی ❊ کی توان افشردن
یازدن ❊ که چو شیشه کشته است اورا بدن) پادشاه چونکم آنی بو یله ضعیف
ونحیف کوردی کندی نفسنده دیدی نجه ممکن اولور انی صقمق و یاخود دو کمك
زیرا آنك بدنی شیشه کبی رقیق وضعیف اولمشدر ❊ مثنوی ❊ لیك با او کویم
ازراه خوشی ❊ که چه داری تو لاف سرکشی) لیکن اکا خوشلق یولندن سویلیم
بو یله دیو که سن نیچون سرکشلك لافنی طوترسن ودعوای نبوت ایدرسن
❊ مثنوی ❊ که درشتی ناید اینجا هیچ کار ❊ هم بنرمی سر کند از غار مار)
پادشاه کندنفسنه دیدیکه بو محلده درشتلك وغلاظت هیچ کاره کلمز هم ملایمتله
غاردن مار سر ایلر یعنی ملایم سوزله غاردن مار طشره کلور یلان طاتلو سوزله ایندن
طشره چیقار دیدکلری مشهور مثلدر ❊ مثنوی ❊ مرد مازا دور کرد از
کردوی ❊ شه لطیفی بود نرمی ورد وی ❊ پس نشاندش باز پرسیدش زجا ❊ که
بجا داری معاش وملتجا) حاصل کلام پادشاه اول متنبینك اطرافندن مردملری
دور ایلدی زیرا شاه بر لطیف سلطان ایدی ونرملك آنك وردی وعادتی ایدی

پس انی اوتورتدی کیرو آنك جای ومقامندن صوردی بو یله دیوکه معاش
والتجا ای قنده طوترسن یعنی پادشاه اول متنبینك دعوای نبوت ایلمسندن مقصودی
نه ایدوکنی بیلمکدن اوتری مردملری آنك اطرافندن دور ایلیوب اکا وافر ملایمت
وملاطفت کوستردی زیراکه حد ذاتنده بر لطیف پادشاه ایدی وملایمت الملك اکا
وظیفه وعادت اولمشدی پس انی کندی حضورنه اوتورتدی اندنصکره آنك مکان
ومقامندن سؤال ایلدی ودیدیکه ای متنبی صغنجق یری ومعاشی قنده طوترسن
سنك منزل وماوالرنه یرده در بیلهلم دیدی ❊ مثنوی ❊ کفت ای شه هستم
ازدار السلام ❊ آمدازره درین دار الملام ❊ نی مرا خانه است ونه یك همنشین ❊
خانه کی کردست ماهی در زمین) اول متنبی جواب ویروب دیدی ای شاه بن
دار السلامدنم بولدن بو دار الملامه کلشم ای شاه بنم بو دار الملامده نه براوم ونه
همنشینم واردر بر ماه زمینده قچن خانه ایلمشدر زمینده ماهی قچن خانه ایلمشدر
دیمك دخی بو معنایه در بو تقدیر اوزره یا نفس کلمه دن اولور کان بنی ادمك اصلی
وموطن حقیقیسی دار السلامدن اولور بعده اهبطوا امریله بو عالمه نازل اولوب
دار محنت وخانه ملامتدن حقیقتنی واصلنی بیلنلر کبی غریب اولدیغنی اعلام واشعار ایلر
زیرا مواطن حقیقیسنی بیلان عارفلر چونکم اول عالمدن بو عالمه کلدیلر ماهی زمینده
و یاخود بر ماه نبراسفل سافلینده خانه ایلمدکلری کبی بو عالمده نه خانه طوتمشلرونه
صحیح همنشین اتخاذ ایتمشلردر مکر انلری که انلر دخی بو عالمده غریب اوله لر پس
اول کمسه دخی بو یله دیدیکه نه بنم خانه م وارونه همنشینم واردر بر ماه زمینده خانه
طوتمدیغی کبی بنم دخی بو زمینده خانه م یوقدر دیدی ❊ مثنوی ❊ بازشه از
روی لاغش کفت باز ❊ که چه خوردی وچه داری چاشت ساز) پادشاه اکا
لطیفه یوزندن ایتدی که ای کشی طعامدن نه یدك وقوشلق تدارکی نه طوترسن
❊ مثنوی ❊ اشتها داری چه خوردی بامداد ❊ که چنین سرمستی و پر لاف
وباد) طعامه میل واشتها طوترمیسن صباح نه یدك که بو نجلاین سرمستسن
و پر لاف و پر بادسن حتی مست و پر غرور اولدیغکدن پیغمبرلك دعواسن ایلرسن
❊ مثنوی ❊ کفت اکر نانم بدی خشك وطری ❊ کی کتیمی دعوی پیغمبری)
اول کمسه پادشاهه ایتدی اکر قوری وتازه بنم نانم اولیدی قچن پیغمبرلك دعواسن
ایلردم یعنی اکر بنم قوری و یا تازه اتمکم اولیدی پیغمبرلك دعواسن ایلمزدم ❊ مثنوی ❊
دعوی پیغمبری با این کروه ❊ همچنان باشد که دل جستن زکوه) زیرا بو محنت
دل اولان کروهه پیغمبرلك دعواسی انجلاین اولور که طاغدن دل استیه سن یعنی
طاغلرده دل اولمدیغی کبی بو قومده دخی قلب سلیم وعقل مستقیم یوقدر ❊ مثنوی ❊
کس زکوه وسنك عقل ودل نجست ❊ فهم وضبط ونکته مشکل نجست ❊

هرچه كوبى باز كويد كه همان * ميكند افسوس چون مستهزيان) كمسه كوه وسنكدن عقل ودل استمدى فهم وضبط ونكتهٔ مشكل استمدى مثلا هرنه كه سن طاغه سويلرسن طاغ كيروسكا همان انى دير مستهزيلر كبى كوه سنى مسخره وافسوس ايلريعنى بر كمسه كوه وسنكدن عقل ودل استمديكى كبى واول كوه وسنكدن سوز فهم ايلمك و نصيحتى ضبط وقبول ايلمك ومشكل نكته‌لر ايلمك واكلمق ديلديكى كبى بو قلبلرى حجاره كبى ياخود من حيث القسوه اندن اشد اولان قوم بدن دخى عاقل اولان كمسه عقل ودل استمدى وفهم وضبط ونكتهٔ مشكل ديلدى زيرا بونلر دخى حجر لايفهم وكوه لايعلم مشابه‌سنده‌در كوهه هرنه سويلسك اول دخى انى سكا اعاده ايلر اول سنك كلامكه مناسب رجيع اصوات الفسى انى بيلديكندن وفهم قيلديغندن دكلدر بلكه اول انك ذاتنده برخاصه دركه هركم اكا مقابل برنطق ايلرسه مستهزيلر كبى اكا مقابل مسخره واستهزا شكلنده اول دخى برادا ايلر الحاصل بوخلق جهانك حالى بوكونه‌در ❁ مثنوى ❁ ازكجا اين قوم وپيغام ازكجا * از جمادى جان كرا باشد رجا) بوقوم قندن و پيغام الهى قندن رجادن كيه جان رجاسى اولور يعنى بوقوم برملاهى نه محلده‌در و پيغام دخى نه محلده‌دركه انى كتوره‌سن وبونلره تبليغ ايليه‌سن وبونلر دخى انى فهم ايليوب قبول ايليه‌لر رجادن جانى كم رجا ايلركه بو جامد اولان قومدن حيات قلبيه رجا اولنه وبونلردن پيغام حق فهم ايلمك طلب قيلنه بونلر شول كراصليدركه قبورده مدفون اولان موتا كبيدر بونلره كلام حق اسماع ايلمك نيجه قابلدر (كما قال الله تعالى خطابا لحبيبه انك لاتسمع الصم ولاتهدى العمى (وبرمحلده دخى انك لاتسمع من فى القبور) بيورر نعم بونلر اسمع من الخلد برطائفه‌در وليكن كلام حق دكل بلكه نفسلرينك مشتهياتنه متعلق اولان كلماتى استماع ايدبجيلردر نته كم بومعناره تنبيه ايدوب بيوررلر ❁ مثنوى ❁ كرتو پيغام زنى آرى وزر * پيش تو بنهند جمله سيم وسر * كه فلان جا شاهدى مى خواندت * عاشق امد برتواومى داندت) اكرسن بونلره برزنك وزرك پيغامنى كتوره‌سن جملسى سيم وسرى سنك اوككه قورلر واكر بونلردن برينه ديه‌سنكه فلان پرده‌سنى برمحبوب جوان دعوت ايلر اول شاهد سكا عاشق كلدى سنى بيلور پس سكا اول كمسه تابع اولور ورعايت قيلور بو بيتلرك جوابى محذوف اولمشدركه قرينهٔ كلام اكا دلالت ايدر وجواب پس سكا اول كمسه تابع اولور ورعايت قيلور ديمك اولور اكرجواب مقدر اولمزسه عاشق امدلفظنده امد كلمه‌سى ايد معناسنه تأويل اولنمجه معنى درست اولمز بوتقديرجه معنى اكرديه‌سنكه فلان پرده‌سنى برشاهد دعوت ايلر اول كمسه سكا عاشق كلوروسنى بيلوروسنكله آشنا اولور اما اصل اولكى معنى اولبدر وجواب تقدير اولنمق انسب واحرادز حاصل كلام بوزمانه خلقنك اكثرينك حالى

بودركه اكرانلره برحسنا محبوبه‌نك خبرنى كتورسك وياخود وافر سيم وزردن خبر ويرسك باشلرنى وسملرنى سنك اوككه قويوب مطيع ومنقاد اولورلر وسكا ماللة وجانله خدمتلر قيلورلر وياخود بونلردن برينه ديه‌سنكه فلان پرده‌سنى برشاهد رعنا ومحبوب زيبا كندى جانبنه دعوت قيلور پس اول كمسه بوخبرى اشتدكده سكا جان ودلدن سنى وصالنه تعظيم ورعايتله دعوت قيلور الحاصل بوقوم دونه ياد لاله اوله‌سن وياخود وافر سيم وزردن خبر ويره‌سن بونلر دخى سكا رعايت قيله‌لر وكلامكى جان ودل ايله استماع ايليوب قبول ايليه‌لر ❁ مثنوى ❁ ازجهان مرك سوى برك رو * چون بقا ممكن بود فانى مشو * قصد خون تو كنند وقصد سر * نه ازبراى حميت دين وهنر) واكرسن اكا خدانك شهد وشكر كبى لذيذ وشيرين خبرنى كتوره‌سن وديه‌سنكه اى نيك عهدلى خدا جانبنه كل جهان مركدن برك وقدرت جانبنه كيت ديه‌سن چون بقا ممكن اوله فانى ومعدوم اولمه اول خبرك المندن سنك قانكه وباشكه قصد ايلرلر حميت دين وهنرلرندن اوترى ايلمزلر يعنى بوحيوان سيرت وسباع طبيعت اولان قوم برغفلته اكر خداى تعالى حضرتلرينك پيغامنى وشهد وشكر كبى اولان كلامنى كتوره‌سن بويله ديوكه اى عهدوپيمانى خوب وخويى محبوب خدا جانبنه كل واول حضرته مطيع ومنقاد اول موت وفنا جهانندن خلاص اولوب برك وبقا جهانانه كيت و مقعد صدقده مسكن طوت و محبوبان عالم غيبى مشاهده ايت چونكم بوجهانده حيات ابديه بولمق وسرمدى بقايه واصل اولمق ممكن اوله فانى اولمه و كنديكى خيالات صورى محبتندن ضايع وتلف قيلمه درحال بوحيوان سيرتلر سنك قانكه قصد وباشكه قصد ايدرلر اول دكل كه بونلرك سنك قانكه و باشكه قصد ايلرى حميت دينيه‌لرندن و هنرلرندن اوترى اوله كه حميت دينيه‌دن وعلم وهنردن حاصله اولان غيرت مقبولدر اما بونلرك غيرتى بو قبيلدن دكلدر بلكه خان ومانه بونلرك چفسيده لكندن در نته كم بو بيانه نصكره بومعنايه اشارت ايدوب بيوررلر

❁ سبب عداوت عام و بيكانه زيستن ايشان باولياى ❁

❁ خداكه بحق شان ميخوانند وباب حيات ابدى ❁

عوامك اوليايه وانبيايه عداوت ايلرينك سببنك بيانيدر وانلرك خداى تعالينك انبيا عليهم السلام واولياى عظامله بيكانه واجنبى دريلرينك بيانده‌دركه انبيا عليهم السلام واولياى عظام انلرى حقه دعوت ايدرلر دخى ابدى اولان اب حيات جانبنه اوقورلر تا اول اب حياتدن نوش ايدوب باقى قله‌لر اما بونلر انلرك كنديلر حقنده اولان فايده ونفعنه عالم اولميوب انلره اهانت وحقارت ايدرلر ❁ مثنوى ❁ بلكه از چفسيده‌كى برخان ومان * تلخشان ايدشيدن اين بيان * خرقهٔ

وريش خر چفسيده سخت ❊ چونكه خواهى بركنى زو لخت لخت ❊ جفته اندازد
يقين ان خر زدرد ❊ حبذا انكس كز و پرهيز كرد) بلكه بونلرك انبيا عليهم السلام
واولياى عظامك خون وسرنه قصد ايتلرى خان ومان اوزره ياپشدقلرندندر بل
اضراب اولنمشدر وبو بيت بو سرخدن مقدم اولان بيتك مصرع ثانيسندن اضراب
اولنمشدر تقدير كلام بونلرك حق كلام سويلين وتبليغ احكام الهى ايلين انبيا عليهم
السلام واولياى عظامك باشلرينه قصد ايتلرى حميت دينيه لرندن وهنرلرندن اوترى
دكلدر بلكه خان ومانه وملك وماله تعلق ايلدكلرندن اوتريدر بو بيانى ايشتمك
يعنى پيغام حق انبيا عليهم السلام واولياى عظامك لسانندن وعلما وصلحا
زبانندن كوش ايتمكدن بونلره الم واضطراب كلور مثلا بونلرك حالى شول خرك حالنه
بكزر كه خرك ريشى اوزره براسكى بز محكم ياپشمش اوله چونكم استيه سن اول خردن
انى قوپاره سن اول اشك انك دردندن بى شك جفته آتر يعنى انك اجيسنه تحمل
ايده ميوب اول اسكى بزى قوپاروب انك يارەسنه تيمار ايتمك استين كمسيه تحقيق
دپەلر اوور سعادت اول كمسيه كه اندن پرهيز ايلدى يعنى خرسيرت اولان عوامك
اصلاحندن اجتناب قيلدى كزوده اولان ضمير جفته انداز اولان خره راجع اولور
❊ مثنوى ❊ خاصه پنجه ريش وهرجا خرقهٔ ❊ برسرش چفسيده درنم
غرقهٔ ❊ سيم وزر چون خرقه است وحرص ريش ❊ حرص هركه بيش باشد ريش
بيش) خصوصا اللى ياره اوله وهر يارەده بر خرقه اوله اول يارەلرك باشى اوزره
ياپشمش نمده غرقه اولديغى حالده يعنى على الخصوص اول خرك اللى يارەسى اوله
اول يارەنك باشى اوزره هر يارەده باشقه باشقه براسكى بز غرق اولديغى حالده ياپشمش
اوله وبو كونه بزلرى خرك ريشندن قوپارمق نه مرتبه مشكل ايسه خرسيرت اولان
اهل دنيانك ريش خر كبى اولان حرصلرندن سيم وزر خرقه سنى قوپارمق انجلين
مشكلدر فى المثل سيم وزر خرقه كبيدر وحرص ريش خر كبيدر هركاه كه حرص
زياده اوله ريش دخى زياده اولور چونكم حرص ريش خر وسيم وزر خرقه كبى اولديسه
هركسه كه بو خرسيرت اولان اهل دنيانك حريص اولديغى سيم وزردن سيم
وزرلرين كيدروب حرصلرى ريشنه دوا وتيمار ايتمك استه سه آنك المنه صبر ايده ميوب
اول كمسه يه ايذا وجفا ايتلرى مقرر اولور ❊ مثنوى ❊ خان ومان جغد
ويرانست وبس ❊ نشود اوصاف بغداد وطبس) جغدك خان ومانى ويرانه در
انجق جغد بغداد وطبسك اوصافنى اشتمز جغددن مراد اهل دنيادر يعنى بو جغدلر
كبى اولان اهل دنيانك خان ومانى بو ويران اولان دنيادر انجق انلره بغداد
وطبس كبى اولان ممالك اخرويه دن وبلدان معنويه دن سويلسك استماع
ايتمزلر جغدلره كنديلرينك ويرانه سى بغداد وطبسدن اولى كلديكى كبى

اهل دنيايه دخى بوخانهٔ دنيا سراى اخرت ودار سعادتدن اولى واحرى كلمشدر
❊ مثنوى ❊ كر بيايد باز سلطانى زراه ❊ صد خبر آرد بدين جغدان ز شاه ❊ شرح
دار الملك وباغستان وجو ❊ پس بر وافسوس دارد هر عدو ❊ كرچه باز آورد افسانهٔ
كهن ❊ كز كزاف ولاف ميكويد سخن) اكر باز سلطانى يولدن كلسه شاهدن
بو جغدلره يوز خبر كتورسه دار الملك وباغستان وجويبارك شرحنى كتورسه هر عدو
بونلره افسوس وسخره طوتوب بويله ديرلر كه باز نعجب اسكى افسانه كتوردى كه
كزاف ولافدن سوز اوورر خلاصهٔ كلام اولدر كه اكر بو ويرانه پرست اولان اهل
دنيايه سلطان حقيقته منسوب اولان شهبازان طريقت يولدن كلسه لر وبو
بيقوشلره شاه حقيقتدن نيجه يوز خبر كتورسه لر دار الملك وباغستان معنوينك وجويبار
روحانيتك شرحنى كتورسه لر وانلره تبليغ ايدوب بو ذكر اولنان مراتب عليه دن اخبار
صحيحه ويرسه لر پس هر بر عدو اول بازان معنوى اولان عزيزلرى استهزا وتهكم
ايدرلر وانلرك سوزلرينى سخره لكه طوتارلر وبويله ديرلر كه بو باز معنوى بكچنن كمسه
بو اساطير الاولينى وحكايات سالفينى نيچون كتوردى كه لاف وكزافدن سوزلر پيدا ايلر
وتلقاى نفسندن بعض كلمات وحكايات پيدا ايدوب بزه انى سويلرديرلر ❊ مثنوى ❊
كهنه ايشانند وپوسيدهٔ ابد ❊ ورنه ان دم كهنه را نو مى كند ❊ مردكان كهنه را جان
مى دهد ❊ تاج عقل ونور ايمان مى دهد) كهنه وابدى پوسيده بونلردر والا اول دم
يعنى كلام حيابخش اسكى بى بكى ايلر اسكى اوليلره جان ويرر تاج عقل ونور ايمان
ويرر يعنى شهبازان معنوى اولان انبيا عليهم السلام واولياى عظامك كوردكلرى
كلمات حيابخشه اهل دنيا واصحاب نفس وهوا اسكى حكايه لر وفرسوده اولمش
سوزلردر ديو طعن ايدرلر حضرت مولانا قدس سره بويله دين خبيثلر حقنده
بيوررلر كه كهنه وابدى وفرسوده وپوسيده اولان اوبله دين خبيثلردر يوخسه
اول كلمات طيبه ومقالات شريفه اسكيمش روحلرى وذنوب ومعاصى ايله فرسوده
اولمش دللرى زنده ونو ايلر انلركه كفر ومعاصى ايچره اولمشلر وبدن مقبرلرى ايچره
اسكيوب فرسوده اولمشلردر انلره اول صاحب دولت وسعادتلرك كلامى جان
ويرر وعقل تاجنى وايمان وايقان نورنى ويروب حيات ابديه وسعادت سرمديه مرتبه سنه
ايركورر ❊ مثنوى ❊ دل مدزد از دلرباى روحبخش ❊ كه سوارت مى كند
بر پشت رخش ❊ سرمد زد از سر فراز تاج ده ❊ كوز پاى دل كشايد صد كره)
روحبخش وحيات افزا دلربادن دل وجان اوغورلمه زيرا كه اوسنى رخش ارقه سنه
سوار ايلر تاج ودولت ويريجى سرفرازدن باش اوغورلمه كه اول سر فراز دل وجان
اياغندن يوز عقده چوزر رخش رستم زالك اسبنك اسميدر ومطلق اسبه دخى دينور
يعنى اى خانهٔ دنياده فرسوده وپوسيده قلان كمسه روحبخش ايليجى دلربادن وصاحب

هدادن قلبکی استرافه ایلیوب اندن جدا قیله که سنی اسب محبت ورخش کرامت اوزره سوار ایلیه تاج عقل وبریجی سرفرازدن وپادشاه عالم رازدن باشکی اوغورلیوب اندن سرکش اوله واعراض قیله که اول صاحب دولت سنک قلبک پایندن نیجه عقده‌لری فتح ا بلروسنی قیود کونیه دن ازاد قیلور ❊ مثنوی ❊ باکه کویم

درهمه ده‌زنده کو ❊ سوی آب زنده‌کی پوینده کو ❊ تو بیك خواری کریزانی زعشق ❊ توبجز نامی چه می دانی زعشق)

کیمه سویلیم دوکلی قریه‌ده زنده‌قنی آب حیات طرفنه شتاب وعجله ایدیجی قنی سن برخوراق سبیله عشقدن کریزان اولیجی سن سن عشق الهیدن برنامدن غیری نه بیلور سن یعنی بو کونه کلام نفیسی کیمه سویلیم بو قریهٔ عالمده دوکلی برزنده دل قنی آب حیات معنوی جانبنه یلیجی کسه قنی که تاکا حقیقت حالی سویلیم وآب حیات نه ایدوکنی تعلیم ایلیم اکرسن دیرسن بن اول آب حیاتی نوش ایلسکه عاشقم و بن آنك طلبنده صادقم سن نیجه عاشق اولور سنکه برخورلق سبیله و برادنی محنت واسطه سیله عشقدن فرار ایلرسن عشقك انجق نامنی بیلورسن یوخسه آنك چاشنی سندن خبرك یوقدر اکرسن صحیح عاشق اولیدك معشوق طرفندن سکاهر نقدر ذلت و حقارت کلسه جانکه منت بیلوردك ❊ مثنوی ❊ عشق

راصدناز واستکبار هست ❊ عشق باصدنازمی آیدبدست ❊ عشق چون وافیست وافی می خرد ❊ درحریف بی‌وفامی ننکرد)

عشقك نیجه یوزناز واستکبار ی واردر عشق نیجه یوزناز واستغنا ایله کلور عشق چونکم وفا ایدیجیدر وفا ایدیجی اولور بی‌وفا حریفه نظر والتفات ایلمز یعنی عشق شول عالیشان وصاحب عنوان پرسلطاندرکه آنك نیجه یوزنازی واستکبار ی واردر اول دکلدرکه ادنی توجه ایله وبرمقدار طلب ایله کلوب سنك خانهٔ قلبکده قرارطوته عشق ومحبت شول عالی رتبه‌درکه نیجه نازو نیجه استغنا ایله کلور نفس الامرده عشق وافیدر وافیلری الوروحد ذاتنده صافیدر صافیلره میل قیلور بی‌وفا اولان حریفه نظر قیلمز ومطاق کندینك صفاتیله متصف اولمین کسیه ملتفت اولمز ❊ مثنوی ❊ چون

درخست ادمی و بیخ عهد ❊ بیخ راتیمار می بایدبجهد ❊ عهد فاسد بیخ پوسیده بود ❊ وزثمار لطف بریده بود ❊ شاخ و برك نخل کرچه سبز بود ❊ بافساد بیخ سبزی نیست سود)

آدمی درخت کبیدر وعهدانك بیخی کبیدر ثمارندن منقطع اولور نخلك شاخ وبرکی اکرچه سبز اولدی اما بیخك فسادیله سبزلك سود دکلدر زیرا کوك فاسد اولدقدنصکره درختك شاخ وبرکنك تازه وتر اولمسنه اعتبار اولمز چونکم ادمی بر درخت کبی عهد ووفا اول آدمك کوکی کبی اولدیسه کرکدر که اول عهد ووفایی سعی وجهدله تیمار ایدوب حفظ ایلیه سن ونقض عهد ایلمکدن وبی‌وفالغه میل قیلمقدن حذر قیله سن زیرا شول کیمسه‌نکه عهد و وفاسی

سست وفاسد اوله او کیمسه کوکی چورومش اغاج کبیدرکه نفع ولطف ثمارندن منقطع اولمشدر اندن نفع ولطف حاصل اولمق احتمالی یوقدر اکرچه ظاهرا آنك وجودی تازه ولطیف وهیئتی شاخ و برکی تازه وسبز اولان نخل کبی بلند وشریف ایسه‌ده مادامکه عهد وپیمانده فساد اوله کوکی فاسد اولان نخلك شاخلری سبز و تازه اولمسنده نیجه نفع وفائده اولمدیغی کبی انده دخی نفع وفائده اولمز ❊ مثنوی ❊ ورندارد برك سبز و بیخ هست ❊ عاقبت بیرون کند صدبرك دست)

واکر اغاج ظاهرا برك سبز طوتمز سه وانك کوکی وار ایسه عاقبت اندن نیجه برك وثمرال طشره ایلروبتوب ظهوره کلور کذلك برانسان کدخی اکر بحسب الظاهر ملك ومالی وحسن وحالی و بونلر امثالی اولان افعالی اولمسه لیکن عهد ووفاسی برنده اولسه عاقبة الامر نیجه منافع وفواید اندن طشره کلورونیجه علوم ومعارف وحکم ولطائف اندن حاصل اولور اکرچه برشی بیلمزسه‌ده وکتاب اوقومزسه‌ده ❊ مثنوی ❊ تومشو غره بعلمش عهدجو ❊ علم چون قشرست عهدش مغزاو)

سن انك ظاهرده اولان علم ومعرفتنه فریفته ومغرور اولمه عهد استه زیرا علم قشر کبیدر انك عهدی اول علمك مغزولبی کبیدر یعنی اکرسن بر کمسه‌یی فرضی علامهٔ عصر کورسك سن انك ظاهرده اولان علم و معرفتنه مغرور وفریفته اولوب انی دیندار ومسلمان اندردیمه سن اندن اولا اللهله اولان عهدنه وفاسنکی طلب ایله که اوامر الهیه‌یه آنك تمسکی نه مرتبه‌ده درانی بیله کور وثانیا بو خلقله اولان عهد وپیمانده وفا ایدرمی انی طلب ایله که بو عباد الله ایله اولان عهد وپیمانده اکر سست ایسه انك اسلامنده هم ضعف واردر الحاصل علم قشر کبیدر اول عالمك عهد ووفاسی وار ایسه اول علمك مغزی و کوکی کبیدر پس عاقل اولان برشیئك مغزنه وکوکنه نظر قیلر

❊ در بیان انکه مرد بد کار چو متمکن میشود در بد کاری ❊
❊ واثرد ولت نیکو کاران بیند شیطان شود ومانع خیر ❊
❊ کردد از حسد همچون شیطان که خرمن سوخته همه را ❊
❊ خرمن سوخته خواهد ارایت الذی ینهی عبدا اذا صلی ❊

بو سرخ شریفك بیانندەدرکه مرد بدکار چونکه بد کارلقده ثابت ومتمکن اوله ونیکو کارلرك دولتنك اثرنی کوره لاجرم اول بد کار شیطان اولور وحسددن شیطان کبی خیره مانع اولور زیرا خرمنی یانمش کمسه دوکلینك خرمنی یانمش استرنته کم بقلانی بقلانی استردیدکلری مشهور مثلدرنته کم ابوجهل لعین کندی صلاته دشمن اولدیغندن حضرت پیغمبر علیه السلامی صلوتده کوردکده اول حضرتی صلوة قیلمقدن نهی ایلردی نته کم حق تعالی حضرتلری سورهٔ علقده بو قصه‌دن

حكايه ايدوب بيورر (ارأيت الذى ينهى) يعنى اخبرنى وارأيت يه اخبرنى معناسى
ويروب زيرا رؤيت مرؤدن اخباره سببدر پس استفهام متعلق رؤيتدن استخبار
مجراسنه جارى اولدى وخطاب هر خطابه صالح اولان كسنه يه اوله وياخود ناهى
اولان ابوجهل اوله سبب نزول زيرا سبب نزولى بودركه ابو جهل قومى ايچنده لاف
وكزاف ايدوب ديديكه هر زمانكه محمدى صلوتده كوردم باشنى اياغله ديپم وانى منع
ونهى ايليم پس بركون صلوتده كوروب اقدام ايلديكه رنجيده قيله هماندم عقبنه
رجوع ايلدى سؤال ايلديلر كه يا ابا الحكم نه اولدى سكا ديديكه بنمله انك ماينده آتشدن
برخندق كوردم پس جناب عزت بيورركه بكا خبرو يراى رؤيتده صالح اولان كمسه
وياخود اى ناهى اولان كافر شول كيمسه دنكه نهى ايلدى اول (عبدا) شول
عبد عظيم الشانى تنكير تفخيم ايچوندر (اذا صلى) صلوة قيلديغى وقتده
(ارأيت) اول كافر ناهى به خطابدر يعنى خبرو يربكا اى كافر (ان كان) اكر محمد
اولديسه (على الهدى) دين حق اوزره اولديسه (اوامر بالتقوى) وياخود
ناسه ايمان وعمل صالح امر ايلرسه نيچون انى نهى ايلرسن پس هركم اصلنده
بدنهاد اوله صلاح و سداد وتقوى وارشاد اوزره اولنلرى استهزا ﴿مثنوى﴾
وافيا را چون ببينى كرده سود * تو چو شيطانى شوى انجا حسود) وفا ايچيلرى
چونكم فايده ايلمش كوره سن سن برشيطان كبى اولورسن اول محلده اى حسود
﴿مثنوى﴾ هر كرا باشد مزاج وطبع سست * او نخواهد هيچ كس را تن درست)
مثلا هرشول كمسه نككه مزاجى وطبعى سست اوله اول كيمسه غيريلرى تن درست
استمز اكثر لئيمك حالى بودر ﴿مثنوى﴾ كر نخواهى رشك ابليسى بيا * از در
دعوى بدركاه خدا) اكر ابليسك رشكنى استمز ايسك دعوى قپوسندن اعراض ايدوب
خدا دركاهنه كل ابليسى ده اولان بانسبى اولوب ابليسه منسوب اولان رشكى
استمز ايسك دعوا قپوسندن فارغ اولوب دركاه خدايه كل ديمك دخى جائز اولور
﴿مثنوى﴾ چون وفات نيست بارى دم مزن * كه سخن دعوى است اغلب ما ومن) اى
حسود چونكم سنك وفاك يوقدر بارى وفادن دم اورمه زيرا سوز اغلب ما ومن دعواسيدر
بو مصرعكه سخن اكثر دعوئ ما ومنست تقديرنده اولور يعنى چونكم حضرت
حقك طريقنده وفادار اولمقلغك يوقدر بارى ساكت اولوب عبادات وطاعتدن
وطريقت وشريعتدن دم اورمه زيراكه بونلردن سوز سويلمك اكثريا ما ومن
دعواسنى ايلمك كبيدر ديمك اولور ﴿مثنوى﴾ اين سخن در سينه دخل مغز
هاست * در خموشى مغز جان را صد نماست * چون بيامد در زبان شد خرج مغز *
خرج كم كن تا بماند مغز نغز) بو سوز سينه ده مغزلرك دخليدر خموشلقده جان خرج ايله
مغز جانه يوز نشو ونما واردر چونكم سوز زبانه كلدى مغز خرج اولدى سوزى

آز خرج ايله تاكم مغز ونغز واطيف قاله يعنى بو سينه ده اولان سوزلر عقل وعلم وفكر
ومعرفت مغزلرينك دخليدر اكر خاموش اوله جق اولورسن خوشلق حالنده جان
مغزنه نيجه يوز نشو ونما وذوق وصفا واردر چونكم اول سينه ده اولان سوز
لسانه كله درونده اولان معنى مغزلرى سوز واسطه سيله خرج اولور چونكم كلامده
اولان مضرت معلومك اولديسه سوزى آز خرج ايله تاكم درونده اولان مغز لطيف
ونغز قاله (سلامة الانسان فى حفظ اللسان) حديثنك موجبنجه لسانكى حفظ
ايتمكله جان وجنانك ضررلردن سلامت بوله ﴿مثنوى﴾ مردكم كوينده را
فكر بست زفت * قشر كفتن چون فزون شد مغز رفت * پوست افزون بود لاغر
بود مغز * پوست لاغر شد چو كامل كشت نغز * بنكر اين هر سه زخامى
رسته را * جوز را واوز را و پسته را) از سويليجى مردك بر عظيم فكرى واردر سوز
سويلمك قشرى چون زياده اولدى مغز كندى مثلا پوست افزون اولدى مغز لاغر
اولدى پوست لاغر اولدى چونكم نغز كامل اولدى بو اوچ خاملقدن قورتلمشه
وكمال بولمشه نظر ايله جوزه ولوزه و پسته يه يعنى ساكت وخاموش اولان كمسه نك
درونده عقل وفكرى عظيم وقويدر سوز سويلمك قشر كبيدر ودرونده اولان
عقل وفكرت وذوق وحالت مغز ولب كبيدر قشرى چونكم زياده وچوق اولسه
درونك مغزدن تهى وخالى اولمسنه علامتدر تكلم ديلدى (بيت) كفتن بسيارنه
از نغز يست * ولوله طبل ز بى مغزيست) مادامكه قشر و پوست افزون اوله
مغزك لاغر وناقص اولمسى مقرر اولور وقشر لاغر ورقيق اولدقده البته نغز كامل
اولور مثلا بو اوچ خاملقدن تمش شيلره نظر ايله كه اول اوچدن بريسى جوزدر
و بريسى دخى بادمدر و بريسى دخى فستقدر كه بونلرك مغزى لاغر ورقيق اولديغى
وقتده قشرلرى افزون وقوى اولور شول دمكه بونلرك قشورنه ضعف ونقصان
كله لبلرى قوى اولور وكمال بولور ﴿مثنوى﴾ هر كه او عصيان كند شيطان
شود * كه حسود دولت نيكان شود * چونكه در عهد خدا كردى وفا *
از كرم عهدت نكه دارد خدا) هرشول كمسه كه عصيان ايده شيطان اولور زيرا
ايولرك دولتنه حسد ايديجى اولور چونكم خدانك عهدنه وفا ايلدك خداى تعالى
كرمندن سنك عهدكى حفظ طوتار حاصل كلام هر شول كمسه كه خداى تعالى
حضرتلرينه عصيان ايليه اول كمسه انسان شكلنده شيطان اولور شول مرتبه ده كه
ايولرك ومطيع ومنقاد اولان صالحلرك دولتنك حسودى اولور حتى انلرك بيله
طاعت وانقياد ايلدكلرنى طبعا استمز اى مؤمن چونكم سن خداى تعالى حضرتلرينك
عهدنه وفا ايليه سن (اوفوا بعهدى اوف بعهدكم) آيت كريمه سنك طبقنجه
كمال كرمندن خداى تعالى حضرتلرى دخى سنك عهدكى حفظ طوتار وسكا وفا

ایدر (ومن اوفى بما عاهد عليه الله فسيؤتيه اجرا عظيما) آیت کریمه سنك حسبنجه
سکا عظیم اجرلر اعطا ایلر ﴿ مثنوی ﴾ از وفای حق تو بسته دیده * اذکرو
واذکرکم نشنیده) سورهٔ بقره ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (فاذکرونی
اذکرکم) حق تعالی بیورر قوللرم سز بنی ذکر ایلیك طاعت وعبادتله بن سزی
ذکر ایدهیم رحمت ومغفرتله و یاخود سز بنی ذکر ایلیك تنهاده بن سزی ذکر ایدهیم
ملاء اعلاده (واشکرولی ولا تکفرون) و بنم نعم ظاهره و باطنه مه شکر ایلیك وکفران
اوزره اولمیك معنیٔ بیت سن حق تعالینك عهدنه وفا ایتمکدن بسته دیده سن یعنی
کوزی باغلنمش سن (فاذکرونی اذکرکم) آیت کریمه سنی ایشتمه مشسن بو آیت
کریمه نك فحوای لطیفی حق تعالی حضرتلرینك کالیله وفادار اولمسنه دلالت ایلر
زیرا بنده هر بار که او سلطان عالیشانی ذکر ایلیه البته اول دخی بنده سنی ذکر ایلك
مقرردر پس عهده وفا ایلمش اولور نتکیم بر آخر آیت کریمه نك مضمونیله دخی حق
سبحانه وتعالینك کال وفاسنه استشهاد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کوش کن
اوفوا بعهدی هوش دار * تاکه اوفی عهدکم آید زیار) اوفوا بعهدی آیتنه
قواق قو هوش طوت تاکم یار حقیقتدن اوف بعهدکم معناسی کله وآنك دخی بزم
عهدمزه وفا ایلمسی ظاهر اوله اوفوا بعهدی آیتندن مراد سورهٔ بقره ده اولان
بو آیت کریمه درکه الله تبارك وتعالی بنی اسرائیله خطابا وغیر یلره تعریضا وارشادا
بیورر (یابنی اسرائیل) ای یعقوب اوغلاری (اذکروا) یاد ایلیك (نعمتی) بنم نعمتلرمی
لفظ نعمت واحد ومعناده جمعدر (التی انعمت علیکم) اول نعمتلریکه محضا جود
وفضلمدن سزك آبا واجدادیکز اوزره (أوا وفوا) وفا ایلیك (بعهدی) بنم عهدمه که
تورانده پیغمبرم حقنده سز که عقد قیلدم و یاخود عالم الستده اولان عهد اوله (اوف
بعهدکم) اکر بنم امرمی یرینه کتوروب عهدمه وفا ایدرسه کز بنده سز که
قیلدیغم عهده جزا ورحمت ومغفرتدن هرنه ایسه وفا ایدهرم بو آیتك اکرچه
ورودی خاصدر لیکن حکمی جمله یه عام وشاملدر (وایای فارهبون) همان
بندن خوف ایدك زیرا مفعولك تقدیمنده تخصیص واردر ﴿ مثنوی ﴾ عهد
وقرض ما چه باشد ای حزین * همچو دانهٔ خشك کشتن درزمین * نه زمین را
زان فروغ ولمتری * نی خداوند زمین را توانکری * جز اشارت که از ین می
بایدم * که تو دادی اصل این را ازعدم * خوردم ودانه بیاوردم نشان * که
از ین نعمت بسوی ما کشان) بزم عهدمز وقرضمز ای حزین ندر زمینده قوری
دانه زراعت ایلمك کبیدر نه زمینه اول خشك اولان دانه دن رونق وجسامت واردر
ونه زمین صاحبنه قدرت وغنا واردر شول اشارتدن غیری دکلدر ای حزین که
سن زمین صاحبنه درسنکه بکا بو دانه جنسندن کرکدر که بو دانه نك اصلنی عدمدن

اول بکا سن و یردك اول دانه دن بتن ربع ومحصولی یدم ودانه یی نشان کتوردم
بو یله دیو که بو نعمتدن بزم جانمزه چك وایبات شریفه حق تبارك وتعالی حضرتلرینه
بر بنده نك قرض حسن و یرمسنك واول حضرتله اولان عهدی یرینه کتورمسنك
نتیجه وفائده سی ینه اول بنده یه عائده اولدیغنی تعلیمدن اوتری مثل قیلنمشدر بیورر که
ای محزون وغمناك اولان کمسه بزم حق تعالی حضرتلرینك عهدنه وفا ایلدیکمز
اول حضرته بعض شیئمزی قرض و یردیکمز فی الحقیقه نه اوله دیرسك قوری دانه یی
زمینه اکمك و برنیجه یابس چکردکی خاکه دیکمك کبی اولور بو معلومدرکه اول
دانه لردن وچکردکلردن زمینه رونق وجسامت اولمز وزمین انلردن زیاده لك حاصل
ایلیوب قوت وعظمت بولمز وکذلك زمینك صاحبنه دخی اندن غنا وقدرت کلمز
یعنی اول زمینك صاحبی فی المثل بر صاحب دولت واهل ثروت کمسه اولسه وسکا
کند وبساتین ومزارعندن برنیجه بستان ومزرعه عطا قیلسه سندخی اول بستان
ومزرعه نك میوه سنی ومحصولنی آلوب یسك بعده ینه محصول المقدن اوتری برنیجه
تخم وچکردکی کتوروب اول زمینه اکسك ودکسك بو معلومدرکه اول تخمدن
ودانه دن اول زمینه بر جسامت وعظمت حاصل اولمز وکذلك زمینك صاحبی اولان
صاحب دولته دخی اندن بر غنا وقدرت حاصل اولمز زیرا آنك غنا وقدرتی اصلنده
کال اوزره در پس او زمینه اول تخمی اکمکدن ودانه لری دیکمکدن شو اشارتدن
غیری معنی وماحصل ظاهر دکلدرکه او اشارت بودر اول تخملری اکدکده واول
دانه لری زمینه دیکدکده کان درسن که بکا بو تخملر جنسندن و بو دانه لر نوعندن
نیجه محصول وثمار کرکدرکه ای غنی اولان پادشاه بونك اصلنی عدمدن بزه سن
و یردك بونك محصولنی یدم ونعمتکله جسم وجانمی بسلدم ینه آنك مایه سنی
ودانه سنی سنك ملکك اولان زمینه اکمك ایچون نشان کتوردم که بو نعمتك جنسندن
بزم جانمزه دخی وافر نعمت چك وبزه اول نعمتلریکی عطا ایدوب مغتنم ایله ﴿ مثنوی ﴾
پس دعای خشك هل ای نیك بخت * که فشانده دانه می خواهد درخت *
کرنداری دانه ایزدزان دعا * بخشدت نخلی که نعم ما سعی) پس ای نیك بخت قوری
دعا ایلمکی قو که دانه یی صاچر هر شول کمسه که درخت استرا کر دانه طوتمزایسك
حضرت حق اول دعای خشکدن سکا بر نخل باغشلرکه آنك حقنده نعم ماسعی دیمك
لایق اولور بونده دعای خشکدن مراد مطلقا لسانله اولان دعا وثنا اولور وتقدیر
کلام وتوضیح مرام بو یله دیمك اولور که پس ای نیك بخت اولان کمسه مجرد
قوری دعا ایلمکی قو ومالکدن واعمالدن باقی قلان دانه لری مزرعهٔ دنیاده
فی سبیل الله بذل ونثار ایله زیرا هر کم دانه یی صاچر انی بو مزرعه ده المق مراد ایلر
پس سندخی اکر دانهٔ اموالکی وحبوبات اعمالکی بو مزرعهٔ دنیاده نثار ایلیوب

اكه جك اولورسك انلردن نیجه آثار روحانی وانوار معنوی یتمك وظهور ایتمك مقرردر واكراموال دانه‌لرین طوتمز ایسه‌ك ایزد تعالی اول قوری لسانله ایلدیككك دعادن سكا برنخل روحانی و یرركه آنك حقنده نه كوزل شیئدركه فلان كمسه سعی ایلدی وسعی مقابله سنده حق تعالی اكا بو یله برنخل معنوی و یردی دینمك لایق ومستحق اولور بو بیتلر شول كمسه‌لره خطاب اولوركه وافر مالی اوله وانی نثار وایثار ایلمكی ترك ایلیوب قوری دعا ایلمكه مداومت ومواظبت ایلیه حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی بو یله كمسه‌یه تعلیم ایدوب بیوررلر قوری دعا ایلمكی قو ای اموال وارزاقه مالك اولان كمسه مال دانه‌لرنی فی سبیل الله نثار ایله زیراد رخت بارو ثمرو یریجی شجر استین ملكنده اولان دانه‌یی صاچر واكر مال دانه‌سن طوتمز ایسه‌ك دعا ایلمكی قومه بلكه همیشه دعاو تضرعده اولكه ایزد تعالی اول دعادن سكا برنخل معنوی بخش ایلركه نه كوزلدر شول نخلكه فلان سعی ایلدی وحق تعالی اكا بو نخلی بخش ایلدی دینمك سزا اولور ﴿ مثنوی ﴾ همچو مریم درد بودش دانه‌نی * سبز كردان نخل را صاحب فنی * زانكه وافی بودان خاتون راد * بی مرادش داد یزدان صد مراد) مثلا حضرت مریم علیها السلام كبی كه آنك دردی ودعاسی وارایدی دانه‌سی یوق ایدی اول نخلی برصاحب فن سبز وتازه ایلدی درددن مراد بونده دعا ودانه‌دن مراد مال اولور زیراكه اول صاحب جواد اولان خاتون زیاده وفا ایدیجی ایدی لاجرم آنك مرادبسز حضرت یزدان اكا صد مراد و یردی یعنی ای فقیر الحال و بی مال اولان كمسه اكر دانه مالی طوتمز ایسه‌ك دردله دعا ایلمكی الدن قومه تاسكا اول صانع بیچون برنخل تازه و یره و یاخود وجودك نخلنی تروتازه قیله تنكیم حضرت مریم علیها السلامك دردی ودعاسی وارایدی دانه مالی یوق ایدی پس آنك دردی ودعاسی بركاتیله صاحب صنعت اولان خدای تعالی اول قورمش نخلی تروتازه ایلیوب لطیف خرمالر ظهوره كتوردی وآنك دردنه بو آیت كریمه دلالت ایدركه حامله اولوب وضع حمله قریب اولدقده (قالت یالیتنی مت قبل هذا وكنت نسیامنسیا) دیو دردله دعا ایلدی پس حق تعالی آنك عفتنه وصلاحیتنه علامت اولسون ایچون حضورنده اولان برقورمش خرما اغاجنی تروتازه ایلیوب (وهزی الیك بجذع النخلة تساقط علیك رطبا جنیا) دیو اول جذع نخله‌نك تحریكنه امر ایلدی واول قورمش جذع نخله‌یی حضرت مریم تحریك ایلدكده اندن لطیف خرمالر دوشدی حق تعالی حضرتلری اول قورمش خرما اغاجنی اكا اول اجلدن سبز وتازه ایلدی اول كریم وجواد اولان خاتون حضرت حقله اولان عهدنه وفا ایدیجی ودائما آنك امرنه انقیاد قیلیجی واول حضرته عابد وقانت اولیجی ایدی پس حق تعالی حضرتلری دخی اول بی مرادیكن اكا نیجه بوزمراد و یردیكه

اول مرادلك جمله‌دن بریسی قورمش خرمانك تروتازه اولوب خرما و یرمه‌سی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ ان جماعت راكه وافی بوده اند * برهمه اصنافشان افزوده اند * كشت دریاها مسخرشان وكوه * چار عنصر نیز بنده‌ٔ ان كروه * این خود اكرامیست از بهر نشان * تابیند اهل انكار ان عیان) اول جماعتكه وافی اولمشلردر دوكلی اصناف اوزره انلری زیاده ایلمشلردر اول جماعته دریالر وطاغ مسخر اولدی عناصر اربعه دخی اول كروهك بنده سیدر بو كرامات صوری خود براكرامدر نشاندن اوتری تاكم اهل انكار اول كراماتی عیان واشكار اكوره‌لر یعنی شول جماعت اولیا وطایفه‌ٔ اصفیا كه حق تعالینك طاعتنده وافی وعشق ومحبتنده صاف ایدیلر انلری سائر اصناف خلایق اوزره زیاده ایلدیلر وانواع ناسدن اصطفا قیلدیلر انلره دریالر وطاغلر مسخر اولدی وعناصر اربعه دخی اول كروه پرشكوهك بنده‌سی وافكنده‌سی اولدی بوقدر خود انلره كمالیله انعام واكرام دكلدر بلكه انلرك صدق وخلوصنه علامت ونشان اولمقدن اوتری انواع اكرامدن براكرامدر تاكم انلره منكر اولان طایفه انلرك اول كراماتی عیانا كوره‌لر وانكاردن رجوع ایدوب انلره اقرار قیله‌لر ﴿ مثنوی ﴾ آن كرامتهای پنهانشانكه آن * درنیاید درحواس ودربیان * كار آن دارد خودان باشد ابد * دائمانی منقطع نی مسترد) انلرك اول پنهان اولان كرامتلری كه اول كرامتلر حواسه وبیانه كلمز كاروشانی اول طوركه خود اول ابد اوله دائمانه منقطع نه مسترد اولمشدر یعنی اول طایفه‌ٔ علیه‌نك معنوی اولان كرامتلریكه اول كرامات معنوی انسانك حسلرینه كلمز ولسانله دخی بیان اولمز اصل كاروشانی اول كرامت طوركه لاینقطع وابدی اوله ودائما صاحبندن نه منقطع اوله ونه انك ردی طلب قیلنه پس كرامات معنویه كرامات صوریه‌دن وجوه شتی ایله اولی وافضلدر زیرا كرامات صوریه ولینك وجودنده دائم اولمق احتمالی یوقدر بلكه حیض الرجال دركه كاه اولور كاه اولمز وظاهر اولدیغی دخی اهل انكاری اقراره كتورمكدن اوتری واول ولینك صدق وخلوصی ظهوره كلمكدن اوتریدر عند الاولیا بو كرامانه اعتبار یوقدر ومعتبر ومقبول اولان كرامات اصل كرامات معنویه‌دركه ولینك ذاتنده دائما وابد الاباد منقطع اولمیه وكرامات معنویه اولدركه اكا مكر واستدراج داخل اولمیه اكثر محققین قتنده كرامات معنویه اصل علم وحكمتدر اكر بو كرامت حسیه‌نك وكرامت معنویه‌نك نه ایدیككنی واولیای معنویه كیملر ایدوكنی مفصلا بیلمك استرسك مقصود حاصل اولور مناجات ﴿ مثنوی ﴾ ای دهنده‌ٔ قوت وتمكین وثبات * خلق رازین بی ثباتی ده نجات * اندران كاریكه ثابت بودنیست * قایمی ده نفس راكه منثنیست) ای اصحاب دله قوت وغدا وتمكین وثبات ویریجی پادشاه خلقه بو بیثبا تلكدن نجات ویر اول كارده كه ثابت اولمقلق

لازمدر قائملق و برنفسه که اول نفس منتیدر منثی اسم فاعل صیغه‌سی اوزره ایکی قات اولیجی دیمکدر بونده معنی معناسی ویریلور تمکین بو قومك اصطلاحنده مقام تعین ومرتبهٔ استقامتده مستقر اولمغه دیرلر بونده ثبات تمکینه عطف تفسیر واقع اولمشدر یعنی ای اولیاسنه وخاص بنده‌لرینه قوت درون ومرتبهٔ یقینده تمکین وثبات معنوی ویریجی پادشاه خالق عالم بونی ثباتلکدن وتلوین مرتبه‌سندن نجات ویرتاکم بونلری ثبات اولمقدن وتلوینده قالمقدن خلاص اولوب مقام تمکینه کله‌لر وکرامت معنویه دن بهره اله‌لر شول برکارده وطاعتده که ثابت اولمقلق لازم وواجبدر ونفسه اول کارده قائم ودائم اولمقلغی عطا ایله که اول نفس ایکی قات اولیجید ومرادطاعتده راکع معنی دردیمك اوله ویاخود برظاهری جانبی وبردخی باطنی جانبی واردرکه بوایکی وجهله ایکی قات اولیجیدر سن انی ظاهر بین اولمقدن چوروب برقات ایله دیمك اوله ❊ مثنوی ❊ صبر شان بخش کفهٔ میزان کران ❊ وارهان شان ازفن صورتکران ❊ وزحسودی بازشان خرای کریم ❊ تانباشد از حسد دیورجیم) الهی انلره صبر وتحمل باغشله ومیز انلرینك کفه‌سنی اغرایله انلری صورتکرلرك فن وحیله سندن خلاص ایله دخی انلری حسودلقدن کیروآل تاکم حسدسببندن شیطان رجیم اولمیه‌لر حسد ذاتنده حسد بر خبیث صفتدرکه اکثر خلق اکا مبتلا اولوب نیکو کارلره حسد ایلدکلری واسطه ایله دیورجیم اولمشلردر ❊ مثنوی ❊ درنعیم فانیء ملك وجسد ❊ چون همی سوزند عامه ازحسد) نعیم فانیده ومال وجسدده کورکه عوام حسددن نیجه یانرلر یعنی نعیم فانی خصوصنده ومال وجسد وحسد شوقنده عوام ناس بری برلرینه حسدلرندن کور نیجه یانرلر ❊ مثنوی ❊ پادشاهان بین که لشکر میکشند ❊ ازحسد خویشان خودرا میکشند) مثلا پادشاهلری کورکه لشکر چکرلر حسددن کندیلرینك خصملرینی قتل ایدرلر اوغوللرنی اولدررلر ❊ مثنوی ❊ عاشقان لعبتان پرقذر ❊ کرده قصد خون وجان همدکر) پرقذر اولان لعبتلرك عاشقلری بری برینك خونه وجانه قصد ایلدیلر قذر نجسه دیرلر لعبتان لعبتك جمیدر لعبت لغتده قوقلیه دیرلر واطفال ایچون مردوزن شکلنده دوزدکلری صورتلره دیرلرکه اطفال انکله اوینارلر وشعرا صکره کندی محبوب ومحبوبه‌لرنده دخی استعمال ایلدیلر بوراده مراد صوری اولان محبوب ومحبوبه‌لر اولوروانلرك پرنجس اولمسی درونلری اخلاط نجسه ایله طولمسندن وعاقبت الامر هم جیفه ونجس اولمسندن کنایت اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه بو پرنجس اولان محبوب ومحبوبه‌لرك عاشقلرنی کورکه بویله پرقذر اولان محبوب ومحبوبه‌لرندن اوتری بری برلرینك جاننه وقاننه قصد ایلیوب هلاك ایلرلر وخصومت وعداوت سمتنه

کیدرلر ❊ مثنوی ❊ ویس ورامین خسرو وشیرین بخوان ❊ که‌چه کردند از حسد آن ابلهان) ویس ورامین وخسرو وشیرینی اوقوکه اول ابلهلر حسد ارندن نه ایلدیلر ویس ورامینك دخی خسرو وشیرین کبی کتابلری واردر رامین دخی خسرو کبی برعاشقدر ویس انك معشوقه سیدرنته کم خسرو فرهادی برله‌بله اولدرتدی صکره کندوبی دخی اولدردیلر ورامینك دخی کندی زماننده اولان اغیارله نیجه خصومت وعداوت کچوب اخرآنی دخی اولدردیلر ❊ مثنوی ❊ که فناشد عاشق ومعشوق نیز ❊ هم نچیز ندوهواشان هم نچیز) کورکه عاشق ومعشوق دخی فنااولدی هم کندیلر ناچیزلردروهم انلرك هواسی ناچیز یعنی کندیلرو کندیلرك هواومحبتلری ومحبوب ومحبوبه‌لرك بالکلیه فانیلر وناچیزلردر اکر اول محبتی باقی ولم یزل اولان محبوب حقیقی یه ایده‌لردی محبتلری وکندیلری معنی عالمنده باقی اولورلردی ❊ مثنوی ❊ پاك الهیکه عدم برهم زند ❊ مرعدم رابر عدم عاشق کند) دردل بی دل حسد هاسر کند ❊ نیست راهست اینچنین مضطر کند) برپاك الهدرکه عدمی بری برینه اوررعدمی عدم اوزره عاشق ایلرعاشق بی دلك قلبنده حسدلر ظاهر اولور نیستی هست بونچلین مضطر ایلر بعض نسخه‌ده بی دل برینه نه‌دل وبعض نسخه‌ده دخی ده دل واقع اولمشدر ایکیسی دخی بیله پراکنده دل دیمکدن عبارت اولور یعنی برمنزه اله وبرمقدس پادشاهدرکه عدمی بری برینه اورر یعنی عدم منزله سنده اولان خلقی بربرینه مقارن قیلور تحقیقا عدم مثابه سنده اولان عاشقلری عدم منزله سنده اولان معشوقلره عاشق ایلرحدذاتنده بوصوری اولان عاشقلر ومعشوقلر اکر حقیقته نظر اولنسه الان منزلهٔ عدمده‌در ومقتضای ظهورات الهیه‌درکه برعدم منزله‌سنده اولان کمسه‌نك وجود موهومیسندن عاشق شکلنده ظهور ایلیوب بوایکینك وجودلرندن انواع حالات واصناف معاملات ومکالماتی ظهوره کورربی دل یاخود پراکنده دل اولان عاشقك قلبنده حسد وغبطه اورورشك وتمنیلر ظهوره کلور موجود حقیقی حدذاتنده وجودی اولمین ذوات مجازیه‌یی بونك کبی مضطر ایلر بوموجودات اعتباریه نك عاشق اولمسی ومعشوق اولمسی واضطراب قیلسی اضطرار ایدر بونلری مضطر قیلان نفس الامرده اول موجود حقیقیدر ❊ مثنوی ❊ این زنانی کزهمه مشفق ترند ❊ ازحسد وضره خودرا میخورند) بوزنلرکه دوکلیدن مشفق‌ترك درلرمع هذا حسددن ایکی ضره کندیلرنی برلرضره قومه‌یه دیرلر یعنی زنلرده رقت دل وجهله‌دن زیاده مرحمت وشفقت اکثرایکن برکسه‌نك ایکی خاتونی اولسه بری برلریله شفقت ایلك صفتلری زایل اولوب ارلرینی قسقندقلرندن وحسدلرندن بری برلرنی ایکی قومه برلر ❊ مثنوی ❊ تاکه مردانی که خودسنکین دلند ❊ ازحسد

نادر کد امین مېزلند) تاکه شول بر مردلر که خود سنکین دللردر حسددن تا انلر
قنغی منزلده دررلر قیاس ایله یعنی رقیق القلب اولان ومرحمت وشفقتده زیاده
اولان بر کمسه نک خاتونلری تحت نکاحنده ایکن بری برلرینه بویله بغض وعداوت
ایلمك لازم کله تا شول مردلر که انلرك خود قلبلری حجر کبی قاسی اوله حسددن انلر
قنغی منزلده اولمق لازم کلور فهم ایله ﴿ مثنوی ﴾ کرنکردی شرع افسون
لطیف * بردریدی هر کسی جسم حریف) اکر شرع شریف بو خلقه افسون
لطیف ایلمیدی هر بر کمسه جهانده حریفنك جسمنی پاره‌لردی یعنی اکرسن دیرسککه
بو خلقك ایچنده زمان سلفده واقع اولان کبی حسد ظاهر وآشکاره دکلدر حسدك
شرندن اول زمان خوف اولنور که حاسد حسدنی اظهار ایلیه جواب ویریلور
بو زمانده اولان چوق خلقك حسدی زمان سلفده نه مرتبه‌ده ایسه شمدی دخی
اویله‌در لیکن دائرهٔ شرعدن تجاوز ایلمکه خوف ایدرلر اکر شرع شریف بونلره
بر افسون لطیف ایلمیدی هر بریسی کندی خصمنك پوستنی پرتیدی وبری برلرنی
هلاك ایدیدی ﴿ مثنوی ﴾ شرع بهر دفع شر رأیی زند * دیورا در شیشهٔ حجت
کند * از کواه واز یمین واز نکول * تا بشیشه در رود دیو فضول) شرع
شریف شری دفع ایلمکدن اوتری بر رأی اورر دیوی حجت شیشه‌سنده حبس ایلر
شاهددن ویمیندن ونکولدن تا فضول وبی ادب دیو شیشه‌نك ایچنه کیدر فضول
فانك فتحیله کستاخ وبی ادب معناسنه اولور نکول دخول وزننده بونده یمیندن
رجوع ایتمك معناسنه اولور وشرع شریفك حجتی سلیمان علیه السلامك دیولری
حبس ایلدیکی شیشه‌لره مشابه اولور وسلیمان علیه السلام کندی عصر شریفنده
قچن بر دیو متمرد اولسه وطغیان قیلسه طوتوب بر شیشه‌نك ایچنه قویوب اغزن
مهرلیوب دریایه آتردی اول دیو اول شیشه‌نك ایچنده محبوس اولوب خلق انك
شرندن امین اولوردی بو نفس اماره دیو کبی شریردر وشرع حضرت سلیمان
علیه السلام کبیدر پس صاحب شرع نفس امارهٔ‌نك شرنی دفع ایلمکدن اوتری
بر رأی اورر وبر تدبیر قیلور خلقك نفسی دیونی حجت شیشه‌سنك ایچنده حبس وضبط
قیلور اول حجت شرعیه مثلا شاهددر ویمیندر ویمیندن رجوع ایلمکدر تکیم
بر کستاخ کمسه اولسه وشرعه مخالف بر قباحت قیلسه آنك اوزرینه شاهد اقامت
ایدرلر اکر شاهد اولمزسه یمین ویررلر واکر یمیندن رجوع ایدرسه اول دیو فضول
حجت شیشه‌سنك ایچنه کیدر وحکم شرعی نه ایسه شارع آنك اوزرینه انی اجرا ایدر
پس اول حجتك ایچنده اول دیو محبوس ومقید اولوب قالور ﴿ مثنوی ﴾ مثل
میزانی که خشنودی دو ضد * جمع می اید یقین در هزل وجد * شرع چون کیله
وترازو دان یقین * که بد و خصمان رهند از جنگ وکین * کر ترازو نبود آن

خصم از جدال * کی رهد از وهم حیف واحتیال) شرع شریف ایکی ضدك
خشنودلغی اولان بر میزان کبیدر هزلده وجدده یقین بودر که اول خشنودلق جمع
کلور شرع شریفی کیله وترازو کبی بیل که خصملر آنك سببیله جنك وکیندن
قورتلورلر حین خصومتده اکر ترازو اولمیه اول خصم جدال ونزاعدن ظلم واحتیال
وهمندن نچن قورتلور یعنی شرع شریف فی المثل شول بر میزان کبیدر که ایکی
خصمك خشنودلغی بی شك اکر هزلده اولسون اکر جدده اولسون جمع کلور وایکی
ضدده بیله اول میزان شرع واسطه‌سیله رضا حاصل اولور مثلا ایکی کمسنه
بالوجلك شیلرده یاوزن اولنجق شیلرده مخاصمه ایلسه‌لر کیله وترازویی کتوروب
اول مناسب اولنی اولچرلر ووزن اولنه‌جغی ترازو ایله طارترلر ایکی خصم کندو حقلرینه
راضی اولوب متسلی اولورلر پس شرع شریفی هم شبهه‌سز کیله وترازو کبی
بیل که ایکی خصم اهل حق بر عالم قاضینك حضورنه کلسه‌لر ودعوالرینی میزان
شرعده اورسه‌لر شرع شریف هرنه بیوررسه طوعا وکرها قطع نزاع ودفع
خصومت اولوب اول خصملر میزان شرع سببیله جنك وکیندن قورتلورلر ترازوی
شرع اولمیدی او خصملر نزاع وجدال ایلمکدن حیله وحیف وهمندن قورتلمیه‌لردی
تکیم بر یرده میزان اولسه وایکی کمسه بر مقدار شیده نزاع وجدال قیلسه‌لر وبر کمسه
میزانسز اول مقداری انلره توزیع ایلسه بهر حال ایکی طرف بیله حیف واحتیال
وهمندن خلاص اولمزلر اما میزان اولدقده ایکی طرف بیله حیف واحتیال وهمندن
خلاص اولوب خشنود وراضی اولورلر کذلك میزان شرع دخی بویله‌در ﴿ مثنوی ﴾
پس درین مردار زشت بی وفا * این همه رشکست وخصمست وجفا * پس دران
اقبال ودولت چون بود * چون شود جنی وانسی در حسد) پس بو وفاسز زشت
اولان مردار بو دنیاده کلی رشك وخصمی وجفا واردر پس قیاس ایله اول اقبال ودولتده
نیجه اولور جنی وانسی نیجه حسدده اولور یعنی پس بو وفاسز زشت اولان مردار
دنیانك خصوصنده بو قدر رشك وحسد وخصومت وجفا وعداوت اولمق مقرر
اولیجق پس اقبال ودولت ابدی وسعادت سرمدی خصوصنده نوجهله رشك
وخصومت وجفا وعداوت اولور جنی وانسی حسد ایلمکده نیجه اولمق لازم کلور
بوندن قیاس ایله مصرع ثانیده اولان چون کیف معناسنه اولمیوب اذا معناسنه اولمق
دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی پس اول اقبال ودولت اخرویده جنی وانسی جونکم
حسدده اوله‌لر نیجه قیاس ایله دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ آن شیاطین خود حسود
کهنه اند * یکزمان از رهزنی خالی نه اند) اول شیاطین خود اسکی حسودلردر
انکیچون بر زمان رهزنلکدن خالی دکللردر ودخی اول بنی آدم که عصیان تخمن
اکمشلردر حسودلکدن دخی شیطان اولمشلردر یعنی اول دولت واقبال ابدی

خصوصنده اول شياطين خوداسكي حسودلردر انكچون بني آدمه رهزن اولمقدن
انلر برزمان خالي دكلردر حضرت آدم عليه السلامه اول دولت معنوي خصوصنده
حسد ايدوب اني اضلاله سعي قيلوب نيجه مدت جنت ملكندن جدا ايلديلر كذلك
آنك اولادني دخي دولت ابديه دن محروم ايلمكه سعي ايدوب هميشه انلره رهزن اولورلر
ودخي شول بني آدمكه بودنيا مزرعه سنده عصيان تخمني اكديلر انلردخي اهل
طاعته حسود اولدقلرندن اوتري انسان شكلنده شيطان اولديلر ﴿مثنوى﴾

ازنبي برخوانكه شيطانان انس * كشته اند ازمسخ حق باديو جنس * ديو چون
عاجز شود درافتتان * استعانت جويد اوزين انسيان * كه شمايار يد باما يارئي *
جانب مايد جانب دارئي) قرآن عظيمدن اوقوكه انسك شيطانلري حقك
مسخندن شيطانله جنس اولديلر ديو چونكم اضلال وافتتانده عاجز اوله بو انسيلردن
اواستعانت استر بويله ديوكه سز بزه بريار يلك ياخود معني سز بزمله يارسز بزه
يار يلك ايليك بزم جانبزده سز جانبدارلق ايليك يارى كنيد وجانب دارى كنيد
تقديرنده اولور يعني حضرت قرآنده سورۀ انعامده بوآيت كريمه يي اوقوكه الله
تبارك وتعالى بيوردي (وكذلك جعلنا لكل نبي عدوا شياطين الانس والجن
يوحي بعضهم الى بعض زخرف القول غرورا) آيت كريمه نك مفهوم شريفي يا محمد
صلى الله تعالى عليه وسلم بزسكا عدو قيلديغمز كبي هر برنبي ايچون دخي عدو وحاسد
قيلدق جن وانسك شيطانلريني بونلرك بعضيسي بعضيسنه وسوسه ايلركذب اولان
ومزور ومزخرف اولان سوزلري خلقه غرور ويرمكدن وفريب قيلمقدن اوتري
وبرآخر محلده دخي ينه سورۀ انعامده بيورر (وان الشياطين ليوحون الى اوليائهم
ليجادلوكم وان اطعتموهم انكم لمشركون) يعني تحقيقا شيطانلر انسالردن اولان
دوستلرينه وسوسه ايدرلر اي مؤمنلر سزكله مجادله ايلمكدن اوتري اكرسز
بوشيطانلره وبوشيطانلرك اوليا سنه طاعت ايدرسكز تحقيقا سز مشركلرسز جميعا
اهل نفاق واهل ريا واصحاب نفس وهوا وطالبان دنيا وحاسدان صلحا شياطين انس
واولياى شياطيندررلر شياطين جنله بونلرك ماينده عظيم جنسيت وزياده مناسبت
واردرز يرا حق تبارك وتعالى بونلرك باطنني مسخ ايتمكله بونلر شياطينه مشابه اولمشلر
وانلرله دوستلق قيلمشلردر چونكه شياطين خلقي اضلال وامتحان ايلمكدن عاجز
اوله لر وبر كمسه يي من حيث الباطن وسوسه ايله اضلال ايلمكه قادر اوليه لر اول
شيطان جن بوانسي اولان شيطانلردن معاونت طلب ايلر وكان انلره بويله ديرلر كه
كلك ومعين اولك سز بزم جانبزده سز بزه جانبدارلق ايليك وبزم جانبزدن وكيل
اولوب فلان كمسه يي اضلال ايليك ديرلر پس اول انسان شكلنده اولان شيطانلر
اول كمسه يي هرنوجهله اولورسه اضلال ايلمكه سعي ايدرلر واكا رهزن اولورلر

﴿مثنوى﴾ كركسي را رهزنند اندر جهان * هردوكون شيطان برايد
شادمان * وركسي جان بردوشد دردين بلند * نوحه مي دارندان دورشكمند *
هردومي خايند دندان حسد * بركسي كه داد اديب اوراخرد) اكرشياطين انس
وياخود شياطين جهان بركمسه نك يولني اورسه لر هرايكي نوع شيطان اول كمسه نك
طريق هدايتدن چيقوب كنديلر زمره سنه داخل اولديغنه شادمان كلورلر ومسرور
وفرحناك اولورلر واكر بركمسه جان ايلنديسه ودينده بلند اولديسه اول ايكي
رشكمند نوحه وافغان طوترلر يعني اكر بركمسه بوشياطين انس وشياطين جنك
شر وشورندن جاني قورتارسه ودين وطاعتده شريف وعالي القدر اولسه ومرتبۀ
اعلا بولسه بوايكي رشكلو وحسدلو اولان طائفه ياس وماتم ايدرلر هرايكيسي حسد
ديشني چيتزلر شول بركمسه اوزره كه اديب اكا خرد ويردي يعني شياطين جن
وانسدن هرايكي طائفه حسد ديشني بلرلر وغيظ وغضبلرين اظهار ايلرلر شول
بركمسه نك اوزرينه كه مرشد واوستاد اكا عقل وعلم ويردي واني واقفلر وصافيلر
مرتبه سنه ايركوردي

﴿ پرسيدن پادشاه ازان مدعي نبوتكه انكه رسول راستين باشد ﴾
﴿ وثابت شود با اوچه باشد كه كسي را بخشد يا بصحبت ﴾
﴿ وخدمت اوچه بخشش يابند غير نصيحتكه بزبان مي كويد ﴾

بوسرخ شريف پادشاهك اول مدعي نبوت اولان كمسه دن سؤال ايلمسنك بياننده در
بويله ديوكه اول كمسه راست ودرست رسول عليه السلام اوله وآنك رسالتي
نيجه آيات وبراهينله ثابت اوله اول رسول صادقله رسوللكك نه حالتي ونه كرامتي
اولوركه بركمسه يه باغشليه ياخود اول صادق رسولك صحبت وخدمتي ايله نه بخشش
واحسان بولورلر زبانله اولان نصيحتدن غيريكه اول رسول صادق عليه السلام
اني خلقه سويلر يعني راست ودرست اولان رسول عليه السلامه لازمدر كه آنك صحبتنه
داخل اولان كمسه لر نيجه منافع روحانيه وفوائد دينيه بوله لر ونيجه كشف وكرامته
وذوق وحالاته واصل اوله لر مجرد لسانله اولان نصيحته قانع اولميه لر وآنك مرتبه سي
همان قيل وقالده اوليه زيرا بوقيل وقالله نصيحت ايلمك اكثر علمايه دخي ميسر
اولمشدر ﴿مثنوى﴾ شاه پرسيدش كه باري وحي چيست * ياچه حاصل دارد
انكس كونبيست) پادشاه اول دعواى نبوت ايلين كمسه يه صوردي بويله ديوكه
باري وحي نه در ياخود نه حاصل طوتر اول كمسه كه نبيدر يعني اول متنبي اولان كمسه يه
پادشاه بركونه سؤال ايدوب ديديكه غيري آيات ومعجزاتي بيلمك طورسون باري وحي
ندر اني بيلمك پيغمبرلك دعوا ايلينه لازمدر پس وحي ندر ياخود اول كمسه كه
نبيدر حق جانبندن اونه محصول طوتركان اكا بوكونه تعريض ايلمش اولوركه نبي

عليه السلام حضرت حقدن وآنك اسما وصفاتندن واسرار غيبيه دن وامور آتيه دن خبر ويريجى كمسه ديرلر سنك وجود كده دخى بونلردن بر حاصل اولمش نسنه وارميدر وياخود نبى عليه السلام من حيث المعنى خلقدن رفيع وعالى اولان كمسه يه ديرلر مكارفعت وعلوم رتبت حاصل اولمشميدر ونبى عليه السلام اولدركه حضرت حقدن اكا وحى اوله وحى دخى سفير واسطه سيله اولورسه اكا وحى متلو ديرلر واكر بغير واسطة السفير اولورسه وقلبنه حضرت حقدن اشارت خفيه ايله قذف اولنورسه والقا قيلنورسه اكا وحى غير متلو والهام دخى ديرلر پس بارى ملك واسطه سيله اولان وحى اولمزسه برسبيل الهام اولان وحى بارى لازمدركه بوكونه وحى همان انبيايه مخصوص دكلدر بلكه بوندن اوليا وصلحاى امت دخى بهره دار اولورلر پس بوكونه وحى اولسون كنور كوره لم ديدى ﴿مثنوى﴾ كفت ان خود جيمت كش حاصل نشد * ياچه دولت ماند كو واصل نشد * كبرم اين وحى نبى كنجو رنيست * هم كم ازوحى دل زنبور نيست) اول دعواى نبوت ايلين كمسه پادشاهه بوكونه جواب ويروب ديدى اول خود ندركه او صادق اولان پيغمبره حاصل اولمدى ياخود نه دولت قالديكه اول نبى صادق اكا واصل اولمدى يعنى هرنه ديلديسه اول پيغمبر عليه السلامه حاصل اولدى وهرنه دولت وار ايسه اول پيغمبر اكا واصل اولدى نهايت اكثر دولت فانيه يى قبول ايليوب اندن اجتناب قيلديلر وفقرله مفتقر اولديلر فرض ايدملكه بووحى نبى ملك واسطه سيله كلان وحى كبى كنجور دكلدر هم زنبورك دلنه اولان وحيدن ناقص دكلدر كنجور خزينه يه ديرلر اين وحى نبى ديمكله كنديسنك قلبنه اولان الهامه اشارت ايلر يعنى ديديكه پادشاهم طوتلم وفرض ايده لمكه بو نبينك قلبنه كلان من عند الله القا اولنان وحى ملك واسطه سيله انبياى عظامه كلان وحى كبى خزينهٔ اسرار الهى دكل وكنجور مكاشفات ربانى دكل ايمش الله جانبندن زنبورك قلبنه اولان وحيدن هم كم وناقص دكلدر زيرا بنى آدم مكرمدر چونكم بر حقير حيوانك قلبنه من عند الله وحى اولمق جائز اوليجق عقلده وعلمده كامل اولان انسانك قلبنه حضرت حقدن وحى اولمق نيچون جائز اولميه ﴿مثنوى﴾ چونكم اوحى الرب الى النحل امدست * خانهٔ وحيش پراز حلوا شدست) بو بيت شريف سورهٔ نحلده اولان آيته اشارتدر (واوحى ربك الى النحل) وحى لغتده اشارته وكلام خفى يه ديرلر وعند العلماء ايكى قسمدر يابواسطة السفير ويابغير واسطة السفير اوله واسطهٔ سفيرله اولنه دخى متلو ديرلركه انبيادن اولوالعزم اولان سلاطينه بوسيلهٔ ملك اولان وحى كبى وبغير واسطة الملك اولورسه اكا وحى غير متلو ووحى قلبى والهام الهى ديرلر پس بو تقديرجه اوحلده وحى الهام معناسنه در يعنى ربك نحله الهام

وقلوبنه قذف ايلدى وبونلره تعليم وتفهيم ايلدى شول وجه اوزه كه لايعلمه الا العليم الخبير (ان اتخذى) ان مفسره اوله زيرا ايحاب معناى قولى متضمندر ويا مصدريه اوله اى بان اتخذى ديمك اولور يعنى ربك زنبورلره الهام ايلدى اتخاذ ايليك اى نبورلر ديمكلكله (من الجبال بيوتا) طاغلردن خانه لر واشيانه لر اتخاذ ايليك (ومن الشجر) دخى اغاجلردن (ومما يعرشون) دخى ناسك مرفوع قيلدقلرى عروش وسقوفدن وقيل المراد به ما يرفعه الناس ويبنونه للنحل پس بو تقديرجه معنى اى نحل بيوت اتخاذ ايليك اشجار وجبالدن اكرسزك اربابكز بوغيسه والا اتخاذ ايليك سزنكچون بنا ايلدكلرى (ثم كلى) اندنصكره اكل ايليك اى نحل (من كل الثمرات) هر شكوفه لردن كه انواعندن تلخ وشيرين هرنه ايسه (فاسلكى سبل ربك) فا شرط محذوفه جوابدر يعنى سن اول شكوفه لردن اكل ايلدكسه اى نحل پس سلوك ايله ربكك طريقنه كه سكا الهام وافهام ايلدى اول طريق عسل عسلده وياخود قچن اوثمارردن اكل اولندقده مواضع بعيده ده پس سلوك ايليك اى زنبوران طرق بيوتكزه كه ربكز اعلام ايلديكه اصلا طريق اشيانكزى يتورمز سز (ذللا) ذال ذلولك جمعيدر سبلدن حالدر تقدير كلام سالك اولك سبل ربكزه اول سبل سزه مذلل ومسهل اولديغى حالده وفاسلكى نك ضميرندن حال اولمقده جائزدر يعنى سن سالك اول اى نحل ذلله منقاده اولديغك حالده ربكك امرنه (يخرج من بطونها) جملهٔ مستأنفه در انلردن ظهور ايدن صنع بديعك عجيب الشانى بيان ايچون خطابدر عدول اولنوب اظهار قدرت وحكمته شروع اولندى يعنى اول نحلك درونندن خروج ايدر (شراب) شول عسلكه شراب تعبيرى مما يشرب قبيلندن اولديغيچوندر (مختلف الوانه) اول عسلك الوانى مختلفدر بحسب الاختلاف پس نحلك كيمى ابيض وكيمى اسود وكيمى احمر وكيمى اصفردر (فيه شفاء للناس) اول عسلده ناس ايچون شفا واردر يا بنفسه شافيدر امراض بلغميه يه شفاسى كبى ويا معجون وجابغيره سائر امراضه شافى اولديغى كبى زيرا اقلّ از معجون واردركه عسل اكا داخل اولميه قتاده دن مرويدركه بر كون بر كمسه حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلمه كلوب فقال يشتكى بطن اخى فقال عليه السلام اسقه العسل فذهب ثم رجع فقال قد سقيته فما نفع فقال اذهب واسقه عسلا فقد صدق الله وكذب بطن اخيك فسقاه فشفاه الله (ان فى ذلك) يعنى مذكور اولان عجايب قدرت الله ده واردر (لآية) علامهٔ عظيمه واردر (لقوم يتفكرون) اعتبار ايلين قوم ايچون معناى بيت چونكم (اوحى الرب الى النحل كلمشدر زنبورك وحى خانه سى حلوادن مملو كلمشدر يعنى چونكم رب العالمينك زنبوره ايما والهامى كلمشدر ومقرر اولمشدر فرقانده پس انك الهامندندر كه حق تعالى انسان اشرف مخلوق ايكن

انلره هر كارده وحى والهام قيله باخصوص كه مشايخدن اوله پس بلا واسطة
جناب عزت بونلره الهام وايحاالمسى مقرر و متقندر ﴿ مثنوى ﴾ او بنور وحى
حق عزوجل * كرد عالم را پراز شمع وعسل * اين كه كرمناست و بالا مى رود * وحيش
ازز نبور كمترى بود) اول زنبور عزيز وجليل اولان حق تعاليك وحينك نورى
سبيله عالمى شمع وعسلدن پر ومملو ايلدى بو بنى آدم كه كرمنادر و بالا كيدرانك وحيى
قچن زنبوردن اكسكرك اولور بيت ثانى (ولقد كرمنابنى آدم) آيتنه اشارتدر سورۀ
بنى اسرائيلده درتفسيرى جلد ثانينك اخرنه قريب قصۀ بط بچكانده مرور ايلدى
يعنى اول زنبور عزيز وجليل اولان الله تبارك وتعاليك اكا الهام ايلد يكنك نورى
واسطه سيله عالمى شمعدن وشفا اولان عسلدن پر ايلدى اكر حق تعالى حضرتلرى
اول زنبوره مسدس خانه لر ياپمغى وانك ايچنى كندى لعابيله پر اتمكى وحى ايلميدى
انك كبى بر حقير جانورانك كبى بر شمع وعسل مصفى دوزمكى ندن بيلوردى چونكم
بر حقير حيوانه الهام الهى اولاق واول حقير حيوان الهام الهى ايله كار قيلمق مقرر
وثابت اولد يسه بو كه مراداندن انساندر (لقد خلقنا الانسان فى احسن تقويم)
ديمكله انك شانى تفخيم اولنمش ودخى (ولقد كرمنا بنى آدم) نص شريفيله انك
ذاتى تكريم قيلنمشدر و هميشه انك روحى بالايه كيديجى وعالم اعلا جانبنه سير
ايديجى اوله بو يله كمسه نك قلبنه الهدن كلان وحى زنبوره كلان وحيدن قچن
كمتراولورو كمتر اولمز بلكه هر وجهله بهتر اولور دعواى نبوت ايلين كمسه نك اساندن
حقيقت انسانيتك فضيلت وشرافتنى اعلام ايدر وفى الحقيقه بنى ادم انسانيت
مرتبه سن بواسه و كرمناسرنه واصل اولسه انك قلبى ملهم الهى ومهبط وحى ربانى
اولور اما عوام ناس انك معناسندن وسرندن غافلار در انكچون مشايخ صوفيه
بو وحيه دخى دل تعبير ايلديلر ووحيك شرحنى درد نجى جلدده زادن ابو الحسن
خرقانى سر خندۀ ازپى روپوش عامه دربيان بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر
﴿ مثنوى ﴾ نى كه اعطيناك كوثر خواندۀ * پس چرا خشكى وتشنه ماندۀ)
سن اعطيناك الكوثرى او قومدكمى يعنى بو سورۀ شريفى اوقودك پس نيچون
خشك سن وتشنه قالمشسن حق تعالى حضرتلرى حبيبنه خطاب ايدوب بيورر
(انا اعطيناك الكوثر) يعنى تحقيقا يا محمد بز سكا اعطا ايلدك اعطينا كده قرأتدر كوثر
بروزن فوعل كثرتدن مأخوذ اوله اى الخير الكثير المفرط من العلم والعمل وشرف الدارين
وعن النبى صلى الله عليه وسلم قال الكوثر نهر فى الجنة وعدنى ربى فيه خيرا كثيرا احلى
من العسل وابرد من الثلج والين من الزبد وابيض من اللبن حافتاه الزبرجد واوانيه
من فضة لايظمأ من شرب منه ابدا و بعضلر كوثردن مراد اولادر سول عليه
السلامدر ديمشلر و بعضلر علماء امتدر ديمشلر بو محله مناسب اولانده بودر

(فصل لربك) مخاطبدن غايه التفاتدر پس سن ربكه صلاته مداومت ايله (وانحر)
دخى قربانى ذبح ايله بعضلر صلوتى صلوۀ عيدله تفسير ايدوب نحرى اضحيه يه اشارت
قيلمشلر (ان شانئك) تحقيقا سكا بغض ايلين (هو الابتر) اوابتردر يعنى ابتر اولدركه
عقبنده اولاد وانسابى قالميه فاما سنك اولاد معنوك كه مشايخ وعلمار حمهم الله هدر
الى انقراض الدوران زياده اولوب هر برى عظيم شانكه عنوان بولمقده در اكثر اهل
تحقيق كوثرى علم وعمل ايله آراسته اولان عالم بالله دركه هر كيم انلرك شراب عملرندن
وچشمۀ معرفتلرندن نوش ايده ابدى اولمز ومن بعد عطشان اولمز ديمشلردر پس
تقدير كلام بو يله ديمك اولوركه اى سامع سن (انا اعطيناك الكوثر) سوره سن
اوقومدكمى اكر اوقودك ايسه وكوثردن مرادنه ايدوكنى بيلدك ايسه پس نيچون
خشك لب وصوسز قالدك كر كدركه بودنياده علمدن وعملدن اولان خير كثيرى نوش
ايليه سن وعلماى امتدن برينك حوض قلبندن كوثر علم ومعرفتى دهان جانك ايچوب
ماسوانى فراموش ايليه سن تا عطشان اولمقدن خلاص اوله سن وخشك لب قالمقدن
نجات بوله سن ﴿ مثنوى ﴾ يامكر فرعونى كوثر چو نيل * بر تو خون كشتست
وناخوش اى عليل * تو بوكن بيزار شو از هر عدو * كو ندارد اب كوثر را اكلو) ياخود مكر
فرعونسن كوثر نيل كبيدر اى عليل سنك اوزريكه خون اولمش و ناخوش اولمشدر
تو به ايله هر عدودن بيزار اولكه اول عدو اب كوثره كلو طوتمز يعنى ياخود كوثردن
خشك تشنه قالديغك انكچون اوله كه مكرسن فرعون نفسه منسوب قبطى
سيرتسن وعلم وعملدن حاصل اولان خير كثيرانك حوضى ومحلى اولان عالم بى نظير نيل
صو يى كبيد رسنك اوزريكه اول علم وعملدن حاصل اولان خير كثير وانك منبعى
اولان عالم بى نظير اى عليل القلب خون كبى اولمشدر كه سن نوش قيلمغه وذوق
اولمغه قادر اوله مزسن اكر بو آب كوثردن ايچمك استرسك جميع معاصيدن رجوع
ايله وهر عدودن بيزار و برى اول كه عدو آب كوثره بوغاز طوتمز يعنى علمدن وعملدن
حاصل اولان خير كثيرى طلب ايتمز وانك محل ومنبعى اولان عالم بى نظير جانبنه دخى
كتمز پس سكا لازم اولان اولدركه بو كونه عدولرك هر برندن بيزار اوله سن وظاهرا
وباطنا هر معاصيدن توبه قيله سن تاكم آب كوثرى كندى درونكده بوله سن
﴿ مثنوى ﴾ هر كرا ديدى ز كوثر سرخ رو * او محمد خوست با او كير خو * تا احب الله
آيى در حسيب * كز درخت احمدى با او ست سيب) هر كيمكه كوثردن سرخ روى
كوره سن اول كيمسه محمد خو يلودر آنكله خوى طوت تاحسابده احب الله
كله سن زيرا احمده منسوب اولان درختدن سيب انكله بيله در حسيب كسر حايله
حساب معناسنه در وزن ايچون الف يايه قلب اولنمشدر احمده منسوب اولان
درختدن مراد نبوت درختيدر وانك سيبندن مراد علم ومعرفتدر وتقدير كلام

وتحقیق مرام بویله دیمك اولور كه هرشول كیمسه‌یی كه علم وعملدن حاصل اولان
خبر كثیردن لطیف روی وخوش خوی كوره‌سن اول كیمسه حضرت محمد خو یلودر
وانك وارثی وقائمقامیدر انكله خوی طوت ومصاحبت ایت تاكم حسابده احب الله
ایلین زمره‌دن كله‌سنكه (المؤمن اذا احب احب الله) حدیثنك مو جبنجه محبتی لله
قیلان مؤمنلردن اوله‌سن كه حضرت احمد علیه السلامه منسوب اولان درخت
نبوتدن اول آب كوثرده سرخ روی اولان عالم بیله سیب علم وثمرهٔ معرفت واردر
اول عالم ربانی اول سیب علمه وارث اولمشدر وبوعملی اول حضرتك شجرهٔ نبوتندن
اخذ ایلین عالم حظ وافر اخذ قیلمشدر كما قال علیه السلام ان الانبیاء ما ورثوا درهما
ولا دینارا وانما ورثوا علما فمن اخذه اخذه بحظ وافر ﴿مثنوی﴾ هر كرا دیدی

ز كوثر خشك لب * دشمنش میدارهم چون مرك وتب * كرچه باباى توست ومام تو *

كو حقیقت هست خون آشام تو * از خلیل حق بياموز این سیر * كه شد او بیزار
اول از پدر * تا كه ابغض لله آیی پیش حق * تا نكیرد بر تو رشك عشق دق) هر كیمی كه
كوثردن خشك لب وتشنه كوره سن اول كمسه‌یی دشمن طوت مرك وتب كبی اول
كمسه اكرچه سنك باباك ومادرك ایسه‌ده زیرا اول حقیقتده سنك قانك ایچیجیدر
بو سیرتلری حق تعالی حضرتلرینك خلیلندن اوكرن كه اول خلیل
اول پدرندن بیزار اولدی تاكم حضور حقده ابغض لله كله‌سن تاكم سنك اوزرینكه
عشق خدانك رشك وغیرتی طوتمیه یعنی شول كمسه‌یی كه علم وعملدن حاصل اولان
خبر كثیردن خالی وتهی كوره‌سن موتی وحیاتی دشمن طوتدیغك كبی اول كمسه‌یی
دخی كندیكه دشمن طوتكه آنك مضرتی مرك وتبك مضرتندن زیاده‌در فرضا اول
كوثردن خالی اولان كمسه سنك پدرك ومادرك وزن وفرزندك ایسه‌ده آنلری هم
دشمن اتخاذ ایله كه آنلر حقیقتده سنك قانك ایچیجی دشمنلر كدر اكرچه صورتا رحیم
وشفیق ویار رفیق ایسه‌لرده حق تعالی حضرتلری حضرت نوح علیه السلامك
اوغلی حقنده (انه لیس من اهلك) بیورمسی بو معنایه شهادت ایلر كه بر صالح
كمسه‌نك پدر ومادری ویاخود زن وفرزندی صالح اولمسه اول صالحك اهلندن
اولمز پس صالح اولان كمسیه واجب اولور كه ناصالح اولان كمسه‌لردن اكر پدر
ومادری ایسه‌ده اعراض واجتناب ایلیه ای اهل حق اولان كمسه اهل حق اولمین
كمسه‌دن اعراض واجتناب ایلمك سیرتلرنی حق تعالینك خلیلندن اوكرن كه
اول ابراهیم ابتدا پدرندن تبری ایلیوب بیزار اولدی واول حضرتك ملتنه اتباع
ایلمك (واتبعوا ملة ابراهیم حنیفا) آیت كریمه‌سنك مقتضاسنجه بزم جمله‌مزك
اوزرینه لازم كلدی واول حضرتك اولا كندی پدرندن بیزار اولمسنه سورهٔ توبه‌ده
اولان بو آیت كریمه شهادت قیلدی قال الله تعالی (وما كان استغفار ابراهیم

لابیه الا عن موعدة وعدها ایاه فلما تبین له انه عدو لله تبرأ منه ان ابراهیم لاواه حلیم)
یعنی حضرت ابراهیمك پدرندن اوتری اللهدن مغفرت طلب ایلمسی اولمدی الاشول
وعده‌یه وفا ایلمكدن اوتری كه انكله مناظره ایلمك وقتنده اول وعده‌یی پدرنه ایلدی
بنابیعده بویله مسطوردر كه حضرت ابراهیمك پدری ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه
بن ایمان كتوررم دیو وعده ویردی پس حضرت ابراهیم علیه السلام دخی
اكا دیدیكه (سأستغفر لك ربی) اكرسن ایمان كتوررسك بندخی ربمدن سنكیچون
استغفار ایلرم دیدی پس وقتاكم اول ابراهیم ظاهر ومبین اولدیسه تحقیقا آنك
پدری اللهك دشمنیدر كه توفیق ایمانه قابلیتی یوقدر آندن تبری ایلدی و بیزار
اولدی تحقیقا حضرت ابراهیم علیه السلام زیاده تأوه ایدیجی حلیم ایدی
پس المؤمن اذا ابغض ابغض لله حدیثنك مقتضاسنجه بغض الله ایچون قیله‌سن
حضور حقده لله وفی الله بغض ایلین كمسه‌لر زمره‌سندن كله‌سن حتی حق تعالینك
عشق ومحبتی كمال غیرتندن سنك ایمان واسلامك اوزره طعن ودق ایلمیه ﴿مثنوی﴾

تا نخوانی لا و الا الله را * در نیابی منهج این راه را) مادامكه سن لایی والا اللهی
اوقومیه‌سن بو یولك منهجن بوله‌مزسن یعنی مادامكه سر توحیدی اوقومیه‌سن
وماسوایی نفی ایدوب وجود حقیقی اثبات قیلمیه‌سن وبالكلیه كندی وجودكدن
فانی اولمیه‌سن بو یولك وضوحنی واستقامتنی فهم وادراك ایلیه‌مزسك اكر طریق
حقك وضوحنی واستقامتنی بیلمك وبولمق استرسك بالكلیه وارلغكدن و كندی
وجودكدن كچمك وفنا شرابنی ایچمك لازم اولور تاكم وصال یار بعد الفنا ظهوره
كله ومحو وفنانه ایدیكی بو داستاندن معلومك اولور

﴿ داستان آن عاشق كه با معشوق خود بر می شمرد خدمتها ﴾
﴿ ووفاهای خود وشبهای دراز (تتجافی جنوبهم عن المضاجع ﴾

بو سرخ شریف اول عاشقك داستانیدر كه كندی معشوقنه خدمتلرنی و كندینك
وفالرنی واوزون كیجه‌لرده مضجعلردن جنبلرینك تجافی وتباعد ایلسنی عد
وشمار ایلدی یعنی سورهٔ سجده‌ده اولان بو آیت كریمه‌نك مفهومنی شماره
كتوردیكه الله تبارك وتعالی متهجد اولنلر حقنده بیورر (تتجافی جنوبهم
عن المضاجع) ای ترتفع وتتباعد یعنی مرتفع اولور وتباعد قیلور متهجد اولنلرك
جنبلری مضجعلرندن (یدعون ربهم) حالدر جنوبهم ضمیرندن یعنی داعین وعابدین
اولدقلری حالده اول اللهه (خوفا وطمعا) مفعول له‌در ای لاجل خوفهم من
سخط الله وطمعهم من رحمته (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم ویردیكمز رزقدن
انفاق ایدرلر بزم رضامزده وتهجد حقنده بو حدیث شریف صحیحا واردر كه
قال علیه السلام اذا جمع الله الاولین والاخرین نادی منادبصوت یسمعه الخلائق

كلهم فيقول ليقم الذين يحمدون الله فى البأساء تتجافى جنوبهم عن المضاجع
فيقومون وهم قليل ثم يقول ليقم الذين يحمدون الله فى البأساء والضراء فيقومون
وهم قليل فيدخلون الجنة جميعا ثم يحاسب سائر الناس * وبى نوايى وجكر تشنه كى
روزهاى درازومى كفت كه من جزاين نميدانم * اكر خدمتى ديكر هست مرا
ارشاد كن كه هرچه فرمايى منقادم * ودخى اوزون كونلرده اولان جكر تشنه لكنى
وبى نوالغنى يعنى آج اولوب صوسز اولديغنى صايدى وديديكه بن بوندن غيرى
خدمت وعبوديت بيلمزم اكر بونلردن غيرى بر آخر خدمت دخى وار ايسه بكا
ارشاد ايله كه هر نه كه بيورهسن بن سنك امر شريفكه مطيع ومنقادم * اكر
در آتش رفتنست چون خليل عليه السلام واكر دردهان نهنك افتادنست در
درياچون يونس عليه السلام واكر هفتاد بار كشته شدنست چون جرجيس عليه
السلام واكر از كريه نابينا شدنست چون شعيب عليه السلام ووفا وجانبازى
انبيا را عليهم السلام خود شمار نيست و جواب معشوق ارا * فرضا اكر
حضرت خليل عليه السلام كبى آتشه كيتملكدر واكر درياده نهنكك اغزنه
يونس پيغمبر عليه السلام كبى دوشملكدر واكر حضرت جرجيس عليه السلام
كبى يتمش كره مقتول اولمقدر واكر حضرت شعيب عليه السلام كبى اغلمقدن اعمى
ونابينا اولمقدر وانبيا عليهم السلامك وفاسنه وجانبازلغنه خود حد وشمار
يوقدر حاصلى بونلردن هر قنقيسنى كه بيورهسن مطيع ومنقادم ديدى واول
معشوقك اول عاشقه جواب ويرمسنك بيانيدر ❊ مثنوى ❊ آن يكى عاشق
پيش يار خود * مى شمرد ازخدمت واز كار خود) اول بر عاشق كندى يارنك
حضورنده كنديسنك خدمت وكارندن صايدى وآنك عشق ومحبتى يولنده ايلديكى
طاعتلرى وخدمتلرى بر بر عد ايلدى وديدى ❊ مثنوى ❊ كز براى تو چنين
كردم چنان * تيرها خوردم درين رزم وسنان) كه اى محبوبم سندن اوترى
بونجلين وانجلين ايلدم بو رزم وجنكده تيرلر وسنانلر يدم يعنى نفسله مجاهده قيلق
ومحبتكده ثابت قدم اولمق خصوصنده چوق المر وغملر چكدم ❊ مثنوى ❊ مال
رفت وزور رفت ونام رفت * بر من از عشقت بسى ناكام رفت) مال كندى وزور
وقوت كندى ونام وناموس دخى كندى بنم اوزريمه سنك عشقكدن چوق بى مرادلق
واقع اولدى يعنى سنك يولكده مالم كيدوب فقير اولدم قوت وطاقتم كيدوب
ضعيف قالدم ونام وناموس كيدوب بى عرض وبى ناموس اولدم الحاصل سنك
عشقكدن بنم اوزريمه بونلر كبى نيجه بى كاملك واقع اولدى ديدى ❊ مثنوى ❊
هيچ صبحم خفته يا خندان نيافت * هيچ شامم باسر وسامان نيافت) هيچ
صباح بنى خفته ويا خندان بولمدى وهيچ كيجه بنى سر وسامانله بولمدى يعنى

هر صباح بيدار وكريان وهر شب بى سر وسامان اولمقدن خالى اولمدم عاشق اولنلر
فى الحقيقه بويله كركدر كه ❊ مثنوى ❊ آنچه او نوشيده بود از تلخ ودرد *
او بتفصيلش يكايك مى شمرد) اول نسنه يكه او عاشق تلخ ودرددن نوش ايلمش
ايدى اول عاشق آنى تفصيل ايله بر بر صايدى بعض نسخه ده پوشيده بود واقع
اولمش معنى اول نسنه يى كه پوشيده قيلمش ايدى بر بر آنى تفصيلا عدايلدى ديمك
اولور اما اولكى اولى در ❊ مثنوى ❊ نه از براى منتى بل مى نمود * بر درستى
محبت صد شهود * عاقلا نرا يك اشارت بس بود * عاشقا نرا تشنكى زان كى
رود * مى كند تكرار كفتن بى ملال * كى زاشارت بس كند حوت از زلال) بو
عبادتلرى عدايلمسى معشوقنه منت ايلمسندن اوترى دكل بلكه محبتنك درستلكى
اوزره يوز شاهدلر كوستردى كان مقدما بيوردقلرندن بر سؤال لازم كلديكه ديمه
اول سؤال بودر بركمسه كندى ايلديكى عبادتلرى وطاعتلرى كندى معبودنه
ومعشوقنه احصا ايلمك منت ايلمك معناسنى مشعر اولور بو ايسه عند الادبا زياده
كستاخلقدر پس بو كمسه بونلرى نيچون عدايلدى جواب بيوررلر بو طاعتلرى عد
ايلمسى معشوقنه منت ايلمسندن دكل بلكه كنديسنك صدقنه ومحبتنك درستلكنه نيجه
يوز شاهدلرى كوسترمكدن اوترى احصا ايلدى بو ايسه مذموم دكلدر عاقل
اولنلره بر اشارت كافى اولور اما عاشقلرك تشنه لكى اول بر اشارتدن قچن كيدر
ملالسز سويلمكلكى تكرار ايلر حوت آب زلال اشارت ايلمكدن آب زلالدن قچن
كفايت ايلر يعنى العاقل يكفيه الاشارة مفهومنجه عاقل اولنلره كندى معقول اولان
محبوبلرندن بر اشارت اولسه وياخود آنلر كندى حاللرندن بر آخر كمسه يه اشارت
قيلسه بر اشارت ايلمك آنلره كافيدر اما عاشقلره كندى معشوقلرندن بر اشارت
اولسه وياخود عاشقلر كندى حسب حاللرندن بر اشارت قيلسه آنلرك تشنه لكى
وسوز درونى اول بر اشارتدن كتمز وآنلر كندى حال درونلرنى بر ايكى سويلمك ايله
قناعت ايتمز بلكه التكرار حسن ديوب كندى احوال درونى ملالت وسآمتسز
تكرار سويلر مثلا عاشق بر ماهى كبيدر وآنك حسب حالنى سويلمسى اكا نسبت آب زلال
كبيدر ماهى زلالدن بر اشارت ايله قناعت و كفايت ايلديكى كبى عاشق دخى كندى
حسب حالنى سويلمكدن بر اشارت ايله كفايت قيلمز و كندى محبوبى اكا بر اشارت
قيلسه قناعت كلمز بلكه هميشه آب زلالده اولديغى كبى وآندن حظ الديغى كبى
عاشق دخى هميشه عشق ايچنده اولمقدن و كندى حسب حالنى نقل قيلمقدن حظ
آلور ولذت پذير اولور ❊ مثنوى ❊ صد سخن مى كفت زان درد كهن * در
شكايت كه نكفتم يك سخن * آتشى بودش نمى دانست كه چيست * ليك چون
شمع از تف ان مى كريست) حاصل كلام اول عاشق بيچاره اول اسكى دردلرندن

بوز سوزسویلدی شکایت ایلدیکی حالده بویله دیوکه بن برسوز سویلدم یعنی اول
قدیم اولان دردندن اول عاشق بیچاره یوزسوزلرسویلدی مع هذا برسوز سویلدم
دیوشکایتده ایدی کان کندی دردندن نیجه یوز سوز سویلکله اکا قناعت کلیوب
کندی حالدن برسوز سویلدم دیوکندی کندویه ویامعشوقنه شکایت ایلمکده ایدی
اودرد کهن آنك درونده برعظیم آتش ایدی بیلدیکه ندر و لکن شمع کبی اول
آتش عشقك حرارتندن کریان اولوردی یعنی اول عاشقك درونده اولان دردقدیم
کویا برآتش عظیم ایدی اما آنك ماهیتی و کیفیتی نه کونه ایدیکنی بیلمزونه نوعدن
ایدیکنی فهم قیلمزدی والکن بوقدراولوردیکه شمع شعله ناردن اریبوب کریان اولدیغی
کبی آنك دخی وجودی اول آتش معنوینك تف وتابندن اریبوب کوزلری کریان اولوردی
﴿مثنوی﴾ کفت معشوق این همه کردی ولیك * کوش بکشا پهن واندریاب نیك *
کانچه اصل اصل عشقست وولاست * ان نکردی اینچه کردی فرعهاست)
معشوق اول عاشقه دیدی بود کلی ذکر ایلدیککی ایشلدك و لیکن کوشکی
واسع آچ وبنم کلامی ایوفهم ایله اول نسنه که ولانك وعشقك اصلنك اصلیدر
آنی ایلمدك بونی که ایلدك فرعلردر یعنی چونکم معشوق عاشقنك دیدیکی سوزلری
اشتدی وآنك کلامنی بالکلیه تصدیق ایتدی واکا جواب ویروب ایتدی نعم
بووجهله دیدیکك عملری ایلدك ولکن سمعکی برخوش زیاده آچ وکلامی
ایوفهم ایله اول عملکه عشق ومحبتك سر ینك سری ولبینك لبیدر که مقصود
بالذات بوجمله اعمالدن اولدر و بواشلدیککك عملر بالکلیه فروع وآثاردر واول
اصل وپایداردر و بوایشلدیکك عملر اجساد وقوالب کبیدر اول ایشلمدیککك
عمل روح پرانوار کبیدر سکا بوجمله دن اهم والزم اولان اصل ایدی اول عمل ایسه
سندن ظهوره کلدی ﴿مثنوی﴾ کفتش ان عاشق بکو کان اصل چیست *
کفت اصلش مردنست ونیستیست * تهمه کردی نمردی زنده * هین بمیرار یار
جانبازنده) اول عاشق چونکم معشوقدن بوخطابی اشتدی واکا دیدی ای بنم
معشوقم سویله که اول اصل ندر معشوق عاشقنه ایتدی اول عشقك اصلی اولمکلکدر
ویوق اولمقلقدر ای عاشق بیچاره سن دوکلی بوعملری ایشلدك لکن اولمدك هنوز
زندهسن اکاه اول مرده اول اکر یارجانبازنده ایسك یعنی جان اوینادیجی و بنم راه
عشقمده روحکی فدا ایدیجی یارصادق ایسك اول نفسك فدا قیل تاکم وصالمه
لایق اولهسن وعشقك اصلنی بولهسن واندن مقصود بالذات اولان عملی قیلهسن
دیدی نتکیم دینلمشدر (بیت) من یطلب فی الحب من الحب وصال * من غیر فناء
نفسه فهو محال * ان تشتهی ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فی الدرب
تقدم وتعالی) نتکیم ابن فارض رضی الله تعالی عنه حضرتلری دخی بومحله مناسب

حضرت معشوق لسانندن بیورر (بیت) وجانب جناب الوصل هیهات لم تکن *
وها انت حی ان تکن صادقا مت) ﴿مثنوی﴾ هم دران دم شد درازوجان بداد *
هم چوکل در باخت سر خندان وشاد * ماندان خنده برووقف ابد * هم چوجان
وعقل عارف بی کبد) اول عاشق چونکم بونکتهٔ جانفزایی اشتدی هم اول دمده
اوزاندی وجان ویردی کل کبی خندان وشادان اولدیغی حالده باشنی اوینادی
اول خنده اول عاشق اوزره ابدی وقف قالدی عارفك مشقتسز اولان عقل وجانی
کبی خلاصهٔ کلام اولدرکه عاشق چونکم کندی معشوقندن بوکلام سعادت
انجامی کوش ایتدی هم اول نفسده نفسنی جانان یولنده فدا ایدوب کل کبی ترك
سر قیلدی وشاد وخندان اولدیغی حالده اولدی چونکم جانان محبتندن جاننی شاد
وخندان اولدیغی حالده بذل وفدا ایلدی اول خنده وسرور آنك جانی اوزره ابدی
وقف وسرمدی انکله ملازم اولدی نتکیم عارفلرك زحمت ومشقتسز اولان عقل
وجاننه مسرور وخندان اولمق ابدی وقف اولدی پس موتوا قبل ان تموتوا موجبنجه
هم اولمزدن اول اوله ووجود مجازیسنی عشقله افناقیله جمیع اعمالك اصلنی وخلاصهسنی
ولبنی ایشلمش اولور وآنك جانی ابدا لاباد شاد وخندان قالور وروحی بدر کامل کبی
اولوب اطراف عالمه وقلوب آدمه نور پاش اولور ﴿مثنوی﴾ نورمه الودکی
کردد ابد * کرزندان نور برهرنیك وبد * اوزجمله پاك وا کردد بماه * همچو
نورعقل وجان سوی اله) فی المثل ماهك نوری ابدی چرکن آلوده اولور یعنی ابدی آلوده
اولمز اکر اول نور هرنیك وبد اوزره طوقنورسهده اول نور جملهدن ماهه پاك
رجوع ایلر عقل وجان نوری حق تعالی جانبنه پاك وطاهر رجوع ایلدیکی کبی
چونکم محسوس اولان ماهك نوری اکرنیکه واکر بده طوقنسه ابدی الوده وملوث
اولمسی قابل اولمیجق و بوجهلهدن پاك وطاهر اولدیغی حالده ماهه رجوع ایلمسی
مقرر اولیجق ماهك نوری عقل وجانك نورنه مشابه اولدیغی وجانك نوری بوبدنك
نیك اولان احوالنه وبد وقبیح اولان اعمالنه اکرچه طوقنور و بونلره پرتو صالر لیکن
شول دمکه حضرت حقه رجوع ایلیه پاك وطاهر اولدیغی حالده رجوع ایلر
﴿مثنوی﴾ وصف پاکی وقف برنور مهست * تابشش کر برنجاسات رهست *
زان نجاسات ره والودهکی * نوررا حاصل نکردد بدرکی) نتکیم پاکلك صفتی
نور ماهك طهارتی اوزرینه وقفدر آنك تابش و پرتوی اکرچه راهك نجاستلری
اوزرهدر یولك اول نجاستلرندن وآلوده لکلرندن نوره بدرکلك وناپاکلك حاصل
اولمز یعنی ماهك نورنه طهارت ونزاهت صفتی موقوف ولازم اولمشدر آنك تابش
و پرتوی اکرچه یولك نجاستلری اوزره واقع اولدیسهده آنك نورنه آندن آلودهلك
کلمز زیرا یولك اول نجاستلرندن وآلوده لکلرندن معلوم ومقرردرکه نورماهه بدرکلك

وآلوده‌لك حاصل اولمز چونكم محسوس اولان نورماهه نجاسات محسوسه‌دن بدركلك وآلوده‌لك حاصل اولمدیغی مقرر اولیجق معنوی اولان عقل وجان نورنه بوجسمك اخباث والواثندن وارجاس وانجاسندن بدركلك وآلوده‌لك كلمك وحاصل اولمق اولوبشله ثابت اولور ﴿مثنوی﴾ ارجعی بشنود نور آفتاب * سوی اصل خویش باز آمد شتاب * نی زكلخنها برونكی بماند * نی زكلشنها برونكی بماند * نور دیده ونور دیده باز كشت * ماند درسودای اوصحرا ودشت) آفتابك نوری ارجعی خطابنی استماع ایتدی شتاب وسرعتله كندی اصلی جانبنه كالدی نه كلخنلردن اول نوراوزره برنك وعار قالدی نه كلشنلردن آنك اوزرنده برنك قالدی دیده‌نك نوری ونور كورمش كمسه رجوع ایلدی صحرا ودشت اول نور دیده‌نك ونور كورن كمسه‌نك سوداسنده قالدی اولكی نور دیده‌یه مضافدر دیده‌نك نوری دیمك معناسنه اولور وایكنجی نور دیده‌یه مضاف دكلدر نور دیده دیمك نور كورمش كسه دیمك معناسنه اولور واصح اولان نسخه‌لرده ایكی نور دیده‌نك ماینده واوعاطفه واقع اولمشدر وواوسز اولان نسخه‌لر اوزره دخی معنی جائز اولور لیكن اصل معنادن خالی اولور وتوضیح معنی وتحقیق فحوای بویله دیمك اولور كه بوانسانك روحیكه فی المثل نور آفتاب كبیدر شول دمكه (ارجعی الی ربك) خطابنی استماع ایلیه كندینك اصلی جانبنه علی الفور سرعتله الواث بشریتدن وادناس طبیعتدن پاك وطاهر اولدیغی حالده كیرو كلور نه طبیعت كلخنلرندن آنك اوزرنده برنك وعیب قالور ونه مسرت ونه شادیلك كلشنلرندن آنده برنك قالور یعنی طبیعت عالمنك كلخنلركبی اولان غموم وهمومندن آنده برعیب وشین قالمز وكذلك مسرت وشادیلك كلشنلرندن دخی آنك وجودنده برنك واثر باقی اولمز الحاصل دیده‌نك نوری كورن كسه‌یه وكندی اصلنه رجوع ایلر پس صحرا ودشت آنك سودای فراقنده وظلمت اشتیاقنده قالور زیرا بوعالمك صحرا ودشتنك وباغ وراغنك الوان وآثاری معلوم اولمز وظهوره كلمز الا نور دیده ونور كورن كسه واسطه‌سیله ظهوره كالور پچن نور كورن كسه ونور دیده دخی اولمسه بودشت وصحرا وجمیع الوان وصور اشیاء ظلمت وعدم منزله‌سنده قالور چونكم دشت وصحرانك وصور اشیانك وجودی وظهوری نور كورن كسه‌نك وجودی وكوزی نوریله ظاهر وهویدا اولدیغی محقق ومقرر اولیجق پچن بودشت وصحرادن دنیا ومافیهادن كوزك نوری ونور كورن كمسه‌نك وجودی كندی اصلارینه رجوع ایلسه‌لر دشت وصحرا بلكه ارض وسما آنك سودای فراقنده قالور وانكیچون بكا قیلور اما ایكی نور دیده‌نك ماینده واوعاطفه اولمزسه معنی كوزك نوری كوزك نورینه رجوع ایلدی صحرا ودشت آنك سوداسندن قالدی دیمك اولور مثلا

بركمسه برزمان صحرا ودشته ناظر اولسه ودونوب آنده نظرنی رفع واخذ قیلسه آنك صحرا اوزره منبسط اولان نور دیده‌سی ینه كندی دیده‌سنك نورنه كل شئ یرجع الی اصله فحواسنجه رجوع ایلمش اولور پس صحرای عالمدن آنك نوردیده‌سی اصلنه رجوع ایلدكده صحرای عالم كندویه ناظر اولان وصور وآثارنی مشاهده قیلان انسانك وجودنه موقوفدر نوردیده منزله‌سنده اولان انسان بوقالب جهانك روحی وصحرای كون ومكانك رونق ونوری كبیدر چونكم روح كیتسه قالب آنك نجه سودای فراقنده قالورسه جهان دخی دیده منزله‌سنده اولان آنك انجلین سودای فراقندن قالور وصحرای كون ومكان آنك اشتیاقنده كریان اولور ﴿ یكی پرسید ازعالمی عارفی كه اكر در نماز كسی بكریدبا وازوآه ونوحه كند نمازش باطل شود ویانه ﴾ بركمسه برعالمدن یابرعارفدن سؤال ایلدی بویله دیوكه اكر بركمسه نمازده آوازایله اغلاسه وآه ایلسه ونوحه ایلسه آنك نمازی باطل اولورمی ویاخود اولمزمی ﴿ جواب كفت كه نام آن آب دیده‌است تاآن كرینده چه دیده است اكر شوق خدادیده است ومی كریدبا بشیمانی كاهی نمازش باطل نشود بلكه كمال كیرد كه لاصلوة الابحضور القلب ﴾ اول عالم وعارف اولان كمسه اول سائله بوكونه جواب كمر بنده وپردی ودیدیكه اول كوزدن خروج ایلین دموعك نامی آب دیده در عجبا اول كرینده اولان وبكا قیلان كمسه نه كورمشدر آنك باطننا كوردیكی شیئه اعتبار اولنورا كرخدای تعالی حضرتلرینك شوقنی كوردیسه وآندن اوتری اغلرسه یاخود كاهنك پشیمانلغندن اوتری اغلرسه اول مصلینك نمازی باطل اولمز بلكه آنك صلوتی اول كریه وزاریدن كمال طوركه لاصلوة الابحضور القلب بیورلمشدر كه آنك شوق الهیدن اولان كریه وزاریسی حضور قلبه شهادت قیلور ﴿ واكر اورنجوری تن یا فراق فرزند دیده است نمازش تباه شود كه اصل نماز ترك تنست وترك فرزند ﴾ واكر اول مصلی تنك رنجورلكنی واولادنك فراقنی كورمش ایسه وانلردن اوتری اغلرسه نمازی تباه وباطل اولور زیرا اصل نماز مقتضیات تنی ترك ایلمك وفرزند محبتنی دخی ترك ایلمكدر كما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (صلوا صلوة المودع اهل قرابته) صلوة اودر صلوتنه داخل اولدقده تننی وفرزندنی وسائر ماسواینی دخی بالكلیه ترك ایلیه وبوجهله یه عرده اولان كمسه كبی وداع قیله ﴿ ابراهیم واركه فرزندرا قربان می كرد از بهر تكمیل نماز وتن‌را باتش نمرود سپرد ﴾ مثلا ابراهیم علیه السلام حضرتلری كبی كه اوغلنی قربان ایلدی حق تعالی یه قیلدیغی نمازك تكمیلندن اوتری وبدننی نمرودك آتشنه اصمرلدی نمازدن مراد بونده مطلق انقیاد وتوجهدر پس حضرت ابراهیم علیه السلام

حضرت حقه اولان توجه وانقیادنی تکمیلدن اوتری اوغلی اسماعیلی آنك یولنده
قربان ایدوب جسمنی دخی نار نمروده تسلیم قیلدی پس مصلی اولان مؤمنلره
لازم کلدیکه صلوة قیلدیغی وحق تعالی یه متوجه اولدیغی وقتده باری تندنك
مقتضاسنی واولادنك اندیشه سنی وحتی ترك ایلیه ﴿ وامر امد مصطفی علیه
السلام راهم بدین خصال که (فاتبع ملة ابراهیم ﴾ وحضرت مصطفی
علیه السلامه هم بو خصلتلره اتباع ایلکه امر کلدی بویله دیو که یا محمد سن
ابراهیمك ملتنه اتباع ایله سورهٔ نحلده اولان آیته اشارتدر اولی بو در
(ثم اوحینا الیك ان اتبع ملة ابراهیم حنیفا وما كان من المشركین) یعنی
حضرت ابراهیمه نیجه حسنه اعطا ایدوب انی اجتبا قیلدقدنصکره بز یا محمد
طریق توحیددن وماسوادن اعراض ایلکده ابراهیمك ملتنك غیریدن اکا مائل
اولدیغك حالده اتباع ایله دیو بزسکا وحی ایلدك وابراهیم علیه السلام مشرکیندن
دکلدر بلکه قدوة المحققین واسوة الصادقین والصالحیندر نتکیم حق تعالی بیوردی
(لقد كانت لكم اسوة حسنة فی ابراهیم) بو آیت سورهٔ ممتحنه ده در یعنی سزکچون
تحقیق واردر ابراهیمده شول خصلت حمیده که اکا اقتدا اولور واول اسوهٔ حسنه که
اکا اتباع قیلنور اولکی آیتده اشتباه واردر که اکر نسخه لر جمیعا صحیح اعتبار
اولنورسه (فاتبع ملة ابراهیم) آیت اولمز بلکه حضرت مولانا قدس سره مضمون آیتی
بو ترکیب اوزره تحریر و تکلم ایتمش اولورلر زیرا حضرت قرآنده (فاتبع ملة ابراهیم)
لفظی اوزره اصلا بر آیت واقع اولمامشدر آل عمرانده صیغهٔ جمع اوزره (فاتبعوا)
آیتی واقع اولمشدر اکر نسخه لر صحیح اعتبار اولنمزسه واصلنده (ان اتبع ملة
ابراهیم) ایدی ناسخلر غلط ایدوب (فاتبع ملة ابراهیم) یازمشلردر دینورسه
بو فقره آیت کریمه فرض اولنور واکر نسخه لر صحیحدر دینورسه آیت کریمه فرض
اولنمز بلکه آیت کریمه نك مضمونی حضرت مولانا بو ترکیب اوزره تحریر قیلمشلر
وتلفظ بیورمشلر دینور اما بویله دینلك اولیدر زیرا جمیع نسخه لرده هب بو ترکیب
اوزره واقع اولمشدر پس آیت اولمیوب بو فقره آیت کریمه نك مضمونیدر دینلسه
الیق واحرادر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی پرسید ازمفتی براز * کرکسی کرید بنوحه
درنماز) اول برکسه مفتیدن رازله صوردی براز مفتینك صفتی اولورسه معنی
اول کسه رازله اول مفتیدن صوردی ودیدی اکر برکسه نمازده نوحه ایله کریه
ایلسه ﴿ مثنوی ﴾ آن نماز او عجب باطل شود * یا نمازش جائز و کامل بود)
آنك اول نمازی عجب باطل اولورمی یاخود آنك نمازی کامل وجائز اولورمی
﴿ مثنوی ﴾ کفت آب دیده نامش بهر چیست * بنکری تا که چه دید او و کریست)
مفتی اکا دیدی آب دیده نك نامیندن اوتریدر نظر ایلیه سن تا که اودیده نه کوردی

واغلدی یعنی عالم ربانی اولان مفتی سائله بوکونه جواب و یردی ودیدیکه آب دیده
نه یه دیرلر بیلورمیسن وآنك صاحبی نه کورمشدر وندن اوتری اغلامشدر ﴿ مثنوی ﴾
آب دیده تا چه دید ست از نهان * تا بدان شد او ز چشمهٔ خود روان) آب دیده
نهاندن تا نه کورمشدر تا کم اول کوردیکی شیٔ سببیله اول آب دیده کندی چشمه سندن
روان اولدی یعنی آب دیده عجبا عالم نهانیدن نه کورمشدر که حتی اول کوردیکی
شیٔ سببیله کندی چشمه سندن جاری اولدی بهر حال سرشك دیده نك چشمهٔ چشمدن
خروجنه وجریان قیلمسنه بر علت و بر سبب لازمدر پس علما وعرفا سرشك دیده نك
سببنه ومهیجنه نظر ایدرلر اکر آنك مهیجی لله ایسه نمازنه فساد کلمز واکر آنك مهیجی
لله دکل ایسه نمازی فاسد اولوب باطل اولور نتکیم بو معناره اشارت ایدوب بیوررلر
﴿ مثنوی ﴾ آن جهان کر دیده است ان پرنیاز * رونقی یابد ز نوحهٔ آن نماز *
ور ز رنج تن بدان کریه و ز سوك * ریسمان بکسست و هم بشکست دوك) اول
پرنیاز مصلی اکر اول جهانی کورمش ایسه اول نماز کریه ونوحه دن بر لطیف رونق
واطافت بولور واکر اول کریه سوك ورنج تندن اولدیسه ایپلك قیرلدی وهم ایك
صندی ریسمانك منقطع اولمسی ودوکك صنمه سی نمازك باطل اولمسی ونیازك فساد
بولمسندن کنایت اولور یعنی اکر اول پرنیاز اولان مصلی اول جهان حقیقتی وعالم
وحدتی کوروب آنك شوق ومحبتندن کریه قیلدیسه آنك اول نمازی کریه ونوحه
ایلکدن بر عظیم رونق واطافت بولور واکر اول کریه وسوك وماتمدن ویاخود
رنج تندن اوتری اولدیسه نماز منقطع اولدی ونیاز منکسر اولدی اکا نماز ونیازدن
فائده اولمز ﴿ مریدی درآمد بخدمت شیخ خود از پی شیخ پیر من نمی خواهم بلکه
پیر عقل ومعرفت ﴾ بر مرید کندی شیخنك خدمتنه کلدی و بونی ذکر ایلدی کیم
شیخدن سن وسال پیرنی استمزم بلکه عقل ومعرفت پیرنی استرم یعنی لغتده شیخ
پیره دیرلر وعند العرفا شیخ و پیر دیملرندن مراد سن وسالده پیر اولمش وصورتا ریش
وموی آغرمش کسه دکلدر بلکه اولیانك شیخ دیملرندن مرادی عقلده وعلم
ومعرفتده کامل اولان کسه در ﴿ واکرچه عیسیست در کهواره و یحیاست
در مکتب کودکان ﴾ واکرچه کهواره ده عیسی علیه السلامدر و کودکار مکتبنده
یحیی علیه السلامدر یعنی بنم مرادم عقل ومعرفتده کامل اولان شیخ سالخورده
وروزکار دیده اولان شیخ دکلدر اکر بشکده عیسی ایسه ده شیخ کاملدر زیرا اول
حضرت هنوز دخی بشکده ایکن (كيف نكلم من كان فی المهد صبیا) دیدکاری
وقتده (قال انی عبد الله آتانی الكتاب وجعلنی نبیا وجعلنی مباركا) دیوب کندینك
نبوتندن وعبد کامل ومرشد فاضل اولمسندن خبر و یردی اکرچه او غلجقلر مکتبنده
حضرت یحیی ایسه ده ینه شیخ کاملدر زیرا شیخ کاملدن مراد عالم وعاقل

اولمقدر کور اول حضرتك عقلنك کمالی که اول مکتبده اولان اطفال اول حضرته
تعال نلعب زمانا دیدکلرنده (ماللعب خلقنا) دیو انلره جواب ویردی وحق تعالی
حضرتلری (وآتیناه الحکم صبیا) دیو کلام مجیدنده طفولیتی حالنده اکا حکمت
عطا قیلدیغنی خبر ویردی الحاصل شیخدن مقصود عقل ومعرفت صاحبیدر کرکسه
سنی آز اولسون وکرکسه چوق اولسون ﴿ مرید شیخ را کریان دید اونیز
موافقت کرد وکریست چون فارغ شد وبدر آمد ﴾ مرید کندی شیخنی اغلر
کوردی اول مرید دخی شیخنه موافقت ایلدی واغلدی چونکم اول مرید کریه‌دن
فارغ اولدی وشیخنك حضورندن چیقوب طشره کلدی ﴿ مرید دیکر که ازحال
شیخ واقف بود از سر غیرت درعقب اوتیز بیرون آمد وکفتش ای برادر من ترا کفته
باشم الله الله تاینندیشی ونکویی که شیخ می کریست ومن نیز می کریستم ﴾
برغیری مرید که شیخك حالندن واقف وآنك اسرارنه عارف ایدی اول مرید غیرت
جهتندن اول مریدك عقبندن تیز طشره کلدی واول مریده ایتدی ای برادر
بن سکا دیمش اولهیم الله الله حقیچون زنهار دیمیه‌سن وتافکر ایلمیه‌سنکه شیخ
اغلدی وبندخی اغلدم پس بنم دخی کریه‌م شیخك کریه‌سی کبیدر دیمیه‌سن
﴿ که بسی سال ریاضت بی ریا باید کرد وزعقبات ودریاهای پرنهنك وکوههای
بلند پرشیر وپلنك می باید کذشتن تابدان کریه شیخ رسی یا رسی ﴾ زیرا چوق
ییل بی ریا ریاضت ایتمك کرك اوتوز ییلر ریاضت ایتمك دینسه دخی جائز اولور
وعقبات صاوکدن وپرنهنك اولان معنوی دریالردن وطریقنده اولان شیر وپلنك ایله
طوااو بلند واولو طاغلردن کچمكلك کرکدرکه تاکم شیخك اوکریه‌سنك حقیقتنه
ایریشه‌سن ویاخود ایرشمیه‌سن یعنی بوقدر منزل ومراتبی کچدکدنصکره هم
احتمالدرکه یا آنك مقامنه واصل اوله‌سن ویاخود واصل اولمیه‌سن تحقیق واصل
اولمقده هم حکم ایلمزم دیدی ﴿ اکر رسی شکر زویت لی الارض کوی بسیار ﴾
اکر ارشه‌سن زویت لی الارضك شکرنی چوق دیه‌سن بو حدیث شریفه اشارت
بیوردیلر قال علیه السلام (زویت لی الارض) ای طویت یعنی ارض بنم ایچون
طی اولندی (فاریت مشارقها ومغاربها) پس بن کوسترلدم یعنی بکا کوسترلدی
اول ارضك مشارق ومغاربی (سیبلغ ملك امتی عن قریب) واصل وبالغ اولور
بنم امتمك ملکی (الی مازویت لی الارض) بکا ارض طی اولدیغی مقداری پس اول
مرید صادق دیدیکه اکر کریه شیخه وآنك تحقیقنه واصل اولورسك زویت لی الارض
دیرسن نهایتسز یعنی ارض وجود بکا طی اولنوب اسرار شهوده واصل اولدم
دیرسن اول مرتبه‌ده نیجه کره ومشارقده اولان حدیث شریف بودرکه ثوباندن

امام مسلم منفردا روایت بیوردیلر قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (ان الله زوی
لی الارض ای جمعها فرایت مشارقها ومغاربها وسیبلغ ملك امتی الی مازوی لی منها)
﴿ مثنوی ﴾ یك مریدی اندر آمد پیش پیر * پیر اندر کریه بود ودرنفیر *
شیخ را چون دید کریان ان مرید * کشت کریان آب ازچشمش دوید) بر مرید
پیرنك حضورینه ایچرو کلدی پیر اول حالده کریه ونفیرده ایدی اول مرید چونکم
شیخی کریان ونوحه‌کر کوردی اول مرید دخی شیخنه تقلید ایتمکله کریان اولدی
آنك چشمندن طشره‌یه آب دیده‌لری یلدی واول مرید دخی شیخنه موافقت ایدوب
اغلدی ﴿ مثنوی ﴾ کوشور یکبار خندد کردو بار * چونکه لاغ املی کند
یاری بیار * بار اول ازره تقلید وسوم * که همی بیند که می خندند قوم
کر بخندد همچو ایشان ان زمان * بی خبر ازحالت خندندکان * باز واپرسد که
خنده ازچه بود * پس دوم کرت بخندد چون شنود) مثلا کوشور اولان کمسه برکره
کولر وصاغر ایکی کره کولر چونکم بر دوست بر دوستنه برلاغ ولطیفه املا ایلیه کوشور
قولقلویه دیرلر صاغرك اول کره خنده‌سی تقلید وطلب یولندندر زیرا صاغر کوردکه
حاضر اولان قوم خنده ایلرلر صاغر انلر کبی اول زمانده کولر لیکن اول صاغر خنده
ایدیجیلرك حالندن بی خبردر صاغر آنلره کیرو سؤال ایلرکه خنده نه‌دن اولدی چونکم
سبب خنده‌نك نه ایدوکنی ایشتدی پس ایکنجی کره دخی کولر سوم لغتده طلب معناسنه
کلور وتکلیف والزام معناسنه دخی کلور بونده تکلیف والزام معناسنه اولمق محله
ملایمدرکه اصم اولان کمسه ضحکی کندیسنه تکلیف والزام ایتمش اولور وبو محلده
کوشوردن مراد محقق وکردن مراد مقلد اولور نتکیم کوشور اولان کمسه بر بار
برپاره لطیفه ایلدکده آنی حقیقتله استماع ایلیوب واندن مرادنه ایدوکنه واقف
وعارف اولوب اکا تحقیقا خنده ایلر اما اول محلده برصاغر کمسه اولسه اول صاغر
کمسه ایکی کره کولر اولا اول سامع اولان کمسه‌نك کولدیکنی کوروب اکا تقلید ایتمك
یولندن وتکلف یولندن کولر زیرا کوررکه برقوم کولشور اول صاغر دخی اول قوم
کبی اول زمانده بیله کولر ولیکن اول کولن کمسه‌لرك سرندن وحالتندن بی خبردر
آنلرك کولمسی‌ندن اوتری ایدوکنی بیلز کیرو اول کمسه اول کوشور اولان قومدن
سؤال ایلرکه بو سزك خنده کزندن اوتر یدر آنلر صوت شدید ایله کندی
کولدکلرینه سبب اولان لطیفه‌یی اول صاغره اعلام وافهام ایلدکلرنده چونکم
اول لطیفه‌نك حقیقتنك حقیقتنی ایشیده پس ایکنجی کره دخی کولر اول کولدیکی مجرد
کندینك ظن وقیاسی اوزره ایدی ایکنجی کره کولمسی حقیقت کاره واصل اولدقدنصکره
کولمك اولور پس بو کولمکله اولکی کولمنك مابیننده عظیم فرق اولور مقلدك
هرحالنی بوکا کوره قیاس ایله نتکیم بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ پس مقلد نیز مانند

كرست * اندران شادى كه اورا درسرست) پس مقلد دخى صاغر كيدر اول
سرور وشاديده كه آنك باشنده در مقلد شول كمسه يه ديرلر كه بر كمسه نك فعلنى وقولنى
كنديسنك كردن جانته قلاده قيله اول فعلك واو قولك حالى بو كه حقيقتلرينى بيليه پس
طريقتده ومعرفتده مقلد اولان كمسه لر اصم اولان كمسه يه بكزر شول حالت شول
شاديلكله كه آنلرك باشنده واردر مجرد محقق اولنلردن منعكس اولمقده در ❊ مثنوى ❊
پرتوا زشيخ آمد ومنهل زشيخ * فيض شادى نه ازمريد ان بل زشيخ * چون سپد در
آب ونورى برزجاج * كرز خود دانند آن باشد خداج) پرتو شيخدن كلدى ومنهل
دخى شيخدن كلدى شادلك فيضى مريدلردن دكل بلكه شيخدندر مثلا آبده
اولان سپد كبى وزجاجده كى نور كبى اكر بونلر كنديدن بيلورلرسه اول خداج
ونقصاندر منهل صوايچه جك يره دير لر مشرب معنا سنه يعنى مريدلرك قلبنه
كلان بسط وسرور وشاديلك وحضورو انشراح ونور هرنه ايسه شيخدن پرتو
كلدى وشيخ جانبندن مشرب اولدى مريدلرك وجودنده اولان سرور وشاديلك
فيضى شيخدن كلدى مريدلردن دكلدر بلكه شيخك وجودنده مريدك
وجودى آب ايچره اولان سپد كبى ونور طوقتن زجاج كبيدراكر سپد ابى
وزجاجه نورى كنديلردن بيلورلرسه بوآنلره عظيم نقصاندر ❊ مثنوى ❊ چون
جداكردد زجو داند عنود * كاندرو آن آب خوش ازجوى بود * ابكينه هم
بداند ازغروب * كان لمع بود ازمه تابان خوب) چونكم جويدن جدا اوله عنود
اولان سپد بيلوركه اول سپد ايچره اولان آب خوش جويدن ايدى سپددن دكل
ايدى كذلك ابكينه دخى غروبدن بيلوركه اول لمعه ونور خوب اولان ماه
تاباندندر غروب ايلدكده زجاجه نك وجودنده نور قالميوب كندى طبيعتى اوزره باقى
قالوب وسپد دخى آبدن خروج ايلدكده آنك ايچنده آب قالميوب صودن خالى
اولور كذلك بر مريد دخى شيخك حضورنده وخدمتنده ايكن آب ذوق وصفا
ايله آنك سپد كبى اولان درونى پر اولور چونكم اول جوى معرفت اولان پيرك
حضورندن عناد ايليوب جدا اولسه اول عنود حيننده بيلوركه كنديسنك
وجودنده اولان ذوق وصفا ولطف ووفا اول جوى معارف اولان شيخ صاحب
هدانك وجودندن ايمش نته كم آبكينه دن آفتاب وماهتاب غروب ايلدكلرى
وقتده لمعه ونور جدا اولوب ابكينه كندى حالى اوزره باقى قالديغى كبى مريدك
وجودى دخى شيخ كاملك صحبتندن دور اولدقده آبكينه كبى بى لمعه وبى نور قالور
پس مريده لازم اولان اولدر كه مادامكه تقليد مرتبه سندن قورتلوب تحقيق
مرتبه سنه ايرميه مرشد كاملك صحبتندن وخدمتندن دور اولميه ❊ مثنوى ❊ چونكه
چشمش راكشا يد امر قم * پس بخندد چون سحر باردوم * خندش آيد هم بران

خنده خودش * كه دران تقليد برمى آمدش) چونكم قم امرى مقلدك چشمنى
آچه پس اول مقلد سحر كبى خنده ايلر اكا خنده كلور هم كنديسنك اول مرده اول
ايلديكى خنده اوزره كه اول خنده اول تقليد حالنده اكا كلدى خلاصه كلام
چونكم حق تعالى مقلدك روحنه من حيث المعنى اى مقلد سن خواب غفلتدن
وسنه جهالتدن قائم اول ديو امر ايلسى آنك چشم قلبنى كشاده قيله وآنك بصر
بصيرتى حقيقت كارى كوريجى اوله پس صبح صادق كبى ايكنجى كره كولر اول
كولمسى صبح كاذب كبى ايديكه آنك صدقى يوق وحقيقتى معلوم دكل ايدى اما ايكنجى
كره كولمسى حقيقتى ظهوره كلديكندن كولمه ايدى پس ابتداى حالده تقليد ايله
كولمسنه اعتبار اولمز مقلدك ابتداى حالده تقليد ايله كولديكنه خنده ايلمك كلور
كه اول تقليد وقتنده اول كولمك اكا كلديكه بى معنى وبيهوده يره حقيقته واقف
اولمدن شاد اولديغنه هم كولر الحاصل مقلدك هرحالى بوكا بكزر ❊ مثنوى ❊
كويد ازچندين رهٔ دورودراز * كين حقيقت بود واين اسرار راز * من دران وادى
چكونه خود زدور * شادئ ميكردم ازعميا وشور * من چه مى بستم خيال وان چه
بود * درك ستم پست نقشى مى نمود) اول مقلد اول حالده كنديسنه دير بوقدر دور
ودراز يولدنكه بو حقيقت ايدى وبو اسرار راز ايدى بن اول واديده ايراقدن
كندم نه كونه شوردن وعميادن شاديلك ايلدم بن نه خيال باغلدم واول نه ايدى
بنم سست اولان دركم پست بر نقش كوستردى يعنى حقيقته واصل اولميان
وتقليد مرتبه سنده مشاهده قيلان مريد حقيقت مرتبه سنه واصل اولدقده
وحقايق اشيايى حق اليقين مشاهده قيلدقدنصكره كنديسنه اولكى حالنى
تهجين واستهزا ايتمك طريقى اوزره دير بوقدر دور ودراز اولان يولدنكه بو حقيقت
ايدى واسرار اروراز ايديكه حالا بن واصل اولدم وآنى مشاهده قيلدم بن اول تقليد
واديسنده ايكن دور ودراز يولدن كتدم نه حالله جنون وعمادن شاديلك قيلدم
وحقيقت كارى بيلمزدن اول مسرور وخندان اولدم بن اول وادى تقليدده ايكن
نه خيال باغلدم ونه تصور ايلدم واول محقق اولنلرك حالى نه ايديكه شمدى آنى
بيلدم بنم سست وضعيف اولان ادراكم اول وادى تقليدده بكا سفلى ودنى بر نقش
كوستردى بن اول قلبه كلان نقش وخيالى حقيقت زعم ايلمشم دير الحاصل هر اهل
تقليد تحقيق مرتبه سنه ايردكده وحقايقى مشاهده ايليوب كوردكده بويله ديمسى
مقرر اولور اصحاب طريقتك ايچنه برمبتدى كلدكده وآنلرك احوالنى واعمالنى
كوردكده كنديسنك دخى آنلرك اعمالنه واحوالنه مشابه اولان اعمال واحوالنى حقيقت
صانور واحوال واعمالنه معادل قياس ايلر شول دمكه حقيقت مرتبه سنه كلدكده
وانلرك كوردكلرينى كوره ابتداى حالده اولان كنديسنك قياسات ركيكه سنى تمسخر
واستهزا ايلمك مقرر اولور ❊ مثنوى ❊ طفل ره را فكرت مردان بجاست * كو خيال

اوولكو تحقيق راست * فكر طفلان دايه باشديا كه شير * يامويز وجوزيا كريه ونفير)
طفل راه اولانه فكرت مردان قنده در اول طفل راهك خيالى قنده وراست اولان
تحقيق قنده اطفالك فكرى دايه در ياخود شيردر ياجوز ومويز اولور وياخود
كريه ونفير يعنى اطفال طريقت ايچون مردان الهينك فكرى كبى فكر قيلمق نيجه ميسر
اولور رقنى اطفال طريقتك خيالى وتصورى وقنى راست اولان تحقيق مرتبه سى
آنك خيالندن تحقيق وراست مرتبه سنه دك بين السماء والارض تفاوت عظيمه
واردر الحاصل اطفال طريقتك تفكرى يادايه ويا شيرويا جوز ومويزويا كريه ونفير
اولديغى كبى اطفال طريقتك دخى فكرى كنديلرنك مربيسى واندن غدا الديغى
حظ روحانيسيدرو ياخود طبيعى اولان غدا الريدرو ياخود برحالتدن منقبض
ومضطرب اولديغى واسطه سيله كريه ونظر ايلمسيدر بو جمله نك وراسنده اولان
حقيقت حالى واسرار بالى ومرتبۀ كمالى تفكر وتصور ايلمكه قادر دكلدر ﴿مثنوى﴾
آن مقلد هست چون طفل عليل * كرچه دارد بحث باريك ودليل * آن تعمق در
دليل ودر شكال * از بصيرت مى كند اور اكسل * مايۀ كو سرمۀ سر ويست
* برد ودر اشكال كفتن كار بست) اول مقلد فى المثل طفل عليل كيدر اكرچه اول
مقلد باريك بحث ودليل طوتار دليل وشكالده اول تعمق اوكسه يى بصيرت ويقيندن
منقطع ايلر شول برمايه كه آنك سرنك سرمه سيدر آنى ايلتدى وكيدردى واشكال
سويلمكه كار باغلدى يعنى اول مقلد اكرچه باريك ودقيق بحثلر ونيجه برهانلر ودليللر
طوتار ولازم كلسه آنلرى بحث ابراز ايلر ولكن فى الحقيقه طفل عليله بكزر كه حقيقت
كارنه ايديكندن غافلدر آنك اول تعمق ودليل واشكالده اولان تصورى اول مقلدى
بصيرتدن وديدۀ سريندن منقطع ودور ايلر آنك دليل واشكالده اولان تعمق ديدۀ
سرنه سرمه وجلا اولان يقين مايه سنى ومشاهده سرمايه سنى كيدردى وضايع
ايتدى واشكال سويلمكه ودلائل وبراهينى تصور وتفكر ايلمكه كار باغلدى ﴿مثنوى﴾
اى مقلد از بخارا باز كرد * رو بخوارى تا شوى تو شيرمرد * تا بخاراى دكر بينى درون
* صفدران در محفلش لايفقهون) اى مقلد بخارادن كيرودون خورلق جانبنه
يورى خورلقله يورى ديمك دخى جائزدر تا سن شيرمرد اوله سن تا كم درونده بخاراى
ديكر كوره سن صفدرلر آنك محفل ومجلسنده لايفقهون در بخارا عجم اقليمنده بر ديارك
اسميدر كه علم ظاهرك منبعى وعلماى رسومك محليدر اكثر طالب علم اولنلر واروب
آنده قيل وقاله متعلق اولان علملرى تحصيل ايدرلر بوراده مراد علم تقليدينك محلى اولور
واحاديثه متعلق اولان امام بخارينك صحاحى اولمق دخى جائزدر وخوارلقدن
مراد فقر ومسكنت اولور پس علم تحقيق طالبى اولنلره وقيل وقاله وبحث وجداله
اشتغال قيلنلره تعليم وارشاد ايدوب بوررلر اى اهل تقليد علم تقليدك محلى ومعارف

رسمينك موضعندن واول جانبه سالك اولمقدن وتوجه قيلمقدن رجوع ايله فقر
ومسكنت جانبنه كيت وخودبين وخودنما اولمغى ترك ايت تا كم شيرمرد اوله سن
ورجال مرتبه سنى بوله سن حتى درونكده معنوى برآخر بخارا كوره سنكه اول
بخارا علوم لدنيه نك محلى ومعارف يقينيه نك منبعى اوله اول درونده اولان
بخاراى معنوينك محلنده علم صفدرلرى وفهم وعقل ميدانينك بهادرلرى عدم
فقه ايله موسوم وبى فهم اولمغله موصوف ومعلوم اوله لر ﴿مثنوى﴾ پيك اكرچه
در زمين چابك تكيست * چون بدريا رفت بكسسته ركيست) مثلا پيك اكرچه
زمينده چابكلك بركسه در چونكم دريايه كيده برطمرى اوزلمش كسه در پيكدن
مراد بونده علماى ظاهر وعلوم قيل وقالده وبحث وجدالده ماهر اولنلرا اولور يعنى
فى الحقيقه بو علماى ظاهر وقيل وقالده ماهر اولان كسه لر بو عالم صورتده وزمين
بشريتده عظيم اچست وچابك وپيك كبى تيز رو وچالاك كسه لردر لكن چونكم
درياى حقيقته كنسه لرو بحر معنايه توجه اتسه لر طمرلرى فرق ووجودلرى
اول دريايه نامستحق كسه لردر آنك سيرنه آنلرك وجودنده استعداد واستحقاق يوقدر
﴿مثنوى﴾ او حملناهم بود فى البر وبس * آنكه محمولست در بحر اوست كس *
بخشش بسيار دارد شه بدو * اى شده در وهم وتصويرى كرو) اول پيك برده
حملنا هم قبيلندن اولور و انجق اول كيمسه كه بحرده محمولدر كس اودر پادشاه
چوق عطا وو بخشش طوتر بل اى وهم وتصويره كروا اولمش كيمسه اولكى بيت
سورۀ بنى اسرائيلده اولان (ولقد كرمنا بنى آدم وحملناهم فى البر والبحر) آيتنه
اشارتدر تفسيرى ايكنجى جلدك آخرنده قصۀ بط بچكان سرخنده كه حملناهم
على البحر بدان بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه وخلاصۀ كلام
اولدر كه اول پيك كبى اولان عالم صورى وعارف رسومى عالم برده حملناهم قولنك
مفهومنه مظهر اولان طائفه دن اولور وانجق عالم صورتده تك وپو قيلورو بو طائفه
عند اهل التحقيق خس كيدر كس دكلدر واول كيمسه كه بحر معنايه محمول اولمشدر
ودرياى حقيقتى سير قيلمشدر كس همان اولدر وانسان ديمك اكا لايقدر اى بر ادنى
وهم وتصويره مرهون ومقيد اولان كيمسه بو مرتبه يه فريفته ومخدوع اولوب
قاله حضرت پادشاه مطلق چوق بخشش طوترو كندى جانبنه صدقله توجه قيلان
بنده لرينه نيجه انعام واحسانلر ايدر پس اول جانبه بل وآنك دركاهنه توجه قيل
تا آنك عطا وبخششنه مظهر اوله سن وبو وهم وتصويره مرهون ومقيد اولمقدن
نجات بوله سن ﴿مثنوى﴾ اين مريد ساده بر تقليد نيز * كريه مى كرد وفق آن عزيز)
اول ساده دل اولان مريد دخى تقليددن اول عزيزه موافق بركريه ايلدى يعنى اول
ابتداى بيانده ذكرى سبقت ايلين مريد دخى تقليد جهتندن كندى عزيزنه وشيخنه

موافقت ایتمك طریقله بر کریه ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ اومقلدوار همچون
مردکر * کریه میکرد وزموجب بیخبر) اول مرید مرداصم کبی مقلدانه شیخك
کریه‌سی کبی کریه‌ایلدی اماانك موجبندن بی خبرایدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بسی
بکریست خدمت کردورفت * ازپیش آمد مریدخاص تفت) اول مرید چونکم
چوقلق اغلدی پس شیخه تعظیم وخدمت ایلدی و کندی شیخك خاص مریدی
حرارتله انك اردندن کلدی یعنی شیخك خاص مریدلرندن بری چونکم اول
نومریدك کریه ایدوب وکتدیکنی کوردی همان دم کرمیتله انك اردندن بری
کلدی تاانك زعمنی دفع ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ کفت ای کریان چوابر بیخبر * بر
وفاق کریهٔ شیخ آن نظر) اول مرید خاص اکادیدی ای بی خبر سحاب کبی
کریه‌ایدیجی اهل نظر اولان شیخك کریه‌سنك وفق اوزره ﴿ مثنوی ﴾ الله
الله‌الله ای وافی مرید * کرچه در تقلید هستی مستفید) الله حقیچون الله حقیچون
الله حقیچون البته ای وفاایدیجی مرید کرچه مرتبهٔ تقلیدده استفاده ایدیجی ونفع
وسودطلب قیلیجیسن یعنی اکرچه تقلیدمرتبه‌سنده تلذذ قیلیجی وفائده بولیجیسن
﴿ مثنوی ﴾ تانه کویی دیدم آن شه میکریست * من چواوبکریستم کان
منکریست) تادیمیه‌سن که کوردم اول شاه اغلدی بن انك کبی اغلدم بویله دیمه که
اول ظن وکمان منکرلکدر یعنی ای مرید نوزنهـا ردیمیه‌سن وظن ایلمیه‌سن که بن
کوردم اول شـاه طریقت اولان شیخم اغلدی و بنـدخی انك کبی اغلدم وانك
کریه‌سنه معـادل کریه‌ایلدم بویله دیمه که اول سنك بویله دیمك شیخك علوشـانـنه
ومرتبهٔ کالنه نسبت منکرلکدر منکریده کاف مفتوح اولوب معنی بن انك کبی اغلدم
دیمه‌زیراکه سنك اویله دیمك برمنکر ونا معقول سوزدر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾
کریهٔ پرجهل برتقلید وظن * نیست همچون کریهٔ آن مؤمن) جهل وتقلید وظنله
پربرکریه اول امین قیلنمش ومرتبهٔ امنه واصل اولمش کاملك کریه‌سی کبی دکلدر
﴿ مثنوی ﴾ توقیـاس کریه برکریه مساز * هست زین کریه بدان راه
دراز) سن کریه اوزره کریه‌یی قیـاس دوزمه یعنی برکریه‌یی برآخرکسه‌نك کریه‌سی
اوزره‌قیاس ایلمه زیرابو کریه‌دن اوکریه‌یه‌راه دراز واردر ﴿ مثنوی ﴾ هست
آن ازبعدسی سـاله جهاد * عقل انجا هیچ نتواند فتاد * هست زان سوی
خردصد مرحله * عقل راواقف مدان زان قافله) اوجهاداوتوز ییل مقدارندن
صکره‌در عقل اول طرفه هیچ دوشمکه قادراولمزیعنی ایرشمز اول کریه‌دن خردجانبنه
یوز مرحله واردر عقلی اول قافله‌دن واقف بیله یعنی شیخك وجودندن ظهوره
کلان اول کریه‌دن وحالتدن عقل مرتبه‌سنه دك نیجه یوز مرحله ومنزله واردرسن
عقلی اول عالم غیبدن شیخك قلبنه کلان احوال قافله‌سندن وکوزلرندن یوزلری

اوزره روان دموع راحله‌سندن واقف و عارف بیله که عقل بواحوالك حقیقتنی
ادراك ایلمکده عاجز و ناتواندر بعض نسخه‌ده عقـل راواقف مدان زان قافله
مصرعنك یرینه عقل راباورمکن اینجـاهله واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره یعنی عقله
بومحلده تحقیق‌سن اعتماد وتصدیق ایلمه دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ کریهٔ اونه
ازغمست ونه ازفرح * روح داند کریهٔ عین الملح * کریهٔ اوخندهٔ اوزان سریست
* زانچه وهم وعقل باشدزان بریست) شیخك کریه‌سی نه غمدندر ونه فرحدندر
عین ملح اولان کریه‌یی روح بیلورانك کریه‌سی انك خنده‌سی اول طرفدندر
اول نسنه‌دن که عقل وهمی اولوراندن بری وعاریدر یعنی اول شیخ کاملك کریه‌ایلمسی
غم وجسمـانی و فرح نفسـانیدن اوتری دکلدر ملاحتلرك عینی اولان ولطافتلرك
منبعی اولان محققك کریه‌سنی اهل روح وصـاحب فتوح اولان کامللر بیلور اول
کامل ومحققك اکر کریه‌سی اول طرف الهیدندر کندینك انده صنع واختیـاری
یوقدر اول نسنه‌دنکه عقلك توهمی وادراك جزئیه‌سی اولدی شیخ کاملك کریه‌سی
اندن بری وعاری اولدی وعقلك وهم وادراکی انك حقیقتنی بیلمکدن وانی فهم قیلمقدن
خالی کلدی لایعرف ذاالفضل الاذووه کلامنك مصداقنجه صـاحب فضل اولان
اهل کمالك حالنی بیلزالاینـه اهل کمال اولان بیلور ﴿ مثنوی ﴾ آب دیدهٔ
اوچودیدهٔ اوبود * دیدهٔ نادیده دیده کی شود * آنچه اوبیندنتان کردن مساس *
نه‌ازقیـاس عقل ونه ازراه حواس) انك آب دیده‌سی انك دیده‌سی کبیدر نادیده
اولان کوزقچن دیده اولور اول نسنه‌یی که اول شیخ کامل کوررانی مسـاس ایلمکه
قدرت یوقدر نه عقلك قیـاسندن ونه حواس یولندن یعنی محقق وکاملك دیده‌سی
نیجه شریف ونورانی ایسه انك آب دیده‌سی دخی اویله شریف وعالیدر جمال حق
کورمین وانوارحق مشاهده قیلمین دیده قچن دیده اولور ونوجهله اکادیده دینور
بلکه اوکونه دیده همـان کوشت وپوست منزله‌سنده اولور اول نسنه‌یی که شیخ
کاملك دیده‌سی کورراکامس ایلمکه حواس یولندن وعقل وقیـاس یولندن قدرت
وامکان اولمزبلکه انك کوردیکنی کورن نورالهی ودیدهٔ ربانیدر ﴿ مثنوی ﴾
شب کریزد جونکه نور ایدزدور * پس چه داند ظلمت شب حال نور * پشه
بکریزد زباد بادها * پس چه داندپشه ذوق بادهـا) چونکم نور ایراقدن کله
شب فرار ایلر پس ظلمت شب نورك حالنی نه بیلور مثـال آخر پشه فرار ایلردهـا
ایله اولان باددن پس پشه بادلرك ذوق وصفـاسنی نه بیلور مصرع اولده اولان دها
دالك فتحه سیله ذکا معنـاسنه در قوت وشـدت معنـاسنه دخی استعمـال اولنور
بونده قوت وشـدت معنـاسنه اولور یعنی (وقل جاء الحق وزهق الباطل) آیت
کریمه‌سنك فحواسی اوزره چونکم نورالهی وضیـاء ربانی مرتبهٔ بعیدن ظهوره کله

شب احوال طبیعت وظلمت نفسانیت وجسمانیت سالکك وجودندن فرار
ایلیوب زائل اولور پس ظلمت شب مرتبه‌سنده اولان اوهام وخیال نور الهینك
حالنی نه بیلور وتجلیء ربانینك کیفیتنی نیجه فهم قیلور وهم وعقلك مثالی بر پشه‌ء
ضعیف کبیدر ونورالهی وتجلیء ربانینك مثالی برباد قوی کبیدر چونکم شدت
وقوتله موصوف اولان بادکلدکده پشه فرارایلدیکی کبی نورالهی وتجلی ربانی ظهور
قیلدقده پشه‌لر کبی اولان وهم وخیال وشبهه وشکال وظلمت طبیعی وکثافت
بشری وغموم وهموم نفسانی وبونلر امثالی اولان احوال بالکلیه زائل اولور پس پشه
بادلرك ذوقنی بیلدیکی کبی عقل جزوی وظن ووهم دخی بادالهی ونسیم ربانینك
ذوقنی وکیفیتنی بیلمز وانك چاشنیسنی فهم قیلمز ﴿ مثنوی ﴾ چون قدیم آید
حدث کردد عبث ✻ پس بکجا داند قدیمی را حدث ✻ برحدث چون زد قدم
دنکش کند ✻ چونکه کردش نیست هم رنکش کند) چونکم قدیم کلە حدث
عبث اولور پس برعظیم الشان اولان قدیمی حدث قنده بیلور قدیمی حدث اوزره
چونکم قدم اوره‌نی دنك وحیران ایلر چونکم انی محو وفانی ایلدی انی همرنك ایلر
یعنی چونکم قدیمی بالذات اولان خدای تعالینك تجلیء ذاتیه‌سی محدث اولان
وجوده کله وتجلی قیله محدث اولان وجود فانی وعبث اولور کما قال الجنید اذا قرن
القدیم بالمحدث لم یبق له اثر چونکم قضیه بونك کبیدر پس قدیم بالذاتی حادث اولان
شیء نیجه بیلور قدیمی بیلان ینه کندی نوریدر قدیم بالذات اولان خدای تعالی
حادث اوزره چونکم قدم تجلی اوره واکا انوار ذاتیه‌سندن برمقدار نور وضع ایلیه
انی درحال دنك وحیران ایلر چونکم اول حادثی کندی وجودندن فانی وزائل
ایلیه کندی نورنه همرنك ایلر وکندی اوصاف واخلاقیله متصبغ وموصوف
ایلر ﴿ مثنوی ﴾ کر بخواهی تو بیابی صد نظیر ✻ لیك من پروا ندارم ای فقیر)
اکر سن استرایسك یوز نظیر بولورسن لیکن ای فقیر بن پروا واحتیاج طوتمزم یعنی
مقدما ذکر ایلدیکمز معانی خصوصنده اکر استرایسك نیجه امثال ونظایر دخی
بولورسن ولیکن امثالی عربیه‌نك تحقیق وبیاننه شروع ایلرم جمله‌دن بری
بو مثاللردر که مجرد صورتك بری برینه مشابهتی اولدیغندن انلرك سر ومعناسنك
دخی بری برینه مماثل ومساوی اولمسی لازم کلمز نته‌کم بو مثللری ایراد ایدوب
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ این الم وحم این حروف ✻ چون عصای موسی آمد در
وقوف ✻ حرفها ماندبدین حرف ازبرون ✻ لیك باشد در صفات این زبون)
قرآن عظیم الشانك بعض سوره‌لرینك اوائلنده واقع اولان بو حروف مقطعه
وحوامیم والم واقف وثابت اولمقلقده حضرت موسی علیه السلامك عصاسی
کبی کلدی اکرچه سائر حروف مکتوبه وملفوظه بو سور قرآنیه‌نك بعضنك

اوائلنده واقع اولان حروف مقطعه‌یه طشره‌دن بکزرولیکن خارجده اولان حروف
مقطعه سور قرآنیه‌نك اوائلنده واقع اولان حروف مقطعه‌نك صفاتنده واسرارنده
زبون ومغلوبلردر زیرا بو حضرت قرآنده واقع اولان حروف مقطعه نیجه معانی
واسراری جامع واولقدر رموز ونکاتی حاوی اولور که عاقللر انك عندنده حیران
وعاقللر انك تعبیر وبیاننده عاجز وناتواندرلر مفسرلر اوائل سوره‌لرده واقع اولان
حروف مقطعه‌یه چوق معنالر ویرمشلردر وخلاصه‌ء کلام وزبده‌ء مرام‌لری بودر که
وهی سر من اسرار الله استأثر الله بعلمه وهی سر القرآن محققیندن بعضی بیوررلر که
هر بر حرف بر وجوده اشارتدر الف ذات حقه اشارتدر که اول جمیع وجود در
ولام عقل فعاله اشارتدر لسان شرعده جبرئیل دیرلر واوسط وجوددر که وجود
اولدن استفاضه ایدوب وجود آخره افاضه ایدر ومیم وجود محمده اشارتدر که
آخر وجوددر ودائره‌ء وجود انکله تمام اولمشدر وجده دخی اهل تفسیر چوق
معانی یازمشلر وچوق اسرار درلرنی سلك تحریره دزمشلر بعض اهل تفسیر هر بر
حرف بر اسمك مفتاحیدر دیرلر یعنی (ح) حکیم وحلیم وحمید وحفیظ اسملرینك
مفتاحیدر و (م) مالك وماجد ومجید ومانع ومعطی اسملرینك مفتاحیدر
وابن عباس بیورمشلر که ان لکل شیء لبابا ولباب القرآن الحوامیم وهی الاسم
الاعظم وقال الشیخ الاکبر فی الفتوحات (بیت) جاء الحوامیم سر الله فی السور ✻
اخفی حقیقته عن رؤیة البشر ✻ و بعضلر حم دیمك حم الامر یعنی قضی الامر
دیمکدر دیمشلر وبعضلر سوره‌لرك اسمیدر دیمشلر حتی روایت اولنور که حضرت
جبرائیل علیه السلام حم سوره‌سنی کتوردکده حضرت فخر عالم صلی الله علیه
وسلم سؤال ایلدیکه یا جبرائیل بم جئت دیدیکه جئتك بسورة پس حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که اقرا جبرائیل علیه السلام حم دیدی حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم باقیسنی بیوردیلر جبرائیل علیه السلام متحیر اولوب
دیدیکه یا رسول الله علمت مالم اعلم حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیوردیلر
نعم یا جبرائیل وهی سر بینی وبین الرحمن ظاهر لفظنده دخی محمد له رحمانك ماینده
(حم) واردر فافهم چونکم اوائل سور قرآنیده اولان حروف مقطعه‌نك بونلره
من حیث المعنی مشابه ومماثل اولمدیغی معلوم ومحقق اولور مثلا بو اوائل سورده
واقعه اولان حروف مقطعه‌نك اسرارنه وقوف وشعور وقتنده سائر حروف مقطعه‌یه
نسبت حضرت موسی علیه السلامك عصاسی کبی کلمشدر اکرچه بحسب
الصورة حضرت موسی علیه السلامك عصاسنه مشابه عصالرك وچوب پاره‌لرینك
نهایتی یوق ایدی لیکن عصای موسی علیه السلامك وجودنده اولان اسرار
وآثار غیریلرك وجودنده یوق ایدی پس خارجده اولان حروف مقطعه دخی بو اوائل

سورده واقع اولان حروف مقطعه بحسب صورة مشابه اولورلر ومماثلت قيلورلر
ولكن اوائل سورده واقع اولان حروف عاليانك اسرار وصفاتنده خارجده اولان
حروفك جميعى سافلات حكمنده در وانلر زبون وناتوان وانلر باجان بونلر
بى جان منزله سنده در ﴿ مثنوى ﴾ هر كه كيرد او عصايى زامتحان * كى بود
چون آن عصا وقت بيان) هر كيمكه اوامتحان جهتدن بر عصا طوتوب بيان وقتنده
اول عصا كبى قيجن اوا ور يعنى فى المثل بركسه بر عصانك ذاتنى تجربه وامتحان ايلمك
جهتدن النه بر عصا السه وانى وقت حاجتده زمينه القا قيلسه حضرت موسى عليه
السلامك عصاسى كبى اولورمى بيان وعيان اولمق وقتنده اول كسه نك عصاسى
فهم ايله بومعلومدر كه اولمز كذلك بر كسه بر نيجه حروف مقطعه تلفظ اتسه و ياخود
كندى يازديغى شيئك اوائلنه تحرير قيلسه انك يازديغى حروف مقطعه حضرت
قرأنك اوائل سورنده واقع اولان حروف مقطعه كبى اولمز ﴿ مثنوى ﴾ عيسوى يست
اين دم نه هر بادودمى * كه برايد از فرح يا از غمى) بودم عيسايه منسوبدر
هر بادو هر دم دكل كه اول بادودم فرحدن ياخود بر غمدن كله يعنى حروف قرأنى كه
نفس رحمانيدر فى المثل دم عيسوى كبى نيجه مرده دللرى احيا ايديجيدر ونيجه بزمرده لره
صفا و يريجيدر بودم سبحانى فرحدن وياخود غمدن ظهوره كلان بادودم كبى
دكلدر زيرا سائر خلقك دهانندن خروج ايلين ريح ونفس حيات ويريجى دكلدر اما
حضرت عيسى عليه السلامك نفس مباركى نيجه مرده لره حيات ويردى كذلك
نفس رحمانى اولان حروف قرأنى دخى نيجه مرده دللره حيات معنوى وصفاى
روحانى ايركوردى پس بونك حروفى غير حروف كبى اولمز ﴿ مثنوى ﴾ اين الم ست
وحم اى پدر * آمدست از حضرت مولى البشر * هر الف لامى چه ميماند بدين *
گر توجان دارى بدين چشمش مبين * گرچه تركيبش حروفست اى همام * مى
بماند هم بتركيب عوام) اى پدر بو الف لام حم حضرت مولى البشردن كلمشدر
هر بر الف لام بوكا نه بكزر اگر سن جان طوترسك انلرى بو ظاهر كوزيله كورمه
اگرچه كلام الهينك تركيبى حروفدر اى همام عوامك تركيبنه دخى بكزر يعنى
اى پدر حضرت قرآنك بعض سوره لرينك اوائلنده واقع اولان بو الم وحم بشرك
مولاسى ومالكنك حضرتندن كلمشدر پس خارجده اولان هر بر الف لام وحروف
وكلام بو الف لام وبو حروف وبو كلامه نه حالله بكزر ونه كيفيتله مشابهت ايلر
اگر سن عقل وجان وعلم وعرفان طوترسك حضرت قرأنك الفاظ وحروفنى بو چشم
ظاهرله كورمه بلكه چشم عقل وجانله كوروانك اسرار وحقايقنى جانك نور
حقايله منور اولان بصر بصيرتى ايركور تاكم انبيا عليهم السلام واولياى كرامك
اسرار ومعناسنى مشاهده ايلدكلرى كبى سن دخى انى مشاهده ايليه سن اى همام اگرچه

بو كلام الهينك تركيبى هم حروفدندر وبحسب اللفظ عوامك كلامنك تركيبنه هم بكزر
زيرا عوامك كلامى هم حروفدن مركبدر وخداى تعالينك كلامى هم حروفدن
مركبدر وليكن اول كلامله بو كلامك ماببننده نيجه سما وارض ماببنى قدر تفاوت
عظيمه واردرنته كم حضرت نبى عليه السلامك جسميله سائر صبى وغبينك جسمنك
ماببننده عظيم تفاوت واردر اگرچه بو جمله سنه جسم ديمكده مساويلردر وجسمانيتنده
وبشريتده بو جمله سى مشتركلردر اما سر ومعنايه نظر اولنديقده اول قنده وبونلر
قنده در ﴿ مثنوى ﴾ هست تركيب محمد لحم و پوست * گرچه در تركيب هر تن
جنس اوست * گوشت دارد پوست دارد استخوان * هيچ اين تركيب را باشد همان
* كاندران تركيب آمد معجزات * كه همه تركيبها گشتند مات) مثلا حضرت محمد
عليه السلامك تركيبى لحم وپوستدر اگرچه تركيبده هر تن انك جنسيدر اول حضرتك
تركيب شريفى دخى كوشت طوتر پوست واستخوان طوتر هيچ بو تركيبه همان اول
اولورمى زيرا اول تركيبده معجزات كلديكه جميع تركيبلر مات ومغلوب اولديلر
سائر تراكيب دخى حضرت قرأنك حروفدن تركيب اولنمسنه مشابه ومماثللردر ليكن
بو ايكى تركيبك ماببننده فرق عظيم واردر مثلا حضرت محمدك جسم شريفى لحم
وپوستدر اگرچه لحم وپوستدن واستخواندن تركيب اولنمقده هر نقدر تن وارايسه
او حضرتك جنسيدر ولهذا (انما انا بشر مثلكم) بيورد بكه جنسيتده وبشريتده
جمله ايله مشتركدر اگرچه كوشت طوتر و پوست واستخوان طوتر واول حضرتك
جسم شريفى بونلردن تركيب اولنمشدر وليكن هيچ انسانك بو تركيبنه اول حضرتك
جسم شريفى تركيبنك خاصيات وآثارى اولورمى بو مقرردر كه اول خاصيات سائر
تركيبلرده اولمز زيرا اول حضرتك تركيبنده بو قدر معجزات باهره وآيات ظاهره ظهوره
كلدى واول حضرتك جسم لطيفندن خروج وصدور قيلديكه دوكلى تركيبلر
اول تركيب شريفك تحت حكمنده مات ومغلوب اولديلر باخصوصكه بو وجوده
انك واسطه سيله كلديلر پس اگرچه ظاهرا بعض اجسام مات ومغلوب اولمديلرسه ده
من حيث المعنى انك ماتى ومغلوبى اولمشلردر ﴿ مثنوى ﴾ همچنين تركيب
حم كتيب * هست پس بالا وديگر ها نشيب * زانكه زين تركيب آيد زندگى * همچو
نفخ صور در درماندگى) كتاب حاميمك تركيبى هم بو نجلين زياده بالا واعلادر وغيريلر
نشيب وسفليدر زيرا كه بو تركيبدن زندهلك كاور نفخ صور كبى درمانده لكده
يعنى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك جسم شريفلرينك تركيب لطيفى
سائر كسه لرك جسمانيه لرندن اشرف واعلى اولديغى كبى كتاب الهينك حاميمك
وسائر حروف عاليانك تراكيب زياده بالا واشرف واعلادر وغير حروف وتراكيب
انلره نسبتله زياده انزل واسفلدر زيراكه بو تركيب حروف قرأنيدن حيات جاودانى

واذواق روحانی کاور مثلا مرده لك وقبور ایچره درمانده لك وقتنده حضرت اسرافیل علیه سلامك صورینك نفخندن قوالب واجساده نه مرتبه حیات کلورسه ونفخ صوردن نتیجه زنده لك بولورسه ارواحه دخی بوتراکیب قرآنیه دن وکلمات ربانیه دن حیات جاودانی وبقای حقانی کاور ﴿ مثنوی ﴾ ازدها کردد شکا فد بحررا ❊ چون عصا حم ازداد خداه ظاهرش ماند بظاهر ها ولیك ❊ قرص نان از قرص مه دور ست نیك) ازدرها اولور بحری شق ایلر عصای موسی کبی حم خدای تعالینك داد وعطا سندن اول حامیك وسائر حروف مقطعه نك وحروف مرکبه نك ظاهری غیر حروفك وتراکیبك ظاهرنه بکزر ولیکن قرص نان قرص مهدن زیاده دور وبعیدر یعنی حم سوره لری وحضرت قرآنك انلردن غیری اولان حروف وکلمات وایاتی خدای تعالی حضرتلرینك ویردیکی عطادن عصای موسی کبی ازدرها اولورلر وبحر کفر ومعصیتی شق قیلورلر وتابع حضرت نبی صلی الله علیه وسلم اولان مؤمنلره یوللر آچوب انلری نفس وهوا فرعوننك شرندن خلاص ایدرلر وبحر کفر ومعصیتدن کچوب ساحل امن وامانه واصل قیلورلر نته کم حضرت موسی علیه السلامك عصاسی ازدرها اولدی وبحر قلزمی شق ایلیوب بنی اسرائیله یوللر پیدا قیلدی وانلری فرعونك وتوابعنك شرلرندن منجی اولدی اکرچه حضرت قرآنك حروف وکلماتنك ظاهری سائر حروف وکلماتك ظاهرلرینه بکزر نان پاره نك قرصی ماهك قرصنه دخی ظاهر ابکزر ولیکن قرص ناندن قرص ماه زیاده بعیددر عاقل اولان بیلورکه قرص نانك مرتبه سی قنده وقرص ماهك مرتبه سی قنده پس حضرت قرآنك حروف وکلماتیله سائر حروف وکلماتی بوکا کوره قیاس ایله که مجرد ظاهرلری برلرینه مشابهتلری اولمغله معناوریه وخاصیه دخی بری برلرینه مشابهتلری اولمق لازم کلمز پس ینه صدده رجوع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کریه او خنده او نطق او ❊ نیست ازوی هست محض صنع هو ❊ چونکه ظاهرها کرفتند احمقان ❊ وان دقایق شد از یشان بس نهان ❊ لاجرم محجوب کشته ازغرض ❊ که دقیقه فوت شد در معترض) لاجرم ای مرید انك کریه سی انك خنده سی انك نطقی اندن دکلدر محضا صنع هویت الهیه دندر چونکم احمقلر ظاهرلری طوتدیلر واول دقیقه لر انلردن زیاده نهان اولدی لاجرم غرض ومقصوددن انلر محجوب ومحروم اولدیلر زیرا دقیقه محل اعتراضده فوت اولدی محصل کلام ونتیجه مرام اولدرکه اول شیخ کاملك کریه سی وخنده سی ونطق وبونلردن ماعدا اولان سائر احوالی دخی انك وجود مجازیسندن دکلدر بلکه محضا صنع الهیسدن وارادت وقدرتندن الث وکندیلکندن بیخود اولمش وحضرت حق ای کندینك دست ارادت وقدرتندن الث قلمشدر روحانی وجسمانی اندن هرنه کونه حالت ظهور ایلرسه محضا صنع الهی

وارادت ربانیله ظهور ایلر شیخ کاملك اول فعلده اصلا اختیاری ومدخلی یوقدر اما چونکم اهل ظاهر احمقلری ظاهرلری طوتدیلر وهمان صورته نظر ایتدیلر اول معنوی اولان دقیقه لر اول ظاهربین اولان احمقلردن زیاده مخفی وپوشیده اولدی لاجرم غرض وفائده دن محجوب ومحروم اولدیلر زیراکه اعتراض ایتمکلك وقتنده دقیقه فوت اولدی یعنی برناقص العقل وقلیل المعرفه کسه برکامل العقل وکثیر المعرفه اولان محققه برخصوصده اعتراض ایلسه لر وانك غرضندن ومقصودندن محجوب ومستور اولسه لر دقیقه فوت اولمق مقرر اولور چونکم دقیقه فوت اوله ناقص العقل اولان کسه بلادقیقه اول محققك ایشلدیکی کاری اشلمکه جرأت وجسارت قیله انك هلاك اولمسی وخائب وخاسر قالمسی مقرر اولور نته کم بو قصه دن اکر کوش هوشله دکلرسك وبصر بصیرتله نظر ایلرسك سکا حقیقت عیانه کلور ونتیجه معلومك اولور

﴿ داستان آن کنیزك که باخر خاتون خود شهوت می راند ﴾

بو مرخ شریف اول کنیزکك حکایه وداستانیدرکه کندی خاتوننك خریله شهوت سوردی یعنی نفسنك مشتهاسنی اول خر واسطه سیله اداو قضا ایلردی ❊ واو را شهوت راندن باادمی آموخته بود ❊ واول خره کنیزك ادمی به شهوت سورمکلکی او کرتمش وجماع ایتمکلکی تعلیم اتمش ایدی ❊ چنانکه بزر ابرچراغیابه بازی آموزند وچنانکه خرس را رقص اموزند ❊ انجلین که کچی به چراغك پایه سی اوزره اویون او کره درلر دخی انجلین که آیو یه رقص او کره درلر ❊ وکدویی برقضیب خرمی کرد تا از اندازه نکذرد ❊ اول کنیزك برقبغی خرك آلتنه ایلدی تاکم خرك آلت جماعی کندی فرجنه داخل اولدقده اندازه دن کچمیه قضیب بوداق معناسنه در بونده کیر خرمراد اولور ❊ خاتون بران وقوف یافت ولیکن دقیقهٔ کد وراندید ❊ خاتون کنیزه کك بو حالنه وقوف وشعور بولدیسه وایکن کدو دقیقه سنی کورمدی یعنی کنیزه کك عملنده بر دقیقه وار ایدی اول دقیقه سببیله کنیزك کندیسنی ضرر وهلاکدن صیانت وحمایت ایلردی خاتون کنیزکك بو عملنی کوردی ولیکن دقیقه سن کورهمیوب آندن غافل اولدی ﴿ کنیزك را ببهانهٔ براه کرد جایی دور وباخرجمع شد بی کدو وهلاك شد بفضیحت ﴾ اول خاتون کنیزکی بربهانه ایله براوزاق یره یوله ایلدی وخر ایله قبقسز جمع اولدی وفضاحت ورسوایلق ایله هلاك اولدی انکچونکه دقیقه دن بی خبر اولدی ودقیقه دن مراد نه ایدیکی وبو هزل کونه اولان قصه دن نه حصه حاصل اوله جغی عن قریب معلومك اولور ﴿ کنیزك بیکاه زباآمد ونوحه کرد که ای جانم وای چشم روشنم کیر دیدی کدو ندیدی ذکر دیدی وآن دکر ندیدی ﴾ کنیزك بی وقت خانه یه کلدی وخاتوننی بویله هلاك اولمش کوردی نوحه ایلدی بویله دیوکه ای بنم جانم وای چشم وروشنم کیر خری کوردك اما کدو دقیقه سنی

کورمدك خرك ذکرنی کوردك واول دیکر صنعتی کورمدك پس صنعتی اهلندن کورمکه عار ایلدك عاقبت هلاك اولوب ناقص قالدك ﴾ کل ناقص ملعون یعنی کل نظر وفهم ناقص ملعون ﴿ حدیث شریفنده بویله وارد اولدیکه هر ناقص ملعوندر پس کل لفظی عقل ونظرده واعضا وجارحه ده ناقص اولان کسه‌لرك جمله‌سنی محیط اولور چونکم کل ناقص دیمکله هر ناقص اکر صوری واکر معنوی بونك تحت حکمنده داخل اولدیسه بو ذکر اولنان کل ناقصدن مراد عقلده وفهم ونظرده ناقص اولدیغنی بزه بیان ایلمکدن اوتری بو حدیث شریفی بو کونه تفسیر ایدوب بیوردیلر که یعنی هر فهم ناقص ونظر ناقص ملعوندر ﴾ واکر نه ناقصان چشم ظاهر مرحومند ملعون نه‌اند برخوان (لیس علی الاعمی حرج) نفی خرج کرد ونفی لعنت ونفی عتاب وغضب ﴿ واکر مراد بویله دکل ایسه چشم ظاهری ناقص اولانلر مرحوملردر ملعون دکللردر (لیس علی الاعمی حرج) آیت کریمه‌سنی اوقو که بو آیت قرآن عظیمده برقاچ محلده واقع اولمشدر جمله‌دن بری سوره فتحده بیورر اعمایه حرج یوقدر وخسته‌یه دخی حرج یوقدر واعرجه دخی حرج وزحمت یوقدر بونلر غزاده وتکالیف شرعیه‌نك بعضنده معذورلردر الله تبارك وتعالی بونلردن حرجی ولعنتی وعتاب وغضبی نفی ایلدی یعنی بونلره درست اندام اولان کسه‌لر اوزره واجب اولان اعمالی سز نیچون ترك ایدرسکز دیو عتاب ایلدی واول واجباتی ترك ایلدکلرندن اوتری بونلره غضب قیلمدی و بونلرك جسملرنده نقصان اولدیغیچون بونلری ملعون ایلمدی بلکه مرحوم ایلدی و بونلره سز بو جسمکزده اولان نقصانی نیچون درست ایلمزسکز وکامل قیلمزسکز دیو تکلیف وتوبیخ ایلمدی زیرا بونلرده تکمیل اعضا ایلمکه استطاعت یوقدر اما عقل وفهمی تکمیل ایلمکه وجهل ونقصان فهمدن کشی کندوبی خلاص ایدوب عقلنی وفهمنی ودیننی وعلمنی کامل قیلمغه مأمور ومکلف اولمشدر واستعداد وقابلیت دخی واردر چون بر کمسه کندی قابلیتنی عبث یره ضایع قیلسه وتکمیل عقل وفهمه سعی ایلمسه عقلده وفهمده ناقص قالور وهر عقل وفهمی ناقص اولان الله تعالینك قربندن واشنالکندن ومعرفتندن ملعون ومبعود اولور ﴾ مثنوی ﴿ یك کنیزك یك خری برخود فکند * از وفور شهوت وحرص و کزند) بر کنیزك برخری کندی اوزرینه براقدی شهوتنك وفرتندن وحرصندن ورنجندن کزند بونده مرض معناسنه اولور کان وفور شهوات اکا مرض وخوی اولمش اولور یعنی برجاریه برخری کندیسنه جماع قیلمقدن اوتری اوزرینه براقدی شهوات نفسانیه‌سنك وفرت وکثرتندن اوتری وجماعه حریص اولدیغندن اوتری وشهوت نفسانیه اکا مرض وخوی اولدیغندن اوتری ﴾ مثنوی ﴿ آن خرزرا بکان خوکرده بود * خر جماع آدمی پی برده

بود) اول اركك اشكی که جماعه خوی ایلمشیدی خر دخی آدمینك جماعنه اوز ایلتمش وعادت ایتمش ایدی کان کاف عجمی ایله جماع معناسنه‌در ﴾ مثنوی ﴿ یك کدوبی بود حیلت سازه را * در نرش کردی پی اندازه را) اول حیلت ساز اولان جاریه‌نك برقباغی وار ایدی حین جماعده اندازه ایچون اول قباغی خرك کیرنه ایلردی نر بونده ذکر معناسنه اولور اکرچه لغتده اركك معناسنه‌در آنك اركکنه ایلردی دیمك آنك ذکرنه اول قباغی وضع ایلردی دیمکدن کنایه اولور ﴾ مثنوی ﴿ در ذکر کردی کدورا آن عجوز * تا رود نیمی ذکر وقت سبوز) اول عجوز قباغی خرك ذکرنه ایلردی تاکم صوقماق ودخول قلمق وقتی ذکرك نیمی کیده سبوز سینك ضمه‌سیله بونده دخول معناسنه‌در ﴾ مثنوی ﴿ کر همه کیر خراند روی رود * آن رحم وان رودها ویران شود) اکر خرك کیری بالکلیه‌سی اکا کیده یعنی بالتمام اول عجوزه‌نك فرجنه اکر دخول ایده اول رحم واول بغرسقلر ویران اولور وکندینك هلاکنه سبب اولور ﴾ مثنوی ﴿ خر همی شد لاغر وخاتون او * مانده عاجز کرچه شد این خرچو مو) کثرت جماعدن خر لاغر وضعیف اولدی و کنیزككك خاتونی آنك سببنی بیلمکده عاجز قالدی بویله دیوکه بو خر ندن قیل کبی اولدی وموی کبی نحیف اولوب اینجلدی خاتونی عوام تحریف ایدوب قادن دیدکلریدر ﴾ مثنوی ﴿ نعلبندانرا نمود آن خرکه چیست * علت او که نتیجه‌اش لاغریست) نعلبندلره کوستردی اول خری که ندر آنك علتی که آنك نتیجه‌سی لاغرلقدر یعنی اول خری نعلبندلره کوستردی بویله دیوکه اول خرك علت ومرضی ندرکه آنك نتیجه‌سی بویله نحیف وضعیف اولمقلقدر ﴾ مثنوی ﴿ هیچ علت اندر وظاهر نشد * هیچ کس از سر او مخبر نشد) اول خرده هیچ علت ومرض ظاهر اولمدی هیچ کمسه آنك سرندن مخبر اولمدی ﴾ مثنوی ﴿ در تفحص اندر افتاد او بجد * شد تفحص را دمادم مستعد) اول خاتون جدله تفحصه دوشدی دمبدم تفحص ایلمکه مستعد اولدی یعنی جد وسعیله تفحص قیلدی وحقیقت حالی بیلمکه دمبدم مستعد اولدی ﴾ مثنوی ﴿ جدرا باید که جان بنده بود * زانکه جدجو بنده یابنده بود) کرکدر که جد وسعیه جان بنده اوله زیرا که جدایله طلب ایدیجی بولیجی اولور نتکیم حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (من طلب وجد وجد) بیوردی ودخی (ومن قرع الباب ولج ولج) دیمکله بو معنایه اشارت قیلدی ﴾ مثنوی ﴿ چون تفحص کرد از حال اشك * دید خفته زیر خران نرکسك) چونکه اول خاتون اشکك حالندن تفحص ایلدی واول نرکس جکی خرك التنده یاتمش کوردی نرکسك نرکسك تصغیریدر نرکس اول کنیزككك اسمی دخی اولمق محتملدر ﴾ مثنوی ﴿ از شکاف در بدیدان حال را * پس عجب آمد ازو آن زال را) خاتون

اول حالی قپونك بارغندن كوردی اول زاله اندن زیاده عجب كلدی ﴿مثنوی﴾
خر كنیزك را چنان كاید بجان * كه برسم وعقل مردان بازنان) خر اول جاریه یه
انجلین جماع ایلر جانله كه رسم وعقله مردلر زنلره جماع ایلر كاید كاف فارسی ایله
كان لفظندن جماع ایلر معناسنه در یعنی اول خاتون اول خری كوردی كه كنیزكه
جماع ایلر تکیم ارلر عقلیله عورتلره رسم معهود اوزره جماع ایلر ﴿مثنوی﴾ در حسد
شد كفت چون این ممكنست * پس من اولیترکه خرملك منست) خاتون كنیزكك
چونکم حالنی كوردی اكا حسدده اولدی كندیسنه دیدی چونکم بوحال ممكندر پس
بو عمله بن اولی یم زیرا خر بنم ملكمدر وكندیسنه دیدیكه ﴿مثنوی﴾ خر مهذب
كشته وآموخته * خوان نهادست وچراغ افروخته) خر مهذب اولمش و بوكاری
ازلدن اوكرنمش مثلا خوان ونعمت قونمش وچراغ یاقمش وشعله لنمش ایدی
﴿مثنوی﴾ كرد نادیده ودرخانه بكوفت * كای كنیزك چند خواهی خانه
روفت) خاتون اول كاری كوردی ونادیده ایلدی یعنی تعامی قیلدی خانه نك
قپوسنی قاقدی بویله دیوكه ای كنیزك بوخانه یی نیجه بر سپورمك استرسن
﴿مثنوی﴾ ازپی روپوش می كفت این سخن * كای كنیزك آمدم درباز كن)
خاتون بوسوزی جاریه یه آنك حالنه وقوف وشعورنی ستر ایلمكدن اوتری دیدی تاكه
كنیزك اول خاتونك اول كاره واقف اولدیغنی بیلمیه ودیدیكه ای كنیزك بن كلدم
قپویی آچ ﴿مثنوی﴾ كرد خاموش وكنیز كرا نكفت * رازرا از بهر طمع
خود نهفت) خاتون خاموش اولدی واول رازی كنیزكه دیمدی كندینك
طمعندن اوتری رازی كزلدی واول كاری وكندینك بیلدیكی اسراری جاریه دن
ستر ایلدی ﴿مثنوی﴾ پس كنیزك جمله آلات فساد * كرد پنهان پیش شد
دررا كشاد) پس كنیزك جمله آلات فسادی یعنی خرله جماع ایلمكدن اوتری پیدا
ایلدیكی كدوبی وآنك بعض لوازمنی پنهان ایلدی وایلری كندی قپویی آچدی
﴿مثنوی﴾ روترش كردو دودیده پرزنم * لب فروماليد یعنی صایمم) اول جاریه
كندی قباحتنی ستر ایتمك ایچون یوزنی اكشی ایتدی وایكی كوزنی یاشدن پر ایتدی
ودوداقلرینی بری برینه سوردی یعنی بن صایمم دیمكی ایهام ایلمكدن اوتری و كندینك
فعل شنیعنی ستر ایلمكدن اوتری عبوس الوجه اولوب وكوزلرینی كریان قیلوب
ولبلرینی بری برینه سوردی صایمم دیمكی ایهام ایلدی بوراده تنبیه بودركه اكثر اهل
فساد برقباحتی اشلدكدنصكره ناس بزم احوالمزه مطلع اولمسون دیو یوزلرینی
غمناك وكوزلرینی نمناك ایدوب واغزلرینی صایم اولملغه بعض اشارت قیلوب كان
حرامدن پرهیز كارز دیمكی موهم ونیكو كردارز دیمكی معلم بعض سوزلر و بعض
فعللر اظهار ایدرلر وبومكر وزرقله كندیلرینك قباحتنی حاللرینه واقف اولان

بعض عارفلردن دخی ستر ایتمكه قصد ایلرمیرلك دخی اكثری تعامی وتجاهل ایدوب
بونلردن اغماض عین ایدرلر ﴿مثنوی﴾ در كف اوزرمه جاروبی كه من *
خانه را میروفتم بهر وطن) الحاصل اول جاریه نك النده بر ذكر مقداری جاروب
بویله دیوكه بن شمدی پاك ایتمكدن وحیوان یاتمقدن اوتری خانه یی سپوردرم وطن
دوه یاتاجق یره دیرلر بونده مطلق حیوان یاتاجق یر مراد اولور نرمه شول جاروبه
دیرلر كه بوقار یسی اشنوب كتمش همان ذكر مقداری دسته سی قالمش اوله ﴿مثنوی﴾
چونكه باجاروب دررا واكشاد * كفت خاتون زیراب كای اوستاد) چونكم جاروبله
قپویی آچدی خاتون دوداغی التندن كندیسنه دیدیكه ای استادم ﴿مثنوی﴾
روترش كردی وجاروبی بكف * چیست آن خر بركسسته ازعلف) یوزیكی اكشی
ایلدك والكه برجاروب الدك اول علفدن بركسسته اولان خرندر یعنی صمان یمكدن
منقطع اولان خره سبب ندر بوخود سنك قباحتكه دلیل اولور دیدی ﴿مثنوی﴾
نیم كاره وخشمكین جنبان دكر * زانتظار تودو چشمش سوی در) هنوز نیم كاره
وخشمكین ذكری حركت ایدیجی سنك انتظار كده آنك ایكی كوزی قپو جانبنه در یعنی
جاریه كندینك فعل شنیعنی بعض اعمالله ستر ایلدیكنده خاتون دخی كندیسنه اول جاریه یه
خطابا درونده دیدی ای ملعونه طوتالكه بن سنك یوزیكه اورمیوب تعامی وتجاهل
ایلدم سن نه حاله بنی ایناندی صانورسنكه بوجانبده سنك فعل شنیع ایلدیككه
برنیجه شاهد واردر جمله دن بری اولا اول خر علف یمكدن منقطع اولوب
ایكی كوزلرینی سكا حواله ایلین خرندر ثانیا هنوز دخی مصلحتی تمام كورمش واكا
جماعدن قناعت كلمش وخشمناك وتند اولمش وذكری حركت ایدیجی اولمش وسكا
منتظر اولدیغندن آنك ایكی كوزلری قپو جانبنده قالمشدر پس سنك قباحتكه بوقدر
دلائل وشواهد وارایكن سن كندیكی مستورهلردن كوسترمك نیجه ممكن اولور سنك
قباحتكه بوقدر دلائل وارایكن عاقل اولان سكا نوجهله حسن ظن قیلور دیدی
الحاصل بوشول كسه لرك حسب حالی اولوركه كندی برقباحتی ایشلیه وعارفلردن
بری اكا واقف اولدقده درحال بعض اعمال مزوره ایله كندینی ستر ایلیوب اكا
صالوسلنه واظهار صلاح قیله مع هذا آنك قباحتنه نیجه دلائل وشواهد اوله
﴿مثنوی﴾ زیرلب كفت این نهان كرد ازكنیز * داشتش آندم چو بی جرمان
عزیز) اول خاتون بوسوزی لبی التندن سویلدی وكنیزكدن بونی نهان ایلدی
اول خاتون انی اولدمده بی جرملر وبی كناهلر كبی عزیز طوتدی ﴿مثنوی﴾
بعدازان كفتش كه چادرنه بسر * روفلان خانه زمن پیغام بر) اول حالتدنصكره
خاتون اكا دیدی ای كنیزك چادری باشكه قویوری فلان خانه یه وآنك صاحبنه
پیغام وسلام ایلت ﴿مثنوی﴾ این چنین كو وان چنان كن وان چنان * مختصر

کردم من افسانهٔ زنان) واول جاریه‌یه دیدی وار بونجلین سویله وانجلین ایله
ودخی انجلین ایشله الحاصل بن زنلرك افسانه‌سنی مختصر ایلدم زیرا زنلو برجزئی
شئی اکثار ایدوب فلان ایله فلان ایله دیو تطویل کلام ایدرلر ﴿مثنوی﴾ آنجه
مقصودست مغز او بگیر * چون براهش گردان زال ستیر) اول نسنه که زنلرك
قصه سندن مقصود وحصه درسن آنك مغزنی طوت چونکم اول جاریه‌یی بوله
ایلدی اول مستوره اولان زال یعنی اسندیکی یره کوندردی ﴿مثنوی﴾ بود
ازمستیٔ شهوت شادمان * درفرو بست وهمی گفت آن زمان) اول خاتون شهوتك
مستلکی سببندن شادمان ایدی قپویی باغلدی واول زمان کمال حظندن دیدی
﴿مثنوی﴾ یافتم خلوت زنم ازشکر بانك * رسته ام ازچاردانك وازدودانك)
خانه‌یی خلوت بولدم شکردن بانك اورورم زیرا درت دانکدن وایکی دانکدن قورتلشم
یعنی خاتون کندیسنه بویله دیدیکه بکامزاحم اولان غیرك زحمتندن خلوت بولدم
بو دخی برذوق وراحتدر شکر ایلمکدن صدا اوره‌یم زیرا بومردلرك ایکی دنك قدر
ودرت دنك قدر جماعلرندن قورتلشم چاردانك قوندن ودودانك ضعف وقلتندن
کنایتدر اولور کان دیرلر بن دیرم که بن بومردلرك جماع وقناعتك کثیرندن وقلیلندن
قورتلدم که انلرك نه چاردانك اولان جماعنده ونه دودانك اولان جماعنده کفایت
واردر خرك التی وجماعی انلرك قلیل وکثیر اولان جماعلرندن کافیدر دیدی
﴿مثنوی﴾ ازطرب گشته بزآن زن هزار * درشرار شهوت خر بی قرار * چه
بزان کان شهوت اورا برگرفت * برگرفتن کیج را نبود شگفت) ذوق وطربدن
اول عورتك کچیسی بیك اولمش خرك شهوتی آتشنده بی قرار اولدی نه بزلر که اول
شهوت اول خاتونی بزطوتدی احمق بچی طوتمق عجب اولمز بیت ثانینك مصرع
اولده بزان بزك جمعی اولمق اوزره شرح اولنمدی کان که آندن مرکب اولمق اوزره
معنی ویرلدی اما کان کاف فارسیله جماع معناسنه اوله وبز مفرد اولوب ان کانه
اشارت اولوب کانه دخی شهوته مضاف اولمق تقدیرنده اولورسه معنی جائز اولور
وبوتقدیر اوزره معنی بویله دیمك اولور که چونکم زن اول حادثه‌یی کوردی طرب
وشوقندن آنك کچیسی بیك اولدی کچیسی بیك اولدی دیمك ضرب مثلدر وکمالیله
کفایت وقناعتدن کنایتدر یعنی اول خاتونه برمرتبه ذوق وطرب حاصل اولدیکه
کویا بیك دانه بچی‌یه واصل اولدی وکندینك شهوتی آتشنده بی صبر وبی قرار اولدی
حقیقت حاله نظر اولنسه کچیلر ندر اول شهوت اول خاتونی بچی کبی طوتدی
وتصرف ایتدی احمق ونادانی بچی طوتمق یعنی حقیر وخور اتخاذ ایتمك عجب دکل
بومعنی دخی جائزدر کیج اولان احمقلره بچی طوتمق وانی تصرف ایتمك عجب دکلدر
نتکیم بعض اهل شهوت کچیلری تصرف ایدرلر ایمش کذلك اول شهوت دخی اول

خاتونی بچی کبی تصرف ایتدی ﴿مثنوی﴾ میل شهوت کر کند دل را وکور *
تانماید خرچو یوسف ناره نور * ای بسا سرمست نار ونارجو * خویشتن را نور
مطلق داند او) شهوته میل ایلمك قلبی کور وصاغر ایلر تاکم خر اکا یوسف کبی وناد
نور کبی کورینور اوچوق کسه نارك سرمستی وناری طلب ایدیجیدر حال بوکه
اوکندیسنی نور مطلق ومقبول حق بیلور یعنی شهوته میل ایلمکلك انسانی برمرتبه‌یه
ایرکورر که کوزی کندویه نافع اولان شیلری کورمکدن کور وکوشی نفسنه خیر
اولان کلاملری ایشتمکدن صاغر ایلر ولهذا قال علیه السلام (حبك الشئ یعمی
ویصم) حتی برمرتبه کور وکر اولور که خرمشابه سنده اولان کسه‌لر اکا یوسف کبی
جمیل وخوب کورینور وحقیقتده نار غضب اولان اکا نور کبی محبوب کورینور
وپروانه کبی اول ناری نور صانوب کندیسنی اکا اورر ووجودنی احراق قیلور ای
چوق کسه واردر که آتشك سرمستی اولمش وآتشی طلب قیلمشدر حال بوکه کندیسنی
اول کمسه نور مطلق بیلور وطالب حق زعم قیلور خبری یوقکه نار شهوتك سرمستی
اولمش وکندیسنی حقیقت کاری کورمکدن کور وکر قیلمشدر ﴿مثنوی﴾ جز مگر
بندهٔ خدایا جذب حق * باره‌ش آرد بگرداند ورق * تابداند کان خیال ناریه *
درطریقت نیست الا عاریه) اول کمسه‌یه چاره یوقدر مگر حق تعالینك بنده‌سی
یاخود خلقك جذبه‌سی انی بوله کتوره ورق دوندوره تا اول کمسه بیلور که اول
ناریه اولان خیال طریقتده دکلدر الا عاریه‌در یعنی اول سرمست نار اولان وکندویی
نور مطلق زعم قیلان کمسه‌یه چاره وعلاج یوقدر مگر که خدای تعالینك برخاص
بنده‌سی ویاخود حق تعالینك جذبه‌سی اول سرمست ناری بوله کتوره وآنك ورق
وجودنی دوندوروب تبدیل ایلیه وحقیقت بیلنلرمرتبه‌سنه یتوره حتی اول سرمست
نار اولان کسه اول حینده بیلور که اول ناره منسوب اولان خیال واول محبت ایلدیکی
جمال طریقتده دکلدر الا عاریتدر اول خیال ناریه‌یی وجمال عاریه‌یی سرمست
اولان نادان خیال نور وجمال حقیقی ظن ایلیوب اکا مبتلا اولمش ایدی چونکم بندهٔ
خدا وجذبهٔ حق آنك بصر بصیرتنی کشاده ایلیه اول زمانده اکا مکشوف وعیان
اولور که اول خیال ناریه واول جمال عاریه ایمش ﴿مثنوی﴾ زشتها را خوب
بنماید شره * نیست چون شهوت بتر زافات ره * صد هزاران نام خوش را
کردننگ * صد هزاران زیرکارا کرد دنگ) شره خوی زشتلری خوب کوستر
بولك افتلرندن شهوت کبی بدتر یوقدر شهوت نفسانیه نیجه یوز بیك خوش نامی
ننك وعیب ایلدی نیجه یوز بیك زیرکلری دنك وحیران ایلدی شره حرصه دیرلر
انسانك نفسندن اولان حرص وشره حد ذاتنده خبیث وقبیح اولان عملری خوب
وملیح کوستر اگر جمیع افات طریقك حقیقتنه نظر اولنسه طریق الهینك آفتلرینك

جله سندن شهوت نفسانیه کبی بر آفت دخی یوقدر زیرا اول شهوت نفسانیه وشره
جسمانیه نیجه یوز بیك نهنك نامارى عیب وعار ایلدی ونیجه بیك زیرك ودانا
اولنلری حیران ونادان ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ چون خر را یوسف مصری نمود *
یوسفی را چون نمایدان جهود * بر تو سرکین را فسونش شهد کرد * شهدرا
خود چون کند وقت نبرد) شهوت چونکم بر خری یوسف مصری کوستره پس
قیاس ایله که اول جهود بر یوسفی نیجه کوستر اول شهوتك فسونی سرکینی سکا
شهد ایلدی جنك ونبرد وقتی عسلی خودنه ایلر کور یعنی شهوت نفسانیه فی الحقیقه
خر مثابه سنده اولان بر زشت وقبیحی حوری کبی و یوسف مصری کبی لطیف وجمیل
کوستر اول جهود مثابه سنده اولان شهوت حقیقتده یوسف کبی جمیل وملیح اولانی
سکا نیجه کوسترمك لازم کاور بوندن قیاس ایله سنك اوزریکه اول شهوتك حیله
وافسونی نجاست مثابه سنده اولان مردارلری شهد کبی لذیذ وشیرین ایلدی عقله
جنك ومنازعه ایلمك وقتنده شهد وشکر کبی اولان اطیفلری سکا نه ایلمك کرکدر
بوندن قیاس ایله چونکم شهوت نفسانیه نك حرصنی بیان ایلدکدن صکره اول
شهوتك ندن حاصل اولدیغنی ونه واسطه ایله ظهوره کلدیکنی بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ شهوت از خوردن بود کم کن زخور * یانکاحی کن
کریز از شور وشر * چون بخوردی می کشد سوی حرم * دخل را خرجی باید
لاجرم) شهوت یمکدن وایچمکدن حاصل اولور اکل وشربدن اکسك ایله یاخود
بر نکاح ایله شور وشردن قاچ چونکم بسیار طعام یمك حرام جانبنه چکر لاجرم دخله
بر خرج لازمدر حاصل کلام شهوت نفسانیه اکل وشربدن حاصل اولور یا اکل
وشربی ناقص ایله وصوم وریاضته مشغول اول ویاخود بر نکاح ایلیوب شور وشر
نفسانیه دن فرار قیل نتکیم حدیث شریفده بیورمشلردر قال علیه السلام (یامعشر
الشباب من استطاع منکم الباءة فلیتزوج فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن
لم یستطع فعلیه بالصوم فانه له وجاء) چونکم یوب ایچه سن باخصوصکه مجرد
اوله سن سنی حرام جانبنه چکر البته دخله بر خرج کرکدر اکر دخل اولان شهوتی
محلنه خرج ایلمز سك سنی نامحل اولان حرام جانبنه میل ایندیروب فاعل آثام ایلر
﴿ مثنوی ﴾ پس نکاح آمد چو لاحول ولا * تاکه دیوت نفکند اندر بلا * چون
حریص خوردنی زن خواه زود * ورنه آمد کربه ودنبه ربود) پس نکاح لاحول
ولاقوت کبی کلدی تاکم شیطان سنی بلایه براقمیه چونکم اکل وشربه حریص سن
تیز زن استه والا کربه کلدی ودنبه یی قابدی یعنی چونکم اکول وشروب اوله سن
شهوت نفسانیه قوی اولور وشیطان کبی سنی حرامه حریص ومایل قیلور پس
نکاحله زن الق معنا (لاحول ولاقوة الا بالله العلی العظیم) کبی اولدی وحدیث

شریفله ثابت اولمشدر که کلمهٔ حوقله شیطانی طرد ایدیجی وآنك شر وفسادنی ازله
قیلیجیدر پس دیو شهوتك حوقله سی نکاح کلدی تزوج ایله تاکم شهوت دیوسنی
زنا ولواطه بلاسنه دوشورمیه ودین وایمانی اول ورطه لرده ضایع ایدوب طریق
مستقیمدن سنی شاشرمیه حاصل کلام چونکم یمکه وایچمکه حریص اوله سن اکر سکا
دین وایمان کرکسه فوری بر خاتون استه وتأهل ایله والا هم یوب ایچه سن وهم
تأهل و یاتسری ایتمیوب خوش کچه سن شیطان کربه سی کاور سنك صلاحیتك
دنبه سنی ربوده قیلاور کربه دن مراد شیطان اولور ودنبه دن مراد دیانت وصلاحیت
اولور ورنه امد کربه ودنبه ربود دیمکلری اکول وشروب اولوب اولنمین کمسه لرك
شیطان کلوب صلاحیت ودیانتنی قاپمسندن کنایت اولور حد ذاتنده شول کمسه لرکه
یمکدن وایچمکدن وتن پرور اولوب خوش کچمکدن پرهیزکار اولمیه لر وتأهل وتسری
دخی قیلمیه لر انلرك شیطان صلاحیتلرنی ودیانتلرنی ضایع ایلمك مقرردر (بیت) فلا ترم
بالمعاصی کسر شهوتها * ان الطعام یقوی شهوة النهم ﴿ مثنوی ﴾ بارسنکی بر خری که
می جهد * زود بر نه پیش از ان کو بر نهد * مثل آتش راعی دانی تو برد * کرد آتش
باچنین دانش مکرد) بر خر که صحرا رالك اوزرینه طاش یوکنی فوری قواندن اولکه
اول خر یوکی اشغه قورسن آتشك فعلنی بیلمزسن آندن صاول وایراق اول آتشك
اطرافنه یونك کبی بر عقل ایله طولنمه بارسنکی بونده اغر یوك معناسنه اولور بردبالك
قتحیله امردر صاول وایراق اول معناسنه بر لفظ عربی اولوب صوغوق معناسنه
اولمق دخی جائزدر زیرا معنی سن بارد آتشك فعلنی بیلمزسن دیمك اولور وخلاصهٔ
کلام ومحصول مرام بویله دیمك اولور که نفس امارهٔ بالسوء توقان شهوات حالنده
شول بر سرکش خره بکزر که صحرا یوب قالقر کرکدر که اول سنی قومزدن
ودوشورمزدن اول علی الفور آنك اوزرینه طاعات وعبادات یوکلرندن بر اغر یوك
قویاسن وانی طاعات وریاضات یوکنك التنده زبون ومغلوب ایلیه سن شهوات
نفسانیه ومحبوبات جسمانیه فی المثل بر آتش سوزان کبیدر سن آنك فعلنی وباقعنی
ودین وایمانك بناسنی خراب ایدوب یقمسنی نه جهتدن بیلمزسن همان آندن صاول
وبعید اول یونك کبی عقل ضعیفله آتش شهوتك اطرافنه طولنمه که البته آنك شانی
صاحب تقوانی یاقمق ودین وطاعت بناسنی خراب ایدوب یقمقدر ﴿ مثنوی ﴾
علم دیك وآتش ار نبود ترا * از شرر نه دیك ماند نه ابا * آب حاضر باید وفرهنك نیز *
تا پزدان دیك سالم درازیز * چون ندانی دانش آهنکری * ریش وموسوزد
چو انجا بکذری) اکر سکا آتشك علمی وچولمك علمی اولمیه شرردن نه چولمك
قالور نه شوربا قالور بلکه آب حاضر کرك وفرهنك دخی حاضر کرك تاکم قیناتمقده
اول دیك طعامی سالم پشوره مثلا چونکم اهنکرلك علمی بیلمیه سن ریش وموینك نار

چونکم اورایه اوغرایه سن ابا شوربایه دیرلر فرهنك هرزه دیرلر از رقینا مغه دیرلر
بو ابیات شریفه لر مثال و کنایات قبیلندندر آتشدن مراد شریفلری شهوت
ودیکدن مراد بو وجود جسمانیه وابادن مراد درونده اولان ایمان واسلام وصلاح
وطاعات وآبدن مرادلری حیات قلبی و صفای روحانی اولورو تقدیر کلام وتعبیر
مرام بویله دیمك اولور که ای شهوت نفسانیه یه قریب و مقتضای جسمانیه یه
مائل اولان کمسه اولا سکا لازم اولان اولدر که نارشهوتك مضرتی نه جهتدن
ومنفعتی نه جهتدندر بیله سن وانی اعند الله تصرف قیلمغه قادر اوله سن و بعده وجودك
چولمکنك دخی مقتضیاتنی ولوازمنی بیله سن وآتش شهوتدن اکانو جهله ضرر کلور
عارف وواقف اوله سن اکر بو علملر کالیله سکا میسر اولمزسه مقرردر که انك
نارشهوتنك شعله وشرارهسندن نه سنك وجودك چولمکی قالور ونه انك ایچنده کی
دین واسلام شوربایی قالور بلکه نار شهوت مشتعل اولدقده بونلری یاقوب ضائع
قیلور والحاصل سکا آب حیات قلبی وخیل صفای روحانی وهنر قوی حاضر ومهیا
کرکدر تاکه سنك اول وجودك چولمکی نار شهوت اوزره جوش و غلیان قیلدقده
درونکده اولان ایمان واسلام وانقیاد وطاعات طعامنی سالم پشوره وانی نارشهوته
یاقمیوب صیانت وحمایت ایلیه فی المثل چونکم سن آهنکرلك علمنی بیلمیه سن چونکم
اهنکر کورهسنه قریب اوله سن واول کاری اشلمکه مباشرت قیله سن لابد سنك
صاچکی و سقالکی اول آتش یاقر پس آتش شهوت کورهٔ اهنکرانده اولان آتش
سوزان کبیدر سکا شهوات نفسانیه آتشنك علمنی بیلمك لازمدر تاکه اکا قریب اولدقده
سکا ضرر ویرمیه واکر انك علمنه انبیا علیهم السلام واولیای عظام بیلدکلری
کبی واقف وعارف دکل ایسك اندن اجتناب ایلمك ودور اولمق هر وجهله اولی
والیقدر پس بنه اول خاتون شهوت پرستك و شوق کیرایله منتك سوء حالنی وقبح
خصالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ❁ مثنوی ❁ درفرو بست آن زن
وخررا کشید ❁ شادمانه لاجرم کیفر چشید) اول قپویی بغلدی وخری چکدی شادمان
اولدیغی حالده لاجرم کیفر طاتدی یعنی جاریه خدمته کتدکدنصکره اول خاتون
شهوت مشحون آخورك قپوسنی اورتوب خری شادمانه کندی قته چکدی لاجرم
او عمل قبیحك سوء جزاسنی طاتدی یعنی کندوی خرك کیریله هلاك ایتدی
❁ مثنوی ❁ درمیان خانه آوردش کشان ❁ خفت اندر زیر آن نرخر ستان)
خاتون اول خری چکرك خانه نك اورتاسنه چکدی اوزخاتون اول ارکك خرك التنده
چالقون یاتدی ❁ مثنوی ❁ هم بران کرسی که دید اوزان کنیز ❁ تارسد در
کام آن مکاره نیز) هم اول کرسی اوزره که خاتون اول کنیزکدن کوردی تا اول
قحبه دخی کندینك مراد ومرامنه یتشه ❁ مثنوی ❁ پا برآورد وخر اندروی

سپوخت ❁ آتشی از کیر خر دروی فروخت) اول زن ایاغن یوقارو قالدردی وخر عادت
معلومه سی اوزره ذکرنی انك فرجنه صوقدی لاجرم خرك ذکرندن انده بر آتش
شعله اندی ❁ مثنوی ❁ خر مؤدب کشته در خاتون فشرد ❁ تا بخصیه
درزمان خاتون بمرد) خر جماعه مؤدب اولمش ومعلم اولوب جماع ایتمکی بیلمش ایدی
خایه سنه دك ذکرنی خاتونه صیقدی وانك فرجنه صوقدی اول زمانده خاتون اولدی
❁ مثنوی ❁ بردرید از زخم کیر خر جکر ❁ رودها بکسسته شد ازهم دکر) خرك
کیری زخمندن خاتونك جکری پرتلدی بغرسقلری بری برندن اوزلدی و منقطع اولدی
❁ مثنوی ❁ دم نزد درحال آن زن جان بداد ❁ کرسی از یکسو وزن از یکسو فتاد)
اول زن نفس اورمدی درحال جان ویردی سرنکون کرسی برجانبدن دوشدی وزن
برجانبدن دوشدی ❁ مثنوی ❁ صحن خانه پر زخون شد زن نکون ❁ مرد او وبرد جان ریب المنون) خانه نك صحنی قاندن دولدی زن سرنکون اولدی اول خاتون
اولدی وریب المنون انك جاننی ایلتدی ریب المنون روزکارك حوادثنه دیرلر یعنی
اول خبیثه اولدی وانك جاننی حوادث روزکاردن برحادثه اخذ ایلیوب فنا قیلدی
❁ مثنوی ❁ مرك بد با صد فضیحت ای پدر ❁ تو شهیدی دیدهٔ از کیر خر)
ای پدر اول خاتونك مرکی صد فضیحتله اولدی سن کیر خردن اولمش بر شهید
کوردکمی بو مصرعده استفهام انکاری واردر یعنی اول خاتون قباحت مشحونك
موتی نیجه یوز رسوایلغله اولدی سن کیر خردن اولان کمسه لردن هیچ بر شهید
کوردکمی بو مقرردر که کورمدك شهید اولان او کمسه در که کناه ایارده اولمیه
وطاعت وصلاحیت اجره اوله انسانك نفس اماره سی خر کبیدر وانك شهوتی
کیر خر کبیدر هر شول کمسه که نفسنك شهوتی واسطه سیله مقتول اوله وانك
نفسنك مشتهاسی انك کشته اولمسنه سبب اوله بویله کیمسه نك موتی اول کیر خردن
اولانك موتی کبی اولور بو کونه خبیثلر و یا خبیثه لر اکر آلت حربیله مقتول اولسه لر
مردار ونا پاك اولورلر اکرچه بعض فقها بویله کسه لردن برینی آلت حربیله قتل
ایلسه لر (نحن نحکم بالظاهر) دیوب اکا شهید دیرلر اما عند اصحاب طریقت
بر کیمسه نك موتنه کندی نفسنك شهوتی سبب اوله اول کیمسه نك موتی کیر خردن
اولانك موتندن فرقی یوقدر پس اکا شهید دیمك لایق دکلدر ❁ مثنوی ❁
تو عذاب الخزی بشنو ازنبی ❁ درچنین ننکی مکن جان را فدی) سن قرآن عظیمدن
عذاب الخزیی ایشت پس زنهار بونجلاین بر ننك وقباحتده جانکی فدا ایلمه یعنی
معصیت وشهوتده جانکی زنهار فدا ایلمه هر شول کیمسه که معاصی وشهواتده
کشته اوله وجاننی فدا قیله مردار اولور و دنیاده وآخرتده رسوا ایلق عذابنه مبتلا
اولور اکر عذاب خزی ندر دیرسك حضرت قرآندن بو آیت کریمه یی استماع ایله که

حق تعالى حضرتلرى سورهٔ سجدهٔ حم ده بيورر (فارسلنا عليهم ريحا صرصرا)
پس بز ارسال ايلدك عاد قومنك اوزرينه شول بادبارده‌يى كه شدت برودتى
انلرى هلاك ايلدى صرصر من الصر وهو البرد الذى يجمع و يقبض او من الصرير
يو تقدير يجه عاصفه و شديدة الصوت ديمك اولور (فى ايام نحسات) نحسه‌نك
جمعيدر شوال آخر چهارشنبه‌دن بر چهارشنبه‌دك ديمشلر (لنذيقهم
عذاب الخزى فى الحياة الدنيا) يعنى بز عاد قومنه باد صرصرى ارسال ايلدك
ايام نحسه‌ده بونلره اذاقه ايلمكدن اوترى رسوايلق عذابنى حيات دنياده
(ولعذاب الاخرة اخزى) تحقيقا آخرتك عذابى اشد در فضاحت و رسوايلق
جهتندن (وهم لا ينصرون) حال بوكه بونلر كورمزلر ﴿ مثنوى ﴾ دانكه

اين نفس بهيمى نر خرست * زير او بودن ازان ننكين ترست * در ده نفس ار بميرى در منى

* تو حقيقت دانكه مثل آن زنى * نفس مارا صورت خر بدهد او * زان بصورتها

كند بر وفق خو) بيل كه بهيمى اولان نفس فى الحقيقه اركك اشكدر انك التنده اولق
اندن ننكين ترو معيوب بتر در نفس بولنده اكر بلكده اولسه‌سن تحقيق بيلكه اول زن
كيبسن اول الله بزم صورتمزه خر صورتنى و يررز يراكه حق تعالى صورتلرى خويه
موافق ايلر يعنى اى صفت حيوانيه ايله موصوف اولان اهل نفس بونى سن تحقيق
بيل كه بو بهيمى اولان نفس و حيوانيت صفتيله موصوف اولان وجود من حيث المعنى
بى شك بر اركك اشك كبيدر اول نفس بهيمينك تحت تصرفنده اولمق اول خاتونك
ظاهرده اولان مركبك تحتنده اولمسندن و انك ضرب كيرندن اولمسندن معيوب تر
و فاحشتر در و فضاحت و قباحتده فى الحقيقه اندن بتر در اكر سن نفس اماره بولنده
و بلك و سنك ورطه‌سنده اولورسه‌ك سن بونى تحقيق بيلكه اول خرك كبرى التنده
مرد اولان زن كيبسن و طريقت اهلنك قتنده اول زن فاحشه‌دن خبيثتر و قبيحترسن
الله تبارك و تعالى بزم بهايم صفتنده و حيوان سيرتنده اولان نفسمزه هر شيئك سرايرى
و حقايقى ظهوره كلديكى كونده خر صورتنى و يرر زيراكه سراير ظاهر اولديغى
كونده انسانك صورتلرينى حق تعالى اغلب اولان خوينه موافق خلق ايلر مثلا
بر كيمسه‌يه شهوات نفسانيه غلبه قيلسه و اول كيمسه شب و روز خواب و خور و جماعه
مقيد اولسه انك حشرى حمار شكلنده اولور و اكر تمام وقتات اولورسه قرده
شكلنده اولور اكر حيله كار و مكار و غدار اولورسه و خلقه نفسنك حظى ايچون
جاه و سلك قيلورسه ذئاب شكلنده اولور اكر ديوث اولورسه و اكل حرام قيلورسه
خنزير صورتنده و اكر موذى اولورسه و مسلمانلره ناحق يره همیشه جفا قيلورسه
حيات و عقارب شكلنده حشر اولور الحاصل هر قنغى حيوانك صفتى اول نفسده
راسخه و ثابته اولديسه اول صفت اوزره انك حشرى واجب اولور ديو تحقيق

قيلمشلردر و اهل تفسير دخى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا) آيت كريمه‌سنده
حضرت رسول اكرم صلى الله عليه و سلمدن كندى امتك اون صنف اوزره حشر
اولمسى حقنده حديث شريف ايراد ايليوب بو معنايى ذكر ايلمشلردر نتكم
جلد اولك اواخرنه قريب پرسيدن پيغمبر صلى الله عليه و سلم زيد را سر خنده
وانمايم راز رستاخيز رابيتنك شرحنده بو حديث بعينه تحرير اولنمش و بو محله
مناسب اولان كلام بو مقدارانده دخى ذكر قيلنمشدر فليطلب فيه ﴿ مثنوى ﴾

اين بود اظهار سر در رستخيز * الله الله از تن چون خر كريز) رستخيزده يعنى قيامت
كوننده سرك اظهارى بودر الله حقيچون الله حقيچون خر كبى تندن فرار ايله يعنى
(يوم تبلى السرائر) آيت كريمه‌سنك موجبنجه يوم قيامتده سرائرك ظهوره كلمسى
بو اولور كه هر كسك كندى نفسنه غالب اولان صفتى هر نه كونه ايسه ظهوره كلور
پس زنهار صفات بهيميه ايله موصوف اولان خر كبى تندن معرض اول و آنك اوصاف
حيوانيه‌سنى اولمزدن اول ازاله قيل و اوصاف الهيه و اخلاق انسانيه ايله متخلق اول
تا اولدكدنصكره انسان صورتى اوزره حشر اوله‌سن ﴿ مثنوى ﴾ كافرانرا بيم
كرد ايزد زنار * كافران كفتند نار اولى زعار * كفت نى آن نار اصل عارهاست *
همچو اين نارى كه اين زن را بكاست) حق تعالى كفارى ناردن قورقوتدى كافرلر
نار بزه عاردن اوليدر ديديلر حق تعالى ديدى يوق بويله ديمك دكلدر اول نار
عارلرك اصليدر بو عظيم نار كبى كه بو زنى ناقص ايلدى يعنى الله تبارك و تعالى
(فويل للذين كفروا من النار) ديو كافرلرى ناردن قورقوتدى و اكر بنم پيغمبرلرمه
تابع اولمزسكز بن سزى احراق بالنار ايلرم ديو تخويف ايتدى كافرلر (النار
ولا العار) ديوب بزه عاردن نار اوليدر ديديلر و برشعدى هر بريمز مخدوم و متبوع
ايكن بزم مابينمزده فقير و حقير اولان قومه واروب تابع اولمق و انلره انقياد قيلمق بزه احبابمز
ايچنده و اتباعمز مابيننده عظيم عيب و عار اولور بو عيب و عارى دنياده قبول ايلمكدن
ايسه اولمك و ناره حريق اولمق بزه اوليدر ديو سويلديلر الله تبارك و تعالى بونلرك
بو قولنى و بو كونه زعمنى رد ايليوب ديدى اى كافرلر بو سزك زعم ايلديككز كبى دكل
اول نار كه بن سزه آنكله عذاب ايدرم جميع فضاحت و عارلرك اصليدر مثلا شول
بر نار كبى كه كبر خردن ظهوره ايدوب اول زن خبيثه‌يى ناقص قيلدى حتى دنيا و آخرتده
رسواى اولدى زيرا آخرتده دخى اول حالت قبيحه و اول صورت خبيثه اوزره حشر
اولسه كركدر و اهل حشر آنى اول حالت قبيحه اوزره كوروب اكا لعنت قيلسه كركدر
انواع عذابدن دخى برى عذاب خزيدر كه عذاب ناردن اشددر پس بو عذاب خزى
جميع عارلرك و فضاحتلرك اصلى اولور ﴿ مثنوى ﴾ لقمه اندازه نخور داز حرص
خود * در كلو بكرفت لقمهٔ مرك بد * لقمه اندازه خوراى مرد حريص *

* كرچه باشد لقمه حلو اوخبيص) اول خاتون كنديتك حرصندن لقمه يى اندازه ومقدار ايله ييدى لاجرم بد وقبيح مونك لقمه سى آنك بوغازندن طوتلدى بودخى جائزدركه آنك بوغازنى طوتدى ديته اى مرد حريص لقمه يى اندازه ايله يى اكرچه لقمه حلواوخبيص ايسه ده خبيص عسلدن وشكردن پشن پالوده يه و برنوع حلوايه دخى ديرلر يعنى اول زن اكول لقمه يى اعتدال اوزره اندازه ايله ييدى بلكه اكل وشربه حريص اولوب حيوان كبى روزوشب اكول وشروب اولدى پس اول يوب ايچمكدن اكا شهوات نفسانيه غلبه قيلدى حتى حمارله جماع ايلمكه باعث اولدى مرك بدكه فى المثل بركلوكير لقمه كيبدر اول زن خبيثك بوغازينى طوتدى وآنى اول فضاحت وقباحت ايچره هلاك ايتدى پس اى لقمه ييجكه حريص اولان مرد طعام وغدايى اعتدال اوزره بدنه قوت و يره جك قدر وطاعت حقه طاقت اوله جق مقدارى يى اكرچه لقمه حلوا و پالوده ايسه ده تاسكا شهوت غلبه قيليه وحدشرعدن سنى اخراج ايدوب عاقبة الامر مهلك اوليه ﴿ مثنوى ﴾ حق تعالى داد ميزانرا زبان * هين زقرأن سورهٔ رحمن بخوان * هين زحرص خويش ميزان رامهل * آزوحرص آمدترا خصم مضل) حق تعالى ميزانه زبان و يردى دليل استرسك اكاه اول قرأندن سورهٔ رحمانى اوقو يعنى سورهٔ رحمانده اولان بوآيت كريمه يى تلاوت ايله قال الله تعالى (والسماء رفعها ووضع الميزان الا تطغوا فى الميزان واقيموا الوزن بالقسط ولا تخسروا الميزان) بوآيت كريمه نك تفسيرى ايكنجى جلدك ديباجه سنده مرور ايلشدر انده طلب اولنه زنهار كندى حرصكدن ميزانى ترك ايلمه يعنى حقك هرشيئ ايچون وضع ايلديكى ميزانى الكدن قومه زيرا آز وحرص سكا خصم مضل كلدى كه البته آز وحرص طريق الهيدن سنى اضلال ايده جكدر اما اكر ميزان شرع سنك الكده اوله طريق اعتدالدن چقمزسن وحرص وآزك مقتضياتنه باقمزسن پس كركدركه ميزان عقل وشرعى الكدن قوميه سن ﴿ مثنوى ﴾ حرص جويد كل برايد اوزكل * حرص ميرست اى فجل ابن الفجل) حرص كل استرحال بوكه اوكلدن يوقارو كاور حرص ميردر اى تورب اوغلى تورب حرص اولكى مصرعده ياحريص معناسنه در و يا مضاف مقدر اولمق اوزره اهل حرص معناسنه اولور اولكى كلدن كل مشتهيات نفسانيه مراد اولور وايكنجى كلدن مرتبهٔ الوهيت مراد اولور و ياخود كل لذات روحانيه وسعادت اخرويه مراد اولور فجل توربه ديرلر فجل ابن الفجل ديمك اكرچه تورب اوغلى تورب ديمكدر ليكن اى حقير اوغلى حقير ديمكدن كنايتدر تتكيم بعض تركلر بركمسه يى تحقير ايتدكلر بقه شوتورب اوغلى تورپى ديرلر آنك دنى اوغلى دنى اولمسنى وتلخ وناكوار اولمسنى مراد ايدرلر بونده دخى بويله در وخلاصهٔ كلام بويله ديمك اولوركه حريص

مشتهيات نفسانيه نك كلسنى استر ليكن مرتبهٔ كلدن و ياخود لذات روحانيه وسعادات اخرويه نك كلسندن يوقارو كاور ومحروم اولور اى حقير اوغلى حقير حرص فى الحقيقه نفسه امير وحاكمدر نفسنى حق دولت وسعادتدن منع قيلور ﴿ مثنوى ﴾ آن كنيزك مى شده مى كفت آه * كردى اى خاتون تواستارا براه * كار بى اوستاد خواهى ساختن * جاهلانه جان بخواهى باختن) پس اول كنيزك خاتونك كوندرديكى يره كندى وآه ديدى اى خاتون اوستادى بوله ايلدك اوستادسز ايش دوزمك استرسن جاهلانه جانكى او يناتمق استرسن يعنى چونكم اول يردن خاتونك ديديكى يره كندى اما آنك باشنه كلجكنى فراستله بيلدى واه ايتدى وكنديسنه ديديكه اى خاتون سن بوفنده اوستاد اولنى بوله ايلدك وكارى استادسز جاهلانه دوزمك استرسن جانكى فدا ايتمك استرسن جاهلانه يوقرو مصرعه وآشغى مصرعه دخى مصروف اولمق جائزدر بونده جاريه دن مراد بوفنده محقق اولان استاد اولور وخاتوندن مراد اوستاده خدمت ايلمكدن فرار قيلان و برعلمى اهلندن واوستاددن تعلم ايلمكدن عار قيلان كمسه لر مراد اولور وحضرت مولانا قدس الله سره العزيز صورت هزلده اول جاريه لساندن اوستاده خدمت ايلمكدن اعراض ايدن كمسه لره تعريض بيورر مثلا شهوات نفسانيه يى دقيقهٔ شرعيه واسطه سيله استعمال ايلين براوستادى بركمسه كورسه واكا كمال حرصندن بن بونى ايشلمكه اوليم ديوب اول استاده تنزل قيلمقدن عار ايدوب آنى برجانبه كاركنديه مخصوص اولمقدن اوترى صاوشدرسه ودفع قيلوب اول كاره بنفسه مشغول اولسه اول اهل تحقيق اولان اوستاد اكا دير اى جاهل وغافل حظ نفسانيه يه وجسمانيه يه حريص اولديغندن بنى صاوشدروب دفع ايلدك كار نفسى اوستادسز دوزمك استرسن اما جاهلانه بو بولده جانكى او يناتمق مقرردر ﴿ مثنوى ﴾ اى زمن دزديده علمى ناتمام * ننكت آمدكه بپرسى حال دام * هم بچيدى دانه مرغ ازخرمنش * هم نيفتادى رسن دركردنش) اى بندن علمى ناتمام اوغرلمش سكانتك وعار كلديكه بندن دامك حالنى سؤال ايليه سن هم مرغ آنك خرمندن دانه ديردى هم اول مرغك بوينه رسن دوشميدى خرمنشده كه ضمير دانه يه راجع اولور وبو بيتلر دخى اكرچه اول كارمعهودده اوستاد اولان جاريه لساندن اولور وليكن علم دينده اوستاد كامل اولان مرشد لساندن اوستاددن فرار ايلين كمسه لره تعريض واقع اولور وهر اوستاد كامل تعلمدن اعراض ايلين غافله ديرلر اى برعلمى بندن ناقص وناتمام استراقه ايلين كمسه سكا بو يولده واقع اولان دامدن وفخدن سؤال ايلمك عار كلدى شوعلمدن سؤال ايلمكدن وتعلم قيلمقدن هم دانه يى مرغ آنك خرمندن ديوشوررردى هم دامك رسنى آنك بوينه دوشمزدى دانه دن مراد حظوظ جسمانى

ومشتهيات نفسانى اولور مرغدن مراد اوستاد كاملك تعليمنه مظهر اولان وآنى قبول قيلان مريد ومسترشد اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه مرغ زيرك اولدركه دانه يى آنك خرمنندن ديوشورر حال بوكه آنك بوغازنه هم رسن دوشمز ودامه مبتلا اولمز اى اسير شهوت نفسانى سن بو علمى اوستاددن اوكرنمكدن عار ايلدك اكر عار ايتميوب تعلم قيلدك وسائل اولدك سندخى مرغ زيرك كبى هم حظ نفسى محلندن جمع ايليوب اخذايدردك هم سنك كردن جانكى رسن غضب طوتمزدى ودام قهره جانك مبتلا اولمزدى ﴿مثنوى﴾ دانه كمتر خورمكن چندين رفو * چون كلوا خواندن بخوان لاتسرفوا) پس دانه يى كمتر يى بو قدر رفو ايلمه چونكه كلوايى اوقودك لاتسرفوايى دخى اوقو رفو يمه يه ديرلر يعنى غداى نفسانيه يى وطعام جسمانيه يى كمتر يى بدن خرقه سنه اولقدر يمه ايلمه چونكم حق تعالى حضرتلرينك (كلوا واشربوا) امرنى اوقودك آنك مابعدنده اولان (لاتسرفوا) آيتنى دخى اوقوكه اكثر فقها بر كونده ايكى كره طعام يمك اسرافدر ديمشلردر نتكيم بو آيت كريمه نك تفسيرنده بو معنالر ذكر اولنمشدر و بو آيت سورهٔ اعرافده در و بونك تفسيرى بو جلدده لارهبانية فى الاسلام سرخنده مرور ايلدى ﴿مثنوى﴾ تاخورى دانه نيفتى تو بدام * اين كند علم وقناعت والسلام) حتى دانه يى يه سن سن دامه دوشميه سن علم وقناعت بونى ايلر والسلام اصح اولان نسخه لرده نقطتين فوقانيه ايله تاواقع اولمشدركه لاتسرفوا نهينه علت غائيه اولور و بعض نسخه لرده نقطهٔ واحده ايله واقع اولوب شارحلر اكا كوره شرح ايتمشلردر بو تقدير اوزره معنى دانه يه سن سن دامه دوشمزسن ديمك اولور اما ضعفدن خالى دكلدر اولكى وجه اوزره وتقدير كلام بودركه چونكم (كلوا) امرنى اوقودك آنك عقبنده اولان (لاتسرفوا) نهينى دخى اوقو تاكم (كلوا) امرنه امتثالا دانه يى يه سن (ولا تسرفوا) نهيى ايله عمل ايدوب دام شهوته دوشميه سن اكل وشربه عالم اولمق وحريص اولميوب انلردن قناعت قدر دانه يى يوب دامه دوشمكى اقتضا ايلر سلامت سنك اوزر يكه اولسون ﴿مثنوى﴾ نعمت ازدنيا خورد عاقل نه غم * جاهلان محروم مانده در ندم * چون درافتد در كلوشان حبل دام * دانه خوردن كشت برجمله حرام) عاقل دنيادن نعمت يير غم ييمز جاهللر ندامتده محروم قالمش چونكم دوزاغك ايبى انلرك بوغازنه دوشه جميعسنك اوزرينه دانه يمك حرام اولدى يعنى نعمت دنيادن عاقل اولنلر برغم ييمز زيرا دنيانك جمعنه حريص دكللردر وشهوت نفسه دخى اسير دكللردر دنيانك غمى والمى حرصدن وشهوت نفسانيه دن حاصل اولور چونكم عاقلدن حرص وشهوت كيده اول دنيا ايچون اصلا غم ييمز اما حرص وشهوت واسطه سيله جاهللر غمده وندمده قالمشلردر انلر بو اجلدن دنيادن نعمت ييمزلر وراحت

كورمزلر چونكم اول جاهللر بوغازنه دام شهوتك حبلى دوشه يعنى حرص وطمع حبلى آنلرك بوغازنى طوته و باغليه اللرنده اولان دانه وغدايى حضور قلبله يمك انلرك جمله سنه حرام اولور ﴿مثنوى﴾ مرغ اندردام ودانه كى خورد * دانه چون زهرست دردام ارچرد * مرغ غافل ميخورد دانه زدام * همچو اندردام دنيا اين عوام) مثلا دامده اولان مرغ قچن دانه يير دامده دانه زهر كيدر اكر اوتلرسه ده دامدن دانه يى مرغ غافل يير دنيا دامنده بو عوام كبى اولان يعنى دامده مقيد ومحبوس اولان قوش قچن دانه يير دامده اولان قوش دانه يى ييرسه دانه اكا زهر كيدر نعم دامه كرفتار اولديغندن غافل وجاهل اولان قوش دامدن دانه يير مثلا دام دنياده مقيد ايكن بو عوام كالهوامك يوب ايچدكارى كبى بو جاهللر كنديلرى دانه ودامك ايچنده محبوس ومقيد ايكن اندن غافل اولوب اوكلرنده اولان دانه وغدايى برلو برلرينه بونه لطيف طعام وبونه لطيف غدادر ديرلر خبرلرى يوقكه دام دنيا بونلرى طوتمش وصياد اجل بونلرى قتل ايلمكه قصد ايتمشدر ﴿مثنوى﴾ بازمرغان خبر هوشمند * كرده انداز دانه خودرا خشك بند * كاندرون دام دانه زهرباست * كورآن مرغى كه در فخ دانه خواست) كبرو خبردار اولان هوشمند قوشلر دانه دن كنديلرينى خشك بند ايتمشلردر زيرا دامك ايچنده دانه زهرناكدر كوردر اول برقوشكه دامده ايكن دانه استدى يعنى كبرو شول خبردار اولان عقلا وفراستلو كسه لر بو دنيادامنده دانه وغدا يمكدن وذوق وتنعم ايلمكدن كنديلرينى قور وبند ايدوب منع ايلمشلردر زيرا بو دام دنيانك ايچنده محبوس ومقيد ايكن دانه وغدا عاقل اولنلره زهر بواردر انكچونكه عاقل اولنلر دام دنيانك نتيجه سنه ومآلنه نظر ايدرلر پس اول فكر وانديشه ايله عيش وتنعم ايلمك انلره زهر يمك كبى تلخ وترش كلور كوردر شول برقوشكه دنيا محنتنده كرفتار ايكن انك نتيجه سنى بيلميوب وكندينك نه بلا كه مبتلا اولديغنه عارف اولميوب انده دانه وغدا استر وعيش وتنعم ايلر ﴿مثنوى﴾ صاحب دام ابلهانرا سربريد * وان ظريفانرا بمجلسها كشيد * كه ازانها كوشت مى آيد بكار * وزظريفان بانك وناله زير وزار) دامك صاحبى ابلهلرك باشنى كسدى واول ظريفلرى مجلسلره چكدى زيرا ابله مرغلردن كوشت ايشه كلور وظريفلردن بانك وناله زير وزار كاره كلور يعنى دنيا دامنك صاحبيكه حق تعالى حضرتلريدر ابله واحمق اولميوب ودام دنيايه كرفتار اولميوب اكل وشربه اشتغال قيلمينى مجالس ومحافله چكروانلرى مراتب عليايه واصل ايلر زيرا تن پرور اولان احمق قوشلرك اتلرى وجسدلرى اولد كدنصكره حق تعالينك بعض مخلوقنك غداسى اولمغه وجهنم تابه سنده پشمكه لايق اولور اما ظريف وعاقل اولان ودام دنياده تن پرور اولمقدن وعيش وتنعم ايلمكدن پرهيز قيلان

کسه‌لردن دعا وزاریلر ایلمك وبانك وناله قیلمق وتسبیح وتهلیل اولمق کاره کاورپس
حق تعالی انلری دام دنیادن آزاد قیلور وباغ جنته موصل اولور وانلر جنت
ملکی ایچره ابد الآباد عیشلر وتنعملر قیلور ﴿ مثنوی ﴾ پس کنیزك آمد از
اشکاف در * دید خاتونرا بمرده زیرخر * کفت ای خاتون احمق این چه بود *
کر ترا استاد خود نقشی نمود * ظاهرش دیدی سرش از تو نهان * اوستا
ناکشته بکشادی دکان * کیر دیدی همچو شهد وچون خبیص * آن کدورا
چون ندیدی ای حریص) پس کنیزك کاه قپونك یارغندن خرك التده خاتونی
اولمش کوردی واکا دیدی ای خاتون احمق بوندر اکرچه اوستاد سکا بر نقش
کوستردی اول صنعتك ظاهرنی کوردك وسری سندن نهان ایلدی اوستاد
اولمش ایکن دکان اچدك کیری شهد وحلوا کبی کوردك ای حریص اول کدویی
نیچون کورمدك کیردن مراد بونده شهوت نفسانیه اولور وکدودن مراد دقیقهٔ
شرعیه وعفت مرئیه اولور وبو بیتلر اکرچه اول صنعت معهوده ده اوستاد اولان جاریه
اسانندن اول فنده نااهل اولان وکندویی فرط شهوت سببیله هلاك قیلان خاتونه
خطابا دینلمشدر لیکن مراد دین علمنده اوستاد اولان وآفات نفسانیه‌یی کاینبغی بیلان
مرشدلساندن اسیر شهوت اولان وکندیسنی ورطهٔ شهوت نفسانیه‌ده هلاك
قیلان کسه‌لره خطاب ایتمکله توبیخ وسائر اهل شهوته تعریض اولور مثلا علم
دینده کامل بر اوستاد فاضل بر جاهل وغافلی شهوت نفسانیه سببیله هلاك اولمش
وياخود بر بلایه دوشمش وکندیسنی رسوای قیلمش کورسه اکا دیر ای احمق ونادان
بونه حماقت ونه جهالتدر اکرچه سکا دین وطریقتده اوستاد اولان کامل بو
شهوت نفسانیه وحظوظ جسمانیه‌یه مشغول اولمق انجق بر نقشنی وبر
صورتنی کوستردی سن اول کاملك اول خصوصده صنعتك ظاهرنی کوردك
یعنی علم دین وطریقتده اوستاد کامل اولان بر کمسه‌یی کوردك که نفسك حظنه
مشتغل وجسمك مشتهاسنه مائل اولمش سن اول مشتهای نفسه حریص اولدیغکدن
انجق انك ظاهرنی کوروب سری سندن نهان ومخفی اولدی پس حظ نفسانیده
ومشتهای جسمانیده وهنوز علمك یوق ایکن انی اعتدال ایله استعمال ایلك
صنعتنده اوستاد اولمش ایکن اوستاده خدمت ایلمکدن عار ایلیوب انك تعلیمندن
قاچدك وبشقه دکان اچدك شهوت نفسانیه که فی المثل کیر خر کبیدر انی انکبین
وحلوا کبی لذیذ وشیرین کوردك لیکن اول دقیقهٔ شرعیه‌یی وعفت مرعیه‌یی ای
شهوته حریص اولان کسه نیچون کورمدك ﴿ مثنوی ﴾ یاچو مستغرق شدی
در عشق خر * آن کدو پنهان بماندت از نظر * ظاهر صنعت بدیدی ز اوستاد
* اوستادی بر کرفتی شاد شاد) یاخود خرك عشقنده چونکم مستغرق اولدك

اول قباق سنك نظرکدن پنهان قالدی اوستاددن صنعتك ظاهرنی کوردك
بو قدر وقوفله شاد ومسرور اوستادلق طوتدك یعنی شول اوستاد کامل اولان
عزیزلر که حظوظ جسمانیه‌یی ومشتهیات نفسانیه‌یی دقیقهٔ شرعیه وامر
الهی ایله اعتدال اوزره استعمال ایدرلر بعض کول وبی وقوف دخی انلرك اسرارندن
غافل اولوب ظاهرده اولان حظ ولذتلرینه نظر قیلوب بزدخی بوفعلی ایشلمکه قادرز
دیوب مقتضای طبیعتلری اوزره نفسلرینك مشتهاسنه مشغول ومنهمك
اولورلر وعاقبت کندیلرینی دنیاده واخرتده رسوای قیلورلر پس بو صنعتده کامل
اولان اوستادلر اول بی سدادلره دیرلر ای جاهل وغافل چونکم سن نفسك خرینك
عشقنده وانك مشتهاسنده مستغرق اولدك حتی اول دقیقهٔ شرعیه وعفت
مرعیه‌سنك نظرکدن پنهان ومخفی قالدی دین اوستادندن انجق صنعتك ظاهرنی
کوردك وکندیکی ظاهر صنعتی بیلمکله اوستاد زعم ایلدك پس شاد ومسرور
اولدیغك حالده اوستادلق طوتدك کور که عاقبت کندیکی بو ورطه‌لرده رسوای
وهلاك ایتدك بونده تنبیه بودر که بر کمسه بر شیخی حظ نفسنه مشغول کورسه انك
ظاهرنه باقوب کندیسنی دخی اکا تقلید ایتمکله نفسنك حظنه مشغول اولمیه زیرا محقق
اولان اوستادانی دقیقهٔ شرعیه ایله استعمال ایلر اکا اول حالت ضرر ویرمز اما
ظاهربین اولان کمسه اول سردن واول دقیقه‌دن بی خبر اولسه وتقلید ایله اول فعلی
ارتکاب قیلسه انك هلاکنه سبب اولور پس طالبه لازم اولان اولدر که بو علمی اهلندن
کمالیله تحصیل ایلیه وظاهرنی وباطننی تکمیل ایلیه اندنصکره مقتضای علم وحکمت
اوزره حظ نفسنه مشغول دخی اولسه اکا ضرر ویرمز اما مجرد بر کارك ظاهرنی
کوروب سر وحقیقتندن غافل اولورسه اکا اول کارك ظاهرنی بیلمك فائده قیلمز
ونافع اولمز ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا زراق کول بی وقوف * از ره مردان
ندیده غیر صوف * ای بسا شوخان ز اندك احتراف * از شهان ناموخته جز
کفت ولاف * هر یکی در کف عصا که موسیم * می دمد بر ابلهانکه عیسیم)
ای چوق بی وقوف کول زراق واردر مردان خدانك طریقندن صوفدن غیری
نسنه کورممشدر ای سامع اولان کمسه چوق شوخلر وکستاخلر از جق احترافدن
شاهلردن کفت ولافدن غیری نسنه اوکرنممشدر هر برینك النده عصا دیر که
بن موسایم ابلهلر اوزره اوفورر دیر که بن عیسایم یعنی چوق بی وقوف وبی شعور
واحمق وکول زراق ومرائی کمسه‌لر واردر که مردان الهینك یولندن خرقه
وعبادن غیری نسنه کورمامشلر وصورتلرین بزمکدن واسمالرنی دوزمکدن
غیری برشیء اوکرنمامشلردر چوق شوخلر وکستاخلر بر مقدار حرفت وصنعت اخذ
ایلمکلرندن شاهان طریقت اولان محققلردن قیل وقالدن غیری ولاف وکزافدن

ماعدا نسنه اوکرنمشلردر انجق انلرك سرمایه‌سی بز فلان عزیزه واصل اولدق واکا نیجه زمان خدمت قیلدق ورسم وصورته وآیین وارکانه آندن اجازت الدق دیو لاف وکزاف ایلرلر وبعضی دخی بزدن شویله کرامت ظهور قیلدی وبونك کبی برحالت شریفه صادر اولدی دیو خلقه سویلرلر بو کونه مرایبلرك هر برینك النده عصا کان خلقه دیرکه بن عصرمك موساسیم وابله وساده دل اولنلره افسون قیلرودعا ایلرکان خلقه بویله دیوکه بن وقتك عیساسیم نیجه مریض اولنلری نفس حیات بخشمله زنده ایلرم ونیجه مرده دللری احیا قیلارم دیر ❊ مثنوی ❊

آه ازان روزیکه صدق صادقان ❊ باز خواهد از توسنك امتحان ❊ آخر از اوستاد باقی راببرس ❊ این حریصان جمله کوراند وخرس

آه اول کوندنکه صادقلرك صدقی سندن امتحان طاشی اشکارا استراخر صنعتك باقیسنی اوستاد کاملدن صور بو حریصلر جمله کورلر ودلسزلردر یعنی ای مرایی ولفاف اولان کمسه بو دنیاده اکرچه خلقه لاف اوررسن بن صالحلردنم ومرشدلردنم دیو دعوا قیلرسن اما آه شول برکمسه‌یه برکوندنکه اول کونده صادقلرك صدقی سندن محك امتحانی اشکارا استیه‌لر وسکا کنوربری نقد حالك ندراتی کوره‌لم دیه‌لر اول زمان سنك کذبك انلر قتنده ظهوره کلور وسنك تزویرك اشکارا اولور آداب شریعتك واحوال طریقتك همان ظاهرنه قانع اولوب قالمه اخر اوستاد کاملدن انك باقیسنی دخی سؤال ایله ونتیجه‌لرنی وحقیقتلرنی کما ایله اوکرن تا کم مشتهای نفسه حریص اولدیغکدن اعمی وابکم قالمیه‌سن زیرا بو صنعتك باقیسنی اوکرنمکدن معرض اولوب مشتهای نفسلرینه حریص اولان کمسنه‌لر جمله اعمالر ودلسزلردر حقیقت حالی کورمکه قادر اوله‌مزلر وحق اولان مقالی دخی اداقیله‌مزلر ❊ مثنوی ❊

جمله جستی بازماندی ازهمه ❊ صید کرکاندای ابله رمه ❊ صورتی بشنیده کشتی ترجمان ❊ بی خبراز کفت خودچون طوطیان

ای مرد ناقص جمله‌یی استدك دوکلیدن کیرو قالدك بو ابله سوریسی قورتلرك صیدیدر استماع اولنمش برصورتك ترجمانی اولدك کندی سوزکدن طوطیلر کبی بی خبرسن یعنی ای ناقص مرشدسز طریقده جمله مراتبی ومقاصدی استدك ولیکن دوکلیسندن محروم قالدك بو احمقلر سوریسی وابلهلر طائفه‌سیکه مرشد کاملدن معرض اولورلر وتشیخ ایدوب خلق کندیلره اتباع ایلمکه دعوت قیلورلر زمرهٔ شیاطین که کرکلر کبیدر بو احمقلر کروهی انلرك شکاری اولمشلردر زیرا آفات نفسانیه‌یی بیلمش وتصفیهٔ دل قیلمش وحقی باطلدن تمییز ایدیجی اولمش ایکن ارشاد ناسه تصدی ایلمك کرکان طریقت اولان شیاطینه شکار اولمغی اقتضا قیلور وانلرك پنجه‌سنده زبون اولمغی مستلزم اولور ای ناقص محققلر کلامندن برصورت مسئله‌یی اشتمشسن

وآنك حقیقتنه واقف اولمدیغی ترجمان اولمش وناسه آنی نقل قیلمشسن لیکن کندی اسانکدن صدور ایلین کلامك حقیقتندن بی خبرسن طوطیلر کبی نتکیم طوطیلره برنیجه کلماتی تعلیم ایدرلر انلر دخی اول کلماتی اوکرندکاری اوزره نقل ایدرلر اما سویلدکاری کلماتك حقایق واسرارندن بی خبرلردر کذلك هر مقلد اصحاب تحقیقه نسبت بویله‌درکه سویلدکاری کلماتك حقیقتنه عالم دکللردر نتکیم بو سرخ شریفدن وبو بیان لطیفدن محققله مقلدك حقیقتلرینی ومرتبه‌لرینی معلوم ایدینورسن

❊ تمثیل تلقین شیخ مریدانرا وپیغمبران امت راکه ❊
❊ ایشان طاقت تلقین حق ندارند و با حق الفت ندارند ❊

شیخك مریدلرینه تلقینی وپیغمبرك امتلرینه تلقین ایلملرینك تمثیلیدرکه اول مریدلر واول امتلر حق تعالی حضرتلرینك تلقینه طاقت واستعداد طوتمزلر وحق تعالی ایله دخی الفت وانسیت طوتمزلر ❊ چنان که طوطی با صوت آدمی الفت ندارد که ازو تلقین تواند کرفت ❊ انجلین که طوطی آدمینك صورتیله انس والفت طوتمزکه طوطی آدمیدن تلقین طوتمغه قادر اوله اول طوطی‌یه تلقین کلمات ایلمك استین کمسه اولا برآینه‌یی کندی اوکنه طوتوب اول طوطی‌یه آینه‌نك وراسندن سویلر واول طوطی آینه‌نك وراسنده تلقین ایدنی کندی جنسندن فهم ایلر ❊ حق تعالی

شیخ را چون آینه در پیش مرید ❊ همچو طوطی دارد واز پس آینه تلقین می کند ❊

حق تعالی شیخی مرید اوکندا طوطی وآینه کبی طوتر وشیخك آینهٔ وجودنك وراسندن مریده تلقین ایلرکه ❊ لا تحرك به لسانك انهو الا وحی یوحی ❊ بویله دیوکه ای مرید سن لسانکی معلمدن اول تحریك ایلمه بو آیت سورهٔ قیامتده در نتکیم جبرائیل علیه السلام شیخ ومعلم منزله‌سنده وحضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم مرید ومعلم مرتبه‌سنده اولوب متکلم حقیقی حضرت جبرائیل علیه السلامی پیغمبر علیه السلام حضرتلرینه واسطه وآینه قیلوب آنك وراسندن اول حضرتنه (لا تحرك به لسانك) دیو جبرائیلدن مقدم لسانکی تحریك ایلمکدن واخذ قرآنه تعجیل قیلمقدن نهی بیوردی زیرا بو آیت کریمه‌نك سبب نزولی اولدرکه حضرت رسالتپناه علیه السلام قبل القاء جبرائیل قراءت قرآنه مبادرت ایدرلردی جناب عزت آنی نهی ایدوب بیوردیلرکه یا محمد تحریك ایتمه اول قرآنه زبانکی عند القاء الوحی تعجیله اول قرآنی علی العجله اخذدن اوتری (ان علینا جمعه) تحقیقا بزم اوزریمزه‌در آنك جمعی سنك صدرکده که من بعد سندن غائب اولمیه (وقرآنه) لسانکده آنك قرآتنی اثبات ایتمك (فاذا قرأناه) پس چون بز اول قرآنك قرآتنی اتمام ایلدکده لسان جبرائیلدن سنك اوزریکه (فاتبع قرآنه) پس اتباع ایله اول جبرائیلك قرآنه بوندن مراد بودرکه وارثان حضرت نبی علیه السلام دخی مریدلرینه روح القدس

كيدر تفهيمده وجناب حق بونلرك آينهٔ وجودندن طوطيان احبا واصدقايه تكلم ايدوب ارشاد وتعليمده در (ان هو الا وحى يوحى) حضرت پيغمبر عليه السلامك نطقلرى وحى اولديغى كبى مشايخك دخى بيوردقلرى دكلدر الا وحى غير متلودر كه بلا واسطه سفيرانلره جناب حق القا ايلمشدر هواى نفسانيه واغواى شيطانيه ايله مشوب دكلدر ﴿ اينست ابتداء مسئلهٔ بى منتها چانكه منقار جنبانيدن طوطى اندرون آينه كه خيالش مى خوانى بى اختيار وتصرف اوست ﴾ مسئلهٔ بى منتهانك ابتداسى بودر انجلين كه آينه‌نك ايچنده اولان طوطينك منقاربنى تحريك ايلسنه وخارجده اولان طوطى حين تكلمده اغزنى و بورننى تحريك ايلدكى وقتنده درون آينه‌ده منعكس ونمايان اولان طوطينك انده اختيار وتصرفى يوقدر ﴿ كه عكس خواندن طوطئ بيرونيست كه متعلم نه عكس آن معلم است پس آينه است وليكن خواندن طوطئ بيرونى تصرف آن معلم است ﴾ كه اول درون آينه‌ده اولان طوطينك وجودنده ظاهر اولان حركات وسكنات هر نه ايسه بيرونى اولان طوطينك اوقومسنك وحركت قيلمسنك عكسيدركه اول طوطئ متعلمدر واول آينه ايچره اولان طوطى آينه‌نك اردنده اول متعلمدن عكسى دكلدر وليكن بيرونى اولان طوطينك اوقومسى وتكلم قيلمسى آينه‌نك آردنده اولان معلمك تصرفى وتعليميدر ﴿ پس اين مثال امدنه مثل ﴾ پس بو ذكر اولنان مسئله حضرت حقله شيخك ودخى مريدك مرتبه‌لرينى تفهيمدن اوترى مثالكه‌دى طابق النعل بالنعل مثل ديكدى مثلا زيد كالاسد ديسك زيدك اسد كبى اولسى لازم كلمز بلكه من وجه اسده مشابه اولمش اولور كذلك شيخ كامل برمرأت مجلوه كيدر ومريد نطق وتكلمدن بيخبر برطوطى كبيدر وحضرت حق جل وعلا آينه‌نك وراسنده طوطى يه تعليم وتكلم ايلين كسه كبيدر پس مريد كندى عكسنى وصورت باطنه‌سنى شيخك آينهٔ وجودنده مشاهده قيلوب وآنى كندبسنه جنس بولوب آندن تعلم ايلمكه رغبت ايلر وآنكله انسيت قيلر خبرى يوقكه اول طرفدن كنديسنه تكلم ايلين وتعليم قيلان فى الحقيقه حق سبحانه وتعاليدر وانجق شيخك وجودى برآينهٔ صافى كبى مابينده تعليمه واسطه اولمشدر فافهم ولا تغفل فانه سر دقيق و بحث عميق ﴿ مثنوى ﴾ طوطئ درآينه مى بيند او * عكس خود را پيش او آوره رو * در پس آينه آن اوستانهان * حرف مى كويد اديب خوش زبان * طوطيك پنداشته كين كفت پست * كفتن طوطيست كاندر آينه است) برطوطى آينه‌ده كوررا اول طوطى كندينك عكسنى آنك قتنده يوزكتورمش حالبوكه آينه‌نك اردنده اول اوستانهان اولمش اول خوش زبان اولان اديب اكا حرف سويلر طوطيجك ظن ايلمش كه بو پست وآهسته اولان صوت طوطينك كلاميدركه آينه ايچنده‌در يعنى طوطى يه نطق

تلقين ايلدكلرى حينده برمرد متكلم واديب ومعلم اوكنه برآينه طوتوب آنك ايچنده كندى عكسنى وجنسنى كورركه آنك اوكنه يوزكتورمش واكا مصاحب اولمش اول اوستا ايسه آينه‌نك اردنده نهان اولوب اديب خوش زبان آينه واسطه‌سيله اول طوطيجك حرف وصوت ايلر وكلام سويلر اول خارجده اولان طوطيجك بويله ظن ايلركه بو پست وآهسته اولان كلمات آينه‌نك ايچنده اولان طوطى نقشنكدر مع هذا اول كلمات آينه‌نك وراسنده اولان معلمك ومتكلمكدر ﴿ مثنوى ﴾ پس زجنس خويش اموزد سخن * بى خبر از مكر آن كرك كهن * از پس آينه مى اموزدش * ورنه ناموزد جز از جنس خودش) پس طوطى سوزى كندينك جنسندن اوكرنور اول قوجه قوردك مكر وصنعتندن بى خبردر اول اوستاد اكا آينه‌نك اردندن تعليم ايلر والا كندى جنسندن غيريسندن اوكرنمز خلاصهٔ كلام اودركه حيوان قسمى خلاف جنسندن بى واسطه علم استفاده ايلمكه مستعد دكلدر اما كندى جنسى واسطه‌سيله اكا تعليم علم اولسه انى قبول ايلمك ممكندر پس طوطى يه دخى كندى جنسى واسطه‌سيله تعليم نطق ايدرلر پس اول طوطى كندى جنسى واسطه‌سيله نطق انسانى اوكرنور اول آينه‌نك وراسنده مختفى اولان قوجه قوردك مكر وتدبيرندن بى خبردر آينه‌نك اردنده اول طوطى يه كندى جنسنك شكلى واسطه‌سيله كندينك كلامنى ومرادنى تعليم ايلر واكر بويله اولميدى كندى جنسندى غيريدن اول طوطى نطق انسانى اوكرنمزدى انكچون اوستاد بوتدبيرى اختيار ايدوب انكله كندينك مابينده آينه‌يى واسطه ايلر واول واسطه ايله اكا سويلر ومرادى هر نه ايسه تعليم ايلر ﴿ مثنوى ﴾ كفت را اموخت زان مرد هنر * ليك از معنى وسرش بيخبر * از بشر بكرفت منطق يك بيك * از بشر جز اين چه داند طوطيك) طوطى كلام ونطقى اول مرد هنردن اوكرندى ليكن طوطى اول تكلم ايتديكى كلامك معنى وسرندن بيخبردر اول طوطى بشردن بر بر نطق وكلامى طوتدى وانى حفظ ايتدى طوطيجك بشردن بوندن غيرى نه بيلوركه معلم ومتكلم اولان بشرك ذاتنى وصفاتنى بيلمز وانك تعليم ايلديكى كلماتك اسرار ومعانيسنه دخى عالم وعارف اولمز هرنه تعليم اولنديسه انجق همان انى حفظ قيلور حياة الحيوانده مسطوردركه هارون الرشيدك برطوطيسى واردى سورهٔ يس نى من اوله الى اخره قرأت ايلردى پس اول قرأت ايلديكى كلام كيمك كلاميدر وانك سرى ومعناسى ندر اكر سؤال اولنسيدى اصلا اندن علمى وخبرى اولمزدى ﴿ مثنوى ﴾ همچنان درآينهٔ جسم ولى * خويش را بيند مريد ممتلى * از پس آينه عقل كل را * كى بيند وقت كفت وماجرا * او كمان دارد كه مى كويد بشر * وان دكر سرست واوزان بى خبر * حرف اموزد ولى سر قديم * او نداند طوطيست

اونه نديم) ولينك جسمى آينه سنده انجابن نقصاندن ممتلى مريد كنديسنى كورر
اينه سنك ارديده عقل كلى بى مريد چقن كورر ماجرانك كفتى وقتى اول مريد ظن
طوتاركه اول سوزلرى اكا بشر سويلر واوغيرى سردر واول مريد اندن بى خبردر
اول مريد لسان مرشددن حرف وصوت اوكرنور وليكن سر قديمى اول بيلز زيرا
فى المثل طوطيدر نديم دكلدر يعنى طوطى اينه ايچره كندى عكسن كوروب انى
كندى جنسى صانوب وراسنده اولان معلمدن بى خبر اولديغى كبى نقصان وغفلتدن
مملو اولان مريد دخى كنديسنى ولى كامل ومرشد فاضلك اينه جسمنده كورر
وصورت بشريه سنى اول كاملك مرآت وجودنده مشاهده قيلور پس انى دخى كندى
جنسى صانور ليكن انك اينه وجودنك وراسندن عقل كلى ماجرايى سويلمك ومعارفى
نقل ايلمك انك قنده چقن كورركه عقل جزوى نور الهى ولوح علوم ربانى اولان
عقل كلى كورمكه قادر اوله مز اول نقصان ايله طلو اولان مريد بوكونه شبهه وكمال
طوتركه اول سوزلرى كنديه بشر سويلر واول ارشاد وهداسنى كندى كبى بر انسان
ايلر وحال بوكه شيخك اول نطق وكلامى وارشاد هدايت انجامى براخر سردر
واول مريد اندن بيخبردر اول مريد شيخك لساندن الفاظ ولغات وحروف
وكلمات اوكرنور وليكن اول سر قديمى بيلز وعلم حقيقته عالم اولمز زيرا اول مريد
طوطى كبى هنوز دخى حيوان ناطق منزله سنده در نديم الهى ومقرب ربانى دكلدر
تا نديم اولان وليلرك ومقرب اولان صفيلرك سرلرينى بيله وحقيقتلر بشه عالم اوله

﴿ مثنوى ﴾ هم صفير مرغ اموزند خلق * كين سخن كار دهان افتاد وحلق *
ليك از معنىء مرغان بيخبر * جز سليمان قرانى خوش نظر) هر خلق مرغك صفيرنى
اوكرنورلر زيرا بو سوز دهانك و بوغازك ايشى واقع اولدى ليكن قوشلرك معنى
ومراددن بيخبردر خوش نظر اولان عالى قدر سليماندن غيرى يعنى طوطى كه طيور
جنسندندر انسانك كلمانى اوكرنديكى كبى هم بعض انسان دخى قوشلرك صداسنى
واداسنى اوكرنورلر زيرا سوز سويلمك وصيت وصدا ايلمك حلقوم ودهانك كارى كلدى
هر نه كونه سوز سويلمكه ونيجه نوع اوزره صدا ايلمكه انلرده قابليت واردر وليكن
بو خلق طيورك معناسندن ومراددن بى خبرلردر منطق الطيرى بيلان صاحب قران
دكل بوندن مرادهم بو خلق عالم طيور الهى اولان اوليا واصفيانك صوت
وصدالرندن اوكرنورلركه بونلرك دهان وحلقومنده بو اصطلاحات وكلماتى اوكرنمكه
قابليتلرى واردر وليكن بونلر مرغان الهينك سر ومعناسندن بى خبرلردر مكر كه طيور
الهينك السنه سنه عارف وعالم اولان عصرنك سليمانى دكلكه اول سليمان زمان طيور
الهى اولان اصحاب عرفانك لسانلرينه عالم ونطق وبيانلرينه عارفلردر ﴿ مثنوى ﴾

حرف درويشان بسى آموختند * منبر ومحفل بدان افروختند * يا بجز آن حرفشان
روزى نبود * يا در آخر رحمت آمد ره نمود) نيجه كسه درويشلرك حرف وصوتنى
چوقلق اوكرنديلر منبر ومحفلى آنكله منور ايلديلر يا بودركه انلره اول حروفدن غيرى
نصيب اولمدى يا بودركه حقك رحمتى اخر عمرنده انلره يول كوستردى يعنى نيجه سالكلر
وعلم ومعرفته مالكلر درويشان حقيقى وفقراى الهى اولان اوليانك كلمات واصطلا
حاتلرنى اوكرنديلر واول كلمات واصطلاحاتله منبرلرى ومجلسلرى شعله لندرديلر
ومزين قيلديلر اما بونلرك حالى ايكيدن خالى دكلدر يا بودركه انلره بو حروف وكلمتدن
غيرى بر نصيب اولمدى پس بونلر اول قيل وقاله مغرور اولوب بودنيادر آخرته بى
معنى وبى ذوق كاوب كنديلر وياخود حق تعالى حضرتلرينك رحمتى اخر عمرنده يول
كوستردى تاكم بونلرى قيل وقال مرتبه سندن كچروب وبونلره شراب حقيقتى ايچروب
حال مرتبه سنه ايركوردى وبونلرك جانى دخى محقق اولان اوليانك كوردكارى جمال
وكمالى كوردى وتقليد ونقصان مرتبه سندن نجات بولوب مقام اعلايه ايردى

﴿ دربيان آنكه صاحب دلى ديد كه سكى حامله در شكم ﴾
﴿ آن سك بچكان بانك ميكردند در تعجب ماند كه حكمت بانك ﴾
﴿ سك پاسبانيست وبانك در اندرون شكم مادر پاسبانى نيست ﴾

بر صاحبدل كورديكه بر حامله سك اول سكك قارنده بچه لرى اورلر و بانك اوررلردى
اول صاحبدل تعجبده قالدى بويله ديوكه كلبك بانك وصداسنك حكمت وفائده سى
پاسبانلقدر مادرك قارنده اولان بانك وصدا پاسبانلق دكلدر پس بو سك ياوريلرينك
صداسنك حكمتى نه اوله ديو تعجبده وتحيرده قالدى ﴿ ونيز بانك جهت يارى
خواستن وشير خواستن باشد وغيرها وانجا هيچ زين فايده نيست ﴾ ودخى بانك وصدا
ياونت جهتندن اوترى ومادرندن شير استمكدن اوترى اولور ودخى بونلردن غيرى نفعلردن
اوترى اولور واول شكم مادرده هيچ بو فائده لردن بريسى يوقدر پس بو شكم مادرده
اولان بانك وصدانك نفع وفائده سى نه اوله ديدى ﴿ چون بخويش امد با حضرت مناجات
كرد كه ﴾ ومايعلم تأويله الا الله) چونكم اول صاحبدل خوابندن كنديسنه كلدى
حق تعالى يه مناجات ايلدى بويله ديوكه بونك تأويل وتعبيرنى بيلمز الا الله سبحانه وتعالى
بيلور پس بونك كشفنى اندن رجا ايدرم ديوب حضرت حقه متوجه اولدى (جواب
آمد كه آن صورت حالى قوميست كه از حجاب بيرون نيامده وچشم دل بازنا شده
دعوى بصيرت كنند ومقالات كويند ازانكه نه ايشانرا قوتى ويارى رسد ونه مستمعانرا
هدايتى ورشدى) جناب حقدن جواب كلديكه اول مشاهده ايلديكك سرا ول
بر قومك صورت حاليدركه هنوز حجاب چشم وطبيعتدن طشره كلممشلردر وجان
ودل كوزى اچلمامش ايكن بصيرت دعواسنى ايلرلر ومقالات سويلرلر اول جهتدن

نه انلره بر قوت و بر معاونت ایریشور ونه مستمع اونلره بر هدایت یریشور یعنی اول دعوای بصیرت ایلمکدن و مرشد و محقق اولنلر کبی مقالات سویلمکدن نه کندیلره بر قوت و یاری و منفعت ایریشور ونه مستمع و مسترشد اولنلره اندن بر هدایت و رشد حاصل اولور بلکه انك صیت و صداسنك اصلا کندی یه دخی نفع و فائده سی اولمز و غیریلره دخی هدایت قیلمز ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی می دید خواب اندر چله * در رهی ماده سکی بد حامله) اول برصاحب دل اربعین ایچره خوابده کوردی بر یولده بر دیشی حامله کلب وار ایدی ﴿ مثنوی ﴾ ناکهان آواز سگ بچگان شنید * سگ بچه اندر شکم بد ناپدید) ناکهان اول صاحب دل بچه لر آوازنی اشتدی حال بوکه سك بچه هنوز شکم مادرده ناپدید ایدی یعنی دخی طوغمش و ظهوره کلمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ پس عجب آمد ورا آن بانکها * سگ بچه اندر شکم چون زد ندا) اول صاحب دله اول بانك و صدا از زیاده عجب کلدی و دیدی کلب یاوریسی شکم مادرده نیجه ندا و صدا اوردی ﴿ مثنوی ﴾ سگ بچه اندر شکم ناله کنان * هیچ کس دیدست این اندر جهان) سك بچه شکم مادرده ناله ایدیجی جهانده هیچ کمسه بونی کورمشمیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بجست از واقعه آمد بخویش * حیرت او دمبدم میگشت بیش) اول صاحب دل چونکم واقعه دن صحو ادی کندیسنه کلدی دمبدم انك حیرتی زیاده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ در چله کس نی که گردد عقده حل * غیر درگاه خدا عز و جل) چله و خلوتده کمسه یوق ایدیکه انك یوزندن عقده حل اوله یعنی اول رؤیانك سرینی اکا بیلدیره و انی تعبیر قیله خدای عز و جل حضرتلرینك درکاهندن غیری ﴿ مثنوی ﴾ گفت یارب زین شکال و گفت و گو * در چله وا مانده ام از ذکر تو) پس جناب حقه متوجه اولوب دیدی یاربی بو شکالدن و بو گفت و گودن چله ده سنك ذکرکدن کیرو قالمشم ﴿ مثنوی ﴾ پر من بگشای تا پران شوم * در حدیقهٔ ذکر و سیبستان شوم) پس ای خدایم قنادیمی آچ تا پروازایدیجی اولم ذکرك و سیبستانك حدیقه سنه کیدم حدیقه باغچه و سیبستان الما لغه دیرلر یعنی سنك ذکرك باغنه و معرفتك الما لغنه داخل اولهم ﴿ مثنوی ﴾ آمدش آواز هاتف در زمان * کان مثلی دان ز لاف جاهلان) چونکم اول صاحب دل بو دعایی ایتدی اول زمانده اکا هاتف آوازی کلدی بویله دیو که اول کوردیکك رؤیایی جاهللرك لاف و دعواسندن بر مثال بیل ﴿ مثنوی ﴾ کز حجاب و پرده بیرون نامده * چشم بسته بیهده گویان شده) که اول جاهللر پرده و حجابدن طشره کلمشدر دل و جانلری چشمی بسته ایکن بیهوده کویان اولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ بانگ سگ اندر شکم باشد زیان * نی شکار انگیز و نی شب پاسبان) بانك سك شکم مادرده زیان و بی فائده در زیرا اول حالده سك نه شکار قوپاریجی و طوتیجیدر ونه کیجه ایله پاسباندر ﴿ مثنوی ﴾ گرگ نادیده که منع او بود * دزد نادیده که دفع او شود) قورد کورمشدر

انی مانع اوله و اوغری کورمشدر که انی دافع اوله ﴿ مثنوی ﴾ از حریصی وز هوای سروری * در نظر کند و بلافد در جری * از هوای مشتری و گرمدار * بی بصیرت پا نهاده در فشار) بو جاهل اولان قوم حریصلکلرندن و سرورلك هواسندن عقل و نظرده کندو لاف اوره قلقده جری یدر گرمدار اولان مشتری هواسندن بصیرتسز فشاره ایاق قومشلر فشار بونده باطل کار و بیهوده گفتار دن عبارت اولور یعنی اول جاهل و اعمی دل اولان قوم متاع دنیایه و جمع احبابه حریص اولدقلرندن و خلقه رئیس و سرور اولمغه محبت قیلدقلرندن عقل و نظرده کندو ناقص قالمشلر و لاف و گزاف اورمقده جری و دلیر اولمشلر قیزغن مشترینك هواسندن و حرارتلو محب و مریدك آز و اشتهاسندن بو قوم بد کردار بصیرتسز باطل کاره و بیهوده گفتاره آیاق قومشلردر اگر چه بونلرك کاری کار شرعی و گفتاری دخی گفتار معنی ایسه ده چونکم بو کار و گفتاردن مرادلری کندیلری جانبنه وجوه ناسی تصریف اوله و فعل و قولی قلوب خلقی تسخیر ایلمکدن اوتری قبله اول کار و گفتار معنی بیهوده و باطل اولور و بویله کاره مشغول اولان کندی یه انفع و ارزم اولانی قویوب بیهوده بیره اشتغال قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ماه نادیده نشانها می دهد * روستایی را بدان کژ می نهد * ز رای مشتری در وصف ماه * صد نشان نادیده گوید بهر جاه * مشتری کو سوددار د خود یکیست * لیك ایشارا در و ریب و شکیست) اول قوم ماهی کورمامش نشانلر ویرر روستایی اونلره اول واسطه ایله کژلك قورمشتریدن اوتری ماهك وصفنده جاه و ریاستدن اوتری کورمامش یوز نشان سویلر اول مشتری که سود و منفعت طوتار او خود بردر لیکن بو جهله لك اول نافع اولان مشتری خصوصنده بر عظیم ریب و شکی واردر بعض نسخه ده کاف عربی وزاء فارسیله کژ واقع اولمشدر بو تقدیرا وزره معنی روستایی اول سبیله اگری قورد یمك اولور حاصل کلام بویله دیمك اولور که اول قبل تصفیة القلب و تکمیل النفس ارشاد ناسه تصدی ایلین و بن سرزی حضرت حقه هادی و مرشدم دیو سویلین مدعیلر ماه حقیقتی کورمامش ایکن و انك نوریله منور اولمامش ایکن اندن نشانلر و یررو خلقه خبرو پیغاملر ایرکورر بو واسطه ایله روستایی و نادان اولان کمسه لری کرملو و خرارتلو قور کژ اولدیغی اوزره معنی بو حیله ایله احمق و نادان کمسه لری اگری قورو طوغریلقدن بی نصیب و بی بهره قیلور دیمك اولور وهو الاولی من الاول ماه حقیقتك وصفنده و نعتنده مشترینك میل و توجهندن اوتری بین الناس جاه و ریاست صاحبی اولمقدن اوتری ماه حقیقتی کورمامش ایکن اندن نیجه بو نشان سویلر و اندن نیجه و جوهله بعید ایکن تقرب دعواسن ایلر شول بر مشتری که فی الحقیقه طالب نفع و فائده طوتار اول خود همان فرد و واحد اولان

خدای تعالیدر ولیکن بو اهل دغانك واصحاب زرق وریانك خدای تعالینك مؤمنلره
مشتری اولمسی خصوصنده عظیم ریب وکمانلری وارد را اکر حق تعالینك مشتری
اولمسنده ریب وکمانلری اولمیدی وعظ وارشادی نصیحت وجوه وتسخیر قلوب
ایچون ایلمزلر بلکه الله ایچون ایلرلردی چونکم الله تعالینك مشتری اولمسنده شك
وریب ایلدیلر خلق کندیلره نافع اولان مشتری ظن ایلیوب انلرك تسخیرنه و جلبنه
مشغول اولدیلر ❊ مثنوی ❊ ازهوای مشتری بی شکوه * مشتری را باد دادند این
کروه * مشتری ما است الله اشتری * ازغم هر مشتری هین برترا) بی شکوه و بی رونق
اولان مشتری‌نك هواسندن بو احمقلر کروهی نافع اولان مشتری‌یی یله و یردیلر
یعنی بونا که حدذاتنده بی هیبت مشتریلردر که بونلردن نفع امیدنی وضرر خوفنی
ایلمز مکر که حقدن غافل اولنلر بو احمق طائفه ایسه بو کونه خریدارلرك هوا وآرزوسندن
اوتری نافع وسود منداولان مشتری‌یی هوایه و یردیلر بزم مشتریمز الله تعالی
حضرتلریدر که بزم نفسلریمزی واموالمزی اشتراء ایلدی (کما قال تعالی فی سورة التوبة
(ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) بو آیت کریمه‌نك تفسیری
جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه سنده (ای خداوند این خم وکوزه مرا ایتنك
شرحنده مرور ایلمشدر چونکم قضیه بونك کبیدر اکاه اول هم مشتریلرك غمندن
بو قورولکل واول بی معنی و بی نفع اولان مشتریلرك صیدنه مشغول اولمقدن خلاص اولوب
نجات بول ❊ مثنوی ❊ مشتری جوکه جو یان توست * عالم آغاز و پایان توست * هین
مکش هر مشتری راتو بدست * عشق بازی با دو معشوقه بدست) بر مشتری استه که اول
سنی دیلیجیدر سنك اول وآخرکی بیلیجیدر اکاه اول هر بر مشتری‌یی الکه چکمه
زیرا ایکی معشوقه ایله عشقبازلق بدو قبیح ونامعقولدر یعنی ای مشتریلر طالبی
اولان کسه بو دنیاده بر مشتری استه که اول سنی استیجی واعمال وافعالکی خبردار
اولیجیدر واولکی واخرکی و باطنکی وظاهرکی هردم بیلیجیدر زنهار هر بر
مشتری‌یی کندیکه جذب ایتمه وصدره چکوب التفات ایتمه زیرا ایکی معشوقه
ایله عشق ارتق حقیقتده بددر (ولهذا ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه)
حق تعالی انسانك قلبنده انجق بر قلب خلق ایلمشدر انك سر وحکمتی اولدرکه
بر قلبی همان بر معشوقه یه و یره سن اکر ایکی معشوقه یه قلبی توزیع وتقسیم ایلرسك
شرك خفی اولور شرك ایسه اقبح قبایح واکبر کبائردر بس (ع) با رضای دوست
باید با هوای خویشتن * قوانك موجبجه یا نفسك هواسنی معشوق اتخاذ ایلرسن
، یا خود دوستك رضاسنی ❊ مثنوی ❊ زو نیابی سود ومایه کر خرد
* نیو بش جود قیمت عقل وخرد * نیست اورا خود بهای نیم نعل * تو برو عرضه کنی
یاقوت ولعل) سن اول مشتریدن سود ومایه بولمزسن فرضا اکر سنی صبون اورسه‌ده

انك خود عقل وخرد قیمتی یوقدر اول مشتری‌نك خودیارم نعل بهاسی یوقدر
حالا که سن اکا یاقوت ولعل عرضه ایلرسن یعنی بو ناس شکلنده اولان مشتریدن
منفعت وفائده بوله مزسن اکر اول مشتری فرضا سنك قولکی وفعلکی السه
وجمله حالکی مقبول قیلسه بو اهل دنیادن اولان مشتری‌نك خود عقل وخرده
و یرجك قیمتی یوقدر که سن اکا عقلکی و علمکی اشتراقیلمقدن اوتری عرض ایلرسن
واول سنی بکنمکدن اوتری لطیف ورنکین سوزلرسو بلرسن انك خودیارم نعل بهاسنی
ویرمکه قدرتی یوقدر که جمیع ناس حد ذاتنده عاجز وفقیرلردر پس سن اکا یاقوت
ولعلدن اشرف ودر وجواهردن الطف اولان معارف وعلومی نیچون عرض
ایلرسن سیم وزردن اعز اکرم اولان اسرار جان وعلم وعرفان نیچه لعل وجاندن
بهتر صدهزار دروصی جاندن محفوظتر ومقبولتردر نته کم بر محلده بو معنایه اشارت
ایدوب بیورر * پیش باهمت بود اسرار جان * از خسان محفوظ تر از لعل وکان *
زربه از جانست پیش ابلهان * زرنثار جان بود پیش مهان ❊ مثنوی ❊
حرص کورت کردو محرومت کند * دیو همچون خویش مرجومت کند * همچنان
کاصحاب فیل وقوم لوط * کردشان مرجوم چون خود آن سخوط) ای مرید غافل
حرص سنی کور ایلدی ومحروم ایلردیو لعین سنی کندی کبی مرجوم ایلر ایچلین که
اصحاب فیل وقوم لوطی انلری کندی کبی سخوط و مرجوم ایلدی سخوط صیغه
مبالغه در زیاده سخط ایدیجی دیمکدر یعنی ای ناسك جمعنه ودنیانك متاعنه حریص
اولان غافل حرص سنك قلبك کوزنی کور ایلر وسعادت ابدیه ودولت سرمدیه دن
محروم ایلر شیطان لعین سنی کندی کبی مرجوم وملعون ایلر نته کم اصحاب فیلی
وقوم لوطی اول سخوط و غضوب اولان شیطان انلری کندی کبی رجم ایلمش
وطاشلنمش ایلدی اکر سندخی اکا او یوب و خلقك تعظیمنه فریفته اولوب
وانلرك جمعنه اشتغال قلوب حضرت حقك طاعتندن ومحبتندن غافل اولورسك
سندخی شیطان کبی مرجوم اولورسن سعادت ابدیه دن محروم قالورسن نعوذ بالله
من الخذلان و مکر الشیطان ❊ مثنوی ❊ مشتری را صابران دریافتند *
چون سوی هر مشتری نشتافتند * وانکه کردانیدروزان مشتری * بخت واقبال
و بقا شدزو بری * ماند حسرت بر حریصان تا ابد * همچو حال اهل ضروان در حسد)
اصل مشتری‌یی صابرلر بولدیلر چونکه هر مشتری جانبنه سرعت ایلدیلر واول
کسنه که اول مشتریدن یوز دوندردی بخت و اقبال و بقادن بری اولدی
پس حریصلر اوزره تا ابد حسرت قالدی اهل ضروانك حسدده اولان حالی کبی
یعنی اصل مشتری‌یی حق تعالینك طاعتنه ونفسنك ریاضتنه صبر ایلین صادقلر
بولدیلر چونکم بو دنیا اهلندن هر بری مشتری جانبنه سرعت ایتمدیلر وانلری

تسخیر ایدوب صید ایتمك طریقنه كتمدیلر واول كسه كه اول غنی بالذات اولان
مشتریدن معرض اولدی واكا توجه واقبال ایتمكدن اجتناب قیلدی بخت
واقبال و بقاوص اتب اعلایه ارتقاسندن بری اولدی ودولت وسعادت آنك وجودندن
فرار قیلدی دنیا متاعنه حریص اولان طائفه ابد الآباد حسرت وندامتده قالدی
مثلا اهل ضروانك فقرایه ایلدكلری حسد وقتنده سوء حالی كبی كه انلری متاع دنیایه
حریص اولدقلرندن فقرایه و بندكان خدایه حسد قیلوب انلردن زكات وصدقه یی
منع ودریغ ایلدیلر پس حق تعالی انلرك دنیا واخرتنی خراب ایلیوب انلر اوزره ابدی
حسرت وندامت قالدی نته كم مناسبتله انلرك حكایتنه شروع ایدوب بیورلر

﴿ قصهٔ اهل ضروان وحسد ایشان بر درویشان كه پدر ما از سلیمی اغلب ﴾
﴿ دخل باغ را بمسكینان می داد چون انكور بودی عشر دادی وچون ﴾
﴿ مویز ودوشاب شدی عشر دادی وچون حلواو پالوده بختی عشر دادی ﴾

بو سرخ شریف اهل ضروانك قصه سیدر وانلرك درویشلر اوزره حسد ایتمسنك
حكایه سیدر بویله دیو كه بزم پدریمز سلیم لكندن یعنی ابله وساده دل اولدیغی
وجهدن باغك اغلب دخل ومحصولنی فقراومساكینه ویررایدی چونكم انكور
اولیدی مساكینه عشر ویردی وچونكم مویز ودشاب اولیدی عشرو یردی
وچونكم حلواو پالوده پشوردی عشر ویردی ضروان یمن دیارنده بر یره دیرلر
بو اهل ضروانك قصه سی اوچنجی جلدك اوائلنه قریب قصهٔ اهل ضروان سرخنده
مفصلا مشروح اولمش و بوكا متعلق اولان آیت كریمه دخی انده تفسیر قیلنمشدر
فلیطلب فیه ﴿ واز قصیل عشر دادی وچون در خرمن می كوفتی از كفهٔ آمیخته
عشر دادی وچون كندم ازكاه جدا شدی عشر دادی وچون آرد كردی
عشر دادی وچون خمیر كردی عشر دادی چون نان كردی عشر دادی ﴾ دخی
قصیلدن عشرو یردی قصیل قافله حاصل دید كلری بچلمش كوك ار په و بغدای
دمدلر یدرو چونكم خرمن دوكسیدی قارشمش كفه دن عشرو یردی و چونكم
بغدایی صمانندن جدا ایلسیدی عشرو یردی وچونكم اون ایلسیدی عشرو یردی
وچونكم خمیر ایلسیدی عشرو یردی وچونكم نان ایلسیدی عشرو یردی ﴿ لاجرم
حق تعالی دران باغ و كشت بركتی نهاده بود كه همه اصحاب باغها محتاج او بودندی
هم بمیوه وهم بسیم واو هیچ محتاج كس نی از ابشان ﴾ لاجرم حق تعالی اول باغ
وكشته بر بركت قومش ایدیكه دوكلی باغلرك صاحبلری اول كریمه محتاجلر ایدیلر
هم میوه وهم سیمده واول كریم انلردن هیچ كسه یه محتاج دكل ایدی ﴿ فرزندان
آن عشر رامی دیدند مكر روان بركت رانمی دیدند همچوان زن بد بخت كه
كیر خرادیده كدو رانمی دید ﴾ چونكم انلرك پدری وفات ایلدی انك فرزندلری اول

عشری مكر رو بسیار كور دیلر واول بركتی كورمدیلر اول بد بخت زن كبی كه
كیر خری كوردی وقباغی كورمدی پس عاقبت هلاك اولدی ﴿ مثنوی ﴾ بود مردی
صالح ربانیی * عقل كامل داشت پایان دانیی) بر صالح ومرد ربانی وار ایدی اول مرد
صالح و پایاندان عقل كامل طوتردی یعنی نهایت بیلیجی وعاقبت كاره نظر قیلیجی
بر كامل عقل طوتردی ﴿ مثنوی ﴾ درده ضروان بنزدیك یمن * شهره اندر
صدقه وخلق حسن) یمنه قریب ضروان قریه سنده صدقه واحسان
وخلق حسنده مشهور ایدی ﴿ مثنوی ﴾ كعبهٔ درویش بودی كوی او *
آمدندی مستمندان سوی او) اول مرد كریمك كویی درویشك كعبه سی ایدی
مستمندلر انك جانبنه كلورلردی ﴿ مثنوی ﴾ هم زخوشه عشر دادی بی ریا
* هم زكندم چون شدی از كه جدا) هم ریاسز خوشه دن دخی عشرو یردی
چونكم كندمی صماندن جدا اولیدی هم اول كندمدن عشرو یردی
﴿ مثنوی ﴾ آرد كشتی عشر دادی هم ازان * نان شدی عشر دكردادی ازان)
بغدایكه اون اولیدی اول كریم اندن هم عشرو یردی اونكه نان اولیدی اندن
عشر دكرو یردی ﴿ مثنوی ﴾ عشر هر دخلی فرو نكذاشتی * چار باره دادی
زانچه كاشتی) اول سخی هر بر محصولك عشرنی ترك ایلزدی اول نسنه دنكه
اكدی واندن محصول قالدردی درت كره عشرو یردی ﴿ مثنوی ﴾ بس
وصیتها بكفتی هر زمان * جمع فرزندان خودرا آن جوان) اول جوانمرد كندینك
فرزندلری جمعنه هر زمان چوق وصیتلرو یردی و بویله دیردی ﴿ مثنوی ﴾
الله الله قسم مسكین بعد من * وامكیریدش زحرص خویشتن) الله حقیچون
الله حقیچون مسكین و فقیرك بندنصكره قسمتنی دریغ طوتمیكز كندی حرصكزدن
اونی ﴿ مثنوی ﴾ تا بماند بر شما كشت وثمار * در پناه طاعت حق پایدار)
تا كم اكینلرو میوه لر سزك اوزریكزده باقی قاله وانك عشرنی وزكاتنی ویردیككز سببیله
انك بركاتی دائم حق تعالی حضرتلرینك طاعتنك پناهنده پایدار اوله ﴿ مثنوی ﴾
دخلها ومیوها جمله زغیب * حق فرستادست بی تخمین وریب) زیرا جمله دخللری
ومیوه لری عالم غیبدن تخمین وریبسز حق تعالی كوندرمشدر سن صانمه كه
بو غلاتك وثمارك وسائر محصولاتك ظهوری آب وكلدن وانسانك سعیندن اوله
بلكه حق تعالی حضرتلرینك امر وارادتیله اولور و بو جمله سی بركاتی حضرت
حقدن بولور ﴿ مثنوی ﴾ در محل دخل اكر خرجی كنی * در كه سود ست سودی
برزنی * ترك اغلب دخل را در كشتزار * بازكارد كه ویست اصل ثمار) دخل وحاصلی
محلنده اكر بر خرج ایلیه سن سود در كاهیدر بر سوده اورسن مثلا ترك طائفه سی
اكثر دخلی كشتزارده كیرو اكرزیرا ثمار وحاصلك اصلی اودر یعنی اكر دخل وایراد

محلنده محل ومحتاج اولان فقرایه خرج وانفاق ایلرایسك اول خرج وانفاق سودو یره جك
درکاهیدر سن کندیکی برعظیم سوده وفائده یه اوررسن و براعلا بیع ومنفعته
ایرکوررسن کورمزمیسن ترك طائفه سی کندیلرك اکثردخل وایرادنی زرعده کبرو
اکر زیراکه اول النده اولان تخمی مزرعه لره اکك ونثار ایتمك محصولی اول ثمارك
اصلیدر ﴿ مثنوی ﴾ پیشتركارد خوردزان اندکی ٭ که ندارددر برو بیدن شکی)
لاجرم ترك غله ودخلنك زیاده رکنی اکراندن برازحفنی بر زیرا انك بتمکا کنده
برشك طوتمز ﴿ مثنوی ﴾ زان بیفشاند بکشتن ترك دست ٭ کان غله هم زان
زمین حاصل شدست) زراعت زماننده ترك النی اندن اوتری سلکرزیر ا انك غله سی
هم اول زمیندن حاصل اولمشدر یعنی چونکم ترك طائفه سی النده اولان تخم وغله نك
اقلنی یوب اکثرنی اکدیکی معلوم ومقرر اولدیسه وانك بتمسنده وزیاده ظهور
ایتمسنده شك وکمان طوتمدیسه ای زراع آخرت ایچون باذل اولان کسه
سکادخی اهم والزم اولان اولدرکه الکده اولان مالکی مزرعهٔ دنیاده
اخرت ایچون بذل وانفاق ایلیه سن وانك اضعاف مضاعف محصولی بته جکنه وظهور
ایده جکنه شك وکمان طوتمیه سن که کلام الهی بوخصوصده ناطق اولمشدر (کما قال
الله تعالی مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله کمثل حبة انبتت سبع سنابل
فی کل سنبلة مائة حبة والله یضاعف لمن یشاء والله واسع علیم ﴿ مثنوی ﴾
کفشکر هم آنچه افزاید زنان ٭ می خردجرم وادیم وسختیان ٭ که اصول دخل
اینها بوده اند ٭ هم ازینهامی کشاید رزق بند ٭ دخل زانجا آمدستش لاجرم ٭
هم درانجامی کندداد وکرم) بشمقجی دخی اول نسنه یکه ناندن آرتررچرم
وادیم وسختیان صاتون الور و بویله دیرکه بنم حاصل ودخلمك اصولی بونلراولمشدر
هم بنده رزق عقده یی بونلردن آچار لاجرم دخل وایراد کفشکره وترکه اول یردن
کلشدرهم داد وکرمی اول محلده ایلر جرم جیم عجمی ایله کونه دیرلر ادیم سختیانه
دیرلر یعنی بشمقجی دخی کارایلر والنده اول کاردن برمقدار مال کیرسه انك برمقدارنی
کندی یه قوت وغدا اولمقدن اوتری نانه ویرر وهرنه یی که ناندن آرتررسه تکرار
کون وسختیان الور واول غداسندن آرتردیغی مبلغی کونه وسختیانه انکچون
ویررکه انك دخل وایرادنك اصولی اول چرم وادیم اولمشدر لاجرم انك رزقی هم
بونلردن فتح اولور واول دخی آنی بیلدیکندن النده اولان مالنی بونلره بذل قیلور پس
سندخی ای زراع آخرت اولان کسه کندیکه کفایت ایده جك شیلردن ماعداسنی
فی سبیل الله بذل ایله تاکم سکا انك عوضی دنیاده وآخرتده اضعاف مضاعف کله
ادنی مرتبه (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه اون
انك مثلی حاصل اوله حکایت اولنور که برکون رابعهٔ عدویه حضرتلری کوردیکه

ایکی اتمکی قالمش درحال انی فی سبیل الله انفاق ایلیوب انك عوضنه مترقب اولدی
بعدزمان بردولتلوکمسه نك خادمی کلوب انك اوکنه اون سکز پاره لطیف نان کتوردی
حضرت رابعه اکادیدیکه بو اصلنده بکرمی عدد ناندر بونك ایکیسی نیجه اولدی
اول خادم صاقلمغه مجال بولمیوب بونك ایکیسنی بن کتوررکن یدم دیدی وسؤال
ایلدیکه بونك بکرمی عدد اولدیغنی ندن بیلدك رابعه حضرتلری بیوردیلر بنم ایکی
پاره نانم وارایدی مقدما انی فی سبیل الله بذل ایلدم پس حق تعالی حضرتلری
برحسنه یه ادنی مرتبه اون مثلنی ویرمك مقرردر پس بو نان پاره لر انك دنیاده اولان
عوضیدر پس بکرمی عدد کرك ایدی بوندن اوتری سکا بو اصلنده بکرمی عددناندر
دیوسویلدم دیدی وبنم طریقتم بودرکه هربارکه درهم ودینناردن مالك اولدیغم
شیلر هرنه ایسه اندك قالسه انی فی سبیل الله انفاق ایلرم دیدی ﴿ مثنوی ﴾
این زمین وسختیان پردست بس ٭ اصل روزی ازخدادان هرنفس ٭ چون
بکاری این زمین اصل کار ٭ تابروید هریکی راصدهزار) بو زمین وسختیان
انجق پرده وروپوش در هرنفس رزق ونعمتك اصلنی خدای تعالیدن بیل چون
زراعت ایلرسن زمین اصلده زراعت ایله تاکم هر بر ایچون صدهزار عوض بته یعنی
ترکه کوره بوزمین زراعتدن اوتری وچرم وادیم زیادندن اوتری انجق پرده وآلتدر
زمین ترکه کوره وسختیان کفشکره کوره اولور یعنی زمین حقیقتده منبت نباتات
ومعطیٔ برکات دکلدر و کذلك سختیان وچرم دخی کفشکر ایچون فی الحقیقه
باعث زیادات وبخشندهٔ برکات دکلدر بلکه ارزاقك اصلنی هرنفس حضرت خدادن
بیل که منبت نبات و بخشندهٔ برکات فی الحقیقه اولدر پس چونکم اکه سن وتخم
مالکی ایثار ونثار ایلیه سن اصل زمینده اك که اول فی سبیل الله مالکی بذل
ایلمکدر حتی هر بردانه ایچون صدهزار عوضلر واضعاف مضاعف جزالر
وعوضلر وهاب مطلقدن حاصل اوله وعالم غیبدن بتوب ظهوره کله ﴿ مثنوی ﴾
کیرم اکنون تخم راکر کاشتی ٭ درزمینی که سبب پنداشتی ٭ چون دوسه سال
آن نروید چون کنی ٭ جز که در لابه ودعا کف درزنی) فرض ایدم که شمدی یدی
یوزبیك قرق سکز درهم یاخود برمد تخمی اکدك برزمینده که انی سبب ظن ایتدك
چونکه ایکی اوچ ییل اول اکدیکك بتمیه نیجه ایلرسن لابه ودعایه ال اورمقلغکدن
غیری کرکاف مربینك ضمه سیله یدیوزبیك قرق سکز درهم ودخی مدواولچك
معناسنه دخی کلور اکرکاف عجمینك فتحه سیله اکر معناسنه حرف شرط اولمق
دخی جائزدر تقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه طوتلم که مالك اولدیغك تخمی نیجه
وافرکیله اکدك ویاخود معنی اکراکه سن شول برزمینده که آنی محصوله سبب ظن
ایلدك چونکم برایکی اوچ ییل زمینه اکدیکك تخم بتمیه وحق تعالی انی انبات ایتمیه

نیجه ایلرسن همان دعا وتضرعه ال اوررسن اندن غیری به قادر اوله مزسن
﴿ مثنوی ﴾ دست برسر میزنی پیش اله * دست وسر بردادن رزقش کواه *
تابدانی اصل اصل رزق اوست * تاهم اورا جوید انکه رزق جوست) اوحیدنده
الهك حضورنده ماتمزده لر کبی الکی باشك اوزره اوررسن دست وسرانك رزق ویرمسنه
شاهددر تابیله سن رزقك اصلنك اصلی اودرتاهم انی استیه سن اول کمسه که
رزق طلب ایدیجیدر یعنی چونکم اکدیکك نمیه ومراد ایلدیکك شیلر ظهورا تمیه
الکی باشکه اوررسن ودعاونیازله حضور حقه متوجه اولوب طوررسن حال بوکه
سنك الك وباشك رزاقك رزق ویرمسنه شهادت ایدیجی بلکه جمیع اعضا
وجوارحك انك رزق ونعمتلری پرورده اولمسنه دلالت قیلیجیدر تابیله سن واکاه
اوله سن که جمیع ارزاقك وحظوظك اصلنك اصلی اول رزاق مطلقدر حتی شول
کسه که رزق طلب ایدیجیدر همان انی استه یه غیری اسباب وفروعی ترك
ایلیه واول رزاق ومعطینك رضای شریفنی اله کتوره واول حضرته طاعات ایتمکله
کندیسنی انك قرینه یتوره ﴿ مثنوی ﴾ رزق از حق جومجواز زید وعمرو *
مستی ازوی جومجوازبنك وخمر * منعمی زوخواه نه از کنج ومال * نصرت ازوی
خواه نی ازعم وخال * عاقبت زینهسا بخواهی ماندن * هین کراخواهی دران
دم خواندن * این دم اوراخوان وباقی رابمان * تاتو باشی وارث ملك جهان)
رزقی خدادن استه زید و بکردن استمه مستلکی حقدن استه بنك وشرابدن استمه
منعملکی اللهدن استه کنج و مالدن استمه نصرتی دخی اندن استه عم وخالدن
استمه زیرا عاقبت بونلردن قالسك وجدا اولسك کرکدر پس اکا اول اول دمده کیمی
اوقوسك کرکدر چونکم قضیه بو بله در بو دم انی اوقو باقی یی قوحتی جهان
ملکنك وارثی اوله سن یعنی اکر رزقی استرسك وهاب بی ضنت ورزاق بی علتدن
استه که منعم حقیقی اولدر زید و بکردن وعمرو و بشردن استمه که بونلرك وجودی
لیس بشیء حکمنده در بونلر منع واعطایه قادر دکللردر ونفع وضره دخی مالك
دکللردر حقیقتده مانع ومعطی وضار ونافع همان اولدر چونکم بویله در مستلکی
هم اندن استه بنکیلکدن ومیدن استمه زیرا بونلر اسبابدر اسبابه تعلق ایدرسك مسببدن
غافل اولورسن و منعملکی و غنایی اول اللهدن استه کنج ومالدن واسباب
واعراضدن استمه که انسان بونلرله منعم وغنی اولمق احتمالی یوقدر (کما قال صلی
الله علیه وسلم لیس الغنی غنی کثرة العرض انما الغنی غنی النفس) نصرتی دخی
عم وخالدن استمه خدای متعالدن استه که اقربا وتعلقاتك کسه یه نصرت
ومعاونت ایلمکه قدرتلری یوقدر عاقبة الامر محروم اولیسرسن و بوجمله دن کیرو
قالیسر سن اکا اول اول دمده کیمه اوقورسن و کیمه تضرع ونیاز قیلورسن

حضرت حقدن غیری سکا کم معین اولور واول پادشاه مطلقدن غیری سنی بلالردن
کم آزاد قیلور چونکم قضیه بو یله در امدی بودمده همان اکا دعا ایله وباقی خلایقی
قو (ولقد کتبنا فی الزبور من بعد الذکر ان الارض یرثها عبادی الصالحون)
آیت کریمه سنك مقتضاسنجه تاسن ملك جهانه وارث اولان عباد صالحین
زمره سندن اوله سن وبو خلانقك شب وروز آرزو ایلدوب بوله مدقلری دولت
وسعادتی سن بوله سن ﴿ مثنوی ﴾ چون یفر المرء آمد من اخیه * یهرب
المولود یوما من ابیه) چونکم مرءك قرنداشندن قاچسی کونی کله مولود
پدرندن اول کونده فرار ایلر پس اول کونك وقوعندن اول بو کون پادشاه حقیقتله
آشنالق کسب ایله تا اول پر محنت اولان کونده سکا دستکیر اوله بو بیت شریف
سورهٔ عبس ده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی یوم یفر المرء من اخیه
وامه وابیه وصاحبته وبنیه لکل امریء منهم یومئذ شأن یغنیه) بو آیت کریمه نك
تفسیری اوچنجی جلدده رسیدن خواجه وقومده کچدی ﴿ مثنوی ﴾ زان
شود هر دوست آن ساعت عدو * که بت تو بود وازره مانع او) اول سبیدن اول
ساعت هر دوست بری برینه دشمن اولور زیراسنك دوستك دنیاده سنك بتك
اولدی وطریق حقدن سنی منع ایدیجی اولدی یعنی اول جهتدن اول ساعتده
هر دوست عدو اولور که بودنیاده اول سنك بتك وراه حقدن سنك مانعك اولدی
وحضرت حقله آشنالق ایلمکدن سنی دور قیلدی پس اخرتده بو کونه دوست سنك
عظیم دشمنك اولور (یالیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا) دیو اول کونده انی خلیل اتخاذ
ایلمکی بیهوده یره تمنی قیلورسن (ویالیت بینی وبینك بعد المشرقین فبئس القرین)
دیو اندن مجتنب اولورسن (الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقین) آیت
کریمه سنك موجبنجه اول کونده هر دوست بری برینه عدو اولمق مقرردر الا متقیلر
ومتحابین فی الله اولان ولیلر دکل بونلر بری برینه اول کونده عظیم دوست اوله لر
واتحاد قیله لر ﴿ مثنوی ﴾ روی از نقاش رومی تافتی * چون زنقشی انس
دل می یافتی) ای غافل یوزك نقاشندن یوزکی چویردك چونکه بر نقشدن کوکل
انسی بولدك یعنی بو عالمده اولان بر نقشدن کوکلك انسی وحظنی بولدك اکا مشغول
اولوب یوزیکك واوزیکك خالق و نقاشی اولان خدای تعالی حضرتلرندن
رو کردان اولوب اعراض قیلدك سکا لازم اولان اول ایدیکه بو جمله بی وفا اولان
یاران واخواندن واحبا وخلاندن رو کردان اولوب حضرت حقه متوجه اولیدك
وانك عبادتنی وطاعتنی دل وجان ایله قیلیدك تاکم انك محبتنده ومعرفتنده جمیع
لذاتی بولیدك ﴿ مثنوی ﴾ این دم ار یاران بانو ضد شوند * وزتو بد کردند و
در خصمی روند * هین بکونك روزمن پیروزشد * آنچه فردا خواست

شد امروزشد) بودمده اکر سنك يارانك سنكله ضد اوله‌لر و سندن رجوع ايده‌لر وخصملغه كيده‌لر اكاه اول اشته بنم كونم پيروز اولدی دی اول نسنه كه يارن اولسه كركدركه بوكون اولدی دی يعنی حالا بودمده اكرسنك اخلا ويارانك انلردن منقطع اولديغك واسطه‌ايله سنكله ضداوله‌لروسندن اعراض ايدوب خصومت ايتمك سمتنه كيده‌لر وسكا عداوت قيله‌لر بونلرك بوحالندن محزون وغمناك اولمه بلكه الحمدلله اشته بنم كونم مظفر اولدی يارانمك يارن روز قيامتده بكاعداوت وخصومت ايلملری بوكون ظاهر اولدی دی كه اول كونده برموجب (الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين) متقی اولانلردن ماعدا جميع اخلاری برلرينه اعدااوله‌لر اما متقيلرعظيم اتحاد والفت قيله‌لرچونكم بودنياده سنك بی وفا اولان يارانك سندن اعراض ايليه بوخود سكاعين دولتدركه سنی تعويق ايتمش اولورلر وروزكاركی ضايع قيلمش اولورلر ﴿مثنوی﴾

ضد من كشتند اهل اين سرا * تاقيامت عين شد پيشين مرا * پيش ازانكه روزكار خود برم * عمر با ايشان بپايان آورم * كاله معيوب بخريده بدم * شكر كز عيبش بكه واقف شدم * پيش ازان كز دست سرمايه شدی * عاقبت معيوب بيرون آمدی) بوسرايك اهلی يعنی بوجهانك خلقی بكا ضد اولديلر تاكم قيامت بكا پيشين عين اولدی واحوال رستخيز بكا بودنياده مقدم ظهوره كلدی دی اندن اولكه كندی روزكارمی ايلتدم عمر عزيزی انلرله اخر بايانه كتوردم يعنی روزكارمی ضايع ايتمزدن اول وعمرمی اول بی‌وفالره نهايتنه كتورمزدن مقدم كالهٔ معيوبی المش ايدم خدايه شكر كه انك عيبنه اركندن واقف اولدم يعنی اخرت كلمزدن اول دنياده انلرك عيبنه عارف اولدم وانلرك بی وفا ايديكنی بيلوب باوفا اولان حضرت حقك اشنالغنه ودوستلغنه رغبت قيلدم دی اندن اولكه الدن سرمايه كيديدی عاقبت معيوب طشره كليدی يعنی ظهورقيلدی ﴿مثنوی﴾

مال رفته عمر رفته ای نسيب * مال وجان داده پی كالهٔ معيب * رخت دادم زر قلبی بسته دم * شادشادان سوی خانه می شدم * شكر كين زرقلب پيدا شد كنون * پيش ازان كه عمر بكذشتی فزون * قلب ماندی تا ابد در كردنم * حيف بودی عمر ضايع كردنم) ای نسيب مالم كتمش وعمرم كتمش مال وجانمی معيوب متاع ايچون ويرمش اوليدم مصرع اول مالم رفته بودی وعمرم رفته بودی تقديرنده اولور ومصرع ثانی مال وجان داده بودمی تقديرنده اولور وسباق وسياق بومعنايی مقتضی اولور و بوتقديره دلالت قيلور يعنی ای نسيب اولان كمسه اول بی وفا اولان يارانم بولنده مالم كتمش وعمرم كتمش ايدی معيوب اولان متاعدن اوتری مالمی وجانمی ويرمش ايدم رخت واسبابی ويردم قلب التون الدم حال بوكه

انك معيوب اولديغنی بيلوب وانی مقبول و بركزيده ظن ايليوب شادبلك ايده‌رك خانه جانبنه كتدم وانلری كنديمه يار ومصاحب اتخاذ ايتدم خدايه شكركه بوقلب التون شمدی ظاهر اولدی اندن اولكه عمر زياده كچيدی يعنی عمرم زياده ضايع اولمزدن اول الحمدلله كه بوالتونك قلبی وتزويری حالا پيدا اولدی دير سن تا ابدی قلب بنم بويننده قاليدی بكا عمرضايع ايلمك حيف اوليدی يعنی بو بی وفا اولان قلب يار انك محبتی ابدی بويننده قالوردی بويله اولبدی عمرمی بونلرك صحبتنده ضايع ايلمك بكا حيف اوليدی ﴿مثنوی﴾ چون بكه ترقلبی اورونمود * پای خود زووا كشم من زود زود) چونكه انك قلبلغی اركنرك يوز كوستردی پس تيز تيز بن اياغمی اندن كيرو چكرم يعنی على الفور اندن اعراض ايليوب مجتنب اولورم ﴿مثنوی﴾ يارتوچون دشمنی پيدا كند * كرحقد ورشك او بيرون زند * توازان اعراض او افغان مكن * خويشتن را ابله ونادان مكن * بلكه شكر حق كن ونان بخش كن * كه نكشتی درجوال او كهن) سنك يارك چونكه عداوت ودشمنلك پيدا ايليه انك حقد وحسدينك او يوزی طشره اورر يعنی انك مرض قلبی وفساد درونی ظاهراوله پس سن انك اعراضندن افغان ايلمه كنديكی نادان وابله ايلمه يعنی احمقلر ونادانلر كبی نفع اولان وضرر قيلان كمسه‌لرك سندن دور اولديغندن اوتری متألم اولمه وافغان قيلمه بلكه بوندن اوتری حق تعالی‌يه شكرايله وفقرايه نان بخش ايله كه اول ياران بدك جوالنده كهنه وخراب اولمقدن يعنی اول ياران بی وفانك وخلان بی صفانك مصاحبتلری جوالنده اسكيوب قالمديغكدن شكرلرايله وصدقه‌لر واتمكلر وير ﴿مثنوی﴾ ازجوالش زود بيرون آمدی * تابجوبی يارصدق سرمدی * نازنين ياری كه بعد ازمرك تو * رشتهٔ ياری او كردد سه تو) اول ياربد نهادك جوالندن فوری طشره كلدك تاكم سرمدی اولان يارصادق استيه‌سن يعنی يار بدك جوالندن چونكم على الفور طشره كلدك وخلاص اولدك كركدر كه بی يار قالميه‌سن بلكه ابدی وسرمدی اولان بر يارصادق طلب ايليه‌سن برنازنين ياركه سنك اولدكدنصكره انك ياربلغی رشته‌سی اوچ قات اوله يعنی انك سكا نصرت ومعاونت ومحبتی حبلی قات قات اوله ﴿مثنوی﴾ اومكر سلطان بود شاه رفيع * يابود مقبول سلطان شفيع) مكر سلطان حقيقی اوشاه رفيع اوله ياخود سلطان حقيقينك مقبولی اوله انك بنده‌لرينه شفيع اوله يعنی مكر اول يار نازنين خدای تعالی وانبيای عظام واوليای كرام اوله انلردن غيری سنك ياربانی اولمز وسكا شفاعت دخی قيلمز ﴿مثنوی﴾ رستی ازقلاب وسالوس ودغل * غر اوديدی عيان پيش ازاجل) چونكم سكا اخرتده نفعی اولمين كمسه‌لر سندن بودنياده اعراض ايليه‌لر پس اهل دغلدن وقلاب وسالوس اولان منافق ومرايلردن

قورتلدك آنك غر وفريبي اجلدن اول عيان كوردك غر بونده غين معجه ايله الدامق
معناسنه در ﴿مثنوى﴾ اين جفاى خلق باتو درجهان * كرنداني كنج زرآمد
نهان * خلق را باتو چنين بدخو كنند * تاترا ناچار روآن سو كنند * اين يقين
دانكه دراخر جمله شان * خصم كردند وعدو وسركشان) جهانده سكا بو خلقك
جفاسي اكر بيلورسك نهاني كنج زركلدى يعني بو خلقك سكا جفا ايلمسى و بو ياران
بى وفانك سندن روكردان اولمسى اكر بيلورسك وحقيقتنه نظر قيلورسك سكا معنوى
التون خزينه سى كلمش بلكه سيم وزردن يك اولمشدر خلقى سنكله بونجلين بدخوى
ايدرلر تاكه ناچار سنك يوزيكى اول جانبه ايلرلر يعنى جناب الهى طرفندن بو خلق
جهانى و بيوفا اولان يارانى انكيچون سكا بدخوى ايلرلر كه تاكم سنك يوزيكى ناچار
ضرورتله اول جانبه ايليه لر بونى يقين بيل كه اخر امرده جمله انلر سكا خصم وعدو
وسركشان اولورلر زيرا محبتلرى لله وخلتلرى فى الله اولمين كسه لر يوم اخرتده برى
برلرينه خصم اوله لر وعداوت قيله لر و بريرلرندن سركش اوله لر بكاراه حقدن
مانع اولدك وطاعت الهيه دن بنى عوق ايلدك ديو خصومت ايليه لر ﴿مثنوى﴾
تو بمانى بافغان اندر لحد * لاتذرنى فرد خواهان از احد) سن قبرده فغان وناله ايله
قالورسن حضرت احددن لاتذرنى فردا مفهومنى استيجى اولديغك حالده بو بيت
سورهٔ انبياده اولان آيت كريمه يه اشارتدر كه اولى بودر (وزكريا) وياد ايله
يا محمد زكريا پيغمبر عليه السلامى (اذنادى ربه) شول وقتده كه ندا ودعا ايلدى
ربيسنه (وقال) ديدى (رب) اى بنم ربم (لاتذرنى فردا) بنى تنها ووحيد قومه
(وانت خير الوارثين) حال بوكه سن وارثلرك خيرلوسيسن اكر بكا وارث ويرمزسك
قايرمزم سن كافيسن الحاصل (بيت) برك عيشى بكورخويش فرست * كس
نيارد ز پس تو پيش فرست) بيتنك مقتضاسنجه مقدم تدارك ايدوب انيس وجليسك
وطعام وشراب اولان ذخيرهٔ نفيسك خانهٔ كوره ارسال ايله تاكم اول سراى
پروحشتده خشيت ودهشته مبتلا اولميه سن ﴿مثنوى﴾ اى جفابت به زعهد
وافيان * هم زدادتست عهد باقيان * بشنواز عقل خود اى انبار دار * كندم
خود را بارض الله سپار * تاشود ايمن زدزد وازشپش * ديورا باد يوجه زور
بكش) اى خدا سنك جفاك وفا ايديجيلرك عهدندن ايودر باقيلرك عهد ووفاسى
دخى سنك داد واحسانكدر يعنى خداى تعالى حضرتلرينك بنده سنه جفاسى
مجرد تأديب ايچوندر ونيجه حكمتى ومصلحتى مقتضى اولور پس غيرى كسه لرك
وفاسندن انك جفاسى اولى اولور هم غيرى كسه لرك دخى عهد ووفاسى خداى تعالى
حضرتلرينك داد وعطاسندندر خداى تعالى حضرتلرى بو خلقه وفا ايلمكى عطا
ايلمسه بونلر وافى اولمزلردى اى انبار طوتيجى كندى عقلكدن اشت كندى بغدايكى

ارض اللهه تسليم ايله يعنى اى مال ورزق انبارنى طوتان كسنه كندى ملكنده اولان
كندمكى ومالك اولديغك مالكى اللهه تسليم ايت سنك عقلك سكا دير كندكده
اولان مالكى الله ارضنه اصمرله وفى سبيل الله بذل ايله تاكم سنك بغدايك دزددن
و بغداى بتندن ايمن اوله مادامكه بغداى انبارده اوله آفتدن خالى اولمز ديولمينى
ديوچه ايله فورى قتل ايله ديوچه سلوكه ديرلر بونده مراد اهل نفس اولنلرك عقل
ضعيفى اولور ومعنى ايشار وصدقانه مانع اولان ديوى على الفور عقل ضعيفله اولدر
دمك اولور ﴿مثنوى﴾ كوهمى ترساندت هردم زفقر * همچو كبكش صيد كن
اى نره صقر * بازسلطان عزيز كاميار * نك باشد كه كند كبكش شكار) زيرا
اول ديو سنى هردم فقردن قورقودر پس اى اركك چقر انى كبك كبى صيد وشكار ايله
يعنى كامكار عزيز سلطانك باز بته ننك وعار اولور كه آنى كبك صيد وشكار ايليه
يعنى ا (الشيطان يعدكم الفقر و يأمركم بالفحشاء) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه
اول شيطان سنى هردم فقردن قورقودر و بذل وسخادن منع ايدوب بخل وامساكه
امر قيلور اى اركك وقوى اولان چقرسن اول شيطانى كبك كبى طوت وانى زير
پنجه كه الوب ضبط ايت انسان فى المثل عزيز كاميار اولان پادشاهك بازى نيجه ايسه
حق تعالى حضرتلرينه اول اول مثابه ده در پس بويله مكرم وعظيم الشان ايكن ننك
وعاردر كه كبك كبى ضعيف اولان شيطان آنى شكار قيله وانى زير پنجه سنه الوب
زبون ايليه پس ينه قصه نك بيانته رجوع ايدوب آنى حكايه بيورورلر ﴿مثنوى﴾
بس وصيت كرد وتخم وعظ كاشت * چون زمين شان شوره بد سودى نداشت *
كرچه ناصح را بود صد داعيه * پندرا اذنى ببايد واعيه) اول مرد سخى
فرزندلرينه چوق وصيت ايلدى ونصيحت تخمنى اكدى چونكه آنلرك زمينى شوره
ايدى برفائده طوغمدى كرچه واعظ ايچون وعظ ونصيحت ايلمكه يوز داعيه اولور
وليكن پند ونصيحتى قبول ايلمكه براشيديجى وحفظ ايديجى قولق كركدر يعنى اول مرد
صالح كندى اولادينه چوق وصيتلر ونصيحتلر ايلدى ليكن انلره سود ومنفعت
قيلمدى زيراكه انلرك زمين وجودى چونكم شوره يركبى بد وفاسد ايدى تخم پندى
قبول ايديجى اولمدى اكرچه ناصح اولان كسه نك نصيحت ايلمكه نيجه يوز داعيه سى
اولور وليكن (وتعيها اذن واعية) آيت كريمه سنك طبقنجه نصيحتى اذن واعيه
قبول ايدر اذن واعيه سى اولمين نصح و پندى استماع ايليوب كندى هواسى سمتنه
كيدر ﴿مثنوى﴾ تو بصد تلطيف پندش مى دهى * او زپندت مى كند پهلو
تهى * يك كس نامستمع زاستيز ورد * صد كس كوينده را عاجز كند) اذن
واعيه سى اولمين كسيه اكرسن يوز تلطيف وتكريمله پند ونصيحت ويرسن اول
كسه سنك پند ونصيحتكدن پهلو سنى تهى وخالى ايلر يعنى كوش هوشى

اولمين كمسه يه اكر زياده لطفله ورفقله نصيحت ايلسك او كمسه سنك
پندكدن درونني خالى ايلر انكيچون حضرت قرآنده واقع اولان مواعظ واحكامى
حق تعالى قلب حاضر وانك استماعنه القاى سمع ايلين كمسه لر ايچوندر ديو
بيورمشدر كما قال الله تعالى (ان فى ذلك لذكرى لمن كان له قلب اوالقى السمع)
دروالؤلؤ وجواهر كبى پندلر ويرسك اندن كنديسنى خالى ايلمك مقرردر
نامستمع اولان بر كمسنه عناد ورددن يوز سو يليجى كمسه يى عاجز ايلر يعنى
ناصحك سوزنى استماع ايتميجى وعنادندن انك كلامنى رد ايديجى بركمسه بو يوزدانه
سوز سو يليجى كمسه اولسه انك جمله سنى عاجز ايلر ❁ مثنوى ❁ زانبيا ناصحتر
وخوش لهجه تر ❁ كى بود كه رفت دمشان در حجر ❁ زانچه كوه وسنك دركار آمدند ❁
مى نشد بدبخت را بكشاده بند) انبيا عليهم السلامدن ناصحتر ولهجه لرى خوشتر
قنى اولور يعنى اولمز يرا انلرك نفسلرى حجر وشجره تأثير ايلدى اول نسنه دن كه
كوه وسنك ايشه كلديلر اما بدبختك بندى كشاده اولمدى يعنى انبياى عظام
صلوات الله عليهم اجمعين نصيحت وموعظنده اوقدر لطيفتر ونطقلرى خوشتر ايديكه
انلرك كلمات حيات مضاهاتى حجر ومدره وشجر وثمره تأثير ايتدى اول كلمات نفيسه دنكه
طاغلر وطاشلر ايشه كلديلر وانى قبول قيلديلر بدبخت اولنلرك بند دللرى اول كلمات
نفيسه دن كشاده اولمدى وكفر ونفاقلر بنه زوال كلمدى وحجردن اقسى اولان قلبلر بنه
دخى تأثير قيلمدى ❁ مثنوى ❁ آنچنان دلها كه بدشان ماومن ❁ نعتشان
شد بل اشد قسوة) سورۀ بقره ده اولان آيت كريمه يه اشارتدر (ثم قست قلوبكم)
قسوت عبارتدر كمال غلظتدن مع الصلابة وخطاب حضرت پيغمبرله معاصر اولان
بنى اسرائيله در پس شخت وغليظ اولدى سزك قلو بكز اى بنى اسرائيل (من بعد ذلك)
احياء القتيل ذلكنك مشار اليهى موسى عليه السلام زماننده حيات بولان قتيلدر
قصه سى ايكنجى جلدده ذوالنون حكايه سنده مرور ايلدى پس خطاب حضرت
عليه السلامك زماننده اولنلره در يعنى انك اخبار ودلايلنى استماع ايلدكدنصكره
قلبكز غليظ اولدى (فهى كالحجارة) پس اول سزك قلو بكز حجر كبيدر غلظت
وقسوتده (او اشد قسوة) بلكه اشد واز يدر قسوت وغلظت جهتندن حجاره
اوزره ياخود او بمعنى التخيير ويا بمعنى الترديد اوله پس تقدير كلام ديمك اولور كه هركيم
بو صفتله متصف اولان قلوبك شاننى وحالنى بيله استرسه انى حجره تشبيه ايلسون
واسترسه حجردن اشد شيئه تشبيه ايلسونكه حديددر واهل معانى ديرلر كه
قسوت استعاره در وصف قلبده مواعظ ونصايحك عدم تأثيرندن (وان من الحجارة)
وتحقيقا بعض حجاره دن (لما يتفجر) لام ان يى تأكيد ايچوندر يعنى البته ما اول شيدر كه
يتفجر زوان وجارى اولور (منه) اول حجردن (الانهار) نهرلر نيل وجيحون

وفرات كبى زيرا منبعلرى سنكستان طاغلردندر (وان منها) وتحقيقا اول حجاره دن
بعضسى (لما) اول شيدر كه البته (يشقق) اى يتشقق يعنى تشقق ايلر حجاره دن
وياريلور (فيخرج منه الماء) پس خروج ايدراندن ماء لذيذ (وان منها) وتحقيقا
اول حجاره دن واردر (لما) اول حجركه البته (يهبط) هبوط ايدوب دوشر
اعلادن اسفله (من خشية الله) الله تعالى خوفندن نته كم طور طاغى پاره اولديغى
كبى بعض علما خشية الله حجاره مجازدر امر الهى يه انقيادندن ديديلر يعنى هرنه كه
خدا امر ادا يليه طاشلر امتناع ايليه مزلر اما قلوب بنى آدم امر حقه بعد الفهم بنه مخالفت
اوزره در (وما الله بغافل) الله تعالى غافل دكلدر (عما) شول شيدنكه
(تعملون) سز ايشلرسز اى يهود ديلر يا بله دخى قرآنده على طريق الالتفات
معناى بيت انچاين دللركه قاسى ايدى انلرك وصف ونعتى بل اشد قسوة مفهومى
اولدى يعنى انچاين كو كللركه حق كلامى قبول ايتميه لر وما ومن قيدنده كرفتار اوله لر
انلرك صفتى قسوت وغلظتده حجردن اشد اولدى زيرا حجاره خشية اللهدن متأثر
ومنفعل اولورلر اما او منله متصف اولان قلب اللهدن خشيت اوزره اوله مز

❁ بيان انكه عطاى حق وقدرت او موقوف قابليت نيست همچو ❁
❁ داد خلقان كه آنرا قابليت بايد زيرا عطا قديمست وقابليت ❁
❁ حادث عطا صفت حقست وقابليت صفت مخلوق ❁
❁ وقديم موقوف حادث نباشد واكرنه حدوث محال باشد ❁

بو سرخ شريف آنك بياننده دركه حق تعالينك عطاسى وانك قدرتى انسانك قابليتنه
موقوف دكلدر خلائقك ويرمسى كبى كه اكا قابليت كركدر زيرا حق تعالينك فيض
وعطاسى قديمدر وقابليت حادثدر عطا حق تعالينك صفتيدر وقابليت مخلوقك
صفتيدر وقديم حادثه موقوف اولمز يعنى اولدخى البته قديم اولور پس حدوث
اولمق لازم كلوردى اويله اولنجق اصلا قديمك حدوثه موقوف اولمق احتمالى
اولمز پس عطاى الهى دخى حادث اولان قابليت اوزره موقوف اولمز ❁ مثنوى ❁
چاره آن دل عطاى مبدليست ❁ داد اورا قابليت شرط نيست ❁ بلكه شرط
قابليت داد اوست ❁ داد لب وقابليت هست پوست) اول دلك چاره سى بر مبدلك
عطاسيدر زيرا حضرت حقك داد وعطاسنه قابليت شرط دكلدر بلكه قابليت
شرطى انك عطاسيدر حضرت خدانك دادى لب وقابليت پوست منزله سنده در
يعنى شول دلكه حجردن اشد واقسى اوله ومواعظ قبولندن اعراض واجتناب
قيله اول دلك چاره سى مبدل احوال وافكار ومقلب القلوب والابصار اولان
خداوند كارك فيض وعطاسيدر واول خدانك فيض وعطاسى انسانك قابليتى اوزره
موقوف دكلدر وانسانك قابليتى واستعدادى اول حضرتك عطا وجودنه هم شرط

دكلدر بلكه قابليتك شرطى هم اول اللهك فيض وعطاسيدر كه انسانه قابليتى
واستعدادى هم اول عطا ايلر چونكم قضيه بو يله در داد الهى لب كيدر و قابليت
قشر كيدر كه قشر لبدن حاصل اولور وانك واسطه سيله ظهوره كلور اكر بوراده
بر سؤال اولنورسه كه مشايخ كرام حق تعالى انسانه قابليتنه واستعدادنه كوره تجلى ايلر
وانك عطاسى هر كسك استعداد ذاتيه سنه كوره دردير لر خصوصا شيخ اكبر قدس
سره العزيز حضرتلرينك فصوصنده وفتوحاتنده واقع اولان كلاملرى بو يله در
پس توفيق نيجه ممكن اولور جواب اولدر كه دينه مشايخ صوفيه قتلرنده حق
تعالى حضرتلرينك ايكى كونه فيضى واردر برينه فيض اقدس ديرلر
و برينه دخى فيض مقدس ديرلر فيض اقدس ذات الهيدن اعيان ثابته يه كلان
فيضدر كه شوائب كثيره دن منزه ومبرادر بو فيضك مثالى شمسك قرصندن
زجاجات متنوعه يه كلان نور كيدر و فيض مقدس هر كسك استعداد ازليه لرينه
مناسب اعيان ثابته دن ارواح اوزره كلان فيضه ديرلر بو فيضك مثالى زجاجات متنوعه دن
خانه ايچره دوشن انوار متلونه والوان مختلفه كيدر فيض اقدس اعطاى قابليت ايلر
بو فيضه اصلا قابليت شرط دكلدر و بو فيض اقدس اصلا قابليته دخى موقوف
دكلدر اما فيض مقدس هر كسك استعداد ازليه سنه كوره اولور بو فيضه
كوره قابليت شرط اولور مشايخدن حق تعالى هر كسه قابليت واستعدادنه
كوره تجلى واعطا ايلرديدكلرى بو فيض مقدسه نسبتله اولور و حضرت مولانا قدس
الله سره العزيز فيض وعطاى حقه استعداد و قابليت شرط دكلدر بيوردقلرى
فيض اقدسه نسبتله اولور كه بو فيضه قابليت شرط دكلدر بلكه قابليت واستعداد
بو فيض اقدسدن حاصل اولور پس حق تعالى حضرتلرى بر قوله قابليت
واستعدادى يوق ايكن اكا قابليت و يروب اندن صكره انك وجودندن نيجه معجزه وقدرت
ظهوره كتور ديككك بيانه شروع ايدوب بيوررلر (مثنوى) اين كه موسى
را عصا ثعبان شود * همچو خورشيدى كفش رخشان شود * صد هزاران
معجزات انبيا * كان نكنجد در ضمير و عقل ما) بونى كور كه حضرت موسى عليه
السلامك عصاسى ثعبان اولور وانك دستى خورشيد كبى رخشان اولور انبيا عليهم
السلامك صد هزاران معجزاتى كه اول معجزات بزم ضمير و عقلمزه صغمز يعنى قابليت
حق تعالينك داد وعطاسى اولديغنه و ناقابل اولان شيلرى قابل قيلديغنه مثال
بودر كه حضرت موسى عليه السلامك عصاسى (فاذا هى ثعبان مبين) آيت كريمه سى
طبقنجه ثعبان مبين اولور عصانك ثعبان اولمغه قابليتى بو قدر اول قابليتى اكا حق تعالى
و يردكدنكره موسى عليه السلام حضرتلرينك كف مباركى خورشيد كبى رخشان
اولور (واضمم يدك الى جناحك تخرج بيضاء من غير سوء) آيت كريمه سى بو معنايه

دلالت قيلور دست انسانك خورشيد كبى رخشان اولوب واطرافى منور قلمغه
قابليتى يو قدر اول نور الهى بى اكا حق تعالى حضرتلرى و يرر الحاصل انبياى عظامك
نيجه يوز بيك معجزاتى كه اول بزم عقلمزه و درونمزه صغمز اكا نظر اولنسه اصلا
قابلياتك انلرده مدخلى يو قدر (مثنوى) نيست از اسباب تصريف خداست *
نيستهارا قابليت از كجاست * قابلى كر شرط فعل حق بدى * هيچ معدومى بهستى نامدى)
بونلرك جمله سى اسبابدن دكل بلكه تصريف خدادر نيست ومعدوم اولنلره قابليت
قنده در قابليت اكر حقك فعلنه شرط اولايدى هيچ معدوم وجوده كلمزدى يعنى اول
معجزات عليه وكرامات سنيه اسبابدن و اول شيلرك اكا حد ذاتنده قابليتى اولديغندن
دخى دكلدر بلكه حق تعالى حضرتلرينك تصريفندندر فى الحقيقه معدوم اولنلره
قابليت نه يرده در قابليت وجودك شانيدر و وجودله قائمدر چونكم كل شئ اصلنده معدوم
هالك اولديسه انلرده قابليتندن اولور بلكه اشيا نفس الامرده نظر اولنسه
هالكدر و منزله عدمده در پس بونلرك برحالته قابل اولمسى و برصورته مستعد اولمسى
دخى عدم منزله سنده اولور پس اولا بونلره وجود و يرن و اول وجوده قابليت و يرن
حضرت حق وفياض مطلقدر اكر برشيئك قابليتى حق تعالينك فعلنه شرط
اولايدى وحق تعالينك فعلى دخى برشيئك قابليتنه توقف قيليدى هيچ بر معدوم
وجود مرتبه سنه كليدى زيرا معدومده موجود اولمغه قابليت يوقدر پس حق تعالينك
فعلى عدمده توقف ايلش اولور عدم ايسه موجود اولمغه قابل اولميجق اصلا معدوم
موجود اولمق لازم كلور چونكم حق تعالينك فعلى وعطاسى اشيانك قابلياتى اوزره
توقف ايلمديسه عالم عدمدن حق تعالى بو قدر اشيايى وجوده كتوروب هر برينه
مقتضاى حكمتى اوزره قابليت و يروب قابليتلرينه مناسب مصلحت و كاره هدايت
ايلدى (مثنوى) سنتى بنهاد واسباب وطرق * طالبانرا زير اين ازرق تتق *
بيشتر احوال بر سنت رود * كاه قدرت خارق سنت شود * سنت وعادت نهاده بامزه
* باز كرده خرق عادت معجزه) حق تعالى حضرتلرى بر سنت واسباب وطرق قودى
طالبلره بو ازرق تتق التنده اكثر احوال سنت الهى اوزره جارى اولور كاه قدرت
الهى خارق سنت اولور خداى تعالى سنت عادتى مزه و لطافتله قومشدر كيرو معجزه يى
خرق عادت ايلشدر بو معنى معجزه كرده نك فاعلى اولديغى تقديراوزره در
كرده نك فاعلى خداى تعالى اولور معنى كيرو خرق عادتى حق تعالى معجزه
ايلشدر ديمك دخى جائزدر ازرق تتقدن مراد آسماندر تتق پرده يه ديرلر وعروسك
يوزينه اورتدكلرى طواغه واوزرينه پرده ايتدكلرى جبنلكه دخى ديرلر يعنى
الله تبارك وتعالى بو عالمده برشيئه قابليتنك واستعدادنك مقتضاسنه كوره
عطا ايلمكى سنت قودى و كنديك فيض وعطاسنه واصل اولمق ايچون طالبلره

نیجه سبلار وطرقلر بو ازرق رنك اولان آسمانك تحتنده وضع ایلدی اکر نظر اولنسه
اکثر احوال واغلب افعال الهی سنت اوزره جاریه اولور که اسباب وطرقدن خارج
اولمز اماکاه اولور که قدرت الهی وارادت ربانی سنت وعادتی خرق ایدیجی اولور
کوررسن بر ممکن وقابل اولمین شیئی درحال ظهوره کتورر و برناقابل ونامستعد
اولان کسه یی مرتبهٔ اعلایه یتورر حق سبحانه وتعالی سنت وعادتی بو دنیاده مزه
ولذت سببیله وضع ایلمشدر که خلق عالم اول مزه ولذته مائل اولوب کندی
قابلیتلرینه کوره بر سمته سالك اوله لر کر وانبیای عظامك معجزاتی عادت وسنتی
خرق ایدیجی واسباب وعللی دفع ایدیجی اولور تا خلق عالم بیله لر وایمان قیله لر که
حق تعالینك فیض وعطاسی وفعلی اسباب وعلله موقوف دکلدر یاخود معنی حق
تعالی کندی عادتنی خرق ایتمکی انبیا علیهم السلامك معجزاتی واولیاء کرامك
کراماتی ایلمشدر کاه اولور که انبیا واولیا یوزندن کندی سنتنی وعادتنی تبدیل ایلر
تا خلق عالم بیله لر که حق تعالینك افعالی اسبابه موقوف دکلدر وانك فیض وعطاسی
دخی وسایط وعلله محتاج دکلدر (یفعل الله مایشاء و یحکم مایرید) آنك فعلی
وحکمتی بی علت اولدیغنه دلالت ایلر (وفعال لما یرید) آیت کریمه‌سی اول
پادشاهك دیلدیکنی ایشلدیکنه شهادت قیلور اکر آنك افعالی اسبابه موقوف ومقید
اولیدی اول حضرت وجود مقید اولوردی وموجب بالذات اولمق لازم کلوردی که
فلاسفه‌نك مذهبی بودر تعالی عن ذلك علوا کبیرا بلکه حق تعالی حضرتلری
مرید ومختاردر ولهذا اول حضرته حمد ایلمك صحیح اولور زیرا دیلدیکنی قولنه
ویرر واستدیکنی مرتبهٔ اعلایه ایرکورر پس اکا حمد وشکر ایلمك لایق اولور

﴿مثنوی﴾ بی سبب کر عز بما موصول نیست * قدرت از عزل سبب معزول
نیست * ای کرفتار سبب بیرون مپر * لیك عزل آن مسبب ظن مبر) سببسز
اکر عزت بزه موصول دکل ایسه قدرت الهی سببك عزلندن معزول دکلدر ای سببه
کرفتار اولان کسه سببدن طشره اوچه لیکن اول مسببك عزلنه ظن ایلمه یعنی
سببسز اکر عزت واکر نعمت بزه موصول دکل ایسه وعزت ونعمت بزه سبب
واسطه‌سیله کلورسه سببك معزول اولمسندن قدرت معزول اولمز یعنی نیچون سکا
کله جك عزتك ونعمتك سببی معدوم اولسه سببك معدوم اولمسندن قدرت حقك
معدوم ومعزول اولمسی لازم کلمز حق تعالی حضرتلری اکر استرسه سکا اول عزت
ونعمتی بلا سبب ویرمکه قادردر ای سببه کرفتار اولان کسه سن که عزت ونعمتی سبب
واسطه سیله بولمغه معتاد اولمشسندر لازم کلور که سببدن طشره اوچه‌سن زیرا
سنك سببسزلك مرتبه‌سنه لیاقتك یوقدر پس سکا لایق اولان اولدر که بر سبب
معزول اولدقده برآخر سببك دخی موجود اولمسنی مسبب الاسبابدن رجا ایلیه‌سن

وسببك معزول اولمسندن اول مسبب الاسبابك عزلنه ظن واعتقاد ایتمیه‌سن زیرا
سببك عزلندن مسببك عزلی لازم کلمز وسببك معدوم اولمسی قدرت حقك معدوم
اولمسنی مستلزم اولمز بلکه مسبب الاسباب هر نیجه دیلرسه اویله ایلمکه قادردر
وسکا اول نعمتی وعزتی یا بواسطهٔ سبب و یا بلا سبب ایصال ایلمکه عاجز دکلدر

﴿مثنوی﴾ هرچه خواهدان مسبب آورد * قدرت مطلق سببها بردرد *
لیك اغلب برسبب راند نفاد * تابداند طالبی جستن مراد) اول مسبب هر نه
استرسه کتورر قدرت مطلق سببلری برتار لیکن اکثر نفادی سبب اوزره سورر تا که
بر طالب مراد استمکی بیله نفاد دوکمکه وفانی اولمغه دیرلر بونده انسانك زادی
وقدرتی دوکمسندن عبارت اولوب یعنی اول مرید ومختار اولان مسبب هر نیی
دیلرسه عدمدن وجوده کتورر ومرتبهٔ ظهوره یتورر زیرا قدرت مطلقه اسباب
وعللی خرق ایلر واستار وحجباتی هتك ایدوب رفع ایلر آنك قدرت کامله‌سنه
وارادت شامله‌سنه سبب لازم دکلدر استدکدنصکره برشیئی بلا سبب موجود
وهم بلا سبب معدوم وفانی ایلمکه قادردر ولیکن نفاد وفنایی اکثر سبب اوزره
سورر و برشیئك معدوم وفانی اولمسنه برشیئی سبب ایلر بر طالب مسبب الاسبابدن
مراد استمکی بیله اکر اسبابی جمیعا قطع ایلسه طالب کندی مرادنه بر وسیله
بوله‌مز ومرادنی نوجهله استیه جکنی بیله‌مز ﴿مثنوی﴾ چون سبب نبود
چه ره جوید مرید * پس سبب درراه می باید بدید * این سببها برنظرها
پردهاست * که نه هر دیدار صنعش را سزاست) چونکه سبب اولمیه مریدنه
یول استر پس سبب یولده ظاهر کرك بو سببلر نظرلر اوزره پرده‌لردر زیرا هر دیدار
آنك صنعنه لایق دکلدر یعنی چونکه مراد ایله مریدك مابینده سبب اولمیه مرید
مراد جانبنه واصل اولمغه نه یول استر ونه وسیله استر پس لازم کلدیکه مریدك
بولنده آشکار سبب کرکدر مرید اول سببه تعلق ایدوب مراد جانبنه ذاهب اوله
ومرادینه آنی وسیله قیله اما بو سببلر مسببدن غافل اولان کسه‌لرك نظرلری اوزره
پرده لردر که انلری بالذات صانعك صنعنه نظر ایلمکه قومز زیرا هر دیدار اول
صانعك صنعنی مشاهده ایلمکه لایق دکلدر بونلره بر نعمت کلسه و یا بر نقمت وزحمت
حاصل اولسه البته انی سببدن بیلورلر ومسببدن غافل اولورلر ﴿مثنوی﴾ دیدهٔ
باید سبب سوراخ کن * تا حجب را برکند از بیخ و بن * تامسبب بیند اندر
لامکان * هرزه داند جهد واکساب ودکان) انك صنعنی مشاهده ایلمکه سببی
سوراخ ایدیجی بر دیده کرکدر تا حجابلری بیخ و بندن قوپره تا کم مسببی
لامکانده کوره جهدی وکسبلری ودکانی هرزه بیله اکساب جمع کسبدر یعنی اول
صانع بیچونکه صنع باکمالی مشاهده ایلمکه بر دیده کرکدر اسباب وعللی سوراخ

ایلیجی وکسب وعملی آلات ملاحظه وامر اعتباری بیلیجی اوله حتی اسباب وعلادن اولان حجبات واستاری اصلندن ودیبندن قلع وقمع ایلیوب اصلا برسبب انك نظر شهودنه پرده اولیه وصانع مشاهده سندن ومسبب معاینه سندن آنی غافل قیلیه تاکم عالم لامکانده همان مسببی کوره وهرشیئی (قل کل من عندالله) موجبنجه اللهدن بیله وبو صورت ظاهرده رزقه ونعمته وعزته وسیله اولان جهدی وکسبلری ودکانی هرزه وبیهوده بیله زیرا انلرك انسانه وصول رزقه وحصول عزت ونعمته فی الحقیقه قدرتلری یوقدر بونلر التملاحظه در پس عارف همیشه مسببه نظر ایلر بو اسباب وعللی کورمکدن بری اولور ﴿مثنوی﴾ (ازمسبب میرسد هر خیر وشر * نیست اسباب ووسایط ای پدر * جز خیالی منعقد درشاهراه * تابماند دور غفلت چند کاه) خیر وشر جمیعا مسببدن ایر یشور اسباب ووسایط دکلدر ای پدر شاهراهده منعقد اولمش برخیالدن غیری تادور غفلت برنیجه زمان قاله بیت اولده اولان نیست لفظی بیت ثانینك مصرع اولنه مصروف اولور وتقدیر معنی بویله دیمك اولور که هرنقدر خیر وشر وارایسه جمله سی مسبب الاسبابدن ایر یشور اکر بو اسباب ووسایط ندر دیرسك ای پدر بو اسباب ووسایط شاهراهده منعقد اولمش برخیالدن غیری دکلدر حدذاتنده خیالی اولان اسباب ووسایطی بوآخرتك شاهراهنده باقی قاله وحق تعالی منعقد ایلیوب قائم قیلدی تاکم غفلت دوری برنیجه زمان اسباب وعلل واسطه سیله منتظم اوله اکر اسباب وعلل اولمسیدی حقیقت ظهوره کلوردی وهرکس عارف اولوردی وبو عالم معطل قالوردی وبوکون یوم قیامت اولمق لازم کلوردی چونکم حق تعالی حضرتلرینك صنعتی وعادتی اسباب اوزره جاری اوله کلمشدر پس بو معنا سببیله حضرت آدمك جسم شریفنك خلق اولنمسنك قصه سنه شروع ایدوب اولا حضرت جبرائیل علیه السلامه ارضدن تراب اخذ ایلمکه اشارت الهی اولدیغنك بیاننه باشلوب وحضرت عزرائیل علیه السلامك قصه سنده بوخلقت اسباب وعلله ناظر اولملرنی بیان بیورررلر که بوقصه نك نتیجه سی اولدر وبو مناسبتله ایراد اولنمشدر

﴿ در ابتدای خلقت جسم آدم علیه السلام که ﴾

﴿ جبرائیل را اشارت آمد که برو اززمین مشتی خاك برکیر ﴾

﴿ وبروایتی دیکر از هر نواحی مشت خاك برکیر ﴾

بو سرخ شریف حضرت آدم علیه السلامك ابتدای خلقتنك بیاننده درکه حضرت حقدن جبرائیل علیه السلامه اشارت کلدی وامر اولدیکه یوری زمیندن برقبضه خاك اخذ ایت وروایت اخری اوزره ارضك هرنواحیسندن مشت خاك طوت دیو اشارت اولدی طبایع واشکال بنی آدمك مختلف اولمسنه روایت ثانیه انسبدر

تنکیم ابوموسی حضرتلرینك روایت ایلدیکی اوزره بویله واقع اولمشدر قال قال صلی الله علیه وسلم (ان الله خلق آدم من قبضة قبضها من جمیع الارض فجاء بنو آدم علی قدر الارض منهم الاحمر والابیض والاسود والاصفر وبین ذلك السهل والحزن والخبیث والطیب) کذا فی المصابیح وبو محله مناسب اولان حدیث شریف اصل بودرکه وهب ابن منبه روایت بیوررلر قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (لما اراد الله ان یخلق آدم اوحی الی الارض انی جاعل فیك خلیفة فمنهم من یطیعنی فادخله الجنة ومنهم من یعصینی فادخله النار فبکت الارض وانفجرت منها العیون الی یوم القیامة وبعث الله الیها جبرائیل لیأتیه بقبضة منها من جوانبها الاربع من اسودها وابیضها واحمرها واطیبها واخبثها قالت الارض بالذی ارسلك لاتأخذ منی شیئا فان منافع التقرب الی السلطان کثیر لکن فیه خطر عظیم فرجع جبرائیل علیه السلام ولم یأخذ منها شیئا فقال یارب حلفتنی الارض باسمك العظیم فکرهت ان آخذ شیئا فارسل الله تعالی میکائیل علیه السلام فلما اتا الیها قالت الارض له کما قالت لجبرئیل فرجع میکائیل فقال کما قال جبرائیل فارسل الله تعالی اسرافیل علیه السلام وجاء ولم یأخذ منها شیئا وقال مثل ماقال جبرائیل ومیکائیل علیهما السلام فارسل الله ملك الموت فلما اتاها قالت الارض اعوذ بعزة الله الذی ارسلك ان تقبض منی الیوم قبضة یکون للنار فیها نصیب غدا فقال ملك الموت وانا اعوذ بعزته ان اعصی له امرا فقبض قبضة من وجه الارض مقدار اربعین ذراعا من زوایاها الاربع فصار کل ذرة منها اصل بدن الانسان فاذا مات یدفن فی الموضع الذی اخذت منه فامر عزرائیل فوضع ما اخذ من الارض فی وادی نعمان بین مکة والطائف فقال تعالی یاعزرائیل کما کنت اخذ الاجزائهم فکن قابضا لارواحهم) ﴿مثنوی﴾ (چونکه صانع خواست ایجاد بشر * ازبرای ابتلای خیر وشر) چونکم صانع عالم بشرك ایجادنی دیلدی خیر وشری ونیك وبدی ابتلا وامتحان ایلمکدن اوتری یعنی اهل خیر واهل شری امتحان قیلمقدن اوتری وعمل یوننسدن قنغیسی احسن وقنغیسی اقبحدر مخبر اولمقدن اوتری بشری خلق ایلمك استدی ﴿مثنوی﴾ (جبرئیل صدق را فرمود رو * مشت خاکی اززمین بستان کرو) پس صدقله موصوف اولان جبرائیل علیه السلامه بیوردیکه یوری زمیندن کروطر یقیله براوچ خاك آل کرو بیورملری کیرو اصلنه رجوع ایلمك شرطیله دیمك معناسنی اشعار ایلر یعنی رهن طریقیله براوچ طپراق آل تا انه اول موضعه بعد الانقضاء الاجل الی ایصال ایلیه وز دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ (اومیان بست وبیامد تازمین * تاکذارد امر رب العالمین) حضرت جبرائیل علیه السلام خدمته میان باغلدی وزمینه دك کلدی تارب العالمینك امر شریفنی یرینه کتوره ﴿مثنوی﴾

(دست سوی خاك برد آن مؤتمر * خاك خود را در کشید وشد حذر) اول مؤتمر
اولان جبرائیل النی خاك طرفنه ایلتدی مؤتمر امر لنجی معناسنه در خاك کندیسنی
چکدی وحذر ایدیجی اولدی ﴿مثنوی﴾ پس زبان بکشاد خاك ولابه کرد *
کز برای حرمت خلاق فرد) پس خاك زبانی آچدی وجبرئیله تضرع ایلدی
بویله دیوکه فرد و بی نظیر اولان خلاقك حرمتیچون ﴿مثنوی﴾ ترك من کو
و بروجانم بنخش * رو بتاب ازمن عنان خنك رخش) بنی ترك ایله و یوری بکا
جان باغشله یوری بندن فرسکك عنانی چویر خنك یالکز ذکر اولنسه بوز آته
وآق آته و کوك آته اطلاق اولنور اما اسبه ورخشه مضاف اولسه یورغه وایو
معناسنه استعمال اولنور رخش بونده اسب معناسنه یعنی راکب اولدیغك فرس
الحیاتك زمامنی عالم ملکوت جانبنه دوندروب بندن رجوع ایله دیو تضرع ایلدی
﴿مثنوی﴾ درکشا کشهای تکلیف وخطر * بهر الله هل مرا اندر مبر)
تکلیف وخطر کشاکشلرینه الله ایچون بنی قو ایلتمه در بونده صله ایچوندر
بکشا کشهای تکلیف وخطر مرا اندر مبر تقدیرنده اولور یعنی بندن مخلوق اوله جق
انسانه عظیم تکلیف اولنسه کرك وآنك راهنده نیجه خطرلر ظهوره کلسه کرك
قو بنی لله وفی الله اول خطره وتکلیفك کشاکشلرینه ایچرو ایلتمه دیدی ﴿مثنوی﴾
بهرآن لطفی که حقت برگزید * کرد بر تو علم لوح کل پدید) اول لطف وکرم
ایچونکه حق تعالی سنی کزیده ایلدی سنك اوزریکه لوح کل علمنی پدید وظاهر
ایلدی یعنی لوح محفوظك علمنی سکا آشکارا قیلدی ﴿مثنوی﴾ تا ملائك را معلم
آمدی * دائما باحق مکلم آمدی) حق ملائکه یه معلم کلدك دائما حضرت حقله
تکلم ایدیجی اولدك ﴿مثنوی﴾ که سفیر انبیا خواهی بدن * تو حیات جان
وحی نبی بدن) که انبیای عظام علیهم السلامك سفیری اولسك کرکدر سن وحیه
منسوب اولان روحك حیاتیسن بدنك حیاتی دکل سنکه حضرت جبرائیل امین علیه
السلام روحلره حیات اولان وحی الهینك حیاتی کیدر حامل وحی الهی اولدر و بین
الانبیاء علیهم السلام الحق رسول وسفیر هم اولدر پس بدنك حیاتنه سبب اولندن
روحك حیاتنه سبب اولان افضلدر دیمشلرکه بدنك حیاتنه سبب اولان حضرت
اسرافیل علیه السلام وروحك حیاتنه سبب اولان جبرائیل علیه السلام حضرتلریدر
﴿مثنوی﴾ برسرافیلت فضیلت بود ازان * کو حیات تن بود تو آن جان)
حضرت اسرافیل علیه السلام اوزره سکا اول سبیدن فضیلت اولدی که اول جسمك
حیاتیدر سن جانك حیاتیسن ﴿مثنوی﴾ بانك صورش نشئت تنها بود * نفخ
تو نشو دل یکتا بود) زیرا آنك صورینك صداسی تنلرك نشئه سیدر اماسنك نفخك
دل یکتانك نشو ونماسیدر پس سندن حاصل اولان فیض الهی اسرافیلك وجودندن

حاصل اولان فیض الهیدن افضلدر زیرا سنك فیضك جانلره حیات و یریجی نفخه
عائدر ﴿مثنوی﴾ جان جان تن را حیات دل بود * پس زدادش داد تو فاضل
بود) تنك جاننك جانی حیات دلدر پس آنك داد وعطاسندن سنك داد وعطاك
فضل واشرفدر زیرا آنك فیضی تنك جانیدر وسنك فیضك جانك جانیدر
﴿مثنوی﴾ باز میکائیل رزق تن دهد * سعی تو رزق دل روشن دهد) وسن
حضرت میکائیل علیه السلامدن دخی شریفسن زیرا میکائیل کیرو رزق و یرر اما
سنك سعیك روشن اولان قلبك رزقنی و یرر که دل روشنك رزقی وحی الهیدن حاصل
اولان علم ومعرفتدر ﴿مثنوی﴾ او بداد کیل پر کردست ذیل * داد رزق
تو نمیکنجد بکیل) اول میکائیل کیلاه و یرمکه دامننی برایلمشدر یعنی خلقه و یردیکی
ارزاق جسمانی مقسوم اولان رزقلریدر که ازلده کیلهٔ معنویه ایله اولچولمش
وحضرت میکائیل علیه السلامك نورانی اولان دامننه قونمش وطولمشدر اول مقسوم
اولان ارزاقی هر کسه باذن الله ایصال ایدیجیدر اماسنك رزقکك داد وعطاسی
کیله یه صغمز زیرا علوم ومعانی مقدار ومکیاله صغمز ﴿مثنوی﴾ هم ز عزرائیل
باقهر وغضب * تو بهی چون سبق رحمت بر غضب) هم قهر وغضب وهلاکله
موصوف اولان عزرائیلدن سن ایوسن رحمتك غضب اوزره اولسی سبقی کبی یعنی
(سبقت رحمتی علی غضبی) حدیث شریفنك موجبجه چونکم صفت رحمت صفت
غضب اوزره سبقت ایلدی مظهر رحمت اولان دخی مظهر غضب اوزره سبقت
ایلمك مقرر اولور پس حضرت عزرائیل علیه السلام اوزره سنك سبقتك وفضیلتك
ثابت اولور ﴿مثنوی﴾ حامل عرش این چهارند وتو شاه * بهتر این هر چهاری
زانتباه * روز محشر هشت بینی حاملانش * هم تو باشی افضل هشت آن زمانش)
عرشك حاملی بو درت ملکدر ای روح الامین سن بو دردك میاننده شاهسن
بصیرت وانتباه جهتندن هر چهارك بهتر ومهتریسن حالا بو دنیاده حملهٔ عرش
درت ملکدر بری جبرائیل بری میکائیل بری اسرافیل بری دخی عزرائیلدر اما قیامت
کونی عرش اعظمك حامللرنی سکز کوررسن کما قال الله تعالی فی سورة الحاقة (ویحمل
عرش ربك فوقهم یومئذ ثمانیة) اول زمان سکزك دخی افضلی هم سن اولورسن
نتکیم اهل تفسیر بو آیت کریمه نك تفسیرنده دیمشلر وحملة العرش الیوم اربعة و یوم
القیمة یضم الیهم اربعة اخری فیصیرون ثمانیة وهم الملائکة الذین مابین کعب
احدهم واسفل قدمیه مسیرة خمسة مائة عام ﴿مثنوی﴾ همچنین بر میشمرد
ومیکریست * بوی می برد او کزین مقصود چیست) زمین بونك کبی حضرت
جبرائیل علیه السلامك اوصاف حمیده سنی صایدی وکریه ایلدیکه اول زمین رایحه
ایلدی که بوندن مقصود ندر یعنی زمین انکیچون تضرع قیلدی وکریه ایلدیکه

كنديدن تراب المقدن مقصود نه ايديكنه رايحه ايلتدى ومرادنى فهم ايتدى
(مثنوى) معدن شرم وحيا بد جبرئيل * بست اين سوكندها بروى سبيل)
حضرت جبرائيل عليه السلام شرم وحيا معدنى ايدى لاجرم اول يمينلر آنك
اوزرينه يول بغلادى زمينك يمينلرى اكا تأثير ايدوب اخذ تراب ايلمكه مانع اولدى
(مثنوى) بس كه لابه كردش وسوكند داد * بازكشت وكفت يارب العباد)
زمين حضرت جبرائيل عليه السلامه اوقدر كه چوقلق لابه ايلدى وآند ويردى
جبرائيل عليه السلام استحيا ايدوب كيرو دوندى وجناب حقه ديدى يارب العباد
(مثنوى) كه نبودم من بكارت سرسرى * ليك زانچه رفت تودانا ترى) كه
بن سنك امر كده سرسرى اولمدم ايكن اول معامله دنكه زمينله بنم مابينمده واقع
اولدى وظهوره كلدى سن اكا عالمرسكن (مثنوى) كفت نامى كه زهولش اى
بصير * هفت كردون بازماند ازمسير) زمين سنك اسملركدن براسم ديدى و برنام
ذكر ايلديكه آنك هول وعظمتدن اى بصير يدى فلك سير وحركتدن كيرو قالور
يعنى زمين سنك اسماى شريفكدن براسمكه قسم ايلديكه هفت كردونه اول اسم
دينلسه ايدى مسيرهمندن كيرو قالدى (مثنوى) شرمم آمد كشتم ازنامت
خجل * ورنه آسانست نقل مشت كل) بكا شرم وحيا كلدى سنك نام شريفكدن
خجل اولدم يوخسه برآوچ خاكك نقلى يعنى كتورمسى آساندر (مثنوى)
كه توزورى داده افلاك را * كه بدرانند اين افلاك را) زيرا سن ملكلره برزور
وقوت و برمشسنكه بوفلكلرى انلر برتارلر و بونك كبى اجرام عاليه ايكن انى پاره پاره
ايلمكه قادر اولورلر پس زميندن برآوج خاكى نقل ايتمكه انلره قتى سهلدر ليكن
سنك اسم شريفكه رعايت وحرمت ايلمك انلر اوزره لازمدر ديدى بونده حق
تعالى حضرتلرينك اسم شريفنه تعظيم ايلمكه تنبيه واردر كه هچن بركسه الله
تعالينك اسم شريفنى ياد ايليوب آنك حرمته ديسه مؤمن اولنه استحيا قيلماق
لازم وواجب اولور

* فرستادن حق تعالى ميكائيل را عليه السلام بقبض حفنة *
* خاك اززمين جهت تركيب جسم مبارك ابوالبشر خليفة *
* الحق مسجود الملائكه ومعلمهم آدم عليه السلام *

بوسرخ شريف حق تعالى حضرتلرينك زميندن برآوج خاك المغه حضرت
ميكائيل عليه السلامى كوندرمسنك بياننده در حق تعالينك خليفه سى ملائكه نك
مسجودى وانلرك اوستادى ومعلمى اولان ابو البشرك مبارك جسمنك تركيبندن
اوتريكه ابو البشردن وملائك معلمندن مراد آدم عليه السلامدر (مثنوى)
كفت ميكائيل را تو زو برير * مشت خاكى درربا ازوى چوشير) حق تعالى

حضرتلرى ميكائيله ديدى يورى سن انغه كيت اول زميندن برآوچ خاكى ارسلان
كبى قاپ (مثنوى) چونكه ميكائيل شد تا خاكدان * دست كرد اوتاكه بربايد
ازان) چونكم ميكائيل امر حقله خاكدانه دك كتدى اول ميكائيل ال ايلدى تاكم
اول زميندن طپراق قاپه (مثنوى) خاك لرزيد ودرآمد دركريز * كشت او لابه
كان واشك ريز) خاك لرزان اولدى وقاچمغه كلدى زمين تضرع ايديجى واشك
دوكيجى اولدى (مثنوى) سينه سوزان لابه كرد واجتهاد * با سرشك پرزخون
سوكند داد) سينه سى حرارتدن يانيجى لابه ايلدى واجتهاد قيلدى خوندن
پرسرشكله يعنى قانلو ياشله اكا يمين ويردى بويله ديو (مثنوى) كه بيزدان
لطيف بى نديد * كه بكردت حامل عرش مجيد) كه بى نديد ولطيف اولان يزدان
حقيچون كه سنى عرش مجيدك حاملى ايلدى (مثنوى) كيال ارزاق جهانرا
مشرفى * تشنكان فضل را تو مغرفى * زانكه ميكائيل از كيل اشتقاق * دارد
وكيال شد در ارتزاق) اهل جهانك ارزاقنك كيلنه مشرفسن يعنى موكل وناظرسن
آب فضلك تشنه لرينه سن مغرفسن يعنى اوجكله آب فضل وكرمى انلره ايصال
ايديجيسن زيرا كه ميكائيل كيلدن اشتقاق طوتار ورزق ويرمكده كيال اولدى
ميكائيلك اشتقاقنده علمانك اختلافى واردر بعضلر كيلدن مشتقدر ديمشلر نتكيم
ميكال وميكيل دخى قرأت اولنمشدر كه بو معنايى مؤيد اولوب وحضرت مولانا
قدس الله سره العزيزك بيوردقلرى دخى كيلدن مشتق اولديغنه دلالت قيلور مشرف
افعال بابندن اسم فاعلدر امينه وموكله وناظره ديرلر مغرف دخى اسم فاعلدر غرفدن
غرف آوچله صو آلمغه ديرلر مغرف آوچله صو آلوب بركدرمكه وجمع ايتمكه ديرلر
وحضرت ميكائيل عليه السلام براولو ملكدر كه الله تبارك وتعالى آنى خلق جهانك
ارزاقى اوزره موكل ايلمشدر حق تعالى حضرتلرينك نعمت وفضلى آبنه عطشان
اولان كمسه لره اول واسطه اولوب فضل ونعمتى حضرت حقدن اغتراف
ايدوب انلره مغرف اولور وارزاقى دخى رزاق مطلقدن آلوب قسمت اولنان
اوزره هركسه حصه معينه سى قدر كيل معنوى ايله تقسيم قيلور بو جهتدن
و بو مناسبتدن ميكائيلك اشتقاقنى كيلدن طوتمشلردر واكا كيال ارزاق
ديو تسميه ايتمشلردر (مثنوى) كه امانم ده مرا آزاد كن * بين كه
خون آلودمى كويم سخن) وزمين حضرت ميكائيله بويله ديدى كه بكا امان ويرنى
آزاد ايله كور كه سوزمى خون آلوده ديرم پس مرحمت وشفقت محليم بكا مرحمت ايله
ديدى (مثنوى) معدن رحم اله آمد ملك * كفت چون ريزم بران ريش اين نمك)
ملك حق تعالينك مرحمتنك معدنى كلدى بو اجلدن حضرت ميكائيله عليه السلام
زمينه مرحمت ايليوب كندينه ديدى اول جراحت اوزره بر طوزى نيجه دوكه يم يعنى

زمین بویله نالان وکریان اولورکن ودرونی فرط حرارتدن بریان اولورکن اکا بو تملخلکی
نیجه رواکوره یم وآنك جزونی آندن توجهله جدا قیله یم دیوب زمینه بو قهری رواکورر
میوب مرحمت ورأفت ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ همچنانکه معدن قهرست دیو ❊ که
رار دازبنی آدم غریو) انجلین که شیطان قهرك معدنیدر زیرا بنی آدمدن غریو وفغانی
یوقری کتوردی یعنی ملك معدن لطف ومرحمت اولدیغی کبی شیطان دخی معدن
قهر وضلالت اولمشدر انکچون بنی آدمدن غریو وفریاد کتورمشدر ﴿ مثنوی ﴾
سبق رحمت بر غضب هست ای فتی ❊ لطف غالب بود در وصف خدا ❊ بندکان
دارند لابد خوی او ❊ مشکها شان پر ز آب جوی او) ای جوان خدانك رحمتنك
غضبی اوزره سبقی واردر (کما قال فی حدیثه القدسی سبقت رحمتی علی غضبی) بو حدیثك
شرح وتحقیقی دردنجی جلدك آخرنه قریب مرور ایلمشدر لاجرم خدانك وصفنده
لطف غالب اولدی حق تعالینك بنده لری دخی انك خوین طوتارلر واول حضرتك
اخلاقیله تخلق ایدرلر انلرك وجودلری مشکی اول حضرتك نهرنك آبندن پردر یعنی
اوصاف الهی برنهر نامتناهی کبیدر ملائکه وانبیا علیهم السلام واولیای کرامك
وجود شریفلری مشکلر وقربه لر وکوزه لر کبیدر بونلرك وجودلری اوصاف الهیه
آبندن طولمش وهربری اخلاق ربانیه ایله تخلق قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ آن رسول حق
قلاوز سلوك ❊ کفت الناس علی دین ملوك) اول حقك رسولی وسلوكك قلاوزی
ودلیلی ناس پادشاهلرینك دینی اوزره در دیدی یعنی عادت وخویلری اوزره در دیدی
پس خدای تعالینك بنده سی اولان ملائکه وانبیا علیهم السلام واولیای کرام حق
تعالینك خوبی وعادتی اوزره در حق تعالی یه لطف ورحمت نیجه غالب ایسه انلره دخی
لطف ورحمت اویله غالبدر ﴿ مثنوی ﴾ رفت میکائیل سوی رب دین ❊ خالی از مقصود
دست وآستین) حاصل کلام حضرت میکائیل علیه السلام دینك ربیسی ومالکی جانبنه
کندی انك الی وآستینی مقصوددن خالی اولدیغی حالده حضرت حق جانبنه توجه
ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت ای دانای سر وشاه فرد ❊ خاکم از زاری و کریه بسته کرد)
میکائیل حضرت حقه دیدی ای سری بیلیجی فرد وبی نظیر پادشاه خاك بنی
زاریلغندن وکریه سندن بسته ایلدی خاکدن مراد بونده ذکر جزؤ واراده کل قاعده سی
اوزره زمیندر یعنی زمین بنی کریه وزاریلق ایلدیکندن اوتری باغلادی واخذ تراب ایلمکه
بنده جرأت قومدی ﴿ مثنوی ﴾ آب دیده پیش تو باقدر بود ❊ من نتانستم که آرم
ناشنود) الهی سنك حضور شریفکده کوز یاشی قدرلو اولدی هم قادر اولمدیم که
اشتمزلك کتورم یعنی قیچن بر مخلوقك تضرع قیلسه واغلاسه انك کریه وناله سندن
مرحمت ایدوب دعاسنی استماع ایلرسن بندخی سنك حضورکده کوز یاشنك قدر
وشرفنی بیلدیکمدن اوتری انك ناله سن اشتدم واکا مرحمت وشفقت ایتدم دیدی

﴿ مثنوی ﴾ آه وزاری پیش تو بس قدر داشت ❊ من نتانستم حقوق آن کذاشت)
ای کریم و رحیم اولان خدا آه وزاری فیلان کمسه لرك آهی وزاریسی سنك قتنده
چوق قدر وقیمت طوتدی ولهذا اول آه وزارینك حقوقنی بن ترك ایلمکه قادر اولمدم
﴿ مثنوی ﴾ پیش تو بس قدر دارد چشم تر ❊ من چکونه کشتمی استیزه کر) ای خدای
بر سنك حضورکده چشم تر چوق شرف وقدر طوتار چونکم بویله در بن نه کونه
استیزه کر اولسم کرك ﴿ مثنوی ﴾ دعوت زاریست روزی پنج بار ❊ بنده را که در نماز
آ و بزار ❊ نعره مؤذنکه حی علی الفلاح ❊ وآن فلاح این زاریست واقتراح) بر کونده
بش کره زاریلکه دعوتدر بنده یه بویله دیو که اول خدایه نماز ایچره زاریلك ایله
اذانده مؤذنك نعره سی که حی علی الفلا حدر واول فلاح اول زاری واقترا حدر حی
علی الفلاح دیمك هلموا الی الفلاح دیمکدر اقتراح دیلمکه وسؤال ایلمکه دیرلر یعنی
هر بر کون بش کره بنده کان حق مؤذنلرك اذانی زاریلغه ونیازه دعوت ایلمکدر بویله
دیو که ای بنده الهی نمازه کل ونماز ایچره اول حضرته زاری ونیاز ایله هر کون
مؤذنلرك فلاحه کاك دیو نعره ایلملری زاریلکه دعوتدر واول فلاح نفس الامرده
حق تعالی حضرتلرندن سؤال ایلك وبر مقصود دیلك وتضرع ونیاز ایلمکدر اکر
بر کمسه نماز ایچره نیاز قیلمسه ومتضرع ومتذلل اولمسه اول کمسه مفلحلردن اولمز
وفلاح ونجات بولمز پس بش وقت نماز حق تعالی حضرتلرینه تضرع ونیاز ایلمکدن
اوتریدر تضرع ونیازی اولمین کمسه نك صلاتی بی روح جسد وبی معنی صورت
منزله سنده اولور ﴿ مثنوی ﴾ آنکه خواهی کز غمش خسته کنی ❊ راه زاری بر دلش
بسته کنی ❊ نامد آید بلا بی دافعی ❊ چون نباشد از تضرع شافعی) ای
خدا اول کمسه یی که استیه سنکه غمدن خسته ایلیه سن زاریلك یولنی
انك قلبنه بسته ایلرسن حتی دافعسز بلا اکا نزول ایدر چونکم تضرع
و نیازدن اکا بر شافع اولمیه حاصل کلام خدای تعالی اکر بر کمسه یی
غموم وهمومدن خسته دل ایلمك دیلسه نیاز وتضرع واستغفار وزاری ایلمك یولنی
انك قلبنه باغلر حتی بر دفعی ممکن اولمین بلا انك اوزرینه نزول ایدر شول دمده که اکا
تضرع ونیازدن بر شفاعت ایدیجی اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ وانکه خواهی کز بلایش واخری
❊ جان او را در تضرع آوری ❊ کفته اندر نبی کان امتان ❊ که بر ایشان آمد از قهر کران)
واول کمسه یی که بلادن قورتارمق استیه سن اول کمسه نك جاننی تضرع ونیازه کتوررسن
ای خدا قرآن عظیمده دیمش سنکه اول امتلر که انلرك اوزرینه اول کران وثقیل قهر
کلدی یعنی حضرت قرآنده نیجه مواضعده بیورمشسندر که شول کمسه لرك که اوزرلرینه
عظیم وثقیل قهر وبلا نازل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چون تضرع می نکردند آن نفس
❊ تا بلا زیشان بکشتی باز پس) اول نفسده چونکم اول قوم تضرع ایلمدیلر حتی بلا

انلردن کیرو آردنه دوندی وانلر قهر وعذابدن امین اوله لردی (کما قال الله تعالی
(وما کان الله معذبهم وهم یستغفرون) بر طائفه که مستغفر اوله لر وتضرع ونیاز قیله لر
الله تبارک وتعالی انلره عذاب قیلمز اما انلر که استکبار قیله لر وگناهلری اوزره مصر
اوله لر حق تعالی حضرتلری انلری عذاب ایلور قهر وبلا کوندرر اما مستغفر ومتضرع
اولنلره دکل ﴿ مثنوی ﴾ لیک دلهاشان چو قاسی کشته بود * آن دعاهاشان عبادت
می نمود) ولیکن اول امم سالفه نک قلبلری چونکم حجر کبی قاسی اولمش ایدی اول گناه
وخطالر انلره عبادتلر کوروندی اول اجلدن کریه وزاری قیلمدیلر متضرع ومستغفر
اولمدیلر ﴿ مثنوی ﴾ تا ندانند خویش را مجرم عنید * آب از چشمش کجا اندر دوید)
تا کم عنید اولان کسه کندیسنی مجرم وعاصی بیلمیه آب انک چشمندن قچن یاش اسیرینی
مادامکه بر معاند کسه کندینک جرم وقباحتنی بیلمیه ومعصیتن فهم قیلمیه آب دیده
انک کوزلرندن جریان قیلمز اول کسه اغلیوب وتضرع ایلیوب مستغفر اولمز

﴿ قصهٔ قوم یونس علیه السلام بیان وبرهان آنستکه تضرع وزاری دافع بلای ﴾
﴿ آسمانست وحق تعالی فاعل مختارست پس تضرع وزاری پیش او مفید باشد ﴾
﴿ فلاسفه کویند فاعل بطبعست وبعلتست نه مختار پس تضرع زاری طبع را نکرداند ﴾

بو سرخ شریف یونس قومنک قصه سی واول قصه نک بیان وبرهانیدرکه تضرع
وزاری بلای آسمانینک دافعیدر یعنی حضرت یونس علیه السلامک قومنک قصه سی
بلای آسمانی دعا وزاری دفع ورفع ایلدیکنه دلیل وبرهان اولور وحق تعالی فاعل مختاردر
(یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید) وجبنجه دیلدیکنی ایشلر ودیلدیکنی حکم ایلر پس تضرع
وزاری انک حضورنده مفید اولور وبنده متضرع ومستغفر اولدیغی حینده اکا نازل
اوله جق بلایی اندن دفع ورفع قیلور اما فلاسفه حق تعالی فاعل مختار دکلدر درلر
بلکه طبعله وعلتله فاعلدر اختیاریله فاعل دکلدر درلر یعنی واشیا حق تعالینک خاصیت
ذاتیه سیدر حق تعالی حضرتلری بو افعال وآثاری ایجاد ایدیجیدر درلر پس تضرع
وزاری انک طبعنی دوندرمز مثلا آتشه نی احراق ایلمه دیو نیجه زمان تضرع
وزاری اتسک طبعنی تغیر ایلمز زیرا احراق آتشک خاصیت طبیعیه سیدر پس تضرع
ونیاز طبیعتی دوندرمز اما فی المثل برکسه مرید ومختار اولسه وبر کمسه یه غضب ایلمسه
واول مغضوب علیه اکا تضرع وزاری قیلسه اول کندی غضبنی دوندرر پس حق
تبارک وتعالی مرید ومختاردر اکا نیاز وتضرع ایلمک بنده یه عظیم فائده سی واردر که
دعا ایدنلرک دعاسنی قبول ایلمک وگناهلرنی عفو قیلمق وبلالرنی دافع اولمق اول حضرتنک
شانیدر نته کم حضرت یونسک قومی عذاب حقک علامتنی کوردکلرنده دعا وزاری
ایلمکه شروع ایدیلر حق تعالی انلرک عذابنی دفع ورفع ایلدی نته کم بیورر لر ﴿ مثنوی ﴾
قوم یونس را چو پیدا شد بلا * ابر پر آتش جدا شد از سما) یونس پیغمبر علیه السلامک

قومنه چونکم بلا آشکار اولدی آتشله پر بر سحاب سمادن جدا اولدی بونلرک اوزرینه
هجوم قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ برق می انداخت می سوزید سنگ * ابر می غرید رخ
می ریخت رنگ) اول سحاب زمین جانبنه برق اتدی اول برقدن سنک یاندی اول
ابر ارسلان کبی کورلدی انلک هیبتندن دخی رنکنی دوکدی ﴿ مثنوی ﴾ جملگان
بر بامها بودند شب * که پدید آمد ز بالا آن کرب) انلرک جمله سی کیجه طاملر اوزره
ایدیلر که اول کرب وغصه بالادن ظاهر کلدی وبونلرک اوزرینه حواله اولدی ﴿ مثنوی ﴾
جملگان از بامها زیر آمدند * سر برهنه جانب صحرا شدند) اول قومک جمله سی طاملردن
آشغه کلدیلر وباشلرک اوزرندن ومرتبه لرندن تنزل وتواضع قیلدیلر صحرا طرفنه
باشلری آچق کتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ مادران بچگان برون انداختند * تا همه ناله ونفیر
افراختند) مادرلر فرزندلرنی طشره آتدیلر یعنی اللرینه آلوب صحرایه الندیلر وبر یره
جمع ایتدیلر تا صحراده جمعسی بر یره جمع اولوب ناله وفغان ایدیلر وبلند آواز ایله
تضرعلر وزاریلکلر ایتدیلر بونده تنبیه بودرکه بر قومک اوزرینه بر بلا مسلط اولسه
انک دفعنی حضرت حقدن استدکلری وقتده جمله سی صحرایه چقه لر ومادرلر اوغلانجقلر
نی کندیلردن جدا ایدهلر وناله وفغان قیله لر اول بلایی انلردن حق تعالی دفع
ورفع ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ از نماز شام تا وقت سحر * خاک می کردند
بر سر آن نفر) الحاصل اخشام نمازندن سحر وقتنه دکین اول قوم باشلری
اوزرینه خاک الدیلر وشول مرتبه وافر اغلدیلرکه ﴿ مثنوی ﴾ جملگی آوازها
بکرفته شد * رحم آمد بر سر آن قوم لد) جمله سنک آوازلری طوتلمش اولدی اول
شدید ومعاند اولان قومک اوزرینه اول دعا وتضرع واسطه سیله رحم الهی کلدی
﴿ مثنوی ﴾ بعد نومیدی واه ناامنت * اندک اندک ابر وا کشتن کرفت)
نومید اولدقدنصکره وصبرسز اهدنصکره ازجق ازجق اول ابر پر آتش کیر ورجوع
ایتمکه طوتدی وکلدیکی یره کتدی نته کم حق تبارک وتعالی سوره یونسده
بونلرک قصه سندن خبر ویروب ایتدی (فلولا کانت قریة آمنت فنفعها ایمانها
الا قوم یونس لما آمنوا کشفنا عنهم عذاب الخزی فی الحیاة الدنیا ومتعناهم
الی حین) یونس علیه السلامک بر سبیل الایجاز قصه سی اولدرکه الله تبارک
وتعالی انی نینوا ملکنه کوندردیلر حالا موصل دیدکلری دیاردر واول قومی اول
حضرت خدای تعالی یه نیجه مدت دعوت ایلدیلر انلر حضرت یونسک دعوتن
قبول ایلیوب معرض اولدیلر وانی رنجیده قیلدیلر اخر الم واضطرابه دوشدی وحق
تعالی یه دیدی الهی بنم قومم بنی تکذیب ایلدیلر وبنم دعوتمی قبول ایلیوب عاصی
اولدیلر پس بونلرک اوزرینه نقمت وعذابکی انزال ایله دیو دعاء علیه ایلدی حق
تعالی انک دعاسنی قبول ایلیوب دیدی کندی قومکه خبر ویر اوچ کوندنصکره انلرک

اوزرینه عذاب كلمك مقرردر پس حضرت یونس علیه السلام بونلره عذاب الهینك
كلسندن خبرویردی وكندیسی شهردن چیقوب برطاغك شكافنده اختفا ایلدی
پس حق تعالی جهنم مالكنه آتش قالدردیدی اولدخی حق تعالینك امرنی برنه
كتوردی روز موعود اولدقده موصل اهلی كوردیلركه اسمان طرفندن برابرآتش
بونلرك اوزرینه حواله اولندی واول دیارك اطرافنی احاطه قیلدی پس اول قوم طاملر
اوزره ایدیلر اشغه ایندیلر وحضرت یونس علیه السلامی جست وجو قیلدیلر چوق
ارادیلر بوله مدیلر انلرك حاكمی برعاقل كسه ایدی بونلره دیدی اكر یونس پیغمبر
علیه السلام بزم میانمزدن غائب اولدیسه انی بز ارسال ایلین خدای تعالی باقی
وحاضردر واقوالمزی سمیع واحوالمزه بصیردر بزدن بوعذابی دفع ایلمكه هروجهله
قادردر پس انلرك پادشاهی سروپا برهنه اولدی وپلاسلر كیدی دعایه دخی اول
هیئت اوزره سروپا برهنه اولدیلر واو غلانجقلری مادرلرندن جدا قیلدیلر وقوزیجقلری
قویونلردن ایردیلر بو حالت اوزره او لدیلر اخشامدن صباحه دك تضرع
وزاریلر قیلدیلر وزكاتلر وصدقه لرویردیلر وقوللر آزاد ایلدیلر واصحاب حقوق
بریلرندن استحلال قیلدیلر الحاصل بونلر بوتضرع ونیازده ایكن حق تعالی
انلردن اول عذابی كشف ایلدی وابررحمت بونلرك اوزرینه سایه صالدی
﴿ مثنوی ﴾ قصهٔ یونس درازست وعریض * وقت خاكست وحدیث
مستفیض) حضرت یونس پیغمبر علیه السلامك قصه سی دراز وافزوندر انی
ذكر ایلمك محلی دكلدر ماهو المقصود نه ایسه انك بیاننه شروع قیلهلم خاكك وقتیدر
ومستفیضك حدیثی وقتیدر یعنی زمینك قصه سنی ذكر ایلمك وقتیدر ودخی
استفاضه نك حدیثی وقتیدر یعنی انك فیض بولمسنك سوزی و قتیدر مستفیض
بونده مفیض معناسنه اولمقده جائز وفیض بولیجی معناسنه اولمق دخی جائزدر
﴿ مثنوی ﴾ چون تضرع رابر حق قدرهاست * وان بها كانجاست
زاری را كجاست * هین امیدا كنون میان راجست بند * خیز ای كرینده ودایم
بخند * كه برابر می نهد شاه مجید * اشك را در فضل باخون شهید) چونكه
تضرع وزارینك حق تعالی قتنده قدرلری واردر واول قیمت وبها كه زاری
ایچون اوراده واردر قنده در یعنی تضرع وزارینك الله قتنده اولان بها وقیمتی
براخر كسه نك قتنده دخی یوقدر وتضرع وزاری مقابله سنده اول حضرتك
ویردیكی جزاء جزیلی وثواب جمیلی كسه ویرمك احتمالی یوقدر ای امید وار آكاه
اول میانكی شمدی جستلكله باغله ای اغلیجی قالق ودایم كول امید بونده
امید وار معناسنه ویاخود مضاف مقدر اولوب اهل امید معناسنه اولور یعنی
ای اللهك رحمته امید وار اولان كسه آكاه اول بلكی بی توقف آنك خدمتنه

وعبودیتنه باغله وای انك خوفندن كریان اولان كسه قالق دایم خندان اول زیرا شاه
مجید برابر قور فضیلت وشرفدن كوز یاشنی شهیدك قانیله برابر یعنی حق تعالی
حضرتلری كوزیاشنی فضیلت وشرفده شهیدك قانیله برابر طوتر پس شهادت
مرتبه سن بولمق استین كسه كریان اولسون وحضرت حقه تضرع وزاری قیلسون

﴿ در بیان فرستادن حق تعالی اسرافیل ﴾
﴿ را علیه السلام بخاككه خفنهٔ از خاك ﴾
﴿ بركیر بهر تركیب جسم آدم علیه السلام ﴾

اهل حدیث دیمشلردر كه حضرت اسرافیل علیه السلامدن اعظم ملك یوقدر
افضل ملائكه حضرت جبرائیل علیه السلام اعظم ملائكه حضرت اسرافیل
علیه السلامدر دیمشلرنته كم خبرده وارد اولمشدر ان النبی علیه السلام قال لجبرائیل
انی احب ان اراك بصورتك التی خلقك الله علیها فقال انك لا تطیق ذلك فقال
رسول الله انی ارید ذلك فواعده فی لیلة مقمرة بالبقیع فاتاه فنظر النبی علیه السلام
فاذا هو قد سد الافق فوقع النبی مغشیا علیه فعاد جبرائیل الی صورته الاولی فلما
افاق قال یا جبرائیل ماظننت ان احدا من خلق الله هكذا فقال جبرائیل یا رسول الله
كیف لو رأیت اسرافیل ان العرش علی رأسه وان رجلیه قد مرقتا فی تخوم الارض
وانه لیتصاغر من عظمة الله حتی یصیر كالعصفور وفی المصابیح عن ابن عباس
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان الله خلق اسرافیل علیه السلام یوم
خلقه صافا قدمیه لا یرفع بصره بینه وبین الرب سبعون نورا مامنها من نور یدنو منه
الا احترق ﴿ مثنوی ﴾ كفت اسرافیل را یزدان ما * كه برو زان خاك پركن
كف بیا) بزم خدامز اسرافیله دیدی كه یوری اول خاكدن دست وكفكی پر ایله
كل ﴿ مثنوی ﴾ آمد اسرافیل هم سوی زمین * باز اغازید خاكستان حنین)
اسرافیل علیه السلام هم امر خدایله زمین جانبنه كلدی خاكستان كیروانین
وحنیننه شروع ایلدی بوله دیو ﴿ مثنوی ﴾ كای فرشتهٔ صور وای بحر حیات
* كه زدمهای توجان یابد موات) كه ای فرشتهٔ صور وای بحر حیات كه سنك
دملركدن یعنی نفسلركدن مرده لر حیات بولور ﴿ مثنوی ﴾ دردمی از صور یك
بانك عظیم * پرشود محشر خلایق از رمیم) زیرا صوردن بر بانك عظیم اوفوررسن
رمیم اولمش جسدلردن خلایق پر محشر اولور یعنی چوریمش تنلردن خلایق زنده
اولوب محشر انلرله طولر ﴿ مثنوی ﴾ دردمی درصور كویی الصلا * برجهید
ای كشتكان كربلا) صوره نفخ ایلرسن خلائقه الصلا دیرسن ای كربلا كشته لری
صیچرایكز دیرسن یعنی ای كرب و بلاده كشته اولان كسه لر صلادر مقبره لریكزدن
قائم اولك وارض قیامته كلك دیو ندا ایلرسن ﴿ مثنوی ﴾ ای هلاكت

دیدكان ازتیغ مرك ✽ برزنید ازخاك سرچون شاخ وبرك) ای تیغ مرکدن
هلاك كورمش كوزلر شاخ وبرك كبی خاكدن باش یوقاری اورپکز ﴿مثنوی﴾
رحمت نوودان دم کبری تو ✽ پرشود این عالم از احیای تو) سنك رحمتك وسنك
اول کبرا اولان دمك یعنی تأثیر ایدیجی نفخكدن بوعالم سنك احیا كدن پر اولور
مصرع ثانیده این عالم را تقدیرنده اولور یعنی سنك رحمتك واول سنك تأثیر ایدیجی
نفخك سنك احیا ایلدیككدن بوعالم پر اولور اکر این عالم را تقدیرنده اولورسه پر رحمت
نو پر دم کبرای تو تقدیرنده اولور یعنی سنك رحمتك وتأثیر ایدیجی نفخك سببیله بوعالم
سنك احیا كدن پر اولور دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ نوفرشتهٔ رحمتی رحمت نما ✽
حامل عرشی وقبلهٔ دادها) پس سن فرشتهٔ رحمت سن بكا رحمت كوستر عرش
كریمك حاملسن وعدل ودادلك وعطا وکرملرك قبله سیسن ﴿مثنوی﴾ عرش
معدنگاه داد ومعدلت ✽ چارجو در زیر او پر مغفرت) عرش اعلا معدنگاه داد
ومعدلتدر انك آلتنده مغفرت اوزره حقله پر درت ارمق واردر برماء عربیله اوقورسه
سنك مغفرتك اوزره دردینك هم وجهدر نتهكم اول درت ارمغی حق تبارك
وتعالی سورهٔ محمدده بیان بیوردی (کما قال الله تعالی مثل الجنة التی وعد المتقون
فیها انهار من ماء غیر آسن وانهار من لبن لم یتغیر طعمه وانهار من خمر لذة
للشاربین وانهار من عسل مصفی) نتهكم بو آیت کریمه نك مضمونی نظمه
كتوروب بیان بیوردی ﴿مثنوی﴾ جوی شیر وجوی شهد جاودان ✽
جوی خمر ودجلهٔ آب روان) سود ارمغی وشهد جاودان ارمغی خمر ارمغی وآب
روان ارمغی یعنی اول عرشك آلتنده پر مغفرت اولان چارجودن مراد بونلردر
﴿مثنوی﴾ پس زعرش اندر بهشتستان رود ✽ در جهان هم چیزکی ظاهر
شود) پس بو درت ارمق عرش اعلادن ظهور ایدوب بهشتستانه کیدر جهانده
دخی اول ارمقلردن برنسنه جك ظاهر اولور اندن منتفع اولور وحیات بولور زیرا
بودنیاده اولان صولرفلرینك وانواع عسلك واللبنك وخمرلك اصلی جنت اعلادر كه
بونلر جنت اعلادن تقدیر الهی وتقدیر ربانی ایله چیقوب بوخلق عالمه غدا اولورلر
﴿مثنوی﴾ كرچه آلوده است اینجا آن چهار ✽ ازچه از زهر فنا اونا کوار)
اکرچه بودنیاده اول درت ارمق آلوده در نه جهتدن آلوده در فنا زهرندن ونا کوار
اولدیغی جهتدن بو مصرع سؤال وجواب اولور یعنی بو دنیاده بو درت ارمق
فانی اولدیغی جهتدن ومعدهٔ انسانی فاسد اولدقده بونلرنا کوار اولدیغی حیثیتدن
آلوده اولمشدر اما جنت اعلاده بونلر همیشه باقیلر ودائم خوشلردر ﴿مثنوی﴾
جرعهٔ برخاك تیره ریختند ✽ زان چهار وفتنهٔ انگیختند) اول چهار ارمقدن خلق
تیره اوزره برجرعه دوكدیلر وبرعظیم فتنه قوپاردیلر یعنی اول انهار اربعه نك

هر برندن بوتیره اولان زمین اوزره برجرعه دوكدیلر بودنیاده اولان آب وعسل ولبن
شرابه بنده اولان درت شیدن اوتری خلق مابیننده عظیم فتنه لر قوپادیلر زیرا
کیمیسی عسلك مفتونی وکیمیسی لبنك مفتونی وکیمیسی دخی خمرك مفتونی وکیمیسی
دخی آب روانك مفتونی اولمشدر ﴿مثنوی﴾ تابجویند اصل آنرا این
خسان ✽ خود برین قانع شدند این ناکسان) تاكه اول خسلر اول
جرعه نك اصلنی استیه لر بونا کلرده اولان خسلر خود همان بونك اوزرینه
قانع اولدیلر وبونلرك اصلنی طلب ایتمكدن فراغت قیلدیلر ﴿مثنوی﴾
شیرداد وپرورش اطفال را ✽ چشمه كرده سینهٔ هر زال را) مثلا حق
تعالی اطفاله شیر ویردی وشیرده پرورش ویردی حق تعالی هر زالك سینه سنی
چشمه ایتمش وپستانلرندن اول شیر روان قیلمشدر اول شیردن بوقدر اطفال
وصغارك وجودلری نشوونما بولمشدر ﴿مثنوی﴾ خمر دفع غصه واندیشه
را ✽ چشمه كرده ازعنب در اجترا) خمری دخی غصه واندیشه یی دفع
ایچون اجترا خصوصنده عنب جانبندن ایلمشدر اجترا جرأتدندر جرأت
وجسارت ایلمك معناسنه اولور یعنی حق تعالی عنب جانبندن برخمری چشمه ایدوب
افندی غصه واندیشه لری دفع ایتمكدن اوتری وجرأت وشجاعت ایچون اولمقدن
اوتری ﴿مثنوی﴾ انگبین داروی تن رنجور را ✽ چشمه كرده باطن زنبور را)
رنجور ایچون تنك داروشناسی اولان انكبینی زنبورك باطننی چشمه ایلمشدر كه
حق تعالی انكبینك شفا اولدیغنی بیوردی ﴿مثنوی﴾ آب دادی عام اصل وفرع را
✽ از پی طهر وبهر کرع را ✽ تا ازینها پی بری سوی اصول ✽ تو برین قانع شدی
ای بوالفضول) آبی اصل وفرعه عام وشامل ویردی وطهردن اوتری وكرعدن
اوتری تاكه بوفروعدن اصول جانبنه ایز ایلیه سن سن ایسه ای بوالفضول بوقدر
قانع اولدك كرع صو ایچمك معناسنه در یعنی الله تبارك وتعالی عموما اصل
وفرعه آب ویردی طهارت ایتمكدن اوتری وصو ایچمكدن اوتری كه انسان
آنكله غسل ایدوب طهارت بولورلر واشیالردن نشو ونما آلوب تازه وتر اولورتاكه
بوفرعلردن سن ای انسان بونلرك اصللری جانبنه ایزباته سن وبونلرك منبعلرینه
کندیكی واصل ایده سن اما سن دنیزه مت اولدیغكدن همان بوقدرله اکتفا ایدوب
قناعت قیلدك اکر صاحب همت اولیدك بولذتك او صولره واصل اولوردك بو بیتلر
زمین لسانندن دكلدر بلكه مناسبتله حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك
ابتدا نشر نفلرندن اولدرو ینه صدده رجوع ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾
بشنوا كنون ماجرای خاك را ✽ كه چه میكوید فسون مجران را) پس شمدی ماجرای
خاكی استماع ایله كه مجرانه فسون سویلر مرادك اتمك حركنده یرلر بوند مراد

حضرت اسرافیل علیه السلامدر که قبرلرده ساکن اولان اجسادی تحریك ایلمکه
آلت حق اولمشدر یعنی تحریك اجساد ایلیان اسرافیل علیه السلامه زمین نه سویلرانك
ماجراسنی کوش هوش ایله استماع ایله دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ پیش اسرافیل
کشته اوعبوس ❊ میکند صد کونه شکل و جابلوس) القصه اول خاك اسرافیل
علیه السلامك اوکنده عبوس وروترش اولمش اول زمین یوز کونه شکل صد کونه
جابلوسلك ایلر بعض نسخه ده شکل یرینه شکر واقع اولمشدر یعنی اول زمین حضرت
اسرافیل علیه السلامه نیجه شکر وسپاسلر وتملقلر ایلر بویله دیو ❊ مثنوی ❊
که بحق ذات پاك ذوالجلال ❊ که مدار این قهر را برمن حلال) که اول ذوالجلال
اولان اللهك ذات پاکنك حقیچون نکه بو قهر وغضبی بنم اوزریمه حلال ولایق
طوتمه قهردن مراد بونده باعتبار مایؤل الیه انك اجزاسندن ترکب اولنان بنی آدمه
اوله جق قهر وغضب اولور ❊ مثنوی ❊ من از ین تقلیب بوبی می برم ❊ بدکمانی
میرود اندر سرم) زیرا بن بو تقلیب وتصرفدن بربوی واثر ایلتورم بنم باشم ایچره
بدکمانلق کیدر یعنی بنم وجودمدن بوخاکی المقدن بکا برسوء ظن واقع اولور که بو خاکدن
حق تعالی برمخلوق خلق ایلیه وانلری نیجه بلالر ایله امتحان قیله دیدی ❊ مثنوی ❊
تو فرشته رحمتی رحمت نما ❊ زانکه مرغی را نیا زاردهما) سن فرشته رحمت
سن بکا مرحمت کوستر زیرا هما هرکز برمرغی انجتمز پس سن دخی هوای ملکوتك
هماسی سن بنم کبی برسفلی مرغی رنجیده ایتمه دیدی ❊ مثنوی ❊ ای شفا ورحمت
اصحاب درد ❊ تو همان کن کان دو نیکوکار کرد) ای اصحاب دردومك شفاسی
ورحمتی سن هم انی ایله که اول ایکی نیکوکار ایلدی یعنی حضرت جبرائیل ومیکائیل
علیهما السلام که مرحمت ایدوب کتدیلر سن دخی بکا مرحمت ایدوب اخذ تراب
ایلمکدن انلر کبی رجوع ایله دیدی چونکه زمین بو تضرعی ایلدی ❊ مثنوی ❊
زود اسرافیل باز آمد به شاه ❊ کفت عذر و ماجری نزد اله) اسرافیل علیه السلام
حضرتلری دخی فوری شاه حقیقته کلدی حضرت اللهك قتنده زمینله اولان ماجرایی
وکندینك عذرینی بیان ایلدی ودیدی ❊ مثنوی ❊ کز برون فرمان بدادی
که بکیر ❊ عکس آن الهام دادی درضمیر) که الهی طشره دن فرمان و یردیکك
خاکی طوت اما ضمیردن انك عکسنی الهام و یردك یعنی ای علیم وحکیم اولان الله اکرچه
من حیث الظاهر زمیندن خاك اخذ ایله دیو امر ایلدك لکن باطنمه انك عکسنی
الهام ایلدك یعنی المغه درونمه میل ورغبت برافدك واندن اخذ تراب ایلمکه اشارت
ایدوب افهام ایتدك دیدی ❊ مثنوی ❊ امر کردی در کرفتن سوی کوش
❊ نهی کردی از قساوت سوی هوش ❊ سبق رحمت کشت غالب بر غضب ❊ ای بدیع
افعال ونیکوکار رب) خاك طوتمغه کوش جانبنه امر ایلدك قساوت جهتدن

هوش جانبنه نهی ایلدك غضب اوزره رحمتك سبقی غالب اولدی ای افعالی بدیع وکاری
نیکو اولان رب یعنی اکرچه بحسب الظاهر کوش طرفنه خاکی اخذ ایتمك
ایچون امر ایلدك لکن قساوت وغلظتدن هوش جانبنه نهی ایلدك بر سبیل الهام
بویله دیمکله ای هوش غلیظ وقاسی اولمه وتضرع ونیاز قیلنلره شدت وغلظت
قیلمه پس رحمتك سبقتی غضب اوزره غالب اولدی و بندن صفت غضبی دفع قیلدی
ای افعالی بدیع وعجیب وکاری نیکو ولطیف اولان رب العالمین دیدی بو بیتلرده
حق تعالینك ایکی نوع اوزره امری اولدیغنه اشارت واردر بری امر تکلیفی
وبری دخی امر ارادی امر تکلیفی اولدر که من حیث الظاهر انبیای عظام علیهم
السلام واولیای کرام لسانندن بنده لره افعل کذا ولا تفعل کذا دیدی وامر ارادی
اولدر که حق تبارك وتعالی بنده سنك وجودندن اول فعلی ظهوره کتوره وکاه اولور که
کورمکی مراد ایلیه اکر امر تکلیفی امر ارادته موافق اولورسه اول فعلی ظهوره کلور
وکاه اولور که امر تکلیفی امر ارادته موافقت ایلمز اول حینده اول تکلیف اولنان
امر ظهوره کلمز بلکه ارادهٔ الهیه نیی مراد ایلرسه اول بنده نك باطننه اول معنی الهام
وافهام اولنور واول بنده مقتضای ارادت الهیه اوزره حرکت قیلور پس اول بنده
امر تکلیفیه نسبتله ظاهر عاصی اولسه امر ارادته نسبتله مطیع اولمش اولور

❊ فرستادن حق تعالی ملك العزم والحزم عزرائیل علیه السلام را ❊
❊ بهر کرفتن حفنهٔ خاك بهر ترکیب جسم آدم خاك علیه السلام ❊

بو سرخ شریف حق تعالی حضرتلری عزم وحزم ملکی اولان عزرائیل علیه السلامی
یعنی شدت رأی صاحبی وعزیمت مالکی اولان ملك الموتی کوندردیکنك بیاننده در
زمیندن آدم خاك علیه السلامك جسمنی ترکیب وترتیب ایلمکدن اوتری براوج
خاك طوتمغه و مایهٔ جسم اولان خاکی اخذ ایتمکلکه کعب الاحبار حضرتلری
حضرت نبی علیه السلامدن بویله روایت بیوردیلر قال النبی صلی الله علیه وسلم
خلق الله عزرائیل علیه السلام بحیث کان رجلاه فی تخوم الارضین ورأسه فی السماء
العلیا ووجهه یقابل اللوح المحفوظ وله اعوان بعدد من یموت والخلق کلهم بین عینیه
لا یقبض روح مخلوق الا بعد ان یتوفی رزقه ویقضی اجله ❊ مثنوی ❊ کفت
یزدان زود عزرائیل را ❊ که ببین آن خاك پر تخییل را) پس حضرت یزدان متعال
فی الحال عزرائیل علیه السلامه دیدی که اول خاك پر تخییلی کور یعنی اول اوهام
وتخییلاتله پر اولان خاکك کارینی یا عزرائیل سن کور دیو الله تبارك وتعالیدن
امر شریف وارد اولدی ❊ مثنوی ❊ آن ضعیف زال ظالم را بیاب ❊ مشت خاکی
زو بیار و رو بشتاب) اول ظالم اولان ضعیف زالی بول تیز عجله ایله اندن براوج خاك
کتور زال عجوزه یه دیرلر بونده زالدن مراد ارضدر که مؤنث اولدیغندن اوتری اکا زال

تعبیر ایلدیلر تاکه تصغیری ار یضه کاور که انک موتی اوله یه نه بو دلالت قیلور
﴿ مثنوی ﴾ رفت عزرائیل سرهنگ قضا ❊ سوی کره خاک بهر اقتصا)
قضاء الهی سرهنکی اولان عزرائیل علیه السلام کندی کره خاک طرفنه حق
تعالینک اقتضاسندن اوتری ﴿ مثنوی ﴾ خاک بر قانون نفیر آغاز کرد ❊ دادسو
کندش بسی سوکند خورد) خاک اولکی قانون اوزره نفیر و ناله یه باشلدی حضرت
عزرائیل علیه السلام همین آندو یردی و کندیسی دخی چوق آند ایچوب کان
والله بالله تالله بن کندی جزومی رضا ایله و برمزم سندخی الله حقیچون وانک
صفات علیه سی وذات شریفه سی حقیچون لطف ایله بندن اول ترابی اخذ ایله دیدی
﴿ مثنوی ﴾ کای غلام خاص وای حمال عرش ❊ ای مطاع الامر اندر عرش
وفرش) که ای حضرت خدانک خاص بنده سی وای عرش رحمانک حمالی ای عرشده
وفرشده امری که اطاعت اولنمشدر سن حق تعالینک خاص قولیسن وعرش
عالی یی دخی کوتوریجیسن حضرت حق قتنده بو یله عظیم شانک وار ایکن
سکالایق اولان اولدر که بکا مرحمت ایده سن ﴿ مثنوی ﴾ رو بحق رحمت
رحمان فرد ❊ رو بحق آنکه باتو لطف کرد) فرد اولان رحمانک حقیچون یوری بر شاه
عظیم الشانک حقیچون که سکا لطف ایلدی وسنی بو یله جلیل القدر قیلدی یوری
﴿ مثنوی ﴾ حق شاهی که جز او معبود نیست ❊ پیش او زاری کس مردود
نیست) اول رحمتی چوق بر شاه حقیچون که اندن غیری معبود یوقدر انک حضورنده
کیمسه نک تضرع وفغانی مردود دکلدر بلکه مقبولدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت
نتوانم ازین افسون که من ❊ رو بتابم راز او سر و علن) حضرت عزرائیل علیه السلام
اکا دیدی قادر دکلم بو افسونله که بن نهان وآشکارا امر ایدیجیدن یوزچویرم
یعنی ظاهرا و باطنا امر ایدیجی خدانک حکمندن سنک بو افسونکله یوزیمی دوندرمکه
قادر اولمزم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت آخر امر فرمود او بحلم ❊ هر دو امرند او بگیر
از راه علم) زمین حضرت عزرائیل علیه السلامدن بو سوزلری اشتدی اکا جواب
ویروب ایتدی آخر حلم ایلمکه هم اول الله امر بیوردی هر ایکیسی امردر راه علمدن
بو امری طوت یعنی حق تبارک وتعالی اکر بر شیئه عنف وشدت ایلمکی بیوردی ایسه
حلم ورفقت ایلمکی دخی بیوردی پس ایکیسی بیله اکرچه امر اولدی لیکن سن علم
یولندن حلم ورفقی طوتکه بیلورسنکه ان الله رفیق یحب الرفیق موجبنجه حق تعالی
حکیم ورفیق اولانلری سورولهذا اول اوچ فرشته که سندن مقدم کلدیلر بن ضعیفه
رفقتله معامله قلدیلر و بنم تضرعمی استماع ایلیوب بنی رنجیده ایتمیوب کیرو دوندیلر
﴿ مثنوی ﴾ کفت ان تأویل باشد یا قیاس ❊ در صریح امر کم جو التباس ❊
فکر خود را کر کنی تأویل به ❊ کی کنی تأویل این نامشتبه) امر حق ایله حضرت عزرائیل

علیه السلام زمینه دیدی ای زمین اول سنک دیدیکک تأویلدر یا قیاسدر امر صریحده
سن التباس استمه اکر کندی فکرکی تأویل ایلیه سن یکدر که بو نامشتبه
اولان امری تأویل ایلیه سن یعنی تأویل ویاخود قیاس شول
محلده اولورکه انک حقنده امر صریح وارد اولمیه یعنی (الله تبارک وتعالی)
صریحه بر نسنه نک فعلنه امر ایلسه اول امر صریحده اشتباه والتباس
استمک کرک وتأویل وتوجیه جانبنه میل قیلمق کرک بلکه بو نامشتبه اولان امر
صریحی تأویل ایلمکدن کندی فکرکی اول امره تأویل وتوجیه ایلمک اولی ویهتردر
مثلا (ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) آیت کریمه سی موجبنجه
الله تعالی امانتلری اهلنه ویرمکه امر ایلدی پس هر شیئک وجودنی حق تعالی اول
شیئه امانت ویردی بن آنک رسولیم اول امانتک اهلیم حق تعالی سکا امانت
ویردیکی وجودی بکا حسن اختیارکله تسلیم ایلمکه و بندخی انی آخذ وقابض اولمغه
مأمورم وامینم پس سن اللهک قابض امر شریفنی تأویل وتوجیه ایدوب وحیله
یولنه کیدوب اول امانتی اهلنه وصاحبنه ویرمک استرسن امر حقه مطیع اولان
بنده نک شانی بودکلدر بو آیت تأویل وقیاسه صغمز کوزک آچ کندیکی امر حقه
تسلیم ایله دیو سویلدی اکرچه حضرت عزرائیل علیه السلام بو سوزلری زمینه
خطابا دیدی ولیکن بوندن مراد اجزاء زمیندن مرکب اولان انسانه قبض روح
ایلدیکی وقتده ایلدیکی کلمات اولور زیرا بو جزو زمین اولان انسانک طبعنده دخی
بو خاصیت موجوددرکه یعنی حق تعالی اکا ملک الموتی روحنی قبض ایلمکدن اوتری
کوندرسه قسملر ایدر وتضرعلر قیلور واندن عفو طلب ایلر امانتی صاحبنه
ویرمیوب کندی حالی اوزره قالمق مراد ایدر وحضرت عزرائیل علیه السلام ایسه
زمینه سویلدیکی بو سوزلری اکا دخی سویلر ونیچون امر حقه انقیاد ایتمزسن
دیو توبیخ ایلر ﴿ مثنوی ﴾ دل همی سوزد مرا ازلابه ات ❊ سینه ام پرخون
شد از شورابه ات ❊ نیستم بی رحم بل زان هر سه پاک ❊ رحم بیشستم زدرد
دردناک) حضرت عزرائیل علیه السلام زمینه دیدی بنم کوکلم سنک لابه
وتضرعکدن همیشه یانار بنم سینه م سنک شورابکدن پرخون اولدی یعنی سنک کوزک
یاشندن درونم قانله طولدی بن بی رحم دکلم بلکه هر اول اوچ پاکدن بنم مرحمتم
زیاده در دردناکک دردندن اوتری یعنی حضرت عزرائیل علیه السلام اکرچه
بو سوزلری زمینه دیدی ولیکن اصل زمینک اجزاسندن مرکب اولان انسانک
وجودنه خطاب ایلمک وکندینک حقیقت حالنی سویلمک مراد اولدی زیرا بعض
انسان انی بی مرحمت اولان عذاب ملکلرندن قیاس ایدر پس انلره تعلیم ایچون
زمینه خطاب ایدوب دیر ای زمین وای زمینک فرزندی اولان انسان بی یقین سن

قياس ايله كه سنك لابه وتضرع ايتمكدن بنم قلبم يانمسه وسنك حالكه مرحمت ايتمه ده
اولمسه سنك لابه وتضرع ايتمكدن بنم قلبم كويمور وبنم درونم سنك كوزك ياشندن
پرخون اولور بن بى رحم و بى شفقت دكلم بنم مرحمت وشفقتم زياده در كدر
﴿مثنوى﴾ كر طبانچه ميزنم من بر يتيم * ور دهد حلوا بدستش آن حليم)
فرضا اكر بن بر يتيمه طبانچه اورسم واكر اول حليم يتيمك الينه حلوا ويره
﴿مثنوى﴾ اين طبانچه خوشتر از حلواى او * ور شود غره بحلواى او)
بو بنم اورديغم طبانچه يتيمه اول حليمك حلواسندن خوشتر در واكر يتيم حلوايه
مغرور وفريفته اوله واى آنك حالنه بونده تنبيه اولدر كه حكيم مطلق اولان خدانك
وملائكه نك وانبيا عليهم السلامك واولياى كرامك اللهك بندلرينه صورت
قهرده ايلدكارى عمللر نفعدن وحكمتدن خالى دكلدر زيرا حكيمدن وحكمتله موصوف
اولانلر كربمدن عبث فعل صدور ايتمز حضرت عزرائيل عليه السلام دخى اللهك
مقرب ملكيدر فى الحقيقه بر يتيمى الله امريله اغلتسه حكيم وعاقل اولمين كمسه لرك
اكا رعايت قيلمسندن وحلوا ويرمسندن اولى اولور پس ينه زمينه خطاب ايدوب
ديدى ﴿مثنوى﴾ پر نفير توجكرمى سوزدم * ليك حق لطفى همى آموزدم)
اى زمين اكرچه سنك فغان ونفيرك بنم جكرم يازار ليكن حق تعالى بكا بر عظيم
لطف تعليم ايلر يعنى اكرچه بو صفتلرم سكا قهر كورينور وليكن اول قهرك ضمننده
الله تعالى بكا نيجه لطفلر وكرملر اولديغنى بيلديرر ﴿مثنوى﴾ لطف مخفى در ميان
قهرها * در حدث پنهان عقيق بى بها) لطف الهى قهرلرك مابيننده مخفيدر
مثلا بهاسز عقيق حدث ايچره پنهاندر نتكيم (عسى ان تكرهوا شيأ وهو خير
لكم) آيت كريمه سى بو معنايى كشف وايضاح ايلر انسانك طبعى كاه اولور كه
برشيئه محبت ايلر حال بو كه اول شيء اكا شر وضرردر وكاه اولور كه برشيئى مكروه
عد ايلر حال بوكه اول شيء اكا خير او فائده اودر ﴿مثنوى﴾ قهر حق بهتر ز صد
حلم منست * منع كردان جان ز حق جان كندنست) حق تعالينك قهرى بنم يوز
حلممدن بهتردر حق تعاليدن جانى منع ايلمك جان چكشمكدر يعنى بنكه اللهك مخلوقيم
مخلوقك يوز قات حلم ومرحمتندن حكيم اولان خالقك قهرى وغضبى بيك مرتبه
اوليدر پس جانى حق تعالينك امر شريفندن منع ايلمك حد ذاتنده جان چكشمك
اولور اكر نفس حق تعالينك امرنده نه مرتبه منفعت وار ايديكنى بيلسه بدى جان
چكشمكدن برى اولوردى ﴿مثنوى﴾ بدترين قهرش به از حلم دو كون *
نعم رب العالمين نعم عون * لطفهاى مضمر اندر قهر او * جان سپردن جان فزايد
بهر او) حق تعالينك بدتر قهرى ايكى جهانك كرم وحلمندن يكدر نه كوزل
رب العالميندر نه كوزل عوندر حقا بو بر معيندر كه انك عون وعنايتى اولمينجه

بر كمسه بر مراده واصل اولمز و بر لطيف رب العالميندر كه هر شيء آنك تربيه سيله
نشو ونما بولوب وترقيلر قيلوب استعدادى قدر كمال بولمقده در آنك قهرى ايچره
نيجه لطفلر مضمردر پس اول خدادن اوترى جانى اصمرلق جانى زياده ايلر زيرا
آنك امرينه جانى تسليم ايلمك جانك منور اولمسنه وقوت وكمال بولمسنه سبب اولور
﴿مثنوى﴾ هين رها كن بدكمانى وضلال * سر قدم كن چونكه فرمودت تعال *
ان تعالى اونه تعالى هادهد * مستى بجفت ونهاليها دهد) اكا اول اى زمين اول
بدكمانلغى وضلالى ترك ايله باشكى قدم ايله چونكيم سكا حق تعالى بيوردى او
خدانك تعاليسى مدعو اولان بنده سنه تعاليلر وترقيلر ويرر مستلك وجفت ونهالر
ويرر تعالى تعالى بتعاليدن امردر عرب برآشغه مرتبه اولان كمسه يى يوقرو
مرتبه يه دعوت ايليوب كل ديمك استدسه تعالى دير صكره مطلقا كل ديمك معناسنده
استعمال ايلديلر تعاليها تعاليلر ديمكدر تعالى تفاعل بابندن مصدردر تركيجه بوجه
اولمقده ديرلر جفتدن مراد بونده ازواج مطهره در نهالى برنوع بساطه ديرلر
بونده مطلق بساط مراد اولور وتقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه
اى زمين بدكمان واى زمينك فرزندى اولان انسان آكاه اول بدكمانلغى وضلالتى
ترك ايله چونكم حق تعالى حضرتلرى سنى كندى جانبنه كل ديو دعوت ايلدى
باشكى قدم ايله وكوى كبى غلطان اوله رق كيت زيرا اول حضرتك بر قولنه كل
ديمسى اكا نيجه بوجه ايكلر ورفعتلر ويرر وشراب طهوردن مستلك ويرر وازواج
مطهره ويرر ولطيف بساطلر ويرر واول بساطلر اوزره بونلر متكى اولورلر كما قال
الله تعالى (متكئين على فرش بطائنها من استبرق وجنى الجنتين دان فبأى آلاء
ربكما تكذبان) ﴿مثنوى﴾ بارى ان امر سنى را هيچ هيچ * من نيارم كرد
وهن وپيچ پيچ) بارى اول سنى ودوشن اولان امرى هيچ وهركز بن جور وضعيف
ايلمكه وطواشدروب تأويل وتوجيه قيلمغه قادر دكلم سن بكا بو خصوصده يمين
ويرمه وترك امر ايلمكه اقدام قيلمه ديدى ﴿مثنوى﴾ آن همه بشنيدان خاك
نژند * زان كمان بدبدش در كوش بند) حضرت عزرائيل عليه السلامك بودكلى
نصيحتنى اول حقير وغمكين خاك اشتدى اول بدكماندن آنك كوشنده بند اولدى
يعنى اول خاك حقير عزرائيل عليه السلامك اكرچه بو قدر نصيح وپنديمى اشتدى
اول بدظندن آنك قولغنده قالدى اول سوء ظنى كنديدن ازاله قيلمغه قادر اولمدى
نتكيم اندن مخلوق اولان انسان دخى بويله در هر حينده كه حضرت عزرائيل
عليه السلام اكا نيجه معانى وحكم سويلسه وروحكى تسليم ايله امر الهيدن اعراض
ايلمه ديو نصيحت ايلسه بدكمان اولمقدن خالى اولمز وحسن اختيارى ايله روحنى اكا
تسليم قيلمز مكر كه حقه عاشق اولنلر وموتك تحفه ايديكنى بيلنلر اولر (بيت)

*قالت لي مت مت سمعا وطاعة * وقلت لداعي الموت اهلا ومرحبا) دينلردر

﴿ مثنوى ﴾ باز از نوعى دكر آن خاك پست * لابه و سجده همى كردش جو مست) كبر و برآخر نوعدن اول پست وسفلى اولان خاك حضرت عزرائيل عليه السلامك اوكنده مست كبى دوكلى تضرع وسجده ايلدى ﴿ مثنوى ﴾ كفت نى برخير نبود زين زبان * من سر وجان مى دهم رهن وضمان) حضرت عزرائيل عليه السلام اكا ديدى يوق سنك زعمك كبى دكلدر عناد ايله قالق بوندن زيان اولمز يعنى كنديكى بكا تسليم ايلمكدن سكا ضرر ونقصان كلمز اكر سن اعتماد ايلمز ايسك بن باشى وجانى رهن وضمان قورم يعنى اكر سن جانكى بكا تسليم ايلمكده زيان ايليجك اولورسن بنم باشم سكا رهن وجانم ضامن اولسون سنى عالم اصله ايصال ايدرم بوندن ابو سكا نه دولت اولور ديو تسليه ويردى ﴿ مثنوى ﴾ لابه منديش ومكن لابه دكر * جز بدان شاه رحيم وداد كر) لابه فكر ايلمه و بردخى لابه ايلمه اول دادكر اولان پادشاهدن غيرى يه ﴿ مثنوى ﴾ بنده فرمانم نيارم ترك كرد * امر او كز بحر انكيزد كرد) زيرا بن بنده فرمانم يعنى امر قوليم ترك ايلمكه قادر دكلم آنك امرينى كه آنك امرى دريادن غبار قوپاردى ﴿ مثنوى ﴾ جز از ان خلاق كوش وچشم وسر * نشنوم از جان خود هم خير وشر) اول كوش وچشم وسرك خلاقندن غيرى كندى جانمدن بيله خير وشر ونفع وضر استماع ايلمزم يعنى كندى جانم خصوصنده حق تعالى هرنه بيورسه انى قبول ايلرم و كندى جانم خيردن وشردن هرنه ديرسه انى قبول ايلمزم ديدى ﴿ مثنوى ﴾ كوش من از كفت غير او كرست * او مرا از جان شيرين جانترست) بنم قولاغم اول خدانك غيرينك كلامندن اصمدر زيرا اول حضرتك امرى جان شيريندن جانتردر يعنى جانمدن آنك امر شريفى بكا الذ واحبدر ﴿ مثنوى ﴾ جان از و آمد نيامد اوزجان * صد هزاران جان دهد اورا يكان) جان اندن كلدى او جاندن كلمدى اول خدا مفت ورايكان نيجه يوز بيك جان ويرر ﴿ مثنوى ﴾ جان كه باشد كش كزينم بر كريم * كيك چه بود كه بسوزانم كليم) جانم اوله كه بن انى اول كريمك اوزرينه كزيده قيلم واختيار ايليم مثلا كيك كيمدر كه بن اندن اوترى كليم ياقم يعنى برغوثدن اوترى بر كليمى ياقمق نيجه روا وسزا دكل ايسه بر جاندن اوترى حضرت حقك رضاى شريفنه مخالفت ايتمك هم انك كبى روا وسزا دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ من ندانم خير الا خير او * صم وبكم وعمى من از غير او) بن خير بيلمزم الا انك خيرنى بيلورمكه خير اللهك اختيار ايلديكيدر بن انك غيريسندن صم وبكم وعمى صم اصمك وبكم ابكمك وعمى اعمانك جمعلريدر يعنى بن آنك غيريسندن اصملردن وابكملردن واعمالردنم هركز انك امرينه بن مخالفت ايتمزم ديدى ﴿ مثنوى ﴾

كوش من كرست اززارى كنان * كه منم دركف او همچون سنان) بنم قولاغم صاغردر زارى وفغان ايديجيلردن زيرا بن او خدانك دست ارادتنده سنان كبى يم اكرچه ظاهرا زخم وجراحت سنانكدر ليكن معنا سنان بر آلتدر وزخم او سنانداراولان كسه نكدر پس حضرت عزرائيل عليه السلامك آلت حق اولديغنى تعليم ايلمكدن اوترى بو بيانى بسط ايليوب بيوررلر

﴿ بيان آنكه مخلوقيكه ترا ازو ظلمى رسد بحقيقت او همچو ﴾
﴿ آلتيست عارف آنست كه بحق رجوع كند نه بالت واكر ﴾
﴿ بالت رجوع كند بظاهر نه از جهل كند بلكه براى مصلحتى ﴾

بو سرخ شريفك بياني بودر كه بو مخلوق كه آندن سكا بر ظلم ايريشه حقيقتده اول مخلوق بر آلت كبيدر عارف اول كسه در كه كنديه بر مصيبت و يا بر ظلم ومحنت ايريشه حق تعالى يه رجوع ايليه آلته رجوع ايليه واكر عارف ظاهرا آلته رجوع ايلرسه ده جهلدن ايلمز بلكه بر حكمت ومصلحتدن اوترى ايلر ﴿ چنانكه ﴾ ابايزيد قدس الله سره العزيز كفت كه چندين سالست كه من با مخلوق سخن نكفته ام واز مخلوق سخن نشنيده ام وليكن خلق چنين پندارند كه با ايشان ميكويم واز ايشان مى شنوم زيرا ايشان مخاطب اكبر را نمى بينند كه ايشان چو صدا اند او را نسبت بحال من ﴾ انجالين كه حضرت ابايزيد قدس سره العزيز ديديكه بو قدر ييلدر كه بن مخلوقله سوز سويلمشم ومخلوقدن سوز ايشتمامشم وليكن خلق بويله صانورلر كه بن انلرله سويلشورم وانلردن ايشيدرم * كما قال انى اكلم الله منذ ثلثين سنة واسمع منه والناس يظنون انى اكلمهم واسمع منهم * زيرا انلر مخاطب اكبرى كورمزلر زيرا ناس اول مخاطب اكبره صدا كبيدرلر و بو انلر بنم حالمه نسبتله يعنى بو ناس بنم مرتبه مه وحالمه نسبتله مخاطب اكبرك صداسى كبيدرلر و بونلرك وجودى صدا ويريجى كوه كبيدر و بونلرك وجودندن صدور ايلين صدا في الحقيقه مصوت حقيقيكدر و بن بونلرك وجودندن ظهور ايلين صدايى همان اندن استماع ايلرم وسوز سويلسم همان اول مخاطب اكبره سويلرم ديمك اولور ﴿ التفات مستمع عاقل بصدا نباشد ﴾ چنانكه مثل است معروف * قال الجدار للوتد لم تشقني قال الوتد انظر الى من يدقني ﴾ عاقل وعارف اولان مستمعك صدايه التفاتى اولمز بلكه انك التفاتى مصوته اولور واول صدانك صاحبنه توجه قيلور انجالين كه معروف ومشهور مثلدر ديوار ميخه ديديكه بكا نيچون زحمت ومشقت و يرسن ميخ ديواره ديدى بكا نظر ايلمه بلكه بنى قاقن كسه يه نظر ايله كه بن ير آنم سكا بندن نه حاصل اولور سه اندن حاصل اولور ديدى ﴿ مثنوى ﴾ احمقانه از سنان رحمت مجو * زان شهى جوكان بود در دست او) پس احمقانه سناندن مرحمت ورحمت استمه اول بر پادشاهدن ديله كه اول سنان

انك لنده بر آلتدر يعنى اى جزوز بن اولان انسان اجقلر كبى سنان مشابه سنده آلت حق
اولان مخلوقدن هركيم ايسه مرحمت وشفقت استمه بلكه اول بر پادشاهدن
ايسته كه اول مخلوق انك يد قدرتنده بر آلتدر ❁ مثنوى ❁ باسنان وتيغ
چون لابه كنى * كو اسير آمد بدست آن سنى) سنان وتيغه نيچون لابد ايلرسن كه
اول سنان وتيغ اول سنى وعالى پادشاهك النده اسير كلدى يعنى شاه حقيقتك يدقدرتنده
تيغ وسنان مشابه سنده اولان مخلوقه نيچون تضرع ايلرسن كه اول مخلوق اول
عالى پادشاهك دست ارادتنده اسير وزبون كلدى انده مستقل بر قدرت وارادت
يوقدر كه اكا تضرع ايليه سن ❁ مثنوى ❁ او بصنعت آزرست ومن صنم *
آلتى كو سازدم من آن شوم) مثلا اول پادشاه صنعتده آزر كبيدر و بن صنم كبى بر
بر آلت كه اول بنى دوزر بن اول آلت اولورم بو بيتلر حضرت عزرائيل عليه السلامك
لساندن سويلنن كلمات طيبه دندر لكن هر شيئك لسان حالى بو كونه مقالى سويلر
و بن يد قدرتنده بر آلت حق كبى يم ديو تعبير ايلر فى الحقيقه آزرك دستنده صنم نيجه
زبون ومغلوب ايسه هر شيئ دخى دست ارادت الهيه ده انك كبى زبوندر اكر
بر كسه يه خداى تعالى عذاب وجفا ايلمك ايسته يه بر شيئ اكا تيغ وسنان كبى
ايلر كركسه اول شيئ هلاك اولسون كركسه فلاك اولسون وكركسه بونلردن ماعدا
اولان شيلر اولسون اكر ملائكه رحمت ايسه ده حق تعالى انى هلاك عذاب ايلرنده كم
حضرت جبرائيل عليه السلامى قوم لوط وقوم ثمود عذاب ملكى قيلدى وحضرت
عزرائيل عليه السلامى هلاك لموت ايكن انبياء عظام واولياى كرامدن نيجه كمسه لره
لطف ورحمت ملكى قيلدى پس حضرت عزرائيل عليه السلامك لساندن
بو مقاله اشارت ايدوب بيورر ❁ مثنوى ❁ كرمرا ساغر كند ساغر شوم
* ورمرا خنجر كند خنجر شوم) اكر اول صانع بيچون بنى ساغر ايلرسه ساغر
اولورم واكر بنى خنجر ايلرسه خنجر اولورم ناسندن زخم ولم كورلر ❁ مثنوى ❁
كرمرا چشمه كند آبى دهم * ورمرا آتش كند تابى دهم) واكر اول اوستاد بنى
چشمه ايلرسه بر آب حيات ويرم كيم اندن مردلر زنده اولور واكر اول قادر بنى
آتش ايليه خلقه بر تاب وحرارت و بر ركه انلرى بقرم وهلاك ايدرم ❁ مثنوى ❁
كرمرا باران كند خرمن دهم * ورمرا ناوك كند در تن جهم) اكر بنى باران ايلرسه
خلقه خرمن ويررم واكر بنى ناوك و تير ايليه جسم وتنده صچرارم يعنى اكر بنى باران
رحمت ايلرسه خرمن احوال شريفه يه سبب اولورم وانبات زرايع معنوى قلورم
واكر بنى تير بلا ايدرسه بدنلره زخم اوروب انلرى مجروح ايدرم ❁ مثنوى ❁
كرمرا مارى كند زهر افكنم * ورمرا يارى كند خدمت كنم) واكر بنى بر مار ايدايه
خلقه زهر براغدرم واكر بنى بر يار معين ايليه خدمت ايلرم ومهر ومحبت

براغورم الحاصل هرنه ايلرسه انك كبى اولورم بنده اكا مخالفت ايلمكه بر طاقت
وقدرت بوقدر ديدى ❁ مثنوى ❁ من چو كلكم در ميان اصبعين * نيستم
در صف طاعت بين بين) بن اول كاتب حقيقينك قدرت وارادت پرمقلرينك اورته سنده
قلم كبى يم انك طاعتى صفنده بين بين دكلم يعنى مذبذب ومتردد دكلم كه كاه طاعتنه
ميل ايدم وكاه معصيت جانبنه كيدم بلكه قلوب بنى آدم انك اصبعينى ماينده نيجه ايسه
بن دخى او بليم ديدى (كما قال النبى صلى الله عليه وسلم ان قلوب بنى آدم بين اصبعين
من اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء ❁ مثنوى ❁ خاك را مشغول كردو
در سخن * يك كفى بر بود زان خاك كهن) عزرائيل عليه السلام خاكى سوزه مشغول
ومقيد ايلدى فى الحال اول خاك كهندن بر اوج قاپدى ❁ مثنوى ❁ ساحرانه در
ربود از خاكدان * خاك مشغول سخن چون بيخودان) خاكدز ميندن ساحرانه
وظرافتله بر اوج خاك قاپدى خاك هنوز بيخودلر كبى سوزه مشغول ايدى ❁ مثنوى ❁
برد تا حق تربت بى راى را * تا بمكتب آن كريزان پاى را) حضرت عزرائيل عليه السلام
بى رأى اولان ترابى حضرت حقه دك ايلتدى اول كريزان پايى مكتبه دك ايلتدى نته كم
خاكدن مخلوق اولان بعض بى تدبير انسانك روحنى بونك كبى قبض ايدوب حضرت
حقه ايلتور شول مكتبدن قچان او غلنجقلر كبى كه باباسى انى طوتوب خواه وناخواه
مكتبه خواجه سنه ايلتور ❁ مثنوى ❁ كفت يزدان كه بعلم روشنم * من ترا جلاد
اين خلقان كنم) حق تعالى عزرائيل عليه السلامه ديديكه بنم روشن علم حقيچونكه
يا عزرائيل سنى بو خلائقك جلادى ايلرم ❁ مثنوى ❁ كفت يارب دشمنم كيرند خلق
* چون فشارم خلق را در مرك حلق) عزرائيل عليه السلام ايتدى يا ربى
خلق بنى دشمن طوترلر چونكم خلقك مرك وقتنده بوغاز بنى صقام ❁ مثنوى ❁
تو روادارى خداوندا سنى * كه مرا مبغوض ودشمن روكنى) اى عالى پادشاه سن روا
طوترميسن كه بنى خلقك مبغوضى ودشمن يوزلوسى ايليه سن يعنى خلقك قتنده
دشمن يوزلو اولم انلر بكا بغض وعداوت قيله لر و بندن مجتنب اوله لر ❁ مثنوى ❁
كفت اسبابى بديد آرم عيان * از تب و قولنج سرسام وسنان) حق تعالى عزرائيل
عليه السلامه ديدى يا عزرائيل بن واضح اسبابى آشكاره وعيان كتوريرم مثلا حمادن
وقولنجدن وسرسامدن و بونلر امثالى اولان امراض واسقامدن وسنان
و تيغ و تير زخملرندن و بونلر كبى اولان دردلردن ❁ مثنوى ❁ كه بكردانم نظر
هاشان زتو * در مرضها وسببهاى سه تو) كه انلرك نظرلر بنى سندن دوندوريرم
مرضلرده واوج قات سببلره دوندوريرم يعنى حق تعالى حضرتلرى ديدى يا عزرائيل
سن غم چكمه كه بن اول خلائقك نظرلرنى سندن مرضلر جانبنه دوندوريرم وجسمانى
وروحانى وعقلى اولان اوج قات سببلره دوندوريرمكه بونلر اول انواع اسبابه نظر

ایلدكلرندن سنی دشمن طوتمغه قادر اولمزلر وفلان مرضدن اولدی دیوب اكا مقید اولورلردیدی ﴿مثنوى﴾ گفت یارب بندگان هستندنیز * كه سببهارا بدرند

ای عزیز) عزرائیل علیه السلام ایتدی یاربی سنك بنده‌لرك واردر كه سببلری یرتارلر ای عزیز یعنی یارب العزة سنك بو اسباب وعلله مقید اولان بنده‌لركدن غیری دخی بنده‌لرك واردر كه انلر ای عزیز اولان پادشاه سببلری رفع ایدرلر و بنی كوررلر ﴿مثنوى﴾

چشم شان باشد گذاره از سبب * در گذشته از حجب از فضل رب) انلرك كوزلری سببدن گذار ونفوذ اولور رب العزتك فضلندن بونلرك كوزی سببدن كچمشدر یعنی بونلرك چشم باطنی كحل فضل الهی ایله مكحل ومنور اولدیغندن اوزی اسباب وعلل مرتبه‌سندن ایلرو كچوب سببی كورمكدن وماسوایی بیلمكدن خلاص اولمشلردر

﴿مثنوى﴾ سرمهٔ توحید از كحال حال * یافته رسته ز علت واعتلال *

تنكر ند اندر تب وقولنج وسل * راه ندهند این سببها را بدل * زانكه هریك زین مرضها را دواست * چون دوا نپذیرد آن فعل قضاست) حال كحالندن توحید سرمه‌سنی بولمش لاجرم علت واعتلالدن قورتلمشدر بونلر حمایه وقولنجه وسل مرضنه باقمزلر بو سببلره دل وجانلرینه یول ویرمزلر زیرا كه بو مرضلردن هر برینچون دوا وعلاج واردر چونكه دوا قبول ایلمیه اول فعل قضادر حال بلا تعمل ولا كسب اللهدن قلبه وارد اولان حالته دیرلر صفت نفسانیه‌نك ظهوری ایله زائل اوله بونده حال كحاله تشبیه اولنمشدر بصر بصیرتی منور ایلدیكی ملابسه ایله سل بالكسر والتشدید اویكنده برقرحه درکه اكا حمای دق لازم اولور ودخی استمه‌دن وكوبك بوروسندن ارقلق یعنی اول بنده‌لرك بصر بصیرتی حال كحالندن توحید ذاتی كحلنی بولمش اسباب وعلل كورمكدن ومعتل ومختل اولمقدن قورتلمشدر بو بندگان خاص موته سبب اولان امراض واسقامه قنغی نوعدن اولورسه نظر قیلمزلر انلر كوكللرینه بو سببلری قومزلر بلكه محیی وممیت فی الحقیقه اللهی بلورلر ومرضدن شفا بولسه‌لر شافی دخی همان آنی مشاهده قیلورلر (ما انزل الله داء الا وانزل له شفاء) ودخی (ولكل داء دواء) حدیث شریفلرینك موجبنجه بو مرضلردن هر برینه بر دواء واردر اول دوایی اول مرضه ایلسك چونكم دوایی قبول ایلمیه ومشتد اوله اول فعل قضادر اكا علاج كار كر اولمز اكا چاره قضایه رضا ویرمكدر (﴿مثنوى﴾ هر مرض دار ودوا می‌دان یقین * چون دوای رنج سرما پوستین) یقین ومحقق هر مرض علاج طوتار بیل سرما رنجنك دواسی پوستین اولدیغی كبی تكیم زیاده صوغوق اولسه وبر آدم كورك كیسه صوغوق زحمتنی دفع ایلر ﴿مثنوى﴾ چون خدا خواهد كه مردی بفسرد * سردی از صد پوستین هم بگذرد) اما خدای تعالی چونكم استیه كه بر مردی طوكدیره اول وقتده صوغوقلق یوز قات پوستیندن بیله كچر

﴿مثنوى﴾ در وجودش لرزه ننهد كه آن * نه به جامه به شود نه از آتش آن) آنك وجودنه بر برودت یوز پوستیندن ایچری برلرزه ویرر كه اول لرزه نه جامه ایله ایو اولور نه آتشدن یعنی اول چوق كورك كین كمسه‌نك وجودنه آتشدن بیله فائده اولمز بعض نسخه‌ده آتشان واقع اولمشدر بو تقدیرجه آتشلردن دخی ایو اولمز دیمك اولور اصل ذوی العقولدن اولمین جماداتك جمعی ها ایله كلمكدر مثلا آتشها ومالها كبی وذوی العقولدن اولانك جمعی الفله ونونله كلور مثلا مرادان ومردمان كبی بوراده آتش ذوی العقول منزله‌سنده تنزیل اولنمش اولور بعض نسخه‌ده دخی آتشیان دوشمشدر خانه‌دن استعاره اولور اما ضعفدن خالی دكلدر و بعض نسخه‌لرده دخی آتشان دوشمشدر آتشدان معناسی ویریلور ﴿مثنوى﴾ چون

قضا آید طبیب ابله شود * وان دوا در نفع هم گمره شود * كی شود محجوب ادراك

بصیر * زین سببهای حجاب گول گیر * اصل بیند دیده چون اكمل بود *

فرع بیند مرد چون احول بود) چونكم قضا كله طبیب ابله اولور اول دوا دخی نفع واثرده هم گمراه اولور یعنی طبیب هرنه مرتبه حاذق اولسه قضا كلدكده نصكره آنك حذاقتی بلاهته مبدل اولور ودوا دخی هرنقدر نافع اولسه عكسنه متحول اولور مثلا قابض ایسه مسهل ومسهل ایسه قابض اولور والحاصل قابل علاج اولمز وطبیب اكا فائده قیلمز بصیر اولان مردكاملك ادراكی نیچون محجوب اولور بو گول گیر حجابك سببلرندن اصل كورر دیده چونكم اكمل اوله لیكن فرع كورر مرد چونكم احول اوله یعنی شول مرد كاملكه بصر بصیرتی كوریجی وحقایق اشیایی مشاهده قیلیجی اوله انك ادراكی اسباب وعلله حجابله محجوب اولمز و بو گول گیر اولان وسایط واسبابدن شك وشبهه‌یه دوشمز شول بردیده كه مشاهده ومعاینه‌ده كاملتر اوله اول همان اصلی وحقیقتی مشاهده قیلور اما شول برمردكه دیدهٔ قلبنده حول وعلل اوله اول مرد فروع واسباب كورمكدن خالی اولمز

﴿جواب آمدن كه نظر او بر اسباب ومرض وزخم تیغ نیاید بر كار تو﴾
﴿عزرائیل هم نیاید كه تو هم سببی اگرچه مخفی‌تری از ین سببها و بود كه﴾
﴿بران رنجور مخفی نباشی كه (وهو اقرب الیه منكم ولكن لا تبصرون﴾

بو سرخ شریف حق تعالی حضرتلرندن جواب كلمسنك بیاننده‌در عزرائیله بویله دیو كه اول كمسه‌نك كه نظری اسباب اوزره ومرض اوزره وزخم تیغه كلمز وواقع اولمز سن عزرائیل علیه السلامك اوزرینه هم كلمز وواقع اولمز زیرا سن دخی سببسن اگرچه اول سببلردن مخفی‌ركسن واولور كه اول محتضر اولان رنجوره مخفی اولمیه‌سن یعنی ممكن اولور كه اول روحنی قبض ایلك ایچون توجه ایلدیكك مریضه هم سنك سبب اولدیغك مخفی اولمز پس اكا بزسزك جمله كزدن اقرب اولدیغمز معلوم ومشهود

اولور واول جلی وخفی اولان سببلره نظر ایلیوب همان بزی مشاهده قیلور تنکیم
سورهٔ واقعه ده واقع اولمشدر اولی بودر (فلولا اذا بلغت الحلقوم) یعنی سزدن
بریکزك نفسی حلقومه یتشدکده حین نزعده (وانتم حینئذ تنظرون) سز ای
حاضر اولنلر اول حینده اکا نظر ایدرسز آنك عمرندن اولان احوالنه (ونحن
اقرب الیه) و بز اول محتضره اقربز (منکم) سزدن علما وتصرفا وقدرتا سز
اول محتضرك آثار شدتندن غیری احوالنی مشاهده ایده مزسز (ولکن لا تبصرون)
لیکن سز بزم اکا قربمزی مشاهده ایده مزسز کمال غفلتکزدن ﴿مثنوی﴾ کفت
یزدان انکه باشد اصل دان * پس ترا کی بیند او اندرمیان * کرچه خویش
ازعامه پنهان کردهٔ * پیش روشن دید کان هم پردهٔ) حق سبحانه وتعالی
عزرائیل علیه السلامه دیدی اول کسه که اصلی بیلیجی اوله پس اول کسه سنی نچون
اورتاده کورر ای عزرائیل کرچه سن کندیکی عوامدن پنهان ایلمشسن وروشن
دیده لرك اوکنده هم پرده سن یعنی حضرت یزدان مجید عزرائیل علیه
السلامه بوکونه جواب سدید ویروب دیدیکه یا عزرائیل اول کسه که اصل بیلیجی
وحقیقت کوریجی اوله پس اول سنی اورتاده نچون کورر اکرچه کندیکی عوام ناسك
دیدهٔ ادراکندن پنهان ایلیوب مختفی اولدك انلر سنی ممیت حقیقی صانورلر آلت
ملاحظه اولدیغکی بیلمزلر اما روشن دیده لر اوکنده هم پرده میسن آنلرك دیدهٔ
شهودنه نسبتله پردهٔ حجاب دکلسن بو معنی استفهام اولدیغی اوزره دراستفهام
اولمیوب روشن دیده لر اوکنده هم پرده وروپوشسن دیمك دخی صحیح اولور
یعنی انلر قتنده سن بنم فعلمك وقدرتمك پرده سی وروپوشیسن سنی انلر فاعل حقیقی
کورمزلر بلکه بنم فعلمه وتصرفمه بر آلت کوررلر دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ وآنکه
ایشانرا شکر باشد اجل * چون نظرشان مست باشد در دول) واول کسه لر که
انلره اجل شکر اولور وموت فنا لذیذ کلور دنیا دولتلرینه انلرك نظری نیجه مست
اولور یعنی شول اولمزدن اول اولن وموت فنا انلره شکر کبی اولان کمسه لرك نظرلری
بودنیانك دولتلرینه ولذتلرینه مست اولمز وانلر بو عالمك جاه وماله کوکل باغلمز تاکم
بو عالمدن انتقال ایلمك انلره تلخ وترش اوله ﴿مثنوی﴾ تلخ نبود پیش ایشان
مرك تن * چون روند ازچاه وزندان درچمن) پس آنلرك قتنده تنك مرکی تلخ
اولمز چونکه چاه وزندانلدن چمنه کیدرلر فی الواقع دنیا مؤمنك زندانیدر سجن
دنیادن چیقوب سرای آخرته کتسه اکا غم والم کلمز اما بو دنیاکه بر کمسه یه جنت
ودار لذت اوله اول کمسه ذوق ولذتنی قویوب محنت وفلاکت محلنه کتسه اکا اول
کتمك عظیم تلخ وترش کلور ﴿مثنوی﴾ وارهیدند ازجهان پیچ پیچ * کس
نکرید برفوات هیچ هیچ) بونلر پیچ پیچ اولان جهان غمندن قورتلدیلر کسه

هیچك فواتی اوزره هیچ اغلمز یعنی بو پر زحمت و پر مشقت اولان جهانك قیدندن
قورتلدیلر وآنك فوتی وزوالی ایچون کریه قیلمدیلر زیرا بو دنیا فی الحقیقه هیچ
وعدمدر و بر کسه هیچك فوتی اوزره کریان اولمز و برخیال ونمایش بر مرد
عاقلدن زائل اولسه آنك زوالی ایچون غم یمز ونوحه قیلمز ﴿مثنوی﴾ برج زندان
را شکست ارکانیٔ * هیچ ازو رنجد دل زندانیٔ) مثلا ارکانه منسوب بر کسه
زندانك برجنی صدی بر زندانه منسوب اولان کمسه نك کوکلی هیچ آندن اینجنورمی
بو یله دیو ﴿مثنوی﴾ کای دریغ این سنك مرمر را شکست * تا روان وجان
ما ازحبس رست) که اول ارکانه منسوب اولان کمسنه ای دریغ بو مرمر طاشنی
صدی تا بزم روان وروحمز حبس زنداندن قورتلدی ﴿مثنوی﴾ ان رخام خوب
وآن سنك لطیف * برج وزندانرا بهی بود والیف) اول خوب مرمر واول
سنك لطیفکه برجده ایدی زندانك برجنه کوزل ایدی والیف وخوش ایدی
﴿مثنوی﴾ چون شکستش تا که زندانی برست * دست او درجرم این باید
شکست) ارکانی زندانك برجنی نیچون صدی تا که زندانده محبوس اولان قورتلدی
اول ارکانینك النی بو ایشك جرمنده صیق وقطع ایلمك کرك ﴿مثنوی﴾ هیچ
زندانی نکوید این فشار * جز کسی کز حبس آرندش بدار) هیچ زندانده محبوس اولان
بیهوده سوزلری سویلرمی اول کمسه دن غیری که آنی حبس زنداندن داره کتوره لر
کذلك بو دنیا زندانده محبوس اولان وآخرت سراینده مرتبه سی اولان کمسه لر هم
عزرائیل بزم بدنمز بروجنی نیچون ویران ایلدی دیمز واکا شویله دیمك کرك وبویله دیمك
کرکدیو سویلمز مکر شول کمسه لر که آنلری بو دنیا زنداندن دار آخرته عذاب ایلمك
ایچون کتوره لر وسیاست ومحنت میدانته یتوره لر ﴿مثنوی﴾ تلخ کی باشد کسی را
کش برند * ازمیان زهرماران سوی قند) موت بو عالم فانیدن رحلت قیلان
کمسه یه نچون تلخ ومشکل اولور که آنی مارلرك زهری ایچندن قند وشکر جانبنه
ایلته لر ﴿مثنوی﴾ جان مجرد کشته ازغوغای تن * می پرد باپر دل بی پای تن)
جان ودل تن غوغاسندن مجرد اولمش تن ایاغیسز دل وجان قنادلریله پرواز ایلر
یعنی جانکه بو بدندن خروج ایلیه وجسمك مضایقه وتفرقه سندن مجرد وآزاد اوله
بدن پایته احتیاجی قالمیوب کوکل قنادلریله عالم معناده پرواز ایدرلر واسندکلری
مرتبه یه کیدرلر و ینه کلوب کندی مقاملرنده قرار ایدرلر ﴿مثنوی﴾ همچو
زندانیٔ چه کاندرشبان * خسید و بیند بخواب اوکلستان) مثلا چاه ایچنده محبوس
اولان زندانی کبی که کیجه لرده او یوردخی رؤیاسنده اوکلستان کورر ﴿مثنوی﴾
کوید ای یزدان مرا درتن مبر * تا درین کلشن کنم من کروفر) لاجرم حضرت
خدایه خطاب ایدوب دیر ای خدای متعال بنی جسم وتنه ایلتمه تا بو کلشنده بن صفا

وكروفر ايلمم يعنى فى المثل بر كمسه چاه ايچره مسجون ومحبوس اولسه و كيجه لرده
او يوب خوابه وارسه وكنديسنى بر لطيف وشريف منزلده كورسه آنك دل
وجانى حضرت حقه بو كونه دعا ايليوب ديركه اى يزدان پاك بنى تن عالمنه ايلتمه
تاكم بو كلشن روحانيده بن كشت وكذشت ايلمم نوم موتك برادر يدركه احد توفين در
چونكم چاه ايچره مسجون اولان نوم واسطه سيله اول عالمه واصل اولدقده بو يله
ديمك مقرر اولنجق چاه بدنده نيجه مدت محبوس اولان كمسه نك روحى دخى موت
واسطه سيله عالم ارواحه واصل اولدقده حضرت حقه لسان روحانى ايله دير الهى
بنى بو كلشن ارواحدن چاه بدنه كوندرمه و بو عالم بالادن مرتبهٔ اسفله ايندرمه
تا بو عالم نورانيده اجنحهٔ روحانيه ايله پرواز قيلم وقيود بدندن آزاد اولوب بو مرتبهٔ
عاليده آسوده اولم ❊ مثنوى ❊ كو يدش يزدان دعا شد مستجاب ❊ رأمروا
والله اعلم بالصواب) پس حق تعالى اكا ديه دعا وتضرعك مستجاب اولدى
كيرو بدن عالمنه كتمه والله تعالى ثوابه اعلمدر يعنى مثلا اول چاه ايچره مسجون اولان
كمسه واقعه كورسه وكندوينى بر لطيف مرتبه ده مشاهده ايليوب الهى بنى بدن
چاهنه كيرو كوندرمه ديو دعا ايلسه حضرت يزدان اكا ديه سنك دعاك مستجاب
اولدى كيرو بدن جانبنه كتمه الله تعالى سنك جميع امور كده صوابه اعلمدر
❊ مثنوى ❊ اين چنين خوابى ببين چون خوش بود ❊ مرك ناديده بجنت
در رود) بو نجلين بو لطيف خوابى كوركه نيجه خوش اولور مرك كورمش
ايكن جنته كيده ❊ مثنوى ❊ هيچ او حسرت خورد بر انتباه ❊ بر تن با سلسله
درقعر چاه) هيچ اول كمسه انتباه و بيدار اولمق اوزره حسرت يرمى چاه
وزندانده بند زنجيرله اولان كمسه تنى اوزره يعنى هيچ اول زندان بدنده سلاسل واغلالله
مقيد اولان كمسه نومه واروب كندوينى عالم اعلاده آزده كوروب صفايه واصل
اولمش ايكن واذواق ولذاته ايرمش ايكن اويانغمه وسلاسل واغلالله مقيد
اولان بدنه كلمككه حسرت يرمى بو مقرر دركه حسرت يمز بلكه بدنه كلديم
دخى ديمز پس آنى بو يله مضايقه دن خلاص ايليوب آنك كبى سعادته واصل اولمغه
وسيله اولان شيئه اول كمسه بغض وعداوت دخى ايلمز ❊ مثنوى ❊ مؤمنى آخر در
آدر صف رزم ❊ كه ترا بر آسمان بودست بزم ❊ بر اميد راه بالا كن قيام ❊ همچو شمعى
پيش محراب اى غلام ❊ اشك مى بار وهمى سوز از طلب ❊ همچو شمع سر بريده جمله
شب) پس اى مرد عاقل مؤمن ايسك آخر رزم صفنه كل زيرا سنكچون آسمانده بزم اولمشدر
پس بالايولنك اميدى اوزره قيام ايله محراب اوكنده بر شمع كبى اى غلام كوز ياشن ياغدر
وطلبدن يان دوكلى كيجه سر بريده اولان شمع كبى يعنى اكر دار آخرتده اولان نعمه
اعمالك وارايسه وعالم آخرت بو دنيادن هر وجهله اعلا اولديغنه شك وكمانك يوق

بر مؤمن ايسك نفس وشيطانله جنك ايلين غازيلرك صفنه كل زيرا سنكچون آسمانده
مراتب جنانده صفا مهيا اولمشدرسن بو سفلى اولان كلخن ظلمانيده نيچون اقامت
ايدرسن كركدركه عالم نورانى ومرتبه وعلوينك طريقنه سالك اولمق اميدى اوزره اى
غلام محراب اوكنده قائم اولوب همېشه سوزان وكريان اولان شمع كبى سندخى قائم اول
وكريه لر قيل وشوق وطلبدن يانوب باقى دنيا كيجه سنك جمله سنده باشى كسلمش شمع
كبى ❊ مثنوى ❊ لب فروبند از طعام واز شراب ❊ سوى خوان آسمانى كن شتاب)
يمكدن وايچمكدن لب ودهانكى بغله آسمانه منسوب اولان خوان جانبنه سرعت ايله
يعنى كيجه لر قائم اول وكندزلرده دخى آغزيكى طعام وشرابدن باغليوب صائم اول
ومعنوى وروحانى اولان طعام وشراب جانبنه عجله قيله تا اندن سير اوله سن وابدى
ذوقلرهٔ وصفالر بوله سن ❊ مثنوى ❊ دمبدم بر آسمان ميدار اميد ❊ در هواى آسمان
رقصان چو بيد) دمبدم آسمان اوزره اميد طوت آسمانك هواسنده سكود كبى يعنى
سكود اغاجى نسيم صبادن نيجه رقص قيلورسه سندخى آسمان معنوينك عشق وهواسنده
رقصان اول واول جانبه اميد طوت ❊ مثنوى ❊ دمبدم از آسمان مى آيدت ❊ آب وآتش
رزق مى افزايدت) دمبدم سكا آسمان معنويدن آب باران روحانى وآتش شوق ربانى
كلورو سنك معنوى اولان ارزاقكى زياده قيلور ❊ مثنوى ❊ كر ترا انجا بر دنبود عجب
❊ منكر اندر عجز وبنكر در طلب ❊ كين طلب در تو كروكان خداست ❊ زانكه هر طالب
بمطلوبى سزاست) اكر طلب وهمت سنى آسمانه ايلتمه عجب دكلدر عجز وقصورك
طرفنه نظر ايلمه بلكه سعى وطلبكه نظر وتوجه ايله زير ابو طلب سنده خدانك رهن
وامانتيدر زيراكه هر طالب بر مطلوبه لايقدر يعنى آسمان جانبنه اميد طوتمق اكر سنى
اول آسمانه ايرشدررسه يعنى مرتبه كى رفيع ومنزلكى شريف ايلرسه عجب اولمز اكرسن
بن آسمان كبى عالى قدر اولمغه نيه قادرم بر عاجز وفقيرم ديرسك عجز وقصوركه باقمه
كندكده اولان طلب وهمته باقكه انسانى مقصوده ايرشديرن اصل طلبدر وبو طلب
سنك وجودكده الله تعالينك وديعه سى وامانتيدركه انكله كنديكه لايق اولان مطلوبى
طلب ايليه سن كه هر طالب بر مطلوبه لايق اولمشدر وكندى مطلوبنى طلب قيلمشدر
كورسنك مطلوبك كيمدركه هر طالب قيمتده ومرتبه ده مطلوبنه كوره شرف بولور
❊ مثنوى ❊ جهد كن تا اين طلب افزون شود ❊ تا دلت زين چاه تن بيرون شود) بر جهد
ايله تاكم بو طلب سنك وجودكده افزون اوله تاكم سنك قلبك تن چاهندن طشره
اوله ونجات بوله ❊ مثنوى ❊ خلق كويد مرد مسكين آن فلان ❊ تو بكويى زنده ام
اى غافلان) شول دمكه سن اوله سن خلق اول فلان مسكين اولدى ديرلر سن اول
زمان ديرسن اى غافللر بن زنده يم ولطف حقله فرخنده يم ليكن سز بنم حالمدن اكاه
دكلسكز (ياليت قومى يعلمون بما غفرلى ربى وجعلنى من المكرمين) دين مكرملردن اولورسن

ودیرسن ❊ مثنوی ❊ کرتن من همچو تنها خفته است * هست جنت دردلم بشکفته است *) اکرچه بنم تنم سائر تنلر کبی زیر زمینده خفته اولمشدر اما حقیقتده سکز جنت بنم دل وجانمده آچلمشدر ❊ مثنوی ❊ جان خفته درکل ونسرین بود * چه غمست ارتن دران سرکین بود) جان ودل چونکه کل ونسرین ایچنده خفته وصفاده اوله نه غم وغصه واردر اکرتن اول سرکینده اوله یعنی تن اکرزیرزمینده اواسون واکرسرکین ایچره قالسون مادامکه دل وجان کلزار یقین ایچره زنده وفرخنده اوله اکا اصلا ضرر لازم کلمز ❊ مثنوی ❊ جان خفته چه خبردارد زتن * کو بکلشن خفت یادر کولخن) جان خفته تندن نه خبر طوتر که اول جسم وتن کلشنده می یاتدی ویاخود کلخنده می یاتدی یعنی برکسه نک جانی یاتسه وخواب ایچره استراحت ایتسه اول جان کندی بدننک کلشنده اولدیغنی ویا کلخن ایچره قالدیغنی بیلمز کذلك بو بدندن خروج وعروج ایلین جان دخی کندی جسمی اکرکلشنده اولسون واکرکلخنده قالسون آنی فرق ایلمز ❊ مثنوی ❊ می زند جان درجهان آبکون * نعرهٔ یالیت قومی یعلمون) آبکون اولان جهانده یعنی آب صافی رنکنده اولان عالمده جان (یالیت قومی یعلمون) نعره سنی اورر یعنی نه اولیدی بنم قومم بنم ذوقمی ودولتمی بیله لردی دیو ندا قیلور بو آیت کریمه نک تفسیری بوجلدك دیباجه سنده مرور ایلدی ❊ مثنوی ❊ کرنخواهد زیست جان بی این بدن * پس فلك ایوان که خواهد بدن * کر بخواهد بی بدن جان توزیست * فی السماء رزقکم روزیٔ کیست) اکردل وجان بو بدنسز دیرلمك استمیه پس فلك کیمك ایوانی اولسه کرك اکرسنك جانك بدنسز دیرلمك استمیه پس فی السماء رزقکم کیمك روزی ونصیبیدر یعنی جان انساننك زنده اولمسنه ولذت ونعمت بولمسنه بو بدنك خراب وفنا اولمسندن اصلا ضرر کلمز جان انسانی بو بدنسز زنده اولور وفرحت وراحت بولورنته کم (ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون فرحین) آیت کریمه سنك وبونك امثالی اولان آیات واخبار دخی ارواحك زنده اولملری وحضرت حق قتنده رزق بولملرینه شهادت قیلور اکرجان بو بدنسز دیری اولمیدی ومرتبهٔ عالی بولمیدی بو افلاك سبعه اوزره اول جنت اعلا کیمك ایوانی اولوردی اکرای مؤمن سنك جانك بو بدنسز دیری اولمیدی ورزق وغدا بولمیدی حق تعالینك سزك رزقکز سماده دردیدیکی رزق کیمك نصیبی اولور اکرچه بعض مفسرلر سزك سبب رزقکز سماده در دیمکله تفسیر ایتمشلردر لیکن اول بدنده اولدیغمز و بودنیاده قرار قیلدیغمز تقدیر اوزره در اما بو بدندن که جان خروج وعالم بالایه عروج ایلیه بو بدنه عالم بالادن کلان رزقك اصلنی بولور ومنبعنه واصل اولور پس بزم روحلریمزك رزقی الآن سماده اولور وجان بو بدندن چند قدنصکره عالم بالایه عروج ایدوب اول رزقی بولور بو آیت کریمه سورهٔ ذاریاتده در تفسیری ایکنجی جلدك بعض محلنده ودخی آخرنه قریب مرور ایلمشدر

❊ دربیان وخامت چرب وشیرین دنیا ومانع شدن ازطعام الله چنانکه فرمود ❊
❊ الجوع طعام الله یحیی به ابدان الصدیقین ای فی الجوع یصل طعام الله ❊
❊ وقوله علیه السلام ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی وقوله تعالی (یرزقون فرحین ❊

بو سرخ شریف وبو بیان اطیف دنیانك چرب وشیرینلنك وخامت وضررینك وآنك طعام اللهدن مانع اولمسنك بیانندهدر یعنی جسمانی اولان اکل وشرب روحانی وربانی اولان غدالرك حصولنه مانع اولدیغنی بیان ایلرانجلین که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی آچلق اللهك طعامیدر الله تعالی آنك واسطه سیله صدیقلرك بدنلرنی احیا ایلر یعنی جوعده اللهك طعامی واردر که جوع اللهك روحانی وحقانی اولان طعامنه وسیله اولور وصدیق اولنلر طعام جسمانیدن پرهیز ایتمکله آنی بولور ودخی حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلمك بو قولنك بیاننده درکه (ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی) بیوردی بو حدیث شریفك تفسیری وتحقیق جلد اولك اواخرنه قریب خداوند اختن خصم سرخنده چون ابیت عند ربی فاش شد) بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه وحق تعالینك (یرزقون فرحین) بیوردیغی قولنك دخی بیاننده در بو آیت کریمه نك دخی تفسیری جلد اولك آخرنه قریب کفت پیغمبر علیه السلام بکوش رکابدار علی سرخنده (چون بریده کشت خلق رزق خوار) بیتك شرحنده بکدی آنده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ وارهی زین روزیٔ ریزهٔ کثیف * درفتی درلوت ودرقوت شریف * کرهزاران رطل لوتش می خوری * می روی پاك وسبك همچون پری * که نه حبس بادوقولنج کند * چارمیخ معده آهنجت کند) بو کثیف اولان ریزه روزیدن قورتلور ایسك شریف ولطیف قوته دوشرسن اکر اول قوت شریفك هزاران رطل لوتنی یه سن پری کبی پاك وسبك کیدرسن که اول قوت روحانی سکانه حبس بادونه قولنج ایلرنه سنك معده کك چارمیخنی آهنج ایلر آهنج آهنك وزنی اوزره درکرمك وجانه الم وزحمت ویرمك وجان چکشمك معنالرینه استعمال اولنور وآهنج جلاهلرك بزلری اوزره وضع ایلدکلری چنبره ده دیرلر اما بعض محلده کرمك معناسنه استعمال ایدرلر بونده دخی بو معنایه استعمال اولنجق بو محله مناسبدر یعنی اکر بو غلیظ وخرده حقیر اولان رزقدن وغدایی یمکدن خلاص اوله سن قوت لطیفه ولوت شریفه دوشرسن وطعام روحانیدن تنعم وتغذی ایلرسن اول لوت شریف وقوت لطیف شول مرتبه پاك ونظیفدرکه اکر اول طعام اللهدن هزاران رطل لوت یسن پری کبی پاك وخفیف کیدرسن حیوان کبی ثقیل وکثیف اولمزسن اول لوت شریف حبس بادایلمز وسنی قولنجه کرفتار دخی ایلمز وسنك معده کی چارمیخ ایدوب کرمز وسوء هضمه وفساد معدیه واختلال مزاجه دخی سبب اولمز ❊ مثنوی ❊ کرخوری کم کرسنه مانی چوزاغ * ورخوری پر کیرد آروغت دماغ) اکراز یسك

زاغ كبی اج قالورسن واكر چوق يسك سنك دماغكی ككرمك طوتر وامتلايه سبب
اولور ❁ مثنوی ❁ كم خوری خوی بدو خشكی ودق ❁ پرخوری شد تخمه را تن
مستحق) اكر از يسك خوی بدسن وخشك ولاغرسن اكر پر يرسك تخمه يه مستحق
اولورسن يعنی اكر تقليل ايلرسك بدخوی ويابس اولورسن ولاغر ونحيف قالورسن
اكر كثرت اكله مبتلا اولورسك سنك جسمك امتلايه مستحق اولور ❁ مثنوی ❁
از طعام الله وقوت خوشكوار ❁ بر چنان دريا چو كشتی شو سوار) طعام اللهدن وقوت
خوشكو اردن انجلين دريا اوزره كشتی كبی سوار اول يعنی روحانی اولان طعامدن
وخوشكو اراولان قوت نورانيدن كمال ايله خفت وروحانيت حاصل قيلوب اول دريای
حقيقتده كشتی كبی سوار وسير فی الله قيل تا كم كمال ايره سن ومقصود حقيقينك جمالنی
كوره سن ❁ مثنوی ❁ باش درروزه شكيبا ومصر ❁ دمبدم قوت خدارا منتظر)
صومده صابر ومصر اول دمبدم قوت خدايه منتظر اول يعنی صائم
اولمغه صبر ايديجی اول ومداومت قيل وخدای تعالينك نورانی وروحانی
اولان قوت وغدالرينه منتظر اول ❁ مثنوی ❁ كان خدای خوب كار وبردبار
❁ هديها را ميدهد درانتظار) زيرا اول كاری خوب وحليم اولان خدا هديه لری
انتظارده اولنه ويرر يعنی نيكوكار وبرديار اولان حضرت خدا هدايا وعطايابی
كندی جانبنه انتظارده اولان بنده لرينه ويرر خواجه انصارينك تجلی حق كاه
وبی كاه آيد لكن بردل اكاه آيد ديديكی بو معنايه شهادت ايلر ❁ مثنوی ❁
انتظار نان ندارد مرد سير ❁ كه سبك آيد وظيفه يا كه دير) مرد سير نانه انتظار
طوتمز كه وظيفه سبك كلوريا كيج كلور يعنی فی المثل بر كمسه نك قارنی طوق اولسه نان
وخوانه منتظر اولمز كه آنك وظيفه سی اركن كلسون وياخود كيج كلسون كذلك بر كمسه
دخی روحانی اولان طعامه محتاج اولمسه ونورانی اولان غدايه قلبی آج اولمسه
آنك وظيفهٔ جانی ياركن كلش وياكيج كلش منتظر اولمز چونكم كندی غداسنه
منتظر اولميه حضرت حقدن هديه لر بولمز ❁ مثنوی ❁ بی نوا هر دم همی
كوبد كه كو ❁ در مجاعت منتظر در جست وجو) اما آزقسز اولان كمسه همشه
قنی ديور رزقنی طلب ايلر اول كمسه اجلقده منتظر اولور وجست وجوده سعی قيلور
❁ مثنوی ❁ چون نباشی منتظر نايد بتو ❁ آن نوالهٔ دولت هفتاد تو) جونكم
سن منتظر اولميه سن سكا كلمز اول يتمش قات اولان دولت نواله سی يعنی چونكم سن
اول يتمش قات اولان دولت نواله سنه وسعادت نواله سنه منتظر اوليه سن وهميشه
ترقب قيلميه سن اول نوالهٔ دولت سكا كلمز واول نوای سعادت سنكچون حاصل اولمز
آنك حصولنه سبب اشد انتظار ايله جناب حقه منتظر اولمق وعرض احتياج
قيلمقدر ❁ مثنوی ❁ ای پدر الانتظار الانتظار ❁ از برای خوان بالامر دوار)

ای پدر انتظار كرك انتظار خوان بالا وغدای اعلادن اوتری مرد كبی
يعنی عالم اعلا نك روحانی اولان خواندن ونورانی اولان غداسندن اوتری ای پدر
انتظار كركدر انتظار كركدر كه تا كم منتظر اولمق واسطه سيله اول خوانه واصل
اوله سن وآندن مردلر كبی تمتع قيله سن (افضل العبادة انتظار الفرج) حديثنك
موجبنجه روحانی وحقانی اولان فرجه منتظر اولمق افضل عبادات اولور وفرجه
منتظر اولان كمسنه نعمت حقه واصل اولور ومرادنی بولور وبو بيتده مرد وپدر
لفظلرنده شو معنايه اشارت اولور كه هر كيم خوان معنوينك اميدی اوزره منتظر
اولسه وغدای روحانيه يی حضرت حقدن طلب قيلسه اول كمسنه بو صفتلر له
موصوف اولمين كمسنه لره نسبت پدر حكمنده اولور ومردلر مرتبه سن بولور وسائر
ناس اكا نسبتله اطفال وصبيان كبی اولور ❁ مثنوی ❁ هر كرسنه عاقبت قوتی
بيافت ❁ آفتاب دولتی بروی بتافت ❁ ضيف باهمت چو آشی كم خورد ❁ صاحب
خوان آش بهتر آورد) هر كرسنه عاقبة الامر بر قوت بولدی دولته منسوب اولان
آفتاب آنك اوزرينه طوغدی مثلا بر همتلو قونق چونكم بر آشی يييه خوان صاحبی
اكا اولكيدن بهتر آش كتورر يعنی هر آچ اولان كمسنه نه كونه قوت وغدايه محتاج
اولديسه عاقبة الامر آنی بولور ودولت آفتاب آنك اوزرينه طلوع وتجلی قيلور
انسان فی المثل بو خانهٔ دنياده مهمان اولان انسانه اولا جسمانی اولان طعاملری
عرض ايدر اكر آنی تناول ايدرسه آندن بهتر اولان غدادن محروم قالور واما همت
عالی صاحبی اولوب جسمانی اولان آشلردن تناول قيلمز ايسه صاحب خوان
اولان حضرت رحمان اكا آندن بهتر اولان روحانی غدالری ونورانی اولان
طعاملری كتورر حتی آندن تناول ايليوب روح الهی مرتبه سن بولور ونورانی
وربانی اولور ❁ مثنوی ❁ جز كه صاحب خوان درويش لئيم ❁ ظن بدم
بر رزاق كريم ❁ سر برآور همچو كوهی ای سند ❁ تا نخستين نور خور بر تو زند ❁
كان سر كوه بلند مستقر ❁ هست خورشيد سحررا منتظر) مكر كه فقير لئيم صاحب
خوان اوله سن رزاق كريمه ظن بد ايلمه ای سند بر عالی طاغ كبی باشكی يوقرو
كتور تا خورشيدك نوری ابتداسنك اوزريكه طوقنه زيرا اول مستقر وثابت اولان
كوهك باشی خورشيد سحره وآفتاب صبحه منتظردر يعنی ضيف باهمت چونكم
بر آشی يييه صاحب خوان انكچون بهتر اولان آشی كتورر مكر شول صاحب
خوان دكلكه فقير ولئيم اوله اول فقير ولئيم اولان صاحب خوان كندی مهمانته
بهتر اولان آشی كتورمسه جائزدر اما رزاق كريمه بو سوء ظنی ايلمه زيرا اول كريم ورحيم
بر غنی مطلقدر مهمانك استعدادی هر نه كونه غدايه اولورسه اول غدايی ويرر
وآنك استديكی طعامی اكا ير كورر پس سن ای سند ومعتمد اولان كمسه بر عالی كوه

كبی همتك باشی يوقرو قالدر وهمتكی عالی ايله تاكه خورشيد حقيقتك نوری اولا سكا طوقنه وسنك وجودكی منور قيله زيرا شول برثابت وراسخ اولان جبل عالينك باشی صبح حقيقت خورشيدينه منتظردر پس هركيمك همتی عالی اوله انوار حقه اول زياده مستعد اولور وپرتو رحمانی اكا غيريلردن اول كلور سعادت اول كمسه يه كه عالی همت اوله وبودنی اولان دنيادن فراغت قيله وطالب حيات ابديه اوله

✻ جواب آن مغفل كه كفته است كه خوش بودی اين جهان ✻
✻ اكر مرك نبودی وخوش بودی ملك دنيا اكر ✻
✻ زوالش نبودی و علی هذه الوتيرة من الفشارات ✻

بو سرخ شريفده واقع اولان ابيات لطيفه او مغفله جوابدركه اول مغفل ديمشدركه بو جهان لطيف ايدی اكر موت اولميدی ودنيانك ملكی خوش ايدی اكر آنك زوالی اولميدی وفشارات وبيهوده اولان سوزلردن بو طريق اوزره سو بلدی كه آنك سوزنی بعينه ايراد ايلمك لازم دكلدر ✻ مثنوی ✻ آن يكی می كفت خوش بودی جهان ✻ كر نبودی پای مرك اندرميان) اول برغافل ديدی جهان خوش ايدی اكر موتك اياغی اورتاده اولميدی يعنی بر كمسيه موت كلميدی اودنياده آدم اولميدی بو جهان قتی خوش اولوردی والطيف ودلكش كلوردی ديو بيهوده سويلدی وموت موصل دولت ابدی و سعادت سرمدی اولديغنی بيلمدی ✻ مثنوی ✻ آن يكی كفت ار نبودی مرك هيچ ✻ كه نيرزيدی جهان پيچ پيچ) اول برعاقل ايتدی اكر هيچ موت اولميدی طولاشق وپرعقده اولان جهان صمان چوپی دكمزدی ديدی ✻ مثنوی ✻ خرمنی بودی بدشت افراشته ✻ مهمل ونا كوفته بكذاشته) مثلا بو جهان صحراده جمع اولمش و يغلمش برخرمن اولوردی مهمل ونا كوفته قونمش يعنی اكر موت اولميدی بو جهان كويا صحراده بوكسك يغلمش ودوكلمش ومهمل ترك اولمش برخرمن كبی اولوردی و كويا دانه دن كاه جدا اولمش شويله قالوردی پس موت روحی جسددن ايريجی وايوبی كتودن فرق ايديجيدر وخرمن جهانی مهمل ونا كوفته قويجيدر پس حقيقتده نظر اولنسه مقبول و مستحب برشيدر موتی كربه كورمك سرنه عالم اولمقدن و آخرته ميل قيلمقدن ظهوره كلور ✻ مثنوی ✻ مركرا تو زندكی پنداشتی ✻ تخم را در شوره خاكی كاشتی ✻ عقل كاذب هست خود معكوس بين ✻ زندكی را مرك بيندان غبين) ای غافل سن مركی زندهلك ظن ايتدك لاجرم تخمی برشوره خاكه اكدك عقل كاذب خود معكوس بيندر اول غبين زنده لكی موت كورر عقلك كاذبه اضافتی موصوفك صفته اضافتی قبيلندندر وعقل كاذبدن مراد عقل معاش اولور وتوضيح معنی بويله ديمك اولور بو حيات جسمانيه ايله حی اولمق بو دنيای

فانيده حقدن غافل قالمق وجسمك لذاتنه ومشتهياتنه مشغول اولمق فی الحقيقه موت معنويدر ای غافل سن بو موتی زندهلك ظن ايلدك والهذا عمرك تخمنی بو شوره خاك اولان دنيايه اكدك وآنی هوا وهوس زميننده ضايع ايتدك وحال بوكه بونی سن ابو ايتدم صانورسن زيرا كاذب اولان عقل معاش خود معكوس بيندر حد ذاتنده مركی اولانی زندهلك كورر وزندهلكی دخی اول مغبون مرك كورر وفی الحقيقه زندهلك خود بو دنيانك لذاتندن وطبعك مقتضياتندن وجسمك مشتهياتندن چوب وفنا شرابنی ايچوب طاعات حقه مشغول اولمق واولمزدن اول اولمك ودار غروردن تجافی قيلمق ودار سروره وعالم نوره وصول بولمقدر چونكه بركمسه بو حياتی بولميه وبو ذوقه واصل اولميه اول مغبون فی الحقيقه موتی حكمندهدر والهذا قال عليه السلام (اياكم ومجالسة الموتی قالوا من الموتی يا رسول الله قال الاغنياء وفی رواية اخری اهل الدنيا ✻ مثنوی ✻ ای خدا بنمای تو هر چيز را ✻ آنچنانكه هست درخدعه سرا ✻ هيچ مرده نيست پرحسرت ز مرك ✻ حسرتش انست كش كم بود برك) الهی سن بزه هر نسنه يی حقيقتله كوستر ايچلين كه خدعه سراينده واردر هيچ مرده موتدن پرحسرت دكلدر آنك حسرتی اولدركه آنك رزق وزادی كم اولدی يعنی چونكم عقل كاذب غلط كورمكدن خالی دكلدر پس لازم اولان اولدركه حضرت حقه مناجات وهميشه عرض حاجات ايدوب ديه سن ای خدای متعال او خدعه سرايی اولان دنياده هرشی كه واقع اولمشدر آنك حقيقتنی بزه ايچلين كوسترنه كم حبيب اكرم صلی الله عليه وسلم امتنه تعليما اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه وارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشياء كما هی ديوب دعا ايدرلردی هيچ دنيادن آخرته انتقال ايلين مرده موتدن اوتری غم يميز واولديكنه غم چكمز آنك حسرتی اولدركه عبادات وطاعاتدن حاصل اولان زاد اخروی ومعارف وحكمتدن وجوده كلان رزق معنوی آندن ضايع اولدی الحاصل هر مردهنك حسرتی برك اخروينك فوت اولديغيچون اولور يوخسه مرك آنلره كلديكيچون اولمز كما قال عليه السلام (ليس للماضين هم الموت انما الهم حسرة الفوت ✻ مثنوی ✻ ورنه ازچاهی بصحرا اوفتاد ✻ درميان دولت وعيش وكشاد ✻ زين مقام ماتم وتنكين مناخ ✻ نقل افتادش بصحرای فراخ) والا شول مردهكه برچاهدن صحرايه دوشدی دولت وعيش وكشادلك ايچنده بو مقام ماتمدن وتنكين اولان مكاندن اكا صحرای فراخه نقل ايلمك واقع اولدی مناخ دوه چوكه جك يره ديرلر بونده مطلق حيوان مقامی اولان دنيادن كنايت اولور يعنی هيچ برمرده اولديكندن حسرتی يوقدر آنك حسرتی اولدركه زاد اخروی آندن ضايع اولدی يوخسه برمردهنك اولمسی ودنيادن اخرته كذر قيلمسی

فی المثل بر تنك و تاریك چاهدن چیقوب صحرای واسعه دوشمسی كبیدر دولت و معیشت
و كشاده لك میانده اولدیغی حالده بو مقام مناح اولان دنیادن و محبوب اولان مقام
حیواناندن اول مرده یه صحرای فراخه نقل ایلمك واقع اولدی پس بو خصوصده
اول مرده نیچون حسرت یر ونه حالا كه دنیاده اولان ملك و مالنه میل و رغبت ایلر
اكر حسرت یرسه فوت اولان فرحت ایچون حسرت یرو (یاحسرتا علی مافرطت
فی جنب الله) دیو جنب الهیده اولان تقصیرندن اوتری تحسر ایلر ❊ مثنوی ❊
مقعد صدق نه ایوان دروغ ❊ باده خاصی نه مستی زدوغ ❊ مقعد صدق
وجلیسش حق شده ❊ رسته زین آب وكل آتشكده) اول صحرای فراخ بر مقعد صدقدر كه
ایوان دروغ دكلدر بر خاص باده دردوغدن حاصل اولان مستلك دكلدر مقعد
صدقدر و آنك جلیسی حقدر بو آتشكده اولان آب وكلدن قورتلمشدر یعنی اول
صحرای فراخ دیدیكمز بر مكان صدقدر كه دائم و باقیدر دنیاده اولان ایوان كبی
ایوان دروغ و سرای بی فروغ دكلدر آنده اولان مستلك حق تعالینك خاص
اولان شراب طهورندندر (لافیها غول و لاهم عنها ینزفون) آیت كریمه سنك
مقتضاسنجه آنده صداع اولمز و شارب اولانلرك عقلنده دخی آندن خلل كلمز زیرا
اول مقعد صدقده نوش اولان شراب دوغدن اولان مستلك دكلدر كه دنیا باده لری
جنت باده لرینه نسبت دوغ كبیدر و دنیاده اولان میلردن مست اولان عند اهل
الحقیقه دوغدن مست اولان كسه كبیدر پس عالم حقیقتك شرابندن مست اولان
بو دنیا شرابندن مست اولان كسه لر كبی اولمز و آنك ساكن اولدیغی مكان
دخی بو دنیانك ایوان دروغنه بكزمز بلكه آنك ساكن اولدیغی مرتبه عالی شول
مقعد صدقدر كه اول كسه نك انیس و جلیسی آنده حق تعالی اولمشدر اول كسه
بو آتش محلی اولان دنیانك آب وكلندن قورتلمشدر آتشكده آتش محلنه دیرلر
آندن مراد بو دنیادر كه آتش محنت و احزانك و نار فرقت و هجرانك خانه سیدر
پس بو دار محنت و هجراندن خلاص اولوب دار وصلت و عیانه واصل اولان كسنه
نیچون بو دنیادن مفارقت ایلدیكنه غم ییه غم ییمز الا زند كانیلك ضایع اولوب فرصتك
فوت اولدیغیچون ❊ مثنوی ❊ ورنكر دی زند كانی منیر ❊ یكدودم مانده ست
مردانه بمیر) واكر بو زمانه دكین منیر اولان زند كانیلكی ایلمد كسه بر ایكی دم
قالمشدر مرد كبی اولمزدن اول اول یعنی واكر بو آنه دكین قابی اناره ایدیجی و درونه
ضیا و یریجی زند كانیلك ایلمد كسه عمر كدن بر قاچ دم قالمشدر باری مردلر كبی
اولمزدن اول اول و اول بر قاچ كونی دخی طاعات الهیده صرف ایله تا كم حیات ابدیه
بوله سن و سعادت سرمدیه یه واصل اوله سن ❊ مثنوی) در حدیث آمد كه
روز رستخیز ❊ امر آید هر یكی تن را كه خیز) حدیث شریفده كلدیكه قیامت

كونی حق تعالیدن هر بر تنه امر كلور كه قالق چونكم هر چوریمش و خاك اولمش
بدنلر اول امر حقی كوش ایده لر (فاذاهم قیام ینظرون) فحواسنجه فی الحال مقبره لرندن
قائم اولوب منتظر طوره لر وم قدرلرندن مسارعت ایلدكلری حالده خروج ایلیه لر
ننه كم بو سرخ شریف حق تعالینك هر جسده كلان امرنی تفسیر ایلر و احوال
قیامتی بیان ایدوب توضیح و تقریر قیلر

❊ فیما یرجی من رحمة الله تعالی معطی النعم قبل استحقاقها ❊

بو سرخ شریف شول محلك بیاننده دركه اللهك رحمتندن رجا اولنور او یله
الله كه عبادنه نعمتلر اعطا ایدیجیدر اول نعمتلرك استحقاقندن اول پس حق تعالینك
نعمتندن و رحمتندن مأیوس و مقنوط اولمق كركدر ننه كم حق تعالی سوره شوریده
بیورر (وهو الذی) اول الله كه (ینزل الغیث) مغیث اولان شیلری و یا مطری
تنزیل ایدر (من بعد ما قنطوا) مقنوط و مأیوس اولدقد نصكره و بو آیتك آخری
بودر (و ینشر رحمته) و نشر ایلر رحمتنی اعلایه و اسفله (وهو الولی) اول اللهدر كه
قریبدر عبادنه و یاخود تولی ایدر قوللرینك امورنی (الحمید) وحمد و ثنا اولنمشدر
(رب بعید یورث قربا) نیجه بعد واردر كه قربیتی مورثدر (ورب معصیة میمونة)
و نیجه معصیت واردر كه مباركدر و عقلنمشدر توبه یه سبب اولور مثلا حضرت
عمر رضی الله عنهك قصد رسول اكرم صلی الله علیه وسلم ایدوب بركزیده اولمسی كبی
و بونك امثالی چوقدر (ورب سعادة تأتی من حیث یرجی النقم) و نیجه سعادت
واردر كه اول سعادت كلور نقم رجا اولندیغی حیثیتدن (لیعلم ان الله یبدل سیئاتهم
حسنات) تا بیلنه كه تحقیقا الله تعالی تبدیل ایلر انساندن تائب اولنلرك سیئاتنی
حسناته كما قال الله تعالی (اولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات ❊ مثنوی ❊ نفخ صور
امرست از یزدان پاك ❊ كه بر آرید ای ذرایر سر ز خاك) نفخ صور پاك و منزه اولان
یزداندن هر بر بنه امردر بو یله دیو كه ای ذره لر خاكدن باشكزی قالدریكز بعض
نسخه ده ذریره واقع اولمشدر ذریره توتیایه دیرلر و غبار معناسنده دخی
استعمال ایدرلر و بعض نسخه ده دخی ذراری واقع اولمشدر ذراری ذریه نك
جمعیدر ذریت نسله دیرلر برجهی دخی ذریات كلور علی كلا التقدیرین معنی بو یله دیمك
اولور كه حضرت اسرافیل علیه السلامك صوره نفخ ایلمسی یزدان پاكدن خاك اولان
جسدلره امردر بو یله دیو كه ای غبار كبی اولان بدنلر و یا خود ای انسال ثقلین
باشكزی خاكدن بوقارو قالدرك و مقابر یكزدن قالقوب حشره و نشره مستعد اولك
❊ مثنوی ❊ باز آید جان هر یك در بدن ❊ همچو وقت صبح هوش آید بتن)
پس هر بر ینك جانی كیرو و بدننه كلور صبح وقتنده هوش تنه كلدیكی كبی یعنی
نوم واسطه سیله روح روان و عقل و هوش و تمییز و اذعان بدن انسانیدن كیدوب

صباح وقتنده اول عقل و فكر و تميز و اذعان بدنه كير وكلديكی كبی صبح قيامت
ظهوره كلدكده هر كسك جانی كنديسنك بدنه كيروكلور ﴿ مثنوی ﴾ جان تن
خود را شناسد وقت روز * در خراب خود در آيد چون كنوز) جان كنديسنك تنی روز
وقتنده فهم ايلر كنوز كبی كنديسنك خرابنه كلور يعنی نته كم صبح وقتنده جانلر كندی
تنی نيجه فهم ايليوب كنديسنك بدننه كلورسه صبح قيامت وقتنده دخی هر جان كنديسنك
جسمنی بيلوب واكليوب كنوز خرابه يه كلديكی كبی اولدخی كنديسنك خراب اولان بدننه
كلور ﴿ مثنوی ﴾ جسم خود بشناسد و در وی رود * جان زر كر سوی
درزی كی رود) كنديسنك جسمنی فهم ايلر و اكا كيدر مثلا درزينك جانی زر كركتنه
قچن كيدر يعنی هر كسك روحی كنديسنك جسمنی بيلور درزينك روحی زر كرك قالبنه
وكذلك زر كرك روحی درزينك قالبنه كتمز ﴿ مثنوی ﴾ جان عالم سوی عالم می رود *
روح ظالم سوی ظالم می رود) كذلك عالمك جانی ينه عالمك جسدی جانبنه
كيدر ظالمك روحی ينه ظالم جانبنه كيدر هر كز خطا ايلمز ﴿ مثنوی ﴾ كه شناسا
كردشان علم الله * چون بره و ميش وقت صبحگاه) زيرا علم خدا آنلری عالم و شناسا
ايلدی كه صبح وقتی بره و ميش كبی يعنی حق تعالينك علمی اول جانلرك هر برنی كندی
جسدلرينه عالم ايلدی مثلا صبح وقتنده قوزی قيونی بيلديكی و كندی مادرنی
فهم قيلديغی كبی نته كم هر كسك معلوميدر كه نيجه يوز قيونی كتوررلر و انلرك
هر برينك قوزيلرنی قوی و يررلر هر قوزی كندی مادرنی البته بولور و اكا تعلق
قيلور چونكم ضعيف الحس اولان حيوانده بو قدر فهم اوله انسانده نيچون اولقدر فهم
اولميه كه كندی جسدنی بيليه ﴿ مثنوی ﴾ پای كفش خود شناسد در ظلم *
چون نداند جان تن خود ای صنم) مثلا پای ظلمتلر ايچنده كنديسنك كفشنی فهم ايلر
پس ای صنم جان كنديسنك تنی نيچون بيليه يعنی تحقيق بيلور و هر جان اكر صغير
واكر كبير كنديسنك بدننی فهم قيلور ﴿ مثنوی ﴾ صبح حشر كوچكست
ای مستجير * حشر اكبر را قياس از وی بگير) صباح حشر كوچكدر ای مستجير سن
حشر اكبری آندن قياس طوت يعنی هر صباح وقتی كوچك حشردر ای امان
طلب ايديجی و حضرت حقك جانبنه التجا ايديجی زيرا هر كيجه نومه واروب
ميت كبی اولورسن و ملك و مالدن قطع علاقه قيلورسن و عالم خواب و خياله وصول
بولورسن و صباح وقتنده كيرو بدنه كلورسن هر نه كار ايله موصوف ايسك آنی ايشلمكه
متوجه اولورسن و شروع قيلورسن حشر اكبری دخی بوندن قياس ايله شول
دمده كه اولهسن عالم برزخه واصل اولورسن و شول دمكه صبح قيامت ظاهر اوله
اسرافيل عليه السلام صوره نفخ قيله خوابدن اويانور كبی بيدار اولورسن و بدنكه
كلورسن و مرقدكدن قالقوب طورورسن اكر كافر و فاسق اولورسك (يا ويلنا من بعثنا

من مرقدنا) ديو مرقدكدن قالدردقلرينه عظيم متألم و مضطرب اولورسن
واكر مؤمن و صالح اوله چق اولورسك (الحمد لله الذی احيانا بعد ما اماتنا و رد الينا
ارواحنا و اليه النشور) ديو حمد و ثنالر قيلورسن ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانكه
جان بپرد سوی طين * نامه پرد تا بسار و تا يمين * در كفش بنهند نامهٔ بخل و جود * فسق
و تقوی و آنچه دی خو كرده بود) انچلين كه جان طيندن مخلوق اولان جسدی
جانبنه پرواز ايلر كذلك نامه دخی يساره و يمينه دك پرواز ايلر آنك النه بخل و جود
نامه سنی هر نه ايسه قورلر فسق و تقوی و اول نسنه كه دون دنياده خوی ايلمشدی
يعنی آنچلين كه جان عالم ارواحدن كندی طينی و جسدی جانبنه اوچوب كلور انسانك
نامهٔ اعمالی دخی طائر كبی اكر اعمال خبيثه و اخلاق خبيثه دفتری ايسه آنك يسارنه
كلور و اكر اعمال طيبه و اخلاق حميده دفتری ايسه آنك يمينه كلور نامهٔ اعمال عالم
معنادن كندی صاحبنه اوچوب كلديكيچون طائره تشبيه اولنمشدرنته كم (وكل انسان
الزمناه طائره فی عنقه) آيت كريمه سی بو معنايه دلالت قيلمشدر و بو آيت كريمه نك
تفسيری دردنجی جلدده بقيهٔ قضيهٔ سليمان عليه السلام سر خنده ايس من مستقذر
مستقه بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر الحاصل انسانك نامه سنی اكر بخل و شح
و امساك و اخلاق ناپاك نامه سی ايسه صول النه قورلر و اكر جود و سخا و عطا و وفا
نامه سی ايسه صاغ النه قورلر بو دنياده اكر فسق و معصيته معتاد اولدی و اكر
تقوی و طاعته معتاد اولدی هر قنغی صفتی كندويه خوی و عادت قيلديسه اكر نيكو
ايسه آنك يمينه و اكر بد و خبيث ايسه آنك يسارنه و يررلر ﴿ مثنوی ﴾
چون شود دار خواب بيدار او سحر * باز آيد سوی او از خير و شر) مثلا چون سحر وقتی
اول كمسه خوابدن بيدار اوله خير و شردن هر نه ايسه كيرو آنك جانبنه كلور
و اول كمسه اكر اهل خير ايسه علی السحر خيره مشغول اولور و خير عملر قيلور
و اهل شر ايسه شره مشغول اولور و اهل شر له جمع اولور و آنلره ميل قيلور
پس (يبعث كل عبد علی ما مات عليه) حديث شريفك مقتضاسنجه و دخی تموتون
كما تعيشون و تحشرون كما تموتون حديثنك مقتضاسنجه هر نه حال اوزره دريلورسك
اول حال اوزره اولورسن و هر نه حال اوزره اولورسك اول حال اوزره بعث اولورسن
﴿ مثنوی ﴾ كر رياضت داده باشد خوی خويش * وقت بيداری همان
آيد بپيش) اكر كنديسنك خوينه رياضت ويرمش اوله بيدارلق وقتی آنك اوكنده
همان اول خوی و خصلت كلور ﴿ مثنوی ﴾ ور بد او دی خام و زشت و در ضلال
* چون عزا نامهٔ سيه يابد شمال) واكر اول كمسه دون بو دنياده خام و زشت
و ضلالتده اولديسه آنك شمالی عزانامه كبی سياه بولور يعنی شول كمسه كه
بو دنياده خام و زشت اولسه و ضلالتده قالسه آنك شمالی آنك دفتر اعمالی

ماتم نامه کبی سیاه بولورو بر مقبول کمسه‌سی اولوب نوحه‌لر قیلان کبی
فریاد وفغانلر قیلورنته کم (واما من اوتی کتابه وراء ظهره فسوف یدعو ثبورا)
آیت کریمه‌سی بو معنایه دلالت قیلور ﴿مثنوی﴾ وربداودی پاك باتقوی ودین * وقت
بیداری بردد رثمین) واکر اول کمسه دونکی کوز بو دنیاده تقوی ودینله پاك اوله بیدارلق وقتی
درثمین ایلتور یعنی اول کمسه که بو دنیاده دینله وتقوی ایله پاك اوله ونفسنی معاصیدن
اخلاق ردیه‌دن تطهیر قیله اول کمسه روز قیامت اولدقده اعمالی واخلاقی مقابله‌سنده
حضرت رب جلیلدن درثمین کبی جزای جزیل وثواب جمیل بولور ونیجه احسان
وکرمه مظهر اولور ﴿مثنوی﴾ هست مارا خواب وبیداری ما * برنشان
مرك ومحشر دوکوا) پس بزم خواب وبیدارلغمز بزه موت وحشرك اوزرینه
ایکی شاهد اولدی یعنی کیجه ایله نومه وارمز اولمه‌مزه مشابه اولدی وصباح وقتی
بیدار اولمه‌مز مرقدمزدن قالقوب قیامت کونی حشر اجساد اولمغه مماثل کلدی
ومرك ومحشره بو ایکیسی ایکی شاهد اولدی ﴿مثنوی﴾ حشر اصغر حشر
اکبر را نمود * مرك اصغر مرك اکبر را زدود) حشر اصغر حشر اکبری
کوستردی کذلك مرك اصغر مرك اکبری جلی ایلدی زدود بونده جلی وروشن
قیلدی معناسنه اولور (وجعلنا نومکم سباتا) آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره
نوم مرك اصغردر ونائم میت کبیدر وبعد النوم بیدار اولمق وخلقه اجتماع قیلق
بعد الموت اولان حشر کبیدر پس نومکه مرك کوچکدر ومرك اکبری ظاهر وبدید
ایلدی وبعد النوم بیدار اولمق کندی کارنه اشتغال قیلمق حشر کوچك کبیدر
بودخی حشر اکبری کوستردی واحوال نشری بیان ایلدی اکر عرفانك وار ایسه
بو ایکی حالتدن حالت مونی وحشری دخی بیلورسن وکندیکك نه عمل ونه خوی
اوزره حشر اوله‌جغنه بوندن استدلال قیلورسن ﴿مثنوی﴾ لیك این نامه
خیالست ونهان * وان شود در حشر اکبر پس عیان * این خیال اینجا نهان
پیدا اثر * زین خیال آنجا برویاند صور) لکن بو نامه خیال ونهاندر واول
نامه حشر اکبرده زیاده عیان اولور بو خیال بو دنیاده نهان واثری ظاهر بو خیالدن
آخرتده صورتلر بتر برویاند بونده فعل لازم اولور اکر متعدی اولورسه فاعلی حق اولوب
معنی بو خیالدن آنده حق تعالی صورتلر بتورردیمك اولور یعنی بو نامهٔ اعمال وصحیفهٔ
احوال بو دنیاده خلقك چشمندن نهاندر وثباتی اولمدیغی اعتبار یله خواب
وخیال کبیدر اما اول نامهٔ اعمال وصحیفهٔ اخلاق واحوال حشر اکبرده زیاده
محسوس وعیان اولور بو اعمال واحوالکه دوام وثباتی اولمدیغی اعتبار یله بو دنیاده
خیال کبیدر که دیدهٔ ناسدن نهاندر اما علائم وآثاری اهل فراسته پیدادر نتکیم
(سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) مقتضاسنجه ساجد اولنلرك وجوهندن

اثر سجود سیمالرندن پیدادر وبونك عکسی تارك الصلوة اولنلرك وترك سجده
قیلنلرك دخی سیماسندن ترك صلوة ایلدکلری ظاهر وپیدادر وظالم وفاسق اولنلرك
دخی جوارح واعضاسنده ولسانده رقول ویا برفعل قومشدر که آنك نهانی اولان
اعمال خبیثه‌سنه دلالت ایلر وکذلك صلحانك دخی وجودلرنده نیجه اثر ونشان
واردر که آنلرك نهان اولان عملرینه شهادت قیلر پس بو اعمال نهانی خیال کبی
اولدی وبو دنیاده بونلرك اثری اصحاب فراسته پیدا اولدی واصحاب فراست
اولمیانلردن پوشیده ومخفی قالدی اما بونده نهان اولان خیالدن واحوالدن آخرتده
صورتلر بتر (یوم تبلی السرائر) موجبنجه اول کونده هر کسك سریرتی وباطننده
مضمر اولان احوالی مکشوف ومحسوس اولور وهر کس انی مشاهده قیلور نتکیم
بو معنایه توضیح وتفهیم ایلمکدن اوتری برخوب مثال بسط ایلیوب بیوررلر
﴿مثنوی﴾ در مهندس بین خیال خانهٔ * در دلش چون در زمینی دانهٔ * ان
خیال از اندرون آید برون * چون زمین که زاید از تخم درون * هر خیالی
کو کند در دل وطن * روز محشر صورتی خواهد شدن * چون خیال ان
مهندس در ضمیر * چون نبات اندر زمین دانه کیر) مثلا مهندسده برخانه‌نك خیالنی
کور آنك قلبنده اول برخیالی برزمینده دانه کبی کوز بعد زمان اول خیال دروندن
طشره کاور شول زمین کبی که دروننده اولان تخمندن نیجه شیلر طوغر یعنی انسانك
باطننده اولان احوال ونیات مهندسك قلبنده اولان فکر وخیال کبیدر که آنك
قلبنده سن فی المثل برخانه‌یی بنا ایلمزدن اول آنك قلبنده اول خانه‌نك خیالنی زمین
ایچره اولان دانه کبی مضمر ومخفی کور عاقبة الامر مهندسك دروندن اول خیال
طشره کاور وصورت باغلیوب محسوس اولور فی المثل شول زمین کبی که دروننده
اولان تخمدن اشجار ونباتات طوغر وما فی الضمیری ظهوره کلور پس
هر برخیال که اوکوکلده وطن ایلیه روز محشرده اول خیال برصورت اولسه
کرکدر یعنی مهندسك قلبنده اولان خیال نیت ظهوره کلوب صورت باغلدیغی کبی
هر شول خیال ونیتکه برکوکلده وطن قیله مقیم اوله محشر کوننده اول خیال واول
نیت صورت باغلر واول کمسه کندی نیاتی اوزره حشر اولور کما قال علیه السلام
(یبعث الناس علی نیاتهم) مثلا اول مهندسك ضمیرنده اولان خیال کبی دانه کیر
اولان زمین ایچره نبات کبی یعنی مهندسك ضمیرنده اولان خیال بعد زمان
آشکارا اولدیغی کبی ودانه کیر اولان زمینده نبات مخفی ایکن ظهوره کلدیکی کبی
هر برخیال ونیتکه درونده توطن ایلیه محشر کوننده صورت باغلیوب ظهوره کلور
وآشکارا اولور ﴿مثنوی﴾ مخلص زین هر دو محشر قصه است * مؤمنانرا
در بیانش حصه است) بو ایکی محشردن بنم مرادم اکرچه قصه‌در اما مؤمنلره

آنڭ بیانده حصه واردر مصرع اولده استفهام معناسی مراد اولنور بوایکی محشردن بنم مخلصم قصه میدر قصه دکلدر بلکه مؤمنلره آنڭ بیانده حصه واردر دینسه دخی لطیفه اولور مخلص بونده مصدر میمیدر زبده وصافی معناسنه یعنی بنم خلاصهٔ کلامم وزبدهٔ مرامم بوایکی محشری ذکر ایلمکدن قصه دکلدر بلکه مؤمن اولنلره بومحشر اصغری ومحشر اکبری بیان ایلمکدن عظیم حصه واردر زیرا مؤمن اولان کمسه هر کیجه یاتوب میت کبی اوله وعقلی وروح روانی کیدوب بیخود قاله وینه صباح وقتنده بیدار اولدقده اول عقل وروح ینه کندویه کله واولکی کونده هرنه حالده ایسه ینه کندوبی اول مرتبه ده واول حالده بوله بوندن عاقل اولان بیلور وحصه دار اولور که بعدالموت حشر اکبرده دخی هرنه صفت راسخه اوزره اولدیسه اول صفت اوزره حشر اولنه جق وهرنه حالله آخرته انتقال قیلدیسه اول حالتله عیان بوله جق ونشر اوله جقدر ﴿مثنوی﴾ چون برآید

آفتاب رستخیز * برجهند ازخاك زشت وخوب تیز * سوی دیوان قضا پویان

شوند * نقد نیك وبد بکوره میروند * نقد نیکو شادمان ونازناز * نقد قلب

اندر زحیر ودر کداز) چونکم آفتاب قیامت ظهور کله خاکدن زشت وخوب دخی صچرارلر وقالقرلر دیوان قضا طرفنه پویان اولورلر نقد نیك وبد کوره یه کیدرلر نیکو اولان نقد شادمان زیاده نازده در اما نقد قلب زحیرده وار عکده در یعنی چونکم آفتاب قیامت طلوع قیله یعنی نور حقیقت ظهوره کله ونفخهٔ ثانیه اوله هر کسك بدنلری اکر خوب واکر زشت هرنه ایسه خاکدن یوقرو قالقەلر نتکیم صباح اولدقده وکون طوغدقده هر کسك بدنلری خوابدن یوقرو قالقرلر وکندی کارلرینه وعمللرینه مشغول اولورلر پس خلق عالم دخی مرقدلرندن یوقرو قالقدقلرنده (ونفخ فی الصور فاذاهم من الاجداث الی ربهم ینسلون) آیت کریمه سنڭ مفهومی اوزره ربلری جانبه ودیوان قضا طرفنه پویان اولەلر وسرعت قیلەلر نقد نیکو کبی صافی وخالص اولان مؤمنلر وصالحلر وقلب بد کبی مغشوش اولان مرایی ومنافقلر امتحان بوته سی ایچره کیدرلر وابتلا واختبار آتشنه کیرەلر اما نقد نیکو کبی صافی وخالص اولان عاشقلر وصادقلر شادیلکده وزیاده نازده وصفاده اولەلر ونقد قلب کبی مزور ومزخرف اولان مرایی ومنافقلر درون المنده وسوز وکدازده قالەلر ﴿مثنوی﴾

لحظه لحظه امتحانهامی رسد * سردلهامی نماید درجسد * چون زقندیل

آب وروغن کشته فاش * یاچوخاکی که بروید سرهاش * از پیاز وزعفران

وکوکار * سردی پیدا کند دست بهار) لحظه لحظه حق تعالیدن امتحانلر ایریشور قلوبك سری جسده کورینور آب وروغن قندیلدن فاش وآشکار اولدیغی کبی ویاخود اول برخاك کبی که آنڭ سرلری بتر مثلا پیازدن وزعفراندن

وکو کناردن قشك سرنی بهارك دستی پیدا ایلر یعنی حضرت حقدن اهل محشره دمبدم امتحانات الهی واختبارات ربانی کلور و بونلری نیجه احوال مختلفه ایله صنه یوب تجربه قیلور (ویوم تبلی السرائر) موجبنجه اول کونده قلوبك اسراری هر کسك جسدلرندن طشره کورینور مثلا برقندیل صافینك دروننده اولان آب وروغن خارجده اولان کمسه لره عیان وفاش اولور واکا ناظر اولنلر درون قندیلده اولان آب وروغنی طشره دن مشاهده قیلور کذلك اهل محشر بری برینك اسرار قلبیه سنی واحوال باطنیه سنی اول عالمده عیانا کوررلر واشکارا مشاهده قیلورلر یاخود بوناسك وجودلری بودنیاده ایکن شول خاکه بکزر که قیش زماننده آنڭ درونده اولان حبوباتڭ آثاری مخفی ومستوردر بهار کلدکده اول حبوباتڭ اسراری وآثاری نیجه آشکارا اولورسه ناس دخی یوم محشر کلدکده هر کسك زمین وجودنده مستور اولان حبوبات اعمال اثرلرنی ظهوره کتورر وغصون اخلاق واحوال ثمرلرنی بتورر اکر پیازدر واکر زعفراندر واکر کوکناردر قیش زماننده سر ومخفی اولوب قوت بهار انلری آشکارا ایلدیکی کبی بودنیاده پوشیده ومخفی اولان اعمال خبیثه یی واحوال لطیفه یی وافعال مختلفه یه دست محشر بتورر وبهار قیامت ظهوره کتورر ﴿مثنوی﴾ آن یکی سرسبز نحن المتقون * وان دیکر همچو بنفشه سرنکون) اول بریسی سرسبز وتازه در بز متقیلرز دیبجی واول برطائفه بنفشه کبی سرنکوندر یعنی شول برطائفه که نحن المتقون دیجیلردر انلر تازه وتر اولان ازهار واشجار کبی سرسبز وشاداب اولورلر وآنلر که مجرملر وعاصیلردر آنلر بنفشه کبی سرکوار اولوب باشلرینی آشغه طوترلر نتکیم حق تعالی بیوردی (ولوتری اذالمجرمون ناکسوا رؤسهم عند ربهم) ﴿مثنوی﴾ چشمها بیرون جهیده ازخطر * کشته ده چشمه زبیم مستقر) اول کون کمال خوف وخطردن کوزلر حدقەلرندن طشره صچرایجی وچیقیجیدر مستقر اولان بیمدن اون چشمه اولمش یعنی اول کونده اولان خوف وخطردن ظلمه نك وفسقه نك کوزلری خانه لرندن طشره یه چیقه دائم وثابت اولان بیمدن وعذاب الیمدن هر برینك کوزی اون چشمه کبی روان اوله وسرشك دیده لری کوزلرندن جریان قیله ویاخود معنی اول کونده خطردن کوزلر طشره چیقه مستقر خوفدن کوزلر اون چشمه اوله وجریان قیله بوتقدیرجه مستقر محل استقرار دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ بازمانده دیدها درانتظار * تاکه نامه ناید از سوی یسار) اول کونده کوزلر انتظارده قالمش تاکه نامه صول جانبندن کلمیه یعنی (مهطعین مقنعی رؤسهم لایرتد الیهم طرفهم وافئدتهم هواء) آیت کریمه سنڭ مفهومی اوزره اول کونده بونلر کوزلرینی یومیوب انتظارده قاله اندن اوتریکه تا نامهٔ اعمال یسار طرفندن

کلیسنه ﴿ مثنوی ﴾ چشم گردان سوی راست وسوی چپ * زانکه نبود بخت نامهٔ راست زپ) صباغه وصوله کوزلرنی دوندیریجی اولمش زیراکه نامهٔ راستك بختی آسان اولمز یعنی نامه‌نك صاغ جانبندن بختی آسان وجهله اولمز بواجلدن یوم قیامتده بعض کسه‌لرك کوزی انتظارده قالور وصاغنه وصولنه باقیجی اولور ﴿ مثنوی ﴾ نامهٔ آید بدست بنده‌ٔ * سرسیه ازجرم وفسق آکنده‌ٔ) اول کون نیجه انتظار دنصکره بربنده‌نك النه برنامه کلور آنك باشی سیاه جرمدن وفسقدن طولمش یعنی نیجه زمان منتظر اولدقدنصکره عاصیلردن برقولك اوزرینه سیاه برنامه کلورکه آنك درونی جرم وفسقله پراولمش اوله ﴿ مثنوی ﴾ اندرویك خیرویك توفیق نی * جزکه ازاردل صدیق نی) اول نامه‌ده برخیروبرتوفیق اولمیه اول نامه‌ده صدیقك کوکلنك اذاوجفاسندن غیری اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ پرزسرتاپای زشتی وگناه * تسخر وخنبك زدن براهل راه) زشتلکدن وگناهدن سرتاپای پرومملو اول زشتلك وگناه تسخر واهل راهه صقلق اورمق یعنی اول بنده‌نك النه برنامهٔ سیاه کله که باشدن اباغه دك زشتی وگناهدن پراوله مثلا اول گناه اهل طریقه صقلق اورمق وآنلری مسخره قیلق ومستهزی اولمق قبیلندن اوله ﴿ مثنوی ﴾ آن دغل کاری ودزدیهای او * وان چوفرعونان اناواناى او) اول بنده‌نك دزدلکاری ودغلکارلقلری و اول فرعونلر کبی انا دیمسی وانا سویلمسی یعنی اول بنده‌نك جمیعا خرسزلقلری وحیله کارلقلری وآنك فرعونلر کبی بن دیمسی وتحقیقا بزدیوکند وبی تعظیم ایتکله سویلمسی اول نامه‌ده مسطور اولمش اوله که بونلرك هربریسی کبائردندر ﴿ مثنوی ﴾ چون بخواند نامهٔ خودآن ثقیل * داند اوکه سوی زندان شدرحیل) چونکم اول ثقیل کندی نامه‌سنی اوقیه بیله اوکه رحیل زندان جانبنه اولدی یعنی اول ثقیل چونکم کندی نامهٔ سیاهنی اوقیه اول حینده بیله که جهنم جانبنه رحلت ایلمکلك اکا لازم اولدی ﴿ مثنوی ﴾ پس روان گردد چودزدان سوی دار * جرم پیدا بسته راه اعتذار) پس اول کسه دزدلر دارجانبنه روان اولدیغی کبی جهنم جانبنه روان اولور زیراآنك جرمی پیدا اواعتذار یولی باغلنمش اولدی ﴿ مثنوی ﴾ آن هزاران حجت وگفتاربد * بردهانش گشته چون مسماربد) اول هزاران حجت وگفتاربدکه دنیاده آندن ظاهر اولمشدی آنك دهانی اوزره مسماربد کبی اولمش یعنی دنیاده کندی معصیت وضلالت ایشلمسی خصوصنده شول حجتلری که ابراز ایلمشدر وشول بد سوزلرکه سویلمشدر اول کونده دهانی اوزره برامز ومحکم میخ کبی اولوب کویا اغزی میخلنمش برکمسه نیجه سویلمکه واعتذار ایلمکه قادراوله مزسه آنك دخی اول کون اغزی میخلنوب سویلمکه واعتذار ایلمکه قادر اوله‌مز ﴿ مثنوی ﴾ رخت دزدی برتن ودرخانه اش * گشته پیداگم شده افسانه اش) مثلا دزدلك اسبابی آنك تنی اوزره

وآنك خانه‌سنده پیدا اولمش آنك افسانه‌سی کم اولمش یعنی اول عاصی اول کونده شول برخرسزه بکزرکه برنیجه اسبابی سرقه ایلیه برنیجه‌سنی کندی اوزرنده کیه وبرنیجه‌سنی دخی خانه‌سنده قویه پس اول مسروق اولان اسبابی آنك اوزرنده وخانه‌سنده بولدقدنصکره فسون وفسانه‌سی نیجه کم وباطل اولورسه اول کون اول عاصینك دخی حالی بونك کبی اولوب فسانه‌سی کم اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ پس روان گردد بزندان سعیر * پس نباشد خارراازآتش گزیر) پس کندینك خباثتی ظهوره کلور نجاتدن ناامید اولدقدنصکره سعیر زندانته روان اولور زیراخاره آتشدن غیری چاره اولمز یعنی خارآتشه یانمقدن غیری‌یه لایق اولمدیغی کبی اول عاصی دخی نارجهنمه یانمقدن غیری‌یه لایق اولمیوب بالضرورة اول جانبه ذاهب اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون موکل آن ملائك پیش وپس * بوده پنهان گشته پیداچون عسس) اول ملائکه که پیش وپسده موکل کبی پنهان اولمش عسس کبی پیدا اولمش یعنی اول ملائکه که آنك اوزرینه موکل کبی اولمشلرایدی ودنیاده آنك پیش وپسنده پنهان اولمشلرایدی یوم آخرتده عسس کبی پیدا اولورلر وآنی دوزخ جانبنه ضربا وجبرا ایلتورلرنته کم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ می برندش می سپوزندش بنیش * که بروای سك بکهدانهای خویش) اول ملکلر اول فاسق ایلتورلر واللرنده اولان نیشلرله آنی دورترلر ودیرلرکه یوری ای سك کندی کهدانلرینکه یعنی دنیاده کلاب کبی کهد انلره معتاد وصغر کبی حرام اقمه‌لر خانه‌سنه اعتیاد قیلمش ایدك شمدی آنك سوءجزاسی اولان بئس المصیره یوری دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ می کشد پابرسر هرراه او * تابود که برجهدزان چاه او) ول عاصی هریول باشنده اباغنی کیروچکر تااوله که اول بیچاره منتظردر وخاموش اولورامید ایلمکده یوزنی اردنه ایلر اول چاهدن صحرایه یعنی دوزخ قیوسندن خلاص اوله ﴿ مثنوی ﴾ منتظرمی ایستدتن می زند * درامیدی روی واپس میکند) اول بیچاره منتظردرد وخاموش اولور امید ایلك یوزنی اردنه ایلر یعنی دوزخدن نجات بولمق امیدنده اردنه یوزن طوتر وبعض زمانده توقف ایدر ﴿ مثنوی ﴾ اشك می بارد چوباران خزان * خشك امیدی چه دارد اوجزان) خزان یغموری کبی کوزیاشی یاغار خشك امید ایلمکدن غیری اول بیچاره اول حینده نه طوتر یعنی برنسنه طوتمز ﴿ مثنوی ﴾ هرزمانی روی واپس می کند * روبدرگاه مقدس میکند) هرزمان یوزنی اردنه ایلر یوزنی درگاه مقدسه ایلروحضرت حق جانبنه توجه قیلر ﴿ مثنوی ﴾ پس زحق امرآید ازاقلیم نور * که بگوییدش که ای بطال عور) پس اقلیم نوردن حق تعالیدن امرکلور بویله دیوکه ای ملکلر اکادیك که‌ای بطال وطاعتدن عاری ﴿ مثنوی ﴾ انتظار چیستی ای کان شر * روچه واپس میکنی ای خیره سر) که‌ای کان شرنه‌نك منتظریسن که یوزیکی ای خیره سرنیچون کیروایلرسن ﴿ مثنوی ﴾ نامه

ات انست کت آمد بدست ❊ ای خدا آزار وای شیطان پرست) سنك نامهٔ اعمالك
اودرکه سنك الکه کلدی ای خدایی انجیدیجی وای شیطانه طاپیجی کسه ❊ مثنوی ❊
چون بدیدی نامهٔ کردار خویش ❊ چه نکری پس ببین جزای کار خویش) چونکم
کندی کردارك واعمالك نامه‌سنی کوردك اردیکه نه نظر ایلرسن کندی فعلك جزاسنی
کورکه آنك جزاسی ناره داخل اولمقدر ❊ مثنوی ❊ بیهده چه مول مولی میزنی ❊
درچنین چه کوامید روشنی) بیهوده نیچون مولی مولی اوررسن یعنی نیچون ایکلیوب
آهسته کیدرسن بونك کبی قیوده قنی روشنلك امیدی که سن آنی بویله بی محل وقتده
رجا ایلرسن ❊ مثنوی ❊ نی ترا ازروی ظاهر طاعتی ❊ نی ترا درسر باطن نیتی) نه ظاهر
یوزندن سنك بر طاعتك واردر نه سنك سر و باطندن بر خیر نیتك واردر یعنی نه سندن
طاعت وعبادت ایلمك ونه باطنا اکا نیت قیلمق صادر اولمشدر ❊ مثنوی ❊ نی ترا شبها
مناجات وقیام ❊ نه ترا در روز پرهیز وصیام) نه سنك کیجه‌لرده مناجات وقیامك واردر نه
سنك روزده پرهیز وصیامك واردر ❊ مثنوی ❊ نی ترا حفظ زبان زآزار کس ❊
نی نظر کردن بعبرت پیش وپس) نه سکا کسه‌یی رنجیده ایلمکدن لسانکی حفظ ایلمك
اولدی نه اوکنکه وآردیکه عبرتله نظر ایلمك اولدیکه جمله طاعاتدن بری لسانکی ایذای
ناسه متعلق اولان کلماتدن حفظ ایلمکدر وبری دخی انسان اوکنه واردنه عبرتله نظر
قیلمقدر ❊ مثنوی ❊ پیش چه بود یاد مرك ونزع خویش ❊ پس چه باشد مردن
یاران زپیش) پیش ندر مرکی وکندی حالت نزعکی یاد ایلمکدر پس نه در یارانکك
سندن مقدم اولمسیدر یعنی عبرتله اوکنکه بقمق ندر موتکی وحالت نزعکی ذکر ایلمك
وانکیچون تدارك قیلمق وموت کلزدن اول اکا متأهب ومستعد اولمقدر پس ندر سندن
مقدم یاران واخوانك اولسی واقربا وجیرانك فوت اولمسیدر کان آنلر سندن مقدم
اولمکله سنك ارده قالمقلغك آنلره عبرتله نظر قیلمق وآنلرك حالنده متیقظ ومتنصح اولمقدر
❊ مثنوی ❊ نی ترا برظلم توبهٔ پرخروش ❊ ای دغا کندم نمای جوفروش) نه سنك
ظلم اوزره پرخروش توبه‌ك اولدی ای کندم نمای جوفروش اولان دغا یعنی نه سنك
ایلدیکك ظلملر اوزره سندن خروش وزاری ایله توبه ایلمك صادر اولدی ای اوك
کوستروب بدلك صاتیجی حیله کارسندن خود بوذکر اولنان عملك هیچ بریسی
ظهوره کلدی ❊ مثنوی ❊ چون ترازوی تو کژ بود ودغا ❊ راست چون جویی ترازوی
جزا) چونکم سنك ترازوی عملك اکری ایدی وحیله ایدی پس جزا ترازوسنی نیچه
راست استرسن بو کون خودر وزجزا درهرکس کندی عملنه مناسب اکرخیر ایسه
خیر جزا بولور واکر شر ایسه شر جزا بولور ❊ مثنوی ❊ چونك پای چپ بدی
درغدر وکاست ❊ نامه چون آیدترا دردست راست) چونکه غدرده وکاسته‌سن
صول ایاق اولدك نامهٔ اعمال سنك صاغ الکه نیچه کلور یعنی غدرده ونقصانده

چونکم سن صول ایاق مثابه‌سنده اوله‌سن وهمیشه چپ کیده‌سن سنك نامهٔ اعمالك
صاغ الکه کلمز وسکا راستلر جزاسی اولمز ❊ مثنوی ❊ چون جزا سایه‌ست ای قد تو خم
❊ سایهٔ تو کژ فتد درپیش هم) چونکم جزا سایهٔ عمل کیدر ای عاصی سنك قدك اکریدر
پس سنك سایه‌ك دخی سنك اوکنکه اکری دوشر یعنی قدی مستقیم وعملی طوغری
اولنك جزاسی دخی اکا کوره طوغری اولور وعملی اکری اولنك جزاسی دخی اکا کوره
کاور ❊ مثنوی ❊ زین نسق آید خطابات درشت ❊ که شود که را ازان هم کوز پشت)
بو اسلوبدن درشت خطابلر کاورکه اول خطاباتدن کوهك هم پشتی کوز اولور
کوز ارقه‌سی چقمش بکری دیدکلریدر یعنی مقدما ذکر اولنان اسلوب ونمط اوزره
درشت خطابلر وعنف وشدتله عتابلر اول عاصی اولان بنده‌یه کاور شول مرتبه‌ده که
اکر اول خطابلر بر کوه پرشکوهه کلسیدی آنك ارقه‌سی کال خشیتدن کوزکی منحنی
اولیدی ❊ مثنوی ❊ بنده کوید آنچه فرمودی بیان ❊ صد چنانم صد چنان)
اول عاصی بنده دیر الهی اول نسنه‌یی که بنم حقمده بیان بیوردك یوز انجلینم یوز انجلینم
یوز انجلینم یعنی قات قات واضعاف مضاعف بو ذکر اولنان قباحتلردن وخباثتلردن
بنم قباحت وخباثتم زیاده دردر ❊ مثنوی ❊ خود تو پوشیدی بتر هارا بحلم ❊ ورنه
میدانی فضیحتها بعلم) ای ستار العیوب خود بوندن بتر کارلر بنی سن حلمله ستر ایلدك
یوخسه فضاحت وقباحتلریمی کمال علمك ایله بیلورسن که سکا هیچ برشی خفی دکلدر
❊ مثنوی ❊ لیك بیرون از جهاد وفعل خویش ❊ از ورای خیر وشر وکفر وکیش)
ولیکن کندی فعلمدن وجهادمدن طشره کیشك وکفرك وخیرك وشرك وراسندن
یعنی دین وطاعتك وکفر ومعصیتك وخیر وشرك وراسندن وبونلردن قطع نظر
❊ مثنوی ❊ وزنیاز عاجزانهٔ خویشتن ❊ وزخیال ووهم من یا صد چو من)
وکندی عاجزانه نیازمدن خارج وبنم وهمم وخیالمدن وباخود بنم کبی یوز بیچاره نك
وهم وخیاللدن خارج ❊ مثنوی ❊ بودم امیدی بمحض لطف تو ❊ از ورای راست
باشی یاعتو) سنك لطف محضکه بنم بر امیدم وار ایدی راست باشلغك ویاعتو وعنادك
وراسندن یعنی بنم راست وصالح اولمقلغمدن ویا عتو وعناد قیلمقلغمدن
قطع نظر بنم سنك لطف محضکه بر امیدم وار ایدی ❊ مثنوی ❊
بخشش محضی زلطف بی عوض ❊ بودم امید ای کریم بی غرض) سنك بی عوض
اولان لطفکك محضا بخششندن ای بی غرض اولان کریم بنم امیدم وار ایدی که سن
بر کریم‌سن که سنك بنده‌لریکه قیلدیغك کرمده اصلا انلردن بر غرضك یوقدر وبر
لطیف بخشاینده‌سن که سنك محضا بخششك عوضدن اوزری دکلدر ❊ مثنوی ❊
رو سپس کردم بدان محض کرم ❊ سوی فعل خویشتن می ننکرم ❊ سوی آن امید کردم
روی خویش ❊ که وجودم دادهٔ ازپیش پیش ❊ خلعت هستی بدادی رایکان ❊

من همشه معتمد بودم بران) یوزمی اردیمه اول محض کرم سببیله ایلدم کندی فعلم جانبنه نظر ایلزم بلکه کندی یوزمی اول امید طرفنه ایلدم زیرا بکا زیاده اولدن وجود ورمشسن بکا رایکان وجود خلعتنی ویردك لاجرم بن همیشه اول لطف ازلی و کرملم بزلی اوزره معتمد ایدم ازپیش بیشدن مراد عالم ارواحده اولان وجود اولورکه بو وجود خارجیدن اول وجود روحانی اقدم ایدی و توضیح معنی بویله دیمك اولورکه الهی بن کندی عملمدن اوتری یوزمی اردیمه ایلمدم بلکه سنك اول بی عوض اولان کرمك وبی غرض اولان نعمك امیدی ایله یوزیمی اردیمه ایلدم بن کندی عاصی اولان فعل وعمله اکر خیر وحسنه ایسه ده باقمزم که بنم کبی عاصینك سبب مغفرت اولمغه لایق نه فعل وعملی اولسه کرکدر بلکه بن اول محض کرمك امیدنه یوزیمی دوندردم که بکا بو وجود خارجیدن مقدم وجود روحانی عطا قیلمشسندر اول وجود خود محضا لطفکدن وبی عوض وبی غرض اولان فیضکدندر واراق خلعتنی بکا مفت ورایکان و یردك پس بن همیشه سنك اول بی غرض اولان لطف وکرمکه اعتماد ایدیجی اولدم واول محض کرمه اعتماد ایلمك سببیله بو کونه جرم وعصیانه جرأت قیلدم دیه ❊ مثنوی ❊ چون شمارد جرم خود را وخطا ❊ محض بخشایش درآید درعطا) اول بنده چونکه کندینك جرم وخطاسنی صایه پس اول دم محض بخشایش عطایه کله یعنی چونکم اول عاصی اولان بنده کندینك جرم وخطاسنی عدایلیه وکندی قباحتلرینه معترف اولوب کرم حقنه اعتماد ایلدیکنی سویلیه حق سبحانه وتعالینك محضا بخشایشی عطا ایلمکه کله و بویله دیه ❊ مثنوی ❊ کای ملائك بازآریدش بما ❊ که بدستش چشم دل سوی رجا) که ای ملکلر اول بنده مجرمی بزه کیرو کتورك زیرا آنك چشم دلی رجا وامید طرفنه اولمشدر بر بنده نك چشم دلی بزم لطف ومرحمتمز امیدنه اوله بز آنی مأیوس ومقنوط ایلمزز ❊ مثنوی ❊ لاابالی وارآزادش کنیم ❊ وان خطاهارا همه خط برزنیم ❊ لاابالی مرکسی راشد مباح ❊ کش زیان نبود زغدر وازصلاح) لاابالی وارآنی آزاد ایلرز واول خطالرك دوکلیسنه خط اوررز یعنی چارز وبوزرز لاابالی اولمق تحقیق برکسه یه مباح اولدی که اکا غدر وصلاحدن زیان اولمیه یعنی حق سبحانه وتعالی اول کون اول بنده نك اوزرینه موکل اولان ملکلره دیر ای ملکلرم بز اول بنده بی قایرمقسمز عذابدن آزاد ایلرز وآنك دوکلی اول خطالرنی وعصیانلرنی عفو ایدوب اکا مغفرت قیلورز که برکسه بزم ستار العیوب وغفار الذنوب اولدیغمز بیلسه اکا مغفرت ایلمك بزه لازم اولور دیرنه کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیورمشدر (من اذنب ذنبا فعلم ان له ربا ان شاء ان یغفرله غفرله وان شاء ان یعذبه عذبه کان حقا علی الله ان یغفرله) رواه انس رضی الله عنه لاابالی

اولمق وخلقه بلاعوض ولاغرض رحمت قیلمق تحقیق اول کسه یه لایق اولدیکه اکا غدر ومعصیتدن زیان وصلاح وطاعتدن نفع وفائده حاصل اولمیه که حق تعالی یه خلقك غدر وکناهندن زیان کلمز وصلاح وتقواسندن دخی نفع وفائده حاصل اولمز پس اکر برعاصی بنده سنه رحمت ایلرسه محضا کرمیدر واکر عذاب ایلرسه مجرد عدلیدر ❊ مثنوی ❊ آتشی خوش برفروزیم ازکرم ❊ تانماند جرم وزلت پیش وکم) کرمزدن برخوش آتش شعله لندررز تاکم جرم وزلت ارتق واکسك قالمیه بلکه شعله کرم اول جرم وزلاتك جمله سنی احراق ایلیه واول بنده مزه برحالت وکرمیت ویره ❊ مثنوی ❊ آتشی کز شعله اش کمترشرار ❊ می بسوزد جرم وجبر واختیار شعله در بنگاه انسانی زنیم ❊ خار راکلزار روحانی کنیم) اول برآتشدر که آنك شعله سندن کمترشرر جرم وجبر واختیاری یاقر آنسانه منسوب اولان بار وبنکاهه شعله اوروروز خاری کلزار روحانی ایلرز یعنی اول کرم الهینك آتشی فی المثل برآتشدر که آنك شعله سندن برادنی شرر اکر جمیع ناسك جرمی وخطاسی اوزره واقع اولسیدی آنلرك جمله سنك جرمنی وجبر واختیارنی یاقوب محو ایلییدی بزشول کریم ورحیمزکه شعله کرمی انسانه منسوب اولان بار وبنکاهه وجرم وکناهه اورورز وآنلری بالکلیه یاقوب محو قیلورز وخار وخس کبی اولان اعمال سیئه واوصاف ردیه سنی ازاله ایدوب آنك محلنی کلزار روحانی ایلرز بزم لطف وکرممز شعله سنه نسبت جمیع عالمك زلات وسیئاتی بردسته خارکبیدر که اصلا آنك قدر واعتباری یوقدر ❊ مثنوی ❊ مافرستادیم ازچرخ نهم ❊ کیمیا یصلح لکم اعمالکم) سوره احزابده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (یاایها الذین آمنوا) ای اللهك وحدانیتنه تصدیق ایدنلر (اتقوا الله) اتقا ایلیك اللهدن هرشیده لاسیما ارتکاب مکروهات وسیئاتده اتقا وپرهیز ایلیك ایذاء رسولدن (وقولوا قولا سدیدا) ودییك کلام راست ودرستی ومراد ضدندن نهیدر یعنی کذب سویلمك وبعضلر قول سدید لااله الاالله دردیمشلر (یصلح لکم اعمالکم) یعنی سزی اعمال صالحه یه توفیق ایدیه ویاخود سزکچون اعمالکزی اصلاح ایلیه قبول ایتمکله وثواب ویرمکله آنك مقابله سنده (ویغفر لکم ذنوبکم) وذنوبکزی مغفرت ایلیه اعمال واقوالده استقامتکز سببیله (ومن یطع الله ورسوله) وشول کسه که اوامر ونواهیده اللهه ورسوله اطاعت ایلیه (فقد فاز فوزا عظیما) تحقیقا فائز وحائز اولدی اوکسه نجات عظیمه ودولت وسعادت کریمه دنیاده حمید وآخرتده سعید اولمق مقرردر معنای بیت بزارسال ایلدك طقوزنجی فلکدن که عرش اعلادر (یصلح لکم اعمالکم) کیمیاسنی یعنی عبادمزك بز اعمالنی اصلاح ایدرز مغفرت ورحمتمزله پس انلره بزم اصلاحمز عین کیمیادر ❊ مثنوی ❊ خود چه باشد پیش نور

مستقر * كر وفر واختيار بو البشر * كوشت پاره آلت كوياى او * پيه پاره منظر بيناى او * مسمع اواز دو پاره استخوان * مدرك كش دو قطره خون يعنى جان) مستقر اولان نورك قتنده خودنه اوله يعنى دائم وبرقرار اولان نور الهينك قتنده بو البشرك اختيارنك كر وفرى نه اوله يعنى انك اختيارنك قدرت ورونقى نور الهى قتنده برشئ دكلدر آنك اختيارى برشئ اولمديغى كبى آنك لسانى دخى لساندن صدور ايلين كلامى دخى برشئ دكلدر زيرا آنك آلت كوياسى برات پاره سيدر آنك بيناسنك منظرى برياغ پاره سيدر يعنى قوت باصره سنك ونظرنك محلى دخى برپيه پاره در كذلك آنك آلت سماعى ايكى استخوان پاره سندندر آنك مدركى ايكى قطره قاندر يعنى كه جاندر مسمع كسر ميمله آلت سمع ديمكدر مدرك دخى كسر ميمله اولوب آلت درك معناسنه اولسه انسبدر ثلاثيدن فتح ميمله محل درك مراد اولنسه دخى جائزدر افعال بابندن ميمك ضمه سيله اسم مفعول صيغه سى اوزره محل ادراك دينلك دخى جائزدر وخلاصهٔ كلام اولدر كه ابو البشرك وآنده اولان محللر نور حقيقت قتنده اختيارلرينك وكلاملرينك وسمعلرينك وبصرلرينك وقلبلرينك نه قدر واعتبارى واردر حد ذاتنده بنى آدمك هر برينك حتى بنفسه موجب شرف وعزت اوله جق برعضوى و برجزوى بوقدر اكر آلت تكلمنى ديرسك اول برات پاره سيدر اندن نه قدر وشرف اولور واكر محل رؤيت اولان كوزنى ديرسك اول برياغ پاره سيدر واكر آلت سمع اولان كوشنى ديرسك اول دخى براستخوان پاره سيدر واكر محل ادراك اولان قلبنى ديرسك اول دخى ايكى قطره قان پاره سيدر پس حد ذاتنده بونلرك جمله سنده قدر وشرف يوقدر بلكه آنلره قدر وشرفى و بزه بلا عوض ولا غرض شرف وين اول جناب حقدر پس بونلرك حضرت حقك نورى قتنده نه قدر وشرفى اولور اول استرسه بونلرى شريف وعالى قدر قيلور واسترسه بو جمله اعضاء وجوارح اول نور مستقره نسبتله قتى خور وحقير لبس شئ مشابه سنده برنسنه اولور

﴿ مثنوى ﴾ كرمكى واز قذر آكنده * طمطراقى در جهان افكنده * از منى بودى منى را واكذار * اى ايازآن پوستين رايادذار) اى كندى مرتبه سندن بى خبرسن قذر ونجاستدن طلو برقوردجغزسن جهالتكدن جهانه برعظيم طمطراق براقمشسن منيدن اولدك بنلكى ترك ايله اى كندى عصرنك ايازى اول پوستينى ياد طوت يعنى اى بنى آدم سن كندى نفسكده نجاستله وخباثتله طولمش برحقيرجه قوردجغز كبى سن مع هذا جهالتكدن كندى طوركى بيلميوب بو جهانه برعظيم طمطراق وهاى وهوى براقمشسن سنك مادهٔ اصليه ك نطفهٔ مذره ايدى وآخرك دخى جيفهٔ قذره در پس سن بو ايكيسنك اورتاسنده انانيت ومفاخرت قيلغه ندن مستحق اولدك لازم كلديكه بنلكى ترك ايليه سن واياز كبى اولكى حالكه نظر

قيله سن نته كم اياز هر كون پوستين وچارقنه نظر قيلردى واولكى مرتبه سنى ياد ايليوب صكره بولديغى دولتله معجب ومتكبر اولمزدى نته كم بو بيان شريفدن آنك حالى معلومك اولور

﴿ قصهٔ اياز وحجره داشتن او جهت چارق وپوستين وكمان ﴾
﴿ آمدن خواجه تاشانش راكه اورا درآن حجره دفينه است ﴾
﴿ وسبب اين كمان محكمىٔ در وكرانىٔ قفل بود ﴾

بو شرح شريف ايازك وآنك چارق و پوستين ايچون حجره اتخاذ ايتمسنك قصه سيدر وآنك خواجه تاشلرنه كمان وظن كلديكيدر بويله ديوكه اول حجره ده آنك دفينه سى واردر وبو ظن وكمانك سببى قپونك محكملكى وقفلك ثقيللكى ايدى زيرا ايازك اول حجره سنك قپوسى قتى محكم اولوب واكا برآغر كليد اورديغندن خلق آنك ايچنده برعظيم دفينه وار زعم ايدرلردى ﴿ مثنوى ﴾ آن اياز از زيركى انكيخته * پوستين وچارقش آويخته) اول اياز زيركلكندن قورمش پوستين وچارقنى اول برحجره ايچره آصمش ايدى يعنى اياز عاقل وزيرك اولديغندن كندى ايچون سائر خانه لردن ماعدا برحجره قوروب كورككى وچارقنى انك ايچنده آصه قومش ايدى اياز اول برفقير ترك اوغلى ايدى آنك سلطان محموده تقرب ايلسنه باعث اول اولديكه سلطان محمود آنلرك ساكن اولديغى قريه يه قريب برصحرايه شكار ايلكه چقمش ايدى حكمت اللهك برآهويى قووب سمند باديايى ايله انك ارديجه نيجه فرسخ برمرور ايلدكده خدم وحشمندن جدا اولوب برقاچ تركمان اوينه كلدى وكنديه حرارت وتشنه لك مستولى اولديغندن اول اولردن برندن صو استدى حكمت اللهك اول اولرده اول حينده رجال قسمندن كمسه بولنميوب ايازانده ايمش سلطان محمودى كوروب فراستله پادشاه ايديكنى بيلوب اكا تعظيم وتوقير قيلوب كل برو پادشاهم برمقدار مكث بيورك بوراده برلطيف پيكار واردر شمدى اندن پدرم تازه آب كتورسه كركدر ديمش سلطان محمود دخى اسبندن اشغه اينمش پس اياز پادشاهى برساعت مقدارى مصاحبته طوتوب اول اطرافك وادبلرنى مدحه باشلمش وكنديلرك دخى برمقدار حسب حالندن خوش آينده سوزلر سويلمش پادشاه آنك مصاحبتندن حظ ايلمش برساعتدنصكره واروب خانه سنك ايچندن برلطيف كاسه ايله برصوغوق صو چيقاروب نوش ايليك ديو آلنه ويرمش پادشاه انى نوش ايلدكدنصكره حظ ايدوب ديمشكه سن بكا بوراده برلطيف چشمه واردر پدرم صو كتورمكه كتدى اوده صو يوقدر ديدك وينه صويى اودن چيقاردك بونك سببى ندر ديمش اياز بوكونه جواب ويروب ايتمش پادشاهم سعادتله بورايه كلدكده وآب طلب قيلدقده كوردمكه درلمشسز وزياده حرارتكز واردر اكر اول حينده بو ماء باردى سزه ويرسم تحمل وتوقف بيورميوب انى نوش ايلرديكز پس

وجود شریفکزه اندن ضرر کاوردی بواجلدن سزی مصاحبتده طوتدم وتأخیره
براقدم تاکم عرقریز اولمکزکیدوب برمقدار بدن یرینه کلدکدنصکره بوماء باردی
پادشه همه کتوردم دیدی پادشاه بونك بوقدرسن وسالده ایکن عقل وذکاسنی
بغایت پسند ایلیوب خدم وحشمی کلوب پادشاهی آنده بولدقدنصکره انی والده سنك
رضاسیله آلوب حرمه کتوردی وآنك اباعنده کی چارقی و بدننده کی پوستی چقاروب
اکا دیبالر کیدردی ایاز دخی پوستینی وچارقی آلوب برحجره یه صاقلدی کندیکی
پادشاهك مقبولی ومقربی اولوب یارغاری اولدی ونیجه دولتلر بولدی ﴿مثنوی﴾
میرود هر روز در حجرهٔ خلا * چارقت اینست منکر در علا) هر کون ایاز اول
حجره یه خالی وتنها کیدردی وکندویه دیردی سنك چارقك بودر اعلایه نظر ایله
یعنی ابتدای حالك بوچارق و پوستیندر حالا واصل اولدیغك مرتبهٔ اعلایه باقوب
مغرر اولمه دیردی ﴿مثنوی﴾ شاه را کفتند اورا حجره ایست * اندر آنجا زر
وسیم وخمره ایست) پادشاهه آنك خلافنده اولنلر دیدیلر اول ایازك برحجره سی واردر
اول حجره ده زر وسیم و برخمره سی واردر خمره خاء معجمه نك ضمه سیله کوچك کوپدر
یعنی بر کوپ التونی واردر ﴿مثنوی﴾ راه می ندهد کسی را اندرو * بسته
میدارد همیشه آن دراو) انکچون اول خانه یه هر کز برکمسه یه یول و یرمز اول قپوبی
اول ایاز بواجلدن همیشه بسته ومقید طوتار ﴿مثنوی﴾ شاه فرمود ای عجب
این بنده را * چیست خود پنهان و پوشیده زما) سلطان محمود بیوردی ای عجب
اول بنده نك بزدن پنهان و پوشیده خود نه سی واردر ﴿مثنوی﴾ پس اشارت
کرد میری را که رو * نیمشب بکشا واندر حجره شو) پس پادشاه بر امیره اشارت
ایلدی بویله دیو که یوری نصف اللیلده آچ دخی حجره ایچره اول ﴿مثنوی﴾
هرچه یابی مرترا یغماش کن * سر اورا بر ندیمان فاش کن) انده هرنه بولورسن
سنك اولسون انی یغما ایله انك سرنی مصاحب وندیملره فاش ایله ﴿مثنوی﴾
باچنین اکرام والطاف بی عدد * از لئیمی سیم وزر پنهان کند) بویله بی عدد الطاف
واکرامله یله لئیم ودنیلکندن سیم وزری پنهان ایلر اکا خود بویله ایلمك لایق
دکل ایدی ﴿مثنوی﴾ مینماید اووفا وعشق وجوش * وانکه او کندم نما
وجو فروش) حال بوکه اول بکا وفا وعشق وجوش کوستررر واندنصکره کندم نما
وجو فروش اولمق بودخی معنادر اندنصکره جوفروشك کندم نماسی اولمق یعنی
اول بزه وفا ومحبت دعواسنده ایکن کندم نما وجوفروش اولنلر کبی ظاهرا بزه محبت
قیلق و باطنا سیم وزره محب اولمق آنك شاننده خود لایق دکل ایدی دیدی
﴿مثنوی﴾ هر که اندر عشق یابد زندکی * کفر باشد پیش او جز بندکی) هرشول
کسه که عشق ایچره زندکلك بوله آنك قتنده بنده لکدن غیریسی کفر اولور یعنی

هرشول کسه که پادشاه حقیقینك عشق ومحبتنده حیات بوله واندن لذت وصفا
آله خدمت وعبودیتدن غیری نسنه یه بی اختیار قیلق وشاه حقیقیدن ماسوایه مائل
اولمق اول عاشقك قتنده کفر وخطا اولور ﴿مثنوی﴾ نیمشب آن میر باشی معتمد *
در کشاد حجرهٔ او رای زد) اول امیر نصف اللیلده اوتوز مقداری معتمد کمسه لرله
آنك حجره سنی آچقده رأی اوردی ﴿مثنوی﴾ مشعله بر کرده چندین پهلوان *
جانب حجره روانه شادمان) بوقدر پهلوان مشعله قالدردیلر اول حجره جانبنه
شادمان روان اولدیلر ودیدیلر ﴿مثنوی﴾ کامر سلطانست در حجره زنیم *
هریکی همیان زر در کش کنیم) که امر سلطاندر حجره یه اوره لم هر بر همیان التون
همیانی قولتوغمزده ایلیه لم یعنی واروب آنك مخزننی اوروب هر بر همیان التون کیسه لرنی
قولتوغمزه الوب کیده رز دیدیلر ﴿مثنوی﴾ آن یکی میکفت هی چه جای زر *
از عقیق ولعل کوی واز کهر) اول بری ایتدی هی نه التون یر یدر عقیق ولعل
وکهردن سویله که آنده نیجه بیك فلوریلك لعل و یاقوت وجواهر واردر
﴿مثنوی﴾ خاص خاص مخزن سلطان ویست * بلکه اکنون شاه را خود جان
ویست) زیرا سلطانك خاص اولان مخزنینك خاصی اولدر بلکه شمدی شاهه جان
خود اولدر یعنی اول ایاز حالا پادشاهك جان ودلی مثابه سنده در پادشاهك هرنه سی
وار ایسه اندن دریغ دکلدر پس آنك حجره سی پادشاهك خاص اندر خاص مخزنیدر
دیدیلر ﴿مثنوی﴾ چه محل دارد به پیش این عشیق * لعل و یاقوت وزمرد
و یا عقیق) نه محل طوته یعنی بو کونه جواهر پادشاهك بومرتبه ده اولان معشوقنك
قتنده قدر ومحل طوتمز دیدیلر ﴿مثنوی﴾ شاه را بروی نبودی بدکمان * تسخری
میکرد بهر امتحان) شاهك اول ایازه سوء ظنی یوق ایدی ولیکن امتحان ایلمکدن
اوتری اول حسودلری تسخره قیلدی ﴿مثنوی﴾ پاك میدانستش از هر غش
وغل * باز از وهمش همی لرزید دل) پادشاه اول ایازی هر غش وغلدن پاك
بیلوردی اما کیرو وهمدن اول شاهك دل وجانی دتردی بویله دیو ﴿مثنوی﴾
که مبادا کین بود خسته شود * من نخواهم که بروخجلت رود) که اولمیه که
بودیدکاری اوله اول خسته اوله بن استمزمکه اکا خجلت واقع اوله یعنی پادشاه کندی یه
دیدیکه بلکه بوغمازلرك دیدیکی اوله وانلر حجره یی آچدقده بودفینه ظهوره کله
وایاز بوندن خسته دل اوله بن استمزمکه اکا خجلت واقع اوله وسیم وزردن اوتری آنك
خاطرینه غبار کله ﴿مثنوی﴾ این نکردست او وکر کرد او رواست * هرچه
خواهد کو بکن محبوب ماست) او بونی ایلممشدر واکر فرضی ایلدیسه ده روادر
هرنه ایلرسه دی ایلسون زیرا بزم محبوبمزدر ﴿مثنوی﴾ هرچه محبوبم کند من
کرده ام * او منم من او چه کردد پرده ام) هرنه که بنم محبوبم ایلیه حقیقتده آنی

بن ایلشم اونم وبن اویم کرچه پرده‌دیم یعنی حقیقتده مابینمزده امتیاز ومغایرت
بوقدر ولیکن بحسب صورت بن عاشق واول معشوق اولدیغی جهتندن پرده‌دیم
پس صورتا عاشقلق پرده‌سی حقیقتده اولان اتحادی مانع اولمز دیدی بوحکایتده
شاهدن مراد شاه حقیقت وایازدن مراد اهل وحدت ومقام محبوبیته ایرن صاحب
سعادتلر اولورا کرچه بحسب الظاهر حضرت حقه عاشقلر امامن حیث المعنی حضرت
حق بونلره عاشقدر پس بونلردن هرنه صدور ایدرسه (کل مافعله المحبوب محبوب)
موجبنجه مقبول ومحبوبدر ❊ مثنوی ❊ باز کفتی دور ازان خو وخصال *
اینچنین مخلیط ژاژست وخیال * از ایاز این خود محالست وبعید * کو یکی
دریاست قعرش ناپدید * هفت دریا اندر ویك قطره‌ٔ * جمله‌ٔ هستی از ویك
چکره‌ٔ * جمله پاکها ازان دریا برند * قطرهااش یك بیك میناکرند) سلطان
محمود کیرو کندیسنه دیردی اول خوی وخصالدن دور وبعیددرکه بویله لطیف
خو وخصال نیکو صاحبی بزم مجبتزی قویوب زرپرست اولمق محالدر آنك حقنده
بونك کبی مخلیط مقال بیهوده خیالدر ایازدن بوحالات خود محالدر وبعیددر زیرا
ایاز قعری ناپدید بر دریادر یعنی مقام محبوبیته ایرن ومقبول الهی اولان وایلردن محبت
حق قویوب زرجعنه مشغول اولمق بعید ومحالدرز یرا مرتبهٔ محبوبیته ایردکدن وقرب حق
کوردکدنصکره بونلرك باطنی بردریا اولورکه آنك قعری ناپدید وحد وکناری ناپیدا
اولور یدی دریا انده برقطره‌در جمیع وارلق آندن برطمه یعنی مرتبهٔ محبوبیته ایرن
ولینك باطنندن یدی دریا برقطره وجمیع موجودات آنك مشرعندن برطمه‌در
* کما قال ابن الفارض رضی الله عنه (بیت) ومن مطلعی نور البسیط کلمعة * ومن
مشرعی بحر المحیط کقطرة) پاکلر جمله پاکلکلری اول دریای معنویدن ایلتورلر
آنك قطره‌لری یك بیك میناکرلردر یعنی جمیعا پاك وطاهر اولان ولوث معاصیدن
نجات بولان صالحلر ومؤمنلر پاکلکلری اول مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان ولیٔ کاملك
دریای قلبندن الور اول دریای معنوینك قطرلری که آندن مراد کندینك خلفاسی
ومریدلری اولور جمیعا احوال خلایق مصلحلردر دیمك اولور میناکر صرجه‌جی
دیمکدر مصلح معناسی مراد اولور ایازدن مراد حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم اولسه دخی جائز اولور بوتقدیرجه آنك قطره‌لرندن مراد اصحاب کرام
اولور ومیناکر اولملری احوال مؤمنینی اصلاح قیلملرندن عبارت اولور ❊ مثنوی ❊
شاه شاهانست بلکه شاهساز * وز برای چشم بدنامش ایاز) ایاز معنیده شاه
شاهلردر بلکه شهلر دوزیجیدر وآنك نامی چشم بددن اوتری ایاز اولدی ایازدن
مراد اکر حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اولور ایسه جمیع انبیای عظام واولیای
کرام که شاهان شریعت وپادشاهان طریقتدرلر بوجمله‌سنك افضلی وشاهی

اول سید المرسلین حضرتلریدر ایاز بنده‌لر اسمیدر پس اول حضرت عبد اسمیله
تسمیه اولنمق حقیقت کورمین چشم صاحبلرندن اوتریدر والاحقیقت بین اولنلر
وچشم نیکو صاحبلری اول حضرتی عین نور الهی کوررلر ومحضا مظهر اوصاف
الهی مشاهده قیلورلر اکر ایازدن مراد مرتبهٔ محبوبیته ایرن کامل ومکمل ولی
مراد اولورسه سائر کندی عصرنده اولان اقطاب واولیا وابدال ونجبا واخیار که
موجود اوله‌لر انلر طریقت شاهلری کبیدر ومقام محبوبیتده اولان ولیٔ کامل
مرتبه‌سنه ایصال ایلدیکی اعتبار ایله شاهساز اولور واکا بنده‌لك نامی بدچشملره
پرده اولمقدن اوتری مجاز اولور واما فی الحقیقه اول عین نور الهی ومظهر اوصاف
ربانی اولمشدر ❊ مثنوی ❊ چشمهای نیك بروی هم بدست * ازره غیرت که
حسنش بی حدست) بوچشملر دخی آنك اوزرینه بدوقبحدر غیرت یوزندن که آنك
حسنی بحددر یعنی بین الناس خیرله ونیکولکله موصوف ومتعارف اولان کوزلر
هم آنك اوزرینه غیرت ایلدکاری بوادن بددر زیرا آنك حسن باکمالی بی پایان
وبی حددر پس رشك وغیرت صاحبلرینك کوزی هرنه مرتبه نیك اولسه مغبوط
ومحسود اولان کمسنه ضرردن خالی اولمز یعنی مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان ولی کامله
نسبت ابرار واخیار مرتبه‌سنده اولان کمسه‌لرك نیکو اولان ابصاری هم آنك
اوزرینه رشك وغیرت ایلدکاری جهتندن انك حقنده بددرزیرا که اول محبوب الهینك
حسن وجمالی زیاده بی حددر پس بونلرا کا نسبتله چشم بد صاحبلری اولان عوام کبیدر
اکرچه عوام ناسه نسبتله چشم نیکو صاحبلریدر ❊ مثنوی ❊ یك دهان
خواهم به پهنای فلك * تا بکویم وصف آن رشك ملك * ور دهان یابم چنین
وصد چنین * تنك آید در فغان این حنین) فلك یصیلغنجه بر دهان استرم تاکم اول رشك
ملکك وصفنی سویلیم واسرارنی شرح ایلیم واکر بوتجلین ویوز بوتجلین دهان
بولم یعنی فلکك وسعتی قدر بلکه یوزفلك قدر واسع تر وپهناور بردهان استرمکه
تا اول ملکلرك مغبوطنك وصفنی سویلیم واسرارنی شرح ایلیم واکر بوتجلین ویوز بوتجلین
دهان بولم یعنی فلکك وسعتی قدر بلکه یوزفلك قدر واسعتر وپهناتر بردهان بولم
بوناله وحنینده اول دهان تنك کلور یعنی اول محبوب الهینك عشق ومحبتندن
بویله حنین ایلمنك فغاننده تنك کلور یعنی اول حضرت مولانا قدس الله سره العزیز
مقام محبوبیته واصل اولان کاملرك صفتنی سویلمك واسرارنی بودهانله نقل ایلمك
ممکن وقابل اولمدیغنی تحقیق بیوررلر که ایازدن مراد شاه حقیقتك مقربی اولان
ومرتبهٔ محبوبیته وصول بولان کاملر اولور هرقنق عصرده اولورسه اولسون ونفس
الامرده صاحب کمالك وصفنی یوز بو فلکلر وسعتی قدر دهان اولسه وبر کیمسه نیجه
بیك لسانله الی یوم القیام انك اسرارنی واحوالنی وحسن باکمالنی تعریف

وتوصیف قیلسه هنوزدر یادن قطره وآفتابدن بر ذره قدرسو یلمکه قادر اولهمیدی
زیرا انك اوصافی اوصاف الهی وجمال وكمالی نامتناهیدر بو فلكلر ایسه
متناهیدر متناهی اولان اشیاغیر متناهی اولان اوصافی توصیف وبیان
ایلمكه قادر اولهمزلر پس بوندن بر سؤال لازم كلور كه دینه چونكم اول محبوب الهینك
نامتناهی اولان حسن باكمالی واوصاف واسرارنی توصیف ایلمك ممكن دكلدر
پس سیزك بو توصیف وتعریفكزدن اوتریدر و بو قدرانك مدح وثناسنی سو یلمك
نه یه مفید اولور بو بیتلرله جواب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ این قدر گر هم نگویم
ای سند * شیشهٔ دل از ضعیفی بشكند * شیشهٔ دل راچو نازك دیده ام * بهر تسكین
بس قبا بدریده ام) اما اگر بو قدر دخی سویلمزسم ای سند ضعیفلكندن دل
شیشه سی صنور شیشهٔ دلی چونكم نازك كورمشم قلب ضعیفی تسكین ایچون
چوق قبایرتمشم یعنی اول محبوب الهینك اوصاف نامتناهیسندن بر مقدار سویلك
و برازدرون دلده اولنی اخراج و اظهار ایلمك قلبه تسكین و بر روصدوره راحت
ایركورر بو قدرهم ای سند ومعتمد اولان كیمسه اندن اگرسو یلمزایسم دل شیشه سی
انی حفظ وكتم ایلمكه قادر اوله میوب ضعیفلكندن منكسر اولورز بر اصحاب
كمالك اسرارنی حفظ وضبط ایلمكه هر كسك قلبنك وسع وطاقتی یوقدر نته كم حبیب
اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری علی كرم الله وجهه حضرتلرینه حقله كندی
مابیننده اولان اسرار الهیه دن برنیجه معنی سو یلیوب وانك حفظنه امر ایلیوب
حضرت علی رضی الله عنه برنیجه زمان انی حفظ ایلدكدنصكره ضبط ایدهمیوب
آخرمدینه قربنده برچاهه سویلیوب اندن نی بتوب برچوبان انی كسوب چالدقده
حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم اول سری حضرت علی رضی الله عنه
سو یلدیكنی اندن معلوم ایدنمشدر و بونك قصه سی دردنجی جلدده مرور ایلشدر
پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیوررلر چونكم بن كوكل شیشه سنی
رقیق ونازك كورمشم انی تسكین ایلمكدن اوتری چوق جبه لر وقبالر یرتمشم عشاق الهی
اولان اولیایه قبض وقلق محلنده چاك گریبان ایلمك وجبه وقبا یرتمق فی چوق
واقع اولورنته كم بو جلدك اواتلنده قریب عزیزلردن برینه قبض وقلق طاری اولوب
كندی قباسنی گریبانندن دامننه وارنجیه دك چاك ایلدكده اكا درحال بسط وفرح
كالدكده اول دریده اولان جبه نك نامنه فرجی دیوب لقب و یردی اكثر اهل وجد وقلقه
چاك قبا ایلمك چوق واقع اولوره اول قبایی چاك ایلمكله وگریه وزاری قیلمقله
ویاخودسر محبوب الهیدن برمقدارسو یلمكله قلبه برازسكون وراحت كلور وسورت
وحرارت بر مقدار منطفی اولوب عاشقه اندن دفع اضطراب حاصل اولور پس
حضرت مولانا قدس الله سره العزیز عشاقك بو حالنی بیان ایلمكدن اوتری

كندیلرینك تسكین دادن اوتری نیچه گره قبالرنی چاك ایلدكلرنی تقریر بیورمشلردر
ومحبوب الهی اولان كاملك عشق ومحبتنده جنون مرتبه سنه وارد قلرنی ومجنون
عشق الهی اولدقلرنی دخی بو بیتلرله تعبیر قیلمشلردر ﴿مثنوی﴾ من سر هر ماه
سه روز ای صنم * بی گمان باید كه دیوانه شوم * هین كه امروز اول سه روزه است * روز
پیروزست نی پیروزه است) بن هر آی باشنده اوچ كون ای صنم كمانسز گرك اولورم كه
دیوانه اولم آگاه اولكه بو كون اول اوچ كونك اولیدر بو كون پیروز وظفر كونیدر
و پیروزه دكلدر پیروزه برنوع طاشدر پیروز ظفر وسعادت معناسنه دروبایدكه
لازم اولور كه معناسنه درواطبا مابیننده وناس میاننده دخی معلوم ومشهوردر كه
اكثر سودایی اولنلرك سوداسی ای باشنده ایكی اوچ كون حركت ایلیوب انلره جنون
غلبه ایدر بعده ینه عقله كلوب هر بری كندی كارینه كیدر پس حضرت مولانا قدس
الله سره العزیز كندیلرینی هر آی باشنده جنون غلبه ایلین سودایلره تشبیه ومحبوب
الهی اولان ولی كاملك هر برمرتبه دن طلوع وظهورنی ماهك برمطلعدن طلوع
ایلدیكنه تمثیل ایدرلر زیرا بونده ماهدن مراد ولی كامل اولور شو اعتبارله كه
قمر نوری آفتابدن استفاده قیلور ولی دخی نوری آفتاب حقیقی اولان حضرت
حقدن الور چونكم محبوب الهی اولان ولی قچن برمرتبه دن طالع اولسه وظهوره
كلسه انك عاشقی اولنلره آی باشی كبی اولور واول عاشقه سودای روحانی وشوق
یزدانی غلبه قیلور رشول مرتبه كه اندن با چاك گریبان قیلق ویاخود نالان وگریان
اولمق و بونلرامثالی مقتضای عقله مخالف اجرای افعال غریبه ایلمك واقوال
عجیبه سو یلمك اندن ظهوره كلور فرضا اگر اول حینده بونلرك قتنده بر عقل جزوی
صاحبی اولسه بونلرك بو احوال غریبه سنی جنونه حمل ایلمكدن غیری یه محل ومساغ
بولهمزنته كم حضرت مولانا قدسنا الله بسره الاعلی یه بعض زماننده عشق
جانان غلبه ایلیوب خلوتلرندن چیقوب تك وتنها اسواق ایچره كندكارینی وغلبهٔ
عشقله بعض یرده رقص وحركت ایتدكلرنی اول زمانده اولان عقل جزوی
صاحبلری جنونه حمل ایلمشلر ومولانا دیوانه شدد یو یاوه سو یلمشلردر چونكم
مرتبهٔ عقلده اولنلره نسبت بو سلطانلرك غلبهٔ عشق الهیدن ظهوره گلان
وجد وحالات وقلق وحركتلری جنونه مشابه اولدیسه انلرك مهمنه مناسب
واعتقادنه موافق بو یله بیوررلرو لیكن بوندن اول ذكر اولنان معنیلری مراد قیلورلر
ای صنم بن هر آی باشنده یعنی ای محبوب الهی بن ماه معنوی اولان ولینك مراتب
الهیه سنك برمرتبه سنده ظهور وطلوع ایلدیكی حینده شبهه سز لازم اولور كه
دائرهٔ عقلدن چیقوب دریای عشقده مستغرق اولم شول مرتبه ده كه عقلا
نی دیوانه صانه لر چونكم بنم عادتم اوچ كون بونك كبیدر ای صنم آگاه اولكه آی باشنده

اولان اوچ كونك بو كون اول كونيدر يعنی اول ماه معنوينك برج تهدن طلوع وظهور ايلديكی وانوار حق واسرار وجود مطلق قلوب عاشقينه افاضه واعطا قلديغی كونلرك اول كونيدر بو كون صانمه كه پيروزه وجوهر كونی اوله بلكه سعادت وظفر كونيدركه عاشق معشوقدن نيجه دولت وسعادت والطاف وكرامته واصل اوله جق كوندر صنمدن مراد بونده حسام الدين افندی اولوب خطاب انلره اولمق واياز دن مراد شريفلری شمس الدين تبريزی قدس الله سره العزيز حضرتلری اولمق محله مناسبدر ﴿ مثنوی ﴾ هر دلی كاندر غم شه می بود * دمبدم اوراسر مه می بود * قصه محمود واوصاف اياز * چون شدم ديوانه رفت اكنون زساز) هر بر كوكل كه شاهك غم وغصه سنده اوله دمبدم اكا آی باشی اولور سلطان محمودك قصه سی واياز ك اوصافی چونكم ديوانه اولدم شمدی دوزمكدن وترتيبدن كندی يعنی هر بر كوكل كه شاه حقيقتك غم عشقنده وسودای شوقندن طلوع قيلور پس انك سودای عشق وشورش شوقی هميشه متزايد اولور ايازك اوصافی وشاه محمودك قصه سينك ذكری چونكم بن سودای عشقله ديوانه اولدم و بادهٔ شوقله مست اولمق مرتبه سن بولدم ترتيب دوزمكدن كندی و ياد اولنمقدن برزمان دور قالدی سببی اولدر كه بنم روحم فيل كبی هندستان حقيقتی كوردی عالم اصلی مشاهده قيلدی پس اكا كماليله عشق وشوقندن صورت قصه نأخبر اولندی وحسب حالك نقلنه شروع قلندی

﴿ در بيان انكه آنچه بيان كرده ميشود صورت قصه است وانكه ﴾
﴿ آن صوريست كه درخور اين صورت كيرانست ودرخور آينهٔ تصوير ﴾
﴿ ايشانست وازقدوسيتی كه حقيقت اين قصه راست نطق را از ين تنزيل ﴾
﴿ شرم می آيد واز خجالت سرور يش وقلم كم ميكند والعاقل يكفيه الاشارة ﴾

بو سرخ شريفانك بياننده دركه اول نسنه كه محمود واياز قصه سنده بيان اولمش اولدی اول صورت قصه در دخی انك بياننده دركه اول قصه بر صورتدركه بو صورت طوتيجيلرك لايقيدر يعنی چونكم صورت قصه دن مقصود كه حصه در محبوب الهی ايله شاه حقيقت مراد اوليجق پس صورت قصه دن اوتری ديلمشدر دير سك بو صورت قصه بر صورتدر كه صورتكير اولان كسه لرك لايقيدر و بونلرك آينهٔ تصويرينك لايقيدر وشول بر نزاهت وقدوسيتدن كه بو قصه نك حقيقتی ايچون ثابتدر نطقه بو تنزيلدن شرم وحيا كلور بو قصه نك حقيقتی ايچون ثابت اولان قدوسيته كه اندن مراد معانئ مقدسه در تنزيل اطلاق ايلمش اولورلر شو ملابسه ايله كه او معانی ومقدسه الله تبارك وتعاليدن الهام واسطه سيله كندی قلب شريفلرينه تدريجله نزول ايلمشدر و بو قصه نك حقيقتی و سری

دخی اولدر نطقه كلمكه امكان يوقدر انكيچونكه بو نطق ودهانه انی تعبير ايلمكدن شرم وحيا كلور دخی شرم وخجالتدن باشنی وصقالنی وقلمنی اول نطق كم وضايع ايلر ونطقه باشنی وصقالنی وقلمنی كم ايلر ديمك اسناد مجازی قبيلندندر مراد صاحب نطق اكر اندن سو يلسيدی باشنی وصقالنی وقلمنی كمال شرم وحياسندن كم ايلر دی ديمك اولور وعاقله براشارت كافيدرو بو قصه نك حقيقتنی بيلمكه بو قدر رمز وافيدر ﴿ مثنوی ﴾ زانكه پيلم ديد هندستان بخواب * از خراج اميد برده شد خراب) زيراكه بنم فيلم هندستانی دوشنده كوردی خراجدن اميد كس زيرا كوی خراب اولدی پيلدن مراد كنديلرينك روح شريفی اولور وهندستاندن مراد عالم حقيقت اولور وتقدير كلام بو يله ديمك اولوركه بنم روحم پيلی عالم حقيقت هندستانني كوردی واول جانبه متوجه ومتشوق اولديغندن وانی زياده تمنی وآرزو قيلديغندن عقل وفكر طبقه سندن چيقدی وصدمهٔ عشق وشوق وجودم قريه سنی ويران ايدوب يقدی پس بنم ويران اولان وجودم قريه سندن خراج المق اميدنی قطع ايله زيرا كوی خراب اولدقدنصكره اندن عشر وخراج النمز و بونده خراجدن مراد صورت حكايتی سويلمك ومقصود اولان كلماتی نظمه كتوروب مسجع ومقفی نقل ايلمكدرنته كم بو معنايه اشارت ايدوب بيورديلر ﴿ مثنوی ﴾ كيف يأتی النظم لی والقافيه * بعد ما ضاعت اصول العافيه) وبنم ايچون نظم وقافيه نه حالله كلور اصول عافيت ضايع اولدقدنصكره يعنی نه حالله كلور بكا نظم وقافيه اصول عافيت كه صحتدر وعقل وفكردر ضايع اولدقدنصكره نيجه نظم وقافيه عشق سلطانی استيلا ايده عقل عسس وار كريزان اولور ونظم وقافيه عقل وفكر كاريدر امدی معذور اولسون عشق كلور اصول عافيتی بندن ضايع قيلدی پس نيجه بندن نظم وقافيه وصحت وعافيه حاصل اوله النظم يأتينك فاعليدر والقافيه اكا معطوفدر بعد ماده مامصدريه در اصول ضاعتك فاعليدر ومضاف قدر عافيه يه ﴿ مثنوی ﴾ ماجنون واحد لی فی الشجون * بل جنون فی جنون فی جنون) عشق الهينك غم وغصه لرندن بنم ايچون بر جنون يوقدر بلكه بنم ايچون جنون ايچنده جنون واردر شجون جمع شجن درشجن حزنه ديرلر يعنی جنون واحد دكلدر بنم حزنلرده اولان جنونم فات فاتدر پس بنده عقل وسكون نيجه قالورا كرچه بو يله درليكن بو جنون عين فنوندرنته كم محمد مغربی حضرتلری بيورديلر (بيت) جنونی فوق غايات الجنون * جنونی من حبيب ذو فنون * وبعض مشايخ دخی ديمشلردر اوله جنون واوسطه سكون وآخره فنون ﴿ مثنوی ﴾ ذاب جسمی من اشارات الكنی * مند عاينت البقاء فی الفنا) بنم تنم اريدی كيزلو و پوشيده اولان اشارتلردن شول زماندن

بروكه معاينه ومشاهده قيلدم بقايى فناده فنا عبارتدر عبدك وجود موهوميسنك
اضمحلالندن و بقا عبارتدر ظهورذات احديتدن هربار كه سالك وجودنى
نورتوحيدله فانى قيلدقده حجاب تعينات وتشخصات فناسى مقدارى چشم
شهودندن مرتفع اولوب وحدت وجود ظهوره كلوب فناى من لم يكن بقاى
من لم يزل حالنه و مقامنه واصل اولور ﴿ مثنوى ﴾ اى ايازاز عشق تو كشتم
چوموى * ماندم از قصه تو قصه من بكوى * پس فسانه عشق تو خواندم بجان *
تومرا كافسانه كشتستم بخوان) اى ايازسنك عشقكدن بن موى كبى اولدم
بن قصه دن قالدم بنم قصه مى سن سويله بن سنك عشقك فناسنى دل وجانله
چوق اوقوردم سن بنى كه افسانه وداستان اولدم اوقو اياز دن مراد بونده
مرتبهٔ محبوبيته وصول بولان وحق تعالى حضرتلرينك خاص مقربى اولان
ولى كامل اولورو بو بيتلر حضرت مولانا قدس الله سره العزيزك لسان شريفندن
اولور ومراد شريفلرى يا حضرت شمس الدين تبريزى قدس الله سره و ياخود
حسام الدين افندى حضرتلرى اولور كه هر برى پادشاه حقيقت وجناب حضرته
محبوب ومقرب اولمشلردر پس حضرت مولانا قد سنا الله بسره الاعلى بونلردن
هر برينه خطاب ايدوب بيورلر اى ايازكبى مرتبهٔ محبوبيته ومقام قربيته واصل
اولان ولى كامل بن سنك عشق و محبتكدن موى كبى نحيف وضعيف اولدم شول
مرتبه ضعيف ونحيف اولدمكه سنك قصه كى سويلكدن واوصاف واسراركى
شرح ايلمكدن كيرو قالدم پس شمد نصكره اى محبوب الهى سن بنم قصه مى سويله
وطالب اولنلره بنم احوالمى نقل ايله بن سنك عشق و محبتك افسانه سنى بو آنه
دكين دل وجانله چوق اوقودم حالا بنكه زياده عشق و محبتده افسانه اولمشمدر
سن بنى اوقو واحوالمى واوصافمى عاشقلره نقل ايله تاكم اسرار عشق و محبتى سالكلر
وعاشقلر معشوقك معبده براولديغنه واقف وعارف اولهلر ﴿ مثنوى ﴾ خود
تو بخوانى نه من اى مقتدا * من كه طورم تو موسى و بن صدا * كوه بيچاره چه
داند كفت چيست * زانكه موسى مى بداند كه تهيست * كو مى داند بقدر خويشتن
* اندكى دارد زلطف روح تن) حقيقتده خود سن اوقورسن بن دكلم اى مقتدا
بن كوه طورم وسن موساسن و بو محكى اولان اوصاف واسرار صدادر بيچاره
كوه نه بيلور كه كفت نه درزيرا كه موسى عليه السلام بيلور كه تهيدر كوه كندى
قدر نجه بيلور وحلك لطفو پرتوندن تن براز جق نسنه طوتر يعنى اى مقتدا
و پيشوا اولان ولى خدا هر نه كم بن اوقورم فى الحقيقه آنى بنم لسانمدن سن
اوقورسن حقيقتده انى اوقويان بن دكلم فى المثل بن طورطاغى كبى ام وسن موسى
عليه السلام كبى كليمسن و بو حكايات اولنان اوصاف واسرار كوه جانبندن

مسموع اولان صدا كبيدر پس كوه بيچاره كفت وكوندر بيلمز زيرا موسى بيلور كه
كوه كفت و كو بدن خاليدر وليكن اول كوه مصوتك صداسنك عكسنى ادا ايلمكه
مستعد وقابلدر كذلك اى مقتدا اولان ولى خدا سندنخى بيلورسن كه بنم وجودم
كفت وكو بدن تهى وخاليدر وسن مصوت و متكلم سن هر نه كم بنم بيچاره اولان
جسمدن ظهوره كلورسه اول سنك كلامك عكسى واثريدر نعم بنم وجودم
كوهى بيلور وليكن كندى مقدار نجه مثلا تن انسانى روحك لطافتندن بر مقدار
لطافت طوتر كذلك بن تن مشابه سنده يم سن روح كبيسن بنده اولان معرفت
ولطافت سنك معرفت ولطافتنك عكس واثريدر الحاصل كوه نيجه خالى ايسه
بندنخى همان انك كبى كفت و كودن وجست و جودن تهى و خالى يم و بر قورى جسم
هر نه بنم وجودمده وار ايسه اول سنكدر نته كم كوه جانبندن ظهوره كلان
ادا وصدا مصوتك كيدر ﴿ مثنوى ﴾ تن چو اصطرلاب باشد زاحتساب
* آيتى از روح همچون آفتاب * آن منجم چون نباشد چشم تيز * شرط باشد مرد
اصطرلاب ريز * تا اصطرلابى كند از بهر او * تا بردازحالت خورشيد بو) تن فى المثل
احتسابدن اصطرلاب كبيدر آفتاب كبى اولان روحدن برآيت اولور اول منجم
چونكم چشم تيز اولميه اصطرلاب ريز اولان مرداكا شرطدر روحدن تاكم اول منجمدن
اوترى مرد اصطرلاب ريز بر اصطرلاب ايليه تاكم اول منجم خورشيدك حالندن
اصطرلاب واسطه سيله رايحه ايلته اصطرلاب شول ربع دائره ديدكلريدر كه
انك اوزرنده خطوط وارقام نقش اولنمشدر منجملر آفتابك علمنى انكله بيلورلر
حضرت مولانا قدس الله سره العزيز بدنى اصطرلابه وروح آفتابه وطالب علوم
واسرار روح الهى بى چشم تيز اولمين ورصده قادر اولمين منجمه تشبيه بيورمشلردر
نته كم بيوردلر بو بدن احتساب واعتداد جهتندن فى المثل كونش علمنى بيلمكدن
اوترى دوزيلان اصطرلاب كبيدر آفتاب كبى اولان روح الهيدن برنشان و بر علامتدر
فقن بر منجم رصده قادر اولمسه و بلا اصطرلاب احوال آفتابى بيلمسه اكا بر اصطرلاب
دوزيجى آدم لازم اولور تاكم اول چشم تيز اولمين وعلم آفتابى بى واسطه اصطرلاب
بيلمين منجمدن اوترى بر اصطرلاب پيدا ايليه تاكم اول منجم خورشيدك خاصيتندن
واوضاعندن اول واسطه ايله رايحه آله وانك اسرارنى واحوالنى بر طالب بيلمسه
و چشم تيز صاحبى اولمسه اكا بر مرد لازم اولور كه بو اصطرلاب كبى اولان بدنده
آفتاب روحك آثار واسرارنى كوستره و بو بدنك روحه اصطرلاب كبى اولديغنى
بيلديره و بو بدنده اولان افعال واقوال وخصال وكمال روح بى مثالك ذاتنى وصفاتنى
بيلمكدن اوترى اولديغنى اكا فهم قيلديره تاكم اول طالب روح الهى خورشيد
روحك احوال واسرارندن رايحه اله وآنك اوصافنه مطلع اوله ﴿ مثنوى ﴾

(جان کز اصطرلاب جو یدا و صواب * چه قدر داند ز چرخ و آفتاب * تو کز اصطرلاب
دیده بنکری * در جهان دیدی یقین پس قاصری * تو جهان را قدر دیده دیده *
کو جهان سبلت چرا مالیده) شول جانکه اصطرلابدن صواب دیده استر چرخ
و آفتابدن اول جان نه قدر بلور یعنی بیلزا لا قی آز بیلور ای طالب سنکه دیده
اصطرلابدن نظر ایلیه سن جهانی کور مکلکده یقینا زیاده قاصر سن سن
جهانی چشمك قدر کورمشسن جهان قنی بیغکی نیچون بورمشسن بونده بیق بورمق
متفخر اولمقدن و مباهات قیلمقدن کنایت اولور یعنی برجانکه آفتابك احکام حالاتندن
قتی از نسنه بیلدیکی کبی برجانکه روح الهینك احکام و اسرارنی انجق بو بدن
اصطرلابندن بیله و جسم واسطه سیله روح الهینك اوصافنه و کمالنه استدلال قیله
اول کسه آفتاب جاندن و آسمان جاندن نه بیلسه کرکدر بیلز الا انجق بعض
علامت و اثری ای طالب اسرار جان سن که جهان معنایه دیدهٔ ظاهر اصطرلابندن
نظر ایلرسن و بو حس ظاهر له مظهر روح الهی اولان بدنه یا قوب آندن روحك
ذاتنه و صفاتنه استدلال قیلرسن یقین بودر که جهان جانی کورمکدن و عالم روحه
نظر ایر کورمکدن زیاده قاصر سن سن جهانی جانی اکر کورد کسه ده کوزك مقداری
کوردك وانك اوصاف و اسرارنه نظر ایر کورد کسه ده انجق نظرك قدر نظر
ایر کوردك اما فی الحقیقه قنی جهان جان و قنی سن نیچون جهان جانی کوردم
وانك اسرارنه نظر ایر کوردم دیو بو قدر معرفتله تفخر قیلورسن مجرد بدن واسطه سیله
ذات و صفات روحی بیلك وانك اسرار و احکامنه استدلال قیلمق اصطرلابله
آفتابی بیلمك منجمه بیغن بورمق و تفخر قیلمق نیجه لایق دکل ایسه بدن واسطه سیله
روحك ذاتنی و صفاتنی بیلن عالمه بیق بورمق و تفخر قیلمق انجاین لایق و مناسب دکلدر

﴿ مثنوی ﴾ عارفانرا سرمه هست آن بجوی * تا که دریا کردد این چشم چو جوی)
عارفلرك بر لطیف سرمه سی واردر انی استه تاکم بو سنك جوی کبی اولان چشمك
دریا اوله یعنی عارف بالله اولان ولیلرك بر نوع سرمه سی واردر که اکا نور وحدت
و سرمهٔ معرفت دیرلر انی طلب ایله تاکم سنك بونهر کبی اولان کوزك بحر اوله یعنی
بصر بصیرتك کشاده اولوب دریای حقیقتی مشاهده قیله وانك صفتیله موصوف
اوله تاکم او دریایه اولان کوزله عشاق الهینك احوال مختلفه سنی کورمکه قادر
اوله سن و انلرك پریشان کوی اولمسی نه جهتدن ایدیکنه شعور بوله سن ﴿ مثنوی ﴾
ذرهٔ از عقل و هوش ار بامنست * این چه سودا و پریشان کفتنست * جونکه مغز
من ز عقل و هش تهیست * پس کناه من درین تخلیط چیست * نی کناه
اوراست که عقلم ببرد * عقل جملهٔ عاقلان پیشش بمرد) عقل و هوشدن
اکر بر ذره بنمله بیله ایسه پس بو سوداو پریشان سویلمك ندر چونکم

بنم مغزم عقلدن وهوشدن تهیدر پس بو تخلیطده بنم کناهم ندر یوق کناه
انکدر که بنم عقلم ایلندی جمله عاقلرك عقلی انك اوکنده اولدی یعنی
عقل تدارك اندیشدن وهوش تدبیر کیشدن اکر بنمله بر مقدار عقل وهوش
اولیدی بویله سودایی اولمق وپریشان سویلمك بندن صدور ایلمزدی چونکم بنم
دماغم عقلدن وهوشدن تهی وخالیدر پس بو خلط کلام ایلمکده وسوزی بی ترتیب
وعقله مخالف و نامتناسب سویلمکده بنم کناهم ندر بنم بو خصوصده کناهم
یوقدر کناه اول معشوقك عشقیکدر که بنم عقلمی قاپدی اول عشق شول هوشبرنده
وعقل کشنده بر قتالدر که جمیع عاقلرك عقلی انك قتنده اولدی وجمله زیرکلرك فهم
وذکاوتی انك اوکنده محو وناپیدا اولدی عشقه ومعشوقه عقلی زائل ایلدیکندن
اوتری کناه انکدر دیمك مجرد اسیر عقل اولان عقلانك قتلرنده کناه اولدیغی اعتبار
ایله در والا عشق الهی بر کسه نك عقلنی زائل ایلیه هزار عقلی اکا دیت ویرز واکر اول
عاشق عقلدن خالی وعشقله مست وبیهوش اولدیغی حالده سوز سویلیه اکر بی
ترتیب ونامناسب سویلسه ده هزار وهزار عقلك تدبیر وترتیبله سویلدیکی کفتاردن
معنی دار وپر اسرار اولورته کم حضرت خداوندکار اکرچه بنمله عقلدن وهوشدن
بر ذره مقداری اولسیدی بویله پریشان سویلمزدم وخلط کلام ایلمزدم دیو اعتذار
بیوردیلر لیکن اکر نظر اولنسه شوقدر مناسب سویلمشلردر واول قدر معقول
ومقبول ادا ایلمشلردر که نیجه عقل سلیم انی تدبیر وتدارکله دیمکه قادر اوله مزلر ونیجه
فهم صائب اکا رخنه بولمق استسه لر رخنه بوله مزلر بوندن معلوم اولور شراب
عشق الهینك پریشان کوی اولان مستانه لری اکرچه کندی مرتبه لرینه نسبتله
پریشان سویلرلر وخلط کلام ایلرلرسه ده ینه معقول ومعنی دار اولمقدن خالی اولمز
ودائرهٔ علم وعرفاندن طشره قالمز ﴿ مثنوی ﴾ یا مجیر العقل فتان الحجی *
ماسواك للعقول مرتجی) ای عقلی فتنه لندیروب حیران ایدیجی عقلار ایچون سندن
غیری مرتجی یوقدر حجی بکسر الحاء عقله دیرلر مرتجی محل ارتجا معناسنه اولمق
محله مناسبدر خطاب اکرچه محبوب الهی اولان مرد کامله در ولیکن انك مرآت
وجودنده محبوب حقیقی یی مشاهده ایلمك وبو سوزلری اکا سویلمك اعتباریله در
زیرا حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك دأب شریفلرندندر که مظهر حق اولان
کامله خطاب ایدرلر واول مظهرده ظاهر اولان وتجلی قیلان خدای تعالی ایله
مکالمه ایدرلر وانکله معامله قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ ما اشتهیت العقل مذ جننتنی *
ماحسدت الحسن مذ زینتنی) ای محبوب حقیقی عقلی استمدم سن بنی مجنون
قیلالیدنبرو زیرا نهایت ادراك عقول عقالدر وعقل مشاهدهٔ وحدته مانع وحجابدر
عاشق مادامکه قید عقلدن خلاص اولمیه مشاهدهٔ وحدت حقه اختصاص بولمز

هیچ برحیه رشك وغبطه ایلمدم سن بنی انوار جمالکله تزیین ایلیلدنبرو زیرا جمال
خورشید حقیقی بی مشاهده ایلین ذرات حسن کائناته رشك ایلمز انکیچونکه (بیت)
فکل ملیح حسنه من جمالها * معار له بل حسن کل ملیحة ❊ مثنوی ❊
هل جنونی فی هواك مستطاب * قل بلی والله یجزیك الثواب) بلی الجواب نفی
ایچوندر بویله معنی ویریلور الله یجزیك الثواب الله تعالی سکا ثواب وجزا ویره ای
مرشد کامل دیمك اولور مصرع ثانی محبوب الهی اولان مرشد کامله خطاب
اولور محبوب حقیقتك انده ظهور ایلمسی اعتباریله ومصرع اول اول مرشدك وجودی
مرآتندن تجلی ایلین محبوب حقیقته خطاب اولور پس اول مظهر وحدت الهی
اولان ولی کاملك آینهٔ باطننده ظهور ایلین محبوب حقیقته برسبیل استفهام بنم
جنونم سنك محبتکدن مستطاب دکلیدر دیو سؤال ایلدکدنصکره اول حضرتك
مظهری اولان ولی کامله خطاب ایدوب دیرلرای مرآت الهی ومجلای ربانی سن
بکا محبوب حقیقینك ترجمانی اولوب بلی دی جمیع صفاتی مستجمع اولان الله سکا
انوار ذاتیه و تجلیات صفاتیه سندن اولان ثوابی جزا ویره ❊ مثنوی ❊ کر
بتازی کوید اور پارسی * کوش وهوشی کو که درفهمش رسی * بادهٔ او درخور
هرهوش نیست * حلقهٔ او سخرهٔ هرکوش نیست) اکر بنم معشوقم عربی سویلر
واکر فارسی سویلر بر کوش وهوش قنی که انك بادهٔ اسراری هرهوشه لایق دکلدر
انك حلقهٔ عبودیتی هرکوشك سخره وزبونی دکل یعنی اکر اول محبوب الهی ومظهر
ربانی اولان ولی کامل اکر عربی سویلر واکر فارسی سویلر اول کلمات غامضه نك
ادراکنه لایق بر کوش وهوش قنی که انك فهمنه ایریشه وانك کلمات قدسیه سنده
اولان اسرارونکاتی اکلیوب بیله اول کاملك خم قلبنده ساکن اولان بادهٔ علم وعرفان
هرعقلك لایقی دکلدر وهرهوش انی نوش ایلمکه استعداد وطاقت طوتمز واول
کاملك خدمت وارادت حلقه سی هرکسك قولاغنه لایق دکلدر که حتی انك خدمتنی
قبول قیله وحلقه بکوش اوله ❊ مثنوی ❊ باردیکر آمدم دیوانه وار * روروای
جان زود زنجیری بیار * غیرآن زنجیر زلف دلبرم * کردو صد زنجیر آری بردرم)
تکرارینه دیوانه وار کلدم یوری یوری ای جان فوری بر زنجیر کتور لیکن بنم دلبرمك
زلفی زنجیرندن غیری اکر ایکی یوز زنجیر کتوره سن برترم دلبردن مراد بونده اکر
محبوب حقیقی اولورسه انك زلفندن مراد اوصاف کثیره سی اولور که عشاق
الهیه نك زنجیری کبیدر که بر نیجه صفتك احکامنه مقید اولدقدنصکره ارادت
الهیه اولمینجه اندن خلاص اوله مزلر واکر دلبردن مراد محبوب الهی اولان نبی
علیه السلام وياخود ولی عظام اولورسه انك زلفندن مراد احکام شریعت وياخود
احکام طریقت اولور زیرا احکام شریعت وطریقت عشاق الهی اولنلرك زنجیری

کبیدر که بونلر سلاسل احکام شرعیه واغلال ارکان طریقیه ایله مقید اولورلر اما
بونلردن ماعدا صوری ومعنوی هرنقدر بند وزنجیر اولسه انکله مقید اولمیوب
انلری پاره لرلر پس بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر که نیجه کره دیوانه لر ومستانه لر
کبی کلشدم تکرارینه اول محبوب الهینك عشقندن دیوانه وشراب شوقندن مستانه
وارکلدم ودائرهٔ عقل وهوشدن چیقوب مست ومدهوش اولدم ای جانم منزله سنده
اولان یارم یوری یوری بکا بر زنجیر کتور تا آنکله مقید اولم ومرتبهٔ عقل وادراکده
قالم اما بشرط ان اول زنجیر بنم دلبرمك زلفندن اوله زیرا بنم دلبرمك زلفندن غیری
اکر نیجه یوز زنجیر کتوره سن انی بر توب پاره پاره ایلرم مقصود اکر بنی مرتبهٔ عقل
وادراکده مقید ایلمك استرسك بنم محبوبمك احکامندن بکا بر زنجیر کتور تا بن آنکله
مقید اولم والا آندن ماعدا هرنه کونه زنجیر کتوررسك انکله محکوم ومقید اولمیوب
ودیوانه وار آنی پاره لیوب کندیمی انلرك قیدندن آزاد ایلرمکه عشاق الهی هیچ
بر شیله مقید اولمزلر الا محبوب حقیقینك احکامیله ومرادیله قیچن اول حضرتك
مرادی رسم وصورت قیدندن عاشقلرنی خلاص ایلیوب اسرار ومعانی ایله مقید
اولمق استسه اسرار معانی ایله مقید اولورلر وقیچن رسم وصورتله مقید اولمق
استسه رسم وصورتله مقید اولورلر واکا مناسب اولان کلماتی تکلم قیلورلر نته کم
مراد الهی بی حضرت مولانا قدس الله سره العزیز سویلمکه واکا متعلق صورت
قصه یی بیان ایلمکه شروع قیلدیلر

❊ حکمت نظر کردن در چارق ❊
❊ وپوستین که فلینظر الانسان مم خلق ❊

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف ایازك هرکون تنها حجره ده اولان چارق
وپوستینه نظر ایتمسنك حکمت وسرنی بیاندر وانك حکمتی اولدر که انسان بو قصه دن
حصه آلوب کندینك بدایت حالنه واول خلقتنه نظر ایلیه نه دن خلق اولندیغنی
بیله وعجب وغروردن حذر قیله نته کم حق تعالی انسانه (فلینظر الانسان مم خلق)
دیو خلقت اصلیه سنه نظر ایلمکله امر ایلدی بو آیت کریمه نك اولی بودر قال الله تعالی
(والسماء والطارق) آسمان حقیچون ودخی وقت لیلده بادی وظاهر اولان
کوکب حقیچون طارق اصلنده سالك طریقه دیرلر وعرفا لیلده کلنه کسیه مختص
اولدی آندنصکره لیلده ظاهر اولان شیلرده استعمال اولندی (وما ادراك ما الطارق)
وسکا نه شیئی اعلام ایلدی که طارق نه شیدر بیله سن (النجم الثاقب) طارق
شول کوکب مضیدر که ضیاسی ظلام لیلی نافی اوله ویا افلاکی ثاقب اوله مراد
جنس نجوم وياخود کوکب معهود اوله زحل کبی زهره کبی (ان کل نفس لما علیها
حافظ) تحقیق شان بودر که هرنفسك اوزرینه البته بر حافظ واردر بو تقدیرجه

ان مثقله دن مخففدر مازایددر ولام مخففه ایله مثقله یی فاصله در تقدیر معنی ان الشأن
کل نفس لعلیهـا حافظ در وعاصم وحمزه لمـایی بمعنی الا قرأت ایلمشلردر بوتقدیرجه
ان نافیه اولور یعنی هیچ برنفس یوقدر الاانك اوزرینه رقیب واردر وبوجمله جواب
قسم اولور (فلینظر الانسان مم خلق خلق من ماء دافق) استفهامك جوابدر یعنی
خلق اولندی اول انسـان آب ذی دفقدن دفق اتمق ودوکمکه دیرلر دفقت الماء
دفقـا ای صببته ماء دافق ای مصبوب نته کم سر کاتم بمعنی مکتوم (یخرج من بین
الصلب والترائب) اول ماء دافقکه خروج ایدر رجلك صلبندن وخ آنك سینه سی
کمکلرندن (انه) اول خالق ایچون (علی رجعه لقـادر) اول انسـانی بعدالموت
حیـاته وبعثه اعاده یه قادردر ﴿ مثنوی ﴾ بازکردان قصهٔ عشق ایاز * کان
یکی کنجست مالا مال راز * می رود هر روز در حجرهٔ برین * تا ببیند چارق
باپوستین * زانکه هستی سخت مستی آورد * عقل از سر شرم از دل می برد)
ایازك عشقنك قصه سنی کیرودوندر یعنی تکرار اعاده ایله زیرا اول قصه رازلر ایله
مالامال بر کنج عظیمدر اول ایاز هر کون چارقی وپوستینی اولان حجره یه بونك اوزرینه
کیدردی تاکه پوستین ایله چارقنی کوره زیراکه وارلق زیاده مستلك کتورر عقلی
باشدن وحیـایی کوکلدن ایلتور پس ایازك کندی پوسـتین وچارقنه هر کون نظر
ایلمسندن مرادی اول ایدیکه اول جاه وماله مغرور اولمغله مدهوشان اهل دنیـا
کبی مست ولایعقل اولمیه واول مستلك آندن شرم وحیـایی ازاله قیلیه بلکه کندی
عجز وحقـارتنی بیلنلردن وقدرنه وطورنه عارف اولنلردن اوله ﴿ مثنوی ﴾
صدهزاران قرن پیشین راهمین * مستیٔ هستی بزدره زین کمین * شد عزازیلی
ازین هستی بلیس * که چرا آدم شود بر من رئیس) نته کم نیجه یوز بیك قرن پیشینك
همین وارلق مستلکی بوکمیندن یولنی اوردی یعنی بوجاه ومال کمیندن وارلغه مست
ومغرور اولمق قرون ماضیه دن نیجه یوز بیك قرنك هم یولنی اوردی وانلری کمراه
قیلدی برعزازیل بووارلقدن ابلیس اولدی وبویله دیدی که نیچون آدم بنم اوزریمه
عالی ورئیس اولور ﴿ مثنوی ﴾ خواجه ام من نیز خواجه زاده ام * صد هنررا
قابل وآماده ام) بن خواجه یم بونده دخی خواجه زاده یم بن یوز هنره قابل وآماده
اولمشم خواجه بونده عالی معناسنه در ابلیسك خواجه یم دیمسی ملکلرك خواجه سی
ونیجه زمان معلمی اولدیغی اعتبارله در خواجه زاده اولمسی آتش زاده اولدیغی اعتبارله
درکه آتش سائر عناصردن اقوا واعلا اولدیغی اعتبارله انك زعمنده آتش عناصرك
وعناصردن تولد ایلین شیلرك خواجه سی کبیدر پس کندینك بلند وعالی اولدیغنه
واصلنك دخی بلند وعالی اولدیغنه مغرور اولوب وافتخـار قیلوب دیرکه اولا
بن نفسمده عالی قدرم وعالی شیدن طوغدم ونیجه یوز هنره قابل ومستعد اولدم

﴿ مثنوی ﴾ درهنر من از کسی کم نیستم * تا بخدمت پیش دشمن بیستم) کمال
وهنرده بن کمسه دن ناقص دکلم تا دشمنك اوکنده خدمتله طورم لعین کندی جاهنه
زیاده مغرور اولدیغندن دوستی دشمندن فرق ایلمدی بلکه حد ذاتنده کندی جاهنه
زیاده مغرور اولوب دوست اولنی عدو ایلدی ودیدی ﴿ مثنوی ﴾ من ز آتش
زاده ام او از وحل * پیش آتش مر وحل را چه محل) بن آتشدن طوغمشم واول
آدم وحلدن یعنی بالچقدن طوغمش ومخلوق اولمشدر تحقیقا وحل وطینك آتش
قتنده نه محلی واردر یعنی قدر ومحلی یوقدر نتکیم (خلقتنی من نار وخلقته من طین)
دیمکله حضرت آدم علیه السلامك سفلی وکندینك علوی اولمسنه حجت ایراد ایلدی
﴿ مثنوی ﴾ او کجا بود اندرین دور یکه من * صدر عالم بودم وفخر زمن)
حضرت آدم علیه السـلام شول برد ورده قنده ایدیکه بن عالمك وزمانك فخری ایدم
یعنی اول آدم علیه السـلام دخی هنوز مخلوق اولمزدن مقدم زمان اهلنـك فخری
وملائکه نك رئیس و بهتری ایدم بو قدر زمان یرلرده وکوکلرده ارشاد قیلدم وملاء
اعلایه استاد اولدم پس خاك سفلیدن وجوده کلان آدم نه شیدرکه اول مخدوم
اولوب بن اکا خدمت قیلم دیدی وبونده تنبیه بودرکه حالا شمدی شیطان طبیعتلو
وابلیس سیرتلو متکبرلرك دخی شانی وخویی بویله در برخاك سیرت ودرویش
طبیعت مظهر علوم ربانی ومنبع اسرار سبحانی اولان براهل عرفانی کورسه اکا
حسد وعداوتدن سرکش اولور و بن بویله برعالی قدر ایکن وصاحب صدر ایکن
اکا تنزل ایلمك نه ایجـاب ایلردیو آندن اعراض واستکبار قیلور قوله تعالی (خلق
الجـان من مارج من نار) بو آیت سورهٔ رحمانده در اولی بودر (خلق الانسان)
الله تعالی خلق ایلدی انسانی (من صلصال) طین یابسدن (کالفخـار) اویله
طین یابس که صاقسی کبی محکم خشك اولمش (وخلق الجـان) وخلق ایلدی جنلرك
باباسنی (من مارج من نار) شعلهٔ صافیٔ بی دودندن که آتشدن حاصلدر * وجانله
آدم علیه السـلامك خلقتی ماینده مدت التمش بیك ییل قدردر دیمشلر حضرت
آدم علیـه السلامك اولاد وانسابی نیجه منقطع دکل ایسه جانك دخی اولاد وانسابی
منقطع دکلدر که آنك اولادی جن وشیاطیندر * وقوله تعالی فی حق ابلیس (انه کان
من الجن ففسق) بو آیت سورهٔ کهفده در اولی بودر (واذ قلنا للملائکة) ذکر ایله
یا محمد بزم ملائکه یه دیدیکمز وقتی (اسجدوا لآدم) سجده ایلیك ای ملکلر آدمه
(فسجدوا) پس جمیعا سجده ایلدیلر (الا ابلیس) الا الشیطان استکبار ایدوب
سجده ایلمدی (کان من الجن) جملهٔ مستأنفه در محل تعلیلده کان دینلدیکه نیچون
سجده ایلمدی پس جواب انکیچون ایدیکه اصلی جندن اولدیغیچون (ففسق
عن امر ربه) پس خروج ایلدی ربیسنك طاعتندن جنی اولدیغی سببیله فاسبیه در

وشيطانك جنى اولمسى وياخود ملائكه دن اولمسنده علمانك اختلافى واردر وبونك
تحقيق وتفصيلى ايكنجى جلدده دوم باراز خرافكند ابليس معاويه را سرخنده
(ماهم ازمستان اين مى بوده ايم) بيتنك شرحنده مرور ايلدى آنده طلب اولنه

﴿مثنوى﴾ شعله مى زد آتش جان سفيه * كاتشى بود الولد سر ابيه * نى غلط

كفتم كه بد قهر خدا * علتى را پيش آوردن چرا) سفيهك جاننك آتشى شعله
اوردى زيرا اول سفيه آتشه منسوب ايدى كه (الولد سر ابيه) حديثى بومعنايه
دليلدر يوق غلط سويلدم بلكه قهر خدادر برعلتى ايلرو كتورمك نيچوندر يعنى
اول خفيف العقل اولان شيطانك جاننك آتش غيرتى ولهب كبر ونخوتى شعله اوردى
وظهوره كلدى زيرا اول ابليس آتش زاده ايدى پس (الولد سر ابيه) حديثنك
موجبنجه ولد والدنك سرى اولور يعنى آنك خوبندن واثرندن والده خوى واثرا اولور
وپدرك طبع وخاصيتى پسرنده ظهوره كلور پس ابليسك مستكبر اولمسنه وسركشلك
قيلمسنه علت آتش زاده اولديغى اولور آنك كبر وعنادنه وكفر وفسادنه آتش زاده
اولديغى علتدر ديمك عقلايه نسبتله در حقيقت كاره نسبتله دكلدر بلكه انكيچون
بوسوزى غلط منزله سنه تنزيل ايدوب آندن حقيقت حالى بيان ايلمكه رجوع
ايدوب بيوررلر بوسوزى كه سويلدم غلط سويلدم حقيقت حال بو دكلدر بلكه
آنك سركش اولمسى وتكبرلك قيلمسى حق تعالينك اكا ازلده اولان قهرنك اثريدر كه
(ابى واستكبر وكان من الكافرين) آيتنك موجبنجه اول ابليس علم اللهده كافرلردن
اولدى پس برعلتى ايلرو كتورمك وابليس صكره دن كافر اولدى وتكبرلك قيلدى
ديمك نه ايجاب ايلر بوسبب علت كه آنك كبر ونخوتندن اوترى اراد اولنور حقيقت
فهم ايليين عقلايه نسبتله در اما حقيقت بين اولان عرفايه نسبتله آنك كفر وعصيانى
قهر الهينك اثريدر واول ابليس ازل آزالده مظهر قهر الهيدر ﴿مثنوى﴾

كار بى علت مبرا از علل * مستمر ومستقرست از ازل * دركمال صنع پاك مستحث *
علت حادث چه گنجد يا حدث) كار بى علت اسباب وعلل دن مبرادر ازلدن مستمر
ومستقردر حق تعالينك مستحث اولان پاك صنعنك كمالنده نه علت حادث صغار
ونه حدث مستحث استفعال بابندن اسم مفعول صيغه سى اوزره حثدندر حث
لغتده قندرمق ديرلر يعنى برشيئه ترغيب وتحريض ايلمكه ديرلر پس مستحث بونده
مسترغب ومستحب معناسنه اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه الله تبارك
وتعالينك بى علت اولان كارى حقيقتده اغراض وعللدن مبرا ومعرادر آنك كار
پاكى ازل آزالده مستمر ومستقردر مقبول اولان ازلده مقبول ومردود اولان دخى
ازلده مردود اولمشدر (قبل من قبل بلا علة ورد من رد بلا علة) قولى بومعنايى
تأييد قيلمشدر هرشىء كه ظهوره كلمشدر عين ثابته لرينك مقتضالرى اوزره ظهوره

كلمشدر وهرشىء كه موجود اولمشدر علم اللهده اول شىء آنك كبى معلوم اولمشدر
پس (لاتبديل لكلمات الله) ودخى (لاتبديل لخلق الله) آيت كريمه لرينك
حسبنجه حق تعالينك كلماتنك تبديلى وآنك خلقتنك تغييرى ممكن دكلدر انكيچون
(الحقايق لاتنقلب) ديمشلردر حق سبحانه وتعاليك علل واغراضدن پاك اولان
ومستحب ومسترغب اولان صنع باكمالى علمنك مقتضاسى اوزره در وحق تعالينك علمى
ايسه قديم وازليدر حادث صكره دن موجود اولنه ديرلر وعلت حادث دخى صكره دن
ظهوره كلن شيئه ديرلر پس ازلده نه حادث وار ايدى ونه علت حادث وار ايدى مثلا
حضرت آدم عليه السلامك وجودى وابليسك دخى وجودى حادثدر وحق تعالينك
ابليسه جميع ملكلرله بيله حضرت آدمه سجده ايله ديو امر ايلمسى دخى حادثدر
وابليسك اول حينده سجده ايلمكدن ابا واستكبار ايلمسى دخى حادثدر پس ابليسك
كفر ومعصيتنه علت صورى حق تعالينك امرينى ترك ايلديكى و برعلت صورى دخى
آتش زاده اولمسى اولور وليكن حقيقته نظر اولنسه ابليس علم اللهده كافر وعاصى
ايدى وآنك عين ثابته سى كفر وضلالت اقتضا ايلردى پس صكره بو وجود خارجى ايله
موجود اولدقده عين ثابته سنك مقتضاسى اوزره عمل ايلدى تكيم حضرت آدم
عليه السلامك عين ثابته سى هدايت وطاعت اقتضا ايلدى پس وجود خارجيله
موجود اولدقده آنك وجود شريفندن طاعت و بنده لك ظهوره كلدى

﴿مثنوى﴾ سراب چه بود اب ما صنع اوست * صنع مغزست واب صورت چو

پوست) ابك سرى ندر ابز آنك صنعيدر وصنع الهى مغزدر واب صورت پوست
كبيدر يعنى (الولد سر ابيه) حديث شريفنده واقع اولان ابدن مراد اكر بحسب
الظاهر اب صورى اولور ليكن سراب ندر ديرسك بزم اصل فى الحقيقه ابز اول
اللهك صنعيدر زيرا بزى وجوده كتوروب وظهوره يتورن اصل الله تعالينك صنع
باكماليدر پس اول اللهك صنع وارادتى اب كبيدر و بزم صورى اولان بابامز قشر
منزله سنده در اكرچه بزصورتا بابامزك سرى يز ليكن معنا صنع خدانك سرى يز
زده حاكم ورب اولان صنع الهى وصفت ربانيدر ولد باباسنه تابع اولديغى كبى بزم
وجوديمز دخى هميشه صنع حقه وارادت وجود مطلقه تابعدر پس بز آنك سرى
واثرى اولورز اول نيجه ديلرسه بزاو يله كار قيلورز ﴿مثنوى﴾ عشق دان اى

فندق تن دوستت * جانت جويد مغز وكويد پوستت) اى تن فندقى سن
دوستكى عشق بيل سنك جانكى مغز استر و پوستكى دوكر اى فندق تن ديمك اى تنى
فندق كبى ديمكدر كه انسانك بدنى فى المثل فندق كبيدر جسم قشر كبيدر وجان مغز
كبيدر جويدك وكويدك فاعلى عشقدر ومفعولى جانت اولور جانت راتقدير نده در وتوضيح
معنى بويله ديمك اولور كه اى تنى فندق كبى اولان انسان سن دوستكى عشق بيل كه

سنك جانكی اول مغز اولمق استر و پوستكی دوكر ومنكسر قیلر خلاصهٔ كلام ای تنی
فندق كبی اولان انسان اصل سنك دوستك فی الحقیقه عشق الهیدر بونی بویله بیل
زیرا اول عشق الهی سنك روحكی لب اولمق دیلر ومغز نغزمی تبه سن بولمغه همت
ایلر وسنك بدنك قشرنی دوكوب منكسر ایلر ونحیف وضعیف قیلر پس قشری
نحیف وابی قوی وشریف ایلین شیدن اعلی انسانه دوست اولمز ❊ مثنوی ❊

دوزخی كه پوست باشد دوستش * داد بدلنا جلودا پوستش) سورهٔ نساده
اولان آیت كریمه یه اشارتدر (ان الذین كفروا بایاتنا) تحقیقا شول كسه لر كه بزم
دلائل وحدتمزه و یا آیات قرآنه و یا معجزهٔ رسوله كافر اولدیلر (سوف نصلیهم)
عن قریب بزانلری ادخال ایدرز (نارا) جهنم آتشنه (كلما نضجت جلودهم)
هر باركه بونلرك دریلری پشه و یانقده كاله ایرشه (بدلناهم جلودا غیرها)
بز تبدیل ایدرز انلرك جلودنی برغیر جلوده كه سوخته و پخته اولمامش اوله (لیذوقوا
العذاب) عذابك ذوقی بونلره دائم اولمقدن اوتری (ان الله كان عزیزا حكیما)
تحقیقا الله تعالی غالبدر كه كسه حكمته مانع اولمز وحكیمدر كه هر كاری بروفق
حكمتدر * معنیٔ بیت شول دوزخه منسوب اولان كسه كه پوست اكا دوست اوله
بدلناجلودا اكا پوست و یردی یعنی شول بر دوزخه منسوب اولان كسه كه آنك
دوستی ومحبوبی جسم اوله وشب وروزتن پرورلك قیله (بدلناهم جلودا غیرها)
دین خدای تعالی اكا پوست و یرر وهر باركه آنك بدنندن متحلل اولسه بدل مایتحلل
لحم وشحم و یرر وهر كون آنك جسمنی تبدیل قیلور چونكم روز آخرت اوله انی حطب
جهنم ایلرز یرا دنیاده مغز ونغزدن خالی اولان وایمان واسلامدن تهی قلان
اجسامك مكانلری نار جهنم اولسه كركدر ❊ مثنوی ❊ معنی ومغزت بر آتش

حاكمست * لیك آتش را قشورت هیزمست) سنك معنی ومغزك آتش دوزخ
اوزره حاكمدر ولیكن سنك قشرلرك آتش دوزخه هیزمدر یعنی ای انسان سنك
روحك وعقلك كه معنی ومغزك كبیدر آتش دوزخ اوزره حاكمدر
ولیكن قوای نفسانیه ك تأثیر وتصرف ایلر اماروحكه وعقلنه تأثیر وتصرف ایلمكه
قادر اولمز اكر درونی نور ایمانله طولسه انك جسد نه دخی ضرر قیلمز بلكه اول مؤمندن
فرار ایلیوب جزیا مؤمن فان نورك اطفأ ناری دیوب اكالابه وزاری قیلور ❊ مثنوی ❊

كوزهٔ چوبین كه دروی آب جوست ❊ قدرت آتش همه بر ظرف اوست * معنی
انسان بر آتش مالكست ❊ مالك دوزخ دروكی هالكست) مثلا براغاج كوزه كه انك
ایچنده جویك آبی واردر آتشك قدرتی دوكلی آبك ظرفنه در یعنی انسانك وجودی
فی المثل شول براغاج برداغه بكزركه انك ایچنده آب جوی اوله پس جهنم آتشنك
قدرت وتصرفی انسانك ظرفنه اولور درونده اولان آب عقل وروحه اولمز انسانك

معناسی آتش اوزره مالكدر دوزخك مالكی دوزخده قچن هالك اولجیدر یعنی مالك
دوزخ دوزخده هلاك اولیجی اولمدیغی كبی معنی انسان دخی دوزخده هلاك اولمز
ودوزخ اكا ضرر قیلمز ❊ مثنوی ❊ پس مبفزا تو بدن معنی فزا ❊ تاچو مالك باشی آتش

راكیا * پوستها بر پوست می افزودهٔ * لاجرم چون پوست اندر دودهٔ ❊ زانكه آتش
راعلف جز پوست نیست * قهر حق آن كبررا پوستین كنیست) پس ای غافل سن
جسم وبدنكی زیاده ایله معناكی ارتور تا جهنم مالكی كبی آتشه كیا وحاكم وپادشاه
اوله سن ای عاقل سن پوست اوزره پوست زیاده ایلمشسن لاجرم پوست كبی دوده ده سن
زیرا كه آتشك علف وغداسی پوستدن غیری دكلدر لاجرم حق تعالینك قهری
اول اهل كبرك پوستنی قوپاریجیدر كبر بونده مضاف مقدر اولمق اوزره اهل كبر تقد
برنده اولور ومابعدنده اولان ابیات شریفه بومعنایی تأیید قیلور پس تن پرور وصورت
پرست اولان كسنه لره نصیحت ایدوب بیوررلر ای تن پرور پس اكل وشرب له سن بدنكی
زیاده ایله معناكی زیاده ایله حتی مالك دوزخ آتش اوزره نیجه حاكم وقاهر ایسه سن دخی
انك كبی حاكم وقاهر اوله سن سنده كی نور وایمان زیاده اوله نیران سنك مغلوب وزبونك
اولمق مقرردر وجزیا مؤمن فان نورك اطفأ ناری دیو لابه قیلمسی محققدر اماسن ایسك
اكل وشرب له پوستلری پوست اوزره زیاده قیلوب مجسم وفربه اولدك لاجرم پوست
وقشر كبی دودهٔ نارا یچره قالدك كه قشر وپوستك محلی دوده درنارایچره اولمقدر
زیرا كه آتشك غداسی قشر وپوستدن غیری دكلدر نته كم بعض شیئك لبنی الوب
قشرنی آتشه براغورلر لاجرم قشر مشابه سنده اولان اهل كبرك قهر حق پوستنی
قوپاریجی ونار دوزخه القا ایدیجیدر ❊ مثنوی ❊ این تكبر از نتیجه پوستست

جاه ومال آن كبر رازان دوستست * این تكبر چیست غفلت از لباب * منجمد چون غفلت
یخ زافتاب * چون خبر شد زافتابش یخ نماند ❊ نرم كشت وكرم كشت وتیز راند)
بوكبرو عجب پوستك نتیجه واثرندندر جاه ومال اهل كبره اوسببدن دوستدر بونده
دخی كبر اهل كبر تقد برنده در ومضافك حذف اولنمسی اهل كبرك عین كبر اولمسی
اكا مقرردر ومعناده فتح كافله اولان كبره مشابه كلمسی ایهامدن اوتریدر بو تكبرلك
ندر مغز ولبابدن غفلتدر آفتابدن یخك غفلتی منجمددر چونكم اول یخك آفتابدن
خبری اولدی یخ قالمدی نرم اولدی وكرم اولدی وتیز سوردی یعنی بو متكبر اولمق
وترفع قیلمق ندن حاصل اولور دیرسك پوست منزله سنده اولان جسمانیت نفسانیتك
نتیجه سندندر مال ومنصب معنی كبره مشابه اولان اهل كبرونخوته قوت و یریجیدر
ومعنادن بعید قیلجیدر وبوتكبرلك ندر دیرسك حقایقدن غافل اولمقدر ومتكبر اولان
كسنه حقیقتدن بی خبر قالمقدر مثلا آفتابدن یخ پاره سنك غافل اولوب منجمد قالدیغی
كبی اكر یخ پاره یه آفتابدن خبر اولیدی وانك كرمیت بولیدی بخلق قالمزدی ونرم

اولوردى وكرميت حاصل قيلوردى وتيز آقوب روان اولوردى كذلك برودت
هواى نفسانيه ايله منجمد اولان متكبرك وجودى ونخوتى وانانيتى آفتاب حقيقتدن
غافل وجاهل اولديغيچوندر اكر آفتاب حقيقتدن اول متكبره خبر اولسيدى وانك پرتو
واشراقنه قريب كلسيدى انك يخ پاره كبى افسرده لكى قالمزدى هين ولين اولوردى
وپرتو الهيدن حرارت وكرميت بولوردى وعلى الفور آب روان كبى بحر حقيقت
يولنه كندوبى سورردى وروان اولوردى * مثنوى * شد ز ديد لاب جمله تن

طمع * خوار وعاشق شد كه ذل من طمع * چون نه بيند مغز قانع شد بپوست * بند عز
من قنع زندان اوست) اول كسه لبى كور ديكندن جمله تنى طمع اولدى خوار اولدى
وعاشق اولدى زيرا ذل من طمع ديمشدر چونكم مغزى كورميه پوسته قانع اولدى
عز من قنع مفهومنك بندى انك زندانيدر بو مصرعده بند باى عربيله وپاء فارسيله
دخى اولمق جائزدر اما زندانه مناسب اولان باء عربيله اوقنمق اوليدر وتوضيح معنى
وتمهيد فحوا بويله ديمك اولور كه اول صورت حسبيله متكبر اولان كسه لب ومعنايى
كورديكندن سرتاپا طمع اولوب خوار وعاشق وتواضع ومسكنت قيلورنته كم ذل من
طمع حديثى بو معنايى مؤيد اولور چونكم اول كسه مغز نغزى كورميه ومعنى عالمنه
نظر ايركورميه پوست وصورته قانع اولور عز من قنع حديثنك قيدى ومفهومى
اكا محبس اولور واى معنى طالبنده اولان مذلت ومسكنتك ايچنده موجود اولان
دولت وعزتدن منع قيلور مثلا رسم وصورتله عزيز وشريف اولان كسه لب ومعنايه
طالب اولمقدن وطمع قيلمقدن خوف ايلرشو ملاحظه ايله كه اكر بن انك طالبى وطامعى
اولورسم ذليل وحقير اولمق لازم كلور وعرضه نقصان كلوب غيره عرض احتياج
ايلمك لازم اولوردى پس عز من قنع حديثيله عمل ايدوب بو كلامك مفهومى اكا بند
وزندان اولور واى عزت ابديه دن محروم قيلور پس ذل من طمع وعز من قنع حديثيله
هر مقامده عمل اولنمق مناسب اولمز وفائده قيلمز بلكه بعض محلده ذل من طمع حديثيله
عمل قيلوب طامع اولمق وذلتى اختيار قيلمق مقبول ومستحبدر مثلا تحصيل علم ومعرفتده
وتكميل دين وآخرتده ومحبت الهيده وبونلر امثالى اولان اعمال اخرويده طامع اولمق
وذلتى اختيار قيلمق مقبول ومستحبدر اكر بو خصوصده قناعت قيلورسه وعزت
مراد ايلرسه مذموم وقبيحدر اما دنيا امورنده قانع اولورسه وطمعده احتياط
قيلورسه اولى وانسبدر * مثنوى * عزت اينجا كبريست وذل دين * سنك

تافانى نشدى شد نكين * در مقام سنكى انكاهى انا * وقت مسكين كشتن تست وفنا)
عزت بو محلده كبر لكدر وذل دين وطاعتدر سنك تافانى اولميه قچن نكين اولور كبر
بونده كاف فارسينك فتحه سيله اولوب ياء مصدريه ايله ولمق اوليدر اما كاف عربينك
كسريله اولوب ياء نسبت ايچون اولمق دخى جائزدر بو وجه اوزره ياء مصدريه اولسه دخى

جائز اولور سنك انا مقامنده اندنصكره انا ديمك بو مناسب دكلدر سنك مسكين اولمقلغك
وفنالغك وقتيدر يعنى طريق محبتده وتحصيل علم ومعرفتده وراه ايمان وطاعتده
شرف وعزت اوزره اولمق كبرلك وكافرلكدر يا خود كبره منسوب اولمقدر ودينك
ذلتيدر يا خود معنى بو محلده ذل انكسار ديمكدر بو معنى اوزره ذل دينه مضاف اولمز
اما اولكى معنى اوزره ذل دينه مضاف اولور مثلا تاشنك فانى اولميه نكين اولمغه لايق
اولمز كذلك نفس انسانى فانى اولميه وكبر ونخوتى ومذمومه اولان صفتى ازاله قيلميه
دين مبينده نكين كبى اولمز وحقيقتده عزيز الوجود اولنلرك مرتبه سنى بولمز بلكه
حجريت مرتبه سنده وقسوت دل مقامنده حقير ودنى اولوب قالور پس دخى
حجريت مقامنده ايكن اندنصكره انا ديمك لايق وحلال دكلدر وقسوت دل مرتبه
سنده اولمق بنلك مقامنده اولمقدر بركسنه هنوز دخى قسوت درونه مبتلا وصفت
نفسانيه يه مقيد اولمسى ظاهر ايكن بن ديسه وانانيتدن دم اورسه شيطان سيرتنده
اولور وفرعونيتنى اظهار قيلور پس اى قسوت قلبه مبتلا اولان وصفات مذمومه
مرتبه سنده قالان كسه سنك مسكين وفنا اولمقلغك وقتيدر وكبر وانانيتى ترك
قيلمقلغك زمانيدر اكر دين وايمان استرسك مسكنت وتواضع اختيار قيلورسن ومحو
وجود ايدوب راه حقه فقيرانه وحقيرانه سالك اولورسن * مثنوى * كبر زان

جويد همه شه جاه ومال * كه ز سر كينست كلخن را كمال * كين دودايه پوست را افزون
كند * شحم ولحم وكبر ونخوت اكند * ديده را بر لب لب نفراشتند * پوست را زان
روى لب بند اشتند) كبر اول سببدن جاه ومال استر زيرا كلخنك كمال رونقى سركيندندر
زيرا بو ايكى دايه پوستى زياده ايلر شحم ولحم وكبر ونخوتى طولدرر ديده لرنى لب لب
جانبنه يوقر وقالدر مديلر اول يوزدن پوستى لب ظن ايلديلر كبر ودخى اهل كبر جاه
ومالى اوسببدن استر زيرا بو دنيا كلخن كيدر وجاه ومال زبل وسركين كيدر پس
بو كلخن دنيانك رونق وكمالى جاه وماليله در زيرا بو جاه ومالك انسان دايه كبى بوستنى
وصورتنى انكيچون لب حقيقت ظن ايلديلر واكا مائل اولوب محبت قيلديلر كه بصر
بصيرتلرنى لبك لبنه حواله قيلديلر وحقيقت بين اولمديلر بو سببدن قشر وپوست
منزله سنده اولان جاه ومالى لب حقيقت زعم ايلبوب دوست اتخاذ ايلمديلر * مثنوى *

پيشواى ابليس بود اين راه را * كوشكار امد شبكة جاه را * مال چون مارست آن جاه
اژدها * سايه مردان زمرد اين دو را * زان زمرد مار را ديده جهد * كور كردد
مار ورهرو وارهد) بو يوله پيشوا ابليس اولدى زيرا اول ابليس جاه شبكه سنه
شكار كلدى يعنى كبر ورياست يولنك پيشواسى ابليس اولدى زيرا كه اول ابليس جاه
ورياست دامنه ابتدا كرفتار اولدى وخيريت وافضليت دعواسن قيلوب بن آدمدن
خيرلويم ديدى وتكبرلك ايلدى مال فى المثل مار كبى وجاه اژدرها كبيدر كما قال عليه

السلام المال حية والجاه اضر منهما مردان الهينك سايهٔ ارشادلری بو ايكيسنه زمرد
كيدر زمرد طاشنك خاصيتی اولدركه مارك كوزنی كورابلر پس مردان الهينك
ارشاد وهدايتلری دخی جاه ومالك زهرنی وضررنی دفع ايلر اول زمرددن مارك
كوزی صيچر اروچقار ماركور اولور وزهر وانك ضررندن قورتلور پس اولياء
عظامك زمرده مشابه سنده اولان ارشادی دخی مال وجاهك كوزن چقارر وزهرنی
وضررنی ازاله ايدر حتی سالك اولنلر انك شرندن وضررندن خلاص اولوب راه
حقه كيدر ❁ مثنوی ❁ چون برين رهخار بنهاد آن رئيس ❊ هركه خست او كفت
لعنت بر بليس ❊ يعنی اين غم رمن ازغدر ويست ❊ غدرراان مقتد اسابق پيست ❊
بعد ازوچون قرن برقرن امدند ❊ جملكان برسنت او پا زدند) چونكه بو يول اوزره
اول رئيس خار قودی پس هر كيم كه اول خاردن خسته اولدی يعنی صفت ذميمه دن
رنجيده اولدی وسوء جزا بولدی لعنت ابليسه ديدی يعنی اول كمسه دير بو غم بنم
اوزرمده انك غدر وحيله سندندر اول مقتداغدر ومكره سابق ايزلو در غدرله بركمسه
بو غم والم مشاهده ايده اكا لعنت ايلر بو ابليس بو كاربدی ايشلمش اكا لعنت
اولسون ديو سويلر اند نصكره چونكه قرنا بعد قرن كلديلر يعنی
ابليسدن نصكره هر قرن كه بو عالمده موجود اولديلر جمله لری انك طريقی اوزره پای
اورديلر يعنی امم سالفه دن وقرون ماضيه دن هر نه قدر قرن كلديسه انلرك اكثری
متكبر اولديلر وطاعت حقدن سركشلك قيلديلر وراه ابليسه قدم قويوب
انك ازينه كنديلر وانبيای عظامه متابعت وانقياد ايلمكی ترك ايتديلر ❁ مثنوی ❁
هركه بنهد سنت بدای فتا ❊ تادر افتند بعد او خلق ازعما ❊ جمع كردد بروی آن جمله بزه
❊ كوسری بود ست وپشان دم غزه) ای مرد فتی هر كيم كه جهانده سنت
بد قودی تا كم خلق كورلكلرندن انك اردنه دوشه اول جمله بزه وكناه اول سنت
سيئه يی وضع ايلين كمسه نك اوزرينه جمع اولور زيرا او باش اولمشدر و بونلر
اكا دم مشابه سنده تابع اولمشدر دم قويرق غزه ديب معناسنه دردم غزه قويرق دبی
ديمك اولور بونده تابع معناسی ويريلور يعنی هر شول كمسه كه جهانده بر بدعت
سنت وضع ايلدی وخلق كورلكلرندن فرق ايليوب انك سنت سيئه سنه تابع اولديلر
اكا تابع اولان خلقك جميعسنك كناهی انك اوزرينه جمع اولور زيرا كه او متبوع
ورئيس وبونلر اكا تابع اولمشلردر پس بونلرك كناهی دخی اكا يازيلور تا كم بو حديث
شريف بو معنايه دلالت قيلور قال عليه السلام من سن سنة حسنة فله اجرها
واجر من عمل بها ومن سن سنة سيئة فعليه وزرها ووزر من عمل بها ❁ مثنوی ❁
ليك آدم چارق وان پوستين ❊ پيش می آورد كه هستم من زطين ❊ چون اياز آن چارقش
مودود بود ❊ لاجرم او عاقبت محمود بود) ليكن آدم عليه السلام اول چارق وپوستينی

اوكنه كتوردی يعنی بن طيندنم اياز كبی كه انك اول چارقی مودودی ايدی لاجرم اول آدم
عليه السلام عاقبت محمود اولدی يعنی اكرچه شيطان سركش اولدی وتكبرلك
قيلدی ومتكبرلرك ومغرورلرك رئيس وپيشواسی اولدی ولكن آدم عليه السلام
حضرتلری اول چارق وپوستينی كه مراداندن مادهٔ جسمانيه سی ومرتبهٔ اوليه سيدر
ايلر وكتوردی بويله ديو كه بن آب وكلدن مخلوق اولدم وطين مرتبه سندن
ظهوره كلدم بو قدر فضل وكرم والطاف ونعم الهی جمله سی سنك عطا واحسانكدر
وكرنه بن برخاك ناچيزم ديدی اياز كبی انك اول چارق مشابه سنده اولان مادهٔ
اصليه سی كنديسنك وردلسانی اولدی ونيجه كون انی ياد قيلدی لاجرم اول آدم عليه
السلام عاقبتده محمود وممدوح اولدی وحق تعالی حضرتلرينك قربنه واطفنه
وصول بولدی وسلطان عالم اولوب خليفهٔ الهی اولدی ❁ مثنوی ❁ هست
مطلق كارساز نيستيست ❊ كاركاه هست كن جز نيست چيست) هست مطلق
بوقلغی دوزيجيدر هست كننك كاركاهی يوقلقدن غيری ندر هست كن وصف
تركيبيدر وار ايديجی معناسنه هست مطلق وجود مطلق معناسنه در كارساز دخی
وصف تركيبيدر كاردوزيجی معناسنه يعنی وجود مطلق يوقلغی كاردوزيجی
ومعدومی وار ايديجی وموجود قيليجی خالقك كاركاهی يوقلقدن غيری دكلدر
بو قدر موجودات ومخلوقاتی بيله ظهوره كتورمشدر انك كارخانه سی عدمدر
❁ مثنوی ❁ برنوشته هيچ بنو يسد كسی ❊ يا نهالی كار اندر مغرسی ❊ كاغدی
جويد كه آن بنوشته نيست ❊ تخم كارد موضعی كه كشته نيست) مثلا هيچ
بركمسه يازلمش نسنه اوزرينه يازو يازرمی يعنی يازمز يا بر مغرسده نهال اكرمی
يعنی اكمز بلكه كاتب بر كاغد استركه اول يازلمش دكلدر زارع دخی تخمی بر موضعه
اكركه اوكشته ومزروع دكلدر مغرس ديكمه ديكجك يير ديرلر يعنی الله سبحانه
وتعالی شول عليم وحكيمدر كه هر نه كيم قلم قدرتله يازمش لوح عدم اوزره يازمش
وهر نه كيم دست قدرتله دوزمش انی يوقلقدن دوزمشدر موجودی موجود
ايلمك يازلمش خط اوزره يازی يازمق كبيدر وديكمه ديكلمش يره ديكمه ديكمك
واكلمش يره تكرار تخم اكمك كبيدر بونلری خود عاقل وحكيم اولان كمسه ايلمز بلكه
كاتب بر كاغد استركه يازلمش اوله وغارس وزارع بر مغرس وبر مزرعه استركه
انده تخم اكلمش ودبكمه ديكلمش اوله پس صنع الهی دخی كند آثارنی اظهار
ايلمكه بوقلق استر ❁ مثنوی ❁ تو برادر موضع ناكشته باش ❊ كاغد اسپيد نا
بنوشته باش ❊ تا مشرف كردی از ن والقلم ❊ تا بكارد در تو تخم آن ذو الكرم) پس
سن ای برادر موضع ناكشته اول يازلمش بياض كاغد اول تا كم (ن والقلم)
دن مشرف اوله سن تا كم اول ذو الكرم سنده تخم محبتی اكه يعنی ای برادر اكرسن

علوم واسرار الهینك موضع ومحلی اولمق استرسك اكلمش خالی موضع كبی اول
وقلبك صحیفه سنی خط یازلمش بیاض كاغد كبی قیل تاكم حق سبحانه وتعالی
سنك وجودكه اسرار علوم تخمنی اكه وسنك وجودك منبت علوم واسرار الهی
اوله ولوح قلبك (ن والقلم) سرندن شرف بوله اهل تحقیق نون وقلمك تفسیرنده
چوق سوزسو یلمشلردر بورایه مناسب اولان اولدر كه قلمدن مراد قلم اعلا در
یعنی عقل اول وحقیقت محمدیه دیدكلریدر كه سینه كی نقوش سوادد ن ساده
وصافی ایله تاكم قلم اعلانك وروح اعظمك علوم واسرارندن مشرف اوله سن واول
ذوالكرم سنك وجودك مزرعه سنده تخم عشق و محبتی اكه وسندخی آنك آثارنی
ومحصولنی مشاهده قیله سن ﴿مثنوی﴾ خوداز بن پالوده ناایسده كیر * مطبخی
كه دیده نادیده كیر * زانكه ز ین پالوده مستیها بود * بوستین و چارق از یادت رود)
خودبو پالوده دن یلامش وطاتمش طوت بر مطبخ كه كورمش سن كورمش
طوت زیرابو پالوده دن مستلكلر اولور پوستین وچارق سنك یادكدن
كیدر پالوده دن مراد دنیانك عزت ولذتی ومنصب ودولتیدر و اطعمهٔ نفیسه
واغذیهٔ لذیذه سیدر یعنی ای طالب حق تعالی اولان ودولت اخرویه طلب
قیلان كیمسه خود بودنیانك نعمتدن ودولتدن طاتمش وكندیكی
اندن استلذاذ ایتمش طوت بودنیانك طعام وغداسی ومطبخنی كورمش
ایكن كورمش طوت نته كم دیمشلردر (قطعه) هر طعامی كه نخوردی
خورده كیر * هر تماشاكه نكردی كرده كیر * چون نماندملك دنیا پایدار * مغرب
ومشرق بدست آورده كیر * زیرا بودنیانك بوم نبه ده طوتمز ایسك وجان ودلدن
ترك ایتمز ایسك دولت ونعمتدن سكا مستلكلر ایرشور واول حالك سنك خاطركدن
كیدر مادهٔ اصلیه كی بیلیوب كبر وغرورده قالورسن وكندیكك بر قطره منی و براوج
طپراقدن مخلوق اولدیغكی یاد قیلیوب متكبر ومعجب اولور سن ﴿مثنوی﴾
چون درآید نزع مرك آهی كنی * ذكر دلق وچارق انگاهی كنی * تانمانی غرق موج
زشتیٔ * كه نباشد از پناهت پشتیٔ * یادناری از سفینهٔ راستین * ننكری در چارق ودر
پوستین) چونكم نزع ومرك كله بر عظیم آه ایلرسن دلق وچارقك ذكرنی اول وقت
ایلرسن تاكه زشت وقباحت موجنه غرق قالمیه سن كه سكا پناهدن وملجا وماوادن
بارقه ویاردم اولمیه صحیح وراستین سفینه دن یاد كتورمزسن چارق و پوستینكه
نظر ایتمزسن یعنی بودنیانك دولتنه مغرور اولان ومادهٔ اصلیه سنی ناسی اولوب
تكبرلك قیلان كیمسه چون حالت نزع كله وامارات موت ظاهر اوله اول حینده
عظیم آه واه ایلرسن دلق وچارق مشابه سنده اولان مادهٔ اصلیه كی اول زمانده
بیهوده یره فكر قیلورسن وذلت وحقارتكه معترف اولورسن سن زشتلك موجنه

وكراهت ومحنت بحرنه غرق اولمیه سن كه سكا ملجأ وماوادن اول حینده بر معین وظهیر
اولمیه راست اولان وایلرك ودرست اولان صفیلرك سفینه سندن كه مرادانلرك
طریقتلری ومتابعتلریدر هیچ خاطركه كتورمزسن وانلره اقتدا قیلمغی ذكر ایلرسن
ودخی چارق و پوست مشابه سنده اولان مادهٔ جسمانیه كه دخی نظر ایلرسن
﴿مثنوی﴾ چونكه دمانی بغرقاب بلا * پس ظلمنا ورد سازی بر ولا * دیو كوید بنكرید
این خام را * سر برید این مرغ بی هنكام را) اما چونكم بلا غرقابنده عاجز ومضطر
قاله سن پس اول حالده ولاو محبت اوزره ظلمنا دیدیكی ورد دوزرسن یعنی اول حینده
ولایله ومحبتله ربنا ظلمنا انفسنا مفهومنی ورد ایلرسن ونه اولایدی راستلرك
سفینهٔ طریقتلرینه داخل اولیدم وبو حالدن مقدم كندی ذلت وحقارتمی بیلوب
كبر ونخوتی ترك قیلیدم دیو سویلرسن ولا كسر اوله پیوسته معناسنه اولوب پس
ظلمنا انفسنا دیدیكی متصل ورد دوزرسن دیمك دخی جائزاولور امادیو اول وقتده
سكا طعن وسخره ایدوب بوخامه نظر ایله كوردیر بو وقتسز اوتن قوشك باشنی كسك
یعنی حالت نزعده تائب اولان وتدارك مافاته میل قیلان ابله و نادانه شیطان طعن
وتشنیع طریقیله دیر بو ناپخته اولان احمقه نظر ایلیك كه بی وقت صیت وصدا ایلر بی
وقت اوتن خروسك باشنی دفع شأمت قیلمقدن اوتری كسدكاری كبی بو نادان وشومك
دخی باشنی كسوب اولدرك وخلق بونك نحوست وشأمتندن خلاص ایدوب كولدیرك
دیر ﴿مثنوی﴾ دوراین خصلت زفرهنك ایاز * كه بدیدآیدنمازش بی نیاز *
اوخروس آسمان بوده زپیش * نعرهای اوهمه در وقت خویش) پس ایاز
منزله سنده اولان محبوب شاهی ومقرب الهینك فرهنك وهنرندن بو خصلت
دوردركه آنك نمازی بی نیاز ظهوره كله اول ایاز اولدن خروس آسمان
اولمشدر آنك نعره لری دوكلی كندی وقتنده در اكثر نسخه ده بی نیاز یرینه بی نماز
واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی كه آنك نمازی حدذاتنده نمازسز ظاهر كله دیمك
اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه محبوب شاهی ومقرب الهی اولان وایلرك
هنرندن وخویندن بو خوی و خصلت بعیددر كه آنك نمازی حدذاتنده نماز اولمیه
واول نمازی قیله وآنك نمازی نمازم نبه سنده كلمیه بلكه تحقیق آنك نمازی نماز كلور
ومقبول دركاه الهی اولور زیرا اول مقرب الهی اولان ولی مقدما ازلده خروس آسمان
معنوی اولمش ایدی وجناب عزت آنك روح شریفنه اوقات شناس اولمغی و یرمش
ویادرمش ایدی پس انك صیت و صداسی وكلام واداسی ولابه ودعاسی دوكلی
وقتیله اولور جاهلانه وغافلانه بی وقت صیت وصدا ایلمز والفاظ وكلام سویلمز
طائفه دن اولمز

درمعنی (ابن که رأینا الاشیاء کماهی ومعنی
ابن که لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا)

بو سرخ شریف بو قول لطیفك بیاننده درکه اصحاب مشاهده دن بریسی بز اشیایی کماهی کوردك و دخی حضرت علی کرم الله وجهه حضرتلرینك بو قولنك بیاننده درکه پرده کشف اولنسه وعالم غیب ظهوره کلسه یقینم بوندن بکا زیاده اولمیدی یعنی اکر عالم غیب ایله بو خلق جهانك ماییننده اولان پرده رفع اولوب حقایق اشیاء ظهوره کلسیدی وامور اخرویه عیان اولسیدی بکا آندن بر یقین زیاده اولمیدی و بیلدیکمدن زیاده بکا بر علم دخی کلمیدی بلکه الان نیجه بیلورسم انك کبی ظهوره کلمك مقرردر دیمك اولور بعض نسخه ده رأینا الاشیاء یرینه ارنی الاشیاء کماهی واقع اولمشدر امااولکی نسخه اصحدر و بو تقدیرا اوزره بو حدیث اولور و حضرت پیغمبر علیه السلامك ارنی الاشیاء کماهی بیوردیغی حدیث شریفك معناسنی بیان ایلمکده در دیمك اولور اما بوراده بر سؤال لازم کلور که رأینا الاشیاء کماهی دین و لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا) دین کمه لرك پیغمبر علیه السلام حضرتلرینك اوزرینه فضیلتی لازم کلور دینه پس جواب ندر دینورسه اول قائلك رأینا الاشیاء دیمه لری وحضرت علی رضی الله عنهك لو کشف الغطاء بیورملری حقا یقین اشیانك مشاهده سنه نسبتله اولور حضرت رسالتپناه علیه السلامك اللهم ارنی الاشیاء بیورملری تبلیغ رسالت ایلمکده حق حق وباطلی باطل کوستر وحقه تابع اولمغی وباطلدن اجتناب قیلمغی میسر ایله دیمك اولور والله اعلم (بیت) درهر که توازدیدهٔ بد می نکری ✱ از چنبرهٔ وجود خود می نکری (مصرع) پایهٔ کژ کژ افکند سایه ✱ الحاصل دینلمشدر که هرنه شیئه که سن چشم بددن نظر ایلیه سن کندی وجودك چنبره سندن نظر ایلرسن فرضی برشیٔ هرنه مرتبه جمیل وملیح اولسه چونکم سن اکا دیدهٔ بد طرفندن نظر ایلیه سن اول شیٔ سکا زشت وقبیح کورینور نته کم کافرلر انبیا علیهم السلامه منکرلر واولیای کرامه کندی قبیح اولان دیده لری طرفندن وخبیث اولان وجودلری چنبره سندن نظر ایلدیلر انلری زشت وقبیح کوردیلر وحد ذاتنده زشت وقبیح اولان شیطان سیرتلری جمیل وملیح کوروب انلرك سوزلرنی قبول قیلدیلر وآنلره محبت وانقیاد ایلدیلر پایهٔ کژ کژ افکند سایه مثلا اکری پایه سایه سنی اکری براغور پس هرشول کمسه که حد ذاتنده اکری اوله آنك کورمسی وبیلمسی دخی اکری اولور وانك آثاری واعمالی دخی اکری ظهوره کلور اماشول کمسه که طوغری اوله آنك کورمسی وبیلمسی دخی طوغری اولور واعمال وآثاری دخی راست ودرست ظهوره کلور ✱ مثنوی ✱ ای خروسان ازوی آموزید بانك ✱ بانك بهر حق کندنی بهر دانك ✱ صبح کاذب آید و نفریبدش ✱ صبح کاذب عالم

نیك و بدش) ای خروسلر بانك وصدایی آندن او کرنکز بانك وصدایی حقدن اوتری ایدر دانکدن اوتری ایلمز صبح کاذب کلور آنی الدامز صبح کاذب اکا نیك وبد عالمیدر بونده خروسلردن مراد معلم ومنبه اولان وخلقه اوقات طاعاتی تعلیم قیلان واعظلر وناصحلر اولور پس آنلره خطابا بیورررلر که ای شریعت وطریقتده واعظ احکام اولان وخلقه اوقات طاعاتی اعلام قیلان کمسه لر صیت وصدایی و کلام وادایی ایاز مثابه سنده اولان اول ندیم پادشاهی ومقرب الهی اولان ولیدن او کرنککه اول ولی صیت وصدایی و کلام وادایی لله وفی لله ایلر درهم ودینار دن اوتری ایلمز و متاع دنیوی ایچون خلقه وعظ ونصیحت سویلمز فرضی اول برمرتبه داناو بینادر که صبح کاذب آنك قتنه کلور وآنی الدامغه قادر اولمز اکر صبح کاذب ندر دیرسك بو نیك و بد عالمی اکا نسبت صبح کاذبدر نته کم صبح کاذبك دوام و بقاسی اولمیوب زائل اولدیغی کبی بو عالم فانینك دخی دوام و بقاسی اولمیوب زائل اولور ✱ مثنوی ✱ اهل دنیا عقل ناقص داشتند ✱ تا که صبح صادقش پنداشتند ✱ صبح کاذب کاروانها ازدست ✱ که بیوی روز بیرون آمدست) اهل دنیا عقل ناقص طوتدیلر تا که صبح کاذبی صبح صادق صاندیلر صبح کاذب نیجه کاروانی اورمشدر زیرا روز امیدی ایله طشره کلمشدر یعنی اهل دنیانك عقللری ناقص اولوب تمیز وتشخیصه قادر اولمدقلری اجلدن فی المثل صبح کاذب مثابه سنده ایکن آنك حقیقتنی بیلمیوب صبح صادق کبی حقیقت ظن ایلدیلر لا جرم دوام و بقاسی اولمیوب آنلردن زائل اولدیغی کبی یولن اورمش کاربان مثابه سنده سر کشته وحیران اولدیلر ومحنت وفلاکت ایچره قالدیلر زیرا صبح کاذب نیجه کاربانلرك یولنی اورمشدر شول وقتده که آنلر صبح صادق اولمق امیدی ایله مکانلرندن طشره کلمشدر کذلك بو دنیا و بو دنیانك مفتونی اولان اهل ریا دخی صبح کاذب کبی نیجه قوافلك یولنی اورمشلر و نیجه رواحلی آزدیروب بر وادیده هلاك قیلمشلردر ✱ مثنوی ✱ صبح کاذب خلق را رهبر مباد ✱ کو دهد بس کاروانها را بباد ✱ ای شده تو صبح کاذب را رهین ✱ صبح صادق را تو کاذب هم مبین) صبح کاذب خلقه رهبر اولمسون زیرا اول چوق کاربانی بادو هوایه و یررای غافل سن صبح کاذبه رهین اولمش سن صبح صادقی دخی سن کاذب کورمه یعنی اهل دنیا اولان اصحاب زرق وریا که فی المثل صبح کاذب کبیدررلر خلق عالمه مرشد ورهبر اولمسون زیرا اول مرایی ومزور طریق حقه سالك اولان چوق قافله لری هوایه و یر روهاویه منزلنه ایرکوردای صبح کاذب منزله سنده اولان دنیایه واهل ریایه مرهون ومقرون اولان کمسه سن صبح صادق کبی راست ودرست اولان کامللری کاذب کورمه وآنلری مرایی ومزور اولان ناقصلر ظن ایلمه (یاایها الذین آمنوا اجتنبوا کثیرا من الظن ان بعض

کرکدر که صلحایه سوء ظن ایتمکدن حذر ایلیه سن ❊ مثنوی ❊ کرنداری

ازنفاق و بدامان ❊ ز چه داری بر برادر ظن همان ❊ بدکمان باشد همیشه زشت کار

❊ نامهٔ خود خواند اندر حق یار) اکرسن نفاقدن و بدخوی اولمقدن امان طوتمزسك

پس برادرك اوزره نه وجهدن همان بدظن طوترسن زشتکار اولان همیشه بدکمان

اولور یار ینك حقنده کندینك نامه سنی اوقور یعنی ای غافل ونادان ونمام

کسه اکرسن نفاقدن وسوء اخلاقدن امان طوتمزسك ونفاقه واخلاق قبیحه یه

برادرینك کلمسنی استرسنکه اول سنك اهل نفاق اولمکی وخوی بده مبتلا

کلمکی نه وجهدن همان اول ظنی برادر یکه ایلرسنکه سنك اهل نفاق اولدیغکدن

وخوی بده کندیکی مبتلا قیلدیغکدن آنك دخی بداخلاق واهل نفاق اولمسی

لازم کلمز وقیاس النفس علی النفس صحیح اولمز پس لایق اولان اولدر که برآخر

برادرکی قباحتده وخباثتده کندی نفسکه قیاس ایلیوب سوء ظن ایلمیه سن زشتکار

اولان کسه لرك شانی اولدر که همیشه بدکمان اولور و کندینك صحیفهٔ وجودنده

مسطور اولان احوالی یارنك حقنده اوقور واکا اسناد قیلور ❊ مثنوی ❊ آن خسانکه

در کژ بهاماندهاند ❊ انبیارا ساحر و کژ خواندهاند ❊ وان امیران خسیس قلب ساز ❊

این کمان بردند بر حجرهٔ ایاز ❊ کو دفینه دارد و گنج اندران ❊ ز آینهٔ خود منکر اندر دیگران)

شول خسلرکه اکریلکده قالمشلردر لاجرم انبیای عظام علیهم السلام ساحر

وکج اوقومشلردر یعنی کندیلر اکری اولوب و ساحر لکلر قیلوب حیله وخدعه یی

ارتکاب ایتدکلری کبی انبیای عظامی دخی اکری بیلوب آنلردن ظهورا ایدن معجزاتی

سحره حمل ایلیوب آنلره ساحرلر دیدیلر و کاهن وشاعر دخی دیدیلر وآنلری کندیلر کبی

ظن ایلدیلرنته کم آنلره اول قلب ساز اولان امیرلر دخی ایازك حجره سی اوزره بوظن وکمانی

ایلدیلر بو یله دیو که ایاز اول حجره ده دفینه و کنج طوترای غافل ونادان ز نهار غیریلره

کندی آیینه وص آتکدن نظر ایله وغیری کندی نفسکه قیاس ایدوب آنك

کارندن مقصود بود رد بوسویله ❊ مثنوی ❊ شاه می دانست خود پاکی او ❊

بهر ایشان کرد آن جست و جو) شاه محمود خود ایازك پاکلکنی بیلوردی اول جست

وجویی شاه انلردن اوتری ایلدی ودیدی ❊ مثنوی ❊ کای امیران حجره

رابکشای در ❊ نیمشبکه باشد او زان بیخبر) که ای امیرلر اول حجره نك قپوسنی اچیکز

نصف اللیلده که ایازاندن بی خبر اوله ❊ مثنوی ❊ تا بدید آید سکالشهای او ❊

❊ بعد از آن برماست مالشهای او) تاکم اول ایازك سکالشلری یعنی افکار واندیشه لری

ظاهر کله اندنصکره انك مالشلری بزم اوزر یمزه در مالش اکرچه اوغمق معناسنه در

لیکن بونده تأدیب ایتمك وعقوبت قیلمقدن کنایت اولور ❊ مثنوی ❊ من شمار

دادم آن زر و کهر ❊ من ازان زرها نخواهم جز خبر) ای امیرلر اکر انك حجره سنده

در وکهر بولورسکز بن اول در وکوهری سزه ویردم بن اول مال وزرلردن

خبردن غیری استمزم یعنی بنم اول مال وزردن استدیکم همان خبردر یکا خبر

کلدکدنصکره خبردن غیری اکر مال وزر بولورسکز انك جمله سی سزك اولسون دیدی

❊ مثنوی ❊ این همی گفت ودل او میطپید ❊ از برای آن ایاز بی ندید) شاه اکرچه

بوسوزی اول حسودلره دیدی ولیکن آنك کوکلی طلبدی واضطراب قیلدی بوقدر

رخصت و یروب وارك آنك حجره سنی آچوب ایچنده کنی الك دیدیکنه متألم اولدی

بو یله دیو ❊ مثنوی ❊ که منم کین بر زبانم می رود ❊ این جفا گر بشنود

او چون شود) که بنم عکه بنم لسانم اوزره بوسوز جاری اولور اکر اول بو جفایی

ایشیدرسه اول نیجه اولور یعنی بوکونه سوزلردن آزرده وغمناك اولوردیدی

❊ مثنوی ❊ باز می کو بد بحق دین او ❊ که از ین افزون بود تمکین او ❊ که بقذف

زشت من طیره شود ❊ از غرض وازسر من غافل بود) شاه کیرو دیر اول ایازك

دینی حقیچونکه آنك تمکین وثباتی بو مرتبه دن زیاده در که اول بنم زشت اولان

قذف ودشنامدن طیره اوله بنم غرضمدن وسرمدن غافل اوله یعنی شاه محمود کندو یه

تسلی ویروب تکرار دیدیکه آنك دینی حقیچون اول ایازك تمکین وثباتی بو مرتبه دن

زیاده درکه بنم قبیح اولان دشنامدن درونی طیره اوله و بنم مقصودمدن وسر

درونمدن غافل اولوب بنم بو کارمی کندیسنه عداوت ظن ایلیه اوخود بو یله ظن ایتمك

احتمالی یوقدر بلکه بو کار بازکونه یی اول نیجه وجوهله تأویل وتوجیه ایلردیدی

❊ مثنوی ❊ مبتلا چون دید تأویلات رنج ❊ برد بیندکی شود او مات رنج ❊

صاحب تأویل ایاز صابرست ❊ کو بحر عاقبتها ناظرست) مثلا مبتلا اولان کسه

چونکم رنجك تأویلاتنی کوره بردوغلبه کورر رنج و بلایه اول چین مات ومغلوب

اولور پس صاحب تأویل رنج فی المثل ایاز صابردر زیرا اول ایاز عاقبتلر بحرنه

ناظردر یعنی مثلا جناب عزت وشاه حقیقت بر بنده سنی بر بلایه مبتلا قیلسه

واول مبتلا دخی کندو یه کلان بلاعین ولادن حاصل اولدیغنی بیلسه اول تأویل

وتوجیه قیلسه و دیسه که (اذا احب الله عبدا ابتلاه) حدیث شریفنك

موجبنجه حق تعالی سودیکی قولنی مبتلا ایلر کل ما فعله المحبوب فهو محبوب الحمد لله

علی کل حال بونده دخی بر حکمت ومآل واردردیسه بوکونه مبتلا همیشه غلبه

وقوت کورر رنجك و بلانك چین مغلوبی اولور رنج وبلایی بو کونه تأویل ایلین کسه

یاردن کلان بلایه صبر ایلین ایاز کبیدر زیرا اول بندهٔ صابر عواقب واواخرده

اولان دریای لطفه و بلایه صبر ایتمك مقابله سنده کلان بحر جزایه ناظردر او یله

اولیجق یاردن کلان بلایه صبر ایلیوب آندن مضطرب ومتضجر اولمز ❊ مثنوی ❊

همچو یوسف خواب این زندانیان ❊ هست تعبیرش بپیش او عیان ❊ خواب خود را

چون نداند مردخیر * کو بود واقف ز سر خواب غیر) حضرت یوسف علیه السلام
کبی بور زندانیلرك خوابی آنك تعبیری اولدی یوسفك او کنده عیاندر مرد خیر اولان
عارف کندینك رؤیاسنی نیچون بیلز که اول مرد خیر غیرك خوابنك
سرندن واقف اوله یعنی فی المثل یوسف علیه السلام زندانیلرك که مراد آنلردن
ساقی وخباز در که آنلرك واقعه لرنی بیلدی وآنك تعبیری اول حضرتك حضورنده عیان
اولدی اول کندینك حالنی نیچون بیلیه کذلك یوسف مشرب اولان عارفلر دخی
بو زندانیلرك احوالنی بیلورلر و آنلرك واقعه لری آنلرك عقلی قتنده عیان اولوب
حقیقتیله تعبیر قیلورلر بو کونه مرد خیر اولان عارفلر که غیرك واقعه سنك سرن بیله لر
کندیلرك واقعه سنك سرنی وتعبیرنی نیچون بیلمیه لر * مثنوی * کر زنم صد تیغ
او راز امتحان * کم نه کردد وصلت آن مهربان * داند او کان تیغ بر خود می
زنم * من اویم اندر حقیقت او منم) فرضی اکر امتحان یوزندن اکر ایازه یوز تیغ
اورم اول مهربانك وصلت ومحبتی اکسك اولمز زیرا ایاز بیلور که اول تیغی معنا
کندیمه اوریرم زیرا حقیقتده بن او واو دخی بن در بو بیتلر کرچه سلطان محمود
لسانندندر ولیکن مراد حضرت حق تبارك وتعالی جانبندن کندی عاشق اولان
صادقلر حقنده دینلمش اولور یعنی حضرت جناب عزت دیر اکر بن یوز امتحان
وابتلا تیغی اول عاشق اولان بنده مه اورم اول مهربانك وصلت ومحبتی ناقص اولمز
وآنك عشق وشوقنه اصلا خلل کلمز واول عاشق صادق بیلور که اول تیغ بلایی
معناده کندی نفسمه اوریرم زیرا حقیقتده کویا بن او واو بنم که عاشقله معشوق
مابیننده حقیقتده فرق یوقدر فرق وتمیز انجق بحسب الصورتدر نته کم بو معنایی
تأیید ایلمکدن اوتری بو سرخ شریفی تمهید ایدوب بیوردلر

* بیان اتحاد عاشق ومعشوق از روی حقیقت اکرچه *
* متضادند از روی آنکه نیاز ضد بی نیاز یست *
* چنانکه آینه بی صورتست وساده است وبی صورتی *
* ضد صورتست ولیکن درمیان ایشان اتحادیست *
* در حقیقت که شرح آن درازست والعاقل یکفیه الاشارة *

بو سرخ شریف حقیقت یوزندن عاشق ومعشوقك کمال اتحادی بیانندهدر اکرچه
ایکیسی ضدلردر اول وجهدنکه نیاز بی نیازك ضدیدر یعنی معشوقك صفتی وشانی
مستغنی وبی نیاز اولمقدر وعاشقك صفتی وشانی نیاز قیلمق ومفتقر اولمقدر
بو صفتین متقابلتین واسطه سیله عاشقله معشوق من حیث الظاهر بری برلرینه ضد
کورینورلر لیکن من حیث الحقیقه متحدلردر زیرا عاشق ومعشوق حب ازلینك ایکی
مظهریدر محبت ازلیه مظهر معشوقدن ناز واستغنا ایله ظهور ایلر ومظهر عاشقدن

افتقار ونیازله ظهور ایلر پس بحسب الظاهر ضدلر ومن حیث المعنی متحدلردر
مثلا انجلین که آینه بی صورت وساده ومجلادر وصورتسزلك صورتك ضدیدر
ولیکن انلرك مابیننده حقیقتده بر اتحاد واردر که اول حقیقتده اولان اتحادك
شرحی دراز در یعنی اکرچه بی صورتلك صورتك ضدیدر ولیکن اول بی صورت
اولان آینه ایله صورتك مابیننده فی الحقیقه بر عظیم اتحاد واردر اول فی الحقیقه
اولان اتحاد اجمالا بودر که آینه ده مرئی اولان صورت خارجده اولان صورت
اصلیه نك عکسیدر اکرچه بحسب الظاهر ایکی صورت اولور که بری آینه ده
اولان صورت وبری دخی صورت اصلیه در بو ایکی صورتك مابیننده معنا اتحاد
اولدیغی عاقلك معلومیدر وعاقله بر اشارت کافیدر پس اکر بر عاقل ایسك عاشقله
معشوقی دخی بوکا کوره قیاس ایله * مثنوی * جسم مجنون را ز رنج دوری
* اندر آمد ناکهان رنجوری) مجنونك جسمنه لیلانك دورلغندن ناکهان بر رنجولك
کلدی یعنی لیلانك بعد وفراقندن مجنون خسته اولدی * مثنوی * خون
بجوش آمد ز شعله اشتیاق * ناپدید آمد بر آن مجنون خناق) اشتیاق شعله سندن
قان جوشه کلدی یعنی لیلانك اشتیاقندن مجنونك قانی قینادی حتی اول مجنون
اوزره خناق ظاهر اولدی خناق بوغازده بر مرضدر که انسانك بوغازنی
بوغدیغی ایچون اکا خناق دیدیلر * مثنوی * پس طبیب آمد بدارو کردنش
* کفت چاره نیست هیچ از رك زنش) پس طبیب مجنونه علاج ایلمکه کلدی طبیب
آنی کوردکده هیچ رك زندن غیری اکا چاره یوقدر دیدی یعنی بر فصاد لازمدر که
نشترله آنی دشه وباقان آله دیدی * مثنوی * رك زدن باید برای دفع خون
* رك زنی آمد بدانجا ذوفنون) دفع خون ایچون اندن قان المق کرکدر پس
اول طبیبك اشارتیله اوله بر ذوفنون رك زن کلدی * مثنوی * بازوش
بست وکرفت آن نیش او * بانك برزد در زمان آن عشق خو) رك زن اول مجنونك
بازوسنی باغلدی واول نیشتری طوتدی فی الحال اول عشق خویلو مجنون طبیبه بانك
اوردی ودیدی * مثنوی * مزد خود بستان وترك فصد کن * کر بمیرم
کو برو جسم کهن) ای فصاد کندی اجرتکی آل وفصدی ترك ایله اکر بور بجدن
اولمدی کهنه جسم کتسون زیرا جسمك بنم قتمده اعتباری یوقدر دیدی فصاد
آنی قان المقدن خوف ایلر زعم ایدوب * مثنوی * کفت آخر از چه میترسی
ازین * چون نمی ترسی تو از شیر عرین) دیدی بو قان المقدن نه سببدن قورقرسن
چونکم سن شیر عریندن خوف ایلمزسن * مثنوی * شیر وکرك وخرس هر
کور ود ده * کرد بر کرد تو شب کرد آمده) زیرا ارسلان وقورت وایو وهر بیابان
صغری وبرتیجی جانورلر کیجه سنك اطرافکه جمع کلمش وسنی احاطه قیلمشدر

﴿ مثنوی ﴾ می نبایند شان زتو بوی بشر * زانبهی عشق ووجدان
درجکر) آنلرہ سندن بشر رایحہ سی کلمز جکرکدہ اولان عشقك وفرت و کثرتندن
یعنی سنك قلبکدہ و جکرکدہ عشقك برمرتبہ کثرت وغلبہ سی واردر کہ آنك شدت
ظهورندن سنك بشریتك فانی اولوب صحرالردہ وحوش و سباع ایلہ مقارنت
ایلیوب آنلرہ سندن بشریت رایحہ سنی استشمام ایلمزلر انکچون سندن مجتنب اولمزلر
وسکا ضرر قیلمزلر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کرك وخرس وشیرداند عشق چیست *
کم زسك باشد کہ ازعشق اوعمیست) کرك وخرس وشیر بیلور کہ عشق ندر پس
سکدن ناقص اولور اول کہ عشق ومحبتدن اعمادر یعنی چونکم حیوانانہ وکلابہ
عشقك تأثیر ایلمسی محقق اولیجق حیواندن وکلبدن اول کمسہ اضل و ناقصدر کہ
آندہ عشق ومحبت اثری اولیہ ﴿ مثنوی ﴾ کرك عشق نبودی کلب را * کی
بجستی کلب کهفی قلب را * هم زجنس اوبصورت چون سکان * کرنشد
مشهور هست اندر جهان) اکرکلبك برعشق ومحبت طمری اولمیدی اصحاب
کهفہ منسوب اولان کلب قلبی وارباب قلبی قیچن استردی یعنی استمزدی پس اصحاب
کهفك کلبنك اهل قلبی استمسی آنك طمرندہ عشق و محبت اثری اولدیغنہ دلالت
قیلور (وکلبهم باسط ذراعیہ بالوصید) آیت کریمہ سنك مفهومی اوزرہ اول کلبك
فنای غارہ ایاقلرینی بسط ایلیوب آنلرہ حارس وپاسبان اولمسی آنك عشق و محبتنہ
شهادت قیلور هم آنك جنسندن صورتندہ سکلر کبی اکر مشهور اولمدی ایسہ
جهاندہ واردر یعنی اصحاب کهفك کلبی جنسندن سك صورتندہ چوق مظهر
عشق ومحبت اولمش کلاب بوجهاندہ واردر لکن مشهور ومتعارف اولمشدر
بوجملہ دن بری دخی حضرت شیخ نجم الدین کبری قدس سرہ العزیزك نظر شریفنہ
دوش اولوب عشق ومحبتنہ مظهر اولان وسائر کلابك مخدومی ومفخمی اولان کلبدر
نتہ کم نفحات مولانا جامیدہ بویلہ مسطوردر کہ یوررز سعد الدین حموی کہ یکی
ازمریدان شیخ نجم الدین کبری بودبخاطر کذشت کہ آیادرین امت کسی باشد کہ
صحبت وی درسك اثر کند شیخ بنور ولایت بدانست برخاست وبدرخانقاہ رفت
وبایستاد تا کاسکی انجا رسید وبایستاد ودنبال می جنبانید شیخ را نظر بروی
افتاد درحال بخشش یافت ومتحیر وبیخود شد وروی ازشهر بکردانید وبکورستان
رفت وسربرزمین مالید وآوردہ اند کہ هرجا کہ می امدوی رفت قریب بہ پنجاہ
وشصت سك کرد اکرد او حلقہ کردندی وبحرمت بایستادندی عاقبت بدان نزدیکی
بمرد شیخ فرمود تا اورا دفن کردندی وبرسر قبرش عمارت ساختند ﴿ مثنوی ﴾
بونبردی تو دل اندر جنس خویش * کی بری تو بوی دل از کرك ومیش * کربودی
عشق هستی کی بدی * کی زدی نان برتو وی توشدی) چونکم حال بویلہ اولہ سن

کندی

کندی جنسکدن اولان دلہ رایحہ ایلتمك پس سن کرك ومیشدن دل رایحہ سنی
قیچن ایلتورسن اکر عشق اولمیدی هستی قیچن اولوردی نان سکا کندوبی قیچن
اورردی واول نان قیچن سن اولوردی یعنی ای غافل سن کندی جنسك اولان
انسانك درونندہ اولان کوکل سرندن وقلب ذوقندن رایحہ آلمدك وآنلرہ آشنالق
ایلیوب کوکل ندر بیلمدك چونکم حالك بو اولہ سن حیوان جنسندن قیچن کوکل
رایحہ سن آلورسن وآنلرك وجودندہ اولان عشق ومحبت سرنی نہ وجہلہ بیلورسن
انسانك وجودندن کوکل رایحہ سنی ومحبت سرنی بیلمیجك حیوانك وجودندن
بیلکہ واخذ قیلمغہ هیچ قادر اولمزسن اکر بصر بصیرتلہ نظر قیلسدك جمیع اشیابی
مظهر عشق ومحبت بولوردك وبوجہلہ بی عشق ومحبتدن ظهورہ کلمش مشاهدہ
قیلوردك اکر محبت ازلیہ اولمیدی هستی کائنات قیچن اولوردی عارف وعالم اولنلرہ
معلومدر کہ موجوداتك ظهوری حب ازلیہ نك اقتضاسیلہ در کما قال اللہ تعالی
فی الحدیث القدسی (کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف)
پس بوندن معلوم اولدیکہ وجود کائنات عشق الهی ایلہ ظهورہ کلدی وهر بری
صانعنك وحدانیتنہ وکمالنہ دلالت قیلدی وبوجہلہ دن انسانك وجودی همان
عشق ومحبتہ مظهر اولہ اوق ایچون خلق اولندی لکن هرکس کندونك استعدادنہ
مناسب برشئہ عاشقدر وعشق ومحبتی واسطہ سیلہ کندینك محبوبنی کندویہ جذب
ایلر وانکلہ متحد اولور مثلا اکرسنك نانہ محبتك اولیدی نان کندوبی سکا قیچن
ضم ایلردی واول نان سنك وجودکدہ مستحیل اولوب قیچن سنکلہ متحد اولوردی
وکندوبی سندہ فانی قیلوردی اکرسن صورتا نانہ عاشق ایسك نان هم معنا سکا
عاشقدر بو اجلدن کلوب سندہ کندیسنی فانی ایلیوب سنکلہ متحد اولور ﴿ مثنوی ﴾
نان توشد ازچہ زعشق واشتهی * ورنہ نان راکی بدی تاجان رهی * عشق نان مردہ
رامی جان کند * جانکہ فانی بود جاوبدان کند) نان سن اولدی تدن عشق واشتهادن
یوخسہ نانك جانہ قیچن یولی اولوردی عشق نان مردہ بی جان ایلر شول جانکہ فانی
اولہ انی جاودان ایلر یعنی نان حد ذاتندہ جماد ایکن سنك حیوان ناطق دیمکلہ
معروف اولان انسانسنك وجودکہ کلوب داخل اولدقدہ عین سن اولور
وبدنکدہ مستحیل اولوب جسمك آندن قوت بولور نان مردہنك جان اولمسی
نوجهلہ ندر دیرایسك اکاسنك عشقکدن واشتهاکدندر عشق واشتهادہ بوخاصیتی
کورکہ جمادی تبدیل ایدوب روحہ مقارن وجسمہ معاون ایلمکہ قادر اولور
اکر عشق اول نان مردہ بی اشتهایلسہ وطالب اولمسہ انك جانہ قیچن بریولی اولوردی
بلکہ جانہ یولی اولمیوب سائر جمادات کبی خارجدہ قالوردی کورکہ عشق واشتها
نان مردہ بی جان ایلر پس برجانکہ فانی اولہ عشق اول جانی جاودان ایلر تا کم اصلا

اولیوب ابدی اول جان حضرت حقله زنده اولور پس مناسبتله عشقك بعض خاصیتنی
بیان ایلدکلرندنصکره ینه مجنونك قصه سنه عودت ایدوب بیان بیوررلر ❁ مثنوی ❁
کفت مجنون من نمی ترسم زنیش ❁ صبر من از کوه سنکین هست بیش) مجنون چونکم
فصاددن اول کلامی اشتدی اکا جواب ویروب ایتدی بن نیشتردن خوف ایلمزم
زیرا بنم صبرم عظیم وسنکین طاغدن زیاده در ❁ مثنوی ❁ منبلم بی زخم ناساید تنم
❁ عاشقم بر زخمها برمی تنم) بن منبلم بنم جسم وتنم زخمسز دیکلنمز وبی زحمت
راحت بولمز بن عاشقم زخملر اوزره کندمی طوقورم یعنی بنکه عاشقم زخم والم اوزره
طولنور وشول منبلکه زخمسز راحت اولمزم دیدی ❁ مثنوی ❁ لیك از لیلی وجود
من پرست ❁ این صدف پر از صفات آن درست ❁ ترسم ای فصاد کر فصدم کنی ❁
نیش را ناکاه بر لیلی زنی ❁ داند آن عقلیکه اودل روشنیست ❁ در میان لیلی ومن فرق
نیست) لیکن بنم وجودم لیلیدن پردر بو صدف اول در وجوهرك صفتلرندن پردرتنه کم
مجنون الهی اولان عاشقلرك وجودلری محبوب حقیقتدن طولودر وانلرك صدف
جسملری اوصاف ربانیه دن پردر نته کم حلاج منصور قتل اولندقده انك جسمندن
هرقان قطره لریکه زمینه دوشدی الله الله نقشی اوزره دوشدی وزلیخادن برکون
قان الدیلر انك قانی زمینه دوشرکن یوسف یوسف دیدی ای فصاد بن قورقرمکه
اکر سن بکا فصد ایلیه سن نیشی ناکاه لیلی یه اوره سن زیرا اولیلی بندن غیری دکلدر
وبو سوزك حقیقتنی سن بیله مزسن بو سوزك حقیقتنی بر عقل بیلور که انك بر روشن دلی
واردر لیلی ایله بنم میانمده فرق یوقدر یعنی بو کلامك حقیقتنی بر شول روشندل اولان
عقل کامل صاحبلری بیلور که مجنون عشق حقله معشوق حقیقی مابینده فرق وجدال
یوقدر زیرا بونلرك وجودی فی الحقیقه فانیدر واوصاف الهیه ایله بونلر موصوف
اولمشلردر وبونلرده اصلا بقیهٔ وجود مجازی قالمشدر پس بونلرك کندیلرینی دوست
طوتسه لر عینیله معشوق حقیقی دوست طوترلر بو مرتبه ده بونلرك کندی وجودلرینه
محبتلری همان محبوب حقیقته محبت ایلملریدر غیری دکل نته کم بو سرخ شریفدن معلوم اولور
❁ معشوقی از عاشق پرسید که خودرا دوست تر داری یا مرا کفت من از خود
❁ مرده ام وبتو زنده شده ام از خود واز صفات خود نیست شده ام وبتو هست شده ❁
❁ ام علم خودرا فراموش کرده ام واز علم تو عالم شده ام قدرت خودرا باد داده ام ❁
❁ واز قدرت تو قادر شده ام اکر خودرا دوست دارم ترا دوست داشته باشم واکر ترا ❁
❁ دوست دارم خودرا دوست داشته باشم (شعر) هر کرا آینهٔ یقین باشد ❁ کرچه خود ❁
❁ بین خدای بین باشد ❁ اخرج بصفاتی الی خلقی من رآك رآنی ومن قصدك قصدنی ❁
وعلی هذا ❁ بر معشوق عاشقندن سؤال ایلدی بویله دیو که کندیکیمی دوستر ك
طوترسن یاخود بنیمی عاشق اکا جواب ویروب دیدی بن کندمدن اولدم وسنکله زنده

اولدم کندمدن وکندی صفاتمدن محو وفانی اولمشم وسکا متصل اولمشم کندی علمی
فراموش ایلمشم وسنك علمکدن عالم اولمشم کندی قدرتمی باده ویرمشم وسنك قدرتکدن
قدرتلو اولمشم پس اکر کندیمی دوست طوتم حقیقتده سنی دوست طوتمش اولورم
واکر سنی دوست طوتم فی الحقیقه هم کندیمی دوست طوتمش اولورم هر کیمه که یقین
آینه سی اوله اکرچه کندوبی کوریجی ایسه ده خدایی کوریجی اولور نته کم حق تبارك
وتعالی بایزید البسطامی قدس الله سره العزیز حضرتلرینك قلب شریفنه الهام الملك
طریقیله دیدی یا بایزید بنم صفاتمله موصوف اولدیغك حالده بنم مخلوقمك جانبنه چیق پس
شول کمسه که سنی کوردی بنی کوردی وشول کمسه که سکا قصد ایلر بکا قصد ایلر وبونك
کبی بیوردی بو کلامی بایزید حضرتلرینه الهام طریقیله دیمشدر دیو فتوحاتده تحقیق
اولنمشدر ولیکن هر عاشق صادقنه الله تبارك وتعالی بویله دیو مرکامله بومعامله یی
ومکالمه یی ایلر ❁ مثنوی ❁ کفت معشوقی بعاشق زامتحان ❁ در صبوحی که ای
فلان ابن الفلان) بر معشوق عاشقنه امتحان یوزندن دیدی صبوح وقتنده ای فلان
ابن الفلا ن صبوح صباح ایچیلن شرابك اسمیدر یعنی بر معشوق عاشقنه صباح وقتنده
شراب محبتی نوش ایلدکلری حینده دیدیکه ای فلان اوغلی فلان ❁ مثنوی ❁
مر مرا تو دوست داری ای عجب ❁ یا که خود را راست کو یا ذا الکرب) عجبا سن
بنیمی دوست طوترسن یاخودنا کندیکیمی دوست طوترسن طوغری سویله ای کرب
وغم صاحبی ❁ مثنوی ❁ کفت من در تو چنان فانی شدم ❁ که پرم از تو ز ساران
قدم) اول عاشق جواب ویروب ایتدی بن سنده انجلین فانی اولدمکه سندن پرو مملو یم
باشمدن ایاغمه دکین ساران جمع ساردر دیه یه دیرلر نته کم طغ دیه سنه کهسار دیرلر
بونده جمع مبالغه ایچوندر ❁ مثنوی ❁ بر من از هستیٔ من جز نام نیست ❁ در وجودم
جز تو ای خوش کام نیست) بنم اوزرمده بنم وجودمدن نامدن غیری یوقدر بنم
وجودمده ای خوش کام سندن غیری یوقدر یعنی بن کندی وجودمدن بر مرتبه
فانی اولدم وسنك عشقکله شول حدو غایتله طولدمکه بنم اسم ورسممدن غیری بنده
برائر قالمدی پس ای خوش مرادلو اولان معشوق بنم وجودمده ظهور ایلین همان
سنسن سندن غیری برشی دخی یوقدر ❁ مثنوی ❁ زان سبب فانی شدم من این چنین ❁
همچو سرکه در تو بحر انکبین) اول بو سببدن بن بیله فانی اولدم مثلا سرکه کبی سن
عسل دریاسنده یعنی مقدار قلیل سرکه فی المثل عسل دریاسنه دوشوب انده محو ونا پیدا
اولدیغی کبی بن دخی سنك بحر حلاوتك وجودنده محو وجود ایلوب جمیع اوصافمدن
محو وفانی اولدم ❁ مثنوی ❁ همچو سنکی کو شود کل لعل ناب ❁ پر شود او از صفات
آفتاب وصف آن سنکی نماند اندرو ❁ پر شود از وصف خور او پشت ورو) مثلا شول
بر طاش کبی که او بالکلیه لعل ناب اولور اول لعل ناب اولان سنك آفتابك صفاتندن

پراولور انده اول سنكلك صفتی قالمز اول لعل نابك خورشیدك وصفندن پشت وروبی
پراولور یعنی شول برسنك كه بالكلیه آفتابك پرتوندن وحرارتندن لعل صافی اولوب
صفات شمسیه‌دن پراولدیغی كبی واول سنكك وجودنده حجریت صفتی قالمیوب انك
یوزی وارقه‌سی خورشیدك وصفندن پراولدیغی كبی عاشقك وجود مجازیه‌سی دخی
بالكلیه فانی اولوب لعل صافی كبی جوهر اولور وآفتاب حقیقتك اوصاف واخلاقیله
اتصاف قیلور اصلانده بشریت صفتلری قالمزانك خورشید حقیقتك وصفلرندن
پشت وروبی پراولور ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازان كر دوست دارد خویش را * دوستی
خور بود آن ای فتی * ور كه خورر ا دوست دارد او بجان * دوستی خویش باشد بی كمان)
اندنصكره لعل اكر كندوبی دوست طوته حقیقتده اول دوستلق ای فتی خورشیده
دوستلق اولور واكر لعل ناب دل وجانله آفتابی دوست طوته اول دوستلق بنه بی كمان
كندینك دوستلغیدر یعنی عاشق كندی وجودنی معشوقك عشقنده فانی ایلدكدنصكره
اكر كندیسنی دوست طوتسه ومحبوب اتخاذ ایلسه اول حقیقتده بلا فرق ای فتا
خورشید حقیقتك دوستلغیدر واكر جان ودلی ایله خورشید حقیقتی دوست طوتسه هم
بنه بی شبهه كندوبی دوست طوتمق اولور ﴿ مثنوی ﴾ خواه خودرا دوست دارد لعل
ناب * خواه تا او دوست دارد آفتاب * اندرین دو دوستی اش فرق نیست * هردو جانب
جز ضیای شرق نیست) اسنه لعل ناب كندوبی دوست طوتسون دیله تا انی آفتاب
دوست طوتسون وبالجمله انك بو ایكی دوستلغنده فرق یوقدر زیرا ایكی جانب بیله شرق
آفتابك نور وضیاسندن غیری دكلدر حاصل كلام عاشق اكر كندوبی دوست طوتسون
واكر معشوقنی دوست طوتسون بو ایكی دوستلقده هیچ اكا فرق یوقدر زیرا اكر عاشقك
جانبی واكر معشوقك جانبی شرق حقیقتك ضیاسندن غیری دكلدر عاشق فانی كندوبی
دوست طوتمق همان حضرت حقی دوست طوتمقدر ﴿ مثنوی ﴾ تا نشد او لعل
خود را دشمنست * زانكه یك من نیست اینجا دو منست * زانكه ظلمانیست سنك وروز كور
* هست ظلمانی حقیقت ضد نور * خویشتن را دوست دارد كافرست * زانكه او مناع
شمس اكبرست * پس نشاید كه بكوید سنك انا * او همه تاریكیست ودر فنا) مادامكه
اول سنك لعل اولمدی كندیسنه دشمندر زیرا كه بر بن دكل بوراده ایكی بن واردر برسی
حجرك كندی وجودی وبرسی دخی شمسك وجودی پس اول كندویه عدو اولمق
لازمدر زیرا كه سنك ظلمانی وكوندز كوردر ظلمانی ایسه حقیقتده نورك ضدیدر پس
اكر اول كندوبی دوست طوتسه كافردر زیرا اول شمس اكبرك مناعیدر پس لایق
دكلدر سنك انادیه زیرا اول دوكلی تاریكه منسوبدر وفناده در یعنی مادامكه بركمسه
حجریت مرتبه‌سندن كچوب جوهریت مرتبه‌سنی بولدیغی كبی بشریت مرتبه‌سندن
كچوب روحانیت مرتبه‌سن بولمیه وحقانی اولان صفتلرله اتصاف قیلیه كندی

حقیقتده دشمندر ووجود حقیقیسی دخی اكا عدو ودشمندر زیرا كه بومرتبه بشریتده
بر وجود دكلدر بلكه ایكی وجود واردر اول جهتدنكه سنكدل اولان كمسه ظلمانیدر
وروز حقیقیدن كوردر ظلمانی ایسه حقیقتده نورك ضدیدر پس ظلمتده وغفلتده
اولان سنكدل اكر كندی نفسنی دوست طوتسه كافردر زیرا كه اول سنكدل وخودپرست
شمس اكبرك انوارنی كندیدن زیاده منع ایلیجیدر شمس اكبردن مراد جناب
الهیدر وآنی منع ایلمك انك احكامیله عمل قیلمغی واوصافیله متصف اولمغی
كندی نفسندن منع ایلمكدن كنایه‌در پس بركمسه كندی نفسندن احكام حق
منع ایلیوب انكله محكوم اولمسه واخلاق الهیه ایله تخلق قیلمسه كافر اولور
نعوذبالله پس سنكدل اولان ونفسانیت مرتبه‌سنده قلان كمسه لایق دكلدر كه انادیه
زیرا اول هنوز دخی ظلمانیدر وضد وفناده‌در پس اكا انی دیمك وكندی نفسنی سومك
حرامدر ﴿ مثنوی ﴾ كفت فرعونی انا الحق كشت پست * كفت منصوری انا الحق
و برست * ان انارا لعنة الله در عقب * وین انارا رحمة الله ای محب * زانكه او سنك سیه
بداین عقیق * آن عدوی نور بود واین عشیق) مثلا برفرعون انا الحق دیدی پست
اولدی برمنصور انا الحق دیدی وقورتلدی فرعونی ومنصوریده اولان یار وحدت
ایچوندر فرعونلردن برفرعون وبرمنصور مرتبه‌سنده اولان كمسه‌لردن برمنصور
دیمك معناسنی افاده قیلور اول فرعونك اناسنك عقبنده لعنة الله واردر وبومنصورك
انادیمسنك عقبنده ای محب اللهك رحمتی واردر زیرا كه اوسنك سیاه ایدی یعنی فرعون
نفسانیتی سببیله ضیانك دشمنی وبو نور تجلینك عاشقی ایدی یعنی اول فرعون نفسانیتی
جهتندن (انا ربكم الاعلی) دیدی پست وملعون اولدی اما حسین منصور حضرتلری
كندوبی فانی كوروب حضرت حقله باقی وقائم اولدیغی جهتدن انا دیدی قهر الهیدن
روحی خلاص اولدی رحمة الله علیه دیمك لایق كلدی واول فرعونك نفسانیتله
اولان اناسنك عقبنده حالا لعنة الله علیه واردر بومنصورك انا الحق
دیمسنك عقبنده رحمة الله علیه دیمك واردر زیرا بونك انا الحق دیمسی لسان
حقیقتندر كندینك نفسانیتی طرفندن دكلدر واول سیدن بو عاشقه رحمة الله
علیه دیمك لایق اولدی اما فرعون سنك سیاه مرتبه‌سنده حجر قاسی كبی ایدی
پرتو خورشید حقیقتدن دور وعدوی نور ایدی آنك اناسی مردود اولدی اما بو لعل
وعقیق كبی خورشید حقیقتك پرتوندن رنك پذیر اولمش وكندیسنی تبدیل قلمشدی
پس بونك اناسی مقبول اولدی وعند اهل الحق مستحب كلدی ﴿ مثنوی ﴾
آن انا هو بود در سرای فضول * ز اتحاد نور نه از رأی حلول * جهد كن تا سنكیت
كمتر شود * تا بلعلی سنك تواند رشود) اول انا سرده هوا ایدی ای فضول بو معنی دخی
جائزدر كه دینه سر ومعناده اول هوا اناسی ایدی ای فضول بو تقدیرجه انا هو یه مضاف
اولور نورك اتحادندن حلول رأیندن دكل یعنی اول لسان منصوردن انا الحق

دین آنك سرندن اولان هویت الهیه‌نك اناد یمسی ایدی ای فضول بو ایسه آنك
باطندن اولان نورك حضرت حقك نور یله متحد وعین واحد اولمسندندر یوخسه
حضرت حقك آنك وجودنه حلول قیلمسندن دكلدر پس بو كونه اناد یمكده حلول
واتحاد شائبه‌سی یوقدر بلكه بو عین توحیددر پس جهد ایله ای طالب تا سنك
حجریتك كمتر اوله تا لعل اولمغله سنك كبی قاسی اولان قلبك انور اوله یعنی بو سری
بیلكه و بو ذوقدن حظ المغه سعی ومجاهده ایلمك لازمدر شول مرتبه كه
تا كم سنك حجریتك و بشریتك فانی اوله و لعل كبی آفتاب حقیقیدن پرتو الوب
وجودك منور اوله ﴿ مثنوی ﴾ صبر كن اندر جهاد و در عنا * دمبدم می
بین بقا اندر فنا * وصف سنكی هر زمان كم می شود * وصف لعلی در تو محكم
میشود * وصف هستی میرواز پیكرت * وصف مستی میفزاید در سرت) جهاد
وعنایه صبر ایله دمبدم بقایی فناده كور زیرا جهاد و ریاضتله سنكلك وصفی
هر زمان ناقص اولور سنك لعللكك وصفی سنده محكم اولور سنك پیكر كدن واراق
وصفی كیدر سنك سر كده مستلك وصفی زیاده اولور یعنی ای سر توحید الهیدن
بی خبر اولان ومرأت وجود انسانیده اولان تجلیات ربانیه دن غافل قلان
اكر اسرار وحدتدن وعلم حقیقتدن خبردار اولمق استرسك نفسله مجاهده ایلكه
وراه طاعتده و محبتده بلا وعنا چكمكه صبر ایله وهمیشه بقایی كندی مجازی
اولان وجودكی فنا قیلمقده واوصاف نفسانیه كی محو وازاله ایلمكده كور هر زمانكه
سندن حجریت و بشریت صفتلری ناقص اوله جوهریت وصفی وحقانیت
نعتی سنده محكم وزائد اولور سنك شكل و پیكر كدن كه وجود مجازی وصفلری
كیده آنك بدلی سنك سر یكه و قلبكه شراب شهود وحدتك مستلكی زیاده اولور
وباده حقیقتك سرخوشلكی سنی بیخود قیلور ﴿ مثنوی ﴾ سمع شو یكبارگی
تو كوشوار * تاز حلقهٔ لعل یابی كوشوار) سن بالكلیه كوش كبی سمع اول تا لعل
حلقه‌سندن كوشوار بوله‌سن یعنی ای طالب اسرار هویت اكر علم حقیقتدن خبردار
اولمق استرسك ارباب وحدت اولان كاملك كلام هدایت انجامنی جان ودل ایله استماع
ایلكه كوش كبی سمع اول تا كم لعل كبی ذی قیمت اولان علم لدنیدن جانك قولغكه كوشوار
بوله‌سن ومعرفت جوهرندن سمع قلبكه كوپه قیله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ همچو چه كن
خاك می كن كر كسی * زین تن خاكی كه در آبی رسی * كر رسد جذبهٔ خدا آب معین
* چاه ناكنده بجوشد از زمین) قویی قاز یحی كبی طپراق قاز اكر كمسه ایسك
بو تن خاكیدن كه بر لطیف آبه ایریشه سن اكرسكا جذبهٔ خدا ایریشه ماء معین قویی
قازلمش ایكن زمین وجود كدن قاینار یعنی ای طالب سر وحدت وای عطشان
آب معرفت قویی قاز یحی كبی بو تن خاكیدن طپراغی قاز یعنی اكر كس مرتبه‌سنده

ایسك بو بدن ترابیدن كثافت وترابیت صفتلرنی ریاضت كولنكیله قازوب ازاله ایله
حتی آب معنایه ایریشه‌سن وماء الحیوة حقیقیدن نوش ایلیه‌سن الحاصل مادامكه
جذبهٔ خدا اولمیه طالب آب معنی بدن ترابیه‌دن ریاضت ومجاهده ایله كثافت صفتلرنی
ازاله قیلمغه ونیجه مدت سعی و كوشش ایلمكه محتاج اولور اما اكر خدای تعالینك
طالبه جذبه‌سی ایریشور سه ماء معین وآب یقین طالبك زمین وجودندن قویی
قازلمش ایكن ور یاضت وزحمت ارتكاب اولنمش ایكن هم آب معنی جوشه كلور
وآنك ارض وجودندن ینابیع حكم الهی جاری اولور ﴿ مثنوی ﴾ كار می
كن تو بكوش آن مباش * اندك اندك خاك چه را می تراش * هر كه رنجی دید كنجی
شد بدید * هر كه جدی كرد در جدی رسید) كار ایله سن آنك كوشیله اولمه ازچق
ازچق قویینك طپراغنی یون هر كیمكه بر رنج كوردی اكا بر عظیم كنج بدید اولدی
هر كیمكه بر جد ایلدی بر عظیم بخت ودولته ایرشدی اولكی جد كسر جیمله سعی
معناسنه در ثانیجی جد فتح جیمله بخت وسعادت معناسنه در یعنی ای طالب سن همیشه
كار وعمل ایله اول جذبهٔ خدا كلوب بی زحمت اول واسطه ایله سنك زمین وجودكدن
آب معنانك جوشه كلسی كلامنی اصغا واستماع ایلمكه مقید اولمه واكا قولاق
طوتمه بلكه تدریج وتأنی ایله چاه بدنك خاكنی دفع وازاله ایله وطالب آب معنی اولمقده سعی
و كوششدن بردم خالی اولمه زیرا هر كیم بو بولده بر رنج كورسه عاقبت بر كنجه ایرر
وهر كم بر جد وجهد ایلدیسه عاقبت اكا بر بخت وسعادت ایریشور كما قیل (بیت)
بقدر الكد تكتسب المعالی * ومن طلب العلی سهر اللیالی ﴿ مثنوی ﴾ كفت
پیغمبر ركوعست وسجود * بر در حق كوفتن حلقهٔ وجود * حلقهٔ آن در هر انكو میزند *
بهر او دولت سری بیرون كند) حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم ركوع وسجوددر
حق قپوسنده وجود حلقه‌سنی اورمق دیدی هر اول كسه كه اول قپونك حلقه‌سنی
اورر آندن اوتری بر اولو دولت باشنی طشره ایلر یعنی (ادیموا قرع باب الملكوت بالركوع
والسجود) حدیثنك مفهومی اوزره حق قپوسنده حلقهٔ وجودی دق ایلمك
وباب شهودی قرع قیلق ركوع وسجودله میسر اولور هر شول كیمسه كه اول باب
الهینك حلقه‌سنی راكع وساجد اولمغله اوره وعبادت وطاعته مواظبت قیلوب
در خدمتده طوره من قرع الباب ولج ولج حدیث شریفك موجبنجه البته اول قپو
اكا مفتوح اولوب بر دولت انكچون اول قپودن باشنی طشره چقارر واول كمسه
اول قپودن كندی مقصودنه واصل اولور

﴿ آمدن آن امیران نمام باسر هنكان نیمشب بكشادن آن حجره ﴾
﴿ ایاز وچارق و پوستین دیدن آو نخته وكمان بردن كه آن مكرست ودو پوش ﴾
﴿ وخانه را حفره كردن بهر كوشه كه كمان آمد وچاه كمان آوردن ﴾
﴿ ودیوارها سوراخ سوراخ كردن وچیزی نایافتن وخجیل ونو میدشدن ﴾

بو سرخ شریف اول نمام وغماز امیرلرك نیجه سرهنكله نصف اللیلده ایازك اول
حجره‌سنی اچمه كللرینك بیاننده درآنده مال ودفینه امیدیله وایازك چارق و پوستینی
آویخته كورمسیدر واول نمام اولان امیرك ظن و كمان ایلتمسنك بیانیدر كه اول چارق
و پوستین مكردرورو پوشـدروخانه یی اول امیر حفره ایلمسیدر هر كوشه‌سنی كه
اكا اول خانه‌ده دفینه اولدیغنه كمان كلدی واول امیرك قوپی قاز یجیلر كتورمسی
واول حجره‌نك دیوارلرنی دلك دلك ایلمسیدرو برشی بوله میوب خجیل ونومیداولمسیدر
﴿ چنانكه بدكمانان وخیال اندیشان دركار انبیاواولیاء كه می كفتند كه ساحرند
وخویشتن ساخته اندوتصدرمی جو یند بعدار تفحص خجل شوند وسودندارد ﴾
انجلین كه بدكمانلر وخیال اندیش اولان كافرلر انبیای عظام واولیاء كرامك كارنده
دیدیلر كه بونلر ساحرلردرو كندیلرنی نبی ویاخود ولی دور مشلردر و بونلرك بو نبوت
دعواسندن مرادلری واولیانك انبیایه وراثت ادعاسندن مقصودلری تصدر
دیلرلرو خلقك رئیس ومقتداسی اولمق مراد ایلرلر دیوسو یلرلرو بوكافرلرومنكرلر
انبیا واولیانك حقیقت حاللرنی تفحص و تجسس ایلدكلرندنصكره كندیلرك ظن
ایلدیكی چقمیوب خجل اولورلرو فائده‌طوتمز زیرا بوقدر كستاخلقدنصكره
استغفار ایلملری وحقیقت حال ظهوره كلدكدنصكره خجالتلری آنلره نفع و یرمز

﴿ مثنوی ﴾ ان امیران بردر حجره شدند ✻ طالب كنج ورزو خمره شدند)
اول امیرلر ایازك حجره‌سی قپوسنه كندیلر كنج ورزی وخمره‌یی طلب ایدیجی اولدیلر
یعنی اول حسود اولان بكلر ایازك حجره‌سنك قپوسی جانبنه كیدوب آنك حجره‌سنده
طالب كنج ورزوخمره اولدیلر وجست وجوقیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ قفل رابرمی
كشاد نداز هوس ✻ بادوصد فرهنك ودانش چند كس) برنیجه كیسه ایكی
یوز علم وهنرایله هواوهوس جهتندن اول حجره‌نك قپوسنك كلیدنی آچدیلر
﴿ مثنوی ﴾ زانكه قفل صعب و پر پیچیده بود ✻ از میان قفلها بكزیده بود)
زیرا كه اول حجره قپوسنده اولان قفل صعب ایدی و پر پیچیده ایدی یعنی قتی مشكل
ایدی وطولاشق كلیدلك ایچندن ایاز آنی اورندلمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ نه ز بخل
سیم ومال وزروخام ✻ از برای كتم آن سراز عوام) ایازك بو قدرا هتمامی سیم ومال
وزرخامك بخلندن دكل ایدی بلكه اول سری عوامدن كتم ایلمكدن اوتری ایدی
﴿ مثنوی ﴾ كه كروهی برخیال بدتنند ✻ قوم دیكر نام سالوسم كنند) انكچون
عوام ناسدن بو سری اخفا ایلدیكه بر كروه خیال بداوزره طولانورلر برقوم دخی بنم نامی
سالوس ومرائی ایلرلر یعنی ایاز كندیسنه دیدیكه اكر بن بو حالی و بو سری نااهل
اولان عوامه كشف ایلرسم بونلردن بر كروه بكا بدكمان اولورلر وسوء ظن قیلورلر
و برقوم دخی بوكاری سالوسلكه حمل ایلیوب بنم نامی سالوس و مرائی ایلرلر پس

بونی ناسدن اخفا ایدوب باب حجره‌یه محكم قفل اوروق كركدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾
پیش باهمت بود اسرار جان ✻ ازخسان محفوظ تر از لعل كان ✻ زر به از جانست پیش
ابلهان ✻ زرنثار جان بود نزد شهان) همتلو كسه‌لر قتنده اسرار جان اولور
خسلردن لعل كاندن محفوظرك اولور اما ابلهلرك قتنده مال وزر جاندن یكدر لیكن
شاهلر قتنده مال وزردل وجانك نثاری اولور یعنی باهمت اولان اصحاب معرفتك
قتلرنده دنی وخس اولان طائفه‌دن لعل كاندن جانك سرلری دخی زیاده محفوظر كدر
انلر جواهر وزواهرنی اخفا ایتمزلر اولقدر كه جانلرینك سرلرنی نااهل اولان خسلردن
اخفا ایدرلر اما ابلهلر ونادانلر اوكنده سیم وزرجاندن یكدر وشاهان طریقت
قتلرنده التون جانه نثار وفدادر بونلر سیم وزری جان یولنده بذل ونثار ایدرو ابلهان
جانلرنی درهم ودینار یولنده بذل و نثار ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ می شتابیدند تفت
از حرص زر ✻ عقلشان می كفت نه آهسته تر) پس اول امیرلر التونك حرصندن
ایازك حجره‌سی جانبنه سرعت وعجله ایلدیلر لیكن آنلرك عقللری لسان عقلیه ایله
آنلره دیدی یوق عجله آهسته رك كیدك ﴿ مثنوی ﴾ حرص تازد بیهده
سوی سراب ✻ عقل كو یدنیك بین كان نیست اب) حرص بیهوده یره سراب
جانبنه چاپر اما عقل اكا دیر ایو كور كه اول آب دكلدر یعنی حریص و یاخود صاحب
حرص اولان كسه بر یه‌ده سرابی كورسه آنی آب ظن ایلیوب آبه كمال حرصندن
سراب جانبنه یلر وعقل صاحبی اكا دیر بو طالب اولدیغك شیئی ایو كور كه اول آب
دكلدر كذلك حریص اودركه بر محلده سیم وزر تخیل ایدوب اول محله سرعت ایلر
پس اول محله واردقده آنك تخیلی باطل اولوب ظنی فاسد اولور ﴿ مثنوی ﴾
حرص غالب بود وزر چون جان شده ✻ نعرهٔ عقل آن زمان پنهان شده ✻
كشته صدتو حرص وغوغا های او ✻ كشته پنهان حكمت وایمای او) حرص
بونلره غالب ایدی والتون جان كبی اولمش عقلك نعره‌سی اول زمان پنهان اولمش
ایدی آنك حرصی وغوغاسی یوزقات اولمش حكمت وآنك ایماسی پنهان اولمشدی
بو مصرعده او ضمیری حكمته عائد اولمق مناسبدر یعنی بونلره اول حینده حرص غالب
اولمش والتون جان كبی كلمشدی ولهذا عاقل اوانلرك صیت وصداسی اول زمانده
بونلرك التونه زیاده حرصندن پنهان اولمشدی بونلرك اول حینده حرصلری
وغوغالری یوزقات اولدیغندن خاصیت حكمت پنهان اولمش واول حكمتك ایما
واشاراتی مخفی قالمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ تاكه درچاه غرور اندر فتد ✻ آنكه
از حكمت ملامت بشنود ✻ چون زبند دام باد اوشكست ✻ نفس لوامه
برو یابید دست ✻ تابدیوار بلا نایدسرش ✻ نشنود پند دل آن كوش كرش)
تاكه غرور چاهنه دوشد اندنصكره ذو حكمتدن ملامت ایشیدر چونكم دامك بندندن

آنك باد غروری صنه نفس لوامه آنك اوزرینـه دشت بولور مادامکه او حریصك
باشی بلا دیوارنه کلیـه آنك صاغر اولان قولغی اهل دلك پنـدنی ایشتمز یعنی اول
حریص اولنلرك حرصی وغوغاسی صدتو اولمش وخاصیت حکمت وآنك اشارتی
آنلردن اختفا قیلمش آندن اوتریکه تاکم اول حریص چاه غرور ایچره دوشه اندنصکره
اهل حکمت وصاحب معرفت اولان عاقللردن ملامت ایشیده چونکم اول حریصك
دامه دوشدکدنصکره بند دامدن باد بروت وکبر وطاغوتی شکسته اوله اول حینده
مبالغـه ایله لوم وتوبیخ ایدیجی نفس آنك اوزرینـه رخصت بولور وغلبه قیلور
مادامکه حریص اولنك ودرهم ودیناره محبت قیلنك باشی بلادیوارنه طوقنمیه آنك
اصم اولان قولغی اهل دلك نصیحتنی استمـاع ایلمز ﴿مثنوی﴾ کود کانرا حرص
لوزینه وشکر * ازنصیحتها کنند دو کوش کر) مثلا لوزینـه وشکرك حرصی
وطمعی اطفالك ایکی قولغنی نصیحتـلر دن صاغر ایلر یعنی اکرچه کودکاری حلوا
وشکرك حرصی طبیبك نصیحتلرندن ایکی قولقلرینی کرواصم ایلر ولیکن ﴿مثنوی﴾
چونکه درددنبلش آغاز شد * در نصیحت هر دو کوشش بازشد) چونکم چبان
دردی اکا اغاز ایلدی والم ویرمکه باشـلدی اول وقت آنك هم ایکی قولغی نصیحتی
استمـاع ایلمکده کشاده اولدی پس اطفال دنیا دخی لذات دنیایی تنـاول ایلدکاری
حینده نصیحت ناصحانی کوش ایتمزلر اما آنك زخم وآلامی وجودلرنده ظاهر اولدقده
آنلرك قولقلری اول حینـده آچلور ونصیحتلری قبول قیلور ﴿مثنوی﴾ حجره را
باحرص وصد کونه هوس * باز کردند آن زمان ان چنـد کس) حاصل کلام انلر
ایازك حجره سنی حرصـله و یوز دراو هوسـله اول زمان اول برقاچ کسـه آچدیلر
﴿مثنوی﴾ اندرافتادند ازدر زازدحام * همچواندر دوغ کنـدیده هوام)
انلر بری برلرینـه ازدحامدن قپودن ایچرو دوشـدیلر قوقش ایرانك ایچنـه هوام
دوشدکلری کبی هوام برنوع مکسـدر ﴿مثنوی﴾ عاشـقانه درفتد با کروفر *
خوردن امکان نی وبسـته هردو پر) اول هوام دوغ کندیده انك ایچنه عاشقلر کبی
کروفرایله دوشرحال بوکه یمکه امکان یوق هرایکی قنادی باغلنمشـدر نتکیم عوام
کالهوام دخی دوغ کندیده کبی اولان دنیـا متاعنه کروفرایله عاشـقانه دوشرلر
وانی حال بوکه اکل و بلعه قادراوله مزلر بلکه دست و پالری باغلنوب اول ورطه ده
مکس ایران ایچره هلاك اولدیغی کبی هلاك اولوب قالورلر ﴿مثنوی﴾
بنکریدند از یسـار واز یمین * چارق بدریده بود وپوسـتین) چونکه ایازك
حجره سنه کیردیلر صولدن وصاغدن نظر ایلدیلر اول حجره ده برتلمش برچارق وپوستین
وارایدی ﴿مثنوی﴾ باز کفتنـد این مکان بی نوش نیست * چارق اینجـا جز
بی رو پوش نیست) کیرو بری برلرینه دیدیلر بومکان بی نوش دکل چارق و پوستین

بونده پرده وحجابدن غیری دکلدر ﴿مثنوی﴾ هین بیاور سیخهـای تیزرا *
امتحـان کن حفره وکار بزرا) اکاه اول تیز ومحکم سیخـلر کتور حفره وکاد یزی
امتحـان ایله ﴿مثنوی﴾ هرطرف کندند وجستند آزفریق * حفرها کردند
وکوهای عمیق) پس اول فریق حجره نك هرطرفنی قازدیلر وسـیم وزر طلب ایلدیلر
حفره ودلوکار وعمیق چقورلر ایلدیلر ﴿مثنوی﴾ حفرهاشان بانك می داد ازمان *
کنده های خالیم ای کنده کان) اول زمان حفره لر آنلره لسان حالله بانك اوردی
ودیدی ای قوقمشـلر بزخالی قازلمش یرلرز کندکان قاز یجیلر دیمك معناسـنه دخی
جائزدر یعنی اول قازلمش چقورلر اول حینده بونلره لسـان حالله بویله دیدیلر که ای
برقاز یجیلر و یاخود ای قوقمشلر بزدفینه دن خالی چقورلرز یوق یره بیهوده سعی
ایلماك ﴿مثنوی﴾ زان سکالش شرم هم می داشتند * کنده هارابازمی انباشتند)
اول ظن وفکردن هم شرم طوتدیلر قازلمش چقورلری کیرو دولدردیلر ﴿مثنوی﴾
بی عدد لاحول درهرسـینهٔ * مانده مرغ حرصشان بی چینهٔ) هر برسـینه ده
عددسز لاحول ولاقوة الابالله دیمك وارایدی آنلرك حرصی مرغی بی چینه قالمش
یعنی هر بری لاحول ولاقوة دیوجی اولمش وطمعـلری قوشی غداسز قالمشـدر
﴿مثنوی﴾ زان ضلالتهـای یاوه تازشان * حفرهٔ دیوار ودرغمـازشان)
آنلرك اول یاوه تاز ضلالتلرندن دیوار ودرك حفره سی انلرك غمـازی ایدی یاوه تاز
بیهوده یبر قازیجیدن کنـایه در یعنی اول حجره نك در ودیوارنك چقورلری وقازلمش
یرلری بونلرك بیهوده یره چابدقلرندن وضلالتلرندن عاقل اولان کسه لره لسان حالله
غمز ایدیجی اولوردی ﴿مثنوی﴾ ممکن اندای آن دیوارنی * با ایازامکان هیچ
انکارنی) زیرا اول دیواری صیوامق ممکن دکل ایدی ایازه انکار ایلمکه هیچ امکان
یوق ایدی زیرا دیواری چوق پرده دلك دلك ایلمشـلردی ﴿مثنوی﴾ کرخداع
بی کناهی می دهند * حایط وعرصه کواهی می دهند) اکرفرضی بربی کناهه
خداع و برهلر وافترا قیـله لر آنك حقنده حائط وعرصه کواهلق ویرلر یعنی بی کناه
اولنك براءتنـه جامداولان شیلر بیله لسان حالله شـهادت قیلورلر ﴿مثنوی﴾
بازمی کشـتند سوی شـهریار * پرزکر دوروی زرد وشرمسـار) چونکم
مال ودفینـه بولمدیلر اول غمـازلر شـهریار جانبنـه کیرو دوندیلر کرد
وغبـار دن پروزرد روی وخجل وشرمسـار اولدقلری حالده یعنی بوکونه
حالت و بوخجالتـله سلطان محمودك حضورنه واردیلر نتکیم محبوبان الهی اولان
اصفیایه بدکمان اولان وتهمت قیلان کسـه لر حضور حقه بوحالتـله و بوکونه
خجالتله وارسه لر کرکدر

باز کشتن نمامان از حجرهٔ ایاز بسوی شاه تو بره تهی و خجل همچون بدکمانان درحق انبیا علیهم السلام بوقت ظهور برائت و پاکیٔ ایشان

بو سرخ شریف ایازك حجره‌سندن نماملرك تو بره تهی وشرمسار شاه محمود جانبنه کیرو رجوع ایلملرینك بیاننده‌در انبیای عظام علیهم السلام حقنده آنلرك برائت و پاکلکلرینك ظهوری وقتنده بدکمانلرك خجالتنك ظهوری کبی که یوم قیامتده انبیا علیهم السلام واولیای کرامه بدکمان اولان کمسه‌لر آنلرکبی خجل وشرمسار اولسه‌لر کرکدر که (یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) زیرا نیجه یوزلر یوم قیامتده بیاض ونیجه یوزلر دخی سیاه اولورلر بو آیت کریمه سورهٔ آل عمرانده‌در تفسیری جلد اولده زید حکایه‌سنده مرور ایلدی وقوله (وتری الذین کذبوا علی الله وجوههم مسودة) بو آیت کریمه سورهٔ زمرده‌در معنای شریفی یا محمد و یاخود ای رؤیته صالح اولان کسه یوم قیامتده سن شول کسه‌لرکه الله اوزره کذب ایلدیلر وآنك شانه لایق اولمین صفتلری اکا اسناد ایلدیلر آنلرك وجهلرنی مسوده کوررسن علامت اهل جهنم اول اوله که قبل دخول النار آنلرك یوزلری سیاه اوله ﴿مثنوی﴾ شاه قاصد کفت هین احوال چیست * که بغلتان اززر وهمیان تهیست) پادشاه آنلری کوردی تجاهل ایدوب قاصدله آنلره دیدی اکاه اولك احوال ندرکه سزك قولتقلریکز زر وهمیاندن تهیدر ﴿مثنوی﴾ ورنهان کردید دینار وتسو * فرشادی دررخ ورخسارکو) واکرسز دینار وتسویی پنهان ایلدیکز ایسه رخ ورخساریکزده شادیلك فری فنی ومسرت رونقی نیچون یوقدر ﴿مثنوی﴾ کرچه پنهان بیخ هر بیخ آورست * برك سیماهم وجوهم اخضرست) اکرچه بیخ آور اولان درختك بیخی پنهاندر لیکن سیماهم فی وجوههم برکی اخضردر یعنی اکرچه هردرختك کوکی زمین التنده مخفیدر لیکن آنك برکنك اخضر اولمسی وجهنك سیماسیدر آنك برکندن بیخنه وسیمای وجهندن اصلنه استدلال اولنور نتکیم (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره آثار سجود ساجدلرك وجهلرنده اولان سیمادن عاقل اولنلره مشاهده قیلنور ﴿مثنوی﴾ آنچه خورد آن بیخ اززهر وزقند * نك منادی می کند شاخ بلند * بیخ اکر بی برك وازمایه تهیست * برکهای سبز براشجار چیست * برزبان بیخ کل مهری نهد * شاخ دست و پاکواهی می دهد) مثلا اول بیخ زهردن وقندن اول نسنه‌یی که ایچدی اشته شاخ بلند لسان حال الله منادیلك ایلر بیخ درخت اکر بی برك ومایه‌دن تهی وخالی اوله پس سبز وتازه یپراقلر اشجار اوزره ندر یعنی درختك کوکی اوزاقدن ومایه‌دن تهی ایسه اشجار اوزره اولان بو اوراق تازه ندر اشجار اوزره اولان اوراق تازه خود البته درختك بیخندن حاصل

اولور وآنك قوتیله ظهوره کلور واوراقك تازه وتر اولمسی اول درختك بیخنك تازه وتر اولسنه شهادت قیلور و پوسیده اولمدیغنه دلیل اولور درختك بیخنك زباننه کل برمهر قورسه شاخ دست و پا کواهلق ویرر یعنی اکر باالحق وطپراق درختك کوکنك لسانی اوزره مهر قویوب آنی سویلمزسه آنك الی واباغی کبی اولان شاخ شهادت قیلور ﴿مثنوی﴾ آن امینان جمله درعذر آمدند * همچو سایه پیش شه ساجد شدند) پس اول امینلر ایتدکلری قباحته نادم اولوب جمله‌سی عذره کلدیلر سایه کبی شاهك اوکنده ساجد اولدیلر ﴿مثنوی﴾ عذران کرمی ولاف وماومن * پیش شه رفتند باتیغ وکفن * از خجالت جمله انکشتان کزان * هریکی می کفت کای شاه جهان * کر بریزی خون حلالستت حلال * ور ببخشی هست انعام ونوال) اول بنلکك و بزلکك ولافك وکرمیتك عذرندن اوتری شاهك حضورنه تیغ وکفنله کتدیلر خجالتلرندن جمله پرمقلرنی اصریجی اولدقلری حالده هر بریسی دیدیکه ای جهانك شاهی اکر بزم قانمزی دوکرسك سکا حلالدر حلال واکر بخش ایلرسك بزه انعام ونوالدر یعنی اول امیرلر مقدما ایلدکلری کبر ومنیتك وکرمیتله قیلدقلری لاف وکزافك عذرنی دیلکدن اوتری شاه محموده دیدیلرکه ای شاه جهان اکرسن بزم قانمزی دوکرسك سکا حلالدر زیرا بز قتی بیوك جرم وعصیان ایلدك واکر بزه قانمزی وجانمزی بخش ایلرسك بزه عظیم انعام واحساندر ﴿مثنوی﴾ کرده ایم آنها که ازما می سزید * تاچه فرمایی توای شاه مجید) بزایتدك اول شیلری که بزه یاقیشردی تاکه ای شاه مجید سن بزم حقمزده نه بیوررسك وهرنه قیلورسك امر وفرمان سنکدر ﴿مثنوی﴾ کر ببخشی جرم ما ای دلفروز * شب شبیها کرده باشد روزروز) ای دلفروز اولان پادشاه اکر بزم جرممزی باغشلیه‌سن وعفو ایلیه‌سن کیجه کیجه‌لکلر ایلمش وروز روزلکلر ایلمش اولور یعنی کیجه‌نك خاصیتی ظلمتلر وتاریکلکلر اظهار ایلمکدر وروزك خاصیتی اول ظلمتلری ازاله ایلیوب آنك بدلی نورلر ویرمکدر کذلك اصحاب طبیعت اولان بنده‌لرك شانی عصیان ایلمکدر ورب کریمك شانی آنلره عفوو غفرانله نظر قیلق ومرحمت ایلمکدر ﴿مثنوی﴾ کر ببخشش یافت نومیدی کشاد * ورنه صدچون ما فدای شاه باد * کفت شه نی این نواز واین کداز * من نخواهم کرد هست آن ایاز) اکر بخشش ایله ناامیدلك کشاد بولدیسه فبها ونعمت والا یوز بزم کبی شاهه فدا اولسون اماهیچ اولان نسخه‌لرده بخشی واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی اکر جرممزی بخش ایلرسك ناامیدلك کشاده‌لك بولدی واکر بخش ایلمزسك یوز بزم کبی پادشاهه فدا اولسون دیمك اولور پادشاه بونلره دیدی یوق بو نواز وبو کدازی بن ایلمك استمزم بو ایازك لایقیدر یعنی سلطان محمود اول مجرملره دیدی اکر سزه لطف ونوازش واکر قهر وکداز شدر بن ایلمك استمزم بو ایکی کار ایازك لایقیدر اول نیجه بیلورسه اویله ایلسون

دیدی نته کم یوم آخرتده برنبی ویاخود ولینك حقنده طعن وتشنیع ایلین کمسه‌لر عذابه
مستحق اولوب اعتذار واستغفار ایلیه‌لر جناب عزت آنلری ذوی الحقوقه حواله ایلیه
ودیه که حق اول بنده‌ صالحکدر اکر اول سیزی عفو ایلرسه بن دخی عفو ایلرم واکر حقنی
طلب ایلرسه بن دخی سزه جرمکز قدر عذاب ایلرم

حواله کردن پادشاه قبول توبهٔ نمامان وحجره کشایان
وسز ادادن ایشان باباز که یعنی این جنایت بر عرض او رفته است

بو سرخ شریف پادشاهك حواله ایلمسنك بیاننده در نماملر وحجره کشا اولان
نماملرك توبه‌سنك قبولنی وآنلره لایق اولنی ویرمکی ایازه که یعنی بو جنایت آنك عرضنه
واقع اولمشدر پس اول کندی حقنده نمام اولنلرك وجنایت قیلنلرك استرسه توبه‌سنی
قبول ایلیه واسترسه حقنی طلب ایلیوب جرملری قدر عذاب وعقابه کرفتار اوله‌لر
مثنوی این جنایت بر تن وعرض ویست زخم بر کهای ان نیکو پیست)
بو جنایت وقباحت ایازك تن وعرضی اوزره‌در زخم اول نیکو پیك طمرلری اوزره در
یعنی بو جرم وجنایت اول لطیف خوی اولان ایازك عرضی اوزره وتنی اوزره واقع
اولمشدر وبو زخم وزحمت اول خوش روشلونك طمرلری اوزره واقع اولیجق اول
کندی حقنی استرسه السون واسترسه باغشلسون مثنوی کرچه نفس واحدم
از روی جان ظاهر ادورم ازین سود وزیان) اکرچه حقیقتده جان یوزندن انکله
نفس واحدم لکن ظاهر ابو سود وزیاندن دورو مهجورم یعنی اکرچه بو بیتلر سلطان
محمود لساننده‌در لیکن مراد مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان نبی وولینك حضرت حقه
کمال قربنی وجناب عزتك من حیث الحقیقه آنلرله اتحادنی بیان ایلمکدر کان حضرت
حق انبیا علیهم السلام واولیای کرامك حقنده طعن قیلنلره ونمام اولنلره دیرا اکرچه
اول مقرب اولان قوللرله جان یوزندن نفس واحدم که آنك جانی بنم نودم وامر مدر
وبحسب الظاهر اکر اکا کلان سود وزیاندن دورم وبری‌ام ولیکن بحسب المعنی اکا کلان
کویا بکا کلمشدر دیر وبو مرتبه‌یه مشایخ قرب فرایض دیرلر عبدر بیسنه بر مرتبه‌ تقرب
ایلرکه اول عبده ناسدن هرنه کلسه کویا که رب عزته کلمش کبی اولور وبو خصوصده
احادیث شریفه چوق واقع اولمشدر جمله‌دن بری (من اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربه
ودخی (مرضت فلم تعدنی) حدیثلری کبی حدیثلردر وبو محله مناسب اولان تحقیقات
نیجه موضعده مرار مرور ایلمشدر مثنوی تهمتی بر بنده‌ شه را عار نیست
جرم من بد حلم واستظهار نیست متهم را شاه چون قارون کند بی کنه را تو نظر کن چون
کند) بنده‌یه بر تهمت اسناد ایلك پادشاهه عار دکلدر مزید حلمدن واستظهاردن
غیری دکلدر شاه چونکه متهم بنده‌سنی قارون ایلیه سن نظر ایله بی کناهی نیجه
ایلر پادشاهك بر بنده‌سی اوزره تهمت قونمق پادشاهه عارد کلدر وپادشاهك اول
تهمت ایلین بنده سنه عذاب ایلمدیکی دخی مزید حلمندن وآنی حفظ ایلمسندن غیری

دکلدر استظهار حفظ ایلمکه دیرلر اکر اول پادشاهك مزید حلمی اولمسه واول تهمت
ایدیجی بنده‌یی حفظ وحمایت قیلماسه اکا عذاب ایلردی اکا عذاب وعقاب ایلمدیکی
مجرد مزید حلمندن وآنی حمایتندندر متهم اولان قولنی پادشاه قارون کبی دولتلو ایلیه
سن نظر ایله کناهی اولمین بنده سنی اول پادشاه کریم نیجه ایلر وآنی نه مرتبه‌لره واصل
قیلر مثنوی شاه را غافل مدان از کار کس مانع اظهاران حلمست وبس)
شاهی کمسه‌نك کار وعملندن غافل بیلمه اول کارك اظهارنك مانعی حلمدر انجق یعنی
شاه حقیقتی هیچ برکمسه‌نك کارندن غافل بیلمه نته کم حق تعالی (ولا تحسبن الله غافلا
عما یعمل الظالمون) دیدی وبر آیت اخری ده (وما الله بغافل عما تعملون) بیوردی
پس اول پادشاه حقیقت هیچ براحدك کار وعملندن غافل دکلدر اکر سن دیرسنکه ظالملرك
وفاسقلرك بعض اعمال قبیحه سنك جزاسی نیچون ظاهر اولمز وآنك اظهارنه مانع ندر
جواب آنك اظهارنه مانع انجق حلم الهیدر غیری دکلدر که حق تعالی حلیم وصبوردر
بنده‌لرینك جرایمنی درحال افشا واظهار ایلمز مثنوی من هنا یشفع به پیش علم
او لا ابالی وار الا حلم او) کیمدر که بو محلده شفاعت ایلیه آنك علمی اوکنده بی باك
وقایرمقسز الا آنك حلمیکه اولا ابالی وار شفاعت ایدر بو خصه غیری کمسه لایق دکلدر
نته کم بیوردی (من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه) یعنی کیمدر اول کمسه که شفاعت ایلیه
الله قتنده الامکر آنك اذنیله مثنوی آن کنه اول زحلمش می جهد ورنه هیبت
آن مجالس کی دهد) اول کناه اول بنده‌دن آنك حلمی سبیندن ظاهر اولور اول کناهه میل
قیلسی واول کناهی ایشلمکه جرأت وجسارت ایلمسی اولا حق تعالی حضرتلرینك کمال حلم
ورأفتندن ظاهر اولور واکر حق تعالی حضرتلرینك حلم ورأفتی اولمیدی جناب عزتك
هیبت وعظمتی بنده‌یه اول مجالی قیچن ویردیکه اول بنده هیبت الهیه‌نك ظهوری
وقتنده کناه ایشلمکه جرأت وجسارت قیله مثنوی خونبهای جرم نفس قاتله
هست بر حلمش دیت بر عاقله) نفس قاتله جرمنك خونبهاسی اول پادشاهك حلمی
اوزره‌در نته کم دیت عاقله اوزره‌در عاقله قاتل اولان کمسه‌نك باباسی طرفندن اولان
اقرباسنه دیرلر که خطا ایله قتیل اولان کمسه‌نك دیتنی آنلر ادا ایلر بو صورت قاتل عسکر
سلطان واهل دیوان اولمدیغی تقدیر اوزره‌در اکر قاتل جیشدن اولورسه عاقله‌سی
عند الحنفیه اهل دیوان اولور خطا ایله اولان قتیلك دیتی بونلر اوزره تقسیم اولنور
وآنك اداسی بونلره لازم کلور وعند الشافعی عاقله قاتلك عشیره وقبیله سیدر دیت
شافعی قتنده بونلره دوشر وبو مسئله‌نك تحقیق وتفصیلی اوچنجی جلدده کواهی
دادن دست وپا سر خنده کر خطا کشتم دیت بر عاقله بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر
آنده طلب اولنه وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور که الله تبارك وتعالینك حلم ورحمتی
مجرم وعاصی اولان نفسلرك قوم قبیله وعاقله‌سی کبیدر قیچن بر نفس قاتله وعاصیه دن

برجرم وجنايت صادر اولسه آنك ديتى حق تعالىنك حلم ورحمتك اوزرينه اولور وعاقله اولنلر نفس قاتله نك ديتنى ادا ايدوب خصملرنى ارضا ايلدكارى كبى حق تبارك وتعالينك حلم ورحمتى دخى نفس عاصيه نك جرمنك ديتنى ويرر ﴿ مثنوى ﴾ مست وبيخود نفس مازان حلم بود ٭ ديو در مستى كلاه ازوى ربود) بزم نفسمز اول حلم وكرمدن مست وبيخود اولدى ديو مستلك وقتنده اول بزم نفسمزدن كلاهى قاپدى يعنى حق تبارك وتعالينك حلمى كويا بر شراب مسكر كبيدر وبزم نفسمز اول حلم الهى شرابندن مست اولديغى وقتده شيطانك عيب وفسادى ظهوره كلور ﴿ مثنوى ﴾ كرنه ساقى حلم بودى باده ريز ٭ ديو با آدم نكردى ستيز ٭ كاه علم آدم ملائك را كه بود ٭ اوستاد علم ونقاد نقود) اكر حلم ساقيسى باده ريز اولميدى شيطان آدم ايله نيجه عناد وخصومت ايلردى ملائكه يه علم وقتى آدم كيم ايدى علمك استادى ونقودك نقادى ايدى مصرع اولده علم تعليم معناسنه دركه بو دسؤالدر مصرع ثانى اكا جوابدر تقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه اكر حق تعالينك حلم ساقيسى حضرت آدم عليه السلام اوزره شراب حلمى دوكيجى اولميدى وحضرت آدم حلم حقله مست اولوب اكا الدنميدى شيطان آدمله نيجه خصومت قيلوردى ونه وجهله آدمى الدامغه قادر اولوردى زيرا بيلورمبسن حضرت آدم عليه السلام ملائكه يه تعليم علوم ايلديكى وقتده نه كسه ايدى علومك استادى ونقودك نقادى خليفهٔ الهى بر منبع اسرار ومعدن انوار ايدى جميع ملائكه آنك علمنده حيران واسرارنده واله وسركردان قالديلر واكا سجده قيلديلر پس شيطان نه خسدر كه انى بوقدر علم وفضلى وار ايكن اضلال ايلمكه قادر اوله ﴿ مثنوى ﴾ چونكه در جنت شراب حلم خورد ٭ شد زلك بازى شيطان روى زرد ٭ آن بلا درهاى تعليم ودود ٭ زيرك ودانا وچستش كرده بود) اما چونكم جنتده شراب حلمى نوش ايلدى پس شيطانك بر بازيسندن روبى زرد اولدى اول ودود اولان اللهك تعليمنك بلادرلرى آدم عليه السلامى زيرك ودانا وچابك ايلمش ايدى بلادر عقلى زياده ايديجى بر دارونك اسميدر يعنى چونكم حضرت آدم عليه السلام جنت ايچره حلم الهى شرابنى ايچدى ومست اولوب خوف وخشيت مرتبه سندن كچدى پس شيطانك بر لعبندن خجل وشرمسار اولدى اول مودود ومحبوب اولان خدانك عقللرى زياده ايديجى تعليمنك معجونلرى آدم عليه السلامى زيرك ودراك وچست وچالاك ايلمش ايدى ﴿ مثنوى ﴾ بازآن افيون حلم سخت او ٭ دزد را آورد سوى رخت او) كيرو اول اللهك محكم اولان حلمنك افيونى اول آدمك رختى جانبنه دزدى كتوردى يعنى كيرو الله تعالينك زياده حلم وكرمنك افيونى حضرت آدمك متاع واسبابى جانبنه شيطانى كوردى وحضرت آدم دخى حلم حقه مغرور اولوب شيطانك وسوسه سنى قبول ايلدى اكر حلم حق آنى مست ايلميدى شيطانك وسوسه سنى قبول قيلمزدى واول ذلت آندن

صادر اولمزدى ﴿ مثنوى ﴾ عقل آيد سوى حلمش مستجير ٭ ساقيم تو بوده دستم بكير) عقل اللهك حلمى جانبنه مستجير اولديغى حالده كلور وبويله دير كه بنم ساقيم سن اولمشسن بنم الى طوت يعنى قچن بر عقلدن ذلت وخطا صادر اولسه اول پادشاه كريمك حلمنه عقل امان طالبى اولديغى حالده التجا ايلر بنم ساقيم سن اولدك وبنى بويله مست ومغرور قيلدك پس بنم الى بنه لطف ايدوب سن طوت دير وحلم وكرمى شفيع ايلر

﴿ فرمودن شاه ايازرا كه اختيار كن ازعفو ومكافات كه ازعدل ولطف هرچه ﴾
﴿ كنى اينجا صوابست ودرهريكى مصلحتهاست كه در عدل هزار لطفست درج ﴾

بو سرخ شريف پادشاهك ايازه بيورمسيدر بويله ديو كه عفو ومكافاتدن مقصودك قنقيسى ايسه آنى اختيار ايله زيرا عدل ولطفدن هرنه ايلر ايسك بوراده صواب ومقبولدر وبو كارك هر برنده نيجه مصلحتلر واردر زيرا عدلده هزار لطف مندرجدر كه (ولكم فى القصاص حيوة) نته كم بو آيت كريمه بو معنايه شهادت ايلر كه حق تعالى ديدى سزكچون اى بنى آدم قصاصده حيات عظيمه واردر وبو آيت كريمه نك تفسيرى وتحقيق جلد اولك اواخرنه قريب كفتن پيغمبر عليه السلام بكوش ركابدار على سرخنده (كرنفرمودى قصاصى برجنات) بيتنك شرحنده مرور ايلدى آنده طلب اولنه ٭ آنكس كه كراهت ميدارد قصاص را درين يك حيات قاتل را نظر ميكند ودر صد هزار حياتكه معصوم ومحقون خواهد شدن در حصن بيم سياست نمى نكرد ٭ اول كسه كه قصاصى كراهت وقبيح طوتار اول كسه قاتلك بو برحياتنه نظر ايلر واول كسه سياستك خوفى حصارنده نيجه يوزبيك حياتك معصوم ومحقون اولمسنه نظر ايلمز محقون سفك دمادن ممنوع ومحفوظ اولمغه ديرلر نته كم حقنت دمه ديرلر اى منعت ان يسفك معناسنى ويررلر يعنى اكرچه بركسه برقاتله قصاص اولنسه آنك حياتنك زوالنه نظر ايليوب قصاصى كريه وقبيح كورر وليكن اول سياستك خوفى قلعه سنده نيجه يوزبيك كسه نك حياتنك محفوظ اولمسنى وآنلرك قاتلرى دوكلكدن امان بولمسنى كورمز ولهذا (اكثروا القتل فان القتل يقتل القتل) ديمشلر والقتل انفى للقتل ديو عقلا تحقيق ايلمشلردر ﴿ مثنوى ﴾ كن ميان مجرمان حكم اى اياز ٭ اى اياز پاك با صد احتراز) اى اياز مجرملرك ماييننده حكم ايله اى صد احتراز ايله موصوف اولان پاك اياز ﴿ مثنوى ﴾ كرد و صد بارت بجوشم در عمل ٭ در كف جوشت نيابم يك دغل) اكر سنى كار وعملده ايكيوز كره قينادم سنك جوشك كفنده برحيله ودغل بولمزم يعنى سنى هر كار وعملده نيجه يوز كره قيناد وب امتحان ايلسم سنك جوشنكدن حاصل اولان كپوكده برحيله ودغل شائبه سنى بوله مزم ديدى ﴿ مثنوى ﴾ زامتحان شرمنده خلقى بى شمار ٭ امتحانها از تو جمله شرمسار)

بی شمار خلایق امتحاندن شرمنده وخجلدر یعنی بوخلق عالمك اکثری امتحان
اولنسه‌لر عیبلری ظهوره کلوب امتحاندن شرمنده اولملری مقرردر ولیکن جمله
امتحانلرسندن خجل وشرمساردر امتحانهادن مراد ممتحنلر اولمق ویاخود
مضاف مقدراولوب اصحاب امتحان تقدیرنده اولق دخی جائزدر پس امتحانها
ذکری مبالغه‌دن اوتری رجل عدل قبیلندن اولمش اولور ﴿ مثنوی ﴾ بحربی
قعرست تنها علم نیست کوه‌صد کوهست این خود حلم نیست) ایاز بحربی قعر
ایچره در تنها ومجرد علم دکلدر کوه صدکوهدر بوخود حلم دکلدر یعنی مرتبهٔ
محبوبیته وارنلر ومقرب الهی اولنلرك باطنی بی قعروبی کران بحردر همان یالکز علم
دکل وکذلك سکینت وتمکینده یوزکوه قدرثابت وراسخدر همان تنها حلم دکلدر
پس ایاز لساندن دخی مقرب الهی اولنلرك مرتبه‌لرنی بیان ایلمکه شروع ایدوب
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت من دانم عطای تست این * ورنه من آن چارق وآن
پوستین * بحران پیغمبران راشرح ساخت * هرکه خودبشناخت یزدانراشناخت)
چونکم ایاز سلطان محموددن بوکلام دلپذیری استماع ایلدی اکا دیدی پادشاهم
بن بیلورم که بوسنك عطاکدر یوخسه بن فی الحقیقه اول چارق واول پوستینم یعنی
مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان مقربلره پادشاه حقیقت اکر بوکونه لطف وکرم ایلسه
وآنلره بومجرم اولان کمه‌لری اکرسز عفوایلرسکز بنده عفوایلرم واکرعقوبت مراد
ایلرسکز بنده عقوبت مرادایلرم دیو سویلسه آنلرك حضرت الهیده ادبلری بودرکه
مغرور اولمزلر وطور مرتبه‌لرندن تجاوز قیلمزلر وابتدای حاللری که بر مقدار خاك
وبرقطره نطفهٔ ناپاکدرکه پوستین وچارق مشابه‌سنده‌درکه کندیلرنی اول مرتبه‌ده
طوتمقدن وهمیشه اکا نظر ایتمکدن بری کلمزلر وکندیلرده هرنقدر دولت وعزت
وقوت وقدرت وار ایسه انی بالکلیه جناب الهینك بیلورلر وکندیلرینك کمالیله
عجز وقصورلرینه اعتراف قیلورلر بوندن اوتری حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم
بومعنایی شرح دوزدی هرکم کندوبی اکلدی حضرت یزدانی اکلدی دیدی نته‌کم
من عرف نفسه فقد عرف ربه بیوردی ربیسنی بیلمکی برکسه‌نك کندی نفسنی بیلمکه
موقوف ایلدی ونفسنی بیلمکده مشایخك چوق کلماتی واردر بورایه مناسب
اولان کلام من عرف نفسه بالعجز والذلة عرف ربه بالقدرة والعزة دیدکلریدر پس
پوستین وچارقدن مرادنه ایدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
چارقت نطفه‌است وخونت پوستین * باقی ای خواجه عطای اوست این) سنك
چارقك نطفه درسنك قانك پوستیندر پس سنك وجودکده ای خواجه باقی بوشیلر
اول خدانك عطاسیدر یعنی ایازك ابتدای حالده مالك اولدیغی برچارق وپوستین
اولوب بعده هرنیه واصل اولدیسه سلطان محمودك اولدیغی کبی بزم دخی

مادهٔ اصلیه‌مز برقطره منی وبر مقدار خاکدنیدر ماباقی صوری ومعنوی هرنقدر
شیئمز وار ایسه العبد ومایملکه کان لمولاه قولنك مصداقنجه مولامزکدر
﴿ مثنوی ﴾ بهرآن دادست تاجویی دکر * تومکوکه نیستش جزاین قدر)
الله تبارك وتعالی بوقوت وقدرتی سکا اندن اوتری ویرمشدرکه تاکم
غیرنی دخی دیلیه‌سن وبونلردن ماعدادخی نیجه قوت وقدرت طلب ایلیه‌سن سن
دیمه که بوقدردن غیری اول اللهك نعمتی وقدرتی بوقدر بلکه همان استمکه
وتضرع ونیاز ایلمکه موقوفدر ﴿ مثنوی ﴾ زان نماید چندسیب آن باغبان
* تابدانی نخل ودخل بوستان) مثلا اول باغبان اندن اوتری برقاچ الما کوسترر
تاکم باغ وبوستانك نخل ودخلنی بیله‌سن وقلیلدن کثیره استدلال قیله‌سن
﴿ مثنوی ﴾ کف کندم زان دهد خریاررا * تابداند کندن انباررا) مثال
اخر کندم فروش خریار وخریداره اول سیبدن براوج کندم ویرر تاکم مشتری انبارك
کندمنی بیله ونه نوعندن ایدیکنه استدلال قیله که الحفنة تدل علی البیدر الکبیر
دینلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ نکتهٔ زان شرح کوید اوستاد * تاشناسی علم اورا
مستزاد) مثال اخر اوستاد کامل اول سببدن برنکته‌نك شرحنی دیرتاکم علم
وکمالنی مستزاد بیله‌سن یعنی انك علم وکمالنك مبالغه ایله زیاده اولمسنه اندن استدلال
قیله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ وربکویی خود همینش بود وبس * دورت اندزد
چنان ازریش خس) واکردیه‌سن اول اوستادك علم وکمالی خود همین انجق
بودراول اوستادسنی کندی قتندن ایراق اترصقالدن خس کبی یعنی انجلین که
صقالدن خسی اترراول اوستاد دخی سنی کندی قربندن بعید اتار ﴿ مثنوی ﴾
ای ایاز اکنون بیا وداد ده * دادنادردرجهان بنیاد نه) پس سلطان محمود ایازه
خطاب ایدوب دیدی ای ایاز کل شمدی بونلره دادویرجهانده داد نادره بنیاد قو
یعنی بوعالمده عجیب وبدیع عدالت قاعده بنیاد وضع ایله ﴿ مثنوی ﴾ مجرمانت
مستحق کشتنند * وزطمع برعفووحلمت می تنند) زیرا سنك مجرملرك قتل وهلاکه
مستحقلردر وحرص وطمعدن سنك عفوك وحلمك اوزره طوانورلر ﴿ مثنوی ﴾
تاکه رحمت غالب آید یاغضب * آب کوثر غالب آید یالهب * ازپی مردم ربایی
هردوهست * شاخ حلم وخشم ازعهدالست) تاکم رحمتی غالب کلور یاخود
قهر وغضبی آب کوثری غالب کلور یاخود آتش ولهیبی یعنی سنك وجودکدن بونلره
رحمت صفتیمی ظهور ایلر یاخود قهر وغضب صفتیمی ظهور ایلر یاخود آب کوثر
کبی لطف وکرمیمی ظاهر اولور ویاخود لهب خشم وغیظیمی ظاهر اولور مردم
ربالقدن اوتری ایکیسی بیله واردر عهد الستدن حلم وخشم شاخی یعنی الست
عالمندن بر وصفین متقابلینك کلام واثاری انسانك اوزرینه ایکی شاخ کبی

متدی اولمش وبونلری کاه شاخ نهر وکاهی شاخ نهر واسطه‌سیله حکیم مطلق
کندی جانبنه ربوده قیلمش واخذ وجذب ایلمشدر * مثنوی * بهر ان لفظ

الست مستبین * نفی واثبات است درلفظی قرین * زانکه استفهام اثباتیست
این * لیک دروی لفظ لیس شد دفین) بوندن اوتری مستبین اولان الست لفظی
بر لفظدر نفی واثبات قرینیدر زیرا که الست دیمک استفهام اثباتیدر ولیکن انده
لیس لفظی مدفوندر مستبین ظاهر اولیجی دیمکدر یعنی الست زمانندن برو بو ایکی
صفات متقابله‌نك احکامی خلق اوزره کلمش وغالب اولمشدر بو معنایی ایهام
واعلام ایلمکدن اوتری ظاهر اولان الست لفظی بر لفظدر که انده نفی واثبات که
صفات متقابله‌در بری برینه قرین اولمشدر زیرا بو الست دیمک استفهام تقریریدر
زیرا بن سزك ربكز دكلمیم دیمك بن سزك ربكزم دیمك معناسنه اولور پس بو نفی عین
اثبات اقتضا قیلور ولهذا بوکا استفهام تقریری اثبات ایچوندر دینور ولیکن
بو استفهامده لفظ لیس‌دن مستفاد اولان نفی معناسی مدفون اولمشدر اکا
اشارتدر که مظهر نفی اولان غیر وسوی اکرچه من وجه ظاهر وموجوددر ولیکن
من حیث المعنی مدفون ومعدومدر ومثبت وموجود اولان همیشه موجود حقیقیدر
ولیکن لفظندن مستفاد اولان نفیك مدفون ومغلوب اولمسی دخی اول نکته‌یی
اشعار ایلرکه نفی مرتبه‌سنده اولان مخلوقه تعلق ایلین قهر وغضب صفتلری دخی
لطف ورحمت صفتلرینه نسبت مدفون ومغلوب ولطف ورحمت صفتلری المره
نیت ثابت وغالب اوله * مثنوی * ترك كن تا ماندان تقریر خام * کاسه
خاصان منه بر خوان عام) ترك ایله تا بو تقریر خام قاله خاصلرك کاسه‌سنی عوامك
سفره‌سی اوزره قومه بو خطاب رسبیل قاعده تجرید کندی وجود شریفلرینه‌در
کان بیوررلر که ای مولانا بو ذکر ایلدیکك معانی واسراری بو کونه پخته وکامل
بیان وتعبیر ایلمکی ترك ایله تاکه بو تقریر خام وناقص قاله زیرا بو کلامی کمالیله بیلمك
خاصلره مخصوصدر پس خاصلره مخصوص اولان کاسه‌یی عوام کالهوامك
خوانی اوزره قومه و بوغدای روحی جسم منزله‌سنده اولان کندلره لایق
کورمه * مثنوی * قهر ولطفی چون صبا و چون وبا * آن یکی

آهن ربا وین کهربا * می کشد حق راستانرا تا رشد * قسم باطل باطلانرا می
کشد) اول الهك قهر ولطفی صبا کبیدر ودخی وبا کبیدر اول بریسی آهن ربا
وبو کهربادر حق راستلری چکر رشده دك اما قسم باطل باطللری چکر یعنی الله
تبارك وتعالینك قهری ولطفی بو نشأده وبا کبی وصبا کبیدر اول قهر
مقناطیس کبی اهل دل اولانلری قاپیجی وبو که لطف کاه کبی بی وجود
اولان طائفه‌یی کهربا کبی قاپیجی وجمال مرتبه‌سنه جذب ایدیجیدر الحاصل

هر نقدر حق وطیب اولان شیلر وار ایسه راستلر و پاکلری رشاد جانبنه چکر وراست
و پاك اولانلر دخی انلره مائل اولوب اول طرفه منجذب اولورلر وکذلك باطل وخبیث
اولان قسم دخی باطل اولانلری کندی جانبلرینه جذب ایدرلر و باطل وخبیث اولانلر دخی
اول جانبه کیدرلر کما قال الله تعالى (الخبيثات للخبيثين والخبيثون للخبيثات والطيبات
للطيبين والطيبون للطيبات * مثنوی * معده حلوایی بود حلوا کشد *

معده صفرایی بود سرکا کشد * فرش سوزان سردی از جالس برد * فرش
افسرده حرارت را خورد) مثلا بر معده وطبیعت که حلوایی اوله اول حلوا
چکر شول معده که صفرایی اوله اول سرکه چکر فرش سوزان جالسدن
سردلکی ایلتور افسرده وبارد اولان فرش حرارتی یر یعنی مثلا بر کسنه‌نك
که معده‌سی حلوایی اولسه واصلی اولان غداره میل قیلسه حلوایی جذب ایلر
وکذلك بر معده که صفرایی اوله اول معده سرکه‌یی چکر وترش اولان غداره میل ایلر
کذلك المؤمن حلوی یحب الحلوی حدیثنك مصداقنجه مؤمن اولنلر حد ذاتنده
شیرین ولطیفدر بونلر حق تعالینك لطف وجمالنك مظهری اولان شیلری
کندیلرینه جذب ایدرلر وحق تعالینك لطف وجمالی ولطف وجمالنك مظهری
اولان شیلر دخی الجنس الى الجنس یمیل مقتضاسنجه انلره میل ایدرلر وانلر جانبنه
کیدرلر و بونك عکسی کافر وفاسق اولنلر حد ذاتلرنده تلخ وترشلردر و صفرایی طبیعت
اولنلر کبی تلخ وترش اولان شیلری کندیلرینه جذب ایدرلر وحق تعالینك قهر وجلالنك
مظهری اولان شیلر که فی المثل تلخ وترش اولان غدالر کبیدر انلره میل ایدرلر وانلر جانبنه
کیدرلر و بو ایکی ضد ومتقابل اولان صفتلردن هر قنغیسی غالب اولسه آخرینك
حکم واثرینی ازاله ایلر مثلا بر حرارتلو واصیجق یر اول محله جالس اولان کسنه‌دن برودتی
کیدروب اکا حرارت و یرر و بونك عکسی بر منجمد وبارد فرش بر جالسدن حرارت
وکرمیتی ازاله ایلر پس حق سبحانه وتعالینك لطفی وجمالی غالب اولسه انسانك
وجودندن برودت وسردلکی که آثار قهر وجلالدر ازاله ایلر وکذلك آثار قهر وجلالکه
برودت وسردلك کبیدر اکر غالب اولسه انسانك وجودندن حق تعالى لطفندن
وکرمندن حاصل اولان کرمیت وحرارتی ازاله ایلر و جمیع اهل حق فی المثل فرش سوزان
کبیدر اکر اهل ضلالت بونلرله مجالست ومقارنت ایلسه‌لر بونلر انلرك سردلکنی
وباردلکنی ازاله ایدرلر وکذلك اهل دل دخی اصحاب ضلالت وارباب غوایت اولنلرله
مقارنت ومجالست قیلسه‌لر انلر دخی اهل حق اولنلرك وجودندن حرارت وکرمیتی
زائل قیلورلر وقس على هذا سائر الاشیاء * مثنوی * دوست بینی از تو رحمت
می جهد * خصم بینی از تو سطوت می جهد) مثلا دوستی کوره سن سندن رحمت
ومرحمت صیچرار خصم کوره سن سندن سطوت وصلابت ظاهر اولور یعنی

دوست که مظهر لطف ورحتدر هرنچون که انی کورەسن سندن اکا لطف ورحمت
صفتلری ظهوره کلور کذلك اندن دخی لطف ورحمت صفتلری ظهوره کلور وخصم
که قهر و جلال مظهر یدر هر بار که آنی کورەسن سندن دخی قهر وجلاله متعلق
اولان سطوت وصلابت و بغض وعداوت صفتلری ظهوره کلور ❊ مثنوی ❊
ای ایاز این کار را زوتر کذار ❊ زانکه نوع انتقامست انتظار) پس سلطان محمود ایازه
خطاب ایدوب دیدی ای ایاز بو کاری علی الفور انفاذ وامضا ایله زیرا انتظار
برنوع انتقامدر واهذا قیل الانتظار اشد من الموت الاحمر پس انتظار دخی
نوعا عقوبت اولدیسه بو مجرملری انتظار بلاسندن خلاص ایلیوب
هر نه مستحق ایسه اِراِنی ادا ایله دیدی

❊ تعجیل فرمودن پادشاه ایاز را که زود این حکم را بفیصل برسان و منتظر ❊
❊ مدار و ایام بیننا مکو که الانتظار موت الاحمر وجواب کفتن ایاز شاه را ❊

بو سرخ شریفك پادشاهك تعجیل بیورمسیدر ایازه بویله دیو که
بو حکمی تیز فیصله ایرشدر ومنتظر طوتمه وایام بزم مابیننزده در دیمه زیرا
انتظار موت احمردر موت احمر بالغم کبی برشیدر که دریا انی کناره آتدقده اکرچه
ذی روح دکلدر ولیکن ذی روح کبی ارزه ایلر کو یا دریانك موجی کلوب ینه انی
درونه جذب ایلرد یو کنارده منتظر اولوب دترا کرموج کلوب انی جذب ایلرسه
دریا ایچره ینه قوت بولوب حرکت ایلر واکر جذب ایلمزسه کنارده قوریوب
هلاك اولور منتظر اولان کسه یی اکا تشبیه ایلمسی و بو بیتلر ایله ایازك پادشاهه جواب
ویرمسیدر ❊ مثنوی ❊ کفت ای شه جملکی فرمان تراست ❊ با وجود آفتاب
اختر فنا ست ❊ زهره که بود یا عطارد یا شهاب ❊ کو برون آید به پیش آفتاب)
ایاز سلطان محموده دیدی ای شاه جمله فرمان سنکدر آفتابك وجودیله اختر فانیدر
زهره یا عطارد یا شهاب کم اوله که آفتابك او کنده طشره کله یعنی نجوم و کواکبك
آفتابك ظهوری قتنده وجودلری مغلوب ونابدید اولدیغی کبی بنم دخی نه وجودم
واردر که سنك مهر سپهر سلطنتك او کنده و حضورنده حکمه جرأت قیلوب قبض
و بسطه قادر اولم دیدی مراد مقرب الهی اولان اصحاب دلك شانلرینی وحضور حقده
اولان ادبلرینی بیان ایلمکدر هر بار که جناب عزت جل شانه بونلره کمال لطف
وکرمندن تعظیم وتکریم ایلیه بونلر بی خود و بی وجود اولملرینی اظهار ایدرلر وفنا
ومحو سنه کیدرلر ❊ مثنوی ❊ کر زدلق و پوستین بکذشتمی ❊ کی چنین تخم ملامت
کشتمی ❊ قفل کردن بر در حجره چه بود ❊ در میان صد خیال حسود) اکر دلق
و پوستینه نظر ایلمکدن کچیدم بویله ملامت تخمنی قیچون اکردم حجره قپوسنه
قفل ایلمك نه ایدی بو قدر حسودك اوهام وخیالاتی میاننده یعنی ایاز کوهرنثار
اولوب پادشاهه دیدیکه پادشاهم اکر اول امردن بن دلق و پوستینه نظر ایلمك

مرتبه سندن ایلرو کچیدم بو نجاین طعن وملامته سبب اولان تخمی قیچون اکردم
و بو حسودلرك ذم وغیبت ایلملرینه بنم کارم باعث اولمزدی بو کونه نیجه یوز اوهام
وخیالاتك ما بینده خالی حجره نك قپوسی اوزره قفل اورمق نه ایجاب ایلردی اکرباب
حجره مقفل اولمسه و بونلر درون حجره یه نظر ایلمسه لردی بو شبهه و کماندن بری
اولورلردی ینه کم عوام ناس مقرب الهی اولانلرك حجرهٔ جسدلرنی کرد کارنده
ودهانلرنی بسته مشاهده قیلد قلرنده انلرك درونلرنده وجدانلرندن نیجه دفینه لر
وار قیاس ایدرلر حال بو که انلرك درون خانه لری جمله دن خالیدر ❊ مثنوی ❊
دست در کرده درون آب جو ❊ هر یکی زیشان کلوخ خشك جو ❊ پس کلوخ خشك
در جوکی بود ❊ ماهی با آب عاصی کی شود) مثلا بونلردن هر بریسی درون آب جویه
ال ایلمش خشت خشك استر پس جوی ایچنده قوری کرپیچ نیچون اولور بر ماهی آبه
قیچون عاصی اولور یعنی ایاز دیدیکه پادشاهم بو حسودلرك بنم آب صافی کبی اولان
وجودمدن خیانت وجنایت استملری شو کا بکزر که بونلر بر نهر جاری ایچره اللرنی
ادخال ایلیوب انك دبنده قوروکرپیچ دیلرلر پس جوی ایچره قوروکرپیچ اولمز وماهی
بحره عصیان مخالفت قیلمز کذلك بنم صافی اولان وجودمده خیانت وجنایت
بولنمز بوندن مقصود مقرب الهی اولان ولیلرك مرتبه لرنی ایا ز لسانندن بیان
ایلمکدر که فی الحقیقه جناب حقله بوولیلر دریا و ماهی کبیدر و بونلرك وجودی
آب صافی کبیدر بونلردن غدر وخیانت استمك آب ایچره قوروکرپیچ استمك کبیدر
❊ مثنوی ❊ بر من مسکین جفا دارند ظن ❊ که وفا را شرم می آید زمن ❊ کر نبودی
زحمت نامحرمی ❊ چند حرفی از وفا وا کفتمی) بن مسکین اوزره حسودلر جفا ظنی طوترلر
حال بو که وفایه بندن شرم کلور اکر بر نامحرمك زحمتی اولمیدی وفادن بر نیچه کلمه
آشکار ادیردم یعنی ایاز لساندن حضرت مولانا قدس الله سره العزیز مقرب الهی
اولان ولیلرك حسب حالنی بیان ایدوب بیورلرکه بر مقرب الهی دیرکه بو خلقك
حسودلری بن فقیرك اوزره ینه جفاکار اولمق وخیانت قیلمق ظنی طوترلر حال بو که
وفایه دخی بندن استحیا ایلمك کلور قنده قالدیکه بنده کندی سیدمه ومولامه
جفا ایلمك شائبه سی اوله اکر نااهل ونامحرمك زحمتی اولمیدی وفادارلقدن بر قاچ کلمه
سویلر دیمکه بندهٔ صادق اولان ربسنه نه مرتبه وفا ایلرایمش بو خلق بیله لردی
ولیکن چونکم نامحرملر بو میاندن خالی دکللردر پس وفادارلق سرینی بکماله افشا لایق
دکلدر ❊ مثنوی ❊ چون جهانی شبهت واشکال جوست ❊ حرف می رانیم
ما بیرون پوست) چونکم جهان خلقی بر حق کلام استماع ایلسه لرانده شبهه واشکال
دیلمجیلردر واکا اکثری تصدیق قیلمجیلردر پس لازم کلدیکه بز کلامی بو قشر
و پوست مشابه سنده اولان عالم اجسامك وراسنه سوق ایلیه وزتا کم اصحاب قال

بونی فهم ایدهلر بلکه ارباب حال ذوق ووجد ایله عالم حقیقتده بونك نتیجه وثمرنی بیله اوزلر صورت ایتهکاه معنایه واصل اولهلر ❊ مثنوی ❊ گرتو خود را بیکنی مغزی شوی ❊ داستان مغز مغزی بشنوی ❊ جوز را در پوستها آوازهاست ❊ مغز وروغن را خود آوازی کجاست ❊ دارد آوازی نه اندر خورد گوش ❊ هست آوازش نهان در گوش هوش) اگر سن کندیکی صیهسن یعنی لطیف مغز اولورسن مغز لطیفه منسوب اولان داستانی استماع ایدرسن جوزك پوستلرده آوازلری واردر اما مغز وروغنك بر آوازی خود قنده در نعم مغز وروغن بر آواز طوترولیکن قولاغه لایق دکلدر بلکه اول مغز وروغنك آوازی گوش هوشده نهاندر یعنی ای پوست وقشر مرتبهسنك وراسنده اولان وکلمات معنوی یی استماع ایتمکه طالب اولان کسه اگر سن کندی وجود مجازیهکی وهوای نفسکی شکسته قیلهسن ومغز نغز اولق مرتبهسنی بولهسن اول وقتده نغز ولطافته منسوب اولان مغزك داستانینی گوش هوشله استماع ایدرسن یعنی نفسانیت وحیوانیت مرتبهسندن کچوب روحانیت وحقانیت حاصل ایلیهسن اول حینده روحانی کلامی وحقانی اولان پیامی بی صوت وبی حرف جان قولاغیله استماع ایتمکه قادر اولورسن مثلا انسانك روحلری مادامکه بو قشر بدن ایچره محبوس اوله وجسم وصورتك حکمی ومقتضاسی اکا غالب قیله بو حینده جوزك پوستلر ایچنده ایکن صیت وصداسی اولدیغی کبی اول روحلرك دخی صیت وصداسی وحرف وصوتله کلام واداسی اولور امابدن قشرینی کسر ایلیوب وجود موهومی ومجازیسنی دخی افنا قیلوب صافی مغز وروح قالدقده قیل وقالدن قورتلوب اهل حالدن وصحاب بالدن اولور مغز وروغنك آوازی وصداسی اولدیغی کبی انلرك دخی حقیقت جانبندن آواز وصدا ایلمسی اولمز بلکه صمت وسکوتله متصف اولوب قیل وقاله میل قیلمزلر نعم اول مغز وروغن مرتبهسنه واصل اولان کامل آواز وکلام طوترولیکن بو گوش ظاهره لایق کلام طوتمزلر انلرك آواز وصداسی عقل سمعنده نهاندر وانی استماع ایتمزلر الا که عقل قولاغی اگر اهل معنانك آوازنی ورازنی استماع ایتمك استرسهك گوش هوشکدن پنبهٔ غفلتی اخراج ایله اندنصکره انلرك قالنه وحالنه عقل قولاغنی طوت تاکه معنایه واصل اولهسن وآندن حظ ونصیب الهسن ❊ مثنوی ❊ گرنه خوش آوازی مغزی بود ❊ ژغژغ آواز قشری کم شنود ❊ ژغژغ ازآن تحمل میکنی ❊ تاکه خاموشانه مغزی زنی ❊ اگر مغزه منسوب بر خوش ولطیف اوازاولمیدی قشره منسوب اولان شیلرك آوازنك ژغژغنی کیم استماع ایدردی اول قشرلك ژغژغنهاندن اوتری تحمل ایدرسن تاکه خاموشانه بر لطیف مغزاوزره اوره سن یعنی ای طالب معنی وای عاشق ذوق روحانی اگر بو اصوات وکلمات مابیننده اب ومعنایه منسوب بر آواز وراز ولمیدی قشره منسوب اولان کسهلرك آوازلرینك بیهوده طاقردیلرنی و بی معنی لاقردیلرنی

کیم استماع ایدردی طالب اولان کسهلردن انلرك اصواتنه نه گونه کسه قولاق طوتردی ای طالب معنی اولان کسه انلرك ژغژغنه و بی معنی اولان لاقردیلرینه اندن اوتری تحمل ایدرسن تاکه خاموشلر کبی اولان بر لطیف مغزه کندیکی اورهسن و بر معنایه جانکی ایرکورهسن ❊ مثنوی ❊ چندگاهی بی لب وبی گوش شو ❊ وانگهان چون لب حریف نوش شو ❊ چند گفتی نظم ونثر وراز فاش ❊ خواجه یك روز امتحان کن گنگ باش) نیجه برزمان لب ودهان وگوشسز اول اندنصکره لب کبی نوشه حریف اول نیجه زمان نظم ونثر ورازی فاش دیدك ای خواجه برگون امتحان ایله گنك اول یعنی ای طالب معنی نیجه زمان لب ودهانسز وگوش وزبانسز اول ولسانکی گفت وگویدن خالی قیل واندنصکره لب ودهان کبی نوش معنایه حریف وصاحب اول نیجه زمان ومدت نظم ونثر سویلدك ورازی فاش ایلدکك اندن حاصل اولان ذوق وصفا معلومك اولدی ای خواجه برگون صمت وسکوتی دخی تجربه ایله ابکم ولال اول قیل وقالی ترك ایله تا انك دخی ذوق وصفاسی نه مرتبهده اولدیغنی ادراك ایلیهسن ومن صمت نجا ذوقندن بهرهدار اولهسن

❊ حکایت در تقریر این سخن که چندین گاه گفت ❊
❊ وگورا آزموديم مدتی صبر وخاموشی بیازماییم ❊

بو سرخ شریف بو سوزك تقریرنده وتحقیقنده واقع اولان حکایتدر که بو قدر زمان گفت وگوی وقیل وقالی تجربه وامتحان ایلدك برمدت دخی صبر وسکوتی امتحان ایلیهلم بو حکایه ایله متنصح اولهلم ❊ مثنوی ❊ چند چشیدی تلخ وتیز وشور گز ❊ ای یکی بار امتحان شیرین بز) نیجه زمان تلخ وتیز وشور وقابض بشوردك بوركره دخی امتحان ایچون شیرین بشور زکاف عربیدك فتحه سیله وزاء عربینك سکونیله قبض معناسنه در یعنی نیجه زمان تلخ وتیز سوزلر وقبض ویریجی شور کلاملر بحث ایلدك وانواع الفاظ وکلماتی سویلدك انلردن بر نفع معنوی وذوق روحانی بولهمدك پس بوركره امتحان ایله شیرین اولان صمت وسکوتی پشور و بو حکایهده فوائد اولان منافع وفوائد اخذ ایدوب متنصح اول ❊ مثنوی ❊ آن یکی را در قیامت زانتباه ❊ در کف آید نامهٔ عصیان سیاه ❊ سر سیه چون نامههای تعزیه ❊ پر معاصی متن نامه وحاشیه) اول برکسهیه قیامتده انتباه جهتندن النه سیاهنامهٔ عصیان کله اول نامه تعزیتنامهلری کبی باشی سیاه اوله اول نامهنك متنی وحاشیهسی پرمعاصی اوله یعنی اول برکمسه بو دنیاده غافل ونائم اولوب معصیتلرقیله وروزقیامتده متنبه ومتیقظ اوله پس انك نامهٔ عصیانی تعزیتنامهلر کبی آنك صول النه سیاه کلدوب نامهسنك درونی وکناری فسق ومعاصی ایله طولمش اوله ❊ مثنوی ❊ جمله فسق ومعصیت بد یکسری ❊ همچو دار الحرب پر از کافری) انك نامهسی باشدن آیاغه دك جمله فسق ومعصیت ایدی دار الحرب کافر ایلهدن پر اولدیغی کبی نته کیم حربی کافرلر دیارنده اهل اسلام بولنیوب اول بلاد کفره ایله طولدیغی کبی

انك نامه سی دخی دین اسلامدن بری اولوب فسق و عصیانله طولمش اوله (مثنوی ✤ آن چنان نامهٔ پلید پر وبال ✤ در یمین نایدد رآید در شمال) انجلین پلیدی پر و بال اولان نامه صاغ اله کلمز صول جانبه کلور ✤ مثنوی ✤ خود هم اینجا نامهٔ خودرا ببین ✤ دست چپ راشاید آن یا در یمین) چونکم حال بو یله در پس ای مرد عاقل سن بو دنیاده کندی نامهٔ اعمالکی کور صول اله می لایقدر اول نامه یاخود صاغ اله می یعنی پس بونده کندی اعمالکه نظر ایله اکر اعمالك صالحه ایسه انك نامه سی صاغ الکه کلور واکر فاسده ایسه صول الکه کلور ✤ مثنوی ✤ موزهٔ چپ کفش چپ هم در دکان ✤ آن چی دانیش پیش از امتحان) مثلا صول ادك صول پاشمق ایکیسی بیله دکانده امتحاندن اول انك چپ ایدیکنی بیلورسن موزه ادك و کفش باشمغه دیرلر و بونده دکاندن مراد اسکیجی دکانی اولوق و کفش و موزه دن مراد نیجه ایام کیلان کفش و موزه اولمق و کفش و موزه یی دخی اکثر صاغ ایاغه کبی صاغه و صول ایاغه کبی صوله کیمك اعتیاد ایلین کمسه نك کفش و موزه سی اولوق احتمالی واردر زیرا اکر بو یله اولمزسه نوفروش اولان خفاف دکانلرندن صول ایاغك و یا صاغ ایاغك کفش و موزه سنی بیلمك قابل دکلدر محله مناسب اولان دخی نیجه دفعه کیلان کفش و موزه در زیرا کیلین کفش و موزه عمله کلین فعل کیدر و کیلن کفش و موزه نیجه مدت اشلنمش و عمله کلمش فعل کیدر پس بر کمسنه دائما بر کفشی بر جانبنه کیمکه معتاد اوله و اسکیجی دکاننه وارسه امتحاندن اول اول کفشلرك صاغ ایاغه لایق اولان قنغیسی و دخی صول ایاغه لایق اولان قنغیسی ایدیکنی بیلور کذلك بر کیمسه دار آخرته وارمزدن اول و کندی اعمالنی انده امتحان قیلمزدن مقدم بو دنیاده یمینه و شماله لایق اولان اعمالی قنغی عمل ایدیکنی بیلمك وفهم قیلمق قابلدر مصرع ثانیده استفهام معناسی و بر یاوب معنی بو یله اولسه دخی جائزدر چپك موزه سنی و پای چپك کفشنی هم دکان کفشکرده انك لایق چپ اولدیغنی امتحاندن اول بیلورمیسن یعنی امتحاندن اول بیله مزسن چونکم قبل الامتحان انی بیلمك نیجه مشکل ایسه یمین و شماله لایق اولان عملی دخی امتحاندن اول بیلمك انك کبیدر دیمك اولور ✤ مثنوی ✤ چون نه شی راست می دان که چپی ✤ هست پیدا نعرهٔ شیر و کپی) چونکم سن راست اولمیه سن بیلکی چپ سن مثلا شیرك و کپینك نعره سی پیدا و آشکاده در یعنی بو دنیاده اکر سن صالح و راست دکل ایسك اهل شمالدن اولمق مقرردر و اهل یمینك صیت و صداسی ایله اهل شمالك صیت و صداسی شیر ایله میمونك نعره سی و صداسی کبی ظاهر اولمش و فرق قیلنمشدر و عاقل اولنلر ارسلان ایله میمونك صداسنی فرق ایلدکاری کبی اصحاب یمین ایله اصحاب شمالك صدا و ادالرنی دخی بیلورلر و فرق قیلورلر ✤ مثنوی ✤ آنکه گل راشاهد و خوش بو کند ✤ هرچی راراست

فضل او کند ✤ هر شمالی را یمینی او دهد ✤ سنك را ماء معینی او دهد) اول خدا که گلی و هر شکوفه یی لطیف و خوشبوی و شاهد و محبوب ایلرانك فضل و احسانی هر برچی راست ایلر هر بر شماله راستلکی و یمنلکی اول خدا و یرر سنکه ماء صافی یی اول خدا و یرر یعنی اول خدا که گلی خاردن اخراج ایدوب محبوب و خوشبو ایلر هر بر شماله منسوب اولان کیمسه لری راست و صالح اول خدا انك فضل و کرمی ایلر هر شماله منسوب اولان کیمسه یه اهل یمیندن اولمغی اول و یرر و حجره بر ماء جاری یی اول خدا و یرر وانك شکافندن آب زلال (وان من الحجارة لما یتفجر منه الانهار) آیت کریمه سنك طبقنجه اون الله تفجیر ایلر حضرت موسی علیه السلامك عصا ایله ضرب ایلیوب اندن اون ایکی چشمه منفجر اولدیغی حجر اولسه دخی جائزدر زیرا اول حجره ماء معینی و یرن و اول حجردن اون ایکی چشمه یی روان ایلین خدای تعالیدر چونکم سنك قاسیدن ماء معینی اجرا ایلمکه قادر اوله قلب قاسیدن دخی آب حیات ایمان و عرفانی ظهوره کتورمکه اول الله قادردر ✤ مثنوی ✤ کرچی با حضرت او راست باش ✤ تا ببینی دست برد لطفهاش ✤ تورواداریکه این نامهٔ مهین ✤ بکذرد از چپ در آید در یمین ✤ اینچنین نامه که پر ظلم و جفاست ✤ کی بود در خورد اندر دست راست) اکر چپ ایسك انك حضرتی ایله راست اول تا خدانك لطفلرینك دست بردنی کوره سن سن روا طوتارمیس که بو خور و مهین اولان نامه صول الکدن کیچه صاغ الکه کله بو نجلین نامه که ظلم و جفا ایله پردر دست راسته خود نیچون لایق اولور یعنی ای غافل و عاصی بو دنیاده سن کندیکی وزن شرعه اوراکر اهل شمالدن ایسك پادشاه رحیمك حضرتیله طوغری اول طوغریلرله مجالست قیلوب اول حضرتك طریقنده راست و درست اولمغه سعی قیل تا کم اول کریمك الطاف علیه سی بنده لری اوزره سبقت قیلمسنی مشاهده قیله سن پس الانصاف نصف الدین مفهومی اوزره اولا اهل دین ایسك انصاف اله کتوره سن روا اوسز اطوتارمیسنکه بو کونه فسق و عصیانله حور و مهین اولان نامه صول جانبدن کیچوب صاغ جانبه کله و اعمال قبیحه اعمال حسنه مرتبه سن بوله ای عاصی سنك بو نجلین نامهٔ اعمالك که پر ظلم و جفادر صاغ اله نیچون لایق اولور و ظلم و جفا عدل و وفا مرتبه سن نه وجهله بولور اکر اهل یمیندن اولمق استرسك و نامهٔ اعمالك صاغ الکه کلسون دیرسك بو دنیاده بی ریا صدق و اخلاص ایله اعمال حسنه یه کوشش ایله تا کم صحیفهٔ وجودکی اعمال قبیحه دن پاك قیله سن و اهل یمین مرتبه سنی بوله سن

✤ در بیان کسی که سخنی کوید که حال او مناسب آن سخن و آن دعوی ✤
✤ نباشد چنانکه کفره ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله ✤

بو سرخ شریف اول کیمسه نك بیانده در که اول کیمسه بر سوز سویلرکه انك حالی اول سوزه و اول دعوایه مناسب اولمز انجلین که اکر کفار

مكه دن سؤال ايلسك يا محمد كيم خلق ايلدی بو سماوات وارضی ديسك انلرد يرلركه الله خلق ايلدی ز ير اخالقيتنه برهان واضح وحجت ساطع مقرردر بو آيت سورهٔ زمرده در ❁ خدمت بت سنكين كردن وجان وزرفدای او كردن چه مناسب باشد باجانی كه داند كه خالق سموات وارض وخلايق الهيست سميعی و بصيری حاضری مراقبی مستولی غيوری الى اخره ❁ بت سنكينه خدمت ايلك واكاجان وزری فدا ايلك نه مناسب اولور شول برجان كه اول جان بيلور كه سماوات وارضك خالقی وجميع خلائقك خلاقی اول بر الله دراويله الله كه بر سميع و بصير وهر زمان ومكانده حاضر وجميع اشيايه مراقب ومهيمن وجميع مخلوقات اوزره مستولی وزياده غيرت ايديجيدر يعنی برجانكه و براهل ايمان وصاحب عرفان وايقان كه خالق كون ومكان اولان وزمين وزمانی ايجاد قيلان خدای متعالی بو كونه اوصاف كامله ايله بيله وانی نقايض امكانيه دن تنزيه قيله وانك راه طاعتنده وطريق محبتنده مالنی وقدر تنی بذل ايليه نه مناسبتی واردرشول كافر لرك جانيله كه انلر سماوات وارضك خالقی اللهدر ديو اقرار ايدرلر و بت سنكينه عبادت ومحبت ايلمك سمتنه كيدرلر ودخی بو صاحب سعادتلرك جانی شول مؤمن هيئتنده اولان غافل و جاهلك جاننه نيجه مشابهت طوتار كه انلر الله بردر و پيغمبر حقدر ديرلر وحق تعالی مريد ومختار دردير لر ومانع ومعطيدر ديو لسانلريله اقرار ايدرلر ليكن بت سنكين كبی اولان درهم ودينارك خدمتنه ومحبتنه مشغول اولورلر و كنديلر كبی برعاجزی مخدوم ومحبوب اتخاذ ايلوب شب وروزا كا خدمت وطاعت قيلوب مولاسنك خدمتنی وطاعتنی ترك ايدرلر ❁ مثنوی ❁ بود زاهد رازنی رشكين غيور ❁ هم بدو رايك كنيزك همچو حور) بر زاهدك غيظلو وزياده غيرتلو بر عورتی وارايدی هم اول زاهدك حور كبی حسنی بر كنيزكی وارايدی ❁ مثنوی ❁ زن زغيرت پاس شوهر داشتی ❁ با كنيزك خلوتش نكذاشتی) زن رشك وغيرتندن اربنك پاس وحفظنی طوتاردی وانی اول جاريه دن صاقنوردی وحمايت ايدردی عورت زاهدی اول كنيزك ايله تنها قومزدی ❁ مثنوی ❁ مدتی زن شد مراقب هر دورا ❁ تا كه شان فرصت نيفتد درخلا) برمدت عورت ايكيسنه مراقب اولدی تا كم انلره خلا وتنهاده فرصت دوشميه ❁ مثنوی ❁ تا درآمد حكم وتقدير اله ❁ عقل حارس خيره سر كشت وتباه) والحاصل زاهد كنيز كه نيجه مدت فرصت بوله مدی تا كم حق تعالينك حكمی وتقديری كلدی پس اول زمان حارسك عقلی خيره سر وتباه اولدی اذا جاء القضا عمی البصر واذا حل القدر بطل الحذر حديثك مفهومی اوزره چونكم تقدير الهی كلدی اول خاتونك حذری وحراستی باطل اولدی ❁ مثنوی ❁ حكم تقديرش چو آيد بی وقوف ❁ عقل كه بو د در قرافتد خسوف) چونكم اول خدانك

حكمی وتقديری بی تأخير و بی وقوف كلـه عقل كيدر قمره خسوف واقع اولور كه اول ظلمت وكدورتی كنديدن ازاله ايلك خصوصنده تدبيره قادر اوله مز كما قيل اذا حل التقدير بطل التدبير وحق تعالی قچن قضاسنی انفاذ وامضا ايلمك استسه ذوی العقولدن عقللری سلب ايلرنته كم طبرانی اوسطده پس قضاسنی انفاذ ايلدكدنصكره بنه عقللرينی انلره رد ايلرحتی انلره پشيمانلق واقع اولورنته كم طبرانی اوسطده حضرت عثمان رضی الله عنهدن بو حديث شريفی اسناد ايتمكله روايت بيوررلر قال النبی صلى الله عليه وسلم اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره سلب من ذوی العقول عقولهم حتی ينفذ قضاؤه وقدره فاذا امضی امره رد اليهم عقولهم ووقعت الندامة ❁ مثنوی ❁ بود درحمام آن زن ناكهان ❁ يادش آمد طشت درخانه بدان) اول زن تقدير الهی ايله بر كون حمامده ايدی ناكهان لكن آنك خاطرنه كلدی حال بوكه اول لكن خانه ده ايدی بودبودندن مخففدر ❁ مثنوی ❁ باكنيزك كفت رو هين مرغ وار ❁ طشت سيمين راز خانه ما بيار) اول خاتون كنيزه كی تيز يوری قوش كبی كموش لكن بزم او يمزدن كتور ديدی ❁ مثنوی ❁ آن كنيزك زنده شد چون اين شنيد ❁ كه بخواجه اين زمان خواهد رسيد) اول كنيزك چونكه عورتدن بونی اشتدی پس صفاسندن زنده و چست و چالاك اولدی زيرا بو زمان خواجه سنه واصل اولسه كرك ❁ مثنوی ❁ خواجه درخانست وخلوت اين زمان ❁ پس دوان شد سوی خلوت شادمان) خواجه بو زمان خانه ده خلوتدر پس كنيزك خانه جانبنه شادمان پويان اولدی ❁ مثنوی ❁ عشق شش ساله كنيزك را بد اين ❁ كه بيابد خواجه را خلوت چنين) بو مقصود كنيزكك التی ييلق عشق ومحبتی ايدی كه خواجه بی بويله تنها وخلوتده بوله ❁ مثنوی ❁ كشت پران جانب خانه شتافت ❁ خواجه را درخانه درخلوت بيافت) جاريه فی الحال خانه جانبنه پران اولدی شتابله كلدی خواجه بی خانه ده خلوت بولدی ❁ مثنوی ❁ هر دو عاشق را چنان شهوت ربود ❁ كاحتياط ياد دربستن نبود) چونكم بری برين بولديلر هر ايكی عاشقی اعجلين شهوت قاپدی كه انلردن هر برينه قپويی باغلمق يادی واحتياطی اولمدی الحاصل قپويی ايكيسندن بريسی اورتمكه تدارك ايده ميوب كاره باشلديلر ❁ مثنوی ❁ هر دو باهم در خزيدند از نشاط ❁ جان بجان پيوست آن دم زاختلاط) هر ايكيسی كمال نشاط وسروردن بری برينه سورتنديلر اول دم اختلاط واجتماعدن جان جانه اولشدی ❁ مثنوی ❁ ياد آمد در زمان زن را كه من ❁ چون فرستادم وراسوی وطن) پس اول زمانده عورتك خاطرنه كلدی بو كه بن اول كنيزكی وطن خانه جانبنه نيچون كوندردم ❁ مثنوی ❁ پنبه در آتش نهادم من بخويش ❁ اندرافكندم قچ نر را بميش) بن كندی الله پنبه يی آتشه

قودم و باخود کندم ار کلک فوجی کوندردم قبونه ﴿ مثنوی ﴾ کل فروشست
ازسرو بی جان دوید * در پی اورفت وچادرمی کشید) چونکه بو خاطره اول عورتك
قبنه دوشدی فوری باشندن کلی یودی و خانه جانبنه بی عقل و بی جان چادر چکوب
جاریه نك اردنجه کندی ﴿ مثنوی ﴾ آن زعشق جان دو بد واین زبیم * عشق
کوو بیم کو فرق عظیم * سیر عارف هردمی تا تخت شاه * سیر زاهد هرمهی یك روزه راه)
اول کنیزك جان عشقندن یلدی و بو عورت خوفندن یلدی عشق قنی وخوف
قنی بو ایکیسنك ماینده برعظیم فرق واردر لاجرم عارفك سیری هر بردم شاهك
تختنه دك و زاهدك سیری هر آیده بر کونلك یولدر یعنی چونکه اول کنیزك عشق جانله
یلوب مقصودی فی الحال حاصل اولوب و بو خاتون خوف جانله یلوب ماهوالواقعی
مشاهده قیلمغه نیجه مدت وبا عند نصکره واصل اولمسی معلوملك اولدیسه
زاهدله عاشق اولنلرك سیروسلوکنی دخی بوکاکوره قیاس ایله که عشقله خوفك
ماینده عظیم تفاوت واردر عارف اولنلر کندی مرتبه لرندن حضرت حق جانبنه
هر برده سیرایله واصل اولورلر وانی مشاهده قیلورلر ونیجه اذواق روحانی
ولذات حقانی بولورلر وعابد و زاهد اولنلر که حق تعالیدن خوف ایلدکلری ایچون
اول جانبه متوجه اولورلر و سلوك قیلورلر انلره بر کونلك یولی بر آیده قطع ایلملك
واردر یعنی محب اولنلرك بر کونده قطع ایلیه جکلری مرتبه انلر انجق لازم کاسه
عبادت وطاعتله بر آیده قطع ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه زاهدرا بود روزی شکرف
* کی بود یك روزاو خمسین آلف * قدر هر روزی زعمر مردکار * باشد از سال جهان
پنجه هزار) اکرچه زاهدك دخی شکرف وعظیم برکونی اولورانك برکونی قچن اللی
بیك ییل اولور زیرا مرد کارك و عارف و کاملك عمرندن هر برکونك قدری جهان
ییلندن اللی بیك ییلدر یعنی اکرچه عابد و زاهد اولنلرك هم کندیلره لایق براو کونی
اولورولیکن اول زاهد و عابد اولنلر اللی بیك ییل مقداری قطع اولنه جق مراتبی بر کونده
قطع ایلمك نیجه اولورمرد کار اولان عارفك عمرنك هر کوننك مقداری جهان
سالندن فرض اولندیسه اللی بیك ییل اولور یعنی مرد عارف عمرنك هر کونده
شو لقدر مراتب ومقامات قطع ایلر که زاهد و عابد اولنلره لازم کلسه بدی انی
اللی بیك ییلده قطع ایده جکلری مراتب وموافقی ملائکه وروح بر کونده قطع ایدرلر
نته کم بونیاده دخی مراتب سلوکی وموافق طریق روح قدسی صاحبلری زمان
قلیلده قطع ایلمشلرایدی نته کم سوره ٔ معارجده اولان بو آیت کریمه نك معنای
باطنیسی بو معنایه دلالت ایلر قال الله تعالی (تعرج الملائکة والروح الیه فی یوم کان
مقداره خمسین الف سنة) بو ایت کریمه نك تفسیری جلد اولده دربیان انکه حال
خود ومستی ٔ خود پنهان بایدداشتن سر خنده (تعرج الروح الیه والملك) بیتنك

شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ عقلها زین سر بود
بیرون در * زهره ٔ وهم ار بدرد کو بدر) عقللر بو سردن قپودن طشره در وهمك
زهره سی اکر یرتلور سه یرتلسون دی یعنی عاقللرك عقولی عاشقلرك بو سرندن
بیکانه در و قپونك طشره سنده قلان کسه کبی نامحرمدر بو سردن وهملرك یوره کی
یرتلورسه دی یرتلوب چاك اولسون که باك یوقدر که اصحاب وهم جوز بی مغز کبی
بی معنی طائفه در انلرك وهمنك واعتقادلك معدوم وخراب اولمسنه اعتبار یوقدر
﴿ مثنوی ﴾ ترس مو بی نیست اندر پیش عشق * جمله قربانند اندر کیش
عشق * عشق وصف ایزدست اما که خوف * وصف بنده ٔ مبتلای فرج وجوف)
عشق ومحبت قتنده خوف بر موی دکلدر زیرا جمله سی عشقك کیشنده قربانلردر
عشق حق تعالینك وصفیدر اما که خوف فرج وجوفه مبتلا اولان بنده ٔ ضعیفك
وصفیدر یعنی عشق ومحبت مرتبه سنده وعاشقلرك قتنده خوف وحذر برقیل
قدر یوقدر زیرا بوجمله سی عشقك دین ومذهبنده قربان اولمشلر وجان وتنلرین
اکا فدا قیلمشلردر عشق ومحبت برموجب فاحببت ان اعرف و بر مصداق آیت یحبهم
حق تعالینك صفتیدر امارس و بیم فرج و بطنه مبتلا اولان عبدك وصفیدر پس
حق تعالینك وصف شریفی باقی و بنده نك وصفی فانیدر حق تعالینك مقبول ومحبوب
اولان بنده سی انك اخلاق شریفه سیله متخلق اولان بنده سیدر ﴿ مثنوی ﴾
چون یحبون بخواندی در نبی * با یحبهم قرین در مطلبی * پس محبت وصف حق دان
عشق نیز * خوف نبود وصف یزدان ای عزیز * وصف حق کو وصف مشتی خاك کو
* وصف حادث کو و وصف پاك کو) چونکه قرآن عظیمده یحبون بی اوقودك بر مطلبده
یحبهم لفظنه قرین سوره ٔ مائده ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر تفسیری ایکنجی جلدك
دیباجه سنده مستوفی مرور ایلدی و تقدیر کلام بودر که حضرت قرآنده بر مطلبده
و بر محلده چونکه یحبون قولنی یحبهم قولنه قرین اوقودك و یحبهم قولندن بیلدك که
حق تعالی مؤمنلری سورایمش پس محبتی وعشقی دخی وصف حق بیل لیکن خوف
وصف یزدان دکلدر ای عزیز حق تعالی به کتاب وسنتك حکمیله عشق ومحبت
اسناد اولنمش اولور و حق تعالی عشق ومحبتله حدیث قدسیسنده کندی ذاتنی توصیف
قیلمشدر ولیکن خوف و بیمله حق تعالی صفتلنمشدر که خوف و بیم بنده نك لایقیدر
پس حق تعالینك وصفی قنی براوچ خاکك وصفی قنی وصفینك ماینده اصلا مناسبت
یوقدر حادث اولان بنده نك وصفیله قدیم اولان پاك خدانك وصفلرینك میاننده تفاوت
قنی چوقدر پس عارف اولدر که فانی وحادث اولان صفتلری ترك ایدوب اخلاق
الهیه ایله تخلق قیله ومحب وعاشق اوله ﴿ مثنوی ﴾ شرح عشق ارمن بکویم
بر دوام * صد قیامت بکذرد وان ناتمام * زانکه تاریخ قیامترا حدست * حد کجا

اینجاکه وصف این دست * عشق را با نصد پرست وهر پری * از فراز عرش تا تحت الثری) اکر بن عشقك شرحنی دوام اوزره دیم بوزقیامت کچروا هنوز ناتمامدر یعنی عشق صفت الهیدر و صفت الهی لایتناهیدر حد وحصره صغمز اکر بن قیامته دك آنك اسرار ینی وخاصیاتنی سویلیه جك اولورسم بوزقیامت کلسه بنه اوناتمام قالور ودریادن برقطره خورشیددن برذره انجق دینلمش اولورز پراثار یخ قیامته حد وغایت واردر حد بومرتبه ده بیلرکه حق تعالینك وصفی واردریعنی حق تعالینك وصفی اولدیغی مرتبه ده حدوغایت ونهایت اولمز عشقك بشیوز قنادی واردروانك هر برقنادی انجلین عظیمدر که عرش عظیمك اوستندن تحت الثری یه دکدر عشقك هر برحالتی آنك بر پری کبیدر مثلا میل وهوا ومحبت وحنین واشتیاق کبی و بونلرامثالی اولان حالات عجیبه انك اجنحه سی کبیدر وفی الحقیقه بوحالاتدن هر برحالت عرش اعلادن تحت الثرایه دك علی الفورمراتبی قطع ایلیوب کچروآن واحد ایچره فرشدن عرشه دك پرواز ایدوب اوچار اصلا بونلرك برینه بواشیا مانع وحجاب اولماز

مثنوی * زاهد با ترس می تازد بپا * عاشقان پران تر از برق وهوا * کی رسند این خائفان در کرد عشق * کاسمان را فرش سازد درد عشق) خوفله اولان زاهد ایاقله چاپار اما عاشقلر برق وهوادن پرانتردر بوخائفلر عشقك توزنه نیجه ایرشورلر کرد کافك کسریله اولوب بوخائفلر عشقك اطرافنه قنجن ایرشورلر دیمك دخی وجهدرزیرا عشقك دردی آسمانی فرش دوزریعنی خوف وخشیتله موصوف اولان زاهدلر وعابدلر طریق الهیده فی المثل آیاغله کیدن کسه کبیدر وعاشقلر برق خاطفدن وریح عاصفدن دخی زیاده اوجوجیلر وعالم ظلمانی ونورانی بی فی الحال طی ایدوب کچیجیلر وساقی حقیقدن شراب وحدتی وباده محبتی نوش ایدوب ایچیجیلردر پس بوخائفلر که مراداندن ابرار واخیار مرتبه سنده اولان عابدلر وزاهدلردر عشقك غبارنه وکنارنه ایرشمکه قادر اوله مزلر زیرا که عشقك دردی آسمان رفیع القدر وصاحب صدر اولان کسه لری فرش کبی سفلی دوزر وخاکه برابر ایدوب بی وجود ایلر پس ابرار واخیار مرتبه سنده اولنلر کندیلرینی پست قیلمقدن وبی وجود اولمقدن قورقرلر اوله اولنجق بونلر عشقك کردنه وپیرامننه نیجه ایرشورلر

مثنوی * جز مکر آید عنایتهای ضو * کز جهان وزین روش آزاد شو) الا ضونك عنایتلری مکر که کله که جهاندن و بوروشدن آزاد اول دیه یعنی بوخائفلر وعابدلر عشقك جانبنه واصل اوله مزلر ومعشوق حقیقی بی مشاهده قیله مزلر الا مکر که ضوء الهینك عنایتلری کله وانلره بویله دیه که جهان قیدندن بوکونه روش وسلوکدن آزاد اول و کندی وجودکی راه محبتده فانی قیل تا عشقه واصل اوله سن ومعشوق حقیقتی مشاهده قیله سن * مثنوی *

ازقش خودوزدش خودبازره * که سوی شه یافت آن شهبازره * این قش ودش هست جبر واختیار * ازورای این دوامد جذب یار) کندی قوشکدن وکندی دوشکدن خلاص اول زیرا اول شهباز شاه جانبنه یول بولدی بوقوش ودوش جبرواختیاردر اما جذب یار بوایکیسنك وراسندن کلدی قش ودش دیدی وقودی محلنده استعمال اولنور ومراد نه ایدیکنی بیت ثانی ایله کندیلر تفسیر وتحقیق بیوررلر یعنی ای زاهد وعابد اولان کسه کندی قوش ودوشندن خلاص اول دیدی وقودی بی ترك ایله زیرا اول شهباز عالم راز اولان عاشق شاه حقیقت جانبنه یول بولدی واکا واصل اولدی اما عاشق اولمین دوش کورمکده وقوش طوتمقده قالدی بوقوش ودوش طریق الهیده نه در دیرسك جبر واختیاردر حق سبحانه وتعالینك جذبه محبتی بوایکیسنك وراسندن کلدی که جذبه الهیده نه جبر وار ونه اختیار واردر بوجبر واختیار عابد وزاهد اولنلرك وابرار واخیار مرتبه سنده قالنلرك طریقنده در اما عشاق شطار مرتبه لرنده جبر و اختیار یوقدر بلکه جذب الهی وعشق ربانی واردر پس بنه صدده کلوب اول زنك حسب حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر

مثنوی * چون رسید آن زن بخانه درکشاد * بانك دردر کوش ایشان درفتاد) چونکم اول عورت خانه یه ایرشدی قپویی آچدی قپونك آوازی آنلرك قولغنه دوشدی

مثنوی * آن کنیزك جست آشفته زساز * مرد برجست ودرآمد در نماز) اول کنیزك خاتونك کلدیکنی بیلوب دوزندن آشفته و پریشان صیچرادی وعابد دخی صیچرادی ونمازه کلدی یعنی درحال اول حالتدن فارغ اولوب فوری صلاته شروع قیلدی

مثنوی * زن کنیزك را پژولیده بدید * درهم وآشفته ودنك مرید) عورت کلدی کنیزکی ژولیده موی کوردی یعنی اورسه لنمش و صاچلری طاغلمش کوردی منقبض و پریشان وحیران و مرید کوردی مرید بفتح المیم قتی یوغون وصلابتلو قوی کسه در یعنی زنانی صلابتله وخشونتله کوردی وتندمشاهده قیلدی الحاصل هر وجهله اولکی حالنه مغایر ومخالف بولدی

مثنوی * شوی خودرا دید قائم در نماز * درکمان افتاد زن زان اهتزاز) وکندینك ارینی نمازده قائم کوردی پس زن اول حرکت واضطرابدن کمانه دوشدی وبونلرك حالنی ظنله بیلدی

مثنوی * شوی را برداشت دامن بی خطر * دید آلوده منی خصیه وذکر) پس زن فی الحال خوف وخطرسز زوجنك دامنی قالدردی زوجنك خایه وذکرنی آلوده منی کوردی

مثنوی * ازذکر باقی نطفه می چکید * وان وزانو کشته آلوده وپلید) ذکرندن نطفه نك باقیسی طملردی انك او بلوغی ودیزی نطفه دن آلوده و پلید اولمش

مثنوی * برسرش زدسیلی و کفت ای مهین * خصیهٔ

مرد نمازی باشداین) پس زن ارنك باشنه برسله اوردی وایتدی ای خورمرد
نمازنك خصیه وذکری بومیدر یعنی نماز قیلان مصلینك خصیه وذکری نطفه
ایله بویله آلوده می اولور ومؤمن اولان جنابتله نمازمی قیلور ❊ مثنوی ❊
لایق ذکر ونمازست این ذکر * وایمچنین ران وزهار پرقذر) بوکونه ذکر ذکر
ونمازه لایقمیدر وبونك کبی پرقذر اولان اویلوق وقاسق یعنی بوکونه آلوده وملوث
اولان ذکرك صاحبی نماز قلمغه والله تعالی یی ذاکر اولمغه لایق اولورمی ویر
کسه نك فخذی وقاسغی بویله ملوث وپرقذر ایکن هیچ نماز قیلورمی دیدی پس
مقدما بویساندن اول بیوردقلری حکایتك ینه تقریرنه شروع ایدوب بیوررلر
❊ مثنوی ❊ نامهٔ پرظلم وفسق وکبرو کین * لایقست انصافده اندر یمین
* کر بپرسی کبررا کین آسمان * آفریدهٔ کیست وین خلق جهان) پس ظلم
وفسق وکبرو کین ایله پرومملو برنامه صاغ طرفدن کلمکه لایقمیدر انصاف ویریعنی
اعضا واندامی منی ایله ملوث اولان جنب نماز قلمغه لایق اولمدیغی کبی فسق
وعصیانله پر اولان نامه دخی صاغ النه کلمکه لایق اولمز ومؤمن اولان کسنه
انصاف ایلیوب قباحت وفسادنی حسنه واعمال صالحه مرتبه سنه لایق کورمز
ومجرد برکسه لسانله وحدانیت حقه اقرار ایلسه ولیکن ارکانله اعمال صالحه
قلمسه وخطا وعصیاندن فارغ اولمسه اکا مؤمندر دیمز زیرا کافرلر دخی حق
تعالینك خالق سماوات وارض اولدیغنه اقرار ایدرلرنته کم اکر کافره سؤال
ایلیه سن بویله دیو که بو آسمان کیمك آفریده سیدر وبو خلق جهان هم کیمك مخلوقیدر
❊ مثنوی ❊ کوید اوکین آفریدهٔ آن خداست * کافرینش برخدایی اش
کواست) اول کبر دیر که بوخدانك آفریده سیدر زیرا یاردلمش اول خدانك
خداوندلکنه کواهدر کما قیل (بیت) ففی کل شیٔ له آیة * تدل علی انه واحد
❊ مثنوی ❊ کفر وفسق واستم بسیاراو * هست لایق باچنین اقراراو) اما
اول کبرك کفرو فسق وستم بسیاری انك بویله اقرارنه لایقمیدر ❊ مثنوی ❊
هست لایق باچنین اقرار راست * آن فضیحتها وآن کردارکاست) بوبجلاین
راست وصحیح اقراره لایقمیدر اول فضیحتلر واول ناقص کردار یعنی بونك کبی
فضاحت وقباحتلرو ناقص عملار اول راست اولان اقراره لایق دکلدر ❊ مثنوی ❊
فعل او کرده دروغ آن قول را * باشد اولایق عذاب هول را) اول کبرك فعلی اول
قول صحیحی دروغ ایلمش پس اول کبر عذاب هوله لایق اولور ومجرد خالق ارض
وسماخدای تعالیدر دیمکله عذاب الهیدن نجات بولمز بلکه ارکان دینله دخی
عمل قیلمق لسانیله اقرار ایلمسی مصدق اولمق لازمدر اکر ارکانله عمل صالحه
قیلمزسه لسانله اقرار ایلمسی مفید اولمز ❊ مثنوی ❊ روز محشر هر نهان

پیدا شود ❊ هم زخود هر مجرمی رسوا شود) قیامت کونی هر نهان آشکارا
اولور دخی هر مجرم کندی حالندن رسوای اولور ❊ مثنوی ❊ دست وپا بدهد
کواهی بابیان ❊ برفساد او پیش مستعان) انك الی وایاغی فعلنی بیان وعیان
ایلمکله شهادت ویررو جرم وفسادنی خدای مستعانك قتنده سویلر ❊ مثنوی ❊
دست کوید من چنین دزدیده ام * لب بکوید من چنین پرسیده ام) مثلا ال دیرن
بویله اوغورلمشم لب ودهان دیرن بویله صورمشم یعنی خلقك قبایح وعیوبندن
سؤال ایلمشم وغیبتلرین سویلمشم ❊ مثنوی ❊ پای کوید من شد ستم تا منی *
فرج کوید من بکردستم زنی) پای دیرن منی یه دك کتدم یعنی آرزو ومشتهیات جانبنه
سیر ایتدم منی ضم میله آرزو ومشتهیات معناسنه درو کسر میله اولوب کعبهٔ شریفده
اولان موضعك اسمی اولسه جائزدر فرج وذکر دیرن زنا ایلدم ❊ مثنوی ❊ چشم
کوید کرده ام غمزهٔ حرام ❊ کوش کوید چیده ام سوء الکلام) چشم دیرن حرامه
غمزه ایلمشم یعنی حرامه باقمشم قولق دیرن سوء الکلام دیوشرمشم وذم وغیبت
ومالا یعنی اشتمشم ❊ مثنوی ❊ پس دروغ آمد زسر تا پای خویش * که
دروغش کردهم اعضای خویش) پس باشدن ایاغه دك کذب ودروغ کلدی
که اول کافرو فاسقك کندی اعضاسی دخی انی دروغ ایلدی وتکذیب قیلدی
❊ مثنوی ❊ آن چنانکه در نماز بافروغ * از کواهی خصیه شد زرق
ودروغ) انجلین که بافروغ وپرنور اولان نمازده ذکرك کواهلغندن زرق ودروغ
ظاهر اولدی یعنی کافر وفاسق اولنلره یوم قیامتده کندیلرك اعضا وجوارحی
کذب ودروغلرینه شهادت ایلیوب انلری رسوای وبدنام ایلرنته کم نماز بافروغده
عابدك خصیه وذکرینك جنب حالنه وسوی خصالنه شهادت قیلسندن انك زرق
ودروغی ظاهر اولدی وقباحت وخباثتی ظهوره کلدی ❊ مثنوی ❊ پس
جنان کن فعل کان خود بی زبان ❊ باشد اشهد کفتن وعین بیان * تا همه تن
عضو عضوت ای پسر * کفته باشد اشهد اندر نفع وضر) پس فعلی انجلین ایله که
اول خود بی زبان اشهد دیمك وعین بیان اوله تا سنك دوکلی تنك عضو عضو ای
پسر خیر وشر ونفع وضرده اشهد دیمش اوله یعنی مجرد اشهد دیمك ولسانله کلمهٔ
شهادتی ادا ایلمکله کندیکی مسلمان اولور صانمه وبلا عمل آخرتده اصحاب
یمیندن اولمغی زعم ایلمه بلکه بو دنیاده فعل حسنی انجلین ایشله که اول فعل حسن
سنك زبانله ایمان واسلامکی بیان ایلمکسز اول فعل حسن سنك ایمانکه اشهد دیه
واسلامکی بیان ایلیه حتی سنك عضو عضو جمله بدنك ای اوغل نفعده وضررده
اشهد دیه یعنی هر جزوك سکا ضرر اولنه شهادت قیله ونافع اولنه دخی کواه اوله
نته کم یوم آخرتده هر عضوك افعالکه اکر نفع واکر ضرر واکر خیر واکر شر شهادت

قیلسه وکواه اولسه کرکدر ﴿ مثنوی ﴾ رفتن بنده پی خواجه کواست * که منم محکوم این مولای مابست) مثلا بنده‌نك خواجه‌سی اردنجه کتمسی شاهددر بوبله دیوکه بن بنده‌ومحکوم وبواو کومده کیدن بزم مولامز درکذلك برکسه‌نك حکم حق دوتمسی وحضرت محمدعلیه السلامك طریقنه کتمسی واکا متابعت ایتمسی شهادت ودلالت ایلرکه اول کسه حق تعالینك بنده‌سی وحضرت محمد علیه السلامك امتی اوله کرکسه اول کمسه لساناله اقرار ایلسون وکرکسه ایلمسون اما لسانله اقرار ایلسه‌ و بن اللهك قولی ام و پیغمبرعلیه السلامك امتی ام دیسه ولیکن اللهك امرینی طوتمسه وانك پیغمبرینه متابعت ایتمسه اکرچه عنداهل الظاهراول کسیه مؤمن دینورامامحقیقتده اول کسه نه اللهك قولی‌ونه پیغمبر علیه السلامك امتی اولور و یوم آخرتده انك کفروعصیانی ظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ کرسیه کردی تونامهٔ عمرخویش * توبه کن زانهـا که کردستی تو پیش * عمراکر بکذشت بیخش این دمست * آب توبه‌ش ده اکراو بی نمست) اکر کندی عمرك نامه‌سنی سیاه ومکدر ایلدك ایسه توبه ایله اول عملاردنکه اولدن ایلدك عمراکر کچدیسه انك بیخی بودمدر اکراول عمر بی نم ایسه اکا توبه صوینی و یریعنی اکرسن جهالت وغفلتله کندی عمرك نامه‌سنی خطاومعصیتله سیاه ایلدك ایسه مقدما ایلدیکك اعمال قبیحه دن صلاح وطاعت جانبنه رجوع ایله تاکم حق تعالی نامهٔ عمرکی منور ایلیه وسیأتکی حسناته تبدیل قیله سنك عمرکدن اکرنیجه ایام مرور ایلدیسه آنك کوکی واصلی بونفس وبووقتدر اول عمرك کوکنه توبه وانابت صوینی ویراکراول صلاح وطاعتدن بی نماز وبی نم ایسه‌سن کیم تائبلردن اوله‌سن (التائب من الذنب کمن لا ذنب له) حدیثنك موجبنجه همان کناه اشلین کسه مرتبه‌سنده اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ بیخ عمرت رابده آب حیات * تادرخت عمر کردد باثبات * جمله ماضیها از ین نیکو شوند * زهر پارینه از ین کردد چوقند) سن عمرك کوکنه آب حیات ویرتاکیم عمر درختی ثباتله اوله جمله ماضیلر بوندن ایواولورلر بلدرده‌کی زهر بوندن قندکبی اولور یعنی عمرك درختی صلاح وفلاحله باثبات اوله واذواق واشواقله نشوونما بوله‌سن که تائب اوله‌سن وانابت قیله‌سن جمیع ماضیلرك بوآبدن نیکواولورلر وکذشته اولان خطاومعصیتلرك حسنه وطاعت مرتبه‌سنی بولورلر کچن زمانده زهر قاتل کبی اولان عملارك قندکبی شیرین ولطیف اولور ﴿ مثنوی ﴾ سیأتت رامبدل کرد حق * تاهمه طاعت شود آن ماسبق * خواجه برتوبهٔ نصوحی خوش بتن * کوششی کن هم بجـان وهم بتن * شرح این توبهٔ نصوح از من شنو * بکروید ستی ولی از نو کرو) حق تعالی سنك سیأتکی حسناته مبدل ایلر حتی اول ماسبق دوکلی طاعت اولور یعنی (اولئك یبدل الله سیأتهم حسنات) آیت کریمه‌سنك موجبنجه حق تعالی تائب

اولان بنده‌لرینك سیأتنی حسناته تبدیل ایلرحتی سبقده اولان فسق ومعصیتنك جمله‌سی طاعت اولوروحسنه مرتبه‌سن بولور ای خواجه نصوحه منسوب اولان توبه اوزره خوش طولان هم جانله هم تنله زیاده کوشش ایله بوتوبهٔ نصوحك شرحنی بندن استماع ایله اکرچه بوتوبهٔ نصوحه ایدیکنه اینانمشسن وتصدیق ایلمشسندرولیکن یکیدن اینان وتوبهٔ نصوح نه مرتبه ده اولد یعنی بوحکایتدن فهم ایلیوب استماع ایله

﴿ حکایت دربیان توبهٔ نصوح چنان که شیراز پستان بیرون آیدبازدیکر در پستان نرود ﴾

بو حکایت توبهٔ نصوحك بیاننده درکه انجلین که سود پستاندن طشره کلور کیرو پستان ایچره کتمز پس توبهٔ نصوح ایلین کسه دخی کیروسیأته میل ایتمز پس بومقتضای آیه (یاایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا) مؤمن اولنلره شوایب ذنوبدن خالصه اولان توبه‌یی ایتمك واجب ولازمدرآیت کریمه ده اولان نصوح صیغهٔ مبالغه درلغتده خالص معناسنه درنته کم عسل ناصح دیرلر اذاخلص من الشمع تقدیر کلام خالصة صادقة فی الصفاء عن شوائب الذنوب دیمکدر بوآیت کریمه‌نك تفسیرنده بعض علما دیمشلردرتوبهٔ نصوحدن مراد نصوح نام کسه‌نك توبه‌سی اولمق لایق وجائزدکلدر بلکه‌ای مومنلرالله تعالی‌یه شوائب ذنوبدن خالصه وصافیه اولان توبه ایله الله تعالی‌یه توبه ایلمك دیمکدر دیمشلر نعم فی الحقیقه بوبله در ولیکن نصوح نام مردك توبه‌سی چونکم شوائب ذنوبدن صافیه وخالصه اولدیسه بوآیت کریمه ایله استشهاد اولنسه واول مردك توبه‌سی کبی خالصه وصافیه قیلك دینلسه ومناسبتله اول مردك حکایه‌سی ایراد اولنسه جائز اولور مع هذا آیت کریمه‌ده اولان نصوحدن دخی مراداول نصوح نام مرد اولمق لازم کلمز * آنکه توبهٔ نصوحی کردهرکزازان کناه نرود ویادنکند بطریق رغبت بلکه هردم نفرتش افزون باشدوآن نفرت دلیل آن بود که لذت قبول یافت آن شهوت اول بی لذت شدواین لذت بجای آن نشست * اول کیمسه که توبهٔ نصوحی ایلدی هرکزاول کناهدن میل ورغبت طریقیله یادایلمز بلکه هردم اول تائبك نفرتی زیاده اولوراول نفرت انك دلیلی اولورکه توبهٔ تائب لذت قبولی بولدی واول اولکی شهوت وآرزو بی لذت اولدی دخی بولذت انك یرینه اوتوردی یعنی لذت انك مقامنه اوتورمش وقائم اولمش اولور (بیت) نبرد عشق راجز عشق دیکر * چرایاوی نکیری زونکوتر * عشقی برآخر عشقدن غیری کسمز پس نیچون آندن ایورك بریار طوتمزسن یعنی برشیئه سنك عاشق اولمقلغکی قطع ایلمزالاکه برآخرشیئه عاشق اولمقلغك قطع ایلر پس نیچون فانی اولان شیلردن نیکوترسن بریارطوتمیه سن که آنك عشقی سنی هرفانینك عشقندن منقطع قیله وجمله سنك لذتنه اول معادل اوله * وانکه داش بازیدان کناه رغبت می کند علامت آنست که لذت قبول نیافته است ولذت قبول

بجای آن لذت کناه نشسته است فسنیسره للیسری نشده است ولذت فسنیسره
للعسری باقیست بروی * واول کیمسه که انك قلبی اول کناهه کیرور غبت ایلر بونك
علامتیدر که هنوز اول کیمسه لذت قبول بولمش وانك توبه سی دخی قبول اولمشدر
وقبول توبه نك لذتی اول کناهك لذتنك برینه اوتورمشدر (فسنیسره للیسری)
آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولمشدر (فسنیسره للعسری) آیت کریمه
سنك مفهومنك لذتی و معناسنك چاشنیسی هنوز آنده باقیدر بو آیتین کریمتین سورهٔ
لیلده در اولدن بور ایه کلنجه به دك بو سوره نك تفسیری بو جلدك اوائلنه قریب
(در بیان انکه آن درخود واسرخنده (سعیکم شتی تناقض اندرید) بیتنك شرحنده
مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه و بو آیتلرك تفسیری بونده بودر قال الله تعالی
(واما من اعطی) مساعئ شتانك تفصیلدر اما شول کیمسه که طاعت اعطا ایلدی
و یا مالنی فی سبیل الله اعطا ایلدی (واتقی) ومعصیتدن اتقا ایلدی (وصدق بالحسنی)
وکلمهٔ حسنا به تصدیق ایلدی کلمهٔ حسنی لا اله الا الله در هر قنغی کلمه که توحیده دلالت
ایلیه اولدر (فسنیسره للیسری) عن قریب بز اکا میسر قیلاور زشول خصلتی که مؤدی
اولاور یسره وراحته جنته دخول کبی وانعام احسان کبی (واما من بخل) واما شول
کیمسه که ادای طاعته و انفاق و ایثاره بخل ایده (واستغنی) و شهوات دنیاسیله
نعیم عقبادن و یا عبادت مولادن استغنا ایده (وکذب بالحسنی) وکلمهٔ توحیدی
تکذیب ایده (فسنیسره للعسری) عن قریب تهیئه ایلرزانی اول خصلته که مؤدی
اولاور عسر وشدته ودخول جهنم کبی ❊ مثنوی ❊ بود مردی پیش از ین
نامش نصوح * بد ز دلاکئ زن اور افتوح) بو زماندن اول بر مرد وار ایدی انك نامی
نصوح ایدی اکا زن دلاکلکندن فتوح وار ایدی یعنی انك کاری بو ایدیکه عورتلر
حمامنده دلاکلك ایلردی و اکا فتوح و فوائد اول کاردن حاصل اولوردی ❊ مثنوی ❊
بود روی او چو رخسار زنان * مردی خود را همی کرد او نهان) آنك یوزی زنلرك
رخساری کبی ایدی یعنی ریش وسبلتدن عاری ایدی اول نصوح کندینك ارلکنی پنهان
ایلردی ❊ مثنوی ❊ او بحمام زنان دلاك بود * در دغا و حیله بس چالاك بود)
الحاصل اول نصوح عورتلر حمامنده دلاك ایدی دغا و حیله ده زیاده چست و چالاك
ایدی ❊ مثنوی ❊ سالها می کرد دلاکی و کس * بو نبرد از حال وسر ان هوس)
نیچه ییللر اول نصوح دلاکلك ایلدی و کیمسه اول هوسدن و انك حالنك سرندن
بوی ایلمدی یعنی انك هوسندن وانك حالنك سرندن بر کیمسه رایحه ایلنه مبوب
حقیقتنه واقف اولمدی ❊ مثنوی ❊ زانکه آوزو رخش زن وار بود * لیك شهوت
کامل و بیدار بود) زیرا که انك یوزی و آوازی زن کبی ایدی لیکن شهوتی کامل و بیدار
ایدی ❊ مثنوی ❊ چادر و سربند پوشیده و نقاب * مرد شهوانی و در غرهٔ

شباب) اول نصوح چادر و سربند و نقاب اورتمش ایدی مرد شهوانی و شبابه غره
اولمقده ایده یعنی اول نصوح عورتلر کبی باشنه چادر وسربند و یوزینه دخی نقاب
اورتمش ایدی ولیکن مرد شهوانی ایدی و یکیتلکك غرورنده ایدی ❊ مثنوی ❊
دختران خسروان را زین طریق * خوش همی مالید ومی شست آن عشیق) پس
بو طریقدن خسرولرك دخترلرینی اول عشیق خوش اوو اردی و یوردی یعنی اوزباده
عاشق اولان مرد بو اساو بدنلرینی اکا برقزلرینی اووب خوش یوردی وانلر دخی بونی
زن صانوردی ❊ مثنوی ❊ توبها میکرد و پا در می کشید * نفس کافر توبه
اش را میدرید) نیچه کره بو فعلدن توبه لر ایلدی و ایاق چکدی ولیکن نفس کافرانك
توبه سنی یرتدی وخراب ایتدی ❊ مثنوی ❊ رفت پیش عارفی آن زشت کار *
کفت مارا در دعایی یاد دار) آخر اول زشتکار و بدکردار بر عارف شیخك اوکنه کندی
اکا ایتدی ای عزیز بزی بر دعا ایله یاده کتور یعنی بنی بر دعا ایله انو بنم حقمده بر دعا ایله
دیدی ❊ مثنوی ❊ سر او دانست آن آزاد مرد * لیك چون حلم خدا پید انکرد)
اول آزاده اولان مرد عارف فراستله انك سرینی بیلدی لیکن حلم خدا کبی انی پیدا ایلمدی
وانك قباحتنی یوزینه اوروب سوء حالنی سویلمدی ❊ مثنوی ❊ بر لبش قفلست
و در دل رازها * لب خموش و دل پر آوازها * عارفانکه جام حق نوشیده اند * رازها
دانسته و پوشیده اند * هر کرا اسرار کار آموختند * مهر کردند و دهانش دوختند)
عارفك لبی اوزره قفل وار در و قلبنده رازلر وار در آنك لبی خموش و قلبی آوازلردن پردر
یعنی عارفك لب و دهانی کشف اسرار ایلمکدن بسته و مقفلدر ولیکن قلبنده رازلر
چوقدر کرچه لبلری خموشدر لیکن قلبی نیچه معنوی آوازلردن طوا و پرجوشدر
عارفلر که حق تعالینك جام اسرارن ایچمشلردر اوزلرنی بیلمشلردر و اورتمشلردر
هر کز بلا اذن خدا کشف راز و اسرار ایلمزلر ولهذا قیل قلوب الاحرار قبور الاسرار
هر کیمسه که اسرار کاری اوکرتدیلر مهر ایلدیلر وانك اغزینی دکدیلر یعنی بونلر
درونده اولان راز و اسرار اظهار ایلمکه حق تعالینك رضاسی شر یفی اولمیوب
بونلرك دهانی اولرازی سویلمکدن واول سری کشف ایلمکدن
منع ایلدکلرندن جاهل و غافل اولملری لازم کلمز بلکه تجاهل و تغافل
قیللری لازم کلور که تجاهل و تغافل عارف اولنلرك خصلت حسنه لرندن
و بیلورکن بیلمزلنمك عادت کریمه لرندندر بونلر جواسیس القلوبدر بونلر ایله مجالست
ایلین کمسنه یه صدق دل و ادب باطن لازم اولنلردندر ❊ مثنوی ❊ سست خندید و بکفت
ای بد نهاد * زانکه دانی ایزدت توبه دهاد) اول عارف سست کولدی و زن
شکلنده اولان نصوحه دیدی ای بد نهاد انی که بیلورسن اندن سکا ایزد تعالی
توبه و یرسون یعنی اول عارف اول مرد بدکارك یوزینه سستلکله کولوب اکا دیدی

ای بدطبیعت خدای تعالینك سكا اول یادیكك وقیلدیغك كاردن توبه و یرسون
تاآندن خلاص ایلیوب سنی متقیلر مرتبه سنه ایركورسون دیو دعا ایلدی

✽ در بیان آنكه دعای عارف واصل درخواست او ✽
✽ از حق همچون درخواست حقست از خویشتن كه ✽

بو سرخ شریف انك بیاننده‌در كه عارف واصلك دعاسی وانك حق تعالیدن بر نسنه طلب ایتمسی فی الحقیقه حضرت خدانك كندیدن طلب ایتمسی كبیدر زیرا مرد عارفك وجود مجازیسی محو اولوب وجود حقانیله قائم اولمشدر (كنت له سمعا وبصرا ولسانا ویدا) وقوله تعالی (ومارمیت اذ رمیت ولكن الله رمی) زیرا حق تعالی حدیث قدسیسنده دیمشدر بن اول بنده‌نك سمعی وبصری اولورم ولسانی ویدی اولورم بنمله ایشیدروبنمله كورروبنمله سویلروبنمله طوتار اول حدیث قدسینك اولی بودر كه ابوهریرة رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوررلر قال علیه السلام حاكیا عن ربه (قال الله تعالی لایزال العبد یتقرب الی بالنوافل) عبدم دائما بكا تقرب ایلر عبادت نافله ایله (حتی احبه) حتی بن اكا محبت ایدرم (فاذا احببته) پس چون اول قوله كه بن محبت ایدم (كنت سمعه الذی یسمع به) بن انك سمعی اولورم كه بنمله ایشیدر اذنی اولورم دیمدی زیرا جارحه‌دن منزهدر بلكه سمعلك و بصیرلك انك صفتیدر (وبصره الذی یبصر به) و نور عینی اولورم بنمله كورر (ویده التی یبطش بها) ویدنده اولان قوت وقدرت بنم اولور كه بنمله طوتر (ورجله التی یمشی بها) وآیغنده اولان قوت وقدرت اولورمكه بنم ارادتمله یورر ماحصل كندیلكندن فانی وحقله باقی اولور وقوله (ومارمیت اذ رمیت ولكن الله رمی) بو آیتك تفسیری جلد اولده اعتراض مریدان سر خنده توز قرآن بازخوان تفسیر بیت بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه ✽ وایات واخبار وآثار درین بسیارست وشرح سبب ساختن حق تامجرم را بكوش كرفته بتوبهٔ نصوح آورد ✽ وبو خصوصده ایات واخبار واثار بسیار دروحق تعالینك سبب وبهانه دوزمسنك شرحیدر یعنی حق تعالی كه مسبب الاسبابدر برسبب و بهانه دوزرتا مجرمك قولاغنی طوتمش توبهٔ نصوحه كتورر لاجرم اول مجرم اول سبب واسطه‌سیله توبه كار اولور وصالحلر مرتبه‌سن بولور ✽ مثنوی ✽ آن دعا از هفت كردون دركذشت ✽ كار آن مسكین با خر خوب كشت ✽ كان دعای شیخ نی چون هر دعاست ✽ فانیست وكفت او كفت خداست) اول مرد عارفك دعاسی افلاك سبعه‌دن ایلرو كچدی اول مسكین نصوحك كاری آخرده خوب اولدی زیرا شیخك اول دعاسی هر دعا كبی دكلدر اول شیخ فی الحقیقه فانیدر انك كفتی كفت خدادر یعنی اول شیخ كاملك دعاسی مستجاب اولوب اول دردمندك كار وكرداری ایولكه متبدل اولوب صلاحه دوندی زیرا اول شیخ كاملك دعاسی ناسك دعاسی كبی دكلدر انكچون اول شیخ كندی

وجود مجازیسندن فانیدر وحضرت حقله باقیدر پس انك كلامی ودعاسی معناده حضرت حقك اولور ✽ مثنوی ✽ چون خدا از خود سؤال و كد كند ✽ پس دعای خویش را چون رد كند) مثلا چونكم خدای تعالی كندیدن كدایلیه پس كندینك دعاسنی نیجه رد ایلر یعنی رد ایلمز ✽ مثنوی ✽ یك سبب انكیخت صنع ذوالجلال ✽ كه رهانیدش ز نفرین و وبال) الحاصل حضرت ذوالجلالك صنع وقدرتی برسبب پیدا ایلدی كه اول نصوحی نفریندن و وبالدن خلاص ایلدی وكناه وخطادن بری قیلدی ✽ مثنوی ✽ اندران حمام پرمی كرد طشت ✽ كوهری از دختر شه یاوه كشت) اول حمامده نصوح دلاك ایدی لكن پر ایلدی حكمت اللهك شاهك دخترندن بر كوهر یاوه اولدی یعنی یتدی وغیب اولدی ✽ مثنوی ✽ كوهری از حلقه‌های كوش او ✽ یاوه كشت وهر زنی در جست وجو) انك كوشنك حلقه‌لرندن بر كوهر یاوه وضایع اولدی وهر برعورت جست وجوده اولدی ✽ مثنوی ✽ پس در حمام را بستند سخت ✽ تا بجویند اولش در پیچ ورخت) پس حمامك قپوسنی محكم باغلدیلر تاكم اول اول كوهری رخت واسبابك پیچ وبوكلمنده ارایه‌لر ✽ مثنوی ✽ رختها جستند وآن پیدا نشد ✽ دزد وكوهر نیز هم رسوا نشد) وبالجمله رختلری ولباس واسبابی آرادیلر اول كوهر پیدا اولمدی كوهرك اوغریسی دخی رسوای اولمدی ✽ مثنوی ✽ پس بجد جستن كرفتند از كزاف ✽ در دهان و كوش و اندر هر شكاف) پس كزافدن فارغ اولوب جدله ارامق طوتدیلر دهان وكوشده وهر شكاف ویارقده ✽ مثنوی ✽ در شكاف تحت و فوق و هر طرف ✽ جست و جو كردند در خوش صدف) اشاغی و یوقاری شكافده وهر طرفده خوش صدف اولان در وكوهری جست وجو ایلدیلر ✽ مثنوی ✽ بانك آمد كه همه عریان شوید ✽ هر كه هستید ار عجوز و كر نوید) بانك كلدی یعنی بركسه چاغردی وایتدی ای زنان جمله كز عریان اولیكز هر كیمكه حمام ایچره وارسیز اكر عجوزه‌سیز واكر نوونازه‌سیز ✽ مثنوی ✽ یك بیك را حاجبه جستن كرفت ✽ تا پدید آید كهر دانه شكفت) پس اوشهزاده‌نك حاجبه‌سی یعنی پرده‌دار اولان خادمه‌سی بر بر هر برینی ارامقلق طوتدی تا اول شكفت وعجیب كهر دانه پدید وظاهر كاه ✽ مثنوی ✽ آن نصوح از ترس شد در خلوتی ✽ روی زرد ولب كبود از خشیتی) اول نصوح بو حالی كورد كده كندینك خوفندن برخلوتده زیاده خشیتندن یوزی صاری ولبی كوك اولدی ✽ مثنوی ✽ پیش چشم خویش او می دید مرك ✽ رفت ومی لرزید او مانند برك) زیرا اول نصوح كندینك موتنی كوزی اوكنده حاضر كوردی بیچاره نصوح تنها برخلوته كندی ویپراق كبی دترردی ✽ مثنوی ✽ كفت یارب بارها بر كشته‌ام ✽ توبها

وعهدها بشکسته‌ام) پس خلوتده حق تعالی حضرتلرینه ایتدی یار بی نیجه کره رجوع ایلشم توبه‌لر وعهدلری صمشم ❊ مثنوی ❊ کرده ام آنهاکه از من می سزید ❊ تاچنین سیل سیاهی در رسید) الهی اول قبیح فعللری بندن که لایق ایدی ایلشم حتی بونك کبی برسیل سیاه ایرشدی که بوبلای سیاه بنم اول کناهمك جزاسیدر دیدی ❊ مثنوی ❊ نوبت جستن اکرد رمن رسد ❊ وه که جان من چه سختیها کشد) ارامقلق نوبتی اکر بکا یتشه واه که بنم جانم نه سختلکلر چکر ❊ مثنوی ❊ درجکر افتاداستم صدشرر ❊ درمناجاتم ببین بوی جکر) بوحالده خوف والمدن بنم جکرمه یوز شرر د وشمشدر درجکرم صدشرر افتاده است نقدر بنده اولور ومناجاتده بنم جکرم رایحه سنی کور ❊ مثنوی ❊ اینچنین اندوه کافر رامباد ❊ دامن رحمت کرفتم داد داد) بونجلین غصه کافره اولمسون ای خداسنك رحمتك دامننی طوتدم داد داد یعنی سنك رحمتکه تمسك ایتدم بکا عطا ایله دیدی ❊ مثنوی ❊ کاشکی مادر نزادی مرمرا ❊ یامرا شیری بخوردی درچرا) کاشکی بنم مادرم بنی طوغرمیدی یاخود چراومرعاده بنی برارسلان ییدی دیدی ❊ مثنوی ❊ ای خدا آن کن که از تو می سزد ❊ که زهر سوراخ مارم می کزد) ای خدا بو عاصی بنده که آنی ایله که سندن اول لایقدر زیرا هر سوراخدن بنی مار ایصررر ❊ مثنوی ❊ جان سنکین دارم ودل آهنین ❊ ورنه خون کشتی درین رنج وحنین) طاش کبی محکم جان وآهن کبی قتی قلب طوترم واکر دل وجانم سنکین وآهنین اولمیدی بو رنج وحنینده خون اولوردی ❊ مثنوی ❊ وقت تنك آمد مرا و یك نفس ❊ پادشاهی کن مرا فریادرس) الهی وقت تنك کلدی بکا و برنفس قالمدی پس پادشاهلق ایله بنم فریادمه ایرش ❊ مثنوی ❊ کرمرا این بار ستاری کنی ❊ توبه کردم من زهر ناکردنی) اکر بوکره بکا ستاراق ایلیه سك بن هر ناکردنیدن توبه ایلدم یعنی اکر بکا بو دفعه ستاراق ایلرسك بن هر اشلنمسی مشروع اولمین فعلدن ولایق اولمین عملدن توبه ایلدم دیدی ❊ مثنوی ❊ توبه ام بپذیر این بار دکر ❊ تابندم بهر توبه صد کمر) الهی بوکره دخی بنم توبه می قبول ایله تا توبه‌دن اوتری یوز کمر قوشنم ❊ مثنوی ❊ من اکر این بار تقصیری کنم ❊ بس دکر مشنو دعا وکفتنم) اکر بن بوکره توبه‌ده بر تقصیر ایلرسم پس بنم سوز می ودعامی غیری قبول ایلمه ❊ مثنوی ❊ این همی زارید وصد قطره روان ❊ که در افتادم بجلاد وعوان) نصوح بوقدر زاریلك ایلدی وکوزندن یوز قطره روان اولدی و بویله دیردی که جلاد وعوانه دوشدم ❊ مثنوی ❊ تانمیرد هیچ افرنکی چنین ❊ هیچ ملحد رامبادا اینچنین) تا هیچ بر فرنك بونجلین اولمسون هیچ ملحده بوفغان اولمسون ❊ مثنوی ❊ نوحها می کرد او برجان خویش ❊ روی عزرائیل دیده پیش پیش)

اول نصوح کندینك جانی اوزره نوحه‌لر ایلدی عزرائیل علیه السلامك یوزینی زیاده اوکنده کورمشدی یاخود ایلرورك کورمشدی دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ ای خدا وای خدا چندان بکفت ❊ کان درو دیوار با او کشت جفت) بیچاره نصوح ای خدا وای خدا دیمکی اولقدر دیدی که اول حالده اول درودیوارا کا جفت اولدی یعنی درودیوار انکله ای خدا وای خدا بو جناب حقه تضرع ایلدی ❊ مثنوی ❊ درمیان یارب یارب بداو ❊ بانك آمد از میان جست وجو) اول نصوح یار بی یار بی میانده ایدی یعنی مناجات قیلمقده وعرض حاجات ایلمکده ایدی ناکاه جست وجوك ایچنده بانك کلدی

❊ نوبت جستن رسیدن نصوح وآواز آمدنکه اورا برهنه کنند و بجویند ❊
❊ که همه راجستیم نصوح رابجویید و بیهوش شدن نصوح ازان ❊
❊ هیبت وکشاده شدن کار بعد از نهایت بستکی کما کان یقول رسول الله ❊
❊ صلی الله علیه وسلم اذا اصابه مرض اوهم اشتدی ازمة تنفرج ❊

بو سرخ شریف جست وجوك نوبتی نصوحه ایرشمنك بیاننده درو آواز کلمسنك بیاننده در که آنی دخی عریان ایده‌لر وآرایه‌لر بویله دیدیلر که دوکلی عورتلری ارادق نصوحی ارایکز واول هیبتدن نصوحك بیهوش اولمسنك بیاننده درو کارك کشاده اولمسیدر بسته‌لکك نهایتندنصکره‌نته کم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم برمرض ویا برغم اصابت ایلدکده دیوجی اولوردی اشتدی ازمة ای زمته سن مشتد ومحکم اول تنفرج جزمله جواب امر درازمته بلا ومحنته دیرلر یعنی ای بلا ومحنت هربارکه مشتد اوله سن زیرچون ای ان مع العسر یسرا اول بلا ومحنت مقابله سنده نیجه نعمت وعافیت بتوب منفرج اولورسن پس اول حضرتك مرادی اشتدادشدتدکلدر بلکه اشتداد شدت ومحنت سبب فرج وعافیتدر پس ذکر سبب ارادهٔ مسبب قبیلندن اولو روم اد اولنان بهجت وسرور اولورو بو حدیث شریفك مضمونی ابو الفضل یوسف المعروف بابن النجوی بر قصیدهٔ غرا ایتمشدر که مشهور بین الانامدر قصیدهٔ منفرجه دیمکله اولی اشتدی ازمة تنفرجی درکه حدیث شریفدر قضاعی وفردوس اخبار صاحبی حضرت علی کرم الله وجهه یه اسناد ایلشلردر و راویسی حضرت علی کرم الله وجهه درد یمشلردر وقال ابو الفضل رضی الله عنه (بیت) قد آذن لیلك بالبلج ❊ وظلام اللیل لها سرج ❊ حتی یغشاه ابو السرج ❊ وسحاب الخیر لها مطر ❊ فاذا جاء الابان تجی ❊ وابن فارض قدس سره العزیز بو مضمونی بر آخر اسلوبده نظمه کتوروب قصیده جیمیه سنده بیوررلر (بیت) اصبحت فیك کما امسیت مکتئبا ❊ ولم اقل جزعا یا ازمة انفرجی ❊ مثنوی ❊ جمله راجستیم پیش آای نصوح ❊ کشت بیهوش آن زمان پرید روح) پس بانك وندا کلدیکه جمله زنلری تجسس وطلب ایلدك سندخی ایلرو کل ای نصوح اول زمان نصوح بیهوش ولایعقل اولدی روح بدنندن اوچدی ❊ مثنوی ❊

(همچو دیوار شکسته در فتاد * هوش وعقلش رفت وشد او چون جماد) صنق دیوار کبی دوشدی آنك هوش وعقلی کندی اول دردمند جماد کبی اولدی ❊ مثنوی ❊ چونکه هوشش رفت ازتن بی امان * سر او با حق پیوست آن زمان) چونکم عقل وهوشی تندن امانسز کندی پس اول زمان یعنی اول حیرت وبیهوشلق زماننده آنك سر وجانی حضرت حقه اولشدی ❊ مثنوی ❊ چون تهی کشت ووجود او نماند * بازجانش را خدا در پیش خواند) چونکم کندی وارلغندن تهی اولدی وآنك وجودی قالمدی آنك بازجاننی خدای تعالی کندی حضورنه دعوت ایلدی ❊ مثنوی ❊ چون شکست آن کشتی او بی مراد * در کنار رحمت دریا فتاد) چونکم آنك کشتیء وجودی مرادسز صندی پس حق تعالینك دریای رحمتی کنارنه دوشدی ❊ مثنوی ❊ چون بحق پیوست چون بیهوش شد * موج رحمت آن زمان در جوش شد) چونکم جان بیهوش اولدی حضرت حقه اولشدی اول زمانده موج رحمت جوشیده اولدی یعنی دریای رحمت جوشه کلدی وظهور قیلدی ❊ مثنوی ❊ چونکه جانش وارهید ازتنك تن * رفت شادان پیش اصل خویشتن) چونکم آنك جانی تندن قورتلدی وبدنك عیب وعارندن خلاص اولدی کندی اصلی قتنه شادان وخندان کندی ❊ مثنوی ❊ جان چو باز وتن مر اورا کندهء * پای بسته پرشکسته بندهء) مثلا جان باز کبیدر وجسم وتن اکا بر کنده کبیدر رایاغی باغلنمش قنادی صنمش بر بنده در ❊ مثنوی ❊ چونکه هوشش رفت وپایش در کشاد * می پرد آن باز سوی کیقباد) چونکه نصوحك عقلی وهوشی کندی وآنك اياغی چوزلدی پس اول بازجان فوری شاه کیقباد جانبنه پرواز ایلدی یعنی شاه حقیقته آنك باز روحی تن کندهسندن خلاص اولدقدنصکره رجوع ایلدی ❊ مثنوی ❊ چونکه دریاهای رحمت جوش کرد * سنکها هم آب حیوان نوش کرد) چونکم رحمت دریالری جوش ایلدی طاشلر دخی آب حیات نوش ایلدی یعنی چونکم دریای رحمت جوشه کلدی رحمته لایق اولمین سنکین دللر دخی اندن آب حیات نوش قیلدی ❊ مثنوی ❊ ذرهء لاغر شکرف وزفت شد * فرش خاکی اطلس وزربفت شد) لاغر وضعیف ذره دخی شکرف وقوی اولدی فرش خاکی اطلس وزربفت اولدی نته کم باران رحمت منصب اواسه فرش خاکی اطلس زربفت کبی منقش اولور ❊ مثنوی ❊ مردهء صدساله بیرون شد ز کور * دیو ملعون شد بخوبی رشك حور) یوزییلق مرده قبردن طشره اولدی دیو ملعون خوبلقده رشك حور اولدی یعنی چونکم رحمت الهی ظهوره کلدی ودیو ملعون کبی زشت وقبیح اولان کمسنه قرین اولدی دیو ملعون کبی زشت وقبیح اولان کمسنه بر مرتبه خوب وملیح اولور که حوریلر آنك حسننه رشك ایدرلر ❊ مثنوی ❊ این همه روی زمین سرسبز شد * چوب خشك اشکوفه کرد ونغز شد * کرك با بره حریف می شده * ناامیدان

خوش رك وخوش پی شده) بو دو کلی روی زمین سرسبز اولدی قوری اغاج اشکوفه اولدی ونغز ولطیف آثار رحمت الهیدن بو دو کلی وجه ارض اخضر اولوب ونضارت بولدی وقوری اغاجلر پر شکوفه اولوب تازه وطری اولدی قورد قوزی ایله باده یه حریف اولدی ناامیدلر خوشرك وخوش پی اولمش یعنی دریای رحمتك جوش ایلمسندن وباران فضلك یاغمسندن اعدا واضدادا ولنلرد بیله بر مرتبه الفت واتحاد کلدیکه قورد قیونله می محبتك حریفی اولدیلر ومأیوس وناامید اولنلر اثار رحمت الهیدن طمرلری وسکرلری خوش اولدیلر وقوت وقدرت بولدیلر ❊ مثنوی ❊ بانك آمد ناکهان که رفت بیم * یافت شد کم کشته آن در یتیم) چون نصوح حقنده دخی دریای رحمت جوش وخروش ایلدی بانك وصدا کلدیکه بیم وخوف کندی اول کم کشته اولان دریتیم بولندی یعنی بو خاتونلرك ماببننده بر صدا ظهوره کلدیکه خوف وبیم کندی اول ضایع اولان دریتیم بولندی شمدنصکره خوف وخطر قالمدی هرکس کندی حالنه وارسون وآسوده اولسون دیدیلر

❊ یافت شدن کوهر وحلالی خواستن حاجبکان وکنیزکان شاه زاده از نصوح ❊

❊ مثنوی ❊ بعد ازان خوف هلاك جان بده * مژده ها آمد که اینك کم شده) هلاك جانه سبب اولمش خوفدنصکره مژده لر کلدیکه ایشته کم وضایع اولمش کوهر ❊ مثنوی ❊ یافت شد اندر فرح دریافتیم * مژدکانی ده که کوهر یافتیم) کوهر بولندی ودخی فرح ایچره اورلدك یعنی اول کم کشته اولان کوهر بولنمش اولدی بز فرح وسروره مخلوط اولدق وذوق وحبورله امتزاج قیلدق مشتلق ویرکه کوهری بولدق دیدیلر ❊ مثنوی ❊ از غریو ونعره ودستك زدن * پر شده حمام قد زال الحزن) عورتلرك غریو ونعره سندن والرین بری برینه اورمسندن قد زال الحزن دیو حمام پر اولمش وذوق وشادیلکدن هرکسك قلبی طولمش ❊ مثنوی ❊ آن نصوح رفته بازآمد بخویش * دید چشمش تابش صد روز پیش)اول کندیدن کتمش نصوح کیرو کندویه کلدی آنك چشمی او کنده یوز کونك تابشنی کوردی یعنی اول حینده کمال سرورندن کندی حضورندن یوز کونلك بلکه نیجه یوز کونلك نور وحبوری مشاهده قلیدی اکر پیش باء فارسیله اولمیوب باء عربیله اولورسه معنی اول نصوحك کوزی اول حینده نیجه یوز کونك تابش وضیاسنی زیاده کوردی ونیجه یوز کونلر ذوق وسرور کورنلردن اولدمده ارتق مسرور اولدی ❊ مثنوی ❊ می حلالی خواست از وی هرکسی * بوسه می داد ندبرد ستش بسی) پس حمامده اولان زنلردن هر بر کمسه اول نصوحدن حلاللق دیلدی اعتذار ایدوب آنك دستنه چوق بوسه ویردیلر والن اوپدیلر ❊ مثنوی ❊ بدکمان بردیم کن مارا حلال * کوشت تو خوردیم اندر قیل وقال) دیدیلر که سنك حقکده بدکمان ایلدك یعنی سوء ظن ایتدك بزه حلال ایله قیل وقالده سنك اتکی ییدك یعنی غیبت ایلك مؤمن قرندا شنك میت اولدیغی حالده اتنی یمك کبی ایکن

بزسنی غیبت ایلدك ومعنا اتکی یدك ودخی (اجتنبوا کثیرا من الظن) دیو سوءظن
ایلمکدن اجتناب ایلمکه امر الهی واقع اولمش ایکن سوءظندن اجتناب ایلمیوب سنك
حقکده بدکمان اولدق آنی حلال ایله دیدیلر بونده برکسه یی غیبت ایلسه‌لر اکر مغتاب
اولان آنی اشتدی ایسه اول کسه‌دن استحلال ایلمك لازم اولدیغنه تنبیه واشارت واردر
(مثنوی) زانکه ظن جمله بروی بیش بود * زانکه درقربت زجمله پیش بود) زیرا که
جمله عورتلرك ظنی اکا زیاده ایدی اول سببدن که دختر شاهه آنك قربتی ومقارنتی
جمله خواتیندن زیاده ایدی (مثنوی) خاص دلاکش بدو محرم نصوح * بلکه
همچون دوتنی یك کشته روح) اول شهزاده‌نك محرمی وخاص دلاکی نصوح ایدی
بلکه دختر شاهه اول نصوح روح براولمش ایکی تن کبی ایدی صورتده مغایر ومعناده
متحد ایدی (مثنوی) کوهر ار بر دست اوبردست بس * زوملازم‌تر بخاتون
نیست کس) اکر کوهری ایلتمش ایسه انجق اول ایلتمشدر دیدیلر زیرا خاتونه آندن مقرب
وملازمرك کمسه یوقدر یعنی بویله دیو سوءظن ایلدیلر (مثنوی) اول اورا خواست
جستن درنبرد * بهر حرمت داشتش تاخیر کرد * تابود کاز ایند آزد بجا * اندرین مهلت
رهاند خویش را) اول نبردو جنکده آنی ارامق استدیلر اما دختر شاه حرمتدن اوتری
آنی محفوظ طوتدی وتأخیر ایتدی آنی حرمتدن اوتری کیرو طوتدی وجست وجودن
تأخیر ایتدی دیمك دخی جائزدر وتأخیره باعث اول ایدیکه تا اوله که نصوح آنی خوفندن
بریره آته بو مهلتده کندیسنی قورتاره بو قدر مهلت ایچره اکر الدیسه آنی بریره براقوب
کندیسنی بو اسلوبله مؤاخذه اولمقدن خلاص ایلسون دیو جست وجو قیلمقدن آنی
تأخیره براقدیلر (مثنوی) این حلالیها ازومی خواستند * وزبرای عذر برمی
خواستند) چونکه آنك حقنده بویله سوءظن ایلدیلر آندن بو حلاللقلری دیلدیلر وعذردن
اوتری قالقدیلر واعتذار ایدوب استحلال ایلدیلر (مثنوی) کفت بد فضل خدای
دادکر * ورنه زانچه کفته شد هستم بتر * چه حلالی خاست می باید زمن * که منم
مجرمتر اهل زمن) نصوح آنلره دیدی دادکر اولان خدانك فضلی اولدی یوخسه اول
نسنه که دینلمش اولدی بن آندن بدترم بنم کبی کنهکاردن نه حلاللق دیلمك کرکدر زیرا
بن اهل زمانك مفسد ومجرمتری یم یعنی نصوح بونلرك اعتذارنه وظاهرا ایلدکلری
تعظیملرینه مغرور اولمیوب کندینك سوء حالنه وقبیح خصالنه اعتراف قیلوب بو لطفی عادل
اولان حق تعالینك فضل ولطف وکرمندن بیلوب بونلره هرنه دیدیلر بن آندن بدترم واستحلال
ایلمکه لایق اولمین جمله مجرملردن مجرمترم دیو جواب ویردی (مثنوی) آنچه کفتندم زبد
ازصد یکیست * برمن این کشفست اوکس را شکیست * کس چه می داند زمن جزاندکی *
ازهزاران جرم وبد فعلی یکی) اول نسنه یی که حقمده بد وقباحتدن دیدیلر یوزدن
بریدر بنم اوزریمه بو معنی مکشوفدر اکر اول کمسه‌یه برشك وار ایسه ده کمسه بنم

حالمدن اندکدن غیری نه بیلور یعنی بنم قباحتم اولقدر بی حد ولایعددرکه بوخلق بندن
بیلدکلری دریادن قطره وکونشدن ذره کبیدر دیدی (مثنوی) من همی دانم وآن
ستارمن * جرمها وزشتی کردارمن) زیرا بنم حالمی بن بیلورم وبنم اول ستارم بیلور بنم
جرملرمی وبنم کردارمك زشتلکنی نته کم برشیخه دیدیلر بو خلق سنی زیاده ذم ایدرلر اول
بونلره جواب ویروب دیدیکه بنم قباحتم آنلرك دیدیکلرندن بیك اولقدر زیاده در وبن انلرك
کوزندن مستورم وعیوب وذنوبمی اصل بنم خالقم بیلور دیدی (بیت) انی لمستتر من
عین جیرانی * والله یعلم اسراری واعلانی) دیوب بونلره جواب ویردی (مثنوی)
اول ابلیسی مرا اوستا دبود * بعد ازان ابلیس پیشم باد بود) جرم وقباحتده اول ابلیس
بکا اوستاد ایدی آندنصکره ابلیس بنم اوکمده باد وهوا اولدی یعنی بن برمرتبه خبیث
وقبیح اولدمکه ابلیس بنم قباحت وضلالتمه نسبتله هیچ شی بولمدی بن آندن بدتر
وخبیث‌تر اولدم دیدی نته کم سوزنی نام شاعر دخی بو محله مناسب کندینك حالندن
خبرویروب بورقاج بیتی نظم ایلدی (بیت) زهر بدی که تودانی هزار چندانم * مرا
نداند ازین کونه کس که من دانم * بیك صغیره مرا رهنمای شیطان بود * بصد کبیره
کنون رهنمای شیطانم (مثنوی) حق بدبدان جمله راناد یدکرد * تانکردم در
فضیحت روی زرد * بازرحمت پوستین دوزیم کرد * توبهٔ شیرین چوجان روزیم کرد)
حق تعالی اول جمله قباحتمی کوردی ولکن کورمامش ایلدی تاکم فضاحت
ورسوا ایلمکدن بنی روی زرد ایلمدی وخجل وشرمسار قیلمدی کیرو رحمت الهی
بکا پوستین دوزلك ایلدی جان کبی شیرین اولان توبه‌یی بکا روزی ایلدی پوستین
دوز وصف ترکیبیدر کورك دیکیجی معناسنه یعنی حق تعالینك رحمتی بنم دست خطا ایله
دریده اولان دیانتم پوستنی دیکیجی اولدی و بکا جان مثابه‌سنده شیرین اولان توبه‌وانابتی
عطا قیلدی دیدی (مثنوی) هرچه کردم جمله ناکرده کرفت * طاعت
ناکرده آورده کرفت) هرنه قباحت ایتدمسه جمله‌سنی ناکرده طوتدی اشلنممش
طاعتی کتورمش طوتدی یعنی نقدر سیئات ایسه آنی محو ایتدی وآنی حسناته
تبدیل ایدوب آنك محلنه طاعات وحسنات کتوردی (مثنوی) همچو
سرووسوسنم آزاد کرد * همچو بخت ودولتم دلشاد کرد) بنی سرو وسوسن کبی
آزاد ایلدی بخت ودولت کبی بنی دلشاد ومسرور ایلدی (مثنوی)
نام من درنامهٔ پاکان نوشت * دوزخی بودم ببخشیدم بهشت) بنم نامی اول نامه سنده
یازدی بن دوزخه منسوب ایدم اول بکا جنت بخش ایلدی (مثنوی) آه کردم
چون رسن شد آه من * کشت آویزان رسن درچاه من) کناهم بیلوب برکون آه ایلدم
بنم آهم رسن کبی اولدی اول رسن بنم چاهمه اصیلیجی اولدی یعنی فی المثل بنم آهم بررسن
کبی اولوب طبیعتم چاهی ایچره نازل اولدی (مثنوی) آن رسن بکرفتم و بیرون

شدم * شادوزفت وفربه و كالـكون شـدم) اول رسنی طوتدم وطشره اولدم شادزفت وفربه وكلكون اولدم يعنى اوكناهمدن اوترى ايلديكم آه اينه يابشـوب چاه خطادن يول بولدم دیدی ﴿ مثنوى ﴾ دربن چاهی همی بودم زبون * درهمه عالم نمی کنجم کنون) اول حالده فی المثل برقيونك دبنده زبون ايدم شمدی لطف الهيدن دوكلی عالمه صغمازم زيرا مظهر الطاف الهی ولايق فضل ربانی اولان كمسـه اول مرتبه عظيم الشان اولور كه ايكی جهانه صغمازم ديسـه قابلدر پس آنلره خطـاب ايلـمكدن رجوع ايدوب جنـاب حقك حمد و ثنـاسنه رسبيل التفات شروع ايدوب ديدی ﴿ مثنوى ﴾ اى بنهار تو بادا اى خدا * ناكهان كردی مرا ازغم جدا * كرسرهرموی من با بدزبان * شكرهای تو نيـايد در بيـان * ميزنم نعره دربن روضه وعيون * خلق را يالیت قومی يعلمون) اى خدامعين سكانيجه يوز بيك تحسين وافرينلر اولسون ناكهان بنی غمدن دورو جدا يلدك فرضی بنم هر قيلك باشی اكرلسـان بوله سنك نعمتلركك شكرلری وصف و بيـانه كلز بوو اصل اولديغم روضه وعيون معنويده نعره اورورم خلقه يالیت قومی يعلمون ديرم يعنی حضرت وهـاب مطلق بنی شول معنوی اولان روضه وعيونه واصل ايلدی كه غايت ذوقمدن بوخلقه اول مرتبه نك علو شانی بيلدرمكدن وآنلری اول مرتبه يه قـدر مقدن اوتری نه اوليدی بنم قومم مرتبه می بيلهلردی ديو نعره اورورم وتمنی قيلورم نته كم حبيب نجـار حضرتلری بويله ديو تمنی ايلدی و بوآيت كريمه نك تفسـيری بوجلدك ديباجه سنده مرورايلدی آنده طلب اوله

﴿ (بازخواندن شـاه زاده نصوح را ازبهر دلاكی بعداز ﴾
﴿ استحكام توبه وقبول توبه و بهـانه كردن اوودفع كفتن ﴾

﴿ مثنوى ﴾ بعدازان آمد كسی كزمرحمت * دخترسلطان ما ميخواندت) بوحالتدن ونصوحك بوانابتندنصكره دخترشاه طرفندن مرحمت جهتندن اكابركسه كلدی وديدی بزم پادشـاهمزك دختری سنی دعوت ايلر ﴿ مثنوى ﴾ دخترشا هت همی خواندبيـا * تاسرش شـويی كنون اى پارسا) اى نصوح سنی پادشـاهك دختری دعوت ايلركل تاآنك باشنی اى پارسا واهل صلاح شمدی يويه سن واكاخدمت ايدوب احسـانته مظهر اوله سن ﴿ مثنوى ﴾ جز تودلاكی نمی خواهد دلش * كه بمـالد يا بشويد باكلش) آنك كوكلی سندن غيری بردلاك استمزكه آنی اووه ياخود آنی كل ايله يويه ديدی ﴿ مثنوى ﴾ كفت رورو دست من بيكار شد * وين نصوح تو كنون بيمـارشد) نصوح ايتدی يوری يوری بنم دستم بيكار اولدی يعنی الم ايشـدن قالدی و بكادلاكلكدن كاليله فراغت حاصل اولدی بوسـنك نصوحك شمدی مريض و بيمـاراولدی ﴿ مثنوى ﴾ روكسی ديكر بجو اشتاب وتفت * كه مرا والله دست ازكاررفت) يوری شتـاب وعجله ايله برغيری كمسه طلب

ايله زيرا والله بنم دستم كار وعملدن كتدی ﴿ مثنوى ﴾ بادل خود كفت كزحد رفت جرم * ازدل من كی رود آن ترس وكرم) نصوح چونكم اول كلان كمسه يی بوكونه كلامله دفع ايلـدی دونوب كندی قلبنه سو يلدی وديدی كه جرم حددن كندی وحسـابدن تجـاوز ايتدی بنم دل وجانمدن اول ترس وخوف وغم وغصه قچن كيدر ﴿ مثنوى ﴾ من بمردم يكره و بازآمدم * من چشيدم تلخی مرك وعدم) بن بركره اولدم وعدم اقليمنه كتدم كيرو كلدم بن موت وعدم اجيلغنی طـاتدم ﴿ مثنوى ﴾ توبه كردم حقيقت باخدا * نشكنم تاجان شدن ازتن جدا * بعدازان محنت كرابارى دكر * باروسوی خطر الاكه خر) پس خدای تعـالی به حقيقة برتوبه ايلدم اول توبه يی صيمزم جان تندن جدا اولنجيه دك اول محنتدنصكره كيمك بركره دخی خطرجانبنه اياغی كيدرالاكه خرك اياغی كيدر يعنی بن حقيقت جهتندن خدای تعـالی حضرتلرينه وانك رضـاسـنه وطـاعتنه رجوع ايلدم تاكم جانم بدندن جدا اولنجه بن توبه يی صيمزم اول محنتدنصكره كه بن كوردم و بوقدر الام و شـدايدی كه بن چكدم نه كونه كمسه نك اياغی بركره دخی اول خطر جانبنه كيدر كتمز الاكه خرسيرت اولان كمسـه لرك اياغی كيدرنته كم بوقصه ده اولان خرپنجه شيردن بردفعه خلاص اولدقدنصكره ينه رو بهك حيله سـنه مغروراولوب اول شيرجانبنه كندی و ترك حزم واحتياط ايتدی آخر شيرك پنجه سـنده هلاك اولدی

﴿ حكايت در بيان انكه كسی توبه كندو پشيمان شودو بازآن پشيمانيهار ﴾
﴿ فراموش كند وآزموده را بازآزمايد درخسارت ابدافتد چون ﴾
﴿ توبه اورا ثبـاتی وقوتی وحلاوتی وقبول مدد نرسـد چون ﴾
﴿ درخت بی بيخ هر روز زردتر وخشـك تر كردد نعوذ بالله ﴾

بو حكايت آنك بيـانندهدر كه بركيمسـه توبه ايلر وپشيمان اولور وكيرو اول پشيمانلقلری فراموش ايدر وآزموده و مجربی كيرو تجربه ايلريعنی برمجرب اولمش كناهی ينه ايشـلر وآنك سوء جزاسنی كورر اول كيمسـه خسـارت ابده دوشر چونكه آنك توبه سـنه برثبـات و برقوت و برحلاوت و برقبول مددايرشميه كوكسز درخت كبی هر كون زردتر وخشـك ترلراولورحتی برحاله وارر كه آنك قابلدنشوو نمای ايمان زائل اولور قوری اغاج كبی قالور العياذبالله ﴿ مثنوى ﴾ كازری بودومر اورايك خری * پشـت ريش اشكم تهی ولاغری) بركازر وارايدی وآنك برخری وارايدی ارقه سی ياره وشكمی خالی و برلاغرخرايدی ﴿ مثنوى ﴾ درميان سنكلاخ بی كياه * روزتاشب بی نواو بی پنـاه) اول خر بيچاره كياه ونباتسز برطـاشلق ايچنده كوندز كيجيه دك بی نواو بی پنـاه ايدی يعنی آزقی يوق وصيغنه جق يری يوق ايدی ﴿ مثنوى ﴾ بهرخوردن غيرآب آنجا نبود * روزو شب بدخردران كورو كبود) يمكدن وايچمكدن اوتری اول محلده صودن غيری نسـنه يوق ايدی لاجرم روزو شب خرانده كور وكبود ايدی ﴿ مثنوى ﴾ آن حوالی نيسـتان

وبیشه بود* شیر بود انجا که صیدش پیشه بود) اول اطراف نیستان ومیشه ایدی آنده شیروار ایدی که اکا صید ایلمك پیشه ایدی یعنی حیوانلری صید ایلمك اول شیرك صنعت وپیشه سی ایدی ❊ مثنوی ❊ شیررا با پیل نر جنك اوفتاد* خسته شد آن شیروماند از اصطیاد) انفاقا ارسلانك بر فیل نر ایله جنکی واقع اولدی اول شیر خسته ومجروح اولدی واصطیاددن قالدی یعنی اول پیل قوی بدن زخملر یوب مجروح اولدی وصید قیلمقدن کیرو قالدی ❊ مثنوی ❊ مدتی واماند زان ضعف ازشکار* بی نوا ماندند دد از چاشت خوار) بر زمان اول ضعفدن اوتری شکاردن کیرو قالدی آنك اطرافنده ساکن اولان وفضله سنی اکل قیلان سباع چاشت خواردن بی نوا قالدیلر ❊ مثنوی ❊ زانکه باقی خوار شیر ایشان بدند* شیر چون رنجور شد تنك آمدند) زیرا شیرك صیدنك بقیه سنی وفضله سنی انلر یجی ایدیلر چونکم شیر رنجور اولدی انلر تنك کلدیلر یعنی مضایقه یه دوشدیلر ❊ مثنوی ❊ شیر یك روباه را فرمود رو* مر خری را بهر من صیاد شو) شیر چونکم بو تنکلکی کوردی وتوابعنك دخی بوقلغنه ومضایقه سنه نظر ایر کوردی بر ثعلبه دیدی که یوری تحقیقا بندن اوتری بر خری صیاد اول وانی بر خدعه وفریبله بنم اوکومه کتور ❊ مثنوی ❊ کر خری یابی بکرد مرغزار* رو فسون خوان فریبانش بیار) ای روباه اکر بو صحرا ومرغزارك اطرافنده بر خر بولور ایسك یوری اکا فسون اوقوانی الداریق کتور وحیله وخدعه ایدوب بنم حضورمه کتور ❊ مثنوی ❊ چون بیابم قوتی ازکوشت خر* پس بکیرم بعد ازان صید دکر) چونکم خرك صید وشکاریندن بر قوت بولم پس اندن صکره بر اخر صید طوتارم ❊ مثنوی ❊ آندکی من میخورم باقی شما* من سبب باشم شما را در نوا) اندن راز جق یرم باقیسنی سز یرسز بن نوا وغداده سزه سبب اولورم ❊ مثنوی ❊ یا خری یا کاوی بهر من بجوی* زان فسونهایی که می دانی بکوی) ای روباه بندن اوتوری بر خری ویا بر کاوی طلب ایله اول فسونلردن وحیله لردنکه بیلورسن اکا دی ❊ مثنوی ❊ از فسون واز سخنهای خوشش* از سرش بیرون کن وا ینجا کشش) افسونلردن وخوش سوزلردن انی باشدن چقارو بورایه انی چك وبنم حضورمه کتوردیدی.

❊ تشبیه کردن قطب که عارف واصلست در اجری دادن خلق از قوت مغفرت ورحمت بر ❊
❊ مراتبی که حقش الهام دهد وتمثیل بشیر که اجری خوار وباقی خوار وبند بر مراتب قرب ❊
❊ ایشان بشیرنه قرب مکانی بلکه قرب صفتی وتفاصیل این بسیارست والله الهادی ❊

بو سرح شریف قطب عالمکه عارف واصلدر تشبیه ایلمك بیاننده در مغفرت ورحمت قوتندن خلقه اجری ونفقه ویرمکده شول بر مرتبه لر اوزره که حق تعالی اکا الهام ویرر ودخی انی شیره تمثیل ایلمك بیانیدر که سباع انك صیدنك بقیه سن ییجیلر

ووظیفه سن ییجیلردر انلرك شیره اولان قربنك مرتبه سی اوزره اما قطبه خلقك قربی قرب مکانی دکلدر بلکه قرب صفتیدر یعنی آنك صفتیله هر قنغی کسه زیاده رك موصوف اولسه اکا تقربی زیاده اولور وانك اجری ونفقه سنه زیاده واصل اولورو بو قرب وصفتك تفصیلاری بسیاردر والله تبارك وتعالی دیلدیکی قولنی بوذکر اولنان قربه وصراط مستقیمه هدایت ایدیجیدر ❊ مثنوی ❊ قطب شیرو صید کردن کار او* باقیان این خلق باقی خوار او* تا توانی در رضای قطب کوش* تا قوی کردد کند صید وحوش) قطب شیر مشابه سنده در وصید وشکار ایلمك آنك کاریدر بو خلقك باقیلری آنك باقی خوار یدر یعنی بو عالم فی المثل میشستان کبیدر وقطب عالم شیر دلیر کبیدر وحق سبحانه وتعالیدن رحمت ومغفرتی المق وصید ایلمك آنك کاریدر وباقی بو خلق ارسلانك اطرافنده اولان فضله سنی وبقیه سنی اکل قیلان سباع وجانوران کبیدر صحرای حقیقتدن مغفرت ورحمتی ابتدا قطب عالم اولان کامل صید ایلر بعده هر کس اکا تقربی مقداری آنك فضله سندن حصه آلور فیض الهی ابتدا اکا کلور آندن صکره هر کسه استعدادلری قدر منقسم اولور چونکم قضیه بویله در تا قادر اولدقچه قطبك رضاسنه سعی ایله تاکم قطب قوی اوله وسنك خدمتکله قدرت بوله وحوشی صید ایلیه قطب دکرمن ایکنه دیرلر وهر شیئك مرکز ومدارنه دخی قطب تعبیر ایدرلر پس عند المشایخ رکسه مشیخت مرتبه سنه وارسه وارشاد ناسه مستحق اولسه واکا بر نیچه کسنه مرید اولسه وتبعیت قیلسه اول کسه بونلرك قطبی اولور پس بو خطاب اول مریده لازم کلور که دینه ای مرید اولان وقطبه خدمت قیلان طالب قادر اولدقچه قطبك رضاسنی اله کتورمکه سعی وکوشش ایله تاکم سنك خدمتك واسطه سیله اول قطب قوی اوله وناسدن بعض وحشی اولان کمسه لری شکار ایلیه وحوشدن مراد بونده اصحاب دلك صحبتلرندن وحشی اولان واستنفار قیلان طائفه در شیر معنوی اولان قطب مریددن عاری اولدیغی تقدیر اوزره ضعفدن خالی دکلدر اما قچن اکا بر مرید صادق وبار موافق بیعت قیلسه وانکله وحشی طبیعت اولان ناس ماینده ترجمان اولسه وآنلری شیرك صحبتنه ترغیب وتحریض قیلسه اول شیر طریقت دخی اول مرید واسطه سیله کند ینك حضورنه کلان وصید ایلمکه قابل اولنی آولر واکا خیر دعالر ایلر پس اول مرید شیخنك رضاسنه سعی ایلمش اولور وشیخی دخی آنك معاونت ومظاهرتیله قوت بولور نته کم حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرت عمرك اسلامه کلسیله واول حضرته بیعت قیلسیله قوی اولدی ودین اسلام ظهوره کلدی ورونق بولدی پس چاریار کزینك معاونت ومظاهرت قیلملریله دین محمد قوت بولدی ونیجه کمسه لر ایمان واسلامه کلدی پس دیمه که قطب چونکم خلیفهٔ الهی ومظهر ربانی اوله آنك

بوعالمده تصرفی کیف مایشاء جاری اولمق کرك آنك مریدو محبت واسطه سیله خاقی
صید ایلمکه نه احتیاجی واردر اکر بوسوز برنده اواسیدی حضرت نبی مکرم صلی الله
علیه وسلم ابتدای اسلامده دینی کفره خوفندن اخفا ایلردی ومعاونت اصحابه محتاج
اولمزدی معلوم اولدیکه قطبك دخی اکثرامورده یاره ومریدصداقت کرداره احتیاجی
واردر ﴿ مثنوی ﴾ چون رنجدبی نوا مانند خلق * کز کف عقلست جمله رزق
حلق * زانکه وجدخلق باقی خورداوست * این نکه داراردل توصید جوست) جونکم
قطب بی حضور ورنجیده اوله خلق بی نواقالورلر زیرا بوغازك رزقی عقل الندندر
زیراخلقك وجدی خور دنك باقیسیدر بونی نکاه طوت اکرسنك جانك شکار طلب
ایدیجی ایسه یعنی چونکم قطبك قلبی اینجنه کندو یه تابع اولان خلق غدای روحانیدن
بی نواقالورلر وارزاق نورانیدن بی بهره اولورلر زیرا بوخلق فی المثل جسد وحلق
مثابه سنده‌در وبونلره مدار اولان قطب مدبربدن اولان عقل مرتبه سنده‌در بوغاز
ایچون کلان رزق عقلك دست تدبیر وکف تدار کندن حاصل اولدیغی کبی بوکاو
مثابه سنده اولان غدای روحانیسی قطبك دست تدبیرندن ظهوره کلوروانك یدهمتیله
فائده‌لر ظاهر اولور زیراکه اکاتابع اولان خلقك وجدوحالتی وکشف وکرامتی وذوق
وراحتی وبونلر امثالی اولان نعمتلری انك فضله سی وغداسنك بقیه سیدرنته کم
ابن فارض قدس الله سره حضرتلری قطب حقیقی اولان حضرت رسول علیه
السلامك مرتبه‌لرندن ترجمان اولوب وکندیلرك دخی اول مرتبه‌نك صاحبی اولدیغنه
بوبیتله اشارت ایدوب بیوردیلر (بیت) ومن فضل ماشربت شرب معاصری *
ومن کان قبلی فالفضائل فضلتی)بومعنایی حفظ طوت وبود یدیکم وجه اوزره
قطبك رضاسنی اله کتورمکه سعی ایت اکرسنك قلبك معنوی وروحانی اولان شکارلرك
طالبی ایسه دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ اوچو عقل وخلق چون اعضای تن *
بستهٔ عقلست تدبیربدن * ضعف قطب ازتن بوداز روح نی *ضعف در کشتی بود
درنوح نی)اول قطب عقل کبیدر وخلق اکانسبت اعضای تن کبیدر بدنك تدبیری
عقله مقیددر قطبك ضعفی تن جهتندن اولور روح جهتندن دکل مثلا ضعف کشتی‌ده‌در
حضرت نوحده دکلدر یعنی قطب بوعالمده عقل کبی مدبردر وخلق عالم اکانسبتله
بدنك عضولری کبیدر بومقرردرکه تدبیربدن عقله بسته ومقیددر کذلك بواعضاء
وجوارح مثابه سنده اولان خاق هم عقل مرتبه سنده اولان قطبك تدبیروتصرفنه
مقیدلردر اول بونلرك وجودنده هرنه‌مقوله تدبیرایلرسه بونلرا کامعنی جهتندن مخالفت
ایلمکه قادر اوله‌مزلر اماصورت جهتندن مخالفت ایلسه‌لر قابلدر زیرا اکثر زمانده
بوقطب اولنلرمن حیث الصوره ضعیف وفقیر اولورلر ولیکن روح جهتندن قوی
وقادرلردرانلرك قلبنك مراد ایلدیکنی بوخلق عالم تبدیل وتغییرایلمکه قادر اوله‌مز

بونلرك بدنی کشتی وروحلری نوح کبیدر مثلا کشتینك ضعف وسست اولمسندن
حضرت نوح علیه السلامك ضعیف وسست اولمسی لازم کلمز کذلك بونلرك صورتی
حقیر و بدنلری ضعیف اولمسندن روحلرینك ضعیف اولمسی لازم کلمز قطب بونلرك
روحیدر بوخسه بدنلری دکلدر پس نظر روحه وعقله اولوب بدنه اولمق کرك
﴿ مثنوی ﴾ قطب ان باشد که کرد خود تند * کردش افلاك کرداو بود) قطب
اول اولورکه کندی اطرافنه طولانور افلاکك کردشی انك اطرافنه اولور افلاك فلکك
جمیدر وفلك شول جرم کری محیطدرکه ایکی سطحی واردربری ظاهری وبری باطنی
وهرفلکك سطح باطننده ایکی نقطهٔ معقوله اعتبار اولنورکه فرضا برنقطه‌دن برنقطه‌یه
برخط چکسك برابرکله مثلا بوشکلده اوله .——. بونقطه‌لرك برینه قطب شمالی وبرینه
قطب جنوبی دیرلر ومرکز فلك ومدار آسمان دخی دیرلر حرکات افلاك همیشه
بومفروضه اولان نقطه‌لرك اوزرینه دورایدر و بونقطه‌لرمن بعد حرکت ایتمزلر وقائم
وثابت دررلر اکرچه بحسب الظاهر افلاککك قطبلری بونلروافلاك بونلرك اوزرینه طولنورلر
ولیکن هم افلاکك وهم املاکك وهم اهل خاکك معناده قطبی شول انسان کاملدرکه
مدار جمیع عالم اکر روحانی واکر جسمانی اولدرنته کم ابن فارض حضرتلرینك بوبیتی
بومحله مناسبدر (بیت) فبی دارت الافلاك فاعجب لقطبها * المحیط بها والقطب مرکزنقطة)
وثانیه‌یه اولان شرحجزده بوبیتك معناسنده قطبك بعض اسرارومراتبی تحریر
اولنمشدر وبوراده لازم اولان بودرکه اولا حقیقتده قطب کیمدر وهرعصرده قطب
اولان نه مرتبه‌ده‌در بیله‌سن تامشکلك عارف ایسك حل اوله‌بیلکل که حقیقتده قطب
ازلا وابدامن اول الوجوه الی اخره حقیقت محمدیه‌در کما قال القاشانی فی الاصطلاح
القطبیة الکبری هی مرتبة قطب الاقطاب وهو باطن نبوة محمد فلا یکون بعده
الالورثته لاختصاصه بالاکمل پس هرعصرده اولان قطب الاقطاب که قائم مقام محمدیدر
شول برکسنه‌درکه موضع نظررب العالمین اوله وقلب اسرافیل اوزره اوله نته کم قاشانی
دخی اصطلاحاتنده بویله دیمشدر القطب هوالواحد الذی موضع نظر الله تعالی
من العالم فی کل زمان وهوعلی قلب اسرافیل علیه السلام پس توضیح معنای بیته کلهلم
توضیح معنای بیت اولدرکه هرعصرده قطب الاقطاب اول برکسنه‌درکه همیشه کندی
حقیقتنك اطرافنه طولنه وجمیع عالمی اکرعلوی واکرسفلی کندینك قوای روحانیه‌سی
وقوای جسمانیه‌سی کبی بوله وذاتنی بوجمله اشیانك میاننده عقل مدبر وروح معبر مشاهده
قیله ملکلر آنك اذنیله هدایت قیله‌لر وفلکلر آنك نور باطنندن منور اوله‌لر کما قال ابن الفارض
قدس سره (بیت) ولافلك الاومن نورباطنی * به ملك یهدی الهدی بمشیئتی) وبوافلاکك
من حیث المعنی کردش ودورانی کندی حقیقتنك اطرافی اوزره اولدیغنی وجمله کندیدن
اوتری دور وحرکت وخدمت قیلدیغنی مشاهده ایلیه وبومرتبه‌ده اولان کامل عالمدن

ومعر فندن وجناب حقدن فیضی اخذ ایلکده واسطه یه اصلا محتاج دکلدر وهر نه معنی
استرسه وهر نه کونه تجلی طلب ایلرسه روحنه غیر واسطه اولور آندن صکره سائر اقطابه
آنك باطنندن فیوضات الهیه منعکس اولور وآنلرك روحنك اکا هر نه قدر قرب معنویسی
وارایسه اولقدر نورانیتی وروحانیتی ارتق اولور اقطابك قطب اولملری بدلیت وفرعیت
طریقیله اولور وآنك قطبیتی اصالت طریقیله اولور اما اقطابدن هر بریسی کندی تحت
تصرفلرنده اولان کمسه‌لره لسان حالله بن قطبم دیسه صحیح اولور زیرا آنلرك وجودنده
ظهور ایلین تجلی دخی فی الحقیقه حق تعالینك درولیکن حقیقته نظر اولندقده مستجمع
جمیع صفات اولان مسمی اللهك مظهری اولان قطب الاقطابکدر که آنك حقیقتده
نامی عبد اللهدر اما بحسب الظاهر هر نه کونه اسمك مسماسی اولورسه اولسون پس
سائر اقطاب بو کلامك خلیفه‌سی وفرعی کیدر اکر بحسب الظاهر بری برلریله مقارنت
ومجالست ایلمدیلرسه‌ده وبو آنلرك اصلی کبیدر فافهم ❊ مثنوی ❊ باری ده در مرمه
کشتی اش ❊ کر غلام خاص وبنده کشتی اش ❊ باریت در تو فزاید نه اندرو ❊ کفت حق ان
تنصروا الله تنصروا) آنك کشتی سنك مرمتی خصوصنده اکا یارلك ویرا کرا کا بنده
وخاص غلام اولدکسه سنك یارلکك سنده زیاده اولور آنده دکل نته کم حق تعالی
اکر سز اللهه نصرت ایلرسکز نصرت اولنور سز دیدی بو مصرع سوره محمدده
اولان آیته اشارتدر (یا ایها الذین آمنوا) ای وحدانیت حقه تصدیق ایدنلر (ان تنصروا
الله) اکر اللهك دیننه ورسولنه نصرت ایدرسه کز (ینصرکم) الله تعالی دخی سزه
وهر کاریکزه نصرت ایدر (ویثبت اقدامکم) وقدملریکزی ثابت قیلر دین ودیانتده
ومجاهده‌ده وحقوق اسلامه قیامده وسوره حجده دخی بیورر (ولینصرن الله من ینصره)
البته الله تعالی نصرت ایلر شول کمسه‌یه که اکا نصرت ایلیه یعنی آنك دیننه ویاخود
رسولنه نصرت ایلیه (ان الله لقوی عزیز) وتحقیقا الله تعالی نصرتنه قادر وقوی
پادشاهدر وجمیع اشیا اوزره غالبدر که کمسه آنی منع ایده‌مز وتوضیح معنای بیتین
شریفین اولدر چونکم قطبك ضعف کشتی بدن جهتندن اولدیسه وآنك احتیاجی
وافتقاری زورق تن جانبندن ظهوره کلدیسه اکا تابع اولان طالب آنك کشتی بدننك
مرمتنه یارلك قیلسه یعنی آنك بدننك بعض حوایج ومهماتنك حصولی ایچون معاون
اولسه حقیقتده آنك نفعی وفائده‌سی ینه کندیسنه عائد اولور انکیچون طالب ومرید
اولنلره خطاب ایدوب بیوررلر ای مرید ومستفید اولان کمسه زمانکده اولان قطبك
کشتی وجودنك لوازم ومهماتنك حصولنده اکا یارلك ویرا کرسن آنك خاص غلامی
وبنده‌سینك نامی اولدکسه وبونی دخی بویله بیلکه سنك اکا خدمتك ومعاونتك سنك
حقکده سکا عون ونصرتی زیاده ایلر آنك حقنده دکل نته کم الله تبارك وتعالی کندی
رسولنه وآنك دیننه اولان نصرتی همان کندی جانبنه اولمق منزله‌سنه تنزیل

ایدوب دیدی اکر سز بنم رسولمه نصرت ایلرسه کز سز کندیکز
نصرت اولنورسز ومعناده اول نصرتی ومعاونتی کندیکزه قیلورسز (ان احسنتم
احسنتم لانفسکم) آیت کریمه‌سی بو معنایی مؤیدا اولور (ومن خدم خدم)
حدیث شریفی دخی بو فحوایه دلالت قیلور ❊ مثنوی ❊ همچو روبه
صید کیرو کن فداش ❊ تا عوض کیری هزاران صید بیش ❊ زو بهانه باشد آن صید
مرید ❊ مرده کیرد صید کفتار مرید ❊ مرده پیش او کشی زنده شود ❊ چرك در
پالیز رو نبیده شود) روباه کبی صید طوت واول شیر معنوی اولان قطبه فدا ایله
تا کم هزاران صیدی وآندن زیاده یی عوض طوته سن مریدك اول صیدی روباهانه
اولور اما کفتار مرید مرده طوتر اکر مرده یی آنك حضورینه چکرسن زنده اولور مثلا
چرك پالیزده نبات بتریجی اولور مرید فتح میمه ایله قوی ومعاند معناسنه در
پالیز بوستانه درلر یعنی ای مرید قصه ده اولان روباه صیدی طوتوب شیر جانبنه
ایلتدیکی کبی سن دخی بو دنیانك متاعندن واهلندن نیجه شیلری صید وشکار ایلیوب
اول میشه‌ستان معنوینك شیردلیری اولان قطبه فدا ایله تا کم اول فدا ایلدیکك
صیدلرك مقابله سنده هزاران عوض وآندن زیاده اضعاف مضاعف اجر کریم
بوله سن زیرا هر نبی که دنیاده بر ولینك طریقنده بر مرید بذل ایلسه الله تبارك
وتعالی آنك مقابله سنده دنیاده وآخرتده اکا اضعاف مضاعف عوضلر ویرر مریدك
اول متاع دنیادن صید ایلیوب شیخك یولنده فدا ایلدیکی شیلر شیخك علو شاننه
نسبت روبهانه اولور یعنی اکا جابلوسلمنك وتملق قیلق اولور واوستاده تملق قیلق
بغایت مستحب ومندوب اولور کما قال علیه السلام لیس من اخلاق المؤمن التملق
الا فی طلب العلم وفی روایة اخری الا لاستاذ رواه معاذ رضی الله عنه پس بونده
روبهانه دیملرندن مراد مجرد شیخه تملق ایلمکدن عبارت اولور اما قوی
ومعاند اولان کفتارك صیدی مرده اولور کفتار صرتلانه دیرله مقبره‌دن میتی
اخراج ایدوب یر بوراده مراد اهل دنیادر که آنلرك صیدی مرده مشابه‌سنده
اولان متاع دنیودر اکر ای کفتار طبیعت اولان اهل دنیا اول مرده مشابه‌سنده
اولان متاع دنیایی اول شیر خدانك وقطب فلك هدانك اوکنه چکه‌سن وانی
اکا فدا قیله‌سن او مرده مشابه‌سنده اولان متاع دنیوی انك قبول ایلمسنك
یمن وبرکاتیله زنده اولور وروح بولور وسکا یوم آخرتده نفع وفائده قیلور فی المثل
متاع دنیا چرك وزبل کبیدر شیخ کامل بوستان لطیف کبیدر چرك بوستانه
واصل اولدقده اول زمین پاکك برکاتیله نباتی وسبز وانی انبات ایلدیکی کبی
متاع دنیوی دخی شیخ کاملك قبولنه واصل وبوستان صحبتنه داخل اولدقده اول
مرده‌لکدن ومردارلك صفتی آندن کیدوب سنکیچون نیجه تر وتازه معنوی وروحانی

نبـاتلروسبزه لر بتور رو باغبان حقیقت آنك محصولنی عاقبة الامرینه سكاكتور رر
پس بنه صدده رجوع ایدوب رو باهك شیره دیدیكنی تقریر ایلمكه شروع ایدوب
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ كفت رو به شیررا خدمت كنم * حیلهـا سازم زعقلش
بركنم) چونكم روباه اول شیره لسـان حال ایله خدمت ایلیم دیدی وممكن اولدقچه
حیله لردوزم انی عقلدن وتدبیردن قو پارم دیدی بو بیتدن مقدم شیردن مراد قطب
عالم وروباهدن مراد مرید اولمش ایدی بو محلده روباهدن مراد شیطـان وشیردن
مراد مظهر قهر الهی اولان برحاكم ظـالم ویابر عدوی قاهر اولور وخردن مراد ساده
دل وباركش فقیر ومقل اولان كمسـه اولور وشیطـان آنی حیله و بهـانه ایله ثیـاب
وجودی تطهیر ایلین شیخ عالمـك صحبتدن وخدمتدن دنیـا جر اكا هنه ترغیب
وتحریض ایلمك افسونیله جدا ایدوب عدوی قاهرك و یا حاكم ظا لمك پنجه سـنه
كرفتـار ایلرنه كم بو معنـا یه اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ حیله وافسونكری
كارمنست * كارمن دستان وازره بردنست) روباه شیره دیدی حیله وافسـون كرچه
بنم كارو عملمدر بنم كارم حیله در و یولدن ایلتمـكدر یعنی بنم كارو كردارم حیله
وخدعه ایدوب برسـاده دلی یولدن چقـارمقدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ازسرکه
جانب جومی شتـافت * آن خرمسكین لاغر ایـافت) پس روباه طـاغ باشندن
جوی جانبنه واردی اول خرمسكین لاغری بولدی ﴿ مثنوی ﴾ پس سلام كرم
كردو پیش رفت * پیش آن ساده دل درو یش رفت * كفت چونی اندرین صحرای
خشـك * درمیـان سنكلاخ جای خشـك) پس روباه سلام كرم ایتدی وایلرواو كنه
كندی اول سـاده دل درو یشـك او كنه كندی الحـاصل روباه خرك قتنه كلدی
واكا دیدی بو خشـك و یابس صحراده نیجه سن سنكلاخ اور تاسـنده وخشـك
ویابس یرده بوده جائزدر كه شیر ضعیفدن مراد درنده طبیعت اولان شیخ ناقص اوله
وروباهدن مراد آنك حیله كار اولان مریدی اوله وكاوب نیجه سـاده دل فقیرلری
حیله و افسونله اضلال ایدوب مرتبه سـندن آیروب اول شیخ ناقصك پنجه سنه
كرفتـار ایلیوب عاقبت انده هلاك معنوی اولمغه سبب اوله ﴿ مثنوی ﴾ كفت
خركردرغم كردرارم * قسمتم حق كردمن زین شـاكرم * شكر كویم دوست رادر
خیروشر * زانكه هسـت اندرقضـا از بد بتر) خر بیچـاره آداب واصول اوزره
ایتدی اكر غمده یم اكر چنند یم بكا حق تعـالی نصیب وقسمت ایلدی بن بوندن شاكرم
خیروشرده دوسته شكر دیرم زیرا قضای الهیـده بددن بترواردر خردن مراد بونده
درو یش قناعت كرداروروباهدن مراد مزدحیله كار اولدیغی اوزره معنی بواولور كه
هریار كه برحیله كارومكار برقنـاعت كرداری بولـه مرتبه سـندن جدا ایلمك استسه

عاقل اولان اكا بو یله جواب و یررودیرا اكر غمده یم واكرباغ ارمده یم بنم قسمتی حق تعالی
ایلدی بن بوحالدن شـاكی دكلم شـاكرم اكر خیرده وشرده دوست حضرتلرینه
شكر ایلرم والحمد لله علی كل حال دیوسو یلرم زیرا قضـایه رضاو یرمكم لازم اولنلردندر
اكر بر بلاو قضایه راضی اولمیوب آندن خلاص اولمغه سعی ایلسـك كاه اولور كه
آندن بدتر بر بلاوقضایه دخی مبتلا اولورسن پس اولـكی قضایه رضاو یروب آندن
بدتر اولندن حـذر ایلمـك لازمدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چونكه قسـام اوست
كفر آمد كله * صبر باید صبر مفتـاح الصله * غیر حق جمله عدوند اوست دوست *
باعدو از دوست شكوت كی نكوست * تا دهد دوغم نخواهم انكبین * زانكه هر نعمت
غمی دارد قرین) چو نكم قسـام اولدر كله وشكایت كفر كلدی صبر كركدر زیرا
صبر صله نك مفتـا حیدر حق تعـالی دن غیریسی جمله عدولردر دوست همـان
حق تعـالیدر دشمنه دوستدن شكایت قنچن ایودرمادامكه دوغ و یران و یره آنكله
قانع اولوب عسل استمزم زیرا كه هر نعمت قرین برغم طوتر یعنی چونكم خلقك ارزاقنی
قسمت ایدیجی اول رزاق مطلقدر كما قال الله تعـالی (نحن قسمنا بینهم معیشتهم
فی الحیوة الدنیـا) پس اول عادل اولان قسـامك و یردیكی قسمته راضی اولمق
وشكایت قیلق معنـاده كفر كلدی امدی قلیل المعیشـة اولان كمسـیه صبر كركدر
زیرا صبر ایلمـك صله وعطانك مفتـا حیدر كه صبر ایلین عطیه یه واصل اولور حق
حق سبحانه وتعالیدن غیری اولان خلق حقیقتده طـالب حق اولان كمسـیه جمله
عدو مشابه سنده درلر دوست همان اول و احد مطلقدر پس دوستدن دشمنه شكوا
ایلمـك نیجه نكودر نكوو مقبول دكلدر بلـكه عین قبـاحتدر تا كم اول قسام عادل
بكا ایران و یره بن آنك قسمتنه راضی اولوب انكبین استمزم زیرا كه هر نعمت بو عالمـده
كندیسنه قرین برغم طوتار پس برنعمت كه قرین غم اوله و برراحتك كه آخرنده زحمت
والم اوله آندن فراغت ایدوب مقسوم اولنه قناعت قیلـق كبی نعمت ودولت اولمز

﴿ حكایت دیدن خرسقایی بانوای اسبان تازی رادر آخر خاص وتمنا بردن او ان دولت را ﴾

بو سرخ شریف برسقـانك خری آخور خاصده عربی آتلری نوا وغدا یله كورمه سنك
حكایتیدر واول دولت ونعمتی اول خرسقا تمنی ایلمـه سنك بیانیدر ﴿ ودر موعظه
انكه تمنـا نبـاید بردن الا مغفرت وعنایت ﴾ بو معنی اول موعظه نك بیـاننده دركه
تمنی وآرزو ایلمك كركمز الا مغفرت وعنـایت حق یعنی دولت صوریدن ونعمـت وریاست
دنیو یدن مؤمن اولنه اصلا برشی تمنی ایلمـك لایق دكلدر مكر كه حق سبحانه وتعالینك
مغفرتنی وعنایتنی كه العنـایة تهدم الجنـایة وتورث الهدایة و توصل الولایة دیمشلردر
﴿ كه اكرچه صدلون رنج رسد چون لذت مغفرت بود همه شیرین شود باقی هردولتی
كه آنرا ناآز موده تمنی می بری باآن رنجی قرینست كه انرا نمی بینی ﴾ زیرا اكرچه

فرضی یوزلون بر دنج بتشـه چـونکم لذت مغفرت اوله دوکلی شیرین اولور باقی
هر بردولتی که صممش وامتحـان ایلممش سن تمنـا ایلیه سن اول دولته بر رنج قرینندر
که آنی سن کورمزسن ﴿ چنانکه ازهردامی دانه پیدا بودوفخ پنهان تودر بنیك
دام مانده وتمنی می بری که کاشکی باآن دانهارفتمی پندار بکه آن دانهسـابی دامست ﴾
آنجلین که هر بردامدن دانه پیدا اولور و فخ پنهـان اولور سن ایسـك بو بردامده
قالمش سن تمنـا وآرزو ایلرسن کند یکه بویله دیو که کاشـکی اول دانه‌لره کیدیدم
صـانورسن که اول دانه‌ده امسرز در بلـکه هر نقدر حظوظ نفسانی ومشتهیات
جسمـانی وارایسه البته آنك ضمننده بردام معنوی مقرردر پس عاقل ایسـك اول
دانه‌لردن پرهیز ایله تاکم دامه کرفتـار اولمیه سن ﴿ مثنوی ﴾ بو دسقـایی
مراور ایك خری ﴿ کشـته ازمحنت دوتاچون چنبری) بر سقاواراردیکه آنك براشکی
وارایدی که اول خرمحنتدن چنبر کبی ایکی قات اولمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ پشتش
ازبار کران ده جای ریش ﴿ عاشـق وجویان روزمرك خو یش) اول خرك ارقـه‌سی
آغر یوك سببندن اون یرده یاره ایدی اول خرزیاده المدن کندینك اولو می کونتی دیلیجی
وعاشـق ایدی ﴿ مثنوی ﴾ جوبکجـا ازکاه خشـك اوسیرنی ﴿ درعقب زخمی
وشیخ آهنی) چوقنده اول خرقوری صمـاندن طوق دکل ایدی اول خرك عقبنده
وارده برزخم و برآهن سیخ وارایدی یعنی سقا اول خرك اردندن بوقدر فلاکتدن
ماعـدا بردمور بیز لکنجه ایله بیزلر وزخم ایلردی ﴿ مثنوی ﴾ میرآخور دید
اورارحم کرد ﴿ کاشنـای صاحب خر بو دمرد) پادشاهك میراخوری چونکه
اول خری کوردی اکارحم ایلدی زیرامرد که مقصود میراخوردز خرصاحبنك
آشنـاسی ایدی ﴿ مثنوی ﴾ پس سـلامش کردو پرسـیدش زحال ﴿ کزچه
این خر کشـت دو تاهمچودال) پس میراخور سقـایه سـلام ایلدی واکاخرك
حالندن صوردی بویله دیو که ندن بوخردال کبی ایکی قات اولدی ﴿ مثنوی ﴾
کفت ازدرو یشی و تقصیرمن ﴿ که نمی یابد جوابن بسـته دهن) خرصـاحبی
دیدیکـه خرك بو حالی بنم فقیر لکمدن و تقصـیرمدندر که بواغزی باغلو حیوان
ارپه بولمز ﴿ مثنوی ﴾ کفت بسیـارش بمن نوروز چند ﴿ تاشـود درآخرشـه
زورمند) میراخورایتدی سـن برقاچ کون بوخری بکا تسلیم ایله تاپادشاهك آخورنده
زورمنـدو قوی اوله ﴿ مثنوی ﴾ خر بد و بسـپردو آن رحمت پرسـت ﴿
درمیـان آخرسلطـانش بسـت) خری سـقـا میر آخوره تسلیم ایلدی واول
رحمت پرسـت اولان میراخور اول خری سلطـانك آخوری ایچنده باغلدی
﴿ مثنوی ﴾ خر زهر سـومر کب تازی بدید ﴿ بانو اوفربه وخـو ب
وجـد ید) خرسـلطـانك آخـورنده هرجانبدن مرکب تازی یی کوردی

نوایله وسموز وخوب وجدید کوردی یعنی سلطانك آتلرنی وافرغدایله پرورش بولمش
وفربه اولمش وخوب وقوی اولمش کوردی ﴿ مثنوی ﴾ زیرپاشان روفتـه
آبی زده ﴿ که بوقت وجو بهنکام آمده) اول آتلرك اياغنك التی سـپورلمش
وصوارلمش یعنی صولنمش کوردی صمـان وقتـنده وآر په وقتـنده کلمش کوردی
﴿ مثنوی ﴾ خارش ومالش مراسـبانرا بدید ﴿ بوزبالا کردکای رب مجیـد)
اول خراسـبان تازی اوزره اولان خارش ومالشی کوردی یوز وسرنی بالاوآسمـانه
ایلدی بویله دیو که ای رب مجید یعنی اول خر بیچـاره پادشاهك خاص اولان آتلرنه
سـایـلرك ایلدکاری تیماری وقاشمه یی واومه یی کوروب باشنی واغزنی یوقرو قالدیروب
لسان حالله جناب حقه تضرع ایدوب دیدیکه ای رب مجیـد ﴿ مثنوی ﴾ نی که
مخلوق توام کیرم خرم ﴿ ازچه زار و پشـت ریش ولاغرم) که سـنك مخلوقك
دکلیم فرض ایتـدمکه خرم نه وجهدن زار وضعیفم و پشـت ریش ولاغرم
﴿ مثنوی ﴾ شب زدرد پشت وزجوع شـکم ﴿ ارزومنـدم بمردن دم بدم)
کیجه ارقه‌مك درد والمندن وقارنمك آجلغندن دمبدم اولمکه آرزومندم ومشـتاقم
﴿ مثنوی ﴾ حال این اسبان چنین خوش بانوا ﴿ من چه مخصوصم بتعذیب و بلا)
بو آتلرك حالی بو نجلین خوش نوایله وغدایله در نه وجهدن تعذیب و بلایه بن مخصوصم
﴿ مثنوی ﴾ ناکهـان آوازه پیکارشـد ﴿ تاز یارا وقت زین وکارشـد)
خر بوناله وتضرعده ایکن ناکهان جنك وجدال وحرب وقتـال آوازه‌سی اولدی
آتلرك ایرلنوب دخی اوزرنده حرب وقتـال ایتمك کارنك وقتی اولدی ﴿ مثنوی ﴾
زخمهای تیر خوردند ازعدو ﴿ رفت پیکانها درایشان سو بسو) اول اسب تازیلر
عدودن تیر زخملرنی یدیلر اول آتلرك طرف بطرف جسملرینه تمرنلر کـتدی
﴿ مثنوی ﴾ ازغزاباز آمدند آن تازیان ﴿ اندرآخر جمله افتاده ستان) اول اسب
تازیلر جنـك وغزادن کیرو کلدیلر آخوره جمله‌سی چلقوین دشمش ﴿ مثنوی ﴾
پایهاشان بسته محکم بانوار ﴿ نعلبندان ایسـتاده برقطار) انلرك اياقلری جمیعا
اورغانله باغلمش نعلبندلر قطار اوزره طورمشلر یعنی اول پیکان خورده اولان اسبلرك
اياقلرنی نعلبنـدلر بربره کلوب قطار اولوب ایپلرله باغلمشـلر ﴿ مثنوی ﴾ می
شکافیدند تنهاشان بنیش ﴿ تابرون آرند پیکانها رزیش) انلرك تنلرنی نیش
وکاردلر ایله یاردیلر تاکه یاره‌لرندن تمرنلری چقاره‌لر بو محلده فقیرحال اولان کمسه‌لره
حصه بودرکه اهل دنیانك اول امرده نعمت وراحتلرین کوروب انی تمنی ایلمیه بلکه
عاقبتنده وخاتمه‌سنده انلرك باشنه کلجك بلایه نظرایلیوب کندی حالنه شـکر قیله
﴿ مثنوی ﴾ آن خرارا دید ومی کفت ای خدا ﴿ من بفقر وعافیت داردم رضا)
اول خراسب تازیلرك اول حالنی کوردی ودیدی ای خدای متعال بن فقر وعافیتـه

رضا ويردم ﴿ مثنوى ﴾ زان نوا بيزارم اززخم زشت * هركه خواهد عافيت
دنيا بهشت) اول نوا وغدادن بيزارم واول زشت اولان زخمدن بيزارم الحاصل
هر كيمكه عافيت استدى دنيايى قودى وآخرت استين اولده اولان راحتى ترك ايلدى
پس عاقل اولان اولدر كه حق تعالينك كندوبه و يرديكى قسمته راضى اوله ودنيانك
نعمت ولذتنه حريص اولوب كنديسنى دام بلايه كرفتار ايلميه

﴿ ناپسنديدن روباه كفتن خررا كه من راضيم بقسمت ﴾

﴿ مثنوى ﴾ كفت رو بهجستن رزق حلال * فرض باشد از براى امتثال *
عالم اسباب ورزق بى سبب * مى نبايد پس مهم باشد طلب) روباه خرمسكينه
ايتدى رزق حلال طلب ايلمك فرضدر امر الهى يه امتثالدن اوترى زيرا دنيا
عالم اسبابدر ورزق سببسز كلمز پس رزق طلب ايلمك مهمدر يعنى روباه صورت
صلاحدن خرى اضلال ايلمكدن اوترى ديدى نعم قسمته راضى اولمق خوبتر
ومحبوبتردر ليكن براى امتثال امر ابتغوا من فضل الله اللهك رزقندن. طالب اولمق
هر كسه بعد الفريضة فريضه در كما قال عليه السلام طلب الحلال فريضة بعد
الفريضة رواه ابن مسعود رضى الله عنه وهر مسلمه حلال رزقى طالب اولمق واجبدر
كما قال النبى صلى الله عليه وسلم طلب الحلال واجب على كل مسلم قال انس رضى الله عنه
اكرچه هر كسك رزقى مقسومدر وليكن بو عالم اجساد عالم اسبابدر ورزق ايسه هر كسه
بلا سبب كلمز پس انى طلب ايلمك وسببه تعلق قيلمق مهم ولازمدر ديدى ﴿ مثنوى ﴾
وابتغوا من فضل الله هست امر * تا نبايد غصب كردن همچو نمر) سورهٔ جمعه ده
اولان آيت كريمه يه اشارتدر ياايها الذين آمنوا) اى احكام شرعه تصديق
ايدنلر (اذا نودى للصلوة) چقن صلوة ايچون اذان ويرلسه (من يوم الجمعة) جمعه
كوننده (فاسعوا الى ذكر الله) پس سعى وشتاب ايليك ذكر اللهه يعنى صلوة
وخطبه يه (وذروا البيع) ومعامله بى ترك ايليك (ذلكم) يعنى ذكر اللهه سعى
وبيع وشرايى ترك ايتمك (خير لكم) سزه خيرلودر زيرا منافع اخرت اجل وابقى در
(ان كنتم تعلمون) اكر خير وشرك حقيقتن بيلور اولديكز ايسه وياخود اهل علمدن
اولديكز ايسه (فاذا قضيت الصلوة) پس صلوة جمعه ادا اولوب اندن فراغ
اولندقدنصكره (فانتشروا فى الارض) پس ارضده منتشر و پراكنده اولك
(وابتغوا من فضل الله) طلب ايليك اللهك رزقندن امر اباحت ايچوندر وفى الحديث
عن ابن عباس رضى الله عنه قال النبى صلى الله عليه وسلم (وابتغوا من فضل الله)
(لا طلب الدنيا وانما هو عيادة وحضور جنازة وزيارة اخ فى الله) (واذكروا الله كثيرا)
واللهى چوق ذكر ايليك جميع احوالكزده همان صلوتده كى ذكره قانع اولمك (لعلكم
تفلحون) شايد كه خيرداريته فائز اولهسز معناى بيت وابتغوا من فضل الله طلب

رزق ايچون امردر تا كم قپلان كبى غصب ايلمك كركمز بلكه انسانه واهل ايمانه
لازم اولان اولدركه سببه ياپشوب كسب ارزاقه مشغول اوله ﴿ مثنوى ﴾
كفت پيغمبر كه بر رزق اى فتا * در فرو بستست و بردر قفلها * جنبش وآمد شدما
واكتساب * هست مفتاحى بران قفل وحجاب * بى كليد اين در كشادن راه نيست
* بى طلب نان سنت الله نيست) حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلم بيوردى
رزق وغدا اوزره اى فتا قپو باغلمشدر دخى قپو اوزره قفللر واردر بزم حركتمز وكلوب
كتممز واكتسابمز اول قفل وحجاب اوزره بر مفتاحدر نته كم روايت اولنمشدر
ابواب الارزاق مقفولة والحركة مفتاحها مفتاحسز بو قپو آچلمغه يول يوقدر طلبسز
نان ويرمك الله تعالينك سنتى دكلدر يعنى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
رزق طالب اولنلره تفهيمدن اوترى بر قپوسى مقفل ومسدود اولان خانه ايچره موضوع
اولديغنى تمثيل ايدوب اول قپونك مفتاحى سزك حركتكز وكسب وطلبكزدر بيوردى
نته كم اطلبوا الرزق فى خبايا الارض حديث شريفى دخى بو معنايه دلالت قيلدى
الحاصل طلب مفتاحى الكد. اولمز ايسه باب ارزاقك مفتوح اولمسنه يول بولهمزسن
زيرا حق تعالينك عادت شريفه سى بونك اوزرينه جارى اولمشدر كه رزقى طلب
قيلهسن تا كم مرزوق اولان هرنه ايسه ساعتى كلدكده اكا واصل اولهسن بو كلمات
طيبه اصحاب توكله كوره دكلدر بلكه اسباب واكتساب جانبنه زياده ميل ايلين
كمسه لره كوره اولور

﴿ جواب دادن خر كفت روباه را كه امرست باكتساب ﴾
﴿ ورضا بقسمت ترك اكتساب نيست كه تو فهم كنى ﴾
﴿ وكفتن خر كه آن امر كسب از ضعف توكلست ﴾

بو سرخ شريف خرك روباهك سوزنه جواب ويرمكلكيدر بويله ديو كه نعم اكتسابه
امر واردر كه (وابتغوا من فضل الله) بيوردى ولكن قسمته راضى اولمق ترك اكتساب
قيلمق دكلدر وقسمته راضى اولمقدن اسباب واكتسابك تركى لازم كلمز كه سن فهم
ايلمشسندر بلكه بر كمسه قسمته راضى اولسه معيشتى اسبابدن بيلمك وجد واكتسابده
مبالغه ومجاهده قيلمق لازم كلور وخرك روباهه دخى بويله ديمسيدر كه حق تعالى
طرفندن كسبه امر ودخى انبيا طرفندن خلقه ارزاقكزى طالب اولك وكسب قيلك
ديوامر خلقك توكلنك ضعفندن اوتريدر يوخسه بر كمسه كه حق سبحانه وتعالى يه
كمال توكل ايله توكل ايلسه اصلا اول كمسه رزقى ايچون كسبه ميل ايلمز واسبابه تعلق
قيلمز بلكه اول بيلوركه وحوش وطيورك هر كون رزقنى ويرن البته اكا دخى رزقنى
ويرر نته كم حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردلر (او انكم تتوكلون
على الله حق توكله لرزقكم كما يرزق الطير تغدو خماصا وتروح بطانا) رواه عمر رضى

الله عنه ﴿ مثنوی ﴾ كفت از ضعف توكل باشدان ورنه بدهد نان كسی كه
دادجان) خر روباهه ایتدی اكتساب توكلك ضعفندندر یوخسه نان ویرر اول
كمسه كه جان ویردی یعنی نان جاندن عزیز وشریف دكلدر چونكم جناب عزت بر
بندهسنه عزیز وشریف اولان جانی ویرهنانی ویرمك بطریق الاولی پس اكا توكل
ایلیوب نان طلبندن كسبه اعتماد ایلمك ضعف توكلدن ناشی اولور ﴿ مثنوی ﴾

هر كه جوید پادشاهی وظفر ❊ كم نباید لقمهٔ نان ای پسر) هر كیمكه پادشاهلق
وظفر استرای اوغول اكانان لقمهسی اكسك كلمز یعنی هر شول كمسه كه آخرت
پادشاهلغنی استروجناب عزتدن اكاظفر بولمغی رجاایلر ای اوغول اكانك لقمهسی
اكسك كلمز بلكه زیاده كلور ومقصودنه دخی واصل اولور كما قال الله تعالی فی سورة
الطلاق (ومن یتق الله یجعل له مخرجا ویرزقه من حیث لا یحتسب ﴿ مثنوی ﴾

دام ودد جمله همه اكال رزق ❊ نی پی كسبند نی حمال رزق ❊ جمله را رزاق
روزی می دهد ❊ قسمت هر یك بپیشش می نهد ❊ رزق آید پیش هر كه صبر
جست ❊ رنج كوششها از بی صبریٔ تست) حیوان طوتیجی و حیوان یرتیجی
جانورلر جملهسی دوكلی مبالغه ایله رزق ییجیلردر دام بونده حیوان طوتیجی جانور
معناسنده استعاره اولنمشدر یعنی وحوش وسباعك جملهسی بالكلیه رزق ییجیلردر
حال بو كه بو جملهسی نه كسب آرندهدررلر ونه رزقلرنی كتوریجی دررلر نته كم حق
تعالی سورهٔ عنكبوتده بیوردی (وكأین من دابة لا تحمل رزقها الله یرزقها وایاكم
وهو السمیع العلیم) جمیع موجوداته رزقی رزاق عالم ویرر كما قال تعالی (نحن نرزقهم
وایاكم) هر برینك قسمت ونصیبنی آنك اوكنه قور واكا ایرشدرر هر كم كه صبر طلب
ایلدی رزق آنك اوكنه كلور و كوششلرك رنجی سنك بی صبرلغكدندر یعنی اكر سن
كسب وسعیك رنج وتعبنی چكمسك ومتوكلا علی الله رزقك سكا كلمسی خصوصنده
طلبدن فارغ اولوب صبر ایلسك البته صبر ایلین كمسهنك اوكنه رزق كلك مقرردر
فرضی اكر رزقدن فارغ اولوب فرار ایلسه اجلدن قورتله مدیغی كبی كندی مقسوم
اولان رزقدن دخی قورتلمغه قادر اولهمز نته كم حضرت رسول اكرم صلی الله علیه
وسلم بیوررلر (لو ان ابن آدم یهرب من رزقه كما یهرب من الموت لادركه رزقه كما
یدركه الموت رواه جابر رضی الله عنه

﴿ جواب كفتن روبه خر را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ كفت روبه آن توكل نادرست ❊ كم كسی اندر توكل ماهرست)
پس روباه نه خره معارضه ایدوب دیدی ای خر اول توكل كه سن دیرسن نادر در
توكلده ماهر زیاده از كسه در و نادر معدوم حكمندهدر پس اهل توكل جهانده

فنی ازاولدیغندن اكا اعتبار اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ كرد نادر كشتن
از نادانیست ❊ هر كسی را كی شه و سلطانیست) نادرلرك اطرافنه طولنمق
نادانلقدندر هر بر كسیه چین شاهلق وسلطانلق واردر یعنی مرتبهٔ توكله واصل
اولق حقیقتده شاه وسلطان اولمق كبیدر هر كس ایچون ایسه شاه وسلطان
اولمق نیجه میسر اولور دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چون قناعت را پیمبر كنج كفت ❊

هر كسی را كی رسد كنج نهفت ❊ حد خودبشناس وبر بالا مپر ❊ تا نیفتی در نشیب
شور وشر) چونكم حضرت پیغمبر علیه السلام قناعته كنج دیدی نته كم
(القناعة كنز لا یفنی) بیورر هر بركسیه كنج نهفت چین ایر یشور یعنی كنز مخفی
هر كسه رایكان كلورمی وهر باوه قناعت كنزنه آسان وجهله واصل ونائل اولورمی
پس بر موجب رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره كندی حدكی فهم ایله
وبو كسكه اوچه تاكم شور وشر چقورینه دوشمیهسن واسفل اولان مرتبهلرده قالوب
شاشمیهسن بو بیانده وبوندن مقدم اولان بیانده دخی روباه لساندن ظهوره
كلان كلمات ذوالوجهیندر اصحاب توكله نسبت بو سوزلر شیطانك وشیطان
صورتنده اولان انسانك ونفس پر عصیانك صورت صلاحدن كلوب بو كونه
نصیحت طریقیله بر مرتبهٔ توكلده قائم اولان كمسهیی اول مرتبهدن جدا ایلوب كار
وكسب ورطهلرنه دوشورمك وشیر قهر حقه قریب ایدوب آنك پنجهسنه كرفتار
ایلمك استرلر انظر ما قال ولا تنظر الی من قال حدیثنك موجبنجه اهل توكل اولمین
وتوكلك حقیقتی ندر بیلین ومجرد بطال اولوب كندیسنی اهل توكل زعم ایلین
كمسهلره نسبتله بو سوزلر خیر محض ونفع صرف اولور لیكن نتیجهسی شیر قهر حقه
منتهی اولمدیغی وپنجهٔ ضلالته كرفتار كلمدیكی تقدیر اوزرهدر

﴿ جواب كفتن خر روباه را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ كفت این معكوس می كویی بدان ❊ شور وشر از طمع آید سوی
جان) خر روباهه دیدی بونی سن معكوس سویلرسن بیل زیرا جان طرفنه شور وشر
طمعدن كلور وفقر حاضر وشور وشر باطن وظاهر همان طمعدن حاصل اولور
كما قال علیه السلام (ایاكم والطمع فانه هو الفقر الحاضر وایاكم وما یعتذر منه)
رواه جابر رضی الله عنه ﴿ مثنوی ﴾ از قناعت هیچ كس بی جان نشد ❊
از حریصی هیچ كس سلطان نشد) هیچ كمسه قناعتدن بی جان اولمدی حریصلقدن
هیچ كمسه سلطان اولمدی بی جان اولمق بونده اولمكدن عبارتدر یعنی هیچ بر كمسه
حق تعالینك ویردیكی قسمته راضی اولوب اكا قناعت قلمقدن اولمدی وبی جان
اولمدی وبر كمسه دولت وسلطنته حریص اولمغله سلطان اولمدی بلكه الحریص
محروم مفهومی اوزره اكثر حریص اولانلر محروم قالدی ﴿ مثنوی ﴾ نان ز خوكان

وسكان نبود دريغ * كسب مردم نيست اين باران وميغ) نان وغدا خنازير وكلابدن دريغ اولمز كورمزميسن بو باران وميغ خلقك كسبي دكلدر بلكه موهبت الهى وعطيهٔ ربانيدر چونكم اصول معاشي واسباب غدايي حق سبحانه وتعالى بو خلقه دريغ ايتميوب عطا قيلدي و خنازير وكلاب اخس مخلوقات ايكن آنلره دخى رزقلرنى بي كسب وبي سعي ويردي بني آدمدن مرزوق اولان رزقي و مقسوم اولان غدايي نه وجهله دريغ ايلر پس كشي كنديىنك رزقنك تأخيرني حق تعالينك دريغندن توهم ايلمسي وكسب واسبابه اعتماد ايليوب اشتغال قيلمسي محردخواطر نفسانيه ووساوس شيطانيه دن حاصل اولور ﴿مثنوى﴾ انچنان كه عاشقى بر رزق زار * هست عاشق رزق هم بر رزق خوار * كر تو نشتابى بيايد بر درت * ور تو بشتابى دهد درد سرت) انجلين كه سن رزقه اوزره عاشق زارسن رزق دخى رزق خواره عاشقدر اكر رزق خوار اولان كمسنه استغنا ايليوب صبر قيلورسه رزقي آنك پاينه كلور نه كم بيورديلر واكر سن رزق ايچون شتاب وعجله ايتميه سن رزق سنك قپوكه كلور واكر سن عجله ايدوب اكا حريص اوله سن سكا درد سر ويروسني اوشتاب الم واضطراب مرتبه سنه ايركورر

﴿ در تقرير معنئ توكل حكايت آن زاهد كه توكل را ﴾
﴿ امتحان ميكرد ازميان اسباب وازشهر بيرون آمد ﴾

بو سرخ شريف توكلك معناسنك تقرير وتحقيق بيانده در اول زاهدك حكايه سيدر كه توكلي امتحان ايلدي دخى اسباب وشهر ايچندن طشره كلدي يعنى اسبابدن وشهردن طشره چقدي ﴿ واز قوارع ورهكذر هاى خلق دور شد و بين كوهى مهجوري ومفقودي درغايت كرسنكى سر برسنكى نهاد وخفت وباخود كفت توكل كردم برسبب سازى تو ورزاقى تو وازاسباب منقطع شدم تابينم سببيت توكل را ﴾ خلقك رهكذرلرندن وقارعه لرندن اول كمسنه دور اولدي قوارع قارعه نك جمعيدر قارعه يولك اعلاسنه ديرلر وطريق اربعه نك باشنه دخى ديرلر ويول اورته سنه دخى دينور يعنى او كمسنه خلقك كذركاهندن ويولك اطرافندن ايراق كندى ديمك اولور وبر طاغك اورتاسنده ووادينده مهجور ومفقود ايدى يعنى يولدن مهجور ونظر ناسدن غائب ودور اولدي كرسنه لكك غايتنده باشنى بر طاش اوزرينه قودي وياتدي وكنديسنه اى خدا سنك سبب سازلغكه ورزاقلغكه توكل واعتماد ايلدم واسبابدن منقطع اولدم تاكه توكلك سببيتني كورم ديدي ﴿مثنوى﴾ آن بكى زاهد شنود ازمصطفى * كه يقين آيد بجان رزق ازخدا * كر تو خواهى ورنخواهى رزق تو * پيش تو آيد روان ازعشق تو) اول بر زاهد حضرت مصطفى عليه السلامدن

اشتديكه يقين وبي شك خداى تعاليدن جانه رزق وغدا كلور نته كم حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيورمشدر رزقك يطلبك كما انت تطلبه اكرسن رزقكى طلب ايليه سن واكر طلب ايلميه سن سنك عشقكدن اول رزق سنك اوكه كلور چونكم مفخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بويله بيوردى اول زاهد دخى بو كلامك حقيقتنه ايرمكدن وتوكلك نتيجه سني وكالني كورمكدن اوترى خلق عالمدن كنديسنى دور ايتدى ﴿مثنوى﴾ از براى امتحان آن مرد رفت * در بيابان نزد كوهى خفت تفت) وتوكلي امتحان ايلمكدن اوترى اول مرد زاهد كندى واروب بيابانده بر طاغك قتنده حرارتله ياتدى ﴿مثنوى﴾ كه ببينم رزق مى آيد بمن * تاقوى كردم مرا در رزق ظن) وديدى كه كوريم رزق بكا كلورمى تارزق وغدا امرنده بنم ظنم محكم وقوى اوله ديدى ﴿مثنوى﴾ كاروانى راه كم كرده كشيد * سوى كوه آن ممتحن راخفته ديد) ناكهانى قضاى الهى ايله بر كاربان يولى كم وضايع ايلدى وچكلدى كوه طرفنه اول ممتحنى طاغ قتنده خفته كوردى يعنى اول توكلك حقيقتنى امتحان ايلين زاهدى اول كاربانك اهلى طاغ قتنده ياتمش كوردى ممتحن اسم فاعل صيغه سى اوزره در ﴿مثنوى﴾ كفت اين مرد اين طرف چونست عور * در بيابان ازره وازشهر دور) كاروان ديدى بو مرد عريان بو طرفده نيچوندر بيانده يولدن وشهردن دور ومهجوردر ﴿مثنوى﴾ اى عجب مردست يازنده كه او * مى نترسد هيچ ازكرك وعدو) يري برنه ديديلر اى عجب بو مرد مرده ميدر وياخود زنده ميدر كه او هيچ كرك وعدودن خوف و حذر ايلمز ﴿مثنوى﴾ آمدند ودست بروى ميزدند * قاصد اچيزى نكفت آن ارجمند) پس اول كاروان كلديلر واكا ال اورديلر اول ارجمند اولان زاهد انلره قصد ايله هيچ برنسنه ديمدى هم حركت ايلدى ﴿مثنوى﴾ هم نجنبيد ونجنبانيد سر * وانكرداز امتحان هم او بصر) وهم باشنى ديرتمدى بلكه اول مرد مرده كبي ياتوب اصلا قيملدامدى امتحاندن اوترى هم اول چشمنى دخى اچمدى ﴿مثنوى﴾ پس بكفتند اين ضعيف بى مراد * از مجاعت سكته اندر اوفتاد) پس آنك بو حالنى كوروب كاروان ايتديلر بو ضعيف بى مراداجلغندن سكته يه دوشدى سكته بر مرضدر كه اكا مبتلا اولان كمسه ميت كبي اولور واعضاسى حركت ايلمكدن قالور ﴿مثنوى﴾ نان بياوردند ودرديكى طعام * تابريزندش بحلقوم وبكام) پس اول كاروان نان وبر چولمك ايچنده طعام كتورديلر تاآنك بوغازنه ودماغنه دوكه لر ﴿مثنوى﴾ پس بقاصد مرد دندان سخت كرد * تابيند صدق آن ميعاد مرد) پس اول مرد زاهد قصد ايله ديشنى سخت ومحكم ايلدى تاكم مرد زاهد اول ميعادك صدقنى كوره يعنى (ومن يتوكل

علی الله فهو حسبه) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره توکل حقنده اولان وعده نك
صدقنی کوره وآنك نتیجه سنه نظر ایرکوره ﴿ مثنوی ﴾ رحمشان آمد که این
پس بی نواست ﴿ وز مجاعت هالك مرك وفناست) الحاصل انلره رحم کلدیکه
بو مرد زیاده بی نوا و کرسنه واجلقندن موت وفنانك هالکیدر ﴿ مثنوی ﴾
کارد آوردند قوم اشتافتند ﴿ بسته دندانهاش را بشکافتند) پس اول قوم
بچاق کتوردیلر واستعجال ایلدیلر آنك بسته ومحکم برکمش دیشلرینی ایردیلر واب
ودهسانی زور و جبر ایله آچدیلر ﴿ مثنوی ﴾ ریختند اندر دهانش شوربا ﴿
می فشردند اندرونان پارهسا) آنك اغزنه شوربا دوکدیلر اکا نان پاره‌لری صقدیلر
﴿ مثنوی ﴾ کفت ای دل کرچه خودتن می زنی ﴿ رازمی دانی و نازی می
کنی) اول مرد زاهد چونکم بو حالی کوردی کندی کندینه دیدی ای کوکل اکرچه
خودابسم اولورسن وسکوت قیلورسن رازی بیلورسن دخی برناز واستغنا ایلرسن
﴿ مثنوی ﴾ کفت دل دانم وقاصد میکنم ﴿ رازق اللهست بر جان وتنم ﴿
امتحان زین بیشتر خود چون بود ﴿ رزق سوی صابران خوش می رود) پس کوکلی
اکا جواب ویروب دیدی بوسری بیلورم ولیکن بوفعلی عن قصد قیلورم بنم جان
وتنم اوزره رزق وغدا ویریجی الله تعالی حضرتلریدر بوندن زیاده رك تجربه
وامتحان خود نیجه اولور مقرر اولدیکه رزق صابرلر جانبنه خوش کیدر ومتوکل
علی الله اولان طائفه رزق اوزره ناز واستغنا ایدر پس سندخی عاقل ایسك الرزق
علی الله دیوب حق تعالی حضرتلرینه توکل قیل و کسب وکار زحمتندن بری اول

﴿ جواب دادن روبه خررا و تحریص ﴾
﴿ کردن اوخر را بر کسب ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت روبه این توکل رابهل ﴿ دستها بر کسب زن جهد المقل)
روباه خره ایتدی بو توکلی ترك ایله زیرا سن بونك اهلی دکلسن اللریکی کسبه اور جهد
مقل کبی یعنی فقیر اولان کسه‌نك سعیی کبی سعی ایلیوب کسبه ال اور دیدی مقل فقیر
معناسنه در کاف تشبیه مقدر اولوب کجهد المقل تقدیرنده اولور ﴿ مثنوی ﴾
دست داد سنت خداکاری بکن ﴿ مکسبی کن یاری یاری بکن) زیرا خدا سکا
دست وقدرت ویردی برکار وکسب ایله یار ودوستکه دخی یاری ومعاونت ایله یعنی
هم سن منتفع اول و هم یارانکك نفعنه ایریشه سن دیدی ﴿ مثنوی ﴾
هر کسی در مکسبی پامی نهد ﴿ یاری یاران دیکر میکند) کورمزمیسن هر
برکسه برمکسبه ایاق قورغیری یارانسه یارلق ویرر یعنی برنسنه‌یی کسب ایلیوب
هم کندی منتفع اولور وهم غیری دوستلرینه فائده ومنفعت ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾
زانکه جمله کسب نایداز یکی ﴿ هم درو کر هم سقا هم حایکی) زیرا جمیع کسب

وکار برکمسه‌دن کلمز هم دروکرلك وهم سقالق وهم جلاهلق حایك جولاهه
دیرلر یعنی بو عالمده جمیع صنعت برکمسه‌نك الندن کلمز و برکمسنه بو جمله سنی
اشلمکه قادر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ این به انباز یست عالم برقرار ﴿ هر کسی
کاری کزیند زافتقار ﴿ طبل خواری درمیانه شرط نیست ﴿ راه سنت کار ومکسب
کردنیست) عالم بو انبازلقله برقرار درهر برکیمسه احتیاج وافتقارندن کار وعمل
اختیار ایلر پس اورتاده طبل خوارلق ومفت خوارلق شرط وانصاف دکلدر سنت
یولی کار وکسب ایلمکلکدر یعنی هر برکیمسه بو عالمده برکاره مفتقر ومحتاج اولدیغی
اجلدن بر مقتضای حکمت الهی برصنعتی اختیار ایلمشدر اول آنی فعله کتورر نیجه
کمسه‌لر آندن منتفع اولورو کذلك هر کس کندینك صنعتی ظهوره کتورب
غیریلره آندن نفع وفائده حاصل اولور پس بو عالم هر کس برکارده اولمغله و بری برلرینه
معاونت قیلمغله منتظم اولور و قرار اوزره طورر سنت الهی (کل یوم هو فی شأن)
مقتضاسنجه کارده اولمقدر وسنت انبیا دخی کسب وکار قیلمقدر پس بو جمله مخلوقك
اورتاسنده مفت خوارلق و کندیکی توکلده زعم ایدوب بطالت اختیار قیلمق
شرط انصاف دکلدرنته کم امام راغب ذریعه ده بیوررلر (فاعلم ان الله لا یحب البطالین
ومن اخذ من الناس المنافع ولم یعطهم نفعا فانه لم یدخل تحت قوله تعالی والمؤمنون
والمؤمنات بعضهم اولیاء بعض) ولهذا ذم من یدعی التصوف فیتعطل ولا یکون له
علم یؤخذ منه ولا عمل صالح فی الدین یقتدی به بل یجعل همته عادیة بطنه لانه انسلخ
من الانسانیة بل من الحیوانیة وصار من جنس الموتی

﴿ جواب کفتن خر روباه را که توکل بهترین کسبهاست که هر کسی ﴾
﴿ محتاجست بتوکل که ای خدا این کار مرا راست آرود عا ﴾
﴿ متضمن توکلست وتوکل کسبیست که بهیچ کسب دیکر محتاج نیست ﴾

بو شرح شریف خرك روباهه جواب ویرمسیدر بویله دیو که توکل کسبلرك بهتری
واولاسیدر زیرا هر کس بالضروری توکله محتاجدر بویله دیو که خدا یا بنم اشمی
راست کتور وحال بو که دعا توکل متضمندر وتوکل برعظیم کسبدر که هیچ غیری کسبه
محتاج دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت من به از توکل بر ربی ﴿ می ندانم در دو
عالم مکسبی) خر روباهه دیدی بن ربمه توکل ایلمکدن بهترایکی عالمده بر مکسب
بیلمزم ﴿ مثنوی ﴾ کسب شکر شرانمی دانم ندید ﴿ تا کشد شکر خدا رزق
مزید) اول خدانك شکرینك کسبنه ندید کورمزم تا کم خدای تعالینك شکری رزق
مزیدی چکه یعنی بن اول منعم حقیقینك بکا ویردیکی نعمتك شکرینك کسبنه معادل
ومماثل برآخر کسب دخی کورمزم الا که اول خدانك شکری کما قال الله تعالی
(لئن شکرتم لازیدنکم) پس غیری کسبی قویوب شکر خدانك کسبنه مشغول اولمق

اولی اولور دیدی ❁ مثنوی ❁ بحث شان بسیار شد اندر خطاب ❁
مانده کشتند از سؤال واز جواب) الحاصل خطابده آنلرك بحثی چوق اولدی
سؤال وجوابدن ایکیسی بیله قالمش اولدیلر یعنی بوایکیسنك بر برینه خطاب ایلدکده
مباحثه ومجادله لری چوق اولدی هر بری کندی مذهبنی تأیید ایلدکدن اوتری
نیجه عقلی ونقلی حجج وبراهین اظهار قیلدی حتی بر مرتبه یه وار دیلر که هر بریسی
سؤال وجوابدن عاجز اولدی ❁ مثنوی ❁ بعد ازان کفتش بدان در مهلکه
❁نهی لا تلقو ایایدی تهلکه ❁ صبر در صحرای خشك وسنکلاخ ❁ احمقی باشد
جهان حق فراخ) اند نصکره روباه اول خره دیدی بیل مهلکه ده (لا تلقوا بایدیکم
الی التهلکة) نهینی بو آیت کریمه سورهٔ بقره ده در تفسیری جلد اولده حضرت
علی کرم الله وجهه حکایه سنده یکدی خشك وسنکلاخ اولان صحراده صبر
ایلمك احمقلق اولور حق تعالینك جهانی فراخدر یعنی بو قدر سؤال وجوابدنصکره
روباه خره آخر الامر بویله دیدیکه ای خر مهلکه حقنده حق تعالی دیدی
(ولا تلقو ایایدیکم الی التهلکة) نفسلریکزی تهلکه یه القا ایلمك دیو نهی ایلدی بونی
بیل وقلته ومجاعته صبر قلمقدن کذر قیل زیرا بر طاشلق ونباتاتدن عاری برده حبس
نفس ایلیوب بن حضرت حقه متوکلم دیو طورمق وحق تعالینك بلاد وممالکنده
خلق ایلدیکی نعمتلردن محروم قالمق عظیم احمق اولور (ارض الله واسعة) آیت
کریمه سنك موجبنجه حق تعالینك ارضی خود واسعه در چونکم بومکانده
سکاقلت ومضایقت کلسه بودیاردن براخرد دیاره مهاجرت ایله البرکه مع الحرکة
دینلمشدر پس بوقحط وغلا محلنده صبروتوکل لازمدر دیو ساکن اولمق حماقت
وجهالتدن ناشی اولور دیدی ❁ مثنوی ❁ نقل کن زینجا بسوی مرغزار ❁
می چرا نجا سبزه کرد جو یبار ❁ مرغزاری سبز مانند جنان ❁ سبزه رسته اندرا نجا
تامیان ❁ خرم آن حیوانکه او آنجا رود ❁ اشتر اندر سبزه ناپیدا شود) پس ای خر لج
وعنادی قو بورادن مرغزار طرفنه نقل ایله اندهجو یبار اطرافنده سبزه اوتله و بوقلت
وفلاکتدن کندیکی خلاص ایله جنان کبی لطیف بر مرغزار در اد مینك بلنه دك
آنده سبزه بتمشدر شاد وخرم اول حیوان که آنده کیده اشتر آنده سبزه ایچره ناپیدا اولور
حضرت مولانا قدس سره حضرتلرینك دأب شریفی ومثنویلرینك اسلوب
لطیفی بونك اوزرینه در که بر شیئك لسانندن بر نیجه معانی ومعارف بیوررلر ومناسبتله
کاه اولور که آنك لسانندن بر آخر معنایه دخی اشارت بیوررلر که عقل سلیم وطبع
مستقیم صاحبی آندن نه مراد ایلدکلرینی ادراك ایلر مثلا خرله روباهك قصه سنده
کاه روباهدن مراد مرید صادق وکاهی مرید حیله کار وکاهی شیطان وکاه
نفس پر عصیان اولمشدی وخردن مراد دخی کاه اهل دنیا وکاه فقیر بی نوا اولمش

ایدی بومحلده کلاملرندن منفهم اولان اولدر که روباهدن مراد مرایی وحیله
کار اولان مرشد راه اوله مجرد تملق وحیله صفتیله موصوف اولمسی ملابسه سیله
وخردن مراد ازهار معنویدن وجر کاه روحانیدن محروم قلان ومحنت نفسانی
وادیسنده ساکن اولان خرسیرتلر اوله پس اول مرشد حیله کار اول وادی نفسانیده
قلان وکندی حالته راضی اولان خرسیرته بویله دیر که ای خرسیرت بوقلت ومحنت
وادیسندن روحانی اولان مرغزار طرفنه نقل ایله اول کلزار روحانیده و بساتین
معنویده اولان آب روانك وماء حیوانك اطرافنده معارف سبزه لرین اوتله ورو حکی
نباتات معنوی ایله بسله اول مرغزار معنوی بر مرغزاردر که جنتلر کبی سبزه ولطیفدر
حتی آنك معنوی اولان سبزه لری ایچره انسان داخل اولسه آنك روح وعقلنی
احاطه ایلردی وجذبه سعادت شول حیوان طبیعت اولان کسیه که اول بو مرتبه یه
کیده که بو مرتبه نك معنوی اولان سبزه لری وروحانی اولان چمنلرینك ایچنده طریق
الهینك اشترلری مثابه سنده اولان سالکلرنا پیدا اولورلر وآندن ر وحلری اوتلیوب
نشو ونما بولورلر ❁ مثنوی ❁ هر طرف دروی یکی چشمه روان ❁ اندرو حیوان
مرفه در امان) اول مرغزارده هر طرفده بر چشمه روان وجاریدر حیوان اول
مرغزارده مرفه البال وآسوده حالدر وخوف وحزندن والام ومحندن امانده در
یعنی روباه سیرت اولان اهل ریا ومتشیخ اولان اصحاب زرق ودغا صورت صلاحدن
کلوب مرتبهٔ صبروتوکلده ساکن اولان بر فقیر ساده دلی کندی جانبلرینه بو کونه
حیله وخدعه ایله دعوت ایدوب دیرلر ای فقیر وقلندر ریاضت چکن دردمندکل
بری سنی بر مرغزاره وباغ ولاله زاره واصل ایلیمکه آنك هر بر طرفنده روحانی چشمه لر
جاری اوله واول باغ معنویده وکلزار روحانیده حیوان ناطق وانسان صادق کبی
مرفه البال وآسوده حال اوله سن بویله صوری ومعنوی محنت وفلاکتلر مرتبه سنده
بیلرسن دیر ❁ مثنوی ❁ از خری اوراتمی کفت ای لعین ❁ تو ازان جایی چرا زاری
چنین ❁ کو نشاط وفر بهی وفرتو ❁ چیست این لاغر تن مضطرتو) چونکم
روباه حیله کار کلزار ومرغزاردن لاف وکزاف اوروب جاری اول جانبه دعوت
ایلدی اول خرخراقمدن اکا دیدیکه ای لعین سن اورادنسن نیچون بو نجلین زار ونحیف
سن قنی سنك نشاطك وفربهلکك وفرواطا قنك سنك بو مضطر اولان تننك
لاغرلغی ندر یعنی روباه چونکم بولاف وکزافی اوردی خراحمقلغندن آنك تزویر
وحیله سنی فهم ایلیوب اکا دیدیکه چونکم سن قولکده صادقسن ای مردود ومطرود
پس سن نیچون بویله زار وزبونسن اولاقنی سنك وجودکده نشاط وسرور
وجسامت ورونق ولطافتکه سنك دعوای مصدق اوله که سن نعمت وراحتدن
دم اورورسن اما سنك تنك بویله لاغر ومضطردر پس سنك حالك قالکی تکذیب

ایلردیمدی کذلك قچن روباه سیرت اولان مرایلر بو یله بر ساده دله مراتب ومقامات
روحانیه دن لاف اورسه لر وآنی کندیلره تابع اولمق ایچون نیجه طعنه ملایم سوزلر
سویلسه لر انلرك تزویرنی بیله میوب انلره اعتماد ایدرلر وحما قتلر ندن بو نی
دیمکه قادر اوله مزلر که سن بو قدر قوت وقدرتدن دم اورورسن ولذت وحلاوتدن
لاف ایلرسن پس سنك بو ضعف ونحافتك ندر ونیچون سنك وجود کده اهل
نعمتك واصحاب هدایتك نشاطو مسرتی ورونق ولطافتی یوقدر اکر سنك قولك
صادق اولیدی سنك وجودکده آندن نیجه آثار اولور دیمزلر ایچون انلره خر تعبیری
برنده اولور ❊ مثنوی ❊ شرح روضه کردروغ وزورنیست ❊ پس چرا چشمت
ازان مخمور نیست ❊ این کداچشمی واین نادیدکی ❊ از کدایی تست نه از بکاربکی) اول
روضه ومرغزارك شرح وبیانی اکر کذب ودروغ دکل ایسه پس سنك کوزك
نیچون آندن مست ومخمور دکلدر بو کداچشملك و بو کورمملك سنك کدالغکدندر
بکاربکیلکدن دکلدر یعنی خر سیرت اولان ساده دل روباه طبیعت اولان ضال
ومضله دیمز که ای کذاب ومزور سنکه روضهٔ معنو یدن لاف اوررسن و بنی سنی مرعای
معنایه دعوت قیلورم دیو کذب ایلرسن اکر اول روضهٔ معنو ینك شرحی لسانکده
کذب ودروغ دکل ایسه پس سنك کوزلرك اول روضه نك لطافتدن نیچون مخمور
و پرنوردکلدو یوزك انك رونق وطراوتندن نیچون شاد ومسرور دکلدر اولا
بو کداچشملك و بو نادیده لك که سنك وجودکده واردر دنیانك نعمته ومال
ومتاعنه حریصسن بو صفت سنك باطنا اولان کدالغکدندر غنای قلبه واصل اولان
وقناعت کنزنی بولان بکاربکیلردن دکلدرز یرا اصحاب سعادتدن قلیل اولان
متاع دنیایه وجناح بعوضه قدر عندالله وزنی اولمیین دولت بی وفایه حریص اولمق
وطمع قیلمق صادر اولمز مکرکه کداچشم اولان مزور وحیله کارلردن صادر اولور
❊ مثنوی ❊ چون ز چشمه آمدی چونی تو خشك ❊ ور تو ناف آهو یی کوبوی مشك
❊ زانکه میکو یی وشرحش میکنی ❊ چون نشانی نیست در تو ای دنی) ای روباه
چونکه سن چشمه وآب حیاتدن کلدك نیچون خشك وتشنه سن واکر سن
ناف آهو ایسك قنی بوی مشك اول نسنه دنکه سو یلرسن وانی شرح
ایلرسن ای خبیث ودنی سنده نیچون بر نشان یوقدر یعنی خر روباهك
حیله وتزو یرنی بله میوب بر کونه انی الزام قیله مدی واکر سوزکده صادق
اولیدك سنك وجودکده اندن ملاحت واثرقنی دیه مدی بلکه حماقتنده
انی صادق ظن ایلیوب اکا اعتماد واعتقاد ایلدی کذلك خرسیرت اولان احمقلردخی
بزاهل حقز دیو دعوا ایلین روباه سیرتلره دیمکه قادر اولمزلرکه اکر سن حق چشمه سندن
نوش ایلیدك سنده یبوست نیلردی واکر سنده رایحهٔ الهی اولیدی قنی انك براثر

ورایحه سی واول نسنه دنکه لاف وکزاف اوررسن ای دنی سنك وجودکده انك بر علامت
ونشانی قنی اکر احمق ونادان اولمسه لردی لافزن اولان مزورلره اعتماد ایلیوب بو یله دیرلردی

❊ مثل اوردن اشتر در بیان آنکه در مخبر دولتی که فر واثر آن چون نبینی جای ❊
❊ متهم داشتن باشد که او مقلدست وانرا شنیده است وبر خود می بندد ❊

بو سرخ شریف اشتری مثل کتورمکلکدر شول حالی بیان ایلمك خصوصنده که بر دولتك
مخبرنده یعنی بر دولتی ونعمتی اخبار ایلین کمسه نك وجودنده که اول دولت ونعمتك رونق
واثرنی چونکم کورمیه سن اول کمسه بی متهم طوتمقلغك محلی اولور که اول کمسه مقلد در اول
دولت ونعمتی اشتشدروانی خلقه لاف وکزاف اورمقدن اوتوری کندیسنه باغلر واسناد ایلر
❊ مثنوی ❊ ان یکی پرسید اشترا که هی ❊ از کجا می آیی ای اقبال پی ❊ کفت از حمام
کرم کوی تو ❊ کفت خود پیداست در زانوی تو) اول بر کمسه بر اشتره صوردی که هی
اشترقندن کلورسن ای مبارك ایزاو اشترایتدی سنك محله کك کرم ولطیف حامندن
کلورم یعنی اول سائل کمسه اشتره برسبیل تعریض دیدی خود بو دعواسنك زانوکده
پیدادر یعنی اول کمسه اشتره کان دیدیکه ای اشتر اکر سن حامدن کلیدك سنك
دیزلرکده اولان تاویثات ونجاسات کیدوب دیزلرك وایقلرك بالکلیه پاك وطاهر اولیدی
چونکم سنك زانولرك بو یله ملوثدر معلوم اولدیکه سنك حامدن کلورم دیدیکك کذب
وتزویردر پس اهل زرق وریانك دخی لاف ودعواسی بونك کبیدر طهارت ونزاهت
دعواسن ایدرلر اصحاب فراست انلرك قاذورات دنیایله ملوث اولدیغنی کورر لروحیله
وتزویرلرینه اول حالدن استدلال قیلورلر ولاف وکزافلرینی قبول ایلمزلر ❊ مثنوی ❊
مار موسی دید فرعون عنود ❊ مهلتی می خواست ونرمی می نمود ❊ زیرکان کفتند
بایستی که این ❊ تندتر کشتی چوهست او رب دین) شه کم عنود اولان فرعون حضرت
موسی علیه السلامك مارنی کوردی حضرت موسی علیه السلامدن بر مهلت استدی
ونرملك کوستردی زیرکلر دیدیلر کرك ایدیکه بو تندتر اولیدی چونکم اودینك ربیدر
یعنی فرعون لعین حضرت موسی علیه السلام عصایله آنك اوزرینه کلمزدن اول واژدرها
قیلمزدن مقدم خلقه انا ربکم الاعلی دیو دعوا ایلردی وقوت وقدرت اظهار ایلیوب
آنلره بن سزك مالك وخداوندیکزم دیو سو یلردی چونکم حضرت موسی علیه السلامی
حق تعالی آنك اوزرینه کوندردی وحضرت موسی علیه السلام انی ایمانه دعوت ایلدی
عناد ایلدکده الندن عصانی القا ایدوب اول عصا بر اژدر اولوب فرعونك وآنك توابعنك
اوزرینه حمله قیلدقده وفرعون انی کوردکده حضرت موسی علیه السلامه ملایمت
کوستروب آندن ساحرلر جمعندن اوتری بر مهلت استدی پس اول زمانده اولان اهل
فراست واصحاب کیاست آنك کذب ودعواسنه واقف اولوب بو یله دیدیکه کرك
ایدیکه بو فرعون چونکم رب دین ایسه تندتر اولیدی وبو محلده حضرت موسی علیه

السلامه قهر وغضب قیلدی ❊ مثنوی ❊ معجزه کرازدها کز ماربد ❊ نخوت وخشم
خدایی اش چه شد ❊ رب اعلی کرویست اندر جلوس ❊ بهریك کرمی چواست این
جابلوس) معجزه اکرازدها واکرمار اولدی انك خدالغنك خشم ونخوتی نه اولدی
مرتبهٔ الوهیت اوزره جلوسده رب اعلی اکر اوایسه بر کرمدن اوتری بوجابلوس
ندر یعنی اول زمانده اولان اهل فراست واصحاب کیاست فرعونك انا ربكم الاعلی
دیو دعوی ایلدیکند نصکره حضرت موسی علیه السلامك ازدرهاسنی کوروب آندن
کالیله خوف ایدوب مدارا وملایمته باشلدیغنی کوردکاری کبی دیدیلرکه فرض ایدهلم
که معجزه یامارا ولدی ویاخود ازدرها اولدی علی کلا التقدیرین بو فرعونك خدالغی
خشمنه وربوبیتی کبرنه نیچون نقصان طاری اولدی ونه وجهله اول کبر ونخوت کیدوب
حضرت موسی علیه السلامه ملایمت اظهار قیلدی اکر مرتبهٔ الوهیت ومقام ربوبیت
اوزره جالس اولمقده اول رب اعلی اولیدی آنك قدرت وعظمتنه نسبتله بو ازدرها
بر کرم حقیر مشابه سنده اواوردی پس بر کرم حقیردن اوتری بوجابلوس قیلمق ومتملق
نه اقتضا ایدردی بوندن معلوم اولدیکه بو دعوا سنده کاذبدر وادعا ایلدیکی صفت
مجرد لاف وکزافدر دیدیلر پس مدعی وکذاب اولان شخصلرك حالی دخی بوکا بکزر که
اصحاب فراست انلرك حالنه باقوب کذب وتزویرلرنی بیلورلر وقالله اولان دعوالرینه
التفات ایتمزلر ❊ مثنوی ❊ نفس تو نامست نقلست ونبید ❊ زانکه روحت خوشهٔ
غیبی ندید ❊ که علامانست زان دیدار نور ❊ التجافی منك عن دار الغرور) سنك نفسك
مادامکه نقل ونبیدك مستیدر بیلکه سنك روحك غیبه منسوب اولان خوشه یی کورمدی
زرا دیدارنوردن علامتدر دارغروردن سندن تجافی وتباعد ایلمك یعنی ای اهل
تقلید واصحاب تزویردن اولان مسه مادامکه سنك نفسك نقل ونبیدك مستی و غدای
لذیذك عاشق اوله بونی تحقیق بیلکه سنك روحك عالم غیبه منسوب اولان انوار
خوشه لرنی واذواق واسرار توشه لرنی کورمدی زیرا که اول نورالهینك مشاهده سندن
علامتلر دارغروردن سنك تجافی وتباعد ایلمکلکدر اکر سن فی المثل عرفان وایقان
دعواسنی ایلسك وتحقیق بن مؤمن ومسلم دیو سویلسك مادامکه سن بودارغروردن
تجافی ایلیوب دارسروره انابت قیلیه سن اول سوزلرك دعوی اولور وبودارغروره
میل ومحبتك سنك کذب وتزویرکه شهادت قیلور زیرا حضرت نبی مکرم صلی الله علیه
وسلم (افمن شرح الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه) آیت کریمه سنی قرأت
بیورد قلرندنصکره اذا دخل النور فی القلب انشرح وانفسح دیدیلر واصحاب کرام
رضوان الله علیهم اجمعین وما علامة ذلك یارسول الله دیو سؤال ایلدیلر بیوزدیلرکه
التجافی عن دار الغرور والانابة الی دار السرور والتأهب للموت قبل نزوله یعنی قلبه
اسلام وایقان نوری داخل اولسه قلب کدورات نفسانیه دن منشرح اولور ومضایقهٔ

جسمانیه دن خلاص اولوب وسعت وفسحت بولور وبونك علامتی بودار غروراولان
دنیادن تجافی وتباعد ایلمکدر ودار سرور اولان آخرته رجوع وانابت قیلمق وموت
کلزدن اول اکا حاضر ومستعد اولمقدر چونکم بر کمسه اهل اسلام واهل ایقان لباسنی
کیه وبن اهل آخرتم دیه وحرامی بیه ودار دنیایه میل ومحبت ایلیه انك قولی جمله کذب
اولور وحالی قالنی تکذیب قیلور ❊ مثنوی ❊ مرغ چون بر آب شوری می تند ❊
آب شیرین راند یدست اومدد ❊ بلکه تقلیدست ان ایمان او ❊ روی ایمانرا ندیده جان
و) مثلا مرغ چونکم بر آب شورا وزره دور ایلر اول مرغ بیچاره آب شیرینك مددین
کورممشدر بلکه انك ایمانی تقلیدد ر آنك دل وجانی ایمانك یوزنی کورممشدر یعنی متاع
دنیا آب شورکبی وطالب دنیا مرغ کورکبی ونعم اخروی وذوق دین آب شیرین
کبیدر پس شول برقوش که هنوز دخی بو آب شوره مشابه سنده اولان متاع دنیانك اطرافنه
طولنوب آب شیرین مشابه سنده اولان ذوق دینك ونعم اخروینك مدد ومعاونتنی اول
قوش کورممشدر بلکه آنك آخرته اولان ایمانی وجناب عزته اولان عرفانی ایمان تقلیدی
وعرفان قولیدر آنك جان وجنانی وجه ایمانی کورممش وحقیقت عرفانه نظر ایر کورممشدر
❊ مثنوی ❊ پس خطر باشد مقلد را عظیم ❊ از ره ورهزن زشیطان رجیم ❊ چون
بیند نور حق ایمن شود ❊ زاضطرابات شك اوساکن شود) پس مقلد ایچون عظیم
اخطر اولور یولدن وشیطان رجیم طرفندن اولان رهزندن چون مقلد نور حق مشاهده
یلیه امین اولور اول مقلد اضطرابات شکدن ساکن اولور تقلیدك ومقلدك تحقیق
جلد اولده حقیر وبی خصم دیدن دید های حس صالح را سرخنده ازپی تقاید
ووازرابات نقل یتنك شرخنده مرور ایلمشدرانده طلب اولنه وتوضیح معنی اولدرکه پس
مقلده شیطان رجیم طرفندن اولان رهزنلردن وطریقك مخاطره یرلرندن عظیم خوف
وخطر اولوروا اول زمانده ایمن اولور که حق تعالینك نورنی کوره ومرتبهٔ تحقیقه نظر
ایر کوره اول مقلد شول دمکه نور حق مشاهده ایلیه شکوك وشبهاتك اضطرابلرندن
آنك قلبی ساکن اولور ونفسی مطمئنه اولمق مرتبه سن بولور ❊ مثنوی ❊ تاکف
ادریا نیاید سوی خاك ❊ کاصل اوآمد بوددر اصطکاك ❊ خاکیست آن کف غریبست
اندر آب ❊ در غریبی چاره نبودز اضطراب) مادامکه دریانك کفی خاك طرفنه کلمیه که
ول کفك خاك اصلی کلدی اول کف اصطکاکده اصطکاك یری برنه طوقنمغه دیرلر
آب دریاده یعنی مادامکه دریا اوزرنده اولان کف خاك جانبنه کلمیه که خاك اول کفك
اصلی کلدی اول کف آب دریا اوزره شوکا بوکا طوقنمقدن وحرکت قیلمقدن خالی اولمز
زیرا اول کف خاکه منسوبدر وآب ایچره غریبدر وغریب اولان کمسیه غریبلك عالمنده
اضطراب قیلمقدن وقلق اوزره اولمقدن مفارقت اولمز بلکه مضطرب اولمق وحرکت
قیلمق انك شانندن اولور کذلك شول کمسه که بو بحر عالمده غریب اوله آنك جسدی مادامکه

کندینك اصلی اولان خاك مرتبه سنه کلیه حرکت واصطکاکدن خالی اولمزیرا بو جسد انسانی خاکیدر وبو بحر عالمنده اول غریبدر عالم غربتده ایسه غریب اولان شیئه مضطرب اولمقدن مفارقت اولمز قلق واضطراب ایدن اکر روح واکر جسم شول زمانده نجات بولور که روح کندی اصلنه واصل اوله وجسم دخی کندی اصلنك طبعتنی بوله وباخود موت اضطر ابله اولوب خاك اوله ❁ مثنوی ❁ چونکه چشمش بازشد وان نقش خواند * دیورا بروی دکردستی نماند) چونکه مقلدك چشمی کشاده اولدی واول نقشی اوقودی دیوك آنك اوزرینه بردخی الی وغلبه سی اولمز یعنی چونکم مقلد اولان کمسه نك چشم جانی کشاده اوله واول حقیقت نقشنی اوقویوب مشاهده قیله وآنك قلبنده شبهات واوهام قالمیه شیطان لعینك بو مرتبه دنصکره آنك اوزرینه قدرت وتسلطی اولمز وآنی اضلال ایلمکه فرصت بولمز (ان عبادی لیس لك علیهم سلطان) آیت کریمه سی ایله مشار الیه اولان عباد مخلصین زمره سندن اولور ودخی (فبعزتك لاغوینهم اجمعین الا عبادك منهم المخلصین) آیت کریمه سنده مستثنی اولان مخلصلر مرتبه سنی بولور ❁ مثنوی ❁ کرچه یار وباه خر اسرار کفت * سرسری کفت ومقلد وار کفت * اب رابستود واوتایق نبود * رخ در یدوجامه اوعاشق نبود) اکرچه خررو باهه اسرار سویلدی سرسری وبیهوده سویلدی ومقلدوار دیدی ایی اوکدی واو کندیسی تایق ومشتاق دکل ایدی یوزنی وجامه سنی یرتدی اول عاشق دکل ایدی تایق توقدن اسم فاعلدر توق آرزو ایتمکه دیرلر کما یقال تاقت نفسه الی شیء ان اشتاقت یعنی خر صبرو وتوکل مرتبه سندن دم اوروب قناعت کنزنه واصل اولمقدن لاف ایلیوب روباهه وافر اسرار سویلدی ولیکن هرنه سویلدی ایسه سرسری وبی یقین سویلدی ومقلدوار نقل ایلدی اکرچه آب حیات مثابه سنده اولان توکل وقناعتی مدح ایلدی ولیکن اکا مشتاق وآرزومند کل ایدی آب معنایه تشویق وتحریص ایلمکده یوزنی یرتدی وجامه سنی چاك ایتدی ولیکن نفسنده کندیسی اول آب معنایه مائل وعاشق دکل ایدی نته کم مقلد اولان شیخلر وخر سیرت اولان مرائی واعظلر کرچه روباه طبیعت اولان ناسه وافر اسرار وحکم سویلرلر وتوکل وقناعت مرتبه سندن دم اوروب نیجه مواعظ ونصایح نقل ایلرلر ولیکن سرسری وبلا تحقیق سویلرلر ومقلدوار نقل ایلرلر آب حیات مثابه سنده اولان صبر وطاعتی توکل وقناعتی خلقه مدح ایدرلر حال بوکه کندیلر اکا مشتاق اولمزلر وآرز وقیلمزلر وقچن کرسیلره چیقوب خلقه وعظ ایلسه لر یوزلرین یرترلر واغلیوب جامه لرین چاك ایدرلر حال بوکه کندیلر متعظ اولمزلر وعشق ومحبت ندر بیلمزلر ❁ مثنوی ❁ از منافق عذر ردآمد نه خوب * زانکه درلب بود آن نی درقلوب * بوی سیبش هست وجزو سیب نیست * بود دروجز از بی آسیب نیست) منافقدن عذر مردود کلدی خوب کلمدی زیراکه

اول عذر منافق اولنلرك لبنده درقلوبنده دکلدر اول منافقه المارایحه سی واردر وجزو سیب بوقدر رایحه سیب دخی آنده آسیبدن غیری ایچون دکلدر یعنی منافق اولنلردن (شغلتنا اموالنا واهلونا فاستغفر لنا) دیو اعتذار ایلمری مردود کلدی خوب ومحبوب کلمدی انکیچونکه اواعتذار انلرك انجق لب ودهانندن ایدی قلبلرنده دکل ایدی کما قال فی حقهم (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) وقال تعالی ایضا (لا تعتذروا الیوم قد کفرتم بعد ایمانکم) منافق ومرایی اولان کمسه لرك وجودنده دین سیبنك انجق رایحه سی واردر دین وایمان سیبندن انلرده برجزو بروپاره یوقدر مع هذا اول دین سیبنك رایحه سی هم اول منافق ومرایی اولنلرك وجودنده آسیب وجدلدن غیری ایچون دکلدر یعنی منافق ومرایی اولنلر اکرچه دین رایحه سنی من وجه المشلر ونفسلرنی بوی دیانتله مشموم قیلمشلردر ولیکن اول رایحه انلرك وجودنده لله وفی لله دکلدر بلکه اهل حق اولنلره طوقنمقدن اوتری وساده دل اولنلری کندیلره مائل قیلمقدن اوتری وناسه آنکله تباهی وتفاخر ایلمکدن اوتریدر ❁ مثنوی ❁ حمله زن در میان کارزار * نشکند صف بلکه کردد کارزار * کرچه می بینی چوشیر اندر صفش * تیغ بکرفته همی لرزد کفش) مثلا جنك وقتال ایچنده عورتك حمله سی صفی صمز بلکه کاری زار اولور عورتی اکرچه صف ایچره کوررسن شیر کبی تیغ طوتمش اماالك دست وکفی دترر کذلك عقلی زن کبی اولان مقلدك نفسله وهوا ایله مجاهده ایلمك وقتنده اولان حمله سی ومبارزلر صفنده آنك طورمسی دشمن صفنی صمز بلکه آنك کاری زار اولور ونیجه دلاورلره آنك خوفی سرایت قیلور اکرچه اول زن سیرت اولان مرایی ومقلد جنك صفنده ظاهرا شیر کبی دلیر کوررسن وتیغ وسلاحی طوتمش مشاهده قیلورسن ولیکن ضعف عقلندن وکمال خوفندن النی دترر کوررسن وانی مضطرب وخائف مشاهده قیلورسن ❁ مثنوی ❁ وای آنکه عقل او ماده بود * نفس زشتش نروآماده بود * لاجرم مغلوب باشد عقل او * جز سوی خسران نباشد نقل او) وای اول کمسه یه که آنك عقلی ماده اوله آنك نفس زشتی نروآماده اوله لاجرم اول زن سیرت اولان کمسه نك عقلی مغلوب اولور یعنی مؤنث سیرت ومخنث طبیعت اولان کمسه یه که آنك عقلی زن کبی ضعیف الفهم وقاصر الادراك اوله وآنك زشت وقبیح اولان نفسی قوی وغالب اوله ومشتهیاسی طرفنه حاضر ومتهیء اوله لاجرم انك عقلی مغلوب وزبون اولور عاقبة الامر انك نقلی ورجوعی خسران وخذلان جانبندن غیری اولمز بلکه آنك نقلی عاقبت همان خسران وخذلان طرفنه اولور دیمك اولور ❁ مثنوی ❁ ای خنك انکس که عقلش نربود * نفس زشتش ماده ومضطر بود * عقل جزوی اش نروغالب بود * نفس انثی راخرد سالب بود) ای سعادتلو اول کمسه که انك عقلی ارکك اوله یعنی

سعادت اول کمسه یه که انك عقلی نفسی اوزره حاکم وامیر اولوب قبیح اولان نفسی زن کبی مضطر ومحکوم اوله اول کمسه نك عقل جزویسی قوی وغالب اولوب خرد نفس انثی نك حکمنی ومقتضاسنی سالب اوله کما قال علیه السلام فی هذا المضمون طوبی لمن کان عقله ذکراو نفسه انثی وویل لمن انعکس طوبی لمن کان عقله امیراو نفسه اسیرا وویل لمن انعکس ❊ مثنوی ❊ جمله ماده بصورت هم جر یست ❊ آفت او همچو آن خر از خر یست ❊ وصف حیوانی بود بر زن فزون ❊ زانکه سوی رنك وبو دارد رکون) دیشی نك جمله سی صورتده هم جر یدر انك آفتی اول خر کبی خرلقندن طولایی حیوانلق وصفی زن اوزره زیاده در آندن اوتری که رنك و بو طرفنه رکون طوتر یعنی عورتك آفت ونقصانی صورتا قوی وجری اولمدیغندن دکلدر کاه اولور که اکثر نسانك صورتا جمله سی هم قوی اولور وهم رجال اوزره جرأت وجسارت قیلور مع هذا ینه آفت ونقصاندن خالی دکلدر انك آفتی اول عقلسز اولان خر کبی خرلغندندر ونقصان عقلندندر وصف حیوانی زنلر اوزره غالب وزیاده در اکرچه نکه اکثر نساطائفه سی رنك وبو طرفنه میل ومحبت طوتر پس بونلر رنك وبو طرفنه میل ومحبت طوتملری حیوانیت صفتلری بونلرك اوزرلرینه غالب اولدیغنه شهادت ایلر پس هر شول صورتا رجل شکلنده اولان کمسه لر دخی رنك وبو طرفنه میل ومحبت قیلسه وصفت حیوانیت انك اوزرینه غالب اولوب عقل ناقص اولسه اول دخی زن حکمنده در بلکه زندن بتردر ❊ مثنوی ❊ رنك وبوی سبزه زاران خر شنید ❊ جمله حجتها ز طبع او رمید ❊ تشنه محتاج مطر شد وابرنی ❊ نفس را جوع البقر بد صبر نی ❊ اسپر آهن بود صبر ای پدر ❊ حق نبشته بر سپر جاء الظفر) حاصل کلام چونکه سبزه زارك رنك وبوینی اول خر اشتدی جمیع حجتلری انك طبعندن اوتری اورکدی یعنی اول قصه ده مذکور اولان خر روباهك لساندن چونکه اول سبزه زارومرغزارك رنك وبوینی استماع ایلدی انك توکل وقناعت خصوصنده براهین ودلائلی اول سبزه زاره حریص وطامع اولدیغندن اوتری اندن زائل اولدی مثلا تشنه مطره محتاج اولدی حال بوکه ابر یوق نفسه جوع البقر اولدی صبر یوق جوع البقر برمرضك اسمیدر اکا مبتلا اولان طویمدیغنی بیلمز یعنی اول خر فی المثل شول مطره محتاج اولان تشنه کبی اولدی وحال بوکه سبب باران اولان سحاب یوق ایدی وآنك نفسی جوع البقره مبتلا اولدی حال بوکه صبری یوق ایدی چونکه قضیه بونك کبی اوله آنك عاقبت حالی کورنه اوله بو جمله صفت قبیحه یه مبتلا ایکن بیله اکر صبر قیلسیدی عاقبت هلاك اولمقدن نجات بولیدی ومرادینه واصل اولیدی ای پدر صبر صفتی فی المثل دمور سپر کبیدر حق تعالی صبر سپری اوزره جاء الظفر یازدی یعنی مشتهیات نفسانیه دن صبر ایلمك فی المثل طریق الهیده برسپر آهن کبیدر

حق تعالی مقصوده ظفر بولمغی صبر سپرینك وجو دنده تحریر ایلمشدر من صبر ظفر فوانك فحواسنجه صبر قیلان مراده ظفر بولور وصبر مفتاح فرج وتریاق حرج وسلم کل درج اولور ❊ مثنوی ❊ صد دلیل آرد مقلد در بیان ❊ از قیاسی کوید آنرا نه از عیان ❊ مشك آلوده است الا مشك نیست ❊ بوی مشکستش ولی جز پشك نیست) وبالجمله مقلد تقریر وبیانده یوز دلیل وحجت کتورر انی بر قیاسدن سویلر عیاندن دکل مشکه آلوده در لکن مسك دکلدر انك مشکنك قوقوسی واردر ولیکن کندیسی پشکدن غیری دکلدر یعنی اکرچه دین وطریقده مقلد اولان کمسه لر بر معنایی تقریر وبیان ایلسه کده ایات واخباردن وکفتار مشایخ کباردن نیجه یوز دلیل وبرهان ایراد ایلر ولیکن انی معاینه ومشاهده قیلدیغی جهتدن دکل بلکه مجرد ظن وقیاس طرقندن ایلر وخلقه کندوینی عالم ومرشد کوسترمکدن اوتری سویلر فی المثل اول مقلد مسکه آلوده اولمشدر که انبیای عظام واولیای کرامك کلمات طیبه سی مسك وعنبر کبیدر انکله اول مقلد رایحه لنمشدر اکرچه انکچون مسك رایحه سی واردر وانبیای عظام واولیای کرامك نفحات مسکیه لرندن کندی لسان ودهانینی مطیب ومسك ایلمشدر ولیکن حد ذاتنده انك کندیسی پشك کبیدر اکر اول رایحه طیبه کبی اولان کلمات طیبه یی آنك نفسندن ولباس مشایخی انك صورتندن خلع وسلخ ایلسك انك خباثت نفسانیه سی ظهوره کلوردی وانك وجود خبیثی پشك خشك کبی ادنی مرتبه ده قالوردی ورسوای اولوردی ❊ مثنوی ❊ تاکه پشکی مشك کردد ای مرید ❊ سالها باید دران روضه چرید ❊ که نباید خورد وجو همچون خران ❊ آهوانه در ختن چر ارغوان) تاکم بر پشك مشك اوله ای مرید نیجه ییللر اول روضه معنویه ده اوتلمق کرك خرلر کبی کاه ییمك وجو ییمك کرکمز ختنده آهولر کبی ارغوان اوتله یعنی تاکم انسانك پشك کبی اولان صفت نفسانیه سی زائل اولوب خلق لطیف وعلم شریف رایحه سیله مسك کبی عالی قدر اولنجه یه دك اول توکل وقناعت روضه سنده نیجه ییللر اوتلمق ومرشد مربیه نیجه زمان خدمت قلمق کرکدر تاکم مرادینه ایره ومقصودینك جمالنی کوره خرلر کبی کاه وجو ییمك وحظ نفسه مشغول اولمق کرکمز بلکه کندوینی محل مسك ایلدنی ایلمك استرسك آهولر ختن صحراسنده لاله وارغوان اوتلدیغی کبی سن دخی دشت طریقده وختن معرفتده لاله وارغوان عرفانی وچمن اذواق جانی غدا ایله تاکم ناف قلبك مسك علوم منبع اوله ونفسك پاك وطاهر اولوب صفت جمادیه واخلاق حیوانیه دن نجات بوله ❊ مثنوی ❊ جز قرنفل یاسمن یا کل مچر ❊ رو بصحرای ختن با آن نفر ❊ معده را خو کن بدان ریحان وکل ❊ تا بیابی حکمت قوت رسل) قرنفلدن یاسمندن یا کلدن غیری اوتلمه بوری اول نفر ایله ختن صحراسنه طبیعت ومعده کی اول ریحان وکله خوی ومعتاد ایله

تا پیغمبرلرك حکمت وقوتنی بوله سن یعنی ای سالك راه الهی خر طبیعت اولمقدن بچوب
ارض حقیقتك آهولری اولان اولیا واصفیا کبی قرنفل کبی اولان معرفتدن وسمن کبی
اولان سر وحدتدن وکل کبی اولان علم حکمتدن غیر یی روحکه غدا ایله اول نفر
روحانی واول قوم نورانی ایله ختن معنوی صحراسنه کیت وارض الله واسعه یی
انلر ایله سیر ایت قلبك معده سنی اول علم وحکمت کلنه ومعرفت ریحانه ومحبت
سنبلنه خوکرایله تاکم انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعینك قوتنی وحکمتنی
بوله سن و حیوانیت مرتبه سندن قورتله سن ﴿مثنوی﴾ خوی معده زین که

وجو باز کن * خوردن ریحان کل آغاز کن * معدهٔ تن سوی کهدان می کشد *
معدهٔ دل سوی ریحان می کشد) ای طالب خوی معده کی بو کاه وجودن باز ایله
ریحان وکل ییمکه آغاز وشروع ایله تن معده سی کهدان جانبنه چکر امادل
وجان معده سی کل وریحان جانبنه چکر یعنی ای انبیا علیهم السلام واولیای کرامك
قوت وغداسنه طالب ومائل اولان کسه بو معدهٔ جسمانیه نك خوینی خر سیرت
اولنلرك کاه وجو کبی اولان غدای نفسانیه سندن قطع ایله انبیا علیهم السلام
واولیای کرام کبی ریحان معرفتی وکل علم وحکمتی غدا ایتمکه باشله تاکم رذایل
جسمانیه دن خلاص اوله سن واوصاف بهیمه دن نجات بوله سن بوتن معده سی
سنی صمانلق طرفنه چکر بودنیادر که خر سیرت اولنلرك صمانلغیدر اما جان وجنان
معده سی ریحان معنوی وکلزار روحانی طرفنه چکر که انبیای عظام واولیای کرامك
مسیره ومرعاسی اول مرتبه در ﴿مثنوی﴾ هر که کاه وجو خورد قربان شود *
هر که نور حق خورد قرآن شود * نیم تو مشکست ونیمی پشك هین * هین
میفزا پشك افزا مشك چین) هر کیمکه کاه وجو ییر قربان اولور هر کیمکه نور حق
اکل ایده قرآن اولور اکاه اول سنك نصفك مشکدر و بر نصفك پشکدر اکاه اول
پشکی زیاده ایتمه مشك جینی زیاده ایله الحاصل هر شول کسه که کاه وجو مشابه سنده
اولان غدای جسمانیه یی یه وتن پرور اولوب عیشنی همان اکا منحصر قیله عاقبت
سکین موت وفنا ایله مذبوح اولور اما هر شول عاشق که نور حق روحنه غدا ایلر
وعلم وحکمتدن آنك قلبی حظ ونصیب الور اول کسه سر قرآنه مظهر اولور وجمیع
معناسنی مشاهده قیلور ومقام وحدتی بولور وکثرت وتفرقه دن بری اولور ای
طالب ارزاق روحانی واذواق ربانی سنك نصفك مسك اذفر مشابه سنده در که اول
عقلك وروحك طرفیدر و بر نصفك دخی پشك کبی بی معنی وخشکدر که اول
جسمانیتك جانبیدر اکاه اول پشك مشابه سنده اولان جسمانیتك زیاده ایتمه بلکه
مشك مرتبه سنده اولان روحانیتکی زیاده ایله ﴿مثنوی﴾ آن مقلد صد دلیل
وصد بیان * در زبان آرد ندارد هیچ جان * چونکه کوینده ندارد جان وفر *

کفت اورا کی بود برك وثمر) اول مقلد یوز دلیل و یوز بیان لسانه کتورر اما هیچ
جان طوتمز چونکم کوینده کندیسی جان وفر طوتمز پس انك کفتنك نچون برك وثمری
اولور یعنی اول شریعت وطریقتده مقلد اولان کسه انبیای عظام واولیای کرامك
کلمات طیبه لرندن اکرچه نیجه یوز دلیل ونیجه یوز بیانی لسانه کتورر وانی خلقه
تعبیر وتقریر ایلر ولیکن انك کلامنده ونطق و بیاننده اصلا روح یوقدر زیرا چونکم
متکلم اولان کسه جان ورونق ایقان طوتمیه قلب وروحی علم و یقین ایله احیا ایتمیه
انك کلامنك روحی وثمری اولمز ونطقی اهل حقك قلبنه تأثیر قیلمز مکر که کندیسی
کبی تقلیدده قلان ساده دللره تأثیر ایلیه بر ناطقه نك که قلبنده نور یقین اولمیه انك
نطقنده نه روح اولور وطالب حق اولنلر اندن نه ذوق بولور ﴿مثنوی﴾

می کند کستاخ مردم را براه * او بجان لرزان ترست از برك کاه * پس حدیثش
کرچه بس با فر بود * در حدیثش لرزه هم مضمر بود) مقلد مردمی کستاخانه
یوله ایلر حال بو که اول کندیسی یولده برك کاهدن جانله زیاده لرزاندر پس
مقلدك حدیثی اکر زیاده بافر اولور انك حدیثنده لرزه وضعیف هم مضمر اولور یعنی
مقلد تبدیل شکل لاجل اکل ایدوب لسانی انبیای عظام واولیای کرام کلامیله
دوزوب ومشیخت وارشاد مقامنده بچوب کستاخانه خلقی طریق حقه دعوت ایلر
وناسی صراط توحیده وتحقیقه ارشاد قیلر ولیکن اول مقلد کندی نفسنده جانله برك
کاهدن دخی زیاده مضطرب ومتزلزلدر اصلا عقلنده وعلمنده ثبات وتمکین یوقدر
تشکیك مشکك ایله آنك عقلنه وعلمنه ضعف کلور و برك کاه کبی بر مقامدن قرار
ایتمیوب هوا هر نه جانبدن غالب اولورسه اکا طبیع اولور وتلو ییندن خالی اولمز پس
اکرچه انك بحسب الظاهر کلام واداسی زیاده رونقلو وقوتلو ایسه اکر نظر
حقیقت بینله نظر اولنسه انك سوزنده ضعف واضطراب هم مضمر اولور زیرا اول
سوزلر کندینك حالی دکلدر وقلبنك اکا یقینی اولدیغندن دخی سو یلمز بلکه فریب
ناس ایچون وتصریف وجوه خلق ایچون سویلر پس انك باطننده تمکین وثبات
اولمیجق نطقنده دخی ضعف وخلل مضمر اولور

﴿ فرق میان دعوت شیخ کامل وواصل ومیان ﴾
﴿ سخن ناقصان فاضل فضل تحصیلی بر بسته ﴾

بو سرخ شریف واصل حق اولان شیخ کاملك دعوتنك میانی ودخی بر بسته اولان
فضل تحصیلی ایله فاضل اولان ناقصلرك سوزنك میانی فرقدر اکرچه نیجه مقلد
علوم وفضایلی تحصیل ایلیوب کندی به باغلمش و کندیسنی اول علوم وفضائل ایله
بین الناس عالم وفاضل ایتمشدر ولیکن حقیقتده اول کندینك حالی اولمدیغی جهتدن
ناقصدر وفی المثل اونخل بر بسته کبیدر اما شیخ کاملك قالی حالنه مطابق وعلمی

عملنـه موافقدر نه سو بلرسه كنديننك حسب حالی وذوقی بالنی نقل ایلر اكر انبيـای
عظام واوليـای كرامك كلماتنی نقل ايلرسه دخی اول واسـطه ايله كنديننك وجد
وحالاتنی نقل ايلر پس بو شيخ كامل قدس سره فی المثل پرسته كبی اولور و بوايكيننك
ماييننده عظيم فرق وتفاوت اولور بر بسته دبكر باشد و پرسته ديكر قولی بو مضمونی
تأييـد قيلور ﴿مثنوی﴾ شيخ نورانی زره اكه كنـد * بـاسخن هم نورا وهمره
كند * جهد كن تامست ونورانی شوی * تاحديثت را شود نورش روی) شيخ
نورانی طالبی طريق حقـدن اكاه ايلر سوزايله هم نوری همراه ايلر پس ای طالب
جهـدايله تامست ونورانی اولـه سن تاكم سـنك سوزكه اوننك نوری روی اوله روی
بونده صو يه قانيجی ديمك اولور يعنی نور حقـه نورانی اولان شيخ كامل كنـدی يه
تابع اولان مريدلری واقتـدا قيلان مسـتفيدلری راه حقدن اكاه ايلر تحقيق سوزلر
سويلسه كندی سوزنه هم يقين نورنی قرين ايلرسن شبهه وشكوك ظلماتندن كچوب
نورانيت مرتبه سن بوله سن تاكم اول شيخ كاملك نور يقينی سنك سوزكه قانيجی اوله
وكلامكی آب حيات كبی نوش قيلوب قبول ايليه سنك سوز يكی قاندر يجی اوله ديمك
دخی جائزدر ﴿مثنوی﴾ هرچه درد وشاب جوشيـده شود * درعقيده طعم
دوشابش بود * ازجز روازسيب و به وز كردكان * لذت دوشاب يابی توزآن)
مثـلا هرنه دوشابده قاينمش اوله عقيـده ده آنك دوشـاب طعمی اولور جزردن
وسـيبدن و به وكردكاندن سن اندن دوشـاب لذتنی بولور سن جزر جيم معجمه
اندنصكره زاء معجمه نك فتحه سيله وراء مهمله نك سكونيله هوج ديدكاريدر فارسيده
كزر ديرلر يعنی هرنه شیء كه بكمز ايچره محكم قاينمش اوله انك عقيده سنده بكمز لذتی
اولور مثلا هويجی ويا خود الماپی وايواپی وجوزی بكمز ايچره محكم قاينـدوب عقيده ايلك
مرتبه سنه ايركورسك بعده اول الماپی و يا ايواپی يسك آندن دوشاب چاشنيسی
بولورسن چونكم بو مثل معلومك اولدی ﴿مثنوی﴾ علـم اندر نورچون فرغرده
شـد * پس زعلمت نور يابد قوم لد * هرچه كو يی باشـد آن هم نور ناك *
كاسمـان هرگز نبارد غير پاك) كذلك علم نور يقـين ايچره چونكم فرغرده و پرورده
اولدی پس قوم لد سنك علمكدن نور يقين طعمی ايچره بولور هرنه سو يلرسك اول
هم نورناك اولور زيرا آسمان پاكدن غيری هر كز ياغدرمز فرغرده پرورده معناسنه در
قوم لد قوم شديد ومعاند ديمك اولور نورناك نورلو ديمك معناسـنه در يعنی دوشاب
ايچره هرنه شی قاينيوب دوشـاب لذتنی طوتديغی وآنی طاعم اولنـلر آندن دوشاب
چاشنيسنی ذوق ايتديكی كبی علم كه نور يقين ايچره پرورده اوله پس سـنك علمكدن
شديد ومعاند اولان قوم نور يقـين ذوقنی بولور اندنصكره هرنه سو يلرسك اول
هم نورلو اولور زيرا سنك قلبك آسمـان كبی منبع لطافت وطهارت اولور وآسمـان

هر كز پاك وطاهردن غيری نسنه يی ياغدير مدیغی كبی سـنك قلبك دخی پاك وطاهر
اولان معانی والفاظدن غيری شيلری سو يله مز ﴿مثنوی﴾ آسمان شوابر شو باران
ببار * ناودان بارش كند نبود بكار * آب اندر ناودان عاريتيست * آب اندر
ابر ودريا فطرتيست) آسمـان اول ابر اول باران ياغدر وناودان ياغش ايلر ليكن
كارله اولمز زيرا آب ناودانده عاريتيدر اما آب ابرده ودريا ده فطرتيدر يعنی محقق
اولان آب و بارانه منبع ومحل اولان آسمـان كبيدر ومقلد ناوداندن حاصل اولان
صو يه ميزاب ومجری كبيدر پس سن ای طالب علم اولان كسه آسمان وسحاب منبع
باران اولديغی كبی سن هم علم ومعرفتك معدن ومنبعی اولوب باران علمی ياغدرناودان
باراندن حاصل اولان آبه انجق مجری اولوب انك اول آب جاری كندی نفسندن حاصل
اولمديغی كبی مقلد دخی محققك وجودندن حاصل اولان علمه انجق مجری وميزاب
مثابه سـنده اولمشدر اكرچه مقلدك وجودنده هم آب علم جاری اولور وليكن انك
اول آب علمله كاری يوقدر بلكه آب علم انك وجودنده عاريتيـدر اما آب علم دريا
وسحـاب مثابه سنده اولان محققك وجودنده فطرتی وذاتيـدر كه طريقتله دكلدر
﴿مثنوی﴾ فكر وانديشه سـت همچون ناودان * وحی مكشوفست ابر و آسمان *
آب باران باغ صدرنك آورد * ناودان همسـايه درجنك آورد) پس فكر وانديشه
ناودان كبيدر اما وحی مكشوف ابر وآسمـان كبيدر مثلا آب باران باغه يوزرنك
واطافت كتورر اما ناودان همسايه يی جنك وخصومتـه كتورر يعنی انسانك بوفكر
وانديشه سی فی المثل ناودان كبيدر اما الهام الهی وكشف ربانی ابر وآسمـان كبيدر
هرنه كه فكر وانديشـه دن كلور اول ناودان دن كلان صو كبی اولور وهرنه كم الهام
الهی وكشف ربانيله حاصل اولور اول سحـاب وآسماندن ظهوره كلن باران وبرد
وميزاب همسايه نك خانه سـنه اقدقده خصومت وجنكه سبب اولديغی كبی فكر
وانديشه دن حاصل اولان علم آب دخی سكا قريب وقرين اولان كسـه لرك خانه سی
طرفنه جريان ايلسـه انلر طرفندن بحث وجدل ايلمكه سبب اولور ﴿مثنوی﴾
خر دوسه حله برو به بحث كرد * چون مقلد بدفريب او بخورد * طنطنـه
ادراك بينايی نداشت * دمدمهٔ رو به بروسكته كاشت * حرص خوردن انچنان
كردش ذليل * كه زبونش كشت باپا نصد دليـل) محصل بيچاره خرر و باهله
ايكی اوچ حله بحث ايلدی چونكه خر مقلد ايدی رو باهك فريب وحيله سنی يدی
خر بيچاره بينـايه منسوب اولان ادراكك طنطنه سنی طوتمدی لاجرم رو باهك
دمدمه سی انك اوزرينه سكته حواله ايلدی بيچـاره خری بيك حرصی انچلين
ذليل ايلدی كه اول رو باهك زبونی اولدی بشيوز دليل ايله يعنی اول خر رو باهله
بقاچ دفعه توكل وقناعتی كسب اوزه ترجيح ايلمك خصوصنده بحث ايلدی

ولیکن سو یلدیکی سوزده چونکم محقق دکل ایدی بلکه تقلید ایله سو یلردی اول دو باهك صورت صلاحدن کلوب اکا فریب وحیله ایله سنی یله میوب قبول ایلدی زیرا اول خر محقق بینا ودانایه منسوب اولان ادراکك صدا وآوازه سنی طوتمدی آخر الامر روباهك دمدمه وغلغله سی وهای وهویی آنك اوزرینه سکته مرضی کبی سبب قطع حیات قلبیه ایلدی که اول خری روباه اولان حرص وشرهه حواله ایلدی اول خری اکل وشربه حرصی انجلین ذلیل وزبون ایلدی که اول خرر وباهك زبون ومغلوبی اولدی نیجه یوز دلایل وبرهانده نته کم مقلد اولان واعظلرك وشیخلرك توکل وقناعت وفقر وریاضتك فضیلتی خصوصنده نیجه بیك دلیل وبرهانلری وارایکن وبونلرانی خلقه سویلرایکن یله روباه کبی اولان ابلیس ونفس پرتلبیس بونلره صورت صلاحدن کلوب اکل وشربك اکتسابنه متعلق برقاج دمدمه وغلغله بونلرده یقین وتمکین اولمدیغنه بناء روباه کبی اولان شیطانه اویوب اکل وشربه حریص اولورلر ومتاع دنیانك کسبنه توجه قیاورلر اخر الامر شیر قهر الهینك پنجه سنه کرفتار اولورلر

❋ حکایت آن مخنث و پرسیدن لوطی ازودرحالت لواطه که این خنجراز ❋
❋ بهر چیست کفت از برای انکه هر که بامن بداند یشد اشکمش بشکافم ❋
❋ لوطی برسرا وآمد شد کردومی کفت الحمدالله که من بدنمی اندیشم ❋
❋ * بیت من بیت نیست اقلیمست * هزل من هزل نیست تعلیمست * ❋

بوسرخ شریف اول حیز ومخنثك حکایه سیدر ولوطینك اول مخنثدن لواطه حالنده سؤال ایلدیکیدر بویله دیوکه بوسلاحلر وخنجر ندن اوتریدر اول مخنث اکا جواب ویروب دیدی بوسلاحلر وخنجر آندن اوتریدر که هر شول کمسه که بکا بد اندیشه ایلیه وفعل شنیعه قصد ایلیه آنك قارنی بو خنجر ایله وسلاحلر ایله یاررم پس اول لوطی مخنثك جانبنه کلك وکتمك ایلدی ودیدی یعنی واروب کلمکه باشلدی وفعل شنیعی ایشلدی ودیردی الحمدلله تعالی که بن سکا بد وقبیح اندیشه ایلرم وسؤظن دخی قیلزم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز چونکم بو هزل کونه اولان حکایتی ایراد ایلدیلر مقصود بوندن مجرد تعلیم وارشاد اولدیغنی وبو هزل نیجه معانی واسراری جمع قیلدیغنی اعلام ایلمکدن اوتری بو بیت شریفی بیوردیلر بنم بیتم بیت دکل اقلیمدر وبنم هزلم هزل دکل تعلیمدر کانه دیمش اولور که ای بنم کتابمده هزله متعلق اولان حکایاتی وابیاتی کوروب بو هزل وبیهوده مرشد اولنلره لایق ومناسب دکلدر دیو ظن وطعن ایلین کمسه صاقن بویله سویلمه وسؤظن ایلمه زیرا بنم بیتم سائر شعرانك وبلغانك بیتلری کبی دکلدر بلکه اقلیم معانی وجهان حقایقدر وبنم هزلم صورتا هزلدر اما معنا طالبلره واهل وجده عین تعلیمدر بنم هزلم نیجه حکمتلری ونصیحتلری جامع ونیجه معرفت وموعظتلری حاویدر پس

صورتا هزل اولدیغنه باقوب آنك ضمننده مسطور اولان حکم واسراردن معرض اولوب غافل اولمه زیرا نفس مجده صاحبی ملاهی وهزله نظر ایلسه آندن نیجه عبرت الور ونصیحت پذیر اولور کما قال ابن الفارض قدس سره (بیت) فلاتك باللاهی عن اللهو معرضا * فهزل الملاهی جد نفس مجدة * وبعض محلده بوکونه هزل آمیز حکایت وابیات ایراد ایلمرندن سر وحکمت ندر دیرسك اولدر که اکثر ناسك طبیعتلری جد اولان کلماتی استماع ایلمکدن ملالت وسآمت اوزره در وهزلیات ولغویاتك استماعنه مائللردر پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز من کل الوجوه اولا اول طائفه یه که هزلك استماعنه مائللردر بو هزل کونه اولان حکایتلر ایچره نیجه پند وموعظت ونیجه علم وحکمت درج ایلیوب بو اسلوب ایله آنده تعلیم حکم ومعانی وتفهیم اسرار ومعارف ربانی ایلمشلردر واستحیا ایتمیوب بوکونه هزلیاتی تعلیم ناس ایچون سویلمشلردر زیرا اولیاء الله اوصاف خدا ایله متصفلردر حق سبحانه وتعالینك برصفتی دخی عدم استحیادر کلاملردن هرقنغی کلامی ومثللردن هرقنغی مثلی اکر حقیر واکر شریف اولسون کمسه دن استحیا ایلیوب بیان بیوررلر نته کم بو آیت کریمه ایله استشهاد ایدوب دیرلر (ان الله لا یستحیی ان یضرب مثلا ما بعوضة فما فوقها ای فما فوقها فی تغیر النفوس بالانکار ان ماذا اراد الله بهذا مثلا) یعنی تحقیق الله تعالی استحیا ایلمز خیا شول تغیر وانکساره دیرلر که انسانه طاری اولور خوف عیب ومذمت وملامتدن تا بو سبیله الی کار مذمومدن کیرو طوتر پس جناب عزت تغیر وانکسار وانقبا ضدن منزهدر وحال بوکه حیا صفت حقدر نته کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررلر (ان الله حی کریم لا یستحیی رب محمد ان یضرب مثلا بالذباب والعنکبوت) پس علی طریق المقابلة والمشاکلة انلره جواب ویریلور که لا یستحیی وسبب نزولی بودر که وقتاکم حق تعالی کتاب کریمنده ذباب وعنکبوت ذکر قیلدقده یهود وکفار علی طریق الاستهزا والانکار ضحك ایدوب دیدیلر که بو نیجه کلام خدایه بکزر که بونده مکس وعنکبوت سوزی اوله پس حق تعالی عظیم الشان پادشاهدر مکس وعنکبوت کبی حقیر شیلرانك کلامی اولمز دیدیلر پس جناب حق بیوررلر که تحقیقا استحیا ایلمز مضمونی پاك طوتمز ومبالات ایتمز (ان یضرب مثلا) بیان ایلمکلکدن هرقنغی مثل اولورسه وهرنه کمسه به اولورسه ما ابهامیه درقچن اسم نکره یه مقارن اولسه مبهم وعموم اوزره قالور نته کم اعطنی کتابا ما دیسك بکا اعطا ایله هرقنغی کتاب اولورسه اولسون دیمك اولور ضرب بوراده بیان ایتمك معناسنه اولور وضرب المثل معنای مقصودی معرض امر مشهورده ابراز واظهار ایچوندر بعوضة بغایت خرده سوری سنکه دیرلر انتصابی عطف بیان ایچوندر مثلادن ویاخود بدل اوله ویا یضرب نك مفعولی ومثلا حال مقدم فی الحقیقه اکر بعوضه نك وجودنه نظر اعتبار ایله نظر قیلنسه آنده اولان غرایب قدرت وعجایب

فطرت فیل که اکبر حیواناتدر اندن زیاده‌در زیرا باوجود ضعف جناب حق انی هیئت
فیلده خلق ایلمشدر و بو قدر وجود حقیرده اعضای ظاهره‌سی اعلی الترتیب در رأس
وقوائم وخرطوم وظهر وبطن کبی واعضای باطنه‌سی که دل وجکر ومعده وامعا
وقوت هضم وآلت تنفس وحواس که سمع وبصر وادراکی مایلایم لذاته‌در فیلده
اولان اعضایه مساویدر بلکه بونك جناحینی اندن زیاده‌در (فما فوقها) بعوضة اوزره
معطوفدر ما یا موصول ویا موصوفدر صله وصفتی ظرفدر وفوق اسماء اضداددندر
اعلایه واسفله قابلیتی واردر یعنی جهت نقصده وجانب کالده استعمال اولنور و بو محلده
ایکیسیده متصوردر مثلا دیرلر که فلان اسفل الناس واراذلهم هو فوق ذلك یعنی فلان
کمسه ناسك ارذلیدر وآندن اوته‌در دیمکدر که رذالت وسفالتدن دخی اوته‌درمراد
مبالغه‌در وتقدیر کلام دیمك اولور که تحقیقا الله تعالی استحیا ایلمز بعوضه‌یی ضرب
مثل ایلمکدن فضل عماهو اکبر منه فی الحجم فنده قالدیکه بعوضه‌دن اکبر اوله مکس کبی
وعنکبوت کبی تا فیله وارنجه واکر اول برمعنا مراد اولورسه تقدیر کلام دیمك اولور که
الله تعالی استحیا ایلمز ضرب مثل قیلمقدن بعوضه‌یی پس بعوضه دن حقیر ورذیلی
دخی ضرب مثل ایلمکدن استحیا ایلمز قنده قالدیکه بعوضه اکر سؤال اولنورسه که
بعوضه‌دن اقل واحقر حجمده نه شی واردر که اول ضرب المثل اوله پس جواب ویریلور که
بعوضه‌دن اقل جناحیدر که حضرت رسول علیه السلام جناح بعوضه‌یی دنیایه
ضرب مثل ایلدیلر و بیوردیلر که لوکانت الدنیا تزن عند الله جناح بعوضة ماسقامنها
کافرا شربة ماء) پس حضرت مولانا قدس سره فما فوقهایی بو کونه تفسیر ایدوب
بیوردیلر که بعوضه نك فوقنده احقر واخس اولان شیلری الله تعالی (ماذا اراد الله
بهذا مثلا) انکاریله نفسلرنی تغییر وتحویل ایلین کافرلر ومنکرلر حقنده ضرب مثل
ایلمکدن استحیا ایلمز ❊ وانکه جواب می فرماید که این خواستم یضل به کثیرا ویهدی به
کثیرا ❊ وآندنصکره الله تعالی شو مثل ایله نه مراد ایلدی دین کافرلره ومنکرلره جواب
بیوردیلر بونی استدمکه بو مثله چوق کسه‌یی مهدی قیلم بو فعللر موضع مصدرده
وضع اولمش اوله وصیغهٔ مستقبلده اولمسی حدوث وتجدد افاده‌سی ایچوندر اراد اضلال
کثیر من الناس وهدایة کثیر من الناس تقدیرنده اولور یعنی بو مثل سببیله حق تعالی
نه مراد ایلدی دین منکرلره جناب حق جل شانه جواب ویروب بیوردیلر که بن بو مثل
سببیله ناسدن چوق کسه نك اضلالی ونیجه کسه نك هدایتنی مراد ایلدم
اکر بو راده بر سؤال اولنورسه که مهدیون قرآنده وحدیثده اکثر یرده قلتله موصوفدر
نته کم وقلیل من عبادی الشکور دروحدیثده الناس کابل مائة لا تجد فیها راحلة
واحدة و بو محلده کثیر ادیمکله تعبیر اولندی پس توفیق نیجه در دینور سه جواب
بودر که اهل هدایت فی نفس الامر کثیردر وقلتله موصوف اولمسی اهل ضلالك

عدده قیاسدر واکرچه صورتا قلیل ایسه لرده معناده واحد بعد الالوف
مرتبه‌سده‌در قلیل اذا عد واکثیرا اذا شدواصفتیله موصوفلردر (بیت) بصورت
ارچه کم اندان کسانکه درویشند ❊ بیین بدیدهٔ معنی که از همه بیشند ❊ هر فتنه
همچو میزانست بسیاران بدو سرخ روشوند وبسیاران بی مرادشوند ❊ زیرا هر بر فتنه
وامتحان میزان ومحك کبیدر چوق کیمسه آندن سرخ رو اولورلر وچوق کمسه‌لر
بی مراد اولورلر وخجل وزرد رو قالورلر نته کم حضرت حقك کلام شریفیله خلق امتحان
اولنـدقده نیجه‌لر ایمانه کلوب سرخ روی ونیجه‌لر کافر اولوب زرد روی قالدیلر
(ولو تأملت فیه قلیلا وجدت من نتایجه الشریفة کثیرا) اکر سن تفکر وتأمل قیلورسك
بو مثلده آز تأمله بو مثلك نتایج شریفه‌سنده حظ وفیر وحصهٔ کثیره بولورسن
❊ مثنوی ❊ کنده رالوطی درخانه برد ❊ سرنکون افکندش ودرمی فشرد)
بر لوطی بر کنده‌یی خانه‌سنه ایلتدی انی سرنکون براقدی دخی صقدی کنده کاف
فارسینك فتحه‌سیله لغتده قوقش معناسنه‌در اما قبیح وخبیث معنالرینه‌ده دخی استعاره
اولنور بونده خبیث معناسنه اولور بر خبیث مخنثی بر کون بر لوطی خانه‌سنه ایلتدی
باشی آشغه آنی براقدی وآنی صقوب فعل شنیعه باشلدی ❊ مثنوی ❊ بر میانش
خنجری دید آن لعین ❊ پس بکفتش بر میانت چیست این) اول مخنثك بلنده اول ملعون
بر خنجر کوردی پس اول لعین اکا دیدی سنك بلکده بو نه‌در واعین بونده بمعنی ملعوندر لعین
تعبیر ایلملرنده بو عمل شنیعی اشلین کیمسه نك ملعون اولمسنه اشارت بیوردیلر نته کم حضرت
نبی مکرم صلی الله علیه وسلم لعن الله من عمل عمل قوم لوط بیوردیلر ❊ مثنوی ❊
کفت آنکه با من اریك بد منش ❊ بد بیندیشد بدرم اشکمش) اول مخنث اول خبیثه دیدی
آندن اوتریکه بکا اکر بر بد منش بد فکر ایلیه آنك قارننی یرتارم یعنی اول
حین دیدیکه بو خنجری آندن اوتری کوتررم که اکر بر بد طبیعت کیمسه بکا قبیح
اندیشه و برامر فصد ایلرسه بن انك قارننی یرارم ❊ مثنوی ❊ کفت لوطی حمد لله
راکه من ❊ بد نه اندیشیده‌ام با تو بفن) لوطی ایتدی الحمد لله که بن فن وحیله ایله سکا بد
ظن ایلمزم چونکم اول مخنثك بو قدر سلاحی وار ایدی و کندی حقنده برامر قصد ایلینلری
خنجر ایله پاره‌لرم دیو دعوا ایلدی مع هذا اینه کندیسنه سوء قصد ایلین وفعل شنیع
ایشلین فاسدی انکاله دفعه قادر اوله‌مدی پس بو قصه‌دن حصه نه ایدیکنی بیان
ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر ❊ مثنوی ❊ چونکه مردی نیست خنجرها چه
سود ❊ چون نباشد دل ندارد سود خود) چونکم مردلك یوقدر خنجرلر نه فائده
چونکم بر کمسه‌ده قوت دل اولمیه توغلغه فائده طوتمز خود توغلغه معناسنه‌در یعنی
بر کمسه نك وجودنده مردلك اولمدقدنصکره مردان الهینك خنجرلر وشمشیرلر کبی
اولان کلماتنی ضبط ایدوب انی کتورمك اول نامرده نه فائده ایلر چونکم بر کمسه قوت

قلب طوتمیه وشجیع اولیه توغلغه وجوشن مشابه سنده اولان اولیای کرامك لباسی
اكا نه منفعت قیلور پس شول طریقت مختلری كه اولیای كرامك كلماتنی واصفیانك
نكاتنی ضبط ایلمشلر وانلرك لباسن كیوب خلقه بزدخی مردان الهیدن ایزدیو سویلمشلردر
وبو كلامی بز انكچون ضبط ایلدك وبولباسی بز انكچون كیدك كه نفس وشیطاندن هر قنغیسی
بزه سوء قصد ایلسه بزانی بونلرله پاره‌لرز دیو دعوی ایلدكدنصكره نه نفس وشیطانك
مقتضاسنك تحتنده زبون اولورلر وآنی اول آلت وسلاحله دفعه قادر اولمزلر ❊ مثنوی ❊
از علی میراث داری ذوالفقار ❊ بازوی شیر خدا هستت بیار) مثلا علی رضی الله عنهدن
ذوالفقاری میراث طوترسن شیر خدانك دست و بازوسی سكا وارایسه كتور یعنی
اولیا واصفیانك ومشایخ كبارك كلامی فی المثل حضرت علی كرم الله وجهه ورضی
الله عنهك ذوالفقاری كبیدر فرض ایده‌لم كه حضرت علی كرم الله وجهه ورضی
الله عنهك ذوالفقاری سكا میراث دكش چونكم سكا شیر خدانك دست وبازوسی
اولمیجق اول ذوالفقارك سكا نه فائده‌سی اولور پس طوتلم كه جمیع مشایخك واولیای
كرامك كلامنی ضبط وحفظ ایلمشسن چونكم انكله عمل قیلمیه‌سن ونفسكی اصلاح
ایتمكه ساعی اولمیه‌سن بلكه اندن مرادك خلقه انجق مردانه‌لك صاتمق اوله اول
كلامك فائده‌سی اولمز ❊ مثنوی ❊ كرفسونی یادداری از مسیح ❊ كو لب
ودندان عیسی ای وقیح) اكر حضرت عیسی علیه السلامدن برفسون یاد طوترسن
ای وقیح قنی عیسانك لب ودندانی یعنی فرض ایده‌لم كه مرده دللری احیا ایلین عیسی
نفسك افسون وكلامنی یادكده طوته‌سن وآنی خلقه افسون ایدوب اوقویه‌سن
ای بی ادب وبی حیا اولان مقلد عیسی دم اولان كاملك لب ودندانی سنده قنی كه حتی
سنك كلامك دخی مرده دللره حیات ویره وآنلری علم ومعرفتله وذوق محبتله زنده
ایلیوب دل مرده اولمقدن خلاص ایلیه ❊ مثنوی ❊ كشتی سازی ز توزیع
وفتوح ❊ كوبكی ملاح كشتی همچو نوح) فرض ایده‌لم كه توزیعدن و فتوحدن
بر كشتی دوزه‌سن حضرت نوح علیه السلام كبی بر ملاح كشتی قنی فتوح عالم
غیبدن بلا تعمل ولا كسب كلن منافعه دیرلر و توزیع خلقه بعض شیء تكلیف
ایدوب انلردن كلن سیم وزره ومنافعه دیرلر نته كم زمانه شیخلرندن بعضسی كندیسنك
احباسنه صالغن توزیع ایلیوب برخانه ویا بر تكیه بنا ایلسم كر كدر دیو انلردن
بو صفتله مال جمع ایلروتكیه بنا ایلرولیكن اول تكیه ایچره داخل اولان دردمندلری
طوفان ضلالتدن و كرداب معصیتدن خلاص ایتمكه قادر اوله‌مز پس بو كونه ریاست
دعواسنده اولان متشیخلره تعریض ایدوب بیوررلر ای مزور ومدعی فرض ایده‌لم كه
كندی احبا واصدقاكه توزیع وتكلیف ایلدیكك وانلردن جلب واخذ قیلدیغك
سیم وزردن ودخی عالم غیبدن سكا بی زحمت كلن منافع وفوائددن بر خانقاه

پیدا قیله‌سن وخلق كندی سفینهٔ صحبتكه داخل اولمغه دعوت ایلیه‌سن وانلردن
بعضسی دخی سنك صحبتك وخدمتك كشتیسنه داخل اوله‌لر نوح علیه السلام
حضرتلری كبی تدبیر صاحبی بر كشتیبان قنی كه اول صحبتك كشتیسنه داخل
اولان و خدمتك سفینه‌سنه التجا قیلان دردمندلری طوفان ضلالتدن وكرداب
معصیتدن وامواج جاه وریاستدن خلاص ایلیه چونكم سنده بو حیثیت اولمیه‌نیچون
متصف اولمیه‌سن و كندیكی بو ورطه‌دن خلاصه سعی قیلمیه‌سن دیمك اولور
❊ مثنوی ❊ بت شكستی كیرم ابراهیم وار ❊ كوبت تن را فدا كردن بنار)
فرض ایده‌لم كه حضرت ابراهیم علیه السلام كبی بتی صدك اما تن بتنی آتشه فدا
ایلمك قنی یعنی (فراغ علیهم ضربا بالیمین) آیت كریمه‌سنك طبقنجه حضرت ابراهیم
علیه السلام كندی عصرنده اولان ظاهر بتلرنی صدی وتننی دخی ناره القا
ایلدیكه قصه‌سی سورهٔ انبیاده مسطور ومشهوردر پس ای ارشاد دعواسن قیلان
شیخ سندخی فرض ایلیلم كه ابراهیم حضرتلری ظاهرده اولان بتلری صدیغی كبی
بو خلقك ظاهرده اولان بتلرنی صیه‌سن و كندكی دخی ظاهرده اولان بته پرستش
ایتمكدن خلاص ایلیه‌سن وشریعتده بت مشابه‌سنده اولان مذموم ومنهی شیلردن
خلق وهم كندی نفسكی بری ایلیه‌سن مجرد بو یله ایتمكله اسلام حقیقی
صاحبی اولمزسن و ایمان كامل مرتبه‌سن بولمزسن قنی سنده تن بتنی آتش
ریاضته القا ایلیوب نار طاعته یاقمق وآتش ریاضت ونار طاعت سكا بردوسلام
اولوب انك ایچنده ابراهیم وار خوش حال اولمق چونكم سنك وجودكده خصلت
خلیل اولمیه ووجودك نار محبت جلیلدن صفا بولمیه مجرد بت مشابه‌سنده اولان
منهیاتی كسر ایتمكله سنده مرشد اولمغه لیاقت و خلقی هدایت قیلمغه
قابلیت نیجه صحیح اولور اكر سكا دینك كركسه بو رالردن فراغت ایله دیمكی ایهام
قیلور ❊ مثنوی ❊ كر دلیلت هست اندر فعل آر ❊ تیغ چوبین را بدان كن
ذوالفقار ❊ آن دلیلی كه ترا مانع شود ❊ از عمل آن نقمت صانع بود) اكر
سنك دلیلك وارایسه فعله كتور تیغ چوبینی انكله ذوالفقار ایله اول بر دلیل كه سكا
مانع اولور عملدن اول نقمت صانع اولور یعنی ای مجرد قیل وقال الله ارشاد ناسه
تصدی ایلین كمسه اكر سنك راه حقه مرشد اولدیغك اوزره دلیلك وارایسه فعله كتور
وخلقی اصل فعلكله ارشاد ایله اندنصكره اول دلیل فعلی سببیله تیغ چوبین مشابه‌سنده
اولان كلامكی ذوالفقار كبی بران ایله مادامكه سنك فعله منسوب اولان دلیلك اولمیه
تیغ چوبین كبی اولان سوزلرك خلقك شكوك وشبهاتنی وقبایح وسیئاتنی قطع ایلمز
شول بر دلیل كه سنی اعمال صالحه ایشلمكدن مانع اوله یقینا بلكه اول بلا عمل اولان
دلیل نقمت صانعه سبب اولور وغضب ربه سنی مستحق قیلور ❊ مثنوی ❊

(خائفان را امرا کردی دلیر * از همه لرزان تری توز یرز یر * بر همه درسی توکل می کنی * درهوا تو پشه را رك می زنی) ای مقلد یولك خائفلرنی دلیر ایلدك حال بو که جمله سندن زیاده آشغه دن آشغه لرز انسن دوکلی خلق اوزره توکل درسنی ایلرسن حالا که سن هواده پشه نك طمرنی اوررسن ز یرز یر آشغه آشغه دیمکدر امابوراده خائف اولمقده جمله دن اسفل وادناسن دیمك اولور یعنی ای اهل تقلید طریق خدانك خائف اولنلرنی وراه حقدن اعراض قیلان کیمسه لری های وهو یله دلیرو قوی ایلدك بو جمله سندن من حیث الباطن آشغه دن آشغه لر زانتر سن و بودوکلیسندن زیاده خائف سن بودوکلی ناسه توکل وقناعت ایلمك درسنی تعلیم ایلرسن حال بو که سن بغایت حرص وطمعکدن هواده اوچان پشه نك طمرنی اوررسن وانی صید ایلرسن یعنی بعوضه کبی حقیر اولان مال دنیایی نیجه حیله وخدعه ایله الوب اخذ ایلرسن (اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) آیت کریمه سنك تعریضندن غافل اولوب وکندی نفسکه بر وخبری سوئلمکی قو یوب واکا لازم اولنی اونو دوب خلقه بر وخبر سو یلرسن ﴿ مثنوی ﴾ ای مخنث پش رفته از سپاه * بردروغ ر یش تو کبرت کواه * چون زنامردی دل آ کنده بود * ر یش وسبلت موجب خنده بود) ای سپاهدن ایلرو کتمش مخنث سنك صقالکك دروغ اولسنه کبرك شاهددر چونکم مخنث نامردلکدن دل اکنده اوله آنك ر یش وسبلتی موجب خنده اولور کبر ذکر معناسنه در بونده آلت رجولیتدن کنایت اولور مخنث اصل شول کیمسه دیرلر که انك هم فرجی وهم ذکری اوله بعده مفعول اولان امردلره دخی کنایت طر یقیله اطلاق اولنور بعده رجال مرتبه سنه بالغ اولان اصحاب کمال نفس وشیطانك مغلو بی ومفعولی اولان مستعملرده دخی اطلاق ایلدیلر که بونلر شریعت مخنثلری وطر یقت حیزلر یدرلر باخصوصکه حضرت مولانا قدس الله سره مثنو یلرنده چوق محلده طائفهٔ خبیثه یه مخنث تعبیر ایلمشلردر بو محلده دخی مراد شریعت وطر یقتده ناس اوزره تقدم ایلیوب وانلره بحسب الظاهر پیشوا اولوب ومریدت دعواسن قیلوب وشکل وصورتن زینوب ولکن الت رجولیتی ضعیف اولان کسه لر اولور پس بو کونه کسه لردن هر برنه خطاب ایدوب بیورر لر که ای جماعت ناسدن ایلرو کتمش وانلره تقدم ایتمش طر یقت مخنثی سنك صورت ظاهر کده اولان محاسنکك دروغ اولسنه وعلامت رجال اولان صقالکك کذب ونمایش اولسنه سنك وجود کده رجولیته الت اولان علم وعملکك ضعف وفتوری دلالت ایلرنته کم مخنث اولنلرك صقالی یرنده اولسه ولیکن انك ذکرنده قوت اولسه و براخرخاتونه جماع قیلسه وآندن هیچ اولاد ظهوره کلسه بلکه کندیسی براره محتاج اولسه انك ذکر ینك ضعفی وجهنده اولان ر یشنك دروغ اولسنه شهادت ایلر کذلك شول

طر یقت مخنثی اولان کیمسنه دخی علایم رجالله صورت ظاهره سنی تزیین ایلسه اما آلت رجولیتی اولان عملده ضعف اولسه ونفس وشیطان اوزره غالب اولمسه وانلری زیر حکمنه آلوب تصرف قیلمسه انك آلت رجولیتی اولان عملنك ضعفی صورت ظاهره سنده اولان علایم رجالك کذب ودروغ اولمسنه دلالت وشهادت ایلر چونکم بر طر یقت مخنثی نامردلکدن کوکلی طوله وانك قلبنده قوت اولمیه اول حینده انك صورت ظاهره سنده اولان علایم رجال خنده یه موجب اولور زیرا نیجه طر یقت مدعیلری انك نامردلکنی کوروب کولرلر وانك ر یش وسبلت صاحبی ایکن مغلوب نفس وشیطان اولد یغنی استهزا ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ تو به کن اشك باران چون مطر * ر یش وسبلت را زخنده بازخر * داروی مردی بخوراند رعمل * تاشوی خورشید کرم اندرحمل) ای نامرد بو کونه عملدن برتو به ایله باران کبی کوز یاشنی یاغدر ریش وسبلتی عارف اولنلرك خنده سندن کیرو آل عملده مردلك داروسنی یه تاکم حمل برجنده اولان خورشید کرم اوله سن یعنی ای طر یقتده نامرد اولان ومخنثلر کبی عمل قبیح قیلان کیمسه اول عمل قبیحدن تو به وانابت ایله و نیجه زمان مطر کبی کوز یاشی یاغدیروب اغله صورت ظاهر کده ر یش وسبلت مشابه سنده اولان علایم رجالی عارفلرك استهزا وخنده سندن خلاص ایله تاکم انلر سکا طعن واستهزا ایلیه لر کار وعملده قوی اولمق استرسك مردان الهینك داروی محبتلرنی ومعجون ارادتلرنی جان ودل دهانیله اکل ایله تا کم آلت رجولیتك قوی اولوب عنین طر یقت اولمقدن خلاص اوله سن وحمل برجنده خورشید نیجه کرم اولورسه وعالمه نیجه رونق و یررسه سندخی حمل برجنده خورشید کرم کبی اوله سن وعالم خلقنه رونق و یره سن دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ معده را بکذار وسوی دل خرام * تاکه بی پرده زحق آید سلام * یك دوکامی رو تکلیف ساز خوش * عشق کیرد کوش تو آنکاه کش) معده یی قو ودل جانبنه صالن تاکم حق تعالیدن سکا پرده سز سلام کله برایکی آدیم یوری خوش تکلف دوز عشق سنك قولاغکی اندنصکره قولغکی طوتر کش کاف عربینك فتحیله قولتق معناسنه در یعنی ای مقلد معده نك لوازمی اولان اکل وشربی ترك ایله وجان سمتنه سیرایله وقلب وروحك مقتضا ومشتهاسنی و یرمکه سعی قیل تا رمقامه ایره سنکه حضرت حقدن سکا بی حجاب و بی واسطه سلام کله وسنك قلبنه سلام صفتیله تجلی قیله اما اول لازم اولان اولدر که برقاچ آدیم تکلف ایلیه سن یعنی اعمال شاقه یی ارتکاب ایلیوب کلفت ومشقته تحمل قیله سن اندنصکره سنك قولغکی دست عشق طوتوب معشوق جانبنه چکر وقولتغکه کیروب سکا معاونت ایلر حاصل کلام طر یقتده اولا برقاچ زمان تکلف قیلق وزحمت ومحنته صابر اولمق سالکه لازمدر شول وقته دك که

عشق الهی کله وجذبهٔ رحمانی انك کوش جانی طوتوب حضرت حق جانبنه
جاذب اوله وعشق ومحبت انك عقل وروحنك قولاغنه کیروب اکا معاونت قیله
چونکم عشق الهی انك قولغنی چکیجی اولدی وقولغنی طوتیجی اوله آزوقنده انك
وجودنده کلفت وزحمت اثرلری قالمز وشیطان لعین انی نیجه وجوهله اضلال ایلمکه
سعی ایلسه انك اوزرینه ظفر بولمز

﴿ غالب شدن حیلهٔ روباه پراستعصام وتعفف ﴾
﴿ خر وکشیدن روبه خرراسوی شیر به بیشه ﴾

بو سرخ شریف روباهك مکر وحیله سنك غالب اولمسیدر خرك استعصام وتعفف
اوزره وروباهك خر بیچاره یی چکمسیدر ارسلانك طرفنه بیشه یه استعصام حبل
معنایه تمسك ایلمك وطالب عصمت اولمغه دیرلر وتعفف پرهیزکار اولمق وعفت
وصلاحله اتصاف قیلمغه دیرلر یعنی روباه کبی اولان شیطانك وشیطان سیرت اولان
انسانك خر طبیعت اولان حیوانی میشبستان دنیا جانبنه جذب ایتمسنك وشهر قهر
وغضب جانبنه ایلتمسنك وانلرك حیله ومکری آخر الامر بو حیوان طبیعت اولان
خرلر اوزره غلبه ایتمسنك بیانده‌در ﴿مثنوی﴾ روبه اندر حیله پای خود
فشرد * ریش خر بگرفت وسوی بیشه برد * مطرب آن خانقه کو تا که تفت *
دف زند که خر برفت وخر برفت) روباه حیله ومکرده کندی پاینی صقدی خرك
صقالنی طوتدی وبیشه جانبنه ایلتدی اول خانقاهك مطربی قنی تا که تیز دف چاله
بو یله دیو که خر برفت وخر برفت یعنی روباه کبی اولان نفس وشیطان چونکم حیله
ومکر مقامنده آیق صقوب ثابت قدم اولدی خر طبیعت اولان مقلدك صقالنی طوتوب
محل اکل وشرب اولان دنیا چراگاهنك جانبنه چکدی وکندی ساکن اولدیغی
خانقاهی قویوب ونفس وشیطانه اویوب اکل وشرب ایلمك ایچون دنیا صحراسنه
کتدی چونکم اول بو حالی اختیار ایتدی اول خانقاهك مطربنه لازم اولان
بودر که النه دف اله وخر برفت دیه وفی الحقیقه مقلد اولوب ومقام توکلی
قویوب ونفسك هواسنه اویوب دنیا مرعاسنه اکل وشرب ایچون کیدن مقلد
حقنده اهل خانقاه خر کتدی خر کتدی دیو ترانه ایلسه‌لر وسروده آغاز قیلسه‌لر
لایق وسزادر ﴿مثنوی﴾ چونکه خر کوشی برد شیری بچاه * چون نبارد
روبهی خر تا گیاه) چونکم بر خرکوش بر شیری چاهه ایلته برد روباه خری گیاهه دك
نیچون کتورمیه یعنی خرکوش بر شیری کتوروب چاهه آتمق قابل اولیجق روباه
بر خری مرعی وگیاهه کتورمك وبو افسونله انی شیره قریب ایلمك بطریق اولی
زیرا خر قوتده وعقلده شیردن کمتر وروباه حیله وخدعه‌ده خرکوشدن اقوی‌در
چونکم حیله وخدعه‌ده ضعیف اولان خرکوش قوی اولان شیر دلیری بر صنعتله

قویه آتوب هلاك ایلدی نتکیم بونك قصه‌سی جلد اولده اوایله قریب مرور
ایلدی پس حیله وخدعه‌ده اقوی اولان روباه قوت وتدبیرده کمتر اولان خری
چراگاهه ایلتوب انده هلاك ایلسه عجب دکلدر بوندن مقصود اولدر که خرکوش
مثابه‌سنده کندی مکری ضعیف اولان شیطان نیجه شیر دلیر کبی عقل وفهمده قوی
وپر تدبیر اولان کسه‌لری اضلال ایدوب ضلالت چاهنه براغوب انده هلاك ایلدی
پس روباه کبی حیله وخدعه‌ده شیطاندن اشد واقوی اولان اهل ریا واصحاب زرق
ودغا پر خر سیرت ساده دل مقلدی اکل وشربه میل ایتدرمکله چراگاه عالمه دوشوروب
بو فریبله شیر قهر حقنه قریب ایلیه عجب دکلدر ﴿مثنوی﴾ کوشرا بربند
وافسونها مخور * جز فسون آن ولی دادکر * آن فسون خوشتر از حلوای او *
آنکه صد حلواست خاك پای او) کوشکی باغله وروباه سیرت اولان افسونلری
یمه اول دادکر اولان ولینك فسوننندن غیری اول دادکر اولان ولینك حلوادن
خوشتر اولان فسونی اولدر که صد حلوا انك خاکپایدر شارحلر مصرع اولده
اولان او ضمیرنی شیخ مقلده کوندروب اول شیخ مقلدك حلوادن خوشتر اولان
افسونی دیمشلر وحق معنایی ادا ایلمکده خیلی تکلف ایدوب مع هذا قصور ایلیوب
سوزلری شفای صدردن خالی اولمشدر محله انسب اولان اولدر که او ضمیری ولی دادکره
عائد اوله وتمهید نحوی وتوضیح معنی بو یله دیمك اوله که ای ساده دل اولان طالب
کوشکی اهل ریا اولان مقلدلرك وروباه سیرت اولان شیخلرك کلامنی استماع ایلمکدن
سد ومنع ایله وآنلرك افسون وحیله‌لرنی قبول ایلمه مگر شول عادل اولان ولی خدانك
افسوننی قبول ایله که اول ولی عادلك حلوادن خوشتر اولان اول افسونی وکلام
حلاوت مشحونی اول مرتبه الذ واحلادر که نیجه یوز حلوا وافسون صاحبی آنك
خاکپایدر ولی دادکرك فسوننندن مراد انك حلوادن خوشتر اولان شیرین ولذیذ
کلامی اولور که نیجه یوز حلوا آنك تکلمنك خاکپایی اولسه لایق اولور ﴿مثنوی﴾
خمهای خسروانی پر ز می * مایه برده از می لبهای وی) میدن پر اولان خسروانی
کوپلر اول ولی دادکرك لبلرینك میندن مایه ایلتمشدر خسروانی اولان کوپلردن
مراد شریعت تختنك خسرولری اولان عالملرك جسملری اولور وآنلرك درونده
اولان میلردن مراد علم ومعرفت میی اولور که انی شارب اولان متعلمره ومستمعلره
ذوق ونشاط وپردیکی ملابسه ایله می تعبیر اولنمش اولور ومصرع ثانیده اولان
وی ضمیری ولی دادکره عائد اولور وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور که بادهٔ علمدن
ومی معرفتدن مملو اولان شریعت وطریقت خسرولرینك جسملری کوپلری ایچره
موضوع وموجود اولان علم ومعرفت باده‌سی اول ولی دادکرك لبلرینك حلاوتندن
وکلماتنك لذتندن مایه المش وقوت بولمشدر وفی الحقیقه شریعت وطریقت

خسرولرینك وجودنده اولان علم و معرفت اكمل اولان اولیای كرامك لب
ودهانندن صادر اولان كلمات لذیذه‌دن مایه الدیغی وقوت بولدیغی عالم اولنلرك
معلومی وعارف اولنلرك مشهودیدر ﴿مثنوی﴾ عاشق می باشد آن جان بعید *
كومی لبهای لعاش را ندید * آب شیرین چون نبیند مرغ كور * چون نكردد
كرد چشمهٔ آب شور) اول جان بعیدمیك عاشق اولور كه اول جان بعید اول ولی
دادكرك لعل لبلرینك مینی كورمدی مثلا مرغ كور چونكم شیرین آبی كورمیه
آب شور چشمه‌سنك اطرافنی نیچون طولنمیه میدن مراد بونده تحقیق مرتبه‌سنه
ایرمین وولایت مقامنه واصل اولمین اهل تقلیدك علملری اولور و یقین وتحقیق
مرتبه‌سندن دور اولان جان ولی كاملك لبندن صدور ایلین كلام لذیذی نوش
ایتمكی قویوب اهل تقلیدك علمنی وكلامنی استماع ایلانك مستی اولور پس تقدیر
كلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور كه اول یقین وتحقیق مرتبه‌سندن بعید
اولان كسه‌نك جانی مقلد اولان شیخلرك وعالملرك وجودنده اولان علم شرابنك
عاشق ومستی اولور زیرا جان بعید اول ولی كاملك لب لعلندن خوش ایلین می تحقیقی
كورمدی وانك چاشنیسنی طاتمدی اكرانك لب لعلندن ظهور ایلین آب حیاتك ذوقنی
اول جان بعید ذایق اولسه ولذت بولسیدی فجن اهل تقلیدك بی مزه اولان علملری
شرابنك اطرافنه طولنوردی مثلا بر كور قوش چونكم آب شیرینی كورمیه آب شور
چشمه‌سنك اطرافنه نیچون طولنمیه یعنی البته طولنور كذلك مرتبهٔ یقیندن دور
اولان جان كور قوش كبی مقلدلرك وجودنده آب شور كبی اولان علملرنی نوش ایتمكه
طولنور وصاحب تحقیقك آب شیرین كبی اولان علمنی استماع ایلمكدن اعراض قیلور
﴿مثنوی﴾ موسی جان سینه‌را سینا كند * طوطیان كوررا بینا كند) جان
موساسی سینه‌یی سینا ایلر كور طوطیلری بینا ایلر یعنی اول جان بعید بیلزكه جان
عالمك موسامی طالبك سینه‌سنی طورسینا كبی محل مناجات ایلر تاكم طالب كندی
سینه‌سی ایچره جناب حقله نیجه مكالمه ومعامله ایلمكه قادر اولور وشكر معرفتی
كورمیوب یقیننی لذتندن بی بهره قلان كور طوطیلری بصیر ایلر تاكم قند معرفتی
كورمكه قادر وانی یمكه طالب وراغب اولورلر ﴿مثنوی﴾ خسرو شیرین
جان نوبت زدست * لاجرم درشهر قند ارزان شدست * یوسفان غیب لشكر
میكشند * تنكهای قند وشكر میكشند) جان شیرینك خسروی نوبت اورمشدر
لاجرم شهرده قند ارزان اولمشدر غیب یوسفلری لشكر چكرلر قند وشكر تنكلرنی
چكرلر شیرین جاندن مراد حضرت خدا ویاخود خاتم انبیا علیه السلام
حضرتلری اولسه دخی جائزدر وخسرودن مراد اول حضرتك عاشق صادقی
اولان هرعصرده ملكت عشقك شاهی اولور وشهردن مراد بودنیا وقنددن

مراد اسرار معارف اولور و یوسفان غیبدن مراد عالم غیبك محبوبلری اولان
اولیای كرام اولور وتوضیح معنی وتقدیر فحوی بویله دیمك اولور كه جان محبوبنك
عاشق صادقی اولان ولی كامل وخسرو عادل ارشاد نوبتنی اورمش ومقام هدایتده
طورمشدر لاجرم بوشهر دنیاده قند معارف واسرار ارزان اولمشدر وهرعصرده
عالم غیبك ملیح ولطیف اولان یوسفلری بوعالمه لشكر چكرلر وتوابع ولواحقله
كلورلر قند معارف وشكر لطایف تنكلرنی چكرلر و بوعالمده طوطی طبیعت اولان
طالبلره انی عرض ایدرلر هرقنغی طالبك اشتهاسی وشكر یمكه استعدادی
زیاده ایسه اكا اول شكر معانیدن زیاده و یررلر فی نفس الامر اول یوسفان
غیبینك حقیقت مصرندن بوعالم صورته اول معانی شكرلرین زیاده چوق
كتوردكلرندن معارف وعلوم ارزان اولمشدر یوخسه بوقدر شكر معانی ومعارف
خاتم الانبیا حضرتلرندن مقدم یوغدی واولان دخی بومرتبه كالیله احلی والذ
دكل ایدی پس اول شیرین جانك خسرولری نوبت اورمغله واول مصر
حقیقتك یوسفلری بوعالمه لشكر صالمغله بحمدالله والمنة علوم ومعانی شكرلری
شول قدر ارزان اولدیكه شكر فروش اولنلر آنی یمك ایچون طالب وخریدار
استرلر ﴿مثنوی﴾ اشتران مصررا روسوی ما * بشنوید ای طوطیان
بانك درا * شهرما فردا پرازشكر شود * شكر ارزانست ارزانتر شود * درشكر غلطید
ای حلوا ایبان * همچو طوطی كوری صفرائیان) مصر اشترلرینك روی وتوجهی
بزم جانبنه‌در ای طوطی شكر خوار اول اشترلرك چاكنك آوازنی ایشدیكز بزم
شهریمز یارین شكردن طلو اولور شكر حالا ارزاندر دخی ارزانتر اولور ای حلوا ایلر
شكره یوارلنكز طوطی كبی صفرا ایلرك كورلكنه مصردن مراد اصناف صفاتی جامعه
اولان مرتبهٔ الوهیت اولور وآنك اشترلرندن مراد عطیات الهیه‌نك مطایاسی اولان
اولیای كرام اولور كه (لایحمل عطایاه الا مطایاه) قولی بومعنایه اشارت اولور
بانك درادن مراد آنلرك جرس لسانلرندن صادر اولان صدا اولور وحلوا ایلردن
مراد (المؤمن حلو یحب الحلو) حدیثنك مصداقنجه اولیایه مؤمن وموقن اولان
وشكر معرفته محبت قیلان طالبلر اولور وصفرا ایلردن مراد مزاج روحانیه‌لری
فاسد اولان وشكر معانی و حلوای روحانیدن نفرت قیلان منكرلر اولور وتوضیح
معنی وتمهید فحوی بویله دیمك اولور كه عطایای الهیه‌نك مطایاسی اولان
اولیای كرامك یوزلری بزم جانبمزه‌در ای طوطیان باغ طریقت آنلرك لسانلری جرسندن
ظاهر اولان صدا وادایی استماع ایلیك كه آنلرك ادا وصداسی بزه شكر معنی
وقند اسرار خدایی تبشیر ایلر بزم شهرو جودیمز یارین روز قیامتده اذواق روحانی
ولذات معانیدن پر اولور بوكون بودنیاده شكر معانی وقند اسرار باقی فی الجمله

ارزاندر يارن دخى زياده ارزان اولور كه جميع اسرار جماليه و تجليات لطفيه اول كونده
عيانه كلوب سكر معنانى يعنى كه بو دنياده معتاد اولان طوطيلره اول كون نفسلرينك
اشتها ايلديكندن زياده نعم ربانى والطاف سبحانى ظهوره كلور وارزانتر اولور پس
اى حلواى معرفته منسوب اولان مؤمنلر بو دنياده سكر محبته وقند معرفته يوار لنوب
مستغرق اولك صفر ابى مزاج اولان وحلواى معرفت وسكر محبتدن نفرت قيلان
منكرلرك زعمنه ❁ مثنوى ❁ نيشكر كو يدكار ابنست و بس ❁ جان برافشانيد
يارانيست و بس ❁ يك ترش در شهرما اكنون نماند ❁ چونكه شيرين خسروان را
برنشاند ❁ نقل و برنقلست و مى برمى هلا ❁ بر مناره رو بزن بانك صلا) نى شكر
دوككز يرا ايش انجق بودر جان نثار ايليكز ز يرا يار انجق بودر شمدى بزم شهريمزده
برترش قالمدى چونكم شيرين خسرولرى نصب ايلدى نقل نقل اوزره درومى مى
اوزره دراكاه اول مناره اوزره كيت صلا صد اسنى اور نيشكردن مراد اسرار الهى
قدنه محل اولان ولينك وجودى و ياخود آنك كلامى اولورا كر نيشكردن مراد ولى
كاملك وجودى اولورسه كو بيدارى خدمت كنيد وملازمت كنيد معنالرينه
استعاره اولور واكر نيشكردن مراد ولى كاملك كلامى اولورسه كو بيدلفظى
قرأت كنيد و مطالعه كنيد معنالرينه استعاره اولور وشهردن مراد ولى كاملك
اصحابنك وجودلرى شهرى اولورسه ترشدن مراد اخلاق بشريه واوصاف
جسمانيه اولور و شيريندن مراد محبوب حقى وياخود روح محمدى اولسه دخى جائزدر
وخسرولردن مراد اول حضرتك عاشق صادقلرى اولور پس توضيح معنى
وتقدير فحوى بويله ديمك اولور كه اى حلوايلرو اى سكر معنانك طالبى اولان
خدايلر نيشكر مشابه سنده اولان ولى كامله خدمت وملازمت ايليكز وآنك
لذيذ اولان كلامنى مطالعه وقرأت قيلكز طالب حق اولنه كار همان بودر انجق
و بو يولده جانكزى نثار ايليكز زيرا يار همان بودر انجق ولى خدانك وجودشريفندن
و كلام لطيفندن اولى سالكه بر يار اولمز پس كندى حال شريفلرندن وشان لطيفلرندن
خبر ويروب بيورر الآن ساكن اولديغمز شهرده اوليايى منكر برترش كمسه قالمدى
جمله سى هب سكر معرفتى ذائق وحلواى محبتى طاعم اولمغله تلخ اولان انكاردن
قورتلوب شيرين اولديلر ديمك اوله وياخود معنى بزم اصحابلرك وجودلرى شهرنده
برترش صفت وكم خصلت قالمدى جمله سنك وجودى سكر معنادن وقند محبت خدادن
شيرين ولذيذ اولدى چونكم اول شيرين اولان محبوب حقيقى كنديك عاشق صادقلرنى
محبت تختى اوزره نصب ايلدى اى طالب اذواق روحانى واى شارب رحيق ربانى حالا
نقل الهى اوزه نقل وباده سبحانى اوزره باده واردر هله غافل اولمه و عمركى بيهوده يره
ضايع قيلمه اول نقل روحى و باده فتوحى بيوب ايجدكدنصكره لازم اولان اولدركه

بوكيك برلره چق وخلقه صلا ايله و تاكم نقل تحقيقه ورحيق توفيقه طالب اولنلر
سنك ارشادك واسطه سيله كلوب بو نقل معنويدن يسونلر و بو شراب مثنويدن
نوش ايلسونلر كه عاشقلرك غداسى بو نقل معنوى ومست اولان صادقلرك نشوونماسى
شراب مثنويدر ❁ مثنوى ❁ سركه نه ساله شيرين ميشود ❁ سنك ومرمر لعل
وزرين ميشود) طقوز ييلق سركه شيرين ولذيذ اولور سنك ومرمر لعل وزرين
اولور سركه دن مراد اخلاق ذميمه صاحبلريدر نه ساله دن تحديد دكل تكثير مراد
اولور و سنك ومرمردن مراد حجر لا يفهم منزله سنده اولان قلب قاسى صاحبلرى
اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه نيجه ييلق سركه كبى تلخ وترش اولان اخلاق
ذميمه و سنك ومرمر كبى قلب قاسى صاحبلرى بزم صحبتمزه وطريقتمزه داخل اولمغله
و كلاممزده اولان قند معانى يى تناول قيلمغله شيرين ولطيف وزرين اولوب صاحب
صدر اولور ❁ مثنوى ❁ آفتاب اندر فلك دستك زنان ❁ ذرها چون عاشقان
بازى كنان ❁ چشمها مخمور شداز سبزه زار ❁ كل شكوفه مى كند برشاخسار)
آفتاب فلكده ال اوربجيدر ذره لر عاشقلر كبى بازى ورقص ايليجيلردر چشملر سبزه
زاردن مخمور اولدى شاخسار اوزره كل شكوفه ايلر يعنى آفتاب سما بزم بزمزك ذوق
وصفاسندن فلكده ال اوربجى ودور قيليجيدر وذره لر دخى انك پرتونده عاشقلر كبى
رقص وبازى ايليجيلردر نته كم عاشقلر شمس دينك پرتونده ذره كبى رقصلر ايديجيلردر
كان يوررلر كه بزم بزم جهان آرامزدن عشاق مست اولوب رقصلر ايلدكلرندن ماعدا
آفتاب سمايه وآنك ذره لرينه دخى بزم ذوق باطنمز تأثير ايدوب آفتابك فلك اوزره دور ايلسى
وذره لرك انك نورنده رقص قيلسى بزم بزمزك تأثيرندن وذوق باطنمزك شوقندندر عاشقلرك
باطنى كوزلرى سبزه زار معانينك تماشاسندن مخمور اولدى كللر اغاجلر اوزره بزم
اطافتمزدن شكوفه اولور بو تقدير اوزره مى كندمى شود معناسنه اولور كل بزم
لطافتمزدن شاخسار اوزره كنديسنى شكوفه ايلر رونق ولطافت بولوب دللره مسرت
و برروده اغلره رايحه ايركورر ديمك دخى جائزدر وحاصل كلام مرتبه كماله ايرن صاحب
ولايتك باطننك نورانيتدن وروحانيتندن هر لطيف وجميل اولان شى حصه پذير اولور
ولطافت بولور ديمك اولور وبونك تحقيقى دفعاتله مرور ايلمشدر ابن فارض
حضرتلرينك بو بيتى هم بو معنايه شهادت قيلور (بيت) ولا فلك الاومن نورباطنى
❁ به ملك يهدى الهدى بمشيئتى ❁ مثنوى ❁ چشم دولت سحر مطلق مى كند
❁ روح شد منصور انا الحق مى زند ❁ كرحريرامى بردرو به زسر ❁ كو ببر توخرم باش
وغم مخور) دولت چشمى سحر مطلق ايلر روح منصور اولدى انا الحق اورر اكر بر خرى
روباه باشدن ايلتدى دى ايلتسون همان سن خرم اوله وغم يمه يعنى صاحب دولت
اولان ولينك چشمى سحر مطلق ايلر سحر مطلقدن مراد شول تبديل و تحويلدركه

آنك سببی عقله معلوم اولمیه وآلات واسباب قیدندن دخی مطلق اوله پس اهل سعادت
اولان کاملك نظر اکسیرنا ثیری کندی یه قرین اولان وخدمت قیلان کیمسه لری برمرتبه
تبدیل ایدوب روح محض اولمق مرتبه سنه ایرکورر که اکا سحر مطلق دیمك لایق
اولور وروح محض نظر اهل دولتله منصورومؤید اولدقده انا الحق نداسن اوررز را
بومرتبه ده روح صافی کندی تعیینی قیدندن فانی وحضرت حقله باقی اولور ونور حقله
کمال مرتبه مضیئ اولور پس اول روح صافی که نصرت حقله منصور اوله بن حقم
دیسه کاذب اولمز واکا تصدیق قیلین وتابع اولمین خر منزله سنده اولور وخرسیرت
اولنلر اهل حقه اقتدا ایتمکی قویوب روباه طبیعت اولان اهل ریایه واصحاب زرق ودغایه
اقتدا قیلور اکر برخرسیرت اهل نفسی برروبه طبیعت اولان مزور ومتشیخ باشدن
چیقارسه وکندی یه تابع قیلسه واول مقلدن مزوره ای اهل حقه اقتدا قیلان مریدسن
بوخرسیرتی ال کیت وکندیکه تابع ایتدی که آنك لایق اولدرهمان سن ای مرید
صادق خرسیرت اولمه وغم یمه هر کیم خرسیرت ایسه روباه طبیعت اولان مزورلر آنی
صید ایدروشیطانلرك اولیاسی اولان مزورلر حمار کبی احمق اولان مقلدی آورلر چونکم
ای مرید صادق سن کندیکی خرسیرت اولمقدن وتقلید ایله سلوك قیلمقدن قورتره سن
اصلا بوذکر اولنان مزورلرك بریسندن خوف وحذر ایلمه زیرا بونلر عالم اولان انسانی
آولامغه قادر اوله مزلر بلکه احمق ونادان اولان خرسیرتلری اولرلر نته کم بوسرخ
شریفدن وبو بیان لطیفدن بو سوزلرك حقیق وتیجه سی معلوم اولور

﴿ حکایت آن شخصی که از ترس خویشتن را در خانه ﴾
﴿ انداخت رخهازردچون زعفران لبها کبود چون ﴾
﴿ نیل ودست لرزان چون برك درخت خداوندخانه پرسید که ﴾
﴿ خیرست چه واقعه است کفت بیرون خرمی کیرند بسخره کفت ﴾
﴿ مبارك خرمی کیرند تو خرنیستی چه می ترسی کفت سخت بجد ﴾
﴿ می کیرند تمیز برخاسته است امروز ترسم که مرا بجای خر کیرند ﴾

بوسرخ شریفده اول شخصك حکایه سیدر که خوفندن کندیسنی برخانه یه آتدی
او شخصك رخلری زعفران کبی صاری ولبلری نیله کبی کوکرمش ودستلری برك درخت
کبی لرزان اولدیغی حالده خانه صاحبی اکا صوردی بویله دیو که خیرمیدرنه واقعه در
اول شخص صاحب خانه یه جواب ویروب دیدی انکیچون ترسان ولرزانم که طشره ده
سخره ایله خر طوترلر یعنی مفت وآیلق ییره طشره ده بعض اشکاری طوتوب یوك
چکدیررلر صاحب خانه اول شخصه دیدی ای مبارك خر طوترلر سن اشك دکلسن
خر کبراولان طائفه دن نه قورقرسن اول شخص دیدی اول خر کیرلر قتی جد واقدامله
طوترلر آنلردن تمیز قالقمش وتشخیص برطرف اولمشدر بوکون قورقرمکه
بنی خردیو طوترلرو بکا دیه لرکه سن دخی خرسن کل بزم امرمزه منقاد اولوب حکممز

آلتنده اول بجای خر کیرند دخی نسخه درو فی الحقیقه زمانه خلقنده باخصوصکه
روباه سیرت اولان مزورلردن برمرتبه تمیز کتمش وتشخیص برطرف اولمشدر که
نیجه انسانی دخی خر برنه طوتمغه جرأت ایتمشلرو بی حیالقلرندن نیجه عاقل ودانایی
کندیلرینك زیرحکمنه آلمغه قصد وسعی ایلمشلر درانکیچون اکثر عقلا وعرفا بونلرك
جد واقدامن کوروب وعدم تمیزلرنه واقف اولدقده برخانه کوشه سنه قاچمشلر
و یابر صاحب دله التجا ایتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ ان یکی درخانه در میکریخت
زردروی واب کبودورنك ریخت) اول کیمسه برخانه نك ایچنه
قاچدی حال بو که زردروی وابی کوکرمش ورنکی دوکلمش ﴿ مثنوی ﴾
صاحب خانه بکفتش خیرهست * که همی لرزد تراچون پیردست) صاحب خانه
اول شخصی کوروب ایتدی خیرمیدر که سنك الك پیر کبی دترر ﴿ مثنوی ﴾
واقعه چونست چون بکریختی * رنك رخساره چنان چون ریختی) واقعه نیجه در
ونیچون بوخانه نك ایچنه قاچدك رخساره كك رنکنی نیچون بویله دوکدك
﴿ مثنوی ﴾ کفت بهر سخره شاه حرون * خرهمی کیرندامروز از برون)
اول کمسه ایتدی حرون وظالم اولان شاهك سخره سندن اوتری بوکون طشره دن
خرطوترلر یعنی اسواقده پادشاه طرفندن خرلری سخره یه طوترلر ﴿ مثنوی ﴾
کفت می کیرند کوخرجان عم * چون نه خروترا زین چیست غم) صاحب خانه
دیدی ای جان عم اوکه خرطوترکوکه اوتقدیرنده اولورسه یعنی بودر اما استفهام
اولورسه یعنی ای عمنك جانی انلرخر طوترلر خرقنی چونکم سن خردکلسن یوری
بوندن سکا نه غم واردر یعنی انلر چونکم خرطوترلر ایمش سن خراولمدقدنصکره
سکا انلرك دار وکیرندن نه غم واردر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت بس جدند وکرم
اندر کرفت * کرخرم کیرند هم نبود شکفت) اول کمسه ایتدی خرطوتمقلقده
زیاده جد وکرملردر اکر بنی دخی خردیو طوترلرسه شکفت وعجب اولمز ﴿ مثنوی ﴾
بهر خرکیری برآوردند دست * جد جد تمیز هم برخاستست) خرکیرلکدن
اوتری چونکم ال بوقرو کتوردیلر زیاده جد ایله تمیزهم قالقمشدر جدجد مکرر
اولمسی تأکید افاده ایلر یعنی حاکم طرفندن اولان عوانلر خرطوتمقدن اوتری خلق
اوزره غالب اولور برمرتبه طوتمغه جد واهتمام ایدرلرکه آنلردن فرق وتمیز زائل
اولوب یعنی نیجه کمسه لری دخی خر برینه طوتمغه اهتمام ایلدکلرندن خوف ایدوب
بوخانه یه قاچدم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه بی تمیزیانمان سرورند * صاحب
خررا بجای خرخرند) چونکم بی تمیزلر بزه سرورلردر پس صاحب خری خر
یرینه آلورلر یعنی چونکم بی تمیز اولان طائفه بزه حاکم وسرورلر اولدی عجب
دکلدر خر صاحبی اولان انسانی خر یرینه طوترلرسه واکا نیجه تکلیف ایدوب

بارزحتی تحمیل ایده‌ز الحق بو تمیزسز ومعرفتسز اولان زمانه حاکملری بر مرتبه‌یه
وارمشلردرکه خری حردن وبری بردن فرق ایلمکه قادر دکللردر بونلر عجب دکلدر
بلکه زمانه‌مزده اولان اهل ریا واصحاب زرق ودغا دخی بر مرتبه‌یه وارمشلردرکه
خرکیمدر وحرکیمدر بیلمزلر کند بلرک مزاجنه خوش کلان خرلر حر اولان ارلردن
بیك مرتبه اولی کلور نیجه حر وآزاد اولان اهل دلی خر یرینه طوترلر ونیجه خردن
بدتر اولان اهل دنیایی اهل دل اوزره ترجیح ایدوب انلری مقبول ایدرلر پس عاقل
اولان بو بی تمیزلرك ملاقاتندن بصیر وعلیم اولان جناب عزته فرار ایدرلر و بونلرك
شرندن قاجوب انك جنابنه التجا قیلرلر ﴿مثنوی﴾ نیست شاه شهر ما بیهوده
کیر * هست تمیزش سمیعست و بصیر * آدمی باش وزخر کیران مترس *
خرنهٔ ای عیسیٔ دوران مترس) بزم شهر بزك شاهی بیهوده کیر دکلدر آنك
تمیزی واردرکه سمیع و بصیردر پس سن آدمی اول خرکیرلردن قورقه ای دورانك
عیساسی خردکلسن پس قورقمه یعنی فرض ایده لمکه بودنیانك ضابط وحاکملرنده
فرق وتمیز یوق ایمش و بونك مرایی اولان عامل وعاملرنده حیله وخدعه چوق
ایمش بزم باطنمز شهرینك پادشاهی بیهوده کیر دکلدر اول علیم وحکیم اولان
پادشاه که سمیع و بصیردر انك تمیزی واردر نتکیم سورهٔ انفالده (لیمیز الله الخبیث
من الطیب) بیوردی پس سن ای طالب آدمی اول وخر طوتیجی اولان عذاب ملکلرندن
ودخی شیطانلر دن ودخی ظالم اولان عوانلردن ودخی مکار وحیله کار اولان
انسانلردن قورقمه چونکم سن خرسیرت دکلسن ای دور انك عیساسی بونلردن
قورقمه عیسیٔ دوراندن مراد نور حقله ممسوح وقدم عیسوی اوزره سیر قیلان
ومرتبهٔ نفسانیه‌دن سیاحت ایدوب مرتبهٔ روحانیه‌سنه وصول بولن روح مجرد
صاحبیدرکه خرنفسك اوزرینه حاکم اولوب آنی زیر حکمنه آلمش و کندی
دور بنك عیساسی کبی اولمشدر ﴿مثنوی﴾ چرخ چارم هم زنور تو پرست *
حاش لله که مقامت آخرست * توزچرخ واختران هم برتری * کرچه بهر
مصلحت درآخری) فلك رابع هم سنك نور کدن پردر حاش لله که سنك مقامك
آخوردرسن چرخدن واخترلردن هم برترسن اکرچه مصلحتدن اوتری آخورده‌سن
چرخ چارمدن مراد قلب الافلاك اولان فلك شمس اولسه ده جائز ومجرد مرتبهٔ
علویدن استعاره اولسه ده جائزدر وحدذاتنده روح مجرد مرتبه‌سنه واصل اولان
انسان کاملك نور باطنندن چرخ چارم دکل بلکه جمیع املاك وافلاك منور اولمق
مقرردر کما قال ابن الفارض قدس سره (بیت) ولا فلك الا ومن نور باطنی * به
ملك یهدی الهدی بمشیئتی) پس چرخ چارمه تخصیص مجرد مقام عیسی اولدیغی
ملابسه ایله‌در وآخردن مراد بودنیادرکه خرسیرت اولان اصحاب طبیعتك واهل

شهوتك مقاملریدر پس کندی دورنده عیسی مشرب اولان روح مجرد صاحبلرنه
خطاب ایدوب بیورر ای دورانك عیساسی وای کندی عصرنك مسیح آساسی
فلك رابع بلکه افلاك تاسع وجمیع عالی اولان مراتب ومرابع سنك نور باطنکدن
پرنور اولمش ورونق آلمشدر سنك مقامك خرسیرت اولنلرك مکانی اولان دنیای
دون اولمقدن بن اللهی تنزیه ایلرمکه حق تعالی بودنیایی متقی اولان بنده‌لر ینه
مقام قیلمشدر بلکه (ان المتقین فی جنات ونهر فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر)
آیت کریمه‌سنك موجبنجه حق تعالینك متقی اولان بنده‌لرینك مقامی ملیك مقتدر
قتنده مقعد صدقدر بو آخور دنیا خرسیرت اولنلره لایقدر عیسی مشرب اولان
صاحب دللرك مقام ومرتبه‌لری بودکلدر سنکه (ولقد کرمنا بنی آدم) نصیله
مشرف اولان آدم زاده‌سن من حیث المرتبه چرخدن واخترلردن هم برتر وعالیترسن
اکرچه مصلحتدن اوتری برقاچ کون دنیا آخورنده ساکنسن ومصلحت اولدرکه
اهل دنیادن طاعت خدایه وطریق مستعد وقابل اولان کسه‌لری تربیه وارشاد
که انسان مرتبه‌سنه واصل قیله‌سن وبو خلقه نیجه مدت نفع وفائده ارشدر یجی
اوله‌سن ﴿مثنوی﴾ میرآخور دیکر وخر دیکرست * نی هرانکه اندر آخر شد
خرست) میرآخور غیر یدر وخر غیر یدر هر او کمسه که اخورده اولدی خر دکل
یعنی انبیا واولیا وعلما وعرفا بودنیاده میراخور مشابه‌سنده‌درلر واهل دنیا
واصحاب نفس وهوا خرلر منزله‌سنده‌درلر اکرچه میراخور اولنلر اخور ایچره کیررلر
وانده نیجه مدت بعض مصلحت ایچون ساکن اولورلر ولیکن میراخورك مرتبه‌سی
دیکر وخرك مرتبه‌سی دیکردر هرشول کمسه که اخور ایچره ساکن اولدی خر اولمق
لازم کلمز پس بو دنیا اخوری ایچره ساکن اولان طائفه‌نك جمله‌سی خرسیرت اولمق
لازم اولمز بلکه بونلرك بعضیسی دخی خرلر منزله‌سنده‌درلر انلردن مراد اهل دنیا
واصحاب نفس وهوا وارباب زرق ودغادرلر ﴿مثنوی﴾ چه درافتادیم دردنبال
خر * ازکلستان کوی وزکلهای تر * ازانار وازترنج وشاخ سیب * وزشراب
وشاهدان بی حسیب) بزکه بنی آدمز بودنیا اخورنده خرك اردنه نه دوشدك انی
ترك ایدوب کلستاندن وتر وتازه کللردن سویله اناردن وترنجدن وشاخ سیبدن
سویله وشرابدن و بی حساب شاهدان ومحبوبلردن سویله یعنی بزکه انسانز وعقل
وعرفانله ذی شانز خرنفسك وحمارسیرت اولان اهل صورتك اردنه نیچون دوشرز
انلری ندن اوتری ذکر ایلرز انلرك ذکرنی قویوب حقیقت کلستاندن سویله وانده
کشاده اولان تر وتازه معرفت کللرندن کشف راز ایله واول باغ حقیقتده بتن اناردن
ومعنوی اولان ترنج بی شماردن وروحانی اولان سیب شاخندن واشجارندن سویله
وشراب طهوردن و بی حساب اولان محبوبلردن وحوردن سویله که انسانه لایق

اولان بونلردن سویلمك و بوذكر اولنان شیلردن حظ ایلمكدر و همت ایدوب بونلرك
حقیقتنه واصل اولمق انسان كامل اولان سلطانلرك مشاهده قیلدیغی مشاهده
قیلمقدر ﴿ مثنوی ﴾ یا ازان در یا كه موجش كوهرست * كوهرش كوینده
و بینا ورست * یا ازان مرغان كه كل چین میكنند * بیضها زرین و سیمین می كنند
یا ازان مرغان كه كل چین میكنند * بیضها زرین و سیمین می كنند *
یا ازان بازانكه كبكان پرورندن * هم نكون اشكم هم استان می پرند)
یا اول دریادن سویله كه انك موجی كوهردر اول دریانك كوهری سویلیجی
و كوریجیدر یا اول مرغاندن سویله كه انلر كل دیرجی اولورلر بو تقدیر اوزره
می كنندی شوند معناسنه اولور اما چین مصدر معناسنده اولوب یاخود شول قوشلردن
سویله كه كل دوشور یجیلك ایدرلر بیضه لری زرین و سیمین ایدرلر دیمك اولور
یاخود اول بازلردن سویله كه كبكلر بسلرلر هم شكملری اشغه وهم ارقه لری اوزره
و شكملری یوقرو اوچرلر یعنی ای سوز سویلیجی و تكلم ایلین ناطق اكر سوز سویلرسك
مقدما ذكر اولنان شیلردن سویله یاخود شول بحر حقیقتدن سویله كه انك موجی
جواهر مقدسه در وانك هر بر جوهری كوریجی و سویلیجیدر كوهردن مراد انسان
اولور كه حقیقت بحرنك كوریجی و سویلیجی كوهریدر و یاخود شول طیوردن
سویله كه انلر معرفت كللرینی و حكمت سنبللرینی دیررلر و جمع ایدرلر و اعمال حسنه
بیضه لرینی اخلاصله مذهب و نور صدق و یقینله مهذب ایدرلر كل چین اولان
مرغلردن مراد شول علم و حكمت طالبلری اولور كه انلر حقیقت باغندن كل
مشابه سنده اولان معرفتلری دیررلر و بیضه لر كبی اولان اعمال حسنه یی زر اخلاص
و سیم صدقله زرین و سیمین ایلرلر و یاخود شول بلند پرواز اولان عالم رازك
شهبازلرندن سویله كه انلر ككلكلر بسلرلر و انلردن مراد شول مرشدلر و مربیلردر كه
طالبلری شكار ایدیجی اولدقلری جهتدن بازاره مشابهلردر و طالبلر دخی انلره شكار
اولدقلری حیثیتدن كبكاره مماثللردر بونلر صورتده اولان طوغانلر كبی كندی
شكارلرینی یرتیجی و پاره لیجی دكللردر بلكه بسلیجی و تربیه ایلیوب مرتبهٔ كماله واصل
ایلیجیلردر و بونلر شول عجیب الشانلردر كه هم ظاهرلری اوزره وهم باطنلری اوزره
پرواز ایدرلر استان چالقو ینی ظهری اوزره یاتمغه دیرلر بونده اول معنوی اولان
بازلرك ظاهرلرندن كنایت اولور و نكون اشكم باطنلری اوزره دیمكدن عبارت اولور
حاصل كلام بونلر او عالی پرواز اولان شهبازلردر كه استرلرسه باطنلری اوزره
پرواز ایدرلر و استرلرسه ظاهرلرینك مقتضاسی اوزره كیدرلر اهل ظاهر كبی همان
ظاهرده اوچرلر و مجرد اهل باطن كبی ظاهرده پرواز ایده میوب انجق باطننده
پرواز ایتمزلر بلكه بونلر ظاهر و باطن علمنی جمع ایلین شول كامللردر كه هم ظاهرده
پرواز ایدرلر وهم باطننده پرواز ایدرلر ایكی جانب اوزره بیله جولان و طیران ایلمكه

قادرلردر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ نردبانهاییست پنهان در جهان * پایه پایه
تا عنان آسمان * هر كره را نردبانی دیكرست * هر روشرا آسمان دیكرست)
جهانده پنهان بر نوع نردبانلر وار در پایه پایه تا اسمانك عنان و كنارنه دك
هر كروه ایچون برآخر نردبان واردر هر روشك كندویه مناسب بر غیری آسمانی
واردر نردباندن مراد بونده هر كسك ذاهب اولدیغی طریق اولور پس معنی بو جهانده
مخفی و معنوی یوللر واردر كه اول یوللر فی المثل نردبانلر كبیدر و هر كسك عاقبة الامر
واصل اوله جغی نهایت مرتبه سی عنان آسمان كبیدر پس هر كسك ذاهب
اولدیغی طریق قدمه قدمه و درجه درجه نهایت مرتبه سنه دك وضع اولنمشدر
ابتدای حالدن انتهاسنه وارنجیه دك پایه پایه و قدمه قدمه اول جانبه ترقی ایلر الطرق
الی الله بعدد انفاس الخلایق قولنك مفهومی اوزره هر كروهك بر نوع طریقی
و نردبانی واردر و هر روشك و سلوكك بر نوع آسمانی واردر كه اول روشك غایتنده
اولان مرتبه در پس بو جهانه بر طائفه كلور و بر طریقه ذاهب اولور و عاقبت
بر مرتبه یه منتهی اولوب آنده قالور پس اول طریق اكا نردبان و اول نهایت مرتبه
اكا آسمان كبی اولور ﴿ مثنوی ﴾ هر یكی از حال دیكری بی خبر * ملك با پهنا
و بی پایان و سر * این دران حیرانكه او از چیست خوش * وان درین خیره كه حیرت
چیستش) هر بری غیرك حالندن بی خبردر زیرا ملك خدا باپهنا و بی پایان و بی سردر
بوانك حقنده حیران بویله دیو كه او كسنه ندن خوشدر و اول بونك حقنده خیره
و متحیردر بویله دیو كه انك حیرتی ندر یعنی افراد ناسدن هر بریسی بر اخر كسنه نك
حالندن بی خبردر زیرا ملك الهی و شان ربانی زیاده وسعت اوزره در اكا حد و غایت
یوقدر هر كسه بر شانله تجلی قیلمش و هر كس بر حالله متسلی اولمشدر چونكه شئونات
الهیه یه نهایت یوقدر و هر شئ آنك بر كونه شانك مظهریدر و هر كس (قل كل
یعمل علی شاكلته) آیت كریمه سنك موجبجه كندینك حقیقتنك مقتضاسی
اوزره عمل ایلیجیدر پس بو اجساد و اشخاصك اعمال و حركاتی بری برلرینه مغایر
و مخالف اولور چونكه بر كسنه اخر كسنه یی كندینك سیر و حركتنه مخالف سیر
و حركت ایلر كورسه بو آنك حقنده حیران اولور و دیر كه یا الهی عجبا بو كسنه نه شیدن
خوش اولمشدر تا كه بو كونه سیر و حركت قلمشدر و اول كمسه دخی بو حیران
اولان كمسه نك حیران اولدیغنه خیره و حیران اولوب دیر كه عجبا
بو كمسه نیچون حیران اولور اما عارفان اسرار قضا و عالمان شان خدا بو خلایقك
بری برینك كارنده حقیقتنه واقف اولمدقلرندن حیران اولدقلری كبی حیران اولمزلر
زیرا حق تبارك و تعالی بونلره بر علم و عرفان و یرمشدر كه اول علم و عرفانله جمیع
اشیانك مظاهر اسما و صفات الهیه اولدیغنی بیلورلر و هر شیئك كندی عین

ثانیه سی اوزره حرکت قیلدیغنی مشاهده قیاورلر پس بونلره احوال خلایقك متضاده
ومختلفه اولمسی حیرت ویرمز هرشیئ حکمت اوزره خلق اولنمش کوردکلرندن
قلبلرینه تشویش واضطراب کلمز ❊ مثنوی ❊ صحن ارض الله واسع آمده ❊
هردرختی اززمینی سرزده ❊ بردرختان شکرکویان برك وشاخ ❊ که زهی ملك
وزهی عرصهٔ فراخ) ارض اللهك صحنی واسع کلمشدر هر بردرخت برزمیندن باش
اورمشدر برك وشاخ اغاجلر اوزره شکر دیجیدر بویله دیو که زهی ملك وزهی عرصهٔ
فراخ ارض اللهدن مراد ارض حقیقت اولور که زیاده واسعه در وهرشیئك وجودی
انده بتمش بردرخت کبیدر وهروجودك عملی واثری انك برك وثمری کبیدر پس تقدیر
کلام بویله دیمك اولور که اللهك ارضنك صحنی بغایت واسع کلدی هر بر وجود
درختی برکونه یردن باش یوقرواوردی وقائم اواوب طوردی نته کم اغاجلر اوزره
برك وشاخ هربری کندینك ذاتنه مناسب اولان لسان حالله زهی ملك وزهی
عرصهٔ فراخ دیوشکر وثنالر ایلدکلری کبی هر کسك وجودی درختی دخی
عمل واثری هرنه ایسه اظهار ایلیوب کندی موجدنه وصانعنه شکرلر و ثنالر
ایلیوب دیرلر که زهی ملك واسع وزهی میدان فراخکه اصلا اکا حد ونهایت
تصوری ممکن وقابل دکلدر ❊ مثنوی ❊ بلبلان کرد شکوفهٔ پرکره ❊ که
ازانجه می خوری مارابده ❊ این سخن پایان ندارد کن رجوع ❊ سوی آن روباه
وشیروسقم وجوع) بلبلار پرکرهاولان شکوفهنك اطرافنده که اول نسنه ده که سن
یرسن بزه ویر شکوفهٔ پرکره شکوفهنك زیاده کثرتندن وبری برینه تداخل ایلیوب مجتمع
اولمسندن عبارت اولور ومراد ازهار معانی ومعارف وشکوفههای اسرار
ولطائف صاحبلری اولور وبلبلاندن مراد انلرك طالبلری اولور و تقدیر کلام
وتعبیرمرام بویله دیمك اولور که ارض الله واسعه ده بلبل سیرت اولان طالبلر ازهار
معانی وشکوفههای معارف حقانی صاحبلری اولان عزیزلرك اطرافنده پرواز
ایلیوب بویله دیرلر که ای باغ حقیقتك شکوفهٔ تازهسی اول آب حیاتدنکه سن ایچرسن
بزه دخی اندن ویر واول غدایی که سن یوب لطیف اولورسن واندن نشوونما
بولورسن بزه دخی اندن برمقدار نواله ایرکورتابز دخی لطیف اولهلم واول آب حیاتدن
نشو ونما بولهلم پس بوقدر معارف ولطایف یوردقلرندنصکره بو کونه سوزلردن
رجوع ایدوب ینه قصه بیانه شروع ایلمکدن اوتری بیوررلر بوسوز نهایت
و پایان طوتمز بونی بیان ایلمکدن رجوع ایله اول روباهك وشیرك وانك سقامتنك
وکرسنهلکنك قصهسی جانبنه یعنی مقدما ذکر اولنان شیرك و انك خسته واج
اولمسنك وروباهی برخری صید ایلمك ایچون اطرافه ارسال قیلمسنك حکایتی جانبنه
رجوب ایلیوب وآنك تتمهسنك تقدیر وبیانه شروع ایله دیمك اولور

❊ بردن روبه خر راپیش شیروجستن خر از پیش ❊
❊ شیروعتاب کردن روباه باشیر که هنوز خردوربود ❊
❊ تعجیل کردی و عذر تعجیل کفتن شیر ولابه کردن ❊
❊ روبه را شیرکه برو بار دیکرش بفریب ❊

بوسرح شریف روباهك خری ارسلانك اوکنه ایلتمسیدر وخرك دخی ارسلانك
اوکندن صیچرهمسیدر وروباهك شیره عتاب ایلمسیدر بویله دیو که هنوز خرسندن
دورایدی تعجیل ایلدك وشیرك تعجیل ایلدیکنه عذر دیمسنك وروباهه لابه وتضرع
ایلمسنك بیانندهدر بویله دیو که یوری ای روباه اول خری برکره دخی الده وخدعه
ایدوب بکا یقین کتوردیدی ❊ مثنوی ❊ چونکه بر کوهش بسوی مرج برد
❊ تاکندشیرش بحمله خردومرد) چونکم روباه اول خری طاغ اوزره مرج جانبنه
ایلتدی یعنی حیله ایدوب مکانندن جدا قیلوب طاغ اوزره برچراکاه جانبنه کتوردی
تاکه شیر آنی حمله ایله خرد ومرد ایلیه ❊ مثنوی ❊ دور بوداز شیر وان شیر ازنبرد ❊
تابنزدیك آمدن صبری نکرد) اول خر شیردن دورایدی وشیر جنك وحملهدن خرك
تاکندیسنه یقین کلمکنه صبر وتحمل ایلمدی ❊ مثنوی ❊ کنبدی کرد ازبلندی
شیرهول ❊ خودنبودش قوت وامکان حول) اول پرهول اولان شیر بر بلندیردن
حراوزره بر کبد ایلدی اول شیره خود قوت وامکان حول اولمدی کنبد بونده قالقمق
وصیچرامق معناسنهدر وحول حرکت معناسنهدر نته کم لاحول ولا قوة دیمك
لاحرکة معناسنهدر پس معنی بویله دیمك اولور که اول هولناك وپرمهابت اولان
شیر خری کورد کده بربلند یردن خراوزره بر قالقمق ایلدی خود اول حینده اکا قوت
وامکان وحرکت یوق ایدی زیرا بر پیل ایله جنك ایلیوب آندن نیجه زخملر ییدیکندن
جسمنه ضعف کلمش ایدی ❊ مثنوی ❊ خر زدورش دید برکشت از کریز ❊
تابزیر کوه تازان نعل ریز) بیچاره خر اول شیری ایراقدن کوردی دخی دوندی
وقاچدی طاغ التنه دکین لهرك نعل ریز اولدیغی حالده مصرع اولده کریز کر یخت
معناسنه اولمق معنایه اوفقدر و مصرع ثانیده ریز وصف ترکیبی اولورسه معنی
ویرلدیکی اوزره اولور امار یخت معناسی ویرلسه دخی جائز اولور ❊ مثنوی ❊
کفت روبه شیررا ای شاه ما ❊ چون نکردی صبردر وقت وغا ❊ تابنزدیك توآید
این غوی ❊ تاباندك حملهٔ غالب شوی) روباه شیرك بوحالنی کوروب اکا عتاب
ایدوب دیدی ای بزم شاهمز جنك وحمله وقتنده نیچون صبر ایلمدك غافل اولان خود
برنسنهنك محلی کلمیجك وبرشیئك زمانی اولمیجق اکا اقدام ایلمز تاکم بو کمراه وغوی
سنك قتنکه کلیدی وسنك اخذوبطشکه قریب اولیدی حتی برازجق حمله ایله اکا
غالب اوله سن ❊ مثنوی ❊ مکر شیطانست تعجیل وشتاب ❊ لطف

رجانست صبر واحتساب) تعجيل شيطانك مكريدر واما صبر واحتساب لطف
رحماندر كما قال عليه السلام (العجلة من الشيطان والتأنى من الرحمان) پس عاقل
اولان اولدركه برنسنه نك محلى كلمزدن اول سرعت وشتاب ايتميه بلكه تأنى وتدبير
ايليه تا اول شيئك وقتى كلوب اخذى آسان اولدقده آنى اخذ ايليه ﴿ مثنوى ﴾
دور بود وحمله راديد وكريخت * ضعف تو ظاهر شد وآب توريخت) حاصل
كلام خر بعيد ايدى وحمله بى كوروب قاچدى سنك ضعفك ظاهر اولدى وآب رويك
دوكلدى ﴿ مثنوى ﴾ كفت من پنداشتم برجاست زور * تا بدين حد مى
ندانستم فتور) شير روباهك چونكم بوملامتنى اشتدى اكا ايتدى بن ظن ايلدم كه
زور وقوتم يرنده در بوحد ومرتبه يه دك فتور وضعفم اولديغنى بيلمدم مكركه بنده
زياده ضعف وفتور وار ايمش ﴿ مثنوى ﴾ نيز جوع وحاجتم از حد كذشت
* صبر وعقلم از تجوع ياوه كشت) بنم جوعم واحتياجم دخى حددن كچدى لاجرم
صبرم وعقلم تجوعدن ياوه اولدى يعنى بدنمده اولان زخملرك ضعفندن ماعدا
كرسنه لك بولدى ديدى ﴿ مثنوى ﴾ كر توانى بار ديكر ار خرد * باز آوردن
مر اورا مسترد * منت بسيار دارم از تو من * جهد كن باشد بيارى اش بفن)
اى روباه اكر قادر ايسك بركره دخى عقل وتدبيردن آنى بورايه مسترد اولديغى حالده
كيرو كتورمكه مسترد مصدر ميمى اولمقده جائزدر دوندرمك معناسنه واستفعال
بابندن اسم مفعول دخى اولمق جائزدر دوندرلمش معناسنه يعنى شير ايتدى اى روباه
اكر قادر ايسك بردفعه دخى آنى عقل وادراكدن دوندرلمش اولديغى حالده بوجانبه
كيرو كتورمكلك بن سندن چوق منت طوتارم بونى سندن عظيم احسان عد ايلرم
جد وجهد ايله بولايكه آنى فن وحيله ايله بوجانبه كيرو كتورهسن ﴿ مثنوى ﴾
كفت آرى كر خدا يارى دهد * بر دل اوازعمى مهرى نهد * پس فراموشش
شود هولى كه ديد * از خرئ او نباشد اين بعيد) روباه شيردن چونكم بو التفات
واستمدادى كوردى اكا ايدى بلى اكر خداى تعالى بكا يار بلك ويره آنك قلبى اوزره
عمادن برمهر قويه پس اول خره شول برهولكه كوردى فراموش اوله بوحالت آنك
خرلغندن بعيد كلدر بوراده شيردن مراد يا قهر الهى مظهرى اولان عذاب ملكى
اولور اكر شيرك معنوى اولمسى مراد اولورسه وياخود مظهر قهر الهى اولان حاكم
مراد اولور اكر شيرك محسوس اولمسى مراد اولورسه وياخود روباهدن مراد
شيطان وياخود شيطان سيرت اولان انسان اولور وخردن مراد اهل عصيان
اولور شول دمكه برعاصى يى شيطان بعض حيله وخدعه ايله اضلال ايدوب
مقام توكل وقناعتدن جدا قيلوب اكل وشربه تحريض وتحريص ايتمكله
مظهر قهر الهى اولان عذاب ملكنه وياخود اول زمان ملكنك پنجه سنه قريب

كتورسه واول عاصى مقامنه كلسه لسان حاله مظهر قهر الهى اولان
عذاب ملكى وياخود اول زمانك حاكم وملكى شيطانه وياشيطان سيرت اولان
انسانه من حيث الباطن ديرلر وار اول برقاچ خرمشابه سنده اولان اهل عصيانى بزم
جانبزه كتور تا آنى شكار ايدهلم وبزه لازم اولنى انك وجودندن اخذ ايدهلم ديرلر
پس شيطان دخى انسان حالله من حيث المعنى بونلره دير نوله اكر خداى تعالى بكا
يار بلك ويرسه اول توبه يه ميل ايلين عاصينك قلبنه (ختم الله على قلوبهم)
مفهومنجه اعمالكدن مهر قويوب آنى غافل قيلورسه پس اول خرسيرت اولان
وتوبه يه ميل قيلان عاصى وهدايت مرتبه سندن قاصى شول برهول وبلايى كه
مقدما كورمشيدى انى ناسى اولور وفراموش قيلور اول خرسيرت اولان عاصينك
حماقت وجهالتندن بوحالت مستبعد اولمز ﴿ مثنوى ﴾ ليك من آرم چون
اورا برمتاز * تا بيادش ندهى از تعجيل باز) ليكن اى شير چونكم بن انى كتوردم
چابك تاكيرو تعجيلدن انى يله ويرميهسن يعنى روباه شيره ايتدى نوله خداى تعالى
يار بلك ويرسه وانك قلبنه اعمالقدن مهر اورسه سنك قتنه آنى كتوريردم
وليكن چونكم بن اول خرى بو محله قريب كتورم درحال عجله ايدوب انك اوزرينه
چابك تاكم اول شكارى تعجيل وسرعتدن اوترى كيرو باد هوايه ويرميهسن ديدى
﴿ مثنوى ﴾ كفت آرى تجربه كردم كه من * سخت رنجوم مخلخل كشته تن)
شير روباهه ايتدى بلى تجربه ايلدمكه بن زياده تنم مخلخل اولمش رنجورم يعنى
بدنم متزلزل اولمش محكم رنجور وخسته اولديغمى بيلدم وتجربه قيلدم ديدى
﴿ مثنوى ﴾ تا بنزديكم نبايد خر تمام * من نجنبم خفته باشم درقوام) ماداميكه
خر بنم يقينمه كليه بن حركت ايلميم قوام اوزره ياتمش اولم يعنى شير ايتدى خر تمام
مرتبه بنم حضورمه كلمينجه بن دپرنميم وقوام اوزره او يومش شكلنده اولم
وكنديمى بى جان كبى قيلم ديدى ﴿ مثنوى ﴾ رفت روبه كفت اى شه همتى *
تا ببوشد عقل اورا غفلتى) روباه شيره بوكونه مكرى تعليم ايلدكدنصكره كندى
وشيره اى شاه برهمت ايله ديدى تاكم اول خرك عقلنى زغفلت ستر ايليه كه بنم مكر
وحيله مه اعتماد ايليه ديدى ﴿ مثنوى ﴾ توبها كرد ست خر باكردكار * كه
نكردد غرهٔ هر نابكار) زيرا حضرت كردكاره خر توبه لر ايلمشدر كه هر نابكارك
غره ومخدوعى اولميه يعنى اول خر معاصى وشهواته بركره دخى مائل اولمقدن حضرت
خدايه رجوع وانابت ايلمشدر تاكم هر نابكار وحيله كارك فريبنه مغرور اولميه
وقهر وعذابه شهواته ميل ايلمك سببيله كرفتار كلميه ﴿ مثنوى ﴾ توبها اش را
بفن برهم زنيم * ما عدوى عقل وعهد روشنيم) اما اول خرك توبه لرنى فن
وصنعتله بربرينه اورورز زيرا زعقلك عدوسى وعهد روشنك دشمنى بز

فی الحقیقه روباه سیرت اولان شیطان عقل شریفك توبه سنی منهدم قیله وعهدنی
ناقص ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ کلهٔ خرکوی فرزندان ماست ＊ فکرتش بازیچهٔ
دستان ماست ＊ عقل کان باشد زدوران زحل ＊ پیش عقل کل ندارد آن محل)
بز حیله وخدیعتده شول مرتبه کاملزکه خرك کله سی بزم اولادمزك طوپیدر
آنك فکرتی بزم دستانلرمزك بازیچه سیدر زیرا شول عقل که زحلك دورانندن اوله
عقل قتنده اول محل طوتمزکله سر معناسنه در دستان اللر معناسنه اولمقده جائزدرکه
اکا کوره معنی و یرلدی اما مکر وحیل معناسنه اولسه دخی جائز اولور بو تقدیرا وزره
اول خرك فکرتی بزم حیله مزك بازیچه سیدر دیمك اولور و بو بیتلر روباه سیرت
اولان شیطان لساندن اولور اما پیش عقل کل ندارد آن محل مصرعی دخی شیطان
لساندن حکایت اولور مابعدنده اولان ابیات تجربه کردار دیتنه وارنجیه دك عقل
کل صاحبلرینك لساندن حکایت اولور پس تقدیر کلام وتعبیر مرام روباه سیرت
اولان شیطان لساندن بویله دیمك اولورکه بز شول ماکرلر وحیله وخدعه ده
ماهرلرزکه خرسیرت اولان احمقك کله سی بزم فرزندلریمزك کویدرکه عاقبت انك
بر حیله ایله باشنی کسدیروب میدان جهانده طوب ایدرلر وانك فکرتی بزم مکر وحیله مزك
او یونجغیدر بعض نسخه ده بویله واقع اولمشدر (عقل خرکبادهٔ دستان ماست ＊
فکرتش بازیچهٔ طفلان ماست) معناسی خرك عقلی بزم دستانمزك کباده سیدر
وانك فکرتی بزم اطفالمزك بازیچه سیدر دیمك اولور زیرا عقل جزوی که زحلك
دوراندن حاصل اوله وانك تأثیر وتربیه سیله ظهوره کله عقل کل قتنده اول محل
واعتبار طوتمز زیرا عقل جزوی هرشیئك حقیقتنی بیلمکه قادر دکلدر انجق کندی
جسمنه نافع اولان ویا ضرر قیلان شیلری بیلور اما معانی وحقایقی ادراك ایلمکده
عاجز قالور ولیکن عقل کل بونك کبی دکلدر بلکه شول نور الهی وجوهر نورانیدرکه
معانی وحقایقی ادراك ایلر و باطلندر حقندر مشاهده قیلر ومن حیث المعنی مضر
اولان نه شیدر وخیر ونافع اولان نه شیدر حقیقتله بونلری بیلور وعقل جزوینك
بی ادراك اولمسی حقنده وکندیسنك حضرت علیم ودانادن مدرك ودانا اولمسی
حقنده بویله دیر ﴿ مثنوی ﴾ ازعطارد وزحل دانا شداو ＊ مازداد کردکار
لطف خو) اول عقل جزوی عطارددن وزحلدن دانا اولدی اما بزکه عقل کاز
لطف خوی اولان کردکارك داد وعطاسندن دانا اولدق یعنی بنی آدمك وجودنده
اولان عقل جزوی وعقل معاشکه انکله کندینك لوازم جسمانیه سنی تدارك ایلر
بو عقللر زحلك تربیه سندن وعطاردك تأثیرندن ظهوره کلور ولیکن بو عقلده معانی
وحقایق ادراکنه قابلیت بوقدر امابزکه عقل کل جماعتی یزکه لطف وکرم صفتلو
اولان خدانك داد وعطاسندن دانا وبینا اولمشزدر هرشیئك حقیقتنی بیلورز

ومضر ونافع اولنی ادراك قیلورز دیرلر ودخی بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ علم الانسان
خم طغرای ما ＊ علم عندالله مقصدهای ما) علم الانسان آیت کریمه سنك دلالت
ایلدیکی علم بزم طغرامزك خمیدر عندالله اولان علم بزم مقصدلریمزدر خم بونده
بکلم معناسنه در تکیم پادشاهلرك طغراسنك بوکلمی واکریسی اولور و بوراده
بزم طغرامزك قلم واسطه سیله حاصل اولان علم بربوکلمی مشابه سنده در دیمك اوله
و یاخود آندن برنشاندر دیمك اوله ومصرع اول سورهٔ علقده اولان بو آیت
کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (اقرأ وربك الاکرم الذی علم بالقلم علم الانسان
مالم یعلم) بو آیت کریمه نك تفسیری جلد ثالثده مجنون حکایه سنده مرور ایتدی
ومصرع ثانی سورة الملکده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (قل انما العلم عندالله
وانما انا نذیر مبین) کافرلر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمه
دیرلردیکه (متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) پس جناب عزت بیوردی که دی
یامحمد بونلره قیامتك وقتنه علم یوقدر الا الله قتنده در بن دکلم الاول وقت موعوده دن
منذر ومبینم پس عقل کل صاحبلری اولان سلطانلر دیرلرکه بزکه کل وکل جماعتی یز
بزم حق تعالینك قلم واسطه سیله انسانه بیلدیکی علمی تعلیم ایلدیکی اول انسانك
کابلردن بیلدیکی بزم علممز طغراسنك بربوکلمی ونشانیدر و بزم مقصودلریمز
الله قتنده اولان علم لدنیدرکه اکا اصلا شك وشبهه طاری اولمز و نفس وشیطان
اکا ضعف وخلل ویرمز ﴿ مثنوی ﴾ تربیهٔ آن افتاب روشنیم ＊ ربی الاعلی
ازان رومی زنیم) بزکه عقل کل جماعتی یز اول آفتاب روشنك تربیه سی یز اول
وجهدن ربی الاعلی اورورز بزکه عقل کل جوقی یز عقل جزوی جوقی کبی تأثیر
عطارد وتربیهٔ زحلدن حاصل اولمدق ولهذا آنلر کبی ربی الادنی دینلردن دکلز
وکندیمز کبی عاجزلری معبود ومخدوم اتخاذ قیلنلردن دکلز بلکه بز شول آفتاب
انورزکه حقك تربیه وتجلیسی ایله وجوده کلدك ولهذا سبحان ربی الاعلی نداسنی
اوردق بزم معبودمز ومقصودمز اول اعظم واعلی اولان رب العالمیندن غیری
دکلدر بورایه کلنجیه دك روباه سیرت اولان شیاطین لساندن عقل کلك شرفنی
وعظم شاننی بیاندر زیرا ﴿ عقل کان باشد زدوران زحل ＊ پیش عقل کل ندارد
آن محل ﴾ انلر لساندندر و بو بیتده واقع اولان عقل کلدنصکره کلان بیتلر
بورایه کلنجیه دك عقل کلك شانی ومرتبه سنی انلر لساندن حکایت اولور بعض
نسخه ده پیش عقل کل یرینه (پیش عقل ماندارد آن محل) واقع اولمشدر بو نسخه
ضعیفدر اکر مقبول اولورسه سباق وسیاقه توفیق مشکل اولور اکرچه بوندنصکره
عقل کلك حالنی برقاچ بیتله بیان ایلمکه شروع ایلدیلر اندنصکره ینه صدده رجوع
ایلدیلر دینلسه دخی بو نسخه اوزره قابل اولور امامن وجه ضعف ورکاکتدن خالی

اولمز چونکم شیاطین اسانندن عقل کلی ذکر ایتمك مناسبتیله عقل کلك برقاچ بیتله
فضل وشرفنی بیان ایلدیلر پس بنه صدده رجوع ایدوب بیوردلر ﴿مثنوی﴾

تجربه کردارد وبا این همه * بشکند صد تجربه زین دمدمه * بو که توبه
بشکند آن سست خو * دررسد شوم شکستن اندرو) یودکلی ایله اکراوخر
تجربه طوته بودمدمه دن نیجه تجربه صنور بولایکه اول سست خوی اولان خر
توبه سنی صیه توبه صیقلغك شوملغی اکا ایریشه یعنی اول روباه خرك اضلالی
جانبنه متوجه اولدیغی حینده کندیسنه بویله دیدیکه اول خر بودوکلی عقل
جزوی ایله بیله تجربه طوترسه ده بووسوسه ودمدمه دن که بن اکا ایلسم کرکدر
نیجه یوز تجربه صبر وبودغدغه دن انك بیلدیکی وفهم قیلدیغی ادراکار زائل
اولور دیدی وبولایکه اول خوبی سست اولان خرتوبه سنی صیه وتوبه بی صیقلق
شأمتی اکا ایریشه دیو اول جانبنه قصد ایلدی که فی الحقیقه برکسه توبه سنی شکست
ایلسه اول نقض توبه نك اکا شوملغی ایرشمك مقرر اولورتکیم بو بیان شریف
بومعنایی تأیید قیلور

﴿ در بیان آنکه نقض عهد وتوبه موجب نزول بلا بود بلکه موجب ﴾
﴿ مسخست چنانکه درحق اصحاب سبت ودرحق اصحاب مائدهٔ ﴾
﴿ عیسی علیه السلام (وجعل منهم القردة والخنازیر) واندرین ﴾
﴿ امت مسخ دل باشد وبقیامت تن را صورت دل دهند ﴾

بو سرخ شریف آنك بیاننده در که عهد وتوبه یی صیمق جناب الهیدن انك اوزرینه
بلانك نزولنه موجب اولور بلکه موجب مسخدر یعنی صورت اصلیه سندن ادنی
صورته کیرمکی مستلزم اولور انجلین که اصحاب سبتك حقنده وعیسی علیه السلام
حضرتلرینك مائده سنك اصحابی حقنده واقع اولمشدر واصحاب سبت حقنده
واقعه اولان آیت کریمه بودر که الله تبارك وتعالی سورهٔ بقره ده انلر حقنده
بیورر (ولقد علمتم) لام توطئهٔ قسمدر یعنی والله سز بیلدیکز (الذین) شول
کسه لر یکه (اعتدوا منکم فی السبت) حدامردن تجاوز ایلدیلر سزك قومکزدن
ای بنی اسرائیل سبت کوننده ومجملا قصه سی بودر که زمان حضرت داود علیه
السلامده اول زمانده ساحلده ایله دیرلر برقریه نك اهلنك اکثر غدالری بالق ایدی
پس سبت کونی اولدقده اول بحر مالا مال اولوردی وسائر کونلرده قلت اوزره
کلوردی پس انلر برحیله قیلدیلر حوضلر وآبکیرلر ایدوب ماهیلر اول حوضلرده
داخل اولدقده سبت کونی ممرنی بند ایدوب ایرتسی کون صید ایدرلردی
پس جناب حق بونلرك حیله وخدعه سی مقابله سنده بونلره غضب ایدوب
بیوردلرکه (فقلنا لهم) پس بزدیدك بوحیله کاراره (کونوا) امر تسخیر

ونحو بلدر یعنی اولك (قردة) میمونلر اولك (خاسئین) خوار وذلیل ومطرود اولدیغکز
حالده انکچون حضرت پیغمبر علیه السلام یهودیلره کاهی خطاب ایلدکده
یااخوان القردة والخنازیر دیرلردی وسورهٔ مائده ده اصحاب مائده حقنده دخی بوآیت
کریمه مسخ اولانلره دلالت ایدر جناب عزت بیورر که (قل هل انبئکم) دی یامحمد بواهل
کتابه یعنی یهودیلره بن سزه خبر ویرمیمی (بشر من ذلك) مرویدر که یهودیلردن
برنیجه نفر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم کلوب دینندن سؤال ایلدیلر
پس حضرت رسول بیوردیلرکه اللهه ایمان کتورمکدر وبزه نازل اولنه وانبیاء علیهم
السلامه تا حضرت عیسی علیه السلامه کلنجه پس عیسایی اشتدکلری کبی دیدیلرکه
لانعلم اهل دین اقل خطأ فی الدنیا والاخرة منکم ولاشرا من دینکم پس بوآیت کریمه
نازل اولدیکه دی یامحمد بن سزه خبر ویرمیمی اول دین مقدمك شرا وسندن وتدمیرندن
(مثوبة عند الله) که ثواب وجزا یوندن عند الله ثابتدر اول دینك اهلی ایچون پس
کان سؤال ایلدیلرکه من هو جواب ویرلدیکه (من لعنه الله) یعنی الله قتنده مثوبت
جهتندن شرلو اولان اول کسه درکه الله انی رحمتندن دور ایلدی (وغضب علیه)
وخشم ایلدی آنك اوزرینه که مراد یهودیلردر (وجعل منهم القردة) وانلردن بعضنی
قرده قیلدیکه اصحاب سبتدر (والخنازیر) وخنزیرلر قیلدی نته کم منکران مائدهٔ
عیسی علیه السلامه انکار ایلدکلرنده خنازیر صورتنده قیلدی (وعبد الطاغوت)
ودخی اول کسه لریکه طاغوته طابدیلر مراد کوساله پرستلر اوله (اولئك شر مکانا)
اول ملعونلر زیاده شرلو دررلر قیامت کوننده مکان ومنزل یوندن (واضل عن سواء
السبیل) وکمراهرك دررلر صراط مستقیمدن وبوامت محمد ایچره مسخ دل اولور مسخ
صورت بوامتدن بعد زمان النبی مرفوع اولمشدر وقیامتده تنه کوکل صورتنی ویررلر
هرکسك قلبی هرقنغی صورتله وصفتله زیاده متصف ایسه اول صورت اوزره آنك
بدنی حشر اولور العیاذ بالله ﴿مثنوی﴾ نقض میثاق وشکست توبها * موجب
لعنت شوددر انتها * نقض توبه وعهدان اصحاب سبت * موجب مسخ آمد واهلاك
ومقت) میثاق بوزمق وتوبه لر صیمق عاقبت وانتهاده سبب لعنت اولور اول اصحاب
سبتك توبه وعهد صیمسی مسخ واهلاك ومقته سبب کلدی پس عاقل اولنه بوندن حصه
بواولورکه عهدنی صیمه وتوبه سنی شکست قیلمیه تاکم آخرتده لعنته ونقمته لایق
ومستحق اولمیه زیرا اصحاب سبتك نقض توبه قیلملری آنلرك مسخ اولمسنه وحق تعالی
آنلری هلاك ایلیوب آنلره بغض قیلمسنه سبب اولدی پس بوامتدن دخی هرکم عهدنی
صیرسه وتوبه سن شکست ایلرسه حق تعالینك مقتنه ولعنتنه لایق اولور وباطنی مسخ
اولور اکر توبه سز اولورسه حیوان صورتلرندن هرقنغی صورته قابلیتی زیاده ایسه
واول حیوانك خوبی آنك وجودنده غالب ایسه اول صورت اوزره حشر اولور

﴿ مثنوی ﴾ پس خدا آن قوم را بوزینه کرد ٭ چونکه عهد حق شکستند از نبرد ٭ ندرین امت نبد مسخ بدن ٭ لیك مسخ دل بود ای بو الفطن ٭ چون دل بوزینه کرد آن دلش ٭ از دل بوزینه شد خوار آن کلش) پس حضرت خدا اول قومی بوزینه ایلدی چونکه نبرد وعناد لرندن حقك عهدنی صدیلر بو امتده مسخ بدن اولمدی لیکن مسخ دل اولور ای فطنتلر صاحبی چونکه آنك اول کوکلی بوزینه کوکلی کبی اوله آنك اول کلی یعنی جسدی بوزینه قلبندن خوار وحقیر اولدی یعنی چونکه اول اصحاب سبت حق تعالی ایله ایلدکاری عهدی صدیلر اگرچه یوم سبتده صید ماهی ایلمدیلرسه ده مناحیله وخدعه طریقنه ذاهب اولدقلر بچون میون صفتیله متصف اولدیلر پس خدای تعالی حضرتلری آنلرك شکللرنی قلبلرنده راسخ اولان بوزینه صفتنه مسخ ایلدی پس شکل انسانیت آنلردن کیدوب باطنلرنده اولان حیوانیت صفتنه ممسوخ اولدیلر اما بو امت ایچره اگرچه مسخ بدن اولمدی ولکن ای فطنتلر صاحبی دل مسخی واردر اگر سؤال اولنورسه که مسخ بدن همان بو امتدن مرفوع اولمدی بلکه حالا یهود ونصاری وبونلردن غیری اولان ملل مختلفه صاحبلرنده دخی حالا مسخ بدن بوقدر پس بو امته تخصیص نه ایجاب ایلر جواب اولدر که امت ایکی قسمدر برینه امت دعوت وبرینه امت اجابت دیرلر امت اجابت حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دیننی قبول ایلیوب اکا ایمان کتورن مؤمنلردر وامت دعوت بونلردن ماعدا اولان کافهٔ ناسدر که (انا ارسلناك کافة للناس) آیت کریمه سنك طبقنجه حق تعالی حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرنی جمیع ناسی دین مبینه وصراط مستقیمه دعوت ایلمکه بعث ایلدی چونکه اول حضرت علیه السلام بو جمله ناسك اوزرینه مبعوث اولدی الله تعالی حضرتلری آنك حرمتنه اکرامت اجابت واکرامت دعوت هر نه ایسه کافهٔ ناسدن صورت مسخنی رفع ایلدی پس حضرت نبی علیه السلامك عصر شریفندن صکره اصلا مسخ بدن واقع اولمدی ولیکن کوکل مسخی حالا واردر نته کم پیغمبر صلی الله علیه وسلم بنم امتم اون صنف اوزره حشر اولور بیورمشدر (فتأتون افواجا) آیت کریمه سنده مفسرلر بو حدیث شریفی روایت ایتمشلردر نته کم جلد اولك اواخرنه قریب بو حدیث شریف مسطور اولمشدر آنده طلب اولنه چونکه اول بر کسه نك قلبی ویاخود بونلر امثالی حیوانلردن بر حیوانك قلبی کبی اوله آنك جسدنا پاکی دخی بوزینه صفتلو اولان قلبندن خوار وحقیر اولور ﴿ مثنوی ﴾ گر هنر بودی دلش را ز اختیار ٭ خوار کی بودی ز صورت آن حمار) اگر آنك قلبنه اختیار وتجربه دن هنر اولیدی اول حمار مجرد صورت جهتندن قچن خوار اولوردی یعنی اگر حمارك قلبنك تجربه وعقلدن بر هنری اولیدی وادراك وفهمیا که متعلق بر خصلت حسنه حاصل قیلدی اول حمار صورتا حمار اولدیغندن اوتری خوار وبی اعتبار اولمزدی بلکه آنك سیرت شریفه سی صورت

حقیره سنی عالی ایلردی اصل نظر سیرته در صورته دکلدر کما قال علیه السلام ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم ونیاتکم ﴿ مثنوی ﴾ آن سگ اصحاب خوش بد سیرتش ٭ هیچ بودش منقصت زان صورتش) اول اصحاب کهفك کلبیکه آنك سیرتی خوش اولدی هیچ اکا آنك اول صورت خسیسه سندن نقصان وعیب اولدیمی یعنی چونکه اصحاب کهفك کلبی سیرت حسنه صاحبی اولدی واصحابه اتباع قیلدی هیچ اکا آنك اول صورتندن نقصان اولمدی بلکه حق تعالی اول کلبی قرآن عظیمده (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید) دیمکله انلرله بیله ذکر ایلدی وجنته دخی انلرله بیله داخل اولسه گرکدر ﴿ مثنوی ﴾ مسخ ظاهر بود اهل سبت را ٭ تا ببیند خلق ظاهر کبت را ٭ ازره سر صد هزاران دگر ٭ گشته از توبه شکستن خوك وخر) اهل سبته مسخ ظاهر اولدی تا کم خلق کبتی ظاهر کوره لر کبت ذلیل ایتمکه ویوزی اوزره یقمغه دیرلر سر یولنده بونلردن غیری صد هزاران کسه عهد وتوبه صیمقدن خنزیر وخر اولدی یعنی اگرچه اصحاب سبتك صورت ظاهره لری قرده وخنازیر شکلنده مسخ اولدی تا کم خلق عالم ظاهرده اولان حقارت ونکو نسارلغی بو دنیاده کوره لر وانلردن عبرت پذیر اوله لر وعهد وتوبه یی حفظ ایلمکده اهتمام قیله لر اما سر وباطن یولندن بونلردن غیری نیچه یوز بیك طائفه عهدلرنی وتوبه لرنی قیردقلرندن اوتری صورتا انسان وباطنا خنزیر وخر اولدیلر وحشرده دخی اول صورت باطنه لری اوزره حشر اولسه لر گرکدر واهل حشر انلری اول کونده اول صورتده کوره لر گرکدر

﴿ دوم بار آمدن روبه بر این خر گریخته تا باز بفریبدش ﴾

﴿ مثنوی ﴾ پس بیامد زود روبه سوی خر ٭ گفت خر از چون تو یاری الحذر) پس روباه فوری خرك جانبنه کلدی خر چونکه روباهی کوردی اکا دیدی سنك کبی بر یاردن الحذر یعنی سنك کبی بر مکار وحیله کار یاردن حذر ایلمك لازمدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ناجوانمردا چه کردم من ترا ٭ که ببیش اژدها بردی مرا) ای دنی وناجوانمرد بن سکا نه ایلدم که بنی اژدرهانك اوکنه ایلتدك ﴿ مثنوی ﴾ موجب کین تو با جانم چه بود ٭ غیر خبث جوهر تو ای عنود) بنم جانمه سنك کین ایلمکك موجبی نه ایدی اصلی بد ذاتکك خباثتندن غیری ای عنود یعنی بنم جانمه سنك کین ایلمکك سببی بو قدر مکر که سنك جوهرکك خباثتی ودنائتیدر ﴿ مثنوی ﴾ همچو کژدم کو گزد پای فتی ٭ نا رسیده ازوی اورا زحمتی) مثلا عقرب کبی که او بر جوانك ایاغنی ایصررا اول جواندن اول عقربه بر زحمت ایرشمش ایکن یعنی بر جواندن بر عقربه اصلا بر زحمت ایرشمش ایکن اول عقرب خباثت طبعنك مقتضاسی اوزره اول فتانك پاینی صوقرا گر اکا رعایت واحسان ایلسه بیله اول بو ضرر واساءتی کندی محسننه ایلرنته کم مشهور حکایتلردندر که بر عقرب بر نهر جارینك

برجانبنده طوروب اول جانب آخره کذر ایمث استر ایمش ولیکن غرق اولمق خوفندن
حذر ایدوب نیجه زمان آج ومحتاج صویك بری طرفنده قالمش بركون برقبلوبغه انك
یانه کلمش عقرب اکا دیمشکه لطف ایله بکا یاریلك ایله وبنی ایك اول برطرفنه کچور که
بوطرفده مضایقه وبلاده قالدم دیمش قبلوبغه دخی نوله کل بنم ظهرمه بین دیوب
انی ظهرنه المش وکتوروب اکا رعایت ایدوب صواوزره سباحت قیلمش اما کورمشکه
کندی ظهرنده عقرب طورمز حرکت ایلرا اکا سؤال المشکه نه ایشلرسن جواب ویرمش
پس اقدام ایلدکد نصکره کشف راز ایدوب دیمشکه سنی نیشترمله صوقمق استرم
قبلوبغه دردمند تحیرده وتعجبده قالوب دیمشکه هی احمق اولا بکا نیجه زمان نیشتر
اورسك تأثیر ایتدرمکه قادردکلسن وثانیا بن متألم اولدقده صوایچره طالسم سن غرق
اولورسن وثالثا بن سکا بر کملك ایلدم بلکه لطف واحسان قیلدم پس بونه خباثتدر که
سن بونلرك بریسنی بیلیوب بوفعل قبیحی اشلرسن دیدی عقرب دخی اکا جواب ویروب
ایتدی نعم بویله در ولیکن بو بنم خاصیتم ومقتضای طبیعتمدر مقتضای طبیعتمی
ایلمکه قادردکلم دیدی پس سـنك پشت آنك شرندن خلقی ایمن ایلمکدن اوتری آب ایچره
غوص ایدوب اول موذی غرق اولوب هلاك اولدی (قطعه) هرعوانی که در بن
بزمکه شر وفساد * تارسد حیله بهر لحظه ازو سازدهند * به ازان نیست که درموج
فنا غوطه خورد * تاوی ازخلق خودو خلق زوی بازرهند * ﴿ مثنوی ﴾ یاچو دیوی
کودند وجان ماست * نارسیده زجنش ازما وو کاست * بلکه طبعا خصم جان
آدمیست * ازهلاك آدمی در خرمیست) یاخود سن شول دیو لعین کبیسن
ای روباه که او بزم جانمزك دشمنیدر حال آنکه بزدن اکا زحمت وکاست یعنی نقصان
ایرشمشدر بلکه اول لعین دیو بالطبع خباثت وحسدندن آدمینك جانینك دشمنیدر
آدمینك هلاکندن خرملك وشادیلکده در یعنی همیشه آدم اوغلنی ضلالت وغوایت
جانبنه سوق ایلر وانك هلاك اولمسندن حظ ایلر حال بوکه آدم اوغلندن اکا برضرر
ایرشمشدر ﴿ مثنوی ﴾ از پی هر آدمی اونکسلد * خو وطبع زشت خودرا
کی هلد * زانکه خبث ذات او بی موجبی * هست سوی ظلم وعدوان جاذبی)
اول لعین هر آدمینك اردندن کسلمز اول لعین کندینك خوینی وزشت اولان طبیعتنی
قچن قور بهر حال کندینك خوی قبیحنی ومقتضای طبعنی اظهار ایلمسی مقرردر
زیرا که انك ذاتنك خبثی برموجب نسـنه یوق ایکن البته ظلم وعدوان جانبنه
برقوی جاذبدر یعنی بنی آدمدن هیچ شیطانك عدواتنه برسبب یوق ایکن البته ینه
ظلم وعدوان جانبنه انلری جاذب اولور وتحریض وترغیب قیلور تاکم اول واسطه ایله
انلری قهر حقه لایق ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ هرزمان خواند ترا تاخرکهی * که
دراند ازد ترا اندرجهی * که فلانجا حوض آبست وعیون * تادراند ازد

بحوضت سرنکون) اول لعین هرزمان سنی برخرکاهه دعوت ایلرکه تاسنی برچاهه
آته سنی برخرکاه جانبنه دعوت ایلمکدن مرادی سکا رعایت دکلدر بلکه سنی
ضلالت حوضنه براقمقدر بویله دیوکه فلان برده حوض آب وعیون واردر اما
سکا دوستلغی اولدرکه تاسنی حوض ضلالته باشی اشغه القا ایلیه یعنی مجردسنی
حوض وعیونه دعوت ایلمسی سکا رعایت ایلمك ایچون دکلدر بلکه سنی بوصنعتله
الداتوب هلاك ایلمکدر ﴿ مثنوی ﴾ آدمی را باهمه وحی ونظر * اندر افکند
آن لعین درشور وشر * بی کناهی بی کزند سابقی * که رسد اورا زآدم ناحقی)
حضرت آدم علیه السلامی دوکلی وحی ونظر ایله بیله اول لعین شور وشره
براقدی برکناهسز برضرر سبقت ایتمکسزکه حضرت آدمدن اول لعینه ناحقلق
ایرشمیه یعنی حضرت آدم طرفندن شیطان لعینه ناحق یره برضرر سبقت ایتمش
ایکن وبرکناه ایرشمش ایکن اول لعین انی شور وشره آتر وقهر ایتمکه قصد ایلر پس
هرشیطان سیرت وحیوان طبیعت اولان موذیلر دخی بویله در اکرسندن آنلره
برضرر سبقت ایتمسه دخی اول سکا ضرر قصد ایلر بلکه خباثت جبلیه سنك
مقتضاسی اولدرکه سن انی جان ودلکده طوتسك واکا هزار لطف واحسان ایتسك
ینه اول سکا ضرر قصد ایلر بومحله مناسب حیات الحیوان صاحبی برحکایت ایراد
ایلیوب دیرکه برکسنه وارایدی ابن حمیر دیمکله معروف اولمشدی صلحادن برکسنه
ایدی وصیادلغه معتاد اولمشدی برکون صید ایلمکه کتدی وبریرده برمقدار
مکث ایتدی پس اول حینده اکا برحیه کلوب یامحمد بن حمیر اجرنی اجارك الله دیدی
پس محمد بن حمیر اول ماره دیدی بن سنی کیمدن حفظ ایلیم اول مار دیدی برظالم
بدکرداردنکه بکا ظلم ایدوب بنی اولدرمك استر پس ابن حمیر دیدیکه قنی سنك دشمنك
اول مار دیدیکه اشته بنم اردمده در پس محمد بن حمیر رداسنی آچوب اول ماره ادخلی
فیه دیدی مار بنی دشمنم سـنك ردالك ایچره کورر دیدی پس ابن حمیر دیدیکه بن
سکا خرقه می آچوب کل قوینمه کیر ومختفی اول دیدم اول مار دیدی بنی دشمنم انده
دخی کورر پس بن اکا دیدمکه یا بن سکا نه ایلیم اول مار تضرع ایلیوب دیدیکه بکا
مروت واحسان ایله اغزیکی آچ حتی بن سـنك درونکه داخل اوله یم ودشمنم
کتدکد نصکره کیرو چقه یم دیدی بن اول ماره دیدمکه قورقرمکه سن بنم درونمه
کیردکد نصکره بنی زهرلیوب اولدررسن اول مار ایمان غلاظ ایدوب والله والله
حق تعالینك ذات پاکی حقیچون اولسون واول بکا شاهد اولسون وملکاری
وفلکاری دخی شاهد اولسون اصلا بن سکا برذره ضرر ویرمیوب سهولتله ینه
اغزکدن طشره چقیم دیدی پس آخر الامر آنك قسمنه اعتماد ایدوب دهانمی
آچوب اکا کل کیر اغزمه دیدم پس درونمه داخل اولدی کوردمکه انك اردنجه

درحال الده تیغ تیز ایله برکسه یانمه کلدی و بکا دیدیکه بنم دشمنی حفظ ایلدك بکا
آنی ویر قتل ایده یم بن اکا دیدم سنك دشمنك بنده یوقدر و بوید بکمدن اوزری
یوز کره استغفار ایلدم اول کسه بنمله نیجه دفعه معارضه ایلدکدنصکره مأیوس
اولوب آخر الامر کندی چونکم مار انك کندیکنی احساس ایتدی باشنی چیقاروب
اغزمدن طشره باقدی اندنصکره بکا دیدی برخوشجه باق اول دشمنم کندی می دیوب
ینه درونمده یاندی بن اکا دیدمکه کل شمدنصکره خروج ایت دشمن کندی و صحیح
وسالم اول خوف وضررلر برطرف اولدی پس اول ماربد کردار دشمنك کندیکنی صحیح
بیلدکدنصکره بکادیدیکه یا محمد الان ایکی شیدن برنی اختیار ایله یا بن سنك جکرکی
دلرم ویاخود یورککی زهرلیوب سنی اولدررم بن اکا دیدم یا ثعبان قنی سنك بنمله
اولان عهدك وقنی بوقدر عینلرك اول مار بدکردار دیدیکه یا محمد الان سنك پدرك
آدمله بنم ابا واجدادمك ماییننده اولان عداوت سالفه یی بن فراموش ایلمدم سنك
پدرك آدم بنم جدم اولان ماری جنتدن سوردرمکه سبب اولدی واندنصکره پیغمبر
علیه السلام حضرتلری اصنع المعروف لاهله بیوردی بن معروف واحسانك اهلی
دکلم پس بن قتل وهلاکه اهل ایکن بکا احسان ایلدك لازم کلدیکه بن خبث طبیعتم
اوزره انك مقابله سنده سکا اساءت ایلیم بن اکا دیدمکه چونکم بنی زهرلیوب هلاك
ایلمك مقرر اولیجق بکا برمقدار مهل و یر تاکم مقابلمده اولان جبله قریب اولوب انده
کندی جسدمه برقبر مهیا ایلیم پس اول جانبه حیاتمدن مأیوس اولدیغم حالده
متوجه اولوب و یوزمی آسمانه طوتوب دیدمکه (یالطیف یالطیف الطف بی بلطفك
الخفی بالطیف بالقدرة التی استویت بها علی العرش) پس بودعایی ایدوب برمقدار
کتدکده کوردمکه برصبیح الوجه ولطیف الهیئة برمرد روحانی کلدی و بکا
سلام و یردی ودیدیکه یا اخی لونك نیچون متغیردر بن اکا دیدمکه بردشمندن که بکا
ظلم ایلدی پس بکا دیدیکه اول دشمن قنده‌در اکا دیدمکه درونمده در پس برسبز
ورقه چیقاروب بنم دهانمه قودی و بکا قی ایله دیدی پس سهو اتله درونمدن اول
مارطشره چقدی بندنخی اولدروب هلاك ایلدم بعده اکا سو یلدم یا اخی سن کیمسن
بنی بو دشمندن خلاص ایلدك تبسم ایلیوب دیدی بن خضرم حق تعالی بکا الهام
ایلیوب سنی بو دشمندن خلاص ایلمك ایچون سکا کوندردی شمدنصکره سکا نصیحتم
بودرکه احسانی اهلنه ایلیه سن واحسانه اهل اولمین کسیه قیلیه سن که (فوضع
الندی فی موضع السیف بالعلی * مضر کوضع السیف فی موضع الندی) دیمشلردر
وعاقل اولنلر اشرارك مصاحبتندن فرار ایلمشلردر قنده قالدیکه انلره احسان ایلیه‌لر
اولی اولان بودرکه عاقل اولنلرك سوزن دکلیه و بونلر کندیلره مقارن اولان کسیه
عاقبت بریوزدن انك ضررن چکمك مقرر اولور و بونلر کندیلره مقارن اولان

کسه‌یی برکونه فریب وخدعه ایله هلاکه قریب قیلور تکیم روباه اول خری
آلدایوب بیشه پنجهٔ شیره کرفتار ایلدی ﴿مثنوی﴾ کفت روبه آن طلسم سحر
بود * که ترا درچشم آن شیری نمود) چونکم روباه خردن بوکونه طعن آمیز
کلماتی استماع ایلدی اکا بوکونه سو یلدیکه اول شیر شکلنده کوردیکك جانور
طلسم سحر ایدی یعنی سحردن اولان طلسم ایدیکه برساحر سحر قوتیله اول طلسمی
شیر شکلنده بنا ایلمشدر که سنك کوزیکه اول طلسم برعظیم شیر کوروندی اماحقیقة
شیر دکل ایدی ﴿مثنوی﴾ ورنه من از تو بتن مسکین ترم * که شب وروز اندر
آنجا می چرم) یوخسه بن تنده سندن مسکین ترم حال بوکه کیجه وکوندز اول
برده اوتلارم ﴿مثنوی﴾ کرنه زان کونه طلسمی ساختی * هرشکم خواری
بد انجا تاختی) اکرساحر وصنعت طلسمده ماهر اولان برنوعدن طلسم دوزمیدی
ساختی فعل لازم معناسنه اولورسه معنی اکر اول سبزه زارده انك کبی برطلسم
دوزلمیدی هر برشکم خوار انده چاپردی دیمك اولور یعنی هر اکال اولان حیوان
واروب اول چراکاهده اوتلیوب انك کیاهنی قومزدی دیدی ﴿مثنوی﴾ یك
جهان بی نوا پر پیل وارج * بی طلسمی کی بماندی سبز مرج) برنواسز جهانکه
پیل وکرکداندن طلو برطلسم سز انده مرج چمن سبز قالوردی یعنی مثلا پیل
وکرکدانله پر اولمش برازقسز وغداسز جهانده برلطیف چراکاه سبزه وتازه
اولسه وانده برطلسم اولمسه اول چراکاه سبز و برکیاه قالورمیدی قالمزدی زیرا
اول پیل وکرکدان وسائر جانوران کلوب علی الفور اول کیاهی اکل وبلع ایدرلردی
وانده حیوان ییجك غدا قومزلردی ﴿مثنوی﴾ من ترا حود خواستم کفتن
بدرس * که چنان هولی اکر بینی مترس) بن خود مقدما سکا درس وتعلیم ایله بونی
دیمك استردم که اول سبزه زارده بونجاین برهول کوررسك خوف ایله که اول
برنمایشدر وطلسمدر ﴿مثنوی﴾ لیك رفت از یاد علم آموزیت * که بدم
مستغرق دلسوزیت) لیکن سکا علم آموزلك خاطردن کندی یعنی مقدما بو علمی
اوکرتمك بنم خاطرمدن کتمش زیرا سنك دلسوزلککه مستغرق ایدم یعنی سنك
فقر واحتیاجکی کوروب سکا کال مرحمتدن یورکم یانمسنه مستغرق اولدیغم اجلدن
بو علمی سکا اوکرتمك و بوقصه دن مقدم تعلیم ایتمك بنم خاطرمدن کتمشیدی
﴿مثنوی﴾ دیدمت درجوع کلب بی نوا * می شتابیدم که آیی تادوا) زیرا بن
سنی جوع الکلبده بی نوا کوردم لاجرم سرعت وعجله ایلدمکه تادوایه کله‌سن
ومرض جوعه قارنکی طبورمقله علاج ایلیه‌سن ﴿مثنوی﴾ ورنه باتو کفتمی
شرح طلسم * کان خیالی می نماید نیست جسم) یوخسه طلسمك سکا شرحنی
دیر ایدم زیرا اول شیر صورتنده برخیال کورینور اماحقیقتده جسم دکلدر یعنی

اکر ای خر بن سنك احوالکه مشغول اولمغله بو بنم سوز خاطرمدن کتمیدی بن سکا ابتدای امرده اول طلسمك شرحنی سویلردم بو یله دیو که اول سبزه زاره واردقده شیر شکلنده برخیال کوریور اما اول حقیقتده جسم دکلدر بلکه برنمایشدر که استاد انی اول شکلده چراکاه ایچره وضع ایلمشدر انده وارن حیوانلر اوزره اول خیال برکره حمله ایلر اکر اول حیوان اندن قورقمزسه اصلا کا ضرر کلمز اول کیاهدن استدیکی کبی اکل ایلیوب مستوفی حظلنور واکر اول خیالدن خوف ایدوب قاچرسه سنك کبی اول غدارلردن محروم قالور

جواب کفتن خر روباه را

مثنوی (کفت رو روهین ز پیشم ای عدو * تا نبینم روی تو ای زشت رو) خر روباهه دیدی ای عدو اکاه اول بنم اوکمدن یوری یوری تاکم ای زشت رو سنك یوزکی کورمیم وسنك کبی حیله کار ایله مصاحبت قیلمیم مثنوی (آن خدایی که ترا بدبخت کرد * روی زشتت را کریه وسخت کرد) اول بر خدا که سنی بدبخت ایلدی سنك زشت اولان یوزیکی قبیح وقتی ایلدی یعنی حق تعالی سنك یوزیکی برمرتبه حیاسز وقتی ایلدیکه برکسه‌یی بر بلایه دوشوروب اول دخی سندن کمالیله اعراض واجتناب ایلدکدنصکره ینه اکا کاوب دلکولنورسن تملق ایدوب قباحتکی ستر ایلمکدن اوتری دوستلق اظهار ایلرسن دیدی بوندن مقصود شیطان وشیطان سیرت اولان انسان برکیسه‌یی حیله ایله وخدعه ایله بر بلایه مبتلا قیلسه‌لر پس اول دردمند دخی اول بلانك پنجه‌سندن بر وجهله خلاص اولسه واول کناهه میل ایلمکدن توبه‌لر قیلسه ینه شیطان وشیطان سیرت اولان انسان صورت صلاحدن کاوب اکا روباهانه دوستلقلر اظهار ایدرلر عاقل اولان انلره من بعد میل ایلمز اما خر سیرت اولان آنلرك ینه خدعه‌سنه اعتماد ایلیوب قهر و بلایه کرفتار اولور پس خر دردمندك بر مقدار عقلی باشنه کلوب روباهك سوزنی رد ایلدی واکا بوکونه سویلدی

مثنوی (با کدامین روی می آیی بمن * اینچنین سغری ندارد کرکدن) ای حیله کار بکا قنغی یوزله کلورسن بونجلین صغری کرکدن طوتمز یعنی سنك یوزك دریسی کرکدن صغریسندن دخی پکدر که بو قدر قباحتدنصکره ینه کلوب بنی اول بلایه حیله ایله کرفتار ایلمك استرسن دیدی مثنوی (رفته در خون جانم آشکار * که ترا من رهبرم تا مرغزار) ای حیله کار آشکار اینم جانم خوننه کتمشسن و بنم هلاکمه قصد ایتمشسن بو یله دیو که بن سکا مرغزاره دك رهبرم وچراکاه وسبزه زاره دك مرشدو قلاوزم سن بنی بر یره ایلتدك که (مثنوی تا بدیدم روی عزرائیل را * باز آوردی فن وتسویل را) تا عزرائیلك یوزنی کوردم مراد اول شیردر کیروفن وتسویل کتورر دك و حیله ایدوب دیرسنکه اول برخیال ونمایشدر نجه خیال

ونمایشدر اول بنی اخذ وصید ایلمکه حمله ایلدی پس بو کانه وجهله تصدیق ایلیم مثنوی (کرچه من ننك خرانم یا خرم * جانورم جان دارم این را کی خرم) اکرچه بن خرلرك ننکی یم یاخود خرم لیکن جانورم جان طوترم بو حیله‌یی نیچون آلورم ونه وجهله قبول ایلرم یعنی هر نه مرتبه عقلسز واحمق حیوان ایسم ده هله جانورم جانم وار در سنك بوکونه ترهاتکی نیچون قبول ایلرم دیدی مثنوی (آنچه من دیدم ز هول بی امان * طفل دیدی پیر کشتی در زمان) اول نسنه‌یی که بی امان اولان هولدن بن کوردم طفل کوریدی خوفندن فی الحال پیر اولوردی وطفل قورقلو کونی کوروب پیر اولمسی بو آیت کریمه ده واقع اولمشدر قال الله تعالی (فکیف تتقون ان کفرتم یوما یجعل الولدان شیبا) مثنوی (بی دل وجان از نهیب آن شکوه * سر نکون خود را درافکندم ز کوه) دلسز و جانسز اول شکوهك نهیبندن یعنی اول اضطرابك مهابتندن وخوفندن باشی اشغه کندمی طاغدن براقدم ونفسمی آنك پنجه‌سندن کوجله خلاص ایتدم مثنوی (بسته شد پایم در آندم از نهیب * چون بدیدم آن عذاب بی حجیب) اول دمده نهیب وخوفدن بنم ایاغم باغلنمش اولدی چونکم اول بی حجاب عذابی کوردم واول بی پرده اولان عقابی مشاهده ایلدمکه شیر ایله بنم مابینمده اصلا بر پرده وحائل قالمدی مثنوی (عهد کردم با خدا کای ذو المنن * برکشا زین بستکی تو پای من) حضرت خدا ایله عهد ایلدم ودیدم که ای منتلر ونعمتلر صاحبی خدا بنم بو بسته لکدن پایمی کشاده ایله و بکا بو ورطه‌دن نجات ویر مثنوی (تا ننوشم وسوسه کس بعد ازین * عهد کردم نذر کردم ای معین) تاکم شمدنصکره کیمسه‌نك وسوسه‌سنی اشتمیم عهد ایلدم ونذر ایلدم ای معین اولان الله چونکم بن باطنا جناب حقله بو عهدو پیمانی ایلدم وتوبه‌لر قیلوب بو کونه سویلدم مثنوی (حق کشاده کرد آندم پای من * زان دعا وزاری وایمای من) حق تعالی حضرتلری اول دم بنم ایاغمی کشاده ایلدی اشارتله اولان دعا وتضرعمدن دیمك اولور مثنوی (ورنه اندر من رسیدی شیر نر * چون بدی در زیر پنجه شیر خر) واکر جناب حقدن بو نصرت بکا اولمیدی واول پادشاه بنم ایاقلریمی کشاده قیلمیدی شیر نر بکا ایرشوردی بیچاره خر شیرك پنجه‌سی آلتنده اولدمده نیجه اولور دی مقرردر که شیر آنی پاره پاره قیلوردی مثنوی (بار بفرستادت آن شیر عرین * سوی من از مکر ای بئس القرین) اول قبلان ارسلان سنی کیرو کوندردی بنم جانبمه مکر ایلمکدن اوتری ای یرامز قرین (یالیت بینی و بینك بعد المشرقین) دیدی وسنك مصاحبتکدن اللهه صغنورم دیوب اندن نفرت ایلدی مثنوی (حق ذات پاك الله الصمد * که بود به مار بد از یار بد * مار بد جانی ستاند از سلیم * یار بد آرد سوی نار مقیم) صمد اولان اللهك ذات پاکی حقیچون که مار بد یار بدن یکدر زیرا مار بد سلیمدن یعنی ملدوغ اولان کمسه‌دن

برجان الورامایار بدانسانی نارمقیم جانبنه کتورر سلیم بونده مارکزیده معناسنه در یعنی اصلا خوفی واحتیاجی اولمین الله تبارك و تعالینك ذات مقدسی حقیچون که جلیس سوءدن ویار بدخودن مار بدانسانه اولی و بهتردر انکیچونکه مار بد یرملدوغ اولان کمسه دن انجق روح حیوانیه سنی الوروآنك جسمنه ضرر قیلور وایمانه ودیننه ضرر ایتمکه قادر اولمزامایار بدانسانك دیننه وایمانه ضرر و یرر آنی عذاب الیمه ونار جحیمه کتورر وعقاب مقیمه کرفتار ایلر انکیچون ظالم اولان وخلیل مضله اویان کمسه یوم قیامتده کمال غیظندن النی چینیوب یار بدی نولیدی دنیاده دوست اتخاذ ایلمیدی دیو بیهوده یره تمنی ایلیه کما قال الله تعالی فی سورة الفرقان (و یوم یعض الظالم علی یدیه یقول یالیتنی اتخذت مع الرسول سبیلا یاویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا لقد اضلنی عن الذکر بعد اذجاءنی وکان الشیطان للانسان خذولا) پس ایاکم و جلیس السوء حدیثیله عمل قیلوب یارمز مصاحبدن حذر ایلمك لازمدر تاکم دینده ودنیاده آنك شرندن وضررندن بری اوله سن ﴿ مثنوی ﴾ ازقرین بی قول و کفت کوی او* خوی دزددل نهان ازخوی او* چونکه او افکند برتو سایه را* دزددان بی مایه ازتو مایه را) قریندن آنك قولسز و کفت وکوسز دل وجان اول قرینك خو یندن نهانی خوی اوغورلر چونکیم اول یار بد سنك اوزریکه سایه براغه اول بی مایه سندن مایه بی اوغورلر یعنی هرکس کندی قریندن قولی اولمدین و کفت وکو قیلمدین کندی مقارننك خو یندن آنك کوکلی نهانی خوی اوغورلر که طبیعت سارقه در وصحبت البته مؤثره در وسنی مقارنك حکمی لابد اخذ ایلر دیمشلردر انکیچون عزیزلردن بری بو بیتی خوب سویلمشلردر (بیت) اصحب اخاکرم تحظی بصحبته* فالطبع مکتسب من کل مصحوب * کاریح آخذة مماتمر به * نتنامن النتن اوطیبا من الطیب) پس طیب اولنلرله قرین اولوب خبیث الوجود اولنلردن فرار ایلمك لازمدر زیرا چونکیم اول یارمز قرین سنك اوزریکه سایه صاله وسنکله مصاحبت ومجالست قیله اول سعادت و صلاحدن سرمایه سی اولمین یار بد سنك اولنجه سرمایه کی اوغورلر وسنی سعادت وصلاحدن مفلس ایلر حاصل کلام هرکیم بونلردن قاچر سعادت وفلاح قپوسنی اچرو بخت واقبال عالمنده اوچر وشراب کوثره واصل اولوب آندن دل وجان دهانیله ایچر ﴿ مثنوی ﴾ عقل تو کراژدهایی کشت مست* یار بد اوراز مردانکه هست* دبدء عقلت بدو بیرون جهد * طعن اوت اندر کف طاعون نهد) فرضی اکر سنك عقلك مست وقوی براژدها اولدیسه یار بد که واردر اکا زمرد یل زیرا سنك عقلك کوزی اول یار بد سببیله طشره صچرار آنك طعنی سنی طاعون کفنه قور یعنی فرضا سنك عقلك قوتده وقدرتده برمست اژدها کبی

اولدیسه ده آنك قوت وقدرتنه مغرور اولمه زیرا یار بد اول سنك عقلکك خاصیت ورؤیتنه زمرد کبیدر زمردك خاصیتی مارك کوزنی کور ایلمك اولدیسه یار بدك خاصیتی دخی عقلك کوزنی کور ایلمکدر سنك عقلك کوزی وآنك نوری وادراکی یار بد واسطه سیله طشره کیدروسنی بی بصیرت ایدر اول یار بدك شر وشأمتی سنی دور ایتمسی وروحکه تأثیر ایتمسی سنی طاعون الینه قور وحیات طیبه دن منقطع اولمغله قلب وروحك اولمککه سبب اولور پس (ایاکم وجلیس السوء) حدیثنك مقتضاسنجه آنلردن حذر ایلمك هرعاقله لازم کاور

﴿ جواب کفتن رو به آن خررا ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت رو به صاف ماراد ردنیست* لیك تخیلات وهمی خردنیست) رو باه خردن چونکیم بوعتاب آمیز اولان کلامی اشتدی اکا ایتدی بزم صافیمزه درد یوقدر لیکن وهمی اولان تخیلات خردد کلدر و باه خری غلطه دوشرمکدن اوتری آنك علمنی تخیلات وهمیه دن عد ایلیوب وکندینك حیله و تزویرنی خالص وصاف منزله سنه تنزیل ایلیوب دیرکه ای خر بزم باطنمز صافیدر وسوزمز غل وغشدن بریدر بزده دردو کدر یوقدر ولیکن وهمك تخیلات فاسده سی خردو جزوی د کلدر بلکه تخیلات وهمیه کاه اولورکه عقل اوزره غلبه ایلیوب حقیقت اولان شیدن آنی منع ایلروعاقلی نیجه منافع وفوائد صوری ومعنویه دن اول تخیلات فاسده محروم قیلوردیدی پس انظر ماقال ولا تنظر الی من قال حدیثنك موجبنجه رو باه اسانندن سوءظنك ضررنه متعلق بعض نصایح بیوروب دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ این همه وهم توست ای ساده دل* ورنه برتونی غشی دارم نه غل* ازخیال زشت خود منکر بمن* برمحبان ازچه داری سوءظن* ظن نیکو بر براخوان صفا* کرچه آید ظاهر ازایشان جفا) بودو کلی سوزلر سنك وهمکدر ای ساده دل والابن سنك اوزریکه نه برغش طوترم ونه برغل بکا کندی زشت خیالکدن نظر ایلمه محبلر اوزره نه جهتدن سوءظن طوترسن ای خر اخوان صفایه ایوظن ایلك اکرچه ظاهرا آنلردن جفا کاورسه ده یعنی رو باه خره ایتدی ای خر بوقدر سوءظن که بنم حقمده سن ایلرسن ای ابله وساده دل بودو کلی سنك وهمکدر والابن سنك اوزریکه قلبمده نه کدر طوترم ونه بغض طوترم نهایت مافی الباب سن بنی اویله ظن ایلرسن کندی زشت وقبیح اولان اوهام وخیالاتك نظریله بکا نظر ایلمه احبا واصدقا اوزره نیچون سوءظن طوترسن آنلرسکا خیرمی اد ایلرایکن سن آنلره نیچون خیال فاسد ایله نظر ایدوب دشمن طوترسن مؤمن اولنه لازمدرکه اخوان صفا اوزره حسن ظن ایلیه اکر آنلردن بحسب الظاهر جفا کلورسه ده اخوان صفانك جفاسی حکمتدن ومصلحتدن خالی دکلدر پس اخوان صفایه سوءظن ایلمك اکدر مؤمن اولنه آندن اجتناب ایلمك واجبدر

نته كيم حق تعالى بيوردى (يا ايها الذين آمنوا اجتنبوا كثيرا من الظن ان بعض الظن اثم)
پس اخوان صفادن هرنه صادر اولورسه ممكن اولديغى مرتبه (حمل المؤمن
على الصلاح) موجبنجه صلاحنه حمل اولنوب آنلره حسن ظن ايلمك صلاحه وصوابه
اقربدر اما كاهى اولوركه روباه بى وفا اولنلردخى صورت صلاحدن كلوب اخوان
صفا رنكنده كورينوب بوكونه تزوير موجبنجه آنلر حقنده سوء ظن ايلمك عقلانك
شانندندر ❊ مثنوى ❊ اين خيال ووهم بد چون شد پديد ❊ صد هزاران يار را
ازهم بريد ❊ خاصه من بدرك نبودم زشت اسم ❊ انكه ديدى بد نبد بود ان طلسم ❊
وربدى بد آن سكالش قدر را ❊ عفو فرمايند ياران زان خطا) بو خيال فاسد ووهم بد چونكم
پديد اولدى نيجه يوز بيك يارى بريرندن قطع ايلدى خصوصا بن زشت اسم بدرك
اولمدم اول نسنه يى كه بد كوردك بود دكل ايدى اول طلسم ايدى بد بونده بودن مخففدر بود
وجود معناسنه در اكر اول سكالش تقدير ابود اولديسه ده ياران اول خطادن عفو
بيوررلر بو بيتده دخى بد بود لفظندن مخفف اولوب وجود معناسى ويرلمك جائزدر
فتح بايله قبيح معناسنه اولسه دخى جائز اولور سكالش كاف فارسيله ظن معناسنه در
قدر قدر تقدردن لغتده اندازه معناسنه در بونده بر سبيل تجوز تقدير معناسنه
استعمال اولنمشدر نور تنوير معناسنه استعمال اولنديغى كبى قدر تميزيت اوزره
منصوب اولوب وزن ايچون بر مقدار اشباعله اوقنور ومعنى من جهة التقدير ديمك
اولور وتوضيح كلام وتحقيق مرام بويله ديمك اولوركه اى خر بو خيال فاسد ووهم
قبيح چونكم ظاهر وآشكار اوله نيجه يوز بيك يار وانديسك بريرندن منقطع اولمسنه
سبب اولور على الخصوص بن نامى قبيح حد ذاتنده بدرك اولمدم اكرچه نامم حيله
كارلقله بين الانام زشت اولمشدر ليكن بن اصلنده عرق پاكم كسيه سوء قصدم يوقدر
پس اول نسنه يى كه سن وجود وحقيقت كوردك اول وجود وحقيقت دكل ايدى اول
طلسم ايدى نمايش وخيالى سن حقيقت ظن ايلدك واكر اول مظنون فرضى من
حيث التقدير حقيقت اولديسه ده ينه لابأسدر زيرا ياران اول خطادن اولان فعلى عفو
بيوررلر اول اسد شكلنده كورديكك طلسم اولميوب طوتلم كه فى الحقيقه اسد اولمش
آنك اسد اولمسندن بنم سنى آنك جانبنه عمدا وقصدا ايلتمم لازم كلمز بلكه سهو وخطايله
اتفاق بويله برقضيه واقع اولمش اولور چون خطايله برقضيه واقع اولمش اولسه
ياران آنى عفو ايلمك لازم اولور پس سندخى بزدن بو دفعه صادر اولان خطايى عفو
ايله ديدى ❊ مثنوى ❊ مشفقى كر كرد جور وامتحان ❊ عقل بايد كه نباشد
بدكمان ❊ عالم وهم وخيال وطمع وبيم ❊ هست رهرو را يكى سدى عظيم) فرضى
اكر بر مشفق بر دوستنه جور وامتحان ايلسه يعنى فرضى بركسيه مشفق ومهربان
اولان كمسه آنى سوديكندن جور ايلسه وكوره لم بزمله قلبنده صداقتى وارميدر

ديو امتحان ايلسه اول حينده اول كمسيه برعقل واذعان كركدر كه اول مشفق
ومهربان اولان كمسه نك حقنده بدكمان اولميه وبو كمسه بكا دشمن انجق ديو سوء ظن
قيلميه زيرا مرتبهٔ وهم وخيال وطمع وخوف برعالمدر كه سالك اولنلره بونلر
برعظيم سددر سالكى حقيقته ومقصوده واصل اولمغه بونلر قومز اول رهرو كه
وهم وخيال وبيم وطمع عالمندن كذر ايليه پيش و پسنده سد و پرده قالميوب حقيقته
واصل اولور ومقصودى حاصل قيلور ❊ مثنوى ❊ نقشهاى اين خيال نقش
بند ❊ چون خليلى را كه بد شد كزند ❊ كفت هذا ربى ابراهيم راد ❊ چونكه
اندر عالم وهم اوفتاد ❊ ذكر كوكب را چنان تأويل كفت ❊ انكسى كه كوهر تأويل
سفت) بو قلب عالمنده نقش باغليجى خيالك نقشلرى حضرت خليل كبى
برذات شريفه كه اول علمده وعقلده كوه كبى راسخ ايدى كزند اولدى نته كم اول جواد
وعقلده كوه كبى ابراهيم نجم كوروب هذا ربى ديدى چونكم ابراهيم عليه السلام
حضرتلرى عالم وهمه دوشدى كوكب ذكرنى اويله تأويل ديدى اول حضرت كبى
بركمسه تأويل كوهرنى دلدى بو ابيات شريفه سورهٔ انعامده اولان بو آيت كريمه يه
اشارت اولور قال الله تعالى (فلما جن عليه الليل رأى كوكبا قال هذا ربى فلما افل
قال لا احب الآفلين) بو آيت كريمه نك تفسيرى وتأويلى جلد اولك اوائلنده قريب
قصهٔ ديدن خليفه ليلى را سر خنده (اندرين وادى مرو بى اين دليل) بيتنك
شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه پس خلاصهٔ كلام ونتيجهٔ مرام بويله ديمك
اولوركه بو عقل ودل صحيفه سنده نقش باغليجى خيالك نقوشى خليل كبى بر صاحب
عقله علمده وعقلده جبل راسخ كبى ثابت ومستحكم ايكن ضرر اولدى وآنك قلب
شريفنه دغدغه ويردى اكرچه صغر حالنده ايسه ده انبياى عظامك بدايتى
غيريلرك نهايتى كبيدر حضرت خليل كبى بر عالم وعاقله خيال بو قدر ضرر ويره
بوندن قياس ايله كه غيريلره نه مرتبه ضرر ويرر وقتا كم كيجه اولدقده ونجوم فلكلر
اوزره طلوع قيلدقده اول حضرت آسمانه نظر قيلوب بر نجم ثاقبى كوردكده بنم
ربمدر ديدى چونكم عالم وهمه دوشدى آنده اولان نورانيت وتربيه يى كوروب وهم
مقتضاسيله اكا هذا ربى ديدى ليكن وقتا كم آنك آفل اولديغنى كوردكده وهم
دخى زائل اولوب (لا احب الآفلين) ديدى اول بر كمسه كه تأويلده بغايت ماهر
ايدى كوكب ذكرندن اوترى بونك كبى بر تأويل ديدى يعنى حضرت ابراهيم عليه
السلام كيجه وقتنده كوكبى كوروب هذا ربى ديمسى خصوصنده بر تأويل كوهرين
دلن وتفسير علمده ماهر اولان عالم بونجلاين تأويل ايدوب ديديكه حضرت ابراهيم
عليه السلام وقتا كم كوكب درى يى كوردكده وآنده اولان نورانيتى وتربيه وتأثير
وخاصيتى مشاهده قيلدقده در حال قلب شريفلرينه وهم وخيال غلبه ايدوب

بوسنك ربكدر ديدكده اول انديشه‌يى لسانه كتوروب هذا ربى ديدى و قتاكم آنك افول وزوالنى مشاهده قيلدى ونورعقل ورشدله وهم وخيال زائل اولدى (لااحب الآفلين) ديدى و قتاكم قمرى اول كوكدن بيوك كوردى وهم ينه غلبه ايدوب هذاربى ديدى پس آنك دخى افول وغروبنى كوردى آندن دخى معرض اولدى وقتاكم شمسك دخى طلوعنى كوردى بونى جمله دن اكبر كوردكده وهم ينه غلبه ايدوب (هذا ربى هذا اكبر ديدى و قتاكم آنك دخى افول و غروبنى كوردكده وهم وخيال بالكليه قلب شريفلرندن زائل اولوب (انى وجهت وجهى للذى فطر السموات والارض حنيفا) ديوب سموات وارضى يوقدن وار ايلين صانع بيچونه ورب العالمينه متوجه اولدى پس وهم وخيالك آنلره بو قدر دغدغه وتشويشى اولديغى مقرر اولنجق غيرى كمسه‌لره نه مرتبه تأثير وغلبه ايلمك لازم كلور بوندن قياس ايله ✻ مثنوى ✻ عالم وهم وخيال چشم بند ✻ آنچنان كه رازجاى خويش كند ✻ تاكه هذا ربى آمد قال او ✻ خربط وخر راچه باشد حال او) كوزباغليجى عالم وهم وخيال انجلين كوهى كندى يرندن قوپردى يعنى حضرت ابراهيم عليه السلامكه عقل وادراكده بركوه پرشكوه كبى راسخ وثابت ايدى مع هذا كوز باغليجى اولان وهم وخيال عالمى آنى برنيجه دم مرتبه سندن آيردى حتى كوكبى كوردكده لساندن هذاربى مقالى ظهوره كلدى پس اول خربطك وخرك حالى نيجه اولور يعنى احمقك وخرسيرت اولان نادانك حالى نه اولمق لازم كلور بوندن قياس ايله ديدى ✻ مثنوى ✻ غرقه كشته عقلهاى چون جبال ✻ در بحار وهم كرداب خيال ✻ كوهها راهست زين طوفان فضوح ✻ كو امانى جز كه در كشتى نوح) طاغلر كبى قوى عقللر غرق اولمشدر وهم دريالرنده وكرداب خيالده بو طوفاندن كوهلره فضاحت واردر كشتى نوحدن غيرى بر امان قنى يعنى بحارا وهام كرداب خيال ايچره طاغلر كبى راسخ وثابت اولان عقللر غرق اولمشلر واوهام وخيالات طوفانك آلتنده قالمشلردر نيجه جبال راسخه كبى ثابت قدم اولان عقل وادراكه بو اوهام وخيالات طوفانندن فضاحتلر و شناعتلر واردر نوح سيرت اولان صاحب يقينك متابعتى كشتيسنده ساكن اولمقدن غيرى بو وهم وخيال آفتندن بر امان يرى قنده در بر محل امن يوقدر مكركه بر صاحب كمالك سفينهٔ صحبتنه داخل اوله سن واكا زياده صدقله متابعت قيله سن اول حينده ممكندر كه سنك اكا كمال تسليمك بركاتيله وآنك دخى سكا حسن نظرنك يمنيله خيالات فاسده واوهام مهمله كردابندن خلاص اوله سن ✻ مثنوى ✻ زين خيال رهزن راه يقين ✻ كشت هفتاد ودو ملت اهل دين) بو يقين يولنك رهزنى اولان خيالدن اهل دين يتمش ايكى ملت اولدى يعنى حقيقت مرتبه سنى حق اليقين حاصل ايلمك

يولن اوريجى وهم وخيالك غلبه سندن اهل دين يتمش ايكى ملت اولوب هر برى ظن وخيالله استدلال قيلوب يقين مرتبه سندن محروم قالديلر وحقيقتده جمله سنك طريقى برايكن متصرف اولديلر ومعناً متحد ايكن اختلافه دوشديلر ✻ مثنوى ✻ مرد ايقان رست از وهم وخيال ✻ موى ابرو را نمى كويد هلال ✻ وآنكه نور عمرش نبود سند ✻ موى ابروى كژى راهش زند) مرد ايقان وهم وخيالدن قورتلدى آندنصكره موى ابرويه هلال ديمز اول كسيه كه حضرت عمرك نورى سند اولميه ابروسنك براكرى قيلى آنك يولنى اورر بو بيتلر جلد ثانينك اوائلنه قريب ذكر ايلدكلرى شول برحكايته اشارت اولور كه برنيچه جماعت حضرت عمرله بيله ماه صيامى كورمكه افق جانبنه نظر ايلدكلرنده برپير ياعمر اشته هلال رمضانى بن كوردم ديو دعوى ايلدكده حضرت عمر رضى الله عنه اكا اول سنك خيالكدر بوخسه بنم كوزم سنك كوزكدن زياده كوريجيدر ابروكى تر ايله ديدكده اول پير ابروسنى تر ايدوب صيغه دقده آنك كوزندن هلال شكلنده كورنن خيال غائب اولدى پس خيال كنديسنك يولنى اورديغنى بيلدى كذلك هر عصرده اهل خيال پير كبيدر واهل يقين حضرت عمر رضى الله عنه كبيدر مرد ايقان وهم وخيال دغدغه سندن خلاص اولمشلردر آنلر موى ابرو مشابه سنده اولان خيالى كوردكلرنده بو حقيقتدر ديمزلر حضرت عمر رضى الله عنه اول پيرك كورديكى خياله هلال ديمدى امااول كمسه‌يه كه حضرت عمر رضى الله عنه كبى بر صاحب يقينك نورى سند اوليه واكا معاونت قيلميه البته كژلك ابروسنك موبى آنك يولنى اورر يعنى اكرى خيال آنك عقلى يولنى اوروب حقيقتى كورمكدن و يقين مرتبه سنه ايرمكدن آنى محروم قيلور ✻ مثنوى ✻ صدهزاران كشتى با هول وسهم ✻ تخته تخته كشته در درياى وهم ✻ كمترين فرعون چست وفيلسوف ✻ ماه او در برج وهمى در خسوف) صدهزاران هول وسهمله موصوف اولان كشتى وهم درياسنده تخته تخته وپاره پاره اولمشدر آنلرك كمترى چست وفيلسوف اولان فرعوندر آنك ماهى برج وهميده خسوفده در يعنى مهابت وشوكتله موصوف اولان نيجه يوزبيك وجود كشتيسى وهم درياسنده غرق اولوب پاره پاره اولدى بو جمله نك ادناسى اول حكمت وهميده چست وچابك اولان فرعوندر كه وهم برجنده آنك عقلى ماهى خسوفده اولدى نور ادراكى كيدوب ظلمت كفرده قالدى كنديسنى رب اعلى توهم ايلديكندن خلقه انا ربكم الاعلى ديدى خبرى يوقكه كنديسنى رب اعلى بيلمسى مجرد وهم وخيالك عقلنه غالب اولمسندن اولدى ✻ مثنوى ✻ كس نداند روسبى زن كيست آن ✻ وآنكه داند نيستش بر خود كمان) مثلا بر كسه بيلمز اول روسبى زن كيمدر واول كمسه كه بيلور آنك كندويه ظن وكمانى يوقدر يعنى روسبى عورت بين النساء مستوره

ومخفیه در کمسه بیلمز که فی الحقیقه اول روسپی زن کیمدر اما بعض کمسه لر اول زانیه نك
طالبی اولورلر واول دخی آنك طالبه سی اولور وبو ایکیسنك مابیننده نیجه دفعه مجامعت
واقع اولور واول مرید اول زنك روسپی اولدیغنه کال مرتبه یقین حاصل ایدرچون
اول زن روسپی بر طائفه نك ایچنده عفت وصلاح دعواسن ایلیوب بن صالحه
ومستوره لردنم دیسه آنك روسپی زن ایدیکنی بیلمز اما اول کمسه که انك روسپیلکنی
بیلمش وانکله نیجه دفعه مجامعت قیلمش ایدی اول اهل یقین کندیسنه انك حقنده کمان
طوتر هر کیمی بن صالحه لردنم دیو وهمه دوشورسه قابلدر اما کندویله نیجه دفعه
مقارنت ایلین اهل یقینی وهم وکمانه دوشورمکه قادر اولمز واول کسه انك روسپی زن
اولدیغنه اصلاشك وکمان قیلمز ﴿مثنوی﴾ چون ترا وهم تودارد خیره سر *
ازچه کردی کرد آن وهم دکر * عاجزم من ازمنیٔ خویشتن * چه نشسته
پرمنی در پیش من) چونکم سنك وهمك سنی خیره سر طوتر اووهم دیکرك اطرافنه
نه دور ایلرسن مثلا بن کندم بنلکمدن عاجزم سن بنم اوکمده بنلکله پر اولدیغك
حالده نه اوتوررسن یعنی ای خرسیرت اولان کمسه چونکم سنی کندی کمانك ووهمك
خیره سر طوترسن آنك زبون ومغلوبی اوله سن اول برآخر کمسه نك وهمك اطرافنه
نیچون طوالورسنکه انك وهمی سنك وهمکه قوت ویروب سنی دخی زیاده وهام
ایلروسنی بنلك دامندن خلاص ایلمکه قادر اولمز مثلا بن کندی بنلکمدن عاجز
اولسم واول صفتی کندی نفسمدن دفع قیلمغه قادر اولمسم و بنلك وسنلك مرتبه سندن
تجاوز قیلسم سن بنلك صفتیله پر اولدیغك حالده بندن انك دفعنه معاونت
استمکدن اوتری نیچون اوتوررسن بن قادر اولسم بنم نفسمدن انانیت صفتنی کیدررردم
چونکم بن کندی نفسمدن اول صفت قبیحه یی ازاله یه قادر اولمیم سنك وجودکده
اول صفت ذمیمه وراسخه یی ازاله ایلمکه نیجه قادر اولورم بوندن مقصود برکسه
هنوز دخی وهم وکمان مرتبه سنده اولسه وبروهم صاحبی اکا کلوب بیعت وانقیاد
قیلسه انك وهم وکمانی ازاله یه قادر اوله مز و برکسه بنلکده قالسه براخر کسه یی
بنلك صفتلرندن خلاص قیله مز دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ بی من ومایی همی
جویم بجان * تاشوم من کوی آن خوش صولجان * هرکه بی من شد همه
منها دروست * یار جمله شد چو خود را نیست دوست * آینه بی نقش شد یابد بها *
زانکه شد حاکی جمله نقشها) پس لازم اولدیکه من وماسز جان ودل ایله برکمسه
استرم تا کم بن اول خوش صولجانك کویی اولم هر شول کمسه که بنسز اولدی دوکلی
بنلر آنده در جمله نك یاری اولدی چونکم کندی ایله دوست دکلدر مثلا آینه بی نقش
اولدی بها بولور زیراکه اول آینه جمیع نقشلردن حکایت ایدیجی اولدی بو سوزلر
اکرچه روباه لسانندن خرجانبنه نصیحت ایلمك ودفع کمان قیلمق طریقی اوزره

دینلمشدر ولیکن مقصود مرشدراه اولانلرك لسانندن وهام اولان و بنلکده قلان
خرسیرتلره تعریض طریقی اوزره دینلمش وامحاض نصح ایچون کندی نفسلرینه
اسناد قیلنمشدر وتقدیر کلام ومقتضای مقام بویله دیمکدرکه جان ودلله بر بنلك
و بیزلك قیدندن خلاص اولمش کمسه یی استه تاکم اول دست حقده خوش صولجان
کبی آلت اولان صافینك میدانندن کوی کبی اوله سن ومرادی اوزره تك و پو قیله سن
هر شول کمسه که بنلك وسنلك صفتندن بری اولدی و کندیسنی فانی قیلدی دوکلی
بنلکلر انك وجودنده موجوددر چونکم بر کمسه کندی نفسنه دوست اولمیه واکا
متابعت قیلمیه بلکه انی وانك هواسنی امر الهیده وحب ربانیده فانی قیله اول جمله دن
یاری اولور وحق تعالی آنی مقبول قیلور بر کمسه نك که قلبی آینه سی اغیار وماسوی
رنکندن بی نقش وساده اوله بها وقیمت بولور انکچونکه جمیع نقوشدن اول حکایت
قیلیجی وانلرك وجهنی کوستریجی اولور نتکیم آینه صافی اولسه وهرنه شی که اکا
مقابل کلسه انی کوسترر وکأن آندن حکایت قیلور پس بر انسان دخی کدورات
نفسانیه دن پاك اولسه ومرآت قلبنی مجلا وتابناك قیلسه نقوش کائناتك جمله سندن
حکایت ایلمکه قابل اولور وهرشیئك حقیقتنی کوستروب اندن حکایت قیلور

﴿حکایت شیخ محمد سررزی غزنوی قدس الله سره﴾

﴿مثنوی﴾ زاهدی در غزنی ازدانش مزی * بد محمد نام وکنیت سررزی)
غزنینده دانش مزلکدن برزاهد وار ایدی انك نام شریفی محمد ایدی ولقبی سررزی
ایدی دانش مز وصف ترکیبی اولدیغی اوزره معنا بودر بو تقدیر اوزره یا مصدریه
اولور مزی مزیدی لفظندن مخفف اولوب دانش ایمکلکدن دینسه دخی جائزدر
مزی اسم فاعل معناسنه اولوب دانشدن امیجی دیمك دخی جائزدر توجیه معنی غزنین
شهرنده دانشدن امیجی ولبن لذت علم لدندن الیجی وغدا بولیجی برزاهد وار ایدیکه
انك نامی محمد ایدی ولقبی سررزی ایدی وسررزی دیمکله ملقب اولدیغنه سبب اول ایدیکه
نیجه ماه وسال صحرا وجبالده ساکن اولوب غداسی اصمه چبوغنك برکی اولمشدی
نتکیم بو حکایه ده بو بیت انك بو لقبله ملقب اولدیغنه دلالت ایلرکه بیوررلر (بیت)
هفت سال از سوز عشق جسم پز * در بیابان خورده ام من برك رز) ودخی
بیوررر ﴿مثنوی﴾ بود افطارش سررز هر شبی * هفت سال او دائم اندر
مطلبی) هر بر کیجه آنك افطاری رزاوجی ایدی سررزدن مراد برك رز اولمغه ده
قابلدر اما اصل دوك دیدکاریدرکه فلس دخی دیرلر یدی ییل اول عزیز بر مطلبده
ایدی ﴿مثنوی﴾ بس عجایب دید او ازشاه جود * لیك مقصودش جمال
شاه بود) اول شیخ محمد شاه جوددن چوق عجایب مشاهده قیلدی جود
وکرم صاحبی اولان پادشاهدن اول شیخ بی شمار حالات غریبه مشاهده قیلدی

لیکن اول شیخك مقصودی جمال شاه ایدی یعنی اکرچه جود صاحبی اولان پادشاهدن چوق حالات عجیبه مشاهده بلدی ولیکن اکا قناعت ایلیوب اولقدر کرامات وحالاتله متسلی اولمدی بلکه انك مقصودی جمال حق مشاهده ایلمك ایدی

(مثنوی) برسر که رفت آن ازخویش سیر * کفت بنما یافتادم من بزیر) اول کندیدن طویمش طاغ باشنه کندی وجناب حقه بوکونه خطاب ایتدی الهی بابکا جمال شریفکی کوستر یاخود طاغدن آشغه دوشدم (مثنوی) کفت نامد مهلت آن مکرمت * ورفروافتی نمیری نکشمت) پس جناب حقدن اول عزیزه الهام طریقیله خطاب الهی کلوب دیدی اول مکرمتك مهلتی کلمدی یعنی اول رؤیت ومعاینه نعمتنك مدتی قریب اولمدی واکر طاغدن آشغه دوشه سن اولمزسن بن سنی اولدرمزم (مثنوی) اوفروافکند خودرا ازوداد * درمیان عمق آبی اوفتاد) اول عاشق کندیسنی وداد ومحبتدن اوزری طاغدن آشغه آتدی وهجرانه صبرایده میوب کندیسنی بوکسك یردن القا ایتدی حکمت الهی بردرین صویك ایچنه دوشدی (مثنوی) چون نمرد ازنکس آن جان سیرمرد * ازفراق مرك برخود نوحه کرد * کین حیات اورا چومرکی می‌نمود * کار پیشش بازکونه کشته بود * موت را ازغیب میکرد اوکدی * انّ فی موتی حیاتی می‌زدی) چونکم اول جاندن طویمش مرد نکسدن اولمدی موتك فراقندن کندی اوزرینه نوحه ایلدی نکس کبرو دونمکه دیرلر زیرا بوحیات جسمانی اکا مرك کبی کورندی کار آنك اوکنده بازکونه اولمشدی یعنی حیات جسمانی اکا ممات وممات عین حیات کلمشدی موتی اول زنده دل عالم غیبدن سؤال ودریوزه ایلردی تحقیق بنم حیاتم موتمده‌در دیردی مشایخ عظام بومرتبه‌یه قلق تعبیر ایدرلر که عشق ومحبت عالمنده اکر بوحالت سالکه مستولی اولسه کندیسنی اولدرمکه وهلاك ایلمکه قصد ایلر اما بونده بوابیات شریفه‌نك توضیحی بودرکه چونکم اول جاندن اوصانمش مرد عاشق کندیسنی طاغدن کوتوروب آتدی وموت جانبندن حیات جانبنه رجوع ایتدی بونکسدن اوتری موتك فراقندن کندیسنه نوحه ایلدی کویا موت کندینك برمحبوبی ایدیکه آندن جدا اولدیغنه نیجه زمان کریه‌لر ونوحه‌لر قیلدی انکیچونکه بوحیات فانیه اول عزیزه برمرك کبی کورندی وکار جهان انك اوکنده معکوس اولمشدی. بوحیات فانیه‌یی عین موت وموت ایچره عین حیات بولمشدی انکیچونکه عشاق الهی لاحیاة الا فی الموت دیدیلر واقتلونی یاثقاتی دیو اولوردن کندیلر ینی اولدرمکی رجا ایلدیلر اول عاشق صادق دخی موتی عالم غیبدن رجا ایلردی وتحقیقا بنم حیاتم موتمده‌در دیو ندا اوروردی زیرا بیلوردیکه بوحیات جسمانیه‌دن اولمنجه حیات حقانی اله کلمز کندیسندن فانی اولمین ربیسنی مشاهده

قیلر کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (انکم لن تروا ربکم عزوجل حتی تموتوا) رواه الطبری عن ابی امامة رضی الله تعالی عنه کذا فی الجامع الصغیر (مثنوی) موت را چون زندکی قابل شده * باهلاك جان خود یك دل شده * سیف وخنجر چون علی ریحان او * نرکس ونسرین عدوی جان او) اول عاشق موتی زنده‌لك کبی قبول ایدیجی اولمشدی کندی جاننك هلاك اولمسیله یکدل اولمش والفت قیلمشدی مثلا حضرت علی کرم الله وجهه کبی سیف وخنجر اول شیر دلیرك کل وریحانی ایدی نرکس ونسرین انك جاننك دشمنی ایدی یعنی برمرتبه بوحیات جسمانیدن اوصانمش وبوبدندن اکا برمرتبه نفرت کلمش ایدیکه خلق زنده‌لکی نیجه قبول ایدیلرسه اول دخی موتی انجلین سومش وقبول ایلمشدی کندی جاننك هلاك اولمسیله کوکلنی پرایلمش واکا محبت قیلمشدی شمشیر تیز وخنجر بران کل وریحان کبی اولمشدی وباغ وبستانك نرکس ونسرینی انك دشمن جانی اولمش ایدی والحاصل بوجمله خوشلقلردن نفرت قیلمشدی (مثنوی) بانك آمدر وزصحرا سوی شهر * بانك طرفه ازورای سروجهر) پس اول عاشق صادق بوحالت ایچره نوحه ایلرکن جناب عزت طرفندن اکا برندا کلدی صحرادن شهر جانبنه یوری دیو سرك وجهرك وراسندن طرفه بانك کلدی یعنی ندای الهی برعجب ندا وبرطرفه صدادرکه حرف وصوتدن منزه وسر وجهردن مقدسدر جناب عزتك کلامی بوجمله‌نك وراسندن کاور تنکیم ایکنجی جلدك اواخرنه قریب مسجد ضرر حکایه‌سنده حضرت پیغمبر علیه السلامك منافقلره جواب وبردیکی محلده بورایه مناسب تحقیقات مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه (مثنوی) کفت ای دانای راز مو بمو * چه کنم درشهر ازخدمت بکو) چونکم اول عزیز بوصدایی حضرت حق طرفندن اشتدی اکا ایتدی ای بنم رازمی مو بمو بیلیجی پادشاه شهرده خدمتدن نه ایلیم دیدی (مثنوی) کفت خدمت انکه بهرذل نفس * خویش راسازی توچون عباس دبس) حضرت خدا اکا دیدی خدمت اولدرکه ذل نفسدن اوتری یعنی نفسکی ذلیل قیلمقدن اوتری کندیکی عباس دبس کبی دوزه‌سن عباس دبس برجرار اسمیدرکه یوزسزلکده بین الناس معروف اولدیغندن انکله ضرب مثل اولنور (مثنوی) مدتی ازاغنیا زرمی ستان * پس بدرویشان مسکین می‌رسان) برمدت اغنیادن سیم وزرال صکره مسکین اولان درویشانه ایرشدر یعنی اغنیادن دریوزه طریقیله جلب مال ایله پس فقرا ومساکینه آنی بذل ایله (مثنوی) خدمت اینست تایك چندکاه * کفت سمعا طاعة ای جان پناه) برنیجه زمانه دکین سنك خدمتك بودر پس اول عزیز جناب حقك امر شریفنی جان ودل ایله قبول ایلیوب ای جانپناه سمعا وطاعة دیوسو یلیوب جناب حقله کوکل عالمنده مکالمه ایلدی

﴾مثنوى﴿ بس سؤال وبس جواب وماجرى ❊ بدميان زاهدورب الورى) چوق سؤال وچوق جواب وماجرى زاهدايله حضرت رب الورانك ميانده واقع اولدى ﴾مثنوى﴿ كه زمين وآسمان پر نورشد ❊ درمقالات آن همه مذكورشد) كه زمين وآسمان پر نور اولدى مقالاتده حق تعالى شيخه ديد يكى اسرارك جمله سى مذكور اولدى مقالاتدن مراد شيخك كندى مقالاتى اولوب بعض كيمسه آنى كتابته كتوروب مقالات نامنده كتاب ايلسه ده جائزدر ياخود تذكرة الاولياء مراد اولوب شيخك د وكلى مقالاتى آنده مسطور اولسه ده جائزدر ﴾مثنوى﴿ ليك كوته كردم آن كفتاررا ❊ تانوشد هر خسى اسراررا) وليكن بن اول مقالاتده ذكر اولنان كفتارى كوتاه ايلدم تاكه هر برخس اول اسرارى نوش ايلمه زيرا اللهك كندى اولياسى اسرار خفيه يى صحو مرتبه سنده ايكن انسانه كتورمزلر تاكه هر برخس ونامحرم آنى اشتمه وآنك اعتقادنه ودينه اول اسرار خفيه ضرر ايتمه

﴾آمدن شيخ بعداز چندين سال از بيابان بشهر﴿
﴾غزنين زنبيل كردانيدن باشارت غيبى وتفرقه كردن﴿
﴾آنچه جمع آيدبر فقرا وبر وفق اشارهٔ غيبى﴿

شيخ محمدك بو قدر ييلدنصكره بياباندن غزنين شهرنه كلمسنك بيانده در وغيبه منسوب اولان اشارت سببيله زنبيل دوندر مسيدر يعنى امر الهى ايله الله برزنبيل الوب در بدر انكله طولنوب در يوزه قيلوب وزنبيلده هرنه كيم جمع كلورسه وطعام وغدادن نه مجتمع اولورسه آنى فقرا اوزره اشارت غيبى ايله تفرقه ايلمسنك بيانده در بومرتبه يه مشايخ خادم مرتبه سى ديرلر (وسيد القوم خادمهم) حديثنك موجبنجه اكرچه صورتا خادمدر ليكن معناسيددر (بيت) هر كز اجان عزلى كست ❊ نامه برنامه پيك بر پيكست ❊ چنانكه روزن خانه باز باشد ❊ آفتاب وماهتاب وباران ونامه وغيره منقطع نباشد) هرشول كيمسيه كه لبيكه منسوب اولان عزتك مظهرى جان واردر اول كيمسيه حق تعالى دن نامه نامه اوزره و پيك پيك اوزره در يعنى هرشول كمسه كه بر كره يار بى ديد كده نيجه كره لبيك عبدى ديمك عزتك مظهرى برجان اوله اول كيمسه نك جانبنه خداى تعالى حضرتلرندن معنوى نامه لر برى برى اوزره لاينقطع كلورور وحانى پيكلر دخى متصل واصل اولورشه كم برخواجه بر بنده سنه همبشه نامه كوندرسه وياخود پيك پيك اوزره كوندروب كندى مرادنى اول بنده سنه آنلر واسطه سيله بيلدرسه اول بنده خواجه سيله نه مرتبه اشناق ايليوب دوستلق قيلورسه لبيكه منسوب اولان اعزازواكرمك مظهرى اولان جانه دخى خداى تعاليدن على التوالى واردات الهى وكشوفات ربانى كلورواكامراد الله هرنه ايسه اول حينده معلوم اولور مثلا انجلين كه برخانه نك روزنى كشاده اوله آسمان

جانبندن پرتو آفتاب وماهتاب وباران ونامه وبونلردن غيريسى دخى منقطع اولمز حتى شول برخانه نك فى المثل دريچه سى كشاده اولوب آسمان جانبندن هرنه نزول ايدرسه لاينقطع اول خانه ايچره كلديكى كبى شول خانهٔ قلبك كه جناب حق جانبنه كشاده اولمش بر روزنه سى اوله يعنى اول قلبك حق طرفنه پرده و حجابى اولميه پس حق طرفندن اول قلب جانبنه هرنه نزول ايدرسه اول قلبه داخل اولور واول قلب آنى بيلور وقبول قيلور ﴾مثنوى﴿ رو بشهر آوردآن فرمان پذير ❊ شهر غزنين كشت ازرويش منير) اول فرمان حق قبول ايد يجى يوزى شهره كتوردى غزنين شهرى اول شيخك مبارك يوزندن منير اولدى يعنى اول شيخ ذاتنك نورندن اول شهره نور كتوردى شهر روشن اولدى واهل شهره ذوق وصفا كلدى وظلمت وكدورت اول شهردن زائل اولدى ﴾مثنوى﴿ از فرح خلقى باستقبال رفت ❊ او در آمد ازره دزديده تفت) فرحدن بر بلوك خلق شهر خلقندن شيخك استقبالنه كتديلر اول شيخ اوغرون يولدن كرميله شهره كلدى يعنى چونكم شهر خلقندن بر طائفه آنك شهره كلجكين خبر الديلر فرحلرندن آنى استقبال ايلمكه شهردن طشره چقديلر شيخ بونلرك استقبالندن خبر الوب بر آخر كيزلو يولدن حرارتله فورى شهره كلدى ﴾مثنوى﴿ جمله اعيان ومهان برخاستند ❊ قصرها از بهر او آراستند) شهرك جمله اعيان اشرافى قالقديلر اول شيخدن اوترى قصر بزه ديلر وسرايلر دوزديلر ﴾مثنوى﴿ كفت من از خودنمايى نامدم ❊ جز بخوارى وكدايى نامدم) اول شيخ اعيان شهرك بوتوقيرلرين كوركه آنلره ديدى بن خودنمالقدن اوترى كلمدم خورلقدن وكدالكدن غيريله كلمدم ﴾مثنوى﴿ نيستم در عزم قال وقيل من ❊ در بدر كردم بكف زنبيل من) بن قال وقيل عزمنده دكلم يعنى كلوب شهر خلقنه سوز سويلمك وبونلره قال وقيل ايلمك قصدنده دكلم بلكه المده زنبيل دربدر اولورم وقپو قپو دريوزه قيلورم ديدى ﴾مثنوى﴿ بنده فرمانم كه امرست از خدا ❊ كه كدا باشم كدا باشم كدا) بنده فرمانم زيرا خدادن امر در كه كدا اولورم كدا اولورم يعنى البته كدا الغى تحقيقا اختيار قيلورم ديدى ﴾مثنوى﴿ در كدايى لفظ نادر ناورم ❊ جز طريق خس كدايان نسپرم) كدالق وقتنده لفظ نادر كتورمزم خس وادنى كدالرك طريقندن غيريسنه باقمزم يعنى حين ارشادده مقالات نادره وكلمات عجيبه وبليغه كتورديكم كبى سؤال ودريوزه وقتنده نادر سوزلر سويلمزم اخس وادنى اولان سائللرك يولندن غيرى يه اياق قومزم ﴾مثنوى﴿ تاشوم غرقهٔ مذلت من تمام ❊ تاسقطها بشنوم از خاص وعام) تاكه مذلت وخورلغه تمام مرتبه غرق ومستغرق اولم تاكه خواص وعوامدن سقط سوزلر استماع ايليم ونامناسب خاطرشكن كلمات اشيدم ديدى ﴾مثنوى﴿

امر حق جانست ومن اثر اتبع ✻ او طمع فرمود ذل من طمع) امر حق جاندر و بن اكا تابع اول الله بكا طمع بيوردى طمع ايلين كه ايسه ذليل اولدى نته كم پيغمبر عليه السلام حضرتلرى من طمع ذل ديدى بونده تنبيه بودر كه عشاق الهى امر حق جان منزله سنده طوترلر و تن جانه تابع اولديغى كبى آنلر امر حق هر نه ايسه اكا تابع اولورلر چونكه ذلت و مسكنت بيوره اول ذلت و مسكنتى هزار دولت و عزتدن اولى كوررلر ✻ مثنوى ✻ چون طمع خواهد زمن سلطان دين ✻ خاك بر فرق قناعت بعد از ين ✻ او مذلت خواست عزت كى تنم ✻ او گدايى خواست كى ميرى كنم ✻ بعد از ين كد و مذلت جان من ✻ بيست عباس در انبان من) چونكه سلطان دين بندن طمع استرشمد نصكره قناعت باشى اوزره خاك اولسون جناب عزتك بنده دن طمع مراد ايلمسى و بنده نك اول طمعى قبول قلمسى هزار قناعتدن اوليدر باخصوص كه طمع و حرص كسب علمده و تحصيل دينده اوله بو خصوصده اولان حرص و طمع بغايت مقبول وقناعت مذموم مدر اول حضرت مذلت استدى نچون عزت طوتيم او كدالق استدى قچون اميرلك ايليم يعنى چونكم اول پادشاه بندن مذلت و مسكنت مراد ايلدى بن عزت اطرافنه طولنمزم و اول بندن كدالق استدى بن نه وجهله اميرلك ايلرم و خلقه عزت و رفعتله خودنمالق قيلورم بوندنصكره كد و مذلت بنم جانمدر بنم انبانمده يكرمى عباس واردر يعنى چونكم حق تعالينك رضاى شريفى بنم كدالغمده و مذلتمده در بوندنصكره بكا كدالق و مذلت جان كبى عزيزدر و عباس ديديكى بر بوزسر و حياسز ديلنجيدر بنم طغارجغمده يكرمى آنك كبى يوزسزلك و حياسزلق واردر ✻ مثنوى ✻ شيخ برمى گشت زنبيلى بدست ✻ شىء لله خواجه توفيقت هست) حاصل كلام شيخ بموجب امر الهى النه بر زنبيل آلوب دوراپلدى قچن بردولتلو به كاسه ديردى شىء لله خواجه سكا بر توفيق وارميدر يعنى الله ايچون برشىء و برمكه سكا توفيق الهى وارميدر ✻ مثنوى ✻ برتر از كرسى و عرش اسرار او ✻ شىء لله شىء لله كار او) آنك اسرارى كرسى و عرشدن برتر و عاليتر ايدى اما آنك كارى صورت ظاهرده شىء لله شىء لله ايدى يعنى من حيث المعنى نشانى عرشدن اعلى ايكن من حيث الصوره آنك كارى الله ايچون برشىء و يرك ديو عرض احتياج ايلمك ايدى شيخك مرتبه سى بو حديث قدسيده واقع اولان مرتبه در كه الله تبارك و تعالى ابن آدمه خطاب ايدوب بيورر يا ابن آدم استسقيتك فلم تسقنى واستطعمتك فلم تطعمنى بو حديثك تمامى و شرحى ايكنجى جلدده چوبان حكايه سنده مرور ايلمشدر ✻ مثنوى ✻ انبيا هر يك همين فن مى تنند ✻ خلق مفلس كديه ايشان مى كنند ✻ اقرضوا الله اقرضوا الله مى تنند ✻ باژگونه انصروا الله مى تنند) انبيا عليهم السلام هر برى دوكلى بو فنى اوردلر بونلر غنى و خلق مفلس حال بو كه كدالغى بونلر ايدرلر بو طريقله كه

مثلا اللهه قرض و يرك اللهه قرض و يرك صداسن اوررلر باژگونه انصروا الله طوقورلر مصرع اولده اقرضوا الله سوره مزملده اولان آيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (واقرضوا الله قرضا حسنا وما تقدموا لانفسكم من خير تجدوه عند الله هو خيرا واعظم اجرا) تفسيرى بو جلدك اوائلنه قريب سبب رجوع كردن مهمان سرخنده (اقرضوا الله) (قرض ده زين بركتن) بيتنك شرحنده كچدى و مصرع ثانى سوره محمدده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (يا ايها الذين امنوا ان تنصروا الله ينصركم) بونك تفسيرى عن قريب تشبيه كردن قطب سرخنده ياريت رو تو فزايد نه اندرو) بيتنك شرحنده مرور ايلدى وخلاصهٔ كلام اولدر كه اول شيخ محمد حضرتلرى همان بو كاره طواننمده بلكه انبياى عظامك هر بريسى بو فنى اشلرلر و بو عملى ايلرلر مع هذا بونلر غنى و خلق من حيث المعنى مفلس و دنى ايكن كدالغى بونلر ايلرلر و بو خلقه ديرلر كه اللهه مالكزى قرض حسن و يرك و نه شيكز وار ايسه انك ايچون انفاق ايلمك تا حق تعالى سزه انفاق ايليه ديمك اولور كما قال الله تعالى فى حديثه القدسى يا ابن آدم انفق انفق عليك رواه ابو هريرة ✻ مثنوى) در بدراين شيخ مى آرد نياز ✻ بر فلك صد در براى شيخ باز ✻ كان گدايى كان بجد ميكرد او ✻ بهر يزدان بود نه از بهر گلو ✻ ور بكردى نيز از بهر گلو ✻ آن گلو از نور حق داردغلو) بو شيخ در بدر نياز كتورر حال بو كه فلك اوزره شيخدن اوترى يوز قپو كشاده ايديكه اول ابواب سماويه دن آنك جانبنه فتوحات الهيه و فيوضات ربانيه كلوردى زيرا شول بر كدالغى كه اول شيخ جد وسعيله ايلردى حضرت خدادن اوترى ايدى بوغازندن اوترى دكل ايدى پس كندى نفسندن اوترى خلقدن جلب منافع ايلمك مبتدى اولنلره نسبت ضرر اولديسه منتهى اولنلرك مرتبه سنه نسبت ضرر اولمديغى بو بيتله بيان ايدوب بيوررلر فرضا بو كارى اول عزيز بوغازندن اوترى دخى ايلسه اصلا عيب وشين لاحق اولمز و آنك علو شانه نقصان كلمز زيرا اول گلو نور حقدن غلو طوتر يعنى نور الهيدن تجاوز و ترقى ايلمك طوتر ديمك اولور بو معنى غلو غين معجمه ايله اولديغى اوزره بعض نسخه ده بو مصرع (آن گلو را نور حق داردعلو) واقع اولمشدر بو تقدير اوزره معنى اول گلويى حق تعالينك نورى عالى طوتر ديمك اولور ✻ مثنوى ✻ در حق او خورد نان و شهد و شير ✻ به ز چله و ز سه روزهٔ صد فقير ✻ نور مى نوشد مگو نان ميخورد ✻ لاله مى كارد بصورت مى چرد) اول شيخك حقنده نان و عسل و لبن يمك نيچه يوز فقيرك اربعين چكمسندن و اوچ طوتمسندن يكدر اصحاب كمالك يوب ايچمسى و تن پروراوب خوش كچمسى مريد و مبتدى اولنلرك رياضت چكمسندن و صائم اولمسندن نيچه وجوهله اولى و افضلدر زيرا انلرك يوب ايچمسى هم الله امريله در و رضاى الهى ايچوندر معناده صاحب كمال اولان شيخ نوريرا كانان بر ديمه صورتده اوتلر معنيده

لاله اكر يعنى اكرچه صاحب كمال نان وخوان ير اما انك يديكى نور وجان اولور وصورتا اوتلر ويوب ايچر معنيده لاله وريحان اكر مقصود آنك يبوب ايچديكندن معانى ظهوره كلور ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ چون شرارى كوخوردر وغن زشمع * نورافزايد زخوردش بهر جمع) شيخ كامل قدس الله سره العزيزك وجودى برشرار كبيدر كه اوشمعدن روغن ير انك روغن يمسندن جمعدن اوترى نورا رتر يعنى شمعنك شعله سى كثيف اولان روغنى يدكجه نورانيتى زياده اولور مجلسده اولان جمعه نوربخش اولديغى كبى شيخ كاملك دخى وجود شريفى كثيف اولان غدالرى يبوب نورى زياده اولوب اهل جمعه ضيا كستر اولور وآنلرك قلوبى خانه سنى نورانى قلور ﴿ مثنوى ﴾ نان خورد اكفت حق لاتسرفوا * نورخوردزانكفتستا اتفوا) حق تعالى حضرتلرى نان خوراق ايچون لاتسرفوا ديدى نور يمكلكدن اوترى اكتفا ايليك ديمدى بو بيت شريف سورهٔ اعرافده اولان (كلوا واشربوا ولا تسرفوا ان الله لا يحب المسرفين) آيت كريمه سنه اشارت اولور تفسيرى بوجلدك اوائلنه قريب قوله لا رهبانية فى الاسلام سرخنده مرور ايلدى يعنى حق سبحانه وتعالينك لاتسرفوا ديمسى نان يينلردن اوتريدركه اول نان وخوانى يه وآنده كثافت اوله واول واسطه ايله ترك عمل قيله اما اول كمسه كه نان وخوانى يه واول كمسه نك وجودنده اول نان وخوان نور وجان اوله معنا اول كمسه نورجان يمش اولور حق سبحانه وتعالى حضرتلرى نورجان يينلره اكتفا ايليك واسراف قيلمك وچوق يمك ديمدى پس بركمسه نك يديكى نوردل اوله اول كمسه نقدر ييرسه اكا اسراف اولمز اسراف تن پرور اولان كمسه لره كوره در ﴿ مثنوى ﴾ آن كلوى ابتلا بدون كلو * فارغ ازاسراف وايمن ازغلو * امر وفرمان بودنى حرص وطمع * انچنان جان حرص رانبود تبع) اول حقنده لاتسرفوا دينلن كلو كلوى ابتلا ايدى وبو كلو اسرافدن فارغ وغلودن ايمندر يعنى اول اكل وشربده اسراف ايلك بلكه كفايت مقدارى يبوب ايچمك ديو اسرافدن نهى اولنان بوغاز ابتلا وامتحان بوغازيدر هنوز مرتبهٔ شهوانيت ومقام حيوانيتده در اما شيخ كاملك بوغازى اسرافدن فارغ وحد شرعدن تجاوز ايلمكدن ايمندر فرضى اوزياده اكل ايلسه اذيبوا طعامكم بالصلوة حديثيله عمل قيلوب كثرت صلوتله انى اريدوب نور ايلر اما اهل نفس لعب ولهوه مشغول اولمقلغله كثافتى زياده ايلر بو كلوى نورانينك اكل وشربى فرمان الهينك امرى ايدى حرص وطمع دكل يعنى آنك يمسى امر حق قبول ايلمسندن وحق نفسى ويرمسندن اوتريدر اكل وشربه حريص وطامع اولمسندن اوترى دكلدر زيرا انجلين جان حرص وطمعه تابع اولمز وشهواته انهماك واشتغال قيلمز ﴿ مثنوى ﴾ كربكويد كيمياءس رابده * تو بمن خود راطمع نبود فره) فرضى كيميا نحاسه سن كنديكى بكا ويرديسه زياده لك اولمز يعنى جوهر كيمياءسه سن كندى وجودكى بالكليه ويرويه مالك ايسك

بكا بذل قيل ديمسى اكا طمع قيلديغندن وآندن كندى يه زياده لك كلديكندن اوترى اولمديغى كبى شيخ كاملك دخى بو ناسه كه مالكزى بكا ويرك وكنديكزى بكا خدمت ايلمك مرتبه سنه ايركورك ديمسى آنلردن طمعى اولديغندن اوترى وزياده طلب قيلديغندن اوترى دكلدر بلكه آنلرى كماله ايركورمكدن اوترى وخست وزياده مرتبه سندن خلاص ايدوب شرف وعزت مرتبه سنه واصل قيلقدن اوتريدر پس شيخك مراديندن آنلره نفع اولسون ايچوندر بوخسه مجرد كنديسنه نفعدن اوترى دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ كنجهاى خاك تاهفتم طبق * عرضه كرده بود پيش شيخ حق * شيخ كفتا خالقا من عاشقم * ور بجويم غير تو من فاسقم) يدنجى طبقه يه دك عالم خاك وزمينك كنجلرنى حق سبحانه وتعالى شيخك حضورينه عرض ايلمش ايدى چونكم حق تعالى حضرتلرى خزاين وسمايى اول كامله عرض ايلدى شيخ عالى همت بونلره ملتفت اولميوب ديدى اى بنم خالقم بن عاشقم واكرسندن غيريسنى استيم بن فاسقم زيرا عاشق صادق معشوقدن غيريى استمسى دين محبتدن خروج ايلمكدر وملت عشاقده فسق بودر ﴿ مثنوى ﴾ هشت جنت كردرارم درنظر * وركنم خدمت من ازخوف سقر * مؤمنى باشم سلامت جوى من * زانكه اين هردو بود حظ بدن) سكز جنتى اكر نظريمه كتورم اكر ين دوزخ خوفندن اوترى سنك جنابكه خدمت وعبادت ايليم پس بن سلامت استيجى برمؤمن اولورم عاشق اولمزم زيرا بو ايكيسى بيله حظ بدندر يعنى شيخ كامل حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك وارثى وقائم مقاميدر اول حضرت معراجه عروج ايلدكلرنده عجايب ملكوت اكا عرض اولندقده وبدايع جنان ظهوره كلدكده اصلا بونلردن برينه (مازاغ البصر وماطغى) آيت كريمه سنك مقتضا سنجه مبارك كوزلرى مائل اولميوب وطريق محبتدن تجاوز قيلميوب معشوق جانبنه روان اولدى وآنك مشاهده سنه سرعت ورغبت قيلدى پس وارث كامل اولان شيخ فاضل دخى بويله در اكر فرضى سكز جنتى انك نظرنه كتورسك اول سكز جنته ناظر اولمز وجميع نارك عذابنى اكا عرض ايلسك كذلك خوف عذابدن اوترى حق تعالى يه عبادت قيلمزنته كم رابعهٔ عدويه رضى الله عنها حضرتلرى قسم ايدوب جناب حقه خطابا بيوررلر (الهى بعزتك وجلالك ماعبدتك خوفا من نارك ولا رغبة فى جنتك بل لوجهك الكريم) پس بركمسنه جنتده اولان نعمدن اوترى حق تعالى يه عبادت وجهنم عذابنك قورقوسندن اوترى طاعت قيلسه اول عاشق اولمز بلكه سلامت جوى برمؤمن اولور وحق تعالى يه كندى نفسنك سلامتندن اوترى طاعت قيلور اكر جهنم قورقوسندن اوترى عبادت قيلق اولسون واكر جنت رجاسندن اوترى طاعت اولسون بو ايكيسى بيله حظ نفسيدر عاشقلرك ساحت شانى بو كونه عبادت وطاعاتدن ارفع واعلادر ﴿ مثنوى ﴾ عاشق كز عشق يزدان خورد قوت * صدبدن پيشش نيرزد تره توت * اين بدن كه داردان شيخ فطن * چيز ديكر كشت كم

خوانش بدن) تره توت خیارشنبه کبی بر نوع اوتدر که عجم دیارلرنده اولور دایمش معنی
بر عاشق صادقکه حق تعالینك عشقندن قوتیه وحظ الله آنك قتنده یوزبویله بدن
تره توت کبی ویرادنی اوت کبی قیمت ومقداری قالمزو بوبدنکه اول شیخ فطن طوتر بر غیری
نسنه اولدی اکاسن بدن اوقومه زیرا شیخ کاملك بدنی صورتا جسم کثیف ومعناده
نورلطیفدر عشق حقله تبدیل مزاج ایلمش وکثافتنی عین لطافت قیلمشدر واروا حنا
اشباحنا دینلردن اولمشدر ❊ مثنوی ❊ عاشق عشق خدا وانکاه مزد ❊ جبرئیل مؤتمن
وانکاه دزد) خدا عشقیله عاشق واندنصکره مزد مثلا جبرائیل مؤتمن واندنصکره
دزد بونیجه قابلدر یعنی برکسه حق تعالینك عشقیله عاشق اوله وآندنصکره عبادتی
مقابله سنده مزد واجرت طلب قیله بومحالدر عشقله طالب اجرت اولمق بربره کلمزو طلب
اجرت قیلان کسه دخی عاشق اولمزنته کم حضرت جبرائیل امین علیه السلام همیشه
اماتله موصوفدر اکا خیانت اسنادی محالدر زیرا اماتله خیانت ضدلردر ایکی ضد ایسه
بریرده جمع اولمز کذلك محبتله اجرت دخی بر عاشقده جمع اولمز که بونلر مانعة الجمع اولان
شیلر قبیلندندر ❊ مثنوی ❊ عاشق آن لیلیٔ کورو کبود ❊ ملك عالم پیش اویك تره
بود ❊ پیش او یکسان شده بد خاك وزر ❊ زرچه باشد که نبد جان را خطر) اول کورو کبود
اولان لیلانك عاشقی عالمك ملکی آنك اوکنده بر تره ایدی آنك قتنده خاك وزر یکسان اولمشدر
زرنه اوله که جانك خطری یوغدی یعنی اول اراده قالمش ناچیز لیلانك عاشقی اولان
مجنونك قتنده عالم ملکی بر تره کبی حقیر وبرك کاه کبی دنی اولمش ایدی عشق مجازده
برمرتبه یه وارمشدر که آنك قتنده خاکله زر برابر اولمشدر زرد کل بلکه جان خوفی بیله
قالمش وجانی کندی محو به سندن دریغ قیلمش ایدی ❊ مثنوی ❊ شیر وکرك ودد ازو
واقف شده ❊ همچو خویشان کرد او کرد آمده ❊ کین شدست ارخوی حیوان پاك پاك ❊
پر زعشق ولحم وشحمش زهرناك) شیر وکرك وبونلردن غیری اولان سباع آنك حالندن
واقف اولمش ایدی اقرباسی کبی آنك اطرافنه جمع اولمشلردی زیرا بو عاشق حیوان
خویندن تمام پاك اولمشدر آنك وجودی عشقدن پر آنك لحم وشحمی زهرناك اولمشدی
یعنی مجنون عشقله برمرتبه لطافت وروحانیت کسب ایلدیکه بیابانده اولان وحوش
وسباع آندن واقف اولدیلر اقربا وجلسا کبی کلوب آنکله الفت والسیت قیلدیلر انکیچونکه
بو عاشق حیوانات صفتلرندن بالکلیه پاك اولدی وآنك جسمنده اخلاق حیوانیه دن
بر خلق قالمدی عشقدن آنك جمله وجودی پر اولدی لحم شحمی عشقله زهرلو اولدی
انکیچون حیوانات اکا ضرر ایرشدرمکه قادر اوله مدیلر وآنك لحم وشحمنك عشقله
زهرلو اولدیغنی بیلدیلر واکل قیله مدیلر که لحوم العلماء مسمومة بیورلمشدر عشقه عالم
اولنلرك لحومی دخی مسمومه در عشق مجازیده بو قدر حالت عجیبه و کرامات غریبه
اولیجق عشق حقیقیده نه مرتبه کرامات علیه وحالات شریفه اولمق لازم کاور بوندن

قیاس ایله ❊ مثنوی ❊ زهرددباشد شکر ریز خرد ❊ زانکه نیك نیك باشد ضد بد ❊ لحم
عاشقرا نیارد خورددد ❊ عشق معروفست پیش نیك وبد ❊ ور خورد خود فی المثل دام
وددش ❊ کوشت عاشق زهر کردد بکشدش) عقلك شکر ریزی دده زهر اولور زیرا که
ایونك ایلکی بدك ضدی اولور لاجرم عاشقك لحمی دده زهر اولور زیرا که یمکه قادر اولمز
زیرا عشق نیك وبدك قتنده معروفدر خردك شکرد وکسنده ایکی وجه جائزدر وجه
اول عقلك شکر دوکسی صرف معقولات ومعنویاتی نثار ایتمسندن کنایت اولور ووجه
ثانی عقلك شکر دوکسی لذات نفسانیه یی وحظوظ جسمانیه یی ترك
ایتمسندن عبارت اولور والحاصل عقلك بو ایکی خصلتی درنده جانورلره
بلکه سباع طبیعت اولان آدمیلره دخی زهر قاتل وسم هلاهل اولور زیرا هر ایونك
ایولکی هر بدك بدلکنك ضدی اولور پس ایلك کمالکك زهری اولور وابو اولان عاقللر
کذلك بد اولان جاهللرك زهری وضدی اولور چونکه عاشقك لحمی قوت عشقیه ایله
لطافت حاصل ایدوب کثیف اولان وسباع طبیعت اولان آدمیلره نسبتله زهر
کبی واقع اولدی ایسه اول درنده جانورلر آنك لحمنی یمکه قادر اوله مزلر واکا دست
درازلك قیله مزلر زیرا عشق ایولر قتنده نیجه معروف ومعلوم ایسه بدلر قتنده
دخی معروف ومعلومدر واکر فی المثل اول عاشقك لحمنی دام ودد یسه عاشقك لحمی
زهر اولور آنی اولدررنته کیم (لحوم العلماء مسمومة من اکل هلك) حدیث شریفی
بومعنایه شهادت قیلور وعاشقلرك وعالملرك اتلرنی یمك آنلری غیبت ومذمت
ایلمکدن عبارت اولور نته کیم حق تعالی حضرتلرینك بو کلامی بومعنایه دلیل
اولور قال الله تعالی (ولایغتب بعضکم بعضا ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا
فکرهتموه ❊ مثنوی ❊ هرچه جز عشقست شد ما کول عشق ❊ دو جهان
یك دانه پیش نول عشق ❊ دانهٔ مرمرغ راهر کز خورد ❊ کاهدان مر اسب را
هر کز چرد) هرنه که عشقك غیریدر ماکول عشق اولدی ایکی جهان عشقك
نولی قتنده بر دانه در بر دانه هر کز مرغی یرمی صمانلق اسبی هر کز اوتلرمی
بومقرردرکه نه دانه مرغی اکل ایلرو نه صمانلق اسبی اوتلر بلکه اسب صمانلغی
اوتلر و مرغ دانه یی اکل ایلر کذلك بو ایکی جهان عشقه نسبتله بر دانه کبی ومرغ
عشق بو ایکی جهانده هرنه وار ایسه کندیسنه غدا ایلر وعشاق مختلفه هرنه
شیئك عاشقی ایسه کندی معشوقی یولنده فانی اولوب عشق آنی یمش اولور
❊ مثنوی ❊ بندکی کن تاشوی عاشق لعل ❊ بندکی کسبست آید در عمل ❊
بنده آزادی طمع دارد زجد ❊ عاشق آزادی نخواهد تا ابد ❊ بنده دائم خلعت
وادرار جوست ❊ خلعت عاشق همه دیدار دوست) بندهلك ایله تا مرجودر که
عاشق اولهسن زیرا بندهلك بر کسبدر عمله کاور لعل حرف ترجیدر نته کم لعل زیدا

عاشق دیسك نولیدی زید عاشق اولیدی دیورجا ایلرسن بنده جد وطالعدن ازاده لك طمعنی طوتر اما عاشق تا آبد ازاده لك استمزجد بونده بخت وطالع معناسنه در بنده مولاسندن دائم خلعت وادرار دیلیجیدر اما عاشقك خلعتی دوكلی دوستك دیداریدر یعنی حق سبحانه وتعالینك امرنه منقاد اولوب بیوردیغی اوزره عبادت وطاعت ایله امیددر كه تا عاشق اوله سن وعاشقلر مرتبه سن بوله سن اتفاق مشایخ بونك اوزرینه در كه حق تعالینك محبتی كاه اولور كه كسبله حاصل اولور وعبادت وخدمت سالكی محبت مرتبه سنه موصل اولورنته كم بو حدیث قدسی بو معنایه شهادت قیلور قال الله تعالی لایزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی احبه محقق اولان عارفلر بو حدیث شریفده بیورمشلردر كه حق تعالی حضرتلری برقولنی سومیجه اول قول اكا محبت قیلمز چونكم عبادت قرب حقه وسیله وحب حقه ذریعه اولدیسه بركمسه عبادت قیلسه حتی احبه قولنك مفهومی اوزره جناب الهی دخی اكا محبت قیلسه درحال اول بنده نك قلبنده دخی حب الهی وعشق ربانی ظاهر اولور پس بنده لك عاشق اولمغه سبب اولور وبنده حق اولمق استرسك برلطیف كسبدر كه عمله كلوب وعمل ایسه علمسز اولمز لازم كلدیكه اگر عاشق حق اولمق استرسك اولا تحصیل علم ایله اندنصكره مقتضای علم اوزره عمل قیل تا بنده لك مرتبه سندن عاشقلر مرتبه سنه ترقی ایلیه سن اگر عاشقله عابدك ماینده فرق ندر دیرسك عابد اولان بنده بخت وطالعدن آزاد اولمق استر اما عاشق ابدالآباد معشوقنك بنده لكندن آزاد اولمق استمز بلكه دیر (بیت) هربنده كه آزاد شود شاد شود * من شاد ازانمكه تر‌ابنده شدم * وبنده نك خصلتی ومرتبه سی اولدركه ربیسندن خلعت ووظیفه استروخدمتی مقابله سنده اجرت طلب ایلر اما عاشق كندی معشوقندن دیدار طلب ایلر كه عاشقك خلعتی واجرتی دیدار یاردر

﴿ مثنوی ﴾ درنكنجد عشق در كفت وشنید * عشق دریابیست قعرش ناپدید

* قطره‌های بحررا نتوان شمرد * هفت دریا پیش ان بحرست خرد * این سخن پایان ندارد ای فلان * بازرو در قصهٔ شیخ زمان) عشق كفت وشنیده صغمز عشق بردریای بی پایاندر كه آنك قعری ناپدید یعنی عشق بركیفیت روحانی وذوق وجدانیدر كه قیل وقاله صغمز وسویلیوب دكلكله حاصل اولمز بربحر لایتناهیدر كه آنك عمقی وپایانی یوقدر دریانك قطره لرنی صایمق ممكن دكل یدی دریانك قتنده خرد وحقیردر زیرا یدی دریا متناهیدر وبحر عشق لایتناهیدر پس یدی دریا عشقك قتنده غایت خرد واصغردر (بیت) تعالی العشق عن همم الرجال * وعن وصف التعرف والوصال * متی ماجل شیء عن خیال * یجل عن الاحاطة والمثال * الحاصل بو سوزای فلان كمسه نهایت وغایت طوتمز كیرو شیخ زمانك

قصه‌سی جانبنه كیت یعنی شیخ محمد سرر زی حضرتلرینك حكایتنی تقریر وتعبیرایت

﴿ در معنی لولاك لما خلقت الافلاك ﴾

بو سرحد شریف بو حدیث قدسینك معناسنك بیاننده در كه حق سبحانه وتعالی كندی حبیبنك حقنده بیوردی اگرسن اولمیدین افلاكی خلق ایلمزدم خطاب اگرچه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمه در ولیكن چونكم اول حضرتك روح شریفی روح كلی اولدیسه وآنك حقیقتی ارواح وحقایقی جمع قیلدیسه اول حضرته وارث اولان اولیای كرامك ارواحی بلكه آنك عصر شریفندن مقدم كان انبیای كرام واولیای عظامك ارواحی دخی بونده داخل اولور وبو بیان لطیفده مذكور اولان معانی دخی بو معنای تأیید قیلور ﴿ مثنوی ﴾ شد چنین شیخی كدای كوبكو * عشق آمد لاابالی اتقوا) بو نجلین برشیخ كامل كدای كوبكو اولدی عشق لاابالی كلدی اتقا ایلیك یعنی بونك كبی برشیخ كامل ومرشد فاضل چونكم عشق خدا اكا غلبه ایلدی كوبكو كدا اولدی ومذلت ومسكنته دوشدی عشق قایرمقسز كلدی ای عاقل اولنلر سز آندن حذر وپرهیز ایلیكز وعرض صیانت قیلكز زیرا عشق نه بركمسه نك عرض كوزه در ونه بركمسه نك وقارنه ومرتبه سنه بقار بلكه عشق كلدكده (ان الملوك اذا دخلوا قریة افسدوها) آیت كریمه سنك مضمونی اوزره بوجمله یی لاابالی وارخراب ایدوب بقار ﴿ مثنوی ﴾ عشق جوشد بحر را مانند دیك * عشق ساید كوه را مانند ریك * عشق بشكافد فلك را صد شكاف * عشق لرزاند زمین را از كزاف) عشق دریایی چولمك كبی قینادر عشق طاغی قوم كبی ازر عشق فلكی پارپوزشكافله عشق زمینی كزافدن لرزان ایلر یعنی اگر نظر حقیقت بیله نظر اولنسه عشقك هرشیده بركونه تصرفی واردر بحرلری چولمك كبی جوشه كتورن اگرچه صورتا هوادر لیكن معناده عشق خدادر زیرا هوای معنوی عاشقك دریای قلبنی جوشه كتوردیكی كبی هوای صوری دخی ظاهرده اولان دریالری جوشه كتورر وعشق طاغلری قوم كبی هباء منثور ایلر طاغلردن مراد عشاقك وجودلری اولمقده جائزدر بو تقدیر اوزره عشق عشاقك وجودلری جبالنی (كالعهن المنفوش) پاره پاره ایلر دیمك اولور وجبالدن مراد عالمده اولان طاغلر مراد اولورسه حق سبحانه وتعالینك بو تعینات عالمی وتشخصات كونیه‌یی افنا ایلیوب وحدت ذاتیله تجلی ایلدكه اولان محبت ازلیه‌سی طاغلر اوزره غلبه ایلدكده بو طاغلرك اكا تحملی اولمیوب (وبست الجبال بسا فكانت هباء منبثا) آیت كریمه سنك طبقنجه طاغلر اول عشق ازلینك ظهورنده پاوپاره اولوب هباء منثور اوله پس جبالك رمال كبی خرده اولوب (هباء منثور) اولمسی دخی حقیقته نظر اولنسه عشق الهیده اولور كوهدن مراد طور طاغی اولوب تجلی الهی وعشق

ربانیدن رمال کبی مدکوك ومتلاشی اولدی دینسه دخی جائز اولور عشق بو افلاکی
(اذا السماء انفطرت)(اذا السماء انشقت) آیت کریمه لرینك مفهومی اوزره یوم قیامتده نیجه
یوز پرده پاره پاره ایلر حقیقته نظر اولنسه اجرام فلکیه نك پاره پاره اولمسی دخی عشق الندن
اولور زیرا محبت ازلیه بونی اقتضا ایلرکه کندی وحدانیتی ظهوره کله وحجابات کونیه
مرتفع اولوب حقایق عیان اوله چونکم حب الهی بویله اقتضا ایلیه آنك اقتضاسندن
فلکلر منفطر اولور و عشقك غلبه وظهورنده آسمان برقاج پرده چاك کریبان
قیلور وعشق زمینی بی سبب لرزان ایلر اکرچه زمینك حرکتی دخی عند العقل برسبیله در
ولیکن حقیقته نظر اولنسه ینه نتیجه سی عشقه واردر ❊ مثنوی ❊ با محمد بود

عشق پاك جفت ❊ بهر عشق اوراخد الولاك کفت ❊ منتهی در عشق چون

او بود فرد ❊ پس مر اورا ز انبیا تخصیص کرد) حضرت محمد مصطفی صلی الله
علیه وسلم ایله عشق پاك جفت اولدی عشقدن اوتری اکا خدای تعالی خطاب
ایدوب لولاك دیدی عشقده منتهی چونکم یالکز اول حضرت ایدی محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم ایله حق تعالی حضرتلرینك پاك اولان عشقی جفت اولدی
وحضرت محمد صلی الله علیه و سلم عشق حقه کمالیله مظهر اولدیغندن اوتری
خدای تعالی اول حضرتك حقنده لولاك لولاك لما خلقت الافلاك دیدی پس اول
حضرت اشیانك ظهورنه علت غائیه اولدی وبوراده برسؤال لازم کلدیکه دینه
جمیع انبیای عظام واولیای کرام الله تعالی حضرتلرینك عاشقلری وعشقنك
مظهرلریدر پس بو جمله نك ماییننده اول حضرتی مخصوص بالذکر ایلمکندن اوتریدر
بو سؤال مقدره بو بیتله جواب ویروب بیوررلر عشق مرتبه سندن منتهی وکامل فرد
ویکتا چونکم همان اول حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ایدی پس
خدای تعالی حضرتلری انبیا ماییننده اول حضرتی تخصیص بالذکر ایلدیکه
اول حضرت اکمل جمیع انبیادر پس اکملك ذکرنده کامل اولنلرك ذکری دخی
داخل اولور نته کم چونکه صد آمد نود دو پیش ماست بیورردقلری اوزره یوز عدد
ذکر اولنسه طقسان ایکی سائر عدد بونك ایچنده داخل اولور ❊ مثنوی ❊

کر نبودی بحر عشق پاك را ❊ کی وجودی دادمی افلاك را ❊ من بدان افراشتم چرخ

سنی ❊ تا علو عشق را فهمی کنی) اکر سن پاك ولطیف عشقدن اوتری اولمیدك
افلاکه قچن بر وجود ویررردم بن عالی وسنی چرخی اول سببله یوجلتدم تا کم عشقك
علو شانی برفهم ایلیه سن بو بیتلر جناب عزتلساندن حضرت حبیب اکرم صلی
الله علیه وسلمه خطاب طریقیله دینلمش اولور یعنی جناب حق اول حضرته خطاب
ایدوب دیرکه یا محمد اکر سنك وجودك عشقدن اوتری موجود اولمیدی بن بو افلاکه
قچن وجود ویرردم وبو موجوداتی کم عدمدن صحرای ظهورنه وجهله ابر

کورردم سنك وجودك که بو جمله نك ظهورنه علت غائیه اولمشدر بو عالی چرخی
انکیچون اعلا وارفع ایلدمکه تا کم عشق ومحبتك علو شانی فهم ایلیه سن زیرا بو کونه
واقع واعلی اولان آسمان مظهر عشق اولان وجود شریفکدن اوتری ظهوره
کلدیکی معلوم اولیجق عشقك شانی نه مرتبه ارفع واعلی اولمق لازم کلور بوندن منفهم
اولور ❊ مثنوی ❊ منفعتهای دکر آید ز چرخ ❊ آن چو بیضه تابع آید این

چو فرخ ❊ خاك را من خوار کردم یکسری ❊ تا ز ذل عاشقان بویی بری) چرخ فلکدن
دخی منفعتلر کلور او چرخ بیضه کبی تابع وبو منفعتلر فرخ کبی کلور خاکی بن بالکلیه
خوار وذلیل ایلدم تا کم عاشقلرك ذلندن بر بوی ایلته سن یعنی چرخك صورتا رفعتی
اکرچه عشقك علو شانی عارف اولنلره بیلدرمکدن اوتریدر لیکن همان بوندن
اوتری ظهوره کلمش دکلدر بلکه بو چرخدن نیجه منافع اخری وفوائد عظمی دخی
ظهوره کلور واول چرخك وجودی فی المثل بیضه کبی کلدی واول چرخك وجودندن
حاصل اولان منافع بیضه دن تولد ایدن پاوری کبی اولدی پس بو جمله منافعدن
بریسی آنك رفعتندن عشقك وعاشقلرك رفعت شانی بیلنك اولدی نته کم حق تعالی
حضرتلری خاکی دخی نیجه منافع کثیره وفوائد عظیمه دن اوتری وجوده کتوردی
واول خاکدن فی الحقیقه بو قدر منافع عظیمه ظهوره کلمکده در ولیکن بو جمله منفعتلردن
بری اولدرکه خاکی بالکلیه خوار وذلیل ایلدم تا بوندن عاشقلرك مذلت ومسکنتنه
برفهم ایلیه سن وآنلرك عالم عشقده خاکله یکسان اولدقلرنی بیله سن ❊ مثنوی ❊

خاك را دادیم سبزی ونوی ❊ تا ز تبدیل فقیرا که شوی ❊ با تو کویند این جبال راسیات ❊

وصف حال عاشقان اندر ثبات) خاکه بز سبز ونولك ویردك تا که فقیرك تبدیلندن
آکاه اوله سن بو راسیات وشامخات اولان جبال سکا دیرلر استحکام وثباتده عاشقلرك
وصف حالنی یعنی جمیع اکوان عشق رحمانله وجوده کلدیسه وهر شیئك وجودنده
وضع اولنان صفات من وجه نیجه معنایه دلالت ایلرسه من وجه عشقك وعاشقك
حالنی مبین اولور بو جمله دن خاکه طراوت ولطافت ویردك وآندن نیجه لطیف سبزه لر
وکللر ظهوره کتوردك تا بوندن برفقیرك خاك وجودنك تبدیل اولمسندن وعشقله
لطافت وطراوت بولمسندن آکاه اوله سن دیو جمله دن بری دخی جبالك کندی حالنده
راسخه وثابته اولمسی عاشقلرك مقام عشقده اولان وقار وثباتندن سکا خبر ویرر

❊ مثنوی ❊ کرچه آن معنیست واین نقش ای پسر ❊ تا بفهم تو کند نزدیکتر ❊

غصه را با خار تشبیهی کند ❊ آن نباشد لیك تنبیهی کند) اکرچه اول معنی وبو نقش
صوز یدر ای پسر تا کم معلم آنی فهمکه نزدیکتر ایلیه واکر کندفعل لازم اولوب شود
معناسی ویریلوب تاسنك فهمکه اول اقرب اوله دیمك اولور مثلا غصه یی خاره
تشبیه ایدرلر اول غصه خار اولمز ولیکن بر تنبیه ایدرلر یعنی اکرچه عشقك وعاشقك

اول احوال واوصافی معنویدر و بوعالمك احوالی واوصافی نقش صور یدر معقولاتی محسوساته تمثیلدن مرادسنك فهمكه اقرب اولقدن اوتریدر تامحسوسات واسطه سیله معنوی اولان حالاتی استدلال ایلیه سن وصورتده اولان شیدن معناده اولان وصفی بیله سن مثلا انسانك درونده اولان غصه یی خاره تشبیه ایدرلر نته کم الغصة كالشوكة دیرلر بینهماده من وجه مشابهت اولدیغندن اوتری ووجه شبه خار انسانك لحمنه باتدقده نیجه الم واضطراب و یرر پس غصه نك بعینها خاراولمسی لازم كلمز بلكه بومعقول ومعنوی اولان خاردن غافل اولان كمسه یی تنبیه وایقاظ ایدرلر تااول كمسه متنبه اوله و محسوسدن معقوله استدلال قیله ﴿ مثنوی ﴾ آن دل قاسی كه سنكش خواندند * نامناسب برمثالی راندند * درتصوردر نبایدعین آن * عیب برتصویر نه نفیش مدان) كذلك اول سخت وقاسی قلبه كه سنك اوقودیلر نامناسب ایدی برمثال سوردیلر تصوره آنك عینی كلمز عیبی سن تصویره قوآنی منفی بیلمه یعنی اول قاسی اولان قلبه كه كالحجارة اواشد قسوة دیدیلر وفلان كمسه نك قلبی صلابت وقسوتده طاش كبیدر دیو تحقیق ایلدیلر قلبك قاسی اولمسیله حجرك مابیننده مناسبت بوقدرولیكن عالم وعاقل اولنلرامر معنویدن غافل اولان كمسه لره تفهیم ایچون برمثال سوق ایلدیلر تاكم اول غافل امر معقولی محسوس اولان مثالدن فهم ایلیه اكر مشبه اولان امر معنوینك عینی واكر مشبه به اولان شیء صورینك عینی تصوره كلمزسه ده مجرد دوایكیسنك عینی تصوره كلدیكندن بونلرك وجودینك بری برینه مشابه اولمسنك نفیی دخی لازم كلمز بلكه سن عیبی كندی ذهنكه وتصویركه قو بونلرك بری برینه مشابه اولمسنی منفی بیلمه

﴿ رفتن این شیخ در خانهٔ امیری بهر كدیه روزی ﴾
﴿ چهار بار بزنبیل باشارت غیبی وعتاب كردن ﴾
﴿ امیراو را بدان وقاحت و عذر گفتن وامیرك ﴾

بوذكراولنان محمد سررزی حضرتلرینك برامیرك خانه سنه كدیه وسؤالدن اوتری بركونده درت كره زنبیل ایله اشارت غیبی واسطه سیله كتمسنك بیاننده در وامیرك اول شیخه اول وقاحت و بی خیالق ایتدیكی سببیله عتاب ایلمسنك بیاننده دروااول عزیزامیره كندی عذرینی دیمسنك بیاننده در ﴿ مثنوی ﴾ شیخ روزی چار كرت چون فقیر * بهر كدیه رفت درقصر امیر * در كفش زنبیل وشیء لله زنان * خالق جان می بجوید تای نان) شیخ حضرتلری بركون درت كره فقیر كبی كدیه وسؤالدن اوتری برامیرك قصرینه كندی وآندن سؤال ایتدی النده زنبیل وشیء لله اوزیجی و بویله دیو بجی كه خالق جان سزدن تای نان استرتای قات معناسنه در بونده برمقدار اتمكدن كنایت اولور یعنی حق تعالی حضرتلری ای مال صاحبی اولان كمسه لرسزدن

برمقدار اتمك استرالله ایچون نه شی و یرر سكز قبول ایدوب آنك محتاج وفقیر اولان بنده لرینه و یریرم دیردی ﴿ مثنوی ﴾ نعلهای بازكونه ست ای پسر * عقل كلی راكند هم خیره سر) بازكونه و منعكس نعللر درای پسر عقل كلی بی هم خیره سرایلر یعنی بو یله غنی القاب اولان شیخ كاملك حد ذاتنده معنا فقیر اولان اغنیادن زر طلب ایلمسی و بونلره عرض احتیاج قیلمسی ای اوغول عقل كلی دخی بوخصوصده حائر وحیراندر ﴿ مثنوی ﴾ چون امیرش دید كفتش ای وقیح * كو بمت چیزی منه نامم شحیح) جونكم امیراول شیخ كاملی بوحالده كوردی اكا دیدی ای وقیح وبی حیاسكا برنسنه دیسم بنم نامی شحیح قویمه یعنی بكا اول سوزی سكاسو یلدیكمدن اوتری نامی بخیل دیمه ﴿ مثنوی ﴾ این چه سغری وچه رو یست وچه كار * كه روزی اندر آیی چار بار) بونه سغریدر و نه یوزدرونه كاردر كه بركونده درت كره كله سن و بو یله ثقلت قیله سن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ كیست اینجا شیخ اندر بندتو * من ندیدم زكدا مانند تو) ای شیخ بومحله ده سنك قیدو بندكده كیم واردر یعنی بوسرایده سكامقید كیم واردر كه تابومرتبه كاوب ثقلت ایلرسن بن سنك كبی زكدا كورمدم یعنی براركك دیلنجی وقوی سائل مشاهده قیلمدم ﴿ مثنوی ﴾ حرمت وآب كدایان برده * این چه عباسیٔ زشت آورده) كدالرك آب وحرمتنی ایلتمشسن كه عباس دبس كبی بلكه اندن زیاده زشتلك وثقلت ایلرسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ غاشیه بردوش تو عباس دبس * هیچ ملحد را مباد این نفس نحس) عباس دبس سنك غاشیه بردوشكدر جهانده بونحس وناپاك نفس هیچ برملحده اولمسون غاشیه بردوش یاپق دیدكلرینی اموزاوزره كتورن خدمتكاره دیرلر كه بعض دیلنجیلردخی انی كندینك الی التنده اولان برخدمتكارنه كوتردوب انك النه برچراغ و یرد پس معناسن كدالرك رئیسی وعباس دبس سنك غاشیه دارك منزله سنده دردیدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت امیرا بنده فرمانم خموش * زآتشم اكه نه چندین مجوش) شیخ ایتدی ای امیر بندهٔ فرمانم ساكت اول بنم آتشمدن اكاه دكلسن بو قدر جوش وخروش ایلمه یعنی چونكه بنم كارمك سر وحقیقتنی بیلمزسن بیهوده یره عتاب وسرزنش قیلمه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بهرنان درخو یش حرصی دیدمی * اشكمی نان خواره رابدر یدمی) اكر ناندن اوتری كندمده برحرص وطمع كوریدم بنم نان استیجی قارنمی برتار ایدم وكندمی هلاك ایدر ایدم ﴿ مثنوی ﴾ هفت سال ازسوز عشق جسم پز * دربیابان خورده ام من برك رز * تاز برك خشك وتازه خوردنم * سبز كشته بود این رنك تنم) یدی ییل جسم وتن پشور یجی عشقك سوز وحرارتندن بیابانده بن آصمه یپراغی یدم تاكم اصمه چبوغنك قورو یاش یپراغنی اكل ایلدن بری بو جسم وتنمك رنكی سبز ولطیف اولمشدر یعنی جسمی پخته قیلیجی عشقك سوزو تأثیرندن بیابانده

بدی ییل ساکن اولوب اصمه اغاجنك یپراغنی ییدم بوخود سنك و جمله نك معلومیدر حتی خشك و تازه یپراق ییمکدن بنم بو بدنمك رنکی یشل اولمشدی بونده تنبیه وار درشو معنایه که اصحاب کمالدن برشیخ عارف کندینك حسن حالنی و بعض خصالنی ور یاضت اوزره اولان اعمالنی کندی حقنده سوءظن ایلین برکسه نك انکارنی وظننی ازاله ایلمکدن اوتری اکا سو یلسه و کندینك بی غرض و پاك اولدیغنی اثبات ایچون احوال شریفه سندن بعض حالنی اکا نقل ایاسه مذموم دکلدر بونلرك بو کونه کندی حسن حالنی سو یلمك خودفروشلرك حسن حالنی سو یلمك کبی دکلدر بلکه بونلرك مرادی اول منکری انکاردن و سوءظن مرتبه سندن خلاص ایلمکدر

﴿مثنوی﴾ تاتو باشی درحجاب بو البشر * سرسری درعاشقان کمترنکر * زیرکان که مو بمو ابشکافتند * علم هیئت راباجان دریافتند) ای امیر مادامکه سن بو البشر حجابنده اوله سن عاشقلره سرسری نظرایتمه مثلا نیجه زیرك وعاقللر که دقتده مو یلریاردیلر علم هیئتی جانله بولدیلر یعنی ای اهل صورت مادامکه سن ابو البشر اولان آدم حضرتلرینك حجابنده اوله سن مقصود بنی آدم اوله سن و بشریت مرتبه لرنده قاله سن عاشقلره اول مرتبه ده ایکن بشریت کوز یله بیهوده یره نظر ایلمه که بشر کوزی عاشقلرك سرنی وحقیقتنی بیلمکه و کورمکه قادر اولمز نیجه زیرکلر عقلیاتده ونقلیاتده قیلی قرق یاروب تمام تحقیقلر وتدقیقلر ایلدیلر علم هیئتی جانله وکمالیله بولدیلر علم هیئتدن مراد هیئت افلاکی واوضاع نجومی وآنلرك دوارنی ومسایرنی و بروجنی بیلمکدر

﴿مثنوی﴾ علم نیرنجات وسحر وفلسفه * کرچه نشناسند حق المعرفه * لیك کوشیدند تاامکان خود * برکذشتند ازهمه اقران خود) کذلك علم نیرنجاتی وسحری وفلسفه یی اکرچه حق معرفتله اکلمدیلر لکن اول زیرکلر سعی و کوشش ایلدیلر کندیلرك امکان واستعدادنه دك کندیلر دوکلی اقرانندن کچدیلر نیرنجات نیرنجك جمعیدر نیرنج نیرنکدن معربدر نیرنك حیله یه دیرلر و نقاشلرك رسملرینه دخی دیرلر علم نیرنجات حیله لر علمی و یاخود رسملر دینسه دخی جائز اولور مراد شعبده علملریدر اما اکثر نسخه لرده نارنجات یازلمشدر نارنجات استعمال حسبیله مشهور اولمشدر اما اصلنده نیرنجاتدر نارنجات یازنلر غلط مشهورك کتابت اولنمسنی اولی کورنلر وسحر لغتده سببی ادراك ناسدن خفی اولان علمه وسحرك شرحی وانواعی جلد ثالثده اوائله قریب ساحر بچه لر سر خنده می ورایلمشدر اول محللرده طلب اولنه فلسفه علم حکمته دیرلر که عقلله حاصل اوله یعنی زیرکان جهان شو اوچ علمی تحصیل ایلدیلر و بو علملرده فایق اولدیلر اکرچه حق معرفتله بیله مدیلر و بو علملرك کنهنه واصل اوله مدیلر ولیکن تاممکن اولدیغی مرتبه بو علملردن سعی وکوشش قیلدیلر حتی کندیلرك دوکلی اقرانندن علمده کچدیلر وجمله یه تفوق

قیلدیلر ﴿مثنوی﴾ عشق غیرت کرد وز یشان درکشید * شدچنین خورشید زیشان ناپدید * نورچشمی کو بروزاستاره دید * آفتابی چون ازو زودر کشید) عشق الهی غیرت ایلدی و کندینی آنلردن چکدی بو تجلین نورانی آفتاب انلردن ناپدید اولدی شول برکوزك نوریکه اوکوندز استاره یی کوردی بو یله برنورانی افتاب نیچون اول کسه دن یوز چکدی یعنی زیرکان جهانکه علم هیئتده بومرتبه موشکاف ومدقق اولمش ایکن وعلم نارنجات وسحرده وفلسفه ده حکمت وهندسه ده بوقدر مهارت بولمش وهر بری تحقیقلر وتصنیفلر قیلمش ایکن علم عشق ومحبت غیرت ایلدی بونلردن کندیسنی چکدی و پنهان ایلدی بونك کبی برخورشید انور وآفتاب اکبر بونلردن ناپدید اولدی واحتجاب واختفا قیلدی عجبدرکه بونلرك کوزی کوندز آسمانده شهاب یلدزنی کورمکه قابل اوله بونك کبی برآفتاب اعظم بونلردن نیجه یوزچکه واختفا قیله بونلر خفی اولان دقیق شیلری کوره لر جلی اولان اظهر وانور آفتابی نیچون کورمیه لر مراد عشق ومحبت اظهرمن الشمس ایکن بوقدر عقلا کاملر کلمشلر هر بری برکونه علمده نیجه تصنیف وتحقیقلر ایتمشلر اما عشق ومحبت ندر بیلمشلر وانك نورنی کورمکه قادر اوله مشلر بونده بوطائفه نك کور ودوربین اولملرینه وکندیلره لازم اولمینی کوروب الزم واهم اولان کاری ترك قیلملرینه تنبیه وتوبیخ واردر

﴿مثنوی﴾ زین کذرکن پند من بپذیر هین * عاشقانرا تو بچشم عشق بین * وقت نازك باشد وجان دررصد * باتو نتوان کفت آن دم عذرخود) بوندن کچ اکاه اول بنم پندمی قبول ایله عاشقلری سن عشق کوزیله کور وقت نازك وجان رصدده در اول دم کندی عذرمی سکا دیمکلکه امکان اولمز بو بیتلر اکرچه شیخ لساندن امیره خطابا دینلمشدر ولیکن مقصود عموما اهل غفلته خطابدر یعنی حضرت شیخ دیرکه ای غافل بوعاشقلره طعن وتشنیعدن کذرایله وانلره حقیقت نظریله نظرایله بنم نصیحتمی قبول ایله عاشقلری کورمك استرسك سن بنه عشق ومحبت کوزیله کوررسن والا بشریت کوزی انلرك علوشاننی ادراك ایلمکده عاجزدر عاشقلرك وقتی نازك وجانلری دخی معشوقلرینك رصدنده اولور غیریلره التفات ایلموب انلره کندیلرك حالنی وعذرنی اول دمده دیمکه قادر اولمزلر همان سن متنبه اولوب بی قیل وقال بونلرك ذوقندن ودرونندن برحالت اخذ ایده کور والا محروم قالورسن

﴿مثنوی﴾ فهم کن موقوف آن کفتن مباش * سینه های عاشقانرا کم خراش * نی کانی برده توزین نشاط * حزم ترك امکذار ومیکن احتیاط * واجبست وجائزست ومستحیل * این وسط را کیردر حزم ای دخیل) بو پندی فهم ایله اول سو یلمکه موقوف اولمه غفلت ایدوب طعنله عاشقلرك سینه لرنی طرمله ای غافل سن بونشاطدن برکمان ایلتمشسن حزمی ترك ایلمه

واحتياط ايله زيرا بوجهانده واجب وار وجائز وار ومستحيل واردر اى دخل
ايديجى حزمده سن بووسطى طوت يعنى بنم پندمى قبول ايله وعاشقلرك سرنى
فهم ايله اول قيل قاله مغروراولمه زيرا عاشقلرك سرين فهم ايليوب مجرد ظاهرده
اولان عملر ينه باقوب انلرحقنده قيل قال ايلرسك آنلرك سينه سنى خراشيده ايلمش
اولورسن سن ايسك عشاقك سرور ونشاطندن بوانه دك بركمال ايلتمش و بررايحه
اخذ ايتمشسن لازم كلديكه شدت رأيى ترك ايليوب احتياط واهتمام ايليه سن
عشاق الهينك كارنى بيلك اوچ مرتبه دن خالى دكلدر برى بودركه واجبدر
وبرى دخى جائزدر و برى دخى محالدر پس اى بوقومك ميانه صكره دن داخل
اولان كسه وياخود بونلر حقنده دخل قيلان كسه (خيرالامور اوسطها)
حديثنك مقتضاسنجه اوسط كه جائزدر سن جائز اولان مرتبه يى طوت و بونلرله
وسط الحال معامله ايت

﴿ كريان شدن امير آز نصيحت شيخ وعكس صدق او وايثار ﴾
﴿ كردن مخزن بعد ازان كستاخى واستعصام شيخ وقبول ﴾
﴿ ناكردن وكفتن كه من بى اشارت نيارم تصرف كردن ﴾

بوسرخ شريف اميرشيخك نصيحتدن كريان اولمسنك واول شيخك صدقنك
عكسى انده ظاهر اولمسنك بياننده در واميرشيخك بوخصوصده صادق اولديغى
بيلديكدنصكره واول كستاخلغى قيلدقدنصكره مخزننى شيخه بذل وايثار ايلمسنك
بياننده در وشيخك استعصام ايلمسنك ودخى واول مخزنى قبول ايلمسنك بياننده در
ودخى بويله ديمسنك بياننده دركه بن حق تعالينك اشارتى اولمنجه بوخزينه ده
برتصرف ايلمكه قادر دكلم ﴿ مثنوى ﴾ اين بكفت وكريه درشد هاى هاى *
اشك غلطان بررخ اوجابجاى * صدق اوهم برضمير مير زد * عشق هردم
طرفه ديكى مى پزد) حضرت شيخ اميره بونصيحتلرى ديدى دخى هاى هاى كريه
ونوحه ده اولدى اشك انك يوزى اوزره جابجا غلطان اولدى يعنى شيخ حضرتلرى
بونصيحتلرى چونكم اميره ديدى اندنصكره هاى هاى ايليوب برمرتبه اغلاديكه
انك كوز يلك ياشى يوزى اوزرينه برير يوارلندى هم اول شيخ منيرك صدق درونى
اميرك ضميرنه اوردى بوكونه حالات غريبه عشقك شاننده عجب دكلدر عشق
هردمده برطرفه چولمك پشورر يعنى آتش عشق هرزمانده برعجب چولمك قيناردركه
انك هر برجوششى برآخر جوششنه مغاير اولور الحاصل هرآنده ﴿ مثنوى ﴾
صدق عاشق برجمادى مى تند * چه عجب كر بردل دانا زند * صدق موسى برعصا
وكوه زد * بلكه بردرياى پرانشكوه زد * صدق احمد برجمال ماه زد * بلكه
برخورشيد رخشان راه زد) عاشقك صدقى بردنى جماد اوزره طوقنورنه عجب

اكر عاقل ودانانك دل وجاننه اوره مثلا حضرت موسى عليه السلامك صدقى عصا
وكوه اوزره اوردى بلكه پرشكوه اولان دريا اوزره اوردى كذلك حضرت
احمد صلى الله تعالى عليه وسلمك صدقى ماهك جمالى اوزره اوردى بلكه خورشيد
رخشان اوزره يول اوردى چونكه حالنده كذب شائبه سى اولميان حق تعالينك
عاشق صادقلرينك صدقى جمادات اوزره تأثير ايلر قنده قالديكه دانا اولان انسانك
قلبنه تأثير ايليه اكر صدق عاشق برعاقلك قلبنه تأثير ايلسه عجب دكلدر اكر
عاشقلرك صدقنك جماداته تأثير ايلسنه مثال استرسك انبياى عظام صلوات الله
عليهم اجمعين حق تعالينك عاشق وصادقلريدر بوجمله دن حضرت موسى عليه
السلامك صدقى عصا اوزره اوردى انى اژدرها قيلدى وكوه طور اوزره طوقندقده
اول كوه طور انك صدقى واسطه سيله ظهوره كلن تجلى الهيدن مدكوك ومتلاشى
اولدى ودرياى قلزمه دخى صدقيله عصايى ضرب ايلديكندن اول دريا منفلق
اولوب اون ايكى يول اولدى حتى سبطيلر اندن امن وسلامتله كذر قيلدى حضرت
محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلمك صدقى ماهك جمالنه تأثير ايلدى وانى
آسمانده ايكى شق قيلدى نتكيم حق تعالى (اقتربت الساعة وانشق القمر) ديو
سورۀ قمرده آندن خبر وبردى بلكه اول حضرت عليه السلامك صدقى خورشيد
رخشانك يولنى اوردى نتكيم روايت اولنور بركون اول حضرت عصر وقتنه قريب
نائم اولديلر حتى كونش غروبه واروب صلوۀ مغربك وقتى كلدى اول حضرت
بيدار اولديلر كورديلر آفتاب غروبه وارمش وصلوۀ عصر فوت اولمش پس دعا
ايلديلر حق تعالى حضرتلرى آفتابى ينه صلوۀ عصر قيلنق جائز اوله جق قدر رد
ايليوب كونش طوغوب اول حضرت نمازى ادا ايلدكلرندنصكره ينه غروب ايلدى
خورشيد رخشانك يولنى اورمسى بومناسبتله در الحاصل انبياى كرام واولياى
عظام هرنه ايشلديلرسه صدقله ايشليوب صدقلرى بركاتنده ايشلرى دخى ظهوره
كلدى اسم اعظم ديدكلرى دخى صدقدر و بوصدق برسيف الله صارمدركه هرنيه
وضع ايلسك البته انى قطع ايلر كما قال ذوالنون (الصدق سيف الله فى ارضه ماوضع
على شىء الا قطع ﴿ مثنوى ﴾ رو بر وآورده هردو در نفير * كشته كريان
هم امير وهم فقير) شيخ منير قدس سره الجليل ايله امير هم ايكيسى نفيرده يوز يوزه
كتورمش هم امير وهم اول شيخ فقير كريان اولمش ﴿ مثنوى ﴾ ساعتى بسيار
چون بكريستند * كفت ميراوراكه خيز اى ارجمند) الحاصل فقير اولان شيخ ايله
اول امير اول دم برساعت مقدارى وچوق زمان چونكم اغلشديلر پس امير شيخه
ايتديكه قالق اى ارجمند ﴿ مثنوى ﴾ هرچه خواهى ازخزانه بركزين * كرچه
استحقاق دارى صدچنين) هرنه استرسك خزينه دن اختيار ايله اكرچه يوز

بو نجه این مال ومنال استحقاق طوترسن ﴿مثنوی﴾ خانه آن تست هرجت میل
هست * برکزین خود هردو عالم اندکست) هرنیه که سنك میلك واردر خانه
سنکدر اختیار وقبول ایله اکرچه ایکی عالم سنك همتکه نسبت اندکدر یعنی سن
برعالی همتسن که دنیا وآخرت سنك قتنده متاع قلیل مثابه سنده در بنم خانه مدن
هرنه استرسك قبول ایله اوسنکدر بنم دکلدر دیدی ﴿مثنوی﴾ کفت دستوری
ندادندم چنین * که بدست خویش چیزی برکزین) حضرت شیخ اکا جواب
ویروب دیدی بکا بونك کبی دستور ویرمدیلرکه کندی الکله برنسنه اختیار ایله
یعنی حق جانبندن بکا بوکونه دستور بوقدرکه برکسه نك خانه سنه کیروب انك
ملکندن صاحبنك رضاسی وارایکن بیله برشی کندم قبول ایلیم ﴿مثنوی﴾
من زخود نتوانم این کردن فضول * که کنم من این دخیلانه دخول) بن
کندمدن بوفضول وکستاخلغی ایلمکه قادردکلم که بن دخیلانه دخول ایلیم دخیل
برقومك ایچنه صکره دن کلوب داخل اولان وانلردن ایچنده من وجه بیکانه اولان
کسه یه دیرلر شیخ حضرتلری اکا تعریض طریقیله بوکونه جواب ویروب ایتدی
بن کندی الله برشی قبول ایلمزم ودخیلار کبی بوخانه یه دخول قیلمزم و بن
بوفضولکی کندمدن ایلمکه قادر اولمزم کان برسبیل کنایه بیوردیلرکه بنم طریقم
بودرکه هر برکسه کندی مالنی رضاسیله بکا المساغه عرض ایلسه بن انی کندی اختیارمله
استدیکم قدر اندن المزم اما آنك قلبنه قلیل وکثیر هرنه شی ویرمك کلورسه
واول دخی رضاء لوجه الله کندی الیله مالندن اخراج ایدوب انفاق ایلرسه انی
قبول ایلرم دیدی لیکن امیر بوکنایتك معناسندن خبردار اولمیوب کندی الیله
قلبندن قوپانی چقاروب ویرمدی ﴿مثنوی﴾ این بهانه کرد ومهره درربود *
مانع آن بدکان عطا صادق نبود) وشیخ دخی بونی بهانه ایلدی ومهره یی قاپدی
یعنی شیخ بکا کندی الله المساغه بکا دستور بوقدر دیو بوسوزی بهانه قیلدی
ومهره قیل وقالی اورته دن قالدیروب امیرك خانه سندن رجوع قیلدی المساغه
اول مانع اولدیکه اول عطاسنده صادق دکل ایدی اکر عطاسنده صادق اولیدی
شیخك مرادنی فهم ایلیوب کندی قلبندن قوپانی شیخك حضورنه کتوردی شیخ
دخی آنی قبول ایلردی چونکم امیرك اول عطاده صدقی اولمدی شیخ دخی آنی قبول
قیلمدی ﴿مثنوی﴾ بود صادق زانکه بی غل بود خشم * شیخ راهر صدق می نامد
بچشم * کفت فرمانم چنین دادست اله * که کدایانه بروان بخواه) نعم امیرك عطاسی
من وجه صادق ایدی زیراکه بی غل وبی خشم ایدی لیکن هر صدق حضرت شیخك
کوزینه کلمدی بعض نسخه ده مصرع اول (نه که صادق بود بالله از غل وخشم) واقع
اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی شیخك قبولنه مانع اول اولدیکه اول عطا صادق دکل ایدی

یوق بویله دکلدر من وجه صادق ودخی کین وخشمدن پاك ایدی دیمك اولور ونون نافیه
بیت اولده اولان آن عطا صادق نبود دیوننی ابلدکلرنی نفیدر شیخ دیدیکه بکا الله
بویله فرمان ویردی که یوری کدالر کبی برنان استه نسخه اول اوزره بیت اول سؤال
مقدره جواب اولور کان برسائل دیرکه چونکم امیر عطاسنده صادق اولدی وشیخدن
دخی خوفی یوغدی نیچون کریه قیلدی ونیچه خانه سنکدر کل بنم خانه مده اولنی هرنه
استرسك قبول ایله دیدی جواب بیوررلر نعم اول امیر عطاسنده من وجه صادق ایدی
زیرا انك قلبنده کین وغضب یوق ایدی وبوسوزی صدقله وصفای قلبله دیدی ولیکن
شیخك هر صدق کوزنه کلمدی وبوقدر صدقه وخلوصه التفات قیلمدی واکا بویله دیو
جواب ویردیکه حضرت الله بکا بویله فرمان ایلدی که یوری کدالر کبی در بدر نان
طلب ایله چونکم فرمان الهی بویله در بن کمسه نك رزقنه دست درازلق قیلمزم دیوب
کندی مقامنه کلدی وآنده ساکن اولدی

﴿اشارت آمدن ازغیب شیخ راکه این دوسال بفرمان مابستدی﴾
﴿وبدادی بعد ازین بده ومستان دست در زیر حصیری کن که آنرا﴾
﴿چون انبان ابوهریره کردیم درحق توهرچه خواهی بیابی﴾

بوسرخ شریف حضرت شیخه عالم غیبدن اشارت کلمسیدرکه بوایکی ییل بزم امریمزله
الدك ویردك امابوندن صکره برکسه دن اله الکی حصیرك التنه ایله زیرا اول حصیرك
التنی سنك حقکده ابوهریره نك انبانی کبی ایلدك هرنی که استرسك انك التنده بوله
سن نته کم حضرت ابوهریره رضی الله عنه هرنیی استسه انبانی ایچره الصوندی
وآنی انبانی ایچره باذن الله بولوردی ﴿ تایقین شود عالمیانرا که ورای این عالمیست که
خاك بکف کیری زرشود مرده درو آید زنده شود نحس اکبردر وی آید سعد اکبر
شود کفر در او آید ایمان کردد زهر در او آید تریاق شود ﴿ تاعالملره یقین ومحقق اوله که
بوعالم حسك وراسنده براولو عالم واردرکه اکر بوعالمك خاکنی الهسن زرخالص اولور
هم بوعالمك مرده سی آنده زنده اولور بوعالمده اولان نحس اکبر اول عالمه کلهانك
نورانیتیله سعد اکبر اولور دخی بوعالمك کفری آنده کله ایمان وایقان محض اولور
نته کم فی المثل کارلر آخرته واردقده اصلا کفر قالمزولیکن اول عالمده کوردکلری ایمان
آنلره نفع قیلمزهم بوعالمك زهری انده کله تریاق صاف اولور ﴿ نه داخل این عالمست
ونه خارج این عالم نه تحت ونه فوق نه متصل نه منفصل بی چون وبی چکونه هردم ازو
هزاران اثر ونمونه ظاهر می شود ﴿ اول عالم غیب نه بوعالمه داخل ونه بوعالمدن خارجدر
ونه بوعالمك فوقنده ونه بوعالمك تحتنده در ونه بوعالمه متصل ونه بوعالمدن منفصلدر
بلکه بی چون وبی چکونه در هردم اوعالمدن بوعالمده هزار آثار ونمونه پیدا وظاهر
اولور ﴿ چنانکه صنعت دست باصورت دست وغمزه چشم باصورت چشم وفصاحت

زبان باصورت زبان نه داخلست ونه خارج نه متصلست ونه منفصل والعاقل يكفيه
الاشاره) مثلا آنجلين كه دستك صنعتى دستك صورتنه نسبتله وچشمك غمزه وكرشمه سى
چشمك صورتنه نسبتله وزبانك فصاحت و بيانى زبانك صورتنه نسبتله بوجهله نه داخلدر
ونه اندن خارجدرنه متصلدر ونه منفصلدر كذلك عالم معنى عالم صورتنه نسبتله
بوذكراولنان مثاللر كبيدرودخى كالدهن فى السمسم والنار فى الحديد ورائحة الورد فى الورد
والروح فى الجسد بوجمله سى عالم ملكوتندندر وعالم شهادتنه كونه در بيلك استينه
بوقدر كفايت قيلور اكر بركمسه عالم ملكوت مثاللردن آنى فهم قيلور باخصوصكه
اكركنديك نفسنى بيلورسه (وفى انفسكم افلاتبصرون) آيت كريمه سنك موجبنجه
هرنه ديلرسه كنديده بولور وعالم لاهوتى وعالم جبروتى وعالم ملكوت وعالم ناسوتى
بوجمله يى كندى نفسنده مشاهده قيلور مع هذا بوعالملر آنك جسمنه نه متصل ونه منفصلدر
ونه اكا داخل ونه اندن خارجدر بلكه بى كم وبى كيف برمعنادر بصيرتى اولان كمسه يه
بوقدر اشارت كفايت ايدر ✻ مثنوى ✻ تادوسال اين كار كردآن مرد كار ✻ بعدازان
امر آمدش ازكردكار) ايكى يله دك اول مرد كار بوايشى ايلدى آندنصكره يعنى ايكى
يلدنصكره حضرت كرد كاردن امر كلدى واول عزيزك قلبنه بويله الهام اولدى
✻ مثنوى ✻ بعدزين مى ده ولى ازكس مخواه ✻ مابداديمت زغيب اين دستكاه)
شمد نصكره خلقه ويرولكن كمسه دن نسنه استمه زعالم غيبدن بودستكاه وقدرتى سكا
ويردك ✻ مثنوى ✻ هركه خواهد ازتوازيك تاهزار ✻ دست درزير حصيرى كن برار)
هركيمكه سندن بردن بيكه دك استربر حصيرك آلتنه ال ايله بوقرو كتور يعنى قچن سندن
بركمسه كاوب برشى مراد ايلسه سن همان دم الكى حصيرك آلتنه صون بعده الكه
هرنه كاورسه چقاروب اول كمسيه وير ✻ مثنوى ✻ هين ز كنج رحمت بى مر بده ✻ دركف
توخاك كرددزر بده) آكاه اول بى حساب اولان رحمت كنجندن محتاج اولنلره وير بوخاك
سنك الكده زر اولور چونكم زر اوله آنى فقير اولنلره ور بى مر بونده بى شماره معناسنه در
✻ مثنوى ✻ هرچه خواهندت بده منديش ازان ✻ دادبزد ازتو بيش ازبيش دان)
هرنه كه محتاج اولنلر كاوب سندن استيه لر آنى وبراندن فكر واندیشه ايلمه يعنى سندن
استدكلرى قدرشى انلره و يرمكدن بلكه صوكنده عطاى الهى نقصان پذيراوله
ديو انديشه قيلمه حق تعالينك داد وعطاسنى سن حددن زياده بيل ✻ مثنوى ✻
درعطاى مانه تخشير ونه كم ✻ نه پشيمانى نه حسرت زين كرم) بزم عطامزده اصلا تخشير
وكم يوقدر بوكرمدن نه پشيمانلق واردرنه حسرت واردر تخشير ازلقدن دوكمكه ديرلر
يعنى معطى وجواد اولان خدا اول صاحب رشاده ديديكه صقين خاطركه وهم وشبهه
كلمسون بزم عطامزده نه دوكمك ونه نقصان واردر ونه پشيمان اولمق ونه بو كرمدن
حسرت يمك واردرنته كم دنيا خواجه لرى بربنده سنه وافر مال ونعمت اعطا ايلسه لر

بر زمان اولور كه آندن پشيمان اولوب اول ويرديكنه حسرت يمك قابلدر امابزم موهبت
وعطامز بوكونه دكلدر بربنده مزه بز عطاوكرمى كه ايليه وزاندن اصلا پشيمان اولمزز
وانكيچون حسرت دخى يمه زز ✻ مثنوى ✻ دست زيربوريا كن اى سند ✻ ازبراى
روى پوش چشم بد) دستكى حصيرك آلتنه ايله اى سندبد چشم روپوش اولمقدن
اوترى يعنى اى شيخ معتمد سؤنظر صاحبلرينه پرده وحجاب اولمقدن اوترى الكى حصيرك
آلتنه صوقوب اخراج ايله تاانلر حصيرك آلتنده درهم ودينار واردر صانسونلر وسببه
نظر قيلسونلر والاسنك اول حصير آلتنه ال صوقمكه دخى احتياجك يوقدر بلكه
عالم غيبدن بلاسبب هرنه ويرسك اول سيم وزر اولور ولكن يوال حصيرآلتنه صوقمق
خلقه برروپوش اولسون ديدى ✻ مثنوى ✻ پس ززير بوريا كن تومشت ✻ ده
بدست سائلى بشكسته پشت) پس اى شيخ بوريانك آلتدن سن اوجكى پرايله ارقه سى
صنمش سائلك الته و يريعنى فقردن شكسته اولمش وكسب وكاردن عاجز قالمش
اهل حاجته انى انفاق ايله ✻ مثنوى ✻ بعدازين ازاجر ناممنون بده ✻ هركه خواهد
كوهر مكنون بده) بوندنصكره اجر ناممنوندن و يريعنى بوندنصكره سكادستور نامقطوع
اولان اجر بخششدن محتاج اولنلره ابركوهر كيمكه استر كوهر مكنون ويريعنى مستور
اولان كوهرى اكا عطا ايله تااول ذى قيمت اولان كوهردن غنى اوله ودفع احتياج
قيله ديدى ✻ مثنوى ✻ رويد الله فوق ايديهم توباش ✻ همچودست حق كزافى
رزق پاش) بورى سن (يدالله فوق ايديهم) اول دست حق كبى كزاف يره رزق صاچ
كزافى ديمك بونده بى سبب وبى عوض ديمك معناسنه اولور يعنى اجناب حق جل شانه
اول پيغمبر عليه السلامك وارث كاملنه برسبيل الهام بويله ديديكه اى وارث نبوى
اولان شيخ يورى سنك الك بخشايش وعطاده الله الى اولسون الله الى جمله اللرك
فوقنده در حق الى كبى بلاسبب عباد اللهه نثار وزق ايله سورهٔ فتحده اولان (يدالله
فوق ايديهم) آيت كريمه سنه بونده اشارت واردر واللهه يداطلاقى متشابهاتندندر
تأويل ايدنلر قدرت ايله تأويل ايلمشلردر نته كم جلد اولده وصيت كردن پيغمبر
عليه السلام مرعلى راسرز خنده (دست حق اوراچو دست خويش خواند) بيتنك
شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه پيغمبر عليه السلام حضرتلرينك دست شريفى
بيعتده الله الى مثابه سنده اولديغى كبى شيخك دخى الى عطاو بخشايشده الله الى مثابه
سنده اولور ✻ مثنوى ✻ وامد اراز ازعهده وارهان ✻ همچو باران سبزكن فرش
جهان) وامدار اولنلرى عهده دن خلاص ايله باران كبى فرش جهانى سبز ولطيف
ايله يعنى مديونلرى دينندن قورتار باران رحمت فرش جهانى سبز وتازه ايلديكى كبى
سندخى باران عطاو موهبتله قلوب انسانى وبساط اكوانى لطيف وتازه قيل ديدى
✻ مثنوى ✻ بوديك سال دكر كارش همين ✻ كه بدادى زرز كيسهٔ رب دين ✻

رزشدی خاك سیه اندر كفش * حاتم طایی كدایی در صفش) اول عزیزك كاری برسنه دخی
همان بواوندی كه رب دینك كیسه سندن محتاج اولنلره زرو بردی اول عزیزك قفده
خاك سیاه زراولوردی برمرتبه غنی وسخی اولدیكه حاتم طایی آنك صفنده بر كدا ایدی
بو جمله عطای الهیدن بری دخی شول كرامت ایدیكه اول عزیزك حضورنه برسائل
كایدی اول كامل آنك مافی الضمیرنه مطلع اولوروب نه شیء استدیكنی بیلوردی نتدكم
بو سرخ شریفدن بو معنی ظاهر اولور

* دانستن شیخ ضمیر سائل را بی كفتن ودانستن قدر وام وام داران *
* بی كفتن كه نشان آن باشد كه اخرج بصفاتی الی خلقی *

بو سرخ شریف شیخ محمد حضرتلرینك سائلك ضمیرنی بی كفتن بیلسیدر ووامدارلرك
وامنك قدرنی یعنی مدیونلرك دینك مقدارنی سویلمدین بیلمسنك بیاننده در كه بوانك
نشانی اولور كه حق تعالی بنم صفاتمله بنم خلقمه خروج ایله دیدی یعنی شیخك بی
عوض وبلا غرض عطا قیلمسی وسائل اولنلرك ضمیرنی بیلسی ودخی بونلردن غیری
اولان صفتلر آنك نشان وعلامتی اولور كه الله تبارك وتعالی بر ولیسنه عبدی اخرج
بصفاتی الی خلقی دیه یعنی بنم صفتلرمله بلاغرض ویرمك وبلا عوض برقوله لطف
ایركورمكدر ومافی الصدوری بیلمك وسروجهره عالم اولقدر سندخی بنم اوصافمله
موصوف اولوب واخلاقمله تخلق قیلوب مخلوقم جانبنه خروج وظهور ایله تاسنی
كورن بنی كوره وسنك وجود كده اولان اوصافی مشاهده قیلان بنم وصفلرم ایدیكن
بیله دیر بو معنی بصفاتی ده بامع معناسنه اولدیغی اوزره در بو محلده تقریر ایچون
اولسه ده جائزاولور بو تقدیر اوزره معنی كه وصفلر آنك نشانی اولور كه حق تعالی
بر ولیسنه بنم صفاتمی بنم مخلوقمه چقار تاانلر سنك وجودك آیینه سنده بنم اوصاف
شریفمی كوره لردیمك اولور * مثنوی * حاجت خود كرنكفتی آن فقیر *
او بدادی و بدانستی ضمیر) شیخك حضورنه كلان اول فقیر اكر كندی حاجتنی شیخه
دیمسیدی وبنم مرادم یاشیخ بو قدردر ویاباده در ویا خود شوقدر شیدر دیو سویلمسیدی
اول حضرت ضمیری بیلوردی وضمیر سائلده اولان شیء هر نه ایسه آنی اكا ویردی
* مثنوی * آنچه در دل داشتی آن پشت خم * قدر آن دادی بدونه بیش وكم)
اول نسنه یی كه اول ارقه سی اكری قلبنده طوتاردی یعنی بارحاجت ومحنتدن ارقه سی
منحنی اولان فقیر شول مرادی كه قلبنده طوتاردی اولقدر ویردی كانه زیاده
بلكه همان آنك قلبنده اولان قدرو یردی جونكم ناس ماییننده شیخك بو كرامتلری
فاش وظاهر اولدی * مثنوی * پس بكفتندی چه دانستی كه او * این قدر اندیشه
داردای عمو) پس اكا بعض كسه دیرلردی نه بیلدككه اول فقیر بوقدر فكرواندیشه
طوتاردای عمو * مثنوی * او بكفتی خانه دل خلوتست * خالی از كدیه مثال

جنتست) شیخ حضرتلری بویله دینلره دیرایدی كوكل خانه سی خلوتدر جنت مثالی
كدیه دن خالیدر یعنی كوكلم خانه سی جمیع اغیار وماسوی خاطره لردن خالیدر جنت
كبی كدالقدن وفقر واحتیاجدن خالی اولدیغی كبی * مثنوی * اندرو جز عشق
یزدان كار نیست * جز خیال وصل اودیار نیست) اول دل خانه سی ایچره حضرت
یزدانك عشقندن غیری كار یوقدر آنك وصلی خیالندن غیری برشیء یوقدر بلكه خانهٔ
دلده ساكن اولان انجق همان انك عشق بی مثالی ووصلتنك خیالیدر * مثنوی *
خانه رامن روفتم ازنیك وبد * خانه ام پرست ازعشق احد) بن خانهٔ دلی نیك و بددن
سپوردم بنم خانهٔ درونم احدك عشقندن پردر آنده غیرك مزاحمه سی یوقدر جمع
تشاویش وافكاردن واوساخ وژنكاردن آیینه كبی پاك ومجلا اولمشدر * مثنوی *
هرچه بینم اندرو غیرخدا * آن من نبود بود آن كدا) پس خدای تعالیدن غیری
هرنه یی كه آنده كورم بیلورمكه آیینهٔ دلده صورت كوسترن فكروخیال بنم دكلدر بنم
مقابله مه كلن كدانك لا یقیدر * مثنوی * كردر آبی نخل باعرجون نمود * جز عكس
نخلهٔ بیرون نبود * درتك آب ار ببینی صورتی * عكس بیرون باشدان نقش ای فتی)
مثلا اكر آبك ایچنده نخل باعرجون كورنسه اول آب ایچره كورینن صورخارجده اولان
نخله نك عكسندن غیری دكلدر آبك قعرنده اكر برصورت كوره سن نقش وصورت
طشره نك عكسیدر ای فتی نخله خرما اغاجیدر عرجون خرما صالقمینك بوداغیدركه
صالقمی كسلدكده نصكره یرنده قالوب صكره هلال كبی منحنی اولور یعنی اصحاب
مكاشفه نك درونی آب صافی كبی غل وغشدن خالیدر چون انلرك مقابله سنه وحضورنه
بركیمسه كلسه وانك باطننده برخیال اولسه درحال انك حالی صاحب كشفك قلبنه
منعكس اولور مثلا برآبده یا خرما اغاجی و یا خرما صالقمینك دالی كورنسه بو مقرردركه
اول آب ایچره كورینن شكل طشره ده اولان خرما اغاجك عكسندن غیری دكلدر كذلك
برآبك قعرنده برصورت كورسك اول صورت هم خارجده اولان صورتك عكسیدر
پس ارباب صفانك درونده مرئی اولان خیال وصوردخی خارجده اولان كیمسه لرك
خیال وصورتیدر والا انلرك باطنی حقدن غیریدن خالی وصافیدر * مثنوی *
لیك تاآب ازقذی خالی شدن * تنقیه شرطست درجوی بدن * تا نماند تیركی وخس درو
* تا امین كردد نماید عكس رو) ولیكن آب خس وخاشاكدن خالی و پاك اولنجیه دك
بدن جوینده تنقیه ایلمك شرطدر قذی خاشاك وخس معناسنه در بعض نسخه ده
قذی یرینه قذر واقع اولمشدر قذر نجاسته دیرلر تاكم بدن جوینده تیره لك وخس
قالمیه یا جوی بدن امین اوله یوزك عكسنی كوستره یعنی خارجده اولان اشكال وصورك
آب ایچره رونما اولمسنه دك آبی خس وخاشاكدن وكدوراتدن تنقیه و پاك ایلمك
شرط اولدیغی كبی خارج عالمده اولان كسه لرك دخی صورت باطنه واسرار مكنونه لری

برکسه‌نك مقابله‌سنه کلدکارنده اول کسه‌نك آب قلبنده انلرك خیالی وصورت حالی بکماله کورنمکه آب قلب خس و خاشاك افکار فاسده و خیالات مهمله‌دن پاك اولنجیه دك واصلا درونده غل وغش قالمنجیه دك بدن نهرنی تنقیه و تطهیر ایتمك شرطدر حتی بدن جوینده کدورات نفسانیه وخس وخاشاك جسمانیه‌دن بر اثر قالمیه تاکم بدن جویی خس وخاشاك نفسانیه‌و کدورات جسمانیه زحمتندن امین اوله اندنصکره هرشیئك وجه باطننك عکسی آنده یوز کوستره واول دخی قلبنه کلن خیال اول کیمسه‌نك قلبنك خیالی اولدیغنی بیله اکر درون آب صافی کبی پاك اولمزسه کندینك خیالنی غیرك خیالی صانور پس کشف ضمیره قادر اوله میوب اوهام وخیالات مرتبه‌سنده قالور ﴿مثنوی﴾ جز کلابه در تنت کوای مقل * آب صافی کن زکل ای خصم دل * تو برانی هردمی کز خواب و خور * خاك ریزی اندرین جو بیشتر) ای مقل سنك تنکده کلابه‌دن غیری قنی آبی کلدن صافی ایله ای جان ودلك خصمی سن انك اوزرینه سن هر دمده که خواب وخوردن بو جوی ایچره زیاده‌رك خاك دوکه‌سن کلابه کتانك اولان صویه دیرلر مقل فقیره دیرلر یعنی جوی بدنی کدر وقذر قالمنجه دك وخس وخاشاکدن پاك اولنجیه دك تنقیه ایلمك شرطدر اما ای فقیر سنك بدنکده بولانق صودن و یرامز خویدن غیری نه وار درای دل وجانك خصمی اکر اسرار غیبه واقف وامورلاربه عارف اولمق استرسك آب روحکی بدن کلندن صافی قیل وقلبك چشمه‌سنی کدورت وعلتدن پاك ایله وسن ایسه‌ك انك اوزرینه هر دمده که یمکدن واو یومقدن بو جوی بدن ایچره حددن زیاده طپراق دوکرسن یعنی خاکدن حاصل اولان غدالری بدنه ضم ایلمکله روحکی مکدر ایلیه‌سن هرنه‌رکه بر سالك یمکه و ایچمکه زیاده مقید اولسه ظلمت نفسانی انك درونی احاطه قیلر پس ضمائر اسراری انده یوز کوسترمز

﴿سبب دانستن ضمیرهای خلق﴾

﴿مثنوی﴾ چون دل آن آب زینها خالیست * عکس روها از برون در آب جست * پس ترا باطن مصفا ناشده * خانه پر از دیو ونسناس ودده) چون اول آبك دلی بونلردن خالیدر پس یوزلرك عکس واثری اول آبه صیچرادی پس سنك قلبك مصفا اولمش ایکن خانهٔ دل دیودن و نسناسدن و یرتیجی جانورلردن پردر نسناسك معناسی و تحقیق و تفصیلی دردنجی جلدده حکایت آن مرد که از سر جود بن سرخنده (لیك کفتم ناس من نسناس) نی بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اوله یعنی چونکم شول آبك که درونی بو کدورتدن وخس وخاشاکدن خالی و پاك اوله خارجده اولان شیلرك یوزلری آب اوزره عکس اورروآبه ناظر اولان اول اشکال وصوری اول آب صافی ایچره کورر پس ای کدورات نفسانیه ده قلان وخاك جسمانیه

ایله آب قلبی مکدر اولان کمسه سنك باطنك هنوزدخی مصفی اولمش وخس وخاشاك خیالاتدن نجات بولمش اوله سنك خانهٔ قلبك سباع صفتلرندن و وسواس ونسناس خویلرندن پردر مادامکه سنك قلبك خانه‌دیودر اول نورالهی آنده نیجه ظهور قیلور وقلبك اسرار حقه نیجه واقف اولور ﴿مثنوی﴾ ای خری زاستیزه مانده در خری * کی ز ارواح مسیحی بو بری * کی شناسی کر خیالی سر کند * کز کدامین مکمنی سر برزند * چون خیالی میشود از زهدتن * تا خیالات از درونه روفتن) ای استیزه و عناددن خر لقده قلان بر نوع خر ارواح مسیحی وانفاس عیسویدن نیچون بوی ایلتورسن یعنی سنکه ستیزه و عناد ایلمکدن خرلقده واحمقلقده قالمش بر نوع خرسن مسیحایه منسوب اولان ارواح طیبه‌دن وعیسوی اولان انفاس قدسیه‌دن نیجه رایحه الورسن وکبار مشایخك حیات بخش اولان کلمات نفیسه‌سندن نیجه صفا الورسن قچن اکارسن اکر درونندن بر خیال سر ایلیه که قنغی مکمندن سر یوقرواورر یعنی چونکم سن خرلق و حیوانلق صفتنده قاله‌سن وارواح مسیحیدن غافل اوله‌سن اکر بر خیال سنك درونکدن ظاهر اولسه آنی قچن فهم ایلرسن که اول خیال قلبك قنغی مکمندن وزاویه‌سندن ظهوره کلور قلبك کمینکاهی چوقدر وخواطره‌یه نهایت یوقدر وایکن درت نوعه منقسمدر اولا خواطر نفسانی وثانیا خواطر شیطانی وثالثا ملکی ورابعا الهام الهیدر بعضلر خواطر ملبوسه‌یی دخی بر نوع طوتوب خواطر بش قسمدر دیمشلر درزهدن سالکك تنی بر خیال کبی اولور درونندن خیالات سپورلنجیه دك یاخود دروندن اول سالك خیالاتی سپورنجیه دك دیمك اولور زهد بوندن مجرد ترك معناسنه در کرکسه متاع دنیویه‌یی ترك اولسون وکرکسه مشتهای نفسانیه‌یی ترك اولسون یعنی سالك کندی قلبندن خیالات مختلفه‌یی سپورنجیه دك وافکار نفسانیه‌یی خانهٔ دلدن سورنجیه دك آنك بدنی نفسنك مشتهاسنی ترك ایلمکده و جسمنه ریاضت ویرمکده بر خیال کبی اولور آسان وجهله وساوس شیطانی وخواطر نفسانی خانهٔ دلدن طشره کتمز جمله‌نك محبتنی سالك کندی قلبندن اخراج ایتمینجه و مشتهای نفسنی ترك قیلمینجه صفا مرتبه‌سنه یتمز پس خواطر شیطانیه‌یی الهام الهیه‌دن فرق وتمییز ایتمز ونفس وشیطان صورت صلاحدن کلوب خواطر ملبوسه ایله آنی اضلال ایلسه اول خاطره‌لری شرعه توفیق ایدوب وصلاحه حمل قیلوب نفس وشیطانه تابع اولور و آنلرك مکر وفسادنی بیله‌مدیکندن عاقبت کندیسنی هلاك و بواره مبتلا قیلورلر نته‌کم خر بیچاره روباه مکاره‌نك صورت صلاحدن کلوب دوستلق یوزندن اکا مکرلر قیلدیغنی بیلمدی وفرق وتمییز قیلمدی عاقبت آنی دوست صانوب تکرار اکا اویدی و پنجهٔ شیره کندیسنی مبتلا قیلدی

﴿غالب شدن مکر روبه بر اعتصام خر﴾

مثنوی (خر بسی کوشید واورا دفع کفت * لیك جوع الکلب باخر بو دجفت
* غالب آمد حرص وصبرش بد ضعیف * پس کلوها که بر دعشق رغیف) خر چوقلق
سعی ایلدی واول روباهه دفع دیدی لیك جوع الکلب خر ایله جفت ایدی آنك
حرصی غالب کلدی وصبری ضعیف ایدی چوق بوغازلر یکه رغیف عشقی قطع ایلر
یعنی خر اکرچه روباهك حجتلرنی ابطال ایلمك خصوصنده چوق سعی ایلدی وآنی
دفع قیلدی و لیکن کلب اجلغی اول خره قرین ایدی پس اکل وشربه
اولان حرصی عقلی اوزره غالب کلدی وآنك صبر و تحملی ضعیف اولدی لاجرم
بوغازی اله ویردی زیرا که نان عشقی چوق کیمسه نك بوغازلرینی کسر برقاج اتمك
قزانیم دیوب شیطانه اویوب تحصیل نانه مشغول ایکن کندیسنی هلاك ایلمش کیمسه
نهایت بوقدر مثنوی (زان رسولی کش حقایق داددست * کاد فقر
ان یکن کفرآمدست) اول بر رسولدنکه حقایق اکا ال ویردی کادالفقر ان یکون کفرا
حدیثی کلمشدر یعنی اول بر رسول عظیم الشاندنکه حقایق اشیانك مشاهده سی
اول حضرته میسر اولدی فقر کفر اولمقلغه قریب اولور بیوردی فقرك کفره قریب
اولمسی فقیر اولان کسه نك حرامه حریص اولمسی وآنی اکل قیلمسیله اولور وفقر
وفاقه سببیله بعض کبائری دخی ارتکاب قیلور اکر مستحل اولورسه کافر اولور مستحل
اولمیوب ضرورتله ارتکاب قیلورسه کفره قریب اولور وفقرك کفره قریب اولمسی
بو وجهله اولور مثنوی (کشته بود آن خر مجاعت را اسیر * کفت اکر
مکرست یك ره مرده کیر * زین عذاب جوع باری وارهم * کر حیات اینست من
مرده بهم) چون اول خر آچلغه اسیر ومغلوب اولمشدی ایتدی روباهك بو کلامی
اکرچه مکر وحیله ایسه ده براوغوردن کندیکی مرده فرض ایله بو آچلق عذابندن
باری خلاص اولورم اکر حیات بو ایسه بن مرده یم یعنی چونکم اول خر آچلغه
اسیر اولمشدی نفسی بو جهتدن آنك عقلنه غلبه ایدوب درونندن اکا بویله دیدیکه
فرض ایدهلم که روباهك بو سوزلری مکر اولمش بالکلیه کندیکی مرده فرض ایله اکر
مرده اولورسم بو عذاب جوعدن باری قورتلورم اکر حیات وزندکانیلك حالا
بو بنم حیاتم ایسه بن بونی چکمکدن اولمك یکدر دیدی وبو تقریبله روباهه اویدی
مثنوی (کر خر اول توبه وسوکند خورد * عاقبت هم از خری خبطی بکرد)
اکرچه خر اول وهله ده توبه وقسم ایلدی عاقبت خرلغندن هم بر عظیم خبط وخطا
ایلدی بو توبه وسوکندن نقض قیلغه وخبط وخطا ایلمکه باعث حرص وشهوت
اولمشدر مثنوی (حرص کور واحمق ونادان کند * مرك را راحمقان
آسان کند * نیست آسان مرك بر جان خران * که ندارند آب جان جاودان *
چون ندارد جان جاوید اوشقیست * جرأت او بر اجل از احمقیست) حرص

وطمع آدمی کور واحمق ونادان ایلر مرکی احمقلر اوزره آسان ایلر خرلرك جانی
اوزره مرك آسان دکلدر زیرا جاودان اولان جانك آبنی طوتمزلر چونکم اول خرکه
جان جاودانی طوتمیه اوشقیدر آنك اجل وموت اوزره جرأت ایلمسی احمقلغندندر
یعنی دنیانك لذتنه وشهوتنه حریص اولمق آدمی کور واحمق ایلر کما قال علیه
السلام (حبك الشئ یعمی ویصم) حتی بر مرتبه کور واحمق ایلرکه مونی احمق اولنلره
آسان ایلر نعم موت آساندر ایمان واسلامله متصف اولان وجناب حقله آشنالق
قیلان انسانه که اکا موت تحفه وهدیه در ولیکن خرسیرت وحیوان طبیعت اولان
کمسه لرك جانه نسبت موت آسان دکلدر زیرا آنلر جان ابدینك وروح سرمدینك
لطافت ورونقنی طوتمزلر چونکم اول خر جان ابدی طوتمیه وبو دنیاده حیات طیبه
تحصیل ایتمیه اول شقیدر بو تقدیراوزره آنك موته جرأت وجسارتی احمقلغندن اولور
مثنوی (جهد کن تا جان مخلد کرددت * تا بروز مرك برکی باشدت *
اعتمادش نیز بر رزاق نبود * که برافشاند بروازغیب جود) پس ای جان فانی
وروح حیوانی صاحبی جهد ایله تاکم سنك جانك مخلد وباقی اوله تاکم مرك کوننده
سکا بر عظیم برك اوله اول خرك حضرت رزاقه دخی اعتمادی یوق ایدی که اول
رزاق آنك اوزرینه عالم غیبدن جود نثار ایلیه یعنی ای خرسیرت اولان کسه جد وسعی
ایله تاکم روح حیوانیدن قورتلوب روح انسانی بوله سن وجانك مخلد اولمق
مرتبه سنه واصل اوله سن تاکم موت واجل کوننده سکا بر عظیم زاد اوله وروحکه
وقلبکه قوت ور وزنده لکار کله اول خرك کندی رازقنه دخی اعتماد وتوکلی یوق ایدی
بویله دیوکه بنم رازقم عالم غیبدن بکا جود وکرم نثار ایلر پس اکل وشربه حریص
اولوب روباهه تبعیت قیلمق نه لازم ومقسوم اولان هر نه ایسه قسمته راضی یز اکر کندی
رزقنه بوکونه اعتماد اولیدی حریص اولمز وروباهه متابعت قیلمزدی مثنوی
(تاکنونش فضل بی روزی نداشت * کرچه که بر تنش جوعی کماشت * کر نباشد
جوع صد رنج دکر * از پی هیضه برارداز توسر) شمدیه دك انی فضل الهی بی روزی
طوتمدی اکرچه کاه کاه برای امتحان آنك تنی اوزرینه بر جوع حواله ایلدی اکر جوع
اولمیدی یوز دورلو رنج طعام سکممدن صکره سندن باش یوقرو کتورر یعنی بو خر
بو قدر دیمدیکه فضل الهی شمدیه دك بنی بی روزی طوتمدی ونصیبی اکسك ایتمدی
اکرچه کاه کاه بنم تنم اوزره بر اچلق حواله ایلدیسه ده جوع خود حد ذاتنده بر مقبول
ونافع حالتدر فی المثل اکر جوع اولمیدی آندن غیری یوز کونه رنج تخمه وامتلادن
صکره انسانك بدنندن ظهوره کلوردی وآنی عظیم خسته ورنجور قیلوردی اما
اول مجاعت واسطه سیله انسان ییدیکی طعامی هضم ایلیوب امتلادن ظهوره
کلجك رنجلرك کابسندن خلاص اولور مثنوی (رنج جوع اولی بود خود

زان علل * هم بلطف وهم بخفت هم عمل * رنج جوع از رنجها پاکیزه‌تر * خاصه در جوعست صد نفع وهنر) رنج جوع خود اول علتلردن اولی اولور هم اطافتده وهم خفتده وهم کار وعملده اچلق رنجی جمیع رنجلردن پاکیزه‌تردر علی الخصوص جوعده یوز نفع وهنر واردر یعنی اکرچه آچلق بر رنجدر اما اچلق رنجی طوقلق رنجندن ظهوره کلان علتلردن اولی اولور هم لطافتده وهم بدنه خفت کلمکده هم عمل قیلمقده. اما طوقلقده بدنه کثافت وثقلت وعملده دخی کسالت واردر پس رنج جوع سائر رنجلردن پاکیزه‌تر اولور علی الخصوص اچلقده نیجه یوز نفع ونیجه یوز هنر واردر نته کم بو سرخ شریفده جوعك بعض منافعنی بیان ایلیوب بیوررلر

درفضیلت جوع واحتما

بو سرخ شریف احتما وجوعك فضیلتنك بیاننده در احتما پرهیزه دیرلر (مثنوی * جوع خود سلطان داروهاست هین * جوع درجان نه چنین خوارش مبین * جمله ناخوش ازمجاعت خوش شدست * جمله خوشها بی مجاعتها رد ست) کاه اول جوع خود جمیع داورلرن سلطانیدر جوعی جان ایچنده قوانی بویله خوار کورمه (قال علیه السلام البردة رأس کل داء والحمیة رأس کل دواء) جمله ناخوش مجاعتدن خوش اولمشدر جمله خوشلر مجاعتلر سزرد در یعنی هر ناخوش اولان طعام اچلقده خوش اولمشدر وجمیع خوش طعاملر آچلقلر اولمینجه مردود کلمشدر بلکه خوش اولان شیلرده بیله بو حالت بولنمق مقرردر زیرا برشیء هر نقدر خوش اولسه بر کمسه‌نك اکا احتیاجی اولمدیغی صورتده اول ناخوش اولور و برشیء هر نقدر ناخوش اولسه بر کمسه اکا آچ ومحتاج اولدیغی تقدیر اوزره اول ناخوش اکا خوش کلور پس برشیء بر کمسه‌یه اکر خوش کلورسه اکا آچ ومحتاج اولدیغندن خوش کلور مثل (مثنوی * آن یکی مینخورد نان فخفره * کفت سائل چون بدینست شره) مثلا اول بر کمسه کوفلی اتمك یدی بر سائل اکا دیدی سنك بو اتمکه بو مرتبه شرهك ندر شره زیاده حرصه دیرلر (مثنوی * کفت جوع از صبر چون دوتا شود * نان جودر پیش من حلوا شود) اول اشتها ایله کوفلی اتمك ین کمسه سائله دیدی چونکم جوع صبردن ایکی قات اوله آرپه اتمکی بزم قتمزده حلوا اولور (مثنوی * پس توانم که همه حلوا خورم * چون کنم صبری صبورم لاجرم) پس قادرمکه دوکلی حلوا ایم چونکم بر صبر ایلیم لاجرم بن صبورم یعنی چونکم بن آچلغه صبر ایلمکده ایکی قات اولدقده اربه اتمکی بزم او کمزده حلوا اولور پس مبالغه ایله صبر ایدیجی اولورم تاکم هر یدیکم بکا حلوا کبی خوش کله دیدی (مثنوی * خود نباشد جوع هر کس را زبون * کین علفزاریست زانداز برون) جوع خود هر کمسه‌یه زبون اولمز زیرا بو دنیا حد ذاتنده اندازه‌دن

بیرون بر علفزاردر آچلق بولنمز مکرکه حق تعالینك مقبول اولان بنده‌لرنده (مثنوی * جوع مر خاصان حق را داده‌اند * تاشوند از جوع شیر زورمند) جوعی حق تعالینك خاصلرینه ویرمشلردر تاکم حق تعالینك خاصلری جوعدن زورمند وقوی شیر اوله‌لر (مثنوی * جوع هر جلف کدارا کی دهند * چون علف کم نیست پیش اونهند) جوعی هر جلف کدایه قچن ویررلر جلف بونده درونی غنا وقناعتدن خالی اولمق معناسنه‌در جلف کدا غنا وقناعتدن وخیردن وصلاحیتدن خالی اولان فقیردر چونکم علف اکسك دکلدر آنك اوکنه قورلر یعنی حیوانك علفی اکسك اولمیوب هر بار زمانی کلدکده صاحبی اکا کفایت مقداری علفی ویردیکی کبی قناعتدن خالی اولان کدانك دخی آجقدقده غداسنی اوکنه قورلر وکان انسان حالله اکا بویله دیرلر (مثنوی * که بخور که هم بدین ارزانی * تو نه مرغاب مرغ نانی) ای حیوان سیرت همان کبه که هم بوکا لایقسن سن مرغابی دکلسن بلکه مرغ نانیسن یعنی آب حیات روحانینك اهلی دکل مشابه‌سنده سن و غدانك اهلیسن که اول جسم پرور اولمقدر و جسم پرور اولنلر مرغ خاکی مشابه‌سنده‌در اما روح پرور اولنلر مرغ آبی کبیدر

حکایت مریدی که شیخ ازحرص وضمیر
او واقف شد او را نصیحت کرد بزبان ودر ضمن
نصیحت قوت توکل بخشیدش بامر حق

وسرح شریف اول مریدك حکایه‌سیدر که شیخ آنك حرصدن وضمیرندن خبردار اولدی پس اکا زبان صریحله نصیحت ایلدی وحضرت شیخ حق تعالینك امر شریفیله اول نصیحتلرینك ضمننده اول مریده توکل قوتنی باغشلردی (مثنوی * شیخ می شد بامریدی بی درنك * سوی شهری نان بدانجا بود تنك) شیخ بر مرید ایله بی درنك یعنی بلاتوقف بر شهر جانبنه کیدی نان آنده تنك ایدی وقحط وغلا اولدیغندن اتمك آنده از بولنوردی (مثنوی * ترس جوع وقحط در فکر مرید * هردمی می کشت ازغفلت پدید) اما مریدك قلبنده جوعك وقحط وغلانك ترسی هر دم غفلت سببندن پدید وظاهر اولوردی یعنی اول مریدك حق تعالینك رازقیتندن غافل اولدیغیچون وهر دم آنك قلبنده آچ اولمق خوفی ونان بولنمق ترسی پدید وظاهر اولوردی (مثنوی * شیخ آکه بود وواقف از ضمیر * کفت اورا چند باشی در زحیر) شیخ حضرتلری ایسه مریدك ضمیرندن واقف وآکاه ایدی اکا ایدی نیجه بر اضطراب وزحیرده اولورسن و نیچون درونکه الم ویررسن (مثنوی * ازبرای غصه نان سوختی * دیده صبر وتوکل دوختی) نان غصه‌سندن اوری یاندك صبر وتوکل دیده‌سنی دیکدك یعنی صبر وتوکل

جانبندن كوز يومدك ﴿مثنوى﴾ تونه زان نازنينان عزيز * كه ترادارند بى جوز ومويز) اى مريدسن اول نازنين عزيزلردن دكلسن كه سنى جوز ومويز سز طوتهلر يعنى سن شول مقبولان دركاه الهى اولان رجالدن دكلسن كه سنى اوزومسز وجوزسز طوتهلر اطفال اولنلره جوزومويز اكسك اولمز غم يمه ديدى ﴿مثنوى﴾ جوع رزق جان خاصان خداست * كى زبون همچوتو كيج كداست) جوع خداى تعالى خاصلرينك جاننك رزقيدر ولهذا قال عليه السلام (الجوع طعام الله يحيى به ارواح الصديقين) پس اول جوع سنك كبى ابله كدانك فن زبونى اولور بلكه اول جوع صديق مرتبه سنده اولان عزيزلرك مغاوبى اولور ﴿مثنوى﴾ باش فارغ توازانهانيستى * كه درين مطبخ توبى نان زيستى * كاسه بركاسه ست ونان برنان مدام * از براى اين شكم خواران عام) پس فارغ البال اول سن اول طائفهٔ عليه دن دكلسن كه بو مطبخده سن بى نان دريه سن كاسه بركاسه نان برناندر بو عالم شكم خوارلرندن اوترى عوام ناسك قارننى طويرنجيه دك طعام بيلرندن اوترى دائما ﴿مثنوى﴾ چون بميردمى رودنان پيش پيش * كاى زبيم بى نوالى كشته خويش * تو برفتى ماندنان برخيز كير * اى بكشته خويش را اندرزخير) چونكم اول عامى وغافل اولان كمسه اوله نان آنك اوكنجه ايلرو ايلرو كيدر بويله ديوكه اى بى نوايى وآجلق خوفندن كندوبى دپلش احمق سن كندك نان قالدى قالق آنى طوت اى رزق ايچون ايچ اغريسندن كنديسنى دپلش غافل يعنى چونكم نان وطعامه حريص اولان وجناب حقه توكل قيلين كمسه اوله آنك اوكنجه نان وغدا تمثل ايلبوب ايلرو كيدر ولسان حالله برسبيل استهزا وتهكم اكاديركه اى بى نوالق خوفندن كنديسنى اولدرمش ونان وغدا ايچون روزشب غصه وغم يمش كمسه اشته سن كندك نان وغدا قالدى قالق انى طوت و بى اى كندو بى نان وغدا تحصيلندن اوترى ايچ اغريسندن اولدرمش كمسه و كنديسنه نيجه سنه لر عمر تقدير ايلمش وطول امل واسطه سيله زادوذخيره جمع قيلمش اشته جمع ايلديكك زاد وذخيره كيرو قالدى قالق امدى انى اكل ايله ديو اكا توبيخ وتقريع اولنور ﴿مثنوى﴾ هين توكل كن ملرزان پاودست * رزق تو برتوزتو عاشقترست * عاشقست وميزند او مول مول * كه زبى صبريت داندای فضول) اى حريص اولان كمسه اكاه اول توكل ايله الك واياغك دترتمه زيرا سنك رزقك سنك اوزر بلكه سندن زياده عاشقدر سنك رزقك سكا عاشقدر حال بوكه مول مول اوردر زيرا سنك بى صبرلقكدن بيلور اى فضول مول مول ايكليو ايكليو ديمكدر بونده تأنى وتوقفله ديمك معناسنه در يعنى اى فقردن وكندى رزقنك كج كلديكندن خوف ايلين كمسه يورى حق تعالى حضرتلرينه توكل ايله رزقك اوزره حريص اولوب

وتهالك قيلوب الك واياغك لرزان ايتمه زيرا رزقك سنك اوزر بلكه سنك اكا اولان عشقكدن اول زياده عاشقدر كما قال صلى الله تعالى عليه وسلم (الرزق اشد طلبا للعبد من اجله) رواه ابو الدرداء رضى الله عنه سنك رزقك سكا عاشقدر كوركه آهسته آهسته سكا كنديسنى اورر زيرا سنك اى فضول صبرسزلغكى بيلور سكا صبرله متصف اولمغى تعليمدن اوترى تأنى ايله كلور ﴿مثنوى﴾ كرترا صبرى بدى رزق آمدى * خويشتن چون عاشقان برتوزدى * اين تب لرزه زخوف جوع چيست * در توكل سيرمى تانندزيست) اكرسنك برصبرك اوليدى رزق كلوردى كنديسنى سكا عاشقلر كبى اورردى آچلق خوفندن بو تب لرزه ندر توكل مرتبه سنه طوق ديرلمكه قادرلردر يعنى اكر اى حريص اولان كمسه سنكچون برصبر جميل اوليدى رزق سنك اياغكه كلوردى حتى عاشقلر معشوقلرينه كنديلرى اوردقلرى كبى سنك رزقك دخى كنديسنى سكا اورردى چونكم بويله در جوع وقحط خوفندن سنك وجودكده بو تب لرزه سى ندر توكل مرتبه سنده خود اهل توكل اولنلر طوق ديرلمكه قادرلردر پس رزق ايچون غم يمكه وكنديكه الم ويرمكه سبب ندر

﴿حكايت آن كاو كه تنها درجزيره ايست بزرك حق تعالى آن جزيرهٔ﴾
﴿بزرك را پركند از نبات ورياحين كه علف آن كاو باشد تا بشب﴾
﴿آن كاو همه را بخورد وفربه شود چون كوه پارهٔ چون شب شود﴾
﴿خوابش نبرد ازغصه وخوف كه همه صحرا را چريدم فرداچه خورم﴾

بوسرخ شريف اول كاوك حكايتيدركه بربيوك جزيره ده تنها حق تعالى حضرتلرى اوعظيم جزيره يى نبات ورياحيندن پرايلركه اول كاوك علف وغداسى اولور كيجه يه دك اول كاو اول جزيره ده اولان نبات ورياحينى جميعا يروطاغ پاره سى كبى سمز اولور چونكم كيجه اوله انى خواب ايلمز يعنى انى نوم اخذ ايتمز واول كاو او يومغه قادر اولمز غصه وخوفدن كنديسنه بويله ديوكه صحرانك جميع اوتنى اوتلادم يارين نه يرم ﴿تا از ين غصه لاغر شود همچون خلال روز برخيز د همه صحرا را سبز تروانبوهتر بيند ازدى و باز بخورد تافربه شود باز شبش همان غم بكيرد سالهاست كه او همچنين مى بيند واعتمادى نمى كند﴾ تا اول كاو بوغصه دن لاغر اولور خلال كبى كوندز قالقر دوكلى صحرايى دونكى كوندن سبز تر انبوه تر كورر يعنى نباتى انده اولكى كوندن الطف واوفر كورر وكاو كيرو اول جزيره ده اولان نبات ورياحينى يرتافربه اولور كيرو كيجه اوكاوى هم اوغم طوتر نيجه يللردر اول كاو بونك كبى كورر و بررزاقه اعتماد ايلمز وديمزكه هركون صحرا رزق جديد ايله پر اولور قارنم طويجه اندن اكل ايدرم پس كيجه نيچون صباحن ييجك رزق ايچون غم ييرم اكر انك عقلى اوليدى بويله ديردى ﴿مثنوى﴾ يك جزيرهٔ سبز هست

اندرجهان * اندر وكاريت تنها خوش دهان) جهانده سبز بر جزيره واردر
اول جزيره ده خوش دهان يالكز بر كاو واردر خوش دهان اولمقدن مراد اول
جزيره ده اول كاوك نباتاتله دهانی روز بروز خوش اولمسیدر ﴿ مثنوی ﴾ جمله
صحرارا چرد او تابشب * تاشود زفت وعظيم ومنتجب) اول كاو كيجه يه دك
اول صحرايی جميعا اوتلر تاجسيم وعظيم ومنتجب اولور منتجب كزيده معناسنه در
بونده فربه ولطيف اولور معناسی و يريلور ﴿ مثنوی ﴾ شب زانديشه كه
فرداچه خورم * كردد اوچون تارمو لاغر زغم) كيجه انديشه دن بويله ديوكه
يارين نه يرم اول كاو غمدن تارمو كبی لاغر اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون بر آيد صبح
كردد سبزدشت * تاميان رسته قصيل سبز وكشت) چونكم صبح كله اول
صحرا جميعا سبز اولور ميانه دكين قصيل سبز وكشت بتمش قصيل بغدايدن
وآر په دن تازه بتن حاصله ديرلر يعنی صباح اولدقده اول صحرا سبز اولور وآدم
بلنه دك تازه حاصل واكن بتوب صحرا پر اولور ﴿ مثنوی ﴾ آندر افتد كاو باجوع
البقر * تابشب انرا چردا وسر بسر) كاو چونكم صحرايی بويله پر كوره جوع
بقر سببيله اول نباتی اكل ايلمكه دوشر كاو كيجه يه دكين انی باشدن باشه اوتلر
﴿ مثنوی ﴾ باز زفت وفربه ولمتر شود * ان تنش از پيه وقوت پر شود) كيرو
جسيم وفربه وقوتلو اولور اول كاوك جسدی پيه وقوتدن پر اولور پيه ياغه ديرلر
﴿ مثنوی ﴾ بازشب اندرتب افتد ازفزع * تاشود لاغر زخوف منتجع) كيرو
كيجه خوف وفزعدن تب واضطرابه دوشر تا منتجع خوفندن لاغر اولور انتجاع
كياه طلب ايتمك معناسنه در منتجع بونده مصدر ميمی اولوب يينه كياه طلب ايلمك
معناسنه اولور يعنی كياه طلب ايلمكلك خوفندن آرقلوب نحيف اولور ﴿ مثنوی ﴾
كه چه خواهم خورد فردا وقت خور * سالها اينست كار آن بقر) كه يارين
خور وغدا وقتنده نه يسم كركدر نيجه يللار اول بقرك كاری بودر ﴿ مثنوی ﴾
هيچ نندیشد كه چندين سال من * می خورم زين سبزه زار وزين چمن) هيچ فكر ايلمز
بويله ديو كه بوقدر يل بن بوسبزه زاردن وبوچمندن اوتلارين ﴿ مثنوی ﴾
هيچ روزی كم نيايد روزيم * چيست اين ترس وغم ودلسوزيم) هيچ بر كون غدا اور زقم كم
وناقص كلمدی پس بنم بو ترسم وغمم ودلسوزلغم ندر بو مقرر ومحقق اولمش ايكن غدا
ورزقم ايچون نيچون غم يرم وخوف ايلرم ديمز ﴿ مثنوی ﴾ باز چون شب می
شود آن كاوزفت * می شود لاغر كه آوه رزق رفت) چون كيجه اولور كبرو اول زفت
وعظيم كاو لاغر اولور رزق كيم كتورر كندی ديو بعض نسخه ده كه اوه رزق رفت
دخی دوشمشدر يعنی كبرو چونكم كيجه اوله اول جسيم وفربه اولان بقر رزق غمی
يمكدن لاغر اولور بويله ديو كه ايواه رزق كندی بنم حالم يارين نيجه اولور كم كتورر

انك حالی هر زمان بو اسلوب اوزره در پس بو كاودن مرادنه ايديكنی بيان ايدوب
بويورر ﴿ مثنوی ﴾ نفس آن كاوست وآن دشت اين جهان * كوهمی لاغر شود
ازخوف نان * كه چه خواهم خورد مستقبل عجب * لوت فردا ازكجا سازم طلب)
نفس حريص اول كاودر واول دشت بو جهاندر كه اول نفس دايم نان وغدا خوفندن
لاغر اولور وديركه كلجك زمانده عجب نه يسم كركدر يارينك لوت وغداسنی قندن طلب
ايليم يعنی اول ذكر اولنان كاودن مراد حريص اولان نفسدر وانك ساكن اولديغی
صحرادن مراد بوجهاندر كه اول نفس هر كون كندی رزقنی يه نان وخوانك
زوالی خوفندن لاغر ونحيف اولور وغدا وطعام اوزره وانك جمعنه وادخارنه حريص
اولور كه انسانك نفسنی جمع وادخار اوزره حريص خلق اولنمشدر كما قال الله فی سورة
المارج (ان الانسان خلق هلوعا) يعنی تحقيقا نفس انسانی قليل الصبر وجمع
اذواق اوزره شديد الحرص خلق اولنمشدر تفسير لبابده مقاتلدن وتفسير طبريده
دخی بويله نقل اولنور كه الهلوع دابة الله خلق جبل قاف ترتع كل يوم سبع بوادی
وتشرب كل يوم سبعة غدر من ماء ثم يبيت مغتما الرزق ماذا يأكل غدا فشبه الله
الحريص بها) زيرا حريص اولان كمسه اول دابه كبی تجبابار بن نه يرم ويا خود كلجك
زمانده رزق نرده بولورم ديو غم يير ﴿ مثنوی ﴾ سالها خوردی وكم نامد زخون
ترك مستقبل كن وماضی نكر * لت و پوت خورده را هم ياد آر * منكر اندر غابرو كم باش زار)
ای رزق ايچون غم يين كمسه نيجه يللار رزق يدك وسكا ييجكنا كسك كلمدی
مستقبله نظر ايلمكی ترك ايله وماضی يه نظر ايله يمش لوت و پوتی اكل ايلديكنی هم ياد كه
كتور غابره باقمه و زار و پريشان اولمه غابر اضداددندر هم ماضی معناسنه وهم باقی
معناسنه كلور بونده باقی معناسنه در كه مستقبل مراد اولورو خلاصه كلام بويله
ديمك اولور كه ای حريص اولان ورزق ايچون غم يين كمسه بوقدر ايام واعوام نان
وطعام يدك اصلا سنك غداك بر كون اكسك اولمدی وخلاق ورزاق اولان الله سنك
هيچ بر كون رزقكی قطع قيلمدی پس كچمش ايامكه نظر ايله كور هيچ بر كون آچ قالدكمی
پس من بعد مستقبله نظر ايليوب غم يمه بلكه كچمش زمانده مأكول اولان لوت و پوتی
ياد ايله ومستقبله نظر قيلوب زار و پريشان اولمه كلجك زمانده دخی سنك رزقكی خدای
تعالی سكا ويرر كه يوم جديد رزق جديد ديمشلر

﴿ صيد كردن شيران خر را وتشنه شدن شير از كوشش ﴾
﴿ ور فتن تا از چشمه خورد تا باز آمدن شير ر وباه ﴾
﴿ جكر بند ودل وكرده را خورده بود كه لطيفتر ست ﴾

بوسرخ شريف شيرك اول خری شكار ايلمسيدر وشيرك خری شكار ايلكده وآنی
اكل قيلمقده سعی وكوشش ايلكدن تشنه اولمسيدر وشيرك چشمه يه كتمسيدر

تا چشمه دن صوایچه و شیرك چشمه دن كیرو كلنجیه دك روباه جكر
بندودلی وكرده بی بیش ایدی زیرا الطیف ركدر جكر بند سوادالبطن معناسنه در
دل یورك كرده بوكرك معنا سنه شیر طلب كرد دل وجكر وكرده رانیافت ازرو به
پرسید كه دل وجكر كورو به كفت اكر اورا دل وجكر بودی انجنان سیاستی دیده بودان
روزو بهزار حیله جان برده كی برتو بازامدی) شیرك خرك دل و جكرو كرده سنی طلب
ایلمسی وآنی بولمسیدرو شیررو باهدن سؤال ایلمسیدر بویله دیو كه خرك یوركی
وجكری قنی ورو باهك شیره جواب دیمسیدز بویله دیو كه اكر اول خرك یوركی وجكری
اولیدی اول خرانجلین برعظیم سیاستی كه اول كون كور مشدی وهزار حیله ایله
جانی سلامته ایلتمشدی كیرو سنك قتكه قچن كاوردی یعنی كلمزدی (لوكنا نسمع
اونعقل ما كنا فی اصحاب السعیر) بوآیت كریمه ایله خردن مراد اهل جهنم اولد یغنه
اشارت بیورمشلردر نته كم (وقالوا لوكنا نسمع) اهل جهنم خزنهٔ جهنمه دیه لر اكربز كلام
رسلی استماع ایدیدك قبول ایدردك آنلرك كلام سعادت انجاملرین جملة بغیر تفتیش
(اونعقل) یاخود آنلرك كلامنده اولان فوائدی وهدایته موصل اولان دلائلی تفكر
ایلیدك تفكر مستبصرین وتدبر اهل یقین كبی (ما كنا فی اصحاب السعیر) بزا ولمیدق
اهل جهنم عدادندن (فاعترفوا بذنبهم) پس خطالرنه اعتراف ایدرلر منفعت اولمدیغی
حینده (فسحقا لاصحاب السعیر) اسحقهم الله سحقا یعنی الله تعالی رحمتندن
بعید ایلمكله بعید ایلسون اصحاب سعیری دعاء علیه در اصحاب سعیر ایچون و بوآیت
كریمه نك اوایلك تفسیری و بوآیتك تفسیری دردنجی جلدده قصهٔ آبكیر وسه ماهی
سرخنده مرورایلمشدر ❊ مثنوی ❊ بردخررارو بهك تا پیش شیر ❊ پاره پاره
كردش آن شیردلیر) روبه جك اول بیچاره خری حیله ایله شیرك اوكنه دك ایلتدی پس
آنی اول شیردلیر پاره پاره ایلدی ❊ مثنوی ❊ تشنه شداز كوشش آن سلطان دد
❊ رفت سوی چشمه تا آبی خورد) اول سباع سلطانی خرك صیدنه كوشش قیلمقدن
تشنه اولدی پس چشمه جانبنه كتدی تابرمقدار صوایچه ❊ مثنوی ❊ رو بهك
خورد آن جكر بندودلش ❊ آن زمان چون فرصتی شد حاصلش) روبه جك خرك
اول جكر بندو یوركنی ییدی زیرا اول زمانده اول روباهه چونكم برفرصت حاصل
اولدی ❊ مثنوی ❊ شیرچون واكشت ازچشمه بخور ❊ جست در خر دل
نه دل بدنی جكر) شیرچونكم چشمه دن كیرو بیكه دوندی اول شیر خرك وجودنده
قلب استدی آنك نه قلبی و نه جكری وارایدی ❊ مثنوی ❊ كفت رو به را جكر كودك
چه شد ❊ كه نباشد جانور را زین دو بد) پس رو باهه سؤال ایدوب ایتدی جكر قنی
یورك نیجه اولدی زیرا جانورك بو ایكیسندن بدی یعنی مفارقتی اولمز بد مفارقت
معناسنه در یعنی هر جانور لابد قلب سزو جكر سز اولمز دیدی ❊ مثنوی ❊

(كفت كر بودی ورا دل یا جكر ❊ كی بدینجا آمدی بارد كر) رو باه اكا جواب ویروب
ایتدی اكر آنك یوركی یا جكری اولیدی بر كره دخی بورایه قچن كلبدی یعنی كلمزدی
❊ مثنوی ❊ آن قیامت دیده بودورستخیز ❊ وآن زكوه افتادن وهول وكریز
كر جكر بودی ورا یا دل بدی ❊ بار دیكر كی بر تو آمدی) اول قیامتی ورستخیزی
كورمش ایدی واول طاغدن دوشمكی وهولی وكریزی كورمشدی اكر آنك جكری
اولیدی یاخود دلی اولیدی بركره دخی كیرو سنك قتكه قچن كلوردی رستخیز قیامته
درلر لكن قچن قیامت ایله رستخیز ایكیسی برمحلده ذكر اولنسه لر برسنه قیامتك
آلام وشدایدی معناسی ویریلور وحاصل كلام بویله دیمك اولور كه رو باه اول شیره
بوكونه جواب ویروب دیدیكه اكر اول خراول وهله ده بو قیامتی و بو قیامتك
آلام وشدائدنی واول طاغدن دوشمكی واول هول وخوفی واول محلدن جان خوفیله
قاچمغی كورمش ایدی پس اكر آنك یاجكری و یاقلبی اولیدی بو قدر محنتلری
وفلا كتلری كوردكدنصكره سنك قتكه نه نیچون كلوردی بوندن معلوم اولسونكه آنك
عقل وادراكه محل اولان نه قلبی ونه جكری واردی ❊ مثنوی ❊ چون نباشد
نوردل دل نیست آن ❊ چون نباشد روح جز كل نیست آن ❊ ان زجاجی كوندارد
نورجان ❊ بول وقاروره ست وقندیلش مخوان) چونكه دل نوری اولمیه اول حقیقتده
دل دكلدر یعنی چونكم بر كسه نك لحم صنو بری الشكل اولان قلبنده نوردل اولمیه واول
نورله حق باطلدن فرق قیلمیه وشیطانك ونفسك حیله سنی واهل دیانك واصحاب
زرق ودغانك مكر وخدعه سنی بیلمیه اول قلبه سن قلب دیمه چونكم بر كسه نك جسدنده
روح الهی اولمیه واول غیری روحله قلبنی زنده قیلمیه اول كسه نك جسدی كلدن غیری
دكلدر زیرا بوكونه جسد خبیث خاك وطیندن دخی ادنی واسفلدر مثلا اول برزجاجكه
اول نورجان طوتمز بول وقاروره دراكا قندیل اوقومه كذلك شول زجاجه دنكه
جان نورندن طوتمیه سن اكا بول ونجاست قاروره سی دی قندیل ایمان ومحل نورجان دیمه
❊ مثنوی ❊ نور مصباحست داد ذوالجلال ❊ صنعت خلقست ان شیشه وسفال
❊ لاجرم در ظرف باشد اعتداد ❊ در لهبها نبود الا اتحاد) مصباح نوری ذوالجلال
دادیدر اما اول شیشه وسفال خلقك صنعتیدر لاجرم اعتداد ظرفده اولور اما نور
ولهبلرده اولمز الا اتحاد اولور مصباح یاز چراغه دیرلر بونده كوكل مراد اولور یعنی
شیشه وسقسی خلقك صنعتی و چراغك نوری خدای ذوالجلالك داد وعطاسی
اولدیغیچون لاجرم ظروفده عدد وتفرقه ولهبلرده وشعله لرده اتحاد اولدی كذلك
بو نسانك جسدلری شیشه وسفال كبیدر اكرچه حقیقتده صانعی اللهدر ولیكن
صورتا والدینك اجتماعندن وتربیه سندن برجسد ظهوره كلمكله بحسب الظاهر اول
جسد صنعت مخلوق كبی اولمشدر ولهذا بو اجساد میاننده تفرقه وتضاد واردر

امانوردل كه مجرد موهبت الهی وعطیه‌در بانیدر آنده مخلوقك صنعی یوقدر انكچون
قلوبك نوری متحدوشیٔ واحد كبیدر ﴿ مثنوی ﴾ نورشش قندیل چون آمیختند *
نیست اندر نورشان اعداد وچند * آن جهود از ظرفها مشرك شده ست * نور دیدان
مؤمن ومدرك شده ست) مثلا التی قندیلك نورنی چون قارشدیره‌لر آنلرك نورنده اعداد
وچند یوقدر اول كافر وجهود ظرفلردن مشرك اولمشدر اول مؤمن نور كوردی
ومدرك اولمشدر شش قندیلدن مراد بونده تحدید اولمیوب تكثیر اولسه ده جائزدر
یاخود صاحب شریعت اولان التی پیغمبر اولسه دخی جائزدر هر پیغمبرك ظاهرا
جسدلری قنادیل كثیره كبی بحسب الظاهر متفاوته و متعدده دروهم بعضنك بعضی
اوزرینه (تلك الرسل فضلنا بعضهم علی بعض) آیت كریمه‌سنك موجبنجه فضیلتلری
مقرردر ولیكن بو جمله‌نك انوارنه وحیقتلرینه و جناب حقه اولان ایمان وایقانلرینه
نظر اولنسه (لانفرق بین احد من رسله) آیت كریمه‌سنك موجبنجه آنلرك باطنلرینك
انواری بری برندن فرق اولنمز مثلا برنیجه قندیلك انواری بری برینه قارشدقده آنلرك
انوارنده عددلر ومقدارلر اولمز حتی برقندیلك نورنی برآخر قندیلك نورندن فرق
وتمییز ایلمكه قادر اولمزسن اما شول كسه‌لر كه نوردن قطع نظر ظروفه ناظر اولدیلر بری
برندن هر برظرفی ایری كوردیلر نورلرنی دخی بری برلرینه مغایر صاندیلرنته كم یهود
ونصاری انبیای عظام علیهم السلامك ظاهرلرین كوروب مشرك اولدیلرو بری
برلرندن تفریق قیلدیلر انكچون حق تعالی حضرتلری بو جمله انبیا علیهم السلامه
ایمان كتورمكه وجمله سنی نفس واحد حكمنده بیلمكه امر ایلیوب بیوردیلر (وقولوا
آمنا بالله وما انزل الینا وما انزل الی ابراهیم واسمعیل واسحق و یعقوب والاسباط وما اوتی
موسی وعیسی وما اوتی النبیون من ربهم لانفرق بین احد منهم ونحن له مسلمون) ومؤمنلر
انبیای عظام علیهم السلامك انوارنی كوردیلر ومعنوی اولان اتحادلرین ادراك
قیلدیلر مسلم وموحد اولدیلر ومرتبهٔ شركدن وتفرقه‌دن نجات بولدیلر ﴿ مثنوی ﴾
چون نظر برظرف افتد روح را * پس دو بیند شیث را و نوح را * چونكه آبش هست
جو خود آن بود * آدمی آنست كو را جان بود * این نه مردانند اینها صورتند *
مرده نانند و كشتهٔ شهوتند) چونكم نظر روح ایچون اولان ظرفك اوزرینه دوشه
یعنی بر كسه‌نك نظری روحك نظری ظرفنه دوشه دیمكدن اولیدر پس حضرت
شیث ونوح علیهما السلامی ایكی كورر یعنی چونكم بر كسه‌نك نظری اجسام وصورته
اوله وروحه نظر ایلمكی ترك قیله اول كسه البته شیث علیه السلام وحضرتلرنی
نوح علیه السلام حضرتلرندن آیروب ایكی كوررو برینه ایمان كتوروب برینه انكار
قیلور پس معنا جمیع انبیا علیهم السلامه انكار قلمش اولور مثلا یوز یكرمی درت بیك
پیغمبرك جمیعسنه ایمان واقرار قیلسه اما بو جمله‌نك ماییننده برینه انكار ایلیه جمیعسنه

انكار ایلمش اولور پس موحد اول كسه‌در كه انبیای عظام علیهم السلامك
جمیعسنه ایمان كتوره و بونلرك جمله سنی طریق توحید اوزره ثابت قدم ایله اكر
بو ایماندن و بو ایمانله موصوف اولان جاندن محروم اولورسه اكا مؤمن دینلمز بلكه آدم
دخی تسمیه اولنمزنته كم بیوردیلر چونكه آنك ابی واردر جوی خوداودر حقیقتده آدمی
اولدر كه آنك دل وجانی اوله وفی الحقیقه برنهرك كه آبی اولمیه نهر دینلمك یرنده دكلدر
و برآدمینك كه ایمان وایقانله موصوف جانی اولمیه بهرحال اكا انسان دینلمك لایق دكلدر
بلكه (اولئك كالانعام بل هم اضل) آیت كریمه نسیله مشار الیها اولان طائفه‌دندر
بو كونه كسه‌لر صورتا انسان ومعنا حیواندن اضل واسفل اولان صورت بی جاندرنته كم
بیوردیلر بوطائفه كه ذكر اولندی مردلر دكلردر بونلر صورتلردر زیرا بو نلرنان
مرده‌لری وشهوت كشته‌لریدر یعنی نان وطعامه زیاده حرصندن مرده حكمنده
اولان و شهوات اوزره تهالك قیلان طائفه دردین یولنده مردلر دكلردر بلكه
همان بی دل وبجان اولان صورت حكمنده درلر پس صورت بی جان وشكلا انسان
اولان جسملره انسان دینلمز انكچون بو ناس ایچره انسان قتی از بولنور نته كم بو سرخ
شریفده واقع اولان راهب روزروشنده بوناس ایچنده النه چراغ الوب انسان
طالبی اولوردی وهر كسك دقتله یوزنه باقوب برجان ودل صاحبنی تجسس
و تفحص قیلوردی

﴿ حكایت آن راهب كه روز با چراغ میگشت ﴾
﴿ در میان بازار از سر حالی كه اورا بود ﴾

بو سرخ شریف اول راهبك حكایه‌سیدر كه كوندز چراغله بازار اورته‌سنده دوران ایلردی
شول برحالت طرفندنكه انكچون وارایدی دیوانه‌لك جهتندن دكل یعنی خلقدن
منقطع اولمش وعزلت اختیار قیلمش برعابد النه چراغ الوب بازارلر ایچنده جد وسعیله
انسان ارردی شول برحالت وخصلت جهتندنكه آنك قلبنه حاصل اولمشدی دیوانه‌لك
وسفاهتدن اوتری دكلدی ﴿ مثنوی ﴾ آن یكی با شمع برمی كشت روز * كرد بازاری
داش پر عشق وسوز) اول بر كسه شمعله كوندز دور ایلردی بر بازارك اطرافنده حال بو كه
آنك دل وجانی عشق وسوزله پرو مملو ایدی ﴿ مثنوی ﴾ بو الفضولی كفت اورا كای فلان
هین چه میجویی بسوی هر دكان) بر بو الفضول آنك بو حالنی عبث وبیهوده ظن ایلیوب دیدی
ای فلان راهب آكاه اول هر دكان جانبنده نه طالب اولورسن ونه شیٔ جست وجو
قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ هین چه میكردی تو جویان با چراغ * در میان روز
روشن چیست لاغ) آكاه اول سن چراغله جویان اولدیغك حالده نه دور ایلرسن
روز روشن اورتاسنده بو لاغ ندر یعنی روز روشنده اولا چراغه احتیاج بو قدر هر كسك
صورت وشكلی آشكار ادرسن ایسك الكه چراغ الوب بازارلر ایچره دور ایلیوب نه شیٔ

اررسن وكوردبكك آدم يوزنه دقتله نيجون باقرسن كوياكه بونلره لاغ ايلرسن بولاغك
اصلى ندر ﴿ مثنوى ﴾ كفت ميجويم بهر سو آدمى * كه بود حى ازحيات
آن دمى) اول راهب بويله دين بوالفضوله ديدى هرجانبده برآدم طلب ايلرم اويله
آدمكه اول دمه منسوب اولان حياتدن حى اوله يعنى اول نفخهٔ الهى وفيض ربانيدن
آنك قلبى حيات پذيراوله ومعرفت حقله آنك دل وجانى رونق واطافت بوله ديدى
﴿ مثنوى ﴾ هست مردى كفت اين بازارپر * مردمانند اخراى داناى حر
* كفت خواهم مرد برجادهٔ دوره * دررهٔ خشم وبهنكام شره * وقت خشم ووقت
شهوت مردكو * طالب مردى دوانم كوبكو * كودرين دوحال مردى
درجهان * تافداى او كنم امروزجان) اول راهب برمرد وارميدر ديدى اول
بر بوالفضول بو بازار طلومردملردر اخراى داناى حر ديدى مصرع اول راهب
طرفندن سؤال وبوالفضول طرفندن جوابدر مصرع ثانى اول جوابك تتمه‌سيدر
يعنى راهب اول بوالفضوله ديدى نفخهٔ الهيدن قلب حيات پذيراولمش برمرد
استرمكه بويله برمرد وارميدر اول بوالفضول هركسى مرد ظن ايليوب اكا ديدى
اى عالم ازاداولان كمسه اشته بوبازارمردملرله طلودر وپردر اول راهب بوالفضوله
ديدى بن ايكى اولوبولده مرد استرم خشم بولنده وشره هنكامنده يعنى راهب اكا
ايتدى نعم بن مرد استرم وليكن هرمرد شكلنده اولان كمسه‌لرى استرم بلكه
خشم بولنده وحرص وشره يولنده مرد اولان كمسه‌يى استرم خشم وقتنده وشهوت
وقتنده مردقنى بويله برمردكاملك طالبى اولوب كوبكو بليجى اولوردم قنى بوايكى
حالده برمرد جهانده تابوكون جانمى اكافدا ايليم يعنى مرد اولدر كه قوت غضبيه‌يى
وقوت شهويه‌يى كندى نفسندن ازاله ايليه بوايكى صفت كه حيواناته مخصوص
اولان صفتلردندر بونلردن كندى وجودنى پاك وطاهر قيله شول دمكه خشم وغضب
وقتى كله نفسنى ضبط ايليه تهور ايليه وشول دمكه نفسى كندى طبعنه ملايم كلان
شيلرى اشتها ايليه حق تعالينك حرام ايلديكندن نفسنى منع ايليه حرص وشهوت
دامنه دوشميه بن اشته بوايكى يولده برمرد كامل استرمكه بولم وجانمى آنك يولنده
فدا قيلم وخدمتنده اولوب هروجهله آندن مستفيد اولم ديدى ﴿ مثنوى ﴾
كفت نادرچيزمى جويى وليك * غافل ازحكم قضايى بين تونيك * ناظر فرعى زاصلى
بى خبر * فرع ماييم اصل احكام قدر) اول بوالفضول دامن جبره تمسك ايدوب
وجبريلر يولنه كيدوب راهبه بوكونه جواب وروب ديدى نادرشئ طلب ايلرسن
وليكن سن قضانك حكمندن غافلسن ايو كورفرعه ناظرسن اصلدن بى خبرسن
فرع بز اصل قضا وقدرك احكاميدر يعنى اول جبر مذهبنه ذاهب اولان كمسه اول
عابده ديديكه بوسنك استديكك نادردر ونادر ايسه معدوم حكمنده‌در وليكن سن

برمرد غافلسن كه قضاى الهينك حكمندن بى خبرسن كندى نفسكه ايو نظر ايله
تا اول عبادت وطاعتى هم كندكدن كورميه‌سن وصلاح وتقواكى مجرد كندى
اختياركدن فهم ايلميه‌سن اكر بوخلقك معصيتى وكندى طاعتكى سنكه آنلرك
اختيار ايلمسندن بيلورسك انجق بو فرعدر واصل قدرك احكاميدر بوسوزلر
اكرچه جبردر وليكن مطلقا دامن اختياره تمسك قيلان وكنديلرينى فاعل مختار
بيلان وقدريه ومعتزله مذهبنه ذاهب اولان كمسه‌لره نسبتله نافع اولور زيرا آنلر
قضا وقدره منكرلردر واهل سنته آنلر قضا وقدره ايمان كتوردكلرندن اونورى
طائفهٔ مجبره تعبير ايدرلر وطريق عدل اصل جبر اوسط ايديكنى بيلزلر وجبر اوسط
ازلدر كه عبده اختيار جزئيه اثبات ايلدكدن وآنى كاسب بيلدكدنصكره خير
وشرك خالقنى الله بيله‌سن وجمله‌سنى قضا وقدر احكامندن اولديغنه ايمان قيله‌سن
﴿ مثنوى ﴾ چرخ كرد انرا قضا كره كند * صد عطارد را قضا ابله
كند * تنك كرداند جهان چاره را * آب كرداند حديد وخاره را) چرخ كردانى
قضا كمراه ايلر نيجه عطاردى قضاى الهى ابله ونادان ايلر هر كيمك طالعى
عطارد اواسه زياده عاقل اولور پس عطاردن مراد بونده عقل صاحبلريدر
قضاى الهى چاره جهانى تنك ايلر دمورى وسنك خاره‌يى صويه دوندرر يعنى
قضاى الهى چاره كلدكده وحكم قدر ظهور قيلدقده بود ونيجه فلكى كمراه ايلر
وعطارد يلدزى كاتب فلك ايكن واكا مظهر اولنلر عاقل ومدبر ايكن قضاى الهى
كلدكده ابله واحمق ايلر حتى چاره وتدبير جهانى طار ايلركه عاقل برچاره وتدبيره
قادر اوله‌مز ودمورلر ومحكم طاشلر ايله قضاى حقه مقاومت قيله‌مز همانكه
قضا كله حديد وسنك شديد اب اولور وقضانك حكمى بونلره تأثير قيلور
﴿ مثنوى ﴾ اى قرارى داده ره را كام كام * خام خامى خام خامى خام خام) اى بويله
اديم اديم برقرار ويرمش كمسه خامك خامسن خامك خامسن خامسن اى ذاهب
يعنى اى ذاهب اولديغى طريقه قدم قدم قرار ويرمش وبن بويله شويله كيدرم وشو وجه
اوزره سير ايدرم ديو اعتقاد ايلمش كمسه اكرسنك اعتقادك بو ايسه زياده وحددن
متجاوز خام وناپخته‌سن زيراسنك الكده اختيار كليه وقدرت كامله يوقدركه حتى
ذاهب اولديغك طريقه استديكك كبى كيده‌سن وديلديكك كبى بركارى ايده‌سن
عاقلك غافل ايله ماينده فرقى اولدركه اذا اصبح الغافل يقول افعل كذا واجعل
كذا واذا اصبح العاقل يقول مجبا مايفعل بى ﴿ مثنوى ﴾ چون بديدى كردش
سنك اسيا * آب جوراهم ببين اخر بيا * خاك را ديدى برآمد برهوا * درميان
خاك بنكر بادرا) مثلا چونكم دكرمن طاشنك كردش وحركتنى كوردك اخر آب
جويى هم كور مثال اخرخاكى كوردك هوا اوزره كلدى خاكك ميانده اولان

باده دخی نظرایله یعنی سنك آسیابك محركی آب وكرد وخاكك محركی هوای پاك اولدیغی بیلدكسه هرحركت ایلین شیئك البته برمحركی واردر وبوجمله حركت قیلان شیلرحركت قیلمزالا ارادت الهی وتقدیر ربانی ایله وهرشیئ دست قدرت ناصیه سندن اخذ قیلمشدر استدیكی جانبه جذب ایلر كما قال الله تعالی (مامن دابة الاهو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم ❊ مثنوی ❊ دیكهای فكرمی بینی بجوش ❊ اندرآتش هم نظرمی كن بهوش) فكر چولمكلرنی جوش وخروشده كورورسن انی قینادن آتشه دخی هوش و بصیرتله نظر ایله كه چولمكی جوشه كتورن آتش اولدیغی كبی سنك فكرلرك چولمكلرنی دخی كونا كون جوش وخروشه كتورن قضای الهی وارادت ربانیدر ❊ مثنوی ❊ كفت حق ایوب رادرمكرمت من بهرمو بیت صبری دادمت ❊ هین بصبر خود مكن چندین نظر ❊ صبر دیدی صبردادن رانكر) نته كم حق تعالی حضرتلری ایوب علیه السلامه مكرمت ایلدكده دیدی یا ایوب بن سنك هر برمو بكه برصبر ویردم اكاه اول كندی صبربكه بو قدر نظرایلمه صبری كوردك صبر ویرمكلكه نظر ایله یعنی حق سبحانه وتعالی بلاره صبرایلین حضرت ایوب علیه السلامه بر كون مكرمت والطافله دیدی یا ایوب صقین سن بو صبرقیلدیغی كندی قوتكدن بیلمه بلكه بن سنك هر برقیلكه صبر ویردم تاكم بوقدر مصائب وشدایداوزره صبروتحمل قلدك آكاه اول كندی صبروتحملكه اولقدرنظرایلمه كندی نفسكده صبر وتحملكی كوردك اول صبر وتحملی ویرن پادشاهه نظرایله كه سنك ثبات وتمكینك آنك توفیق ایلمسندندر اكر توفیق الهی اولمسه بو صبر وتحمل سنده بولنمزدی دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ چندبینی كردش دولابرا ❊ سر برون كن هم ببین تیز آبرا ❊ توهمی كویی كه من بینم ولیك ❊ دیدآبرابس علامتهاست نیك) ای اصل كاردن غافل دولابك كردشنه نیچه برنظرایلرسن باشكی طشره ایله دخی تیزآبه نظر ایله سن بود ولابه نظر ایدوب دیرسنكه بن بونك محركنی كورورم ولیكن انی كورمنك چوق ابوعلامتلری واردر دولابدن مراد چرخ كردان اولسه ده جائز وقالب هرانسان اولسه ده جائز بلكه جمیع اكوان اولمقده جائزدر تیزآب تیزآقیجی صو دیمكدر بوندن مراداردة الهی وتقدیر ربانی اولور پس بعض كسه لر اولور كه بردولابی دونر كورسه انی محرك اولان آبدن غافل اولوب دوروحركتنی اول دولابك كندی اختیاریله ایلر صنورلراما (ان الظن لایغنی من الحق شیئا) ایت كریمه سنك موجبنجه انلرك ظنی اصل وحقیقت كاردن برشیئ مغنی ومفید اولمز پس بعض كسه لر دخی بو چرخ كردانی همیشه دور ایلر كوررلر ودوری وحركتی آنك كندی ذاتندن حاصل اولور صانورلر سعدونحسی وبوزمینده اولان بعض آثاری نجومه اسناد قیلورلر و چرخ كردوندن بی خبر اولورلر و بیلمزلر كه همیشه بو افلاكی

دوندورن و بو نجومه سعادت ونحوستی ویرن ارادت الهی وتقدیر ربانیدر و كذلك اكثر كسه لر دخی هرانسانك وجودنی بركونه دوروحركت ایلر كوررلر واول حركتی انك قالبندن وعقلندن بیلورلر وتقدیرالهی وارادت ربانیدن غافل اولورلر وهرشیئ ارادت الهیه ایله حركت ایلدیكنی من وجه بیلورلر و اكا ایمان قیلورلر ودیرلر كه بز دخی بو اشیا جمیعا امر حقله حركت ایلدیكن بیلورز وارادت الهیه ایله عمل قیلدقلرنی كورورز نعم ظن ایله ویاخود علم ایله بوقدر بیلمك و كورمك قابلدر ولیكن عین الیقین وحق الیقین كورمنك چوق ابات وعلاماتی واردر مادامكه اول علامتلر بركسه نك وجودنده بولنمیه بن بوجمله دن متصرف اولنی كورورم دیمسی مفید اولمز انی كورمنك علامتلرندن برسی اولدركه اصلا بركسیه كندی غرض نفسیله اندن برحركت نامشروع ظهور ایلدكده دخل وتعرض قیلمیه مكركه برمقتضای شرع شریف وطریق منیف زیرا كندیسنی دست قدرتده عاجز كورن غیری اشیایی دخی عاجز كورر پس آنلردن برفعل ناشایسته صدور ایلسه آنی امر حقله اولدیغی بلور پس كندی نفسندن اكا ظن ودق ایلمز اما مقتضای شریعت اكر طعن ودق ایلمكی اقتضا ایلرسه طعن ودق ایلرواكر ایلمزسه سكوت قیلوب صابر اولور ❊ مثنوی ❊ كردش كف را چو دیدی مختصر ❊ حیرتت باید بدریا درنكر ❊ انكه كف رادید سركویان بود ❊ وآنكه دریا دید اوحیران بود ❊ آنكه كف رادیدنیتها كند ❊ وآنكه دریا دید دل دریا كند ❊ آنكه او كف دید در كردش بود ❊ و آنكه دریا دید او بی غش بود ❊ آنكه كفهادید باشد درشمار ❊ وآنكه دریادید شدبی اختیار) چونكم كفك كردش وحركتنی مختصر كوردك سكا حیرت كركسه دریایه نظرایله اول كسه كه كفی كوردی سركویان اولورواول كسه كه دریایی كوردی اول حیران اولور اول كسه كه كفی كوردی نیتلر ایلر واوكسه كه دریایی كوردی قلبنی دریا ایلرو اول كسه كه كفی كوردی اول كردش وحركتده اول كسه كه دریایی كوردی او بی غش اولوراول كسه كه كفلری كوردی اول شمارو عدد ده اولورواول كسه كه دریایی كوردی بی اختیار اولور كفدن مراد اجسام صوریه ده قوالب كونیه درودریادن مراد بحرمعنی وعالم الهیدر وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور كه بو اجسام صوریه وقوالب كونیه نك چونكم كردش وحركاتنی مجملا و مختصر اكوردك اكر سكا حیرت كركسه دریای حقیقته بصیرت كوزیله نظر ایله بو آنك ارادت وقدرتیله حركت ایلدیكنی مشاهده قیله سن اول كسه بو كف مشابه سنده اولان صور اشیایی حقله قائم كوردی و بحرمعنانك ارادتیله حركت قیلدقلرنی مشاهده ایلدی اول كسه من عرف الله طال لسانه قولنك مفهو منه مظهر اولوب سرسو یلجی واسرار حقیقتی نقل ایلیجی اولدی واول كسه كه دریای

حقیقتی کوردی و بحر معنانك مشاهده سی اكا غلبه قیلدی من عرف الله كل لسانه
قولنك مفهومنه مظهر اولوب حیران وسكران اولدی ونطق وتكلم مرتبه سندن
كیرو قالدی واول كمسه كه بو كف مشابه سنده اولان صور اشیایی كوردی و بحر معنانك
آنده كیف مایشاء تصرفندن وتقدیرندن غافل اولدی اول كمسه كندینك مرادی
جانبنه یلر وعزیمتلر ایلر وفعل و عملی كندی ارادتیله و یاخود اسباب واسطه سیله
حاصل اولورظن ایلیوب تحصیل مراده سعیلر وهمتلر قیلور واما اول كمسه كه
بو صور اشیاده متصرف اولان دریای حقیقتنه ایدیكنی كوردی و جمله اشیانك
حركاتی الله اذنیله اولدیغنه عالم اولدی اول كیمسه قلبنی دریا ایلیوب كندی تدبیر
وندار كندن فارغ اولدی (وافوض امری الی الله ان الله بصیر بالعباد) دیوب جمیع
امورنی حضرت حقه تفویض ایلدی اول كیمسه كه بو كف مشابه سنده اولان مخلوقاتی
كوردی وحركات وسكناتی بونلرك كندی وجودلرندن قیاس ایلدی اول كمسه
بهر حال كردش وحر كنده اولور اسبابه تشبث ایلیوب كندی مرادی ایچون عظیم
سعی وكوشش قیلورو مسبب الاسبابدن غافل اولورو اما اول عارفكه بحر معنایی
كوردی وآنك تصرف وارادت وقدرتنه نظرایر كوردی اول عارف بی غل وغش اولور
وقلبنی اغبار وسوی تشویشندن خالی قیلور اول كمسه كه بو كفلر مشابه سنده اولان
صور محسوسه یی كوردی وحركات وسكناتی بو اشیانك كندیلرندن قیاس ایلدی
او كمسنه اعدا دوشمار قیدنده اولور و كثرات وتعددات مرتبه سنده قالور
وهر نسنه كه كندیسنه حاصل اولور آنی كندینك اختیاری ایله اولدی صنور واما اول
كمسه كه دریای حقیقتی كوردی وارادت وقدرت وحول وقوت همان آنك ایدیكنی
مشاهده قیلدی اول كمسه اختیارسز اولدی واسقاط تدبیر قیلدی وحضرت حقی
وكیل اتخاذ ایدوب آندن هر نه كلورسه خوش كوردی

دعوت كردن مسلمان مغرا

(مثنوی مرمغی را كفت مردی كای فلان * هین مسلمان شو بباش از مؤمنان)
بر مؤمن مرد بر مجوسی كافره دیدیكه ای فلان آكاه اول مسلمان اول مؤمنلردن اول
(مثنوی كفت اكر خواهد خدا مؤمن شوم * ور فزاید فضل هم موقن شوم)
اول كافر جبری ایتدی اكر حق تعالی دیلرسه مؤمن اولورم واكر دیله مزسه بن مؤمن
اولمزم نته كم ماشاء الله كان ومالم یشأ لم یكن شیئا حدیث شریفی بو معنایه دلیل و كواهدر
واكر اول خدا فضلنی زیاده ایلرسه هم موقن اولورم یعنی اكر بنم ایمانمی مراد ایلرسه
مؤمن اولورم بو مقرردر واكر فضل و كرمنی بكا زیاده قلورسه بن اهل ایقاندن اولورم
دیدی (مثنوی كفت می خواهد خدا ایمان تو * تا رهد از دست دوزخ جان تو)
مؤمن ایتدی خدای تعالی سنك ایمانكی دیلر تاكه سنك جانك دوزخ الندن

خلاص اوله (مثنوی لیك نفس نحس وآن شیطان زشت * می كشندت
سوی كفران و كنشت) لیكن نحس اولان نفس واول زشت وخبیث اولان شیطان
سنی كفران و كنشت جانبنه چكرلر اسلامه كلمكه قومزلر (مثنوی كفت ای منصف
چو ایشان غالبند یار او باشم كه باشد زورمند) كافر جبری ایتدی ای اهل انصاف
مؤمن چونكه انلر غالبلردر آنك یاری اولورم كه زورمند اولور واول طرفه دوشرم كه
غالب جاذبدر بز مغلوب اولان كمسه غالب اولان جاذبه مخالفت ایلمكه قادر
اولمز دیدی (مثنوی چون خدا می خواست از من صدق زفت * خواست
او چه سود چون پیشش نرفت * نفس وشیطان خواست خود را پیش برد * وان عنایت
قهر كشت وخرد و مرد) چونكم خدای تعالی بندن صدق زفت استدیه آنك خواستی
نه فائده چونكم اول ایلرو كتمدی اما نفس وشیطان كندینك خواست وارادتنی ایلرو
ایلتدی واول عنایت قهر اولدی وخرد مرد اولدی بو بیتلر جبری طرفندن سنی اولان
مؤمنك كفت می خواهد خدا ایمان تو دیدیكی قولی ودخی (لیك نفس نحس وان شیطان
زشت * می كشندت سوی كفران و كنشت) دیدیكی قولیدر ودفع ایلمكك طریقیله
دیناشدروسنی اولان مؤمنه عظیم توبیخ وتعریض قیلمشدر زیرا دیركه ای مؤمن
اولان كیمسه سن دیرسنكه خدای تعالی سنك ایمانكی دیلدی وسندن بر عظیم صدق
مراد ایلدی چونكم خدای تعالینك مرادی وارادتی ایلرو كتمیه و بنده سنه تأثیر ایتمیه
آنك قصد ایلمسنك بو تقدیر اوزره بكا نه نفع وفائده سی اولور واكر بو سنك دیدیككی
كبی اولیدی حق تعالی یه غالب اولمق لازم كلوردی زیرا نفس وشیطان چونكم كندی
دیلدكلرنی ایلر وایلتدیلر واستدكلرنی ایتدیلر واول اللهك بنم حقمده اولان عنایتی
قهر اولدی و پاره پاره اولوب ضایع اولدی اول عنایتك نه فائده سی اولدی واول ارادت
نیجه ظهوره كلدی چونكم بو مقدمه معلوم اولدیسه بونی بیلكه حق تعالی بنم
ایمانمی مراد ایلدی وبنم حقمده عنایت قیلدی دیدی وجبر مذهبنی اثبات ایلمكدن
اوتوری بر نیجه امثال كتوروب ضرب مثل قیلدی (مثنوی تو یكی قصر وسرا بی
ساختی * اندرو صد نقش خوش افراختی) مثلا سن بر قصر وسرای دوزدك اول قصر
وسرایده یوز دورلو نقش خوش یوجلتدك (مثنوی خواستی مسجد بود آن
جای خیر * دیكری آمد مر اورا ساخت دیر) ودیلدك كه اول قصر مسجد و جای
خیر اوله و بر كمسه كلدی آنی دیر ایلدی یعنی ای سنی بنم حقمده سنك اعتقادك
بو كه بكا زركه حق تعالی بنم قصر وجودیمی دوزدی واول بنم خانهٔ وجودمك ایچنده
ایمان وعرفاندن واسلام وایقاندن و بونلر امثالی اولان اصناف بی پایاندن نقشلر
یازدی وقلب وروحمی اعمال حسنه ایله معمور ایدوب دوزدی واستدیكه بنم خانهٔ
وجودم سجده محلی وخیر یری اوله واول بر آخر كه نفس واهرمندر كلدی انی كلیسا بتخانه

دوزدی چونکم سنك اعتقاد کده ومذهبکده نفس وشیطان برکسنه یی کافر قیلق
وجهنم جانبنه جانب اولمق صحیح اولیجق و بوایکیسی خدای تعالینك استدیکنی تبدیل
وتغییر قلیجق بنکه برعاجز انسانم نیه قادرم غالب و قادر چونکم بو جانب اوله اکا تابع
اولورم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ یانو بافیدی یکی کرباس تا * خوش بسازی بهر
پوشیدن قبا) مثال آخر یاخود بنم شانم بو کابکزرکه سن بر بزطوقدك تاکه کیمکدن اوتری
آنی خوش واطیف قفتان دوزه سن ﴿ مثنوی ﴾ تو قبامی ساختی خصم از نبرد *
رغم تو کرباس راشلوار کرد) سن اول کرباسی برقفتان ایلمك استدك وخصم
نبرد وجنکدن سنك رغمکه اول کرباسی شلوار ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ چاره کرباس چه
بود جان من * جز زبون رأی آن غالب شدن) پس ای بنم جانم بو تقدیرجه کرباسك
چاره سی ندر اول رأی غالبك زبونی اولمقدن غیری یعنی جبری کندی مذهبنی اثبات
قیلمقدن اوتری وجودینی کرباسه تشبیه ایدوب وجناب حق کرباس طوقین وآنی
قبا ایلمك استین کسیه وشیطان ونفسی کلوب اول کرباسی شلوار قیلان کمسیه تمثیل
ایدوب دیرکه ای سنی سن بنم حالمی بو مثالدن خوب فهم ایلرسنکه حق تعالی بنم
وجودمی خلق ایلدی وآنی مؤمن دوزمك استدی وشیطان ونفس کلوب آنی کافر
دوزدی پس بو اورته لقده بنم وجودمك کناهی نه اولور که بن مغلوب وزبون اولمش
اولورم مغلوبك حالی البته غالب اولنه تابع اولمقدر ﴿ مثنوی ﴾ اوز بون شد جرم
این کرباس چیست * آنکه اومغلوب غالب نیست کیست) اول کرباس صاحبی
زبون اولدی بو کرباسك جرمی ندر اول کمسه که غالبك مغلوبی دکلدر کیمدر یعنی
جبری سنی اولان مؤمنی الزام ایلمك ایچون بو مثلی ضرب ایلیوب دیدیکه اول کمسه که
کرباسی بر نیکو قبا ایلمك استدی برآخر کمسنه کلوب انك مرادنه مخالف آنی شلوار ایلدی
واکا غلبه قیلدی اول کرباسی قبا ایلمك استین کیمسه زبون ومغلوب اولیجق کرباسك
کناهی نه اولور و بو جهانده غالب وقاهر اولنه مغلوب اولمین نه شی اولور جبری سنی
مؤمنی قدریه ونویه منزله سنه تنزیل ایلیوب بو کونه سوزلرله اکا سنده ثنویه وقدریه
رایحه سی وار دردیمکی ایهام ایلرز یرابحث ونزاع سننك بوسوزندن قوبمش ایدیکه
ای جبری حق تعالی سنك مؤمن اولمکی مراد ایلر ولیکن نفس وشیطان سنی کفر وکنیسا
طرفنه چکر جبری در که پس ای سنی سنك دیدیکك شو معنایه بکزدی و کلامکدن
بو معنی منفهم اولدیکه جناب حق جل شانه بنم وجودمی برمؤمن نیکو ایلمك استیه
وآنی خلق ایلیه ونفس وشیطان کلوب آنی کافر قیله واهل کنشت ایلیه پس بنم وجودم
برکرباس کبی عاجز شیدر انك کناهی ندر و بوندنصکره غالبك مغلوبی اولمین کمدر سنك
کلامکدن خود منفهم اولان بودر که نفس وشیطان حضرت حقك دیلدیکنه مخالفت
ایلیه چونکم سن بویله دیرسك پس بنم المده نه وار دردیر ﴿ مثنوی ﴾ چون کسی

ناخواه او بروی براند * خار بن در ملك وخانه او نشاند * صاحب خانه بدین خواری بود
* که چنین بروی خلافت میرود * هم خلق کردم من ارتازه ونوم * چونکه یار اینچنین
خواری شوم) چون بر کمسه آنك ارادتیسز آنك اوزرینه سوردی آنك ملك وخانه سنه
خاربن دیکدی صاحب خانه بو نکله برخوار اولور که انك اوزرینه بونك کبی خوارلق
وخلافت کیدر خلاقت وخلق کهنه وفرسوده اولمغه دیرلر کذلك بن هم خلق وفرسوده
اولورم اکرتازه وجدید ایسمده چونکم بو نجلین برخور عاجزك یاری اولم یعنی جبری سنی
اولان مؤمنه برمثال اخر دخی ضرب ایلیوب انك مذهبنی ابطال ایلمك استرکانه دیرکه
ای سنی سنك کلامکدن منفهم اولان اولدرکه فی المثل بر کیمسه برخانه بنا ایلدی واول
خانه نك ایچنده کل وشکوفه اولمق مراد ایلدی اما برآخر کمسه اول صاحب
خانه نك مرادنه مخالفت قلیدی وانك اوزرینه سوردی وغلبه ایلدی خار کوکنی
کتوردی انك ملکی اولان خانه یه دیکدی واول کل وشکوفه یی درون خانه دن ازاله
ایتدی پس صاحب خانه اول مخالف اولان کمسه نك بو کونه فعلیله خوار ومستهان اولور
زیرا آنك اوزرینه بونك کبی برخلاقت واهانت واقع اولور پس ای سنی سنك مذهبك بوکا
بکزدی که جناب حق بنم وجودم خانه سنی بنا ایلدی وانده ایمان واسلام کلنی قودی
شیطان ونفس کلوب کفر ومعصیت خارنی آنده دیکدی دیرسن پس بو کلامدن
بو معنی منفهم اولور که بنم وجودم خانه سنك صاحبی خور ومستهان اوله ونفس
وشیطان اکا غالب اوله وانك ارادتنه مخالفت قیله پس لازم کلور که بندخی اکرتازه
وجدید ایسم فرسوده ومستهان اولم زیرا چونکم بونك کبی برعاجز وخوارك یاری اولم
اول خوار اولیجق بنم خوار ومستهان اولم اولو یله ثابت اولور صاحب خانه ده
قوت وقدرت اولمیجق نیه قادر اولور پس ای نفس وشیطانه اغوا واضلالی اسناد
ایلیوب حقیقتده آنلری مضل ومغوی بیلن کمسه سنك مذهبك وحالك بوکا بکزر
دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه خواست نفس آمد مستعان * تسخر آمد ایش
شاء الله کان) چونکم نفس وشیطانك خواستی مستعان کلدی ایش شاء الله کان
دیمك تسخر کلدی ایش شاء الله دیمك ای شی شاء الله کان تقدیرنده اولور اکثر
نسخه لرده دخی بو ترکیب ایش شاء الله واقع اولمشدر ایش جیش وزننده ای شیء دن
مخففدر علی کلا التقدیرین معنی ماشاء الله کان دیمك اولور وجبری سنی اولان مؤمنی
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك بو حدیث شریفیله دخی الزام
قیلور ودیرکه ای سنی سن دیرسنکه خدای تعالی سنك ایمانکی دیلدی ولیکن نفس
وشیطان سنی کفر وکلیسا جانبنه جذب ایلدی وسندخی خدای تعالینك مراد
ایلدیکی ایمان واسلامی قویوب نفس وشیطانه اویدك سنك بو کلامکدن نفس
وشیطانك مرادی غالب اولمق وانك استدیکی مستعان اولمق لازم کلور و پیغمبر علیه

السلام حضرتلرينك (ماشاء الله كان وما لم يشأ لم يكن) بيوردقلری حديث
شريف مسخره لق كلور وبی معنی اولور بو كلام متين خود باهرنادر وحضرت نبی
مكرم صلی الله تعالی عليه وسلم صادقدر وحق تعالی هرنه شیء ديلديسه اول اولدی
وهرنه شیء كه ديلمدی اول اولمدی كافر قيلقده ومؤمن قيلقده نفس وشيطانك اصلا
مدخلی يوقدر نفس وشيطان نه شيلردر كه حق تعالينك مراد شريفنه مخالفت
قيله لر و برآدمی كافر وفاسق ايلمكه قادر اوله لر ديدی ﴿مثنوی﴾ من اكرننك مغان
ياكافرم * آن نيم كه برخدا اين ظن برم * كه كسی ناخواه او ورغم او * كردد
اندر ملكت اوحكم جو) بن اكرننك مغانم ياكافرم اول دكلم كه خدای تعالی يه
بوظن وكمانی ايلیم وديم كه بركسه انك اراده سز وانك رغمنه آنك ملكتنده حكم طلب
ايديجی اوله يعنی اول كافر جبری سنی يه بو كونه تعريض وتوبيخ ايدوب ديديكه
ای قدريه مذهبنه مائل اولان سنی بن اكرمغلرك بغايت معيوبی ايسمده و ياكافر
ايسمده اول كسه دكلكه خدای تعالی يه بوسنك ايلديكك كبی سوء ظن ايليم و بويله
ديم كه بركسه اول اللهك اراده تی اولمدين ومشيتی تعلق قيلمدين انك رغمنه انك
ملكتنده حكم جو اوله واول برقولنی مؤمن اولمق استه يه ونفس وشيطان آنی كافر
قيله بوخود عين شرك خفيدر بو اعتقادی ايلين خود موحد اولميوب مشرك اولور
پس مشركلر مذهبنی بن قبول ايده مزم ديدی ﴿مثنوی﴾ ملكت اورا فروكيرد
چنين * كه نياردم زدن دم آفرين * دفع اومی خواهد ومی بايدش * ديو
هردم غصه می افزايدش) اول كسه اول اللهك ملكتنی بويله ذكر اولنسان كبی طوته كه
اول دم آفرين اولان پادشاه دم اورمغه قادر اولميه اوكسه نك دفعنی استر واكا
كرك زيرا ديوهردم اكا غصه زياده ايلر بو كونه سوزلر دخی قدريه ومعتزله
مذهبنه مائل اولان سنيلر طرفنه جبريلر لسانندن عظيم طعن وتشنيع اولور زيرا
اضلال واغوايی نفس وشيطانه اسناد ايلين قدريه ومعتزله يه اهل جبر بويله
ديرلر كه ای شرك خفيده قالنلر اول اللهك ملكنده آنك ارادتنه مخالف بركسه حكم
ايلمكه قادر دكلدر وانك ملكنی آنك ارادتنه مخالف طوتمغه دخی قادر دكلدر
بومحالدر بركسه كه واول اللهك مرادنه مخالف آنك ملكنده حكم وتصرف قيله
وكلام ونفس خلق ايلين خدا اكا سوزسو يلمكه قادر اولميه اول الله مخالفك دفعنی
استيه واكا مخالفت وانك دفعی كرك ولازم اوله مع هذا ديوهردم اكا غصه زياده
ايليه ومخالفت قيله چونكه سنك مذهبك ومعتقدك بودر ﴿مثنوی﴾ بنده اين
ديو می بايد شدن * چونكه غالب اوست درهر انجمن * تامبادا كين كشد شيطان
زمن * پس چه دستم كيرد انجاذ والمنن * انكه اوخواهد مراد اوشود *
ازكه كارمن دكر نيكو شود) پس بوديوك بنده سی اولمق كرك چونكه هرجمع

وانجنده غالب اولدر تا اولميه كه شيطان بندن كين چكه پس ذوالمنن اولان خدا
بنم اومحلده نيجه الم طوتر اول كمسدكه اول استر آنك مرادی اولور پس بنم كار وعمل
دخی كيمدن نيكو ولطيف اولور يعنی چونكم شيطان اكا غالب وقادر اوله واستديكی
كمسه يی فاسق وكافر قيله لازم كلور كه انك وجودنده مستقلا بر حكم وارادت اوله
پس بوديوك قولی اولمق كرك چونكم هرمحل ومجمعده غالب وقادر اول اوله حكم
غالبك اولور واستديكنی حكم ايلمكه قادر اولان شيطانه اطاعت وانقياد ايلمك لازم
كلور تا اولميه كه شيطان بندن كين آله و بكا غضب قيله چونكم اول شيطانده
بوقدر قوت وقدرت اوله وحقك ارادتنه مخالف بكا غلبه لر قيله و بنی ضبط وتصرفنه
آله پس منتلر ونعمتلر صاحبی اولان خدا بوتقديراوزره بنم نيجه دستكيرم اولور و بنی
آنك الندن نيجه خلاص قيلور اول شيطانكه برنسنه يی مراد ايليه وانك مرادی اوله
بوتقدير اوزره بنم كارم آندن غيری كيمدن ايو اولور چونكم مريد ومختار اول اوله
اندن ايو اولمق لازم كلور ديدی بو كونه سوزلر قدريه ومعتزله مذهبنده اولان
سنيلره جبريلر لسانندن طعن وتشنيع طريقيله ديئلور وجبريلر انلره برسبيل استهزا
وتهكم بو كونه توبيخ وتقريع قيلور تكيم اول كافر جبری اول سنی اولان مؤمنه
بويله ديدی بعده كندی اعتقادنی تنزيه ومذهب ومعتقدنی اثبات ايليوب ديدی
﴿مثنوی﴾ حاش لله ايش شاء الله كان * حاكم آمد درمكان ولامكان * هيچ
كس درملك او بی امر او * درنيفزايد سر يكتای مو * ملك ملك اوست وفرمان
آن اوست * كمترين سك بردران شيطان اوست) حاشا لله قنغی شیء الله تعالی
ديليه اول اولدی جميع مكان ولامكانده اول الله مطلق حاكم كلدی هيچ كمسه آنك
ملكنده آنك امر بسز برقات قيل اوجی قدر نسنه زياده ايلمز ملك ملكيدر وامر
وفرمان آنك امر وفرمانيدر قپوسنده كمترين سك انك اول شيطانيدر يعنی جبری
ديركه ای قدريه ومعتزله مذهبنه مائل اولان سنی بن سنك مذهب ومعتقدكدن
الله تبارك وتعالی يی تنزيه وتقديس ايلرم زيرا حق سبحانه وتعالی هرنه شیء
ديلديسه اول اولدی وهرنه شیء ديلمديسه اول اولمدی اول جميع مكان ولامكانده حاكم
مطلقدر هيچ بركمسه اول اللهك ملكنده انك امری اولمدين وارادتی تعلق
قيلمدين برقيل باشی قدر شیء زياده يه قادر دكلدر ملك همان آنك ملكيدر وحكم
وفرمان لايقيدر اكر نفس وشيطان ديرسك اول اللهك دركاهنده ادنی واحقر برسكدر
نفس وشيطان نيه قادردر كه ارادت الهی بركمسه نك كفرنه وضلالتنه تعلق ايليه
واول شيطان آنی عاصی وكافر قيله بويله اولمق خود قابل دكلدر پس دركاه الهيده
شيطانك مثالی نه كونه ايديكنی ضرب مثل ايدوب جبری لسانندن بيوررلر

﴿مثل شيطان بردر رحمان﴾

﴿مثنوی﴾ تركمانرا كر سكی باشد بدر * بردرش بنهاده

باشد رووسر) مثلا تركمانك قپوسنده اكر بر كلب اوله آنك دروآستانه‌سى
اوزره روى وسرنى قومش اوله ﴿مثنوى﴾ كودكان خانه دمش مى كشند *
باشد اندردست طفلان خوارمند) انك خانه‌سنك اطفالى اول كلبك قويريغنى
چكرلر اطفالك النده اول كلب خورمند وحقير اولور كذلك كلب شيطان دخى حق
تعالينك طريقتك اطفالى النده بغايت خور وحقير برسكدر نتكيم تركمان اوغلنجقلرى
تركمانك عقور اولان سكارنى ضبط ايدرلر ودوكرلر اصلا اول كلب عقور اول
اوغلنجقلره غلبه قيله‌مز زيرا كندى صاحبنه منسوب اولديغنى بيلور ﴿مثنوى﴾
بازاكر بيكانه معبر كند * حمله بروى همچو شير نر كند) اما اول تركمانك
خانه‌سنه كبرو را بيكانه كمسه عبور ايليه تركمانك كلبى انك اوزرينه اركك ارسلان
كبى حمله ايلر ﴿مثنوى﴾ كه اشداء على الكفار شد * باولى كل باعدو چون
خارشد) زير كفار اوزره شديدلر اولدى ولى ايله كل عدو يله خار كبى اولدى اشداء
شديدك جمعيدر مصرع اول سورهٔ فتحده اولان آيت كريمه‌يه اشارتدر ديمك
مناسب دكلدر زيرا (اشداء على الكفار رحماء بينهم) آيت كريمه‌سى اصحاب
كرامك حقنده‌در اكر بو آيته اشاتدر دينلسه فتى چوق تكلف لازم كلور تاكم عقل
وشرعه ملايم كله اولى اولان اولدركه همان برعربى تركيب منزله‌سنه تنزيل اولنوب
بوكا كوره معنى ويريله ودينه كه اول شيطان كافرلر ودركاه الهيدن بيكانه اولان
عاصيلر اوزره شدتلر ايديجى وغلبه‌لر قيليجى اولدى اما اللهك دوستيله كل كبى يار
وعدوسنه خار اولدى اللهك مخلص اولان بنده‌لرى آنك اغواسندن وغلبه‌سندن
بعنايةالله نجات بولدى نتكيم بو آيتلر بو معنايه دلالت قيلدى قال الله تبارك وتعالى
(ان عبادى ليس لك عليهم سلطان) وقال تعالى حاكيا عنه (فبعزتك لاغوينهم
اجمعين الا عبادك منهم المخلصين) ﴿مثنوى﴾ زآب تمغاجى كه دادش تركمان *
آنچنان وافى شدست و پاسبان) مثلا شول بر تمغاج صو يندنكه تركمان اول كلبه
ويردى لاجرم اول كلب اكا انجلين وفا ايديجى وقپوسنك پاسبانى اولمشدر ﴿مثنوى﴾
پس سك شيطان كه حق هستش كند * اندر وصد فكرت وحيلت تند) پس سك
شيطان دخى كه حق تعالى آنى وار ايلر وايجاد قيلر انك وجودنده نيجه يوز فكرت
وحيلت خلق ايلر يعنى شيطانك خالق الله تعاليدر وآنك وجودنده اولان فكرلرى
وحيله ومكرلرى ايجاد ايلين دخى الله تعالى در بلكه جميع اعيانك وافعالك خالقى
همان اولدر كما قال تعالى (والله خلقكم وما تعملون) ﴿مثنوى﴾ آب روهارا
غذاى او كند * تا برداو آب روى نيك وبد) خداى تعالى يوزلر صوينى اول ابليسه
غذا ايلر تاكم اول ابليس نيجه كمسه‌نك يوزينك صوينى ايو وكوتو عالم وجاهلدن
وعاقل وغافلدن دوكر وغذا ايدر ﴿مثنوى﴾ آب تمغاجست آب روى عام *

كه سك شيطان ازان يابد طعام) عامك آب رويى اكا آب تمغاجدر كه سك شيطان
اول آب روى عوامدن طعام بولور يعنى سك تركمان آب تمغاجدن غدا بولديغى كبى
شيطان دخى عوامك آب رويندن غدا وطعام بولور آب رويندن مراد شول
ايمان واسلام وصلاح وطاعتدركه انسان بونلرله آب روى حاصل قيلور ﴿مثنوى﴾
بر درخركاه قدرت جان او * چون نباشد حكم را قربان بكو) پس اول كلب
شيطانك جانى حضرت خدانك خركاه قدرتنك قپوسنده حكم الهى ايچون نيچون
قربان اولميه سويله حق تعالينك حكم شريفنه اول شيطان قرباندر ولكن
بعض انسانه نسبتله عدوى پرطغياندر ﴿مثنوى﴾ كله كله ازمريد وازمريد *
چون سك باسط ذراعى بالوصيد * بردر كهف الوهيت چوسك * ذره ذره
امرجو برجسته‌رك) سورى سورى مريدن ومريدن وصيده قوللرنى بسط
ايليجى سك كبى الوهيت كهفنك قپوسنده سك كبى ذره ذره امر دليجى طمرى
قالقمشدر كله سورى معناسنه مريد ميمك ضميله ارادت ايديجى ومريد ميمك فتحيله
قوى ومعاند كسيه ديرلر وصيد آستانه‌يه ديرلر برجسته‌رك ديمك كاليله امرجوى
اولمغه حاضر ومهيا اولمقدن كنايت اولور وخلاصهٔ كلام وتوضيح مرام بويله ديمك
اولوركه شيطانلرك اعوان وانصارندن سورى سورى ابالس وشياطين حق
تعالينك آستانه‌سنه اوكا قلرين بسط ايديجى كلب كبيدر هربريسى ومرتبهٔ الوهيت
فى المثل اصحاب كهفك مغاره‌سى كبيدر وبودنيا الوهيت كهفنك قپوسى كبيدر
وشيطان اصحاب كهفك كلبيدر بو آيتك تفسيرى جلد اولده نصارى حكايه‌سنده
مرور ايتدى (وكلبهم باسط ذراعيه بالوصيد) آيت كريمه‌سنك مفهومى اوزره
انلرك كلبى فناى غاره اياقلرنى قويوب نيجه پاسبانلك ايلديسه الوهيت كهفنك
قپوسنده شيطانلرك هربرى سك كبى طمرلرى حركت ايلمش وحاضر ومهيا اولمش
موبوحق تعالينك حكمنى دبليجيدر تاكم هرقنغى قولنى اغوا واضلال ايلمكه حكم
الهى وارادت ربانى تعلق ايلرسه اول شيطانلر آنك اغوا واضلالنه شروع ايدرلر
ومراد الله هرنه ايسه اول واسطه ايله ظهوره كلور ﴿مثنوى﴾ اى سك ديو
امتحان مى كن كه تا * چون درين ره مى نهنداين خلق پا * حمله ميكن منع ميكن
مى نكر * تاكه باشد ماده اندر صدق ونر) اى سك اولان ديو امتحان ايله تاكم
چونكم بو خلق عالم بو يوله آيق قويه‌لر بونلره حمله ايله ومنع ايله ونظر ايله تاكم صدق
ايچره ماده ونركيم اوله يعنى حق سبحانه وتعالى شيطانى خلق ايلمش وكان اكا بويله
ديمشدركه اى بنم دركاهمك كلبى اولان شيطان بو خلقى امتحان ايله تاكم بو خلق
بو بنم طريقمه ايغى قويه‌لر وبنم جنابمه تقرب ايلمكه قصد ايليه‌لر بونلر اوزره‌سن
سك كبى حمله ايله وبونلرى وساوس وهمزاتله واوهام وخيالاتله تخويف ايدوب

منع ایله آندنصکره نظرایله تاکم صدق مرتبه‌سنده دیشی وارکك کیمدر بیله‌سن
ومردی‌زندن فرق وتمیز قیله‌سن انلرکه زن‌طبیعت ومخنث سیرتدرسنك وعید کدن
وتحذیر و تخویفکدن قورقوب سکا اویه‌لر وشهوت و معصیت طرفنه میل قیله‌لر
وآنلرکه نرلر وبنم طاعتم یولنده ارلردر انلرسنك وسوسه‌که وتشویش وتخویفکه
التفات ایتمزلر وبنم امرمی وطاعتمی ترك ایدوب شهوت ومعصیت طرفنه کتمزلر

﴿ مثنوی ﴾ پس اعوذ ازبهرچه باشد چوسك * کشته باشد ازترفع تیزتك)
پس اعوذدن اوتری اولور چونکه‌سك ترفعدن تیزتك اوله یعنی زیاده حمله ایدیجی
اوله ﴿ مثنوی ﴾ این اعوذ آنست کای ترك خطا * بانك برزن برسك وره
برکشا) بواعوذ اولدرکه ای خطا اقلیمنك ترکی کلب اوزره بانك اورویولی بکا
فتح ایله ﴿ مثنوی ﴾ تابیایم بردرخرگاه تو * حاجتی خواهم زجود وجاه تو)
تاسنك خرکاهك قپوسنه کلم سنك جود وخرکاهك جاهندن برحاجت ایستیم یعنی
چونکم شیطان ترکانك کلبنه ودرگاه رحمانی ترکانك خرکاهنه و حضرت حق
جل‌شانه خطا مملکتنده ساکن اولان ترکانه تشبیه اولندی وتمثیل قیلندی ایسه
پس اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیمك ندن اوتری اولور ونه معنی افاده قیلور
چونکم سك اولان دیو کمال ترفعدن و صاحبی اوزره غلبه و تسلط ایلمکدن زیاده
حمله ایدیجی اوله پس بواعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیمك اولدرکه الهی کلب
شیطان اوزره‌سن طرد ورجم امرنی اوروبکا کندی جنابکه موصل اولان طریق
مستقیمی فتح ایله تاکم سنك درکاهکه کلم وجناب عزتکله آشنالق ایلیم نته‌کم
برکسه برترکانك خرکاهنه قریب کلسه وآنك سکلری اکا حمله قیلسه ومنع ایلسه اول
دخی ترکانه دیرکه ای ترك خطا بوکلبك اوزره بانك اوروبونلری طرد ایلیوب بکا
یول ویرتاکم سنك خرکاهکه کلم وسندن برمراد وحاجت دیلیم دیر ﴿ مثنوی ﴾
چونکه ترك ازسطوت سك عاجزست * این اعوذواین فغان ناجائزست) چونکه
ترك کلبك هیبت وسطوتندن عاجزدر پس بواعوذ وبوفغان جائز دکلدر زیرا ترکه
بنی بوکلبدن قورتار دیوفغان ایلمك واعوذ بك اول زمانده جائز وصحیح اولورکه
اول ترکسکی اوزره غالب وقاهراوله وانی یولدن طرد ومنع ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ ترك
هم کوید اعوذ ازسك که من * هم زسك درمانده ام اندر وطن) ترك هم دیه سکدن
بن هم صغنورم زیراکه بن سکدن وطنده درمانده اولمشم وعاجز قالمشم ﴿ مثنوی ﴾
تونمی یاری برون در آمدن * من نمی یارم زدربیرون شدن) ای مهمان کلبك
خوفندن سن بوقپویه کلمکه قادر دکلسن کذلك بن دخی قپودن طشره کتمکه قادر دکلم
حاصل کلام ترکان بومرتبه‌ده ضعیف اوله وکلب بوذکر اولنان کبی قوی وقادر اوله
ومهمان دردمند بوادی‌قاله ترکمانه واصل اولمغه چاره ویول بولمیه ﴿ مثنوی ﴾

(خاك اكنون برسر ترك وقنق * كه یكی سك هردو رابندد عنق) پس بوتقدیراوزره
ترکك وقنغك باشنه طپراقکه برکلب ایکیسنك بیله بوینونی باغلیه وآنلری زبون وعاجز
ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ حاش لله ترك بانکی برزند * سك چه باشد شیر نرخون قی
کند) حاشا الله ترك اکربانك اوره‌سك نه‌اوله ارکك ارسلان قورقوسندن قان
قوصار بوجمله ابیات شریفه‌دن برسبیل کنایه مراد اولان معنی بو اولورکه
شیطان حق تعالینك درکاهنك برکتر کوپکیدر وجناب حق جل‌شانه هروجهله
قادر وقویدر برانسان قچن اول خالق کون ومکانك درکاهنه متوجه اولسه
وشیطان دخی مقتضای طبعی اوزره اکا حمله قیلسه واول کمسه دخی شیطانك
مکروحیله‌سنی بیلوب آنك شرندن صدقله حضرت حقه التجا ایلسه ودیسه‌که
الهی بن بورجیم ولعینك شرندن سکا صغنورم بونی دفع ورد ایله تاکم سنك درکاهکه
تقرب ایلیم وحاجتمی سندن دیلیم اول قادر وقاهر اولان الله آنی منع وطرد ایلروا ول
بنده‌یه قوت وقدرت ویروب شیطان اوزره هروجهله غالب اولور وجناب حقه
دخی تقرب قیلور دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ ای كه خودرا شیر یزدان خوانده
* سالها شد باسكی درمانده * چون کند این سك برای توشکار * چون
شکارسك شدستی آشکار) ای شول کندیسنه شیر یزدان اوقومش کمسه نیجه ییللر
اولدی برسکله قالمشسن بوسك سنکچون نیجه شکار ایلر چونکه سن آشکارا اول
سکك شکاروزبونی اولدك بوبیتلر حضرت مولانا قدس سره لساننده اسیر نفس
وشیطان اولان کمسه‌لره توبیخ وتشنیع طریقیله دینلمشدر بیورررلرکه ای شول اسیر
نفس اولوب کندیسنه شیریزدان اوقومش اولان کمسه نیجه ایام وسال اولدیکه‌سن
برکلبله قالدك ووسوسه ومکرنه اسیر اولدك اکرسن شیریزدان اولیدك کلب شیطانی
کندیکه اسیروزبون قیلردك وکلبلری صیده صالوب شکار ایتدرد کلری کبی اکا
نیجه شکار ایتدیردك امابوکلب نفس وشیطان اخس سنی نه‌کونه ونه‌حالله شکار
ایلرسن اشکار اسك نفسك وکلب شیطانك شکاری اولمشسن در بونلره شکار
اولان بونلری ضبط ایلمکه قادر اوله‌مز

﴿ جواب کفتن مؤمن سنی کافرجبری راودر اثبات اختیار ﴾
﴿ بنده دلیل کفتن سنت راهی باشد کوفته اقدام انبیا ﴾
﴿ علیهم السلام برعین آن راه بیابان جبرکه خودرا اختیار ﴾
﴿ نبیند وامرونهی رامنکرشود وتأویل کند وازمنکرشدن ﴾
﴿ امرونهی لازم آید انکار بهشت که بهشت جزای ﴾
﴿ مطیعان امرست ودوزخ جزای مخالفان امر دیکر ﴾
﴿ نکویم بچه انجامد که العاقل یکفیه الاشاره وزیساران ﴾

راه بیابان قدراست که قدرت خالق را مغلوب قدرت خلق

داند وازان ان فسادها زاید که ان مغ جبری برشمرد

بو سرح شریفه سنی اولان مؤمنك جبری اولان کافره جواب ویرمسنك بیانندهدرکه برسؤال اولنورکه مقدم مرور ایلین بیانده جبرینك لساندن نقل قیلنان کلماتك جملهسی اهل سنت قتنده مقبولهدر و اهل سنتك اول جملهیه ایمانی واردر ولیکن جبری ایله اهل سنتك ماییننده فرق اولدرکه جبر یلر سلب اختیار ایدوب کندیلرینی جماد منزلهسنه تنزیل ایدوب واسقاط تکلیفات قیلرلر وامر ونهی قبول ایتیوب تأویل وتوجیهه ذاهب اولورلر بو اعتبارله انلری بعضلر تکفیر ایتمشلردر وامر ونهیی قبول ایلمدکلری ایچون انلره کافر دینلمشدر اما اهل سنت قضا وقدره ایمان کتوردکلرندنصکره مدار تکلیف اولمقدن اوتری کندیلره اختیار جزئیه اثبات ایدرلر وخیر وشرك مرید وخالقنی الله و کاسبنی عبد بیلورلر نته کم سنی لساندن اثبات ایدرلر وخیروشرك وبداهل سنتك مذهبنی بیان ایدوب بیوررلر ودخی اول سنینك بندهنك اختیارنك اثباتنده دلیل بیان ایلمسیدر سنت بریول اولورکه انبیای عظام علیهم السلامك قدملرینك دوکولمشی و چکنمشیدر فی المثل سنت برطریق مستقیمدر اول راه مستقیمك صاغ یاننده جبر بیابانی واردرکه سالك راه مستقیمدن جدا اولدقده وجبر بیابانه دوشدکده کندینك اختیارنی کورمز کندوینی جماد منزلهسنده بیلور وحق تعالینك امرنه ونهینه منکر اولور وآنی تأویل وتوجیه قیلور وامر ونهیه منکر اولمقدن بهشته انکار لازم کلور زیرا بهشت امر خدایه مطیع اولنلرك جزا واجریدر ودوزخ امر خدایه مخالفت ایلینلرك جزاسیدر وغیر امر سولازم بوجبر کلامی نبه منتهی اولورونه مرتبهیه واصل قیلورکه عاقله براشارت کفایت ایلر واول سنت یولنك صول جانبنده قدر بیابانی واردرکه قدریه حق تعالینك قدرتنی مخلوقك قدرتنك مغلوبی بیلور واول قدریه مذهبندن اول فسادلرکه طوغرکه اول کافر جبری عدو شمار ایلدی نته کم مقدم اولان بیانده ذکر اولندی زیرا قدریه ومعتزلهنك مذهبی اولدرکه عبد شری کندیسی خلق ایلر وشیطان دخی بنفسه اضلاله واغوایه قادر اولور وبویله اعتقاددن کافر جبرینك شمار ایلدیکی فسادلر لازم کلور وقدرت خالق مخلوقك قدرتنك مغلوبی اولمش اولور وبوندن ماعدا دخی نیجه فسادلر لازم کلور اهل سنتك قولی ومعتقدی اولدرکه دیرلر لاجبر ولاتفویض والامر بین ذلك اهل جبر اهل سنتی قدریه ومعتزلهدن صانورلر ودیرلرکه سز کندیکزه اختیار اثبات ایلرسز وعبد مرید ومختاردر دیرسز وخیر ایشلرسه مثاب وشر ایشلرسه مسؤل ومعذب اولور دیرسز ایمدی سز دخی قدریه ومعتزلهدنسز دیرلر اهل سنت انلره جواب ویروب دیرلرکه بز قدریه ومعتزلهدن دکلز بلکه

حق تعالینك خیروشری مرید اولدیغنه وجمیع اعیانی وافعالی خلق ایلدیکنه مؤمن وهرشیئ آنك امری ایله وارادتیله ظهوره کلدیکنه موقنز پس قدریه ومعتزله اهل سنته دیرلرکه چونکم سز بویله دیدیکز وبوکونه اعتقاد قیلدیکز پس جبری اولدیکز بوکره اهل سنت بوجانبه دخی جواب ویروب دیرلرکه خیر بز جبری دکلز بلکه جبر اوسطه راضی یز وکندیمزه مدار تکلیف اولمقدن اوتری اختیار جزئیه اثبات ایلیوب بزم اختیار جزئیهمز واردر دیرز وحق تعالی قوللرینه استطاعت ویردی وتمییز ویردی وقول اختیار جزئیهسنی خیر وطاعته صرف ایلرسه وآنی کسب قیلورسه مناسب اولور واکر شر ومعصیته صرف ایلیوب آنی کسب قیلورسه مسؤل ومعذب اولورنته کم اهل سنت طرفندن جبریه جانبنه وبریلان حجج وبراهینی نظمه کتوروب مؤمن سنی لساندن بیان بیوررلر ❊ مثنوی ❊ کفت مؤمن بشنو ای جبری خطاب

❊ آن خود کفتی نك آوردم جواب ❊ بازیٔ خود دیدی ای شطرنج باز ❊ بازیٔ خصمت ببین دور ودراز ❊ نامهٔ عذر خودت برخواندی ❊ نامهٔ سنی بخوان چون ماندی ❊ نکته کفتی جبریانه در قضا ❊ سران بشنو زمن درماجرا

) سنی اولان مؤمن کافر جبریدن چونکم بوکلماتی اشتدی اکاایتدی ای جبری بندن دخی خطاب وجوابی ایشت کندیکه لایق اولان کلماتی سویلدك ودلائل وبراهینی نقل ایلدك اشته جواب کتوردم سندخی بنم سوزلریمی استماع ایله ای شطرنج اوینایجی سن کندی اویونکی کوردك وآنی تمام مقرنه ایرکوردك خصمك دخی دورودرازاولان لعبنی کورسن کندی عذرك نامهسنی اوقودك سنینك دخی عذری نامهسنی اوقی نیچون جبر بیابانده قالدك امر ونهی قیلمقده واسقاط تکلیفات ایلمکده کندی عذرکی ودلائلکی تقریر ایلدك سنینك دخی امر ونهیی قبول ایلمکده وتکلیفاتی ارتکاب قیلمقده اولان عذرلرنی وبرهانلرنی اوقو نیچون جبر بیابانده قالورسن وبرسمتی طوتوب برآخر سمتده اولان منافع وفوائددن محروم اولورسن قضا وقدر خصوصنده نکته سویلدك وعقلی ونقلی برقاچ دلیل نقل ایلدك اول نکتهلرك وسوزلرك سرنی ماجراده بندن اشت یعنی قضا وقدر خصوصنده ایراد ایلدیکم نکات وکلماتك جوابنی مباحثهده بندن کوش ایت ادب بحث اولدرکه چونکم سن اثبات مدعی ایچون برنیچه دلائل وبراهین نقل ایلدك ومذهبکی آنلرله تأیید ایلیوب حجتلرك هرنه ایسه سویلدك کرکدرکه خصم طرفنه قولاق طوتاسن آنلرك دخی دلیل وبرهانلرنی استماع ایدهسن کورهسنکه آنلر دخی سنك بسط ایلدیکك مقدماتك جملهسنه می راضی اولورلر ویاخود بعضنه تسلیم ایدرلر وبعضنه دخی انکار می قیلورلر سنك دخی صکره جوابك نه ایسه اکاکوره سویلیهسن دیدی ❊ مثنوی ❊ اختیاری هست مارابی کمان ❊ حس رامنکر نتانی

شد عیان ❊ سنك زاهر کز نکوید کس بیا ❊ از کلوخی کس کجا جوید وفا ❊ آدمی را کس

نکو یدهین بر* یابیای کوردر من درنکر) اولا بونی بیل که بی کان حسه بزم بر اختیار من
واردر واختیار اکا دیرلر که کندی نفسك ایچون ایکی شیدن برینی عقلکله بکنوب
آنی قبول واصطفا ایلیه سن پس بی شبهه بزم نفسمزده بویله بر قوت واستطاعت واردر
حسه خود عیان واشکار امنکر اولمغه قادر دکل سنکه انسان البته حواس خمسهٔ ظاهره
وحواس باطنه صاحبی اولدیغی هر کسك معلومیدر پس انسانه تکلیف اولمق
لایق اولدی زیرا اکا حس اثبات ایلکله جمادات مرتبه سندن تمیز اولندی پس
اکا کل دیو و کیت دیو امر ایلسك وشو شیئ ایشلمه دیو نهی قیلسك کمسه تعییب
وتقبیح ایلمز اما حجرك حس ادراکی یوقدر جامد در حجره هرکز برکسه کل دیمز برا
برکلوخ پاره سندن برکمسه قنده وفا استرکه آنك امر ونهی قبول ایلمکه استعداد ادی
یوقدر وآدمی دخی اکرچه قوت واستطاعت صاحبیدر لیکن اکا دخی تکلیف
مالایطاق اولنمز وای آدمی اکاه اول سن هوایه اوچ دیو بر کیمسه اکا امر قیلمز یاخود
بر اعمی کیمسه‌ای کور کل بکانظر ایله دیمز زیرا هر کس بیلور که آدمی اوچمغه وکور دخی
کورمکه ونظر ایتمکه قادر دکلدر اکر بر کیمسه بونلره بویله دیو تکلیف ایلسه تکلیف
مالایطاق اولور حق سبحانه وتعالی خودبندهلرینه تکلیف مالایطاق ایلمکدن بریدر
* مثنوی * کفت یزدان ماعلی الاعمی حرج * کی نهد بر کس حرج رب الفرج)
نته کم حق سبحانه وتعالی حضرتلری اعمایه زحمت وحرج یوقدر دیو بیوردی چونکم
بویله بیوردی اول فرج مالکی کیمسه‌نك اوزرینه نیچون حرج قور بو بیت شریف
سورهٔ نورده وسورهٔ فتحده اولان آیت کریمه‌لره اشارتدر تفسیری جلد ثانیده لقمان
حکایه سنده و بو جلدده کنیزك حکایه سنده و نیجه یرده دخی مرور ایتدی
خلاصهٔ کلام (لایکلف الله نفسا الا وسعها) آیت کریمه‌سنك موجبنجه حق سبحانه
وتعالی برنفسه تکلیف ایلمز الا آنك وسعی قدر اکر حق تعالی حضرتلری تکلیف
مالایطاق ایلیدی اعمی واعرج اولنلره ومریض اولنلره اعضای سلیمه صاحبی اولنلره
ایلدیکی تکلیفی ایلردی بوندن معلوم اولدیکه حق سبحانه وتعالی اصلا برکیمسه‌یه تکلیف
مالایطاق ایلمز * مثنوی * کس نکوید سنك را دیر آمدی * یاکه چوبا توچرا بر من زدی)
هیچ کیمسه سنکه دیر کلدك یمز یاخود ای چوب سن بنم اورزر یمه نیچون اوردك یعنی
حجر که بی اختیاردر هیچ برعاقل اکا کل دیو امر ایلمز واول حجره کلمدکده سن نیچون
بنم امریمه امتثال ایلمدك دیو عتاب دخی قیلمز بر ایلور که اول حجر جامد و بی اختیاردر
کذلك ناکاه بر کیمسه‌یه برچوب پاره طوقنسه اکا سن بکا نیچون اوردك دیو عتاب ایلمز
ویاخود بر کیمسه النه برچوب پاره السه و بر کیمسه‌یه اورسه اول مضروب اول
چوبه سن بکا نیچون اوردك دیو عتاب ایلمز بر ایلور که اول چوب بی عقل و بی
اختیاردر اما ضارب اولنه عتاب ایلر که اول عقل واختیار صاحبیدر * مثنوی *

اینجنین واجستها مجبوررا * کس بکوید یا زند معذوررا) بو نجلین جست وجولری
مجبورا یچون کیمسه سو یلرمی یاخود معذور اولنه اوررمی یعنی نه معذور اولنه اوررنه
مجبور اولنه امر قیلور بعض نسخه‌ده و آجستها یرنه خاء معجمه ایله و آخستها واقع
اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی بونك کبی مجبوردر وخسته‌لره کیمسه سو یلرمی و یاخود
بر معذوری هیچ بر کیمسه اوررمی دینك اولور یعنی فی المثل برکیمسه خسته اولسه
وجماعته وارمغه و یا غزا قیلمغه قادر اولمسه اکا برکیمسه قالق جماعته وار و یاخود
غزا ایله اللهك امری بودر دیمز بر ایلور که اول خسته ومجبوردر وخسته اولنه حرج
یوقدر وکذلك برکمسه کور اولسه بر کیمسه دخی البته سن نیچون کورمزسن دیو دو کمز
زیرا معذور اولنی دوکمك مناسب دکلدر اما کوزی اولنه نیچون کورمزسن دیمك
وطاقت واستطاعتی اولنه نیچون شویله ایشلمزسن دیمك لایق ومناسبدر * مثنوی *
امر ونهی وخشم وتشریف وعتاب * نیست جز مختاررا ای پاك جیب) امر ونهی
وخشم وتشریف وعتاب ای پاك جیب اولان کمسه مختاردن غیری یه دکلدر یعنی
حق تعالینك افعل دیو امر ایلسی ولاتفعل دیو نهی قیلسی وامری قبول قیلین
ومنهی اولان شیدن مجتنب اولین کمسیه خشم وعتاب ایلسی وامری قبول ایلین
ومنهی اولان شیلردن اجتناب ایلین کمسه‌لره تشریف وتکریم قیلسی ای جیب درونی
پاك اولان کمسه مجردمی یدو مختار اولان کمسه‌لر ایچوندر یوخسه بی اختیار اولان
شیلره حق تعالی حضرتلرینك اصلا تکلیفی واقع اولمشدر * مثنوی * اختیاری
هست در ظلم وستم * من از ین شیطان ونفس این خواستم * اختیار اندر درونت ساکنست
* تاندید او یوسفی کف را نخست * اختیار وداعیه در نفس بود * روش دیدانکه
پروبالی کشود) ظلمده وستمده انسانك بر اختیاری واردر بن بو مقدم ذکر ایلدیکم شیطان
ونفسدن بونی مراد ایلدم زیرا اختیار سنك درونکده ساکندر تاکم اول اختیار
صاحبی بر یوسفی کورمدی النی مجروح ایتمدی اختیار وداعیه نفسده ساکن ایدی اول
یوسفك یوزنی کوردی آندنصکره بر پروبال آچدی ظلم عدالك ضدیدر ستم جفایه دیرلر
واختیار انسانك وجودنده شول استطاعتدر که کندی نفسندن اوتری ایکی شیدن
برینی آنکله اصطفا وقبول ایلر مثلا طاعت ومعصیت وظلم وعدالت کبی شیلر اولسه
انسانك نفسندن طاعتی وعدالتی اختیار ایلمکده استطاعت واردر وظلم
ومعصیتی قبول واصطفا ایلمکده استطاعت واردر پس انسان اکر طاعت وعدالتی
اختیار ایلرسه مأجور ومثاب اولور وظلم ومعصیتی قبول ایلرسه مسؤل ومعاتب اولور
وحق تبارك وتعالی شیطانی مجرد موسوس ومسول خلق ایلدی قوللرینی امتحاندن
اوتری واول شیطانك وجودنده برکمسه‌یی اضلال ایلمکه وعاصی قیلمغه قوت وقدرت
یوقدر ولیکن طبیعتك حظ ایلدیکی ونفسك میل ومحبت قیلدیغی شیلره انسانك نفسنی

تحریض ایلمك واول شیلری اکا مزین ومحبوب کوسترمکه اول شیطانك وجودنده
حق تعالی بر خاصیت وقوت خلق ایلدی وانسانه دخی اول تمیز واستطاعتی
ویردکدنصکره طبیعتك ونفسك اشتها ایلدیکی وانسانه دخی شیلرك بعضسندن نهی
قیلمشدر وبنم امرمی قبول ایله دیو طاعت وانقیاد قیلمغه حکم قیلمشدر پس بزکه
نوع انسانز بزم وجودمزده عدل وکرم جانبنه میل واختیارمز اولدیغی کبی ظلم وستم
ایلمکه دخی بر اختیارمز واردر شیطاندن ونفسدن مراد اولان شیطانك ظلم وستمه
ترغیب ایلمسی ونفسك دخی اول ظلم وستمی اختیار قیلمسی اولور مثلا حق تعالی حضرتلری
وفا ایلمکه وعدالت قیلمغه نفس اوزره تکلیف ایلدی بو تکلیف ایسه نفسه خوش
کلمز پس شیطان دخی خاصیت طبیعیه سی اوزره کلوب نفسه معاونت قیلور واول ظلم
وستمی تزیین وتسویل ایلر ونفسه انی باذن الله خوب ومحبوب کوستر ولیکن قادر
دکلدر که بر کسه نك نفسنه اول ظلم وستمی ایشلتدیره پس اول کسه اکر شیطان ونفسنك
عرض ایلدیکنی اختیار وقبول ایلرسه ظالم وجفا کار اولور واکر آنلرك مرادنی وعرض
ایلدیکی شیلری اختیار ایتمیوب استطاعتنی عدالته صرف ایلیوب امر حقه اطاعت
قیلورسه مطیع وعادل اولور پس اهل سنتك بر کیمسه یه نفس وشیطان سنی عاصی
ویا کافر ایلدی دیملرندن مرادی بو معنی اولور که شیطان سنك نفسکی کفر ومعصیت
جانبنه تحریض ایلدی وسنك نفسك دخی اکا مائل اولدی واستطاعتنی اول جانبه
صرف ایلدی وحق تعالی اول کفر ومعصیتی اشلمکی خلق ایلدی پس کسب اول
حق تعالینك اکا ویردیکی استطاعت واسطه سیله کفر ومعصیتی کسب ایلدی دیمك اولور
یوخسه نفس وشیطان بر کمسه یی عاصی وکافر ایلمکه قادر دردیمك اولمز وبویله
دیمکدن شرك خفی اولمق دخی لازم کلمز پس ای جبری سنك درونکده اختیار واستطاعت
ساکندر تا کم اول اختیار واستطاعت کندی نفسنه محبوب بر یوسف کبی بر شیء
کورمدکجه النی خسته ایتمدی که سنك نفسك یوسف کبی بر محبوب شیء
اختیار ایلدیکی کبی آنك صید وتحصیلنده النی خسته وشکسته ایلر یعنی آنی کسب
قیلمقده الله ویا بعض عضونه الم وزحمت ویرر کی خسته التك الم وزحمتدن کنایت
اولور ای جبری اختیار واقتضا نفسده ساکن ایدی چونکم یوسف مثال اولان
ونفسه محبوب کلان خوبك یوزنی کوردی اختیار میل ومحبت پرو بالنی آچدی
وکندی محبوبی ومقبولی طرفنه سعی ایدوب اوچدی حال بوکه نفس اول
محبوب مشتهاسندن منع اولنمش ونهی قیلنمشدر اکر کندینك محبوبنی ومشتهاسنی
اختیار ایلرسه عاصی وطاغی اولور واکر نفسنی مشتهاسندن ومحبوبنی اختیار ایلمکدن
منع ایلیوب حق تعالینك امرنی قبول ایلرسه مطیع وعادل اولور واکا کوره آخرنده
اجر وثواب بولور ﴿مثنوی﴾ سك بخفته اختیارش کشته کم * چون شکنبه

دید جنبانیدم * اسب هم خوخو کند چون دید جو * چون بجنبد کوشت کربه
کردمو * دیدن آمد جنبش ان اختیار * همچو نفخی زاتش انکیزد شرار)
انسانك اختیاری کندی نفسنده ساکن ومضمردر مادامکه طبعنه ملایم برشیء
کورمیه ظهوره کلمز مثلا کلب یاتمش آنك اختیاری کم اولمش چون اول کلب شکنبه
کوردی قویرغن اوینانتدی وانکچون قویرغنی اوینانتمغی اختیار ایتدی مثال آخر
اسب چونکه آرپه یی کوردی خوخو ایلر چونکم کوشت حرکت ایلیه کربه مومو
ایلر اسبك آرپه یی کوردکده خوخو ایلمسی ودخی کربه نك لحمی حرکت ایلر کوردکده
مومو قیلمسی آنلرك وجودنده میل واختیار مرادلرنی کورمزدن اول ساکن ومضمر
اولمسی ومرادلرنی کوردکدنصکره ظهوره کلمسنه دلالت ایلر اول درونده مضمر اولان
میل واختیارك جنبشنه سبب مرادی کورمك کلدی مثلا شول برنفخ کبیکه آتشدن
شرر قوپارر بو بیتلرهر انسانك وجودنده اختیار مضمر اولوب کندی مختاری اولان
شیلری کوردکده حرکته کلدیکنه وظهور قیلدیغنه دلالت ایلمکدن اوتری مثاللر
موقعنده واقع اولمشدر پس خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که
چونکم ای جبری مذهبنده اولان کسه بو مثاللر سنك معلومك اولدیسه سنك دخی
کلب نفسك مادامکه مشتهاسنی کورمیه ومقتضاسنه نظر ایرکورمیه آنك میل
واختیاری درونده مضمر ومخفی اولور اما شول دمکه سك شکنبه یی کوروب قویرق
صالوب چاپلوسلق قیلدیغی کبی سنك نفسك دخی مشتهی وابتغاسنی کوردکده درحال
دروندن میل واختیار ظهوره کلور حتی اعضا وجوارحنی انك تحصیلی ایچون حرکته
کتورر اسب آرپه یی کوروب خوخو دیدیکی وکدی لحمك حرکتن کوروب مومو دیدیکی
کبی سنك دخی حیوان نفسك کندی غداسنی کوردکده ومشتهاسنه نظر ایر کوردکده
انك درونده میل واختیار جوش وخروشه کلور واعضاسنی اول جانبنه تحریك
قیلور واسان ودهانه اول نفسنك مشتهاسنه متعلق اولان سوزلری سویلدر وعاقل
وعالم اولان جسدك ظاهرنده اولان صورت ظاهر وحرکتدن درونده اولان
نفسك میل واختیارنه استدلال قیلور پس اول درونده مضمر اولان میل واختیارك
جنبش وحرکتنه سبب مختار ومشتهی اولان شیلری کورمکدر ومختار ومشتهای
نفس اولان شیلری کورمك اختیاره سبب اولدیغنه دلالت ایدر مثلا بر ساکن اولمش
آتشدن اوفورمك ویا کورك اورمق شراره لر قوپارر اول ساکن اولان آتشدن
شراره لرك ظهورنه نفخ ایلمك سبب اولور کذلك نفسك مشتها ومبتغاسنی کورمك
هم مضمر اولان واختیارك ظهورنه کلمسنه سبب اولور ﴿مثنوی﴾ پس بجنبد
اختیارت چون بلیس * شد دلاله آردت پیغام ویس * چونکه مطلوبی
برین کس عرضه کرد * اختیار خفته بکشاید نورد) پس سنك اختیارك حرکت

ایلر چونکه ابلیس دلاله اوله سکا و بنك خبرینی کتوره چونکم ابلیس بوکسه اوزره برمطلوبی عرضه ایلیه او یومش اختیار نوردی آچر نوردد ومك معناسنه بونده مطوی معناسی و بر بلور و بس برمعشوقه نك اسمیدر بونده نفسه محبوبه اولان شیلردن کنایت اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه مشتهای نفسی کورمك تهیج میل واختیاره سبب اولدیغنی بیلدکسه پس سنك درونکده مضمر ومختفی اولان میل واختیارك حرکته کلور وظهور قیلور شول زمانده که ابلیس لعین سنك نفسکه محبوبه ومعشوقه اولان شیلردن اکا خبر کتوره ودلاله اوله واول شیلری سنك نفسکه تزیین ایلیوب عرض ایلیه ونفسکی دخی آنلرك وصولنه وحصولنه ترغیب وتحریض قیله چونکه ابلیس بو اسلوب اوزره برکمسه به برمحبوب ومطلوبی عرض ایلیه آنك یاتمش اختیاری دورملری و بوکلری آچار وعقدهلری چوزر واول مطلوبك وصولنه سعی ایلر ﴿مثنوی﴾ وان فرشته خیرها بررغم دیو * عرضه داردمی کند دردل غریو * تا بجنبد اختیار خیرتو * زانکه پش ازعرضه خفتست این دوخو) واول فرشته دیولعینك رغمنه خیرلری عرضه طوتر ودرون دلده غریو وفریاد ایلر تا کم سنك خیری اختیارك حرکت ایلیه یاخود معنی سنك خیره متعلق اولان اختیارك حرکت ایلیه دیمك اولور زیراکه عرضهدن اول بو ایکی خوی یاتمش واختفا ایتمشدر مقدما حق سبحانه وتعالی وجود انسانی مرید و مختار خلق ایلدی واکا کندیسنه نافع اولنی کسب وتحصیل ایلمکه وضرر وخسراندن اجتناب قیلمغه قدرت واستطاعت و یردی ونفع وضرری بیلهجك قدر دخی عقل وتمیز و یردی وآنك وجودنی برکون جامع کبی خلق ایلیوب روحنی آنده حاکم وعقلنی اکا مشیر ومدبر قیلدی ونصفنی علوی وروحانی ونصفنی دخی سفلی وجسمانی قیلدی سفلی وجسمانی اولان نفسندن اوتری نیجه صوری محبوبه شیلر واطیف متاعلر خلق ایلدی که نفس بالطبع بونلره مائل اولور وعلوی اولان جانبندن اوتری دخی نفیس واطیف معنوی وروحانی شیلر خلق ایلدی که عقل روح اول جانبه میل ومحبت ایدرلر و بو عقل وروحه معاون نیجه فرشتهلر خلق ایلدی که انلر عقله وروحه خیرلو اولان ونفع قیلان شیلری عقله عرض ایدرلر ونفس وجسمه دخی معاون حق تعالی نیجه شیطانلر خلق ایلدیکه انلر دخی نفسه وطبیعته محبوب اولان وملایم کلان شیلری عرض ایدرلر ونفسی وعقلی بو شیلرك تحصیلنه ترغیب وتحریض ایدرلر حق سبحانه وتعالی اختیاری انسانك عقلنك النده قودی واکا قدرت واستطاعتدن سرمایه و یردی و بیلدردیکه اکر بنم امرم طوتوب روحکه وعقلکه نافع اولان شیلری اختیار ایلرسك سکا بو قدر دولت ابدی وسعادت سرمدی حاصل اولور واکر نفس وطبیعتك مشتهاسنی اختیار ایلرسك و بنم طاعتمی

ترك قیلورسك سکا آخرتده اصلا منفعت وخیر اولمز بلکه مسؤل ومعذب اولورسن اختیار الکده هرقنغی جانبی قبول ایدرسك کندی نفسکه عائد اولور اول فعلك جزاسی دیدی پس روحی وعقلی طرفنه یار ومعین اولان ملکلر شیطانلرك کورلکنه خیرلری وحسنهلری عقله عرض ایدرلر وکوکل عالمنده لسان ملکیه ایله غریولر وفریادلر ایدرلر وعقله دیرلرکه زینهار بزینهار نفس وشیطانه اویمه ومشتهیات نفسه میل ومحبت قیلمه بلکه طاعات حقی اختیار ایله تا سکا دولت اخروی وسعادت ابدی حاصل اوله دیر و بو ملکلر سکا انکیچون خیراتی عرض ایدرلر وقلبکده لسان ملکیه ایله غریولر وفریادلر ایله عقله دیرلرکه زینهار بزینهار نفس وشیطانه اویمه ومشتهیات نفسه میل ومحبت قیلمه بلکه طاعات حقی اختیار ایله تا سکا دولت اخروی وسعادت ابدی حاصل اولهسن تاخیری اختیار ایلمکلکه حرکت ایلیهسن واول خیر وحسنهیی قبول ایلیوب فعله کتورهسن زیرا اکر فرشتهنك عرضهسندن واکر شیطانك عرضه ایلمسندن اول انسانك وجودنده خیر وشرخو بلری یاتمش واختفا ایتمشدر ﴿مثنوی﴾ پس فرشته ودیو کشته عرضهدار * بهرحربك عروق اختیار * میشودزالهامها ووسوسه * اختیار خیر وشرت ده کسه) فاذا کان کذلك فرشته ودیو ایکیسی بیله عرضهدار اولمشدر اختیار طمرلرنی تحریك ایچون لاجرم وسوسهدن والهاملردن سنك خیر وشری اختیارك اون کمسه قدر اولورده کسهده مضاف مقدر اولور معنی قدرده کس دیمك اولور والهام بلکه ووسوسه شیطانه کوره اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه فرشته خیری عرض ایلمسی سنك خیر جانبنه اولان اختیارکی تحریك ایلمکدن اوتری بیلدکسه وکذلك شیطان دخی سکا مشتهای نفسی عرض ایلمسی شر جانبنه اولان اختیارکی تهییج ایلمکدن اوتری اولدیغنه آکاه اولدکسه پس فرشته وشیطان ایکیسی بیله آنجق عرضهدار اولدیلر اختیارك طمرلرنی حرکته کتورمکدن اوتری ملکلرك الهاملرندن وخاطرهلرنده سنك خیر جانبنه اولان اختیارك اون کمسه قدر اولور وعظیم قوت بولور وکذلك شیطانلرك دخی وساوسندن وهواجسندن شر جانبنه اولان اختیارك دخی اون کمسه قدر اولور وعظیم قوت بولور اکر هدایت الهی باری وتوفیق ربانی رفیق اولورسه شیطانلرك وسوسهسنی دلدن سوروب نفسك مرادنی قویوب ملکلرك سوزنه اویوب طاعت حقه مشغول اولورسن ﴿مثنوی﴾ وقت تحلیل نماز ای بانمك * زان سلام آوردباید برملك * که زالهام ودعای خوبتان * اختیار این نمازم شدروان) ای نمکلو اولان کمسه نمازك تحلیلی وقتنده اول سببدن ملك اوزره سلام کتورمك کرکدر انلره سلام و یرمنك معناسی بو اولورکه ای ملکلر سزك خوب واطیف الهام ودعا کزدن بو نمازی بنم اختیار ایلمکلکم

روان اولدی نمازك ابتدا وافتتاحنه تحریم دیرلر دنیا كارنی مصلی اولنـه خلال ایلدیكندن اوتری یعنی نمازك تمام اولمسی وقتده‌ای ملاحتلو اولان كمسـنه اول ملكك سكا خیری القا ایلمسندن وعقلكه معاون اولمسـندن اوتری ملكلر اوزره صاغ جانبنـه السلام علیكم دیمك وصول جانبنه دخی السـلام علیكم دیمك لازم اولدی وانلره سلام علیكم دیمك سـنك جانبكدن انلره بویله دیمك اولدی ای ملكلر سزك خوب ولطیف اولان خیر جانبنـه دعوتـكزدن وانی بكا الهام والقا ایلدیككزدن بو نمازی ونیازی بنم اختیـار ایلمكلكم جاری اولدی وعقلم سزك الهامكزله قوت بولدی حق تعالینك سـلامی سزك اوزریكزه اولسون وحق تعالی وجودیكزی آفات وعاهاتدن سالم قیلسون ❊ مثنوی ❊ بازاز بعـد كنه لعنت كنی ❊ بر بلیس ایرا كزو بی منحنی) كبروجرم وكناهدن صكره لعنت ایلرسن ابلیس اوزره زیرا اول ابلیسـدن منحنیسن ایرا زیرا معناسـنه در یعنی صلات تمام اولدقدنصكره القـای خیر ایلین ملـكلره سـلام ایلرسن انلر خیراته سنی داعی اولدقلرندن اوتری كبرو برجرم وكناهی ایشـلدكدنصكره ابلیس اوزره لعنت ایلرسن اول ابلیسدن زیرا سن معصیت اوزره اكلیش ومیل قیلمشسن منحنی بل اكلمكه دیرلر بونده كناه اوزره اكلك ومیل قیلق معناسـنه اولور اكثر كمسـه بر كناهی ایشلدكدنصكره لعنت ابلیسـه دیو ابلیس اوزره لعنت قیلور بومعنی اول ابلیسك عاصیلری كناه جانبنه داعی اولدیغنه دلیل اولور ❊ مثنوی ❊ آن دوضد عرضه كنـندت درسرار ❊ درحجاب غیب آمد عرضه دار ❊ چونكه پردهٔ غیب برخیزد زپیش ❊ تو ببینی روی دلالان خویش ❊ وزسخنشان واشناسی بی كزند ❊ كان سخن كویان نهان اینها بدند) بو ایكی ضد سرارده سكا عرضه ایدرلر حجاب غیبـدن بونلر عرضه طوتیجی كلدی چونكم پردهٔ غیب اوكدن قالقه‌سن كندی دلاللریكك یوزنی كوررسن وآنلری سوزلرندن كزندسز كرو اكارسن كه اول كیزاو سوزسویلیجیلر بونلر ایدرلر یعنی بوفرشتـه وابلیس كه ایكیسی بریرلرینه ضدلردر سكا باطن وسرارده بریسی خیری وبریسی شری عرض ایدیجیلردر وغیب جانبنده بریسی سنك آخرتكه ودینكه نافع اولنی و بریسی دخی ضرر قیلنی القـا ایدیجیلر در چونكم عالم غیبك پرده‌سی كه جسم وصورتدر مابیندن مرتفع اوله‌سن اول زمانده باطنكده مخفی اولان كندی دلاللر یكك یوزنی آشـكارا كوررسن وملكلر كیملردر وشیطانلر دخی نه كونه كمسه‌لردر بیلورسن ومشاهده قیلورسن اول حینده بونلری سوزلرندن اكلرسن زیرا ملائكه‌نك طاعات وخیرات جانبنـه اولان وشـیطانلرك ذنوب وسـیئات جانبنه اولان كلماتنی فهم ایلمكه سـكا اول زمانده قابلیت كلور واستعداد حاصل اولور اول زمانده بیلورسنكه دنیاده عالم بشریتده ایكن باطنكدن

كیزاو سوزسویلیـلر بونلر ایدیلر ❊ مثنوی ❊ دیو كویدای اسـیر طبع وتن ❊ عرضه میكردم نكردم زورمن) دیوسـكا دیر ای اسیر طبع وتن بن عرضه ایلدم سكا زور ایلمدم یعنی یوم آخرتده شیطانی كورد كده سـنكه اكا ملامت ایدوب عتاب قیله‌سن ودیه‌سنكه ای لعین بكا بوشر ومعصیتی ایشلتدك اول زمانده شیطان سـكا ای نفس وطبیعتك اسیری بن كناه وشری سكا عرض ایلدم سنك اوزریكه مسلط اواوب وسنی معصیت جانبنه اكراه قیلوب البته شومعصیتی ایشـله دیمدم پس بكا نه ملامت ایدرسن كندك خبیث اولان نفسكی لوم ایله دیر نتكیم حق تعالی حضرتلری یوم آخرتده انك دیجكی سوزی سورهٔ ابراهیمده خبر ویرمشـدر (وقال الشیطان لما قضی الامر ان الله وعدكم وعد الحق ووعدتكم فاخلفتكم وما كان لی علیكم من سـلطان الا ان دعوتكم فاستجبتم لی فلا تلومونی ولوموا انفسكم ما انا بمصرخكم وما انتم بمصرخی) ❊ مثنوی ❊ وان فرشـته كو بدت من كفتمت ❊ كه ازین شادی فزون كردد غمت ❊ ان فلان روزت نكفتم من چنان ❊ كه ازان سو یست ره سوی جنان) واول فرشـته سـكا دیر بن سـكا دیدمكه ای عصیانه میل ایلین بوشادیلكدن سـنك غمك زیاده اولور اول فلان كون بن سكا اویله دیمدمی كه اول طرفندر یول جنان طرفنه یعنی یوم آخرت كلد كده ومسـتوران عالم غیب عیان اولدقده اول سكا ملهم خیر اولان وطاعاته دعوت قیلان فرشـته دخی ظاهر اولور وسكا دیركه بن سـكا دنیاده شویله دیدمكه معصیت شادیلغدن ونفس وشـیطانه اویمق سـرورندن آخر الامر سـنك غم وغصه‌ك زیاده اولور بن سكا دنیـاده اول فلان كون بویله دیمدمی كه جناب حق طرفنه طریق اول طاعات وخیرات طرفندر اكر ترك معاصی ایدوب طاعت یوانه كیدرسك جنـنه واصل اولورسن ❊ مثنوی ❊ ما محب جان وروح افزای تو ❊ سـاجدان مخلص بابای تو ❊ این زمانت خدمتی هم میكنیم ❊ سوی مخدومی صلایت می زنیم) بزدنیاده سـكا دیدك جانكك محبی وروح افزاسی بزسـنك پدر یكك خالص ومخلص ساجدلری بز بوزمان هم سـكا خدمت ایلیه‌وز مخدوملق جانبنه سـكا صلا ویرز یعنی اول ملكلر دیرلر كه ای بنی آدم بزسـنك جانكی سویجیلر وروح زیاده ایدیجیلرز وسنك پدرك حضرت آدم علیه السلامك مخلص ساجدلری یز استرزكه بوزمان دخی سكا خدمت ایده‌وز بزسنی مخدوملق جانبنـه دعوت قیلورز پدرك آدمه خدمتلر ایلدك مخدوم ومكرم اولدی سـكا دخی بوزمان خدمتلر قیلورز مخدوملك مرتبه‌سـنه صلا ایلرز بولایكه بزم سوزیمزی طوتوب مخدوم ومكرم اوله‌سن دیرلر ❊ مثنوی ❊ ان كره بابات را بوده عدا ❊ درخطاب اسجدوا كرده ابا ❊ آن كرفتی آن ما انداختی ❊ حق خدمتهای ما نشناختی) اول كروه سنك باباكه عدولر اولمشدر اسجدوا خطابنده ابا ایلمشدر انی

طوتدك وبزه لايق اولنى آندك خدمتلر بزك حقنى اكلمدك يعنى اول كروه شياطين سنك پدرك آدم عليه السلامه دشمنلر اولمشلردر حق تعالى انلره اسجدوا لآدم ديو خطاب ايلدكده انلر آدمه سجده ايلمكدن اباواستكبار قيلشلردر سن ايسك اول كروهى طوتدك وبزه لايق اولنلرى كندكدن طرح ايتدك وبزم سكا اولان خدمتلر بزك حقنى فهم ايتمدك ﴿مثنوى﴾ اين زمان مارا وايشانرا عيان * درنكر بشناس ازلحن وبيان) اشته بوزمان بزذاتمزى وانك ذاتنى عيان وآشكارا نظرايله لحن وبياندن فهم ايله يعنى ملكلر يوم آخرتده بنى آدمه ديرلر سكا دنياده بزطاعاته متعلق قلبكده شويله ديدك وشويله سويلدك سن بزم ذواتمزى اول عالمده كورمز ايدك اما شمدى بوزمانده هم بزم ذواتمزى وهم شياطينك ذاتلرنى عيان واشكارا كور وبزم سوزلر بزك اسلوبندن ونطقمزدن بزى اكله ﴿مثنوى﴾ نيمشب چون بشنوى رازى زدوست * چون سخن كويد سحر دانى كه اوست) مثلا نصف الليلده چونكم بردوستدن برراز اشيدهسن چونكم سحر وقتنده سوزسويليه بيلورسنكه اولدر يعنى مثلا بردوستك اولسه وكيجه كاسه سكا مكالمه قيلسن سن آنك شخصنى ظلمت شبده كورمكه قادر اولمسهك چونكم سحر اولدقده وانك شخصى ظهوره كلدكده اول كمسه بن كيجه سكا سويلين كمسهيم ديسه بيلورسنكه اول كيجه سويلين دوستكدر كذلك ملكلر دخى شمدى بوشب دنياده كورنمزلر اما من حيث الباطن خيرات وطاعاته سوق ايدرلر وسكا لسان ملكيه ايله سوزسويلرلر وروز آخرت كلدكده انلرك ذواتى دخى عيان اولور وبنى آدم انلرك كنديسنه نه كونه دوست ايدككنى اول حينده بيلور ﴿مثنوى﴾ وردوكس درشب خبر اردترا * روز از كفتن شناسى هردورا) مثال آخر واكر كيجه ايچنده ايكى كمسه خبر كتوره سكا كوندز سوزلرندن هرايكيسنى فهم ايلرسن يعنى كيجه اول ايكى كمسهنك ذاتلرنى اكر كورمهسك صباح اولدقده وانلرك ذاتلرى ظهوره كلدكده هرايكيسنك كيجهده اولان صدالرندن ذاتلرنى دخى بيلورسن كه اول كيجه وقتنده اولان صداى لطيف اول ذاتكدر وصداى خبيث دخى اول برآخر ذاتكدر ﴿مثنوى﴾ بانك شير وبانك سك درشب رسيد * صورت هردوز تاريكى نه ديد) مثلا كيجه وقتنده برعاقلك سمعنه شير وكلب آوازى ايرشسه ليكن ظلمت شبدن ايكيسنك بله صورتنى كورمسه ﴿مثنوى﴾ روزشد چون بازدر بانك آمدند * پس شناسد شان ز بانك آن هوشمند) روز اولدى كيرو چون شير وسك بانك وصدايه كلديلر پس اول هوشمند انلرك ذاتلرنى بانك وصدالرندن فهم ايلر كه كلبك صداسى كلبك جسدندن وشيرك صداسى كورر كه شيرك جسدندن كلور كذلك روز آخرت اولدقده واعيان ظهوره كلدكده قلبه ملهم اولان ملكلرك ذاتنى وموسوس اولان شيطانلرك دخى ذاتنى مشاهده ايلرسن ﴿مثنوى﴾ مخلص

اين كه ديو وروح عرضه دار * هردوهستند از تتمهٔ اختيار * اختيارى هست درمانا بديد * چون دو مطلب ديد آيد در مزيد) مخلص كلام بوكه ديو وعرضه دار اولان روح هرايكيسى اختيارك تتمهسندندر زيرا بزده نابديد براختيار واردر چونكم اول اختيار ايكى مطلب كوردى زياده لكده كلور يعنى خلاصهٔ كلام ونتيجهٔ مرام اولدر كه ديو عرضه دار وملك عرضه دار هرايكيسى انسانك وجودنده اولان تتمهسندندر ملك خيراته متعلق اولان اختيارك تتمهسندندر وسيئاته متعلق اولان اختيارك تمامى وكمالى شيطانك معاونت ومظاهرتيله اولور پس بزم وجودمزده مستور ومختفى براختيار واردر چونكم خيردن وشردن ايكى مطلبى كوره اول اختيار ناقص زيادهلكه كلور وظهور شيطان اول اختيارى شرجانبنه سوق ايلر وملك خيرجانبنه سوق ايلر پس انسان هرقنغى مطلبى اختيار ايليوب فعله كتوررسه اول فعل انك اوزرينه بازيلور پس بوندن معلوم اولديكه انسانك وجودنده اختيار واردر ﴿مثنوى﴾ اوستادان كودكانرا ميزنند * آن ادب سنك سيه راكى كنند) مثلا اوستادلر اطفالى تأديب ايچون اوررلر اول ادبى سنك سياهه قچن ايلرلر زيرا هرعاقلك معلوميدركه حجرده اختيار يوقدر انكيچون اكا تأديب ايلمزلر اما بيلورلركه اطفالده اختيار واردر انكيچون انى دوكرلر واو كارلرى قبول ايلهسن ديو تأديب ايلرلر ﴿مثنوى﴾ هيچ كويى سنك رافردا بيا * ورنيايى من دهم بد را جزا) مثلا اى جبرى هيچ سن سنكه يارين بكا كل ديرميسن واكر بكا كلمزايسك بن كملكه سزا ويريرم يعنى سن حجره ديمزسن كه اكر بنم امرمه امتثال ايلمزسك قباحتكه كوره جزا ويريرم ﴿مثنوى﴾ هيچ عاقل مر كلوخى رازند * هيچ باسنكى عتابى كس كند) هيچ عاقل بركلوخى اوررمى هيچ كمسه برسنكه برعتاب ايلمز زيرا بيلوركه بونلرك وجودنده اختيار يوقدر ﴿مثنوى﴾ درخرد جبر ازقدر رسواترست * زانكه جبرى حس خود را منكرست * منكرحس نيست آن مرد قدر * فعل حق حسى نباشد اى پسر) خرد قتنده جبر قدردن رسواتركدر زيراكه جبرى كنديسنك حسنه منكردر اما اول مرد قدر منكرحس دكلدر زيرا فعل حق حسى اولمز اى پسر يعنى عاقل اولنلرك قتنده جبرى اولمق قدرى اولمقدن رسواترك وقبيحركدر اكرچه جبرى اولان خود بودر ديو مدح ايدرلر وليكن چونكم كنديلردن سلب اختيار ايدوب وجودنى جماد منزلهسنه تنزيل ايدرلر عاقل اولنلر بيلورلركه بونك فسادى قدريه اولمنك فسادندن زيادهدر زيراكه جبرى كندى وجودنده اولان حسه واختيار وارادته وقدرت واستطاعته منكردر وديركه بنده اختيار وارادت وحس واستطاعت يوقدر برجماد كبى ام حق تعالى نيجه استرسه بنانى ايشلرم پس كندى وجودنده اولان حق تعالينك اكاويرديكى ارادت واستطاعته انكار ايلمك والله تعالينك

امرنی ونهیینی قبول ایتمك حقك قدرتنی مغلوب قدرت خلق بیلمکدن افحش وافسددر
اکرچه قدریه دخی فاسدلر وقبیحلردر لیکن اول قدر بوقدر وارکه کندی وجودنده
اولان حسه منکر اولمز وکندوده اولنی سلب اختیار واستطاعت قیلمز ودیرکه ای
پسر حق تعالینك فعلی حسه منسوب اولمز بنم فعلم ایسه حسیدر پس بورادن غلط
ایدوب کندی فعلنی بن ایجاد ایلرم دیر یعنی قدریه مذهبنده اولنلر شری وظلم
ومعصیتی کندی نفسلری خلق ایلدیکنه برحجتلری دخی بودرکه بزم نفسلریمزك
افعالی حسیدر یعنی فی المثل ظاهر کوزیله کورمك وسمعله اشتمك ودستله دوتمق ودهانله
ذوق ایتمك وانفله استشمام ایتمکدر شمدی برکمسه بی المزله دوکسك وبوحقك
فعلیدر دیسك وبرحرامی اغزایله یسك جائز دکلدر زیرا حق تعالینك فعلی حسی
دکلدر اما انسانك فعلی حسیدر دیرلر وبو کونه حجتلرله کندیلرك حسلرنده اولان فعللری
کندیلرك نفسلرینه اسناد ایدرلر ❊ مثنوی ❊ منکر فعل خداوند جلیل ❊ هست
درانکار مداول دلیل) حضرت خداوند جلیلك فعلنه منکر اولان دلیلك مداولنه
انکارده در مداولدن مراد حق تعالیدر ودلیلدن مراد افعال الهیدر پس فعل
حقه انکار قیلمق انك فاعلنه انکار قیلمغی مستلزم اولور تنکیم قدریه ومعتزله
حق تعالینك بعض افعالنه اقرار وبعض افعالنه انکار ایدرلر که حق تعالی
خیری خلق ایلدی وشری وکفر وظلم وفسادی خلق ایلمدی بوکونه افعال خبیثه عبادك
افعالیدر وحق تعالینك افعالی دکلدر چونکیم بونلر فاعل حقیقینك وجودینه
ووحدانیتنه دلیل اولان افعالك بعضیسی انکار ایلدیلر معناده مداول اولان فاعله
انکار ایلدیلر اکرچه قدریه ومعتزله دیرلر بز مداول اولان خداوند جلیله انکار ایلمزز
وانك صانعیتنه وفاعل اولدیغنه دخی انکار ایلمزز اما چونکیم بعض افعالك خالق
اولدیغنه انکار ایدرلر معنیده آنك فاعلیتنه انکار ایلمش اولورلر و حق تعالینك خالقیتنه
دلیل اولان آثار وافعالی اثبات ومؤثر وفاعلی نفی قیلمش اولورلر ❊ مثنوی ❊
آن بکوید دود هست ونار نی ❊ نور شمعی نی ز شمع روشنی) مثلا اول قدریه دیر دود واردر
وآتش یوقدر وبر شمعك نوری روشنالکه منسوب شمعدن دکلدر بوقدریه مؤثر وفاعلی
نفی قیلمسی بوندهدکلدرزیرا فاعل ومؤثر آتش وشمع روشن کیبیدر البته دخان آتشسز
ونور شمعسز اولمز کذلك افعال وآثار دخی مؤثر وفاعلسز اولمز اما قدریه ومعتزله
طائفه‌سی فعل واثری کوررلر وآنك حقیقی اولان فاعلنه ومؤثرنه انکار قیلورلر مثلا
عصیان وطغیان وکفر وعدوان که دخان کیبیدر قیچن قدریه ومعتزله بوکونه افعال
قبیحه‌یی کورسه‌لر بونك خالق وفاعلی یوقدر دیرلر بونلرك بویله دیمسی دخانی
کوروب ناره منکر اولمق ونوری کوروب شمعی یوقدر دیو نفی قیلمق کیبیدر بونلر دیرلر
بز کفر وعصیانك وظلم وعدوانك خالق وفاعلی یوقدر دیمزز بوکونه افعال قبیحه‌نك

خالق وفاعلی واردر ولیکن بونلرك خالقی یا شیطاندر ویا نفس انساندر زیرا حق تعالی
حضرتلری شرور وقبایحی خلق ایلمشدر غایت ما فی الباب بونلرك بو قولندن
وبو اعتقادندن حق تعالینك بعض افعالنه نفس وشیطانی شریك قیلمق لازم کلور
ونفس وشیطانك خود فاعل حقیقی اولمقده وخلق ایلمکده اصلا قدرتی وصنعی
یوقدر پس لازم کلدیکه بونلر افعالی کوره‌لر وانك حقیقی اولان فاعلنه انکار قیله‌لر
ودخانی کوروب ناره انکار قیلان ونوری کوروب شمع نواره منکر اولان کمسه‌لر کبی
اما اهل سنت والجماعتك مذهبی اولدرکه (والله خلقکم وما تعملون) آیت کریمه‌سنك
موجبنجه جمیع اعیانك وکل آثارك وافعالك خالقی دخی الله تعالیدر وخیر وشری دخی مراد
ایلین اولدر ولیکن خیره راضی وشره راضی دکلدر پس اهل سنت دخانی آتشدن بیلنلر
ونوری شمعله قائم کورنلر کبی اولور ❊ مثنوی ❊ وین همی بیند معین نار را ❊ نیست
می کویدپی انکار را ❊ دامنش سوزد بکو ید نار نیست ❊ دامنش دوزد بکوید تار نیست)
و بوجبریه ناری معین کورر لیکن انکاردن اوتری نار یوقدر دیر ناراول جبرینك
دامننی یاقرحال بوکه ینه نار یوقدر دیر مثلا نارله اول جبری دامننی دیکر وحال بوکه
تار یوقدر دیر تار ایپلکه وابریشمه دیرلر که آنکله جامه دیکرلر وبو بیتلرده واقع اولان
تاردن مراد حقیقت انسانیه‌در یعنی بو جبریه طائفه‌سی اختیار واستطاعتله
موصوف اولان حقیقت انسانی معین وآشکار اکورر وآنك طبعنه ملایم کلان شیلردن
حظ ایلر وطبعنه مخالف شیلردن متألم ومعذب اولور وطبعنه برشی ملایم کلسه انی قبول
واصطفا ایدر ومخالف کلسه آندن اجتناب ایلدیکنی مشاهده قیلور مع هذا ینه
انسانك بوفعللرده وجودی وعملی یوقدر دیو انکار قیلور پس ناری معین کوروب
بونلر نار یوقدر دین کیمسه کبی اولور ودخی شول کیمسه کبی اولور که آتش انك دامننی
یقه ونار یوقدر دیه وایپلك انك جامه‌سنی دیکه ایپلك یوقدر دیه زیرا جبریه دخی
وجودلرنده اولان ارادت واستطاعتله رفعلی ایشلرلر ودیرلر که بونك فاعلی بز دکلز
خدادر وبزم بو افعالده ارادت واستطاعتمز اصلا وقطعا یوقدر مع هذا اول ارادت
واستطاعتك آتش دامنی یاقوب وایپلك جامه‌یی دیکدیکی کبی بونلرده اثری وعلامتی
قتی معین ومبین اولمشدر وبونلر آنی من وجه کورمشدر ومشاهده قیلمشدر ولیکن
بزده اختیار واستطاعت یوقدر دیو کندی حقیقتلرینه انکار ایدرلر ❊ مثنوی ❊
پس تفسطط آمد این معنی جبر ❊ لاجرم بدتر بود زین روز کبر) پس بو جبرك معناسی
تفسطط کلدی لاجرم بو جهتدن جبری کبردن بدتردر تفسطط وتسوفط وتسفسط
سوفسطایی اولمغه دیرلر وسوفسطائیه اوج نوعدر برینه عندیه وبرینه عنادیه
دیرلر وبرینه دخی لاادریه دیرلر وبو اوچ طائفه‌نك مذهبلرینك تحقیقی جلد اولك
اوائلنه قریبدر خیالاتش چو سوفسطائیم بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر

وسوفسطائیه حقیقت اشیایی انکار ایلین طائفه‌یه دیرلر که بو اشیا برخیال وظلال کبیدر وبونلرک حقیقتی یوقدر پس جبری دخی معناده بویله‌دین طائفه‌یه مشابه کلدی زیراجبریه دخی قدرت وقوتله واختیار واستطاعتله موصوفه اولان حقیقت انسانیه‌یی انکار ایدرلر که بزم قدرت واستطاعتمز واختیار وارادتمز یوقدر ووجودمز دخی جماد کبی لاشی‌ء مثابه‌سنده‌در پس بونلرک مدار تکلیف اولان اختیار واستطاعتی نفی ایلرندن امر ونهیک دخی حقیقتلرنی نفی ایلمک لازم کلورو امر ونهیک حقیقتلرنی نفی ایلمکدن جنتک و جهنمک وجودلرنی نفی ایلمک لازم کلور و سؤال و حسابک وجزا وعقابک دخی حقیقتلرنی نفی ایلمک لازم کلورو بو دنیاده دخی اعمال شرعیه‌نک وافعال مرعیه‌نک حقیقتلرنی نفی لازم کلور پس بو جبرلک معناسی سوفسطائیلک اولورلاجرم بو جبر بلمرصانع عالمی انکار ایلین کافردن بدتر و بو جهتدن قبیحتر اولور

﴿ مثنوی ﴾ کبرکو یدهست عالم نیست رب * یاربی کوید که نبود مستجب *
این همی کوید جهان خود نیست هیچ * هست سوفسطایی اندر پیچ پیچ) زیرا کبر عالم واردر رب یوقدر دیر شول کسه که یاربی دیر مستجب اولمز یعنی کبر بویله دیر بو جبری همیشه جهان خود هیچ یوقدر دیر پس سوفسطائیه پیچ پیچ ایچره‌در کبردن مراد بونده صانع عالمه انکار قیلان ومنکر الوهیت اولان دهری وطبیعی کافرلری اولورکه انلر بو عالمک صانعی یوقدر وبو عالم بویله قدیمدر دیوب اعتقاد ایدوب خالق عالمه انکار ایدرلر پس تقدیر کلام و توضیح مرام بویله دیمک اولور که جبری منکر الوهیت اولان کافردن بدتر وخبیثتر کلدی شو اعتبار ایله که منکر صانع اولان کافر دیر عالم واردرو بو عالمک مالکی ور بی یوقدر هر شول کسه که یاربی دیر واالهی وخالق دیوندا ایلر مقبول ومستجب دکلدر امابو جبریه طائفه‌سی که معناده سوفسطائیه کبیدر جهان خود هیچ بوقدر دیر والحاصل جبریه که معناده سوفسطائیه کبیدر پیچ پیچ ایچره‌در یعنی معتقدو مختلف ومشوش وبی معنی مذهب ایچره در اماجبریه طرفندن بومحلده بر بحث ایراد اولنمق لازم کلور که اول بحث بودر انلر دیرلر بز صانع عالمه وخالق بنی آدمه انکار ایلمز انجق دیرز که عالمده وآدمده اختیار یوقدرو عالم وآدم بالکلیه جماد منزله‌سنده در خیر ونفع وضرهرنه وار ایسه حضرت حقکدر واشیالک اورتالقده اصلا مدخلی یوقدر پس وجود صانعی منکر اولان کافردن بزنیچون بدتر وقبیحتر اولورز جواب اولدر که اکرچه وجود صانعه انکار ایلین کافرلر بو عالمک صانعی ور بی یوقدر دیدیلر ولیکن بو عالمک و بنی آدمک وجودنه اقرار ایلدیلر و خواص اشیایه دخی اقرار ایلدیلر باطل اولان آینلری اوزره ظلمدن وشر وفساد ایشلمکدن پرهیز قیلدیلر بلکه بو طائفه‌نک اکثری اشیای محسوسه‌دن بربنی کندیلره معبود واله اتخاذ ایدوب انک خدمت وطاعتنده اولدیلر واول طریق اوزره شر وفساد ایلمکدن اجتناب قیلدیلر اما سز که

ای جبریه اکرچه صانع عالم وخالق بنی آدم واردر دیرسز وانک وجودنه ایمان واقرار ایدرسز ولیکن عالمک و بنی آدمک اصلا اختیاری وقدرتی یوقدرو جودلری دخی جماد مثابه‌سنده لاشی‌ء دردیرسزو برشر وفساد ایشلسکزو ظلم وعناد ایلسکز حضرت حقکدر دیرسز وامر ونهیک حکمنی وجودیکزدن سلب ایلرسز و نفسکز هرنه عملدن حظ ایلرسه همان انی ایلرسز وخدمت وطاعتدن اعراض قیلورسز پس بونک فسادی صانع عالم یوق دیوب وجود عالمه راضی اولان کافرک فسادندن زیاده اولورو بو مذهب انلرک مذهبندن افسد اولور ﴿ مثنوی ﴾ جمله عالم مقر در اختیار

* امر ونهی، وابن میاروآن بیار * اوهمی کوید که امر ونهی لاست * اختیاری نیست این جمله خطاست) جمله عالم خلق اختیارده اولدقلرینه هر بری مقر درز یرا جمله عالم خلق امردن ونهیدن خالی دکلدر نته کم بونی کتورمه و انی کتور دیو امر ونهی ایدرلر اول جبری ایسه دیر که امر ونهی یوقدر هیچ بر اختیار یوقدر جمله‌سی خطادر یعنی جمله عالم خلق جبریه‌دن ماعدا اختیارده اقرار ایدیجیلردرو بونلرک اختیاری اقرار ایلرینه شاهد ودلیل بری برلرینه شو شیئی کتور و شو شیئی کتورمه دیو امر ونهی قیلمریدرو بونلرک بری برلرینه امر ونهی ایلری اختیاره واستطاعته اقرار ایلدکلرندن حاصل اولورو امر ونهی ایلدکلری شیئک وجودنده اختیار واستطاعت اولدیغنی کمال ایله بیلدکلرندن ومشاهده قیلدقلرندن ظهوره کلور اکر بونلر بر شیئک وجودنده اختیار واستطاعت اولمدیغنی بیلسه ارا کاکل کیت دیو تکلیف ایتمزلردی نته کم بونلر حجره وشجره نه کل دیرلر ونه کیت دیرلر ونه افعل ونه لاتفعل دیرلر زیرا انلرک وجودنده بیلورلر کاوب کتمک وامر ونهی قبول ایتمک استطاعتی یوقدر امابو جبری طائفه‌سی جمهوره مخالفت ایدوب دیرلر که بو امر ونهی لاشیدر و بو امر ونهیک نتیجه وحقیقتی یوقدر زیرا انسانک ارادت واختیاری یوقدر پس بو جمله‌سی خطادر بو امر ونهیی نفی قیلمقدن و بونلرک حقیقتنه منکر اولمقدن وسلب اختیار واستطاعت ایلمکدن عظیم فساد وقباحت لازم کلور وجمیع ملل مختلفه‌نک وادیان متفرقه‌نک وطوائف متنوعه‌نک مذهبلرینه ومعتقدلرینه مخالف اولورز یرا جبریه‌دن غیری جمیع ملل بنی آدمک اختیاری اولدیغنه اعتقاد ایلمشلردر

﴿ مثنوی ﴾ حس راحیوان مقرست ای رفیق * لیک ادراک دلیل آمد دقیق * زانکه محسوسست مارا اختیار * خوب می ایدبروتکلیف کار) حتی حسه حیوان مقردر ای رفیق لیکن حیوانک حسه اقرار ایلدیکنه دلیلی ادراک ایلمک دقیق کلدی اندن اوتریکه اختیاری بزه محسوسدر پس اول اختیار اوزره تکلیف کار خوب کلور یعنی جمیع ملل مختلفه انسانک اختیاری وحسی اولدیغنه حیوان هم لسان حاله اقرار ایلیجیدر بلکه هر حیوان

کندیسنك وجودنده اولان حس وادراکی انسان حالله اقرار ایلمجیدر ولیکن حیواناتك
بنی آدمك حسنه اقرار ایلدکاری اوزره اولان دلیلی قتی دقیق ورقیقدر هرکسك
عقلی انلرك لسان حالله اقرار ایلدکاری دلیلی بیلمکه قادر اولمز مثلا حیواناتك هر بریننك
وجودنده کندی ذاتلرینه مناسب خسلری واردر که نته کم کندی غدالرنی بیلورلر
وعدولرندن فرار قیلورلر بعضسنك حسی مخفی و بعضسنك حسی وادراکی عاقل
اولنلره قتی روشندر چونکم انلرك اکثرینك حسی مخفی اولدی اختیارلری دخی زیاده
پوشیده ومخفی اولدی پس انلر اوزره برکاری بحسب الظاهر تکلیف ایلمك خوب
ولایق اولمدی اما انسان اوزره تکلیف ایلمك خوب ولایق اولدی زیرا بزم حسمز
واختیارمز قتی محسوس واشکارادر بو اجلدن اول حس واختیار اوزره کار و باری
تکلیف ایلمك خوب ولایق کلدی

درك وجدانی چون اختیار واضطرار وخشم واصطبار وسیری ونهار
بجای حسیست که زردرا ازسرخ بداندوفرق کندوخردرا از بزرك
وتلخ را ازشیرین ومشك ازسرکین ودرشت ازنرم بحس مس وکرم
ازسرد وسوزان ازسبرکرم وترازخشك ومس دیوار ازمس درخت

وجدانه منسوب اولان ادراك مثلا اختیار کبی واضطرار کبی وخشم کبی واصطبار
کبی وطوقلق کبی واچلق کبی حسی یرنده در ادراك ایکی قسمدر بری ادراك
وجدانی و بری ادراك حسیدر ادراك وجدانی اولدر که کندی عقلکله امور
معقوله دن اولان وصفلردن بریسی انسانك اختیاریدر که برشیٔ طبعنه و یاخود
عقلنه وروحنه ملایم کلدکده انی قبول واصطفا ایلراول قبول ایلین قوته اختیار دیرلر
و برصفت دخی اضطراریدر واضطرار شول زمانده حاصل اولور که برکمسه برشیٔ
مراد ایلر وآنك وصولنه سعی قیلور ولیکن بعض موانع واسطه سیله اول کمسه عاجز
ومضطر اولور وانك عقلی اول حینده کندینك عجز واضطرارنی بیلور بری دخی
بووجدانی اولان صفتلرك خشم وغضبیدر وخشم انسانك وجودنده شول قوت
دافعه در که چون طبعه ملایم اولمین برشیٔ ظهوره کله قوت غضبیه یی محرك اولور
واول حینده خشم وغضب ظهوره کلور وانسان انی کندی باطننده نه کونه صفت
ایدیکنی بیلور وصفت وجدانیه دن بری دخی اصطباردر که اصطبار صبرایتمکدر که دیرلر
صبرنفسی یا مشتهیاتدن حبس ومنع ایلمکدر و یاخود مکروهات اوزره حبس قیلمقدر
وعقل بو اصطبار صفتنی دخی کندی باطنندن بولور ونه کونه صفت ایدیکنی غیری
صفتلردن تمیز ایدوب بیلور و بو وجدانی اولان صفتلرك بریسی دخی طوقلقدر وانسان
کندی طویدیغنی دخی بیلور و بری دخی اچلقدر آچ اولدیغنی دخی بیلور وطوقلغی
آچلقدن تمیز قیلور بوجمله امور وجدانی واوصاف معنوی امور حسیه

منزله سنده در وادراك حسی اولدر که حواس خمسهٔ ظاهره دن بریله محسوس اولان
شیلردن بربنی ادراك ایلرسن مثلا قوت باصره اصفری احمردن بیلور وسرخی
زرددن تمییز قیلور وصغیری کبیردن فرق وتشخیص ایلر وقوت ذائقه تلخی
شیرندن فرق وتمییز ایلر وقوت شامه مسکی سرکیندن بیلور وفرق وتمییز قیلور
وقوت لامسه درشتی نرمدن حس ومس ایله بیلور ومس ایلدکدن کرمی سردن
فرق قیلور وسوزانی زیاده کرم اولان شیدن تمییز اولور سوزان یاقیجی دیمکدر سبر
کرم حرارته طوبمش زیاده کرمیتلو دیمکدر وفی الحقیقه قوت لامسه ده اولقدر
ادراك واردر که چون برکمسه برشیئه مس ایلسه اول شیٔ درشت میدر و یاخود نرم میدر
و یاخود سرد میدر و یاخود کرم میدر و یاخود زیاده کرم میدر بیلور وتری خشکدن
فرق قیلور ومس دیوارنی مس درختدن احساس وادراك قیلور مثلا برکمسه شب
ظلمانیده کوزی کورمسه اما برشیئه مس ایلسه قوت لامسه ایله اول شیٔ دیوار میدر
و یاخود شجر میدر انی فرق ایلر

پس منکر وجدانی منکر حس باشد وزیاده که وجدانی از
حس ظاهرترست زیرا حس را تون بستن ومنع کردن ازاحساس
و بستن راه ومدخل وجدانیا را ممکن نیست والعاقل یکفیه الاشاره

پس منکر وجدانی منکر حس اولور ومنکر حسدن زیاده اولور چونکم جبریه وجدانی
اولان ارادت واستطاعتلرنی واختیاروقوتلرنی انکار ایلدیلر پس حس ظاهرلرنی انکار
ایلین طائفه دن بونلر دخی زیاده اولدیلر انکچون جبریه طائفه سنه منکر حس دینلدی
والا اکر جبر یلره سز منکر حس سکز دینلسه آنلر بز منکر حس دکلز دیرلر ولیکن چونکم
وجدانی اولان حسلرینه انکار ایلدکاری ثابت اولیجق ظاهرده اولان حسلرینه
دخی انکار ایلمش منزله سنه تنزیل اولنورلر زیرا منکر وجدانی اولان کمسه لر ظاهرده
اولان حسلری انکار ایلین کمسه لردن دخی زیاده اولور زیرا وجدانی عند العقل
حسدن ظاهرتردر انکچونکه حس ظاهر احساسده باغلمغه ومنع ایلمکه قدرت
وامکان واردر واما وجدانیاتك راهنی ومدخلنی باغلمغه قدرت وامکان یوقدر عاقله
براشارت کفایت ایلر مثنوی درك وجدانی بجای حس بود * هردودریك
جدول ای عم میرود) وجدانی اولان ادراك حس منزله سنده در زیرا ای عم
هر ایکیسی جدولده کیدر جدول صغیر وقلیل اولان ماء جاری یه دیرلر بونده جدولدن
مراد عقلدر و یاخود حس مشترکدر وحس مشترك بش اوله کبی واقع اولوب
هر برحسدن ادراك اولنان شیلر کلوب اول حس مشترکه منصب اولور وحس
مشترك بونلری ادراك قیلور وحس مشترك عند المتکلمین اصل عقلدر که امور
محسوسه یی وامور معقوله یی ادراك ایلیجی اصل اولدر پس بونده جدولدن مراد
عقل اولمق انسبدر وتوضیح کلام بویله دیمك اولور که انسانك وجودنده وجدانی

اولان ادراك حواس ظاهره ایله ادراك اولنان شیلر منزله‌سنده‌در زیرا که ای عم
اکر ادراك وجدانی اولسون واکر ادراك حسی اولسون هر ایکیسی جدول عقل اوزره
جاری اولورلر ووجدانیاتی وحسیاتی ادراك ایلین فی الحقیقه عقلدر چونکم
برکسه وجدانی اولان امری انکار ایلیه حسی اولان امری انکار ایلین کمسه
منزله‌سنده تنزیل اولسه واکا منکر حس دینلسه لایق اولور ﴿مثنوی﴾ نغزمی
آید بروکن یامکن * امر ونهی وماجراها وسخن) آنك اوزرینه کن ویامکن دیمك
نغزکلور امر ونهی وماجرالر وسخن برنده اولور یعنی وجدانی اولان ارادت وقدرت
واختیار واستطاعت انسانك وجودنده چونکم محسوس منزله سنده اولدیسه
انك اوزرینه افعل ولاتفعل دیو امر ونهی ایلمك نغز ومدار تکلیفات اولان اختیار
واستطاعت بولندقدنصکره آنك اوزرینه تکلیف قلنمق عبث وبیهوده اولمز بلکه
بغایت خوب ولطیف اولور ﴿مثنوی﴾ این که فردا این کنم یا آن کنم * این
دلیل اختیارست ای صنم * وان پشیمانی که خوردی زان بدی * زاختیار
خویش کشتی مهتدی) بوفکر که یارن بوکاری ایلرم ویاخود اول کاری ایلرم
بوفکر ای صنم اختیاره دلیلدر اول بدلکدن وکلکدن که اول پشیمانلغی یرسن
کندی اختیارکدن مهتدی اولدك بو بیتلر دخی جبری اولنلری احسن وجهله الزامدر
زیرا هر جبری اولنده البته برفکر ورأی واردر اصلا بونلردن بری فکردن ورأیدن
خالی دکلدر پس بونلر نفسلرینك حظنه وطبعلرینك قبولنه موافق اولان وملایم
کلن شیلری فکر ایدرلر فرضا بونلردن بریسی یارن باشو کاری ایشلرم ویاخود شو
کرداری ایلرم دیو فکر ورأی ایلر بوکونه فکر ورأی ایسه البته اختیاره دلیل اولور
پس بونلره دیمك لازم کلور که چونکم زمان مستقبلده نفسکه ملایم کلن شیلری
ایشلمکه وتحصیل ایلمکه فکر ورأی ایلرسن امر الهی نیچون سنك مقبولك ومختارك
اولمیه ومنهی اولان شیلردن سنك نفسك نیچون اجتناب قیلمیه وانلری ایشلمکدن
پشیمان اولمیه زیرا شول دمکه نفسکه ملایم اولان کاری ایشلرسن وطبعکه مخالف
وناموافق برکار ایشلسك آندن پشیمان اولورسن وانی بد وقبیح عد ایلرسن اول
طبعکه ناملایم کلن بدلردنکه سن اول پشیمانلغی که یرسن وبن نیچون نفسمه بد
اولان وضرر وبرن عمللری ایشلدم دیرسن بوندن سن کندی اختیارك اولدیغنه مهتدی
اولورسن ویول بولورسن اکر اختیارك اولمیدی اصلا نفسکه ضرر کلن شیلری
ایشلدکده آندن پشیمان اولمز ایدك چونکم سنك وجودکده اختیار اولدیغنه مهتدی
اولدکسه پس بد اولان معصیتی وقبیح اولان جرم وذلتی ایشلمکدن دخی نادم اول
وطاعت وخیراتی اختیار ایله وخیر ایشلمکه کلدکده بنم اختیارم یوقدر بن بر جماد
منزله‌سنده‌یم دیمه زیرا نفسکه ملایم کلن شیلردن جماد منزله‌سنده دکلسن اختیارك

واردر بیاورسن طاعت حقه کلدکده کندی نفسکدن نیچون سلب اختیار قیلورسن
﴿مثنوی﴾ جمله قرآن امر ونهیست ووعید * امر کردن سنك ومرمر را که
دید * هیچ دانا هیچ عاقل این کند * باکلوخ وسنك خشم وکین کند * که
بکفتم که چنین کن یاچنان * چون نکردید ای موات وعاجزان) جمله قرآن امر
ونهی ووعد ووعیددر سنك ومرمره امر ایلمکی کیم کوردی هیچ دانا وهیچ عاقل
بونی ایلرمی کلوخ وسنکه خشم وکین ایلیه که بن دیدم بویله ایله یاخود انجلاین ایله
نیچون ای مرده‌لر وای عاجزلر انی ایلمدیکز یعنی حضرت قرآن اکثری امر ونهیدر
ووعد ووعیددر اختیاری اولنلر متنبه اولسون ایچون ضروب امثال واقع اولمشدر
وعبرت پذیر اولنلر ایچون قصص وحکایات ذکر اولنمشدر ومحکمات ومتشابهاته
دخی ایمان کتورمکدن اوتری وعلوم ومعانی اخذ اولنمقدن اوتری منزل اولمشدر که
بوجمله‌سی اختیاری اولان انساندن اوتریدر اصلا اختیاری اولمین سنك ومرمردن
اوتری ومدر وشجردن اوتری انلردن برکمسه برامر ویاخود برنهی کورمشدر
هیچ عاقل وعالم اولان کمسه کلوخ وسنکه بو امر ونهیی ایلرمی امر ونهیی سنك
وکلوخ قبول ایلمدکلری تقدیر اوزره آنلره خشم وکین ایلرمی بویله دیوکه ای حجر
وای مدر وسنك ومرمر بن سزه دیمدممی شویله ایشلیك ویاخود آنك کبی ایشلیك
ای مرده اولان وعاجز قلان جامدلر نیچون بنم امرمی قبول ایلمدیکز ونهیمدن
اجتناب قیلمدیکز بن سزی مقهور ومعذب ایلیم دیرمی ﴿مثنوی﴾ عقل کی
حکمی کند برچوب وسنك * مرد جنکی کی زند برنقش جنك * کای غلام
بسته دست اشکسته پا * نیزه برکیر وبیا سوی وغا) عقل چوب وسنك اوزره نیچون
برحکم ایلر جنکه منسوب اولان مرد نقش اوزره نیچون جنك اورر اولکی جنك
جیم عربیله حرب معناسنه‌در وثانیجی جنکده ایکی وجه جائزدر جیم عربیله اولدیغی
وجه اوزره معنی جنك ایلین مرد کاغد اوزره ویاخود دیوار اوزره جنك نقشی
اولسه اکا نیچون اورر دیمك اولور وجیم فارسیله اولدیغی اوزره معنی حرب وقتاله
منسوب اولان مرد نقش وصورت اوزره نیچون پنجه اورر بویله دیوکه ای الی
باغلو وایاغی صنمش غلام تیزه‌بی طوت وجنك طرفنه کل وبنمله جنك ایله یعنی
هیچ برعاقل وعالم اولان کمسه جامد اولان چوب وسنك اوزره برحکم ایلمز
وبر مرد دلیر برنقش وصورت اوزره کلوب قالق بنمله جنك ایله دیو اکا اورمز
ودخی بویله دیمزکه ای الی باغلو وایاغی صنمش غلام قالق رمحی الکه طوت
وجنك وجدل طرفنه کل چونکم هیچ برعاقل اختیاری اولمین جامد وعاجز
شیلر اوزره بوحکمی ایلمیه وبوکونه سویلمیه ﴿مثنوی﴾ خالق که اختر
وکردون کند * امر ونهی جاهلانه چون کند * احتمال عجز از حق

راندی * جاهل وکیج وشفیهش خواندی) پس شول برخالقکه اختری
وکردونی حلق ایلر جاهلانه نیجه امر ونهی ایلر ای جبری اکرچه
عجزاحتمالنی حقدن سورر لیکن اول حضرتی حاشا جاهل و کیج واحمق و سفیه
اوقودك یعنی چونکم برعاقل ودانا جامد وعاجز اولان شیلره امر ونهی قیلمغی جائز
کورمیه شول خالق عظیم الشان که نجوم وآسمانی یوقدن وار ایلر وآنلری بویله
حکمت اوزره منتظم الاحوال ایلر جاهلار کبی بی معنی یره نیجه امر ونهی ایلر اکر
انسان جماد منزلهسنده اولیدی حق تعالی جل شانه حضرتلری آنك اوزرینه
امر ونهی جاهلانه ایتمش اولوردی واکا تکلیف مالایطاق قیلوردی حق سبحانه
وتعالی خود تکلیف مالایطاق ایلمکدن منزهدر وبیهوده یره جاهلانه امر ونهی
قیلمقدن دخی مقدسدر ای جبری اکرچه سن جمیع قدرت و تصرفی و اختیار
واستطاعتی حق تعالی یه اسناد ایلمکله عجز احتمالنی وضعف شائبهسنی حق
تعالی حضرتلرندن دور ایلدك وحق تعالی عاجز و ضعیف اولمقدن منزهدر
دیدك ولیکن معناده انسانك وجودنده مدار تکلیف اولان اختیار واستطاعتی
سلب ایلمك سببیله اول حضرته جاهل وکیج وسفیه دیمش منزلهسنده اولدك زیرا
انسانك وجودنده اختیار واستطاعت یوقدر بلکه جماد منزلهسنده برشیدر
دیمك امر ونهیك حقیقتی یوقدر امر ونهی عبث یره اولمشدر دیمکی مستلزم اولور
وامر ونهی عبث وبیهوده یره اولمش بیلمك ایسه حق تعالی حضرتلرینه معناده
جاهل و کیج وسفیه دیمکی مستلزم اولور جناب حق جل شانه جهالتدن وبلاهت
وسفاهتدن منزه ومقدسدر اصلا اول حضرتك برکاری عبث وبیهوده دکلدر
پس سنك سلب اختیار واستطاعت ایتمکلك بوقدر فساده مؤدی اولور اکرچه
حضرت حقدن ضعف وعجز احتمالنی دور قیلور وجبرك حضرت حقدن ضعف
وعجزی دور ایلمسی اولدر که جبریه طائفهسی دیرلر اکربز قدریه ومعتزله مذهبی اوزره
اولورسق وحضرت حقه آنلرك اعتقاد ایلدیکی کبی اعتقاد قیلورسق حق تعالی یه
عجز وضعف اسنادی لازم کلور زیرا اکربز دیسك که برکسهنك نفسی ویاخود شیطان
برآدمی عاصی ایلر ویاخود کافر ایلر واول آدم حضرت حقك درکاهنه وارمق استر
واکا طاعت قیلمق استر وحضرت حق دخی اول کسهیی مؤمن اولدیغنی استر ولکن
شیطان آنی مؤمن اولمغه قومز و حضرت حقه اطاعت وانقیاد ایلمکدن منع ایلر
دیسك بوقولدن وبوکونه اعتقاد ایلمکدن حق تعالی حضرتلرینه عجز و ضعف
اسناد ایلمك لازم کلور زیرا حق تعالی حضرتلری برقولك مؤمن ومطیع اولمسنی
مراد ایلر ولیکن نفس وشیطان آنی ایمان وطاعتدن منع ایلر دیمك حق تعالینك
قدرتی نفس وشیطانك قدرتنك مغلوبیدر ونفس وشیطانك قدرتی وارادتی حق

تعالینك قدرتنك اوزرینه غالبدر دیمکی مستلزم اولور حق تعالی حضرتلری
ایسه عاجز وضعیف اولمقدن منزهدر وآنك قدرت وارادتی مخلوقك ارادتنه وقدرتنه
مغلوب کلمکدن مقدسدر پس حق تعالیدن عجز وضعف احتمالنی دفع ایلمکدن
اوتری جمله اختیار و قدرت وارادتی همان اکا تخصیص ایلیوب هیچ برشیئك
وجودنده اختیار و استطاعت یوقدر دیمك اولی اولور دیرلر پس جبریهنك
بوسوزلرینه وبویله دیملرینهسنی اساسندن بو بیتلرله جواب ویروب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
عجز نبود از قدر ور کر بود * جاهلی از عاجزی بدتر بود) قدردن عجز اولمز واکر
فرضی اوله جاهلك عاجزلکدن بدتر اولور قدردن مراد شر ومعصیتی نفس وشیطان
تقدیر ایلردین قدریهدر وجبریه قدریه و معتزله مذهبندن اولنلره طعن واعتراض
ایدوب دیرلر که سزك شر ومعصیتی نفس وشیطان تقدیر ایلر دیمکزدن حق تعالی یه
ضعف وعجز اسناد ایلمك ونفس وشیطانی مستقلا قادر ومرید بیلمك لازم کلور بویله
بیلمکدن ایسه احتمال عجزی حق تعالیدن دفع ایلمکدن اوتری جمله ارادت
واختیاری اکا اسناد ایلمك اولیدر دیرلر حضرت مولانا قدس سره سنی اساسندن
جبریلره جواب و یروب بیوررلر قدریهنك نفس وشیطان برآدمی عاصی وکافر ایلر
وایمان وطاعتدن منع قیلور دیملرندن حق تعالی یه عجز وضعف اسناد ایلمك لازم
کلز فرض ایدهلمکه بویله اعتقاد ایلمکدن حق تعالی یه ضعف وعجز اسناد ایلمك لازم
کلورایمش جهالت وسفاهت احتمالندن عجز احتمالی بدتر دکلدر زیرا مثلا برکسهیه
علیم وحکیم دیدکدنصکره برعاجزدر دیمك قادر وتوانا برجاهل وسفیهدر دیمکدن
اولیدر پس جبرك نتیجهسی مقدما ذکر اولدیغی اوزره جهالت وسفاهت احتمالنی
ویرر بو ایسه عجز احتمالندن بدتر و قبیحتردر پس جبریه مذهبی قدریه مذهبندن
نیجه وجوهله بدتر وقبیحتر اولور وقدریهنك نفس وشیطان برکسهیی اضلال ایلر
دیمکدن عجز لازم کلمدیکنه بو بیتلرله جواب ویروب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ترك
میکوید قنق را از کرم * بی سك وبی دلق آسوی درم * وزفلان سواندر اهین
باادب * تا سکم بندد ز تو دندان ولب) مثلا ترك قونغه کرمندن دیرای قنق بنم قاپوم
جانبنه کلبسز ودلقسز کل آکاه اول ادب ایله فلان طرفدن کل تا که بنم کلبم سندن
اب ودهانی باغلیه یعنی ای جبری اولان کسه قدریه طائفهسنك شیطانه اغوا
واضلال اسناد ایلرندن وشیطانك ناسی ایمان وطاعتدن منع ایلمکه قدرتی واردر
دیوسویلمرندن حق تعالی یه عجز اسناد ایلمك لازم کلمز زیرا شیطان حق تعالی
حضرتلرینك درکاهنك برکلبی کبیدر وجناب عزت جل شانه برصاحب لطف
وکرم مهمان پرور وعطا کستر برغنی کبیدر آنك درکاهنه متوجه اولان مهمانلره
برطریق خاص تعیین ایلمشدر که اکر بنم درکاهمه کلمك استرسکز بوطریق خاصدن

كالك بشرط آنكه وجوديكزده كهنه لباس اوليه وياكزده بر آخر كلب دخی اوليه
چونكم سز بوشرط اوزره بو طريق خاصدن كلەسز كلب شيطان سزی منع ودفع
ايلمكه قادر اوله مز وسزك اوزريكزده غلبه وتسلط قيله مز بوشرط اوزره سلوك
ايدوب بو طريق خاصه متوجه اولور سكز شيطانك مكر وشرندن امين اولورسز
وبنم قرب وصالمی بولورسز وبنی مشاهده قلورسز وعظيم انعام واحسانمه
دخی مظهر اولورسز واكر بو طريق خاصدن كلمزسكز بلكه وجوديكز اوزره بشريت
وطبيعت لباسی اولورسه وكلب نفسكز سزكله بيله كلورسه بنم دركاهمك كلبی اولان
شيطان سزك اوزريكزه مسلط اولور وكهنه اولان بشريتكز دلقنی پاره پاره قيلور
وسزه بو جانبه يول ويرمز واول يولدن سزی بنم جانبمه كلمكه قومزدر ❊ مثنوی ❊
تو بعكس آن كنی بردر روی ❊ لاجرم اززخم سك خسته شوی ❊ آنچنان روكه
غلامان رفته اند ❊ تا سكش كردد حليم ومهرمند) اما ای جبری سن اول
خدانك ديديكنك عكسنی ايلرسن قپوسنه كيدرسن لاجرم سك زخمندن خسته
اولورسن انجلين كيت كه حق تعالينك غلاملری كتديلر تاكم آنك كلبی حليم وسكا
مهرمند اوله يعنی حق تعالی حضرتلری بندهلرينك كندی دركاهنه كلمسندن وقرب
بيچونه واصل اولمسندن اوتری بر طريق خاص وضع ايليوب سالك اولنلره بعض
شروط دخی تعيين وتعليم ايلمشدر تاكم اول شرط اوزره كلن واول طريق خاص اوزره
سير قيلان سالكلره كلب شيطان ضرر ويرميه ومحنت و الم ايركورميه سن ايسك
ای جبری حق تعالی حضرتلرينك تعيين ايلديكی طريق خاصه سالك اولمغی
قويوب و امر ايلديكی اعمالی اشلميوب آنك عكسنی ايليوب اول پادشاه كريمك
دركاهنه توجه قيلورسن لاجرم كلب شيطانك زخمندن وغلبه سندن خسته ومجروح
اولورسن اكر دركاه حقه كتمك استرسك انجلاين كيت كه حق تعالينك خاص ومقبول
اولان غلاملری كتمشلردر تاكم اول قادر پادشاهك دركاهنك كلبی اولان شيطان
سكا حليم وشفقتلو اوله نته كم حق تعالينك انبيای عظام عليهم السلام واوليای
كرامنه شيطان حليم ومهرمند اولمشدر وتملق وتواضعلر قيلمشدر تركانك كلبی كندی
صاحبنك آشناسنه حليم اولوب تملقلر ايلديكی كبی ❊ مثنوی ❊ تو سكی
باخود بری يار وبهی ❊ سك بشوردازپی هرخركهی) سن ايسك ای جبری بر كلبی
وياخود بر روباهی كندكله بيله ايلتورسن لاجرم هر خيمه وخركاهك ديندن ودروندن
سك قاپيز كلبدن مراد بونده نفس اماره در وروباهدن مراد مكر وحيله ايله موصوف
اولان عقل معاشدر يعنی چونكم حق تعالی حضرتلری كندی دركاهنه متوجه
اولان بندهلرندن اوتری نفس اماره صفتلرندن خالی وعقل معاشك حيله وخدعه سندن
ومكر وزرقندن عاری اولدقلری حالده متوجه اولمغی وطريق خاص اوزره سير

وسلوك قيلمغی تعليم وتعيين ايلدی اما سن ايسك ای جبری بونك خلافی وعكسی آنك
دركاهنه متوجه اولدقده كلب نفسكی وياخود حيله وخدعه ايله موصوف اولان
عقلكی كندكله بيله اولدركاهه قريب ايلتورسن پس هر برمرتبه و مقامدن
شيطانلر ظهوره كلور وسنك اوزريكه حواله اولور واستديكك يولدن اول دركاهه
واصل اولمغه قوميوب باذن الله سنی دركاه الهيدن منع قيلور زيرا بيلوركه سنك
وجودكده كندی خالقكك تعليم وتعيين ايلديكی اوزره كاروعمل يوقدر باخصوصكه
طريق خاصدن منحرف اولمشسن ونفسانيت صفتلريله بيله توجه قلمشسن پس قدريه
ومعتزلهنك نفس وشيطان بركسيهيی دركاه الهيدن منع واضلال ايلرديملرندن جناب
حقه عجز احتمالی اولمديغی بوندن معلوم ايدينورسن وانسانك وجودنده ارادت
واختيار اولديغنه برقاچ دليل دخی ايراد ايدوب بيوررلر ❊ مثنوی ❊ كرنباشد
غير حق را اختيار ❊ خشم چون می آيدت برجرم دار ❊ چون همی خايی تو دندان
برعدو ❊ چون همی بينی كناه وجرم ازو) ای جبری اكر حضرت حقدن غيرينك
اختياری اولميدی جرم دار اوزره خشم ايلمك سكا نيچون كلوردی نيچون سن دشمن
اوزره ديش چينرسن جرم وكناهی اول دشمندن نيچون كوررسن يعنی ای جبری
چونكم سنك مذهبك و معتقدك اولدركه بو كونده حق تعالیدن غيرينك ارادت
واختياری يوقدر وانسان جماد منزلهسنده اوله برجرم وكناه قيلان وسكا ضارب
ولان كمسهيه سن نيچون خشم و غضب قيلورسن وسنك دشمنكه ديش چينه يوب
كين ايدیجی اولورسن چونكم انسانك وجودنده ارادت واختياری يوقدر درسن
جرم وكناهی اول عدودن نيچون كوررسن پس بركسه طبعكه مخالف كلدكده سن
نيچون شويله ايلرسن ديوا كا عتاب قيلورسن سنك خود بو كونه افعالك كندی
وجودكده و ناسك وجودنده اختيار اولديغنه دلالت و شهادت ايلر چونكم
بو خصوصلرده اثبات اختيار ايلمكه متعلق سنده نيچه دلائل اوله امر ونهيه كلدكده
نيچون سلب ايليهسن ❊ مثنوی ❊ كرزسقف خانه چوبی بشكند ❊ برتو افتد سخت
مجروحت كند ❊ هيچ خشمی آيدت برچوب سقف ❊ هيچ اندر كين اوباشی تو وقف ❊ كه
چرا برمن زدودستم شكست ❊ اوعدو وخصم جان من بدست) اكر خانهنك
سقفندن ناكهان برچوب صنه اول چوب سنك اوزريكه دوشهسنی محكم مجروح
ايليه اول سقفك چوبنه هيچ سكا خشم وغضب كلورمی هيچ اول چوبك كين
وانتقامنه واقف اولورميسن بويله ديوكه اول چوب نيچون بكا اوردی و بنم المی صدی
اول چوب بنم جانمك عدو وخصمی اولمشدر يعنی ای جبری اكر اختياری اولمين
جامده خشم وغضبك اولسيدی فی المثل سنك ساكن اولديغك خانهنك سقفی صنوب
اوزريكه دوشدكده واليكی صدقده اكا خشم وكين ايلردك وآندن انتقام آلمق اوزره

واقف وثابت اولوردك و بويله دردك كه نيچون اول چوب بكا اوردی و بنم المی صدی
اول چوب بنم جانمك دشمنيدر بويله خود ديمزسن واول چوبه بو كونه خشم وكين
ايلمزسن زيرا بيلورسنكه آنك وجودنده ارادت واختيار يوقدر اما اكر اول ضربت
وزخم وزحمت سكا برانساندن كلسه اكا خشم وغضب ايلرسن انكيچون نكه آنك
اول فعلده ارادت واختياری وارايديكنی بيلورسن چونكم انسانك وجودنده ارادت
واختيار اولديغی سكا نيجه دلائل ايله معلوم اوله پس دخی نوع انساندنسن سنك
وجودكده نيچون ارادت واختيار اولميه چونكم سنك وجودكده دخی ارادت واختيار
اولديغی جميع عقلانك معلوملريدر پس سن نيچون حق تعالينك امرنی و نهينی

قبول ايتميه سن ❊ مثنوی ❊ كودكان خرد را چون می زنی ❊ چون بزركانرا منزه

ميكنی ❊ آنكه دزد دمال تو كويی بكير ❊ دست و پايش را ببر اندر نكير ❊ وانكه قصد عورت

تو ميكند ❊ صد هزاران خشم از تو می دمد) چونكم انسانك وجودنده اختيار
يوقدر كوچك اولان اطفالی نيچون اورورسن بيوكلری نيچون منزه ايلرسن اول كسه كه
سنك مالك اوغورلرحاكمه آنی طوت ديرسن آنك دست وپاينی نكيرده كس ديرسن
واول كسه كه سنك عورتكه قصد ايلرسندن صد هزاران خشم وغضب ظاهر اولور
نكير فعل مكروهه ديرلر بونده عقاب وسياست معناسی مراد اولور يعنی اطفال صغيرك
اكر وجودلرنده اختيار اولميدی وسن آنلرك اختياری اولديغنی بيلميدك نيچون كار بد
ايشادكده آنلری اوردك چونكم اطفال بركار بد ايشلسه آنلری تأديب ايدوب
دوكرسن بيوك اولان وعاقل وبالغ مرتبه سنده اولان رجالدن بركار بد صادر اولسه
نيچون آنلری خطا وقباحتدن تنزيه ايلرسن و بونلرك اختياری يوقدر ديرسن چون
كيف معناسنه اولديغی اوزره معنی بودر اما كيف معناسنه اولميوب يعنی بويله اولشه
دخی جائزدر چونكم بيوكلری خطا ومعصيتدن منزه ايلرسن وآنلرك اختياری يوقدر
ديرسن پس اطفالی بركار بد ايشلسه نيچون تأديب ايدوب اوررسن ديمك اولور
و بزركاردن مراد جبريلرك كندی مذهبلرنده اولان بيوك اركلر در كه آنلر رجال
مرتبه سنده اولانلرهم مذهبلرنده برنا مشروع فعل صادر اولسه آنك اختياری يوقدر
ديرلر وآنی تأديب ايدوب اكا انكار ايلمزلر اما كوچك اوغلانجقلرندن طبيعتلرينه مخالف
بركار بد ظهور ايلسه آنی تأديب ايدوب دوكرلر بلكه كندی مذهبلرنده بر بيوك
آدم جبری اولسه و بر جبرينك مالنی سرقه قيلسه اول حينده بونك اختياری
يوقدر ديمز بلكه حاكم وضابطه اولنلره بونی طوت وسياست وعقوبت ده النی قطع ايت كه
بنم مالمی اوغورلادی ديرلر وفرضی جبرينك عورتنه بركسه قصد ايلسه ویاخود كندی
مذهبنده اولان برجبری قصد ايلسه نيجه يوز بيك خشملر اول جبريدن ظهوره كلور
وديركه بنم عورتمه نيچون سوء قصد ايلدك اول زمانده اول كسه ديسه كه سنكله

بنم مذهبم بردر وجودمده اختيار يوقدر بن بر جماد كبی يم پس بكا نيچون خشم
وغضب ايلرسن ديسه عورت صاحبی اولان جبری بو مذهبه اول حينده راضی
اولميوب اكا خشم وغضب ايلمسی مقرردر پس حماقتنی كوركه طبعنه مخالف كلان
شيلره صاحب اختيار اولور وخلقه دخی اختيار اثبات قيلور اما امر ونهيك قبولنه كلدكده
كنديسنده سلب اختيار ايدوب بن جماد منزله سنده يم بلكه بو خلق دخی جماد منزله سنده در

ديو ❊ مثنوی ❊ ور بيايد سيل ورخت تو برد ❊ هيچ با سيل آورد كينی خرد ❊ ور بيايد با

دو دستارت ربود ❊ كی ترا با باد دل خشمی نمود ❊ خشم در تو شد بيان اختيار ❊

تانكويی جبريانه اعتذار) اما اكر سيل كلسه وسنك رختكی ايلتسه هيچ عاقل سيله
بركين وغضب كتوررمی بو معلومدر كه عاقل اولان سيله كين وغضب ايلمز و بنم
رخت واسبابمی سن نيچون الوب كتدك ديو عتاب قيلمز اما برانسان اتسه اكا كين ايلر
وعتاب قيلر مثال آخر واكر بادكلد وسنك دستاركی قاپه سنك قلبك باده قچن
برخشم كوستردر يعنی كوسترمز زيرا بيلور كه بادمريد ومختار دكلدر اما برانسان كلوب
دستاركی قاپسه اكا سنك خشم وغضب ايلمك مقرردر پس ای جبری بو كونه محلرده
سنده بر آخرانسان اوزره صدور ايلين خشم اختياری بيان اولدی وانسانك وجودنده
ارادت واستطاعت اولديغنی اثبات قيلدی حتی جبريانه اعتذار ديميه سن و بنده
امر ونهيی قبول ايلمكه ارادت وقدرت يوقدر ديميه سن سن خود ارادت واختيار
اولديغنی نيجه وجوهله كندك اثبات ايلرسن ❊ مثنوی ❊ كر شتربان اشتری را

می زند ❊ آن شتر قصد زننده می كند ❊ خشم اشتر نيست با آن چوب او ❊ پس

ز مختاری شتر بردست بو) اكر شتربان برشتری چوبله اوره اول شتر كندوبی اورن
دوه جی يه قصد وحمله ايلر اشترك خشم وغضبی دوه جينك اول چوبنه دكلدر پس
مختار لقدن شتر بوی ايلمشدر يعنی ای جبری انسانك وجودنده اختيار اولديغنی
حيواندن اكثری بيلور بوجمله دن بريسی اشتردر اكر فی المثل بر دوه جی دوه يی اورسه
اول دوه ضارب اولان دوه جی يه خشم وكين ايلر اول دوه دوه جينك چوبنه خشم ايلمز
زيرا بيلور واحساس قيلور كه اول چوب بی اختيار در ومريد ومختار اولان شتربان در
پس شتر بر حيوان ايكن اختيار صاحبی اولان انسانی بيلور وخشم وكينی بی اختيار اولان
جماده ايلميوب اختيار صاحبی اولان انسانه قيلور پس حق تعالی جل شانه اكر انسانك
اختياری اولميدی نيچون اكا خشم وغضب قيلوردی جامد اولانه حيوان انتقام ايلمكی
لايق كورميجك حضرت رحمان نيچون كوردی ❊ مثنوی ❊ همچنين سك

كر بروسنكی زنی ❊ بر تو ارد حمله كردد منثنی ❊ سنك را اكر كير داز خشم تو ست ❊

كه تو دوری وندارد بر تو دست ❊ عقل حيوانی چو دانست اختيار ❊ اين مكو ای عقل

انسان شرم دار) كذلك بونك كبی سك اوزره اكر برسنك اوره سن اول سك ايكی

قات اولور سنك اوزر يكه حمله كتوررمثني ايكي قات معناسنه در يعني شتربان چوبله شتري اورديغي كبي سن هم بركلبه طاشله اورسك اول كلب غضبه كلوب ايكي قات اولوب سنك اوزر يكه حمله كتوررا كرسن ديرسك كه اول سك بني قويوب اكا اتديغم بي اختيار اولان حجري واروب اصرر جواب بودر اول كلب اكرسنكي طونرسه اول دخي مكا اولان خشم وغضبندن زيراسن آندن دورسن واول سك سنك اوزر يكه ادست طو تمزا نكه چون سنك جانبكدن آتلان طاشي طوتار پس عقل حيواني چونكم اختياري بيلدي بوني سو يله اي عقل انسان شرم طوت يعني چونكم حيوانه منسوب اولان عقل اختيار صاحبني بيلدي ومختاري عاجزدن فرق وتميز قيلدي اي انسانك عاقلي سن بنده اختيار يوقدر بن مجبور وعاجزم ديمك قولني سو يله جميع انسانك واكثر حيوانك بيلوب دلالت وشهادت ايلدكلري معنايي سن انكار ايلمه ❊ مثنوى ❊ روشنست اين ليك از طمع سحور ❊ آن خورنده چشم مى بندد ز نور ❊ چونكه كلي ميل اونان خوردنيست ❊ رو بتاريكي كند كه روز نيست ❊ حرص چون خورشيد را پنهان كند ❊ چه عجب كر پشت بر برهان كند) بو كار روشندر وليكن سحور طمعندن اول طعام ييجي چشمني نوردن باغلر چونكم اول كسه نك ميلي نان يمكلكه در يوزني قرا كوا غه ايلر بو يله ديو كه كوندز د كلدر حرص چونكه آفتابي پنهان ايلر نه عجب اكر آرقه سني دليل و برهان اوزره ايليه سحورسينك فحيله قبل طلوع الفجر صائم اولنلرك اكل ايلدكلري طعامه ديرلر بو بيتلر اختيارك ثبوتندن وظهورني تفهيمدن وجبر يلرك بغايت ظاهر اولان اختياردن اغماض عين ايتلريني عاقل اولنلره تعليم ايلمكدن اوتري مثل موقعنده واقع اولمشدر يعني اي جبري اولان كسه انسانك وجودنده اختيار واستطاعت صبح صادق كبي روشن وظاهر درو ليكن سن شهوت نفسه ميل وطمع قيلديغكدن كون كبي ظاهر اولان اختياري يوقدر ديواندن اغماض عين ايلرسن شول ملحد كبي كه مثلا رمضان شريفده صباح وقتنده طعام يمكه طمعي اولديغندن اول طعام ييجي كونش نورندن كوزني باغلر وصباح اولمدي ديوب طو يمجه اكل ايلر پس كوزني آچوب برزمان باقمز كه صباح اولديغني كوره چونكم آنك كل ميلي يمكلكه در برمقداري اكل ايتمكه د كلدر پس لاجرم يوزني برقرا كواق بو جغه ايلر وصبح صادق طلوع قيلماش ايكن روز اولمدي ديرواستديكي قدر يوكند يسني يعني خلقه صائم كوسترر چونكم برآدمك طعام يمكه حرصي اولسه آشكارا اولان كونشي ستر ايلر وآندن اول حريص اغماض عين قيلور پس عجب د كلدر كه نفسنك مرادني ويرمكه حريص اولان جبري كون كبي عيان اولان برهانه صرت چويروب آني وراى ظهرنه القا قيله ونفسنك مرادي هرنه ايسه آني ايشليه واكا كنديك اختياري اولديغي خصوصده عقلي ونقلي نيجه دلائل و براهين ايراد ايلسك آنلردن اغماض عين ايليه و بو كارلرده

بنم اختيارم يوقدر مجبورم ديو سويليه

❊ حكايت هم در بيان تقدير اختيار خلق ❊
❊ و بيان آنكه تقدير وقضا سلب كننده اختيار نيست ❊

بو حكايت هم خلقك اختيارنك اثبات وتقديرك بياننده در ودخي آنك بياننده در كه قضا وتقدير خلقك اختيارني سلب ايديجي د كلدر قضانك وتقديرك تمر يني جالداولده هدهد حكايه سنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه ❊ مثنوى ❊ كفت دزدى شحنه را كاى پادشاه ❊ آنچه كردم بودآن حكم اله ❊ كفت شحنه آنچه من هم مى كنم ❊ حكم حقست اى دو چشم روشنم) سياست محلنده برحرامي شحنه يه ايتدي كه اي پادشاه اول نسنه يي كه بن ايشلدم اول حكم الهي وتقدير رباني ايدي چونكم بندن صادر اولان فعل حق تعالينك قضاسيله در پس نيچون اكا رضا ويرمزسن ديدي شحنه دخي اكا ايتدي اي دزد اول نسنه يي كه بن هم ايلرم حق تعالينك حكميدر اي بنم ايكي روشن كوزم پس برقباحتي ايشليوب قضايه وقدره حواله ايتمك كسيه حجت اولمز و بو حجته هيچ برعاقل رضا ويرمز ❊ مثنوى ❊ ازدكاني كر كسى تربى برد ❊ كين ز حكم ايزدست اى باخرد) مثلا اكر بركسه بردكاندن برترب اوغورلسه وديسه كه بو سرقت وغصب حق تعالينك حكمندن وتقديرندر اي عاقل وكسه ديسه ❊ مثنوى ❊ برسرش كوبى دوسه مشت اى كره ❊ حكم حقست اينكه اينجا باز نه) سن اول ترب النن دزدك باشنه ايكي اوچ يومرق اورر سن واكا ديرسن اي كريه وقبيح حكم حق بودر اول الديغك نسنه يي كيرو بونده قو يعني اول خرسزمسن كه اكر سرقه حكم حق ايسه بو ضرب وتأديب دخي اي كريه حكم الهيدر اول تربي برينه قو ❊ مثنوى ❊ دريكى تره چو اين عذر اى فضول ❊ مى نيايد پيش بقال قبول) اي فضول چونكم برتره خصوصنده بو عذر بر بقالك اوكنده قبول كليه ومقبول اولميه ❊ مثنوى ❊ چون برين عذر اعتمادى ميكنى ❊ بر حوالى اژدهايى مى تنى) پس اي فضول جبري سن بو كونه عذر اوزره نيجه اعتمادي ايلرسن برعظيم وقوي اژدرهانك اطرافنه دور ايلرسن كه اول اژدرهادن مراد قهر الهي وغضب ربانيدر كه آنك اطرافنه طولنمق نفسك مرادني ويرمك و معاصي و مناهي ارتكاب ايلمكدن كنايت اولور چونكم سن منهي اولان معصيتلري ايشليه سن واژدرهاي قهر حقه اول واسطه ايله تقرب ايليه سن اژدرهاي قهر الهي سني اخذ وبطش ايلمكه قصد ايلدكده اكا بن بو خصوصده مجبور ومعذورم ديو سويليه سن وبنم اختيارم يوقدر بو فعلي ايشلمك بكا لوح قضاده مقدر ايمش ديو عذر بيان ايليه سن بو كونه عذر اول اژدرهاي قهرك قتنده مقبول اولمديغني هركس بيلور ❊ مثنوى ❊ از چنين عذر اى سليم نانبيل ❊ خون ومال وزن همى كردى سبيل ❊ هر كسى پس سبلت تو بركند ❊ عذر آرد خويش را مضطر كند) بويله عذردن اوتري اي عقلسز

نا نبیل خون ومال وعورتنکی سبیل ایلدك استفهام اولوب سبیل ایلر میسن دیمك
هم جائزدر هر بر کمسه پس سنك صقالکی وبیغکی قوپروب عذر کتورر کندیسنی اول
فعلده مضطر ایلر سلیم ساده دل ابلهه دیرلر نبیل بزرك و نیکو وعاقل معناسنه در نا نبیل
دیمك ای بی عقل دیمك معناسنه اولوب وخطاب کافر اولان جبری یه اولورسنی اولان
آنی بو کونه الزام قیلورکه بونك کبی بربی معنی عذردن ای احمق وعقلسز اولان کافر
جبری قانکی ومالکی واولادکی وخاتونکی مؤمنلره سبیل ایلدك که انلره کافرلری اولدرمك
ومالرنی المق وخاتونلرنی واوغللرنی وقیزلرنی اسیر قیلمق حلالدر قچن مؤمنلردن بری
سکا ایمان واسلامه کل وحق تعالینك امرنی ونهیینی قبول ایله دیسه سن دخی بن ایمانه
کلمکه قادر دکلم حق تعالی بنی بویله کافر ایتمش ولوح قضاده بکا کفر تقدیر ایتمش بن
بی اختیار ومضطرم بنم الده نه واردر ای مؤمن دیو حجت ابراز ایلسك پس
مؤمنلردن هر بر کمسه سنك صقالکی وبیغکی قوپارر وسکا وافر اورر ودورتر اول
دخی کندیسنی بو خصوصده مضطر ایلیوب سکا عذر کتورر ودیرکه معذور اول
بن دخی سکا اورمقده ومالکی المقده وزن وفرزندکی اسیر قیلمقده عاجز ومضطرمکه حق
تعالینك حکمی بونك اوزرینه درکه مؤمن اولان کافره غزا ایلیه پس مؤمن اولان
حق تعالینك حکمنی ترك ایلمکه قادر اولمز ❊ مثنوی ❊ حکم حق کر عذر می
شایدترا ❊ پس بیاموز وبده فتوی مرا ❊ که مرا صد ارزو وشهوتست ❊
دست من بسته زبیم هیبتست ❊ پس کرم کن عذر را تعلیم ده ❊ بر کشا از دست
پای من کره) حکم حق اکر سکا عذر اولمغه لایق اوله پس مسئله یی اوکرن وبکا فتوی
ویر زیرا بنم دخی یوز آرزو وشهوتم واردر حق تعالینك هیبتی خوفندن بنم الم باغلنمشدر
پس کرم ایله اول عذری بزه تعلیم ایله بنم دست و پایمدن کرهی وبندی چوز بو بیتلر
سنی طرفندن جبری طرفنه استهزا وتوبیخ طریقیله دینلمشدر دیرکه ای جبری حق
تعالینك حکمی ازلده بنم کفریمه واقع اولمش وحق تعالی بنی بویله کافر وجبری خلق
ایلمش دیمك عذری اکر سکا لایق ومقبول اولورسه وسنی بو کونه عذر دنیوی
واخروی اولان عقوبتلردن خلاص قیلورسه پس بو مسئله یی حقیقتله اوکرن وبکا
دخی شفای صدر کلجك واعتقاد قیله جق بر فتوی ویر زیرا بنم دخی سنك کبی یوز
آرزو وشهوتم واردر نفسم استرکه اول مرادنی ومشتهیاتنی حاصل قیله ودیلدیکی
کبی راحت اوله وآزاده لك بوله ولیکن حق تعالینك هیبت وعظمتنك خوفندن بنم
الیم باغلنمش و نفسم مشتهیاتنه میل ایلمکدن اعراض قیلمشدر پس کرم ایله حق
تعالینك خشم وغضبندن خلاص اولمق ایچون بکا اول عذری تعلیم ایله وبنم حق
قورسندن معقد و مقید اولان الیمدن وایاغمدن عقدهلری وقیدلری حل وفتح ایله
تا کم آزاد اولوب کیف مایشاء نفسم استدیکنی ایشلیه واصلا اکا سؤال وحساب

اولیه بونك طریقنی بکا تعلیم ایلرسك فتی لطف ایلمش اولورسن وآنی بو کونه الزامله تعجیز ایلدی
❊ مثنوی ❊ اختیاری کرده تو پیشه ❊ کاختیاری دارم واندیشه ❊ ورنه
چون بکزیده آن پیشه را ❊ آن میان پیشها ای کدخدا) ای جبری پس بر صنعتی
اختیار ایلمشسن بویله دیو که بن بر اختیار وبر اندیشه طوترم یوخسه اول صنعت
وپیشه یی نیچه اختیار ایلمش اولورسن صنعتلرك ایچنده ای کدخدا یعنی ای جبری سن
البته بو قدر صنایعك ماینده بر صنعتی قبول ایلمشسن در وبویله دیرسن که بن
بو صنعتی قبول ایلمك طوترم وبو اندیشه یی طوترم واکر دیرسن بن صنعتی قبول ایلدم
واصطفا قیلدم پس اول بیلدیکك صنعتی نیچون کزیده ایلدك وقبول قیلدك ای
اهل تصرف جمله صنعتلرك ماینده اول کندی صنعتکی چونکم بر صنعتی نفسك
حظ ایتدیکی اوزره قبول ایلدك آنی قبول ایلمکه اختیار دیرلر ❊ مثنوی ❊
چونکه آید نوبت نفس وهوا ❊ بیست مرده اختیار آید ترا ❊ چون بر دیك حبه
از تو یار سود ❊ اختیار جنك درجانت کشود) چونکم نفس وهوانك نوبتی کله
سکا یکرمی مرد مقداری اختیار وقدرت کلور کذلك بر یارك چونکم سندن بر حبه
سود ایلنه اول زمانده جنك اختیاری سنك جانکده آچلور یعنی ای جبری سنك مذهبك
وحالك بر عجب مذهبدر چونکم سنك نفسکه مطابق وهواکه موافق شیلرك وقتی
کله اول حینده یکرمی آدم قدر سکا اختیار کلور واول شیلری جان ودل ایله اصطفا
واختیار قیلورسن وکذلك چونکم سنك بر یارك سنك مالکدن بر حبه فائده یی ازاله
واضاعه ایلیه او حینده آنکله جنك ایلمك اختیاری جانکده آچلور وانکله نیچون بکا
فائده اولان حبه یی سن الورسن دیو جنك وجدل قیلورسن ❊ مثنوی ❊ چون
بیاید نوبت شکر نعم ❊ اختیارت نیست وزسنکی تو کم ❊ دوزخت را عذر این باشد
یقین ❊ کاندرین سوزش مرا معذور بین) اما چونکم حق تعالینك نعمتلرینك نوبتی
کله اول حینده سنك اختیارك اولمز و دخی سن بر حجردن کمسن دوزخك دخی سکا
عذری بی شك بو اولور که بو سوز شده بنی معذور کور دیر شکر قلبله منعمه محبت
وجوارحله خدمت ولسانله ثنا ومحمدت قیلمقدن عبارتدر پس جبری کندی نفسنك
هواسنه ومقتضاسنه کالدکده صد جانله کار وخدمت ایلر اما منعم حقیقی اولان حق
تعالینك نعمتلرینك شکرنی ادا ایلمك وقتنده بنم اختیارم یوق بن بر طاش کبی عاجز
ومضطرم دیر پس جهنم دخی یقین بو عذر اولور که اول جبری کافره دیرکه بنم سنی
یاقلغمده بنی معذور کور پس جبری مذهبنك فائده سی اولمدیغی اول حینده بیلور
❊ مثنوی ❊ کس بدین حجت چو معذورت نداشت ❊ وز کف جلاد این
دورت نداشت ❊ چون بدین داور جهان منظوم شد ❊ حال آن عالم همت معلوم
شد) ای جبری کافر کسنه بو حجتله چونکم سنی معذور طوتمدی دخی بو عذر وحجت

جلادك الندن سنی بعید طوتمدی كه بنم اختیارم بوقدر دیمكله اول جلادسنی عفو ایلز
چونكم بو حكمله جهـان منظوم اولدی پس بوندن اول عالمك حالی دخی سكا معلوم
اولدی یعنی بو عالمده بنم اختیـارم یوقدر بن مجبور ومضطرم دیو حجت ابراز ایلدیكك
مقبول ومسلم اولمیجق معلوم اولدیكه یوم الاخرة هیچ بر وجهله معذور اولمزسن
وعذاب الیمه كرفتار اولوب جزای عملك هرنه ایسه بولورسن

حكایت هم در جواب جبری و اثبـات اختیـار
وصحت امر ونهی و بیان آنكه عذر جبری در هیچ
دینی مقبول نیست وموجب خلاص نیست ازسزای
آن كار كه كرده اسـت چنانكه خلاص نیـافت ابلیس
جبری بدانكه كفت بما اغویتنی والقلیل یدل علی الكثیر

بو حكایت هم جبرینك جوابنده واختیـارك وامر ونهیك صحتنك اثبـاتی بیاننده در
دخی آنك بیـاننده دركه جبرینك عذری هیچ برملتده وهیچ بردینده مقبول دكلدر
وموجب خلاص دكلدر كه اول كار وعملك جزاو سزاسندن كه آنی اول جبری ایلشدر
انجلین كه ابلیس جبری حق تعـالی حضرتلرینك لعنتندن وغضبندن خلاص بولمدی
اول كلام وجوابله كه بمـا اغویتنی دیدی یعنی بالمشـافهه جنـاب حقه سن بنی اغوا
ایلدیكك سـبیله دیوب اغوایی حضرت حقه اسنـاد ایلدی وبو آیت كریمه نك
تفسیری جلداولده اضـافت كردن آدم علیـه السلام ذلت خویش سرخنده مرور
ایلدی آنده طلب اولنه وآزشیء چوق شیئه دلیل اولور پس بوقدر معنی نیجه معـانیء
كثیره یه دلالات قیلور ﴿مثنوی﴾ آن یكی بررفت بالای درخت ＊ می فشاند آن
میوه رادزدانه سخت) مثلا اول بركیمسه برباغده صـاحبینك اجازتیسز براغاج اوزره
كتدی اول جبری خرسزلر كبی اول میوه یی محكم سلكدی ﴿مثنوی﴾ صاحب
باغ آمد و كفت ای دنی ＊ ازخدا شرمیت كوچه می كنی) اول حالنده باغ صاحبی
كلدی واكا ایتدی ای دنی خدای تعـالیدن برشرمك قنی نه ایلرسن ﴿مثنوی﴾
كفت ازباغ خدا بنده خدا ＊ كرخورد خرما كه حق كردش عطـا) پس اول جبری
اولان دزد باغ صـاحبنه جبریانه جواب وروب دیدی خدای تعـالینك باغندن
خدانك بنـده سی اكرخرمایـه نه لازم كلوركه آنی حضرت حق عطـا ایلدی
﴿مثنوی﴾ عامیانه چه ملامت می كنی ＊ بخل برخوان خداوند غنی) سن
آنك بنده سنی عوام كبی نوجهله ملامت ایلرسـن خداوند غنینك خوانی اوزره بخل
ایلرسن یعنی غنی اولان خداوندك حوانی اوزره بخل ایدوب عامیلر كبی بنی نیچون ملامت
ایلرسن دیدی ﴿مثنوی﴾ كـفت ای ایبك بیـاور آن رسن ＊ تابكویم

من جواب بوالحسن) باغ صاحبی چونكم دزدك بوجبریانه اولان كلامنی اشـتدی
انكله بحث وجدل ایتمیوب آنك جوابی نه كونه اولدیغنی اكا بیلدرمكدن اوتری كندی
بنده سـنه خطاب ایدوب دیدی ای ایبك وار اول رسـنی كتور تاكم بن بودزده
بوالحسن جواب دییم دیدی خداوند باغك ایبك نام غلامی چونكم رسنی كتوردی
﴿مثنوی﴾ پس ببستش سخت اندم بردرخت ＊ می زد او بر پشت سـاقش
چوب سخت) پس باغ صـاحبی اول جبری اولان دزدی بردرختـه محكم
باغلدی اول باغ صاحبی آنك ارقه سنه وانجكنه محكم چوب اوردی ﴿مثنوی﴾
كفت آخر از خـدا شرمی بدار ＊ می كشی این بی كنه رازار زار) دزدجبری
اضطرابنده آخر دیدی خدادن برشرم طوت بو بی كناهی زار زار اولدررمیسن
﴿مثنوی﴾ كفت كز چوب خدا این بنده اش ＊ میزند بر پشت دیكر بنـده
خوش) باغ صاحبی دیدی اكرچوب خدایی انك بو بنـده سی آخر بنـده نك
ارقه سـنه خوش اورر ودیردی ﴿مثنوی﴾ چوب حق و پشت و پهلو
ان او ＊ من غلام آلت وفرمان او) چوب حق تعالینك جو پدر ومضروبك پشت
و پهلو سی اول اللهك التی وملكیدر بندخی انك امر وفرمانینك غلام والتی یم یعنی
چونكم ای جبری سن دیدك كه باغ اللهك ملكیدر ومیوه اللهـك بتوردیكی و بنده لرینه
یمك ایچون ویردیكی عطادرو بن اللهك قولی یم پس حق تعـالینك بنده لری ایچون
ویردیكی نعمتی اللهك قولندن نیچون منع ایلرسن دیدك و بنم دخی سكا جوابم بودر كه
بندخی اللهك قولی یم بو بنم الده كی حق تعـالینك ادبسزاولان وسلب اختیـار قیلان
جبریلری دوككدن اوتری خلق ایلدیكی برچوب پاره در پس حق تعـالینك كندی
قولی انك براحر قولنـه انك خلق ایلدیكی چوبله ضرب ایدوب تأدیب ایلر بوندن
شرم طوتمق لازم كلمز دیدی ﴿مثنوی﴾ كفت توبه كردم از جبرای عیار ＊ اختیار
ست اختیار ست اختیار ＊ اختیارت اختیارش هسـت كرد ＊ اختیارش چون سواری
زیر كرد ＊ اختیارش اختیار ما كند ＊ امر شـد را اختیاری مستند) پس جبری اولان
دزد ملزم اولوب دیدی ای عیار جبری دن توبه ایلدم اختیـار واردر اختیـار
واردر اختیار ای ضارب ومؤدب سنك اختیاركی اول اللهك اختیـاری هست وموجود
ایلدی اصح اولان نسخه لرده اختیارات واقع اولمشـدر الفله بو تقدیر جـه معنی جمیع
اختیاراتی اول اللهك اختیـاری وار ایلدی دیمـك اولور مثلا اول خدانك ارادت
واختیاری كرد وغبار آتنده برسوار كبیدر اول خدانك اختیاری بزم اختیار یمزی ایلر
پس امر الهی براختیار اوزره مستند اولدی یعنی اول سارق اولان جبری كوتكی یدكده
سنیلرمذهبنه كلوب وسنیلر كبی عبدك اختیاری اولدیغنه اقرار ایلیـوب دیدی كه ای
عیار باطل اولان جبرمذهبندن رجوع ایلدم و بنم فعلمده ووجودمده اختیـار واردر

ديو تكرار تكرار اقرار ايلدم و بيلدمكه حق تبارك وتعالينك اختيار كليسى سنك اختيار جزئيه‌كى وار ايلدى مثلا حق تعالينك اختيار كليسى بر سوار كبيدر و انسانك اختيار جزويسى غبار كبيدر توزى قوپرن اصل سواردر وليكن انكيچنده اولان غبار سواره پرده اولمقدن خالى دكلدر پس حق تعالينك اختيار كليسى انسانك اختيار جزويسنك ميانند غبار ايچره بر سوار كبى ايلور اول اللهك اختيار كليسى محقق بزم اختيار جزئيه‌مزى خلق ايلر پس بزم اختيار جزئيه‌مز امر ونهيك مستندى اولور وتكليفاته مدار كه اولور وامر ونهى بزم اختيار جزئيه‌مز اوزره اسناد اولمق خوب واقع اولور واول اختيار واسطه‌سيله بنده مثاب اولمغه ومعاقب اولمغه هم لايق اولور ﴿ مثنوى ﴾ حاكمى

بر صورت بى اختيار * هست هر مخلوق را در اقتدار * تا كشد بى اختيارى صيد را * تا برد بكرفته كوش اوز يدرا) بى اختيار صورتى اوزره هر مخلوق ايچون قدرت واقتدارده بر حاكم واردر تا اول حاكم صيدى اختيارسز چكه تا اول حاكم زيدك قولاغنى طوتمش ايلنه يعنى بى اختيار صورتنده هر نقدر مخلوق وار ايسه آنك اوز ينه صاحب تصرف بر حاكم واردر كه اول بى اختيار شكلنده اولان مخلوق مجبورا اول حاكمك تصرفنك مغلوبيدر تا كم اول حاكم غالب اول بى اختيار شكلنده اولان مخلوقى استديكى يره چكر مثلا بر كسه بر صيدى اختيارسز چكر بر كسه‌نك اوز ينه غالب اولور آنك قولاغن طوتوب استديكى جانبه ايلتور در اقتدار لفظى حاكمه قيد اولوب معنى بويله اولسه دخى جائز اولور بى اختيار صورتى اوزره اولان مخلوقك اقتدارده بر قوى حاكمى واردر يعنى مجبور وبى اختيار شكلنده اولان هر مخلوقك بر غالب حاكمى واردر اقتدارده كه اول مغلوب ومجبور اولان مخلوقى صورتا تصرف ايليوب بعض آلات واسباب واسطه‌سيله استديكى يره چكر وص اد ايلديكى جانبه ايلتور مثلا بر حاكم غالب بر صيدى اختيارسز استديكى يره چكر وانساندن بر كسه‌نك قولغنى طوتوب مراد ايلديكى جانبه ايلتور ﴿ مثنوى ﴾ ليك بى هيچ آلتى صنع صمد * اختيار شرا كند او كند * اختيارش

زيد را قيدش كند * بى سك وبى دام حق صيدش كند) وليكن هيچ بر آلتسز صمد اولان خدانك صنعى اوز يدك اختيارنى انك كندى ايلرز يدك اختيارى اول زيدى قيد ايلر سكسز ودامسز حق تعالى آنى صيد ايلر يعنى اكرچه بر حاكم غالب زيدك قولغنى طوتوب آنى استديكى يره چكوب ايلتور ليكن صمد اولان خدانك صنعى هيچ بر آلتسز اول زيدك كندى اختيارنى اكا كمند ايلر واول زيده كندى اختيارنى قيد وبند ايلر صورت ظاهرده سك ودام يوق ايكن حق تعالى اول زيدى استديكى كبى صيد ايلر وزيدك كندى اختيارى ينه كنديسنه قيد اولوب آنك اختيارى واسطه‌سيله حق تعالى آنى استديكى جانبه جذب ايلر پس انسان من وجه مختار ومن وجه بى اختيار در عين اختيارنده مجبوردرز يرانفو بعض كلى واختيار كلى اكا ميسر دكلدر وكذلك من كل الوجوه

صرف مجبورده دكل بلكه اختيار جزئيه‌سى واردر وليكن ارادت واختيار حقه نسبتله اول اختيار ليس بشئ منزله‌سنده در وانسانك وجودى ارادت مطلقه‌يه نسبتله عاجز وبى اختيار بر شئ كبيدر ﴿ مثنوى ﴾ آن درو كر حاكم چو بى بود * وان مصور حاكم خو بى بود * هست آهنكر بر آهن قيمى * هست بنا هم بر آلت حاكمى) مثلا اول درو كر بر چوبك حاكميدر واول مصور ونقاش دخى بر خو بك حاكميدر آهنكر آهن اوزره بر قوى قيم وحاكمدر بنا دخى آلت اوزره بر قوى حاكمدر يعنى هر بى اختيار اولان مخلوق اوزره كمال اقتدارده بر قوى حاكم اولديغنه مثال دولكرك چوب اوزره حاكم اولمسى ومصورك بر خوب صورت اوزره استديكى كبى حكم وتصرف قيلمسى وآهنكرك آهن اوزره غلبه وتصرف قيلمسى وكذلك بنانك كندى آلات واسبابى اوزره حاكم ومتصرف اولمسى كبيدر كه بو شيلر فى الحقيقه بونلر اوزره حاكم اولان استادلك النده عاجز ومضطردر ﴿ مثنوى ﴾ نادر اين باشد كه چندين اختيار * ساجد اندر اختيارش بنده وار) نادر بو اولور كه بو قدر اختيار اول اللهك اختيارنه بنده وار سجده قيليجيدر يعنى عجيب وغريب اولان بودر كه جمله مخلوقك بو قدر اختيار وارادتى اول اللهك اختيارنه بنده‌لر كبى باش قويجى واطاعت وانقياد قيليجيدر اصلا بر فردك اختيارى اول اللهك ارادت واختيارنه مخالفت قيله‌مز وآنك مراد ايلديكنى براحد مريد اوله‌مز اول پادشاه ذو الاقتدار هر نيى اختيار ايلديسه مخلوقك اختيارى آنك اختيارنه تابعدر كه (وما تشاؤن الا ان يشاء الله) پس جبر او سطدن خلاص اولمغه مجال بو قدر ﴿ مثنوى ﴾ قدرت تو بر جمادات از نبرد * كى جمادى را از نبها نفى كرد * قدر تش بر اختيارات آنچنان * نفى نكند اختيار برا ازان) سنك جمادات اوزره اولان قدرتك جنك ونبرد جهتندن بو جمادلردن جمالكى قيچن ايلدى كذلك اول خدانك اختيارات اوزره اولان قدرتى اول اختيارلردن بر اختيارى نفى ايلمز يعنى فى المثل جنك ونبرد جهتندن اولان جمادات اوزره سنك غلبه وقدرتك بو جمادلردنكه مقدم ذكر اولندى مثلا چوب كبى ونقش خوب كبى وآهن كبى وآلت بنا كبى بونلرك اوز ينه سنك غلبه وقدرتك بونلرى جمادلغندن نفى ايلمز كذلك اول غالب وقادر اولان خدانك جميع اختيارلر اوزره اولان غلبه وقدرتى انجلاين اول اختيارلردن اختيارلغى نفى ايلمز بلكه هر كسك اختيارى يرنده ايكن حق تعالينك قدرت وارادتى جمله اختيارلرك اوز ينه غالب وقاهردر و جمله اختيارلر آنك مغلوب ومقهوريدر ﴿ مثنوى ﴾ خواستش مى كوى بر وجه كمال * كه نباشد نسبت جبر وضلال) اول اللهك خواستنى بر وجه كمال سويله كه جبر وضلال نسبتى اولميه خواست بونده ارادت معناسنه در يعنى حق تبارك وتعالينك قدرت وارادتى جميع اختيارلرك اوز ينه غالب وقاهر بيل واول اللهك ارادت واختيارنى وجه كمال

اوزره سویله واعتقاد ایله تاکه نه جبر صرف اوله ونه ضلال اوله یعنی بالکلیه همان ارادت
واختیار الله تعالی نکدر انسانك اصلا ارادت واختیاری یوقدر دیرسك بو یله دیمك
جبر وضلال اولور اما انسانده دخی ارادت واختیار جزئیه واردر ولیکن انسانك ارادتی
حق تعالینك ارادتنك مغلوبی ومحکومی اولمق اوزره ذکر قیلوب اعتقاد قیلورسن
﴿مثنوی﴾ چونکه کفتی کفر من خواست ویست ＊ خواست خود را نیز هم
میدان که هست ＊ زانکه بی خواه تو خود ان کفر نیست ＊ کفر بی خواهش تناقض
کفتنیست) ای کافر جبری چونکم سن دیدك بنم کفرم آنك استمیدر کندی ارادتکی
دخی بیل که هم واردر زیرا که سنك ارادتکسز خود اول کفر دکلدر ارادتسز کفر
دیمك تناقض سویلمکدر اکثر نسخه ده مصرع اول بویله در زانکه بی خواه تو خود
کفر تو نیست بو تقدیر اوزره معنی زیرا سنك ارادتکسز خود سنك کفرك یوقدر
دیمك اولور یعنی سنی جبری اولان کافره دیر که ای کافر جبری چونکم بنم کفرم
اول الهك مرادی و اختیار ایلسیدر دیدك کندی ارادت واختیارکی دخی بیل که
واردر انسان مطلقا مجبور و بی اختیار دکلدر زیرا که سنك مرادك اولمینجه سنك کفرك
اولمز بلکه سنك کفرك سنك ارادت واختیارك ایله حاصل اولور اکر کافری کندی
ارادتیسز کفر اوزره اکراه ایلسه لر واول کمسه کفر بنم مراد ومختارم دکلدر
بلکه بن کفر اوزره مجبور ومکره اولدم دیسه اول کمسه بن کافر دکلم بن مؤمنم دیمك
اولور زیرا بو سوز بنم کفرده ارادت واختیارم یوقدر دیمکی اشعار قیلور و دونوب
بن مؤمن دکلم کافرم دیسه سوزنده تناقض اولور زیرا کفری بن اختیار قیلدم وکافر اولدم
دیمك اولور پس بن کافرم دین کیمسه کفرده کندی اختیارنی ثابت ایتمش اولور
زیرا اول کفردن محظوظدر وکفر انك مکروه ومنفوری دکلدر تاکه کافر مجبور اوله
پس کافرك کفرده اختیاری اولور ﴿مثنوی﴾ امر عاجز را قبیحست وذمیم ＊
خشم بدتر خاصه از رب رحیم) عاجز اولان کیمسه یه امر ایلمك مذموم وقبیحدر
خشم عاجزه بدتردر علی الخصوص رب رحیمدن یعنی بر کیمسه بر کیمسه نك اوزرینه
امر ونهی ایلمك بغایت قبیح ومذموم کلدی وامری قبول ایلمکده اول عاجزه خشم
ایلمك هم زیاده قبیح ومذموم کلدی علی الخصوص ارحم الراحمین اولان
رب العالمیندن فی الحقیقه کریم ورحیم ایکن بو قدرتی اولمین عاجزه امر ایلیوب
وامرنی یرینه کتور مدکده اکا خشم ایلمك قبیح وذمیم اولور جناب عزت
جل شانه خود اصلا بر بنده سنه تکلیف مالایطاق قیلمش بلکه ضعفادن
بیله حرج وزحمتی رفع ایلیوب (لیس علی الاعمی حرج ولا علی الاعرج حرج
ولا علی المریض حرج) بیورمشدر ﴿مثنوی﴾ کاو کر یوغی نکیردمی زنند ＊ هیچ کاوی
که نپردمی زنند ＊ کاو چون معذور نبود در فضول ＊ صاحب کاو ارچه معذورست

ودول) مثلا کاو اکر بر یوغی طوتمیه اوررلر بر کاو که او چیه هیچ آنی اوررلرمی چونکه
کاو فضولده معذور اولمیه کاو صاحبیندن معذور ودولدر دول بونده سست
وضعیف معناسنه در دیمشلر یعنی اکر بر کاو بوینندرق طوتمسه وقدرتی یتدیکی
قدر خدمت ایتمسه آنی دوکرلر اما هیچ بر کاو اوچمسه آنی دوکرلرمی کاوك اوچمغه
طاقتی اولمدیغنی هر کس بیلوب اکاسن نیچون اوچمزسن دیو اورمزلر زیرا
بیلورلر که اول کاوك اوچمغه استطاعتی یوقدر چونکم کاو فضوللق ایلمکده معذور
اولمیه وترك خدمت قیلمقده کاو صاحبی انی عفو قیلیه پس صاحب کاو نیجه معذور
اولور وخدمت وطاعتده توجهله سستلك قیلور ﴿مثنوی﴾ چون نه رنجور
سر را بر مبند ＊ اختیارت هست بر سبلت مخند ＊ جهد کن کز جام حق یابی نوی ＊
بیخود و بی اختیار انکه شوی) ای جبری چون رنجور دکلسن باشکی باغلمه سنك
اختیارك واردر پس سبلتکه کولمه سعی ایله که جام حقدن نوی وتازه لك بوله سن
اول زمان بیخود و بی اختیار اوله سن یعنی چونکم سن رنجور ومجبور دکلسن حیله
ایدوب باشکی باغلمه که جبر صنق باغلمغه دیرلر سنك طاعت قیلمغه اختیار واستطاعتك
واردر بنم اختیارم یوقدر دیو صقالکه و بیغکه کولمه وکندیکه استهزا ایلمه بلکه
سعی وجهد ایله که حق تعالینك جام عشقنده مستلك وتازه لك بوله سن اندنصکره
بی وجود و بی اختیار اوله سن وفانی فی الله اولنلر مرتبه سن بوله سن ﴿مثنوی﴾
انکه آن می را بود کل اختیار ＊ تو شوی معذور مطلق مست وار ＊ هرچه کویی
کفته می باشد آن ＊ هرچه روبی رفته می باشد آن) اول وقتده اختیار بالکلیه
اول شراب محبتك اولور مست کبی سن معذور مطلق اولورسن اول حینده
هر نه سویلرسك اول می محبتك کفته سی اولور هر نیه سیوررسن میك رفته سی اولور
یعنی سنکه شراب محبت الهیدن مست اوله سن ولطافت وطراوت بوله سن او حینده
سنك وجودکده اختیار قالمز سنك وجودکده اولان ارادت واختیار بالکلیه باده
محبتك اولور اندنصکره سن مست کبی معذور مطلق اولورسن زیرا هر نه سویلرسك
اول سوزلر حقیقت شرابندن سویلنمش اولور وخانه دلدن ودروندن هر نیه
سیوررسك شراب محبتك سیورلمشی اولور والحاصل هر نه فعل قیلورسك اول فعل
می محبتدن ظهوره کلور بو تقدیرجه بنم اختیارم یوقدر بن مجبورم دیسك سنك
عذرك مقبول اولور ﴿مثنوی﴾ کی کند آن مست جز عدل وصواب ＊ که
ز جام حق کشیدست او شراب ＊ جادوان فرعون را کفتند بیست ＊ مست را
پروای دست و پای نیست ＊ دست و پای ما می ان واحدست ＊ دست ظاهر سایه
است و کاسدست) اول مست الهی فعل عدل وصوابدن غیری ایلر که جام حقدن
اوشراب چکمشدر نتکیم جادولر فرعونه یکرمی کره دیدیلر ویاخود طور دیدیلر

مست حقه دست و پای قیغوسی یوقدر بیست طور دیمك معناسنه و یکرمی معناسنه
دخی کاور بونده ایکیسی یله جائز اولور بزم دست و پایمز اول واحدك شرابیدر
دست ظاهر سایه‌در وکاسدر یعنی سن قیاس ایله که شراب محبت ایله مست و بیخود
اولان عاشق عدل وصوابدن غیری ایش ایشلیه ومعارف واسراردن غیری سوز
سویلمز الادر مکنون سوبلر واعمالی خطا وخلادن مصون ایلر زیرا اول عاشق
جام حقدن شراب چکمش وتخم صدق واخلاصی زمین قلبنه اکشدر پس اندن
تمز الا نیکو کارلر وظهور ایتمز الا لطیف ومعنی دار کفتارلر تکیم سحرهٔ فرعون
جام الهیدن مست اولدیلر وحضرت موسی علیه السلامه ایمان قیلدیلر پس فرعون
بونلره (لاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف ولاصلبنکم فی جذوع النخل) دیو
تخویف وتهدید ایلدی بونلر فرعونه ای فرعون سن بویله دیمکده طور واسترسك
بزم المز وایاغمزی قیر واسترسك بیزه موزی اور (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) مست لهی
اولان عاشقده دست وپاینی قیرمق اولمز وجام محبتی نوش قیلان اعضا وجارحه‌سنی راه
محبتده بذل ایلمکدن دریغ قیلمز بزم دست و پایمز اول فرد واحد اولان خدانك
می محبتی اولمش وانك عشق وشوقی بزم المز وایاغمز منزله‌سنده طورمشدر و بو دست
و پای ظاهر برسایه کبی کاسدر صاحب یقین اولان عاشق بو ظاهرده اولان دست
و پایه مقید اولمز و بو وجود جسمانینك اسیری اولوب قرب الهیدن کیرو قالمز

✤ معنیٔ ماشاء الله کان یعنی خواست اوست ✤
✤ ورضای اوجو ید ازخشم دیکران ورد دیکران دانتك ✤
✤ مباشید کان اکرچه لفظ ماضیست لیك در فعل ✤
✤ خدا ماضی ومستقبل نباشد لیس عندالله صباح ولا مساء ✤

بو سرخ شریف (ماشاء الله کان ومالم یشأ لم یکن) حدیثنك تفسیریدر یعنی ارادت
ومشیت اول اللهك ارادتی ومشیتیدر اول نسنه‌یی که الله مراد ایلدی اول اولدی
واول نسنه‌یی که مراد ایلمدی اول اولمدی چونکم بویله در انك رضاسنی دیلیکز
ورضاسنه موافق اولان اعمالی مراد وطلب ایلیکز غیریلرك خشمندن ورد
الیمندن دلتنك اولمکز پس ماشاء الله کان قولندن مراد اولان معنی بودر یوخسه
سزده قدرت واختیار یوقدر دیمك اولمز و بو قول شریف انسانك طاعت اوزره
اولان اختیار واستطاعتنی دخی نفی قیلمز اکر برسؤال لازم کاورسه که ماشاء الله کان
قولنده واقع اولان شاء وکان لفظی ماضیدر جواب بیوررلر بو کان اکرچه لفظا
ماضیدر ولیکن حق تعالینك فعلنده کچمش زمان و کلجك زمان اولمز وحق تعالینك
قتنده صباح واخشام اولمز کما قیل لیس عندالله صباح ولا مساء صباح واخشام
بو عالمه نسبتله درفلك قردن یوقرو صباح واخشام اولمق تصوری ممکن دکلدر

مع هذا اجرام افلاك دخی عالم اجسامدن عد اولنور چونکم عالم اجسامده صباح
واخشام اولمیه عالم معناده هیچ اولمز پس ماضی ومستقبل صباح واخشام اولمقدن
و برمقدار زمان مرور قیلمقدن و برمقداری دخی کلجك اولمقدن عبارت اولور
حق تعالی حضرتلرینك حضورنده ایسه بو اعتبارلر یوقدر وماضی ومستقبل ابد
وازل وآخر واول اول حضرته نسبتله برابر ویکساندر اما مخلوق ماضی ومستقبل
دائره‌سنده محبوس ومقید اولمقدن خالی اولمز مکر شول کمسه‌لر که مرتبهٔ بشریتدن
آنلرك روحی ترقی ایدوب مرتبهٔ حقیقته واصل اولمش وعالم الوهیتی مشاهده
قیلمش اوله‌لر ✤ مثنوی ✤ قول بنده ایش شاء الله کان * بهرآن نبود که تنبل
کن دران * بلکه تحریضست براخلاص وجد * که دران خدمت فزون شو
مستعد) بنده‌نك ای شیٔ شاء الله کان قولی اندن اوتری دکلدر که اول شیئده تنبل
اول بلکه بو کلام اخلاص وجد ایلمك اوزره تحریض وترغیبدر بویله دیو که اول
خدمتده زیاده مستعد اول یعنی جبری مقدما ماشاء الله کان قولیله کندی مذهبنی
تأیید ایدوب نفس وشیطانك کفر ومعصیتده اصلا مدخلی یوقدر حق تعالی
دیله‌مینجه معصیت وعدم طاعت دخی اولمز ودخی حجت ابراز ایلمش ایدی سنی آنك
بو قول شریفی کندی عقیده‌سنه ومذهبنه او یدردیغنه راضی اولمیوب ای جبری
بو عبدك هرقنغی شیئی الله تعالی دیلدیسه اول اولدی وهرقنغی شیئی که الله تعالی
دیلمدی اول اولمدی دیمسی آندن اوتری اولمز که اول بنده‌یه سن کندیکی حق تعالینك
امر ایلدیکی کار وعملده تنبل ایله بنده‌نك ماشاء الله کان دیمسی امر حق قبول ایلمکده
تنبل اول وتکاهل قیل وسنك امر حقی قبول ایلمکه اختیار واستطاعتك یوقدر اول
الله دیلرسه سن انك طاعتنی قیلورسن ودیلمزسه سن انك طاعتنی قیلمغه قادر اولمزسن
دیمك منفهم اولمز بلکه الله تعالی هرنه‌یی دیلرسه اولان اولدر دیمسی بنده‌یی اخلاص
وجد وسعی ایلمك اوزره ترغیب وتحریض اولور بویله دیو که ای بنده خدمت
حقه زیاده مستعد اول وکندیکی اول کاری اخلاصله ایشلمکه حاضر ومهیا قیل

✤ مثنوی ✤ کر بکویند انچه میخواهی توراد * کارکارتست برحسب مراد *
انکهان تنبل نی جائز بود * کانچه خواهی وانچه کویی آن شود) اکر فی المثل
سکا دیسه‌لر شول نسنه‌یی که سن جوانمرد استرسن کار حسب مرادك اوزره سنك
کارکدر اصلا وقطعا سنك مرادکه مخالف برکار اولمز اول وقت خدمنده کندیکی
تنبل وکاهل ایلیه سن جائزدر زیرا اول نسنه‌یی که استرسن واول نسنه‌یی که
سویلرسن اول اولدر یعنی دیلرسن مقتضای مرادك هرنه ایسه اولدر کارسنك
کارکدر ارادت کلیه سنك الکده کیف مایشاء هرنه دیله‌سك هیچ باك یوقدر انی ایله
فی الواقع بویله دیسه‌لردی واختیاری بالکلیه سکا ویرسه‌لردی اول زمانده

کندیکی خدمت حقه تنبل وکاهل ایلمسك جائز اولوردی زیرا اول نسنه‌یی که سن استرسن امر ایدوب سویلرسن همان اول اولور پس سن حاکم مطلق اولوردك وبنده‌لك مقامندن نجات بولوردك ماشئت کان وما لم تشأ لم یکن دیمدیکه سن خدمت حقی تارك اوله سن وانك امرنی یرینه کتورمکده تکاسل قیله سن ﴿مثنوی﴾ چون بکویند ایش شاء الله کان * حکم حکم اوست مطلق جاودان * پس چرا صدمره اندر ورد او * برنکردی بندکانه کرد او) چونکه دیه‌لر الله تعالی هرنه‌یی دیلرسه اول اولور حکم مطلق ابدی آنك حکمیدر پس یوز مرہ قدر آنك وردنده بنده‌لر کبی انك اطرافنده نیچون طولنمزسن یعنی چونکم اعمل ماشئت واصنع ما اردت دیمدیلر وزمان اختیاری بالکلیه سنك الکه ویرمدیلر تاکم سن استدیکك کبی بودنیاده کارایلیه سن بلکه ماشاء الله کان دیدیلر حکم مطلقا ابدالآباد همان اکا مفوضدر اصلا غیری کسه‌نك فی الحقیقه ارادت وحکومتنده شرکتی یوقدر پس سن نیچون یوز آدم قدر آنك خدمتنك وظیفهٔ طاعتنده بنده‌لر کبی آنك امرنك اطرافنه طولنمیه سن کرك ایدیکه آنك خدمتنك وطاعتنك اطرافنه طولنیدك وهمیشه آندن استعانت قلیدك ﴿مثنوی﴾ کر بکویند آنچه میخواهد وزیر * خواست آن اوست اندر دار وکیر * کرد او کرد آن شوی صد مره زود * تا بریزد برسرت احسان وجود) مثلا اکرسکا دیه‌لر اول نسنه‌یی که وزیر استردار وکیرده خواست آنك لایقیدر غیرینك مدخلی یوقدر واول وزیرك اطرافنی یوز مره قدر علی العجله طولانیجی اولورسن تاسنك باشك اوزره اول وزیر احسان وجود دوکه یعنی پادشاهك وزیری نه استرسه آنی ایلر قبض وبسطده ارادت همان اکا منحصردر کیف مایشاء استدیکنی منع ایلر واستدیکنی عطا قیلر چونکم سن اول وزیرك مطلق حاکم اولدیغنی بیله سن ومنع وعطایه قادر اولدیغنه واقف اوله سن سن آنك اطرافنه فوری یوز مره قدر طولانیجی اولورسن تاکم اول جود واحسان صاحبی سنك باشك اوزره جود واحسانی دوکه واطف وکرم تخمنی سنك وجودکه اکه ﴿مثنوی﴾ یا کریزی از وزیر وقصر او * این نباشد جست وجوی نصر او) یاخود وزیردن وآنك قصرندن قچرمیسن بونك قصرینك جست وجویسز اولمز یعنی اکرسکا دیسه‌لر که وزیر نیی استرسه دار وکیرده ارادت همان انکدر سن آنك خانه‌سنك اطرافنده کردان اولورمیسن تاسنك باشکه احسان وجودی دوکه یاخود وزیردن وآنك قصرندن ودولتدن قاچرمیسن بوقاچق وآنك قصرندن فرار ایتمك اول وزیرك نصرتنك ومعاونتنك جست وجویسز اولمز آنك نصرتنك طالبی اولان آنی علی الاطلاق حاکم بیلدکدنصکره آنك باب سعادتنی طواف وقصر دولتنی مطاف ایلین کسه اولور ﴿مثنوی﴾ باز کونه زین سخن کاهل شدی * منعکس

ادراك وخاطر آمدی) اما ای جبری سن باز کونه بو سوزلردن کاهل اولدك منعکس خاطر ومنعکس ادراك کلدك یعنی اما ای جبری سن بوماشاء الله کان قولندن مجاهد وساعی اوله‌جق ایکن عکسنه کیدوب کاهل وعاصی اولدك وادراکی وخاطری منعکس کلدك زیرا اکرسنك فهمك صائب وخاطرك درست اولیدی ماشاء الله کان قولندن کاهل اولمیوب راه طاعتده چست وچابك اولوردك وهزار ذوق وشوقله سعی وکوشش قیلوردك ﴿مثنوی﴾ امر امر آن فلان خواجه‌ست هین * چیست یعنی باجزاو کمتر نشین * کرد خواجه کرد جون امر آن اوست * کوکشد دشمن رهاند جان دوست) مثلا برکسیه دیسه‌لر که امر اول فلان خواجه‌نك امریدر آکاه اول بویله دیمك ندر یعنی آندن غیریله کمتر اوتور خواجه‌نك اطرافنه طولان چونکم امر اکا منحصردر زیرا اول خواجه دشمنی دیه‌لر دوستك جانی قورتزر یعنی فی المثل برکسه‌سکا دیسه امر مطلقا همان فلان خواجه‌نکدر وحکم وتصرف اکا منحصردر امری اول خواجه‌یه حصر وتخصیص ایلمك ندر دیرسك آندن غیریله اوتورمه وآندن غیری‌یه خدمت وعبودیت قیلمه دیمك اولور ودخی چونکم امر همان خواجه‌نکدر آنك اطرافنه طولان زیرا اول خواجه دشمنی اولدیرر ودوستك جانی غمدن والمدن قورتروب کولدیرر چونکم امر وارادت اکا منحصر اوله ابتهال وضراعتی همان اکا ایله دیمکی افاده قیلور ﴿مثنوی﴾ هرچه او خواهد همان یابی یقین * یاوه کم رو خدمت او بر کزین * یاچو حاکم اوست کرد او مکرد * تا شوی نامه سیاه وروی زرد) هرنه‌یی که اول خواجه استر یقین ومحقق همان سن آنی بولورسن چونکم قضیه بویله‌در یاوه کتمه آنك خدمتنی قبول ایله بو کلامك مفهومی یاخود اولمیدر حاکم چونکم اودر آنك اطرافنه طولنمه نامه سیاه وروی زرد اوله سن یعنی اکرسکا دیسه‌لر هرنه‌شیٔ که اول خواجه استر همان آنی بولورسن بویله دیمك یاوه کتمه همان آنك خدمتنی قبول ایله دیمك میدر یاخود چونکم حاکم اولدر آنك اطرافنه طولنمه تاکم نامه سیاه وروی زرد اوله سن دیمك میدر بلکه همان حاکم اولدر دیمك ومشیتی همان اکا حصر ایلمك همان آنك اطرافنه طولان تاکم نامه سیاه اولمقدن وخجل وشرمسار قالمقدن قورتله سن دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ حق بود تأویل کان کرمت کند * پرامید وچست وباشرمت کند * ور کند سستت حقیقت این بدان * هست تبدیل ونه تأویلست آن * این برای کرم کردن آمدست * تا بکیرد ناامید ازاد ودست) حق اولور اول تأویل که اول سنی طاعت حقه کرم ایلیه‌سنی حق تعالینك لطفنه پرامید وخدمت وعبودیتده چست وچالاك ایلیه واکر تأویل سنی سست ایلرسه حقیقت بونی بیل تبدیلدر واول تأویل دکلدر بوماشاء الله کان قولی طاعت حقه کرم ایلمکدن اوتری کلمشدر تاکم ناامیدلرك ایکی النی طوته یعنی تأویل

حق اولدر كه بر كلامك معناسنى كتاب وسنته مطابق واهل سنت والجماعتك
معتقدينه مغايره واى نفس اوزره صرف ايلميه سن الحاصل تأويل حق اولدر كه سنى
حق تعالى حضرتلرينه اطاعت و انقياد ايلكلكه كرم وعاشق قيله وحق تعالى
حضرتلرينه اميدايليه وآنك خدمتنه چست وچابك ايليه ودخى آندن مستحى ايليه
واكرسنى تأويل راه طاعتده سست وكاهل ايلرسه تحقيقا بونى بيل اكا تأويل ديمزلر
بلكه كلمـانى مواضعندن تحريف وتبديل ايلمكه ديرلر بوايسه باطلدر پس ماشاءالله
كان قولى حق تعالينك كرمندن نااميد اولنلرى آنك لطف وكرمى جانبنه اميدوار
ايليه ﴿مثنوى﴾ معنى قرآن زقرآن پرس وبس * وزكسى كاتش زدست اندر
هوس * پيش قرآن كشت قربانى وپست * تاكه عين روح اوقرآن شدست *
روغنى كوشد فداى كل بكل * خواه روغن بوى كن خواهى توكل) قرآن عظيمك
معناسنى انجق قرآن عظيمدن صور ودخى اول كسه دن صوركه هوا وهوسه آتش
اورمشدر اول كسه قرآن اوكنده برقربان وپست اولدى تاكم آنك عين روحى قرآن
اولمشدر مثلا شول بر روغن كه اول بالكليه كله فدا اولدى پس سن اول حالده استرسك
كلى قوقوله استرايسك روغنى قوقوله يعنى حضرت قرآنك معناسنى ينه قرآن عظيم
الشاندن استفاده ايله (ان القرآن يفسر بعضه بعضا) قوانك موجبنجه حضرت
قرآنك بعضسى بعضنى توضيح وتبيين ايلرودخى حضرت قرآنك معناسنى وتأويلنى
شول بركسه دن سؤال ايله كه اول هوا وهوسه آتش اورمش اوله وعلمده رسوخ وتمكين
بوله كه حق تعالى (لا يعلم تأويله الا الله والراسخون فى العلم) بيوردى اول علمده
راسخ اولان وهوا وهوسه آتش اوران عالم ربانى شول كسه دركه حضرت قرآنك
معناسى اوكنده مذبوح كبى اولدى وكماليله تواضع ومسكنت قيلدى يعنى حضرت
قرآنك معناسنه روحنى فدا ايليوب نفسنى زياده پست وذليل ايلدى حتى بر مرتبه يه واصل
اولديكه آنك عين روحى معانى واسرار قرآنله طولدى وانوار قرآنله منور اولدى مثلا آنك
روحى بر روغن كبى وحضرت قرآن كل كبيدر بر روغن كه بالكليه كله فدا اوله وانكله
كمال مرتبه امتزاج قيله استرسك اول حينده سن كل قوقوله استرسك ياغ قوقوله البته
ياغدن كل رائحه سى كلمك مقرردر كذلك حضرت قرآنك معانى و اسرارنده
كنديسنى فدا ايلين روح قرآنله امتزاج ايليوب اول روحدن صـين قرآنك معانى
واسرارى ظهوره كلمسى مقرردر (وهمچنين جف القلم يعنى جف القلم وكتب لا يستوى
الطاعة والمعصية ولا يستوى الامانة والسرقة جف القلم ان لا يستوى الشكر والكفر
جف القلم ان الله لا يضيع اجر المحسنين) اى جبرى جف القلم دخى بويله در يعنى (جف
القلم بما انت لاق) حديث شريفى دخى ماشاءالله كان حديث شريفى كبيدر آندن
نيجه جبر مراد اولمزسه بوحديثدن دخى جبر معناسى منفهم اولمز بلكه بوحديث

شريف دخى حق تعالينك طاعات وعبادتنه ترغيب وتحريضدن اوترى ديلمش
ومعصيت وسيئه دن اجتناب قيلمقدن اوترى بيورلمشدر نته كم امام بخارى رضى
الله عنه حضرتلرى ابوهريرة رضى الله عنه حضرتلرندن روايت ايدرلر قال صلى الله
عليه وسلم (جف القلم بما انت لاق) يعنى قلم قوريدى جفوف قلم كنايه در مقدرات
اوزره جريان ايليوب فارغ اولمسندن نته كم كاتب كتابتدن فارغ اولدقدنصكره قلمنى
قوريدر يعنى شول شى كه سن اكا ملاقى اولدك هرنه ايسه لوح محفوظده قلم آنى
يازدى وكتابتدن فارغ اولدى وبوحديث شريفك معناسندن جبر لازم كلمز زيرا اكر
قلم جميع مقدراتى لوح محفوظده يازديسه طاعتله سيئه نك برابر اولديغنى دخى يازدى
نته كم بوحديث شريفى بوكونه تفسير ايدوب بيوررلر يعنى جف القلم وكتب لا يستوى
الطاعة والمعصية ولا يستوى الامانة والسرقة يعنى قلم بونيده يازدى وفارغ اولدى كه
طاعتله معصيت برابر اولمز هركيمدن كه طاعت صادر اوله محل رحمت اولوب منزلى
جنت اوله وهركيمدن كه عصيان صادر اوله اكر توبه قيلمزسه وعفو اولمزسه مقرى
نيران اوله دخى قلم بونى كتابت ايلديكه امانت ايله سرقه وخيانت برابر دكلدر اهل
امانت مظهر فوز وسعادتدر واهل خيانت لايق قهر وخسارتدر وقلم كتابت ايلديكه
برابر دكلدر شكر نعمت ايتمكلكله كفران نعمت اولمق وقلم بونيده يازديكه تحقيقا الله
تعالى ضايع قيلمز محسنلرك اجرنى پس بونلر معلوم اولنجق سالك دامن جبره ياپشوب
وجف القلم حديثنى وبوكا مانند قضا وقدر حقنده اولان آيات واحاديثى حجت ايليوب
ترك عمل ايلمك جائز دكلدر والا هر عملك مجازات ومكافاتى مقرردر وطاعات وسيئاتك
مساواتى ممتنعدر ﴿مثنوى﴾ همچنين تأويل قد جف القلم * بهر
تحريضست برشغل اهم * پس قلم بنوشت كه هر كاررا * لايق آن هست تأثير وجزا)
قد جف القلم حديثنك تأويلى هم بونك كبيدر الزم واهم اولان شغل اوزره تحريضدن
اوتريدر يعنى اى جبرى سن صانمه كه قد جف القلم بما انت لاق كلامى هم طاعت
حقده سست اولمقدن وآنك امرنى ترك قيلمقدن اوترى ديلمش اوله بلكه بوكلام هم
اهم والزم اولان شغل اوزره ترغيب وتحريض ايلمكدن اوترى ديلمشدر نته كم ماشاء
الله كان قولى هم بوندن اوترى ديلدى پس قلم اعلا هر كار ايچون كه يازدى اكا لايق
تأثير وجزا واردر يعنى قلم قدرت لوح محفوظ اوزره هر بر كار ايچون لايق اولان تأثيردر
وجزا ونتيجه ندرآنى يازدى اكرچه بر عبدك حقنده بعض امورى مثبت ومبرم يازدى
ايسه بعضسنى دخى معلق يازدى اول امور معلقه بودركه بودنيايه كلدكده اكر خير
ايشلرسك آنك مقابله سنده سكا اول خير مثبت اولور واكر شر ايشلرسك اول شرك
جزاسى ثابت اولور بو امور معلقه مسطور اولان لوحه مشايخ صوفيه لوح محو واثبات
ديرلر كه حق تعالى آنده ديلديكنى محو ايلر وديلديكنى اثبات ايلر وبرنده سيئات

ایشلسه درحال آنده مکتوب اولور ودونوب حسنات اشلسه (ان الحسنات یذهبن السیئات) آیت کریمه سنك مصداقنجه حسنات اول مقدم مکتوبه اولان سیئاتی محو ایلیوب آنك یرینه حسنات ثابته اولور ❊ مثنوی ❊ کژروی جف القلم کژ آیدت ❊ راستی آری سعادت زایدت ❊ ظلم آری مدبری جف القلم ❊ عدل آری برخوری جف القلم ❊ چون بدزدی دست شد جف القلم ❊ خورده باده مست شد حف القلم) چونکم سن کج کیده سن جف القلم سکا کژ کلور اکر راستلك کتوررسك سکا سعادت طوغر ظلم کتورر ایسك جف القلمك مدبر یسن اکر عدل کتورر ایسك جف القلم میوه سن یرسن جف کتب معناسنه اولدیغی اوزره مدبریده وبرخوریده یاء مصدریه اولوب معنی بویله اولسه هم لطیف اولور اکر ظلم کتوره سن قلم مدبرلك یازدی واکر عدل کتوره سن قلم برخوراق یازدی چونکم برشیء اوغورلیه سن ال کندی قلم بونی یازدی چون برکسه که شراب ایچدی مست اولدی قلم یازدی یعنی قلم اعلانك عبد اوزره معلق یازدیغی مکافات ومجازات فی المثل آنك کیدر که اکر سن ای بنده راه مستقیمدن اکری کیدرسك وضلالت و غوایت اختیار ایدرسك قلمك کاتبنك اثری سکا (وجزاء سیئة سیئة بمثلها) آیت کریمه سنك موجبنجه بنه اکریلك کلور اما اکر راستلك واستقامت کتوررسك (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) آیت کریمه سنك مصداقنجه اول استقامتك مقابله سنده سکا ادنی مرتبه اون سعادت طوغرو قلم سنکیچون نیجه مثوبات وحسنات کتابت ایلر اکر ظلم کتوره سن قلم سنکیچون اول ظلمك مقابله سنده اولان مدبرلکی کتابت ایلر واکر عدل کتوررسك قلم اول عدلك میوه سن یمکلکی ونفعن کورمکلکی سکا کتابت ایلر چونکم سرقه ایلیه سن وسرقه ایلك مقابله سنده سنك الك قطع اولنه قلم آنی یازدی و برکسه فی المثل باده ایچدی اول باده دن مست اولمغی قلم یازدی الحاصل عبدك بو کونه احوالی امور معلقه دندر اکرچه علم اللهده هرنه ایشلیجك ایسه وهرنه عملك مقابله سنده نه کونه جزا بوله جق ایسه معلومدر و لیکن عند المشایخ علم تابع معلومدر وخلاصهٔ کلام اولدر که اکر قول بچر واولسه اول معلق اولان کج جزاء مبرم ومثبت اولمزدی وراستلك قیلسه انکیچون سعادت طوغمز وفلاح حاصل اولمزدی وظلم کتورمسه مدبرلك مکتوب اولمزو عدل کتورمسه قلم برخورلك کتابت قیلمز دی وخرسزلق ایلمسه و یاخود سرقه یه معادل برخطا قیلسه قلم آنك آلی کسلمسنی یازمزدی و برکمسه باده ایچمسه مست اولمزدی وقلم دخی اکا مست اولمغی کتابت قیلمزدی بونلر ازلده امور معلقه دن ایدی چونکم بنده نك اختیاری واستعدادی بونلری ایشلمك اوزره اولدی وبودنیایه کلدکده اختیار جزئیه سنی بونلری ایشلمکه صرف قیلدی پس امور معلقه امور مبرمه دن اولدی وقلم بونلری یازوب بو کارلر اول بنده نك حقنده ثبوت بولدی ولوح

محو واثبات اوزره آنك بواشلدیکی کارلر مسطور اولدی ❊ مثنوی ❊ تورواداری روا باشد که حق ❊ همچو معزول آید از حکم سبق ❊ که زدست من برون رفتست کار ❊ پیش من چندین میا چندین مزار) ای جبری سن رواطوترمیسن روا اوله مکه حق تعالی حکم سبقدن معزول کبی کله بویله دیو که ای بنم عبدم بنم الدن کار طشره کتمشدر و بن عبادیمك امرندن فارغ اولدم بنم حضورمه بو قدر کلمه و بو قدر زاریلق قیلمه یعنی ای جبری انصاف ایله اولاسن رواطوترمیسن و بو کار وصنعت روا اولورمیکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری بنده لری اوزره سابقده ایلدیکی حکمدن وقضادن اوتری حالا بو دنیاده معزول کبی کله و بویله دیمش مرتبه شنده اوله که ای بنم عبدم شمدنصکره کار وتصرف بنم الدن طشره کتدی هرنه ایسه ازل ازالده اولدی وظهورایده جك ظهور ایتدی بن سزلك امریکزدن فارغ اولدم بنم حضورمه بو قدر کلمه و بو قدر تضرع وزاری قیلمه که بنم الدن حکم کندی شمدنصکره سکا نه چاره واردر دیه بونی خود انبیا علیهم السلام دن واولیای کرامدن هیچ برکیمسه روا کورممشلردر پس ای جبری اولان سن نیچون رواطوترسن خبریه طائفه سی بو کونه جواب و یروب بو حدیث شریفله حجت ابراز ایدرلر که روایت ایدرلر حدیث صحیحدر که عبدالله بن عمرو بن العاص حضرتلریدن بو حدیث شریفی روایت ایدرلر برکون پیغمبر علیه السلام بزم اوزریمزه چقدی اول حضرتك ایکی النده ایکی مکتوب اولمش کاغدوار ایدی پس صاغ النده اولان کتاب ایچون دیدی بو رب العالمیندن بر کتابدر بو کتابده اهل جنتك اسملری وبابالرینك وقبیله لرینك اسملری واردر نه بونلردن بریسی اکسك اولور ونه بونلردن برکیمسه زیاده اولور دیدی آندنصکره شمال النده اولان کتاب ایچون دیدی بو رب العالمیندن کتابدر بو کتابده اهل نارك اسملری واردر بونلردن دخی نه برکمسه زیاده اولور ونه برکمسه بونلردن ناقص اولور دیدی و بو حدیثك آخری بودر ثم قال (فرغ ربکم من امر العباد فریق فی الجنة وفریق فی السعیر) معنای شریفی آندنصکره پیغمبر علیه السلام کندی مبارك الیله اشارت ایلدی پس اول ایکی کتابی اللرندن طرح ایتدی آندنصکره دیدی سزلرك ربکز عبادینك امرندن فارغ اولدی آنك برقسمی جنتده و برقسمی جهنمده در اهل سنت بو حدیثك معناسنده دیرلر که کما قال زین العرب ای قدر امرهم وقسمهم قسمین قدر لکل قسم علی التعین ان یکون من اهل الجنة او النار علی وجه لا یتبدل ولا یتغیر فکان فرغ من امرهم والاحقیة الفرغ تمتنع علیه تعالی و بو حدیث شریف (یمحو الله ما یشاء و یثبت) آیت کریمه سنه ودخی (یفعل الله ما یشاء و یحکم ما یرید) آیت کریمه سنه منافی اولمز زیرا حق تبارك وتعالی ازلده نه تقدیر ایلدیسه هرآنده آنك مقتضاسی اوزره حکم ایلر واکا کوره ایشلر اکر محو ایلر واکر اثبات ایلر واکر حکم ایلر واکر

برحكمی نقص ایلرهرنه ایلرسه تقدیر ایلدیكنه كوره ایلر پس عبادنك امرندن فارغ
اولمش اولور بلكه عاقل اولان امر قضایه تمسك ایلمكی الله تعالی یه تفویض ایدوب
هر نه بیورر سه آنك امتثالنه ممكن اولدیغی مرتبه سعی قیلور ❊ مثنوی ❊ بلكه معنی
آن بود جف القلم ❊ نیست یكسان پیش من عدل وستم ❊ فرق بنهادم میان خیر وشر
❊ فرق بنهادم ز بدهم از بتر) بلكه جف القلمك معناسی اول اولور عدل وستم بنم
قتمده یكسان دكلدر خیر وشرك ما بینده فرق وتفاوت قودم بدن بدترا وله دخی
فرق قودم یعنی نعم قلم اعلی مقدراتی كتابت ایلمشدر ولیكن هرعملك ما بینده تفاوت
اولمسنی دخی كتابت ایلمشدر بلكه جف القلم قولنك معناسی بو اولور كه بنم اوكمده عدل
وستم برابر دكلدر خیرله شرك ما بینده وعادل ایله ظالمك ومؤمن ایله فاسقك ما بینده فرق
قومشمدر عادل ایله ظالم ومؤمن ایله فاسق برابر دكلدر كما قال الله تعالی فی سورة السجدة
(افمن كان مؤمنا كمن كان فاسقا لا یستوون) ❊ مثنوی ❊ ذرهٔ كر دد توافزونی ادب
❊ باشد از یارت بداند فضل رب ❊ قدر آن ذره ترا افزون دهد ❊ ذره چون كوهی قدم
بیرون نهد) اكر سنده بر ذره ادب سنك یار كدن زیاده اوله رب العالمینك فضلی
آنی بیلور اول ذره قدر سكا یار كدن زیاده و بر اول ذره بر طاغ كبی قدم طشره قور یعنی
ای جبر دامنه تمسك قیلان واعمال صالحه دن كاهل اولان كمسه مثلا طریقتده
وشریعتده سنك بر یارك اولسه وسنك اول یار كدن كندی وجودكده بر ذره قدر ادب
زیاده اولسه فضل الهی وكرم ربانی آنی بیلور وآنی ضایع ایلیوب اول ذره قدر اولان
ادبك مقابله سنده حق سبحانه وتعالی سكا زیاده لطفلر واحسانلر عطا قیلور حتی اول
ذره قدر ادبك وآنك جزاسی بر طاغ قدر اولوب طشره یه قدم قوز وسكا فرشو كلور
(فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) آیت كریمه سی بو معنایه شهادت قیلورو بو حدیث
شریف دخی بو معنایی مؤید اولور قال صلی الله علیه وسلم من تصدق بعدل تمرة
من كسب طیب ولا یقبل الله الا الطیب فان الله یتقبلها بیمینه ثم یربیها لصاحبها كما یربی
احدكم فلوه حتی تكون مثل الجبل ❊ مثنوی ❊ پادشاهی كه به پیش تخت او ❊ فرق
نبود از امین ظلم جو ❊ آن كه میلرزد ز بیم رد او ❊ وانكه طعنه میزند بر جد او ❊ فرق نبود هر
دو یك باشد بر ش ❊ شاه نبود خاك تیره بر سرش) شول بر پادشاه كه آنك تختی اوكنده
امین وظالمدن فرق اولمیه اول كیمسه كه اول پادشاهك رد ایلمسی خوفندن دترر واول
كیمسه كه آنك جد ودولتنه طعنه اورر بو هر ایكی كیمسه نك انك قتنده فرقی اولمیه
و برابر اوله بویله شاه شاه اولمز خاك تیره آنك باشی اوزره اولسون یعنی مثلا بر پادشاه اولسه
وآنك قتنده امین اولان كیمسه ایله ظالم اولان كمسه نك فرقی اولمسه واول كیمسه كه
اول پادشاهك رد ایلمسندن خائف اولسه وآنك قهرندن شب وروزلرزه قیلسه
واول كیمسه كه اول پادشاهك بخت ودولتنه طاعن اولسه وآنك امرنه مخالفت قیلسه

بو ایكی كمسه نك اول پادشاهك قتنده فرقی اولمسه بلكه جاهل ایله عالم وعادل ایله
ظالم برابر اولسه اول حقیقتده شاه اولمز آنك باشی اوزره قاره طپراق اولسون چونكم
بر مخلوق اولان پاشاهده بو كونه خصلت روا وسز اكور لمیه پادشاه حقیقیدن روا
كوررمیسن ❊ مثنوی ❊ ذرهٔ كر جهد تو افزون بود ❊ در ترازوی خدا موزون
بود ❊ پیش این شاهان هماره جان كنی ❊ بی خبر ایشان ز عذر روشنی) اكر حق رضاسنده
سنك بر ذره جهدك زیاده اوله خدای تعالینك ترازو سنده اول موزون اولور سنكه
بو پادشاهلرك قتنده همواره جان چكشور سن حال بو كه بونلر روشن اولان عذر
وخیانتدن بی خبرلر در یعنی اكر طریق الهیده بر ذره قدر سنك جهد وسعیك زیاده اولسه
خدای تعالینك ترازوی عدلنده موزون اولوب (وان الله لا یضیع اجر المحسنین) آیت كریمه
سنك حسبنجه حق تعالی سنك اجركی ضایع ایلیوب اضعاف مضاعف آنك مقابله سنده
سكا اجرلر و خیرلر ویرر اما سنكه بو دنیا پادشاهلرینك اوكنده همیشه جان
چكشورسن وآنلره جد و جهدله خدمت قیلورسن حال بو كه آنلر امانتی خیانتدن فرق
قیلمزلر وعادل اولنی ظالم اولندن زیاده سومزلر وایو كمسه بی كتو اولان كمسه دن تمییز
ایلمزلر ❊ مثنوی ❊ كفت غماز بكه بد كو بد ترا ❊ ضایع ار د خدمت راسا لها ❊
پیش شاهی كه سمیعست و بصیر ❊ كفت غماز ان نباشد جایكیر ❊ جمله غمازان از و آیس
شوند ❊ سوی ما آیند وافزایند بند) مثلا اول دنیا شاهلرینه بر غماز دیسه كه فلان
سكا بد سویلرسنك نیجه ییللر اولان خدمتكی ضایع كتورر یعنی مثلا سن دنیا
پادشاهلرندن بر پادشاهه خدمت ایلسك و بر غمازسنی پادشاهه غمز ایلیوب دیسه كه
پادشاهم فلان كیمسه سنكچون بد سویلر وطعن وتعریض ایلر اول پادشاه سنك نیجه
ییللر ایلدیككك خدمتكی ضایع ایلر اما شول بر عظیم اولان پادشاهك قتنده كه
اول سمیع و بصیردر غمازلرك سوزی جایكیر ومؤثر اولمز زیرا اول پادشاه اعظم بنده لرینك
احوالنه اعلمدر هیچ برشیء آندن مخفی دكلدر جمیع غمازلر اول پادشاه علیمدن مأیوس
اولورلر امابزم جانبمزه كلورلر قیدو بند زیاده قیلورلر زیرا آنلرك سوزی بزه تأثیر ایدوب
بزی دام المده قورانكچونكه بر حقیقت كاره واقف وعارف دكلدر ❊ مثنوی ❊
پس جفا كو بند شه را پیش ما ❊ كه برو جف القلم كم كن وفا ❊ معنی جف القلم كی
ان بود ❊ كه جفا ها با وفا یكسان بود ❊ بل جفارا هم جفا جف القلم ❊ وان وفارا هم
وفا جف القلم) پس شاه ایچون بزم یانمزده جفا سویلرلر و دیرلر كه یوری قلم یازدی
وقورودی وفا ایله یعنی چونكم غمازلر پادشاه طرفندن آیس اوله لر پس بزم اوكمزده
كلورلر و پادشاه حقنده جفا سویلرلر و بویله دیرلر كه یوری ای بنده پادشاهه وفا ایله
زیرا قلم اعلی یازه جق شیلری هر نه ایسه یازدی وقورودی وكاتب كتابتدن فارغ
اولدی پس سنك اكا وفا ایلمكلكدن نه حاصل اولادی جف القلم كلامینك

معناسی اصل حق تعالینك طریقنده جفا ایلین کسه ایله وفا ایلین کسه قچن یکسان اولور یعنی اولمز و حق سبحانه و تعالی متقی اولان بنده لر یله روی زمینده مفسد اولنلری و فسق و فجور قیلنلری برابر قیلمز دیمك اولور کما قال الله تعالی (ام نجعل الذین آمنوا و عملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ام نجعل المتقین کالفجار) بلکه جفا ایچون قلم جفا یازدی دخی وفا ایچون قلم وفا یازدی یعنی حق سبحانه و تعالینك قلم قدرتی سیئه ایچون سیئه یازمش و حسنه ایچون ادنی مرتبه اون حسنه یازمش و وفا قیلنلره وفا و جفا اولنلره جفا تقدیر ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ عفو باشد لیك کو فر امید * که بود بنده ز تقوی روسپید * دزد را کر عفو باشد جان برد * کی وزیر و خازن مخزن شود) ظالم و عاصی اولنلره عفو اولور ولیکن قنی اول امید فری که بندهٔ خدا تقوادن روسپید اوله فرضی دزده اکر عفو اوله جان ایلتور اول دزد عفو اولمغله قچن وزیر و خازن مخزن اولور یعنی جبری جانبندن بر سؤال کلدیکه دینه اول سؤال بودر حق تبارك و تعالی چونکه مطیع اولنلره خیر و احسان جزا و یره عاصی اولنلره عفو و مغفرت قیلسه اولمزمی جواب بیورر لر نعم عاصیلر حقنده عفو الهی و مغفرت ربانی اولور ولیکن قنی شول نور رجانك فری و رونقی که بندهٔ الهی تقوادن روسپید اوله و نورانیت بوله عاصی اولنلره مغفرت اولدیغی تقدیر اوزره بیله بو مرتبه نك امیدی میسر د کلدر مثلا برکسه خرسز اولسه و پادشاه آنك جرمنی عفو قیلسه انجق جانی قورتر مق لازم کلور و عذابدن خلاص اولور اول خرسز قچن پادشاهك وزیری اولور و خزینه دارلك مرتبه سن بولور کذلك عاصی اولنلر مغفور اولدقلری تقدیر اوزره بیله اهل تقوی کبی مقرب الهی اولمق لازم کلمز ﴿ مثنوی ﴾ ای امین الدین ربانی بیا * کز امانت رست هر تاج و لوا * پور سلطان کر بود خاین شود * آن سرش از تن بدان باین شود * ور غلام هندوی اردوفا * دولت اورا می زند طال بقا) ای الهی و ربانی اولان امین الدین کل زیرا هر تاج و لوا امانتدن بتدی فرضا اکر سلطانك پسری اکا خاین اوله اول پسرك باشی تندن اول خیانت سبیله باین اولور و اکر بر هندو غلام وفا کتوره دولت اکا طال بقا اورر یعنی ای دینك ربانی اولان امینی کل که امانتدن نیجه بو زتاج و لوا بتدی و پادشاه حقیقی امین اولان بنده لرنی سائرلردن کزیده ایتدی و آنلری تاج دولت و لوای ولایت ایله مشرف و مفخم قیلدی اما خاین الهی اولنلر اکر ناس ایچره مقبول اولسه و پادشاهه عصیان قیلسه آنك باشی آنك بدنندن اول خیانت سبیله منفصل و مفارق اولور و اکر فی المثل بر هندو قول وفا کتورسه اول پادشاه آنی ندیم ایدینور و دولت اول غلامه بقاسی اوزون اولسون نداسنی و عمری چوق اولسون دعاسنی اورر و اهل سعادت اکا خیر دعالر قیلور دیمك و جهدر ولیکن وجه اول اولی اولور ﴿ مثنوی ﴾ چه غلام ار بردی سك

باوفاست * در دل سالار او را صد رضاست * زین چو سك را بوسه بر پوزش دهد * کر بود شیری چه پیروزش دهد * جز مکر دزدی که خدمتها کند * صدق او بیخ جفا را بر کند) نه غلام اکر بر قپو اوزره سك وفا ایله موصوف در سالار و صاحب خانه نك قلبنده اول کلب ایچون یوز رضا واردر بو سببدن چونکه صاحبی اول سکك یوزی دهانه بر بوسه و یره اکر اول وفادار اولان بر شیر اوله اکا نه ظفر و یرر مکر شول بر دزد که خدمتلر ایلر بو دزد دکل که آنك صدقی جفا کوکنی قو پره یعنی وفا یالك بر خصلت شریفه در که بر غلامك وجودنده اوله یغنی تقدیر جه آنی کندی مولاسنك مقبولی ایلك محل تعجب دکلدر فرضی اکر بر کلب کندی صاحبنك قپوسی اوزره وفادارلك خصلتندن اوتوری صاحب خانه چونکم کلبك اغزینه بوسه و یرر و آنی کندی قپوسنده خوش طوتر اکر اول وفا قیلان بر شیر اولسه اکا نه ظفر و نصرت فرو یرر بوندن قیاس ایله پس دزد اکر عفو باشد جان برد یورد قلری قوادن خدمت قیلوب قرب الهی تحصیل ایلین دزدلری استثنا ایلیوب بیورر لر نعم الا دزد دکل که اول دزد تائب اوله و حق تعالی حضرتلرینك طریق محبتنده خدمتلر و عبادتلر قیله آنك صدق درونی جفا کوکارنی کندی زمین وجودندن قلع و قمع ایلیه و کمال وفا ایله موصوف اوله اول کسه دزدلکندن قورتلوب حق تعالینك مقبول و مقربی اولمق مقرردر ﴿ مثنوی ﴾ چون فضیل رهزنی کو راست باخت * زانکه ده مرده بسوی توبه تاخت) شول بر رهزن اولان فضیل کبی که اول راست اویناذی زیرا که فضیل اون مرد قدر توبه جانبنه چابدی یعنی شول بر حرامی و دزد اولان فضیل بن عیاض قدس الله سره حضرتلری کبی که اول فضیل صکره طریق الهیده راست عمل ایلدی زیرا حرامیلکدن و رهزنلکدن توبه و طاعت جانبنه اون ارقدر چابدی و سرعت ایتدی آخر بر مرتبه یه یتدیکه برکزیده اولیا اولوب قرب الهی بولدی و آنك توبه سنه سبب بو اولدیکه اول بر نیجه حرامیلرك رئیسی ایدی نیجه مدت اول کار و عملی ایشلردی و بر زنه عاشق ایدی اول رهزنلکدن حاصل ایلدیکی متاعی کتوروب اکا و یردی نته کم خواجه عطار قدس سره العزیز حضرتلری تذکرة الاولیا نام کتابنده آنك منقبه سنده نیجه اوصاف علیه سنی نقل ایلدکدنصکره سبب توبه سی خصوصنده بویله بیورر لر فضیل بن عیاض در ابتدای حال بزنی عاشق بود هر چه ازان رهزنی بدست آوردی بدو بردی و پیوسته کاه و بی کاه بر دیوارها بودی از هوس عشق آن زن و می کریستی یك شب کاروانی می کذشت در میان کاروانی کسی قرآن می خواند این آیت بکوش فضیل رسید که (الم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله) یعنی آیا وقت نیامد که دل خفته شما بیدار شود کفتی که تیری بود که بر جان او آمد این آیت فی الحال فضیل از دیوار فرو افتاد و کفت وقت آمد و از وقت نیز بکذشت سراسیمه

وکالبوه وخجل وبی قرار روی بویرانه نهاد پس همه روز میرفت ومیگریست وخصم را خشنود میکرد و بطاعت حق مشغول شد واز کار اولی می گشت والله اعلم

مثنوی ‹ وانچنانکه ساحران فرعون را * روسیه کردند از صبر ووفا * دست و پا دادند در جرم قود * آن بصد ساله عبادت کی شود * تو که پنجه سال خدمت کرده * کی چنین صدقی بدست آورده ›

دخی انچنانکه فرعونی ساحرلر صبر ووفالرندن روسیاه ایلدیلر قصاص جرمنده اول ساحرلر دست و پالرینی ویردیلر اول صبر ووفا وقرب خدا انلره میسر اولدی یوز ییللق عبادتله نچین میسر اولور سنکه اللی ییل خدمت ایلمشسن بو نچاین بر صدقی قچن اله کتورمشسن یعنی ودخی صدق ووفا انچلین درکه سحره فرعون آنلری قتل وقصاصله تخویف ایلدکده آنلر توبه لرندن رجوع قیلیوب دین وایمانلرندن دونمیوب حق یولنده وفادار اولمغله و بلایه صبر قلمغله فرعونك یوزنی سیاه ایلدیلر حتی اللرنی وایقلرنی قصاص جرمنده ویردیلر وبر مرتبه یه ایردیلر که اول مرتبه غیری کسه لر یوز ییل عبادت ایتمکله میسر اولمزای کندیسنی راه حقده بنده وصادق زعم ایدن کسه سنکه دین وطاعت یولنده مثلا اللی ییلدر عبادت وطاعت ایلرسن اول عبادت وخدمتدن مقصود بویله بر وفا وصدق اله کتورمکدر سن بو قدر ییلدن بری بونك کبی بر صدقی اله کتوردکمی وکندی سیدك ومولاك یولنده صبرلردن اولدکمی وجفایه تحمل قیلدکمی بنده صادق بنده لکی بونلردن اوکرنمك کرك ودخی بو سرخ شریف اقسام اولان عمید خراسان بنده لرندن اوکرنمك کرك

‹ حکایت آن درویش که در هری غلامان عمید خراسان را آراسته دید و بر اسبان تازی ›
‹ با قباهای زربفت وکلاههای مغرق وغیر آن پرسید که اینها کدام امیرانند وچه ›
‹ شاهانند گفتند اورا که اینها امیران نیستند اینها غلامان عمید خراسانند روی ›
‹ باسمان کرد که ای خدا غلام پروردن از عمید بیاموز آنجا مستوفی را عمید گویند ›

وسرخ شریف اول درویشك حکایتیدرکه هراة شهرنده خراسان عمیدنك غلاملرنی آراسته کوردی وعربی آتلر اوزره التونلو قفتانلر ایله ومغرق یعنی جواهرله مزین تاجلرله و بونلردن غیری بعض زینتلرله کوردی وصوردیکه بونلر قنغی بکلردر ونه کونه پادشاهلردر خلق اکا جواب ویروب دیدیلرکه بونلر بکلر دکللردر بونلر خراسان عمیدنك غلاملریدر یوزنی آسمانه ایلدی ودیدیکه ای خدای متعال بنده پرورلکی عمیددن اوکرن اول دیارلرده مستوفی یه عمید دیرلر رومده دفتردار دیرلر عربده مستوفی دیرو عجمده عماد الملك تعبیر ایدرلر

مثنوی ‹ آن یکی گستاخ رو اندر هری * چون بدیدی او غلام مهتری › اول بر گستاخ یوزلی وبی ادبانه کیدیجی درویش هری شهرنده چونکه مهترك غلاملرنی کوردی اول مهتر دیمک مراد عمید خراسانیدر

مثنوی ‹ جامه اطلس کمر زرین روان * روی کردی سوی قبله آسمان › اول غلاملرك اوزرنده اطلس جامه وزرین کمر روان

کوردی یعنی آنك بنده لرنی بوز یندك اوزره کیدر کوردی یوزنی قبله آسمانه طوغری ایلدی ودیدی

مثنوی ‹ کای خدا از خواجه صاحب منن * چون نیاموزی تو بنده داشتن › که ای خدای متعال بو منت یدیجی صاحبی خواجه دن بنده طوتمغی نیچون اوکرنمزسن

مثنوی ‹ بنده پروردن بیاموزی خدا * زین رئیس اختیار شهر ما * بود محتاج وبرهنه وبی نوا * در زمستان لرزلرزان از هوا › ای خدا بنده پرورلکی بزم شهر بیکندن بورئیس واختیاردن اوکرن اول درویشك بو کستاخلغی بوندن اوتری ایدی که زیرا اول درویش محتاج وعریان وبی نوا وآج ایدی زمستان وقتنده هوانك برودتندن زیاده لرزان ایدی

مثنوی ‹ انبساطی کرد آن از خود بری * جرأتی بنمود او ز لمتری * اعتمادش بر هزاران موهبت * که ندیم حق شد اهل معرفت * گر ندیم شاه گستاخی کند * تو مکن انکه نداری آن سند ›

اول درویش خود برلکندن بر انبساط ایلدی جناب الهی یه بو قلقندن بر جرأت ایلدی اول درویشك حق تعالینك هزاران موهبتی اوزره اعتمادی وار ایدی زیرا اهل معرفت حقك ندیمی اولدی اکر ندیم شاه کستاخلق ایلیه سن اول کستاخلغی ایلمه که اول سندی طوتمزسن خود بر وصف ترکیبیدر خود بریده باء مصدریه در معنی کندوینی ایلتمکلکدن وکندویله بیله ارلمقلقدن دیمك اولور کندیدن بری وعاری اولمقلقدن بر انبساط ایلدی دیمك یرنده دکلدر انکچون که بی خود اولنلرك انبساطی عند الله مقبول ومحو وبدرو باخود اولنلرك مردود ومبغوضدر اکر اول درویش کندیدن بری اولدیغی حالده انبساط ایلیدی آنك دخی انبساطی مقبول اولوب حق جانبندن اکا تأدیب اولنمزدی وانبساط لغتده ترك احتشام ایتمکه دیرلر واصطلاح مشایخده سجیتی ارسال ایلمکه دیرلر یعنی طبیعتی غایت ادبده بلا تکلف خلقت اصلیه سی وخلق جبلیه سی اوزره اهمال وارخا ایلمکدر ودخی احتشام استحیادن اجتناب قیلمغه دیرلر وتوضیح معنی وتمهید فحوی بویله دیمك اولور که اول درویش کندوینی ایاد بیلمکدن ونفس کور بیلمکدن برعظیم بی ادبلك وبی حیالق ایلدی ورعونت وخشونتدن جناب الهیده بر جرأت قیلدی آنك اعتمادی حق تعالینك نیچه بیك عطیه سی اوزره بویله دیو که حق تعالینك اهل معرفت اولان بنده لری ندیم الهی اولدیلر وجناب عزته زیاده تقرب قیلدیلر وآنك حضورنده نیچه بی ادبانه سوزلر سویلدیلر مع هذا اینه اول سوزلر جناب عزتك مقبولی اولدی پس بن دخی اهل معرفتدنم جناب حقك نیچه بیك موهبته اعتماد ایتمکله بو کونه جرأت وانبساط ایلسم مؤاخذه اولنمزم وتأدیب قیلنمزم دیدی پس حضرت مولانا قدس الله سره العزیز ندیم الهی اولیوب انبساطه جرأت قیلنلره نصیحت بیوروب دیرلرا اکر پادشاهك ندیمی ومصاحبی کستاخلق ایلیه ویدلنه هرنه کلورسه سویلیه ای ندیم الهی اولمین سن اول کستاخلغی ایلمه زیرا سن اول

ندعمان الهینك مرتبه سنی طوتمزسن چونکم اول مرتبه ده اولمیه سن انبساط ایلمك
سكا عیبن ضرر اولور ❁ مثنوی ❁ حق میان داد و میان به از کمر *
کرکسی تاجی دهد او داد سر) حق تعالی بنده سنه میان وردی حال بو که میان
کردن یك در اکر برکسه تاج وره اول خدا سر وردی یعنی ای خلقك احسانی حق
تعالینك احسان وعطاسندن زیاده کورن کسه اکر اشراف واکر اعیاندن
بریسی بنده سنه زرین کمر وردیسه حق تعالی میان وردی میان خود کمردن
بهتردر واکر برقوانه تاج زرین وردیسه حق تعالی سر وردی سر خود تاج زردن
عالیتر اولدیغنه شبهه وشائبه یوقدر پس عمید خراسانك صدق ووفالرینی بیلدرمکدن
اوتری آنك حکایه سنك تقریرنه شروع ایدوب بیورر ❁ مثنوی ❁ تا یکی روزی که
شاه آن خواجه را * متهم کرد و ببستش دست و پا) حتی برکون پادشاه اول
خواجه یی متهم ایلدی ودست وپاینی باغلدی ❁ مثنوی ❁ آن غلامانرا شکنجه
می نمود * که دفینه خواجه بنمایید زود) شاه اول غلاملره شکنجه کوستردی
ودیدی که خواجه نك دفینه سنی تیز کوسترك یعنی افندیکزك کنز وخزینه سنی فودی
عیان ایلیك ❁ مثنوی ❁ سر او با من بکویید ای خسان * ورنه برم از شما
حلق ولسان) ای خسلر آنك سرینی بکا سویلیکز وآنك مالی ودفینه سی هرنه یرده
ایسه بکا عیان ایلیکز یوخسه سزدن حلق ولسانی قطع ایلرم یعنی بوینکزی اورور
زبانکزی کسرم دیدی ❁ مثنوی ❁ مدت یك ماهشان تعذیب کرد * روز
وشب اشکنجه وافشار ودرد) برای مدتی آنلره تعذیب وشکنجه ایلدی روز وشب اشکنجه
وافشار ودرد ایله افشار صقمق معناسنه در مراد کیجه وکوندز شکنجه وعصر
ایتمکله ودرد ایله برای مقداری آنلره عذاب ایلدی دیمك اولور ❁ مثنوی ❁ پاره
پاره کردشان و یك غلام * راز خواجه وانکفت از اهتمام) پادشاه آنلری پاره
پاره ایلدی حال بو که آنلردن برغلام خواجه سنك راز وسرینی دیمدی اهتمامدن اوتری
چونکه عمید خراسانك بنده لرینك صدق ووفاسی ثابت اولدی بلکه بین الناس
شهرت بولدی ❁ مثنوی ❁ کفتش اندر خواب هاتف کای کیا * بنده بودن
هم بیاموز و بیا) اول درویشه خواب ایچره هاتف دیدی که ای اوبنده اولمغی
دخی سن بو غلاملردن اوکرن وکل یعنی چونکم اول درویش مقدما بویله کستاخلق
ایلدی وعمید خراسانك دخی غلاملرینك وفادارلغی ثابت اولدی پس اول درویش
برکیجه یاتر کن اکا منامنده هاتفدن بوکونه ندا کلدی ودیدیکه ای اوبو عمیدك
بنده لرندن بنده اولمقلغی هم اوکرن وایلرو کل سن کندیکه لازم کلان عبودیتی ادا
ایله ربوبیته لازم کلنی بن افاده ایلرم دیدی کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی
عبدی اطعنی فیما امرتك ولا تعلمنی فیما یصلحك ❁ مثنوی ❁ ای دریده پوستین

یوسفان * کرندرد کرکت آن از خویش دان * زانکه می بافی همه ساله بپوش
* زانکه می کاری همه ساله بنوش) ای یوسفلرك پوستینی یرتمش کسه اکرسنی کرك
یرتارسه انی کندکدن بیل زیرا که اول نسنه یی که دوکلی سنه طوقورسن آنی کی اول
نسنه دنکه اکرسن دوکلی سنه آنی نوش ایله یعنی ای بودنیاده یوسفان معنوی اولان
صالحلرك پوستینی یرتمش یعنی آنلری غیبت ایتمش وکوکللرینی اینجتمش کسه اکرسنی
قورد یرتارسه آنی کندی عملکدن بیل که اول قوردسنك حسودلغك ومؤذیلغك
صفتیدرکه بودار مکافاتده صورت باغلیوب سنك وجودکه زخم اوررواکر بودنیاده
ظهوره کلمزسه دار آخرتده لابد ظهوره کلور اول نسنه دنکه سن آنی طوقورسن
آنی کیرسن واول نسنه یی که اکرسن البته آنی بچرسن ودوکلی زمان اول محصولکی
یوب ایچرسن بنده سکا کلان سنك عملکدن حاصل اولور ❁ مثنوی ❁ فعل تست
این غصه های دمبدم * این بود معنی قد جف القلم * که نکردد سنت ما از
رشد * نیك را نیکی بود بد راست بد) بود مبدم واقع اولان غملر وغصه لرسنك
فعلکدر ای جبری قد جف القلم کلامنك معناسی بواولور حق تعالی بوردر بزم
سنتمز راه رشددن دونمز ایویه ایلك اولور وکتویه کتولك اولور یعنی ای جبری دمبدم
سکا کلان غصه لر وغملر کندی فعلکك اثر ونتیجه سیدر قد جف القلم حدیث شریفنك
معناسی وسری بواولور که الله تعالی دیر بزم سنتمز طوغری یولدن دونمز بزازلدن
نیکو اولان کمسه یه نیکولك وبد اولان کمسه یه بدلك تقدیر ایلدك وقلم اعلا دخی لوح
محفوظ اوزره محسن اولنلر ایچون حسنه وسیئه قیلنلر ایچون سیئه تحریر ایلدی پس
(سنة الله التی قد خلت من قبل ولن تجد لسنة الله تحویلا) آیت کریمه سنك موجبجه
سنت الهی بویله در تبدیل اولمق احتمالی یوقدر ❁ مثنوی ❁ کار کن هین که
سلیمان زنده است * تا نو دیوی تیغ ورنده است * چون فرشته کشت از تیغ ایمنست
* از سلیمان هیچ اورا خوف نیست * حکم او بردیو باشد نی ملك * رنج درخاکست
نی فوق فلك) ای دیو سیرت اولان جبری آکاه اول کار ایله که سلیمان زنده در
مادامکه سن دیوسن آنك تیغی برنده وکسیجیدر چونکم فرشته اوله سن تیغدن ایمنلك
واردر حضرت سلیماندن هیچ اکا خوف یوقدر زیرا آنك حکمی دیو اوزره اولور ملك
اوزره دکل ورنج وبلا خاك اوزره در فلك اوزره دکلدر یعنی ای دیو سیرت اولان جبری
کار وعمل ایله واصلا کاردن برلحظه معطل اولمه آکاه اول که سلیمان معنوی دائما
حی وقیومدر مادامکه سن دیو سیرت اوله سن وکار وعملدن نفرت قیله سن آنك جمیع
تیغ قهری سنی قهر وقطع ایدیجیدر اماچونکم برکسه شیطنت صفتلرندن قورتله
وملك سیرت اوله تیغ قهر الهیدن اکا ایمنلك واردر (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم
ولاهم یحزنون) آیت کریمه سی بومعنایه دلالت قیلیجیدر چونکم برکسه ملك سیرت

اوله واولياءالله مرتبه‌سن بوله سليمان حقيقيدن هيچ اکا خوف وحزن اولمزيرا
حق تعالينك قهر وغضبله اولان حکمی شيطان اوزره در ملك اوزره دكلدر رنج
وكلفت وزحمت ومشقت خاك اوزره در افلاك اوزره دكلدر آنكچونكه بوزمين عالم
كون وفسادر وتركيب انسانی چاراضداد در پس روی زمينده اولنلر رنج وكلفتدن
خالی اولمزلر امافلاك اوزره اولان روحانيلره عصيان و طغيان يوقدر وذاتلری
دخی عناصر اربعه‌دن تركيب اولنمش دكلدر بلكه آنلری حق تعالی نوردن خلق
ايلمشدر وآنلرجناب حقك امر شريفنه هميشه مطيعلردر آنلر اوزره خوف وحزن
اولمزوقهر وغضب كلز ﴿مثنوی﴾ ترك كن اين جبررا كه بس تهيست *
تابدانی سر سر جبر چيست * ترك كن اين جبر جمع منبلان * تاخبريابی ازان جبر
چوجان) بوجبری تركايله كه زياده تهيدر تاايله سنكه جبرك سرنك سری ندربوتنبلار
جمعنك جبرنی تركايله تااول جان كبی اولان جبردن خبر بوله‌سن بونده تركايلكه امر
اولنان جبردن مراد جبر مذمومدر كه فرق ضاله‌دن اولان جبريه طائفه‌سنك
جبرلريدر كه آنلرانسانك وجودنده اصلا اختيار يوقدر انسانك وجودی جماد
منزله‌سنده‌در ديرلر وجبر مذمومك سری اهل سنت والجماعتك مختاری اولان جبر
اوسطدر كه بونلرانسانی هم صاحب اختيار بيلورلر وهم اختيار كليدن خالی اولدبغی
واسطيله مجبوربيلورلر وبوجبراوسطك سری انبيای عظام عليهم السلام واوليای
كرامك مشهودلری اولان جبرالهيدر كه اعيان ثابته‌نك مشاهده‌سندن و حقايق
اشيانك معناسندن ظهوره كلور وسالك جبرك سرنك سرنه توحيد صفات
مرتبه‌سنده واصل اولور پس توضيح كلام بويله ديمك اولوركه ای مذموم اولان
جبری بوعند اهل السنة والجماعة قبيح اولان جبری تركايله زيرا كه نفعه‌دن وفائده‌دن
زياده خاليدر بلكه نيجه فسادی وضرری مستلزمدر تاكم جبر مذمومك سری اولان
جبر اوسطی بيله‌سن وجبراوسطك سری اولان جبر حق دخی مشاهده قيله‌سن
وحقايق اشيايی معاينه ايلين اوليا مرتبه‌سنی بوله‌سن بوجبر مذموم تنبللر جمعنك
جبريدر كه اكثر بطال وعطال اولنلر بوجبره دوشوب كنديلردن تكاليفی اسقاط ايدرلر
طالب حق اولنه بوكونه جبر مذمومی ترك ايلك واجبدر اجی بری بوكونه جبری
تركايله تاكم جان كبی مقبول ومحبوب اولان جبرالهيدن جبربوله‌سن وكنديكی صفات
الهی مشاهده‌سنده فانی قيله‌سن وشراب عشقله برمرتبه مست ومستغرق اوله‌سنكه
اصلا سكا عبادت وطاعتدن كلفت وزحمت كلميه ﴿مثنوی﴾ ترك معشوقی كن
وكن عاشقی * ای كمان برده كه خوب وفايقی) معشوقلغی تركايله وعاشقلق ايله ای
كنديسنه كمان ايلتمش بويله ديوكه خوب وفايقسن يعنی ای كنديسنه خوب وفايقسن
ديوحسن ظن ايلين كسه اكر معشوق حقيقتك وصال الله ايرمك وآنك جمال باكمالنی

كورمك استرسك بين الناس معشوقلغی ومخدوملغی تركايله وحق تعالی حضرتلرينه
عاشق اولمق وخدمت قيلمقلغی اختيار ايله تاكم سعادت ابديه بوله‌سن وعزت
سرمديه‌يه واصل اوله‌سن ﴿مثنوی﴾ ای كه در معنی زشب خامشتری *
كفت خودرا چندجويی مشتری * سر بجنبانند پيشت بهرتو * رفت درسودای
ايشان دهرتو) ای شول بی معرفت كه معناده كيجه‌دن خامشترسن كندی
كفتكه نيجه برمشتری استرسن اكرچه اول مشتريلرك سنك اوكنده باش دبره‌درلر اما
سنك دهرك بونلرك سوداسنده كندی يعنی ای علم ومعرفتدن خالی اولان كمسنكه
معناده مظلم اولان كيجه‌دن ساكت وصامتركسن سنك قلبكه الهام الهی واشارت
ربانی اولمديغيچون سنك درونكده نطق روحانی وكلام ربانيدن اثر يوقدر اما قوت
حافظه واسطه‌سيله خلقه صاتمقدن اوتری بعض كلماتی حفظ ايلمشسن اول عارض
وعاريتی اولان كلمات ايچون بوخلقدن نيجه‌يه دك مشتری استرسن بوندن فراغت ايله
وقلبكی نور عرفانله منور قيل تاسكا نطق حقيقی حاصل اوله وسنك مشتريلرك دخی سنك
نطقكمدن حيات بوله حالا بوعوام ناسدن اولان مشتريلرك سنك مجلسكده باشلرينی
تحريك ايدرلر وسكا متوجه اولوب كلامكی استماع قيلرلر وليكن سنك زمانك بونلرك
استماعی سوداسنده وسكا اقبال والتفات ايلملری واديسنده ضايع اولدی سن كندی
نفسكه اهم والزم اولان عملی قويوب غيرلازم اولان اعماله اشتغال ايلدك نسانه
اهم والزم عمل كندی نفسنی اصلاح ايلمكدر اكر كندی روزكارنی انلرك سوداسنده
ضايع ونفسنی اصلاح ايلمكه مشغول اولمزسه كندی روزكارنی آنلرك سوداسنده
ضايع ايلمش اولورسن ﴿مثنوی﴾ تومرا كويی حسد اندر مپيچ * چه
حسد آردكسی بر فوت هيچ) سن بكا حسده صارلمه ديرسن بركمسه هيچك فوت
اولمسی اوزره حسد كتوررمی چون مرشد كامل طرفندن ناقص اولان مرشدلره
وتعليم ناسه اشتغال قيلان معلمره بوكونه نصيحت اولنسه آنلرك عقلی بوكونه توهم ايلركه
بوسوزلر كاملك اكا حسد ايلمسندن اوله واول مريد ومحب ومستمع ومسترشد جمعنك
آنلردن زائل اولمسنی وكندويه كلمسنی مراد قيله حال بوكه اهل كماله نسبت آنلرك محب
ومريدی و مستمع ومستفيدی هيچ منزله‌سنده‌در پس هيچ اولنك فوتنه وزوالنه
عارف كامل نه حسد كتورر نته كم اومتوهم اولان طائفه‌يه خطاب ايلك طريقيله
بيوررلر ای بنم بونصيحتمی حسد قبيلندن زعم ايليوب بكا سن حسده طولنمه وصارلمه
دين ناقص سنك اول مريد ومحب ديديكك ونعمت عد ايلديكك خسلرو دنيلر
فی الحقيقه هيچ اندر هيچدر بلكه هربری معنادن غافل برجاهل وكيجدر انلرك فوتی
اوزره برعارف نيچون حسد كتورر ونوجهله انلرك جمعيتنه مشغول اولوب كندی
عمرنی آنلر سوداسنده بتورر ﴿مثنوی﴾ هست تعليم خسان ای چشم شوخ *

همچو نقش خرد کردن بر کلوخ * خویش را تعلیم کن عشق و نظر * کان بود چون نقش فی جرم الحجر) ای شوخ چشم خسلره تعلیم ایتمك کلوخ اوزره خرده نقش ایتمك کبی اولدی کندیکه عشق و نظر تعلیم ایله که اول کالنقش فی جرم الحجر اولور یعنی ای کستاخ و شوخ چشم اولان کسه بو خس مثابه سنده اولان عوامه تعلیم و ارشاد ایتمك فی المثل کرپیچ اوستنه خرده نقشلر ایتمك کبیدر که آنك دوام وثباتی یوقدر که برمقدار آب ایله نمناك اولسه زائل اولور پس آنلره تعلیم ایلمکده سعی ایدن کسه حقیقت کاردن غافل اولور لازم کلدیکه حق تعالینك عشقنی و صاحب نظر اولمغی کندیکه تعلیم ایلیه سن زیرا برکسه حق تعالینك عشق و محبتنی کندو یه تعلیم ایلسه و تحصیل نظر قیلسه آنك نفعی و خیری آنك وجودنده کالنقش فی الحجر اولور و آنکله بیله دائم وثابت قالور پس انسانك نفسنه اصل انفع اولان حق تعالینك عشقنی تحصیل ایتمك و کسب نظر قیلمق اولور ﴿مثنوی﴾ نفس و باتست شاکرد وفا * غیر فانی شد کجا جویی کجا * تا کی مر غیر را خبر و سنی * خویش را بدخو و خالی میکنی) سنك نفسك سکا شاکرد وفادر غیریسی فانی اولدی قنده استرسن قنده تا غیر بی خبروسنی ایلیه سن کندیکی بدخو و خالی ایلرسن حبر عالم سنی عالی معناسنه در یعنی بو خسیسان وادانی سکا شاکرد وافی اولمز شاکرد وافی اصل سکا کندی نفسکدر اول سنك غیر حکمنده اولان شاکرد وفا کدر که غیریسی فانی اولدقده آنلری سن قنده دیلرسن وانلردن سکا نه منفعت حاصل اولورسن غیری کسه لری عالم و عالی قدر ایلینجیه دك کندیکی بدخوی و علم و عملدن خالی ایلرسن پس لازم کلدیکه اولا علی کندی نفسکه تعلیم ایلیه سن و علمکله عامل اوله سن و کندیکی علم حکمتله عالی قدر قیله سن و اخلاق بشریه دن و اصناف ردیه دن نفسکی پاك و طاهر ایلیه سن تا کم تعلیم ناسه مشغول اولمغله کندی نفسکدن غافل قالمیه سن ﴿مثنوی﴾ متصل جون شد دلت با آن عدن * هین بکو مهراس از خالی شدن * امر قل زین امدش کای راستین * کم نخواهد شد بکو دریاست این) چونکم سنك قلبك اول عدنه متصل اولدی اکاه اول سویله خالی اولمقدن قورقمه امر قل بوندن اوتری اول رسوله کلدی بویله دیو که ای کزیدهٔ راستین سویله سن بو دریادر اکسك اولمیسردر عدن ثبوت و قراره دیرلر بونده مراد مرتبهٔ حقیقتدر یعنی ای تعلیم ارشاده قبل بلوغ الکمال متصدی اولان کسه سویلمکدن و ناسه تعلیم و ارشاد ایتمکدن حذر ایله ولیکن چونکم سنك قلبك معدن حقیقته واصل اوله آکاه اول هر نه قدر سویلرسن سویله خالی اولمقدن خوف و حذر ایله زیرا مرتبهٔ حقیقته واصل اولان اهل کمالك قلبنه ارادت الهیه و فیوضات ربانیه همیشه کلمکده در هر نقدر خرج ایلسه آنك ذوق درونده نقصان کلمك احتمالی

بوقدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلمه قل امری بوندن اوتری کلمش و بویله دیو وارد اولمشدر که ای راستلرك برکزیده سی بو سنك درونکده اولان علمك و ذوقك اکسك اولمز و نقصان بولمز زیرا بو دریادر دریادن هر نقدر خرج اولسه اکا خلل کلمز ﴿مثنوی﴾ انصتوا یعنی که آبت را بلاغ * هین تلف کم کن که بس خشکست باغ) انصتوا یعنی که سن آبنی لاغله زنهار تلف ایله زیرا باغ لب خشکدر و سورهٔ اعرافك آخرنده اولان بو آیته تلمیح بیوررلر (واذا قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلکم ترحمون) بو آیت کریمه نك تفسیری جلد ثانینك آخرنده قریبدر منازعت چهار کس سرخنده مرور ایلدی آبدن مراد بونده ذوق روحانی و باغدن مراد باغ جانی اولور و تقدیر کلام بویله دیمك اولور که الله تبارك و تعالی حضرتلری کندی کلامی قرأت اولندیغی حینده تکلم ایلین و سوز سویلین کسه لره انصتوا دیو ساکت و صامت اولمقلغه امر ایلدی و بوندن بو معنی مراد اولور که ای بی وقت تکلم ایلین کسه سن روحك آبنی مالا یعنی سویلك جانبنه خرج ایلیجك کندی باغ درونکه خشکدر اول آب حیوانی مالا یعنی سویلمکله ناسه خرج ایلیجك کندی باغ درونکه دوندروب آنی سیراب ایله تاکم باغ جانك آندن نشو و نما بوله و جانکه لطافت و طراوت کله ﴿مثنوی﴾ این سخن پایان ندارد ای پدر * این سخن را ترك کن پایان نکر * غیرتم ناید که پیشت بیستند * بر توی خندند عاشق نیستند * عاشقانت در پس پردهٔ کرم * بهر تو نعره زنان بین دمبدم) ای پدر بو سوز پایان طوتمز بو سوزکی ترك ایله پایانه نظر ایله بکا غیرت و حسد کلمز که سنك او کنده طورهلر المرسکا کورلر عاشق دکللردر ای بی خبر سنك اصل عاشقلرك کرم پرده سنك اردنده در سندن اوتری دمبدم نعره اورر بجیلر کور یعنی بو خلقه سنك قبل تصفیة النفس سویلدیکك سوزلر پایان و نهایت طوتمز ای پدر بو کونه سوزلری ترك ایله و خاتمه و پایانه نظر ایله و آخرتکه انفع اولان اعماله مشغول اول تاکم حقیقت بین اوله سن و بو ناسك کاوب سنك او کنده طورملرینه و سنك کلامکی استماع قیلملرینه و سنی واعظ و معلم بیلملرینه اصلا بکا غیرت کلمز و حسد دخی لاحق اولمز بونلر سکا اسان حالله استهزا ایلرلر و کولرلر زیرا عاشق دکللردر و عاشق اولاین کسه لر برکسه نك باشنه جمع اولسه لر و مستمع اولمق شکلنده آنك قنده طورسه لر ولیکن انلرك عقللری و فکرلری و کوکللری یاننده اولسه اول معلم طالب بیلوب تعلیمه مجد و ساعی اولسه اول کسه لر من وجه آنی استهزا ایلمش اولورلر اکرچه بحسب الظاهر اکا تعلیم دخی قیلورلرسه ده پس ای عالم سنك عاشقلرك اصل کرم پرده سنك التنده کی روحانیلردر که آنلری همیشه سندن اوتری نعره اورر بجیلر و سنك مقالکه و حسن حالکه طالب اولیجیلر کور ﴿مثنوی﴾ عاشق آن عاشقان غیب باش *

عاشقان بیچ روزه کم تراش * که بخوردندت زخدعهٔ جذبهٔ * سالها زیشان ندیدی حبهٔ) اول عالم غیبده اولان عاشقلرك عاشقی اول بش کوکلك عاشقلری بوغدکم تراش تر بیه مکن معناسنه استعاره اولنمشدر که سنی اول بش کوکلك عاشقلرك برجذبه‌نك خدعه‌سندن برلر نیجه ییللردرکه آنلردن برحبه کورمدك یعنی ای بو بش کوکلك عاشقلرك عاشقی اولان کمسه اکر عاشق صادق و یار موافق استرسك عالم غیبده ساکن اولان اول روحانی عاشقلرك عاشقی اول بو بش کوکلك عاشقی تربیه ایلمه زیرا بونلر سنی کندی جانبلرینه خدعه ایله جذب ایلملردن برلر وسکا اکرچه سلطانم وافندم دیرلر ولیکن بو مکرله سنی کندیلره جذب ایلیوب عمرکی ضایع ایلرلر باخصوصکه نیجه ییللردر بو عوام ناسه عمرکی صرف ایلرسن بونلردن برحبه منفعت کورمزسن اکرسن دیرسنکه بونلردن نیجه درهم ودینار کوردم ومعاشمه بونلری معین بوالدم جواب اولدرکه مانع ومعطی اللهدر هرکسه رزقن ویرن اولدر اکر سن انلره تعلقدن فراغت قیلوب نفسکی اصلاح ایلکه ووظائف طاعتی یرینه کتورمکه مشغول اولسك یندنسنك نصیبك هرنه ایسه سکا کلمك مقرردر ❊ مثنوی ❊ چندهنکامه نهی برراه عام * کام خستی برنیامد هیچ کام * وقت صحت جمله یارند وحریف * وقت درد وغم بجز حق کو ایف * وقت درد چشم ودندان هیچ کس * دست تو کیرد بجز فریادرس) طریق عوام اوزره نیجه‌یه‌دك هنکامه قورسن کابکی یعنی قدمکی خسته ایلدك هیچ مراد حاصل کلدی نعم بو عوام سکا جمله‌سی نعمت وصحت وقتنده یار وحریفلردر امادرد وغم وقتنده حقدن غیری سکا الیف وانیس قنی مثلا کوز اغریسی ودیش اغریسی وقتنده هیچ برکمسه اول فریادرس اولان پادشاهدن غیری الکی طوترمی بومقرردرکه طوتمز یعنی بو عوام ناسك یولنده نیجه برهنکامه قوروب بانکه بونلری جمع ایلرسن قدمکی بونلر یولندن مجروح ایلدك وعمرکی وقوتکی بونلره تعلیم قیلمقده صرف وخرج قیلدك مع هذا بونلردن هیچ سنك مرادك حاصل اولمدی و بونلردن بری سنك دردکه درمان قیلدی نعم بو عوام ناس سکا نعمت وصحت وقتنده جمله‌سی یار ومصاحب اولورلر اما محنت وبلا زماننده سندن نفرت قیلورلر سنك بانکه درد وغم کلدکده حق سبحانه وتعالیدن غیری سکا الیف قنی وخدادن غیری هیچ برکمسه سنك الکی طوترمی وسندن اول دردی وغمی ازاله ایلمکه قادر اولورمی ❊ مثنوی ❊ پس همان درد ومرض را باددار * چون ایاز از پوستین کن اعتبار * پوستین آن حالت درد توست * که کرفتست ان یارا زا بدست) پس همان دائم اول درد ومرضی یاد ایله ایاز کبی سندخی پوستیندن اعتبار ایله پوستین سنك اول درد ومرضك حالیدرکه اول ایاز آنی الیله طوتمشدر یعنی ای بو ناسی کندویه یار ومعین قیاس ایلین کمسه

پس اول درد ومرض حالنی خاطرکده طوت ایاز پوست وچارقدن همیشه عبرت اخذ ایلدیکی کبی سندخی درد ومرضدن عبرت ال وهمیشه نظرکدن آنی دور ایلمه اکر پوستوچارق ندر دیرسك سنك درد ومرضکدن نظر حالتیدرکه ایاز اول چارق وپوستی الیله طوتمش واکثر زمانده اکا نظر ایدوب آندن نیجه غیرت ومعرفت اخذ ایتمشدر واول پادشاه کریمك آنی اول مرتبه‌دن قورتروب ونعمت وصحت ودولت صاحبی ایلدیکنی ادراك ایتمشدر سندخی درد ومرض حالنی نظرکدن دور ایلمه وحضرت حقك سنی اول مرتبه‌دن خلاص ایدوب صحت ونعمت ویردیکنی فراموش ایلمه وجبر یولنه کیدوب بنم طاعت حقه طاقتم یوقدر دیو سویله تکلیم اول کافر جبری یه برسبیل مباحثه جبر دامنه تمسك ایلیوب جوابلر ویردی

❊ بارجواب نعتن کافر جبری آن سنی را که باسلامش دعوت ❊
❊ میکرد و بترك اعتقاد جبرش دعوت میکرد ودر ازشدن ❊
❊ مناظره ازطرفین که مادهٔ اشکال جوابرا نبرد الاعشق ❊
❊ حقیقی که اورا پروای آن نماند ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء ❊

بو سرخ شریف کیرو اول جبری کافرك اول سنی یه جواب ویرمسیدرکه اول سنی اول جبری کافری اسلامه دعوت ایلدی ودخی آنی جبر اعتقادنی ترك ایلمکه دعوت ایلدی و بو ایکی طرفدن مناظره ومباحثه‌نك دراز اولمسیدر زیرا مادهٔ اشکال وجوابی قطع ایلمز الاکه عشق حقیقی اول عشقك اول اشکال وجوابه پرواسی قالمز وعاشقه اصلا سؤال وجواب قاربجی اولمز واول عشق حقیقی الله تعالینك فضلیدر آنی دیلدیکی قوله اعطا ایلر واول عشق واسطه‌سیله آنك قلبندن شبهه واشکالی دفع ایلر ❊ مثنوی ❊ کافر جبری جواب آغاز کرد * که ازان حیران شد ان منطق مرد * لیك اکر من ان جوابات وسؤال * جمله واکویم بماند زین مقال) کافر جبری جوابه باشلدی که اول جوابدن اول مبالغه ایله نطق ایدیجی مرد حیران اولدی یعنی اول کافر جبری سنینك اختیاری حقنده ابراز ایلدیکی اقاویل ودلائله جواب ویرمکه شروع ایلدی برمرتبه‌ده که اول مبالغه ایله نطق ایدین مرد بحاث آنك جوابندن حیران قالدی زیرا جبدذاتنده جبریلرك عقلی ونقلی چوق قوی دلیللری واردرکه عاقلی حیران قیلور وایرادی دخی تطویل کلامه باعث اولور انکچون یوررلر ولیکن اکر بن اول سؤال وجوابنی جمله کیرو سویلیجك اولورسم بو مقالدن قالورم ودینه اهم والزم اولان کلماتی تعبیر ایلمکدن مهم اولمین کلامك تقریرنه مشغول اولورم انکچون جبرینك جواباتنی بالکلیه نظمه کتورمدم وایراد ایلمدم ❊ مثنوی ❊ زان مهمتر کفتنیها هستمان * که بدان فهم تو به یابد نشان * اندکی کفتیم زان بحث ای عتل * زاندکی پیدا شود

قانون كل) بزه اول جبرينك جوابلرين سويلكدن مهمتر سوزلر واردركه اول
سوزلره سنك فهمك ايونشان بواور يعني اول جبرينك حجتلرني نقل ايلكدن بزه
دخي اهم والزم اولان كلمات نافعه واردركه اول كلماته سنك فهمك بهترنشان بواور
وآندن دخي زياده منتفع اواور اول بحثدن بز برمقداري اي عقل سو يلدك ومقدما
جبري لساندن اول حجتلري تعبير ايلدك ازجق شيدن كلك قانوني پيدا اواور وقليل
كثيره دلالت قيلاور نتكيم جرعه غديره وحفنه بيدر كبيره نمونه اواور وعاقل اولان
كمسنه آزدن چوغه استدلال قيلاور سندخي جبرينك اوالقدر سوزلرندن غيري حجتلري
دخي نه كونه اولديغنه استدلال ايله ﴿ مثنوى ﴾ همچنين بحثست تاحشر
بشر * درميان جبرى واهل قدر) كذلك بونجلاين نزاع و بحث واردر بشرك
حشرنه دك اهل جبرك واهل قدرك اورتاسنده اهل قدر شول قدريه ديدكاري
طائفه دركه (القدرية مجوس هذه الامة) حديث شريفنك موجبنجه بوطائفه
امت محمدك مجوسيلري مثابه سنده در و بونلره قدريه ديلمكده وجه اولدركه بونلر
شري وقباحتي عبدك كندي نفسي تقدير ايدر ديرلر وحق تعالينك قدرتني
بو اعتبارايله مغلوب قدرت خلق بيلورلر والهذا بونلره قدريه ديلدي معتزله دخي
شر وقباحتي عبدك نفسي خالق ايلر ديمكده بونلر اعتقادنده در اما بعض مسائلده
بونلره مخالفدر وجبريه شول طائفه دركه عبدك وجودنده اصلا اختيار يوقدر
وعبد برجماد منزله سنده در ديرلر و بوايكي طائفه نك ماينده بحث وجدال حشر
ونشره وارنجه يه دك وروز قيامت كلنجه يه دك جاري اواور وعرق تنازع منقطع اولوب
وجانبينك دعواسي فيصل بولمز ﴿ مثنوى ﴾ كر فروماندى زدفع خصم خويش *
مذهب ايشان برافتادى زپيش * چون برون شوشان نبودى درجواب * پس
رميدندى ازان راه تباب) اكر فرق ضاله دن هر بريسي كندي خصمني دفع ايلمكدن
عاجز قاليدي اول فرق ضاله نك مذهبي اوكدن دوشردي چونكم بونلرك خصمه
جواب و يرمكده طشره اولمسي ونجات بولمسي اولميدي پس اول راه تبابدن
وطريق خرابدن اوركردي اما خصملرينه جواب و يرمكده چونكم مخلص بولديلر
وكنديلريني جواب قيدندن زعملري اوزره قورتر ديلر پس اول راه تبابدن اوركديلر
ديمك اواور تباب هلاك معناسنده در وراه هلاكدن مراد فرق ضاله نك هر برينك
ذاهب اولديغي طريقدر توضيح معني وتحقيق فحوي بويله ديمك اواوركه اكر جبري
واكر قدري واكر بونلردن غيري فرق ضاله دن هر فرقه كندي خصمني دفع ايلمكلكدن
عاجز قاليدي وملزم اوليدي بونلرك مذهبي خلقك اوكندن ساقط اواوردي چونكم
بوفرق ضاله نك كندي خصملرنه جواب و يرمكده والزام ايلمكده مخلصلري اوليدي
وكنديلريني مغلوب وملزم اولمقدن هر بري خلاص قيليدي پس اوسبب هلاك

اولان مذهبدن اوركرلردي وليكن هر بريسي كندي خراب وتباب اولان مذهبلرندن
اوركمديلر انكچونكه هر برينك كندي خصملرينه جواب و يرمكلكده برون شولري
واراايدي برون شو برون شدن معناسنه در مخلص وخلاص اولق معناسي و يرلوز
﴿ مثنوى ﴾ چونكه مقضى بد دوام آن روش * مى دهد شان از دلائل
پرورش * تانكردد ملزم ازاشكال خصم * تابود محجوب از قبال خصم) چونكم
اول روش وحركتك دوامي مقتضى ايدي پس حق تعالى بونلره دلائلدن پرورش
و يرر تاكم خصمك اشكالندن ملزم اولميه تاكم خصمك اقبالندن محجوب اوله مقضى
اسم مفعولدر محكم معناسنه بونده اثر قضا مراد اواور نتكيم قضا ايله مقضينك تحقيقي
جلد ثالثده مرورايلشدر معني چونكم فرق ضاله نك اول روش ومذهبي آثار قضاي
الهي ايدي پس حق تبارك وتعالى براهين ودلائلدن فرق ضاله دن هر برينه
پرورش و يرر وآنلرك استعدادنه كوره قلبلرنده حجتلر خلق ايلر حتى هر بريسي كندي
خصملرينك اشكال وشبهه سندن ملزم ومغلوب اولميه حتى خصمه اقبال ايلسه لر
قدريه آنلرك اشكالندن ملزم اولميه لر ديوانلرك اقبالندن محروم ومحجوب اولورلر
وكذلك قدريه اقبال واصابت ايلسه لر جبريه قاورلر اما عارف اولان اهل كمال
اصلا بونلردن برينه مائل اولميوب بلكه حق هر قنغي جانبده ايسه آني قبول ايدر
وراه حقه كيدر اكرچه آنلرك جمله سي بزم طريقمز طريق حقدر اعتقادنده در
وليكن جمله سي نه بالكليه حق ونه بالكليه باطلدر ﴿ مثنوى ﴾ تاكه اين هفتاد و
دوملت مدام * درجهان ماند الى يوم القيام * چون جهان ظلمتست وغيب
اين * ازبراى سايه مى بايد زمين * تاقيامت ماند اين هفتاد ودو * كم نيايد
مبتدع را كفت وكو) تاكم بويتمش ايكي ملت دائم قيامته دك جهانده قاله چونكم
جهان بوظلمات جهاني وغيب جهانيدر سايه دن اوتري زمين كركدر بويتمش ايكي
ملت قيامته دك مبتدعه قيل وقال اكسك كلميه يعني چونكم فرق ضاله وملل
مختلفه نك روشلري مقتضى ايدي حق سبحانه وتعالى بونلردن هر برينك عقللرينه
دلائل و براهين پرورش وتربيه و يرر دائما بويتمش ايكي ملت الى يوم القيام جهانده
قاله و بونلرك مذاهبي واصحابي بودنياده ثابت اوله چونكم بوجهان ظلمتدر
وحقيقت نهان اولديغي اعتبار ايله جهان غيبدر سايه دن وظلمتدن اوتري مثلا
زمين لازمدر اكر زمين اولمسه سايه وظلمت اولمزدي كذلك بوفرق ضاله نك مذاهب
ودلائلي زمين كبيدر و بونلرك مذاهب ودلائلدن حاصل اولان شبهات واختلافات
ظلال وظلمات كبيدر وظلال وظلمات مثابه سنده اولان شكوك وشبهاتك دوام
وثباتندن اوتري فرق ضاله نك مذاهب ودلائلي لازم اولوركه قيامته دك بويتمش
ايكي ملت و بونلرك ادله واجوبه سي قاله واهل بدعت اولنه كفت وكو اكسك اولميه

تتکیم کلام کتابلرنده بونلرك مذهبلری وهرمذهب اهلنك کفت وکوسی مسطور اولمشدر واهل کلام انلراه مباحثه ومجادله ایلمك سمتنده قالمشدر واکثر علما اول سمته مائل اولوب صحت عقیده علم کلامله اولور صانمشدر الحاصل هر علمك وهرمذهبك اهلی حق تعالینك امری ایله قیامته دك بوجهانده دائم اولمشدر

(مثنوی) عزت مخزن بود اندر بها * که برو بسیار باشد قفلها * عزت مقصد بود ای ممتحن * پیچ پیچ راه عقبه وراهزن * عزت کعبه بود وآن نادیه * رهزنی اعراب وطول بادیه)

مخزنك بهاده عزتی اولور که اول مخزن اوزره قفللر چوق اوله ای امتحان اولنمش کمسه مقصدك عزتی اولور یولك پیچ پیچ اولمسی وعقبه وراهزن اولمسی مثلا کعبهٔ شریفك وآنده اولان نادیه‌نك عزتی اولور اعرابك رهزنلکی وبادیه‌نك طولی نادیه انجمن معناسنه در اعراب بریه‌ده ساکن اولان وبوادیده تمکن قیلان عربلره درلر بعض نسخه‌ده نادیه برینه ناحیه وطول برینه هول واقع اولمشدر وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه بوفرق ضاله وملل مختلفه‌نك ثبوتی وبونلرك اقاویل ودلایلنك وجودی وظهوری دین مبین وطریق یقینك عزیز الوجود اولمسنه وآنك اهلنك بغایت بهالو وذی قیمت کلمسنه سبب اولور مثلا قیمت وبهاده مخزنك عزیز الوجود اولمسنه وبین الناس مرغوب ومطلوب کلمسنه اول مخزنك اوزرنده‌کی اقفال وقیود چوق اولمسی سبب اولور واقفال وقیودك چوقلغی اول خزینه‌نك کمال عزت وشرفنه دلالت قیلور تتکیم ای تجربه اولنمش وخالص قیلنمش کمسه برمقصدك شرف وعزتنه آنك یولنك طولاشق اولمسی وآنده عظیم بوقشلر وحرامیلر اولمسی سبب اولور زیرا اکر اول مقصدك طریقنده عقبه‌لر ورهزنلر اولمیدی هرکس سهولتله اکا واصل اولوردی پس اول مقصدك طریقنده عزت وشرفی قالمزدی تتکیم کعبهٔ مکرمه‌نك شرفها الله وآنده اولان مجالسك عزت وشرفنه بادیه‌نك اوزنلغی واعرابینك رهزنلکی سبب اولمیدی وطول ودراز اولان فیافی وبوادینك قطع اولمسی لازم کلمیدی کعبهٔ مکرمه‌نك بومرتبهٔ عزت وشرفی اولمزایدی زیرا کثرت مشاهده البته قلت حرمته سبب اولور انکیچون امام اعظم رحمه الله حضرتلرینك فتنده کعبه‌ده مجاور اولمقدن حج ایلیوب مجاور اولمامق اولیدر

(مثنوی) هرروش هرره که آن محمود نیست * عقبهٔ ومانعی ورهزن نیست * این روش خصم وحقود آن شده * تامقلد درمیان حیران شده)

بیت اولده ایکی وجه واردر اولا معنی هرروش هرره که اول محمود دکلدر یعنی آنك محمود اولمسی لازم وواجبدر البته آنده برعقبه وبرمانع ویارهزن واردر دیمك اولور محمود نیست محمودنی است تقدیرنده اولور ورهزن نیست رهزنی هست تقدیرنده وثانیا محمود نیست ترکیبنده نیست نفی ایچون اولوب معنی بویله

دیمك اولور جهانده هرروش وهرره که او محمود دکلدر آنده برعقبه وبرمانع وبرحرامی واردرکه عقبه‌ده همزه ومانعی ورهزنیده یاء وحدت ایچوندر تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بوجهانده هرروش وهرطریق که اول عند اهل الحق ممدوح ومحمود دکلدر بلکه مذمومدر مع هذا آنده دخی برعقبه وبرمانع وبررهزن واردر مثلا اهل دنیانك طریق ومال وجاهنده اولان عقبه ومانع ورهزن کبی وفرق ضاله‌نك یوللرنده اولان عقبه‌لر ومانعلر ورهزنلر کبی چونکم هرمذموم اولان راه وروشده البته برعقبه وبرمانع وبررهزن موجود اوله ممدوح ومحمود اولان راه وروش عقبه ومانع ورهزندن خالی اولمق ممکن اولورمی وراه محمودك موانع وعقباتی وقطاع طریقی دخی چوق اولور کورکه بوروش اول روشك خصم وحقودی اولمش تامقلد بوایکی روشك اورتاسنده حیران اولمش یعنی راه مذمومه کیدنلر راه محموده کیدنلرك خصمی وکینداری اولمش واهل ضلالت اولنلر اهل هدایت اولنلره خصومت وعداوت قیلمش تامقلد اولنلر بونلرك اورتاسنده حیران وسرکردان قالمش زیرا اهل بدعت وضلالت اولنلر بزباطللرز دیمزلر بلکه هربریسی نیجه حجج وبراهینله بزم طریقمز طریق حقدر وبز اهل حقز دیرلر واهل هدایتك واصحاب سعادتك روشلرنی قبول طوتمز اهل هدایت واصحاب سعادت اولنلر دخی آنلره مقابل عقلا ونقلا وفعلا وقولا نیجه دلائل وبراهین کتوروب طریق مستقیم وراه قویم بزم ذاهب اولدیغمز طریقدرکه انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرام بزم کبی کتمشلر وصلحا وعرفا بزم عملز کبی عمل ایتمشلردر لازمدرکه سز دخی بوطریق مستقیمه بزم کبی کیده‌سز وبزم کبی عمل ایده‌سز دیرلر پس قوللك وفعللك حقیقتنه عالم اولمین مقلد چونکم هربرینك کندی روشنی اثبات وآخرك روشنی نفی وابطال ایلدیکنی کوره اورتالقده حیران وسرکردان قالوب حقی باطلدن فرق ایلیه مز وضلالتی هدایتدن تمییزه قادر اولمز

(مثنوی) صدق هردوضد بیند درروش * هرفریقی دررهٔ خودخوش منش)

زیرا مقلد روشده هرایکی ضدك صدقنی کورر لاجرم هر برفریق کندی یولنده خوش منشدر یعنی مقلد بوجمله‌نك میاننده حیران وسرکردان قالور انکیچونکه هرایکی خصمك روشده ویولنده صدقنی کورر زیرا هرخصم بوامت ایچره کتاب وسنته تمسك ایدوب انکله کندی مذهبنی تأیید ایلر پس مقلد طرفینك بیله سلوك وروشده صدقنی کوره متحیر اولور وهرایکیسنی حق صانور وهر برفریق کندی طریقنی حق اعتماد ایتدیکیچون (کل حزب بما لدیهم فرحون) آیت کریمه سنك مضمونی اوزره کندی قتلرنده اولان علم وعمل ایله فرحناك ومسرور اولمشلردر

(مثنوی) کرجوابش نیست می بند دستیز * برهمان دم تابروز رستخیز * که مهمان مابداننداین جواب * کرچه ازما شد

نهاز وجه صواب) اكرفرق ضالەدن برينك جوابی اوليه عناد باغلرهم اول نفس وكلام
اوراده قيامت كوننه دكين ديركه بوجوابی بزم اولريمز بيلورلر اكرچه وجه صواب
بزدن نهان اولدی يعنی اكراهل ضلالدن برينه صاحب هدايت اولان برعالم برحجت
كتورسه وآنك مذهبنی ابطال ايلسه اكر جوابه قادراولور سه اكا جواب ويرر
واكرجوابه قادراولمزسه هم ملزم اولمز بلكه عنادومرا ايلراول كلام اوزره قيامته دك
اووآنك مثلی ثابت اولور وديركه بزم طريقمزك علماسی وكباری بوجوابی بيلورلر
وبومسئله يه وجوه شتی ايله جواب ويررلر وخصمی الزام قيلورلر اكرچه وجه صواب
بزدن پوشيده ومخفی اولديسه آنلردن اوامشد ربزه لازم اولان آنلره متابعت ايلمكدر ديرلر

مثنوی ❁ يوزبندوسوسه عشقست وبس ❁ ورنه كی وسواس رابستست
كس ❁ عاشقی شوشاهدی جوبی بجو ❁ صيد مرغابی همی كن جو بجو) وسوسه نك
آغزينی باغليجی انجق عشق الهيدر يوخسه وسواسی كسه قيچن باغلمشدر وسوسه دن
خلاص اولمق استرسك برعاشق اول برمحبوب خوب طلب ايله جو بجو طالب اولوب
برمرغابی صيد ايله شاهددن وجوبدن ومرغابيدن مراد مرشد كامل اولورتقدير
كلام بويله ديمك اولور كه بواهل كلامك قيل وقال وبحث وجدالی فی الحقيقه
وسوسه وضلالدر بووسوسه نك دهانينی باغلمز الا عشق الهی اكرعشق الهی
اولميدی بركسه صدور نامده ساكن اولان وسواس وخناسی نيجه باغلروزبون
ومغلوب ايلردی اكرسندخی وسواس باغلمق ووسوسه يی درونكدن دفع وازاله
ايلمك استرسك عاشق اول وبرخوب ومحبوب اولان مرشد كامل طلب قيل وطريق
الهيده جاری اولان روحانی ومعنوی نهرلری متصل جست وجو ايليوب برقوشی
صيد ايله كه اول غواص بحر معنوی وسياح نهر روحانی اوله ليكن مرغ آبی شكلنده اولان
مرغ خاكيلردن حذر ايله كه آنلرسنی وسوسه وضلالدن خلاص ايلمكه قادر دكللردر

مثنوی ❁ كی برى زان آب كان آبت برد ❁ كی كنی زان فهم فهمت راخورد ❁ غيران
معقولهاسا معقولها ❁ يابی اندرعشق بافرو بها) اول آبدن قيچن آب ايلتور سنكه اول
آب سنی ايلتور آندن قيچن فهم ايلرسنكه اول سنك فهمكی يه بومعقوللردن غيری
معقوللری عشقده فراوو بهالو بولورسن يعنی شول كسه دن سن قيچن آب روحانی
آلورسن كه اول سنك روحانينك آبنی ازاله قيلور وشول كسه دن سن قيچن فهم نيكو
صاحبی اولورسن كه اول سنك فهم وادراككی بروسنی فهمسز وادراكسز ايلر
فی الحقيقه برمرشدو معلمشا كرداوله سن واقتدا قيله سنكه اول سنك آب حيات
عمركی ولطافت درونكی ازاله ايليه سن آندن نوجهله آب معنايی اخذ ايلمك قابل اولور
وبربی فهم شخصه مبتلا اوله سنكه اول سنك فهم وعقلكی يه وسنی بی فهم وبی عقل
ايليه سن آندن نيجه فهم وعقل استفاده قيلورسن لازم كلديكه بوعشق ومحبت الهيدن

خالی اولان عالم وعاقللری ترك ايليه سن وبونلرك تحصيل ايلديكی معقولاتی دخی تارك
اولوب طالب عشق الهی اوله سن كه بومعقولات جزويه ومعلومات رسميه دن غيری
عشق الهی طريقنده دخی نيجه فراوو بهالو معقوللر اوردر كه اول معقولك دنيايه
وآخرته عظيم فائدسی واردر واول معقوللر انسانی حق تعالينك قربنه ورضاسنه
واصل ايدر پس اول عقل جزوی ايله حاصل اولان معقولاتی ترك ايلرسن حق تعالی
خلق ايلديكی عقول شريفه دن حاصل اولان معقولاتی فهم وادراك ايلرسن

مثنوی ❁ غيران عقل تو حق راعقلهاست ❁ كه بدان تدبير اسباب سماست ❁
كه بدين عقل آوری ارزافرا ❁ زاند كرمفرش كنی اطباقرا) سنك بوعقلكدن غيری
حضرت حقك عقللری واردر كه اول عقولله درسمواتك اسبابنك تدبيری كه بوعقلله
رزقلر كتوررسن اول غيری عقلدن اطباق آسمانی مفرش ايلرسن عقل ايكی قسمدر
برينه عقل معاش ديرلر وعقل جزوی دخی تعبير ايدرلر وبرقسمنه دخی عقل معاد ديرلر
عقل كلی دخی تعبير ايدرلر عقل معاشك خاصيتی بودركه انسان انكله انجق زيدك
عداوتنی وبكرك محبتنی بيلوروكندی نفسنه نافع اولنی مضر اولندن فرق وتمييز قيلور
وآنكله تحصيل ارزاق ومعاش قيلوروعقل معادك شانی اولدركه انسان آنكله روحنه
وآخرتنه نافع اولنی ضرر قيلندن فارق اولور ودينی وآنك اوصاف عليه سنی اول
واسطه ايله بيلورونيجه اذواق روحانی وربانی آنك تدبيريله روحه حاصل اولور پس
ای مؤمن سنك بوعقل معاشكدن ماعدا حق تعالی حضرتلرينك نيجه عقول
شريفه سی واردر كه اسباب سماويه نك تدبيری اول عقول شريفه واسطه سيله در
هرآسمانك برعقل مدبری اولديغی جلد ثالثك ديباجه سنده كان العقل حاكم فوانك
شرحنده مرور ايلمشدر آنده طلب اولنه كه سن بوعقل معاش واسطه سيله جسمانی
اولان ارزاق ونفسانی اولان اذواقی تحصيل ايلرسن اما اول عقل معاددن اطباق
آسمانی قدمك آلتنه اورسن وآنك واسطه سيله شول مرتبه رفيع المنزله وعالی شان
اولورسنكه افلاك تسعه سنك علوشانكه نسبت بساط ومفروش مشابه سنده اولور
وبرمرتبه رفعت وجناب حقه قرب بولورسنكه عرش اعلی سنك رفعت وقربتكه
رشك وغبطه قيلور ❁ مثنوی ❁ چون ببازی عقل درعشق صمد ❁ عشر
امثالت دهد ياهفت صد ❁ آن زنان چون عقلها درباختند ❁ بررواق عشق يوسف
تاختند ❁ عقلشان يكدم ستد ساقی عمر ❁ سيركشتند ازخردباقی عمر) چونكم عقل
معاشی صمدك عشقنده فدا ايليه سن حق تعالی سكا اول عقلك اون مثلنی ويريا خود
يديوزويرراول زنلربوسفك مشاهده سنده چونكم عقللرين فدا ايلديلر يوسفك
عشقی رواقنك اوزرينه چاپديلر عمرساقيسی اول زنلرك عقلنی بردم الدی عمرك باقيسنده
بونلر عقلدن سيراولديلر يعنی ای اسير عقل جزوی اولان كسه اول عقلی چونكم سن

عشق الهیده او بنادهسن وفدا ایدهسن (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) آیت کریمه سنك حسبنجه الله تبارك وتعالی سكا ادنی مرتبه و بردکده اول عقلك اون مثلنی و برر واوسطمرتبه و بردکده یدیوز او لقدر عقللر ایر کورر سنك حبه قدر عقلك فی المثل یدی شاخ بتوروب هر برشاخنده یوز دانه عقل ظهوره کتورر نته کم بو آیت کریمه نك معنای باطنیسی بو مفهومه اشارت قیلور قال الله تعالی (مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله کمثل حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة والله یضاعف لمن یشاء) وحق تعالی حضرتلری دیلدیکی کمسه یه اضعاف مضاعف و یرر کورکه یوسفك عشقنده زلیخایه طعن ایلین وعقل وناموسی قویوب عشق یولنده رسوای اولدی دیین اول زنلر (فلما رأینه اکبرنه) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره وقتاکم یوسف حضرتلرنی کوردیلرسه آنی اجلال واعظام ایلدیلر وعقللرنی آنك جمالی مشاهده سنده فدا قیلدیلر (وقطعن ایدیهن) فوانك طبقنجه اللرنی کسدیلر واللرنی کسدکارنی طویمدیلر یوسف علیه السلام حضرتلرینك عشق قصرینك ارزرینه سرعت ایدوب چقدیلر وعاشق وحیران اولدیلر ساقیء عمر اولان عشق یوسف بردم بونلرك عقللرنی باشلرندن الدی عمرلرینك بقیه سنده دوکلی زمان عقلدن طویدیلر وعشق ومحبته او یدیلر وعقلك عقال اولدیغنی بیلدیلر وعرض وناموس قیدندن آزاد اولدیلر ❊ مثنوی ❊ اصل صد یوسف جمال ذو الجلال ❊ ای کم

اززن شو فدای آن جمال ❊ عشق برد بحث را ای جان وبس ❊ کوز کفت و کو شود

فریادرس) یوز یوسفك اصلی حضرت خدانك جمالیدر ای زندن کم اول جماله فدا اول ای جان بحث وجدلی انجق عشق الهی قطع ایلرز برا اول عشق کفت و کودن سکا فریادرس اولور یعنی چونکم یوسفك عشقنده زنلر عقللرنی فدا ایلدکاری معلومك اولدیسه حق تعالینك جمالی یوز جمال یوسف قدر جمالك اصلیدر وهر جمان آنك جمال باکالینك پرتوی وعکسیدر چونکم زنلر اول جمال فانیدن اوتری بو مرتبه عاشق وحیران اولدیلر وعقللرنی فدا قیلدیلر ای زندن کم سن اول جمال باقینك عاشقی اول وعقل وادراککی آنك عشقنده فدا قیل تاکم بحث وجدال حبلنی قطع ایلز الا تیغ محبت کفت وکو ورطه سنده قلان دردمندلرك فریادنه ایر یشور و آنلری قیل وقال چاهندن خلاص ایدوب ذوق وحال مرتبه سنه واصل ایلر ❊ مثنوی ❊ حیرتی ایدز عشق

آن نطق را ❊ زهره نبود که کند او ماجرا ❊ که بترسد کر جوابی وادهد ❊ کوهری از کنج

او بیرون جهد ❊ لب ببندد سخت او از خیر و شر ❊ تا نباید کز دهان افتد کهر) عشق الهیدن اول نطقه بر عظیم حیرت کلوب زهره سی اولمزکه اول ماجرا ایلیه نطق بونده مضاف مقدر اولمق اوزره اهل نطق تقدیرنده اولورو یاخود نطق یعنی ناطق اولور مصدر ذکری رجل عدل دیدکاری کبی مبالغه ایچون اولورز یرا قورقرا کر برکسه

برجواب و یره بر کوهرانك آغزی بوجغندن طشره صیچرار لاجرم اول ناطق خیر وشردن لب ودهانی محکم باغلر تا اولمیه که دهانندن کوهر طشره دوشه یعنی ناطق اولان کمسه چونکم عاشق اوله اول ناطق عشق الهیدن تمام برحیرت کلور حتی سو یلمکه وباطل نقل ایلمکه یورکی اولمز یرا اول ناطق خوف ایلرا کر کندی درونندن طشره برجواب و یره اول جواب واسطه سیله حقیقت کوهری آنك دهانندن طشره صیچره یه آغزندن کوهر معرفت طشره چقمسون دیو اول عاشق صادق لب و دهانی محکم باغلر وسکوت ایلر تا اولمیه که آنك دهانندن کفت وکو واسطه سیله کوهر معنی طشره دوشه پس سکینت ووقارله متصف اولوب اول ذوق وحیرتده خاموش اولور ❊ مثنوی ❊

همچنانکه کفت آن یار رسول ❊ چون نبی برخواندی بر ما فضول ❊ آن رسول مجتبی وقت نثار ❊

خواستی از ما حضور صد وقار) انجلین که رسولك اول یاری دیدی چونکم نبی علیه السلام اوزریمزه فضللر اوقیدی اول رسول مجتبی نثار وقتنده بزدن حضور و یوز وقار استردی یعنی ناطق اولان کمسه یه عاشق اولدقده اکا حیرت مستولی اولور ودرونده نیجه ذوق وصفالر بولور ونطق وتکلم ایلمکدن بر مرتبه حذر قیلور که اصحاب رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مجلس شریفلرنده سوز سو یلمکدن ونطق وتکلم ایلمکدن حذر ایلیوب سکینت ووقارله اوتوردقلری کبی نته کم فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اول بریاری دیدی چونکم پیغمبر علیه السلام بزه علم وحکمتدن فضللر اوقوبیدی اول برکزیده ومحبوب وپسندیده اولان رسول علیه السلام کوهر نثار اولدقلری حینده بزدن نیجه یوز حضور ووقار استردی ❊ مثنوی ❊

آنچنانکه بر سرت مرغی بود ❊ کز فواتش جان تو لرزان شود ❊ پس نیاری

هیچ جنبیدن زجا ❊ تا نکیرد مرغ خوب تو هوا ❊ دم نیاری زد ببندی سرفه را ❊

تا نباید که بپردان هما) انجلین که سنك باشك اوزره برمرغ اوله که اول مرغك فواتندن سنك جانك لرزان اوله یعنی اول یار رسول بو یله دیدیکه حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بزدن شول مرتبه حضور ووقار استردیکه مثلا سنك باشك اوزره برمقبول ومحبوب طیر اولسه وسن اول طیری صید ایلمکه مشغول اولسك آنك فوت اولمسندن سنك جانك دترر پس اول حالده یرکدن حرکت ایلمکه قادر اولمزسن بو خوفدن که تا سنك خوب مرغك هوا طوتمیه یعنی باشك اوزره اولان مرغ نازنین پرواز اتمیه اول حینده نفس اورمغه قادر اولمزسن واوکسرك کلسه انی باغلرسن وتنحنح دخی قیلمزسن تا اولمیه که اول هما هوایه اوچه فی المثل سنك باشك اوزره بو یله بر همایون هما اولسه آنی صید ایلمکده نه مرتبه سکینت اوزره اولورسك اصحاب کرام دخی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مجلس شریفلرنده بو یله وقار وحضورله

اوطورورلردی کورنلر کانهم علی رؤسهم الطیر دیرلردی مشایخ عظام سکینتی
دخی برمقام طوتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ ورکست شیرین بکوید یا ترش * برلب
انکشتی نهی یعنی خمش * حیرت آن مرغست خاموشت کند * برنهد سردیك
وپرجوشت کند) واکر اول حالده سکا برکسه شیرین سویلیه ویاخود ترش لیك اوزره
برانکشت قورسن یعنی اشارتله اکا خاموش اول دیرسن حیرت اول مرغدرسنی
خاموش ایلرچولمکك باشنی قورسنی پرجوش ایلر یعنی مثلا برمرغ همایون سنك
باشك اوزره اولسه وسکا شیرین و یا ترش سویلسه سن اولوقت لبك اوزره پارمق قورسن
واکا بواسلوب ایله خموش اول وسکوت قیل دیو اشارت ایلرسن عشقدن کلن حیرت
دخی مرغ دولت کبیدر قچن سکا کلسه سنی خموش ایلرسنك قلبك چولمکنك اغزنی
قپار ودرونکی پرجوش ایلر برمرتبه ذوق درونه واصل اولورسن که کفت
وکوفیدندن قورتیلورسن.

﴿ (پرسیدن پادشاه قاصدا ایازرا که چندان غم وشادی ﴾
﴿ باچارق وپوستین که جمادست جه می کویی تا ایازرادر سخن آورد ﴾

پادشاه قصد یوبندن ایازه سؤال ایلمکلکنك بیانندهدر بویله دیوکه بوقدر شادی وغمی
چارق وپوستینله که بونلر حد ذاتنده جمادلردر نه سویلرسن و بونلراه بو کونه معامله
ومکالمه‌یی نیچون ایلرسن پادشاهك ایازه بو کونه سؤال ایلمکدن مقصودی آنك
احوالنی بیلدیکندن دکل ایدی بلکه مقصودی بوایدیکه ایازی سوزه کتورهته کم حق
تبارك وتعالی موسی علیه السلام حضرتلرینك النده‌کی عصایی بیلورکن اکا
(وماتلك بیمینك یاموسی) دیو سؤال ایلدی حضرت موسی علیه السلام دخی
چونکم بوسؤالدن مراد کلامه اذن اولدیغنی بیلدی (قال هی عصای اتوکا علیها
واهش بها علی غنمی ولی فیها مآرب اخری) دیو کلامده اطناب قیلدی ﴿ مثنوی ﴾
ای ایازاین مهرها برچارقی * چیست آخر همچو بت عاشقی * همچو مجنون ازرخ
لیلی خویش * کرده تو چارقی رادین وکیش) سلطان محمود ایازه دیدی ای ایاز
بومهر ومحبتلر برچارق اوزره‌ندر آخر بت اوزره برعاشق کبی یعنی بته عاشق اولان
کمسه کبی برچارق اوزره بوقدر مهر ومحبتلرك سببی آخرندر دیدی مجنون کبی کندینك
لیلاسنك یوزنده کندیسنه دین ومذهب اتخاذ ایلدیکی کبی وآنی قبله قیلوب احوالنی
اکا سویلدیکی کبی سن دخی چارق وپوستیندن مذهب ودین اتخاذ ایلمش واحوالکی
اکا سویلمشسن ﴿ مثنوی ﴾ بادو کهنه مهرجان آمیخته * هر دورا در حجره
آویخته * چند کویی بادو کهنه نوسخن * در جمادی می دمی سر کهن) ایکی کهنه‌یه
جان محبتی قارشدرمشسن هرایکیسنی برحجره‌ده آصمشسن ایکی کهنه‌دن مراد چارق
وپوستیندر که ایاز آنلری برحجره‌ده آصوب اول حجره‌نك قپوسنی محکم بند ایلیوب روز
وشب وارب اکا نظر قیلوب آندن عبرت پذیر اولور ولسان حالله مکالمه قیلوردی پس پادشاه

بو اجلدن اکا دیدی ای ایاز ایکی کهنه‌یه تازه سوزی نیجه سویلرسن برجماده اسکی
سراو فورورسن یعنی بو ایکی جامد وکهنه اولان شیلره تازه ولطیف اولان سوزی نیجه
برسویلرسن واسکی سری برجماده نیچون نفخ وقبض ایلرسن بونلرك وجودنده خود
سنك نفس شریفکی قبول ایلمکه وکلام لطیفکی فهم قیلمغه قابلیت یوقدر ﴿ مثنوی ﴾
چون عرب باربع واطلال ای ایاز * میکشی ازعشق کفت خود دراز * چارقت ربع
کدامین آصفست * پوستین کویی قمیص یوسفست) عرب کبی ربع واطلاله ای ایاز عشق
ومحبتدن کندی سوزیکی درازچکرسن سنك چارقك قنغی اصفك ربعیدر سنك
پوستینك کویا که حضرت یوسفك کوملکیدر بعض نسخه‌ده پوستین کویی که کرته
یوسفست واقع اولمشدر کرته دخی قفتان وکوملك معناسنه‌در ربع یاز آیلرنده
اوتوردقلری نشیمنه ومنزله دیرلر اطلال طللك جمعیدر طال اثر بنایه دیرلرنته کم عرب
شاعرلرینك عادتی اولدرکه کندی معشوقه‌لرینك بعد الوفات منازل ومکانلرینه
کلوب معشوقه‌لرینی تذکر قیلوب اول خراب اولمش اولره ویاردن خالی قالمش منزللره
خطاب ایدوب سوز سویلرلرنته کم (مصرع) ایا منازل سلمی من بذی سلم * دیرلر
وغایت محبت وهوالرندن اول منزل وطال اوزره اغلیوب سرشك دیده‌لرین نثار
ایلرلرنته کم قصیدۀ برده صاحبی (بیت) لولا الهوی لم ترق دمعا علی طلل *
ولا ارقت لذکر البان والعلم * دیو بومعنایه اشارت ایلرلر پس توشیح معنای
بیتین شریفین اولدرکه پادشاه ایازه ایتدی ای ایاز عرب عاشقلری کبی خراب اولمش در
ودیوارلره عشق ومحبتدن طول کلام ایلرسن ودردکی سویلرسن عجبا سنك چارقك
قنغی صاحب دولتك ربع ومنزلیدرکه اکا بومرتبه تقید ایلرسن سنك پوستینك کویا
قمیص یوسفدرکه یعقوب وارانی یوزیکه وکوزیکه سوردرسن وآنی محبوب ومصاحب
اتخاذ ایلرسن ﴿ مثنوی ﴾ همچو ترسا که شمارد باکشش * جرم یکساله
زنا وغل وغش * تا بیامرزد کشش زوآن کناه * عفو اورا عفو داند زاله *
نیست آکه ان کشش ازجرم وداد * لیك پس جادوست عشق واعتقاد) ترسا کبی که
کششه صایر وبر بیان ایلر بریللك زنا وغل وغشك جرمنی تا کشش اول ترسادن
اول کناهی عفو ایده ترسا اول کششك عفونی اللهدن عفو بیلور اول کشش جرم
ودادن آکاه دکلدر ولیکن عشق واعتقاد زیاده جادودر یعنی ای ایاز ترسالار
برسنه‌دن برسنه‌یه دك ایشلدیکی زنانك وفحشك وغل وغشك جرمنی کششلرینك
حجره‌سنه تنها داخل اولوب بربر صایوب تقریر ایدرلر آندن اوتریکه تا کشش اول
جرمدن اول کناهی عفو ومغفرت ایلیه زیرا ترسا کندی کششنك عفو ایلمسنی اللهك
عفو ایلمسی بیلورا نکیچون اکا هرسنه‌ده کندی ما فی الضمیرنی افشا قیلور حال بوکه
اول کشش ترسانك جرمندن ودادندن آکاه دکلدر ولیکن عشق واعتقاد زیاده

ساحر وبركسه‌يى بركسه‌يه بنده ومطيع ايلمكه قادر وماهردر كذلك سندخى بو چارق
وپوستينه سر كذشتكى تقرير ومافى الضميركى تعبير ايلرسن بو كونه سوزلر پرسبيل
مطابه نرعا تمر بضدن خالى دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ دوستى ووهم صد يوسف
تند ✿ اسحراز هاروت ماروتست خود * صورتى پيدا كندبر يادا و * جذب
صورت آردت دركفت وكو) دوستلق ووهم يوز يوسف طقور وهم ومحبت خود
هاروت وماروتدن اسحردر وهم ودوستلق اول يوسفك يادى اوزره برصورت پيدا ايلر
صورتك جذبى‌سنى كفت وكويه كتورر يوسف بونده مجرد خوب ومحبوب اولان شى
معناسنه درتند طقور ديمكدر بونده پيدا ايلر معناسنه در وتوضيح معنى بويله ديمك
اولوركه انسانك قلبنده اولان صفت حبيه وقوت وهميه برنيجه شيئه انسان محبت
ايلدكده اول شيلرك صور خياليه‌سنى مانند يوسف پيدا ايلر زيرا صفت حبيه وقوت
وهميه تحقيقا هاروت وماروتدن ساحرلردر برنيجه معدوم اولان شيئى صورت
خياليه ايله موجود ايلمكه قادرلر ايسه صفت حبيه وقوت وهميه دخى كندى محبتى اولان
شيلرى صورت خياليه ايله تصوير ايلوب برصورت پيدا ايلر آنك يادى واول صورتك
جذبى اول كسه‌يى كفت وكويه كتورر ﴿ مثنوى ﴾ راز كويى پيش صورت
صدهزار ✿ آنچنانكه يار كويد پيش يار ✿ نى بدانجا صورتى نى هيكلى ✿ زاده ازوى
صد الست وصد بلى) صورتك اوكنده صد هزار راز سويلرسن انجلين كه يار يارك
اوكنده سويلر حال بو كه‌نه آنده برصورت ونه برهيكل واردر اول صورت خياليه‌دن
صد الست واول كسه‌دن صد بلى طوغمش يعنى قوت وهميه وقوت عشقيه ايله محبت
ايلديكك شيئك صورتنى خياليه اوزره وجوده كتوروب اول صورت خياليه‌نك اوكنده
صد هزار راز سويلرسن ومافى الضميركى اكا تقرير وتعبير ايلرسن انجلين بريار بريارك اوكنده
كندى حالنى اكا سويلر ومافى الضميرنى اول يارنه تعبير ايلر حال بوكه سنك سويلديكك
ومكالمه ايلديكك مرتبه‌ده خارجده نه برصورت وار ونه برهيكل وار بلكه برصورت
خياليه‌دركه آندن سكا نيجه بوز الست بمحبوبك ديمك وسندن دخى اكا نيجه بوز بلى ديمك
وانت محبوبى ديو اقرار ايلمك واقع اولور وبو صفت حبيه وقوت وهميه‌نك انسانه
كمال تأثيرى اولديغنى تعليمدن اوترى فرزندى اولان خاتونى مثل موقعنده ايراد ايدوب
بو معنايى تأييد وتفهيم ايچون بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ آنچنانكه مادر دل برده *
پيش كور بچهٔ نو مرده) مثلا انجلين كوكلى اليندن كتمش برمادر بر نو مرده
بچه‌نك مقبره‌سى اوكنده يعنى فرزندى اولدكده دخى آنك خيالى ومحبتى آنك قلبنده
ساكن ايكن اول بچهٔ نو مرده‌نك قبرينك اوزرينه واروب ﴿ مثنوى ﴾ رازها
كويد بجد واجتهاد * مى نمايد زنده اورا آن جماد) جد واجتهادله رازلر سويلر اول
جماد اكا اول حينده زنده كورينور ﴿ مثنوى ﴾ حى وقائم داند او ان خاك را *

* چشم وكوشى داند آن خاشاك را) اول مادر هائم اول خاك قبرى حى وقائم بيلور اول
خس وخاشاكى برچشم وكوش بيلور يعنى اول قبرك خاكنى واول خاكك خس وخاشاكنى
چشم وكوش منزله‌سنده بيلوب ومرده‌يى روح وهوش مرتبه‌سنده اكليوب اكا مناسب
كلام ايلر واسانه كانى سويلر ﴿ مثنوى ﴾ پيش او هر ذرهٔ آن خاك كور * كوش
دارد هوش دارد وقت شور) آنك قتنده اول قبر خاكنك هر برذره‌سى آنك شور
وجنونى وقتى كوش وهوش طوتر ﴿ مثنوى ﴾ مستمع داند بجد آن خاك را * خوش
نكر اين عشق ساحرناك را) اول خاتون جد وجهد ايله اول خاكى مستمع بيلور
بو ساحرناك اولان عشقه خوش نظر ايله جامدى ذى روح منزله‌سنده كتورمك
واكا زنده اولانلر كبى نيجه مكالمه ومعامله ايلمك عشق واعتقادك شانندن عجب دكلدر
﴿ مثنوى ﴾ آن چنان بر خاك كور تازه او * دمبدم خوش مى نهد با اشك رو)
اول مادر پرسوز كور تازه‌نك خاكى اوزره دمبدم اشك ديده ايله يوز قورشول مرتبه‌ده
﴿ مثنوى ﴾ كه بوقت زندكى هر كز چنان * روى ننهاد ست بر پور چو جان)
كه زنده لكى وقتنده هر كز انجلين جان كبى اولان اوغلونك اوزرينه يوز قومشدر
﴿ مثنوى ﴾ از عزا چون چند روزى بكذرد * آتش آن عشق او ساكن شود)
اما اول عزا وماتم چونكم برقاچ كون كچه آنك او عشق ومحبتى آتشى ساكن اولور
﴿ مثنوى ﴾ عشق بر مرده نباشد پايدار * عشق را بر حى جان افزاى دار *
بعد از زان كور خود خواب ايدش * از جمادى هم جمادى زايدش * زانكه عشق
افسون خود بر بود ورفت * ماند خاكستر چو آتش رفت تفت) مرده اوزره عشق
پايدار اولمز عشقى جان افزا اولان حى وقيوم طوت تا كم اول عشق پايدار اوله وسنك
ذوق وشوقك كيتمه‌يه كه فوت بوله اندنصكره اكا خود اول قبردن خواب وكسل كلور
زيرا جماددن همينه جمادلك طوغر يعنى اول مادره هر بارانك آتشى ساكن اولدقدنصكره
جسدى برجماد اولور پس برجماد آنك جسدندن وقبرندن حاصل اولمز الا
افسردهنك وطونقلق پس عاشق اولان مادره برقاچ كوندنصكره ملالت كلور وبرودت
حاصل اولور زيرا كه عشق آندن كندينك سحر وافسوننى قاپدى وكندى چونكم آتش
قورى حرارتله كندى قورى خاكستر قالدى يعنى خاكستر مشابه‌سنده اولان جسمى
خوب ومحبوب كوسترن روحدر وعشقدر وعشقك تعلقى ايسه روحه وروحله
ظهوره كلان حسن وجماله‌در چونكم روح كيده وعشق كندينك افسوننى قاپه واخذ ايده
خاكستر مشابه‌سنده اولان جسدى روح قالور واكا عاشق اولان شعلهٔ روح
كتدكدنصكره خاكستر بدندن ملول اولور وفراغت قيلور ﴿ مثنوى ﴾ آنچه بيند آن
جوان در آينه * پير اندر خشت بيند آن همه ✿ پير عشق است نى ريش سپيد * دست
كير صد هزاران ناميد) اول نسنه‌يى كه اول جوان آيينه‌ده كورر پير اول دوكاى

کر بچده کورر پیر سنك عشقکدر ریش سپید دکلدر اول عشق صد هزار ناامیدك
الن طوتیجیدر جواندن مراد بونده ظلمت جهلده قلان ونور محبتدن بی بهره اولان
کسه‌لر در اکرچه بحسب الظاهر مو سپید ایسه لرده و پیردن مراد بونده
درونی نور علم ومعرفتله منور اولان وعشق ومحبتله طولان روشن ضمیرلردر اکرچه
بحسب الظاهر جوان و سیاه مو ایسه‌لرده وآیینه دن مراد بونده ذی روح والطیف
وخشتدن مراد بی روح وکثیف اولان شیلر اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که
اول ذوق وحالتی واول لذت والطافتی که ظلمت جهلده قلان ونور محبتدن بی بهره
اولان کسه ماند آیینه ذی روح والطیف اولان شیلرده کورر عشق ومحبت نوریله
روشن دل اولان پیرلر اول حالت والطافتی بی روح وکثیف اولان شیلرده مشاهده
قیلورسن قیاس ایله که پیردن مراد مجرد ریش ومو بی قوجه لقدن بیاض اولان
کسه اوله بلکه پیردن مراد عشق الهیدر کر کسه‌سنك وجود کسه اولسون وکر کسه
بر آخر کسه‌نك وجودنده اولسون اول عشق صد هزاران ناامیدك الن طوتیجی وحقیقی
اولان معشوقه واصل ایدیجیدر پس شیخ همان عشق الهیدن عبارت اولور
اکر سنك وجودکده بولنورسه غیره احتیاج قالمز واکر سنده بولنمز سه برمظهر عشق
الهی اولان شیخه خدمت ومقارنت لازم کلور تا سنده خی عاشق اولنجیه دك ومرتبهٔ
حقیقی بولنجیه دك ❊ مثنوی ❊ عشق صور نه‌باز د در فراق ❊ نامصور
سر کند وقت تلاق ❊ که منم آن اصل اصل هوش مست ❊ برصور آن حسن عکس
ما بدست) عشق دردو محبت وفراق وهجران وقتنده کوناکون صورتلردوزر تلاق
وقتنده نامصور سر ایلر بویله دیوکه اول هوشك ومستلکك اصلنك اصلی بنم صورتلر
اوزره اول حسن بزم عکسمز اولمشدر یعنی جمیع حسن وجمالك والطف وکمالك اصلی
ومنبعی عشقدر ولیکن بو عالم صورتده اکثر عشاقه مرایای کونیه دن یوز کوستر
هر کسه بی حجاب و بی واسطه یوز کوسترمز مکرکه کندیلردن فانی وعشقله باقی
اولنلره اماذات عشقدن فراقده وهجرانده اولنلره اول عشق کوناکون صورتلر دوزر
واول صورتلردن کندینك عاشقلرینه تجلی وعرض جمال ایلر اکثر عشاق اول
حسن واوجمالی والطف وکمالی اول صور محبوبه دن ظن ایلیوب اول صورتلره مست
وعاشق اولورلر اما شول دمکه صور مجازیه فانی اوله وعشقك حقیقی ظهوره کله
عاشق اکاملاقی اولدیغی وقتده مصور اولمین حقیقت معشوقه عیان اولور واول عاشقه
بویله دیرکه اول مرتبهٔ حجاب وکثرتده اولان عقلك ومستلکك اصلنك اصلی بنم
وصور کونیه ده اولان اول حسن بزم عکس و پرتومز اولمش ایدی لیکن سن اول
حسن وجمالی صور مجازیه دن صانمش ایدك ❊ مثنوی ❊ پرده‌ها را این زمان برداشتم
❊ حسن را بی واسطه بفراشتم ❊ زانکه بس با عکس من درباختی ❊ قوت تجرید ذاتم باختی ❊

بوزمان پرده‌لری قالدردم حسن وجمالی واسطه‌سز رفع ایلدم زیراکه بنم عکس وخیالمه
چوق اورلدك شمدی بنم ذاتمك تجریدی قوتنی بولدك یعنی عشق الهی ظهوره
کلدکده و معشوق حقیقی عیان اولدقده حین تلاقیده وسائط وصور واسطه‌سیله
کندی جانانه عاشق اولان ومحبت قیلان عشاقنه دیر حالا شمدی حسن وجمالمه
وسائط اولان پرده‌لری رفع ایلدم حسن وجمالی بلاواسطه عالی قیلدم شمدنصکره اصل
وحقیقتله معامله ایله زیراکه بنم عکس وخیالمه چوق اختلاط ایلدك شمدی ذاتمك
وسائط وحجابدن مجرد اولمسنك قوتنی بولدك وحالا مقصود ومعشوقك بن ایدیکمی
مشاهده قیلدك ❊ مثنوی ❊ چون از ین سوجذبهٔ من شد روان ❊ او کشش
را می ببیند درمیان ❊ مغفرت میخواهد از جرم وخطا ❊ از پس آن پرده از لطف خدا)
مثلا چونکم ترسایه بنم بو صورت طرفندن جذبم روان اولدی اول ترسا اورتاده کششی
کورمز جرم وخطاسندن مغفرت طلب ایلر اول پرده نك اردنده لطف خدادن
یعنی عشق حقیقی لسان معنوی ایله بویله دیرکه چونکم ترسایه بنم جذبم بو صورت طرفندن
جاری اولدی اول ترسا حقیقتده اورتالقده کششی کورمز الاکه واسطه و پرده کورر
پس اول ترسا کندی جرمندن وخطاسندن اوتری لطف خدادن اول پرده‌نك ارده‌نده
عفو ومغفرت استریعنی کششك وجودی بر پرده ایدیکنی بیلور پس اول پرده‌نك
وراسنده اولان لطف خدادن کندی جرم خطاسی ایچون طلب مغفرت قیلور
❊ مثنوی ❊ چون ز سنکی چشمهٔ جاری شود ❊ سنك اندر چشمه متواری شود ❊
کس نخواند بعد از ان او را حجر ❊ زانکه جاری شد از ان سنك آن کهر ❊ کاسها دان
این صور را واندرو ❊ انچه حق ریزد بدان کیرد علو) مثلا چونکم برطاشدن برچشمه
جاری اوله سنك چشمه ده متواری اولوراند نصکره اکا کمسه حجر او قومز زیراکه
اول کوهر اول سنکدن جاری اولدی بو صورتلری سن کاسه‌لر بیل وآنده اول نسنه یکه
حق تعالی دوکر اول واسطه ایله علو طوتر یعنی فی المثل برحجردن آب چقسه
وجاری اولسه اول سنکك وجودی ونامی چشمه نك وجودنده ونامنده محجوب
ومغلوب اولوب هر کس اکا چشمه تعبیر ایدرلر وآب جاری اولدقد نصکره اکا کمسه
حجر دیمز چشمه دیرلر زیراکه اول حجردن اول کوهر ظاهر اولدی چون بو مثال سنك
معلومك اولدیسه بو صور کائناتی سن کاسه لرکبی بیل واول صورت کاسه‌لرینك
ایچنده اول نسنه یی که عقلدن وادراکدن وجمال وکمالدن وقوت وقدرتدن وحسن
حالدن هرنه دوکرسه اول واسطه ایله اول صورت علوشان طوتر پس اکثر عرفانك
قتنده بو صور مجازیه کوس کیدرو بونلرك وجودنده موضوع اولان جمال وکمال
واذواق واحوال هرنه ایسه ساقیٔ حقیقینك دوکدیکی جرعه‌در بوکاسهٔ صورت
واسطه‌سیله عاشق معنی شرابنی نوش ایلرته کیم مجنون لیلانك کاسهٔ وجودندن

اول شراب محبتی نوش ایتمش ایدی لکن آنك اقربا و تعلقاتی آنك نوش ایلدیکی
باده دن بی خبر اولوب لیلایی ترك ایله سكا دخی اعلاسن بوله لم دیدیلر مجنون دخی آنلره
کورنه لطیف جواب و یردی

﴾ کفتن خویشاوندان مجنون را که حسن لیلی ﴿
﴾ باندازه ایست چندان نیست ازو نغز تر در شهر ما ﴿
﴾ بسیارست یکی و دو وده بر تو عرضه کنیم اختیار کن ﴿
﴾ مارا وخود را برهان وجواب کفتن مجنون ایشانرا ﴿

بو سرخ شریف مجنونك اقرباسی مجنونه دیدکلرینك بیاننده درکه لیلا نك حسنی
اندازه ایله در اولقدر دکلدر یعنی بر مقداردر چندان اولقدر دکلدر بزم شهرمزده
آندن خوب و لطیفرك محبوبلر چوقدر آنلردن بربنی وایکیسنی واوننی سکا عرض
ایلیلم ایچندن بربنی اختیار ایله بزی طعن ناسدن و کندیکی بو بلادن خلاص ایله
و مجنونك آنلره جواب دیدکلکیدر ﴾ مثنوی ﴿ ابلهان کفتند مجنونرا ز جهل
* حسن لیلی نیست چندان هست سهل) ابلهلر جهللرندن مجنونه دیدیلر لیلانك
حسنی وجمالی اولقدر دکلدر سهل و جزو بدر ﴾ مثنوی ﴿ بهتر ازوی
صد هزاران دلربا * هست همچون ماه اندر شهر ما) آندن بهتر و خوبرك صد هزاران
دلربا بزم شهرمزده ماه کبی واردر یعنی بزم شهرمزده ماه وش و لیلادن خوبتر نیجه
دلبر و دلکش خوبلر واردر دیدیلر ﴾ مثنوی ﴿ کفت صورت کوزه است وحسن می
* می خدایم می دهد از نقش وی) مجنون بونلره دیدی صورت کاسه کبی وحسن می
کبیدر او لیلانك نقشندن بکا شراب حسنی خدا و یرر ﴾ مثنوی ﴿ مر شمارا سر
که داد از کوزه اش * تا نباشد عشق اوتان کوش کش) اما آنك کوزه وجودندن
خدای تعالی سزه سرکه و یردی تاکم انك عشقی سزك کوشکزی چکیجی اولمیه
یعنی سزك قواغکزی طوتوب کندی جانبنه جذب قیلمیه ﴾ مثنوی ﴿ از یکی
کوزه دهد زهر و عسل * هر یکی را دست حق عزوجل) هر کسه حق تعالی عزوجل
حضرتلرینك دست قدرتی بر کوزه دن هم زهر وهم عسل و یرر یعنی
بر صورتدن هر بر کسه به برکونه حالت و یرر کیمنه زهر و کیمنه عسل ایرکورر
﴾ مثنوی ﴿ کوزه می بینی ولیکن آن شراب * روی ننماید بچشم ناصواب)
سن همان کوزه وصورت کورورسن ولیکن اول شراب معنوی که اول کوزه
صورتده موضوع اولمشدر ناصواب اولان کوزه یوزنی کوسترمز یعنی اول صورت
کوزه سنك ایچنده اولان شراب معنوی ناصواب اولان کسه نك کوزنه
یوز کوسترمز بلکه صو ایله موصوف اولان کوزه یوز کوستردیکی اولور
﴾ مثنوی ﴿ قاصرات الطرف باشد ذوق جان * جز بخصم خودنه بنماید نشان *

* قاصرات الطرف آمد آن مدام * وین حجاب ظرفها همچون خیام) جان ذوقی
قاصرات الطرفدر کندینك خصم و محرمندن غیری یه نشان کوسترمز اول مدام
قاصرات الطرف کلدی بو ظرفلر حجابی اکا نسبت خیام کلدی بو ابیات شریفه
سوره رحمانده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (فیهن) اول جنتك منازل
وقصورینك ایچنده واردر (قاصرات الطرف) شول نسالر واردر که قصر
ایلمشلردر بصرلرینی زوجهلری اوزره صاحبلرندن غیری یه نظر ایتمزلر (لم یطمثهن
انس قبلهم ولا جان) بونلره مس ایلمدی انساندن بر انس و جنیاندن برجن بونلرك
زوجلرندن مقدم (فبأی آلاء ربکما تکذبان) پس ربکزك قنغی نعمتنه تکذیب
ایدرسز ای ثقلین پس حضرت مولانا قدس سره العزیز عاشقلرك درونده اولان
اذواق جانی جنات عالیه قصرلرنده ساکنه اولان و محرملرندن غیریدن قصر
طرف ایلین حوریلره تشبیه ایدوب بیوررلر اذواق جانی و لذات روحانی فی المثل
غیریلردن طرفلری قاصره اولان محبوبهلردر اصلا کندی محرملرندن غیری یه باقمزلر
و نشان کوسترمزلر اول مدام و باده که عاشقلرك درونده قرار قیلمش و آنلره نشاط
و سرور ویریجی اولمشدر اول فی المثل (قاصرات الطرف) اولان حور کبی کلمشدر
و اکا مقام اولان ظروفك حجابی خیام کبی کلمشدر حوری جنت اوتاودن خیمهلر
ایچره ساکنه اولوب کندی محرملرینه عرض جمال ایدوب غیریلردن نه کونه
مقصوره و مستوره اولورلرسه ذوق جانی و مدامه روحانی دخی آنلر کبی بو خیمهلر
کبی اولان ظروف حجابنك ایچنده مستوره و مقصوره اولوب همان کندی محرملرینه
یوز کوسترلر و غیریلردن قصر اطراف ایدرلر ﴾ مثنوی ﴿ هست دریا خیمه
دروی حیات * بط را لیکن کلاغانرا ممات * زهر باشد ماررا هم قوت و برك *
غیر اورا زهر او درد و مرك) مثلا دریا بر خیمهدر اول دریاده حیات بط ایچوندر
لیکن کلاغلر ایچون مماتدر زهر مار ایچون هم قوت و برك اولور اما ماردن غیری یه
آنك زهری درد و مرکدر یعنی شیٔ واحد برنیجه شیئه نسبت نافع و برنیجه شیئه
نسبت مضر اولمق چوقدر جمله دن بری دریا فی المثل بر خیمه کبیدر اول دریاده بط
ایچون حیات و قارغهلر و قوزغونلر ایچون ممات واردر هم مار ایچون زهر قوت
و برك اولور و لیکن آندن غیری یه آنك زهری درد و مرك اولور ﴾ مثنوی ﴿
صورت هر نعمتی و محنتی * هست این را دوزخ آنرا جنتی * پس همه اجسام
و اشیا تبصرون * واندر و قوت و سم لا تبصرون) هر بر نعمتك و هر بر محنتك
صورتی بوکا دوزخدر اکا بر لطیف جنتدر پس دوکای اجسام و اشیا کورینورلر
حال انکه آنده قوت و سم واردر آنی سز کورمزسز یعنی الحاصل هر بر نعمتك
و هر بر محنتك صورتی بر کسه یه نسبت جهنم بلاسی اولور اول بر کسه یه نسبت جنت

صفاسی اولور البته هر نعمتی که کوررسن اول نعمت علی الاطلاق هر کسه نسبتله
نعمت اولمز بلکه برینجه سنه نعمت ایسه برینجه سنه دخی نقمت اولور وکذلك محنت
دخی هر کسه نسبتله محنت دکلدر بهرحال برقومه نسبت محنت ایسه برآخر قومه
نسبت اول محنت اولور پس دوکلی اجسام واشیاکه مبصر ومرئیلردر البته
هر جسمده وهر شیده هم زهر وهم قوت اولمق صفتلری مقرردر لیکن ای ادراك
وابصاره قادر اولمین کمسه سز آنی کوره مزسز مکر شول کمسه لرکه بصر بصیرتلری
کشاده وحق تعالی آنلره نور کشف ومشاهده ویرمش اوله ﴿ مثنوی ﴾ هست
هر جسمی چو کاسه وکوزهٔ * اندر وهم قوت وهم دلسوزهٔ * کاسه پیدا اندر
وپنهان رغد * طاعمش داند کزان چه می خورد) هر بر جسم بر کاسه و بر کوزه
کبیدر انده هم قوت وهم دلسوزلك واردر کاسه پیدا وآنك ایچنده رغد وعیش
پنهاندر آنك طاعمی بیلور که آندن نه یر یعنی فی المثل هر بر جسم بر کاسه و بر کوزه
کبی فرض اولنور واول جسمك ایچنده هم قوت وغدا اوله جق آت وهم دلسوز
اوله جق خصلت واردر خلقك نظرنده کاسهٔ جسم پیدا وعیش وغدا مخفیدر قوت
ذائقه ایله اول کاسه نك وجودنده موضوع اولان حالتی طاعم اولان کمسه بیلور که
آندن نه غدا یر ﴿ مثنوی ﴾ صورت یوسف چو جامی بود خوب * زان پدر می
خورد صد بادهٔ طروب * باز اخوانرا ازان زهراب بود * کاندر ایشان زهر
کینه می فزود * باز ازوی مر زلیخارا شکر * می کشید از عشق افیونی دکر *
غیرانچه بود مر یعقوب را * بود از یوسف غدا آن خوب را) مثلا حضرت
یوسفك صورتی بر خوب جام کبی ایدی آندن پدری یوز بادهٔ طروب ایچدی کیرو
اخوان یوسفه آندن زهراب اولدی زیرا اول صورت یوسف آنلرك وجودنده کین
زهرنی زیاده ایلدی کیرو زلیخایه اول یوسفدن شکر حاصل اولدی زلیخا عشقدن
بر غیری افیون چکدی اول نسنه که تحقیقا یعقوب حضرتلرینه اولدی یوسفدن
اول خوب اولان زلیخایه آندن غیری غدا اولدی بعض نسخه ده شکر شین معجمه ایله
و بعضیسنده سین مهمله ایله واقع اولمشدر بو تقدیرا اوزره سکر باده ومسنلك معناسنه
اولور وحاصل کلام وخلاصهٔ مرام بویله دیمك اولور که حضرت یوسف علیه
السلامك صورتی فی المثل بر خوب جام کبی ایدی ولیکن آندن هر کس بر کونه حظ
الدی ولذت بولدی نتکم حضرت یعقوب علیه السلام آنك جام صورتندن یوز طرب
و بر بیجی ونشاط وسرور بخش ایدیجی می روحانی نوش ایلدی که آنك قرنداشلری
اصلا اول میدن لذت پذیر اولمدیلر وچاشنی طویمدیلر کیرو آنك اخوانته آنك جام
صورتندن بر حالت کلدیکه اول حالت آنلره زهراب اولدی وآنلرك وجودنده حسد
وعداوت صفتلرنی زیاده قیلدی کیرو اول یوسفك جام صورتندن زلیخایه بر کونه

باده ومسنلك دخی کلدی واول محبوبه آنك عشقندن بر کونه افیون دخی چکدی
وذوق ایتدی اما حضرت یعقوب علیه السلامه اولان حالته مغایر زیرا اول خوبك
حضرت یوسف علیه السلامدن غداسی غدای نفسانی وحضرت یعقوبك غداسی
غدای روحانی ایدی پس بونلرك هر برینك مابیننده عظیم تفاوت واردر که علم
ومعرفت صاحبی اولنلر بونك تفاوتنی فرق ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ کونه کونه شربت
وکوزه یکی * تا نماند در می غیبت شکی * باده از غیبست وکوزه زین جهان *
کوزه پیدا باده دروی بس نهان * پس نهان از دیدهٔ نامحرمان * لیك بر محرم
هوید اوعیان) شربت کونه کونه وکوزه بر تا کم سنك غیبك شرابنده بر شکك
قالمیه باده عالم غیبدندر وکوزه بو جهاندندر کوزه پیدا در باده آنده زیاده
نهاندر اول باده نامحرملر دیده سندن زیاده نهاندر لیکن محرم اوزره هویدا وعیاندر
یعنی فی المثل بر شخصك وجودی کوزهٔ واحد کبیدر اما حق تعالی حضرتلرینك
صنع پاکنی کور که بر کسه نك کوزهٔ وجودندن کونا کون اشربهٔ احوالی شارب
اولنلره اسقا ایلر وهر کس بر شخصك وجودندن استعدادنه مناسب بر کونه حالت
اخذ ایلر چونکم هر شخصك وجودی بر کوزه وآنده اولان احوال شراب غیبی
اولدیسه تا سنك عالم غیبك شرابندن بر شك وشبهه ك اولمیه هر کسك محسوس
اولان وجودی کوزه سی بو جهاندندر وآنده موضوع اولان کونا کون باده عالم
غیبدندر هر شخصك کوزه جسمی پیدا وعیان وبادهٔ غیبی آنده زیاده مخفی ونهاندر
اما نامحرملرك کوزندن زیاده نهاندر ولیکن محرم اولان عرفا اوزره بغایت هویدا
وعیاندر زیرا آنلر هر کسك وجودنده ظهور ایلین احوال وآثاری اوصاف الهینك
آثارندن بیلورلر وعالم غیبك شرابنك مستی اولورلر نتکیم کؤس اجسامده موضوع
اولان عالم غیبك باده لرندن مسکور اولان کمسه لرك میانه کندیلرینی دخی ادخال
ایلیوب (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) آیت کریمه سنده واقع اولان
اسلوب حکیم قاعده سی اوزره امحاض نصح ایچون بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ یا الهی
سکرت ابصارنا * فاعف عنا اثقلت اوزارنا) ای بنم اللهم بزم ابصارمز مسکور
قیلندی سن بزدن عفو ایله بزم اوزارمز ثقیل اولدی وقتا کم هر کسك روحی شراب
الهیدن مست اوله میوب بلکه اکثر کمسه نفسانی وشیطانی هوا وهوس باده لرندن
مست اولوب ساقیٔ باقی بصر بصیرتلرینه مستور اولمغین وآنلرك ابصاری حقیقت
بین اولمقدن مسکور ومحجوب قالمغین و بو کناه سببیله وزرلری دخی ثقیل اولمغین
بودانك دواسی دعا ایدیکن تعلیم بیوروب وکندیلرینی دخی هضما لنفسه ومعاونة
لاجابة الدعا بو کروهك مابیننه ادخال ایدوب ای بنم اللهم بزم کوزلریمز حقیقت
کورمکدن مسکور ومستور اولندی و بزم وزرلریمز ثقیل قیلندی پس سن بزدن

صفوايله تاسبكبار اولهلم و بصر بصيرتلريمز كشاده اولوب خفايقه نظر قيله لم ديرلر
﴿ مثنوى ﴾ ياخفيا قدملأت الخافقين * قدعلوت فوق نور المشرقين) اى
خفى اولان خدا تحقيقا سن خافقينه طوالدك مشرقينك نورى اوزره تحقيقا سن عالى
اولدك الخافق فى اللغة الغارب نتكيم خفقت النجوم ديرلر غروب ايلدكده پس
مغربه خافق ديدكلرى حالك اسمى محله اطلاق قبيلندن اولور ومغرب ومشرقه
خافقين ديمك على طريق التغليب اولور يعنى اى جمله ديده لردن خفى اولان الله
تحقيقا سن طوالدك مغرب ومشرقك افقنه ومابيننه يعنى سنك انوار وآثارك ارض
وسمامابينه وشرق وغرب ميانته طولدى تحقيقا سن مشرقيندن طلوع ايلين
آفتاب وماهتابك نورينك اوزرينه عالى وغالب اولدك يعنى سن بونيرين نورندن
اظهر وانورسن جميع اشيانك انوار كله مبصر ومدلول اولورسن اشيا ايله معلوم
ومدلول اولمق صحيح اولمز مكر كه فلاسفه واهل ظاهر قتلرنده زيرا بونلر حضرت
حق اشيا ايله بيلورلر اما اهل شهود الصباح اغنى عن المصباح ديرلر ﴿ مثنوى ﴾
انت سر كاشف اسرارنا * انت فجر مفجر انهارنا) الهى سن بزم سرلريمزى كشف
ايدبجى برسر عظيمسن سن بزم نهرلريمزى انفجار ايدبجى بر فجرسن فجر برقاچ معنايه
كلور ليكن بورايه مناسب اولان صباح نورى اولمقدر كه ظهور الهى وطلوع
انوار وآثار ربانيدن استعاره اولور مفجر افعال بابندن اسم فاعل صيغه سى اوزره
مجرى معناسنه در صفتيدر فجرك انهار نهرك جمعيدر بونده مراد عقول وارواح
نهرلرى واحوال وافعال نهرلرى اولسه دخى جائزدر وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه
الهى سن من حيث الباطن بزم سرلريمزى بيلبجى وكشف ايدبجى برسر عظيمسن
وماء نور صباحدن اظهر برفجر انورسن بزم عقول وارواحمز نهرلرنى اجرا ايدبجيسن
ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ ياخفى الذات محسوس العطا * انت كالماء ونحن
كالرحا) اى ذاتى عيون خلائقدن خفى وعطاسى محسوس وآشكار اولان
خدا سن ماء كبى وبز رحا كبى يز يعنى اى ذاتى عيون ممكناتدن خفى اولان
وعطاسى جمله اشياده محسوس ومرئى اولان محبوب حقيقى سن من حيث التحريك
والتصريف آب روان كبى وبز دست قدرتكده آسياب سركردان كبى يز
پس بزم حركاتمز وسكناتمز بلكه جميع حالاتمز سنك ارادت تصرفكله در
﴿ مثنوى ﴾ انت كالريح ونحن كالغبار * يختفى الريح وغبراها جهار)
اى پادشاه حقيقى سن ريح كبى وبز غبار كبى يز ريح مختفى وآنك غبارى جهار اولور
غبرا بونده غبار معناسنه اولور يعنى اى محبوب حقيقى سن من حيث البطون باد كبى
جميع اشيايى محرك ومتصرف اولوب كيف مايشاء تصرف ايلمكده وبزايسه من
حيث المخلوقيت حركات وسكناتده غبار كبى يز وفى الحقيقه ريح مختفيدر وذاتى

بو ديده حسله ادراك اولنمقدن مبرادر وآنك غبارى آشكارادر وغبارده اولان
حركات وسكنات وقدرت وتصرفات ريحكدر پس بو ممكنات من حيث الامكان
معدوم مدرو قيام وتصرفى واجب الوجود وقائم بالذات اولان الله ايله در ﴿ مثنوى ﴾
تو بهارى ماچو باغ سبز خوش * او نهان وآشكارا بخششش * توچو جانى
ماشال دست وپا * قبض وبسط دست ازجان شد روا) اى خدا سن بهارسن
بز باغ سبز كبى خوشز اول بهار نهان وآنك بخشش وعطاسى آشكار وعياندر سن
جان كبى بز دست وپا مثالنده يز دستك قبض وبسطى جاندن روا اولدى يعنى الهى
سن بهار كبى مخفى وحيات بخشسن وبز سبز وتازه اولان باغ كبى خوش وسنك
بخشايشكدن لطيف ودلكشز اول بهار نهان وآنك بخشايشى وآثارى عيان
اولديغى كبى سن دخى من حيث الذات باطن ومن حيث الصفات والآثار ظاهر جميع
مخلوقات سنك عطا وبخششكدن ظهوره كلمش وقوت وقدرت بولمشدر الهى سن
بزه جانلر جانى وبز دست وپا وآلات واسباب مثابه سنده يز دستك قبض وبسطى جاندن
روا اولديغى كبى بزم دخى قبض وبسطمز وحكم وضبطمز سن جانلر جانندن روا
وسزا اولور وفى الحقيقه جميع عالم بر كالبد كبى و حضرت حق جل شانه آنده
متصرف اولديغى جهتدن روح كبيدر روح قالبده نيجه متصرف اولورسه جناب
الهى جميع اجسامده وارواحده اويله متصرف اولور ﴿ مثنوى ﴾ توچو عقلى
ماشال اين زبان * اين زبان ازعقل دارد اين بيان * تو مثال شادى وماخنده ايم
* كه نتيجهٔ شادىٔ فرخنده ايم) اى خدا سن عقل كبى بز كويا بو زبان كبى يز بو زبان
بو بيانى عقلدن طوتر سن سرور كبيسن وبز خنده كبى يز كه فرخنده اولان سرورك
نتيجه سى يز يعنى لسان حسن تعبيرى وفصاحت وتقريرى عقلدن طوتديغى كبى
بز جمله مز لسان كبى يز واى خداى بى نظير سن عقل كبى سن جمله بزم نقدر افعالمز
وار واحوالمز واقوالمز وار ايسه جمله سنك تقدير وتدبيركله در پس وجهده اولان
بشاشت وخنده شادىٔ فرخنده نك نتيجه واثرى اولديغى كبى بزم وجوهمزده
والمزده اولان صفات وحالات هرنه ايسه سنك تأثير وتصرفكك عكس واثريدر
﴿ مثنوى ﴾ جنبش ماهردمى خود اشهدست * كه كواه ذو الجلال سرمدست
* كردش سنك آسيا در اضطراب * اشهد امد بر وجود جوى آب) بزم هردم
جنبش وحركتمز خود اشهددر كه سرمد اولان ذو الجلالك كواهيدر سنك آسيانك
اضطرابده كردشى آب جوبك وجودنه اشهد كلدى بونده اشهد اكرچه نفس
متكلم اولمقده جائزدر ولكن اصل افعل تفضيل اولمق اوليدر يعنى بزم جمله مزك جنبش
وحركتى خود هر بردمده جناب عزتك فاعل مختار اولمسنه وارادت كامله سنه
وقدرت شامله سنه ووحدت مطلقه سنه زياده شهادت ايدبجيدر كه ابدى

وسرمدی اولان ذوالجلالك وحدانيتنه كواهدر كما قيل (بيت) ففی كل شیء له آية
* تدل علی انه واحد * مثلا دكرمنك طاشنك اضطرابده كردش وحركتی جوی
آبك وجودی اوزره شهادت ايديجی كلدی وسنك آسيانك دوری آنك آنده
تصرف ايلمسنه دليل اولدی پس بواشيا جميعا حق تعالی حضرتلرينك مريد
ومختار اولمسنه وهرشيده تصرف قيلمسنه دلالت قيلدی ﴿ مثنوی ﴾ ای برون
ازوهم وقال وقيل من * خاك برفرق من وتمثيل من * بنده نشكيبد زتصور
خوشت * هردمت كويد كه جانم مفرشت) ای بنم وهم وقال وقيلدن منزه پادشاه
طپراق بنم فرق وتمثيلم اوزره بنده سنك خوش اولان تصوركدن صبرايلمز هردم سكا
دير كه بنم جانم سنك مفروشكدر پس مقدما بيوردقلری تمثيلاتدن جناب حق جل
شانه يی تنزيه ايليوب بيوررلر ای بنم وهمدن وقال وقيلدن منزه اولان خدابنم
فرقم اوزره ودخی بنم تمثيلم اوزره خاك اولسون كه بنم تمثيلاتم وتصويراتم اصلا سنك
جنابكه لايق اولان تمثيلاتدن وتصويرلردن دكلدر وليكن بنده سكا كمال ايله مشتاق
اولديغندن سنك خوش اولان تصويركدن صبرايلمز وآنی طالب اولنلره تفهيم قيلمقدن
خالی اولمز هردم سنك جنابكه دير كه بنم جانم سكا فرش اولسون وراهكده خاك
اولسون دير ﴿ مثنوی ﴾ همچو آن جوبان كه ميكفت ای خدا * پيش چوبان
ومحب خود بيا * تاشپش جويم من از پيراهنت * چارقت روزم بوسم دامنت)
اول چوبان كبی كه خطاب ايدوب ديدی ای خدا كندی چوبانك ومحبك قتنه كل
ای خدا تاكه بن سنك پيراهنكدن شپش طلب ايليم سنك چارقكی ديكم دامنكی اوپم
يعنی بنم دخی قيل وقالم سنك جنابك حقنده اولان ضروب امثالم وتصويرخيالم
شول چوبان كبيدر كه حق تبارك وتعالی يه كمال اشتياقدن جناب حقك شان
شريفنه لايق اولمين سوزلر سويلدی وتوصيفلر ايلدی نته كم قصه سی مفصلا
جلد ثانيده مرور ايلدی كه مشهوردر ﴿ مثنوی ﴾ كش نبودش درهوا وعشق
جفت * ليك قاصر بود در تسبيح وكفت * عشق اوخركاه بركردون زده *
جان سك خركاه آن چوبان شده * چونكه بحر عشق يزدا جوش زد * بردل اوزدترا
بركوش زد) اول چوبانه هواده وعشقده كمسه جفت اولمدی ولكن حق تعالی
حضرتلرينی تسبيح قيلمقده ودخی سوز سويلمكده قاصر ايدی انك عشق خركاهی
كردون اوزره اورمش جان اول چوبانك خركاه وخيمه سنك سكی اولمشدی چونكه
حضرت يزدانك عشق دريای جوش اوردی اما سنك كوشكه اوردی يعنی چوبان
حق تعالی حضرتلرينك هوا وعشقنده برمرتبه ده ايديكه كمسه اكا جفت وعدل
اولمدی وليكن حق سبحانه وتعالی يی شاننه لايق اولمين صفتلردن تنزيه ايلمكده
وادبله سوز سويلمكده قاصر ايدی عشق الهيده برمرتبه يه واصل اولديكه انك عشق

خيمه وخركاهی فلك اوزره اوردی ومقامنی آسمانه ايركوردی عاشق اولمين جانلر
اول چوبانك عشقنك خيمه وخركاهنك سكی مثابه سنده اولمش ايدی چونكم
حق سبحانه وتعالينك دريای عشقی جوشه كلدی آنك قلبنه اوردی سنك سمعكه
اوردی (مصرع) شنيدن كی بود مانند ديدن * مفهومنجه عشق ذايق اولان
كمسه ايله عشقی سامع وناطق اولان كمسه برابر اولمز وعشقی بر كمسه مجرد كفت
وشنيد ايله بيلمز پس كوشنه طوقنان كمسه ايله قلبنه طوقنان كمسه يی نه منزله ده
ايديكنی بيلدرمكدن اوتری بو حكايتی بسط ايدوب بيوررلر

﴿ حكايت جوحی كه چادر بوشيد ودر وعظ ﴾
﴿ ميان زنان نشست وحركتی كرد زنی ﴾
﴿ اورا بشناخت كه مردست نعره زد ﴾

﴿ مثنوی ﴾ واعظی بد بس كزيده در بيان * زير منبر جمع مردان وزنان)
تقريرو بيانده زياده كزيده واعلا بر واعظ وار ايدی آنك منبری آلتنده مردلر وزنلر
جمعيتی وار ايدی يعنی فصاحت وبيانده بركزيده بر واعظ وار ايدی ارلر وعورتلر آنك
كرسيسنك آلتنه جمع اولوب انی دكلرلردی ﴿ مثنوی ﴾ رفت جوحی چادرو
روبند ساخت * درميان آن زنان شد ناشناخت) پس برجوحی اول واعظك
مجلسنه كندی وكنديسنه چادرو بندوزدی يعنی خاتونلرك چارزنی باشنه اورتوب
يوزنه زنلر كبی پرده قودی اول زنلرك اورتاسنده ناشناخت اولدی يعنی عورتلر آنك
ارايد يكين بيلبوت كندیلر كبی خاتون صانديلر ﴿ مثنوی ﴾ سائلی پرسيد واعظ
را براز * موی عانه هست نقصان نماز) سائل اول واعظه رازله سؤال ايلدی رازله
ديمكدن مراد بر تذكره يازوب آنك كرسيسنه وضع ايلدی ديمك اوله قاصق قيللی
نمازه نقصانميدر ديدی يعنی واعظدن رازله قاصقده بتن شعرلرك نمازه كراهتی
وارميدر بو سؤال ايلدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت واعظ چون شود عانه دراز * پس
كراهت باشد ازوی در نماز * يا باهك يا ستره بستر ش * تانمازت كامل آيد خوب
وخوش) واعظ جواب ويروب ايتدی چونكم موی عانه دراز اوله پس اول وقت
نمازه آندن كراهت اولور عانه بونده ذكر محل اراده حال قبيلندن اولور اول مويی
يانوره ايله ياخود ستره ايله كيدره تاسنك نمازك خوب وخوش وكامل كله يعنی صلاتكه
كراهت كلميه زيرا بو ايكيسندن بری ايله آنی ازاله ايلمك مستحبدر (كما قال صاحب
الاحيا فی كتاب الطهارة شعر العانة و يستحب ازالة ذلك اما بالحلق او بالنورة فلا ينبغی
ان يتأخر عن اربعين يوما ﴿ مثنوی ﴾ كفت سائل آن درازی تاچه حد * شرط
باشد تا نمازم كم بود * كفت چون قدر جوی كردد بطول * پس ستردن فرض باشد ای
سؤل) سائل واعظه ديد شعر عانه نك درازلغی نه حده دك شرط اوله تاكم نمازم

آندن ناقص اوله واعظ ایتدی چونکم اول موی عانه طولده برار په قدر اوله پس ای
سؤل اولان کیسه آنی قرقمق فرض اولور دیدی یعنی ای مبالغه ایله سؤل ایلین
کیسه موی عانه‌ار په قدر اولدیغی تقدیر جه آنی یانوره و یاخود استره ایله ازاله ایلك
مستحب اولور اما اوزونلقده ار په قدرو یاخود آندن زیاده اولدقده آنك ازاله‌سی فرض
اولور دیدی ❊ مثنوی ❊ کفت جوجی نه دای خواهر بین ❊ عانه من کشته
باشد اینچنین) چونکم جوجی اول رسن بو مسئله بی اشتدی یانده اولان خاتونه
ایتدی ای قیز قرداش کور بنم عانه مك مو بی بو نجلین اولمش وکراهت مرتبه‌سنه
ایرمشیدر ❊ مثنوی ❊ بهر خشنودیٔ حق پیش آردست ❊ کان بمقدار کراهت
آمدست) حق رضاسیچون اولسون الکی بنم او کمه کتور که اول کراهت مقدارنه
کالمشیدر ❊ مثنوی ❊ دست زن در کرد در شلوار مرد ❊ کیراو بردست زن
آسیب کرد) اول زن مردك شلوارنه ال ایلدی اول جوحینك ذکری زنك النه آسیب
ایلدی یعنی جوحینك کیری زنك النه طو قندی ❊ مثنوی ❊ نعرهٔ زد سخت
اندر حال زن ❊ کفت واعظ بردلش زد کفت من) پس زن کمال ذوقندن فی الحال بر نعره
اوردی واعظ کندی زعمندن ایتدی بنم سوزم آنك قلبنه اوردی یعنی زنك نعره
اورمه‌سندن واعظ کندینك سوزنی انك قلبنه تأثیر ایلدی صاندی ❊ مثنوی ❊ کفت نی
بردل نزد بردست زد ❊ وای اکر بردل زدی ای پرخرد) جوحی یوق دیدی کوکلنه
اورمدی النه اوردی ای پرخرد وای اکر آنك قلبنه اوریدی یعنی بر سبیل ابهام دیدیکه
بو ذکر آنك قلبنه و درونته داخل اولمدی بلکه النه طو قندی ای پرخرد وای اکر آنك قلبنه
و درونته تأثیر قیلیدی نه ذوقلر ایدیدی و نه لذتلر بولیدی ❊ مثنوی ❊ بردل آن ساحران
زداندکی ❊ شد عصا و دست ایشانرا یکی) مثلا عشق الهی بر مقدار اول ساحرلرك
قلبنه اوردی آنلره عصا و دست بو حالت واسطه‌سیله بر اولدی یعنی اول ساحرلرك قلبنه
حق تعالی حضر تلرینك عشقندن چونکم بر مقدار عشق و محبت طوقندی آنلرك
قتنده عصا ایله اعضا برابر اولدی ❊ مثنوی ❊ کر عصا بستانی ار پیری شها ❊
پیش رنجد کان کروه از دست و پا) فرضی ای شاه اکر بر پیرك الندن عصاسنی الهسن
اول پیر زیاده اینجنور که اول کروه دست و پالرندن اینجندی یعنی فی المثل بر پیرك الندن
عصاسنی آلسك عشق حقك مستی اولان ساحرلردن ارتق اینجنور دیکه اول قومك
دست و پالرینی قطع ایلدیکی وقتده اول قدر اینجنمدیلر ❊ مثنوی ❊ نعرهٔ لاضیر
بر کردون رسید ❊ هین ببر که جان زجان کندن رهید) سورهٔ شعراده اولان آیت
کریمه یه اشارتدر اول زمانکه فرعون سحره‌یی جمع ایدوب حضرت موسی ایله مقابله
ایلدکده ساحرلر حبال و عصالرین آتوب بعض اوهام و خیالات ظهور ایلدکده حضرت
موسی علیه السلام دخی عصاسن آتوب بونلرك سحرلرینی جمله یوتدی پس سحره

عصادن اول هیبتی و موسی علیه السلامدن بو معجزه‌یی کورد کده یوزلری اوزره ساقط
اولوب سجده‌یه وار دیلر (قالوا آمنا) بز ایمان کتوردك دیدیلر (رب العالمین)
عالملرك مالك و مربیسنه (رب موسی وهرون) بدلدر توضیح ایچون ورفع توهم
ربوبیت فرعون ایچون پس فرعون بونلرك ایمانندن خبردار اولوب بونلری طلب
ایدوب قتنه کتوردی (قال آمنتم) دیدیکه سز ایمان کتوردکزمی موسایه حمزه
و کسایی استفهام اوزره همزتین ایله قرأت ایتمشلردر یعنی سز ایمان ایلدیکزمی
حضرت موسی علیه السلامه (قبل ان آذن لکم) بن سزه اذن و رمزدن اول
(انه لکبیرکم) تحقیقا اول موسی سزك اولو کزدر (الذی علمکم السحر) اویله
کبیر کز که سزه سحر او کرتدی تا بنم هلا که و فساد املا که اتفاق ایلدیکز (فسوف تعلمون)
پس عن قریب بیلورسز که سزه نه عقوبت ایدرم (لاقطعن ایدیکم وارجلکم) البته
قطع ایدرم سزلك اللریکزی و ایقلریکزی (من خلاف) خلافندن یعنی جپ و راسندن
(ولاصلبنکم اجمعین) والبته سزی صلب ایدرم جمیعکزی تا سائرلر سزدن عبرت
طوتهلر (قالوا لاضیر) بونلر دیدیلر ای ملعون هیچ سنك تهدید کدن و مرلك و هلاککدن
بزه ضرر یوقدر (انا الی ربنا منقلبون) زیرا بز ربمزك جانبنه رجوع ایدیجی بزمعنیٔ
بیت فرعونك سیاستی وقتنده ساحرلرك لاضیر نعره‌سی فلکه ایرشدی ای فرعون بزم
دست و پایمزی تیز کس زیرا جان چکشمکدن قورتلدی یعنی آنلره اول حینده بر حالت
شریفه کلدیکه دست و پاقیدندن قورتلوب بو حیات جسمانی آنلره جان چکشمك کبی
اولوب اکر بزم المزی و ایاغمزی کسرسك اصلا بزه ضرر یوقدر دیوب شاد و مسرور
اولدیلر ❊ مثنوی ❊ ما بدانستیم ما این تن نه ایم ❊ از ورای تن بیزدان میزیم)
زیرا بز بیلدك که بز بو تن دکلز تنك وراسنده یزدان ایله دیریلرز یعنی الله تعالی بزه بیلدردی
و بز دخی بیلدك که بز بو بدن دکلز بلکه بو بدن بزه نسبت ایله آلتدر بز بو بدنك
وراسندن الله ایله دیریلرز و قائم اولورز ❊ مثنوی ❊ ای خنك انرا که ذات خود
شناخت ❊ اندر امن سرمدی قصری بساخت) ای سعادت شول کمسه‌یه که
کندینك ذاتنی اکلدی سرمدی اولان امنده کندیسیچون بر قصر دوزدی یعنی
سعادت شول کمسه‌یه که کندینك حقیقی اولان ذاتنی بیلدی و بو عاریتی اولان جسمندن
فارغ اولدی ابدی و سرمدی اولان امنلکده کندی ایچون بر عالی مقام دوزدی وفی الحقیقه
انسان نفس ناطقه ایله انساندر جسمله دکل کما قال البستی (بیت) اقبل علی النفس
واستکمل فضایلها ❊ وانت بالنفس لا بالجسم انسان ❊ مثنوی ❊ کودکی کر یدپی
جوز و مویز ❊ پیش عاقل باشد آن بس سهل چیز ❊ پیش دل جوز و مویز آمد جسد ❊
طفل کی در دانش مردان رسد) مثلا بر طفل جوز و مویزدن اوتری اغلر امامرد عاقل
و بالغ قتنده جوز و مویز زیاده سهل و حقیر شیدر کذلك اهل دل قتنده جسد جوز

ومو يزدن كالدى اما طفل مردلكده انشسنه چن ابر يشسور يعنى فى المثل بر كودك جوز ومو يزدن اوزى اغلر اما عاقل قتنده اول زياده دنى وقابل شى اولديغى كبى اهل دل قتنده دخى بوجسدجوز وموز كبى كلدى اما اطفال طريقت بچن مردان الهينك دانشسنده ابر بشور آنلرك قتنده بوجسدك عظيم قدر وقيمتى وارد ❊ مثنوى ❊

هركه محجوب بست اوخود كودكست ❊ مرد آن باشد كه بيرون از شكست ❊ كر بريش وخايه مردستى كسى ❊ هر بزى راريش وموبا شد بسى) هر كيمكه محجوب بدر اوخود طفلدر مرد اول كمسه در كه شك و ريبدن بيروندر اكر بر كمسه ريش وصقال وخايه وذكر ايله مرد اوليدى هر بر بزك چوقلق ريش ومو يى اواور يعنى شول كمسه كه حضرت حقدن محجوبدر كودك خوداولدر اول كمسه در كه شبهه وشكدن بيروندر ومرد ديد كارى مجرد صقال ايله وخايه ايله مرد اولمزا كر بر كمسه ريش وخايه ايله مرد اوليدى هر چپچك خودچوقلق ريش ومو يى واردر مع هذا اكا مرد ديلمز بلكه مرد شك وشبهه دن خلاص اولوب حضرت حقى مشاهده قيلان كمسه در ❊ مثنوى ❊ پيشواى بد بود آن بز شتاب ❊ مى برد اصحاب راپيش قصاب ❊ ريش شانه كرده كه من سابقم ❊ سابقى ليكن بسوى مرك وغم) اول بز پيشواى بداولور سرعتله اصحابنى قصاب او كنه ايلتور صقالن طرامش بو يله ديوكه بن مقتداو سابقم سابقسن ليكن مرك وغم جانبنه يعنى اول كچى مثابه سنده اولان وكندو يى ريش ومو يله تزين قيلان كمسه فى الحقيقه قتى پيشواى قبيحدر كه سرعتله كنديك اصحابنى حق تعالينك قهرى قصابنك او كنه ايلتور كنديك صقالنى طرار وصورتنى دوزر بو يله ديوكه بن بكا تابع اولان كروهك پيشواسى وسابقيم نعم اى صورت دوزمكله سابق و پيشوا اچن كمسه سابقسن وليكن مرك وغم جانبنه پس بو يله سابق اولمقدان اولمق يكدر ❊ مثنوى ❊ هين روش بكزين وترك ريش كن ❊ ترك اين ماومن و تشو يش كن ❊ تاشوى چون بوى كل باعاشقان ❊ پيشواو رهنماى كلستان ❊ كيست بوى كل دم عقل وخرد ❊ خوش قلاوز ره باغ ابد) اى اهل صورت ريشى ترك ايدوب آكاه اول روشى قبول ايله بو ماومنى وفكر وتشو يشى ترك ايله يعنى بو ريش وموقيدندن كچوب وصورت دوز مكدن فراغت ايدوب طريق مستقيمه سلوك ايلمكى قبول ايله تاكم عاشقان حقله كل رايحه سى كبى اوله سن كلستان حقيقتك پيشواو رهنماسى اوله سن وطالبلرى دخى اول كلستان حقيقى طرفنه دعوت قيله سن بوى كل كيمدر عقل وخردك دميدر باغ ابدك راهنك خوش قلاوز يدر يعنى اكر كل رايحه سى ندر ديرسك عقل وخردك نفس شريفى ونطق لطيفيدر كه اول عقل وخرد ابدى اولان باغك طريقينك خوش اولان قلاوزيدر پس اول بوى كلدن رايحه الله كورنديم اولنلرك حضرت حقله اولان معامله سنى واسرارانى بيله كور

❊ فرمودن شاه باياز بار ديكر كه شرح چارق ❊
❊ و پوستين آشكار ابكو تاخواجه تاشانت زان ❊
❊ اشارت پند كيرند وموعظه يابند كه الدين النصيحة ❊

بو سرخ شريف سلطان محمودك تكرار ايازه بيورمسيدر كه چارق و پوستينك شرحنى آشكار ادى تاسنك خواجه تاشلرك اول اشارتدن پند ونصيحت طوته لر وموعظه بوله لر زيرادين همان نصيحتدر بو حديث شريفى امام مسلم رحمة الله عليه حضرتلرى تميم دارى رضى الله عنه حضرتلرندن اسانيد صحيحه ايله روايت بيوررلر قال قال صلى الله تعالى عليه وسلم (الدين النصيحة الدين النصيحة) نصح لغتده خلوصه ديرلر ونصيحت شول كلمه دركه غيره خير مراد ايلمكى متضمن اوله پس دين خلوصدر وارادت خيردر ديمك اولور قالوا لمن يارسول الله اصحاب كرام ديديلر كه خلوص وارادت خير كيمك ايچوندر يارسول الله قال لله ولرسوله ولكتابه ولائمة المسلمين وعامتهم يعنى خلوص وارادت خير الله ايچوندر الله ايچون خلوص اكا ايمان ايتمكدر ورسولى ايچون خلوص نبوت ورسالتنه اقرار ايدوب شرعنه انقياد ايتمكدر وكتاب اللهه خلوص كلام الله ايديكنه ايمان ايدوب مقتضاسيله عمل ايتمكدر وائمهٔ مسلمينه خلوص امرلرينه اطاعت ايتمكدر وعامهٔ مسلمينه خلوص طاعات وعباداته بونلرى ارشاد ايدوب امر معروف ونهى منكر قيلمقدر وكبيرلرينه شفقت ومرحمت وصغيرلرينه موعظهٔ حسنه ايله طريق حقه ترغيب ايتمكدر ❊ مثنوى ❊ سر چار قرا بيان كن اى اياز ❊ پيش چارق چيست چندين نياز ❊ تا بنوشد سنقرو يك بارقت ❊ سر سر پوستين وچارقت) سلطان محمود ايازه خطاب ايديدى اى اياز چارق و پوستينك سرنى بيان ايله چارق و پوستين او كنده سنك بو قدر نياز وتضرعك نه در تاكم سنقر نام كمسه وسنك يك بارق نام كمسنه لك استماع ايليه سنك پوستين وچارقك سرنك سرنى سنقرو يك بارق ايكى بنده نك اسميدر يعنى سنك چارق و پوستينك سرى ندر واول سرك سرى دخى ندر بونلر آنى استماع ايدوب بيله لر ❊ مثنوى ❊ اى ايازاز تو غلامى نور يافت ❊ نورت از پستى سوى كردون شتافت ❊ حسرت آزاد كان شد بندكى ❊ بندكى را چون تو دادى زندكى ❊ مؤمن آن باشد كه اندر جز رومد ❊ كافر از ايمان او حسرت خورد) اى ايازسندن بنده لك نور بولدى سنك نورك پستلك جانبندن كردون جانبنه شتاب ايلدى بنده لك آزاده لرك حسرتى اولدى بنده لكه چونكم سن زنده لك ويردك مؤمن اولدر كه جزر ومد ايچره كافرانك ايمانندن حسرت يه جزر ومددن مراد بونده عالم ظاهره كلمك وينه عالم باطنه كتمكدر ايازدن مراد مقرب الهى اولان ولى وشاه محموددن مراد خداى تعالى اولوب جناب الهى طرفندن مقرب حضرت حق اولان بنده لر بو كونه نوازش ورعايت اولنور كه اى بنم مقبول ومقربم قولم سندن

عبوديت و بنده‌لك رونق بولدی ومنور اولدی سنك نورك مرتبهٔ سفليدن افلاك
اوزره چابدی وسرعتله آسمانه ابر يشوب عالمی طوتدی چونكم سن بنده ومعبود بته
بو مرتبه رونق وحيات و يردك وآنی بويله كماله ابركوردك بنده‌لك آزاده اولان كسه‌نك
حسرتی اولدی و بنده‌لكدن آزاد اولنلر خدمت وعبوديت قيلمغی جانه منت بيلدی
وفی الحقيقه مؤمن كامل اول كسه‌در كه بو عالمه كلوب كتمكده كافرلك ايمانندن
حسرت يه و بندخی مؤمن و مسلم اولورسم باری بونك كبی مؤمن ومسلم اولديم ديه

حكايت كافر يكه كفتندش درعهد ابا يزيد كه مسلمان شو وجواب كفتن او ايشانرا

(مثنوی) بود كبری درزمان بايزيد * كفت اورا يك مسلمان سعيد) حضرت
بايزيد قدس الله سره العزيزك زمان شريفنده بر كافر وارايدی اتفاق بر مسلمان
سعيد اكا ديدی (مثنوی) كه چه باشد كر تو اسلام آوری * تا بيابی صد نجات
وسروری) نه اولور اكر سن اسلام كتوره‌سن نيجه نجات وسرورلك بوله‌سن وآخرت
دولتنه واصل اوله‌سن (مثنوی) كفت اين ايمان اكر هست ای مريد * آنكه دارد
شيخ عالم بايزيد) كافر ايتدی ای مريد بو ايمان ديديكك اكر او ايسه اول كه عالمك شيخی
بايزيد طوتر يعنی سنك ديديكك ايمان شيخ عالم اولان بايزيد حضرتلرينك طوتديغی
ايمان اولديسه (مثنوی) من ندارم طاقت آن تاب آن * كان فزون آمد
زكوششهای جان) بن آنك اول شعله سنه اول طاقتی طوتمزم زيرا اول دل وجانك
كوششلرندن زياده كلدی يعنی حضرت بايزيدك شعلهٔ ايمانی جانلرك مجاهده‌سندن
افزوندر بنم او مرتبه مؤمن اولمغه طاقتم يوقدر ديدی (مثنوی) كرچه درايمان
ودين ناموقنم * ليك درايمان او بس مؤمنم) اكرچه ايمان ودين امرنده
ناموقنم ليكن آنك ايماننده زياده مؤمنم يعنی چوق ايمانم واردر و بن آنك ايمانی
جانمه منت بيلورم ديدی (مثنوی) دارم ايمان كان زجمله برترست * بس
لطيف وبافروغ وبافرست) بن ايمان طوترمكه اول ايمان جمله‌دن برتردر زياده
لطيف و بافروغ و بافردر كه آنك ايماننك ضياسی و رونقی عالمی طوتمشدر (مثنوی)
مؤمن ايمان اويم درنهان * كرچه مهرم هست محكم بر دهان) نهانده آنك
ايماننك مؤمنی‌يم اكرچه ظاهرا دهانم اوزره محكم مهر واردر يعنی اكرچه بنم دهانم
اوزره محكم مهر وار ايسه وظاهرا شهادت كلمه‌سنی كتوروب بن مؤمنم ديمزسمده
بن باطنا اول بايزيدك ايماننه مؤمن وموقنم وآنك ايمانی كبی ايمانه هروجهله بنم
اقرارم واردر (مثنوی) بازخود ايمان كر ايمان شماست * نه بدان ميلستم
ونه مشتهاست) كبرو ايمان خود اكر سزك ايمانكز ايسه نه بنم اكا ميلم ونه اشتهام واردر
(مثنوی) آنكه صد ميلش سوی ايمان بود * چون شمارا ديد زآن فاتر شود)
اول كسه‌نك كه ايمان طرفنه يوز ميلی وادر چونكم سزی كوردی اول ايمانه ميلدن

فاتر اولور يعنی سزك بو ايمانكزك ضعفنی كورد كده واحوالكزی مشاهده قيلدقده
اول ايمان واسلامدن اوصانوب فارغ اولور (مثنوی) زانكه نامی بيند
ومعنيش نی * چون بيابانرا مفازه كفتنی * عشق او زاورد ايمان بفسرد *
چون بايمان شما او بنكرد) زيراكه ايمانه مائل اولان كسه برنام كورر آنك معناسنی
كورمز بيابانه مثلا مفازه ديمكلك كبی آنك عشق ايمان كتورمكدن سست اولور
چونكه او سزك ايمانكزه نظر ايليه يعنی اول كسه‌نك كه ايمان كتورمك جانبنه يوز
كونه ميل ومحبتی اوله چونكم سزك بو عصيان وقباحتلر يكزی كوره و بو ظلم
وفساد يكزه نظر ايركوره اول كسه ايمان واسلامه كلمكدن نفرت ايلر زيراكه اول
ايمانه مائل اولان كمسه ايمانك سزده انجق راسمنی ورسمنی كورر وايمانك معناسنه
ومؤمن اولنلرك اوصافنی واخلاقنی وحسن حالنی سزده كورمز مثلا سزه مؤمن ديمك
مهلكه اولان بيابانه مفازه ديمكلك كبی اولور كه بر شيئی ضديله تسميه ايدرلر مثلا
بريه و بيابان محل هلاك اولمش ايكن اكا محل فوز ونجات ديو ضديله تسميه ايلديلر
سزده دخی علامت ايماندن براثر يوق ايكن مؤمن ديمشلر پس سزك وجوديكزده
ايمانك انجق برنامی واردر اول ايمانك معناسنی ايمانه ميل ايدنلر سزده كورمزلر
انكچون آنلرك عشق ايمان كتورمكدن منجمد اولور چونكم سزك ايمانكزه اول كمسه
نظر قيله ايمانه كلمكدن نفرت قيلور نتكيم مؤذنك زشت اولان آوازندن بر كافرك
دختری ايمانه كلمكه مائل ايكن نفرت ايلدی

حكايت آن مؤذن زشت آواز كه دركافرستان
بانك نماز داد ومردی كافر اورا هديه داد

(مثنوی) يك مؤذن داشت بس آواز بد * درميان كافرستان بانك زد) بر مؤذن
زياده قبيح آواز طوتردی اول مؤذن كافرستان ايچنده اذان اوقوردی (مثنوی)
چند كفتندش مكو بانك نماز * كه شود جنك وعداوتها دراز) خلق اكا نيجه كره ديديلر
كافرستانده اذان اوقومه زيرا كفارله مابينمزده جنك وعداوتلر درازو بسيار اولور
(مثنوی) او ستيزه كرد بس بی احتراز * كفت دركافرستان بانك دراز) اول
مؤذن زشت آواز بی احتراز زياده لج وعناد ايلدی كافرستانده بانك نماز ديدی
(مثنوی) خلق خائف شد زفتنهٔ عامهٔ * خود بيامد كافری باجامهٔ) خلق
فتنهٔ عامه‌دن خائف اولدی يعنی اول كافرلر شهرنده اولان مؤمنلر طائفه‌سی كافرلرك
عموم اوزره غلبه وغلو ايلمسندن خوف وحذر ايلديلر اول حالده خود بر كافر
برجامه ايله كلدی (مثنوی) شمع وحلوا باچنان جامهٔ لطيف * هديه آورد
وبيامد چون اليف) اول كافر شمع وحلوا اويله بر لطيف جامه ايله هديه وارمغان
كتوردی دخی اليف ومونس كبی كلدی (مثنوی) پرس پرسان كين مؤذن

کوبکجاست ❁ که صلا و بانك اوراحتفزاست) صوره صوره بویله دیو که بو اذن
اوقیان مؤذن قنی قنده در که آنك صداسی راحت زیاده ایدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾
هین چه راحت بود زان آواز زشت ❁ کفت کاو ازش فتاد اندر کنشت) مسلمانلر
آکا دیدیلر هی آکاه اول بو زشت اولان آوازدن نه راحت اولدی او هدیه ایله کلان
کافر دیدی اول مؤذنك که آوازی کلیسا ایچره دوشدی ﴿ مثنوی ﴾ دختری دارم
لطیف و بس سنی ❁ آرزو می بود اورا مؤمنی) بن برلطیف و زیاده سنی و عالی
قیز طوتردم اول قیزه مؤمنلك آرزوسی وار ایدی ﴿ مثنوی ﴾ هیچ این سودا نمی
رفت از سرش ❁ پندها میداد چندین کافرش) بو سودا هیچ آنك باشندن کیتمز
ایدی بو قدر کافر اول دختره پندلر و نصیحتلر و یردیلر ﴿ مثنوی ﴾ در دل او مهر
ایمان رسته بود ❁ همچو مجمر بود این غم من چو عود) آنك قلبنده ایمانك مهر
و محبتی بتمش ایدی مثلا بو غم و غصه بر مجمر کبی ایدی بن بو غمك ایچنده عود کبی
ایدم یعنی عود مجمره یاندیغی کبی بن دخی بو غم آتشنده یانار ایدم دیدی ﴿ مثنوی ﴾
در عذاب و درد و اشکنجه بدم ❁ که بجنبد سلسلهٔ او دمبدم) عذابده و درد
و اشکنجه ده ایدم که آنك سلسله سی دمبدم حرکت ایلردی یعنی هر دمده آنك ایمان
و اسلام جانبنه اولان سلسلهٔ میل و محبتی حرکت قیلیدی بن عذابده و درد و اشکنجه ده
اولوردم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ هیچ چاره می ندانستم در آن ❁ تا فرو خواند این
مؤذن آن اذان) اول خصوصده هیچ چاره بیلمدم تا بو مؤذن اول اذانی اوقودی
و بنم دخترم آنی اشتدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت دختر چیست این مکروه بانك ❁ که
بکوشم آمد این دو چار دانك) دختر ایتدی بو قبیح و مکروه بانك ندر که بنم قولاغمه
بود و چاردانك کلدی دو چار ایکی کسه بری برلیه طوقنمق معناسنه در اما بوراده
ثقیل کلدی و قبیح کلدی معناسنه استعمال اولنمشدر یعنی اول کافرك دختری اول
مؤذنك زشت اولان آوازنی استماع ایلدکده دیدیکه بو مکروه اولان صدا ندر که
بنم کوشمه بو ثقیل و قبیح کلدی دیدی ﴿ مثنوی ﴾ من همه عمر این چنین آواز
زشت ❁ هیچ نشنیدم درین دیر و کنشت) بن دوکلی عمرمده بویله زشت آواز
هیچ بو دیر و کنشتده اشتمدم یعنی بو کونه قبیح آواز بو کلیساده بو آنه دك کوش
ایتمدم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ خواهرش کفتا که این بانك اذان ❁ هست اعلام
و شعار مؤمنان) انك قیز قرنداشی آکا دیدیکه بو اذان صداسی مؤمنلرك شعاری
و اعلامیدر یعنی بو صوتله اذان اوقومق مؤمنلرك نماز ایچون خلقه علامتی
و بیلدرمسیدر ﴿ مثنوی ﴾ باورش نامد بپرسید از دیکر ❁ آن دکر هم کفت آری
ای پدر) اول ایمانه میل ایلین دختره قیز قرنداشنك بو سوزینه اعتقاد کلدی اول
دخی ایتدی بلی اویله در ای پدر پدردن مراد بونده اول دختردر و آکا پدر دینلسی

الله اعلم آندن برکسه طوغوب پدر اولمغه لایق اولمسنه تیمن و تفأل طریقی اوزره
دینلمش اوله ﴿ مثنوی ﴾ چون یقین کشتش رخ او زرد شد ❁ از مسلمانی دل او سرد شد)
چونکم اول دختره یقین حاصل اولدی مسلمانلقدن آنك کوکلی سرد اولدی و بکزی
صراردی ﴿ مثنوی ﴾ باز رستم من ز تشویش و عذاب ❁ دوش خوش خفتم
در آن بی خوف و خواب) کیرو تشویش و عذابدن قورتلدم دون کیجه بی خوف
و خواب خوش یاتدم خواب بونده رؤیا معناسنه اولمق انسب اولور بعض نسخه ده
خوفله خوابك ما بیننده واو عاطفه و بعض نسخه ده بی واو اضافتله واقع اولمش
بو تقدیر اوزره رؤیاده اولان خوفسز یاتدم دیمك اولور کان آنك تفکر یله یاتدقده
بعض قره قوره دوش کوروب خوابدن دخی خوف اوزره اولمش ایدی چونکم کندینك
دختری ایمانه کلمکدن فراغت ایلدی و اول کافر آنی کوردکده اول کیجه قورقولی
دوش و خوفسز و یاخود رؤیاسز و خوفسز خوش یاتدی ﴿ مثنوی ﴾ راحتم
این بود از آواز او ❁ هدیه آوردم بشکران مرد کو) اول مؤذنك آوازندن
بنم راحتم بو اولدی اول واصل اولدیغم راحتك شکرانه هدیه کتوردم اول مردقنی
بو هم و جهدر اول مؤذنك آوازندن بکا راحت بو اولدی پس آنك شکرانه سنه
هدیه یی کتوردم اول مرد قنده در دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بدیدش کفت این
هدیه پذیر ❁ که مرا کشتی مجیر و دستکیر) چونکه اول کافر اول مؤذنی کوردی
پس آکا ایتدی بو هدیه یی قبول ایله زیرا بکا مجیر و دستکیر اولدك یعنی بنم الم طوتوب
بنی غمدن خلاص ایلدك ﴿ مثنوی ﴾ آنچه کردی با من از احسان و بر ❁ بندهٔ
تو کشته ام من مستمر) اول نسنه یی که احساندن و بردن بکا ایلدك لاجرم بن
مستمر سنك غلامك اولمشم یعنی چونکم سندن بکا بو خیر و نفع حاصل اولدی بن سنك
بوندن اوتری قولك اولدم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کر بمال و ملك و ثروت فردمی ❁
من دهانت را پر از زر کردمی) اکر بن مال و ملك و ثروتده فرد اولیدم ای مؤذن بن
سنك دهانکی سیم و زردن پر ایلردم ﴿ مثنوی ﴾ هست ایمان شما زرق و مجاز ❁
راهزن همچونکه آن بانك نماز ❁ لیك از ایمان شیخ بایزید ❁ چند حسرت
در دل و جانم رسید) ای مرید سزك ایمانکز زرق و مجازدر راهزندر آنجلین که
اول بانك نماز لیکن حضرت شیخ بایزیدك ایماندن بنم دل و جانمه نیجه حسرت
ایرشدی یعنی اول اسلامه دعوت اولنان کافر بنه اول داعی اولان مسلمانه دیدیکه
سزك دخی هی صورتی مؤمنلر ایمانکز زرق و مجازدر اول بانك نماز نیجه اسلامه
کلجك کسه لرك یولنی اوردیغی کبی سزك دخی ایمانکز نیجه کسه لرك ایمانه کلمسنه
مانع اولور و یولنی اورر ولیکن شیخ بایزید حضرتلرینك ایماندن بنم دل و جانمه
نیجه حسرت ایرشدی بن آنك ایمانه هر وجهله حسرت یرم و تحسین و آفرین دیرم

دیدی ﴿مثنوی﴾ همچو آن زن کو جماع خر بدید * کفت آوه چیست این
فحل فرید * کر جماع اینست بردند این خران * بر کس ما میرنند این شوهران)
مثلا اول زن کبی که حمارك جماعنی کوردی اول زن تحسر ایدوب دیدی ای آوه بو فرید
اولان ارکك ندر اکر جماع بو ایسه که بو خرلر ایلتدیلر بو شوهرلر بزم فرجمزه
نجاست ایلرلر یعنی اول عورت خرك جماعنی کوروب پسند ایلیوب و آنك ارکك اولسنی
بکنوب و تحسر قیلوب اشتها ایلدیکی کبی بن دخی حضرت بایزیدك رجولیتنی
بکنورم و آنك ایمانه آرزو و اشتها قیلورم دیدی و اول خرك جماعنه نسبت سائر
ارلرك کندی خاتونلر بله اولان جماعی مجرد تلویث فروج و تنجیس اتخاذ اولدیغی
کبی بعض فسقه و ظلمه نك و اهل ریا و اهل تزویرك معامله سی دخی اکثر مؤمنلرك نامنه
عیب و شین و بر دیمك اوله ﴿مثنوی﴾ دادجله داد ایمان بایزید * آفرینها
وچنین شیر فرید * قطرهٔ ز ایمانش در بحر آورد * بحر اندر قطره اش غرقه
شود) بایزید حضرتلری ایمانك دادنی جمله ویردی تحسین و آفرینلر بو تحلین
فرید و بی نظیر شیره فرضی اول حضرتك ایمانندن بر قطره بحره اکر کیده بحر
آنك قطره سنده غرقه اولور یعنی حضرت بایزید قدس سره ایمانك حقنی جمله
ویردی تحسینلر و آفرینلر بونك کبی بر فرید ارسلانه که حق تعالینك عشقنده و یولنده
بویله مردانه لك قیلدی و ارالکلر اظهار ایلدی آنك ایماننك وسعتی شول مرتبه ده
ایدیکه اکر آندن بر قطره قدر ایمان عالم بحرینه کتسه ایدی اکا نسبت قطره اولان
ایماندن بحر محو و غرق اولیدی ﴿مثنوی﴾ همچو ز آتش ذرهٔ در بیشها *
اندر ار ذره شود بیشه فنا * چون خیالی در دل شه با سپاه * کرد اندر جنك
خصمان را تباه) آتشدن بیشه لرده بر ذره کبی اول ذره ده بیشه محو و فانی اولور شاهك
و یاخود سپاهك کوکلنده اولان بر خیال کبی که جنك وقتنده خصملری تباه ایلدی
یعنی حضرت بایزیدك ایمانی نار تجلی الهیدن بر ذره کبی ایدی ولیکن عالم بیشه سنك
آنك قتنده نه وجودی واردر زیرا بر ذره آتشدن جمله بیشه فنا اولدیغی کبی بر ذره
قدر نار تجلیدن دخی جمله عالم مغلوب و مقهور اولمق قابلدر مثلا بر پادشاهك
کوکلنده یاخود سپاهلرك کوکلنده اولان خیال کبی که اکرچه ظاهرا اخر دو حقیر
کورینور جنك وقتنده خصملری تباه ایلر ﴿مثنوی﴾ یك ستاره در محمد رخ نمود *
تافنا شد کوهر کبر و جهود * آنکه ایمان یافت رفت اندر امان * کفرهای
باقیان شد دو کمان * کفر صرف اولین باری نماند * یا مسلمانی و یا بیمی نشاند)
حضرت محمد علیه السلامده بر ستاره یوز کوستردی تاکم اول ستاره دن کبر و جهودك
کوهری فانی اولدی اول کسه که ایمان بولدی امن و امانه کندی باقیلرك کفرلری
دوکمان اولدی اولکیلرك کفر صرفی باری قالمدی یا مسلمانلق و یاخود بر خوف

نصب ایلدی یعنی جناب حقه اولان کان وایقاندن و تجلیٔ حضرت یزداندن
حضرت محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه و سلمك وجود شریفنده بر ستاره یوز
کوستردی حتی اول ستاره نك کمال قوتندن و زیاده نورانیتندن کبر و جهودك
اعتقادلری کوهری فانی و حکملری و اجتهادلری زائل اولدی و اول کسه لرکه شرف
ایمانی بولدیلر و اول حضرته تصدیق قیلدیلر آنلر امان مرتبه سنه کتدیلر و کندیلرینی
عذاب الهیدن قورتاردیلر و آنلردن ماعدا باقی قلان کسه لرك کفرلری ایکی کمان
مابیننده اولدی و ایکی کمان مابیننده اولدی دیمکدن مراد بو اوله که صرف ایمانه
کلان و صدقله مؤمن اولان کسه لردن باقی قلان طائفه یا صورتا ایمانی قبول
ایلیوب باطنا قبول ایلیوب ایکی کمان مابیننده اولدی آنك صحیح مؤمن اولدیغی
اولمدیغی تحقیقا کسه نك معلومی اولمدی دیمك اوله و بعضی دخی اکرچه ظاهرا
اسلامی قبول ایلدی و ایکن اول حضرتك دیننك قوتی انلرك درونده بر عظیم خوف
وضعف قودی پس بعضی خراجکزار اولوب محکوم و بعضی دخی مغلوب قالدیلر
پس محکوم و مغلوب اولان معلوم حکمنده اولوب آنلرك کفری دخی بین الوجود
والعدم ایکی کمان مابیننده اولدی اکرسن دیرسنکه کفره نك کفری ظاهر و آشکاردر
آنلرك کفری نه وجهله ایکی کمان مابیننده اولور جواب اولدر که حضرت نبی علیه
السلامك عصر شریفندن اول اولان طائفه نك کفر محضی باری قالمدی بلکه حضرت
نبی صلی الله تعالی علیه و سلمك دین مبینی یا آنلره مسلمانلق نصب ایلدی و یاخود
بر عظیم خوف نصب ایلدی پس خائف اولنلر مغلوب اولدیلر و مغلوب ایسه معدوم
حکمنده در و بحمد الله تعالی اهل اسلام همیشه غالبدر پس غالبك قتنده مغلوبك
وجودی عدم مثابه سنده اولیجق کمان کفرك وجودی ایله عدمی ایکی کمان مابیننده
اولمش اولور و شارحلر صرف بر بیشه خوف یازوب کفرك اولکی خوفی باری قالمدی
دیمشلردر و کرك اولکی خوفی قالمدی دیمکله اولکی حکمی و اولکی اعتباری قالمدی
ناقص اولدی و ضعف بولدی دیو تعبیر ایلمشلردر ﴿مثنوی﴾ این بحیله آب
و روغن کرد نیست * این مثلها کفو ذرهٔ نور نیست * ذره نبود جز زجیزی
منجسم * ذره نبود شارق لاینقسم * کفتن ذره مرادی دان خفی * محرم دریانهٔ
این دم کفی) بو سوز حیله ایله آب و روغن ایلمکلکدر بو مثللر ذرهٔ نورك کفوی
دکلدر زیرا ذره بر جیزدن منجسم اولمقدن غیری دکلدر ذره شارق لاینقسم دکلدر
ذره دیمکلکی بر خفی مراد بیل زیرا سن دریایه محرم و آشنا دکلسن بو دم کفوسن
یعنی بو سوزکه ز بایزید حضرتلرینك ایمانی بر ذره یه تشبیه ایلدك و اکا همچو
ز آتش ذرهٔ در بیشها دیدك بو ناسه تفهیمدن اوتری حیله ایله آب و روغن ایلمکلکدر
یعنی مداهنه قیلمق و خلط کلام ایلمك مثابه سنده در و فی الحقیقه بو مثللر که بز اول شیخك

برذره نورنك حقنده ضرب ايلدك برذره نورنك بومثلار كفوى ونظيرى اولمز زيرا
ذره البته برشيدن متجسم اولور برمحسوس شيدن غيريدن متجسم اولمز ووجوده
كلمز متجسم جسملنمش معناسنه اولور ذره آفتاب لاينقسم اولمز شارق آفتابه ديرلر
وفى الحقيقه آفتابك نورنى ذره تعبير ايلك صورتده اولان ذره يه تشبيه ايلك اولمز
بلكه اول حضرتك ايماندن برذره عالم بيشه سنه دوشسه ايدى افنا ايلردى ديمكلكى
برمخفى مراد بيل واول مراد مخفى اولدركه اكر آنك ايمانندن برذره وعرفانندن
برقطره بوعالم خلقك قلوبنه دوشسه ايدى آنلرك قلوبنده كفر وجهالت وشك وشبهه
قالميوب زائل اولوب وفانى اوليدى ديمك اولور پس سن دريای معنانك محرمى
وآشناسى دكلسن بودم كپوك كبى همان صورتسن مادامكه كف مثابه سنده اولمقدن
كذر قيليه سن ودريای معنايه واصل اوليه سن ذره دن مراد نه ايديكن بيلمزسن
وآفتاب معنوى ندر آندن خبردار اولمزسن ﴿مثنوى﴾ آفتاب نبر ايمان شيخ *
كرنمايد رخ زشرق جان شيخ * جمله پستى كنج كيرد تا ثرى * جمله بالاخلد
كيرد اخضرى) شيخك ايماننك آفتاب نيرى اكر شيخك جانى شرقندن يوز كوستره
جمله پستلك ثرايه وار نجيه دك كنج طوتار جمله بالاخلد اخضرى طوتار ثرى يدى
قات يرك التنه ديرلر خلد بونده ابد معناسنه اخضر يده يا نسبت ايچون اولمقده
جائزدر اخضر بونده تازه لك معناسنه اولور يعنى اول شيخ كاملك ومرشد فاضلك
منور قلوب اولان آفتاب ايمانى اكر اول شيخ كاملك مشرق جانندن يوز كوسترسه
وروى زمينه طالع ولامع اولسيدى جميع زمين تحت الثرايه دك پستى اولان كنجى
طوتيدى وجميع بالا وافلاك اعلا تازه لك ولطافته منسوب خلد طوتيدى وابدى
وسرمدى لطيف وتازه اوليدى ﴿مثنوى﴾ او يكى جان دارد ازنور منبر * او يكى
تن دارد ازخاك حقير * اى عجب اينست او يا اين بكو * كه بماندم اندرين
مشكل عمو * كروى اينست اى برادر چيست آن * پرشده ازنور او هفت آسمان *
وروى آنست اين بدن اى دوست چيست * اى عجب زين دو كدامينست وكيست)
اول شيخ كامل نورمنيردن برجان طوتار اول شيخ برتن طوتار خاك حقيردن اى عجب
او شيخ بوميدر ياخود بونى سويله كه اى عمو بن بومشكلده قالدم اى برادر اكر بو ايسه
اول ندركه اول حضرتك نورندن يدى آسمان پر اولمش واكر اول شيخ اول نورمنير ايسه
اى دوست بو بدن ندر اى مرد عاقل اول حضرت عجب بو ايكيدن قنغيسيدر
وكيمدر يعنى اول شيخ كامل حق تعالى حضرتلرينك نورمنيرندن برجان پاك طوتار
صورتا خاك حقيردن خلق اولنمش بربدن كلنك طوتار پس عجب بودركه اول شيخ
اول نور پاكميدر وياخود بو بدن كلنكميدر حد ذاتندن نظر ايلسك اى عمو عاقل
اولان بومشكل ايچره متحير قالور اى برادر شيخ ديديكك سنك بو بدن ايسه

آنك وجودنده اول جان منيرندركه آنك نور پاكندن هفت آسمان پر اولدى وزمين
وزمان طولدى واكر اول شيخ اول جان منير ايسه بو بدن اى دوست ندر اى عجب
شيخ كامل بو ايكيسندن قنغيسيدر وكيمدر وفى الحقيقه بدن لطيف اولدقده روحه
بكزر وروح دخى بدنى تلطيف وتنوير قيلدقده روح مجسد كبى اولور وايكيسى
برى برينه تشابه قيلور نتكيم ديلمشدر (بيت) رق الزجاج ورقت الخمر *
فتشابها وتشاكل الامر * فكانما خمر ولاقدح * وكانما قدح ولاخمر)

﴿حكايت آن زن كه كفت شوهررا كه كوشت را كربه﴾
﴿بخورد شوهرش كربه را بترازو دركشيد كربه نيم﴾
﴿من برآمد كفت اى زن كوشت نيم من بود وافزون اكر﴾
﴿اين كوشتست كربه كو واكر اين كربه است كوشت كو﴾

﴿مثنوى﴾ بود مردى كدخدا اورا زنى * سخت طناز و پليد و رهزنى) بر كدخدا مرد
وار ايدى وانك بر عورتى وار ايدى اول عورت محكم طناز و پليد و بر رهزن ايدى كدخدا
بونده او صاحبى معناسنه در او صاحبى برمردوار ايدى وآنك طنازه و پليد كار برزنى وار
ايدى اول ارك رهزنى اولمش وآنك كتوردكنى اسراف واتلاف قيلمش ايدى نتكيم
بوررلر ﴿مثنوى﴾ هرچه آوردى تلف كرديش زن * مرد مضطر بود اندر
تن زدن) هرنه كه زوجى خاتوننه كتوردى آنى زن تلف ايلردى مرد ايسه ابسم
اولمقده مضطر ايدى تن زدن سكوت قيلمق معناسنه در ﴿مثنوى﴾ بهر مهمان
كوشت آورد آن معيل * سوى خانه باد وصد جهد طويل) اول ذوعيال اولان
مرد مهماندن اوترى بر كون ات كتوردى خانه سى جانبنه ايكيوز جهد طويل ايله
يعنى نيجه يوزطول ودراز مجاهده ايله بر مقدار ات تحصيل ايدوب كندى اوينه
كتوردى ﴿مثنوى﴾ زن بخوردش باشراب و با كباب * مرد آمد كفت دفع
ناصواب) زن اول اتى شرابله وكبابله يدى مرد خانه سنه كلدى ات نيجه اولدى
ديو سؤال ايلدكده زن اكا ناصواب دفع ديدى يعنى بى معنى سوبلدى ﴿مثنوى﴾
مرد كفتش كوشت كو مهمان رسيد * پيش مهمان اوت مى بايد كشيد) مرد
ديدى ات قنى مهمان ايرشدى مهمانك اوكنه اوت چكمك كركدر يعنى مهمانه
آزدن چوقدن هرنه ايسه بر مقدار طعام لازمدر ديدى ﴿مثنوى﴾ كفت زن اين
كربه خورد آن كوشت را * كوشت ديكر خر اكر بايد ترا) زن ايتدى اول اتى بو كدى
يدى غيرى ات صاتون ال اكر سكا ات كركسه ﴿مثنوى﴾ كفت اى ايبك ترازو
را بيار * كربه را من بركشم اندر عيار) مرد خدمتكارنه خطاب ايدوب ايتدى
اى ايبك ترازو بى كتور كربه يى بن عيارده چكه يم يعنى وزنينى چكوب مقدارنى بيله يم
ديدى ﴿مثنوى﴾ بركشيدش بود كربه نيم من * پس بكفت آن مرد كاى

محتاله زن) پس اول کدی بی ترازو یله چکدی کدی یارم بطمان ایدی پس اول
مرد عورتنه دیدی ای محتاله زن ﴿مثنوی﴾ کوشت نیم من بود افزون یك
ستیر * هست کربه نیم من هم ای ستیر) کوشت یارم بطمان ایدی و برستیر زیاده
کدی دخی یارم بطماندر ای ستیر بوستیر مستوره معناسنه در و مصرع اولده اولان
ستیر کسر سینله التی بوچق درهم در اکثر محلده کسر همزه ایله استیر دخی استعمال
ایدرلر ﴿مثنوی﴾ این اکر کربست پس آن کوشت کو * ور بود این کوشت کو
کربه بجو) بو اکر کدی ایسه پس اول ات قنی و اکر بو کوشت ایسه کدی قنی بوقله
و کوستر ﴿مثنوی﴾ بایزید ار این بود آن روح چیست * ور وی آن روح است
این تصویر کیست * حیرت اندر حیرت است ای یار من * این نه کار تست هم نی کار
من) بایزید اکر بو تن ایسه اول روح ندر و اکر اول بایزید اول روح ایسه بو تصویر کیمدر
حیرت اندر حیرتدر ای بنم یارم بو مشکلی حل ایتمك نه سنك ایشکدر وهم نه بنم ایشمدر
یعنی بو قصه دن مآل و نتیجهٔ مقال بو اولدیکه بایزید حضرتلری اکر صرف بو جسمدر
دیرسك اول روح باك ندر و اکر اول بایزید مجرد اول روح در دیرسك بو ظاهرده اولان
تصویر کیمکدر ای بنم یارم بو مسئله حیرت اندر حیرتدر بونی حل ایتمك نه سنك کاركدر
ونه بنم کارمدر بو مسئله یی حل ایتمك مخاطب اولان کمسه یه سنك كارك دكلدر
دیدکاری جائز در اما نه بنم دخی کارمدر دیدکاری نیجه جائز اولور دیرسك الهام الهی
وکشف ربانی اولمدیغی تقدیر اوزره آنی حل ایتمك بنم دخی کارم دکلدر دیمك اولور
اما بو مسئله غامضه نك ممکن اولدیغی مرتبه حلنه و کشفنه شروع ایلیوب بیوردیلر
﴿مثنوی﴾ هر دو او باشد ولیکن ریع زرع * دانه باشد اصل وان که پر فرع *
حکمت این اضداد را باهم ببست * ای قصاب این کردران با کردنست) هر ایکیسی
اولدر و لیکن ریع زرع اصل دانه در و اول که پره فرعدر حکمت الهی بو اضدادی
بری برینه باغلدی ای قصاب بو کردن کردران ایله بیله دررریع محصوله درلر که پره پرهٔ که
تقد برنده در که صمان چوبی معناسنه در کردران اوبلق طرفی دیمکدر و قصابلرك
عادتیدر که قچن بر کمسه یه اوبلق جانبندن بر مقدارات و یرسه لر قیونك کردنندن
دخی بر مقدار قطع ایدوب ترازویه بیله وضع ایدرلر پس این کردران باکردنست
بیوردقلری بری برینه لازمدر بو آنسز اولمز دیمکدن کنایت اولور و تقدیر کلام و توضیح
مرام بویله دیمك اولور که جسم و روحدن هر ایکیسی اول شیخ کامل و انسان فاضل
اولورز یرا انسانیت جسمله روحك اجتماعندن حاصل اولور ولیکن فی المثل زرعك
محصولی اصل دانه اولور و اول صمان چوبی فرع اولور کذلك بدن برك کاه کبی فرع
وروح دانه کبی اصل واقع اولمشدر برك کاهدن مقصود دانه اولدیغی کبی بدندن
دخی مقصود اخلاق حسنه و اعمال صالحه ایله موصوف اولان روح اولور روح ایله

جسم اکر چه بری برلرینه ضدلردرکه بری نورانی و علوی و بری ظلمانی و سفلیدر
ولیکن حکمت الهی بو ضدلری بری برینه باغلدی و بدن انسانی چار اضداددن
ترکیب ایلدی و نورانی اولان روحی بو ظلمانی اولان جسده نفخ قیلدی پس روحی
جسده و دخی جسدی روحه تعلق ایلدی پس قصابلر عادتنده کردن کردران ایله اولدیغی
و اول بونی و بو انی اقتضا قیلدیغی کبی انسانیت دخی جسمك بر برده مجتمع اولمسنی
اقتضا ایلر ﴿مثنوی﴾ روح بی قالب نداند کار کرد * قالب بی جان فسرده
بود و سرد * قالبت پیدا و آن جانت نهان * راست شد زین هر دو اسباب جهان)
قالبسز روح کار و عمل ایلمکه قادر اولمز جانسز قالب ایسه فسرده و سرد اولدی
سنك جسدك آشکاردر و اول جانك نهاندر بو هر ایکیدن جهانك اسباب و لوازمی
راست و حاصل اولدی یعنی جسدسز روح مجرد کار و عمل ایلمکه قادر اولمز پس کار و عمل
قیلمدقچه اوصاف حسنه و اعمال صالحه ایله اتصاف قیلمز و مادامکه اوصاف علیه
و اعمال صالحه ایله موصوف اولمدقچه کمال مرتبه سنی بولمز پس بو بدن روحك استکمال
فضائلنه سبب اولور بدنسز تحصیل کمالات و تکمیل فضائل ایلمکه قادر اولمز و کذلك
بدن دخی جانسز جامد و بارد بر شیدر که اصلا آندن بر نفع و فائده حاصل اولمز پس
سنك قالبك بو عالم شهادتده پیدا و ظاهر و روحك باطن و پنهاندر جهانك اسبابی
بو ایکیسنك اجتماعندن راست و درست اولدی الحاصل اکر کار دنیا و اکر کار آخرت
بدن ایله روحك بری برلرینه معاونتی سببیله حاصل اولور اکر بو ایکیسندن بریسی
اولمسه اسباب جهان منتظم اولمز و کار آخرت دخی ظهوره کلمزدی ﴿مثنوی﴾
خاك را بر سر زنی سر نشکند * آب را بر سر زنی در نشکند * کر تو میخواهی که
سر را بشکنی * آب را و خاك را بر هم زنی * چون شکستی سر رود آبش باصل * خاك سوی
خاك آید روز فصل) مثلا خاکی باش اوزره اورسن باشی صیمز و کذلك یالکز آبی هم برباشه
اوررسن اول باشی صیمز اکر سن استرسك که باشی صیه سن آبی و خاکی بری برینه اوروب ترکیب
ایلرسن و باشه اوررسن اول باشی صیرسن چونکم باشی صیه صن اول خاکك آبی
اصلنه کیدر و خاك دخی خاك جانبنه کاور فصل کوننده بو ابیات شریفه یالکز روحك
مفید اولمدیغنه و یالکز جسمك دخی کار و عمل قیلمدیغنه مثل موقعنده واقع اولمشدر
اما بو ایکیسنك اجتماعیله کار و مصلحت حاصل اولدیغی بو مثلدن فهمه آسان
کلمشدرنته کم یالکز طپراغی الکه الوب بر آدمك باشنه اورسك اول طپراق باشی
شکسته قیلمز و کذلك آبی دخی الکه الوب بر آدمك باشنه اورسك اول دخی باشی صیمز
قچن سن بر آدمك باشنی خاکله صیمق استسك و بو عملی قیلمغه شروع و نیت ایلسك
بر مقدار آب ایله خاکی بری برینه اوروب ترکیب و تخمیر ایلرسن و بر مقدار کاوخ پاره کبی
خشك اولدقده آنی اول آدمك باشنه اوررسن و اول آب و خاکدن مصنوع اولان

كاوخ پاره واسطه سیله بو فعلی و عملی قیلورسن چونکم اول کاوخ پاره ایله باشی صدك و بو عملی ادا ایلیوب برینه کتوردك سن اول کاوخ پاره یی بر یره وضع ایلدك اول خاكك ایچنده اولان آب ونم کندی اصلی ومرکزی جانبنه وخاك دخی کندی اصل ومعدنی طرفنه یوم فصلده کیدر وروح آب پاك کبیدر یالکز بدنله بر کار اولمز و یالکز روح یالکله هیچ بر کار اولمز ایچون سن بر فعل وعملی ایشلمك ایسته سك بو ایکیسنك بر یرده اجتماعیله و بری برینه معاونت ومقارنتیله ایشلرسن چونکم مقصود اولان کار هرنه ایسه بو ایکیسنك بری برینه مقارنت ومعاونتی واسطه سیله ظهوره کله ومقصود حاصل اوله ومراد الهی اول بدندن هرنه ایسه ظهوره کله پس بوندنصکره آنك روحی کل شیئ یرجع الی اصله موجبنجه کندی اصلی جانبنه وکذلك آنك خاکی اولان جسمی دخی یوم فصلده کندی معدن ومرکزی طرفنه رجوع ایلر ❊ مثنوی ❊

حکمتی که بود حق را از ازدواج ❊ کشت حاصل از نیاز و از لجاج ❊ باشد آنکه ازدواجات دکر ❊ لا سمع اذن ولا عین بصر ❊ کر شنیدی اذن کی ماندی اذن ❊ یا کجا کردی زبان ضبط سخن) شول بر حکمت که آب وخاکك ازدواجندن حق ایچون اولدی نیاز ولجاجدن هرنه ایسه حاصل اولدی اندنصکره غیر ازدواجات اولور اول ازدواجات اخرایی بر قولاق ایشتمدی و بر کوز کورمدی فرضی اکر اذن اول ازدواجاتی استماع ایدیدی ایچون اذن قالوردی یاخود لسان سوزی ایچون ضبط ایلردی یعنی انسانك عناصر اربعه دن جسمنك ازدواج وامتزاج ایلمسندن ومرکب اولوب موجود اولمسندن حق تعالینك مقتضای حکمتی اوزره آنك وجودنده عناد ونیازدن هرنه کرنه فعل ایسه حاصل اولدقدنصکره واول کسه نك ترکیبندن نیك وبد نیجه عمل ظهوره کلدکدنصکره اول ازدواج جسمانی فاسد اولوب وانسانك روحی بدنندن مفارقت قیلور پس بدن اولوب خاك اولور اندنصکره حق تعالی حضرتلری اول بدنی تکرار احیا قیلور نورانی وروحانی انکیچون بغایت لطیف ازدواجلر اولور که اصلا قولاقلردن بر قولاق اول ازدواجات لطیفه یی ایشتمدی و کوزلردن بر کوز دخی اول امتزاجات طیبه یی کورمدی کما قال الله تعالی فی الحدیث القدسی (اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر) اکر بو اذن جسمانی اول ازدواجات روحانی ونعم نورانیه نك کلامنی حقیقت اوزره ایشیدیدی ایچون اذن قالوردی یاخود بو لسان صوری اول سوزلری نیجه ضبط قیلوردی بلکه بو کوش اول کلامی ایشتمك لازم کلسه لسان اولمقدن فانی اولیدی ❊ مثنوی ❊

کر بدیدی برف و یخ خورشیدرا ❊ از یخی برداشتی امیدرا ❊ آب کشتی بی عروق و بی کره ❊ ز آب داود هوا کردی زره ❊ پس شدی درمان جان هر درخت ❊ هر درختی از قدومش نیك بخت ❊ آن یخ بفسرده در خود مانده ❊ لا مساسی بر درختان

خوانده) مثلا برف و یخ اکر آفتابی کوریدی یخلقدن امیدی قالدیریدی اول برف و یخ عروقسز و کرهسز آب اولیدی هوا داودی ایدن زره ایلردی پس هر درختك جاننه درمان اولوردی هر بر درخت اول آبك قدومندن لطیف و نیك بخت اولوردی اما اول فسرده اولان یخ کندیلکنده قالمش درختلر اوزره بر لا مساس اوقومشدر یعنی اکر بو قولاق اول کلامی ایشیده و بو زبان انی ضبط ایده و بو کوز اول روحانی ازدواجاتی کوریدی جمله سنك تعینلری فانی اولوب آب حیات کبی صافی اوله لردی مثلا منجمد اولان برف و یخ اکر خورشیدك حرارتنی کوریدی یخلقدن و برفلکدن امیدی قالدیروب آب روان اولیدی و بی عروق و بی کره فسرده لك زائل اولوب آب لطیف اولیدی و هوا اول آبدن زرهلر ایدیدی بعض نسخه ده ز آب داودی بابله واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره یانسبت ایچون اولور و تقدیر کلام ز آب هوا زره داودی کردی دیمك اولور و اکثر نسخه ده |داودی یاسز واقع اولوب دود هوایه مضاف اولمشدر و داودك هوایه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندن اولور و معنی هوا داودی آبدن زره ایلردی دیمك اولور و توضیح کلام بویله دیمك اولور که اکر برف و یخ حرارت شمسی کوریدی ار یوب بی کره و بی عروق صو اولیدی و اول صویه هوا طوقندقده اول صویك اوزرنده زرهلر کبی کرهلر واقع اولیدی حضرت داود علیه السلام آهنی الیله حلقه لر ایدوب زرهلر پیدا ایلدیکی کبی هوا دخی آبك اوزرنده زرهلر و کرهلر پیدا ایلیدی پس اول آب هر درختك جاننه درمان اولیدی و حیات و یریدی هر بر درخت اول آب لطیفك کلمه سندن نیك بخت اولیدی و نشو و نما بولیدی اما شول کندیلکنده قالمش و طوکمش بوز پاره سی درختلر اوزره بکا مس ایلمك دیمکی اوقومشدر برف و یخدن مراد بونده وجود انسانی و اوصاف حیوانیدر و آبدن مراد آب روحانی و زلال عرفانیدر و درختلردن مراد نفوس انسانیدر پس تقدیر کلام و نتیجهٔ مرام بویله دیمك اولور که اکر بو برف و یخ مثابه سنده اولان وجود انسانی و اخلاق حیوانی خورشید حقیقینك حرارت حبیه سنی و پرتو شوقیه سنی کوریدی اول برودت و فسرده لك طبیعتندن زائل اولیدی و بی عروق و بی کره اولان آب حیات کبی اولیدی و لطافت و صفا بولیدی و هوای الهی انك آب روحندن نیجه موجلر پیدا قیلیدی حتی آنك آب روحی و زلال عرفانی انسانك وجود درختلرینك جاننه درمان اولیدی و هر کسك شجرهٔ وجودی آنده نیکبخت اولیدی و کندی استعدادنه کوره نشو و نما بولیدی اما شول بر کسه نك وجودیکه افسرده اولان یخ کبی منجمد اوله و کندیلکندن قاله و شوق الهی و محبت ربانینك حرارتندن بی بهره اوله اول کسه سامری کبی بو دنیاده مؤمنلرك اشجار وجودنه لا مساس قولنك مفهومنی اوقور اهل ایمان و اصحاب عرفانله الفت و انسیت ایلیوب انلردن نفرت قیلور

مثنوی (لیس یألف لیس یؤلف جسمه * لیس الا شح نفس قسمه) اول یخ مشابه‌سنده اولان بارد کسه‌نك جسمی الف ومألوف اولمزانك نصیبی نفسنك بخلندن غیری اواز بو بیت شریف بو حدیث شریفه اشارتدر قال صلی الله علیه وسلم (المؤمن یألف ویؤلف والمنافق لا یألف ولا یؤلف ولا خیر فی من لا یألف ولا یؤلف) پس منافق سیرت اولان کسه‌لرك قسمتی وبهره‌سی نفسلرینی عباد خلق ناپاك ایتمکدر اما خیر الناس من ینفع الناس فحواسنجه نفسنی عباد اللهه بذل ایدوب آنلرله مخالطه ایدوب آنلره منفعت رسان اولان مؤمن عباد اللهك خیرلوسیدر مثنوی

(نیست ضایع زو شود تازه جگر * لیك نبود پیك سلطان خضر) اول برف ویخ دخی ضایع دکلدر زیرا آندن جگر تازه ولطیف اولور لیکن خضر سلطانك پیکی اولمز یعنی اکرچه برف ویخ من وجه مذمومدر ولیکن حق تبارك وتعالی آنی دخی عبث خلق ایلمشدر بلکه من وجه آنك دخی بعض شیئه نسبتله نفع وفائده‌سی اولور مثلا صیف وحرارت تموز زمانندن اولان برف ویخ حرارتلو اولان جگرلری تازه ایلر بو جهتدن آنك وجودی دخی ضایع وبیهوده اولمز ولیکن خضروات وسبزوات سلطاننك پیکی اولمز خضردن مراد بونده قلب باغنده حاصل اولان لطافتلر وتازه‌لکلر اولور و سلطان خضردن مراد حیات قلبیه ومعرفت ربانیه اولور وآنك پیکندن مراد آثار حسنه واعمال صالحه اولور برف ویخ کداخت اولدقده خضروات سلطانی اولان کلك پیکی اولور وکذلك برکسه‌نك دخی برف ویخ کبی اولان بارد صفتلری خورشید حقیقینك حرارت حبه‌سیله اریوب آب کبی اولدقده کوکل باغنده بتن ایمان واسلام سبزه‌لرینك سلطانی مشابه‌سنده اولان حیات قلبیه‌نك خبر ویریجسی اولور وآندن نیجه آثار حسنه واخلاق طیبه آب حیات کبی ظهوره کلور اما اکر برکسه‌نك بارد اولان خویلری کداخته اولوب آب حیات کبی اولمسه حیات قلبیه‌نك پیکی ومخبری اولمز ولیکن ینه وجودی عبث دخی اولمز بلکه نیجه درونده زیاده حرارتی اولان کسه‌لر آنك برودتندن دفع حرارت ایدرلر و من وجه نفع بولورلر

مثنوی (ای ایاز استاره‌ٔ تو بس بلند * نیست هر برجی عبورش را پسند * هر وفارا که پسندد همتت * هر صفارا کی کزیند صفوتت) سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب ایندی ای ایاز سنك ستاره وطالعك زیاده بلند وعالیدر هر برج آنك عبورنه پسند ولایق دکلدر سنك عالی همتك هر وفایی قچن قبول ایلرسنك لطافت وصفوتك هر صفایی قچن اختیار ایلر یعنی ای ایاز مشابه‌سنده ندیم شاهی ومقرب الهی اولان محبوب معنوی سنك ستاره وطالعك من حیث المعنی زیاده بلند وعالیدر هر برج دل اول سنك علمك ستاره‌سنه محل اولمغه لایق دکلدر وسنك نجم معرفتك هر قلبه عبور قیلمغه مناسب دکلدر سنك عالی همتك هر کسك

وفاسنی قچن قبول ایلر وهر برصفایی سنك صفوتك قچن کزیده قیلر الحاصل سن برمرتبه کمال صفایه واصل اولمشسندر که خلقك صفاسی سنك صفوت کامله‌که نسبت کدر مقوله‌سی اولدیغیچون آنی مقبول طوتمزسن وسن برمرتبه وفا حاصل ایتمشسندر که سنك کمال وفاکه نسبت ناسك وفاسی جفا منزله‌سنده‌در انکیچون آنلرك وفاسنی سنك عالی همتك پسند ایتمز پس ارشاد ایلمك سنك کبی صاحب دولته لایقدر وامر معروف ونهی منکر سویلمك سنك امثالك اولان اهل سعادته مناسب ومطابقدر اما سنك علمکدن بهره‌سی اولمین وسنك سعادتکدن سعادت بولمین کسه‌لر ارشاده تصدی ایلسه‌لر وامر معروف ونهی منکر سویلسه‌لر لابد جنك وجدلدن خالی اولمز نته کم بو قصه‌دن معلوم اولور

حکایت آن امیر که غلام را کفت که می بیار غلام
رفت وسبوی می می آورد در راه زاهدی
بود امر معروف کرد زد سنکی وسبورا بشکست
امیر بشنید و قصد کوشمال زاهد کرد
واین قصه در عهد دین عیسی بود علیه السلام
که هنوز می حرام نشده بود ولیکن زاهد
تقرز می کرد واز تنعم منع می کرد

بو سرخ شریف اول امیرك حکایه‌سیدر که کندینك غلامنه شراب کتور دیدی پس غلام کندی وشراب دستیسنی میخانه‌یه کتوردی و شرابله طولدردی وامیرك مجلسنه متوجه اولدی اتفاقا یولده بر زاهد واریدی امر معروف ایلردی بر طاش اوردی ودستی‌یی صدی امیر بونی اشتدی زاهده کوشمال قصدنی ایلدی وبو قصه حضرت عیسی علیه السلامك دین وشریعتی زماننده ایدیکه هنوز باده حرام اولمش ایدی ولیکن زاهد پرهیز کارلك ایلدی وناسی تنعمدن منع ایلدی تقرز لغتده کندویی چکمکه دیرلر بونده معنی زاهد کندیسنی عیش ونوشدن چکدی وپرهیز ایتدی وخلقی دخی تنعمدن منع ونهی قیلدی دیمك اولور مثنوی

بود امیری خوش دل ومی باره‌ٔ * کهف هر مخمور وهر بیچاره‌ٔ) بر امیر واریدی زیاده خوش دل ومی پرست ایدی اول امیر هر مخمور وهر بیچاره‌نك کهف وملجاسی ایدی باره محب ومخلص معناسنه‌در کهف مغاره‌یه دیرلر بونده ملجأ معناسنه‌در

مثنوی (مشفق مسکین نوازی عادلی * جوهر زربخشیٔ دریادلی) اول امیر برمشفق زیاده مسکین نواز برعادل ایدی بردریادل برزر بغشلیجی جوهر ایدی

مثنوی (شاه مردان وامیر المؤمنین * راه‌بان ورازدان ودوربین) مردلرك

شـاهی ومؤمنلرك امیری ایدی یوجلی وراز بیلیجی وایراق كوریجی ایدی راهبان
زیاده یول صاحبی كمسه دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ دورعیسی بود و ایام مسیح ❊
خلق دلدار وكم آزار وملیح) حضرت عیسی علیه السلامك دوری ومسیحك ایامی
ایدی اول امیرخلقه دلدار وكم آزار وملیح بركسه ایدی ❊ مثنوی ❊ آمدش
مهمـان بنا گاهان شبی ❊ هم امیری جنس اوخوش مذهبی) اول امیره بر كیجه
وقتلر دكل ایكن مهمـان كلدی آنك جنسی برخوش مذهب هم برامیر ایدی یعنی
كندی كبی برخوش مذهب آنك جنسی هم برامیر بر كیجه ناكاه كلوب اول می باره اولان
امیره مهمان اولدی ❊ مثنوی ❊ باده می بایستشان در نظم حال ❊ باده بود
آن وقت مأذون وحلال) نظم حال خصوصنده آنلره باده كرك اولدی یعنی انتظام
احواله ونشـاط باله سبب اولسون ایچون بونلره باده ایچمك لازم كلدی باده اول وقت
مأذون و حلال ایدی ❊ مثنوی ❊ باده شـان كم بود كفتـا ای غلام ❊
روسبو پر كن بمـا آور مدام) آنلرك باده سی كم ایدی وامیر غلامنه دیدی ای غلام
یوری دستی یی طولدر بزه مدام كتور مدام بونده باده معنـاسنه در یعنی وارسبویی
طولدورب بزه باده كلفام كتوردیدی ❊ مثنوی ❊ ازفلان راهب كه دارد خمر
خاص ❊ تاز خاص وعام یابد جان خلاص) امیرغلامنه ایتـدی شرابی فلان
راهبدن كتور زیرا اول خمرخاص طوتر تاكم خاص وعام قیدندن جان خلا ص بوله
بونده نكته بودر كه اول دینده راهب اولان وعزلت وخلوت اختیـار قیلان كمسه نك
شرابندن نوش ایدرلر ایمش عوام وخواص قیدندن خلاص اولمق ایچون بودنیده
دخی عبادت حق كزیده قیلان وتارك دنیـا اولان عاشقلرك قلبی كوپنده اولان
شراب محبتی عوام وخواص قیدندن خلاص اولمق ایچون نوش ایلمك لازم كلور
❊ مثنوی ❊ جرعهٔ زان جام راهب آن كند ❊ كه هزاران جره وخمدان كند ❊
اندران می مایهٔ پنهـانیست ❊ آنچنـان كاندر عبـا سلطانیست) راهبك اول
جامندن برجرعه آنی ایلركه هزاران دستی وخمدان ایلر اول میده برپنهانی مایه واردر
انجلین كه عبـا ایچره سلطانلق واردر جره دستی یه دیرلر خمدان خملر محلی دیمكدر
بونده خملرك كثرتندن كنایه در راهب دین عیسـاده خلقدن عزلت ایدوب عبـادت
حقه مشغول اولان كمسه یه دیرلر وبو كلمات اكرچه دین عیسـاده اولان راهبه وامیره
كوره دینلمشدر اما بوندن مقصود دین محمدیده خلقدن منقطع اولان وترك دنیـا
قیلان عاشق وصادقلر اولور و آنلرك جام قلبنده موضوع اولان می محبتك برجرعه سی
هزاران سبو وخملر میلرله طولسه و بر كمسه بوجمله سنی نوش قیلسه اول جرعه قدر
مستلك ورمز واول بادهٔ محبتك نشئه سنه وصفـاسنه ایركورمز زیرا انلرك جام
قلبنده موضوع اولان بادهٔ محبتده برنهـانی مایه واردر كه اول دنیـا شرابلرنده

بوقدر نشئه كم عبـا ایچنده سلطـانلق واردر كه اول سلطانلق دنیـانك البسهٔ
نفیسه سنده وخلع ونعیمه سنده یوقدر ❊ مثنوی ❊ تو بدلق پاره پاره كم نكر ❊
كه سیه كرد ندازبیرون زر ❊ ازبرای چشم بدمی دودشد ❊ وزبرون آن لعل دود
آلود شد) سن او عبـا پوش اولان سلطانلرك پاره پاره اولان دلقنه باقمه زیرا انلر التونی
طشره دن سیاه ایلدیلر اهل دل چشم بدن اوتری مردود اولدی وطشره دن اول
لعل دود آلود اولدی یعنی سن تحت الاطمار اختفـا ایلین ملوكك ظاهر بدنلرنده
اولان پاره پاره دلقلرینه نظر ایلمه زیرا انلر معنـاده التون كبیدر طشره دن كندیلرینك
وجودلری التونی سـارقلردن و خاینلردن صیـانت ایچون سیـاه ایلدیلر نته كم
بر التونك طشره سنی سیـاه ایدرلر تاكم هر كس انك زر ایدیكن بیلمیه واكا طمع قیلمیه
وفی المثل بر لعل پاكی بد كوزلرك مردودی اولمقدن اوتری كزدود خانله الوده ایدرلر
تاكم چشم بد اكا دكمیه پس ملامیه طائفه سی خیرلرین اظهار وشرلرین اضمار ایلیوب
اسقـاط جاه ومنزلت ایچون كندیلرنی صورتا خوار وحقیر طوترلر واهل شرهیئتنده
كوسترلر ❊ مثنوی ❊ كنج وكوهركی میان خانهاست ❊ كنجها پیوسته در
ویرانهـاست ❊ كنج آدم چون بویران شد دفین ❊ كشت طنش چشم بند آن لعین ❊
اونظرمی كرددرطین سست سست ❊ جان همی كفتش كه طینم سدتست) كنج
وكوهر خانه لرك قچن اورتاسنده در كنجلر پیوسته ویرانه لرده در حضرت آدم علیه
السلامك كنجی چوق ویرانه ده مدفون اولدی اول آدمك طینی اولعینك چشم بندی
اولدی اول لعین طینـه سست سست نظر ایلدی لیكن اول حضرتك جانی
دیردی كه بنم طینم سنك چشمكه سددر یعنی اكثر اهـل دین واصحـاب یقین عیون
ناسدن كندیلرینی ستر ایلمك ایچون صورت ظـاهرلرنی ویران وخراب ایلمشلر
درونلرنده اولان خزینهٔ اسراری و كنجینهٔ انواری نااهل اولان طـائفه دن
بواسلوب ایله حفظ وحمـایت ایلیه لر زیرا كنج وكوهر عادتدر كه خانه لر اورتاسنده
آشكار اولمز متصل كنجلر ویرانه لرده قونمش واكثرنا معلوم اولان محللرده وضع اولمشدر
نته كم آدم علیـه السـلام حضرتلرینك خزینهٔ جانی و كنجینهٔ جنـانی جسد
ویرانه سنده چونكم مدفون اولدی اول حضرتك طین پاكی وجسم كلناكی اول
ملعونك كوزینه بندوحجـاب اولدی اول ابلیس حضرت آدم علیـه السلامك
طیـندن مخلوق اولان جسدنه سست سست نظر ایلدی اما حضرت آدم علیـه
السلامك جان شریفی وجنـان لطیفی لسان اشارتله اكا دیدیكه بنم طیندن تركیب
اولنـان جسدم سنك كوزیكه اسدو پرده در سن بنم درونمده اولان خزینهٔ انواره
و كنجینهٔ علوم واسراره نظر ایلیه كورتا حقیقت كاره واقف وعارف اوله سن بوندن
مقصود هر صاحب دل اولان عارف وكاملك روحی شیطان سیرت اولان وصورته نظر

قیلان نادانلره بو یله دیرلر ❊مثنوی❊ دوسبو بستد غلام وخوش دوید ❊ درزمان در
دیر رهبانان رسید ❊ زر بداد وباده چون زر خرید ❊ سنك داد ودرعوض کوهر خرید ❊
باده که بر سر شاهان جهد ❊ تاج زر بر تارك ساقی نهد) غلام امیرك امر وفرمانیله
باده کتورمك ایچون ایکی دستی الدی وخوش یلدی فی الحال راهبلر دیرینه
ایرشدی پس راهبلره زرو یردی وزر خالص کبی شراب صاتون آلدی مثلا سنك و یردی
عوض ومقابله ده کوهر صاتون آلدی بر باده یی که پادشاهلرك باشنه صچرایه پادشاه
ساقیسنك باشی اوزره التون تاج قور بونده امیردن مراد روح وغلامدن مراد
نفس وایکی سبودن مراد عقل وقلب وراهبلردن مراد دین محمدیده اولان ریاضت
ومجاهده صاحبلریدر ومیدن مراد محبت الهی وشوق ربانیدر پس توضیح
معنی بو یله دیمك اولور که تکیم اول غلام امیرك فرمانیله ایکی سبو آلوب میخانه
جانبنه خوش یلدیکی کبی دین محمدیده اولان شاربان رحیق تحقیق ومیخواران باده
توفیقك دخی غلام نفسی عقل وقلب سبولری مجاهد فی سبیل الله اولان عاشقلرك
ساکن اولدقلری مرتبه لرده کتورر وسیم وزری هر نه وار ایسه آنلره و یرر وزر احمر
کبی اولان باده حمرایی ومی پر صفایی الور وقلب وعقلنی شراب محبتله پر قیلور
سنك مشابه سنده اولان سیم وزری آنلره و یرر وآنلردن کوهر روحانی و باده جانی اشترا
قیلور شول بر باده یی صاتون آلور که اگر شاهان جهان اولان کسه لرك باشنه صچراسه
آنك ساقیسنك باشی اوزره التون تاجلر قور وانی جواهر وزواهره مستغرق قیلوردی
❊مثنوی❊ فتنها وشوقها انکیخته ❊ بندکان وخسروان آمیخته ❊ استخوانها
رفته جمله جان شده ❊ تخت وتخته آن زمان یکسان شده) اول باده صفابخش
فتنه لر وشوقلر قوپرمشدر اول باده نك حالت وصفاسندن مست اولوب بنده لر
وخسرولر قارشمشدر استخوانلر کتمشلر اول باده حیاتبخش سببیله جان اولمشلردر اول
زمان تخت وتخته یکسان اولمشدر یعنی سالکك غلام نفسی عاشقان الهینك ساکن
اولدقلری میخانه جانبنه متوجه اولدقده وقلب وعقلی سبولرنی آنلرك نوش ایلدیکی
میدن پر قیلدقده وآنك روحی اول میدن طاعم اولدقده آنك درونندن نیجه فتنه لر
وشوقلر قوپار حتی بر مرتبه مست اولور و یکرنکلك مرتبه سنی بولور که بنده لر
وخسرولرله قرشمش و یکرنك اولمش و بی ذوق اولان جسد استخوانلری آنك واصل
اولدیغی مرتبه یه کتمش جمله جان اولمش واول مرتبه ده پادشاهلرك تختی ودرویشلرك
تخته سی یکسان اولمش کورر واعلانك وادنانك قیدندن کندیسنی قورتروب
یکرنکلك مرتبه سنه واستغراق عالمنه واصل اولور ❊مثنوی❊ وقت هشیاری
چو آب وروغنند ❊ وقت مستی همچو جان اندر تنند ❊ چون هریسه کشته
انجا فرق نیست ❊ نیست فرقی کاندر انجا غرق نیست) هشیارلق وقتی بونلر آب

وروغن کبیدرلر اما مستلك وقتنده کی جان کبیدرلر هریسه کبی مختلط ومتحد
اولمش آنده هرکز فرق یوقدر بر فرق یوقدر اول کسه ایچون که انده غرق دکلدر
یعنی خلق هشیارلق وقتنده آب وروغن کبی یری برلریله ضدلردر ولیکن شراب
عشقله مست اولدقلری حینده بدنده جان کبی متحدلردر مستلك حالنده هریسه کبی
ممتزج ومتحد اولوب انده فرق یوقدر و بو معنایی شول کسه ایچون فرق وتمییز ایلمك
یوقدر که اول مرتبه ده مست ومستغرق اولمیه بو معنای توحید واتحادی اول
مرتبه ده غرق اولمین فرق ایلمز ❊مثنوی❊ این چنین باده همی برد آن غلام ❊
سوی قصر آن امیر نیك نام) الحاصل اول غلام بونك کبی باده ایلتدی اول نیك نام
اولان امیرك قصری جانبنه ❊مثنوی❊ پیش آمد زاهد شوریده ❊ خشك
مغزی در بلا پیچیده) اتفاق اول غلامك اوکنه بر شوریده زاهد کلدی بینی سی
یابس بلایه طولاشمش یعنی اول امیرك غلامنك اوکنه درونی قینامش و بولنمش
ریاضت کش بر زاهد کلدی که آنك مغز ودماغی سودادن یابس وریاضتدن وجودی
بلایه طوشمش ومنقبض اولمشدی ❊مثنوی❊ تن ز آتشهای دل بکداخته ❊
خانه از غیر خدا پرداخته) تنی درون جاننده اولان درد ومحنت آتشلرندن اریمشدر
خانهٔ قلبی خدادن غیریدن بوشلمش ودوزلمشدی و پاك و بری اولمشدی ❊مثنوی❊
کوشمال محنت بی زینهار ❊ داغها بر داغها چندین هزار) بی زینهار وناچار
اولان محنتك کوشمالندن درونده نیجه بیك داغلر داغلر اوزره ❊مثنوی❊
دیده هر ساعت دلش در اجتهاد ❊ روز وشب چفسیده او بر اجتهاد) اول زاهد
هردم کوکلنی اجتهادده کوردی زیرا روز شب اول زاهد اجتهاد ایلمکه یاپشمشدی
❊مثنوی❊ سال ومه در خون وخاك آمیخته ❊ صبر وحلمش نیم شب بکریخته)
اول زاهد سال وماه خاك وخونده قارشمش اول غلامی نیم شب کوردکده آنك صبر
وحلمی قاچمش یعنی بر مرتبه ریاضتکش ایدیکه شهور واعوامده خاك زمینله
وجکر قانیله مخلوط اولمشدی نصف اللیلده اول غلامی کوردکده آنك صبر وحلمی
قاچدی ❊مثنوی❊ کفت زاهد در سبوها چیست آن ❊ کفت باده کفت آن
کیست آن) زاهد اول غلامه ایتدی اول دستیلرده کی ندر غلام ایتدی باده در
زاهد ایتدی اول کیمکدر ❊مثنوی❊ کفت آن آن فلان میر اجل ❊ کفت طالب را
چنین باشد عمل) غلام ایتدی فلان امیرکدر که اول بین الناس اجل واعظم
بر امیردر زاهد ایتدی طالب حق اولنك عملی بو یله می اولور ❊مثنوی❊ طالب
یزدان وانکه عیش ونوش ❊ باده شیطان وانکه نیم هوش) طالب یزدان اولمق
واندنصکره عیش ونوش قیلمق بو ایکیسی بر یرده ساکن اولمز وطالب حق اولان عاشق
عیش وتنعمده اشتغال قیلمز کما قال ابن الفارض رضی الله عنه (بیت) واین الصفا

هيهات من عيش عاشق * وجنة عدن بالمكاره حفت) بادۀ شيطان واندن صکره
نيم هوش بو ايکيسی بر يره جمع اولدقده ديانت قالمز وصلاح اولمز بلکه نتيجه فساده
مؤدی اولور حضرت عيسی عليه السلامك دينده خمرك مباح اولمسی شول شرطله
ايديکه عقل زائل اولميه وانی شارب اولنی فساده مائل قيلميه اکثر کامل العقل اولان
کسه‌لر عبادته قوت بولمقدن اوتری کفايت مقداری نوش ايدرلردی وضعيف
العقل اولانلری افراطله نوش ايلمکدن وعيشه وتنعمه مشغول اولمقدن نهی قيلرلردی
زاهد دخی کنديننك دينننك حکمنی اجرا ايلمکدن اوتری اول اميرك غلامنه بويله
ديوب آنی بادۀ شيطاندر ديو نهی قيلدی ﴿ مثنوی ﴾ هوش تو بی می چنين
پژمرده است * هوشها بايد بران هوش تو بست * تا چه باشد هوش تو هنگام
سکر * ای چو مرغی کشته صيد دام سکر) سنك عقل وهوشك شرابسز بويله
صولمشدر پس سنك اول هوشك اوزره هوشلر باغلو کرکدر سکر ومستلك زماننده
عجب سنك هوشك نه اولور ای سکر دامنه بر قوش کبی صيد اولمش کسه يعنی ای
ضعيف العقل وقليل المعرفة اولان کسه بادۀ شيطانی اولمدين وام الخبائثی نوش
قيلمدين سنك هوشك بونك کبی ضعيف و پژمرده در حالا کرکدر که اکا نيجه عقلار
وادراکلر باغليه سن ونيجه علملر وعرفانلر تحصيل ايليه سن چونکم سنك عقلك بويله
ضعيف وفهمك بونك کبی قليلدر تا کم سکر وقتنده سنك هوشك نيجه اولور ای
مستلك دامنه بر ضعيف قوش کبی شکار اولمش نادان مست ومسکور اولدقده
سندن نه قباحتلر ظهوره کلور لازم کلدیکه اول خبائث وقباحته سبب اولان خمری
نوش ايتميه سن وعقل شريفکی ناقص قيلميه سن بلکه آنی زياده ايلين شيلرله معتاد
اوله سن تا احمق ونادان اولمقدن نجات بوله سن

﴿ حکايت ضياء دلق که سخت درازقد بود و برادرش شيخ اسلام ﴾
﴿ تاج بلخ بغايت کوتاه بالا بود واين شيخ اسلام از برادرش ﴾
﴿ ضيا ننگ داشتی ضيا درآمد بدرس او وهمه صدور بلخ ﴾
﴿ حاضر بدرس او ضيا خدمت کرد و بگذشت شيخ اسلام اورا ﴾
﴿ نيم قيامی کرد سرسری کفت آری سخت درازی پارۀ دردزد ﴾

بو سرخ شريف ضيای دلقك حکايتيدر که قتی اوزون بويلو ايدی وآنك برادری
شيخ اسلام که تاج بلخدر بغايت کوته قد وقصير القامه ايدی و بو شيخ اسلام
کندی برادری ضيادن ننك وعار طوتاردی ضيا بر کون آنك درس ومجلسنه کلدی
حال بوکه بلخك صدور وفضلاسی آنك درسنه حاضر ايديلر چونکم ضيا آنك درس
ومجلسنه کلدی پس لازم اولان آداب اوزره بر خدمت ايلدی وکچدی شيخ اسلام
اول ضيايه سرسری نيم قيام ايلدی يعنی سستلك وفتور ايله بر جزوی قيام ايليوب

فوری ينه اوتوردی ضيا چونکم کندی برادری شيخ اسلامك بو کونه حرکتنی
کوردکده بر سبيل مزاح اکا ديدی بلی قتی اوزونسن بويکدن بر پاره اوغورله
﴿ مثنوی ﴾ آن ضيای دلق خوش الهام بود * دادر آن تاج شيخ اسلام بود *
تاج شيخ اسلام دار الملك بلخ * بود کوته قد و کوچك همچو فرخ) اول ضيای
دلق خوش الهام ايدی ولطيف طبع وشيرين کلام ايدی اول تاج بلخ ديمکله ملقب
اولان شيخ اسلامك برادری بلخ دار الملکنك شيخ اسلامی ومفتيسی اولان تاج بلخ
قصه بويلی ايدی وفرخ کبی کوچك ايدی دار الملك پادشاه ساکن اولديغی شهردر
يعنی تاج بلخ ديارنك شيخ الاسلامی قوش باورسی کبی کوچك وقدی دخی کوته
ايدی ﴿ مثنوی ﴾ کرچه فاضل بود وفحل وذوفنون * اين ضيا اندر ظرافت
بد فزون) اکرچه فاضل وفحل وذوفنون ايدی اما آنك برادری بو ضيا ظرافت
وذکاوتده آندن زياده ايدی فحل ارکك دوه‌يه ديرلر ليکن بونده زياده قوی عالم
ديمکدن کنايه‌در ﴿ مثنوی ﴾ او بسی کوته ضيا بی حد دراز * بود شيخ اسلام را
صد کبر وناز) اوشيخ الاسلام زياده کوته قد ايدی ليکن برادری ضيا بيحد دراز
ايدی شيخ اسلامك يوز کبر ونازی وار ايدی ﴿ مثنوی ﴾ زين برادر عار وننکش
آمدی * آن ضيا هم واعظی بد باهدی) بو ضيا نام برادرندن شيخ اسلامه
عار وننك کلوردی اول ضيا دخی هدی ايله موصوف بر لطيف واعظ ايدی
﴿ مثنوی ﴾ روز محفل اندر آمد آن ضيا * بارکه پر قاضيان واصفيا) اول ضيا محفل
ومجلس کونی شيخ اسلامه کلدی شيخ اسلامك بارکاهی ومجلسی قاضيان واصفا ايله
مملو ايدی ﴿ مثنوی ﴾ کرد شيخ اسلام از کبر تمام * اين برادر را چنين
نصف القيام) شيخ اسلام تمام کبرندن ايلدی بو برادرينه بو نجلين نصف قيام
يعنی کبرندن مع الکراهه نيم قيام ايدوب فی الحال ينه اوتوردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت
اورا بس درازی بهر مزد * اندکی زان سر وقدت هم بدزد) ضيا چونکم شيخ
اسلامدن بو کونه حرکتی کوردی اکا ديدی زياده درازقدسن مزد وثوابدن اوتری
اول سرو قدکدن بر آزجق اوغرله پس قصه دن حصه نه ايديکنه اشارت بيوررلر
﴿ مثنوی ﴾ پس ترا خود هوش کو با عقل کو * تا خوری می ای تو دانش را
عدو * روت بس زيباست نيلی هم بکش * ضحکه باشد نيل بر روی حبش)
ای ميخور اولان کسه پس سنك عقلك وياهوشك قنی تا کم می ايچه سن ای سن دانشه
عدو مثلا سنك يوزك زياده خوبدر بر نيل دخی چك حبشك يوزينه نيل چکمك ضحکه
وسخره اولور سوزلر بو زاهد لسانندن ميخواره اولان اميرك اکرچه غلامنه خطابا
ديلمشدر ولکن امر معروف ايلين کسه‌لر لسانندن مطلق ميخواره اولان کسه‌لره‌در
سکا عقل قنی ويا خود هوش قنی تا کم سن ای علم وعقله دشمن اولان کسه می ايچه سن

وآنی ضبط قیله‌سن وعقل ودانش مرتبه‌سندن چیقمیوب کندی حالکده اوله‌سن
عقلسز اولان کسه شراب ایچمك زشت اولان برحبش یوزینه چوید اورمق
کبیدر اکرچه براطیف یوزه چویدنقطه‌لر قونسه نوعا لطافت ویرسه قابل
اولور اما حبشی عربك یوزی اوزره مضحك اولور بو تمثیل شراب دین عیساده حلال
اولدیغی اوزره درامابودینده برکسنه هرنه مرتبهٔ عالم وعاقل اولسه واصلا آنی
خرمست ولایعقل قیلمه‌ینه شراب ایچمك اکابله حرامدر امادین عیساده
مادامکه عقله ضرر ویرمیه وفساد مرتبه‌سنه ایرکورمیه خمر ایچمك قوت بدندن
اوتری مباح اولمشیدی و بودینده دخی برزمان مباح اولوب بعده جمیع مؤمنینه آنك
ایچمه‌سی حرام اولدی وحرام اولدیغنه سبب وتحریمی حقنده اولان نصوص قاطعه
دردنجی جلدده بیان سبب فصاحت و بسیار کویی آن فضول سرخند ملك
اغلب چون بدندوناپسند) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اوله ﴿مثنوی﴾

در تو نوری کی درآمد ای غوی تا تو بیهوشی وظلمت جوشوی * سایه در روز ست
جستن قاعده * در شب ابری تو سایه جوشده) ای غوی سکا بر نور قچن کلدی تاسن
بیهوشلك وظلمت دیلیجی اوله‌سن مثلا سایه بی روز روشنده دیلمك قاعده‌در اماسن
ابره منسوب اولان کیجه‌ده سایه جو اولمشسن بیت اولك مصرع ثانیسنده مادامکه
سن بیهوشلك وظلمت طالبی اوله‌سن ای غوی سکا بر نور قچن کلور دیمك دخی جائز اولور
اما اولکی معنی انسبدر نوردن مراد نور باطندر که کمال ریاضتله وزیاده کوشش وطاعتله
حاصل اولور و بیهوشلکدن مراد غفلت وظلمتدن مراد شهوت وسایه‌دن مراد
تنعم وراحت اولور قچن اصحاب ریاضت واهل طاعتك باطنلرینه نور الهی غالب
اولسه وریاضت عبادت آنلرك جسملرنی ضعیف ونحیف قیلسه برمقدار بیهوشلك
وغفلت طالبی اولورلر وشهوت نفسه میل قیلوب ظلمت طلب قیاورلر روز روشنده سایه
طالبی اولان کسه کبی انسیت اوزره غفلت وشهوت طالبی اولان عزیزلر مذموم
دکللردر بلکه مقبول وطلبلری دخی هروجهله مشروع ومعقولدر بو معنی حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك کلینی یاحمیر اکلینی دیمسی قبیلندن واکل وشرب
ایلمسی قبیلندن اولور اما برکسه‌نك نفسی هنوز بیهوش ایکن ونور باطندن خالی ایکن
ظلمت طبیعته وشهوت نفسه مشغول اولمق حرامدر زیرا زیاده تنعم وراحتده در
نته کم اول زاهد امیرك غلامنه بو معنالری اعلام ایلیوب دیرای کمراه وغوی سنك باطنکه
طاعت وریاضتدن قچن بر نور قوی کلدی وسنك جسمکی ضعیف ونحیف قیلدیکه تاسن
بیهوشلغی وغفلتی طلب قیله‌سن وظلمت وشهوت نفسه اعتدال مزاج ایلمکدن
اوتری مائل اوله‌سن فی الواقع نهار روشنده وحرارت شمسده سایه طالبی اولمق فائده
دروهذ موم ومعیوب دکلدر اماسن فی المثل سحابله مظلم اولان شب تار یکده سایه

جو اولمشسن بو قاعده عقله مخالفدر ومقبول ومعقول دکلدر پس برکسه شب
طبیعتده ساکن ایکن شهوت طالبی اولمق وعیش وتنعم قیلمق شب
تاریکده سایه جو اولان کسه کبیدر ﴿مثنوی﴾ کرحلال آمد پی

قوت عوام * طالبان دوسترا آمد حرام * عاشقانرا باده خون دل بود * چشمشان بر راه
وبر منزل بود) عوامه قوت اولمقدن اوتری اکر باده حلال کلدیسه لیکن دوستك
طالبلرینه حرام کلدی زیرا عاشقلرك باده‌سی خون دل اولور آنلرك کوزی راه ومنزل
اوزره اولور حضرت عیسی علیه السلام دیننده عوام ناسه قوت وغدا اولمقدن
اوتری دائرهٔ عقلدن اخراج ایلمیجك قدر وفساده وغوغایه وصل اولمیجق مرتبه
باده ایچمك حلال اولمشدی اما آنلرك دخی راهبلری وحضرت حقك طالبلری
آنی ایچمکدن پرهیز ایدوب کندیلره حرام قیلمشلردی پس بو معنایه اول زاهد
لسانندن اشارت ایدوب بیوررلر اول زاهد اول امیرك غلامنه دیدیکه اکر عوامه
قوت وغدا اولمقدن اوتری بو باده حلال کلدیسه ده دوستك طالبلرینه حرام کلدی
خدای تعالینك عاشقلرینه باده خون دل اولور و بونلرك کوزلری همان طریق الهیده
ومنزل ربانیده اولور نه بونلر حلال عیش ونوشه ولذت وشهوت نفسه اشتغال
قیلورلر پس بو دین محمدیده دخی عوام ناسه حلال اولان نعمت وشهوت متقی ومتورع
اولان عاشقلره حرام مشابه‌سنده اولور و بونلرك مطمح نظری همان راه الهی
ومنزل ربانی اولور وقوت وغداری حق تعالینك محبتی ونور طاعتی اولور ﴿مثنوی﴾

درچنین راه بیابان مخوف * این قلاوز خرد باصد کسوف * خاك در چشم قلاوزان
زنی * کاروانرا هالك وکمره کنی * نان جو حقا حرامست وفسوس * نقش را
پیش نه نان سبوس) بو نجلین مخوف بیابان یولنده بو خرد قلاوزی یوز کسوف ایله در
ای غلام سن قلاوزلرك چشمنه خاك اوررسن کاروانی هالك وکمراه ایلرسن حقا
اریه اتمکی حرام وفسوسدر نفسك اوکنه کپك اتمکی قو بیابان مخوفدن مراد
طریق الهی و بو طریق الهینك قلاوزی عقلدر وخمر عقلی اوریجی
ونورنی ازاله ایدیجدر انکچون باده‌یه خمر دیدیلر پس سن بونك کبی مخوف بیابانده
اوله‌سن بو عقل قلاوزی نیجه یوز کسوفله بی نور اولوب ظلمانده قاله وسن عقل وعلم
قلاوزینك یوزینه وکوزینه خاك اوره‌سن یعنی خاکدن مخلوق اولان غدالری عقل وروحك
کوزینه ضرب ایلیه‌سن مقرر اولور که کاروان وجودکی وسکا تابع اولان کسه‌اری
کمراه ایلرسن حقا بودرکه اریه اتمکی نفسه حرام وضرردر زیرا نفس امارهنك قارنی
طو یدجه وراحت بولدقجه طغیان وعصیانی زیاده اولور لازم کلدیکه نفس امارهنك
اوکنه کپکدن اولان اتمك قوتا کم قوت بولمیه وعصیان وطغیان قیلمیه ﴿مثنوی﴾

دشمن راه خدارا خوار دار * دزد را منبر منه بردار دار * دز درا تو دست ببریدن

بند * از بریدن عاجزی دستش ببند * کر ببندی دست اودست تو بست * کر تو پایش
نشکنی پایت شکست) راه خدانك دشمنی خوار وذلیل طوت دزده منبر قومه
دار اوزره طوت دزدك النی کسمکی بکن آنك النی کسمکدن عاجز ایسك آنك الني باغله
اکرسن آنك النی باغلمز ایسك اول سنك الکی بغلرا کرسن آنك ایاغنی صمه بهسن او سنك
ایاغکی صر یعنی نفس اماره که راه خدانك دشمنیدر آنی خوار وحقیر طوت واول
معناده دزد ورهزندرسن آنك النه کرسی قومه ورعایت قیلمه بلکه اکا قصاص ایله
ومؤاخذه قیل تاکم حرامیلکدن فراغت ایلیه سن حرامی اولان نفسك هواسی وقواسی
اللرینی قطع ایلمکی پسندیده ومقبول ایله اکر انك هواسی وقواسی اللرینی
کسمکلکده عاجز ایسك باری حبل الله متین ایله آنك هواسنی وقواسنی محکم
بند ایله تاکم سکا غلبه وتصرف ایلمکه قادر اولمیه اکرسن اول نفسك هواسی وقواسی
اللرنی حبل الله متین ایله باغلمیجق اولورسك اول نفسك سنك عقل وفکرك اللرنی
رسن حرص وشهوتله بغلر اکرسن اول نفسك مشتها ومبتغاسی اياقلرنی شکست
ایلمیه سن اول سنك عقل وروحك قدملرنی کسر ایلر پس سنی طریق الهیدن کیرو
قور ومقصوده واصل اولمقدن مانع اولور پس لازم اولدیکه هرکز اکا رخصت
وفرصت ویرمیه سن ❊ مثنوی ❊ تو عدو را می دهی ونی شکر * بهر چه
کوزهرخند وخاك خور * زد ز غیرت بر سبوسنك وشکست * او سبو انداخت وازاهد
بجست * رفت پیش میرو کفتش باده کو * ماجرا را کفت یك یك پیش او) سن دشمنه
باده ونیشکر و یررسن نه دن اوتری بلکه اکادی زهرخند اول وخاکی یعنی سن ایسك
ای نفس پرور اولان کمسه عدو اولان نفسه باده و یررسن ونی شکر کبی لذیذ
طعاملر یدیررسن عدو اولان نفسه آنی ندن اوتری ویررسن اکا سن اجی کول وخاکی یدی
شیرین وشکر کبی کولمك ونفیس طعاملر ییمك نفس اماره یه لایق اولمز برا اول شکر
خند اولدقجه واکل وشربه اشتغال قیلدقجه عصیانی وطغیانی زیاده اولور الحاصل
اول زاهد کمال غیرتندن غلامك دستی سنه سنك اوردی وآنی صدی اول غلام
دستی بی اندی وزاهددن صیجرادی وکندیسنی خلاص ایتدی فی الحال امیرك
اوکنه کلدی اول دخی اکا باده قنی دیدی غلام دخی امیرك اوکنده ماجرایی علی
ماجری بر بر دیدی وزاهدله کندی مابیننده نه واقع اولدیسه بالحکایه تعبیر ایلدی

❊ رفتن امیر خشم آلود برای کوشمال زاهد ❊

(❊ مثنوی ❊ میرچون آتش شدو برجست راست * کفت بنما خانهٔ زاهد کجاست)
میرچونکم غلامدن ماجرایی اشتدی فی الحال آتش کبی اولدی دخی راست صیچرادی
غلامه ایتدی بکا کوستر اول زاهدك خانه سی قنده در ❊ مثنوی ❊ تابدین کرز کران
کوبم سرش * آن سر بی دانش مادر غرش) تا بو کرز کرانله آنك باشنی دوکم
اول اناسی قحبه نك عقلسز ودانشسز باشنی ❊ مثنوی ❊ او چه داند امر معروف

ازسکی * طالب معروفیست وشهرکی * تابدین سالوس خودرا جا کند * تابجیزی
خویشتن پیدا کند * کوندار دخود هنر الاهمان * که تسلس میکند با این وآن)
اول زاهد امر معروف ایلمکی نه بیلور کلبلکندن معروفلغه ومشهورلغه طالبدر تا بوریا ایله
کندو به برایلیه تابرنسنه ایله کندو بی پیدا ایلیه زیرا اول بی عقل خود هنر طوتمز
الاهمان بونی طوترکه تسلس ایلیه بو کا واکا بو بیتلر اکرچه امیر لساندن امر
معروف ایلین زاهده عتاب وخطاب اولمق طریقی اوزره دینلمشدر ولکن اداب
تذکیری بیلمین وامر معروف ونهی منکر ایلمك اصولنه آکاه اولمین کمسه لره تعریض
اولور اول امیر بویله دیدیکه اول زاهد خشك امر معروف ونهی منکر ایلمك اصول
وآدابنی نه بیلور بلکه اول کلبلکندن بو اسلوبله بین الناس معروف اولمق وشهرت
بولمق طالبیدر حتی بو سالوسلکله کندیسنه قلوب ناسده برایلیه تاکم برحالت
وخصلتله خلق مابیننده کندیسنی پیدا وظاهر ایلیه که خالف تعرف دیمشلردر
وفی الحقیقه بعض وعظا ونصحا امر معروف ونهی منکر ایلمکدن مرادلری لله وفی الله
اولمیوب واصلاح نفوس ناسه دخی نیت قیلیوب بلکه مراد ومقصودلری ریا وسمعه ایله
وسالوسلقکله قلوب ناسده کندیلره یر ایلمك وبعض کمسه لره مخالفت قیلمغله کندی
نامنی پیدا وآشکار ایلمك اولور وبوندن غیری باطنلرنده هنر طوتمزلر تاکم اول زاهد خشك
دخی هنرطوتمز الاهمان اول هنری طوترکه اول کمسه یه وبو کمسه یه سالوسلك اظهار
ایلیه دیدی ❊ مثنوی ❊ او اکر دیوانه است وفتنه کاو * داروی دیوانه باشد کیرکاو * تاکه
شیطان ازسرش بیرون رود * بی ات خر بندکان خر چون رود) اول زاهد اکر
دیوانه درو فتنه قازیجیدر دیوانه نك داروسی کیرکاواور تاکم شیطان آنك باشندن
طشره کیده خربنده لرك لتیسز خرنیجه کیدر کیرکاودن مقصود قرباج وقامجیدر
یعنی امیر خشم الود کندیسنه دیدیکه اول زاهد اکرفرض ایدهلم دیوانه وسفیه ایسه
وفتنه قازیجی وغوغا قوپاریجی مجنون ایسه دیوانه ومجنونك علاجی قامجی وقرباج
اولور دیوانه اولانلره برقاج قرباج اورمق لازم کلور تاکم شیطان آنك باشندن طشره
کیده بومقرردر که خربنده لرك کوتکی اولمینجه خر یوله هموار ومؤدب کتمز
لازم کلدیکه خر سیرت اولنلره کوتك اوره سن تا یوله طوغری کیده ودیوانه اولنلری
قرباجله دوکه سن تاکم سفاهت ودیوانه لکی ترك ایده ❊ مثنوی ❊ میر بیرون
جست ودبوسی بدست * نیم شب آمد بزاهد نیم مست) الحاصل میرخانه سندن طشره
صیچرادی النده دبوس نیم شب یعنی نصف اللیلده نیم مست زاهده کلدی ❊ مثنوی ❊
خواست کشتن مرد زاهد را ز خشم * مرد زاهد کشت پنهان زیر پشم) خشم
وغضبندن میر مرد زاهدی قتل ایتمك استدی مرد زاهد دخی امیرك بو قصدنی
بیلوب یوکی التنده پنهان اولدی ❊ مثنوی ❊ مرد زاهد می شنید از میر آن

*زیر پشم آن رسن تابان نهان) اول مرد زاهد امیردن خشم آلود اولان کلامی ایشتدی اول رسنتابلرك بولی التنده نهان ایکن یعنی انك خانه سنده ایب بوکیجی کسه لرك وافر بشمی وار ایدی زاهد آنك التنه کیرلندی ومختفی اولدی وامیرك غوغاسنی وخشم آلود اولان کلماتنی استماع ایلردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت دررو کفتن زشتی مرد * آینه تاند که رو را سخت کرد * روی باید آینه وار آهنین * تات کو یدروی زشت خودبین) اول زاهد زیر پشمده کندیسنه دیدی مردلك شنالکنی یوزینه قرشو سویلمکه آینه قادر اولورز یرا یوزنی قتی پك ایلدی آهنین آینه کبی سخت ومصفی یوز کرك تاکه سکا کندی زشت وقبیح یوزکی کوردیه یعنی اول چونکم بو حالت مکروهه یی کوردی و بو شدت وغلظته نظرایر کوردی زیر پشمده انصاف ایدوب کندی کندیسنه بو یله دیدیکه قبیح مردك قباحت و خباثتنی سویلمکه اینه کبی مصفی اولان وژنك وجود مجازیدن کندیسنی پاك و مجلا قیلان کسه لر قادر اولور که کندی یوزنی واوزنی سخت ومحکم ایلیه وفی الحقیقه کلام حقی سویلمکه وتبلیغ احکام الهی ایلمکه دموردن اولان آینه کبی برمحکم یوز کرکدرتا کم ای متبع قهروغضب سکادیه اشته زشت وقبیح اولان یوزکی کورمادامکه امر معروف ونهی منکر ایلین کسنه لر (ولایخافون لومة لائم) آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولمیه لر ووجود مجازی قیدندن قورتلمیه لر واولمك ودوکلمك خوفندن نجات بولمیه لر آنلر متکبر اولان اهل خشمه واستکبار قیلان اصحاب جاه ومنصبه صراحة حقی سویلمکه قادر اوله مزلر مکرکه نیجه حجاب التنده رموز وکنایتله وتعریض واشارتله سویلك واقع اوله نته کم دلقك شاه ترمذه رو بروحق سو یلمکه قادر اوله میوب نیجه پرده لر التنده سو یلدی وآنك مات اولمسنه تو بیخ وتقریع ایلدی

﴿ حکایت مات کردن دلقك سید شاه ترمدرا ﴾

﴿ مثنوی ﴾ شاه بادلقك همی شطرنج باخت * مات کردش زود خشم شه بتاخت) شاه ترمد کندینك مصاحبی اولان دلقك ایله شطرنج اوینساردی دلقك شاهی مات ایلدی فوری شاهك خشمی چاپدی یعنی دلقك پادشاهی علی الفور مات ایلدکده آنك خشم وغضبی ظهوره کلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت شه شه وان شه کبر آورش * یك یك ان شطرنج میز دبر سرش) دلقك پادشاه مات اولدقده شه شه دیدی وآنك کبرآور اولان اول شهی اول شطرنجی بر برآنك باشنه اوردی شه شه شیلرك ضمه سیله تف تف دیمکدر یعنی دلقك شاه ترمدی یی چونکم مات ایلدی اکا تف تف دیوب تعریض قیلدی وانك کبر کنور یجی اول شهی شطرنجك التلرنی بر برانك باشنه اوردی بو یله دیو ﴿ مثنوی ﴾ که بکیر اینك شهت ای قلتبان *صبر کردان دلقك وکفت الامان) کهای قلتبان طوت اشته سکاشه دیمك دلقك

شاهدن بو غضبی کوردکده الامان ای شاه جهان دیوب آنك جفاسنه صبر ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ دست دیکر باختن فرمود میر * اوچنان لرزان چو عور از زمهریر) بعدزمان اول امیر برغیری ال دخی او ینامق بیوردی اول دلقك عریان اولان کسه زمهریردن لرزان اولدیغی کبی لرزان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ باخت دست دیکر وشه مات شد * وقت شه شه کفتن ومیقات شد) پس برال دخی او ینادی وشاه مات اولدی دلقکك شه شه دیمك وقتی وهنکامی اولدی شه شه لفظنده شینك ضمه لر یله ده وفتحه لر یله ده اوقنمق جائز اولور اکر شینك فتحه لر یله اوقنورسه کشت کشت معنالرینه اولور یعنی چونکم دلقك برغیری دفعه دخی او ینایوب پادشاه مات اولدقده اول شه شه دیمك وتوبیخ ایلمك وقتی کلدی وحق سو یلمك میقاتی اولدی لیکن رو برو حق سو یلمکه قادر اولمدی ﴿ مثنوی ﴾ برجهید آن دلقك ودر کنج رفت *شش نمد برخود فکند از بیم تفت) پس اول دلقك یرندن صچرادی دخی بر بوجاغه کندی خوفندن کندی اوزره تیز التی کچه براقدی یعنی بر کوشه یه واروب سرایك کچه لرندن التی قات کچه یی کندی اوزرینه براقدی ﴿ مثنوی ﴾ زیر بالشها وزیر شش نمد * خفت پنهان تازخم شه رهد) اول دلقك نیجه یصدقلرك والتی کچه نك التنده پنهان اولوب یاتدی تاشاهك زخمندن خلاص اوله ﴿ مثنوی ﴾ کفت شه هی هی چه کردی چیست این * کفت شه شه شه ای شاه کزین) شاه چونکم دلقکك بو حالنی کوردی اکا ایتدی هی هی نیلدك بونه در دلقك اول یصدقلری والتی کچه نك التنده شه شه شه ای شاه کزین دیدی یعنی کشت کشت ومات ای شاه کزین دیو ورای حجابدن شاهه خطاب ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ کی توان حق کفت جز زیر لحاف *با تو ای خشم آور آتش سجاف * ای تو مات ومن زبیم زخمهات * میزنم شه شه بزیر رختهات) زیر لحافدن غیریدن حق دیمك قچن ممکن اولور سکا ای اتش سجاف اولان خشم آور ای شاه سن ماتسن وبن زخملرك خوفندن سنك اسباب ورختلرك التندن شه شه اورورم لحاف یورغنه دیر سجاف سنجف دیدکلرید ریعنی دلقك ترمد شاهنه ایتدی ای اتش پروازلو وغضب صفتلو شاه حق کلامی سکادیمکه قچن قدرت اولورکه سن خشمله طاوسن وحقه راضی دکلسن پس سن مات ومغلوبسن وبندخی سنك زخملرك وخشملرك خوفندن مات ومات اولدك دیمکی نیجه اسباب وحجاب التنده کوجله دیرم دیدی پس کلام حقی برکمسه یه رو بروسویلك وتصریح ایلمکدن ایسه اکا تعریض وکنایه طریقیله سو یلك ادبه الیق وسنته اوفقدر حضرت نبی صلی الله تعالی علیه وسلمك اکثرسنت سنیه لری برنیجه قومه پند ونصیحت بیورسه لر کنایت طریقیله مابال اقوام یفعلون کذا وکذا دیرلر دی وقال صاحب الشرعة ومن السنة ان لایشافه احدا بالتثریب فی ملاء من الناس یعنی من سنة النبی ان لایخاطب

بالتعبير والا ستقصاء في اللوم پس بنه اول زاهدك قصه سنه رجوع ايدوب بيوررلر
(مثنوی) چون محله پرشد از هيهای مير * وز لگدبر در زدن وز دار وگير)
چونكم زاهدك محله سی اميرك هيهای وصدا سندن مملو اولدی وزاهدك قپوسنه دپمه
اورمقدن ودار وگيردن دار وگير طوتوب قابغه ديمكدر (مثنوی) خلق بيرون
جست زود از چپ وراست * كای مقدم وقت عفوست ورضاست) پس اول محلده اولان
خلق چپ وراسندن تيز طشره به صحرا ديلر وديديلر كه ای مقدم وای حاكم مفخم عفو
ورضانك وقتيدر (مثنوی) مغز او خشكست وعقلش اين زمان * كمترست از عقل وفهم
كودكان) زيرا اول زاهدك مغز وعقلی بو زمان خشك وبابسدر اطفالك عقل وفهمندن كمتر
وناقصدر (مثنوی) زهد وپيری ضعف بر ضعف آمده * واندر ان زهدش گشادی ناشده)
زهد وبر هيزلك ضعف ضعف اوزره گلمشدر وآنك عقلنه نقصان وخلل ويرمشدر
وحال بو كه اول زهد ايچره اول زاهد خشكه گشاده لك ميسر اولمشدر زيرا چوق
تارك دنيا واردر كه زهدك سرندن ومعناسندن غافل اولدقلری اجلدن آنلره اول زهد
خشك ايچره بر فتح باب اولمدی (مثنوی) رنج ديده گنج نا ديده زيار * كارها
كرده نديده مزد كار * يا نبود آن كار او را خود گهر * يا نيامد وقت پاداش از قدر)
رنج گورمش امايار دن گنج گورمامش كارلر ايلمش كارك مزدينی گورمامشدر يابو در كه
آنك كار وعملك گوهری اولمدی ياخود قدردن پاداشك وقتی گلمدی يعنی اول زاهد
طريق زهد وعبادتده وافر رنجلر وتعبلر چكدی وليكن يار ومعين اولان خدادن آنك
مقابله سنده گنج وعوض گورمدی نيجه كارلر وكردارلر ايلدی وليكن اول كارلرك
مزدينی واجرتنی گورمدی نيجه كارلر بلكه بوانه دك تعذيب حيوان بلا فائده قيلدی
اگر سن ديرسك كه اجركم بقدر تعبكم كلامنك مو جبنجه هر كسك اجری دين
وطريقنده چكديكی تعب ورياضت قدر اولور بو زاهدك خود بو يولده بو قدر
تعب ورياضت چكمسی وار نيچون بو ثواب واجرتدن محروم قالدی جواب اولدر كه
بو معنی ايكيدن خالی دگلدر يابو در كه اول زاهدك كار وعملنك گوهر اخلاصی
يوق ايدی وآنك كرداری نيت خالصه اوزره دگل ايدی بلكه ريا وسمعه اوزره بی گوهر
بر نيجه اعمال ايدی بو گونه اعمال مزخرفه نك اجرتی اولمديغی بلكه (هباء منثورا)
اولوب اصلا اثری قالمديغی آيت كريمه ايله ثابت اولمشدر كما قال الله تعالى (وقدمنا
الى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا) وياخود آنك اعمالنك گوهر اخلاصی وار ايدی
وليكن (الامور مرهونة باوقاتها) حديثنك مصداقنجه هر عمل نيكونك حق تعالى
پاداش وجزاسی بر وقته مرهون قلنمشدر مادامكه اول وقت گلميه اول عملك پاداش
وجزاسی گلمز پس بو بيتله دخی بو معنايی تأكيد وتقرير ايدوب بيوررلر (مثنوی)
يا كه بود آن سعی چون سعی جهود * يا جزا وابسته ميقات بود) يابودر كه
اول زاهدك سعيی جهودك سعيی كبی ايدی ياخود جزای عمل ميقاته وابسته اولمغين

(الذين كفروا اعمالهم كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء) آيت كريمه سنك
موجبنجه اول زاهدك سعی وعملی كافر وجهودك سعيی كبی باطل اولدی وسراب
بقيعه كبی بی مزد وبی معنی قالدی ياخود آنك عملی كافر وجهودلر عملی كبی دگل بلكه
مؤمنلر عملی كبی لوجه الله ايدی وليكن جزا وثوابی ميقاته تعلق اولنمش اوله اول وقت
گلدكده كندی عملنك جزاسی هر نه ايسه بوله ديديلر (مثنوی) مر ورا در
دو مصيبت اين بسست * كه در ين وادی پر خون بی كسست * چشم پر درد ونشسته
او بكنج * روترش كرده فرو افكنده لنج) اول زاهده بودرد ومصيبت كافيدر كه بو قانله
مملو اولان واديده بی كسدر آنك چشمی پر درد اول بو جاقده او تورمشدر يوزنی اكشتمش
وآوردنی براقمش يعنی اصحاب محله اول اميره زاهد حقنده شفاعت ايلمك طريقيله اميرك
اكارم حمت وشفقتی اولمقدن اوتری ديديلر ای امير مفخم وای حاكم اعظم اول فقير زاهده
بو درد ومصيبت كفايت ايلر كه بو پر خون اولان زهد ورياضت واديسنده
اول بی كس وتنهادر اصلا آنك بر يار ومعينی بوقدر وآنك گوزی گريان
اولمقدن يوزن وگوزن اكشتمش وآوردلرين صارقتمش غمناك وحزين درد وبلا ايچره
قالمشدر پس اكارم حمت وشفقت ايلمك لازم اولمشدر (مثنوی) نی يكی كحال
كور غم خورد * نيست عقلی كه بكحلی پی برد * اجتهادی ميكند با حزم وظن *
كار در بو كست تا نيكو شدن) نه بر كحال واردر كه آنك غمنی يه بر عقلی دخی يوقدر كه
كحله ايرايلنه اول زاهد حزم وظنله بر عظيم اجتهاد ايلر آنك كاری بولاكده در نيكو
اولنجه يه دك يعنی جمله معصيتلردن بری دخی اولدر كه آنك چشم باطنی بويله معلوم
ايكن بر كحال حال بو قدر كه تا اول بر علتك غمن يبوب اكا شفقت قيلوب بصر
بصيرتنه معالجه قيله وكحل هدايتی آنك باطنی گوزينه چكه وآنك كنديسنك دخی
اوقدر بر عقلی يوقدر كه هدايت كحلنه وعلم معرفت سرمه سنه ايرايلنه وانی ديده
جاننه دوا ايده پس كندی ظن ورأينه اعتماد ايليوب طريق الهيده عظيم
اجتهاد ايلر وآنك كاری اميد اوزره در نيكو اولنجه يه دك بونده تنبيه بودر كه اكثر
زهاد وعباد اولنلر مرشد كامله مراجعت ايليوب كنديلرك حزم وظننه اعتماد قيلوب
اميد اوزره عبادت ورياضت چكرلر آنلره اولان بليه دن بری دخی بودر كه اگر
استاده مراجعت ايلسه لردی عبادتلرندن عظيم نفعلر وفائده لر گوره لردی
كنديلر بنی مشاهده ويقين مرتبه لرينه ايرگوره لردی وليكن بونك طريقنه گيدوب
واستاده خدمت ايتيوب حزم وظنلری اوزره اجتهاد ايلدكلرندن اوتری هم علم
ومعرفتلری يوق وهم تعب وزحمتلری چوقدر وهم مرتبه نقصانده قالمشلردر
(مثنوی) زان رهش دورست تا ديدار دوست * كو نجويد سر رئيسش
آرزوست * ساعتی او با خدا اندر عتاب * كه نصيبم رنج آمد زين حساب *

ساعتی بابخت خود اندر جدال * كه همه پران ومابر بده بال) آندن اوتری آنك
یولی دوستك دیدار ینه وارنجه یه دك دوردر كه اوسر ومغز استمز آنك رئیسلك
آرزوسی واردر رئیسده یامصدر یه درسر كسر سینله در فتح سینله اوقنسه دخی
جائز اولور اول زاهدك یولی دوستك وصالنه واقاسنه دك اول سببدن دورودراز
اولمشدر كه اول زاهد سرومعنی طلب ایلمز آنك آرزو ومشتهاسی رئیسلك ومتبوعلكدر
دیمك اولور اكر سرفتح سینله اولورسه معنی آنك یولی دوستك مشاهده سنه دك آندن
اوتری بعید اولدیكه اول زاهد وعابد برسر مثابه سنده اولان پیشوا ومقتدایی طلب
ایلمز بلكه كندینی نامه رئیس اولمق وخلق كندو یه تابع قیلمق آرزو ایلر بواجلدن
حق تعالینك دیدارندن دور قالور اضطراب والمندن كاهی برساعت حضرت
خدایه عتابده در بویله دیوكه بنم نصیبم بوحسابدن رنج كلدی و برساعت دخی
كندی بختیله جدالده در بویله دیوكه دوكلی ناس كندی مرادلری جانبنه پران
و بز مقطوع البال یعنی آنك راهی دیدار یاردن دور اولدیغنه وانك روح وقلبنك
حضرت حقدن فراق وهجرانده قالدیغنه علامت ونشان بودركه اول زاهد خدای
تعالی حضرتلرینه عتاب وخطابده اولمقده اولور بویله دیوكه الهی بنم نصیب
وقسمتم بوایلدیكم حساب وقیاسدن رنج و بلا وتعب وعنا كلدی بنم قیاس وحسابم
بوایدیكه بو ریاضات وفلاكتدن بن عظیم مثاب اولیدم وخلق ایچنده شرف
وعزتلر بولیدم دیوب قضایه رضا و یرمز و برساعت دخی اولور كه حضرت
خدایه عتاب وخطاب ایلمكدن رجوع ایلیوب اول محنت وفلاكتی كندی بخت
وطالعندن قیاس ایلیوب كندی طالعیله مجادله ده اولور و بخت وستاره سنه توبیخ
وعتاب قیلور بویله دیوكه ای بخت معكوس وطالع منحوس دوكلی ناس كندی
مقصودلری جانبنه پروازایدیجی ومرادلری بنا بر بجیدر اما بز مقصوص الجناح اولدق
وورطهٔ محنت وفلاكت ایچره قالدق دیوب بخت ناهموارندن شكایت قیلور

﴿ مثنوی ﴾ هر كه محبوست اندر بوی ورنك * كرچه درزهدست باشد خوش
تنك * تابرون ناید ازین تنكین مناخ * كی شود خویش خوش وصدرش فراخ)
هركیمكه بوی ورنكده محبوسدر اكرچه زهدده در آنك خویی تنك اولور مادامكه
بوتنكین اولان مناخدن طشره كلیه آنك خویی فچن خوش اولور وانك صدری فچن
واسع اولور خوش خو یشدن مخففدر مناخ دوه چوكه جك یره دیرلر تنكین مناخدن
مراد بونده بودنیا اولور یعنی هرشول كسه كه بودنیانك بوی ورنكنده محبوس
ومقید اوله و بی رنكلك عالمندن محروم قاله اكرچه اول كسه زهد وتقوی مرتبه سنده
ایسه ده آنك خویی تنك اولور وقلبی قلق وانقباضده اولور مادامكه بوتنكین اولان
مقامدن واضیق اولان منزلدن طشره كلیه وعالم حقیقته واصل اولمیه آنك خویی

نه حالله خوش اولور وقلبی نوجهله فسحت وانشراح بولور فی الحقیقه بوعالم
كثرتدن تجافی قیلمین ودار حقیقته واصل اولمین كسه نك قلبی انقباضدن خالی اولمز
وانك قلبنه وسعت وانشراح كلمز انكچون عارف اولمین زاهدلر قلق و انقباضدن
قورتلمز ﴿ مثنوی ﴾ زاهدارا درخلا پیش ازكشاد * كارد واستره نشاید هیچ
داد * كز ضجر خودرا بدر اندشكم * غصهٔ آن بی مرادیها وغم) زاهدلره
خلوتده فتح بابدن اول كارد واستره و یرمك هیچ لایق دكلدر زیرا ضجرت
واضطرابدن كندینك قارنینی یرتر اول بی مرادلغك غصه وغمی شونلركه طریق
حقه سلوك ایلمك صددنده دنیایی ترك ایدەلر وخلقدن عزلت وخلوت ایلمك سمتنه
كیدەلر وریاضته مشغول اولەلر البته قلق وانقباضدن خالی اولمزلر حق تعالی آنلرك
قلبنه فتح باب ایلینجه یه دك پس قبل الفتح والانشراح آنلرك النه استره وقلیج وبچاق
و یرمك لایق دكلدر زیرا ضجرت واضطرابندن اول بی مرادلغك غصه سی وغمی
آنك كندی قارنینی یرتر وفی الحقیقه بدایت سلوكده اكثر بوقلق واضطراب نیجه
كسەلره واقع اولور انكچون مشایخ مراتب سلوكده قلق دخی برمرتبه عد ایلمشلردر
تنكیم بوجلدده واقع اولان محمد سرزی حضرتلرینك سركوهدن كندیسنی
كوتروب اتمسی بوقلق حالنده ایدی باخصوصكه سلطان الكونین ومفخر الثقلین
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه بدایت حالنده بوقلق واضطراب واقع
اولوب كندیلرنی حرا طاغندن اتمغه نیجه كره قصد ایلدكلری بوحكایتدن معلوم
اولور وظهوره كلور

﴿ قصهٔ انداختن مصطفی علیه السلام خودرا زكوه ﴾
﴿ حری از وحشت حجاب دیرنمودن جبرائیل علیه ﴾
﴿ السلام بوی كه مینداز كه ترا دولتها در پیشست ﴾

﴿ مثنوی ﴾ مصطفی را هجر چون بفراختی * خویشرا از كوه می انداختی)
مصطفی علیه السلام حضرتلرینك چونكم هجری یوجه اولیدی كندیسنی كوهدن
اتردی یعنی حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم قبل البعث حری طاغنده
جناب عزته عبادت وطاعت قیلوردی چونكم اول حضرته حق تعالی حضرتلرینك
فرقت وهجرانی غلبه قیلیدی كندیسنی حری طاغندن اتمقلغه قصد ایلردی
﴿ مثنوی ﴾ تابكفتی جبرئیل هین مكن * كه ترا بس دولتست ازامر كن *
مصطفی ساكن شدی زنداختن * بازهجران آوربدی تاختن * بازخودرا سرنكون
ازكوه او * می فكندی ازغم واندوه او * بازخود پیدا شدی آن جبرئیل * كه
مكن این ای نوشاه بی بدیل) حتی جبرائیل علیه السلام حضرتلری اكا دیردی آكاه
اول ایله زیرا امر كن دن سكا چوق دولت واردر امر كن وصف تركیبی اولوب امر

ایدیجی معناسنه اولسه دخی جائزدر وامر کن لفظنه مضاف اولوب کن امرندن
سنکچون چوق دولت واردر دیمك دخی جائزدر پس حضرت مصطفی علیه السلام
کندیسنی آتمقدن ساکن اولوردی کیرو هجران چابق کتوردی پس اول نبی مکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم کیرو کندیسنی طاغدن آشغه براقق استردی غم وغصه دن
اول حضرته کیرو اول جبرائیل علیه السلام کندی پیدا اولوردی که بونی ایله که
سن بی بدیل شاهسن حاصل کلام اولدرکه هر بارکه حضرت پیغمبر علیه السلامه
فرقت الهی کلیدی وغلبه قیلیدی بو فراقه تحمل ایده میوب کندیلرینی حری طاغدن
آشغه آتمق مراد ایدرلردی حتی جبرائیل علیه السلام اول حضرته دیردی بو کاری
ایله آکاه اول که سنکچون امر ایدیجی خدادن چوق دولت واردر ویاخود حق
تعالینك ارادت مطلقه سی امرندن سکا وافر سعادت حاصلدر دیردی حضرت
جبرائیل علیه السلامك بو قدر تسلی و رمسیله محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم
قلق واضطرابدن برزمان ساکن اولوردی و بعد زمان هجران وفراق اول حضرته
کلوب غلبه قیلوردی کیرو اول حضرت زیاده غم وغصه سندن کندیسنی اتمق
قصد ایلردی کیرو حضرت جبرائیل علیه السلام تمثل ایلیوب اکا دیردی بو عملی
اشله که سن شاه بی مثیل و بی نظیرسن صبر ایله که عاقبت بو هجران پایانه ایریشور
وچهرهٔ مراد یوز کوسترر ﴿مثنوی﴾ همچنین می بود تا کشف حجیب *
تا بیابد آن کهررا او زجیب * بهر هر محنت چو خودرا می کشند * اصل محنتهاست
این چونش کشند) حاصل کلام اول حضرتك حالی کشف حجابه دك بونك کبی
اولدی تا اول کوهری اول جیبندن بولدی چونکم ناس هر محنتدن اوتری کندیلرینی
اولدورورلر بو هجران محنتلرك اصلیدر بونی خلق نیجه چکرلر یعنی بوذکر اولنان
حالت اوزره اول حضرت کشف حجاب اولنجیه دك نیجه مدت اولدی حتی اول جوهر
مقصودی کندی جیب درونندن بولدی ومرادنه واصل اولدی اندنصکره قلق
واضطرابدن قورتلدی بو خلق عالم هر محنتدن اوتری کندیلرینی اولدرمك استرلر
ویا باشلرینه بر مصیبت کلسه اولمکه محبت ایدرلر بو فرقت الهی خود جمیع محنت
ومصیبتلرك اصلیدر بونی خلق نیجه چکرلر و بوکا نه وجهله تحمل ایدرلر
﴿مثنوی﴾ ازفدایی مرد مانرا حیرتست * هر یکی ازما فدای سیرتست *
ای خنك انکه فدا کرد ست تن * بهر آن کارزد فدای آن شدن) فدا اولمقلقدن
مردملره بر حیرت واردر امابزدن هر بریمز بر سیرتك فداسیدر ای سعادتلو شول
کمسه که تنی فدا ایلمشدر اول نسنه دن اوتریکه انك فداسی اولمغه دکر یعنی
بر عاشق صادقك معشوق حقیقی یولنده فدا اولمقلغندن مردملره بر عظیم حیرت کلور
وهر بری تعجب ایدوب نه عجب فلان کمسه کندیسنی بو یولده فدا ایلدی دیو تعجب

اولور حال بوکه بزم هر بریمز برکونه سیرتك و برنوع کار وخصلتك فداسی یز بزم
کیممز شهرت وریاسته فدا و بعضمز دخی شهوت وراحته فدا و برنیجه مز دخی کار
دنیایه و برنیجه مز دخی کار عقبایه و بزدن بعضیسی دخی لله وفی الله خدایه فدادر
پس سعادت شول کمسه یه که کندی بدننی فدا ایلمشدر شول محبوب معنوی ومعشوق
حقیقیدن اوتری که اکا فدا اولمق لایق ویولنده جان و برمکلکه هر وجهله
مستحقدر ﴿مثنوی﴾ هر یکی چونکه فدایی فنیست * کاندران ره صرف
عمر کشتنیست * کشتنی اندر غروبی یا شروق * که نه شایق ماندانکه نی مشوق)
جهانده هر برکمسه چونکم بر فن وصنعتك فداسیدر که اول یولده عمری صرف ایلمکده
واولمکده در یعنی بو جهانده چونکه هر برکمسه بر فن وسیرتك فداسیدر زیرا
اول فن وسیرتك یولنده عمرنی صرف ایلیوب اولمکلکده وهلاك اولمقلقده در
غروبه وشروقه منسوب اولان شیلر کشتنیدر که اول وقتده نه شایق قالور ونه مشوق
قالور غروبنده وشروقنده اولان یارلر نسبت ایچوندر که شروقنده دخی
یای نسبی مقدر اولمشدر کشتنی کشتنی است تقدیرنده در شایق شوق ایدیجی
مشوق شوق اولنمش معناسنه در وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که مغربه ومشرقه
منسوب اولان خلایق ایچره نقدر مخلوق وار ایسه کشتنیدر وهلاك اولمسی مقرردر که
انلرك هلاکی وقتی کله اول وقتده نه عاشق ونه معشوق قالور بلکه جمله مقتول
وهلاك اولور ﴿مثنوی﴾ باری این مقبل فدای این فنست * کاندر وصد
زندکی در کشتنست * عاشق ومعشوق وعشقش بر دوام * در دو عالم بهرمند
ونیك نام) چونکم بویله در بو مقبل بو فنك فداسیدر که اول فنده اولمکلکده
صد زندهلك واردر عاشق ومعشوق وآنك عشقی دوام اوزره در ایکی جهانده بهرمند
ونیکنامدر یعنی چونکم مغرب ومشرقه منسوب اولان خلایق اولور و بر وقت کلور که
انده نه عاشق ونه معشوق قالور باری شول مقبللردن اول بو فنك فداسی اولسه که اول
فنده که مراد اندن فن طاعت وکار محبتدر که اول فن محبتده اولمکلکده نیجه یوز
حیات ابدیه وسعادت سرمدیه واردر که اول فنك عاشقی ومعشوقی وعشقی دوام
اوزره در ایکی عالمده بیله بر فنك عاشقی بهرمند ونیکنامدر خلاصهٔ کلام هر شول کمسه که
فن محبت الهینك عاشقی اوله دنیاده وآخرتده بهرمند ونیکنام اولور و بو جسمدن
اولسه نیجه حیات ابدیه بولور وآنك عشقنه وشوقنه زوال وفنا کلیوب کندیسی دخی
معشوق حقیقی ایله دائم وباقی قالور ﴿مثنوی﴾ یا کرامی ارحموا اهل الهوی *
شانهم ورد التوی بعد التوی) ای کریملرم سز اهل هوایه مرحمت ایلیك که انلرك
شانی هلاك اندنصکره هلاکه حاضر اولمقدر کرام کریمك جمعیدر یا متکلم ایچوندر
ورد کسر واوله بونده حاضر اولمق معناسنه در توی هلاك اولمغه دیرلر وحاصل

كلام بو بله دیمك اولور که ای بنم کریم اولان ساداتم اهل نفسه واصحاب هوایه مرحمت وشفقت ایلیك که انلرك حال وشانی اولدكدن وهلاك اولدقدنصکره یوم قیامتده هم هلاك اولمغه حاضر اولمقدر پس بونلره چشم مرحمتله نظر ایلمك کریم اولانلرك شانندندر ﴿مثنوی﴾ عفو کن ای میر بر سختی براو * درنکر در درد وبدبختئ او * تاز جرمت هم خدا عفوی کند * ذلتت را مغفرت درآ کنند * تو زغفلت پس سو بشکستهٔ * درامید عفو دل دد بستهٔ * عفو کن تا عفو یابی درجزا * می شکافد مو قدر اندر سزا) پس زاهدك محله سنك جماعتی اول امیردن استشفاع ایدوب دیدیلر ای امیر اول زاهدك سختلغنی عفو ایله آنك درد و بدبختلغنه نظر ایله تا سنك جرمکدن خدای تعالی بر عفو ایلیه حق تعالی سنك ذلتکه مغفرت طولدیره ای امیر سندخی غفلتدن چوق دستی صیمشسن عفو امیدنه کوکل باغلامشسن پس عفو ایله تا سندخی جزا وعوضده عفو بوله سن زیرا قدر الهی سزا خصوصنده قیل یرار بو کلمات طیبه زاهدك محله سی جماعتك اسانندن اکرچه من بور امیره عفو ومغفرتله متصف اولمق ایچون نصیحت طریقیله دینلمشدر ولیکن هر حاکم اولنده عفو وکظم غیظ ایلمك لازم اولنلردندر که حق تبارك وتعالی (والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) بیوردی پس انلر بو آیت کریمه نك مفهومی اوزره اول امیره دیدیلر ای امیر اول زاهدك غلظت وشدت ایلدیکی کاری عفو ایله وانی بو خصوصده مؤاخذه قیله بلکه آنك محنت وریاضت ایچره اولان دردنه و بدبختلغنه نظر ایله تاکم سنك جرم وکناهکی دخی هم خدای تعالی عفو ایلیه وهم مرحمت قیله که ارحموا ترحموا دینلمشدر اکر سن اکا عفو ومغفرت ایلرسك حق تعالی حضرتلری سنك خطا وزلتکی عفو ایدوب مغفرته غرق ایلرسن هم غفلت وجهالت جهتندن نیجه قلب دستیلرنی کسر ایلمشسندر وعفو ومرحمته کوکل باغلامشسندر پس (الراحمون یرحمهم الرحمن) حدیثنك مفهومی اوزره حضرت رحمان راحم اولنلره عفو ورحمت ایلر دیدیلر حق تعالینك قضاسی هر کسه لایق وسزاسنی ویرمکده موشکاف اولور ودقت قیلور ذره قدر برکسه خیر ایشلسه آنك جزاسنی کورر وکذلك بر ذره قدر شر ایشلسه هم آنك جزاسنی اکر عفو اولمزسه بولور دیدیلر

﴿ جواب کفتن امیر مران شفیعان را وهمسایکان را که زاهد را ﴾
﴿ کستاخی چرا کرد وسبوی می را چرا شکست من درین باب شفاعت ﴾
﴿ قبول نخواهم کرد که سوکند خورده ام که سزای او بدهم ﴾

بو سرخ شریفه امیرك جواب دیمسی زاهدك شفیعلرینه وهمسایه لرینه که زاهد نیچون کستاخلق ایلدی وشراب دستیسنی نیچون صدی بن بو خصوصده سزك شفاعتکزی قبول ایلمك استمزم زیرا سوکند ایچمشمکه او زاهدك جزا وسزاسنی ویرم

تا غبریلر آندن عبرت طوته لر ﴿مثنوی﴾ میر کفت او کیست تا سنکی زند * بر سبوی ما سبور ابشکند) امیر اول زاهده شفیع اولان جماعته دیدی اول زاهد کیمدر تا بر طاش اوره بزم دستیمزه دستی یی صبه بونده امیردن مراد حضرت حق و یا حضرت حقك ولایتنه مظهر اولان نبی علیه السلام و یاخود ولی اولور وسبودن مراد قلب وانك ایچنده اولان شرابدن مراد سبب مسرت وشادی اولان ذوق درون اولور وزاهددن مراد امر معروف ونهی منکر ایلین خود بین وخود پسند شول واعظ وعابدلر اولورکه طعن وملامت سنکیله غلام خدا وتابع انبیا واولیا علیهم السلام اولان وسبوی قلو بنی محبتله پر قیلان عاشقلرك قلبی دستیسنی صره لر پس انك متبوع ومقتداسی اولان امیر معنویدن عتابه مستحق اولور نتکیم اول امیر اول زاهد حقنده بو کونه عتاب ایدوب دیدی ﴿مثنوی﴾ چون کذر سازد ز کویم شیر نر * ترش ترسان بکذرد با صد حذر) چونکم ارکك ارسلان بنم کویمدن کذردوزه نیجه خوف وحذر ایله قورقه قورقه کچر ﴿مثنوی﴾ بندهٔ مارا چرا آزرد دل * کرد مارا پیش مهمانان خجل) اول زاهد خشك بزم بنده مزك قلبنی نیچون پریشان ایلدی مهمانلر اوکنده بزی خجل وشرمسار ایلدی ﴿مثنوی﴾ شربتی که به ز خون اوست ریخت * این زمان همچون زنان از ما کریخت) برشربت که انك قاندن اودر دوکدی بوزمان عورتلر کبی بزدن قاچدی ﴿مثنوی﴾ لیك جان از دست من او کی برد * کیر همچون مرغ بر بالا پرد) لیکن اول زاهد بنم المدن قچن جان ایلتور فرض ایله که مرغ کبی بالایه اوچر بو جمله دن خلاصهٔ کلام ونتیجهٔ مرام بو بله دیمك اولور که خدای تعالی حضرتلری و یاخود امیران معنوی اولان انبیا واولیادن هر بری سبوی قلب عشاقی سنك ملامتله شکست ایلین خود بین زاهدلره بو یله دیرلر و بزه متعلق اولان سبوی قلبی نیچون کسر ایلدی بو زمان بزم المزدن نیجه قورتلور اکر قوش اولوب پرواز ایلسه دخی خلاصه مجال بوقدر دیو غضب ایلرلر ﴿مثنوی﴾ تیر قهر خویش بر پرش زنم * پر و بال مرده ریکش بر کنم) کندی قهرم تیرنی انك قنادینه اوروروم انك ارده قالهجق پر و بالنی قو پاریرم ﴿مثنوی﴾ کر رود در سنك سخت از کوششم * از دل سنکش کنون بیرون کشم) اکر اول زاهد خودبین بنم سعی و کوششمدن فرار ایدوب سنك سخت ایچره کیدرسه ده سنکك ایچندن انی شمدی طشره چکرم وانی طشره چقاریرم ﴿مثنوی﴾ من برانم بر تن او ضربتی * که بود قواد کان را عبرتی) بن انك جسمنه برضرب بت سوررم که برضرب بتدن غیری قوادجکره بر عبرت اوله قواد قتح قاف وتخفیف واو له قلتبان ودیوث وعارسز وغیرتسز کمسه یه دیرلر کاف تصغیر ایچوندر بونده قوادکان وزن ایچون تشدید ایله اوقنور ومعنی بن انك جسمنه

برلت وضربت اور برمكه قلتبانلره ودبوثلره آندن عظيم عبرت اولور ديمك اولور اما قواد فتح قاف وتشديد واوله قوددن مأخوذ اولوب جلاد معناسنه اولسه هم معنى درست اولور بلكه تخفيفله اولنى تشديدله اوقومق قيدندن قورتلور سرورى بو معنايى اختيار ايدوب وشمعى بو معنايى رد ايليوب اولكى معنايى قبول ايلمشدر وليكن معنايه نظر اولنسه بونده مناسبت آندن زياده اولور زيرا معنى بن آنك تننه برضربت سوررمكه آندن قصاص ايديجى جلادجكاره بيله برعظيم عبرت اولور قنده قالديكه سائر ناسه ديمك اولور ﴿مثنوى﴾ باهمه سالوس باما نيز هم * داد اووصد چوا وان دم دهم) دوكلى خلقه سالوسلغنك بزه دخى سالوسلغنك بوعجيدر آنك دادنى وآنك كبى نيجه يوزكسه نك دادنى بودم ويريرم يعنى آنك ونيجه آنك كبى بى عقل كستاخك حقندن كلورم ديدى ﴿مثنوى﴾ خشم خون خوارش شده بسر كشى * ازدهانش مى برآمد آتشى) زيرا اول اميرك خون خواره اولان خشمى بسركش اولمشدى يعنى آنك قان ايجيجى غضبى طغيان ايدوب تجاوز قيلمشدى آنك دهانندن برآتش كلدى وغضب شعله لرى ظهور قيلدى

﴿دوم باردست وپاى اميررا بوسيدن ولابه كردن شفيعان وهمسايه كان زاهد﴾

﴿مثنوى﴾ ان شفيعان ازدم وهيهاى او * چند بوسيدند دست وپاى او * كاى امير ازتو نشايد كين كشى * كر بشد باده تو بى باده خوشى * باده سرمايه زلطف تو برد * لطف آب ازلطف تو حسرت خورد) اول شفيعلر اول اميرك كلماتندن وغوغا وهيهايندن آنك دست وپاينى وافر اوپديلر وديديلركه اى امير سندن كينكشلك لايق دكلدر اكر باده كتديسه بادهسز خوشسن باده سرمايهيى سنك لطفكدن ايلتور آبك لطافتى سنك لطفكدن حسرت يربو ابيات شريفه اول شفيعلر لسانندن كبر وغروره متصف وذوق وسرور جسمه محبت وميل قيلان اميره كندى حقيقتنى بيلدرمكدن اوترى نصيحت طريقيله وغيريلره دخى تعريض اولمق سمتيله ديلمشدر يعنى چونكم اول شفيعلر اميرك غوغا وهيهاين كورديلر آنك رنجيده الني واياغنى اوپديلر وديديلر اى امير حاكم اولان كمسه يه كين چكمك والى آلتنده اولان كمسهلره انتقام قيلمق روا دكلدر فرض ايدهلمكه سنك خارجده اولان شرابك ومى نابك كتمش سن بى باده وبى شراب خوش واطيفسن زيرا سنكه انسانسن سنك باطنكده اولان لطافتدن خارجده اولان باده وشراب سرمايه الور وآب صافينك لطافتى سنك لطافت عقل وروحكه حسرت يرچونكم سن حد ذاتنده صفايى قويوب خارجده اولان عارضى وعاريتى باده وشرابدن ذوق وصفا الغه اشتغال قيليهسن ديديلر ﴿مثنوى﴾ پادشاهى كن ببخشش اى رحيم * اى كريم ابن الكريم ابن الكريم * هرشرابى بندهٔ اين قد وخد *

جمله مستانرا بود برتو حسد * هيچ محتاج مى كلكون نهٔ * ترك كن كلكونه توكلكونهٔ) اى رحيم پادشاهلق ايله آنك خطاسن باغشله اى كريم اوغلى كريم اوغلى كريم هر برشراب بوقد وخدك بندهسيدر جمله مستلرك سنك اوزريكه حسد وغبطهسى اولورسن هيچ مى كلكونه محتاج دكلسن كلكونه مى ترك ايت زيرا سن كلكونهسن يعنى اول شفيعلر مذكور اميره ديديلركه اى ابا واجدادى كريم وكنديسى دخى كريم ورحيم اولان امير پادشاهلق ايله واول فقيرك خطاسنى عفو ايدوب باغشله هر برشراب صورى بكه بودنياده واردر بوسنك قد وخدك بندهسيدر شراب صورى ايله مست اولان كمسهلرك جمله سنك اوزريكه شك وغبطهسى واردر سنكه انسانسن خارجده اولان كل كبى ميك هيچ بروجهله محتاجى دكلسن خارجده اولان مى كلكون طبيعتدر اول زيور وكلكونه يى ترك ايليهسن وفى الحقيقه زيور كلكونهٔ جميع اشياسن وبو بيتلرده اسلوب حكيم قاعدهسى واردر قچن عاقل ودانا اولان كمسهلر برغضبناك خاكك وبى مرحمت اولان اميرك قتنه كلسهلر وآندن بركسهيى شفاعت قيلسهلر وياخود برمراد استسهلر اكرلئيم ايسهدهسن بركريم ابن الكريمسن ديمكله واكر غضوب ايسهده برلطيف ورحيمسن ديمكله واكر غافل وظالم ايسهدهسن برعاقل وعادلسن ديمكله توصيف وتسميه ايدوب تعريض قيلنه كان سكا لايق اولان بلكه مجرد انسان اولان كمسيه لايق اولان صفتلر بوذكراولنان صفتلردر وبونلرك خلافى انسان اولمين حيوانلره لايقدر كركدركه اوصاف ذميمهدن كذرايليوب اوصاف حميده ايله موصوف اولهسن وانسانيت مرتبهسنكه انسان دنيا وآخرتده اولان جميع اشيانك زيور كلكونهسى كبيدر پس هرشى انكيچون مخلوق اولوب آنكله مزين اولديسه ورونق واطافت بولديسه اول غيرى شيلرك نيچون راغب وطالبى اولور ديمك اولور ﴿مثنوى﴾ اى رخ چون زهره ات شمس الضحى * اى كداى رنك توكلكونها * باده كاندر خم مى جوشد نهان * زاشتياق روى توجوشد چنان) اى سنك زهره كبى يوزك شمس ضحادر اى سنك رنكك كلكونه كداسيدر باده كه شراب كوپنده نهان قاينارسنك رويك اشتياقندن انجلين قاينار يعنى اول شفيعلر اول اميره بويله ديديلر وليكن حضرت مولانا قدس الله سره العزيز آنلرلسانندن هر كندى وجودى شهرينك اميرى اولان كمسهلره حقيقت انسانيهيى تعريف وتعليم ايدرلر وديرلر اى سنك زهره كبى مشرق اولان وجه باطنك شمس الضحى كبى منور عالمدراى كندى وجودى شهرينك اميرى اولان بنى آدم جمله بزكار وزيورلر هرنقدر وارايسه سنك ظاهر وباطنك رنككنك كداسى ومحتاجيدر ياابن آدم خلقتك لاجلى وخلقت الاشياء لاجلكم حديث قدسيسنك موجبنجه اشيا بنى آدم ايچون وبنى آدم

حضرت خدا ایچون خلق اولنمشدر هرشئ بنی آدمك معناده عاشق ومستید رحتی
باده كه خم می ایچره نهان قنار ای انسان سنك وجه باطنكك اشتیاقندن اوتری
انجلین جوش وخروش ایلر یعنی آنك جوش وخروشی هم انسانك ذاتندن اوتریدر
چونكم انسان بویله مخدوم ومكرم اوله آنلرك اسیری اولمق وآنلره تقید قلمق آنك شاننه
لایق دكلدر ﴿ مثنوی ﴾ ای همه دریا چه خواهی كردنم * وی همه هستی
چه می جویی عدم * ای مه تابان چه خواهی كرد كرد * ای كه مه در پیش رویت
روی زرد) ای امیر جهان دوكلی سن دریاسن نم وقطره یی نه ایلك استرسك ای
سن دوكلی وارلقسن عدمی نه دیلرسن ای مه تابان كرد وغباری نه ایلرسن ای شول
كمسه كه ماه سنك یوزك قتنده روی زرددر یعنی ای انسان وای امیر جهانسن فی
الحقیقه دریاسن وبو اشیاسنك حقیقتكه ومرتبه كه نسبت نم وقطره كبیدرسن
بویله دریای اعظم ایكن نم مشابه سنده اولان اشیایی نیلرسن واكا نیچون كوكل
باغلیوب مقید اولورسن وای زبدهٔ كون ومكان دوكلی وارلق سندن عبارتدر واشیا
سكا نسبت عدم مقوله سیدرسن كندی حقیقتكه طالب اولمغی قویوب عدم
مشابه سنده اولان شیلری نه دیلرسن وسراب بقیعه كبی اولان صور ونمایشی نیچون
طلب ایلرسن ای مقصود زمین وزمان سن فی المثل ماه تابان كبی وبو اشیا كرد وغبار
كبیدر پس ای ماه فلك وجود بو كرد وغبار كبی اولان اشیایی نه ایتمك استرسن
ای سن بر عالیشان وماه تابان سن بو ماه صوری سنك جمالك قتنده صاری یوزلو
برشیدر كه حق تبارك وتعالی (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) بیوردی
وظاهرا وباطنا انسانی احسن صورت واجمل صفت اوزره خلق ایلدی وحضرت
رسول اكرم صلی الله علیه وسلم بو معنایه اشارت ایدوب ان الله تعالی خلق آدم
علی صورته بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ تو خوش وخوبی وكان هر خوشی *
تو چرا خود منت باده كشی * تاج كرمناست برفرق سرت * طوق اعطیناك
آویز برت) سن خوش وخوبسن وجمیع خوشلغك معدنیسن سن نیچون خود باده نك
منتن چكرسن سنك باشك اوزره تاج كرمنا واردر اعطیناك طوقی سنك صدركك
آویزیدر یعنی ای انسان وای امیر كون ومكان سن فی الحقیقه خوشسن وخوب
ومحبوبسن وهر خوشلغك ولطافتك دخی اصل ومعدنی سن باده ومی ندر كه سن آنك
منتن چكرسن وانك اسیری اولوب بو كونه مكیف غداره زبون اولورسن الله تبارك
وتعالی (ولقد كرمنا بنی آدم) قولنك مفهومی اوزره كرامت تاجنی بنی آدمك باشی
اوزره قودی و (انا اعطیناك الكوثر) مفهومنك طوقنی انسانك صدر وسینه سی
اوزره قلاده ایلدی اكرچه (انا اعطیناك) ده خطاب حضرت محمد صلی الله علیه
وسلمه در ولیكن حقیقت انسانیه دیدكاری حقیقت محمدیه در بركسه حقیقت محمدیه یی

بولسه كندیسنك حقیقتنی بولوب وعلم وعملدل اولان خیر كثیری حق تبارك وتعالی
اكا دخی اعطا قیلور پس مفهوم اعطینا بر طوق زرین كبی اولوب آنك صدرنه آویزه
وقلاده اولور ﴿ مثنوی ﴾ جوهرست انسان وچرخ اورا عرض * جمله
فرع وپایه اند واو غرض * ای غلامت عقل وتدبیرات وهوش * چون چنینی
خویشرا ارزان فروش * خدمتت بر جمله هستی مفترض * جوهری چون نجده
خواهد از عرض) حقیقت ومعناده انسان جوهردر چرخ وفلك اكا عرضدر جمله
اشیا فرع وپایه در وبو جمله دن غرض اول انساندر ای انسان عقل وتدبیرات سنك
بنده وغلامكدر كندیكی بو نجلین نیچون ارزان صاتیجسن چون بوده اشباع واوله
نیچون معناسنه در سنك خدمتك جمله موجودات اوزره مفترضدر بر لطیف جوهر
عرضدن نیچون نجده وعطا استر یعنی انسان فی الحقیقه قائم بالذات بر وجوددر
وچرخ وسائر اشیا اكا تابع وطفیلدر جمیع اشیا انسانك حقیقتنه نسبت فروع
ومراتب حكمنده در وبو جمله اشیادن مقصود اصلی وغرض كلی انسان اولور
ای زبدهٔ كائنات وخلاصهٔ موجودات اولان انسان عقل وهوش وتدبیرات
جمله سنك بنده وغلامكدر وسن بو جمله نك مخدوم ومكرمیسن چونكم نفس الامر بویله
اوله سن كندیكی ادنی شیلره بو نجلین نیچون اوجوز صاتیجی وكندكدن حقیر اولان
شیلر ایچون بذل ایدیجی اولورسن سكا خدمت ایلك خود جمله موجودات اوزره
افتراض اولنمش واشیا سنكیچون خلق قیلنمشدر سن بر قائم بالذات جوهرسن
واشیا سكا نسبت عرضدر پس جوهر مشابه سنده اولان انسان عرض
مشابه سنده اولان كون ومكاندن نه نفع ونه فائده استر جوهر وعرضك
تعریفی وتحقیقی ایكنجی دفترده جوهر وعرض بحثنده مرور ایلمشدر آنده طلب
اولنه وفی الحقیقه نفس ناطقهٔ انسانی هواسنی القا قیلدقده قواسی مضاعف اولوب
قوت بولدقده وكندی حقیقتنی مشاهده قیلدقده هر شیئه كندی فعلنی ونفعنی
عطا قیلمغه وهر شیئ دخی آندن مستفید اولمغه قابل اولور كما قال ابن الفارض (بیت)
هی النفس ان الفت هواها تضاعفت * قواها واعطت فعلها كل ذرة ﴿ مثنوی ﴾
علم جویی از كتبها ای فسوس * ذوق جویی توز حلوا ای فسوس * بحر علمی
در نمی پنهان شده * در سه كز تن عالمی پنهان شده * می چه باشد یا سماع
ویا جماع * تا بجویی زان نشاط وانتفاع) ای فسوس علمی كتابلردن استرسن ای
حیفكه حلوادن سن ذوق استرسن بر نمده پنهان اولمش بحر علمسن بر عالم اوج ارشون
تنده پنهان اولمشدر چونكم سن بویله جوهر عالیسن می ویاخود سماع ویاخود
جماع نه شی اوله تاكم آندن نشاط وانتفاع استیه سن بیت اولك مصرع اولنده
فسوس مسخره معناسنه ومصرع ثانیده اولان فسوس یا حیف ویا طنز معناسنه

اولور زیرا فسوس هم مسخره یه هم طنزه دیرلر بونده هر بری بو معنالردن برینه
استعمال اولنمق کرکدر که تا تکرار اولمیه وتقدیر کلام وتحقیق مرام بویله دیمك
اولورکه ای مسخره اولمغه لایق اولان کمسه سن کندی ذاتکده اولان معنای علومی
قویوب کتب ودفاتردن عاریتی اولان علومی طلب ایلرسن اول بونیاده خود اصلا
کتب وصحایفك وجودی یوق ایدی بو کتب وصحایفده اولان علوم حقیقت
انسانیه دن ظهوره کلدی زیرا بعض علم انبیای عظامك قلوبنه وحی اولدی آنلر
لسانندن ظهوره کلدی وبعض علم دخی اولیای کرامك قلوبنه الهام اولدی آنلرك
زباندن جریان قیلدی و بعضسنی دخی حکما و عقلا ریاضتله بولوب ظهوره
کتوردی و بعضسنی دخی علما بو جمله دن استنباط واستخراج ایلیوب تدوین کتب
قیلدی پس برکسه تصفیهٔ قلبه مشغول اولسه و کندی نفسنی وحقیقتنی بیلسه کندی
حقیقتنی بیلدیکی مقداری اکا علم حاصل اولور علم کندینك ملکی اولور کتب ودفاتردن
مستفاد اولان علم مستعارکبی اولمز پس انسان اودر که مستعار اولان علمه قناعت
ایلمیوب کندی لوح وجودنده مسطور اولان علومی بیلکه بذل همت ایلیه تا عالم
ربانی وعارف اسرار نهانی اوله وفی الحقیقه حقیقت انسانی جمیع اذواق ولذاتك
معدنیدر انسان کندی روحندن وحقیقتندن لذت المغی قویوب حلوایه وشیرین
اولان غدایه میل ومحبت ایلمك حیفدر واکا بو معناده طنز وتسخره در بلکه انسان
اولدرکه ذوق ولذتی اصل کندی باطننده بوله وآنك تکمیلنه مشغول اوله انسان
فی الحقیقه بر علم دریاسیدر ولیکن صورت نمنده پنهان اولمشدر که صورت انسانی
انسانك حقیقتنه وروحنه نسبتله برقطره کبیدر روح انسانی اول قطرهٔ جسمانیده
مسطور اولمشدر واوج ارشون اولان بدنده برعظیم عالم تستر قیلمشدر (بیت) لیس
من الله بمستنکر ❊ ان یجمع العالم فی واحد ❊ وجود انسانی کون جامع ونسخهٔ
اعظمدر وعالم اکبر آنك باطننده مستور ومکتمدر کما قال علی کرم الله وجهه خطابا
لکل انسان (بیت) وانت الکتاب المبین الذی ❊ باحرفه یظهر المضمر ❊
وتزعم انك جرم صغیر ❊ وفیك انطوی العالم الاکبر ❊ چونکه بویله در بادهٔ صوری نه
خبیث شی اوله ویاخود اصوات لذیذه اشتمك وجماع ایتمك نه حقیر نسنه در که حتی
ای مکرم اولان انسان سن آندن نشاط وانتفاع دیلیه سن وحق تعالی حضرتلرینك
طاعتنی و محبتنی قویوب آنلره عمرکی صرف ایلیه سن ❊ مثنوی ❊ آفتاب
ازذره برشد وام خواه ❊ زهرهٔ از خمرهٔ شد جام خواه ❊ جان بی کیفی شده محبوس
کیف ❊ آفتابی حبس عقده اینت حیف) آفتاب برحقیر ذره دن وامخواه اولدی
برزهره برحقیر خمره دن جام استیجی اولدی بزه بی کیف جان محبوس کیف اولمش
برعظیم آفتاب محبوس عقده اولمش اشته سکا حیف خمره ضم خابله کوچك

کوبجکزه دیرلر بونده عقده دن مراد عقدهٔ ذنبدر وعقدهٔ ذنب اولدرکه ماهتاب
ایچون فی المثل ایکی دائره فرض ایلرسن اول دائره لرك شرقی اولان تقاطعنه عقدهٔ
رأس وغربی اولان تقاطعنه عقدهٔ ذنب دیرلر آفتاب عقدهٔ ذنبه کلدکده
کسوف واقع اولورنته کم بو دائره نك مثالی جلد اولك آخرنه قریب چون ذنب شعشاع
بدریا کسوف بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه وتوضیح معنی بودرکه
مثلا انسان برآفتاب عالمتاب کبیدر وعالم اکا نسبتله برذره کبیدر پس انسانك حضرت
حقدن بی واسطه استفاضه ایلمکی قویوب عالمدن ذوق ولذت استمسی آفتابك برذره دن
استقراض ایلمسی واکا محتاج اولمسی کبیدر وکذلك زهره منبع طرب ایکن نشاط ومسرته
مشغول اولمق وآندن ذوق وطرب بولمق کبیدر انسانك جانی حد ذاتنده کیفیت وکمیتدن
منزه و مقدس برامر الهی ونوردبایدر ولیکن اکثر انسان آنك علو شاننی بیلمیوب
وانك حقیقتندن خبردار اولمیوب اول جان عزیز محبوس کیف اولمش و بنك وافیون وباده
و بونلرامثالی اولان اشربه وغدا حبسنده قالمشدر کویا برآفتاب محبوس عقدهٔ
ذنب اولوب ونوری کیدوب کسوف واقع اولمش بوایسه بغایت حیفدر انسانه
لازم اولان بودرکه کندی مرتبه سنی بیله وعلو شاننه آکاه اوله وحقیرودنی اولان
کیفیاته کندیسنی اسیر قیلمیه وآفتاب ضیاکستر کبی منور ایکن ذنب وخطا عقده سنده
محبوس اولمیه وآنك ذاتی هر وجهله بویله عالی واطیف ایکن دنی وکثیف اولان
شیلردن ذوق ولذت چاشنی وحلاوت طالبی اولمیه بلکه بوجمله لذاتی واذواقی کندی
ذاتندن بوله واکر بولمدیسه ده بولمغه همت قیله

❊ بازجواب کفتن آن امیر ایشان را ❊

❊ مثنوی ❊ کفت نی نی من حریف آن میم ❊ من بذوق این خوشی قانع نیم ❊
من چنان خواهم که همچون یاسمین ❊ که همی کردم چنان کاهی چنین ❊ وارهیده
ازغم وخوف وامید ❊ کز همی کردم بهرسو همچو بید ❊ همچو شاخ بید نازان
چپ وراست ❊ کز بادش کونه کونه رقصهاست) امیرچو نکم آنلردن بوکونه
جواب اشتدی آنلره ایتدی یوق یوق بن اول می نابك حریفی بن بو خوشلغك ذوقنه
قانع دکلم بن انجلین استرمکه یاسمین کبی اولم کاه بونك کبی وکاه آنك کبی تمایل قیلم خوف
وامیدغمندن قورتلمش اولم بید آغاجی کبی هرجانبه اکیلم شاخ بید کبی صاغ جانبه
وصول جانبه صالنجی اولم که اول شاخ بیده باددن کوناکون رقصلروار در بو بیتلر
اکرچه اول میرمذکورك لساننددر وآنك باده دن مرادی بادهٔ صوریدر ولیکن بونده
امیردن مراد امیرجهان وزبدهٔ کون ومکان اولان انسان کامل اولورو باده دن
مراد دخی بادهٔ محبت وشراب وحدت اولور وامیره معارضه ایلین بعض اهل محله دن
مراد اهل صورت ومنکر شراب محبت وبادهٔ وحدت اولان کمسه اولور
پس زبدهٔ کون ومکان اولان انسان ومست شراب عرفان بو منکر بادهٔ

محبت اولان حیوانلره دیر یوق یوق بوسزك سوز یکرسوز دکلدر بن اول شراب محبتك
حریفی وباده وحدتك انیس والیفیم بن بوسزك دیدیککزه نفسانی وجسمانی اولان خوشلغله
قانع دکلم بلکه بن انجلین استرمکه باده وحدتی نوش ایلدکده یاسمن کبی کاه اول جانبنه
وکاه بو جانبه تمایل قیلم ولطافت وصفوت اوزره حرکت ایلیم بو خوف ورجاغمن چکمك
عباد و زهادك حالیدر بن استرمکه می محبتی نوش قیلم وخوف ورجاغمندن قورتلم بعده
سکود اغاجی کبی لطیف وتازه اولوب هر جانبه میل قیلم ومنحنی اولم (ومارأیت شیئا
الاورأیت الله فیه) دین عارفلر کبی بندخی حضرت حق هر پرده مشاهده قیلم و کاه یمین
وکاه شماله وکاهی علوی وکاهی سفلی سکود دالی کبی نازان اولم وهرجانبه بادهوای
بارایله رقص وحرکت قیلم که اول بادهوادن نیجه کونا کون رقصلر قیلورسه بندخی
بادهوای باردن کونا کون رقصلر ودورلر ایلیم (بیت) وعند هبوب الناشرات
علی الحمی ❊ تمیل غصون البان لاالحجر الصلد ❊ مثنوی ❊ آنکه خو کردست
باشادی‌می ❊ این خو شیراکی پسندد خواجه‌هی ❊ انبیازان زین خوشی بیرون شدند
❊ که سرشته آن خو شی سرمد بدند ❊ زانکه جانشان آن خوشیرادیده‌بود ❊
این خوشیهاپیش شان بادی نمود ❊ بابت زنده کسی چون کشت یار ❊ مرده راچون
درکشد اندر کنار) اول کمسه که باده‌نك شادیلغنه خوی ایلمشدر بو جسمانی
اولان خو شلغی هی خواجه قیچن قبول ایلرانبیای کرام اول سببدن بو خو شلقدن
طشره اولدیلر که اول سرمد اولان خوشلغك سرشته‌سی اولدیلرزیرا انبیا علیهم
السلامك جانی اول خو شلغی کورمشدی لاجرم بو خوشلقلر آنلرك او کنده برباد
کورندی مثلا بت زنده ایله برکسه چون یار اوله اول کیسه مرده‌یی کنارنه نیجه چکر
یعنی جسمانی وحیوانی اولان لذاتی ومشتهیاتی فراموش و باده حق نوش ایلین عاشق
صادق جسمانی وحیوانی اولان خوشلغی مدح قیلان واکا طالب اولان کیسه‌لره
دیرلرای می توحیدك چاشنی سندن غافل ورحیق تحقیقك لذتندن محروم اولان جاهللر
اول کمسه می محبتك و باده حقیقتك شادیلغیله معتاد اولمش وآنك چاشنی ولذتنه الفت
قیلمشدر بو صوری وطبیعی اولان خو شلغی ای خواجه اول قیچن مقبول ایلرانبیای
عظام صلوات الله علیهم اجمعین حضراتی بوصوری اولان خوشلقدن اون اجلدن
طشره اولدیلر وخروج قیلدیلر که آنلر سرمدی اولان خو شلغه سرشته وابدی
اولان ذوق ونعمته آمیخته اولدیلر زیرا که انبیای عظامك ارواح شریفه‌سی اول
ابدی اولان خوشلقلری کورمش وسرمدی اولان ذوقلره نظر ایرکورمش ایدیلر ولهذا
بو دنیا خوشلقلری اوسلاطینك قتلرنده بر بادهوا کبی سریع الزوال کورندی پس آندن
هر بری رو کردان اولوب حقیقی اولان ذوقه مائل اولدیلر وآنی بولوب کماله ایرشدیلر
مثلا بر کمسه بر زنده اولان خوبه وجمی اولان محبوبه یار اولسه وآنی درکنار قلسه مرده

وافسرده اولان بت سنکیسنی اول کمسه کنارنه چکمز واکا میل ومحبت ایتمز کذلك
ذوق آخرتی طاعم اولان ومحبوب حقیقی مشاهده قیلان عاشق بو دنیانك حالاحیاتنده
اولان خوبلری ومحبوبلری دخی مرده حکمنده در پس زنده اولان مرده‌یه
محبت قیلمز ودار آخرت محضا حیاتدر عارف وعاقل اولان آنك طالبی
اولمقدن خالی اولمز

❊ تفسیر این آیت وان الدر الاخرة لهی الحیوان لوکانو ایعلمون ❊

بو سرخ شریف بو آیت کریمه‌نك تفسیریدر که سوره عنکبونده در (وماهذه الحیواة الدنیا
اشارت تحقیر ایچوندر یعنی شو حیات دنیا دکلدر (الالهوولعب) الاصبیانك شغل بیکار
وبازیچه بدکردار الغی کبیدر بر ساعت مجتمع اولوب بازیچه ایله مبتهج اولورلر بعده متفرق
اولوب سست وملول و بی مایه خانه‌لرینه کاورلر کذلك اهل دنیادخی بویله درو بو بیت
بونلرك حقنده بغایت رعنا واقع اولمشدر (بیت) بازیچه ایست طفل فریب این متاع
دهر ❊ بی عقل مردمانکه برو مبتلا شدند ❊ وان الدار الاخرة لهی الحیوان) وتحقیقا
دار آخرت همان او درحقیقتده دار حیاتدر زیرا موت طاری اولمز و یاخود همان اول
دار آخرت عین حیات کندیدر بونده مبالغه واردر (لوکانو ایعلمون) اکر بوناس دنیانك
بیله‌لردی لهو ولعب مقوله‌سی ایدیکن بودنیانك حیات وعیشن اختیار ایتمیه‌لردی
اولك جوابی محذوفدر ❊ که درودیوار وعرصه آن عالم وآب و کوزه ومیوه
ودرخت همه زنده اند وسخنکوی وسخن شنو وجهت آن فرمود مصطفی علیه
السلام الدنیا جیفة وطالبها کلاب واکر آخرت راحیات نبودی آخرت هم جیفه
بودی جیفه رابرای مرده کیش جیفه کو یندنه برای بوی زشت وفرخجی ❊
زیرا اول عالمك درودیواری وعرصه میدانی وآب وکوزه‌سی ومیوه ودرختی جمیعاجی
وزنده‌لردر ومتکلم وسخنکویلردر ومستمع وسخن شنولردر اول جهتندن حضرت
مصطفی علیه السلام بیور دیکه دنیا جیفه در وآنك طالبی کلابدر واکر عالم آخرتك
حیاتی اولمیدی آخرت دخی دنیا کبی جیفه اولوردی زیرا جیفه‌یه آنك مرده‌لکی ایچون
جیفه دیرلر زشت رائحه‌سی ایچون ومردار الغی ایچون دکل فرخجی فانك وراتك
فتحه‌سیله وخاء معجمه‌نك سکونیله وآخرنده جیم عجمی ایله چپل ومردار معناسنه در
❊ مثنوی ❊ آن جهان چون ذره ذره زنده اند ❊ نکته داننده و سخن کو ینده اند
❊ درجهان مرده شان آرام نیست ❊ کین علف جز لایق انعام نیست) اول جهان
ذره بذره زنده‌لردر نکته بیلیجی وسوز سویلیجیلردر جهان مرده‌ده انلرك آرامی یوقدر
زیرا بو علف انعام وحیواناتدن غیریه لایق دکلدر یعنی دار آخرت وجهان حقیقت

ذره بذره زنده لردر ونكند بيلمجي وسوزسويليجيلردر ولهذا انبياى عظامك بوجهانده
سكون وآرامى قالميوب اول جهان حقيقتده كمال رغبتله رغبت ايدوب بوجهانه
و بوجهانك اكل وشربنه ميل والتفات قيلديلر زيرا بوجهان فى المثل علفزار كبيدر
و بوجهانده اولان مأكولات ومشروبات علف مقوله سيدركه انعام سيرت وحيوان
طبيعت اولانلردن غيريه لايق دكلدر انبياى عظام واولياى كرام حيوانيتلرين
انسانيته ونورانيته تبديل ايليوب غدالرى روحانى اولمشدر اما اكثر ناس غداى نورانيدن
بى بهره اولوب عيشنى همان اكل وشربه منحصر قيلمشدر ﴿مثنوى﴾ هركرا كلشن
بود بزم ووطن * كى خورد او باده اندر كولخن * جاى روح پاك عليين بود * كرم باشد
كش وطن سركين بود * بهر مخمور خدا جام طهور * بهر اين مرغان كور اين
آب شور) مثلا كيمك كه بزم ووطنى كلشن اوله اول كمسه قچن كلخنده باده ايچر روح
پاكك جايى عليين اولور كرم اولور اول كمسه كه آنك وطنى سركين اولور خداى تعالينك
مست و مخمورى ايچون جام طهور واردر امابو كور مرغان ايچون آب شور واردر
يعنى انبياى عظامك واولياى كرامك دنيايه التفات ايليوب بونده قرار ايلمدكلرينه
سبب اولدر كه آنلرك وطنى و بزمكاهى كلشن حقيقى وكلستان معنوى اولمشدر پس
هرشول كمسه لرك كه وطن و بزمكاهى كلشن حقيقى اوله كلخن دنياده اول قچن باده ايچر
و بيوب ايچوب خوش كچر بلكه بوسفلى اولان دنيادن اعراض ايلروا علا اولان مرتبهٔ
عقبايه توجه قيلر زيرا روح پاكك مقامى عليندر كندى وطن اصليسنه اول روح
پاك عروج قيلر امابو دنياو بو دنيانك اكل وشربى سركين مثابه سنده در هركيم
بوكا مقيد اولوب قالورسه معناده اول كرم اولور پس كرم طبيعت اولان اهل دنيايه
واصحاب نفس وهوايه بودنياده اولان جسمانى غدا كفايت قيلور مستان الهى ومخمورانِ
ربانيدن اوترى شراب طهور وحور وقصور حاضر ومهيا اولمشدر امابوقو شلر
و بيهوشلردن اوترى بو آب شور مثابه سنده جسمانى اولان غدالر وصورى اولان اذتلر
محبوب ومطبوع كلمشدر ﴿مثنوى﴾ هركه عدل عمرش ننمود دست * پيش او حجاج
خونى عادلست * دختران العبت مرده دهند * كه زلعب زندكان بى آكهند * چون
ندارند از فتوت زور ودست * كودكانرا تيغ چوبين بهترست) هرشول كمسيه كه عمر
رضى الله عنه حضرتلرينك عدلى دست كوسترمدى انك قتندن حجاج خونى وظالم
عادلدر مثلا دخترلره مرده و بى روح لعبت و يررلر زيرا انلر زنده لرك لعبندن آكاه دكلردر
چونكم اطفال قوتدن زوردست طوتمزلر اوغلنجقلره تيغ چوبين بهتردر يعنى فى المثل
اهل آخرت حضرت عمر رضى الله عنه كبى ونعمت آخرت حضرت عمر رضى الله
عنهك عدالتى كبيدر هرشول كمسه كه حضرت عمر رضى الله عنهك عدالتن كورميه
حجاج ظالم اكا عادل كلديكى كبى پس هرشول كمسه كه اصحاب آخرتى كورميه

وآنلرك نعمت ولذتنى طاعم اولميه اول كمسه نك قتنده اهل دنيا اصحاب دولت اولور
وآنلرك نعمتى ودولتى اكا عظيم نعمت وزياده دولت كلور ولهذا اهل آخرتدن نفرت
ايدوب انلره خدمت قيلور وانلرك نعمتنى ودولتنى تحصيل ايلمكه طالب اولور و كذلك
بو دنيانك دولت ونعمتى وعيش ولذتى شول لعبت مرده كبيدركه انى دوزوب
اطفاله و يررلر واطفال اول مرده اولان صورتلره محبت ايليوب انلرله ملاعبه قيلورلر
وزنده اولان رجالك لعب وكارندن اول اطفال آكاه دكلردر چونكم اوغلنجقلر
قوت وفتوتدن زوردست طوتمه لر انلره اغاجدن قلج يكركدر زيرا انلرك تيغ آهنى
ضبط ايلمكه طاقتى يوقدر پس بودنيا اوغلنجقلرينه تيغ چوبين كبى اولان دولت
دنيوى كفايت ايلر انلرك تيغ آهنين كبى اولان آخرت دولتنه لياقتلرى يوقدر
﴿مثنوى﴾ كافران قانع بنقش انبيا * كه نكاريده است اندر ديرها * زان
مهان مارا چور وزروشن بست * هيچ مان پرواى نقش سايه نيست) كافرلر انبيا
عليهم السلامك نقشنه قانعلردر زيرا ديرلر ايچره اول نقشلرى يازمشلردر اول
مهلردن چونكم بزه برروز روشن واردر پس بزه هيچ نقش سايه قيغوسى يوقدر يعنى
صورت پرست اولان كافرلر انبياى عظام صلوات الله عليهم اجمعينك نقشلرينه
قانع اولديلر وانلرك نقشلرنى كليسالرده تصوير قيلديلر وميل ومحبتى اول نقشلره
ايلديلر اما اول كباردن چونكم بزه روز روشن كبى علوم معانى واذواق روحانى
وانوار ربانى حاصلدر هيچ بزه انلرك نقشنه وسايه لرينه پروا يوقدر زيرا انلرك
نقشندن مراد روز روشن كبى اولان ايمان وعرفاندر ﴿مثنوى﴾ اين يكى
نقش نشسته درجهان * وآن دكر نقش چومه بر آسمان) انبيا عليهم السلامك
بو برنقشى جهانده اوتورمشدر كه تبليغ رسالت ايدوب طاعت وعبادته مشغول
اولمشدر وانك اول غيرى نقشى ماه كبى آسمان اوزره در يعنى روحانيت اعتباريله
زياده علوقدر وعظيم الشان صاحبلريدر و بوسيدن كافرلر انبيا عليهم السلامك
ظاهر نقشنه نظر ايدوب باطن و پنهان اولان نقشنه وقوف واطلاع بولمديلر
﴿مثنوى﴾ وين دهانش نكته كويان باجليس * وآن دكر باحق بكفتار وانيس)
آنك بو دهانى جليس ومصاحبت ايله نكته سويليجيدر يعنى اهل ايماندن حضور
شريفنده اولان كمسه لره دينه متعلق اولان احوالى بيان ايدوب اسرار ومعارفدن
صدهزار نكته عيان ايلروانك اول غيرى دهانى حضرت حق ايله كفتار ومصاحبتده در
وحضرت حقه انيس ومونسدر يعنى اسرار خفيه سويلشور ﴿مثنوى﴾ كوش
ظاهر اين سخن را ضبط كن * كوش جانش جاذب اسرار كن) آنك ظاهر قولغى
بو ظاهر كلماتى ظاهر قولغيله حفظ ايليجيدر انك جانينك قولغى كن اسرارنى جذب
ايديجيدر يعنى انك كوش جانى اسرار الهى بى استماع ايديجيدر ضبط كن وصف

تركيبدر ضبط مضاف دكلدر امر كن دن مراد اسرار الهيه در امر مضافدر
﴿مثنوى﴾ چشم ظاهر ضابط حليهٔ بشر * چشم سر حيران مازاغ البصر)
انك چشم ظاهرى بنى آدمك حليه سنى ضبط ايديجيدر خلقى برى برندن تشخيص
وتمييز ايلمك ايچون انك سر وروحانى چشمى مازاغ البصرك حيرانيدر يعنى آنك
راز بين چشمى خداى تعالينك جمالنه حيران اولمشدر بو آيت كريمه يه اشارتدر كه
سورهٔ والنجمده در (مازاغ البصر وماطغى) سر بونده سينك كسريله در
حليه دن مراد بونده انسانك ظاهر وصفيدر اوزونلق وقصه لق وآقلق وقاره لق
وكوزللك وچركينلك كبى ﴿مثنوى﴾ پاى ظاهر درصف مسجد صواف *
پاى معنى فوق كردون درطواف) آنك ظاهر پاى مسجدك صفنده صواف وقائمدر
آنك معنى اياغى فلكك اوزرنده طوافده ايدى يعنى جسمانيت اعتباريله غيرى خلق
كبيدر وروحانيت اعتباريله ملائكه دن عالى قدردر صواف صفده طورمش
معناسنه در ﴿مثنوى﴾ جزو جزوش را تو بشمر هم چنين * اين درون وقت وآن
بيرون حين) اى بو ذكر و بيان اولنان اوصاف واحوالدن خبردار اولان كمسه
آنك جز وجزونى بو نجلين صاى معنى ذكر اولنميان جزولرنى ذكر اولنان جزولرك
اسلوبى اوزره قياس وفهم ايله بو وقتك ايچنده در واو وقتدن خارجدر يعنى جسد
اعتباريله مونه دكن وقتدن خلاص ميسر دكلدر روح اعتباريله وقتدن بيروندر
زيرا وقت بو عالم سفلى يه كوره در عالم علويده وقت يوقدر پس روح چونكه
جسددن جدا اولدى بالضروره وقتدن نجات بولور اين دن مقصود جسمانيت
وجسددر آندن مراد روحانيت وروحدر ﴿مثنوى﴾ اين كه در وقتست باشد
تا اجل * وآن دكر يارا بد قرن ازل) بو كه وقتده در موت واجله دكين اولور
يعنى اعضاء ظاهره وجسدك وجود وبقاسى وآنلرك حكم وتصرفى مونه دكين
اولور وجهان وزماندن انقطاع بولور اجله دك واول برى قرن ازله يار ابددر يعنى
روح وروحانيت زماندن برى اولوب زماندن عارى اولان قرن ازله بروجه تأبيد
قرين ومقارن اولور حضرت مولانا قدس الله سره العزيز انبيا عليهم السلامك
وصفى مناسبتيله اوليايى بيله وصف ايلمشدر ﴿مثنوى﴾ هست يك نامش ولى
الدولتين * هست يك نعتش امام القبلتين) آنك برنامى ولى الدولتيندر يعنى دنيا
وآخرت دولتينك صاحبيدر آنك برنعتى امام القبلتيندر ﴿مثنوى﴾ خلوت وچله
بر ولازم نماند * هيچ غيمى مر ورا غايم نماند) چونكه بر كمسه بو كمال وتمكينه
وصول بولدى اول كمسه يه خلوت وچله لازم قالمدى انبيا عليهم السلام كبى كه
آنلر تا اولدن كامل ومكملاردر خلوت وار بعين ورياضت ومجاهده يه احتياجلرى
يوقدر واهل الله كبى كه رياضت ومجاهده وار بعين وخلوت سببيله كامل ومكملاردر

هيچ آنك ذاتنده حق تعالينك تجليسنه حجاب ومانع اولور برحالت قالمدى غيم
سحاب معناسنه در فارسى ميغ در غام بولتلو معناسنه دركه بونده مانع وحجاب
معناسنه استعمال اولنور ﴿مثنوى﴾ قرص خورشيدست خلوتخانه اش * كى
حجاب آرد شب بيكانه اش) اول صاحب سعادت كندى خلوتخانه سنك قرص
خورشيديدر يعنى بو نور الهى ايله منور اولان صاحب دولت آفتاب مثابه سنده در
بيكانه وعارض شب اكا نچون حجاب كتورر يعنى شبدن آفتاب تابانه حجاب اولمديغى
كبى اول صاحب سعادته برنسنه حجاب اولمزتته كه آفتاب طلوع ايلمكله شب محو وناپيدا
اولور اول مرتبه يه وصول بولان وليدن جميع حجب زائل ومرتفع اولور فرضا
بو نجلين كمسه دن كناه صادر اولسه غيرلرك عبادتندن مقبولدر تتكيم بو كه اشارت
اولنور خداى تعالينك دوستلرينه ظلمت شب اولمز بلكه شب انلره روز كبى روشن
اولور نتكيم شيخ سعدى قدس سره حضرتلرى بوكا اشارت بيورر (قطعه)
شب تاريك دوستان خداى * مى بتابد چو روز رخشنده * وين سعادت بزور باز
ونيست * تا نبخشد خداى بخشنده) مال ومنصب واملاك واسباب وذوق
وتنعمده آنلره نقصان وضرر ايرشمز زيرا اول حالت آنلره نفسانيت اعتبارى ايله
دكلدر بلكه روحانيت اعتبارى ايله اولور اكرچه اهل ظاهر بو حالتى تشخيص وتمييز
ايتمكه قادر دكللردر پس عاقله لازمدر كه اهل اللهك برخصوصنه اعتراض ايدوب
عداوت ايلميه ﴿مثنوى﴾ علت و پرهيز شد بحران نماند * كفر او ايمان شد
وكفران نماند) اول صاحب سعادتدن علت و پرهيز كندى بحران قالمدى آنك
كفرى ايمان اولدى وآنده كفران قالمدى خلاصهٔ كلام بودر كه برمريض كمال صحته
وصول بولدقده علت و پرهيزدن نجات بولوب آنده امراض وحرارتدن براثر
قالمديغى كبى اوصاف كذشته ايله متصف اولان كمسنه ده جسمانيت ونفسانيت واخلاق
ذميمه وكفر وكفراندن براثر قالميوب نور محض اولمشدر و برمرتبه ده افناى وجوده
واصل اولمشدر كه آندن وجود فانيدن براثر قالممشدر ﴿مثنوى﴾ چون الف
از استقامت شد به پيش * اونداردهيچ از اوصاف خويش) استقامت سببندن الف
كبى ايلروده اولدى يعنى حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم (فاستقم
كما امرت) مقتضاسنجه استقامتدن ذره مقدارى منحرف اولمديغى كبى اوهم برحالته
وصول بولديكه استقامتدن ذره قدر منحرف اولميوب جميع اوقاتنى حق تعالى
حضرتلرينك امر شريفنه صرف ايلدى لاجرم استقامت سببيله خلق عالمك مرشد
ومقتداسى اولدى نتكيم الف استقامتى سببيله جميع حروف هجادن مقدم اولدى
اول صاحب سعادت كندينك اوصافندن هيچ نسنه طوتمز يعنى الفده حركات وجزم
ونقطه دن برنسنه اولمديغى كبى اول كمسنه ده هم اوصاف بشريتدن بروصف

وخوی قالمز لاجرم (ومارميت اذرميت ولكن الله رمى) حسبنجـه هرنه كه آندن
صدور بولور حقيقتده اول نسنه حق تعاليدن صادر اولور حضرت مولانا قدس
سره حضرتلری اوصاف بشريتدن عاری و بری اولان كمسـه ايچون الفی مثال
كتوردی طالبنه تفهيم ايچون زيرا الف اعراب ونقطه دن برنسنه قبول ايلمز تنكيم
بو بيتدن روشندر كه دفتر ثانيده مذكوردر (بيت) فضل اسنا كم نكرد دازعلو *
كر الف چيزی ندارد كو يد او) ❊مثنوی❊ كشت فرد از كسوهٔ خوهای
خويش * شد برهنه جان بجان افزای خويش) اول كمسـه كنديـنك خويلری
كسوتندن فرد وجدا اولدی يعنی اخلاق بشريتدن كنديسنی پاك ايلدی كنديـنك
جان افزاسنه آنك جانی بشريت واخلاق ذميمه دن عريان وعاری كندی جان افزادن
مراد خدای تعـالی حضرتلريدر كه روح بخشـدر ❊ مثنوی ❊ چون برهنه
رفت پيش شاه فرد * شاهش ازاوصاف قدسی جامه كرد) اول كمسـه درد
ولانظير شاهك حضورنه چونكه اوصاف بشـريتدن عريان كندی يعنی چونكه
(تخلقوا باخلاق الله) حسبنجه اخلاق ذميمه واصاف بشريـتـدن عاری و بری
اولوب جناب الهی يه وصول بولدی شاه اكا اوصاف قدسيه دن جامه ايلدی يعنی
حضرت حق آنی كندی اوصافيله متصف ايلدی مراد بودر كه اول كمسـه غيوب
واسراره مطلع اولوب مرده يه جان ويرمكه قادر اولور وجميع امراضه برنفسـده
درمان ايلكه وخلاف عادت مشكل ايشلری وجوده كتورمكه قدرت بولوب كرامات
اظهار ايلر و پادشاهلره مشكل اولان احوال اكا زياده آسان اولور محصل كلام هرنه
دير ايسك آنك الندن كلور زيراكه هرنه كه اول ايلر حق تعالی حضرتلرينك قدرتيله ايلر
تنكيم حضرت حقه مشكل برايش اولمزكه اكا هم اولمز ❊مثنوی❊ خلعتی پوشيد از
اوصاف شاه * بر پريد ازچاه برايوان جاه) چونكه اول حالده شاهك حضورينه واردی
پس شاهك اوصافندن برخلعت كيدی چاهدن خاه وعزت ايوانی اوزره اوچدی يعنی
مقبول حق اولوب جاه وعزته وصول بولوب اجلالی اولدی بومرتبه يه وصول بولان
كسه يه جميع اشيا رام ومطيع اولوب بريسی حكمنه مخالفت ايلمز شاهدن مراد حق تعالی
حضرتلريدر حضرت مولانا قدس سره حضرتلری معقولی محسوسه تشبيه ايلك
طريقی اوزره بيان ايلدی طالبلره شـوق واشتياق ويرمك ايچون ❊ مثنوی ❊
اين چنين باشد چو دردی صاف كشت * از بن طشـت آمد او بالای طشت)
چونكم دردی صاف اولدی بوتجلين اولور يعنی طشتك دبنده اولان دردی چونكم
صاف اولوب لطافت حاصل ايلدی اول دردی طشـتك دبندن طشتك اوزرنه كلدی
يعنی جسمانيت ونفسانيت سببی ايله بو عالم سفليده قالمش كسـه چونكم رياضت ومجاهده
سببيله جسمانيت ونفسانيتدن نجات بولوب عالم علوی يه وصول بولور دردی عبارتدر

دردخارسيدر كه هرنسـنه نك دبنده اولان نسنه در كه عوام تحريف ايدوب تورتی
دير طشت فارسی در طشت عربيدر دردی دردك وطشـت طشتك معربيدر
❊ مثنوی ❊ در بن طشت ارچه بود او دردناك * شومیٔ آميزش اجزای خاك)
دردناك او يعنی روح اكر چه طشـتك دبنده دردناك ايدی اجزای خاكك اختلاطنك
شوملغی سببيله يعنی روح اكر چه علويدر ليكن جسمانيت سببيله بو عالم سفليده قالمشدر
زيرا روح اول ملك كبی ايدی نته كه خواجهٔ حافظ رحمه الله بوكا اشارت بيورر (بيت)
من ملك بودم وفردوس برين جايم بود * آدم آورد دين دير خراب آبادم) اودن
مراد روحدر طشتدن مقصود بدندر ❊مثنوی ❊ يار ناخوش پر و بالش بسته بود *
ورنه او در اصل بس برجسته بود) ناخوش يار اول روحك پر و بالنی بغلمش ايدی
اول سببدن عالم علوی يه پرواز ايلمكه قادر اولميوب بو عالم سفليده قالمش ايدی يوخسـه
روح اصلده زياده يوقرو يه صچرامش ايدی يعنی روح عالی مرتبه يه وصول بولمش ايدی
زيرا روحك قرارگاهی اول عالم علوی ايدی يار ناخوشـدن مقصود ظاهر اعتبار يله
خاك ظلمانيدر كه نورانی روح اكا قرين اولمغله خاك آلود اولوب عالم علوی جانبنه پرواز
ايلمكدن قالدی وحقيقت اعتبار يله جسمانيت ونفسـانيتدر زيرا بركسه بدندن نجات
بولسه جسددن اكا ضرر ونقصان ايرشمز نته كم شيخ سـعدی حضرتلری بو بيتله
بوكا اشارت بيورر (بيت) كرش دامن ازچنك شهوت رها * كنی رفت تا سـدرة
المنتهى ❊ مثنوی ❊ چون عتاب اهبطوا انكيختند * همچو ما روتش نكون
آويختند) چونكه اهبطوا عتابنی آشكاره ايلديلر يعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری
چونكه اهبطوا ديدی نته كم بو آيت كريمـه دن روشـندر كه سورهٔ بقره ده در
(وقلنا اهبطوا بعضكم لبعض عدو) يعنی بو عالم علويدن بو عالم سفلی يه اينكوز روح
ماروت كبی باشی آشغه آصديلر پس آنلر كه طاعت وعبـادت ورياضت ومجاهده يه
سعی وكوشش ايدوب عشق الهی يه وصول بولديلر روحلرنی اول حالدن خلاص
ايليوب تكرار عالم علوی يه ايرشدرديلر وسياستدن بری اولديلر خطاب ديميوب عتاب
ديديكی بو نكته يی بيان ايچوندر كه اروحه بو امر سياست مثابه سنده در عالم لاهوتدن
بو عالم ناسـوته نزول ايلدكلری انكيختند وآويختند كلمه لرينك فاعلی حق تعـالی
حضرتلريدر صيغهٔ جمع تعظيم ايچوندر ❊ مثنوی ❊ بود هـاروت از ملاك
آسمـان * از عتابی شد معلق هم چنان) هاروت آسمانك ملاك واملاكندن ايدی
برعتـابدن انجلين معلق اولدی كه الان چاه بابلده باشی آشغه آصلمشـدر ملاك جمع
ملكدر كه پادشاه معناسـنه در پس معنی بويله اولور كه ماروت فرشـته لرك عاليلرندندر
❊ مثنوی ❊ سرنكون زان شد كه ازسر دور ماند * خويش را سر ساخت وتنها

پیش راند) ماروت اول سیدن سرنکون اولدیکه سردن دور وجدا قالدی یعنی ماروتك
اول بلایه کرفتار اولمسنه سبب بودر که ملکیتنه مغرور اولوب امر الهی یه مقابله ایلدی
کندیسنی سردوزدی وایلرو یه یالکز سوردی یعنی خودرایلك ایدوب بنی آدمه
طعن خصوصنده ملائکه ایله مشاوره ایلدی و کندیسنی معزز وعظیم الشان ظن
ایدوب حق تعالینك امر شریفنه اعتراض ایلدی لاجرم جناب الهیدن دور وجدا
اولوب سیاسته کرفتار اولدی چوق واقع اولمشدر که پادشاهلره تقرب کسب
ایدوب آنلرك مقبولی اولوب تمام عزت و مرتبه یه وصول بولمش ایکن برخصوصده
عناد وخودرایلك ایدوب کبر اظهار ایلر لاجرم یابودر که درکاه پادشاهك حضور
شریفندن دور اولوب صدهزاران ندامته کرفتار اولور یابودر که فرمان پادشاهی ایله
سیاسته کرفتار اولوب هلاك اولور پس عاقله لازم اولان بودر که جمیع خصوصده
ادبه رعایت ایدوب حدندن تجاوز ایلمیه بنه بو اسلوب اوزره بعض مرید خدمت
سبیله مرشددن کلی فیض پذیر اولوب مرشدك مقبولی اولور ناکاه برخصوصده
آندن عناد ومخالفت واقع اولمغله اول حالتدن محروم اولوب مرشدکامك خدمت
شریفندن دور و مهجور اولور نته کم حضرت مولانا قدس سره تمثیل طریقیله ذکر
ایلمکه شروع ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ آن سبد خودرا چو پراز آب دید * کرد استغنا
وازدریا برید) اول سبد دریا ایچنده ایکن چونکه کندیسنی آبدن مملو کوردی اول سبد
استغنا ایلدی ودریادن منقطع اولدی (بیت) سبددر آب بی شك پرنماید * دروجز
بادنبود چون برآید ﴿ مثنوی ﴾ برجکر آبیش یك قطره نماند * بحر رحمت
کردواورا بازخواند) چونکه سبد دریادن جدا اولدی آنك جکری اوزره برقطره
آب قالمدی نته کم ظاهردر که سبد آبدن چقدیغی وقت درونده برقطره آب قالمز دریا
اکا ترحم ایلدی وآنی کیرو کندینك ایچنه اوقودی وینه آبدن انی پر ایلدی حضرت
مولانا قدس سره حضرتلری اول دریادن مرشد کامل مراد ایدندی پس سبددن
مقصود مریداولور و بو بیتده واقع اولان دریادن حق تعالی حضرتلری مراد
ایدندی زیرا حق تعالی کریم ور حیمدر بنده هرنه قدر که معصیت ارتکاب ایدوب
حددن تجاوز ایده چونکه صدقله توبه ایلدی حضرت حق آنك توبه سنی قبول ایدب
کناهنی عفو ایلر ﴿ مثنوی ﴾ رحمتی بی علتی بی خدمتی * آید از دریا مبارك ساعتی)
دریادن بر علتسز برخدمتسز بررحمت کلور برمبارك ساعتدر اول دمکه دریادن بوحالت
ظاهر اولور حضرت حقك بووجهله اولان رحمتنه نهایت یوقدر که کاهی برجذبه
سبیله اولور که بر بیچاره معصیت دریاسنه غرق ایکن ناکاه دریای رحمت جوش
ایدوب آنی اول ورطه دن خلاص ایدوب صلاح وطاعت وعبادت ساحلنه ایرشدیروب
نفس وشیطاندن بری ایلرو کاهی برنفحه واسطه سیله صدهزار طاعت وعبادتدن بی

بهره لری مقبول درکاه احدیت ایلر سروری افندی رحمه الله دریادن بی علت رحمت
کلمکلك نادردر دیمشدر بوخود مقرردر که فسق ومعصیتدن تائب اولنلره توفیق
ورحمت وکفر وضلالتدن نجات بولنلره ایمان وهدایت خدای تعالیدندر بوحالتلر
خودرحمت محضدر بونلردن حال بوکه طاعت وعبادت صادر اولمشدر (حکایت)
برمحله ده برقطب عالم وفات ایلمکه قریب خاتوننه دیدیکه یارن بورایه برکسه کلوب
سندن بنم خرقه وعصامی طلب ایلسه کرکدر اول کسنه نك نشانلری بویله در
دیو خاتوننه خبرویردی قطب اول کیجه وفات ایلدی علی الصباح برکسه کلوب
اول قطبك قپوسنی قاقدی خاتون چونکه قپویی اچدی اول کسه خاتونه ایتدی
بوکیجه بونده وفات ایدن قطبك خرقه سنی وعصاسنی بکا تسلیم ایله خاتون دخی
فی الحال خرقه وعصایی اکا تسلیم ایلدی اول کسه خرقه وعصایی الوب کندی
برزماندنصکره اول خاتون اول کسه نك اردندن چاغروب دیدی که سن کیمسن
وسنك نام والقابك ندر اول خاتوندن چونکه بوسؤالی اشتندی اکا جواب ویروب
دیدی که بن برمطربم بوکیجه برمجلسده شراب ایچوب تمجید زمانه دکن ساز چالاردم
واندنصکره یاتوب اویودم بریبر دوشمده بکا دیدی که فلان محلده قطب وفات ایلدی
خدای تعالی حضرتلری انك یرنی سکا احسان ایلدی واروب خرقه وعصاسنی
انك خاتوندن استه بوسبیدن کلوب خرقه وعصایی سندن طلب ایلدم خدای تعالینك
صدهزاران بوتجلین لطف واحسانی اولور علتسز اکرچه بووجهله چوق واقع
اولور لیکن سالکه لازم اولان بودر که هردم طلب ورغبت وخدمت وعبادتی زیاده
ایدوب اهل اللهدن دور وجدا اولمیه تاکه دریای مرحمتدن اناً فاناً فیض پذیر اولمغه
لیاقت بوله ﴿ مثنوی ﴾ الله الله کرددریابار کرد * کرچه باشد اهل دریابار زرد)
زنهار زنهار دریانك کنارنك اطرافنه دور ایله کرچه دریا کنارنك اهلی صاریدر
دریابادن مراد خدای تعالی حضرتلریدر اهل دریاباردن مراد اهل اللهدرکه
ریاضت ومجاهده سبیله زرد رویلردر دریابار بونده باردریاتقدیرنده در که کنار
دریامعناسنه دریار بونده کنار معناسنه درجو یبار ایرمق کناری معناسنه اولدیغی
کبی خلاصهٔ کلام بودر که ای قرب ووصال الهی یه طالب اولان سالك زنهار
حضرت خدانك مقربلرندن دورو جدا اولمیه سن هم آنلره مقارن اولمغله درکاه
احدیتدن مستفیض اوله سن نته که اکا اشارت اولنور ﴿ مثنوی ﴾ تاکه آید لطف
بخشایشکری * سرخ کرددروی زرد از کوهری) تاکه اول عطا و بخشایش ایدیجی
خدانك لطفی کله برکوهردن صاری یوزك سرخ اوله یعنی خدای تعالینك عطا
واحسانی سبیله مظهر عشق اولوب سرخ روی اوله سن سرخ روی سپیدروی
معناسنه استعمال اولنورنته که برکسه برمشکل مصلحتی کما ینبغی یرنه کتورسه

یوزك آق اولسون دیرلر حالا كه انك یوزی آقدر كوهردن مراد عشق اولمق روشندر بوند. بخشایشكردن مراد خدای تعالی حضرتلریدر ﴿ مثنوی ﴾ زردی رو بهترین رنكهاست ✱ زانكه اندر انتظاران لقاست) یوزك صاریلغی رنكلرك ایورکیدرز یرا كه روی زرد اول لقانك انتظارنده در پس سالكه بسیار ریاضت ومجاهده ایلك لازمدر تا كه رویی زرد اولوب خدای تعالینك لقاء شریفنك مشاهده سنه لایق اولوب زردر و یلكدن نجات بولوب سرخ روی و نورانی شكل اوله پس ای سالك مادامكه زرد روی اولمیه سن عشق الهی یه وصول بولوب مشاهده جمال الهیدن بهره بولمغه قادر اولمزسن ﴿ مثنوی ﴾ لیك سرخی بر رخی كولا مست ✱ بهر آن آمد كه جانش قانعست) لیكن سرخلك اول رخ اوزره كه اول یلدر ایچیدر آندن اوتری كلدیكه دنیاده وصول بولدیغی حالته قانعدر یعنی اول كمسه كه انك رخنده نضارت وطراوت وحمرت اوله بو حالت دلالت ایلر كه آنده درد عشقدن برسوز وكداز اولمیوب همان دنیوی ذوق وصفایه قانع وراضی اولوب خدای تعالینك لقاء شریفنه انتظار ولیاقتی اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ كه طمع لاغر كندز ردو ذلیل ✱ نیست اوازعلت ابدان علیل) زیرا طمع كشی یی لاغر وزرد وخور ایلر یعنی خدای تعالینك مغفرت ودیدار شریفنه امیدوار اولسه امیدانی لاغر وزرد روی وخور ایلر حال بو كه اوابدانی وجسمانی مرض ودرددن علیل ومریض دكلدر بلكه انك اول دردی روحانیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون ببیند روی زرد بی سقم ✱ خیره كردد عقل جالینوس هم) چونكه جالینوس جسمانی مرضسز اولان صاری یوزی كوره جالینوسك عقلی هم خیره ومتحیر اولور یعنی دردی عشقله زرد اولمش یوزك زردلكنه علاج ایدوب انی ازاله ایلكه قادر اولمز واكا دوا ودرمان بولهمز زیرا اطبا درد عشقه درمان ایلكه قادر دكلدر (بیت) دردیست درد عشق كه اندر علاج او ✱ هرچند سعی بیش نمایی بترشود) حضرت مولانا قدس سره حضرتلری جالینوس كتوردی علم طبده زیاده حاذق اولدیغیچون ﴿ مثنوی ﴾ چون طمع بستی تو در انوار هو ✱ مصطفی كوید كه ذات نفسه) چونكه سن هونك نورلرینه طمع باغلدك حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم دیر اول كمسه نك نفسی ذلیل وخور اولدی یعنی هر كیمكه ریاضت ومجاهده یه سعی وكوشش ایدوب انوار رحمانی ودیدار یزدانینك وصولنه امیدوار اوله انك نفسی كبر وعجبی ترك ایدوب تواضع وتضرع اختیار ایدوب جمیع خلقله لطیف زندكانی ایلر من طمع ذات نفسه كه حدیث شریفدر اهل ظاهر بوكا بو وجهله معنی ویرر هر كیم كه دنیوی خصوصده طمعكار اوله اول كمسه دنیاده اول طمعی سببیله خلایق ماییننده ذلیل وخور اولور واهل باطن بو وجهله معنی ویرر كه هر كیم كه حضرت حقك مغفرت

ودیدار شریفنه امیدوار اوله انك نفسی خور وذلیل اولور یعنی انك نفسی كبر وعجبدن خلاص اولوب تواضع ومسكنته وصول بولور بو كتاب شریفده مذكور اولان وجه ثانی اوزره در هودن مراد حق تعالی حضرتلریدر نفسه ده هابر مقدار چكلمك لازمدر ﴿ مثنوی ﴾ نوربی سایه لطیف وعالیست ✱ آن مشبك سایه غربالیست) سایه سز نور لطیف وعالیدر یعنی روح كه نور الهیدر جسمانیت ونفسانیتسز اوله اكا اسرار خفیه ومعارف علیه روشن وظاهر اولوب حق تعالینك قتنده قدر عالی میسر اولور نوردن مراد روحدر سایه دن مراد نفس وبدندر كه بونده مقصود بشریت وجسمانیت ونفسانیتدر اول مشبك غرباله منسوب سایه در یعنی اول كمسه نك كه روحی جسمانیت ونفسانیتدن خلاص اولمشدر اول شمعه بكزر كه برمشبك نسنه نك ایچنه قونمشدر كه خانه یی تمام روشن ایلمز لیكن چونكه شمعك نورنه حجاب اولمیه خانه انك نوریله تمام روشن اولور پس روح مادامكه نفسدن خلاص اولمیه كدورتدن تمام نجات بولوب نورانی اولمز نور مضاف اولمق هم جائزدر كه معنی اكا كوره بویله اولور غربال عوام تحریف ایدوب قلبور دیر كه مشبكدر ﴿ مثنوی ﴾ عاشقان عریان همی خواهند تن ✱ پیش عنینان چه جامه چه بدن) عاشقلر تنی جامه وپیرهندن عریان استرلر تا كه جان و جانان ماییننده حجاب اولمیه نته كه دنمشدر (بیت) حلهٔ جنت اولورسه چكیم چاك ایدایم ✱ دم وصلنده بكا حائل اولور پیرهنم ✱ ظاهرده پیرهن حجاب وپرده اولدیغی كبی سیمین تن وزیبا روی دلبرله سینه بسینه هم پهلو اولمقده جسم هم جانان حقیقینك وصالنه حجاب اولور روح هم پرده اولور كمال اتحادده پس حقیقتده عاشقه لازم اولان افنای وجوددر بر وجهله كه افنای وجود آنك خاطرندن محو اوله ﴿ مثنوی ﴾ كنج در قعر ستكیتی چون طلسم ✱ بشكند آخر طلسم بندجسم ✱ كنج یابی چون طلسم از پیش رفت ✱ جان شود پیدا چوجسم از پیش رفت ✱ بعد ازان جانت طلسمی دیكرست ✱ غیب را جان تو جسمی دیكرست) اما عنینلر قتنده جامه نه بدننه یعنی جماعه قدرتی اولمین كمسه یه نسبت جامه وتن برابر در زیرا جماعدن ذوق ولذت حاصل ایلمكه استعداد واستحقاقی یوقدر پس شاهدله هم پهلو اولدقده جانانه كركسه عریان اولسون كركسه جامه ایله اولسون علی السویه در عنین اول كمسه در كه جماعه قادر دكلدر وجماعك لذتندن بی خبردر كه تركیده بولج دیرلر اما عنیندن مقصود اول كمسه در كه تقلید طریقیله كندیسنی واصلین زمره سندن كوستره وآنلردنم دیو دعوی ایدوب آشكاره لاف اورر لیكن

خدای تعالینك قرب ووصالندن ذره قدر بهره بولمشدر ومادامكه اول حالده در
قرب ووصاله هیچ بر وجهله استعدادی بوقدر ﴿ مثنوی ﴾ روزه دارانرا
بود آن نان وخوان * خرمكس راچه اباچه دیكدان) اول نان و نعمت كه
آخرتده در صائملره اولور یعنی عشاق كه جهان وجهانك نعمتلرندن فارغلردر
جنان وآنده اولان انواع نعمت زحمتسز آنلره احسان اولنور خرمكسه شوربانه
دیكدان نه یعنی اهل دنیا كه خرمكس مشابه سنده در آنلره رعایت والتفات اولمز
جنته داخل اولنلر دخی هزار زحمت ومشقتله داخل اولور پس دنیایه قانع اولنلر
قیامتده صدهزار خجالت وندامته كرفتار اولوب چشملرندن جوی روان اولور
خرمكس ات سككی واشك آروسی معناسنه در بونده اولكی معنی روشندر بعض
كمسه ایت سككی معناسنه دیمشدر خطاء فاحشدر دیكدان اوجاق معناسنه در
﴿ مثنوی ﴾ این سخن از حد واندازه ست بیش * ای ایازا كنون بكو احوال
خویش) بوسوزكه مراد اسرار ومعارف الهیه در حد واندازه دن زیاده در پس
بونده فراغت ایلك اولیدر ای ایاز شمدی كندی احوالكی دی و بیان ایله استماع
ایدنلره سنك احوالكدن فوائد حاصل اوله

﴿ دكر بار استدعای شاه از ایاز ﴾

بو سرخ شریف تكرار شاهك استدعا وطلب ایلمسیدر ایازدن بویله دیو * كه تأویل كار
خود بكو * كه ای ایاز كندی ایشكی تأویل ایله یعنی چارق وپوستكه بوقدر التفات
وتوجه ایلدیككه سبب نه ایدیكنی بیان ایله * ومشكل منكران راوطاعنان راحل
كن) وسنك بوحالكه انكار ایدیجیلرك وطعن ایدیجیلرك مشكلنی حل ایله ﴿ كه ایشانرا
درآن التباس رها كردن مروت نباشد ﴾ زیرا آنلری كه مراد منكران وطاعنلردر
التباس وشبهه ده ترك ایلمك مروت دكلدر پس ای ایاز بیان ایله بعض نسخه ده این
سخن بیتی شرحدن صكره واقع اولمشدر شرحده ذكر اولنان شاهدن مراد سلطان
محموددر ﴿ مثنوی ﴾ هست احوال تو از كان نوی * تو بدین احوال كی راضی
شوی) ای ایاز سنك احوالك بریكی معدندندر یعنی سنك بو احوالك بو خلق عالمك
احوالی كبی دكلدر بلكه لطافت اعتباریله سنك احوالك زیاده خوب وعجیبدر سن
بو احواله قچن راضی اولورسن یعنی سنك چارق و پوستینكه رعایت وتعظیمك
بیهوده وبی فائده دكلدر بلكه بر حكمت واردر ﴿ مثنوی ﴾ هین حكایت كن
ازان احوال خوش * خاك بر احوال ودرس پنج وشش) ای ایاز اول لطیف
احوالكدن تیز حكایت ایله یعنی چارق و پوستینكه بو قدر التفات ایدرسن آنك
حكمت وسببی نه ایدیكنی آشكار ایله زیرا آنده روحانی اسرار دقیقه وار ایدیكنه شك

وریب بوقدر پنج وشش احوالك اوزرینه خاك ایله یعنی ظاهری احوال ودرس كه
دنیویدر آندن فراغت واعراض ایله پنجدن مراد حواس خمسه در وششدن مقصود
جهات سته در كه دنیوی وظاهری احواله پنج وشش لفظلریله اشارت ایلرلر
نته كه شیخ عطار حضرتلری منطق الطیر نام كتابنده كتورمشدر (بیت) هست
دریایی زجوهر موج زن * توندانی این سخن شش پنج زن ﴿ مثنوی ﴾ حال
باطن كر نمی آید بكفت * حال ظاهر كویمت در طاق وجفت) باطن حال اكر
قیل وقاله كلیه وتقریر وبیان اولنمیه حال ظاهری سكا طاق وجفتده دیم یعنی احوال
ظاهری سكا روشن و آشكار بیان ایلیم زیرا احوال ظاهرك بیانی آسان وعیاندر
آنك بیاننده صعوبت وعسرت یوقدر طاق بونده تك معناسنه در وجفت چفت
معناسنه در كه بر ایوندر كه تك میدر چفت میدر دیو اوینارلر سروری افندی
رحمه الله طاق وجفت كلماتنی دریكتایی واقتران یعنی اخلاص وصدق داری تركیبی
ایله شرح و بیان ایلمشدر لیكن محله مناسب اولان بو فقیرك مختاری اولاندر
﴿ مثنوی ﴾ كه ز لطف یارو تلخیهای مات * كشت بر جان خوشتر ز شكر نبات)
زیرا یارك لطف واحساننده مرك وموتك آجیلقلری سنك جانك اوزره نبات
شكرندن خوشرك و شیرینرك اولدی پس شمدی ظاهر حالی ترك ایدوب باطن
حالدن سویله مراد حق سبحانه وتعالینك هزار بار نباتدن لذیذرك لطفی سببیله
جهانك صدهزار بلا ومحنتی انبیا علیهم السلامه و اولیای كرامه شكردن
شیرینرك اولدیغن اشعار دریاردن مراد خلق عالمك مرادی اولان خدای تعالی
حضرتلریدر شكر نباته مضافدر اضافت بجهوله ایله كه عامك خاصه اضافتی
قبیلندن اولور كتاب المصباح كبی ﴿ مثنوی ﴾ زان نبات از كرد در دیارود
* تلخی دریا همه شیرین شود) اول نبات انجلین نباتدر كه اول نباتدن اكر دریایه
بر غبار كیده وبرشمه ایریشه دریانك آجیلغی جمیعا شكر كبی شیرین اولور پس عشاق كه
بو وجهله اطیف لطف الهی یه مظهر اولمشلردر صد هزار دریانك آجیلغی آنلره
شكردن شیرین اولور واهل نار دوزخده آتشه غرق اولور یاركن (ربنا اخرجنا منها
فان عدنا فانا ظالمون) دیدكده حق تعالی حضرتلری اول مقابله ده آنلره (قال
اخسئوا فیها ولا تكلمون) دیدكده تمام بیك ییل اهل دوزخ اول عتاب آمیز خطابك
ذوق و لذتندن عذابك المندن بی خبر اولهلر بو خطاب اكر عقاب طریقیله
اولیوب لطف طریقیله واقع اولیدی عذاب آنلره شیرین اولمق مقرر ایدی نته كه
خواجه حافظ بوكه قریب مضمونه اشارت بیورر (بیت) درآتش ار خیال رخش
دست میدهد * ساقی بیا كه نیست ز دوزخ شكایتی) بوایكی آیت كریمه سوره
مؤمنونده در حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدن اهل ایمانك موتاسی

خصوصنده بو حديث شريف واردر كه آنك مضموننده فهم اولنور كه اهل ايمان موتدن بى حضور اولوب الم چكميه او ل حديث شريف بودر يخرج روح المؤمن من جسده كما تخرج الشعرة من العجين ﴿ مثنوى ﴾ صد هزار احوال آمد همچنين * بازسوى غيب رفتند اى امين) عالم غيبدن بو جهانه صد هزار احوال كلدى اى امين اول احوال كيرو غيب جانبنه كتديلر حال بوكه اول احوالدن كمسه يه انتفاع ايرشمدى پس لازم اولان بودر كه فرصت فوت اولنميه ﴿ مثنوى ﴾ حال هر روزى بدى مانندنى * همچو جوا ندر روش كش بندنى) هر بر كونك حالى دونه مانند دكلدر بلكه هر بر كونك حالى بر كونه در بر وجهله كه برى برينه مشابهت طوتمز روش وجريانده اولان جوى كبى كه آنك بندى يوقدر يعنى جريانه مانع برنسنه يوقدر يعنى اب روان كه اوكنده جريانه مانع برنسنه اولميه اول جويك آبى نيجه روان ايسه عمر عزيزهم انجلين كذر ايده در (بيت) بنشين برلب جوى و كذر عمر بين * كين اشارت زجهان كذران ما را بس) پس صاحب بصيرت عاقل اولدر كه طاعت و عبادتى ادا ايلمكده كاهل اولميه بلكه عمر عزيزدن هر بر نفسى غنيمت و كنج بى نهايت بيلوب بر نفس ذكر وطاعتدن خالى اولميوب فرصتى فوت ايلميه (بيت) نكه دار فرصت كه عالم دميست * دمى پيش دانا به ازعالميست * سكندر كه برعالمى حكم داشت * در آن دم كه مى رفت عالم كذاشت * ميسر نبودش كزو عالمى * ستانند ومهلت دهندش دمى) دى دالك كسريله دون معناسنه در جو ايرمق معناسنه در كش بندنى كه بندش نيست تقديرنده در ﴿ مثنوى ﴾ شادئ هر روز ازنوعى دكر * فكرت هر روزرا ديكر اثر) خلاصۀ كلام بودر كه هر كونك سرورى بر غيرى نوعدندر هر كونك فكرنك اثرى غيريدر يعنى هر كون ظهور بولان فكرك اثرى برى برينه مغايردر زيرا اهل دنيا عشق الهيدن محروم اولدقلرى ايچون هر كون بر خبر و بر نسنه سببيله مسرور اولوب بر كونه فكرله تقيد ايدوب بر هوسه كرفتار اولورلر بو سببدن اخروى احوالدن محروم قالورلر

﴿ تمثيل تن آدمى بمهمان خانه ﴾

بو سرخ شريف آدمينك تننك تمثيلدر مهمانخانه يه يعنى آدمينك بدنى مهمانخانه يه تشبيه اولنور مهمانخانه قنق اوتوراجق خانه معناسنه در ﴿ وتمثيل انديشهاى مختلف بمهمانان مختلف ﴾ ومختلف انديشه لرك تمثيلدر مختلف مهمانلره يعنى كونا كون فكرلر كوناكون قنقلره تشبيه اولنور ﴿ عارف در رضا بدان انديشهاى غم وشادى ﴾ اول غم وسرور فكرلرينه رضاده اولان عارف يعنى اول غصه وفرح فكرلرينه راضى اولان عارف بونده عارف مضافدر فانك كسريله اوقنور ﴿ چون شخص مهمان

دوست غريب نو ازخليل وار ﴾ حضرت ابراهيم عليه السلام كبى غريبه رعايت واحسان ايديجى مهمان سويجى شخص كبيدر ﴿ كه در خليل عليه السلام با كرام ضيف پيوسته باز بود بر كافر ومؤمن وامين وخاين وباهمه مهمانان روى تازه داشتى ﴾ زيرا ابراهيم پيغمبر عليه السلامك قپوسى دائم مهمانك اكرام واعزازنه كشاده ومفتوح ايدى كافر ومؤمن وامين وخاين اوزره حضرت ابراهيم عليه السلام جميع مهمانلره يوزنى تازه طوتردى يعنى هركز يوزينى ترش ايلمزدى كافر ومؤمن وامين وخاين ضيف لفظنه تفسير واقع اولمشدر زيرا ضيف اجمالدر بودرت لفظ كه كافر ومؤمن وامين وخايندر تفصيل واقع اولمشدر ضيف مهمان معناسنه در بتركى قنق روى مضاف اعتبار اولنورسه معنى بويله اولور وجميع مهمانلره تازه يوز طوتردى يعنى كمسه يه اكشى يوز كوسترمزدى ﴿ مثنوى ﴾ هست مهمان خانه اين تن اى جوان * هر صباحى ضيف تو آيد دوان) اى جوان بو سنك تنك مهمانخانه در سكا نسبت تنكيم هر كسك تنى كنديسنه نسبت مهمانخانه در هر بر صباح سنك ضيفك دوان وشتابان كلور ضيف مهمان معناسنه در كه آندن مقصود فكر وغم وسرور در بو حالت روزده واقع اولديغى ايچون هر صباح ديمشدر زيرا شب خوابله كچر وانسانك اكثر فكر وغمى كسوت ومعيشت ايچوندر ﴿ مثنوى ﴾ هين مكو كين ماند اندر كردنم * كه هم اكنون باز پرد برعدم) زنهار ديمه كه بو بنم بوينمده قالور يعنى سرور وغمك بقاسى يوقدر زيرا شمدى عدمه پرواز ايلر يعنى خاطره خطور ايدن سرور وغم فى الحال منعدم اولور (بيت) شاد برانم كه درين دير تنك * شادى وغم هر دو ندارند رنك) ﴿ مثنوى ﴾ هرچه آيد ازجهان غيب وش * در دلت ضيفست اورا دار خوش) هر نه كه غيب وش جهاندن سنك قلبكه كلورسه درد وغمدن اول كلان نسنه سكا بر مهماندر انى خوش ولطيف طوت يعنى سرور سببيله مسرور اولوب غمدن پريشان اولمه بلكه اكا هم رضا كوستروب دى كه بو هم عالم غيبدندر جهان غيب وشدن مراد عالم علويدر

﴿ حكايت آن مهمان كه زن خداوندخانه كفت كه واه باران فر ﴾
﴿ و كرفت ومهمان در كردن ما بماند ﴾

اول مهمانك حكايتيدر كه خانه صاحبنك عورتى ديدى كه واه محكم باران ظاهر اولدى ومهمان بر زمان بزم بوينمزده قالدى يعنى باراندن و بولك بالچق اولديغندن مهمان كتمكه قادر اولميوب بر قاچ كون بزه يوك اولوب الم ويرسه كركدر ﴿ مثنوى ﴾ آن يكى را بيكهان آمد قنق * دشت اورا هم چو طوق اندر عنق) اول بر كمسه يه وقتسز قنق كلدى يعنى بر كمسه بر كمسديه بى وقت كلوب مهمان اولدى صاحب خانه اول مهمانى عزيز طوتدى بوينده اولان طوق كبى رومده عورتلر بوينلرينه طوق قودقلرى كبى زمان سابقده عجم پادشاهلرينك عادتلرى ايديكه

یونلرینه مرصع طوق قورلردی تنکیم محمد عصارك عشق نامه سنده که اول کتاب
رومده مهر ومشتری نامیله مشهوردر بر بیتنده واقع اولمشدر که آنده مذکوردر
(بیت) سراپا جامهٔ خودشاه سرور ٭ زموزه تاقباوطوق وافسر) عنق ضمیله
کردن معناسنه در بترکی بیون ﴿ مثنوی ﴾ خوان کشید اورا کرامتها نمود ٭ آن
شب اندز کوی ایشان سور بود) صاحب خانه اول مهمانه خوان ونعمت چکدی
وکرامتلر وتکریملر کوستردی اول کیجه آنلرك محله سنده هم دوکون اولدی سور
سینك ضمه سیله بونده دوکون معناسنه در ﴿ مثنوی ﴾ مرد زنرا کفت پنهانی
سخن ٭ کامشب ای خاتون دوجامه خواب کن) مرد که مراد صاحب خانه در
زنه نهانی سوز دیدی یعنی مهماندن نهانی دیدی که بو کیجه ای خاتون ایکی جامه
خواب ایله یعنی ایکی دوشك دوشت ایکی جامه خواب نیچون ایدیکی بو بیتدن روشندر
﴿ مثنوی ﴾ بسترمارا بکستر سوی در ٭ بهرمهمان کستران سوی دکر) بزم
فراشمزی قپو جانبنه دوشت اول غیری جانبه مهماندن اوتری دوشت خلاصهٔ کلام
بودر که صاحب خانه مهمانه تعظیم ایلمك ایچون آنك جامه خوابی خانه نك لطیف
یرنده وکندی وزنك جامه خوابی تواضعا قپونك طرفنده دوشتدردی جامه خواب
فراش معناسنه در بترکی دوشك کستران اکرچه امر حاضر اولوب دوشت معناسنه
هم ممکندر زیرا لسان فارسینك اکثر محلنده لازم ومتعدی ومعلوم ومجهول صیغه
اعتباریله برابردر محل اعتباری ایله بری برندن ممتازدر لیکن مشروح اولان وجه
اوجهدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت زن خدمت کنم شادی کنم ٭ سمع وطاعه ای
دوچشم روشنم) صاحب خانه نك عورتی که ارندن بو سوزلری اشتدی ار نه جواب
ویروب دیدخدمت ایلیم مسرت ایلیم یعنی بو خدمتدن متألم وغمکین اولمزم بلکه
بو خدمتی ذوق وصفا ایله ادا ایلرم سمعا وطاعة ای بنم ایکی روشن چشمم یعنی
نه بیوردکسه استماع وقبول ایدوب اطاعت ایلدم ﴿ مثنوی ﴾ هردو بستر کستریدو
رفت زن ٭ سوی خته سور کرد انجا وطن) زن زوجنك امری اوزره هر ایکی
دوشکی دوشه دی وسنت دوکنی جانبنه کندی اوراده وطن وقرار ایلدی ختنه خا
ونونك فتحه سیله سنت معناسنه در که مصرده اطفالی سنت ایلدکاری کبی عورتلری
دخی سنت ایلرلر بو سیدن خاتون دیرلر عاقبت بو اسم غیری شهرلرده هم استعمال
اولندیکه رومده هم خاتون دیرلر اکرچه اول زنلر کبی بو زنلرده ختنه یوقدر ختنه سور
بونده سورختنه تقدیرنده در بو سنت دوکنی بونده طفل ایچون اولمق روشندروعادتدر که
عورتلر ایچون اول دوکنده بشقه برخانه تدارك اولنوب آنده قرار وآرام ایلرلر
﴿ مثنوی ﴾ ماند مهمان عزیز وشوهرش ٭ نقل بنهادند ازخشك وترش)
خانه ده عزیز مهمان اول عورتك زوجی قالدی قوری چرزدن ویاش چرزدن

یانلرنده قودیلر تاکه چرزلنه لر نقل نونك ضمه سیله چرز معناسنه در ﴿ مثنوی ﴾
درسمر کفتند هردو منتخب ٭ سرکذشت نیك وبد تانیم شب) هر ایکی کزیده
مراد مهمان وصاحب خانه در سمر ومصاحبتده نصف اللیله دکین بری برینه نیك
وبد سرکذشت دیدیلر یعنی (کیف ما اتفق الکلام بجر الکلام) حسبنجه بری
بریله عالمك نیك وبد احوالندن سویلشدیلر سمر اکرچه مصاحبت ایلمك معناسنه کلور
ودیوان حافظده مفاعله بابندن فعل مضارع نفس متکلم وحده صیغه سی اوزره واقع
اولمشدر مأخذی لفظ مذکوردر (بیت) بیمن همت حافظ امید هست که باز ٭ اری
اسامر لیلای لیلة القمر) ومشهور معناسنه کلور حکایت وداستان اولمق اعتباریله
تنکیم بوستان نام کتابده واقع اولمشدر (بیت) کریزد رعیت زبیدادکر ٭ کند
نام زشتش بکیتی سمر) لیکن اصل اول سایه نك اسمیدر که شجردن منعکس اولور آیك
نوری سببیله که عرب طائفه سنك عادتیدر که مهتابده اوتوروب بری بریله مصاحبت
ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازان مهمان خواب وازسمر ٭ شددرآن بستر که بود
آن سوی در) اندنصکره اول مهمان خوابدن وقصه وحکایتدن یعنی برزمان
مصاحبت ایدوب خواب کلدیکی دم اول مهمان اول بستره کتدیکه اوقپو جانبنده
ایدی که اول بستر صاحب خانه ایچون ایدی بستر دوشك ﴿ مثنوی ﴾ شوهر
از خجلت بدو چیزی نکفت ٭ که ترا اینسوست ای جان جای خفت) شوهر
چونکه مهمانك اول بستره کتدیکنی کوردی خجالتدن اکا برنسنه دیمدی بو یله
دیوکه ای جان سنك جای خفت وبسترك بو جانبدر یعنی صاحب خانه مهمانه سنك
ایچون تعیین اولنان جامه خواب بودر دیمکه شرم وحجاب ایلدی غرضه حمل اولنور
برحالت ظن اولنمق خوفندن جای خفتندن مقصود جامه خوابدر شوهردن مراد
صاحب خانه در ﴿ مثنوی ﴾ که برای خواب تو ای بو الکرم ٭ بستران سوی دکر
افکنده ام) که سنك خواب واستراحتك ایچون ای زیاده کریم بستری اول غیری
جانبنه براقمشم یعنی صاحب خانه مهمانه بویله دیمکه شرم وحجاب ایلدی
بو الکرم زیاده کریم معناسنه استعمال اولنور ﴿ مثنوی ﴾ آن قراری که بزن او داده
بود ٭ کشت مبدل وآن طرف مهمان غنود) صاحب خانه اول برقراری که زننه
ویرمش ایدی اول قرار مبدل اولدی ومهمان اول طرفده امزغندی یعنی صاحب
خانه عورتیله جامه خواب خصوصنده ایلدیکی عهد وقرار مبدل اولدی مهمان
قپو طرفنده اولان جامه خوابده یاتمغله غنود امزغندی ویاتوب اویودی معناسنه
استعمال اولنور ﴿ مثنوی ﴾ آن شب آنجا سخت باران درکرفت ٭ کز غلیظی
ابر آمد شان شکفت) اتفاقا اول کیجه اورایی محکم باران احاطه ایلدی یعنی محکم
یغمور یاغدی بروجهله که سحابك غلظتندن آنلره تعجب کلدی یعنی تعجب ایلدیلر

﴿مثنوی﴾ زن بیامد بركان آن كه شو * سوی در خفتست وآن سوآن عمو) صاحب خانه ومهمان جامه خوابلرنده یاندقدنصكره اول زن دوكوندن كلدی لیكن اول ظن اوزره كه كندینك زوجی قپوجانبنده اولان جامه خوابده یاتمشدر واول جانبده اولان جامه خوابده اول عمو یاتمشدر شو زوج معناسنه در عمودن مقصود اول مهماندر ﴿مثنوی﴾ رفت عریان در لحاف آن دم عروس * داد مهمان را برغبت چند بوس) اول دم عروس عریان اولوب زوجنك لحافنه كندی یعنی اول زن جامه سنی چقاروب ارنك جامه خابی ایچنه كیروب یاندی عروسدن مقصود صاحب خانه نك زنیدر لحاف یورغان معناسنه در اول زن جامه خواب ایچنده زوجنی ظن ایدوب مهمانه رغبت ایله برقاچ بوس ویردی یعنی مهمانی شوق وذوقله برقاچ كره اوپدی كندینك زوجی اولمق اعتقادی اوزره ﴿مثنوی﴾ كفت می ترسیدم ای مرد كلان * خود همان آمد همان آمد همان) زن جامه خوابده اولان مهمانی كندینك زوجی ظن ایدوب دیدی ای بزرك وعالی مرد قورقدم بو مهمان بونده برقاچ كون اكلنمك لازم كله خودهم اول خوف ایلدیكم كلدی اول خوف ایلدیكم كلدی اول خوف ایلدیكم كلدی ﴿مثنوی﴾ مرد مهمان را كل وباران نشاند * بر تو چون صابون سلطانی بماند) كل وباران مهمان مردی بونده اوتورتدی یعنی بالحق ویغمور بو مهمانك بورادن كتمه سنه سبب اولدی زیرا بوزمان یوله كتمك زیاده مشكلدر اول مهمان سنك اوزركده سلطانه منسوب یعنی بكلك صابون كبی قالدی ﴿مثنوی﴾ اندرین باران وكل اوكی رود * بر سر وجان تو اوتاوان شود) اول مهمان بو باران وكلده بورادن نچن كیدر اول مهمان سنك سر وجانك اوزره تاوان وبار اولور تاوان اكرچه غرامت معناسنه دربتركی اودك لیكن بونده الم وزحمتدن عبارتدر ﴿مثنوی﴾ زود مهمان جست وكفت ای زن بهل * موزه دارم من ندارم غم ز كل) اول مهمان جامه خوابندن یاتورکن چونكه عورتدن بو سوزلری اشتدی یاندیغی یردن ایاغ اوزره صچرادی واول زنه خطاب ایدوب دیدی ای زن بنی قو یعنی بكا بو وجهله سوزلردن فراغت ایله بن موزه طوترم كلدن غم طوتمزم یعنی بن موزه می كیوب كیدرم كلدن هر كز الم چكمزم موزه بونده جزمه معناسنه در موزه دوزجزمجی موزه بعض محلده ادك معناسنه هم كلور ﴿مثنوی﴾ من روان كشتم شمارا خیر باد * در سفر یك دم مبادا روح شاد) بن بورادن روان اولدم سزه خیر اولسون سفرده بردم وبر نفس روح شاد وآسوده اولمسون مراد دنیا كه مسافرخانه در ذوق وحضور وسرور محلی دكل ایدیكن بیاندرنته كه مشهوردر (كن فی الدنیا كانك غریب اوعابر سبیل ﴿مثنوی﴾ تا كه زوتر جانب معدن رود * كین خوشی اندر سفر رهزن شود) تاكه مسافر معدن جانبنه تیز رك كیده یعنی جناب الهی یه تیز رك وصول بوله

زیرا سفرده بوخوشلق وحضور وسرور مسافرك یولن اوریجی اولور یعنی دنیاده حضور وذوق وصفایه مشغول اولان كسه حق تعالینك دركاهندن دور اولور وجدا ومهجور قالور زوتر زود تردن مخففدر تیز رك معناسنه معدن دالك كسریله درزمدن اوتری دال مفتوح اوقنور ﴿مثنوی﴾ زن پشیمان شد ازان كفتار سرد * چون رمید ورفت آن مهمان فرد) چون مخاطب اولان كسه كندی مهمان ایدیكنی بیلدی وآندن بوكونه طعنه آمیز كلماتی استماع قیلدی زن بو سرد كفتاری دیدیكندن پشیمان اولدی اول فرد وبی نظیر اولان مهمان اوركدی وكتمك قصدنی ایلدی ﴿مثنوی﴾ زن بسی كفتش كه آخر ای امیر * كر مزاحی كردم از طیبت مكیر) زن اول مهمانه چوقلق دیدی كه آخر ای امیرا كر طیبتدن بر مزاح ایلدمسه طوتمه یعنی سكا مطایبه ایتمك جهتندن بر لاغ ولطیفه قیلد مسه مؤاخذه ایتمه و بزی قویوب كتمه دیدی ﴿مثنوی﴾ سجده وزاری زن سودی نداشت * رفت وایشان را دران حسرت كذاشت) زنك سجده ونوازی وزار بلكی بر فائده طوتمدی مهمان كندی وآنلری اول درد وحسرت ایچنده قودی ﴿مثنوی﴾ جامه ازرق كردزان پس مرد وزن * صورتش دیدند شمعی بی لكن * می شد وصحرا ز نور شمع مرد * چون بهشت از ظلمت شب كشته فرد) مرد وزن آندن صكره جامه سنی ازرق ایلدی زیرا انك صورتنی لكن سز بر شمع كوردیلر ومهمان عزیز كند كدن واول خانه دن رحلت ایتدكدنصكره انك فراقندن ماتمزده اولوب مرد وزن جامه ماتم كیدیلر زیرا اول مهمان كریمك صورت منیره سنی پرده سز شمع منور كبی كوردیلر ولهذا آندن جدا اولدقلرینه غملر یدیلر اول مرد مهمان كندی وانك شمع جمالنك نوری صحرایی بر مرتبه منور ایتدیكه اول صحرا جنت كبی ظلمات شبدن فرد وجدا اولدی وانك نور جمالی بیابانی منور قیلدی بو تعبیرده انك انوار قلبیه سنك ومرتبه اضواء باطنیه سنك كثرتنه دلالت واردر كه انك اكثر انوار قلبیه سی ومرتبه نورانیه سی محسوس اولیدی صحرالری جنت كبی ظلمات شبدن بری قیلیدی دیمكی ایهام ایلر ﴿مثنوی﴾ كرد مهمان خانه خانه خویشرا * از غم واز خجلت این ماجرا * در درون هر دو از راه نهان * هر زمان كفتی خیال میهمان * كه منم یار خضر صد كنج وجود * می فشاندم لیك روزتان نبود) بوندنصكره اول صاحب خانه كندی خانه سنی مهمان خانه ایلدی بو ماجرانك غمندن وخجالتندن نهان یولدن هر ایكیسنك درونده مهمانك خیالی هر زمان بویله دیردی كه خضرك یاری بنم صد هزاران كنج وجود نثار ایلردم لیكن سزك نصیبكز اولدی یعنی چونكم مرد وزن اول مهمان عزیزدن جدا اولدیلر بو ماجرانك غم وخجالتندن اوتری كندی خانه لرنی مهمان خانه قیلدیلر تاكم برانك كبی عزیزه دخی مقارن اوله لر زیرا مرد وزنك درونلرنده كیزلو یولدن

اول مهمان عزیزك خیالی بونلره بو یله دیرایدی که بن حضرت خضر علیه السلامك
یار و مصاحبیم نیجه بو زجود وکرم خزینه سنی سرنه نثار ایلمك استدم ولیكن اول
جود وکرم سرنك نصیبی كزدكل ایمش چونكه بنم قدرمی بیلمدیكزانی سرنه عطا ایلمدم
كذلك انسانك عقلی مرد ونفسی زن وعالم غیبدن كلوب كیدن افكار واحوال
مهمان وخانهٔ وجود آدمی مهمان خانه كبیدر عاقله لازم اولان ونفسه انفع كان
خصلت بودر كه همیشه ادب ورعایت ایلیه تا آنده نبی ادبانه بر وضع صادر اولمیه
و كندیسنه دولت وسعادت اولان مهمان غیبی آندن نفرت قیلمیه

* تمثیل فكر هرروز بنه كه اندر دل آید بمهمان نو كه *
* از اول روز در خانه فرود آید وفضیلت مهمان نوازی *
* وناز مهمان كشیدن وتحكم بدخو بی كند بخداوند خانه

بو سرخ شریف هر كونه منسوب اولان فكر واندیشه كه درون دله كلور انك تمثیلیدر
شول مهمان جدیده كه اول كوندن خانه یه آشغه كلور ونزول قیلور وخانه صاحبنه
تحكم و بدخو بلق ایلر ومهمان نوازلغك فضیلتنك ومهمانك نازنی وجفاسنی
چكمكلكك بیانیدر * مثنوی * هر دمی فكری چو مهمان عزیز * آید اندر
سینه ات هر روز نیز * فكر را ای جان بجای شخص دان * زانكه شخص از فكر دارد
قدر وجان) هر بر دم بر فكر واندیشه مهمان عزیز كبی هر كون سنك سینه
وقلبكه دخی كلور وای جان خانهٔ درونكه نزول ایلین فكری شخص منزله سنده بیل
زیرا شخص قدر وجان فكر واندیشه دن طوتر یعنی بو خانهٔ درونكی مهمانخانه منزله سنده
فرض ایله وعالم غیبدن درونك خانه سنه نزول ایلین افكار وخواطری اشخاص
منزله سنده طوت شول جهتدنكه شخص انسانی فكردن وجاندن قدر وشرف
طوتر پس انسانك شخصی فكردن وجاندن شرف بولدقدنصكره فكری دخی
عاقل اولان شخص منزله سنده فرض ایلر وشخصه نیجه رعایت قیلرسه فكر وجانه
دخی او یله رعایت قیلور * مثنوی * فكر غم كر راه شادی می زند * كارسازیهای
شادی میكند * خانه می رو بد زتندی اوز غیر * تا در آید شادی نوز اصل خیر) فكر غم
اكرچه شادی وسرور ك یولنی اورسه شادینك كارسازلقلرین ایلر اول فكر وغم
تندلكندن خانهٔ دلی غیری افكاردن سپورر تا كم اصل خیردن قلبه یكی شادلك كله
یعنی اكر غم والمه متعلق اولان فكر انسانك قلبنه كلسه وسرور وشادلغك یولنی
اورسه عاقل اولان بوندن اوتری محزون اولمق كرك زیرا اول غمه متعلق اولان فكر
وشادلغك كارلرنی دوزیجی وراحت ومسرته سبب اولجیدر (فان مع العسر یسرا
ان مع العسر یسرا) آیت كریمه سی بو معنایه دلالت قیلجیدر فكر غم فی المثل بر فراش
كبیدر كه انسانك خانهٔ قلبنی او غیری افكاردن تندلكله سپورر تا كم خیرك آصلندن

یكی شادلك كله و كهنه اولان شادلك كیدوب انسان مسرت جدیده ایله مسرور اوله
* مثنوی * می فشاند برك زرد از شاخ دل * تا روید برك سبز متصل * می كند بیخ
سرور كهنه را * تا خرامد ذوق نو از ماورا * غم كند بیخ كژ پوسیده را * تا نماند بیخ
رو پوشیده را) دست غم دل شاخندن برك زردی سلكر تا كم متصل برك سبز بته دست
غم كهنه اولان سرورك كوكنی زمین دلدن قوپارر تا كم انك ماوراسندن ذوق
جدید صالنه غم چوریمش اكری كوكی قوپارر تا كم یوزی اورتولمش كوكی كوستره
یعنی غم والم فی المثل دست باغبان كبیدر كوكل ایسه بر شجر كبیدر آندن اولان سرور
وشادلك اوراق كهنه و برك اصفر كبیدر قچن كوكل شجرنده اولان سرور وشادلك
برزمان قرار ایلیوب اسكیسه دست غم آنی كوكل شاخندن سلكوب ازاله ایلر
تا كم انك یرینه متصل یكی یكی شادلك بركی بته ومسرت ویسرت اوراقی ظهور ایده
قچن اول یسرت ومسرتك كوكی واصلی كهنه اولسه اول سرور كهنه نك كوكنی
دست غم زمین دلدن قلع وقمع ایلر آندن اوتری كه انك ماوراسندن اذواق جدیده واحوال
پسندیده قلب عالمنه خرامان كله وزمین قلبی تكرار سبز وتازه قیله زمین دلده مسرت
وشادلك اسكیسه اكری و پوسیده اولان كوكه دونر دست غم اول اكری و پوسیده كبی
اولان شادلك كوكنی باغ دلدن قوپارر آندن اوتری كه رو بو شیده اولان بیخ مسرتی
كوستره وانك اثارنی واثمارنی ظهوره كتوره * مثنوی * غم ز دل هر چه بریزد یا برد
* در عوض حقا كه بهتر آورد * خاصه انرا كه یقینش باشد این * كه بود غم بندهٔ
اهل یقین) غم كوكلدن هر نیی دوكر و یاخود ایلتور حقا كه عوضنده آندن یكركی
كتورر خصوصا اول كمسنه یه كه بو اكا یقین اوله كه غم اهل یقینك بنده وخدمتكاری
اولور مصرع اولده برد فتح بایله وضم بایله اوقنمق دخی جائزدر ضم بایله اوقنورسه قطع
معناسی و یر بلور یعنی بونی تحقیق بلكه غم وغصه انسانك قلبندن هر نیی
دوكر وهر نه حالی قطع ایدوب ازاله ایلرسه انك عوضندن اندن ایوركی كتورر
باری هیچ اولمزسه انك مثلنی كتورر زیرا عادت الهی بودر كه بر آیتی نسخ ایلسه
یا انسا ایلسه یا اندن خیرلوسنی و یاخود انك مثلنی ایرادایلر كذلك بو غم وشادی دخی
آیات الهیه وعلامات قدرت ربانیه در قچن صحیفهٔ دلدن بر شادلكی نسخ ایلسه
یاخود انسا ایلسه اندن خیرلوسنی و یاخود انك مثلنی كتورر بالخصوص كه اول عارفه
كه انك بو معنایه یقینی اوله كه غم والم اهل یقینك بنده وخدمتكاری اولور شو اعتبار ایله
غم فراشی كلوب كهنه اولان سرور وشادلكی خانهٔ دلدن قوپاروب وسپوروب
خدمت قیلور و اهل یقین اول غمك نه خدمت ایچون كلدیكنی بیلور و اول غمك عقبنده
اولان مسرت جدیده یه منتظر اولور پس بو ملابسه ایله غم اهل یقینك بنده سی اولور
* مثنوی * كر ترش رویی نیارد ابر و برق * رز بسوزد از تبسمهای شرق *

* سعد و نحس اندر دلت مهمان شود * چون ستاره خانه خانه می رود * آن زمانکه او مقیم برج تست * باش همچون طالعش شیرین و چست * تا که با مه چون شود او متصل * شکر گوید از تو با سلطان دل) مثلا ابر و برق اگر ترش رو یلق
گنورمسه ر شرقك تبسملرندن یازدی شرق گو نشه دیرلر رز اولاراء مهمله
و ثانیا زاء معجمه ایله باغ چبوغنه دیرلر التون معناسنه اولمق مناسبتدن قتی دور در سعد
و نحس سنك درون دلكده مهمان اولور ستاره كبی خانه خانه كیدر اول زمان كه اول سعد
و نحس سنك برج وجودكده مقیم اوله آنك طالعی كبی سن دخی شیرین و چست اول
تا كم اول سعد و نحس ماهه چونكم متصل اوله جان و دل سلطانه سندن شكر دیه یعنی
فی المثل بو خارج عالمده برق و سحاب اگر ترش رو یلق گنورمسه باغك چبوقلری آفتابك
تبسملرندن و حرارتلرندن بتزدی كذلك غیم غم و ابر الم وجودینی آدمه ترش رو یلك
گنورمسه شاد یلك آفتابنك تبسملری انك باغ قلبنی احراق ایلیدی تا كم آندن اول
نیجه احوال جدیده و نیجه خصال پسندیده میوه لری بتمیدی انسانك قلبی نوعا
آسمان ذات البروجه مشابهدر آسمانده ستاره لر خانه دن خانه یه و برجدن برجه نیجه
سیر و حركت ایلرسه سعادت و نحوست و غم و مسرت و بونلر امثالی اولان حالت
سنك قلبكده بر زمان مهمان اولور بعد زمان آندن انتقال ایدوب انك یرینه بر حالت
آخری گلور رشول زمانده كه اول سعادت و یاخود نحوستك و بلا و كربتك طالع
و ستاره سی كبی شیرین و چست اول یعنی نحوست و بلا و كربت انسانك طالع
و ستاره سنك عكس و اثر یدر شولدمكه بر كسه كندی وجودی برجنده نحوست گورسه
فلك اوزره اول نحوست و كربتك طالع و ستاره سی نه مرتبه چست و چالاك ایسه
و سعادت برجنه ارد كده نه گونه شیرین اولور سه اول كسه دخی كندی طالعی كبی
چست و هر حاله شیرین اولمق گركدر تا كم اول سنك طالع و ستاره لك حقیقت ماهنه
چونكم متصل اوله و سلطان دلی مشاهده قیله سندن اول سلطان دله شكرلر دیه
و هر مهمان اولان حالت مؤلمه جناب حقه رجوع ایلد كده سندن حق راضی ایلیه
و الهی اول قولكه برقاچ گون مهمان اولدم بندن كسیه شكایت قیلدی و مضطرب
و متألم اولمدی بلكه ممكن اولدیغی مرتبه بكا رعایت قیلدی و بنم اذا و جفامه صابر اولدی
دیو سویلیه * مثنوی * هفت سال ایوب با صبر و رضا * در بلا خوش بود با ضیف خدا * تا چو واگردد بلای سخت رو * پیش حق گوید بصد گون شكر او * كز محبت با من محبوب كش * رو نكرد ایوب یك لحظه ترش * از وفا و خجلت و علم خدا
* بود چون شیر و عسل او با بلا) نته كم حضرت ایوب علیه السلام یدی یل صبر
و رضا ایله ضیف خدا ایله بلاده خوش اولدی تا كم او سخت رو بلا چونكم گیرو دونه
حقك حضورنده صد گونه آنك شكرنی دیه كه محبتدن بن محبوب اوادر یجی یه

حضرت ایوب علیه السلام بر لحظه یوزنی ترش ایلمدی وفا و خجلت و علم خدادن حضرت
ایوب علیه السلام بلا و محنت ایله شیر و عسل كبی اولدی یعنی حضرت ایوب علیه السلام
الله تبارك و تعالیدن گلن محنت و بلایی كندیسنه مهمان بلوب یدی یل مقداری
خدای تعالینك اول ضیفیله بلا وقتنده صبر و رضا ایله اولدی و اول دردو محنته هر
وجهله رعایتلر و ضیافتلر قیلدی آندن اوتری كه تا كم اول سخت رو و تند خو اولان
بلا آنك خانه وجودندن حضرت خدا جانبنه رجوع ایلد كده حضور حقده آنك
یوزدور لو شكرندن سویلیه و انك كمال صبرنی و تحملنی نقل ایلیه بویله دیو كه الهی
و سیدی اول ایوب بلا كش سنك محبتكدن بن محبوب كش اولان بلا و عنایه بر لحظه
یوزنی ترش ایلمدی حال بو كه بن انك محبوب و مشتهاسی اولان شیلری قتل ایدوب
اولدررم اما اول ایوب كمال وفادن و زیاده حیادن و علم خدادن بر مرتبه یه ایرمش
ایدیكه بلا و عنا ایله شیر و عسل كبی خوش ممتزج اولمش و محنت و اذا ایله الفت و انسیت
قیلمش ایدی * مثنوی * فكر در سینه در آید نو بنو * خند خندان پیش او تو باز رو)
الحاصل فكر سینه یه نو بنو گلور سن گوله گوله انك حضورنه گیت یعنی هر زمان
انسانك درونه گاه شادیلكه متعلق و گاهی هموم و غمومه متعلق فكرلر نو بنو گلكده در
شول دمكه غم و المه متعلق فكر گله سن اول فكرك قتنه سرور و بشاشتله گیت
و اكا سبب سرور و نعم اولدیغندن اوتری رعایت ایت و انك خیر و برنی حضرت خالق
بیچوندن استیوب بو گونه دعا ایت * مثنوی * كه اعذنی خالقی من شره
* لا تحرمنی انل من بره) كه ای بنم خالقم بنی انك ضررندن حفظ ایله بنی محروم ایلمه
انك بر و خیرندن بكا ناله ایله بونده قول مضمر در شره و بره ده اولان ضمیرلر بیت اولده
اولان فكره و مقدم اولان بلایه راجع اولسه جائزدر اعذنی اعاذه دن امردر بنی
صغندر معناسنه انل انالدن امردر ایصال ایله معناسنه درومعنی بو یله دیمك
اولور كه ای غم و بلایه مبتلا اولان كسه قچن سنك درونكه بر فكر گلسه حضرت
حقه دعا ایت و دیكه ای بنم خالقم بنی اول فكرك شرندن و ضررندن كندی جنابكه
صغندر كه بنم التجایه دخی قدرتم بو قدر جنابكه التجا ایتمكی دخی سندن استرم ای
بنم اللهم اول فكرك بر و خیرندن بكا ارشد در بنی انك نفع و فائده سندن محروم قیلمه
* مثنوی * رب اوزعنی لشكر ما اری * لا تعقب حسرة لی ان مضی) و دیكه ای بنم
ربم بكا الهام ایله و بنی مولع قیل گوردیگم شیئك شكرین ایلمكه بنم ایچون حسرتی
تعقب ایلمه اگر شكر ایلمك گچد یسه اوزعنی الهمنی و اولعنی معناسنه در نته كم
اوزعت فلانا بكذا دیرلر ای الهمت و اولعت دیمكدر و اوزع امر حاضر درباب افعالدن
ما موصوله در عائدی محذوفدر بشكر الذی اراه تقدیرنده اولور ما موصوفه اولمق
دخی جائزدر شكر مایه مضاف اولمق اولی در اری فعل مضارع نفس متكلم وحده باب

ثالثدن لاتعقب نهی حاضر درباب تفعیلدن حسرة لفظا منصوب مفعول به صریحیدر مضی فعل ماضیدرباب ثانیدن تحتنده اولان فاعل ضمیری مصرع اولده اولان شکره عائداولور ان حرف شرط مضی فعل شرط جوابی جزایی شرطاوزره مقدم اولمغی جائز کورنلرمذهبی اوزره لاتعقب اولورو جزایی شرط اوزره مقدم اولمق جائزدکلدر دینلرقولی اوزره لاتعقب قرینه‌سیله جواب تقدیراولنور مثلا لاتعقب حسرة لی ان مضی شکرالذی اراه فلاتجعل لی حسرة تابعة) دیرسن وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که ای بنم دیم شول بروخیریکه بن کورورم انك شکرنی بکا الهام ایله اول شکراوزره بنی مولع وحریص قیل که اکرانك شکری کچرسه بکااول خیردن محروم اولمغی واول نعمت اوزره حسرت یمکی تعقیب ایله ❊ مثنوی ❊ ان ضمیرروترشرا پاس دار * آن ترشرا چون شکرشیرین شمار * ابرا کرهست ظاهر روترش * کلشن آرنده‌است ابرشوره کش) اول روترش اولان ضمیری حفظ طوت اول ترشی شکرکبی شیرین صای مثلا اکرابرك ظاهری روترشدر شوره کش اولان ابرکلشن کنتور یجیدر یعنی شول دمکه ضمیرك غلبهٔ غموم وهموم ایله روترش اوله اول روترش اولان ضمیری حفظ ایله ورعایت قیل اول قلبك ترشلکنی ودرونده اولان تلخلکنی شکرکبی شیرین عد ایله زیرا اول ترشلك سبب حلاوت اولوروا اول غم والم رأفت ورفاهیته دلالت قیلور مثلاغم برغیم کبیدر غمك ظاهری اکرچه روترشدرلیکن اول شوره کش اولان سحاب کلشنلر کنتور یجی ولطیف نباتلر بتوریجیدر پس غمی غیمه وشادیلکی آفتاب کرمه قیاس ایله آفتاب کرم اکرچه ظاهرا خوشدرلیکن نبات وازهاره هردم طلوع قیلمسی ضرر ویررو سحاب اکرچه ترشدرولیکن اشجار واثماره لطافت وطراوت ایرکورر ❊ مثنوی ❊ فکرت غم رامثال ابردان * باترش توروترش کم کن چنان * بوکه آن کوهر بدست او بود * جهد کن تاازتواوراضی شود) پس سن غم فکرتنی ابرمثال بیل ترشه سن انجلین روترش ایلمه ویاخود قلبکی تلخ وترش ایلمه دیمك اولورا اوله که اول کوهر مقصود انك الندە اوله جهدایله تاسندن اول فکرت غم راضی اوله یعنی سنك قلبکه کلن غم فکرتی ابرك روترش اولسی کبی بیل فکرت غمك روترشلکنه انجلین سن یوزیکی وکوزیکی اکشی ایتمه زیرا انك من حیث المعنی سکانفعی چوقدرنه بیلورسن بلکه سنك مقصودك کوهری اول فکرت غمك الندە اوله و اول فکر وغم سنی مراد ومقصود که ایصال قیله جهدایله تاکه اول غم والم خدای تعالی حضرتلرینه سندن راضی اولدیغی حالده کیده ❊ مثنوی ❊ ورنباشد کوهرو نبودغنی * عادت شیرین شدن افزون کنی * جای دیکرسود دارد عادتت * ناکهان روزی برآید حاجتت) واکر کوهر اولمزسه وغنی دخی اولمزسه شیرین اولمق عادتنی زیاده ایلرسن سنك عادتك غیری یرده سود

ومنفعت طوترناکهان برکون سنك حاجتك حاصل اولور یعنی فرض ایده لمکه اول فکرت غمك دستندن کوهر مقصود اولمیه واول غنی اولمیه وسکافائده قیلمیه سن غم والم کالدکده روترش اولمزایسکده شیرین اولمق عادتنی زیاده ایلرسن پس سنك بلا وعنازماننده شیرینلکی عادت ایلمك برآخر محلده سود ومنفعت طوترناکاه برکون سنه حاجتك کلوروحی ادك حاصل اولور ❊ مثنوی ❊ فکرتی کزشادیت مانع شود * ازبامروحکمت صانع شود * تومخوان دوچاردانکش ای فلان * بوکه نجمی باشدوصاحبقران) برفکرت که سنی شادیلکدن مانع اوله اول صانع عالمك امر وحکمتیله اولورای جوان سن اکاد وچار دانك اوقومه اوله که برسعادت نجمی وصاحبقران اوله ودو چار دانك برقاچ محلده مرور ایلمشدر بونده قلت وحقارت معناسنه‌در یعنی شول برفکرت غم که سنك قلبکه کله وسرور وشادیلکدن سنی منع قیله اول غم والم صانع عالم اولان خدای تعالینك امر وحکمتیله اولور عبث وبیهوده دکلدر بهرحال لحکمة ولمصلحة کلورای فلان مبتلا اکا قلیل وحقیردیمه وبی اعتبار اوقومه بلکه اول فکرت غم برنجم سعادت وبرصاحب دولت اوله وسنی راحت ونعمته اول واصل قیله ❊ مثنوی ❊ تومکو فرعیست اورا اصل کیر * تابوی پیوسته برمقصود چیر * ورتوازافرع کیری ومضر * چشم تودراصل آمد منتظر * زهرامد انتظار اندر چشش * دائما درمرك باشی زان روش * اصل دان ازرابکیر ش درکنار * بازره دایم زمرك انتظار) سن اول فکرت غم وغصه‌یی برجزوی وفرعدر دیمه آنی اصل ومدام طوت تاکم مقصود اوزره غالب اوله‌سن واکر سن آنی فرع ومضر طوته‌سن پس ضروری سنك چشمك اصله منتظر اولورو انتظار ایسه طاتمقده وچاشنی طوتمقده زهر کلدی پس دائما اول وضع وروشدن مرکده اولورسن پس ایمدی اول فکرت غم وغصه‌یی اصل بیل آنی کناردە طوت دائم انتظار مرکندن خلاص اول یعنی سن قلبکه کلن آلام ومحنی فرعدر بونك اصلی واردر اصلنه منتظر اولمق کرك دیمه بلکه همان انی اصل طوت تاکم همیشه مقصود ومرام اوزره غالب اوله‌سن وحضرت حقدن هرنه کلورانی خوش کوره‌سن اکرسن وجودکه کلن حالت مولمه‌یی مضر بیله‌سن وفرع طوته‌سن سنك چشمك اصل جانبنه منتظر کلور انتظار ایسه (الانتظار اشد من الموت الاحمر)قولنك مفهومی اوزره موت احمردن اشد کلدی وزهر قاتل اولدی پس انتظار روشندن دائما مرکده اولورسن والمده قالورسن اکرعاقل ایسك اوغم والم اوزره المااولمیه

❊ نواختن سلطان ابازرا ❊

❊ مثنوی ❊ ای ابازپرنیاز صدق کیش * صدق تواز بحر وازکوهست بیش * نی بوقت شهوت باشدعثار * که رودعقل چو کوهت کاه‌وار * نی بوقت خشم وکینه صبرهات * سست کردد درقرار ودر ثبات)

ای صدق مذهبلو پرنیاز اولان ایازسنك صدقك کوهدن ودریادن زیاده‌در نه
شهوت وهوا وقتنده سکا عثار وخطا اولور که سنك کوه کبی محکم عقلك صمان کبی
کیده نه خشم وغضب وکینه وقتنده سنك صبرلك سست اولور ای واصل اولان
صدق دینلو پرنیاز اولان ولی مقرب سنك صداقتك دریادن وطاغدن زیاده‌در
شهوت نفسانیه وقتنده سکا سقوط وعثار واقع اولورمیکه سنك کوه کبی عقلك اول
حینده کاه کبی کیده وهوای نفسانی سنی اسیر ایده ونه خشم وکین وقتنده سنك
صبرلك قرار وثباتده سست اوله یعنی نه سنك خشم وقتنده صبرلك سست اولور ونه
شهوت وقتنده سنك عقلکه خفت کلور بلکه بوایکی حالده سن مرد کامل وبرقوی
دایر وفاضلسن ﴿مثنوی﴾ مردی این مردیست نه ریش وذکر * ورنه
بودی شاه مردان کیرخر * حق کرا خواندست درقرآن رجال * کی بود این جسم
راانجا مجال) مردلك بو مردلکدر ریش وذکردکلدر یوخسه کیرخر شاه مردان
اولور حق تعالی قرآن عظیمده کیمه رجال اوقومشدر بو جسمك آنده قیچن مجالی
اولور یعنی ارلك بوارلك ومردلك بومردلکدر که برکسه‌نك نفسنك مشتهاسی
زمانده عقلنه نقصان کلیه وآنك عقلی نفسنه تابع اولمیه وکین وغضب حیننده
تهور قلیه بلکه نفسنی ضبط ایلیه ومغلوب وزبون قیله بهادرلق وپهلوانلق بودر
کما قال علیه السلام (لیس الشدید الذی یغلب بالصرعة انما الشدید هو الذی یملك
نفسه عند الغضب) اکر برکسه نفسنی بوایکی حالده ضبط ایلمسه مجرد ریش وسبلت
وشکل وصورت وذکر وجسامتله قادر مرد اولمز واکر برآدم ذکر ایله ار اولسیدی
کیرخر مردلك شاهی اولوردی که انك قوتی وشهوتی بشرك ذکرندن زیاده‌در
وکذلك ریش وسبلت ایله دخی برکسه ار اولمز اکر مجرد ریش وسبلت ایله ارلك
اولیدی زلرده دخی ریش وموی دخی زیاده‌در آنلر دخی ار اولمق ورجولیت مرتبه‌سنی
بولمق لازم کلوردی حق تعالی قرآن عظیم الشانده نه کونه کسه‌لره رجال دیمشدر
فهم ایله حق تعالینك رجال بیوردیغی محللرده بو جسمك نه مدخلی واردر اولا حق
سبحانه وتعالی سوره‌ٔ توبه‌ده اصحاب صفه حقنده (فیه رجال یحبون ان یتطهروا
والله یحب المتطهرین) بیوردی یعنی مسجد قباده شول ارلر واردر که آنلر ظاهر
وباطنلرنی پاك ایلمکلکی سور والله تعالی دخی ظاهرنی وباطنی پاك ایلین قوللرنی سور
پس رجالدندر دیمك ظاهری وباطنی نجاسات صوریه ومعنویه‌دن پاك اولان
کسه‌لره لایق اولور وسوره‌ٔ نورده دخی حق تبارك وتعالی بیورر (رجال لاتلهیهم
تجارة ولابیع عن ذکر الله) یعنی انلر شول ارلردر که بونلری تجارت وبیع دخی
اللهی ذکر ایلمکدن الها واشغال ایلمز وسائر عبادت مفروضه‌دن دخی مشغول
قیلمز پس رجال دیمك اللهك ذکرنه وعباداتنه مشغول اولان وبیع وتجارته کوکل

ورمین کسه‌لره لایق اولور وسوره‌ٔ احزابده دخی حق تبارك وتعالی بیورر
(من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه) پس اللهه اولان عهدنی یرینه
کتورن وصادق اولان مؤمنلره رجال دیمك صحیح اولور والا برکسیه مجرد قوت
جسمانیه‌سی اولدیغیچون مرد ودلاور دیمك عند اهل الحق بزنده اولمز ﴿مثنوی﴾
روح حیوانرا چه قدرست ای پدر * آخر ازبازار قصابان کذر * صد هزاران
سر نهاده برشکم * ارزشان ازدنبه وازدم کم * روسپی باشد که ازجولان کیر
*عقل اوموشی شود شهوت چوشیر) روح حیوانینك نه قدر وشرفی واردر ای پدر
آخر قصابلر بازارندن کذر ایله وکور که روح حیوانینك جسملرینك وعضولرینك انده
قدر وقیمتی وارمیدر نیچه یوز بیك باش شکم قتنده قونمش انلرك ارزی وقیمتی دنبه
ودمدن کمدر روسپی اولور شول کسه که کیرك جولانندن آنك عقلی برموش
وشهوتی شیر کبی اوله یعنی انسانك قدر وشرفی روح الهی ایله‌در واوصاف ربانیه
ایله متصف اولدیغیچوندر والا مجرد روح حیوانی وقوت جسمانیه‌سیله شریف
وذی قیمت دکلدر ای پدر روح حیوانینك نه قدر وقیمتی واردر آخر قصابلر بازارندن
کذر ایلیوب آنلرك دکاننه نظر ایله کور که باشلری شکنبه‌لر قتنده قومشلر اول باشلرك
دکری وقیمتی قویرق یاغندن وصافی قویرقدن ادنادر اکر روح حیوانینك قیمتی
اولیدی انلرك باشنك قیمتی قویرقلرندن اکسك اولمزدی الحاصل روسپی اولور شول
کسه که کیرك محبتندن انك عقلی برموش کبی ضعیف وشهوت نفسانیه‌سی شیر
کبی قوی اوله ونفسنك شهوتی غلبه قیلدقده کندیسنی ضبط ایلمکه قادر اولمیه
ومشتهیاتدن پرهیز قلمیه

﴿وصیت کردن پدر دختررا که خودرا
نکه دار تاحامله نشوی از شوهرت﴾

﴿مثنوی﴾ خواجهٔ بود است اورا دختری * زهره خدی مه رخی سیمین بری)
برخواجه وار ایدی وانك بر دختری وار ایدی اول دختر زهره عذار وماه رخ وبرسیمین
بر ایدی یعنی سینه‌سی کومش کبی بیاض وبوزی آی کبی نورانی ویکاقلری زهره
یلدزی کبی لمعان ایدردی ﴿مثنوی﴾ کشت بالغ داد دختررا بشو * شو نبود اندر
کفاءت کفو او) اول دختری بالغ اولدی پدری اول دختری بالغ اولدقده آنی براده ویردیکه
اول ارانك کفوی دکل ایدی یعنی اول دختر بالغلك مثلی دکل ایدی بونده تنبیه اولدر که
دختر بلوغه یتدکده تأخیر ایتمیوب آنی برکسیه تزویج ایلمك لازمدر وسببی اولدر که بیورر
﴿مثنوی﴾ خربزه چون در رسد شد آبناك * کرنبشکافی تلف کردد هلاك)
مثلا خربزه چونکم کماله ایرشدی آبناك اولدی اکر آنی یارمیه‌سن تلف وهلاك اولور

حربزه قاونه وقارپوزه دیرلر قچن قاون وقارپوز کماله بالغ اولسه انی کسوب شق ایلمه سك
تلف وهلاك اولور كذلك نرماده‌دن انسان دخی بالغ اولدقده آب شهوتله آتناك
اولور اکر بر منفذ بولمزسه واول آب شهوتی درونندن اخراج قیلمزسه فساده دوز
فاسد اولمق ایسه معناده هلاك وتباه اولمقدر ﴿ مثنوی ﴾ چون ضرورت
بود دختر ابداد * اوبنا کفوی زنخوف فساد) چونکم ضرورت اولدی اول
دختری خواجه بر ناکفواره وبردی فساد خوفندن اوتری ﴿ مثنوی ﴾ کفت
دختر اکه زین داماد تو * خویشتن پرهیز کن حامل مشو) خواجه دخترینه ایتدی
بونو دامادن کندیکی پرهیز ایله حامل اولمه ﴿ مثنوی ﴾ کز ضرورت بود
عقد این کدا * این غریب اشمار رانبود وفا) زیرا بو کدایه سنی عقد ایلمك
ضرورتدن اوتری اولدی بو غریب اشمارك وفاسی اولمز غریب اشمار وصف ترکیبیدر
غریب عد اولنیجی معناسنه یعنی سنی بو ناکفو اولان فقیره عقد ایلدیکم ضرورت
حسبیله اولدی غریب عد اولنان کدانك وفاسی اولمز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ناکهان
بجهد کند ترك همه * بر تو طفل او بماند مظلمه) احتمالدر که ناکهان صحرایه
جمله سنی ترك ایلیه اول یارن سنك اوزریکه آنك طفلی مظلمه قاله مظلمه ظالمك مظلومه
ایتدیکی ظلمه دیرلر یعنی اول کدا کیدوب جمله بی ترك ایلدکده انك طفلی سنك اوزریکه
ظلم اولور واول کدانی ترك ایتمکله سکا واول طفله ظلم قیلمش اولور دیدی
﴿ مثنوی ﴾ کفت دختر کای پدر خدمت کنم * هست پندت دلپذیر ومغتنم)
دختر ایتدی ای پدر نوله خدمت ایدم سنك پند ونصیحتك دلپذیر ومغتنم ومقبول
ومسلمدر ﴿ مثنوی ﴾ هر دوروزی هر سه روزی آن پدر * دختر خود را
بفرمودی حذر) الحاصل هر ایکی کونده بر هر اوچ کونده بر اول پدر کندینك
قیزینه حذر بیوردی ونطفه پذیر اولمه وکندیکی اندن حامله قیلمه دیو نصیحت ویردی
﴿ مثنوی ﴾ حامله شد ناکهان دختر ازو * چون بود هر دو جوان خاتون وشو)
حکمت الهی ایله دختر ناکهان اول کدادن حامله اولدی چونکم خاتون وشو
هر ایکیسی تازه جوان ایدی بو دخی معنادر خاتون وشوهر هر ایکیسی جوان اوله
نیجه اولور حامله اولمق لازم کاور ﴿ مثنوی ﴾ از پدر اورا خفی می داشتش *
پنج ماهه کشت کودك یا که شش) پس دختر حملنی پدرندن پنهان وخفی طوتدی
الحاصل کودك آنك قارننده بش ایلق یا التی ایلق اولدی ﴿ مثنوی ﴾ کشت
پیدا کفت بابا چیست این * من نه کفتم که ازو دوری کزین) پیدا اولدی باباسی اکا
ایتدی بو نه در بن سکا دیمدمی که انی فراق اختیار ایله ﴿ مثنوی ﴾ این وصیتهای
من خود باد بود * که نکرد پند ووعظم هیچ سود) خواجه دخترینه ایتدی
بو بنم وصیتلرم خود باد هوا اولدی زیرا بنم پند ووعظم هیچ سکا سود واثر ایلمدی

کرك ایدیکه بنم پند ونصیحتلرمی قبول ایلیه‌یدك تا عاقبة الامر نادم اولمیه‌یدك
﴿ مثنوی ﴾ کفت بابا چون کنم پرهیز من * آتش وپنبست بی شك مرد وزن) دختر
ایتدی ای بابا بن نیجه پرهیز ایلرم مرد وزن خود شك وشبهه‌سز آتش وپنبه‌در
﴿ مثنوی ﴾ پنبه را پرهیز از آتش کجاست * یا در آتش کی حفاظست وتقاست)
پنبه‌یه آتشدن پرهیز قندن میسر در یاخود آتشده قچن حفاظ وتقا واردر یعنی آتش
پنبه‌یی احراق ایلمکده کندیسنی حفظ وپرهیز ایلمکه قادر اولمز وکذلك پنبه دخی
آتشه مقارن اولدقده یانمغه امکان اولمز پس مرد وزن آتش وپنبه کبیدر بری
برلرینه مقارنت ومجامعت ایلدکاری حینده کندیلرنی ضبط ایلمکه وزن آندن حامله
اولمغه قادر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ کفت کی کفتم که سوی او مرو * تو پذیر
ای منی او مشو) دخترك باباسی دیدی ای دختر بن سکا قچن دیدمکه اول شوهر جانبنه
کتمه بن دیدم انك جانبنه کیت وانکله مجامعت ایت ولیکن سن انك منیسنی قبول
ایدیجی اولمه ﴿ مثنوی ﴾ در زمان حال وانزال وخوشی * خویشتن باید که
از وی در کشی) انزال منی حالنده وخوشلق زماننده کرك که کندیکی آندن چکه‌سن
تا که انك منیسی رحمکه داخل اولوب آندن حامله اولمیه‌سن ﴿ مثنوی ﴾ کفت
کی دانم که انزالش کیست * این نهانست وبغایت مخفیست) دختر ایتدی
قچن بیلورمکه انك انزالی حالی قچندر بو حالت نهاندر وبغایت مخفیدر ﴿ مثنوی ﴾
کفت چشمش چون کلاپیسه شود * فهم کن کان وقت انزالش بود) پدری دیدی چونکم
زوجکك چشمی کلاپیسه اوله یعنی سوزیله و کوزنی قیبجی اوله فهم ایله که اول علامت
انك منیسنك انزالی وقتیدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت تا چشمش کلاپیسه شدن * کور
کشتست این دو چشم کور من) دختر ایتدی اول زوجك چشمی کلاپیسه اولنجیه دك
بنم بو ایکی کوزلرم اول حالت لذیذه‌نك ذوقندن کور اولمشدر پس بو قصه‌دن حصه
نه ایدیکنه اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ نیست هر عقل حقیری
پایدار * وقت حرص ووقت خشم وکارزار) هر بر حقیر وضعیف عقل
پایدار کلدر خشم وقتنده وحرص وکارزار وقتنده یعنی هر بر کسه‌نك
حقیر وضعیف اولان عقلی خشم وشهوت وقتال وقتنده پایدار
اولوب طورمز وثابت قدم اولمز بلکه شهوت غلبه ایلرسه اکا صد جانله متابعت
قیلر وخشم کلورسه انی ضبطه قادر اوله‌میوب اظهار ایلر واکر قتال وکارزار
کوررسه آندن فرار قیلور ویاخود کمال خوفندن بیهوش اولوب عقلی کیدر نتکیم
بو سرخ شریفده ذکر اولنان سایه پرور قورقق صوفینك دست بسته اولان
کافردن عقلی کیدوب بیهوش اولدی

وصف ضعیف دلی وسستیٔ آن لئیم صوفیٔ سایه پرورد مجاهده
ناکرده که درد وداغ عشق ناچشیده ومغرور شده بسجده
ودست بوس عام وبحرمت نظر کردن وبانکشت نمودن ایشان که
امروز در زمانه صوفی اوست ومست این شده وبوهم
بیمار شده همچون آن معلم که کودکان کفتند که رنجوری

بو سرخ شریف سایه پرورده ومجاهده ناکرده اول براثیم ودنی صوفینك ضعیف دللکینك وسستلکینك وصفی وحالیدر اویله سایه پرور صوفی که عشق الهینك درد وداغنی طاتمامش وعوامك سجده سنه والاو پمه سنه مغرور اولمش یعنی عوامك اکا تواضع قلدیقلرینه والنی اوپدکلرینه مغرور اولمش واکا عوامك حرمت وتعظیم ایله نظر ایلمسنه واول عوامك پارمغله آنی کوسترمسنه بویله دیو که بو کون زمانه ده صوفی همان اولدر وبو حالتك مستی اولمسی بونی کرچك صانوب وهمله بیمار معنوی اولمش اول معلم کبی که اطفال وکودکان اکا دیدیلر که ای خواجه سن خسته سن نتکیم بونك قصه سی مفصلا اوچنجی جلدده مرور ایلمشدر ﴿ وبان وهم که من مجاهدم مرا در ین ره پهلوان می دانند باغازیان بغزا روم بظاهر نیز هنر بنمایم که در جهاد اکبر مستثنا ام جهاد اصغر خود پیش من چه محل دارد خیال شیر دیده و دلیریها کرده وباخیال شیر مست دلیری شده وروی بیشه نهاده بقصد شیر وشیر بزبان حال کفته که (کلا سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون ﴾ واول صوفی دخی بو وجهله وبو وهمله مغرور وبیمار اولدی که بن مجاهدم بو یولده بنی پهلوان بیلورلر پس غازیلرله غزایه کیدرم ظاهرده دخی هنر کوسترم که جهاد اکبرده مستثنایم جهاد اصغر خود بنم قتمده نه قدر ومحل طوتر اول صوفی فی المثل شیرك خیالنی کورمش وشیرك خیالنه دلیرلکلر ایلمش وبو خیالله اولان دلیرلکك مست ومغروری اولمش وبوزنی شیرك قصدنه بیشه یه قومش شیر دخی زبان حالله اکا (کلا سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون) دیمش یعنی ای مرد صوفی سنك وسنك امثالك اولان کسه لرك زعم ایلدکلری کبی دکلدر عن قریب حقیقت کاری اندنصکره تحقیق بیلورسن بو آیت کریمه نك تفسیری جلد ثالثك آخرنه قریب جواب کفتن مهمان ایشانرا سر خنده اندر الهیکم بخوان این را کنون بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ رفت یك صوفی بلشکر در غزا ٭ ناکهان امد قطار یق ووغا) بر صوفی لشکر ایله غزایه کتدی ناکهان وغانك قطار یق کلدی قطار یق بونده علایم وآثار معناسنه در یعنی اول صوفی چونکم لشکرله غزا ایلمکه کتدی ناکاه جنك ووغانك علایم وآثاری ظهوره کلدی ﴿ مثنوی ﴾ ماند صوفی بابنه وخیمه وضعاف ٭ فارسان راندند تا صف مصاف ٭ مثقلان خاك برجاماندند ٭ سابقوا السابقون دررا ندند)

صوفی اغرلقله وخیمه وضعیفلرله قالدی فارسلر مصاف وجنك صفنه دك سوردیلر ثقیلان خاك یرده قالدیلر سابقون السابقون ایلرو سوردیلر بنه ضم یا وفتح نونله ترکیجه اغرلق ویوك یاب دیدکلریدر یعنی چونکم جنك ووغانك علایمی ظهوره کلدی اول صوفی آنی کوروب بار وبنکاه وخیام وضعفا ایله قالدی اما فارسلر جنك صفنه دك ایلرو سوردیلر وخاکك ثقیللری وضعف دلدن پر کسل اولان رذیللری یرلرنده قالوب سابق اولنلر وقرب الهی مرتبه سن بولنلر کفارله غزا ایتمك جانبنه ایلرو سوردیلر که انسان اوچ قسم اوزره در برینه اصحاب یمین وبرینه اصحاب شمال دیرلر وبرقسمی دخی (السابقون السابقون اولئك المقربون) آیت کریمه سیله مشار الیها اولان طائفه در وحضرت نبی علیه السلامك امتنك کل قرننده سابقلر وطریق الهیده عاشق وصادقلر اکسك دکلدر کما قال علیه السلام (لکل قرن من امتی سابقون) رواه ابو نعیم عن ابن عمر ﴿ مثنوی ﴾ جنکها کرده مظفر آمدند ٭ باز کشته باغنایم سودمند) جنك ایلمشلر مظفر کلدیلر غنایمله سودمند اولدقلری حالده کیرو دونمشلر ﴿ مثنوی ﴾ ارمغان دادند کای صوفی تو نیز ٭ او برون انداخت نستد هیچ چیز) اول غازیلر کیرو دوه قالان صوفی یه غنایمدن ارمغان ویردیلر وبویله دیدیلر که ای صوفی سن دخی بونی ال ای صوفی تو نیز این را بستان تقدیرنده اولور صوفی اول ارمغانی قبول ایتمیوب چادردن طشره اتدی هیچ نسنه المدی ﴿ مثنوی ﴾ پس بکفتندش که خشمینی چرا ٭ کفت من محروم ماندم از غزا) پس اول صوفی یه دیدیلر که نیچون خشمین وغمکین سن صوفی ایتدی انکیچونکه بن غزادن محروم قالدم ﴿ مثنوی ﴾ زان تلطف هیچ صوفی خوش نشد ٭ کو میان غزو خنجر کش نشد) اول تلطفدن هیچ صوفی خوش اولمدی یعنی وغا وغزا میاننده کفار اوزره اوتیغ وخنجر چکیجی ومقاتله ایدیجی اولمدیغندن اوتری غمناك وخشمناك اولوب غازیلرك اولطفندن خوش اولمدی وصوفینك اولا بار وبنکاهله خیمه لر ایچنده قالمسنه سبب بو اوله جنك ووغانك علایمنی کوردکده مقدم ایلدیکی تصور وتخیله ضعف کلوب وخائف اولوب خوفندن قالمش اوله بعده غازیلرك غلبه قیلدیغنی وکفار اوزره ظفر بولدیغنی کوروب ینه قوت وهمیه سی اکا قتال ومحاربه امرنی سهل کوروب سندخی بونلر میاننده بیله اولیدك بونلردن زیاده شجاعتلر اظهار قیلیدق دیو کندیسنه زعم ویرمش وخشمناك اولمق مرتبه سنه ایر کورمش اوله چونکم غازیلر بو صوفینك غزادن کیرو قالدیغیچون غمناك وخشمناك اولدیغنی کوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ پس بکفتندش که آوردیم اسیر ٭ آن یکی را بهر کشتن تو بکیر) پس انلر اول صوفی یه دیدیلر که ای صوفی بز اسیر کتوردك اول بریسنی سن قتل ایچون طوت ﴿ مثنوی ﴾ سر ببرش تا تو هم غازی شوی ٭ اندکی خوش کشت صوفی دل قوی) آنك باشنی هم کس تا سن غازی اوله سن

بونلرك بوبله دیدیکنـدن صوفی برازجق خوش وقوی دل اولدی ﴿مثنوی﴾
کاب را کردر وضوصد روشنیست * چونکه آن نبود تیمم کرد نیست) زیرا کرچه
آبك وضوده صدر وشنلکی واردر چونکم اول صوا ولمیه تیمم ایلکلك لازمدر یعنی
فی المثل توضی ایلك وقتنده اکرچه آبك نیجه یوز روشنلکی وخیری اولوب چونکم
آب اولمدقده باری تیمم قیلمق لازم اولدیغی کبی اکرچه برکسه بنفسه غزا ایلسه آبله
وضوایلمك کبی اکانیجه خیر وثواب حاصلدر اما بنفسه غزا میسر اولمدقده غازیلرك
زبونی واسیری اولان کافری غزا نیته اولدرسك بنه اول خبردن محروم اولمزسن دیدیلر
﴿مثنوی﴾ بردآن صوفی اسیر بسته را * در پس خرکه که آرد او غزا) پس
صوفی اول بسته ید اولان اسیری ایلتدی خیمه وخرکاهك اردنه که اوغزا کتوره
وآنی کشته مرتبه سنه یتوره ﴿مثنوی﴾ دیرماند آن صوفی انجا با اسیر * قوم
گفتند برماند انجا فقیر) اول صوفی اسیراه اوراده کیج قالدی اول قوم ایتدیلر فقیر
آنده ندن قالدی ﴿مثنوی﴾ کافر بستدودست اوکشتنیست * بسملش را
موجب تأخیر چیست) ایکی الی باغلنمش کافر اکر کشتنیدر آنك ذبحنه موجب تأخیر
ندر بسمل بوغزلمغه دیرلر یعنی اول غازیلر صوفینك خیلی زمان اکلنمسندن تعجب ایدوب
دیدیلر تعجب ایکی الی باغلنمش برکافرك اکر اولدرمسی اکا کرك اولدیسه آنك ذبح
وقتل ایلسنه سبب تأخیر نه اوله دیو تفکره واردیلر ﴿مثنوی﴾ آمدان یك در
تفحص از پیش * دید کافر را ببالای ویش) الحاصل اول غازیلردن بری تفحص
ایلمکده اول صوفینك اردنجه کلدکده اول غازی الی باغلو کافری اول صوفینك
بالاسنده کوردی ﴿مثنوی﴾ همچونر بالای ماده وان اسیر * همچوشیری
خفته بالای فقیر) مثلا برماده نك بالاسنده نراولدیغی کبی واول اسیر فقیر صوفینك
اوزرینه برشرزکبی یاتمش وآنی التنده الوب زبون ومغلوب ایتمش ﴿مثنوی﴾
دستها بسته همی خاییدا و * ازسراستیزه صوفی را گلو) اللری باغلو حال بو که
اول کافر چیزدی ستیز وعناد اوجندن اول صوفینك بوغازنی ﴿مثنوی﴾
گبرمی خایید بادندان گلوش * صوفی افتاده بزیر ورفته هوش) کافر دیشی ایله
اول صوفینك بوغازنی چیزدی صوفی ایسه التنه دوشمش وعقلی کتمش ﴿مثنوی﴾
دست بسته گبرهمچون گربه * خسته کرده حلق او بی حربه) الی باغلنمش
کدی کبی اول کافر برحربه سز اول صوفینك بوغازنی خسته ایلمش ﴿مثنوی﴾
نیم کشتش کرده بادندان اسیر * ریش او پرخون زحلق آن فقیر) اول اسیر
دیشی ایله اول صوفی بی نیم کشته ایلمش واولدرمکه قریب قیلمش اول کافرك صقالی
اول فقیرك بوغازی قانندن پرخون اولمش الحاصل اول غازی کلوب اول فقیرك بوغازی
قانندن اول اسیری بوحالتده کوردی ﴿مثنوی﴾ همچوتو کزدست نفس بسته

دست * همچوآن صوفی شدی بی خویش و پست * ای شده عاجز زتلی کیش
تو * صدهزاران کوهها در پیش تو * زین قدر حر پشته مردی ازشکوه
چون روی برعقبهای همچو کوه) سنك کبی که بسته دست اولان نفسك الندن اول
صوفی کبی بی خویش و پست اولدك ای سنك کیش ودینك برتلدن عاجز اولمش
کسه سنك اوککده صدهزاران طاغلر واردر بوقدر خرپشته دن اولدك شکوه
وهیبتدن کوه کبی عقبه لر اوزره نیجه کیدرسن تل عربیدر دپه جك معناسنه جمعی
تلال کاور کیش بونده دین ومذهب معناسنه درخرپشته یغنه دیرلر وتوضیح معنی
بوبله دیمك اولورکه اول صوفی اول الی باغلو اسیرك مغلوب وزبونی اولدی واول ایسه
آنك اوزرینه غالب اولوب تحت حکمنه الدی فی المثل ای اسیر نفس اولان کسه
سنك کبی که حبال شر یعنی الی باغلنمش نفسك الندن اول ضعیف دل اولان صوفی
الی باغلنمش کافردن بیخود و پست اولوب آنك التنده قالدیغی کبی بوطریق الهیده
انسانك نفسنك هواسی برتپه کیدر ای اسیر نفس اولان چونکم سنك دین
ومذهبك برتپه جك کبی اولان هوا وهوسدن ایلرو کچمکه عاجز اوله بو بولده سنك
اوککده نیجه یوز بیك طاغلر واردر سن انلردن نیجه کچرسن بونفسك هوا وهوسی
مرتبه سی طریق الهیده برخرپشته مثابه سنده در بوخرپشته قدر اولان هوا
وهوسك ونفسك هیبت وشکوهندن اولدك وکیرو قالدك پس بوطریق الهیده
طاغلر کبی نیجه عقبه لر واردر پس اول عقبه لر اوزره نیجه کیدرسن واول عقبه لرك
هربرندن نه وجهله تجاوز ایلرسن اول عقبه لردن بریسی فك رقبه در اولی اولان
فك رقبه کندی نفسنی شیطان وهوا وهوسك الندن قورتروب آزاد ایلمکدر
ودخی قحط وغلا زماننده فقیر اولنلره ویتیم قالنلره وترابه ملاصق اولان مسکینلره
اطعام قیلمقدر کما قال الله تعالی (فلا اقتحم العقبة وما ادراك ما العقبة فك رقبة او اطعام
فی یوم ذی مسغبة یتیما ذا مقربة او مسکینا ذا متربة) وبونلردن ماعدا دخی
طریق الهیده نیجه عقبات کثیره وورطات عسیره واردر که نفسك هوا وهوسندن
کچمکدر ﴿مثنوی﴾ غازیان کشتند کافر را بتیغ * هم دران ساعت زحمیت
بی دریغ) غازیلر اول کافری تیغله دپلدیلر هم اول ساعتده غیرت حمیتلرندن
دریغسز یعنی اول غازیلر اول فقیرك مغلوب اولدیغنی واسیر انك اوزرینه غلبه
قیلدیغنی کوردیلر حمیتلرندن اول کافری تیغله قتل ایلدیلر ﴿مثنوی﴾ بررخ
صوفی زدند آب گلاب * تابهوش آید زبی خویشی وخواب) صوفی دردمندك
یوزنه آب گلاب اوردیلر تاکم بیهوشلقدن وخوابدن هوشه کله یعنی قورقوسندن
بیخود اولمش ایکن وعقلی کیدوب وخوابه وارمش ایکن اول آب گلاب واسطه سیله
عقله کله و بیدار اوله دیو یوزینه وکوزینه صولر صپجرلر ایدی ﴿مثنوی﴾

چون بخویش آمد بدید آن قوم را پس بپرسیدند چون بد ماجرا) چونکم اول صوفی کندی یه کلدی اول قومی کوردی پس ماجرا نیجه اولدی دیو اکا صوردیلر ودیدیلر ﴿مثنوی﴾ الله الله این چه حالست ای عزیز * اینچنین بیهوش کشتی ازچه چیز) الله الله بو نه حالتدر ونه عجب خصلتدر بونك كبی نه شیدن بیهوش اولدك بونك كبی محللرده الله الله تعجب ایچوندر ﴿مثنوی﴾ از اسیر نیم کشته بسته دست * اینچنین بیهوش افتادی و پست) ایکی الی باغلنمش نیم کشته اسیردن بویله بیهوش و پست وزبون دوشدك ﴿مثنوی﴾ کفت چون قصد سرش کردم بخشم * طرفه درمن بنکرید آن شوخ چشم) صوفی ایتدی چونکم خشم وغضبله آنك باشنی کسمکه قصد ایلدم اول شوخ چشم کافر بنم اوزریمه طرفه باقدی و برعجب نظر ایلدی ﴿مثنوی﴾ چشم را وا کرد پهن او سوی من * چشم کرداند وشد هوشم زتن) اول کافر بنم جانبمه کوزنی پهن ایتدی یعنی بویتدی کوزنی دوندردی و بنم هوشم تندن کتدی ﴿مثنوی﴾ کردش چشمش مرا لشکر نمود * من ندانم کفت چون پرهول بود) آنك کوزینك دونمسی بکا لشکر کوروندی بن آنك باقشی نه مرتبه پرهول ایدیکنی ومهیب ایدیکنی دیمکی بیلمزم آنك مهابتنی تعبیره قادر اولمز دیدی ﴿مثنوی﴾ قصه کوته کن کزان چشم اینچنین * رفتم از خود اوفتادم برزمین) الحاصل قصه یی کوته ایله که اول چشمله بوبجلاین کندیمدن کتدم یره دوشدم یعنی صوفی غازیلره ایتدی ای یاران قصه یی قصه ایلیه لم وسوزی ازسویلیه لم بنم بو بیهوش اولوب یره دوشدیکم اول کافرك بنم جانبمه هیبتله باقمسندن اولدی و بن آنك نظرنده اولان مهابتك تقریرینه قادر دکلم

﴿نصیحت مبارزان اورا که با این دل وزهره که تو داری که﴾
﴿از کلا بیسه شدن چشم کافر اسیری دست بسته بیهوش﴾
﴿شوی ودشنه ازدستت بیفتد زنهار وزنهار ملازم﴾
﴿مطبخ خانقاه باش وسوی پیکار مرو تا رسوا نشوی﴾

بو سرخ شریف اول مبارزلرك اول صوفی یه نصیحت ایلمسیدر بویله دیو که بو دل وزهره ایله که سن طوترسن برالی باغلی اسیر کافرك چشمی شدت ایله باقمسندن وکوزنی تحریك ایتمسندن بیهوش اوله سن وخنجرسنك الکدن دوشه چونکم بویله قورقسن صقین زینهار خانقاهك مطبخنه ملازم اول وپیکار ورزم طرفنه کتمه تاکم رسواتر اولیه سن وقباحتکی خلقه اظهار قیلیه سن بودعوای مردیت قیلان کسه لره عظیم تعریض اولور کندی نفس کافرنك مغلوبی اولدیغی طریقت غازیلرینك معلومی اولیجق اکا بویله دیرلر که ای فقیر همان سن برتکیه بوجغنده قرار ایلیوب آنك مطبخنه ملازمت ایله تا اول تکیه نك شیخی اکر صاحبدل ایسه آنك خدمتیله بهرمند

اولوب قوت بوله سن وکافر نفسه مجاهده ومقابله ایلمکه قادر اوله سن و برمعنی دخی بودر که سنك کافرله وکافر نفسله مقاتله ومقابله ایلمکه نه قدرتك واردر سن همان برتکیه نك مطبخنده پشن آشه ملازمت قیل که سن انجق آنی یمکده پهلوانسن دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ خلق کفتندش بپیکار ونبرد * باچنین زهره که تو داری مکرد) خلق اول ضعیف دل اولان صوفی یه دیدیلر پیکار ونبردده بویله زهره ایله که سن جنك اطرافنه طولنمه ﴿مثنوی﴾ چون زچشم آن اسیر بسته دست * غرقه کشتی کشتیء تو درشکست) چونکم اول الی باغلی اسیرك چشمندن غرق اولدك سنك سفینه ك صندی یعنی چونکم برالی باغلی اسیرك چشمنك خوفندن بحر فنایه غرق اولدك حتی وجودك کشتیسی صنوب نیجه زمان بیهوش قالدك ﴿مثنوی﴾ پس میان حمله ء شیران نر * که بود باتیغشان چون کوی سر) پس شیرنرلرك حمله سی اورتاسنده که آنلرك تیغنه سر کوی کبی اولور ﴿مثنوی﴾ کی توانی کرد درخون آشنا * چون نه ء باجنك مردان آشنا) قان ایچره یوزجکلك ایلمکه نچون قادر اولورسن چونکم مردلرك جنکی ایله آشنا ومأنوس دکلسن یعنی چونکم دلاور مردلرك جنك وقتالیله آشنالق ایلمیه سن شول زمانده که باشلر کسلوب قانلر دوکیلوب دریا کبی اولدقده اول قان ایچره سن نیجه یوزرسن که اول غازیلرك تیغلریله سرلر طوپ کبی غلطان اوله اول ارکك ارسلانلرك حمله سی میاننده سن نه حالله کزرسن دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ که زناقا تاق کردنها زدن * تاق تاق جامه کوبان ممتهن * بس تن بی سر که دارد اضطراب * بس سر بی تن بخون برچون حباب) که کردنلری تاق تاق اورمقدن جامه کوبلرك تاق تاقی ممتهن وخوار درمعرکه برنده چوق سرسز بدن که اضطراب طوتار وچوق تنسز باش خون اوزره حباب کبی جامه کوبلردر جامه کوبلردن مراد طوقماقله بوغسی و بزدوکن کسه لر که انلرك طوقماقلرینك آوازه سی برنیجه میل یره دك کیدر ممتهن مهین وحقیر معناسنه در وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای قورقق و بددل اولان صوفی سنکه مردان ودلاور انك جنکنه نیجه کیدرسن محل معرکه ده انلرك بیونلری تیغلرله تاق تاق اورملرینه نسبت جامه کوبلرك طوقماقلرینك تاق تاق ایلمسی خور وحقیر درجنك برنده چوق باشسز بدنلر اضطراب ایلر و باشلرك زیاده کسلوب قانلرك چوق دوکلمسندن اول طرف قانله طولوب ودریا کبی اولوب باشلر آنك اوزرنده حبابلر کبی اولدقده سنك حالك نیجه اولور ﴿مثنوی﴾ زیردست و پای اسبان درغزا * صد فنا کن غرقه کشته درفنا * اینچنین هوشی که ازموشی پرید * اندران صف تیغ چون خواهد کشید) غزاده اسبلرك دست وپایی آلتنده یوز فنا کن فناده غرق اولمشلردر بویله برهوش که برحقیر موشدن اوچدی اول صف قتالده نیجه تیغ چکر یعنی غزا وقتنده وجنك ومحاربه برنده غازیلرك آتلرینك

الاری وایقلری التنده نیجه یوزفنا ایدیجی قتال بهادر کسه‌لر فنا دریاسنده غرقه اولمشلر وقان بحرنه طالمشلردر بونك کبی برضعیف هوشکه برحقیر موشدن اوچدی وبیهوش اولوب کندیدن کچدی اول محار به صفنده نیجه قلج چکمکه قادر اولور ونه حالله دشمن اوزره جرأت وحمله قیلور ﴿مثنوی﴾ چالشست ان حمزه خوردن نیست این * تاتو برمالی بخوردن آستین * نیست حمزه خوردن اینجا تیغ بین * حمزهٔ باید در بن صف آهنین) اوجنك وقتال چالشدر بلغور شور باسی یمك دکلدر تاکم سن آنی یمکه آستینکی بوکه‌سن ای صوفی بونده بلغورشور باسی بلغور یمك یوقدر تیغ کور بوصفده آهنین برحمزه کرکدر بوحمزه دن مراد حضرت رسول علیه السلامك عمسی اولان حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه اما اولکی حمزه بلغور شور باسی معنالرینه‌در یعنی اول غازیلر اول صوفی‌یه دیدیلر وغیری جبان اولان کسه‌لره تعریض ایلدیلر ودیدیلر که ای قورقق صوفی بوجنك وقتالدر بلغور شورباسی یمك دکلدر تاسن بوکا بلکلرك وقوللرك صغابوب ایلرو کله‌سن وقاشق اوره‌سن بلغورشور باسی یمك وآنك قاشغنی کورمك دکلدر سن بوراده تیغ ودبوس کور وآنی یمنك چاشنیسی نیجه اولور اکا نظر ایر کور بوراده سنك کبی طبله خوارلر کارایلیه‌مز بوصفده آهنین دل حضرت حمزه رضی الله عنه کبی برپهلوان کرکدر تاکم بی زره سینه‌سن آچوب دشمنه قرشو کله وآنلرك تیروتیغندن حذر قیلیه بلکه اکا تیغ وخنجر بیمك سکا بلغورشور باسی یمکدن الذواحلا کله دیدیلر ﴿مثنوی﴾ کار هرنازك دلی نبود قتال * که کریزد ازخیالی چون خیال * کارترکانست نی ترکان برو * جای ترکان هست خانه‌خانه شو) قتال هر برنازك دلك کاری دکلدر که برجزوی خیالدن خیال کبی قاچه جنك وقتال ترکلرك و بهادرلرك کاریدر وخاتونلرك کاری دکلدر یوری خاتونلرك یری خانه‌در خانه‌یه اول اولکی ترکان ضم تاایله ترکلرك جمیدر ترك برقاچ معنایه کلور لیکن بونده بهادر ودلاور معناسنه استعمال اولنور وثانیجی ترکان فتح تاایله مقرردر خاتون معناسنه لغتده اولوخاتون معناسنه ذکر اولنمشدر یعنی هرنازك دل وجبان القلب اولان تن پرورك قتال وکارزار کاری دکلدر برجبان کبی امر موهومی کورسه خیال کبی درحال فرار ایلیه قافیه‌ده واقع اولان خیال ثانیدن مراد متحقق اولمش وثبوت بولمش برامر موهومی اولور که بعض قورقق اولان وهاملر آنی کندیلره معارضه ومقابله ایلین اعداده کورسه‌لر ضعیف ظن ایلیوب انسانك دروننده بعض خیال نیجه فکر سه اول امر وهمیدر آنلر دخی اویله فکر ردیمك اولور پس اکر جهاد اصغر واکر جهاد اکبر دلیر ودلاور اولان شجاعت صاحبلرینك کاریدر خاتون و بددل اولان زبونلر کاری دکلدر ای نازك دل یوری عورتك یری خانه‌در خانه‌یه کیت وآنده

اقامت ایتکه غزا ارلره لایقدر زن طبیعت اولنلره دکلدر

﴿حکایت عیاضی رحمه الله که هفتادبار بغز ورفته بود سینه﴾
﴿برهنه غزاها کرده برامید شهید شدن چون ازان نومید شد﴾
﴿ازجهاد اصغر رو بجهاد اکبر آورد وخلوت کزید ناکهان﴾
﴿طبل غازیان شنید نفس اواز اندرون زنجیرمی درانید﴾
﴿سوی غزا ومتهم داشتن اونفس خودرا درین رغبت﴾

بوسرخ شریف عیاضینك حکایتیدر که یتمش کره غزایه کتمش ایدی سینه‌سی عریان غزالر ایلمشیدی شهید اولمق امیدی اوزره چونکم اول شهید اولمقدن نا امید اولدی یعنی یتمش کره شهادت نیتیله غزایه کیدوب شهادت میسر اولمدقده آندن نا امید اولدی پس جهاد اصغردن فارغ اولوب جهاد اکبره یوز کتوردی یعنی اکا متوجه اولدی وخلوت وعزلت اختیار ایلدی ناکهان عیاضی غازیلرك طبلنی اشتدی آنك نفسی دروندن زنجیری برتدی وقیدلرنی قطع ایتدی غزا طرفنه میل ایتمکله وآنك بورغبتده کندینك نفسنی متهم طوتمشیدر یعنی نفسنك غزایه رغبت ایلمسنده بهرحال برحیله‌سی واردر صحیح الله دکلدر دیو کندی نفسنه تهمت قومسنك وآنك بوامر ادنك حقیقتنی جست وجو قیلمسنك بیانده‌در ﴿مثنوی﴾ کفت عیاضی بود بار آمدم * تن برهنه بوك زخمی آیدم) عیاضی ایتدی طقسان کره کلدم تن برهنه وعریان بولایکه کفار طرفندن برزخم کله دیو عیاضی غزاة مسلمیندن براولوکسه‌در وسرخ شریفده هفتاد بار غزایه کتمشدی و بونده طقسان کره تن برهنه جنکه کلدم دیوانك لساندن حکایت بیوردی توفیق نیجه اولور دینورسه یتمش کره غازیلرله غزایه کتمش اوله واول یتمش کره اولان سفرده طقسان کره تن برهنه وعریان کفاره مقابل اولمش ولرطرفندن کندی جسمنه برزخم کلمکه عزیمت وجرأت قیلمش اوله ﴿مثنوی﴾ تن برهنه می شدم در پیش تیر * تابکی تیری خورم من جایکیر) تیرك اوکنه تن برهنه وعریان کیتدم تاکم بن جایکیر برتیر یم جایکیر بونده ایکی وجه اوزره شرح اولنسه جائز اولور که جایکیرا کرچه یرطوتیجی معناسنه‌در اما تأثیرایدیجی معناسنه استعمال ایدرلر بوتقدیر اوزره تأثیرایدیجی و بدنمده قرار ایدوب یرطوتیجی برتیر یم دیمك اولور وبروجه دخی اولدر که جایکیر وصف ترکیبی اولمیوب کیرکاف عربیله ذکر معناسنه اوله وبووجه اوزره معنی بن عریان تیره قرشو کتدم تاکم کیر بربنه وفاسق جاننه برتیر یم دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ تیرخوردن برکلو یامقتلی * درنیابد جزشهید مقبلی) بوغازه یاخود قتل اولنجق محله تیر یمکی برمقبل وصاحب دولت شهیددن غیری بولمز یعنی برباشی دولتلو کسه‌دن غیریه میسر اولمز ﴿مثنوی﴾ برتنم یك جایکه بی زخم نیست * این تنم ازتیرچون

پرویزنیست) بنم تنم اوزره بر یرز خمسز دکلدر بوتنم تیردن پرویزن کبی یعنی برغربال کبی
دلك دلك اولمشدر ﴿مثنوی﴾ لیك درمقتل نیامد تیرها * کار بخست این نه جلدی
وده‌ا) ولیکن اول تیرلر مقتل اوزره کلدی یعنی اوله جك یره طوقندی بو دولت وشهادت
بخت وسعادت کار یدر ذکاوت جلادت کاری دکلدر دهاذکا معناسنه وجلد جلادت
وقوت وشجاعت معناسنه در ﴿مثنوی﴾ چون شهیدی روزیٔ جانم نبود * رفتم اندر
خلوت ودرچله زود) چون شهیدلك بنم جانمه نصیب اولمدی فوری خلوت وچله یه
کتدم ونفسمله مجاهده ایتدم ﴿مثنوی﴾ درجهاد اکبرافکندم بدن * درریاضت کردن
ولاغرشدن) بدنمی جهاد اکبره براقدم ریاضت ومجاهده ایلمکده وضعیف ولاغر
اولمقده یعنی جهاد اصغردن رجوع ایدوب جهاد اکبره شروع قیلدم ونفسمی
صوم صلاتله ضعیف ولاغر اولمغه براقدم وانك اخلاق ذمیمه‌سنی ازاله ایلمکه مشغول
اولدم دیدی ﴿مثنوی﴾ بانك طبل غازیان آمد بکوش * که خرامیدند
جیش غزوکوش) الحاصل بوکاره مشغول ایکن غازیلرك بانك طبلی قولغمه کلدی
که غزوکوش اولان جیش صالندیلر غزوکوش وصف ترکیبیدر غزایه سعی ایدیجی
معناسنه یعنی بن خلوت ایچره ریاضت وعبادته مشغول ایکن غازیلرك طبلنك آوازی
بنم قولغمه کلدیکه اول غزایه کیدیجی وسعی ایدیجی عسکر کفارله مقابله ومقاتله
ایلك جانبنه خرامان اولدیلر وتوجه قیلدیلر ﴿مثنوی﴾ نفسم از باطن
مرا آواز داد * که بکوش حس شنیدم بامداد) اول حالتده نفسم بکا باطندن
آواز ویردی صباح وقتنده حس قولغیله انك آوازنی اشتدم ﴿مثنوی﴾
خیز هنکام غزاآمد برو * خویش را درغزو کردن کن کرو) قالق غزا وقتی کلدی کیت
کندیکی غزا ایلمکه کرو ایله یعنی نفسنی غزایه رهن براق ﴿مثنوی﴾ کفتم ای نفس
خبیث بی وفا * ازکجا میل غزانو ازکجا) کا عتاب ایدوب ایتدم ای بی وفی اولان خبیث نفس
سن قندن غزا میلی قندن یعنی غزایه میل ومحبت ایلمکده سنك هرکز مناسبتك یوقدر
﴿مثنوی﴾ راست کوی ای نفس این حیلت کریست * ورنه نفس شهوت
ازطاعت بریست) راست سویله ای نفس زیرا بو حیله کرلکدر بوخسه شهوته
متعلق اولان نفس طاعت حقدن اجتناب ایدیجیدر که طاعت انك مرادو مشتهاسنی
ازاله قلیجیدر پس ای نفس سنکله غزا ماییننده مناسبت ندر که سن اولمکه میل
ایدرسن واشتیاق ایدوب اول جانبه کیدر سن دیدم وبوکونه عتاب ایلدم
﴿مثنوی﴾ کرنکویی راست حمله آرمت * درریاضت سخت ترافشارمت)
اکر طوغری سویلمز ایسك سکا حمله کتوریرم وعبادتده ور یاضتده سنی زیاده قوبرك
صقارم وسکا محکم جفا ایلرم ﴿مثنوی﴾ نفس بانك آورد آن دم از درون *
بافصاحت بی دهان اندر فسون) نفس درونمدن اول دم بانك وصدا کتوردی

زبان ودهانسز فصاحتله فسونده یعنی بی دهان وبی زبان درونمدن نفس فصاحت
وبیان ایله بکا ایلدیکی حیله وافسونده اولان مرادنی سویلدی ولسان حالله
تعبیر ایلدی ﴿مثنوی﴾ که مرا هرروز اینجا می کشی * جان من چون جان
کبران می کشی) که بنی هرکون بوخلوت ایچره دپلرسن بنم جانمی کافرلر جانی کبی
شکنجه به چکرسن نفسك جانندن مرادروح حیوانیدر ﴿مثنوی﴾ هیچ کس
را نیست ازحالم خبر * که مرا تو میکشی بی خواب وخور) باخصوصکه هیچ
کمسه‌نك بنم حالمدن خبری یوقدر که سن خواب وخورسز خلوت ایچره بنی
دپلرسن بازی خلق بنم بوریاضت وعبادتمی بیله‌لردی وبکا مدح وثنا قیله‌لردی
الم چکمزدم اماهم خلقك بنم حالمدن خبری یوق وهم سن بکا بویله ریاضت ویررسن
پس غزایه طالب اولدم ﴿مثنوی﴾ درغزا بجهم بیك زخم از بدن * خلق
بیند مردی وایثار من) زیرا غزاده برزخم ایله بدندن صچرادم خلق بنم مردلکمی
وجانمی فدا وایثار ایتدیکمی کوررلردی ﴿مثنوی﴾ کفتم ای نفسك منافق
زیستی * هم منافق می مری توجیستی * درد وعالم تو مرائی بوده‌ٔ * درد وعالم
توچنین بیهوده‌ٔ) پس بن نفسه دیدم ای نفس چکزمنافق دیرلدك هم منافق اولورسن
سن نه سن ایکی عالمده سن مرائی اولمشسن ایکی عالمده سن بویله بیهوده سن ایکی
عالمدن مراد بری ظاهر وبری باطندر یعنی عیاضی دیرچونکم بنم نفسم غزای
صوری صاحبی اولمقده حیله مراد ایلدیکنه اقرار ایلدی وکندینك تزویرنی
سویلدی بندخی اکا برسبیل تحقیر عتاب ایدوب دیدم ای حقیر نفس منافق صفتله
دیرلدك که ریا وسمعه نفاقدن برشعبه در بلکه شرك خفی وشرك اصغردر چونکم
منافق دیرله سن (تموتون کما تعیشون وتحشرون کما تموتون) حدیثنك موجبنجه
هم منافق اولورسن وهم منافقلر زمره‌سنده حشر اولورسن و (ان المنافقین
فی الدرك الاسفل) آیتنك مفهومی اوزره اخر الامر جهنمك درك اسفلنده قرار
قیلورسن سن بوصفتله نه‌شیٔ ذمیم وحقیرسن سن هم ظاهرعالمده خلق ایچنده وهم
باطنده خلوت ایچنده مرائی اولمشسن وعملی وریاضتی خلقك حمدوثناسیچون
والتفات ورعایتی ایچون قیلمشسن سن خلوتده وجلوتده بونك کبی بیهوده وبی معنی
اولمشسن ﴿مثنوی﴾ نذرکردم که زخلوت هیچ من * سر برون نارم چو
زندست این بدن) چونکم نفسمك بوحیله‌سن طویدم بندخی نذر ایلدمکه هیچ
خلوتدن باشمی طشره کتورمیم چونکم بو بدن زنده در یعنی مادامکه جان تنده در
وبدن زنده اولدقچه خلوتدن طشره چقمیم دیو نذر ایلدم ﴿مثنوی﴾ زانکه
درخلوت هرآنچه تن کند * نه از برای روی مرد وزن کند) زیرا که خلوتده
هرنسنه‌یی که تن ایلر مردوزن وجهندن اوتری ایلمز بلکه لوجه الله لمرضات الله ایلر

(مثنوی) جنبش وآرامش اندر خلوتش * جز برای حق نباشد نیتش)
اول تنك خلوت ایچره اولان جنبشی وآرام وسكونی وآنك نیت وعزیمتی حقدن
غیرایچون اولمز (مثنوی) این جهاد اكبرست آن اصغرست * هردو كار
رستمست وحیدرست) بوجهاد اكبردر اول جهاد اصغردر هرایكیسی رستم وحیدرك
كاریدر یعنی خلوت ایچره بونفسله جهاد ایلمك جهاد اكبردر وخارجده كفارله جهاد
ایلمك جهاد اصغردر ولیكن بوهرایكی جهاد مانند رستم ومثل حیدر اولان شجاعت
صاحبلرینك كاریدر (مثنوی) كارآن كس نیست كور اعقل وهوش *
پردازتن چون بجنبد دم موش)اول كسه‌نك كاری دكلدر كه آنك عقل وهوشی تندن
اوچوب كیده چونكم موشك قویروغی حركت ایده یعنی برموشك قویروغی
حركت ایتدكله عقلی باشندن كیده وقورقوسندن بیهوش اوله (مثنوی)
آنچنان كس را بباید چون زنان * دور بودن ازمصاف وازسنان) انجلین كسه
كركدر كه زنلر كبی مصافدن وسناندن دور اولمق یعنی ادناشینك حركتندن خوف
ایلین كسه‌یه لازم اولدر كه مصاف دشمندن وتیروسنانه مقابل كلمكدن زنلر كبی دور اوله
وخانه اختیار قیله (مثنوی) صوفیی آن صوفیی این اینت حیف * ان زسوزن كشته
این را طعمه سیف * نقش صوفی باشدا ورانیست جان * صوفیان بدنام هم زین
صوفیان * بردرودیوار جسم كل سرشت * حق زغیرت نقش صد صوفی
نبشت) اول برصوفی بو برصوفی بو حیفدر اول برصوفی سوزندن كشته بو برصوفی‌یه
سیف طعمه در اول صوفی‌یه صوفی نقشی اولور جان یوقدر صوفیلرهم بوكونه
صوفیلردن بدنامدر كل سرشت جسمك درودیواری اوزره حق تعالی غیرتندن
نیچه صوفی نقشی یازدی یعنی مقدما ذكراولنان الی باغلو كافرك كوزینك باقمسندن
بیهوش ومدهوش اولان صوفینك صوفیلكی وبوطقسان كره تیروسنان
یمكدن اوتوزی كفاره مقابل كلن ومقاتله قیلان وآخرالامر خلوت نشین اولوب
نفسیله مجاهده ایلین عیاضینك صوفیلكی مساوی اولمق ومشابهت قیلمق بوعظیم
حیفدر زیرا كه اول قورقق صوفی برایكنه زخمندن وكافرك حدتله باقمسندن كشته
اولدی وبود لاورصوفی‌یه تیغ وشمشیر غدا اولدی پس آنكله بونك ماینده نیچه
مناسبت اولور اولكی صوفی ایچون انجق صوفیلك نقشی اولور آنك جانی یوق
برقوری صوردر وحیات طیبه‌دن بهره‌سی یوق برشكل وهیئتدر سائر محقق
اولان صوفیلر وحیات قدسیه صاحبلری اولان صافیلر بوكونه بی معنی اولان
صوفیلردن بدنام اولمشلر وخلق جهان ماینده مذموم قالمشلردر زیرا خلق
عالمده تمییز اولمدقلرندن باجان وصاحب عرفان اولان صوفیلری كوردكلرنده
بی جان ونادان اولان صوفیلر كبی قیاس ایدرلر حق سبحانه وتعالی لحكمة

والمصلحة كلدن تخمیر وتركیب اولان جسمك دیواری وقپوسی اوزره كمال
غیرتندن نیچه بوز صوفیلرك نقش ونامنی یازدی ونیچه بیك كسه‌یی شیخلرك
وصوفیلرك صورتنده دوزدی (مثنوی) تازسحران نقشها جنبان شود *
تاعصای موسئ پنهان شود * نقشها رامی خورد صدق عصا * چشم فرعونیست
پركردوحصا) تاكم سحردن اول نقشلر جنبان اوله حق موسایه منسوب عصاكیزلی
اوله نقشلری ییر عصانك صدق نقشلری چشم فرعونی غبار وحصایله مملودر
حضرت مولانا قدس سره بی جان وبی معنی اولان صوفیلرك اجسامنی سحردن
حركت ایلین نقوش وصوره تشبیه قیلمشلر ومحقق اولان وكمال مرتبه‌سنی بولان
صوفیلری حضرت موسانك عصاسنه تمثیل ایلمشلردر وفرعوندن مرادلری
اهل نفس اولان وطریق حقدن تجاوز قیلان كمسه‌لر اولور وتقدیر كلام وتعبیر
مرام بویله دیمك اوركه حق سبحانه وتعالی حضرتلری كمال غیرتندن كندی ولیلرینه
ومقبول حضرت اولان صوفیلره نیچه یوز بیك شیخلر وصوفیلر نقشلرنی یازدی
تاكم نفسانی وشیطانی اولان سحرلردن اول مكارلرك نقشلری حركت ایدیجی
وناسی برالای ترهاتله الدامق سمتنه كیدیجی اوله آنلرك بوكونه حركاتندن وهای
هوی ترهاتندن تاكم عصای موسی كبی اولان كامل صوفینك وجود شریفلری
پنهان اوله وكیزلو قاله وناسك بی تمیز اولان ابلهلری آنلرك سحر ومكرنی حقیقت
ظن ایلیوب آنلره تبعیت قیله ومرید ومحب اوله اما عاقبة الامرینه غیرت الهی ظهوره
كلور ودست الهیده عصا كبی البته حق اولان صادقلرك صدقی بوقورونفس
وصورت اولنلرك رسمنی وسحر ومكرنی ییوب افنا ایلر تاكم آنلرك دنیاده وآخرتده
رونقلری ودولتلری قالمیوب بالكلیه باطل اولور وعصای موسی ماندی اولان
عزیزلرك رونق ودولتلری ابدی باقی قالور ولیكن فرعون نفسه منسوب اولان وطریق
حقدن تجاوز قیلان كسه‌لرك كوزلری غبار هوا وهوسله پرحصات ودرهم
ودینارله طلودر آنلرك بی نور اولان بصیرتلری بوحقیقتی كورمكه وبومعنایه نظر ایر
كورمكه نیچه قادر اولور (مثنوی) صوفئ دیكر میان صف حرب *
اندرآمد بیست باراز بهرضرب * بامسلمانان بكافر وقت كر * وانكشت اوبامسلمانان
بفر) برآخر صوفی دخی حرب صفنك میاننه ضرب وقتالدن اوتوز یكرمی كره
كلدی مسلمانلرله كافره كروحمله وقتده فروحمله سبیله اومسلمانلر جانبنه دوندی یعنی
عیاضی نام دلیر وكامل اولان صوفیدن غیری برآخر صوفی حرب وقتال صفنك
ایچنه ضرب یمكدن اوتوز یكرمی كره كلدی ومضروب اولمق نیتنه كرارا ومرارا
حمله‌لر قیلدی كافرلردن مسلمانلر جانبنه كرودوندی بلكه كروفری سبیله كفاره
قرشو دوردی دیمك اولور (مثنوی) زخم خوردوبست زخمی را كه خورد *

*باردیکر حمله آوردونبرد * تاعبدتن یك زخم ازکزاف * تاخورد اوبیست زخم اندره‌صاف * حیفش آمد که‌بزخمی جان‌دهد * جان زدست صدق اوآسان رهد) زخمی یدی وباغلدی اول‌زخمله تکرارینه حمله وجنك کتوردی تاکم انك جسمی وتنی برزخمله‌اولیه کزافدن تاکم مصاف ومعرکه‌ده اویکرمی زخم یبه اول دلاوره حیف کلدی که برزخمله جان‌ویره انك صدقی الندن جان‌آسان قورتله یعنی اول ذکراولنان زخملری یبوب واول‌زخمی باغلیوب کیرو کفاره قرشوجنك وحمله کتوردی وکندیسنی کفارك میانه یتوردی انك مرادی بوکه انك تنی برزخمله کزاف یره‌اولمیه تاکم مصاف دشمندن نیجه کره زخملریه اکاحیف ودریغ کلدی که برزخمله جان‌ویره‌وجان انك‌دست صدقندن صحرایه‌وخلاص اوله‌بعض نسخه‌ده رهد یرنه جهد واقع‌اولمشدر مقصود اول دلاورك مجاهده یولنده اولان کمال صدق واخلاصنی بیان اولور وسائر اهل سلوکه دخی حصه بواولورکه طریق الهیده بونك کبی نیجه غازیلر وجان ویرمکه‌راضیلر جانلرین و یرمشلر ونیجه وجهله‌مجاهده قیلمشلر مع هذا متضجر ومتألم اولمشلر ای ضعیف دل وغافل‌سن ادنی بلادن روکردان اولورسن ونفسکه مخالف برنسنه کلسه درحال طریق مجاهده‌دن اعراض وانحراف قیلورسن اصحاب جهادك بریسنی دخی کورکه بویولده نه کونه‌مجاهده‌ایلر ایمش که انك منقبه‌سنی ذکرایدوب بیوردلر

حکایت آن مجاهد که از همیان سیم هر روز یك
درم درخندق انداختی ازابتفاریق زابهرستیزهٔ حرص
وآرزوی نفس ووسوسهٔ نفس که اکر انداختیست
بیکبار درخندق اندازوم ازهان ناخلاص یابم که
الیأس احدی الراحتین اوکفته که این راحت نبز ندهم

بوسرخ شریف اول مجاهدك حکایه‌سیدر که سیمك همیانندن خندق دبنه هرکون براقچه اتردی اول سیمی تفاریقله نفسنك حرصی و آرزوسنك ستیزه‌لکندن اوتری یعنی نفسك سیم وزره زیاده آرزوسی اولدیغنی بیلوردی اکا عنادا اول سیم وزری تدریجله ایروب بربر خندقه اتردی تفاریق تفرایقك جمیدر بویله دیو که چونکم بودرملرك اتمقلغی لازمدر بردفعه‌بونی‌ات کتسون تاکم بن‌بوبلادن خلاص اولم زیرا یأس راحتك برنوعیدر اول مجاهد نفسنه دیمشکه بوراحتی دخی سکاویرمزم بلکه سنی همیشه ریاضت ایچره‌زبون ایدرم که سن عدوی‌دین وطاعتسن * مثنوی *

آن یکی بودش بکف درچل درم * هرشب افکندی یکی درآب یم * تاکه کردد سخت برنفس ومجاز * درتأنی دردجان کندن دراز) اول برکسه‌نك النده

قرق درم وارایدی هر کیجه برینی دریا صوینه براغردی تاکم صوری ومجازی نفس اوزره سخت ومحکم اوله تأنیده جان‌قورمق دردی درازاوله یعنی اول النده وهمیاننده قرق اقچه‌سی اولان صوفینك هر کیجه خندقه براقچه آتمقدن مرادی بوایدیکه تاکم مجازی اولان نفس حیوانی اوزره سخت ریاضت اوله و بو تأخیر و تأنیده جانی بدندن قورمق دردی درازاوله که اجر کم بقدر تعبکم حدیثنك موجبنجه طریق الهیده چکدیکی تعب قدر اجربوله جغنی بیلوردی انکچون نفسنه بوکونه جفالر قیلوردی‌نته‌کم مقدما مذکوراولان صوفی دخی بومعنایی ملاحظه ایدوب برزخمله ایکی زخمله بدندن جانی کتمکه راضی اولمدی بلکه نیجه زخملر و ضربتلر یمك ایچون وجانی الندن آسان وجهله خلاص اولمق ایچون عظیم اقداملر ایلردی نته‌کم بیوردلر * مثنوی * باسلمانان بکراو پیش رفت * وقت فراووانکشت ازخصم تفت * زخم دیکرخورد آنراهم ببست * بیست کرت رمح وتیرازوی شکست * بعدازان قوت نماند افتادپش * مقعد صدق اوزصدق عشق خویش) اول صوفی مسلمانلرله کروفرایله ایلر وکندی فروحمله وقتنده اول صوفی تفت وآتشناك خصمدن کیرو دونمدی الحاصل اول صوفی جنکده برزخم دخی یدی انی هم باغلدی یکرمی کره رمح و تیراول صوفیدن صندی اندنصکره بدننده قوت قالمدی ایلرو دوشدی او کندینك عشقنك صدقندن صدق مقعدنه یعنی چونکم اوصوفیٔ دلیر نیجه دفعه تکرار بتکرار کفارجانبنه حمله‌لر قیلوب زخملر یبوب هر برینی باغلدقدن صکره آخر الامر بدننده قوت قالمدی پس او کندینك عشق وشوقنك صدقندن متقیلر مقامی اولان مقعد صدقه ایلر ودوشدی زیرا (فی سبیل الله) شهید اولان کسه‌لرك روحی همان بدنندن چقدیغی کبی جنت اعلایه واصل وملك مقتدرك قتنده اولان مقعد صدقه‌جاوس قیلور * مثنوی * صدق جان دادن بود هین سابقوا * ازنبی برخوان رجال صدقوا) صدق حق یولنده جان ویرمك اولور آکاه اولك سبقت ایلیك قرآن عظیمده رجال صدقوا آیتنی اوقونته‌کم حق سبحانه وتعالی سورهٔ احزابده کفارله‌مقاتله قیلان وجان‌ویرمکده صادق اولان مؤمنلر حقنده بیورر (من المؤمنین رجال صدقوا ماعاهدوا الله علیه فمنهم من قضی نحبه ومنهم من ینتظر وما بدلوا تبدیلا) یعنی مؤمنلردن شول برنوع ارلر واردر که اللهله معاهده ایلدکلری شیئی راست وصادق ایلدیلر انك اوزرینه ثابت اولمغله پس بونلردن بعض کسه اولدیکه نذرنی قضا ایلدی و بورجنی ادا قیلدی یعنی اولدی وشهید اولدی حضرت حمزه ومصعب وانس رضی الله عنهم کبی وبونلردن بعض کسه منتظر اولوب مثلا حضرت عثمان و طلحه رضی الله عنهما کبی وبونلردن عهدنی تبدیل اتمکله تبدیل ایلدیلر چونکم حق تبارك وتعالینك بوکونه

عاشق وصادق بنده‌لری فی سبیل الله جانلر ویردیلر وجان ویرمکده صادق اولدیلر
معلوم اولدیکه اصل صدق حق یولنده جان ویرمکلك اولور وبو آیت کریمه بو معنایه
دلالت قیلور ❊ مثنوی ❊ این همه مردن نه مرك صورتست ❊ این بدن
مر روح را چون آلتست ❊ ای بسا خامی که ظاهر خونش ریخت ❊ لیك نفس
زنده آن جانب گریخت ❊ آلتش بشکست ورهزن زنده ماند ❊ نفس زنده‌ست ارچه
مرکب خون فشاند) زیرا بو دوکلی اولمك مرك صورتدکلدر بو بدن روحه آلت
کیدر ای مرد غافل چوق خام ونا پخته جاهل واردرکه ظاهرا انك قانی دوکلدی
لیکن زنده نفس اول جانبه قاچدی آلتی صندی ورهزن وحرامی زنده قالدی نفسی
زنده‌در اکرچه مرکبی قانی صاچدی یعنی بو دوکلی اولمك جسد وصورتك اولمسی
دکلدر وجسد وصورتك اولمسندن روحك اولمسی لازم کلز زیرا بو بدن روحه آلت
وفارسه نسبت بر آت کبیدر مثلا فارسك آتی اولسه اندن فارسك اولمسی لازم کلمز
وروحك دخی آلتی اولان بدن هلاك اولسه اندن روحك هلاك اولمسی لازم اولمزبدن
صندقدنصکره هر کسك روحی اکر پخته واکر خام مدام باقی قالور ای چوق خام
کسه‌لرکه ظاهرا انك قانی دوکلدی وسیف وخنجرله اولدرلدی بعض کسه‌لر بوکا
شهید دیرلر ولیکن انك هوا وهوسله زنده اولان نفسی اول آخرته قاچدی پس ظلم
وفسادی سیبله انده معذب اولور انك آلتی صنمقده اکا نه فائده حاصل اولورا کرچه
انك آلتی شکست اولدی وبدنی اولدی ولیکن یول اوریجی اولان وعصیان قیلان
نفسی اخلاق ذمیمه واعمال سیئه ایله زنده قالدی اکرچه انك مرکب بدنی قان
صاچدی ومقتول اولدی ولیکن فارس نفس اول صفات ذمیمه ایله آخرتده زنده‌در
❊ مثنوی ❊ اسب کشت وراه اور فته نشد ❊ جز که خام وزشت وآشفته
نشد ❊ گر بهر خون ریزئی کشتی شهید ❊ کافر کشته شدی هم بوسعید) مثلا اسبی
دپلدی واول فارسك یولی کیدلمش اولمدی که خام وزشت وآشفته‌دن غیری اولمدی
اکر هر خونریزلکله شهید اولیدی مقتول کافر دخی بوسعید اولوردی یعنی بر آدمکه
هنوز فاسق وفاجر اوله وکفر وعصیانله درونی طوا اوله اما صورت تامسلمان اوله
حین محاربه‌ده کافرلرانی قتل قیله ویاخود آلت حربله بر محلده مقتول اوله انك مثالی
شول فارسه بکزرکه بر مطلوبه عزیمت اید وب یوله کیرد کده انك اسبی مقتول اوله وانك
یولی کیدلمش وقطع اولنمش قاله اول کسه خام وزشت وپریشان اولمقدن غیری
اولمز ومطلب ومقصودنه دخی یول بولمز پس مطلق بدنك اولمسندن مادامکه طاعات
وایمان جانبنده اولمدیچه اکا نه فائده حاصل اولورا کر بر قان دوکلکله بر کمسه شهید
اولیدی ویاخود شهادت مرتبه‌سن بولیدی فی المثل بر کافر باشنه اق صارنسه ولباس
اهل اسلامی کیسه وعسکر اسلام ایچره قانی دوکلوب مقتول اولسه ابوسعید اولمق

لازم کلوردی انجق شهادت وسعادت مؤمن اولنه واطاعت قیلنه نصیب اولور
یوخسه صورتی مؤمن باطنی کافر اولنه سعادت وشهادت میسر دکلدر
❊ مثنوی ❊ ای بسا نفس شهید معتمد ❊ مرده در دنیا وزنده میرود ❊ روح
رهزن مرد وتن که تیغ او ❊ ماند باقی در کف قتال تو ❊ تیغ آن تیغست مردان
مرد نیست ❊ لیك این صورت ترا حیران کنیست) ای مرد غافل چوق معتمد وصحیح
شهید نفس واردرکه دنیاده مرده در حال بوکه آخرتده زنده کیدر روح رهزن
اولدی وتن که انك تیغی ایدی سنك قتالك کف ودستنده باقی قالدی تیغ اول تیغدر
اما مرد اول مرد دکلدر لیکن بو صورت سنی حیران اید یجیدر یعنی ای چوق
سیف محبتله فی سبیل الله شهید اولمش نفس معتمد واردرکه بو دنیاده حالا اولمش
(وموتوا قبل ان تموتوا) حدیثنك مفهومیله عمل قیلوب اولمزدن اول کندیسنی
اولدرمشدر اول کمسه آخرته زنده کیدرو بر یوزنده دخی نفس مرده وروح زنده سیر ایدر
من اراد ان ینظر الی وجه میتة یمشی فی وجه الارض فلینظر الی ابی قحافة
حدیث شریفی نفس مرده ودل زنده اولان حضرت ابی بکر رضی الله عنهك
وجود شریفنه ودخی مرتبهٔ صدیقیته واصل اولان اهل فنانك وجودلرینه
دلالت ایدر بوکونه شهید حق اولان وتیغ عشقله کندیسنی اولدروب شهادت
مرتبه‌سنی بولان کاملك رهزن اولان روحی اولدی رهزن اولان روحدن
مراد روح حیوانی ونفس ظلمانیدر وتن بو رهزن اولان روح حیوانینك
تیغی مثابه‌سنده‌در چونکه رهزن اولان روح حیوانی ونفس ظلمانی اوله
انك تیغی مثابه‌سنده اولان بدن حق تعالینك یدقدرتنده باقی قالدی قتالدن
مراد خدای تعالی اولور یعنی شهید تیغ محبت اولان عاشقك که روح حیوانیسی
اوله انك تیغ بدنی سنی وغیریلری ممیت اولان خدای تعالینك دست قدرتنده
باقی قالوردیمك اولور اکرچه اول شهید حق اولان فانیك بدنی تیغنه نظر
ایلمك همان اول بدندرولیکن اول تیغ بدنك صاحبی اولان مرد اول مرد دکلدر
بلکه اول باطنا مبدل اولمش واوصاف الهیه ایله اتصاف قیلمش وعندالله
دائم وباقی اولمشدر ولیکن بو صورت بشریه سنی حیران اید یجیدرسن
انی کوردکده اول صورتك صاحبی اولان مردی دخی عالم معتاده‌ینه
همان اول اولکی مرتبه‌سنده صانورسن اما اول اولکی مرد دکلدر
❊ مثنوی ❊ نفس چون مبدل شود این تیغ تن ❊ باشد اندر محض صنع
ذو المنن ❊ آن یکی مردیست قوتش جمله درد ❊ وین دگر مردی میانتهی
همچو گرد) نفس چونکه مبدل اوله بو تیغ تن حضرت خدای ذو المننك
محض صنعنده اولور اول بر مردلکدرکه انك قوتی جمله درددر

وبو مردلك دخی غبار كبی اورتەسی خالیدرتی یعنی معناسنه درمردیده اولان یار مصدر به اولمیوب وحدت ایچون اولسه دخی جائزدر بوتقدیر اوزره معنی اول برمرددركه انك قوت وغداسی جمله دردر وبو آخرمردنوز كبی اورتاسی خالیدر وتوضیح معنی اولدركه یعنی شول كسەنكده نفسی اولمزدن اول اولەوهوا وهوسی ازاله ایدوب مبدل اوله بوبدن تیغی اول حیندە ذوالمنن اولان خدای تعالینك صنع محضنك الندە اولور اول بدنی خدای تعالینك صنعی تحریك قیلور واول بدن صنع حقه آلت اولور ونفسی مردە اولان ودست الیهدە الت اولان كسە اول برمرددركه انك قوت وغداسی دردالهی وشوق ربانیدر امابو نفس ظلمانی زندە وروحی مردە اولان كسە بلی قوتدن ورجولیتدن غبار كبی خالی اولان برمرددر تتمم اول مرد عالی ایله بومعنانك رجولیتدن خالی اولان كسەلری بیلدرمكدن اوتری بوسرخ شریفی بسط ایلیوب بیوردیلر

﴿ صفت كردن مرد غماز ونمودن صورت كنیزك مصور در كاغد ﴾
﴿ وعاشق شدن خلیفهٔ مصر بران صورت وفرستادن خلیفه امیری باسپاه ﴾
﴿ كران بدر شهر موصل وقتل بسیار وویرانی بسیار كردن بهر ان غرض ﴾

بوسرخ شریفمرد غمازك صفت ایلمسی وكاغدده مصور اولان كنیزكك صورت جملەسنی مصر خلیفەسنه كوسترمسنك بیانندەدر دخی خلیفهٔ مصرك اول صورته عاشق اولمسیدر وخلیفەنك بی كران وبی پایان عسكر ایله موصل شهرینك قپوسنه امیر كوندرمسیدر واول امیرك اول شهر خلقندن چوق كسە قتل ایتمسیدر وچوق ویرانلق ایتمسیدر بوغرضدن اوتری یعنی اول كنیزكی آلمقدن اوتری ﴿ مثنوی ﴾ مرخلیفهٔ مصر را غماز گفت * كەشه موصل بحوری كشت جفت) مصر خلیفەسنه برغماز دیدیكه موصل شهرینك شاهی خوری ایله جفت اولدی ﴿ مثنوی ﴾ یك كنیزك دار دواندر كنار * كەبعالم نیست مانندش نگار) اول شاه موصل كنارندە بركنیزك طوتركه عالمدە انك مانندی نگاریوقدر ﴿ مثنوی ﴾ در بیان ناید كه حسنش بی حدست * نقش او اینست كاندر كاغدست) بیانه كلمز حسنی بی حددر یعنی اول برمحبوب نگاردر ومرغوب دلداردر كه انك جمال كمالنی وصف ایلمك قابل اولمز وبیانه كلمز زیرا انك حسنی خداوندزەیه صغمز انك نقش وتصویری بودركه كاغد ایچره در نظر ایله كورنه كوررسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ نقش در كاغذ چو دیدان كیقباد * خیره كشت وجام از دستش فتاد) اول كیقباد چونكم كاغدده اول نقشی كوردی پس شاه مصر خیره اولدی وجام الندن دوشدی ﴿ مثنوی ﴾ پهلوانی را

فرستادان زمان * سوی موصل پس سپاه بی كران) پس اول شاه مصر برقوی پهلوانی اول زمان كوندردی موصل جانبنه زیادەكران وفراوان عسكر ایله ودیدی ﴿ مثنوی ﴾ كه اگر ندهد بتو ان ماه را * بركن از بن ان درو دركاه را) كه اكر شاه موصل سكا او ماهی ویرمیه اول در ودركاهی دبندن قوپار ﴿ مثنوی ﴾ ور دهد تركش كن وماه را ابیار * تا كشم من در زمین مه دركنار) واكر سكا ویره اول شهری ترك ایله اول ماهی بكا كتور اول شهرده وانك خلقنه ضرر كتورمه تاروی زمینده بن ماهی كنارە چكم یعنی اول محبوبەیی دراغوش ایلیم ﴿ مثنوی ﴾ پهلوان شد سوی موصل باحشم * باهزاران رستم وطبل وعلم * چون ملخها بی عدد بر گرد كشت * قاصد اهلاك اهل شهر كشت) الحاصل پهلوان خشم ایله موصل جانبنه كتدی هزاران رستم وطبل وعلم ایله یعنی پهلوانلر وعلمدار بكلر ایله اول جانبنه كتدی وتوجه ایتدی كشت اطرافنده جمع اولان بی عدد عسكر ملخلر كبی موصل شهرینك اهلنك اهلاكنه قصد ایدیجی اولدی یعنی مزرعه اطرافنده جمع اولان بی عدد چكركەلر كبی عسكر كه موصل شهرینك اوزرینه توجه قیلدی واول شهرك اهلنك هلاكنه قصد ایدیجی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ هرنواحی منجنیق از نبرد * همچو كوه قاف او بر كار كرد) هركوشه وناحیەدە نبرددن وجنكدن اوتری برعظیم منجنیق كوه قاف كبی اول امیر پركار ایلدی یعنی اوشهری خراب ایدوب قلعەسنی فتح ایتمك ایچون حرب وقتاله شروع ایدوب هرناحیەسندە كوه قاف كبی برمنجنیق پیدا ایدوب كار وعمل اوزره اولدی ﴿ مثنوی ﴾ زخم تیر وسنگهای منجنیق * تیغها در گرد چون برق از بریق) اول جنكدەرمی اولنان تیرك زخمی ومنجنیقك طاشلری تیغلر غبار ایچنده بریقدن برق كبی ایدی بریق بیلدرایجی وبرق اوریجی نسنەیەدیرلر یعنی اوجنكدە تیرك زخملری منجنیقك طاشلری وتیغلر كرد غبار ایچره سحاب بریقدن بیلدرانبرق كبی ویغان باران صددی ایدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ هفته كرد اینچنین خونریز گرم * برج سنگین پست شد چون موم نرم) اول امیر هفته بو اسلوب اوزره خونریز اولدی كرمیتله منجنیق طاشندن برج سنكین پست اولدی موم نرم كبی موم نرم نەمرتبە پست اولوب ناپایدار اولورسه او طاشدن یاپیلان برج وبارولر دخی منجنیق طاشندن پست اولوب یقلدی ﴿ مثنوی ﴾ شاه موصل دیدپیكار مهول * پس فرستاد از درون پیشش رسول) شاه موصل چونكم مهول ومخوف اولان جنكی كوردی پس قلعەنك ایچندن اول امیرك اوكنه رسول كوندردی بویلە دیو ﴿ مثنوی ﴾ كه چه میخواهی زخون مؤمنان *

کشته می کردندزین حرب کران) کـه مؤمنلر لقان و قتلندن نه استرسن انلر
بو حرب کراندن کشته اوله لر یعنی اول مؤمنلر بو یله ثقیل محاربه دن کشته اولمرندن
وقاتلری دوکلمرندن سنك مرادك نه در دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کر مرادت ملك
شهر موصلست * بی چنین خونریز اینت حاصلست) اکر سنك مرادك موصل
شهرنك ملکی ایسه بویله قان دوکلمسز بوسکا حاصلدر ﴿ مثنوی ﴾ من روم
بیرون شهر اینك درا * تا نکیرد خون مظلومان ترا) بن شهردن طشره کیده یم
اشته شهر سن ایچره وکل تا مظلوملر لقانی سنی طوتمیه ﴿ مثنوی ﴾ ور مرادت
مال وزر وکوهرست * این زملك شهر خود آسانترست) واکر بو حرب و قتالدن
سنك مرادك مال وزر وکوهر ایسه بو خود شهرك ملکندن آسانرکدر ﴿ مثنوی ﴾
آن رسول آمد بپیش پهلوان * داد کاغذ اندر و نقش ونشان) چونکم شاه
موصلك رسولی اول پهلوانك اوکنه کلدی پس اول پهلوان اول رسوله شول
کاغدی ویردی که انك ایچنده نقش و عیان و ارایدی و اول شاه موصلك
کنیزکنك تصویری انده یازلمش ایدی واول رسوله دیدی ﴿ مثنوی ﴾
بنکر اندر کاغد این را طالبم * هین بده ورنه کنون من غالبم) کاغده نظرایله بونی
طالبم یعنی بو کاغد ایچره مصور اولان نقشك صاحبنی استرم امدی آکا اول انی بکا
ویرواکر ویرمز ایسك الان بن سزك اوزریکزه غالبم خواه وناخواه انی
سزدن آلورم دیدی

﴿ ایثار کردن صاحب موصل ان کنیزك را ﴾
﴿ بخلیفه تا خونریز مسلمانان بیشتر نشود ﴾

بو سرخ شریف صاحب موصلك یعنی موصل شاهنك ایثار ایلمسیدر اول کنیزکی
خلیفهٔ مصره تا مسلمانلرك قانی دوکلمسی زیاده رك اولمیه یعنی شاه موصل اول کنیزکی
اول امیره تسلیم ایلدیکیدر تا کم آنی مصر خلیفه سنه تسلیم ایده تا کم اول
کنیزك سبیله مسلمانلردن چوق کمسه هلاك اولمیه شاه موصل بونی اختیار ایلدیکنه
سبب بودر که پادشاهلره لازمدر که رعایایی دشمندن حفظ ایلمکه کلی اقدام
واهتمام ایلیه لر ﴿ مثنوی ﴾ چون رسول آمد بکفت آن شاه نر * صورتی کم
کیر زود این را ببر) چونکه شاه موصلك رسولی کندینك حضورنه کلدی
واول امیر دیدیکی سوزلری سویلدی پس اول نرمردشاه که شاه موصلدر
اول رسوله دیدی بر صورتی اکسك طوت بونی تیز ایلت یعنی بو کنیزك بندن کتمك
ایله فرض ایله که بنم مالملکمدن همان بر صورت ناقص اولدی و بوندن بکا
نه نقصان ایریشور وتیز بو جاریه یی اول امیره ایلت ﴿ مثنوی ﴾ من نیم در عهد
ایمان بت پرست * بت بران بت پرست اولیترست) بن ایمان عهدنده بت پرست

دکلم یعنی بن که مؤمنم بت پرست دکلم خدا پرستم پس اول بت پرستك قتنده
اولیرکدر بندن مقصود بونده اول کنیزکدر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه آوردش رسول
آن پهلوان * کشت عاشق بر جمالش آن زمان) چونکم رسول کنیزکی پهلوانه
کتوردی اول پهلوان اول زمان اول کنیزکك جمالنه عاشق اولدی حضرت
مولانانك مرادشریفی چونکه قصه دن حصه در لاجرم عشق مناسبتیله احوال
عشقی بیان ایلمکه شروع ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ عشق بحری آسمان بروی کفی *
صد زلیخا در هوای یوسفی) عشق الهی بی پایان وبی کران بردریادر آسمان
بو قدر جسامتیله آنك اوزرنده برکفدر زیرا جمیع موجوداتك وجودنه سبب عشق
اولمشدرنته که بو ایکی حدیث قدسیدن روشندر * لولاك لما خلقت الافلاك * وکنت کنزا
مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف لاجرم افلاك بلکه عرش عظیم عشق
الهی یه نسبت زیاده پستدر (بیت) عجب علمیست علم هیئت عشق * که چرخ هشتمش
هفتم زمینست) زیرا یوسفك هوا و محبتنده یوز زلیخا حیران وسرکرداندر لاجرم
قنده عشق الهی یوزندن ذره قدر رخشان اولسه صد هزار آفتاب تابان انك ایچون ذره کبی
سرکردان اولور مراد عشق الهینك عظم شان وعلو قدرن بیاندر (بیت) ذرهٔ درد
از همه آفاق به * شمهٔ عشق از همه عشاق به ﴿ مثنوی ﴾ دور کردونها زموج عشق دان *
کر نبودی عشق بفسردی جهان) افلاکك دور وحرکتنی عشق الهی دریاسنك
موجندن بیل اکر عشق اولمیدی جهان منجمد اولوب دوکردی یعنی جهانده
نشوونما وزیب وزینت ولطافت وطراوت وکلستان وبوستان اولمزدی وجهان
جنت کبی خوش واطیف اولوب بو حالتی بولمزدی (بیت) جهان چو خلد برین
شد بدور سوسن وکل * ولی چه سود که در وی نه ممکنست خلود ﴿ مثنوی ﴾ کی
جمادی محو کشتی در نبات * کی فدای روح کشتی نامیات) اکر عشق اولمیدی
بر جماد نباتده قچن محو وناپیدا اولوردی یعنی اولمزدی نشو ونماده اولنجیلر روحه
نجن فدا اولوردی یعنی فدا اولمزدی لیکن حضرت حق ذی روحده بر قوت وبر حالت
ویرمشدر که چونکه نباتدن کندیلرینه غدا حاصل ایدوب بیه لر اول نبات روح
واحددن خبر اولوب نباتلك حالی آندن محو ونایاب اولور پس اول نبات که مراد
غدادر روحدن خبر الور وآنده انعدام بولور جماد اولدر که نشوونمادن انك نصیبی
یوقدر نبات اولدر که آنده نشو ونما واردر حیات یوقدر حیوان اولدر که آنده
حیات واردر لاجرم چون انسانه غدا اوله جمادلکدن خلاص اولوب نامی
اولور بعد زمان تدریجله نامیلك مرتبه سندن کذر ایدوب انساندن جزو اولور
(بیت) آدمی راشود طعام وغدا * بلکه اوراشود تمام فدا * هستیٔ خود کندر
وفانی * سربر آرد زجیب انسانی ﴿ مثنوی ﴾ روح کی کشتی فدای آن دمی *

كرنسيمش حامله شدمريمى) روح اول برنفسك قيچن فداسى اولوردى يعنى روح
نفخهٔ رحمانيه به قيچن فدااولوب اول نفخه جانبنه يلردى وآندن فيض وفضل قبول
ايديجى اولوردى كه اول نفخهٔ رحمانيه نك اثر ونسيمندن اول مريم حامله اولديكه
آندن حضرت عيسى خلق اولندى پس معلوم اولديكه جهانده وجود بولان
احوال عجيبه وآثار غريبه نك منشأ ومنبعى اسرار عشق الهيدر پس هركيمكه طالب
عشق الهيدر اكا لازمدر كه جان ودلدن روزوشب نفحهٔ رحمانيه يه متعرض
وطالب اوله تاكم انك سببيله عشق الهى يه وصول ميسر اوله نته كم حضرت رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم بيورر (ان لربكم فى ايام دهركم نفحات الافتعرضوا لهـا)
(بيت) ان لله منزل البركات * فى احايين دهركم نفحات * متعرض شويد آنهـارا
* قابل آن كنيد جانهـارا * اى بسا نفحه آمد وتو بخواب * برمشـامت زد
وتومست وخراب * ميدهد بوى كل نسيم سحر * ليك ازان مرد خفته راچه خبر
* نفحه آمد زحق نبد زفتى * نفحه آمد دماغ بكرفتى * مثنوى * هريكى برجا
ترنجيدى چويخ * كى بدى پران وجويان چون ملخ) اكر عشق اولميدى بومذكورات
بزنده يخ كبى منجمد ومنقبض اولوردى چكركه كبى قيچن پران وجويان اولوردى يعنى
اولمزدى خلاصهٔ كلام بودركه افلاكك دور وحركتى وجمادك نشو ونمـا بولمسى
ونباتك روحدن جزو اولمسى وروحك عالم علوى جانبنه تك وپو ايدوب حضرت
حقك فيض وفضلندن مغتنم اولمسى ونفحه دن روحك ظهور بولمسى جميعا عشق
الهيدندر فرضا بونده آثار عشقدن برشمه وبرحالت اثر شمسه بو حالاتك تبدلندن محروم
اولوب يخ كبى برحال اوزره قالوردى پس ظاهر اولدى كه جميع اشيايه شوق وذوق
وحالت ونشو ونمـا وحركت عشق الهيدندر (بيت) هركز نميرد آنكه دلش زنده
شدبعشق * ثبتست برجريدهٔ عالم دوام ما * ترنجيدى منجمد ومنقبض اولوردى
معناسنده در ترنجيدندن كه منجمد ومنقبض اولمق معناسنده دريخ بوز معناسنده دركه
لسان عربى وزبان فارسى اشتراك طريقى اوزره * مثنوى * ذره ذره عاشقـان
آن كمال * مى شتابدبر علو همچون نهال) ذره ذره اول كمال عاشقلريدر يعنى جميع
ذرات جان ودلدن عشـق الهى يه طـالبلردر زيرا ذرات مسبح اولدقلرى كبى هم
طالبلردر بو وجه اوزره آن كمالدن مراد عشق الهيدر پس بونده تنبيه اولدر كه عشق
الهى يه وصول بولان كاملدر عشق الهيدن بى بهره اولان هنوز ناقصدر بو وجه
هم لطيفدر اول كمالك عاشقلرى ذره ذره عاشقلرى فدان كبى بلندلكه ايور يعنى حق
سبحانه وتعـالى حضرتلرينك عاشقلرى ماسوادن فراغت ايدوب دمبدم جنـاب
الهى قربنك ازدياد نه سعى وكوشش ايلرلر برنفس عمرلرنى هوا وهوسه صرف ايلمزلر
آن كمالدن مراد حضرت حقدر كه جمـال وجلال وكمال صـاحبيدر نهال فدان

معنـاسنده در * مثنوى * سبح لله هست اشتابشان * تنقيهٔ تن ميكنند
ازبهرجان) آنلرك شتـاب واستعجالى سبح لله دريعنى لسـان حالله خداى تعـالى يه
حمد ايديجيلردر بو آيت كريمه يه اشـارتدر كه سورهٔ صف وسورهٔ حشرك اوليدر
(سبح لله مافى السموات ومافى الارض وهو العزيز الحكيم) تنلرنى تنقيه و پاك ايلرلر
جاندن اوترى لاجرم عشق الهى يه طالب اولنلره لازمدر كه قلبلرنى محبت ماسوادن
وتنلرنى محرماتدن پاك وعارى ايليه لر تاكه روح باقى مثابه سنده اولان عشق الهى ايله
مالى اولوب فنادن بالكليه نجـات بولمق ميسر اوله حضرت مولانا قدس الله سره
چونكه برمقدار عشق الهى بى وصف ايلدى كر وحكايته عودت كو ستردى
* مثنوى * پهلوان چه راچوره پنداشته * شوره اش خوش آمده حب كاشته)
پهلوان كنيزكك عشق ومحبتى شرابيله مست اولوب چاهى راه صـانمش يعنى كنيزك
مصر خليفه سى ايچون ارسـال اولنمش ايكن خيانتى ارتكاب ايدوب آنى در اغوش
ايلمك خطرناك وورطهٔ هلاك ايكن اكا جزوى وسهل نسنه كورندى زراعته قابل دكل
شوره ير اكا خوش ولطيف كلمش حب ودانه زراعت ايلمش زيرا جماع كه مقتضـاى
شرع شريف اولميه حقيقتده شوره بومده زراعت ايلمك كبيدر پهلواندن مقصود
بونده سرعسكر اولان اميردر كه عشق سببيله چشم دلى كور اولوب انجلين برقبيح
خيالى اختيـار ايلدى حب دانه معناسنه درشوره اول يردر كه قابل زراعت دكلدر
آنده همـان خار وخس بتر * مثنوى * حون خيالى ديد آن خفته بخواب *
جفت شد باآن وازوى رفت آب) اول خيال كبى كه اول اويمش كمسه اول خيـالى
دوشنده كوردى اول كمسه دوشنده اول كورديكى خيالله جفت اولدى وآندن آب
منى كتدى يعنى رؤياسنده محبوب يامحبوبه كوروب احتلام اولدى خيالدن مقصود جفت
اولديغى كمسه دركه كركسه محبوبه كركسه محبوب صورتنده اولسون چون خياليده
اولان چون تشبيه اولمق روشندر آبدن مقصود آب منيدر * مثنوى * چون برفت آن
خواب وشد بيدار زود * ديدكان لعبت بيدارى نبود) چونكه اول خواب كتدى
وتيز بيدار اولدى كوردى كه اول لعبت بيدارلقده اولمدى يعنى چونكه خوابده
مشـاهده ايلديكى لعبتى خوابدن بيدار اولدقده كورمدى * مثنوى * بر
خيـالى آب خود بردم دريغ * عشوهٔ آن عشوه ده خوردم دريغ) دريغ برخيـال
اوزره كندى آبمى وشرفمى ايلتدم دريغ وحيف اول عشوه دهك عشوه سنى يدم
عشوه ده عشوه ويريجى معناسنه وصف تركيبيدر اكثريا محبوب ومحبوبه نك وصفنده استعمال
اولنور الدايجى معناسنه در وهركسك وصفى اولمق جائزدر نته كه شيخ سعدى قدس
سره العزيز حضرتلرينك بوستـان نام كتابنده واقع اولمشدر كنديسنه اسناد طريقى
ايله (بيت) بكو آنچه دانى كه حق كفته به * نه رشوت ستانى ونه عشوه ده *

﴿ مثنوى ﴾ پهلوان تن بد آن مردى نداشت * تخم مردى درچنان ريكى بكاشت) اول سر عسكر اولان اميرتن پهلوانى ايدى مردلك طوتمدى يعنى پهلوانلغى جسمانيت اعتباريله ايدى روحانيت اعتباريله دكل ايدى مردلك تخمنى انجلين برقومده زراعت ايلدى ريك قوم معناسنه در (بيت) عنان باز پيچان نفس از حرام * بمردى زدستم كذشتند وسام ﴿ مثنوى ﴾ مركب عشقش دريده صدلكام * نعره مى زد لاابالى باحمام) اول پهلوانك عشق مركبى يوز لجامى يرتمش وپاره لمش موت وهلاكه بى باك مقابل اولوب نعره اوردى يعنى اول پهلوان شهوت سببيله مغلوب نفس اولوب اول كنيزكه برمرتبه ده عاشق اولمش ايدى كه موت وهلاكدن هركز مبالات واحترازايلمزدى نته كه ديمشلردر (اذا قام ذكر الرجل ذهب ثلث دينه) لاجرم عقل معاش چونكه نفس امارهنك زبون ومغلوبى اوله حضرت خدانك غضب وقهر عذابندن خوف ايلمزوفكرنه كتورمز لكام لجام معناسنه دربتركى اويان كه آتك باشنه اوررلر لاابالى فعل مضارع نفس متكلم وحده در مفاعله بابندن قايرمزم ليكن كاهى بومعنى ملاحظه اولنميوب مبالاتسز معناسنه استعمال اولنور نته كه بونده وبوستانك بوبيتنده بويله در (بيت) سفر كردكان لاابالى زيند * كه پروردهٔ ملك ودولت نيند حمام بونده موت معناسنه در بعض محلده كوكرجين معناسنه در نته كه بوستانك بوبيتندن روشندر (بيت) خورش ده بكنجشك وكبك وحمام * كه يك روزت افتد همايى بدام * ﴿ مثنوى ﴾ ايش ابالى بالخليفه فى الهوى * استوى عندى وجودى والتوى) اول پهلوان اول حالده كنديسنه ديدى خليفه نه شيدركه محبتده بن خليفه دن مبالات ايدم يعنى چونكه كنيزكه عاشق اولدم انك وصالى خصوصنده خليفهٔ مصردن خوف وباك طوتمزم زيرا محبت سببيله بنم قتمده برابر اولدى بنم وجودم وهلاكم زيرا حبك الشئ يعمى ويصم حسنجه پهلوان اول شناعتك قباحتنى مشاهده ايلمكه قادر اولمدى وكسنه نك پندنى استماع ايلمدى لاجرم توقان نفس سببيله اول فعل شنيعى اختيار ايلدى پس اول كسه كه نفسك مغلوبى اولوب شهوت پرست اوله اول كسه كه حضرت حقك عذابندن خوف ايلميوب معصيتدن خالى اولمز التوى ده اولان الف لام ياء متكلمدن عوض اولمق روشندر وتوى تاو واوك قتحيله هلاك معناسنه در ﴿ مثنوى ﴾ اينچنين سوزان وكرم آخر مكار * مشورت كن بايكى خاوندكار) اى صاحب عقل آخر بونجلاين سوزان وكرم زراعت ايله برخداوندكارله مشورت ايله يعنى اى صاحب عقل خطرناك وهولناك اموره استعجال وشتاب ايلمه بلكه برصاحب دل ايله مشاوره ومشورت ايله تاكه برتهلكه يه ايرشوب نادم اولميه سن مكار نهى حاضردر زراعت ايلمه معناسنه كه

كاريدندن مشتقدر خاوند كار خداوند كار معناسنه در ﴿ مثنوى ﴾ مشورت كو عقل كوسيلاب آز * درخرابى كردناخن هادراز) مشورت قنى عقل قنى حرص سيلابنده يعنى حرص كه زياده اوله آنده مشورت وعقلدن برفائده حاصل اولمز بلكه اول محلده مشورت وعقل تذكر اولنمز حالا كه برخرابه ده ناقص ناخنلرنى درازايلدى يعنى بركسه نيجه زمان ويرانه اولوب طرناقلرينى كسمه اول كسه الى ايله برنسنه آلمغه وبرمعقول فكر پيدا ايلمكه قادر اولمديغى كبى مغلوب حرص اولان هم حرص سببيله مخوف ومهول محلارده كنديسنه نافع اولان احوالى تدارك ايلمكه قادر اولمز لاجرم ورطهٔ هلاكه دشوب هلاكت ومنعدم اولور ﴿ مثنوى ﴾ بين ايدى سد وسوى خلف سد * پيش وپس كى بيند آن مفتون خد) آنلرك اوكلرنه سد وآنلرك آردى جانبنده سد واردر يعنى (وجعلنا من بين ايديهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشيناهم فهم لايبصرون) آيت كريمه سى حسبنجه كافرلر اول مستور سدلر سببيله نيجه حق مشاهده ايدوب ايمانه كلمكه امكان اولمديغى كبى اوكنى وآردنى نچون كورر اول كنيزكك عذار وچهره سنك مفتون وعاشقى يعنى اول پهلوان كه اول كنيزكه عاشق اولمش ايدى لاجرم (بيت) چو عشق آمد از عقل ديكر مكوى * كه دردست چوكان اسيرست كوى) حسبنجه عقل پريشان اولوب عاقبت بينلكدن دور ومهجور قالدى خدخالك قتحه سيله عذار معناسنه در ﴿ مثنوى ﴾ آمده درقصد جان سيل سياه * تاكه روبه افكند شيرى بچاه) جان وهلاك قصدنه سياه وكل آلوده سيل كلش تاكه برروباه برشيرى چاهه براغه نته كه برخركوش برشيرى حيله وظرافتله برچاهه آتوب هلاك ايلدى كه دفتر اولده مذكوردر خلاصهٔ كلام بودركه اول پهلوانك عقلى اكرچه ارسلان كبى قوى ايدى لكن عشق بسيار فن آنى خركوش كبى زبون ايلدى لاجرم تداركدن عاجز قالوب كنديسنك هلاكنه سبب اولور حالتدن پرهيز واحترازايلمكه قادر اولمدى روباه دلكو معناسنه در ﴿ مثنوى ﴾ ازچهى بنمود معدومى خيال * تاكه انداز داسودا كالجبال) آبله مملو برچاهدن برمعدوم خيال كورنمش تاكه اول خيال طاغلر كبى قوى ارسلانلرى آبله مملو چاهك ايچنه آتر يعنى آبده مشاهده ايلديكى خيال سببيله كنديسنى چاهه آته نته كه خركوشه فريفته اولان شيرآبله مملو چاهك ايچنده كندوبى كورديكى دم شير ظن ايدوب انكله مقاتله ايلمكه قصديله كنديسنى چاهك ايچنه آتوب هلاك ايلدى خياله اسناد سببنه اسناد اولنسان قبيلندندر اسود جمع اسددر برمعدوم برچاهدن خيال كوسترمش بومعنى خيالدر معقول دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ هيچ كس را بازنان محرم مدار * كه مثال اين دو پنبه است وشرار) هيچ كسه بى جهانده زنلره محرم ايدوب زنك يانده تنها قومه زيرا بوايكيسنك

مثالی پنبه وشراردر یعنی پنبه آتش یانده توقفسز فی الحال نیجه یانرسه می دهم زنك
یانه واردیغی دم فی الحال شهوت آتشی پیدا اولوب فساد وزنا ظاهر اولور پس
عاقله لازمدر که زنی نامحرمدن حفظ ایلمکه حددن زیاده اقدام واهتمام ایده
خصوصا بوزمانده که زنلرضبطدن قالمشلردر (بیت) بر پنبه آتش نشاید فروخت *
که تاچشم برهم زنی خانه سوخت) ﴿ مثنوی ﴾ آتشی باید نشسته زاب حق *
همچو یوسف معتصم اندر رهق) حضرت حقك آبندن نشسته وساکن اولمش
بر آتش کرکدر یوسف پیغمبر علیه السلام کبی تا اندن فساد وزنا ظاهر اولمیه رهقده
فساد وزنادن معتصم ومحفوظ اوله یعنی مادامکه عشق الهی آبیله برکسنك نفسی
آتشی انطفا بولمیه زنهار انی زنه محرم طوتمه زیرا انك نفسی شهوت آتشی سببیله
دوزخ مثابه سنده در خلاصهٔ کلام بودر که انبیاء علیهم السلام واولیای کرامدن
غیری زنه محرم اولمغه لایق دکلدر آب حقدن مراد عشق ومحبت الهیه در آتشی
نشسته دن مراد مقبول حق اولان کسه در که انك نفسی ماسوادن مرده اولمش
وطاعت وعبادتله حیات بولمشدر معتصم اسم مفعولدر رهق نو بالغ اولمق که
مراهق نو بالغ معناسنه در همچو یوسف کلامنك معناسی مصراع ثانی یه صرف
اولنمق هم لطیفدر ﴿ مثنوی ﴾ کر زلیخای لطیف سروقد * همچو شیران
خویشتن را واکشد) اکرسرو بویلو لطیف زلیخادن شیرلر کبی کندیسنی کیرو
چکه یعنی هرنه قدر حسنی زیبا اولسه وکندیسنی اندن منع ودور ایده حضرت مولانا
قدس الله سره العزیز بوقدر معارف بیاننده نصکره کیرو اول سرعسکرك حالی نیه منجر
اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ بازکشت ازموصل ومی شد
براه * تافرود آمد بیشه ومرج کاه) اول امیر چونکه شاه موصلدن اول کنیزکی
الدی پس فی الحال موصلدن رجوع ایلدی ومصر یولنه کندی تا برمیشه یه
وسبزه زاره کلوب آتندن ایندی وانده قوندی مرج سبزه زار معناسنه در
﴿ مثنوی ﴾ آتش عشقش فروزان آنچنان * که نداند او زمین از آسمان)
لیکن اول پهلوانك عشق آتشی انجلین مشتعل وسوزان که اول پهلوان زمینی آسماندن
بیلمز یعنی اول پهلوان اول کنیزکك عشقی سببیله برحاله کرفتار اولمش ایدی که فهم
وادراك تدارکدن قالمش ایدی (بیت) اکرخود هفت سبع از بر بخوانی * چو
آشفتی الف بی تی ندانی) ﴿ مثنوی ﴾ قصد آن مه کرد اندر خیمه او * عقل کو
وازخلیفه خوف کو) اول پهلوان چادر ایچنده اول مهه قصد ایلدی یعنی فوری
اول کنیزکی دراغوش ایلمکه قصد ایلدی اول حالده عقل قنی وخلیفه دن خوف قنی
یعنی بوفعل اکرچه حددن زیاده شنیع وخطرناك ایدی لیکن اول کنیزکك عشق
شرابیله مست اولوب آندن عقل وخوف بالکلیه کتمش ایدی همچنان زنا وعمل قوم

لوط اکرچه حددن زیاده فعل شنیعدر وحضرت حقك غضب وقهرنه سببدر
وحضرت رسول صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدر (ان اخوف ما اخاف علی امتی
عمل قوم لوط) لیکن شهوت پرست نفسك هجومی وقتنده عقل وخوف وعذاب
آخرت محو وناپیدا اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون زند شهوت درین وادی دهل *
چیست عقل تو فجل ابن الفجل) چونکه بووادیده شهوت طبل اوره یعنی شهوت
پرستلکده جونکه شهوت عقل اوزره غالب اوله کندینك حکمنی اجرا ایده سنك
عقلك نه در که اول حالده شهوت اوزره غالب اولوب کندیکی اندن خلاص
ایلیه سن ای تورب اوغلی تورب ای فجل ابن فجل تقدیرنده در برکسه نك پدری وکندیسی
زیاده خوار ونادان اولسه تحقیر محلنده اکا بوکلامله خطاب ایلر فجل تورب
﴿ مثنوی ﴾ صد خلیفه آن زمان همچون مکس * پیش چشم اشبهینش آن نفس)
اول زمان پهلوانك اتشین چشمی اوکنده یوز خلیفه مکس کبی ایدی آن نفس کلمه لرك
معناسی ما بعدنده اولان بیته صرف اولنمق روشندر حشو اولمق لازم کلمسون ایچون
زیرا آن زماندن معنی تمام حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون برون انداخت شلوار
ونشست * درمیان پای زن آن زن پرست) اول نفس چونکه پهلوان کنیزکله
جفت اولمقدن اوتری شلوارنی طشره اتدی یعنی طوماننی چیقاردی واول زن
پرست اول زنك ایاقلری اورتاسنده اوتوردی که فی الحال مقصودنه وصول بوله
ونشست کلمه لرینك معناسی مصرع ثانی یه قید اولندی سهولت معنی ایچون
﴿ مثنوی ﴾ چون ذکر سوی مقر می رفت راست * رستخیز وغلغل ازلشکر بخاست)
چونکه اول دم پهلوانك ذکری کنیزکك مقر فرجی جانبنه تمام وراست کتدی
ناکاه عسکردن قیامت وغلغل قالقدی یعنی زیاده غوغا وآشوب وصدا ظاهر اولدی
﴿ مثنوی ﴾ برجهید او کون برهنه سوی صف * ذوالفقاری همچو آتش
او بکف) اول پهلوان چونکه بوغوغا وصدایی اشتدی جبه وجامه کییوب کونی
چپلاق صف جانبنه صیچرادی یعنی دشمن کلوب عسکری غافل ایکن باصدی ظن
ایدوب فی الحال اول جانبه دوان اولدی اول پهلوانك النده اتش کبی ذوالفقار یعنی
تیغ آتشبار ینی الوب اول غوغا محلنه کلدی او بکف بونده بکف او اولمق تقدیرنده
شرح اولندی بووجه روشن اولدیغی ایچون بوهم معنادر اول پهلوان کف ودستنده
اتش کبی ذوالفقار طوتمش بووجه اوزره بومصرعده داشته لفظی مقدر اعتبار
اولنور ذوالفقاردن مراد اطیف تیغدر ﴿ مثنوی ﴾ دید شیر نرسیه ازنیستان *
برزده برقلب لشکر ناکهان) پهلوان کوردی برسیاه ارکك ارسلان ناکهان
کندیسنی لشکرك قلب ودرونه اورمش یعنی نیستاندن چیقوب عسکری کوردیکی دم
عسکره هجوم وحمله ایلمش نیستان یانك کسریله قامشلق معناسنه در لیکن ضرورت

شعرایچون بونده باساکن وسین مکسور اوقنوز ﴿مثنوی﴾ تازیان چون دیو
درجوش امده * صدطویله وخیمه آندرهمزده) اول ارسلان جوش وخروشه
کلمش دیو عسکرك ایچنده تازیان ودوان یوزطویله وچادری بری برینه اورمش یعنی
پریشان وزیر وزبر ایلمش دیولفظی مضاف اولمق روشندر اکرچه مضاف اولمق
هم جائزدرکه معنی بویله اولور جوشه کلمش عسکرك ایچنده سکردیجی ویلیجی
﴿مثنوی﴾ شیر زکنبد همی کرد ازلغز * درهوا جون موج دریا بیست کز
پهلوان مردانه بود وبیحذر * پیش شیر امدچوشیرمست سر) ارکك ارسلان
نهاندن کنبد ایلدی یعنی نیستاندن ظاهراولوب هوایه یکرمی آرشون آتلدی
دریانك موجی کبی کنبد کرد اتلدی وصیچرادی معناسنه‌در بیست یکرمی وکز
ارشون پهلوان مردانه ایدی وخوف وحذرسز ایدی ارکك مست ارسلان کبی
یعنی اول پهلوان اول شیره بی باك کلدی ﴿مثنوی﴾ زد بشمشیر وسرش را
برشکافت * زودسوی خیمهٔ مهروشتافت) پهلوان شیرنرکبی اول شیرنره حمله
ایدوب انی شمشیرله اوردی وانك باشنی یاردی یعنی ایکی پاره ایلدی تیز اوراده
مهرویك چادرنه اردی یعنی شیری هلاك ایلدیکی دم فی الحال استعجالله اول کنیزکك
چادرنه روان اولدی ﴿مثنوی﴾ چونکه خودرا او بدان حوری نمود * مردی
اوهمچنین برپای بود) شیری هلاك ایلدکدنصکره چونکه پهلوان کندیسنی
اول حوری‌یه کوستردی انك ذکری هنوز قائم ایدی بوحالت شجاعتدن حاصل
اولور برنسنه‌در مردیدن مقصود بونده ذکردر همچنین بونده هنوز معناسنه‌در
﴿مثنوی﴾ باچنان شیری بچالش کشت جفت * مردی اومانده برپای ونخفت)
اول پهلوان جنکده انجلین مهیب برشیره قرین ومقابل اولدی هلاك ایلدی هنوز
انك ذکری پای اوزره قالدی وباتمدی یعنی انك ذکری هنوز قائم چالش جیم فارسیله
جنك معناسنه‌در ﴿مثنوی﴾ ان بت شیرین لقای ماهرو * درعجب درماند
ازمردیٔ او) اول آی یوزلو شیرین لقابت اول پهلوانك شجاعت ومردلکندن
عجبه قالدی یعنی تعجب ایلدی ﴿مثنوی﴾ جفت شد با او بشهوت انزمان *
متحدشد درزمان ان هر دوجان) کنیزك چونکه اول پهلوانك بوقدر شجاعت
ومردلکنی کوردی اول زمان شهوت ورضا ایله اول پهلوانه جفت وقرین اولدی
اول ایکی جان فی الحال متحد اولدی یعنی وصال ووقوع بولدی درزمان فی الحال
معناسنه‌در هردوجاندن مقصود پهلوان وکنیزکدر ﴿مثنوی﴾ زاتصال این
دوجان باهمدکر * میرسد ازغیبت ان جانی دکر) بوایکی جانك بری برینه
اولان اتصالندن انلره غیبدن برغیری جان ایرشور یعنی اجتماعندن فرزند
حاصل اولور اول جانك حصولی نیجه اولدیغی بوبیتدن روشن وظاهر اولور

﴿مثنوی﴾ رونماید ازطریق زادنی * کرنباشد ازعلوقش رهزنی)
اول فرزند ولادت یولندن یوز کوستر اکر انك علوقندن رهزنلك اولمیه
یعنی اکر زنك رحمنده نطفه نك قبولنه مانع برنسنه یوق ایسه علوق
ضمنین ایله اانانك قرنده اوغلان بتاجق موضعدر زحم معناسنه که حانك
کسریله در چونکه حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك قصه‌دن مرادی
حصه‌در لاجرم جماع واجتماع وحصول ولد مناسبتیله بواسرار ومعارفله مملوا بیات
شریفه بروجهله خوب ورنکین معانی بیان ایلرکه عقل افکار دقیقه ایله اکا وصول
بولمق ممکن ومیسر دکلدر پس عاقله لازمدرکه بوابیاتی جان ودلدن استماع ایدوب
آندن حقه روحانی کسب ایلمکه کلی سعی واهتمام وتمام جهد واقدام کوستره
﴿مثنوی﴾ هرکجاد وکس بمهری یابکین * جمع آیدثالثی زاید یقین) هرقنده که
ایکی کمسه برمحبتله یا برکینله جمع کله یعنی جمع اوله بهر حال اول ایکیدن یقین
وتحقیق برثالث پیدا ومتولد اولور ﴿مثنوی﴾ لیك اندرغیب زاید آن صور *
چون روی آن سو ببینی درنظر) لکن اول صورتلر بوعالم جسدده متولد اولمز بلکه
عالم غیبده متولد اولور چونکه عالم غیب جانبنه کیدرسن اول آثاری آشکار نظرده
کوررسن زیرا جسددن جدا اولدقدنصکره عالم غیب هویدا اولور ﴿مثنوی﴾
آن نتایج ازقرانات توزاد * هین مکرد ازهرقرینی زودشاد) اول نتایج آخرتده سکا
آشکار اولوب سنك مصاحب وقرینلرکدن طوغدی پس زنهار هرمصاحبکدن
تیزشاد ومسرور رجوع ایلمه زیرا احتمالدرکه اول قرینك سکا ضرر محض نتایج
ایریشه شیخ ناقص کبی که انك مصاحبتندن ضلالت ایرشور حالاکه نقصان
فهمکدن سن انك مصاحبتنی سبب قرب وصال رحمان وموجب مشاهدهٔ جمال
یزدان ظن ایلرسن (بیت) بیاموزمت کیمیای سعادت * زهر صحبت بدجدایی جدایی *
﴿مثنوی﴾ منتظرمی باش آن میقات را * صدق دان الحاق ذریات را)
بلکه اول میقاته منتظر اول ذریاتك الحاقنی صدق وراست بیل یعنی هرعمل که سندن
ظهور بولمشدر بهر حال مقبول جناب الهی اولمشدر دیو مغرور اولوب مسرور
اولمه بلکه قبولنه امید وار اولوب اول عملدن‌نه آشکاره اولوردیو مترقب ومنتظر
اول زیرا اعمالك آثار ونتایجی واردرکه بری برینه مشابه دکلدر وذریاته بوآیت کریمه‌یه
اشارت اولنورکه سورهٔ طورده‌در (والذین آمنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان الحقنا بهم
ذریتهم) یعنی انلرکه خدای تعالی‌یه ورسولنه ایمان کتوردیلر وخدای تعالینك
ورسولنك امر شریفنه مطیع ومنقاد اولدیلر وحال بوکه آنلرك ذریتی هم آنلره
تابع اولدی یعنی آنلرك ذریتی هم انلر کبی خدای تعالی‌یه ورسولنه ایمان کتوردیلر
ومطیع ومنقاد اولدیلر حضرت حق جل وعلادیرکه انلرك ذریتنی بز آنلره

الحاق ایلرز یعنی آنلرهم مؤمنین زمره سندن اولوب قیامتده جنات وعالی درجاته
وصول بولوب کلی انعام واحسانه مظهر اولورلر بوآیت کریمه نك ظاهر معناسی
اعتباریله بیتده واقع اولان ذریات محله اکرچه مناسب دکلدر ولیکن حضرت مولانا
قدس الله سره العزیزك مراد شریفی معنی بطون اعتباری اوزره عملك ذریتیدرکه
اول عمل ایکی قسمدر حسنات وسیئاتدر پس ذریاتدن مقصود حسنات وسیئاتك
ثمراری وآثار پدر بونلرك ذریاته تشبیه اولنمسنه نکته بودرکه فرزندمادرندن متولد
اولدیغی کبی آثار ونتایج هم اعمالدن ذریات کبی متولد وظهور بولور آن مبقاتدن
مراد روزحشردر ❊ مثنوی ❊ کزعمل زاییده اندواز علل ❊ هریکی راصورت
نطق وطلل) زیرا اول ذریات عملدن وعلل واسبابدن طوغمشلردر وظاهر وآشکاره
اولمشلردر اول ذریاتدن هر برینك نطق وطلل صورتی واردر طلل بونده مقام
ومکان معناسنه‌در یعنی اول ذریات اعراض ایکن امر الهی ایله نطق ومقام صاحبی
برخوبروی کسه اولور حسناتدن ایسه سنکله مصاحبت ایلرنته کم حدیث شریفده
وارد اولمشدر اعمال وخیر وطاعت خوب صورته متمثل اولوب کندی صاحبنك
حضورنه کلوب آنکله لطیف مصاحبت ایلر اول کسه انك حسنندن تعجب ایدوب
دیرکه سن کیمسن اوخوب صورت اکا دیرکه دنیاده بن سنك عملك ایدم وسکا
قرین ایدم وبهشتده هم سنك قرینکم وهرعمل که دنیاده وقوع بولمشدر جننده
هربریسی امر الهی ایله برصورته متمثل اولور وسیآتدن اولان اعمالك آثاری زشت
صورت اولوب آنلرك جاننه صدهزاران دردومحنت ایرشور ❊ مثنوی ❊ بانککشان
درمی رسدزان خوش جحال ❊ کای زما غافل هلا زوترتعال) اول لطیف حجله لردن
آنلرك بانك وآوازی ایرشوربویله دیرکه ای بزدن غافل وبیخبرهله بوجانبه تیز رك کل یعنی
اعمال صالحه‌نك آثاری ونتایجی خوب صورت وصاحب نطق اولوب دیرلر که
بزدن غافلسن بوعالمه تیزرك کل تابزی مشاهده ایدوب شادان وخندان اوله‌سن
جحال جمع حجله درکه کردك خانه معناسنه‌در خوش حجالدن مراد بهشت
اولمق روشندر زوتر زودتردن مخففدر ❊ مثنوی ❊ منتظر درعیب جان مردوزن ❊
مول مول ات چیست زوترکام زن) عالم غیبده اولان مردوزنك یعنی خلایقك
جانی قیامته منتظر در بوعالمده سنك توقفك نه‌در تیزرك کام اور یعنی تیزرك
یوری زیرا سکالازم اولان اول عالمدر بوعالمده سکاضرردن غیری نسنه یوقدر
پس ای عاقل احوال اخروی تدارکنده اول مراد دنیادن فراغت ایدوب اخروی
امورك تدارکنده مقید ومشغول اولمغه تحریض وتحریصدن مول مول توقف
معناسنه‌در زوتر بونده هم زودتردن مخففدر کام کاف فارسیله خطوه معناسنه‌در
بترکی آدیم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز چونکه بوقدر معارف بیان ایلدی

کیروقصه به عودت کوستردی ❊ مثنوی ❊ راه کم کرد اوازان صبح دروغ
❊ چون مکس افتاد اودرد بك دوغ) اول پهلوان اول صبح کاذب سببندن یولی
یتوردی یعنی کنیزکك عشقی سببیله انجاین عظیم خیانت وخطایی اختیار ایلدی
مکس ایراناله مملو اولان چولمکه دوشدیکی کبی اول پهلوان اول تهلکه‌یه دوشدی
صبح کاذبدن مقصود اول کنیزك اولمق روشندر دوغ ایران معناسنه‌در

❊ پشیمان شدن آن سر لشکر ازان خیانت که کردوسوکند دادن ❊
❊ اوآن کنیزك راکه بخلیفه بازنکوید ازانچه رفته است ❊

اول سرعسکرك پشیمان اولمسیدر اول خیانتدن که ایلدی وسرعسکرك یمین وبرمسیدر
کنیزکه که خلیفه‌یه دیمیه اول نسنه‌دن که کچمشدر یعنی واقع اولان قباحتی
خلیفه‌یه سویلیه ❊ مثنوی ❊ چندروزی هم بران بدبعد ازان ❊ شد پشیمان
اوازان جرم کران) سرعسکر برقاچ کون انك اوزرینه اولدی یعنی اول کنیزکله
برزمان متمتع ومتنفع اولدی اندنصکره اول سرعسکر پشیمان ونادم اولدی ثقیل
وقبیح جرمدن یعنی اول عظیم خیانتدن اکا ندامت واقع اولدی ❊ مثنوی ❊
داد سوکندش که ای خورشیدرو ❊ باخلیفه زینجه شد رمزی مکو) سرعسکر
اول کنیزکه یمین وبردی که ای خورشید یوزلو بونسنه‌دن که واقع اولدی
خلیفه‌یه بر رمز سویله سوکند کاف فارسینك فتحه سیله یمین معناسنه‌در بترکی آند
بونده تنبیه بودرکه اکرچه جرم ومعصیتی حددن زیاده ایلرایکن انابت وندامتدن
دوراولمیوب جان ودلدن توبه واستغفار ایده تاکم (ان الله یغفر الذنوب جمیعا)
حسبنجه جمیع ذنوبدن مغفور اوله ❊ مثنوی ❊ چون بدید اورا خلیفه مست
کشت ❊ پس زبام افتاد اورانیز طشت) چونکه خلیفه کنیزکی کوردی مست
اولدی پس خلیفه‌نك دخی طشتی طامدن دوشدی یعنی انك عشقی سببیله خلیفه
بی عقل ورسوای اولدی بومصرع ثانی رسوای اولمقدن عبارتدر ❊ مثنوی ❊
دید صد چندانکه وصفش کرده بود ❊ کی بود خود دیده مانند شنود)
خلیفه اول کنیزکی یوز اول قدر کوردی که اول غماز اکا وصف ایلمش ایدی بعض
نسخه‌ده کرده برینه دیده واقع اولمشدرکه معنی بویله اولور خلیفه اول کنیزکی حسن
ولطافتده یوز اول قدر کوردی که اوکنیزکك وصفنی کاغدده کورمش ایدی کورلمش
نسنه خود چن شنود وشنیده‌نك ماننده اولور یعنی دیده شنیده‌دن نیجه مرتبه اولیدرنته کم
مشهوردر (مصرع) شنیدن کی بودمانند دیدن ❊ چونکه حضرت مولانا قدس
الله سره العزیزك قصه‌دن مراد شریفی اسرار ومعارف بیان ایدوب پند وپرمکدر
پس سلطان مصرانك وصفنی اشتمك وبعد زمان اول کنیزکك حسننی وصفدن
زیاده کورمك مناسبتیله بومعنایی بیان وعیان ایلرکه حضرت خدانك طالبلری وجمال

مشاهده سنك عاشقلری اكرچه خدای تعالينك جمالی وصفنی استماع ایلرلر لیكن
هیچ تجلی حاصل اولمزانك سببیله نور الهی یه انجلاین غرق ومستغرق اوله لر كه كندیلرنی
فراموش ایلیه لر اما واصلین ومقربین واردر كه آنلر تجلیٔ نور الهی سببیله برحالته
وصول بولورلر كه وجودلرنی بالكلیه فراموش ایلرلر ﴿مثنوی﴾ وصف تصویرست
بهر چشم هوش * صورت آن چشم دان نی آن كوش) وصف هوش
وعقلك چشمندن اوتری صورت وتصویردر زیرا وصف محسوس وظاهر بر نسنه
دكلدر كه حس ظاهر آنی مشاهده ایتمكه قادر اوله پس صورتی چشمك آنی بیل
كوشك آنی بیله یعنی صورت بر نسنه در كه چشمله مشاهده اولنور كوشه آندن نصیب
یوقدر آن چشم چشمه مخصوص معناسنه استعمال اولنور ﴿مثنوی﴾ كرد
مردی از سخندانی سؤال * حق وباطل چیست ای نیكو مقال) برمرد بر سخنداندن
سؤال ایلدی بویله دیو كه حق و باطل ندر ای خوب سوزلو یعنی حق ندر و باطل ندر
بكا بیان ایله ﴿مثنوی﴾ كوش را بكرفت وكفت این باطلست * چشم حقست
ویقینش حاصلست) اول كسه سائلدن بو سؤالی اشتدی قولاغنی طوتدی وایتدی بو باطلدر
چشم حقدر واكا یقین حاصلدر زیرا استماع اولنان خصوصده شكدن خلاص میسر
دكلدر اما مشاهده اولنان خصوصده یقین مقرردر ﴿مثنوی﴾ آن بنسبت باطل
آمد پیش این * نسبتست اغلب سخنهای امین) اول نسبتله بونك قتنده باطل كلدی
یعنی كوشك باطل اولمسی چشمه نسبتدر ای امین اكثر سوزلر نسبتدر یعنی سوزلرك اكثری
كوشه نسبت طوتربو سببدن آندن چوق خلاص واقع اولور بو حالت خود زیاده
روشندر ﴿مثنوی﴾ زآفتاب اركرد خفاش احتجاب * نیست محجوب از خیال آفتاب)
خفاش اكرچه آفتابدن احتجاب ایلدی یعنی آفتابك مشاهده سنه طالب اولدی لیكن
آفتابك خیالندن محجوب دكلدر ﴿مثنوی﴾ خوف اوراخود خیالش می دهد *
آن خیالش سوی ظلمت می كشد) آفتابدن خوف خود اكا آفتابك خیالنی و یرر زیرا بركسه
بركسه دن خوف ایلسه انك خیالی انك فكرندن خالی اولمز اول خیال خفاشی ظلمت جانبنه
جكر لاجرم روزده طشره چقمز ﴿مثنوی﴾ آن خیال نور می ترساندش * برشب ظلمات
می چفساندش) نورك تصوری خفاشی نورك خیالندن تخویف ایلر اول خفاشی
شب وظلمانه یاپشدیرر لاجرم بیچاره خفاش نور وروزدن جان ودلدن اجتناب واحتجاب
ایدوب شب ظلمانی یی محكم طوتوب هركز آندن دور وجدا اولمز ﴿مثنوی﴾ از خیال دشمن
وتصویر اوست * كه تو برچفسیدهٔ بر یار ودوست) دشمنك خیال وفكرندن وانك تصویر
وتصورندندر كه سن یار ودوسته یاپشمشسن وقرین وقریب اولمشسن یعنی خلایق كه
بری بریله دوستلق ایدوب بری برینه معاونت ایلرلر دشمنلردن خوف ایلدكلری
ایچوندر (بیت) توازدوست كر عاقلی برمكرد * كه دشمن نیاردنكه در تو كرد)

خلاصهٔ كلام بودر كه خفاش آفتابك نورنه تاب وطاقت طوتمدیغی كبی هر كس حق
سبحانه وتعالینك تجلیسنه طاقت طوتمز مادامكه آنك جسمانیت ونفسانیتی روحانیت
وملكیته متبدل اولیه پس ریاضت ومجاهده یه سعی واقدام ایتمك كركدر تاكه
محل تجلیات الهیه اولمغه تمام استعداد حاصل اوله نتكیم حضرت مولانا قدس الله
سره العزیز بوكا اشارت بیورر ﴿مثنوی﴾ موسیا كشفت لمع بر كه فراشت *
آن مخیل تاب تحقیقت نداشت) ای موسی كشف وتجلی سنك لمع و پرتوی طاغ اوزره
بوجلادی بو آیت كریمه یه اشارتدر (فلما تجلی ربه للجبل جعله دكا) لیكن تحمل
ایلیوب بی عقل اولوب دوشدی نتكیم بو آیت كریمه دن روشندر (وخر موسی صعقا)
مراد طور طاغنده حضرت موسی علیه السلام ایچون اولان تجلی بی پایاندر حضرت
موسی علیه السلامك انك سببیله قدر وشانی اولكیدن زیاده اولدی اول تجلی یه
استعدادی اولمین تخیل ای موسی سنك تحقیقكه طاقت طوتمدی زیراكه استعدادی
یوقدر پس مادامكه استعداد اولمیه محضا تجلی سببیله تجلیدن بهره مند اولمغه امكان
یوقدر موسادن مراد بونده تجلی یه وصول بولان كسه اولمق روشندر نهایتی
حضرت موسی علیه السلامی ذكر ایلدیكنه سبب بو اوله كه انك بو خصوصده زیاده
شهرتی واردر كشف وتحقیقدن مراد تجلیدر ﴿مثنوی﴾ هین مشو غره بدانكه
قابلی * مرخیالش را وزین ره واصلی) زنهار غره ومغرور اولمه اكا كه قابلسن
انك خیالنه و بو خیال یولندن تجلی یه واصلسن زیرا اعتبار خیال واستعداده دكلدر
بلكه اعتبار تحقیقه وتجلیٔ جمالك تحملنه در حضرت مولانا قدس الله سره العزیز
بیت مشروحك مضمونی روشن ایتمك ایچون بو بیتلری تمثیل طریقیله كتوردی
﴿مثنوی﴾ از خیال حرب نهراسید كس * لاشجاعه قبل حرب این دان
وبس) جنك وحربك فكر وخیالندن كسه خوف ایلمدی زیرا حرب وقتالدن اول
شجاعت یوقدر بونی بیل انجق یعنی شجاعت حرب وجنكدنصكره اولور وشجیع
كیم ومخنث كیم ایدیكی اول وقت ظهور بولور ﴿مثنوی﴾ برخیال حرب حیز
اندر فكر * می كند چون رستمان صد كروفر) حرب وقتال خیالی اوزره حیز
ومخنث فكرلرده رستملر كبی یوز كر وفر ایلر یعنی كندیسنی پهلوانلر كبی زیاده دلیر
و پرشجاعت وصاحب شوكت وعظمت كوسترر وجوش وخروش ایلر نتكیم ناقص
شیخلر قیل وقال ودعواده كندیلرنی مرشد كامل كوسترلر حال بوكه هنوز كندیلرنی
نفس وشیطاندن خلاص ایتمشلردر غیرلری ارشاد ایتمكه اقدام واهتمام كوسترلر
نتكیم فرعون لعین كفر وضلالت دریاسنك غریقی ایكن حضورنده اولان نادان قومه
خطاب ایدوب دیدی بن سزه كوسترمزم الا اول نسنه یی كوسترم كه سزه آنی
حضرت موسی علیه السلام كوستردی و بن سزه یول كوسترمزم الا طوغری كوسترم

تکیم بو آیت کریمه‌دن روشندر که سوره‌ٔ زمرده‌در (قال فرعون ما اریکم الا ما اری وما اهدیکم الا سبیل الرشاد) فکر فانک کسری و کافک فتحیله جمع فکرتدر حکم جمع حکمت اولدیغی کبی فکرک جمعی افکاردر رستملردن مقصود قوی پهلوانلردر هم رستماز ذکرنده تقابیب واردر ﴿مثنوی﴾ نقش رستم کان بحمامی بود * قرن حملهٔ فکر هرخامی بود) رستمک نقش و تصویریکه اوبرحامده‌در هر برخام و حیزک حمله‌سنک کندی همتاسیدر یعنی هر حیز و خام که رستمک شکلنه نظر ایدوب کندیسنی انجاین دلیر و بهادر ظن ایدوب تقلید طریقیله کندیسنی بر مرتبه‌ده کوسترر که رستمله جنک و حرب ایتمک اکا زیاده سهل و آسان کورینور قرن قافک کسریله بونده کفو و همتا معناسنه‌در ﴿مثنوی﴾ این خیال سمع چون مبصر شود * حیز چه بود رستمی مضطر شود) ایکن بو سمع خیالی چونکه مبصر اوله یعنی چونکه رستم جنک قصدنه میدانه کلوب کر و فر کوستروب جولان ایده حیز ندر اول وقتلر قوی پهلوان مضطر و ترسان اولور زیرا رستمله جنک و حرب ایتمکه جهانک قوی پهلوانلری عاجز ایدی مبصر مشاهده اولنمش معناسنه‌در ﴿مثنوی﴾ جهد کن کز کوش در چشمت رود * انچه کان باطل بدست آن حق شود) چونکه اعتبار دیده‌یه‌در شنیده‌یه دکلدر پس جهد و سعی ایله کوشدن سنک چشمکه کیده یعنی فکر و خیال طبقه‌سندن خلاص اولوب مشاهده مرتبه‌سنه وصول بوله‌سن اول نسنه که اول باطل اولمشدر او حق اوله یعنی سمع چشم اوله زیرا باطل اولان کوش و حق اولان چشمدر ﴿مثنوی﴾ زان سپس کوشت شود هم طبع چشم * کوهری کردد دو کوشی هم چو پشم) اندنصکره سنک کوشک چشمله هم طبع اولور یعنی کوشک چشمکه مشابه اولوب بعینه انک حکمنه وصول بولور و سیرت و معنی اعتباریله ایکیسنک ماینده کلی اتحاد حاصل اولور سنک پشم کبی بی قدر و بی اعتبار ایکی کوشک زیاده معتبر و پرقدر برکوهر اولور پس هردم تجلی بی مشاهده‌دن بهرمند اولوب کوشک چشم مشابه‌سنده اولور وسنده بالقوه مندرج اولان حالت بالفعل مرتبه‌سنه وصول بولور ﴿مثنوی﴾ بلکه جمله تن چو آیینه شود * جمله چشم و کوهر سینه شود) بلکه اول مرتبه‌یه وصول بولدقدنصکره بر صفایه وصول بولورسن که جمله تنک آیینه کبی اولور پس بی جهت و جمیع جهاتدن انعکاس قبول ایلر و جمیع اسرار اکا منکشف و آشکار اولور سنک تنک جمله چشم و سینه کوهری اولور یعنی جسمانیت و نفسانیت و بشریتدن خلاص بولوب بر وجهله روحانیت و ملکیته وصول بولورسن که تجلی و مشاهده‌یه مانع سنده ذره قدر بر نسنه قالمز لاجرم قلب سلیم صاحبی اولوب (الا من اتی الله بقلب سلیم) آیت کریمه‌سنک مظهری اولان زمره‌دن اولورسن کوهر سینه‌دن مراد محبت ماسوادن عاری

وخالی اولان دل پاکدر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز چشم و کوشک تجلی جمال خصوصنده اولان مرتبه‌سنی بیان ایلمکه شروع ایلدی ﴿مثنوی﴾ کوش انکیزد خیال و آن خیال * هست دلالهٔ وصال آن جمال) کوش خیال پیدا ایلر و اول خیال اول جمالک وصالنک دلاله‌سیدر یعنی چونکه برکسه برخبر استماع ایده اول خبردن قلبه برخیال ایریشور لاجرم کوشدن حاصل اولان خیالی قلب ملاحظه ایلر پس اول خیال اول جمالک وصالنه دلاله و واسطه اولور دلاله‌دن مقصود اول عورتدر که محلاتی خانه بخانه کشت و دور ایدوب تأهل ایچون زن طلب ایدوب زیبا و رعنادر دیوب ترغیب ایلر و مطلق برزنک وصالنه وسیله اولور رومده اکا یزونک دیرلر ﴿مثنوی﴾ جهد کن تا این خیال افزون شود * تا دلاله رهبر مجنون شود) چونکه خیال وصاله وسیله اولور پس جهد ایله تا بو خیال بوما فیوما زیاده اوله تا که دلاله مجنونه رهبر اوله زیرا بو خیال چونکه وصاله دلاله‌در پس سن چونکه خیالی زیاده ایلیه‌سن وصال الهی سکا تیزرک میسر اولور مجنوندن مراد طالبان صادقاندر ﴿مثنوی﴾ آن خلیفهٔ کول هم یک چند نیز * ریش کاوی کرد خوش با آن کنیز) اول احمق خلیفه هم برزمان اول کنیز کله خوش بر کاو صقاللی اولدی یعنی شهوت پرستلک طریقنه سالک اولوب اول زنک جمیع خصوصنده مغلوب و زبونی اولدی لاجرم بو فانی ملک و سلطنتدن ذوق و صفا حاصل ایدوب اخروی و باقی دولت و سلطنتدن غافل و بی خبر قالدی پس هرکسه که بو فانی عز و جاهی باقی ظن ایدوب عین دولت تصور ایلدی بی خبرکه عین ذلت اولنی عین دولت ظن ایدوب بعده خذلان چاهنک قعرنه دوشمشدر لیکن بو حالدن اول وقت خبردار اولور که (الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا) حسنجه جانی جسدندن جدا اوله کرد بونده کاف فارسینک فتحه‌سیله فعل ماضیدر که کردیدندن مخففدر اکرچه کرد ایلدی معناسنه هم لطیفدر که معنی بویله اولور اول کنیز کله لطیف ریش کاواق ایلدی یعنی شهوت پرستلک سمتنه سالک اولوب جمیع حالده اول کنیز کک مغلوبی اولدی ریش کاو ایکی معنایه استعمال اولنور بریسی زبون و احمق معناسنه و بریسی اول کسه‌در که کسب و رنجسز هرکون بو آرزوده‌در که ناکاه برمال و کنجه وصول بوله ﴿مثنوی﴾ ملک را تو ملک غرب و شرق کیر * چون نمی ماند تو آن را برق کیر) سن ملکی غرب و شرق ملکی طوت یعنی فرض ایله که برشاه دنیایی مشرقدن مغربه دکین کندیسنه مسخر ایلدی (بیت) چون نماند ملک و دنیا پایدار * مغرب و مشرق بدست آورده کیر) چونکه اول ملک اوزره برقرار قالمز و بقاسی اولمز سن اول ملکی برق طوت یعنی انک وجودنی برق کبی بر نفس فرض ایله کیر بونک کبی محلارده فرض ایله معناسنه در برق بونده شمشک معناسنه‌در

(مثنوی) مملکت کان می نماند جاودان * ای دلت خفته تو آن را خواب دان)
سلطنت که اول جاودان قالمز ای دنی دنیایه مغرور اولمش کسه سنك کوکلك او بو مشدر
سن اول فانی سلطنتی خواب بیل فرض ایلیلم که انك زمانی هزاران سال اولسون لیکن
چونکه بقاسی یوقدر تحقیق بودر که اول سلطنت بر خواب وخیال مشابه سنده در
(بیت) غرورا نمه جهانك دولتنه * نجاتی دوشده سلطان اولدیکی) (مثنوی)
تاچه خواهی کرد آن باد بروت * که بکیردهم چوجلادی کلوت) عجب نه ایلك
استرسن اول کبر وغروری که بر کون اول باد بروت برجلاد کبی سنك بوغازکی طوتار
یعنی بو کبر وغرور سببیله دنیاده نه ایلدك روز حشرده (کما تدین تدان) حسبنجه
قلیل وکثیر هر نه ایسه انك جزاسنی کوررسن باد بروت بونك کبی محلارده کبر وعجب
وغرودن عبارتدر (مثنوی) هم درین عالم بدان که مأمنیست * ازمنافق کم
شنو کو کفت نیست) هم بو عالمده بیل که بر مأمن واردر که اکا التجا ایدن کمسه یه
دنیانك شور وشرندن هرکز ضرر یوقدر تکیم آخرت اهل ایمانه بر مأمندر که انده
اهل ایمانه خوف وعذاب یوقدر اول مأمن خلوت وعزلت وفقر وقناعتدر (بیت)
مکو جاهی ارسلطنت پیش نیست * که ایمن تر ازملك درویش نیست) وخواجه
حافظ رحمه الله علیه هم بو معنایه اشارت بیوردلر لیکن ارباب طریقتك استعمالی
اوزره که اهل دله روشندر (بیت) خواهم شدن بکوی مغان آستین فشان * زین
فتنها که دامن آخر زمان کرفت) منافق ومنکردن استماع ایله که او بوقدر دیدی
یعنی حقیقتده جای امن که آخرتدر زیرا که آنده موت ومرض وخوف واحتیاج
ودولت وذلت یوقدر اکرچه آخرته منکر اولان منافق اول آخرت یوقدر دیدی لیکن
سن اول بی دینك نامعقول سوزلرنی قبول ایله زیرا آنك بوخصوصده قوی ولطیف
دلیلی یوقدر بلکه مردلر کبی احوال آخرت خصوصنده جان ودلدن سعی
وکوشش ایله تاکه اخرتسکا جای امن وراحت اوله

حجت منکران بعث اکبر واحوال اخرت و بیان ضعف حجت ایشان
زیرا حجت ایشان بدین بازی کردد که غیر این نمی بنیم

بو سرخ شریف بعث اکبرك واحوال آخرتك منکرلرینك حجتنی عیان ایلر ودخی
انلرك حجتنك ضعفنی بیان ایلر زیرا انلرك حجتی همان بو کاراجع اولور که بو عالمدن
غیری برآخر عالم کورمزز اکرسز کوررسکز کتورك کورهلم دیرلر (مثنوی)
حجتش اینست کوید هردمی * کربدی چیزی دکرمن دیدمی * کرنبیند کودکی
احوال عقل * عاقلی هرکز کند ازعقل نقل * ورنبیند عاقلی احوال عشق * کم
نکردد ماه نیکو فال عشق) منکر بعث اکبر اولان کمسه نك حجتی بودر که هر دمده
دیرا کر بو جهاندن غیری برنسنه اولیدی بن انی کوردم بر طفل اکر عقلك احوالنی

کورمیه بر عاقل هرکز عقلدن نقل ایلرمی واکر بر عاقل دخی احوال عشقی کورمیه
عشقك نیکو فال اولان ماهی ناقص وضایع اولمز یعنی منکر بعث اولان منافقلرك
اقوی اولان حجتی بودر که هر برنفسده سویلرا کر بو عالمدن غیری برشیء اولیدی
بندخی کوردم چونکه بن بوندن غیری برعالم مشاهده قیلمزم معلوم اولدیکه بوندن
غیری عالم یوقدر پس بو منکر بعث اولنك احوال آخرتی کورمسندن آخرتك اولمسی
لازم کلمز مثلا اکر بر طفل نابالغ عاقل وبالغ اولان رجالك احوالنی کورمسه بر عاقل هرکز
عقلدن رجوع وانتقال ایلمز وطفلك احوال عقلی بیلدیکندن عقل اولمق لازم
کلمز وکذلك اکر بر عاقل عشقك احوالنی کورمسه عشقك نیکو فال اولان ماهی
ناقص اولمز وعاقلك احوال عشقی بیلدیکندن عشقك وجودی معدوم اولمق لازم
کلمز پس منکر بعث اولنلرك هم احوال آخرتی کورمدکلرندن آخرتك وقیامتك اولمسی
لازم کلمز بلکه همان انجق انلرك کورمدیکی لازم کاور (مثنوی) حسن
یوسف دیدهٔ اخوان ندید * ازدل یعقوب کی شد ناپدید) مثلا حضرت یوسف علیه
السلامك حسن وجمالنی برادرلرینك چشمی کورمدی لیکن حضرت یعقوب علیه
السلامك قلبندن نجون ناپدید اولدی یعنی حضرت یوسف علیه السلامك حسن
وجمالنی انك قرنداشلرینك کوزی کورمدیکی یعقوب علیه السلامك کوزندن
دخی ناپدید اولمسنی مستلزم اولمدی پس احوال آخرتی بر نیجه کمسه نك کورممسندن
یوم آخرتك مؤمنلرك کوزندن پنهان ومخفی اولمسی دخی لازم کلمز (مثنوی)
مرعصارا چشم موسی چوب دید * چشم غیبی افعی وآشوب دید * چشم سربا
چشم سردرجنك بود * غالب آمد چشم سر حجت نمود * چشم موسی دست
خود را دست دید * پیش چشم غیب نوری بدبدید) کذلك حضرت موسی علیه
السلامك چشم حسی عصایی اول مرده و جوب کوروب اما چشم غیبی اول
عصایی افعی وآشوب کوردی سر کوزیله سر کوزی جنکده ایدی اما چشم سر
غالب کلدی برهان وحجت کوستردی حضرت موسی علیه السلامك چشم
ظاهری کندی النی ال کوردی اما چشم غیب قتنده آشکارا بر نور ایدی یعنی اول
امرده حضرت موسی علیه السلامك چشم ظاهری الندہ اولان عصایی چوب
کوردی انکچون حق تعالی حضرتلری (وما تلك بیمینك یاموسی) دیو اول
عصادن سؤال ایلدکده (قال هی عصای اتوکأ علیها واهش بها علی غنمی
ولی فیها مآرب اخری) دیو جواب وردی ولیکن چشم غیبی آنی پر آشوب برافعی
کورمشدی انکچون (قال القها یاموسی) دیو انك سرنی ظهوره کتورمکدن اوتری
اول عصایی القا ایلمکه امر ایلدی (فالقاها فاذا هی حیة تسعی) آیت کریمه سنك
طبقنجه اول زمانده که اول عصایی آتدی انی بر عظیم حیه مشاهده ایتدی اما

اول امرده باشی کوزی سروعنی کوزی ایله جنکده ایدی آخر الامر چشم سر
غائب کلدی اول عصانك چوب اولمدیغنه حجت کوستردی واول عصانك معتاده
ثعبان ایدیکنی ظهوره کتوردی و برمثال آخر دخی بودرکه حضرت موسی علیه
السلام اول امرده کندی دست شریفنی سائر خلقك دستی کبی کوردی ولیکن
اول دست مبارك چشم غیبی ودیدهٔ معنوینك اوکنده یدبیضا ونور هویدا ایدی
واهذا اول سری ظهوره کتورمکدن اوتری الله تبارك و تعالی اول حضرته
(واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری) دیو امر ایلدی
واول حضرت کندی یدمبارکنی الله امریله جیب مبارکنه ادخال ایدوب بعده
اخراج ایلدکده بربیاض ونورانی ال جقدیکه شعشعهٔ آفتابه غالب اولدی

﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد در کمال * پیش هر محروم باشد چون خیال
* چون حقیقت پیش او فرج وکلوست * کم بیان کن پیش او اسرار دوست *
پیش ما فرج وکلو باشد خیال * لاجرم هردم نماید جان جمال) بو سوز کمالده
نهایت طوتمز هر محرومك قتنده خیال کبی اولور چونکم اول محروم ونابینانك
قتنده حقیقت فرج وکلودرانك قتنده اسرار دوستی بیان ایله اما بزم قتمزده فرج
وکلو خیالدر اول سببدن هردم جان جمالن کوستریعنی بو چشم غیبینك
کورمسنه وچشم صورینك حقیقت کورمکدن محروم اولمسنه متعلق اولان بوکونه
سوزلر کماله ایرمکه پایان طوتمز هر محرومك قتنده چشم غیبینك مشاهده ایلدیکی
حقایق خیال کبی اولور وانی صور وهمیه صانور چونکم حقیقت اول حقیقتدن
محرومك اوکنده فرج وکلودر لازم کلدیکه انك قتنده دوستك اسرارنی بیان
ایلمیه سن زیرا انك اسرار دوسته شعور واطلاعی یوقدر امابزکه دوستك اسرارنی
مشاهده ایلین کسه لرز بزم قتمزده فرج وکلو محضا خیال کبیدر انك بزم چشم
شهودیمزه نسبتله قدروشرفی یوقدر لاجرم هرزمان جان وجمالنی بزه کوستررد
بواجلدن بزم قلب وعقلمز فرج وکلو افکارنه مبتلا اولمقدن واکا میل ومحبت قیلمقدن
اعراض قیلور ﴿ مثنوی ﴾ هر کرا فرج وکلو آیین و خوست * این لکم
دین ولی دین بهر اوست * با چنان انکار کوته کن سخن * احمدا کم کوی
با کبر کهن) هر کیمك که فرج وکلو آیین وخو یدر بو آیت کریمه نك مفهومی اندن
اوتریدر انجلین اهل انکاره سوزی قصه ایله ای احمد کبر کهنه یه سوز سویله انکارده
مضاف مقدر اولوب اهل انکار معناسنه ده اولسه جائزدر ومصدر اسم فاعل
معناسنه اولمقده جائزدر که مبالغه دن اوتری رجل عدل قبیلندن اولور وتوضیح
معنی بویله دیمك اولور که اکر هرشول کسه نك که خویی وآیینی فرج وکلو اوله سنك
اکا (لکم دینکم ولی دین) دیمك اندن اوتریدر که زیراسن اکر اکا نیجه دلائل قاطعه

وبراهین واضحه ایله اسرار حقیقتی بیلدرمك واذواق لدنیه دن طویدرمق استسك
اول سندن اعراض ایلر و کندینك زعمنجه کندی دین و مذهبنی اثبات ایلمك
ایچون نیچه بی معنی سوزلر سویلر لازم کلدیکه بوکونه کسه لره سزك دیککز سنه وبزم
دینمز بزه دیو سویلیه سن ودخی (لنا اعمالنا ولکم اعمالکم لا حجة بیننا وبینکم سلام
علیکم لا نبتغی الجاهلین) مفهوم شریفنی ادا ایلیه سن الحاصل بو نجلین منکره
سوزی قصه ایله ای سیرت احمدی و خصلت محمدی اوزره مجبول اولان وارث نبوی
کافرازلی اولان منکره سوز سویله که انلره سوز سویلمك کارکر اولمز ونصیحت ایلمك
نفع قیلمز

﴿ آمدن خلیفه نزد آن خوب روی برای جماع ﴾

﴿ مثنوی ﴾ آن خلیفه کرد رأی اجتماع * سوی آن زن رفت از بهر جماع)
اول خلیفه کنیزکله رأی اجتماع ایلدی پس اول زن جانبنه کندی جماعدن
اوتری ﴿ مثنوی ﴾ ذکر او کرد و ذکر برپای کرد * قصد خفت وخیز مهر
افزای کرد) انك ذکرنی ایتدی و ذکرنی قائم ایتدی اول مهر افزا ایله خفت وخیزه
قصد ایلدی یعنی مصر خلیفه سی اول جمیله وملیحه اولان کنیزکله مجامعت ایلمکه
نیت ایلیوب انی ذکر ایتدی وذکرنی قائم قیلدی واول محبت زیاده ایلین محبوبه ایله
یاتمغه وقالقمغه عزیمت قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ چون میان پای آن خاتون نشست
* پس قضا آمد در عیشش ببست) چونکم خلیفه اول خاتونك ایکی ایاغی
اورتاسنده اوتردی پس قضای الهی کلدی انك عیش وذوقنك یولنی باغلدی
﴿ مثنوی ﴾ خشت وخشت موش در کوشش رسید * خفت کیرش شهوتش
کلی رمید) ناکاه اول خلیفه نك قولغنه موشك خشردیسی وچیردیسی ایرشدی
فی الحال انك کیری یاتدی وانك شهوتی بالکلیه اورکدی ﴿ مثنوی ﴾ وهم
آن کز مار باشد این صریر * که همی جنبد بتندی از حصیر) اول وهمله که بو صریر
ماردن اوله زیرا بو حصیر تندو شدت ایله حرکت ایلر صریر اصلنده قپو آوازنه وقلم
آوازنه دیرلر بونده مطلق صوت خفی مراد اولور یعنی اول خلیفه نك برپای اولان ذکرنك
یاتمسی وقورقوب کندیسنی جماعدن دور ایتمسی اول ایدیکه بو صوت وحرکت
حصیر التنده برماردن اوله واول حصیری تندلکله تحریك قیله واول حصیرانك
تحریکندن حرکت قیله بو وهمدن درحال انك ذکری یاتدی واول محبوبه ایله مجامعت
ایتمکی ترك ایتدی

﴿ خنده کرفتن آن کنیزك را از ضعف شهوت خلیفه ﴾
﴿ وقوت شهوت آن امیر وفهم کردن خلیفه از خندهٔ کنیزك ﴾

بو مصرع شریف اول کنیزکی خنده طوتمسیدر خلیفه‌نك شهوتنك ضعفندن واول
امیرك شهوتنك قوتندن واول کنیزكك خنده‌سنك چو قلغندن خلیفه‌نك فهم
ایلمسنك بیانده‌در ﴿ مثنوی ﴾ زن بدید آن سستیء اوازشکفت * آمد اندر
قهقهه خندش کرفت) اول کنیزك خلیفه‌نك اول ضعف و سستلکنی کوردی
تعجبندن اول کنیزکی خنده طوتدی و قهقهه‌یه کلدی انك قهقهه‌سنه سبب
بو اولدیکه ﴿ مثنوی ﴾ یادش آمد مردیء آن پهلوان * که بکشت او شیر
و اندامش چنان) اول پهلوانك مردلکی انك یاد و خاطرنه کلدی که اول پهلوان
شیری دپلدی حال بو که انك اندامی انجلین ایدی نته کم مقدما انك رجولیتی و شجاعتك
بیانی مرور ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ غالب آمد خندهء زن شد دراز * جهد می
کردو نمی شد لب فراز) زنك خنده‌سی غالب کلدی و دراز و بسیار اولدی جهد ایلدی
ولیکن انك لبی فراز اولمدی یعنی خنده اول زنه غالب کلدی و خنده‌سی چوق اولدی
و خیلی جهد ایله کولمکه سعی قیلدی ولیکن انك دوداقلری قپانمدی فراز بونده
بسته معناسنه‌در ﴿ مثنوی ﴾ سخت می خندید همچون بنکیان * غالب آمد
خنده بر سود و زیان) الحاصل اول خنده بنکیلر کبی محکم کولدی و بالجمله خنده
سود و زیان اوزره غالب کلدی ﴿ مثنوی ﴾ هرچه اندیشید خندش می فزود *
همچو بند سیل ناکاهان کشود) هر نه اندیشه ایلدیسه اکا اول اندیشه خنده زیاده
ایلدی مثلا سیل بندی کبی ناکهان آچلدی یعنی خنده‌یی دفع ایلسون دیو درونده
هر نه کونه فکر و اندیشه ایلدیسه اول فکرانك خنده‌سنك زیاده‌سنه سبب اولدی
و ضحکنه مدد قیلدی مثلا شول سیل بندی کبی که ناکاه اچلدقده آنی کمسه فوری
یاغلغه و سیلی فی الحال دفع ایلمکه طاقت و امکان اولمدیغی کبی اولدخی اول خنده‌یی
دفع ایلمکه قادر اوله‌مدی ﴿ مثنوی ﴾ کریه و خنده و غم و شادیء دل *
هر یکی را معدنی دان مستقل * هر یکی را مخزنی مفتاح آن * ای برادر در کف فتاح دان)
کریه‌نك و خنده‌نك و قلبك غم و شادیسنك هر بریچون مستقل بر منشأ و معدن
بیل که بونلرك هر بریچون انسانك وجودنده بر موضع مستقل وار در کریه‌نك
محلی کوزدر و منبعی یورکدر و خنده‌نك و شادیلکك محلی و منبعی جکرك قزلید
و غم منبعی جکرك قره‌سیدر دیمشلر در هر بریچون بر مخزن وار در امانك
مفتاحی ای برادر حضرت فتاحك کف قدرتنده بیل یعنی هر بر حالتك انسانك
وجودنده بر معدن و مخزنی واردر و اول حالتك مخزنینك مفتاحی حضرت فتاحك
دست قدرتنده در شول دمکه اول حالتك مخزنی دست قدرتله فتح اوله اول حالت
هر نه کونه ایسه ظهوره کلوب غلبه قیلور و انسان آنك دفعنه قادر اوله میوب
عاجز اولور ﴿ مثنوی ﴾ هیچ ساکن می نشد آن خنده زو * پس خلیفه تیره

کشت و تندخو) الحاصل او کنیزکدن اول خنده هیچ ساکن اولدی پس خلیفه
کنیزكك خنده‌سنی کوروب طیره و غضبناك و تندخو اولدی ﴿ مثنوی ﴾
زود شمشیر از غلافش بر کشید * کفت سر خنده واکو ای پلید) فی الحال
شمشیرنی غلافندن چقاردی اکا دیدی ای پلید خنده‌نك سرینی و بو کونه ضحك
و قهقهه‌نك حقیقتنی بکا کشف ایله ﴿ مثنوی ﴾ در دلم زین خنده ظنی اوفتاد *
راستی کو عشوه نتوانیم داد) زیرا بنم قلبمه بو خنده‌دن بر کونه کمان واقع
اولدی بکا راست سویله بکا عشوه ویرمکه قادر اولمزسن یعنی کذب و حیله ایله
بنی فریفته قیله‌مزسن ﴿ مثنوی ﴾ ور خلاف راستی بفریبیم * یا بهانه چرب
آری تو بدم) و کر راستلکك خلافیله یعنی کذب ایله بنی الدایه‌سن یاخود سن
دمده بهانهء چرب کتوره‌سن بد مده یا ظرف معناسنه اولوب یاخود در دم
سن بهانهء چرب و شیرین کتوره‌سن دیمك دخی جائز اولور بهانهء
چربدن مرادمز و رومزخرف اولان علت و بهانه‌در آنك حقیقتی کذب
و صورتی راسته مشابه اوله ﴿ مثنوی ﴾ من بدانم در دل من روشنیست *
بایدت کفتن هرآنچه کفتنیست) زیرا بن بیلورم بنم قلبمده روشنلك واردر پس سکا
دیمك کرکدر هر اول نسنه‌یی که کفتنیدر یعنی سویلسی لازم و لایقدر ﴿ مثنوی ﴾
در دل شاهان تو دان ماهی سطبر * کرچه که کردد ز غفلت زیر ابر) شاهلرك
قلبنده سن سطبر و اوزور ماه بیل اکرچه کاه کاه غفلتدن اول ماه بلو دالته کندی
یعنی پادشاهلرك قلبنده سن بر عظیم فراست و کیاست بیل که ماه بدر کبی همیشه
شعله اوریجیدر اکرچه کاه کاه ماه بدر ابر التنه کیدوب انك نوری پوشیده
اولدیغی کبی انلرك ماه فراستی دخی غفلتدن اولان سحاب و حجابك التنه کتدی
غافل اولورلر سه ده اکثر زمانده نور فراستله منور اولوب خدم و حشمنك
و ندماوجوار یسنك قلبنه کلان خیالات آنلره پوشیده اولمز نور فراستله آنلرك
بعض احوالنی بیلورلر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ یك چراغی داشت در دل وقت کشت *
وقت حرص و خشم آید زیر طشت) کوکلده کشت و کذر وقتنده بر عظیم
چراغ واردر اکرچه غضب و حرص وقتی اول چراغ طشتك التنه کلور یعنی چراغ
لکن التنه قونوب محجوب و مستور اولدیغی کبی حشم و غضب دخی مستولی
اولسه نور فراست محجوب و مستور اولور ولیکن هر زمان دکل ﴿ مثنوی ﴾
آن فراست این زمان یار منست * کر نکویی آنچه حق کفتنست) اول فراست بو زمان
بنم یارمدر اکر دیمیه‌سن اول سوزیکه سویلمکه احق و لایقدر بو مصرع مرهو ندر
﴿ مثنوی ﴾ من بدین شمشیر برم کردنت * سود نبود خود بهانه کردنت)
بن بو شمشیرله سنك بوینکی اوروم یعنی اکر راست و صحیح اولان سوزی
سویله مز ایسك بو شمشیرایله سنی قتل قیلورم سنك بهانه ایتمکلکك خود سود اولمز

وسکافنده قیلز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ و ربکوبی راست آزادت کنم * حق یزدان نشکنم شادت کنم) واکر طوغری سویلیه سن سنی آزاد ایلرم الله حقیچون صوزم سنی شاد ایلرم یعنی سنی شکسته ایلیوب شاد و خندان آزاد ایلرم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ هفت مصحف آن زمان بر هم نهاد * خورد سوکند و چنین تقریر داد) اول کنیز که اعتقاد ویرمک ایچون خلیفه اول زمان یدی مصحفی بری بری اوزرینه قودی اند ایچدی و بویله تقریر ویردی یعنی قات قات مصاحفی بری بری اوزره قویوب آنلره یمین ایلدی آندن اوترکه اکر کنیزک اول خنده نک سرنی فاش ایلرسه اکا اصلا ضرر ویرمیه و بو کونه کندی کلامنی تقریر ایدوب اول جاریه یی ایناندردی

﴿ فاش کردن آن کنیزک آن راز را با خلیفه از خوف زخم شمشیر و الزام ﴾
﴿ خلیفه که راست کو سبب این خنده را و اکرنه بکشمت ﴾

﴿ مثنوی ﴾ زن چو عاجز شد بکفت احوال را * مردی آن رستم صد زال را) زن چون عاجز اولدی احوالی دیدی اول رستم صد زالک مردلکنی زال رستمک باباسنک اسمیدر یعنی نیجه یوز رستم و زال قدر و یاخود نیجه یوز زال اوغلی رستم کبی پهلوانک دلاورلکنی دیدی یعنی چونکه خلیفه اول کنیزکه شمشیرله اکراه و قتل له تخویف ایلدی اول زن خوف قتلدن مقدما ستر اسرار ایچون ایلدیکی ایمانی صیوب اول یوز زال و یوز رستم قدر قوی اولان پهلوانک مردلکنی و احوالنی کندیسیله آنک ما بینده واقع اولان وقایع و جماعی بر بر تقریر ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ شرح آن کردک که اندر راه بود * یک بیک با آن خلیفه وا نمود) اول کردک و حلوتک شرحنی که یولده اولدی بر بر اول خلیفه یه عیان کوستردی ﴿ مثنوی ﴾ شیر کشتن سوی خیمه آمدن * وآن ذکر قائم چو شاخ کرکدن) شیری قتل ایلمسنی و ینه خیمه جانبنه کلمسنی دخی اول حالده آنک ذکری کرکدان بوینوزی کبی قائم اولدیغنی بر بر سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ باز این سستی این ناموس کوش * کو فرو مرد از یکی خش خشت موش) کیرو ناموس کوشک ضعف و سستلکندن که او بر موشک خشت خشتندن اولدی ناموس کوش و صف ترکیبیدر ناموسه سعی ایدیجی دیمک معناسنه یعنی اول ظاهرا عار و ناموسه سعی ایدوب معناده ضعیف دل و جبان القاب اولان شاهک سستلکندن خاطره کلان فکری و اندیشه یی سویلدی که اول ناموس کوشکه بر موشک یاب یاب حرکت ایلیوب قیپلدمسندن قوامی کیدوب ساقط اولدی دیمک اولور ﴿ مثنوی ﴾ رازها را می کند حق آشکار * چون بخواهد رست تخم بد مکار * آب و ابر و آتش و این آفتاب * رازها را می برارند از تراب * این بهار نو ز بعد برک ریز * هست برهان وجود رستخیز * در بهاران سرها پیدا شود * هرچه خورد است این زمین رسوا شود)

حق تعالی رازلری آشکارا ایلر چونکه اکدیکک بتمک استر ایمز اکه تخم مثلا آب و ابر و آتش و بو آفتاب رازلری ترابدن بوقارو کتورر کذلک برک ریز اولان خزاندن صکره بو یکی بهار قیامتک وجودینه دلیل و برهاندر بهارلرده جمیع سرلر پیدا اولور هر نه یی بو زمین اکل ایتمشدر رسوا اولور یعنی الله سبحانه و تعالی آخر الامر هر کسک درونده مضمر اولان رازلری (یوم تبلی السرائر) آیت کریمه سنک مفهومی اوزره عیان و آشکار ایلر چونکه هر فعلک اثری و هر تخمک ثمری بتسه کرکدر زنهار و زنهار یرامز تخم اکه و قبیح و فاسد اولان عمل نهالنی دکمه زیرا آندن حاصل اولان اثر و ثمر هر نه ایسه سکا بدر رلر و سنک سر درونکی آخر سکا بدیررلر کورمزمیسن حق تعالی بو زمینک اسرار باطنه سنی اظهار ایلمکدن اوتری بعض اسباب خلق ایلمشدر بو جمله دن بری آب و دخی باران و دخی سحاب ودخی آتش مشابه سنده اولان حرارت و دخی منور عالم اولان آفتاب بو جمله سی ترابک درونده رازلری و مدفون و مستور اولان شیلری ظهوره کتوررلر کذلک بهار نو دخی یپراق دوکیجی خزاندن صکره رستخیزک وجودینه عظیم برهاندر کما قال الله تعالی (فانظر الی آثار رحمة الله کیف یحیی الارض بعد موتها ان ذلک لمحیی الموتی و هو علی کل شیء قدیر) بهارلرده زمینک سرلری پیدا اولور درون زمینده مدفون اولان ظهوره کلور هر نه یی که بو زمین یدی ایسه آشکارا اولوب رسوای اولور بوم قیامتده بهار کبیدر ظهوره کلدکده ارضک درونده مدفون اولان انسان و حیوان هر نه ایسه بعث اولنور و ظهوره کلور و هر کس نه صفتله موصوف اولدیسه اول صفت اوزره حشر اولور و کندی سرنی و ضمیرنی آشکار قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بر دمد آن از دهان و از لبش * تا پدید آرد ضمیر و مذهبش * سر بیخ هر درختی و خورش * جملکی پیدا شود آن بر سرش) اول زمینک یدیکی و درونده مستور و مدفون ایلدیکی اول زمینک لب و دهانندن بتر و ظهور ایدر حتی مذهبنی و ضمیرنی ظاهر کتورر هر بر درختک بیخنک سری و آنک خوری و لایق و یمشی آنک جمله سی اول درختک باشی اوزره پیدا اولور یعنی زمین هر نه تخمی یوتدی ایسه و درونده مخفی ایتدی ایسه اول سر و پنهان ایلدیکی مدفونات فصل بهارده آنک اغزندن و لبندن بتر و ظهوره کلور حتی فصل ربیعده کندی ضمیرنی و مذهبنی طشره کتورر و ظهور مرتبه سنه یتورر و جمله سنی اخراج ایدوب بتورر فصل بهارده هر بر شجرک کوکنک سری و آنک یمشی هر نه ایسه جمله سی آنک باشی اوزرنده پیدا اولور و ظهوره کلور کذلک (ان یوم الفصل کان میقاتا یوم ینفخ فی الصور فتأتون افواجا) آیت کریمه سنک فحواسی اوزره یوم فصل اولدقده و بهار قیامت ظهوره کلدکده بهار کوننده

زمیندن ظهوره کلان اشجار واثمار واز هار کبی انسان درونی زمیندن فوج فوج ظهوره کلور و آنک درونک سری (یوم تبلی السرائر) آیت کریمه سنک مقتضاسنجه اول کونده آشکار اولور پس حالا دنیاده ایکن کلک تخمن اکه وقباحت ومعصیت دیکمه لرن دیکمه تا کم یوم فصلده کلکلر نتیجه و برامز نتیجه لر وجزا ظهور ایتمیه ﴿مثنوی﴾ هر غمی کز وی تو دل آزرده * از خماری که از اخوردهٔ * لیک کی دانی که آن رنج خمار * از کدامین می بر آمد آشکار) هر بر غمکه سن آندن دل آزرده ورنجیده خاطرسن شول میک خمارندندر که سن آنی ایچمشسن لیکن نجه بیلورسنکه اول خمارك رنجی قنغی شرابدن آشکارا کلدی یعنی هر قنغی غم وغصه که آندن دل آزرده اولمش واضطراب قلمشسن اول غم وغصه شول می شرابنك خمارندندر که سن آنی مقدما نوش ایتمشسن بهر حال هر نوشك عقبنده بر شی اکسك دکلدر شول دمکه سن اول تلذذ ایندیککك میك نوشندن جدا اوله سن آنك لذتی قدر غم ودرد ی چکرسن ولیکن سن بیلمزسن که او خمارك رنج وغمی قنغی میدن آشکارا کلدی کاه اولور که رنج وغم بر نعمتك زوالندن ظهوره کلور اول زمانده سن رنج وغمك قنغی سندن کلدیکنی بیلورسن وسببنی معلوم ایدینورسن واکثر بوده اولور که انسانه بر غم والم کلور وآنك سببی نامعلوم اولور آنی قنغی میدن کلدیکنی ونه کونه باده دن حاصل اولدیغنی بیلمز ﴿مثنوی﴾ این خمار اشکوفهٔ آن دانه است * او شناسد کاکه وفرزانه است * شاخ اشکوفه نماند دانه را * نطفه کی ماند تن مردانه را) بو خمار اول دانه نك شکوفه سیدر بونی او کمسه فهم ایلر که آکاه وفرزانه در شاخ اشکوفهٔ دانه یه بکزمز نطفه تن مردانه یه نجه بکزر یعنی بعض غم وغصه نك سببی معلوم وظاهردر واکثرینك سببی نامعلوم وخفیدر اما اول دخی سنك نتیجهٔ کارك وثمرهٔ کردارکدر ولیکن عملك نتیجه سی عمله بکزمز پس بوسکا کلان غم وخمار مقدما مزرعهٔ دنیاده اکدیکك تخمك محصولی ودیکدیکك دانه نك اشکوفه سیدر لیکن سن بونی فهمه قادر اوله مزسن بو معنایی اول کمسه فهم ایلر که آکاه وپرانتباهدر کورمزمیسن شاخ اشکوفه دانه یه بکزمز ونطفه دخی مردانه نك بدننه بکزه مز کذلك جزای کار بعینه اول کاره ونتیجهٔ کرداره بکزه مك لازم دکلدر کاه اولور که بر کمسه بر عملی ایشلسه انك جزاسی بر آخر کونه کلور که اصلا اول عمله بکزمز ﴿مثنوی﴾ نیست مانند هیولا با اثر * دانه کی ماند آمد با شجر * نطفه از نانست کی ماند بنان * مردم از نطفه ست کی باشد چنان * جنی از نارست کی ماند بنار * از بخارست ابر نبود چون بخار) هیولا اثره مشابه دکلدر دانه شجره نجه مشابه کلدی نطفه نان وغدادندر نان وغدایه قچن بکزر مردم نطفه دندر انجاین نجه اولور جنی نارندندر اما ناره نجه بکزر ابر بخاردندر اما بخار

کبی اولمز هیولا برشیئك ماده سنه ومحلنه واصلنه دیرلر مثلا برخانه نك هیولاسی حجر وشجر وخاکدر پس هر شیئك اصلی وماده سی انك اثرنه دیرلر آنك اثری دخی کندی اصل وماده سنه مشابه ومماثل اولمز مثلا دانه که شجرك هیولاسیدر وشجر انك اثریدر دانه شجره مشابه وشجر دخی دانه یه مماثل اولمز مع هذا دانه شجرك مادهٔ اصلیه سیدر مثال آخر نطفه نك هیولاسی نان وغدادر نطفه یه مشابه اولمز وکذلك جنك مادهٔ اصلیه سی ناردرکه (وخلق الجان من مارج من نار) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه حق تعالی جنی ناردن خلق ایلدی لیکن جن طائفه سی ناره بکزمزلر وکذلك سحابك مادهٔ اصلیه سی بخار ارضیه درکه زمیندن صعود ایلین بخار ودخان الله اذنیله متراکم اولوب سحاب اولور ولیکن سحاب بعینه زمینك بخارنه بکزمز ﴿مثنوی﴾ از دم جبریل عیسی شد بدید * کی بصورت مثل او شد یا ندید * آدم از خاکست کی ماند بخاك * هیچ انکوری نمی ماند بتاك * کی بود دزدی بشکل پای دار * کی بود طاعت چو خلد پایدار) حضرت عیسی حضرت جبریلك نفسندن ظاهر اولدی نجن حضرت جبریلك مثلی یا نظیری اولدی آدم علیه السلام خاکدندر لیکن نجن حضرت عیسی علیه السلام صورتده خاکه بکزر کذلك هیچ بر انکور تاکه بکزه مز دزدلك دخی نجن دارك پایی شکلنده اولور کذلك طاعت نجن باقی وپایدار جنت کبی اولور یعنی اکرچه حضرت عیسی جبریلك نفخه سندن ظهوره کلدی وانك اصلی وماده سی نفخهٔ جبرائیل اولدی اما حضرت عیسی صورتده جبرائیلك نجن مثلی ونظیری اولدی یعنی اولمدی زیرا بو بشر واول ملکدر مثال آخر آدم علیه السلام حضرتلرینك جسم شریفنك مادهٔ اصلیه سی ترابدر اما ترابه بکزه مز وکذلك انکور اوزم چوبغندن ظهوره کلور وباغ چوبغی اوزمك اصلی اولور اما هیچ بر اوزم باغ چوبغنه بکزمز خرسزلغك نتیجه سی دار اغاجنك دبی در اما دار اغاجنك دبی سرقه فعلنه بکزمز وکذلك طاعات وحسناتك نتایجی جنات عالیاتدر جنات عالیه دخی طاعته بکزمز ﴿مثنوی﴾ هیچ اصلی نیست مانند اثر * پس ندانی اصل رنج ودرد سر * لیک بی اصلی نباشد این جزا * بی کناهی کی برنجاند خدا * آنچه اصلست وکشندهٔ آن شیست * کر نمی ماند بوی هم از ویست) الحاصل هیچ بر اصل کندینك فرع واثرنه ماند وشبیه دکلدر پس رنجك ودرد سرك اصلنی بیلمزسن لیکن بو جزا که سکا ایریشور بر اصلسز اولمز بر کناهسز کمسه یی خدای تعالی نجن رنجیده ایلر اول نسنه که اصلدر واول شیئك چکیجیسیدر اکرچه اول شی اول اصله بکزمز اما هم اندندر یعنی هیچ بر اصلدن ظاهر اولان آثاره بکزمز پس بو اجلدن اوزری رنجك اصلنی وباش اغریسنك دخی اصلنی بیلمزسن زیرا بونلر قنغی عملك نتیجه واثری ایدیکی سنك معلومك دکلدر وایکن بو سکا کلان جزا

براصلمسز دكلدر زيرا حق تعالى بر كناهى اولين قولنى انجتمز بهرحال اول رنج ومرضه برسبب واردر اول نسنه كه برشيئك اصليدر واول شئ معناده جذب ايدیجیدر اكر اول شئ صورتا اول اصله بكزمز ايسه ده بنه آندندر ﴿مثنوى﴾

پس بدان رنجت نتيجهٔ زلتيست * آفت اين ضربت از شهوتيست * كر ندانى آن كنه را زاعتبار * زود زارى كن طلب كن اغتفار * سجده كن صد بار مى كواى خدا * نيست اين غم غير درخورد وسزا)

پس بيل كه سنك رنجك برزلتك نتيجه سيدر سكا بو ضربت ومحنتك آفتى برشهوتندندر غيرت واعتبار يوزندن اكر اول كناهى بيلمز ايسه ك فى الحال زارلك ايله مغفرت طلب ايله يوز كره سجده ايله ودى اى خدا بو غم وغصه بكا لايق وسزادن غيرى دكلدر يعنى چونكم عادة الله هر تخمك نتيجه سنى بتورمك وهر عملك جزاسنى ويرمكدر پس بيل كه بو سكا كلان رنج ومحنت بر زلتك نتيجه واثريدر و بو سكا ويريلن ضربت وزلتك آفتى بهرحال بر شهوت نفسانيه دندر اكر اول رنجك اصلى اولان كناهى اعتبار جهتندن بيله مز ايسه ك آنك چاره سى بودر كه على الفور حق سبحانه وتعالى جانبنه تضرع وزارلك ايله ومغفرت طلب قيل تا كم اول رنج وبلايى سندن دفع ايليه وحق سبحانه وتعالى حضرتلرينه كراتله سجده لر ايله ويوزك يره سور ودى اى خداى متعال بو بكا كلان غم والم بكا لايق وسزاوار اولاندر وبنم نتيجهٔ عملمدر الطاف ايله آنى عفو قيل ومغفرت بيور ﴿مثنوى﴾ اى تو سبحان پاك از ظلم وستم * كى دهى بى جرم جانرا درد وغم * من معين مى ندانم جرم را * ليك هم جرمى ببايد كرمرا * چون بپوشيدى سبب را اعتبار * دائما آن جرم را پوشيده دار * كه جزا اظهار جرم من بود * كز سياست دزديم ظاهر شود) اى خداى متعال سن ظلم وستمدن پاك وبرى سبحانسن جرم وكناهسز جانه نيچون درد وغم ويرسن بن جرم وكناهمى آشكارا بيلمزم وليكن بونى بيلورم كه كرمه برجرم كركدر كرم جرم وزنى اوزره غم وغصه معناسنه در اى خدا چونكم سببى اعتباردن پنهان ايلدك دائما اوجرمى هم پوشيده طوت زيرا جزا بنم جرم وكناهمك اظهارى اولور كه سياستدن بنم دزدلكم ظاهر اولور يعنى مناجاتك قاعده سى وخداى تعالى حضرتلرينه عرض حاجات قيلنك ضرر وفائده سى بودر كه اولا اول پادشاهى عبادنه ظلم وستم قيلمقدن تنزيه ايليوب ديه سن اى سن بنده لره ظلم وستم قيلمقدن منزه ومقدس بر پادشاهسن بر بنده نك جاننه آنك جرمى اولمينجه نيچون درد وغم ويرسن اما بن كناهكار وعاصى جرم وكناهمى معين بيلمزم وليكن بيلورمكه غم وغصه يه هم برجرم كركدر جرمسز غصه وكرم ظاهر اولمز الهى چونكم بو غم وغصه نك سببنى اعتبار جهتندن ستر ايلدك وبن آنك اصلى نه ايديكنى بيله مدم سندن رجا ايلرم كه دائما اول جرمى هم

پوشيده ومخفى طوته سن زيرا سن بنم جرم وكناهمى خلقه اظهار ايتمك بكا جزا اولور و بكا سياست ومؤاخذه ايلمكدن بنم حراميلكم ظهوره كلور پس لطفكدن اى ستار العيوب واى غفار الذنوب بنم عيوب وذنوبمى اظهار ايله دى

﴿ عزم كردن شاه چون واقف شد بران خيانت كه بپوشاند ﴾
﴿ وعفو كند كنيزك را با او دهد ودانست كه اين فتنه جزاى او ﴾
﴿ بود وقصد او بود وظلم او بر صاحب موصل كه (ومن اساء ﴾
﴿ فعليها) (وان ربك لبالمرصاد) وترسيد كه اكر انتقام كشد آن ﴾
﴿ انتقام هم برسر او فرود آيد چنانكه اين ظلم وطمع برسرش فرود آمد ﴾

بو سرخ شريف اول پادشاه مصرك عزيمت ايلمسنك بياننده در چونكم اول پهلوانك ايلديكى خيانته واقف اولديكه اول پهلوانك خيانتنى ستر ايليه وجرمنى عفو ايليه واول كنيزكى اكا ويره وشاه بيلديكه بو فتنه وخيانت اول شاهك كندى ظلمنك اثرى ايدى حق سبحانه وتعالى سجدهٔ حم ده ودخى جاثيهٔ حم ده بيورمشدر (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها وما ربك بظلام للعبيد) شول كمسه كه عمل صالح ايشليه اول عملك نفعى نفسنه در وشول كمسه كه اساءت وعصيان ايلدى پس اول ضرر ينه كندويه در سنك ربك قوللرينه ظلم ايديجى دكلدر پس (هرچه كند بخود كند * كر همه نيك وبد كند) ديمشلردر ودخى سورهٔ فجرده بيورر (وان ربك لبالمرصاد) مرصاد شول مكانه ديرلر كه آندن رصده مترقب اولهلر رصد برصددن مفعال وزننده در تنكيم وقت يوقتدن ميقات كلديكى كبى بو تمثيل دخى حق تعالينك عصاتى ارصاد ايلمسندن يعنى يا محمد تحقيقا سنك ربك عصاتى كوزديجيدر هيچ بر عاصى اندن فوت اولمق احتمالى يوقدر پس عملارينه كوره جزا ويرمك مقرردر وشاه مصر خوف ايتديكه اودلاوره انتقام چكه هم اول انتقام انك باشى اوزره نازل اوله انجلين كه بو ظلم وطمعك جزاسى آنك باشنه كلدى ونزول قيلدى ﴿مثنوى﴾ شاه باخود آمد استغفار كرد * ياد جرم وزلت واصرار كرد) پادشاه مصر كندويه كلدى واستغفار قيلدى كنديدن صادر اولان جرم وزلتى واصرارى ياد ايلدى يعنى چونكم شاه مصر بو كارك حقيقتنى بيلدى وكندى نفسندن ظهوره كلديكنه اعتراف قيلدى واستغفاره باشلدى وكنديدن صدور ايلين جرم وزلت واصرارى تذكر ايلدى ﴿مثنوى﴾ كفت باخود آنچه كردم با كسان * شد جزاى آن بجان من رسان) شاه ايتدى كندويه شول نسنه يى كه بن كمسه لره ايلدم انك جزاسى واثرى بنم جانمه ار بشيجى اولدى ﴿مثنوى﴾ قصد جفت ديكران كردم زجاه * برمن آمد آن وافتادم بچاه) جاه ومنصب قوتندن غير يارك جفتنه قصد ايلدم اول ظلمك اثرى بنم اوزريمه كلدى وچاهه دوشدم پس بنم حقمده اولان

وخيانت بنم موصل شاهنه ايلديكم ظلم وعفونك نتيجه سى واثريدر ديدى
﴿مثنوى﴾ من درخانۀ كسى ديكر زدم * او درخانۀ مرا زدلاجرم) بن بر غيرى
كمسه نك خانه سنك قپوسنى قاقدم لاجرم اودلاور بنم خانه مك قپوسنى قاقدى
﴿مثنوى﴾ هركه با اهل كسان شدفسق جو * اهل خودرا دانكه قوادست او)
هرشول كمسه كه نيچه كمسه لرك اهليله فسق طلب ايديجى اولدى بيل كه اول كمسه
كندى اهلنك قواديدر قواد بونده كيدى وقلتبان معناسنه در يعنى غير يلرك اهلنه
زنا ايلمكى طالب اولان كمسه معناده كندى خاتوننه فجورى لايق كوروب ديوثلكى
قبول قيلمقدر واكر كنديسنك خاتونى اولورسه ايلك خاتوننه ايشلديكنى كندى
خاتوننه بولمقدر برآخر كمسه دخى انك خاتوننه اول فعلى قيلمقدر ﴿مثنوى﴾
زانكه مثل آن جزاى اوشود * چون جزاى سيئه مثلش بود * چون سبب كردى
كشيدى سوى خويش * مثل انرا پس تو ديوثى و پيش) زيرا اكثريا اول عملك
جزاسى اول عملك مثلى اولور چونكم سيئه نك جزاسى انك مثلى اولور يعنى (وجزاء
سيئة سيئة مثلها) آيت كريمه سنك مقتضاسنجه اكثريا بوكونه اعمال سيئه نك جزاسى
بنه انك مثلى اولور اكرچه كاه كاه بعينه انك مثلى اولميوب برآخر نوع اوزره
ظهوره كلورسه چونكم سن سبب ايلدك واول سيئك مثلنى كندى جانبكه چكدك
پس سن ديوث وقلتبانسن وزياده سن يعنى چونكم سن برعمله سبب اولوب زنا ايلمك
عملى كبى برعملى كندى جانبكه جذب ايدوب اختيار ايلدك پس بيل كه سن فى الحقيقه
ديوث وقلتبانسن بلكه ديوث وقلتبان اولنلردن دخى زياده سن كه اول فعلى
اول سن اختيار ايدوب لايق كورمشسن در پس شاه مصر كندى كنديسنه كلدى
و بوكونه اعتراف ايدوب ديدى ﴿مثنوى﴾ غصب كردم ازشه موصل كنيز *
غصب كردند ازمن اورازودنيز) شاه موصلدن كنيزكى غصب ايلدم لاجرم
فى الحال آنى بندن دخى غصب ايلديلر ﴿مثنوى﴾ اوكه امين من بد ولالاى
من * خاينش كرد آن خيانتهاى من) اول دلاور كه بنم امينم و بنم لالام ايدى
بنم اول خيانتلرم آنى خائن ايلدى يعنى اول پهلوان بنم اسكيدن برمعتمد عليه لالام
ايدى اندن بوآنه دك اصلا خيانت ظاهر وصادر اولمشدى شمدى انك خيانتنه
سبب اصل بنم شاه موصل حقنده ايلديكم ظلم وخيانت اولدى ديدى ﴿مثنوى﴾
نيست وقت كين كذارى وانتقام * من بدست خويش كردم كارخام) چونكم
اصل قباحت وخطا بندن صادر اولدى پس شمدى كين كذارلغك وانتقامك وقتى
دكلدر زيرا بن كار خامى كندى الله ايلدم يعنى اول كار بدانجامى خود ابتدا بن
ايشلدم وظلمى اختيار ايلدم پس انتقام ايلمك وكين قيلمق وقتى دكلدر ﴿مثنوى﴾
كركشم كينه بران مير وحرم * آن تعدى هم بيايد برسرم) اكر شمدى اول مير

وحرم اوزره كين وانتقام چكم اول ظلم وتعدى هم عاقبت بنم باشمه كلور يعنى انك
دخى جزا ومكافاتنى كوريرم ﴿مثنوى﴾ هم چنان كين لك بيامد درجزا * آزمودم
باز نزمايم ورا) انچلين كه بو برجزا كلدى انى تجربه ايلدم كيرو تجربه ايلمزمكه
من جرب المجرب حلت به الندامه ديمشلردر ﴿مثنوى﴾ درد صاحب موصلم كردن
شكست * من نيارم اين دكررا نيز خست) صاحب موصلك دردى بنم بو يني
صدى برغير يسنى دخى بن مجروح ايتمكه قادر دكلم زيرا اكر بونى دخى مجروح
ايلرسم (كما تدين تدان) موجبنجه بنى دخى مجروح ايدرلر پس لازم كلديكه عدل
وانصافله معامله ايليم ديدى ﴿مثنوى﴾ دادمان حق ازمكافات آكهى * كفت
ان عدتم به عدنا به) مكافات ومجازات خصوصندن اويرى حق تعالى بزه آكاهلق
ويردى وديدى اكرسز عودت ايلرسكز بزدخى اكا عودت ايلرز بو بيت شريف سورۀ
بنى اسرائيلده بو آيت كريمه يه اشارت اولور قال الله تعالى (عسى ربكم ان يرحمكم)
بو آيت كريمه نك تفسيرى اوچنجى جلدده وخامت كاران مرغ سرخنده مرور ايلدى
آنده طلب اولنه سورۀ انفالده اولان بو آيت كريمه يه اشارت اولسه دخى جائزدر
قال الله تعالى (ان تستفتحوا فقد جاءكم الفتح وان تنتهوا فهو خير لكم وان تعودوا نعد)
بو آيت كريمه نك تفسير جلد ثالثك آخرنه قريب نظر كردن پيغمبر عليه السلام
باسيران سرخنك التنده (ان تستفتحوا) شرحنده كچدى آنده طلب اولنه وتوضيح
معنى اولدر كه شاه مصر كنديسنه ديدى حق سبحانه وتعالى بزه عملك مكافاتندن
خبر ويردى وآكاه ايلدى ديدى كه اكرسز بو عملدن كنو عمله عودت ايلرسكز
بزدخى اكا مناسب جزايه عودت ايلرز واكرسز اول عمل قبيحدن توبه ايدوب رجوع
ايلرسكز بزهم اول عمل قبيحك جزاسندن رجوع ايلرز وحسن عملكزه كوره بنه حسن
جزا ويررز ﴿مثنوى﴾ چون فزونى كردن اينجا سود نيست * غير صبر ومرحمت
محمود نيست * ربنا انا ظلمنا سهو رفت * رحمتى كن اى رحيمهات زفت *
عفو كردم توهم ازمن عفو كن * از كناهان نو وجرم كهن) چونكم بو محلده
فزونلك وفضوللك ايلمك فائده دكلدر صبر ومرحمتدن غيرى محمود ومقبول دكلدر
اى بزم ربمز تحقيقا بزنفسمزه ظلم ايلدك سهو واقع اولدى بررحمت ايله اى كريم الله
سنك رحيملكلرك زفت وعظيمدر اى خدا عفو ايلدم سندخى بندن عفو ايله يكى
كناهلردن واسكى جرمدن يعنى شاه مصر اعتذار واستغفاره باشلدى وايشلديكى
كناهلره اعتراف ايليوب ظلم واعتسافدن حذر ايدوب عدل وانصاف ايله عمل ايلمكه
شروع ايلدى كندى كنديسنه ديدى چونكم بو خصوصده فزونلك ايلمك وطريق
عدل ودادن تجاوز قيلوب زياده فعل قيلمقك نفع وفائده سى يوقدر بو محلده لازم
اولان صبر قيلمق ورحمت وشفقت ايلمكدر بوندن اقدم غيرى كار ايلمك محمود وممدوح

دكلدر پس جناب رب العالمينه دعا وتضرع ايلمكه باشلیوب ديدی ای بزم بزوزدكارمز
تحقيقا بز كندی نفسلر يمزه ظلم ايلدك سهو وخطا بزدن واقع وصادر اولدی ای
سن شول ارحم الراحمين سنكه سنك مرحمتلرك وكرملرك قتی اولور بزه بر مغفرت
ومرحمت ايله الهی وسيدی بن بنده بر خايندن جرمنی عفو ايلدم هم بنم يكی كناهلرمی
واسكی جرملرمی عفو ايله ديدی و بوكونه تضرع ونياز ايلدی بونده تنبيه بودر كه
پادشاه اولنلر وسلطنت ودولت مرتبه سنی بولنلر كندی تحت تصرفنده اولان خدم
وحشمنه لطف ومرحمتله معامله ايليه وانصاف وعدالته تخلق ايليوب كارقيله ظلم
وعدوانه ميل ايلميه تاكم انك جزاسی عاقبت آنك باشنه كليه ومجروح وشكسته اولميه
﴿مثنوی﴾ كفت اكنون ای كنيزك وامكو * اين سخن راكه شنيدم من زتو)
پس شاه مصر دونوب كنيزكه ديدی ای كنيزك شمدی كيرو سويله بوسوزی كه بن
سندن اشتدم ﴿مثنوی﴾ با اميرت جفت خواهم كرد من * الله الله زين حكايت
دم مزن) بن سنی اول اميرايله جفت ايلمك استرم الله حقيچون الله حقيچون
بو حكايتدن دم اورمه وسنكله بنم مابينده واقع اولان رازی وماجرايی سويله
﴿مثنوی﴾ تانكردد اوزرويم شرمسار * كو يكی بد كرد ونيكی صد هزار)
تاكم اول امير اشیدوب و بنم يوزمدن اوتنميه وشرمسار وخجل اولميه زيرا اول امير
بر بدلك ايلدی وصد هزار ايلك ايلدی يعنی اكرچه بو خصوصده بر قباحت وخيانت
ايلدی ولكن نيجه كره ايو خدمتلر وعظيم نيكوكار ايلمشدر ﴿مثنوی﴾ بارها
من امتحانش كرده ام * خوبتر ازتو بدو بسپرده ام) نيجه كره بن انی تجربه
وامتحان ايلمشم سندن خوبتر كنيزكلری بن اكا امرلمشم اصلا اندن انلره برخيانت
صادر اولمدی ﴿مثنوی﴾ در امانت يافتم اورا تمام * اين قضايی بودهم
ازكردهام) جميع خصوصده بن انی هروجهله تمام امانتده بولدم آنده شائبهٔ
خيانتدن برشمه يوق ايدی پس بيلدمكه بو برقضا ايدی بنم ايشلديكم اعمال سيئه دن
اوتری برقضا ايدی ظهوره كلدی و بوكا سبب بنم نفسمك قباحتی اولدی ديو اعتراف
قيلدی ﴿مثنوی﴾ پس بخود خواندان امير خويش را * كشت درخود خشم
قهر انديش را) چونكم شاه مصر كنيزكه بو تنبيهی ايلدی پس كنديسنك اول
امير بنی كندی حضورنه او قودی كنديده دپلدی قهر انديش اولان خشمنی يعنی
كندی وجودنده اولان آتش خشمی سوندردی وكظم غيظ ايلیوب (والكاظمين
الغيظ والعافين عن الناس) موجبجه انك جرمنی عفو ايلدی ﴿مثنوی﴾
كرد با او يك بهانهٔ دلپذير * كه شدستم زين كنيزك من نفير) شاه مصر اول دلير
اولان اميره بر دلپذير بهانه ايلدی بويله ديوكه بو كنيزكدن بن نفير ومتنفر اولمشم
﴿مثنوی﴾ زان سبب كز غيرت رشك كنيز * مادر فرزند دارد صد از بز)

اول سببد بو كنيزكله غيرت ورشكندن فرزندك انه سی يوز ازبز طوتر ازبز چولمك
قينامغه ديرلر بونده شهزاده نك والده سنك قلبی چولمكنك جوش وخروش ايلمسندن
عبارت اولور چولمك قينامسنه دخی برسبيل ايهام اشارت قيلور يعنی اول اميره بويله
دلپذير بهانه ايدوب ديديكه بوجاريه نك غيرتندن فرزندمك والده سنك درونی
عظيم جوش وخروش طوتر ﴿مثنوی﴾ مادر فرزند را بس حقهاست * اونه
درخورد چنين جور وجفاست) فرزند عمك مادرينك بنم اوزرمده چوق حقلری
واردر اول بونجلين جور وجفايه لايق دكلدر ﴿مثنوی﴾ رشك وغيرت می برد
خون مخورد * زين كنيزك سخت تلخی می برد) اوغلومك والده سی رشك
وغيرت ايلنور وقان يو بو كنيزكدن محكم آجيلق ايلنور وز باده غم والم چكر
﴿مثنوی﴾ چون كسی را داد خواهم اين كنيز * پس ترا اوليترست اين ای عزيز)
چونكم بو كنيزكی بر كمسه يه و يرمك استرم پس بونی سكا و يرمك اولیركدر ای
عزيز ﴿مثنوی﴾ كه تو جانبازی نمودی بهراو * خوش نباشد دادن او جزبتو)
زيرا سن اندن اوتری جانبازلق كوستردك پس سنك اكا چوق خدمتك سبقت ايلدی
هروجهله سن بوكا و بودخی سكا لايق ومستحقدر ديدی ﴿مثنوی﴾ عقد
كردش با امير اورا سپرد * كرد خشم وحرص را او خرد مرد) الحاصل شاه
مصر اول ماه منيری اول اميره عقد ايلدی وانی اول اميره اصمرلدی غضب وحرصنی
اول شاه خرد ومرد ايلدی الحق ايو قيلدی پادشاهلره لايق اولان خصلت هم
بو ايدی پادشاه دين اول كمسه دركه خشم وحرصنی دپايه وظلم واعتسافدن حذر
ايليه وعدل وانصافله معامله قيله وحق تعالينك كنديسنه ويرديكی نعمتك قدرنی
بيله وشكرنی قيله

﴿بيان آنكه نحن قسمنا كه يكی را قوت وشهوت خران﴾
﴿دهد ويكی را كياست وقوت انبيا وفرشتكان دهد﴾

بو سرخ شريف اول آيت كريمه نك معناسنك بيانيدر كه الله تبارك وتعالی سورهٔ
زخرفده (نحن قسمنا) ديديكه بر قوانه قوت حيوان وشهوت خران و يرد
و بر بنده سنه دخی كياست وفهم وفراست وقوت انبيا وفرشتكان و يرد كما قال الله
تعالی (اهم يقسمون رحمة ربك) استفهام انكاريدر وكافرلری تجهيل وتعجيب
ايچوندر يا محمد آيا بونلرمی قسمت ايدر ربكك رحمتنی رحمتدن مراد نبوت ورسالتدر
و بونك امثالی يعنی تصرف وارادت بونلرك يدندميدر تا استدكلرينه رسالت
ونبوت وعلم ومعرفت اعطا ايدهلر (نحن قسمنا بينهم معيشتهم) بز قسمت ايلدك
بونلرك مابينده معيشتلرين كه انكله زندكانلك ايدرلر (فی الحياة الدنيا) حيات
دنياده پس تدبيرله آنی تغييره مالك دكللردر پس امر رسالت كه اعلای مراتب

انسانیه‌در اکا نیجه تصرفلری اولور (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات) و بز
رفیع وعالی قیلدق و بونلرك بعضیسنی بعضیسی اوزره درجه‌لر یونندن یارزقده که
بعضیسی غنی و بعضیسی فقیر و یاعلم ومعرفتده کیمی عالم وفاضل وکیمی نادان
وجاهلدر و یادینده که کیمی مؤمن و کیمی کافردر وقس علی هذا (لیتخذ بعضهم
بعضا سخریا) تاکه بعضیسی بعضیسی اتخاذ واستعمال ایلیه مسخر وکارکننده
حوایج ومصالحلرنده ومعاشلرنده . تاامور عالم منتظم اوله (ورحمة ربك خیر
مما یجمعون) سنك ربكك رحمتی یا محمد خیرلودر کافرلرك جمع ایلدیکی
حطام دنیادن (بیت) سرز هوا تافتن از سروریست * ترك هوا قوت
پیغمبریست) (بیت) تخمهایی که شهوتی نبود * بران جز قیامتی نبود)
الحاصل هوادن باش چویرمك سرورلکدندر هوایی ترك ایلمك پیغمبرلك
قوتیدر یاخود پیغمبره منسوب اولان قوتدر ولهذا قال صلی الله علیه وسلم (ایاکم
والهوی فان الهوی یعمی و یصم) وامام بوصیری قصیدهٔ برده‌ده دیر (بیت) فاصرف
هواها وحاذران تولیه * ان الهوی ماتولی یصم اویصم * وحکیم سنایی حضرتلری
اسرار نامه‌سنده بو سرخ شریفده مسطور اولان بیتی بیوررلر شول بر تخملر که
شهوته منسوب اولمیه اول تخملرك بر ومحصولی قیامته منسوب اولمقدن غیری دکل
یعنی شول اعمال تخملری که شهوانی اولمیه بلکه روحانی وربانی اوله آنك ریع ومحصولی
قیامته منسوب اولور وآنده ظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ کر بدش سستی نری
خران * بوداورا مردیٔ پیغمبران * ترك خشم وشهوت وحرص آوری * هست
مردی ورك پیغمبری) اکرچه اول مصر پادشاهنه خرلر نرلکنك سستلکی اولدی
لیکن اکا پیغمبرك مردلکی اولدی زیرا خشم وغضب وشهوت وحرص آورلکی
ترك ایتمك مردلك و پیغمبرلك طمریدر یعنی مصر شاهنك اکرچه شهوت نفسانیه‌سی
سست اولدی وخرلرك ارلکی کبی اولان رجولیت جسمانیه‌سنه ضعف کلدی
اما روحانیت حسیله اکا پیغمبرلك مردلکی و نبیلرك قوت وقدرتی اولدی زیرا خشمی
ترك ایلمك وشهوت نفسانیه‌یی ازاله قیلمق وحرص وشره کتورمکی دفع ایلمك محقق
عروق انبیادن بر عرق مردی واولیادن بر عظیم مردلکدر ﴿ مثنوی ﴾
نریٔ خر کو مباش اندر کش * حق همی خواند الغ بکلر بکش * مردهٔ باشم بمن
حق بنکرد * به ازان زنده که باشد دورورد * مغز مردی این شناس و پوست آن *
ان بر دوزخ برد این در جنان) دیکا که انك عرق وطبیعتنده خرلك نرلکی اولمسون
زیرا حق تعالی حضرتلری آنی الغ بکلر بکی اوقور اکر بن مرده اولورسمکه حق
تعالی بکا نظرایده اول حی وزنده‌دن یکدر که درکاه الهیدن دورو مردود اوله
ومردلکك لب ومغزی بونی اکله وآنی پوست وقشر اکله اول کشی‌یی دوزخه ایلتور

بوجنانه ایلتور اغ ترکان دلنده اولوسلطانه دیرلر بکلر بکی ترکیدر یعنی شهوت جسمانیه که
خرلرك نرلکندن بر نوعدردی سن اول پادشاهك طمرنده خرلر نرلکی اولمسون
وشهوت نفسانیه ایله اول پادشاه اتصاف قیلمسون آنك انسانیتنه قوت جسمانیه‌سی
اولمقدن نه ضرر کلور که حق سبحانه وتعالی آنك کبی خشم وشهوتی ترك ایلین
پادشاهلره بکلر بکیلرك اولوسلطانی اوقور اکر بن فی المثل شهوت نفسانیه وقوت
جسمانیه‌دن مرده اولسم و بوصفتلری حق سبحانه وتعالینك بکا نظر ایلسندن
اوزی ونفسمدن اوتری خشم وشهوتی ازاله قیلسم اول خشم وشهوتله زنده اولان
کسه‌دن بهتراولور که اول کسه خشم وشهوت سببیله درکاه الهیدن دور ومردود اوله
ارلکك لبنی ومردانلکك مغزنی سن اصل خشمی وشهوتی وحرص وآزی ترك ایلمکی بیل
واول قوت جسمانیه ایله قوی وشهوت نفسانیه ایله غوی اولمق مردلکك قشری بدر اول
مردلکك قشری اولان قوت جسمانیه وشهوت نفسانیه انسانی جهنمه ایلتور اما
بو مردانه لکك لبی اولان ترك خشم وشهوت ایلمك جنت اعلایه وقرب حضرت خدایه
ایلتور ﴿ مثنوی ﴾ حفت الجنة مکاره‌را رسید * حفت النار ازهوا آمدپدید) خفت
الجنة مکارهه ایرشدی خفت النار هوادن ظاهر کلدی بو بیت بوحدیث شریفه
اشارت اولنور قال صلی الله علیه وسلم حفت الجنة بالمکاره وحفت النار بالشهوات)
یعنی جنتك اطرافی محفوفه اولدی نته کم بوحدیث شریف بو معنایه دلالت قیلدیکه
پیغمبر علیه السلام حضرتلری جنتك اطرافی مکاره وشدائدله احاطه قیلندی وجهنمك
اطرافی شهواتله احاطه قیلندی بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ ای ایاز شیر نر دیوکش *
مردیٔ خر کم فزون مردیٔ هش * آنچه چندین صدرادراکش نکرد * لعب کودك
بود پیشت اینت مرد * ای بدیده لذت امر مرا * جان سپرده بهر امرم در وفا *
داستان ذوق امر وچاشنیش * بشنو اکنون در بیان معنویش) ای دیو وشیطانی
قتل وهلاك ایدیجی شیر نر کبی ایاز خر مردلکی کم وهش مردلکی افزون اولان ایاز
اول نسنه‌یی که نیجه صاحب صدر آنی فهم وادراك ایلمدی اول سنك قتکده لعب کودك
اولدی ایشته مردلك ای بنم امرمك لذتنی کورمش و بنم امرمدن اوتری وفا ایلمکده
جانی اصمرلمش اول ایازك امردن ذوقنك وچاشنیسنك داستانی شمدی آنی بیان
معنویده استماع ایله بو ابیات شریفه اکرچه سلطان محمود لسانندن ایازه خطابا دینلمشدر
ولیکن مقصود مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان اولیاسنه الله تبارك وتعالی بو کونه
معامله ایلر مثلا سلطان محمود ایازه خطاب ایدوب دیدی ای دیو اولدیریجی شیر نر کبی
اولان ایاز اشکلر مردلکی ناقص وعارفلر ارلکی زیاده اولان ایاز اول معنایی بو قدر
صاحب صدر اولنلر ادراك ایلمدی آنلرك ادراك ایلمدیکی معنی سنك قتکده اوغلان
اویونجغی اولدی اشته مردلك ودلاورلك بودر ای بنم امرمی طوتمقده لذت کورمش

ایازو بنم امرمی یرینه کتورمکدن اوتری وفاایلمکده جانلر ویرمش ایاز حقا که
مردانه‌لك همان بویله اولور ومرد ودلبر اولنلر کندی مولاسنك امرنی آنك کبی
قبول قیلور هزار هزار سیم وزرو لطیف وذی قیمت برجوهر اولسه حق تعالینك
برامرنی آنلردن اوتری صمز اما امرحق اول جوهری صمق اوزره واقع اولسه دخی
اصلا میل قیلمزاول ایازك امری طوتمقدن ذوقنك داستانی وکندی شاهنك بیوردیغنه
امتثال ایتمکدن چاشنی یذیراولسنك حکایه‌سنی الآن بیان معنویده آنی اشت
وسندخی کندی مولاكك امرنی طوتمقده آنك کبی برابش ایت

دادن شاه کوهررا میان دیوان وجمع بدست وزیرکه این
چندارزد ومبالغه کردن وزیر در قیمت آن کوهر
وفرمودن شاه اوراکه اکنون این را بشکن وکفتن وزیرکه
این را چون شکنم که نیك خواه خزینه آت منم

یوسرخ شریف شاهك کوهر ویرمسیدر وزیرك النه دیوان ومجمع اورتاسنده
ویرمسیدرکه بوکوهرنه قدر بها دکروزیرك اول کوهرك قیمت وبهاسنده
مبالغه ایلمسیدر وشاهك اکا امر ایتمسیدرکه بوکوهری قیرووز یرك دیمسیدرکه
بوکوهری نیچون صرم که سنك خزینه كك بن نیك خواهیم بن سنك خزینه که
بدخواه دکلم که بویله برذی قیمت کوهری شکست ایلیم وسنك خزینه که ضرر
ویرم ❊ مثنوی ❊ شاه روزی جانب دیوان شتافت ❊ جمله ارکانرا دران
دیوان بیافت) شاه محمود غزنوی برکون دیوان جانبنه شتاب وسرعت ایلدی
جمله ارکان دولتی اول دیوانده بولدی ❊ مثنوی ❊ کوهری بیرون کشید
اومستنیر ❊ پس نهادش زوددر کف وزیر) اول مستنیر برکوهری طشره چکدی یعنی
شاه محمود برنورانی کوهری کندی جیبندن ویاکیسه سندن اخراج ایلدی پس
فوری آنی وزیرك کف ودستنه قودی ❊ مثنوی ❊ کفت چونست وچه ارزد
این کهر ❊ کفت به ارزد زصد خروارزر) شاه وزیره ایتدی بوکوهر نیجه دزونه
دکروزیرجواب ویردی وایدی یوزیوك آلتوندنبك دکر خروارخربار معناسنه‌در
لیکن بونده مطلقا یوك معناسنه اولوریعنی اول وزیردیدی بوجوهریوز یوك آلتوندن
زیاده دکر ❊ مثنوی ❊ کفت بشکن کفت چونش بشکنم ❊ نیك خواه مخزن مالت
منم) شاه ایتدی بوکوهری صی وزیرایتدی نیچون صیم بن سنك مخزن ومالكك خواهیم
❊ مثنوی ❊ چون روادارم که مثل این کهر ❊ که نیاید در بها کرددهدر) نیچون معقول
ورواطوتمکه بومثللی کوهرکه بهاوقیمته کلمزهدروضایع اوله یعنی بونك کبی بهابه
کلاین ذی قیمت برلطیف کوهری شکست ایلمکی نیچون رواطوتمکه آنی صیم وبی
معنی یره هدر اولوب ضایع اوله ❊ مثنوی ❊ کفت شاباش وبدادش خلعتی ❊

کوهرازوی بستد آن شاه فتی) شاه اکا تحسین دیدی واکا برابو خلعت ویردی
اول فتی وجوانمرد اولان پادشاه جوهری اول وزیرك الندن الدی ❊ مثنوی ❊
کرد ایثاروزیرآن شاه جود ❊ هرلباس وحله کو بوشیده بود) اول جود صاحبی
پادشاه وزیره ایثار وسخا ایلدی هرلباس وحله یی که اول شاه کیمش ایدی یعنی پادشاه
کندینك کیدیکی لباسی اکا احسان ایلدی ❊ مثنوی ❊ ساعتیشان کرد مشغول
سخن ❊ زقضیه تازه وراز کهن) شاه بر ساعت اهل دیوانی سوزه مشغول ایلدی
تازه قضیه‌دن واسکی رازدن یعنی پادشاه بونلری اشغال ایچون اسکی رازدن بکی
قضیه‌دن سوزسویلدی وبونلری مشغول ایلدی ❊ مثنوی ❊ بعد ازان
دادش بدست حاجبی ❊ که چه ارزداین بدست طالبی) آندنصکره اول کوهری
برحاجبك النه ویردی ودیدی که بوکوهر برطالبك اوکنده‌نه دکر ❊ مثنوی ❊
کفت ارزداین بنیمهٔ مملکت ❊ کش نکه داردخدا ازمهلکت) اول حاجب شاهه
جواب ویروب ایتدی بوجوهر برمملکتك نصفنه دکرکه اول کوهری خدای تعالی
مهلکاندن صاقلیجی اولسون مهلکت بونده هلاك معناسنه‌در ❊ مثنوی ❊ کفت
بشکن کفت ای خورشید تیغ ❊ بس دریغست این شکستن را دریغ) شاه اول حاجبه
ایتدی بوکوهری صی حاجب دخی ایتدی ای خورشید تیغ یعنی ای تیغ خورشید
کبی عالم طوتیجی وظلمات کفروفسادی ازاله ایدیجی پادشاه بوکوهری صیمق زیاده
حیف ودریغدر ❊ مثنوی ❊ قیمتش بکذار بین تاب لمع ❊ که شدست این
نورروز اوراتبع) آنك قیمتنی قوو بوتاب ورونق ولمعی کورکه بوروز ونهارك نور
وضیاسی اکا طفیل وتابع اولمشدر ❊ مثنوی ❊ دست کی جنبد مرا در کسراو
❊ که خزینه شاهرا باشم عدو) اول کوهرك کسرنده بنم دستم نیچون حرکت ایلرشاهك
خزینه سنه نیچون عدو اولورم ❊ مثنوی ❊ شاه خلعت داد وادرارش فزود ❊ پس
دهان در مدح عقل او کشود) شاه حاجبدن چونکم بوجوابی اشتدی اکا خلعت ویردی
وادرار ووظیفه‌سنی زیاده قیلدی پس شاه اول حاجبك عقل وادراکنی بحسب الظاهر مدح
ایلمکه دهان آچدی یعنی اکا اهل دیوان مابیننده آفرین سنك عقلك واردر اکه دیو مدح
قیلدی ❊ مثنوی ❊ بعد یك ساعت بدست میرداد ❊ دررا آن امتحان کن بازداد)
برساعتدنصکره امیرك النه ویردی بودخی جائزدر آندنصکره میردادك النه دروکوهری
اول امتحان ایدیجی شاه کیرو ویردی میرداد عدالت میری دیمك اولور ❊ مثنوی ❊
اوهمین کفت وهمه میران همین ❊ هریکی را خلعتی داد اوثمین) اول امیرداد بونی
دیدی وسائر امیرلر دخی هربری اکا تقلید ایدوب بویله دیدیلر یعنی برامیره دخی اول
جوهری علی حدة عرض ایلدکده وبونی کسر ایلیك دیوسویلدکده هربری
امیر کبی بلکه وزیر کبی بزبونی نیچون صیرز سنك خزینه که بدخواه دکلز دیو جواب

ويرديلر پس اول پادشاه بونلرك هر برينه اعز بهالو خلعتلر ويردی ❊ مثنوی ❊
جامكيها شان همی افزود شاه ❊ آن خسيسا نرا ببر كازره بجاه) وآندن ماعدا آنلرك
قفتانلقلرينی اول پادشاه زياده ايلدی اول دنی وخسيسلری بولدن جاهه ايلتدی
جامكی طوناق ديمكدر يعنی پادشاه بونلرك طونلقلرينی زياده قيلدی بونلره ظاهرا انعام
واحسان ايلدی بونلرك خبرلری يوق اول خسيسلری بو يولدن چاه غروره دوشردی
❊ مثنوی ❊ اين چنين كفتند بجه شصت امير ❊ جمله يك يك هم بتقليد وزير) حاصل كلام
اللی التمش امير بويله ديديلر جميعا برهم وزيره تقليد ايله يعنی اول صدر نشين اولان وزير ابتدا
نه كونه جواب ويرديسه بونلر دخی اكا تقليد ايتمك ايله همان اول جوابی ويرديلر حقيقت
نه ايديكنی بيله مبوب مقام تقليدده قالديلر ❊ مثنوی ❊ كرچه تقليدست استون
جهـان ❊ هست رسوا هر مقلد زامتحان) اكرچه جهـان استونی تقليددر اما
هر مقلد امتحـاندن رسوادر تقليد بر آخر كسـه نك قولنی وفعلنی كنديسنه قلاده
ولازم قيلوب ليكن اول قولك واول فعلك حقيقتنی بيلمكه ديرلر نته كم تقليدك تحقيق
وتفصيلی جلد اولده حقير وبی خصم ديدن ناقهٔ صـالح اسرختك آخرنده مرور
ايلمشدر آنده طلب اولنه وبونده بو بيتك معنـاسی بودر اكرچه بعض كسه مرتبه
بوندن وسن وسال جهتندن كنديسندن ارفع اولان كسه نك قولنی وفعلنی قبول
قيلق واكا تابع اولمق جهانك عمـادی منزله سنده در كه انتظام عالم انكله اولمشدر كه
لازم كلسه برطائفه يه ديسك كه سن بو فعلی نيچون ايلرسن وبو كونه سوزی ندن اوتری
سويلرسن انلر ديرلر بو كونه سوزی بزم آبا واجدادمز وياخود پيشوا اولان استادمز
سويلرمش وبزم ايشلديكمز فعلی آنلر هم اشلمشدر پس بز آنلره تابعز ديرلر ليكن هر مقلد
امتحـان اولندقده البته رسوای اولور وايشلديكی عملك حقيقتنی وسويلديكی سوزك
سر ومغزنی بيلديكی ظهوره كلور نته كم اول وزيره تقليد ايلين هر برامبرك فضـاحتی
عاقبت ظاهر اولدی وتقليدك قباحتی ظهوره كلـدی

❊ رسـيدن كوهر از دست بدست و آخر دور باياز ❊
❊ رسـيدن وكياست اياز ومقلد ناشـدن ايشـانرا ❊
❊ ومغرور ناشـدن اوبكال ومال دادن شـا ه ❊
❊ وخلعتهـا و جامكيهـا افزودن و مدح عقـل ❊
❊ مخطئـان كردن بمكر وامتحـان كه كی روا باشـد ❊
❊ مقلدرا مسلمان داشـتن مسلمان باشد اما نادر ❊
❊ باشـد كه مقلد ازين امتحـانهـا بسلامت ❊
❊ بيرون آيد كه ثبات بنـايان ندارد الا من عصمه الله ❊

بوسرخ شريف كوهرك الدن اله ايرشمسنك آخر دورده ايازه ايرشمسنك بيـانيدر
واياز كياست وزيركلكيدر واياز آنلره مقلد اولمسی وتقليد قيلمسيدر و دخی
پادشـاهك مكر وامتحـان ايله مخطيلرك خلعتلرنی زياده ايلديكنه ودخی شـاهك اول
مخطيلرك مال ومتـاع ويرمكلكنه ايازك مغرور اولمسی والدانمسيدر كه مقلدی
مسلمـان طوتمق نچون روا اولور اكرچه مقلد مسلمـان اولور اما نادر اولور كه مقلد
بو امتحانلردن سلامت ايله طشره كله يعنی بويله امتحـان محللرنده سلامت بولمق
واجتنـاب قيلق مقلد اولان كسه لره آز واقع اولور انكچون اكثر متكلمين مقلدك ايمانی
صحيح طوتمشلر وبعضلر دخی صحيح طوتمشلردر وايمـان مقلد دخی صحيح اولمز ديو
اثبـات ايتمشلردر زيرا بو مقلدلردن بريسی بينـالر ثبـاتنی طوتمز الا شول كسه دكلكه
الله آنی عاصم اوله يعنی مكر شول كسه بينـا اولان محققلرك ثبـاتنی طوتر كه الله تبارك
وتعـالی آنی خطا وخللدن وسهو وزللدن مصون ومحفوظ قيله ❊ زيرا حق يكيست
وان را ضد بسيار غلط افكن ومشـابه حق مقلد چون ان ضد رانشناسد ازان روحق
رانشناخته باشد اما حق باآن ناشنـاخت اوچو او رابعنـايت نكاه دارد آن ناشناخت
اوزيان ندارد ❊ زيرا كه حق بردر واكا چوق غلط افكن ومشـابه حق ضد واردر
يعنی فی المثل حق بردر واول حقك غلط براغجی حقه مشـابه باطل نتيجه ضدی واردر
مقلد چونكم اول ضد حق اولان باطلی اكليه اول جهتدن حق اكلمش اولور اما
حق اول مقلدك اوناشنـاختلغی ايله بلكه چونكم اول مقلدی عنايتله نكاه وحفظ
طوته اول مقلدك ناشنـاختلغی اكا زيان طوتمز وضرار ايتمز ❊ مثنوی ❊ ای اياز
اكنون نكويی كين كهر ❊ چند می ارزد بدين تاب وهنر ❊ كفت افزون زانچه تانم
كفت من ❊ كفت اكنو ن زود خردش درشكن ❊ سنكها در استين بودش شتـاب
❊ خرد كردش پيش او بدان صواب) ای اياز شمدی سن ديمزميسنكه بو كهر نه قدر
دكر بو تاب وهنر له ايازشـاهه جواب ويروب ايتدی بو كوهرك بهـاسی اول نسنه دن
زياده در كه بن آنی ديمكه قادر اولم پس شـاه ايازه ايتدی تيز اول كوهری خرد ايله صی
اول حالده ايازك يكنده طـاشلر وارايدی شتـاب وسرعتله اول كوهری خرد
ايلدی زيرا آنك قتنده صواب اول ايدی يعنی اول كوهری پادشـاه آخر الامر ايازك
النه ويردی واكا بر سبيل استفهام تقريری ديدی ای اياز شمدی سن سويله مزميسن كه
بو كوهر نه دكر بو تاب وهنر له سويله كورملم اياز دخی ای شاه بن آنك قيمتنی سويلكه قادر دكلم
بنم سو بلديكم بهالردن زياده دكر ديد كده شاه اكا امر ايدوب ديدی ای اياز الان اول
كوهری خرد ايليوب صی ايازك الندهٔ حكمت ربانی سنكلر وارايدی سرعتله اول كوهر
يكتابی درحال شكست ايلدی آنك قتنده صواب كوهری صمق وشـاهك امرنی
يرينه كتورمك ايدی بونده كوهردن مراد جوهر جسمـانی وصفت حيوانی اولور

ایازمشابه‌سنده مقرب الهی اولان حق تعالینك خاص قوللرینه اول حیوانی اولان
صفتلری وجسمانی اولان خاصیتلری کسر ایلمکه جناب حق امر قیلمشدر آنلر
اول کوهر جسمانینك رونق وتابنه بقمیوب امر حقه امتثال ایدوب آنی ریاضت
وطاعت طاشلریله کسر ایدرلر وامر حقی برینه کتوررلر اما اهل صورت
واصحاب تقلیداول کوهر جسمانیه‌نك لطافتنه باقوب آنی سنك طاعتله صنغی
اختیار ایلمزلر وامر حقی یرینه کتورمزلر بلکه من حیث المرتبة والصورة کندیلردن
ارفع اولان برصدرنشین کمسه‌نك جوهر جسمانی‌یه صیانت قیلدیغنی واکا تعظیم
رغبت ایلدیکنی کوروب اکا تقلید ایدرلر وامر حقی برینه کتورمیوب آنك کتدیکی
یوله کیدرلر ❊ مثنوی ❊ زانفـق طالع بادو آتش ❊ دست داد آن لحظه نادر
حکمتش ❊ یانخواب این دیده بود آن پرصفا ❊ کرد بود اندر بغل دوسنك را)
آنك بادولت اولان اتفاقندن اولحظه برنادر حکمت اکا ال ویردی یابو درکه اول
پرصفا برجوهری صنغی دوشنده کورمشدی واهذا قولتوغنده ایکی طاش حاضر
ایلمشدر یعنی اول اهل سعادت اولان ایازك دولتلو اولان طالعنك کندی ایله اتفاقندن
اول حینده برعجیب حکمت اکا ال ویردی ومیسر اولدی واول حکمت بوایدیکه
پادشاه اول کوهری شکست ایله دیو امر ایلدکده آنك قولتوغنده ایکی طاش
حاضر بولندی اول کوهری صنق ایچون برآلتی جست وجویه محتاج اولمدی بلکه
هروجهله اول کوهری کسر ایلمکه مستعد بولنوب بلا تأخیر امر شاهی برینه
کتوردی اکر سؤال اولنورسه که اول ایاز اول کوهری کسر ایده‌جکنی وپادشاهك
اکا شو کوهری شکست ایله دیو امر قیله‌جغنی ندن بیلدی تاکم اول کندیسنده بویله
ایکی سنك پاره‌یی صاقلدی بونده ایکی وجه‌واز یابودرکه اول درونی غل وغشدن
پرصفا اولان ایاز بو کوهری صنغی وشاهك اکا کوهری صمه‌دن اوتری امر ایلمسنی
واقعه‌ده کورمش اوله وکندی رؤیاسنه اعتماد ایدوب اول طاشلری کندی
جیبنده بهر حال بونك برحکمتی واردر دیو حفظ قیلمش اوله ویاخود بیدارلق حالنده
حق سبحانه وتعالی اکا نتیجهٔ کاری کشف ایلمش اوله مثلا ❊ مثنوی ❊ همچو
یوسف کز درون قعر چاه ❊ کشف شد پایان کارش ازاله) یوسف علیه السلام
کبی که چاهك درونندن حضرت خدادن اکا ایشنك نهایت وپایانی کشف اولدی
بو بیت شریف قرینهٔ کلامندن مستفاد اولان الهام حقه کوره مثل اولمشدر بیت
اوله کوره مثل دکلدر زیرا تقدیر کلام بویله دیمکدرکه اول ایازك حالی ایکیدن خالی
دکلدر یابودرکه اول پرصفا بوجوهری صنغی واقعه‌ده کورمش آندن اوتری
قولتوغنده ایکی طاشی حاضر قیلمش اوله ویاخود بیدارلك حالنده نهایت کار
اکا باالهام الله کشف اولمش اوله نته‌کم یوسف علیه السلام حضرتلرینه چاهك

درونده حضرت الهدن آنك کارنك پایانی اکا کشف اولدی وحق تعالی آنك شاه
مصر اولمسنی و قرنداشلرینك عاقبة الامر واروب تواضع و انقیاد قیلمسنی درون
چاهده ایکن وحی ایلدی کما قال الله تعالی فی سورة یوسف (واوحینا الیه لتنبئنهم بامرهم
هذا وهم لا یشعرون ❊ مثنوی ❊ هر کرا فتح وظفر پیغام داد ❊ پیش اویك
شدمراد وبی مراد ❊ هر کرا پابندوی شد وصل یار ❊ او چه ترسد از شکست وکارزار)
هر کیمه که فتح وظفر پیغام وخبر ویردی آنك قتنده مراد وبی مراد اولمق برا اولدی
هر کیمه که یارك وصلی پابند اوله اول کمسه شکستدن وکارزاردن نه قورقر یعنی هر
شول کمسه‌یه که حق تعالینك ظفرندن اولان فتح وظفر پیغام ویره وانکچون
نصرت الهی اولدیغی عیانه که آنك او کنده بی مراد اولمق برابر و یکسان اولور
هرشول کمسه‌یه که یارك وصالی سندومعتمد اوله اول کمسه منکسر اولمقدن ونفس
وهوا ایله جنك ومجاهده قلمقدن نیچون قورقر بوکونه کمسه انکساردن وکارزاردن
اصلا خوف ایلمز ❊ مثنوی ❊ چون یقین کشتش که خواهد کرد مات ❊
فوت اسب وپیل باشد ترهات ❊ کر برد اسبش هر انکه اسب جوست ❊ اسب
رو کو بی که پیش آهنك اوست) مثلا برشطرنجبازه یقین اوله که چونکم خصمنی مات
ایلر اسب وپیل فوتی اکا لغو وترهات اولور اکر آنك اسبنی ایلته هر اول کمسه که اسب
طلب ایدیجیدر اسبه کتسون دی اول کمسه پیش آهنك دکلیدر پیش آهنك مقدم
وپیشوا معناسنه‌درکه ایلرو قصد ایلین کمسه‌یه پیش آهنك دیرلر یعنی چونکم
برشطرنجباز اولان کمسه‌یه یقین حاصل اوله که کندی خصمنی عاقبة الامر مات ایلر
آنك قتنده فیلك وآنك فوت اولمسی ترهات اولور وآلاتك ضایع وزائل اولمسندن غم
ییمز زیرا اسب وآت واسباب وآلات خصمی مات ایلمکدن اوتریدر چونکم خصمك
مات اولمسی بونلرسز هم میسر اولدیغی بیله بونلرك فوت وضایع اولمسندن اکا نه غم
کلور اکر فرضی شول کمسه که آنك اسب وآلاتنی کیدرمك واخذ ایتمك ایستیه وآنك
آتنی الندن اله اسبه وآلاته کتسون دی باك یوقدر اول کمسه بعون الله سابق و پیشوا
دکلیدر چونکم ازلده اکا عنایت وحسنی (ان الذین سبقت لهم منا الحسنی) آیت
کریمه‌سنك موجبنجه سبقت ایلمش اوله اکا آلات واسبابك ضایع اولمسی ضرر
ویرمز ❊ مثنوی ❊ مرد را با اسب کی خویشی بود ❊ عشق اسبش ازپی پیشی
بود ❊ بهر صورتها مکش چندین زحیر ❊ بی صداع صورتی معنی بکیر) مردك
اسبله نه قرابتی اولور اول مردك اسبه عشق تقدم وسبقت ایلمکدن
اوتری اولور صورتلردن اوتری بوقدر ایچ اغریسی چکمه صورته منسوب اولان
صداعسز معنی طوت بساط شطرنجك اسبنی ذکر ایتمك مناسبتیله بساط
کونده اولان اسبلرك دخی عند العارفین اکا مانند اولمسنه بلکه

جمله صورت اهل معنی قتنده آلات شطرنجیه کبی کلسنه اشارت بیوردیلر
ودیرلرکه عقلده و معرفتده مرد اولان کمسه‌نك اسب واستره قیجن قرابتی
اولور ونوجهله آنلره تعلق و تعشق قیلور اکر بر عاقل مردك اسبه عشقی اولورسه
اکا سوار اولوب منزل المقدن اوتری وغیریلرا اوزره سبقت وتقدم قیلمغدن اوتری اولور
چونکم بر عارف تمام منزلی اله وهر وجهله سالکلر اوزره سبقت وتقدم قیله ومراد
ومقصودنی بوله آنك نه اسب صوری‌یه تعلق وتعشق قالور ونه کندی بدنی اسبنه
علاقه‌سی وعشق قالور پس ای اسیر صورت اولان عابد وزاهد صورتلردن اوتری
بوقدر ایچ اغریسی ودرون المی چکمه بلکه کندیکی صورته متعلق اولان درد
صداعسز طوت تاکم صورت قیدندن قورتله‌سن و جمله مراد و مقصودکی
بوله‌سن ﴿مثنوی﴾ هست زاهدرا غم پایان کار * تاچه باشد حال اوروز شمار *
عارفان زاغاز کشته هوشمند * ازغم واحوالی آخر فارغند) زاهد ایچون پایان
غمك کاری واردر عجب حساب وشمار کونی آنك حالی نه اولور اما عارفلر آغازدن
هوشمند اولمشلردر لاجرم آخر وعاقبتك غم واحوالندن ایمن وفارغلردر یعنی
عارف اولنلر ایله زاهد اولنلرك مابیننده فرق بودر که زاهد بی معرفت کندی کارینك
نهایتنك غمن یر و بنم حالم یوم آخرتده نه اوله دیو غمناك اولور اما حق تعالینك
عارف قوللری اول ازلدن خبردار اولمشلر در وسر قضایه شهود بولمشلردر چونکم
بیلدیلرکه یوم آخرتده وروز خاتمه‌ده ظهوره کله‌جك ازلده مقدر اولان کاردر
والهذا بونلر آخرتك غمندن واحوالندن فارغلردر ﴿مثنوی﴾ بود عارف را
همین خوف ورجا * سابقه دانیش خورد آن هردورا * دید کو سابق زراعت
کردماش * اوهمی داند چه خواهد بود چاش * عارفست و بازرست ازخوف
و بیم * های وهورا کرد تیغ حق دونیم) اکرچه عارفه دخی هم بوخوف ورجا
وار ایدی لیکن آنك سابقه دانلغی آنك هر ایکیسنی یدی زیرا عارف کوردیکه
او سابق ومقدم ماش زراعت ایلدی پس اول عارف بیلور که عاقبت چاش نه حاصل
اولسه کرکدر عارفدر وخوف و بیمدن کیرو قورتلدی های وهوی تیغ حق ایکی
پاره ایلدی نعم یعنی عارفك دخی قبل الوصول الی مرتبة المعرفة والیقین زاهد کبی
خوف ورجاسی وار ایدی وانی بوکونه غملردن آزاد ایلدی زیرا عارف حالا بودنیاده
ایکن مشاهده قیلدیکه اول فی المثل مرجك اکدی او بیلورکه آنك چچی ومحصولی
نه اولسه کرکدی یعنی عادة الله بونك اوزرینه جاری اولمشدر که اکر بر مزرعه‌یه
مرجك اکسك مرجك بتر و بغدای اکسك بغدای بتر وقس علی هذا اسار الحبوبات پس
عارف بیلدیکه بودنیا آخرتك مزرعه‌سیدر بر کمسه بونده هرنه کونه تخم اکرسه البته
یوم آخرتده انك محصولنی کتورر پس عارف بتوفیق الله زشت وقبیح تخملر اکمکدن

حذر ایلیوب جمیل وملیح تخملر اکمشدر اول بیلور که بوکونه لطیف تخملرك آخرتده
محصولی نه اوله‌جقدر پس پایان عمل وکارك خوف وغمندن آزاد اولوب همان کندی
نفسنی اصلاح ایلمکه سعی ایلر زیرا عارف سرازلدر بواجلدن خوف و بیمدن
قورتلمشدر خوف ورجادن حاصل اولان های وهوی و بعض اخباردن ظهوره کلان
خوف و بیمی حق تعالینك معرفتی تیغی ایکی شق ایلیوب اصلا بوکونه حالتلرك
وجودنی قوممشدر وعارفك قلبنی بوکونه دغدغه‌لردن آزاد قلمشدر ﴿مثنوی﴾
بود اورا بیم وامید ازخدا * خوف فانی شد عیان کشت آن رجا) اول عارف
ایچون خدای تعالیدن خوف ورجا وار ایدی معرفت الهیه قوتیله خوف فانی اولدی
واول رجا عیان اولدی یعنی عارفك دخی قبل الوصول الی مرتبة الکمال خدای
تعالیدن خوف ورجاسی وار ایدی اما کماله ایردکدن ورجا مرتبه‌سنه بالغ
اولدقدنصکره انك قلبندن خوف وحزن فانی اولوب رجانك حقیقتی ظهوره وعیانه
کلوب وکندیسنك محل امنه واصل اولدیغنی مشاهده قیلدی پس عنایت حقله خوف
وحزن مرتبه‌سندن قورتلوب شاد اولدی ﴿مثنوی﴾ چون شکست آن کوهر
خاص آن زمان * زان امیران خاست صد بانك وفغان * کین چه بی باکیست
والله کافرست * هرکه این پر نور کوهررا شکست * وان جماعت جمله ازجهل
وعما * درشکسته درامر شاهرا * قیمتی کوهر نتیجهٔ مهر وود * برچنان
خاطر چرا پوشیده شد) چونکه ایاز اول زمان اول کوهر خاصی صدی پس اول
امیرلردن نیجه بانك وفغان قالقدی بویله دیو که بونه بی باکلکدر والله حقیچون کافر
نعمتدر هرشول کمسه که بو پرنور اولان کوهری صدی واول جماعت یعنی اول
کوهری شکست ایلین امرا جمله جهل وعمادن شاهك امری درنی صمشدر نتیجهٔ
مهر وود اولان قیمتلو کوهر انجلین خاطر اوزره نیچون پوشیده اولدی قیمتده
یا مصدریه اولمق ونسبی دخی اولمق جائزدر یعنی ایاز چونکم اول خاص اولان کوهر
کیمیایی اول زمانده صدی او کوهری صمین امیرلردن اول حینده نیجه یوز صدا
وفغان ظهوره کلدی بویله دیو که های بونه بی باکلك ونه کونه بی ادرا کلکدر
هر کمسه که بونك کبی بر کوهر نورانی وتابناکی کسر ایلیه الله حقیچون اول کمسه
شاهك نعمتنه کافردر وآنك دولتنه خائن وخاسردر واول جماعت مقلده جمله‌سی
جهالتلرندن و بی بصیرت اولدقلرندن اکرچه اول جوهری کسر ایلمدیلر لیکن شاهك
درامرنی صدیلرکه شاهك درامرنی کسر ایلك اول ظاهرده اولان جوهری کسر
ایلمکدن نیجه وجوهله اضر واقبحدر اما بونلر بو معنایی بیله‌مدیلر و بوسره آکاه
اوله‌مدیلر بو معنایی مقرب شاه اولان ایاز بیلدی زیرا شول مهر ومحبتك نتیجه‌سی
اولان قیمتلو کوهرکه اندن مراد هروجهله امر شاهه اطاعت وانقیاد ایلمکدر

انك كبی بر خاطر لطیفه نیچون مخفی اولدی یعنی مخفی و پوشیده اولیوب اصل قیمتی کوهر نه ایدوکنی بیلدی وامر شاهی صمیوب اول کوهری صدی ولیکن اهل تقلیدك خاطرنه بو معنی پوشیده اولوب هر بریسی جهالتلرندن اكا طعن وتشنیع قیلدی

تشنیع کردن امرا بر ایاز که چرا شکستی
چنین کوهر را وجواب دادن ایاز ایشانرا

(مثنوی: گفت ایاز ای مهتران نامور * امر شه بهتر بقیمت یا گهر) ایاز انلره دیدی ای نامور اولان مهترلر قیمت و بهاده امر شاهمی یكدر یاخود كهرمی یعنی چونكم ایاز اول امر انك كندی حقنده اولان طعن وتشنیعلرینی كوش ایتدی آنلره جواب ویروب ایتدی ای نامور ونامدار اولان امیرلر بیلكز واكاه اولكز قیمتده پادشاهك امرمی یكدر و یاخود كوهرمی یكدر (مثنوی: امر سلطان به بود پیش شما * یا که این نیكو گهر بهر خدا) سزك فكركزده امر سلطانمی یكدر یا كه بو خوب كوهرمی یكدر الله ایچون بیان ایلكز و بو سؤالك جوابنی سویلیكز (مثنوی: ای نظرتان بر گهر بر شاه نی * قبله تان غولست وجاده راه نی) ای كوته نظرلر سزك نظریكز كوهره در شاهه دكلدر سزك قبله كز غول بیاباندر شاهراه دكلدر جاده اولو یوله دیرلر یعنی ایاز بونلره طعن وتشنیع ایدوب دیدی ای كورلر وقابلری بی نورلر انجق سزك نظرلریكز كوهره وزر وسیمه در پادشاهه و پادشاهك امرنه دكلدر سزك قبله كز ومقصدلریكز نفس وشیطان وغوله اویمق وشاهراهدن كمراه اولمقدر شاهك امرینی طوتمق وآنك رضاسنی اله كتورمك دكلدر (مثنوی: من ز شه بر می نگردانم نظر * من چو مشرك روی نارم بر حجر * بی گهر جانی كه رنگین سنگ را * بر گزیند پس نهد شاه مرا) امان شاهدن نظرمی دوندرمزم بن مشرك كبی حجر اوزره یوز كتورمزم كوهرسز شول برجانكه رنكین اولان طاشی امر شاه اوزره كزیده قیله و بنم شاهمی آردنه قویه یعنی مقرب شاهی اولان ایاز بونلره دیدی واول اهل تقلیده بو كونه تشنیع وتوبیخ ایلدی ای جاهللر بن شاهدن نظرمی دوندرمزم مشركلر كبی ملون احجاری معبود اتخاذ ایلیوب آنلره توجه قیلدقلری كبی بن حجره یوز كتورمزم وحجر ومدر مقوله سی اولان سیم وزره ودر وجوهره پرستش ایدوب شاهك امرینی وانقیادینی ترك ایلمزم شول برجانك كوهر ایمانی ودر عرفانی بو قدر كه ملون اولمش طاشلری بو عظیم ذی قیمت در وجوهر وسیم وزردر دیوب پادشاهك امرنك ومحبتنك اوزرینه اختیار ایلیه و پادشاهك امرینی وطاعتنی آردنه قویه اول جانده جوهر اولمدیغی ادنی عرفانی اولان كمسه لرك معلومیدر (مثنوی: پشت سوی لعبت گلرنگ كن * عقل در رنگ آورنده دنگ كن * اندرا در جو سبو بر سنگ زن * آتش اندر

بو واندر رنگ زن * گر نهٔ در راه دین از رهزنان * رنگ و بو مپرست مانند زنان) پشتنی كلرنك اولان لعبت طرفنه ایله عقلكی رنك كتورییجیده دنك وحیران ایله جوی ودریانك ایچنه كل سبوبی طاشه اور بو به ورنكه آتش اور یعنی دنیانك زیب وزینتنی ترك ایله دین یولنده حرامیلردن دكل ایسك زنلر كبی رنك و بویه طابعه یعنی اكر عاقل وعارف ایسك بو كلرنك اولان لعبت دنیایه صرت چویر وانك ایچنده اولان رنكین وملون اولان اویونجقلری وراء ظهرکه القا ایلیوب عقلكی بو نقوش والوانی ظهوره كتورن پادشاهك مشاهده سنده دنك وحیران ایله جوی معنی ایچره كل وصورت سبوسنی سنك ریاضته چاوب كسر ایله آتش فنایی آنك رنك و بوینه اور تاكم رنك و بو سوداسنی احراق ایلیه سن بصورت قیدندن ورایحه واون محبتندن خلاص اولوب معنی عالمنه واصل اوله سن اكر دین یولنده یول اورییجیلردن دكل ایسك عورتلر كبی روایح والوانه پرستش قیله ونقوش والوانه مبتلا ومقید اوله بلكه نقوش فانیه دن آزاد اولوب آنك نقاشیله آشنالق ایده كور وانك امرینی طوتمق وكندیسنه محبت ایتمك یولنه كیده كور (مثنوی: سر فرو انداختند آن سروران * عذر جویان گشته زان نسیان بجان * از دل هر یك دو صد آه آن زمان * همچو دودی می شدی تا آسمان) اول سرورلر چونكم ایازدن بو كونه طعن آمیز سوزلری اشتدیلر باشلرینی آشغه ایندیلر اول نسیاندن جانله عذر جویان اولمشلر اول زمان هر برینك دل وجانندن ایكی یوز آه وانین رعظیم دخان كبی آسمانه دك كتدی یعنی چونكم حقیقت حال ظهوره كلدی اول مقاله سرورلر كندیلرك افعال واقواللرینك قباحتنی بیلدیلر هر بریسی جان ودل ایله عذر دیلیجی اولدی وهر برینك درونندن نیجه یوز آه وفغان چیقوب اول زمانده رعظیم دخان كبی عیان آسمانه دك كتدی وهر بریسی كستاخلغن بیلوب ناله وفریاد ایتدی نتكیم (یوم تبلی السرائر) ده اصحاب تقلید وارباب زرق وربا كندی سوء عاقبتلرینی كوردكلرنده وفعللرینك وقوللرینك نتایجنی مشاهده قیلدقلرنده وارباب تحقیقك علو شانلرینی دخی بیلدكلرنده هر وجهله آه وفغان قیله لر واصحاب تحقیق حقنده ایلدكلری طعن وتشنیعه نادم اوله لر و كندیلرك جرم وقباحتنی بیله لر واعتذار واستغفاره مشغول اوله لر ولیكن بونلره فائده قیلیه واول بی وقت اولان عذر خواهلق سودمند اولمیه (مثنوی: كرد اشارت شه بجلاد كهن * كه ز صدرم این خسانرا پاك كن * این خسان چه لایق صدرمند * كز پی سنگ امر مارا بشكنند * امر ما پیش چنین اهل فساد * بهر رنگین سنگ شد خوار و كساد) پس شاه پیر كهنه جلاده اشارت ایلدی بویله دیو كه بنم دیوانم صدرندن بو خسلری پاك ایله بودنی وخسلر بنم صدر دیوانمه نه لایقدر كه سنكدن اوتوری بنم امرمی صرلر

بو یله اهل فسادك اوكنده رنكین سنكدن اوتری خوار وكساد اولدی بو ابیات شریفه دن مقصود الله تبارك وتعالی حضرتلرینك یوم قیامتده سیم وزردن ودر وجوهردن اوتری كندی امر شریفنی شكسته قیلان ودراهم ودیناره ودر وجواهره مائل وعاشق اولان طائفه یه عظیم عتابلر وغضبلر ایلیوب آنلری عذاب ملكلرینه بنم حضورمدن بونلری دور ایلیك دیو امر قلسه بدر یعنی یوم قیامتده حق تعالی حضرتلری كندی امرنی صین طائفه یه عتاب ایدوب اسكیدن مخلوق اولان خلاد كبی عذاب ملائكه سنه اشارت قیله بو یله دیو كه بو زر پرست و بنم امرمی قویوب جوهره محبت ایتمكله دنی وپست اولان طائفه یی بنم حضورمدن پاك ایدك ومحل عذابه الوب كیدك كه بو خسلر جنت صدرنه ندن لایقلردر ملون اولان حجردن ورنكین اولان سیم وزردن اوتری بنم امر شریفمی صدیلر وحكم لطیفمه امتثال ایلمكدن اعراض ایدوب نفسلرینك مرادنه ایردیلر بونلر كبی اهل فسادك قتنده بزم كبی پادشاهك امر عالیسی ملون اولان حجردن اوتری خور وكساد اولدی وهر بری بنم امرمی طوتمغی واكا تعظیم ایتمكی قویوب حجر ملون مثابه سنده اولان سیم وزره ودر وجواهره میل ومحبت قیلدی و بونلرك قتنده سیم وزر ودر وجوهر بنم امر شریفمدن یك اولدی پس لازم كلدیكه بونلری جای خسیسه رد ایلیم تا آنده خوار وحقیر قاله لر وشكسته وزار اوله لر

قصد شاه بكشتن امرا وشفاعت كردن ایاز پیش
تخت سلطان كه ای شاه عالم العفو اولی

مثنوی
پس ایاز مهر افزا بر جهید * پیش تخت آن الغ سلطان دوید *
سجده‌ٔ كرد وكلوی خود كرفت * كای قبادی كز تو چرخ آرد شكفت * ای همایی كه همایان فرخی * از تو دارند وسخاوت هر سخی)

چونكم شاه اول عاصیلره عتاب ایلدی پس مهر افزا اولان ایاز یرندن صیچرادی اول الغ سلطانك تختی اوكنه یلدی ایاز شاهك پای تختنده بر سجده ایلدی وكندینك بوغازنی طوتدی ودیدیكه ای برقباد كه سندن چرخ شكفت كتورر ای بر همایسنكه همالر فرخلكی سندن طوترلر وهر برسخی سخاوت وكرمی سندن اوكرنور ایازدن مقصود بونده مقرب الهی اولان ومحبوبیت مرتبه سنی بولان كسه لر اولوركه هر نبینك وهر ولینك وهر صالح اولان متقینك عندالله كندی عصرلرنده اولان مجرملر حقنده شفاعتلری مقبولدر كه بو خصوصده احادیث شریفه چوق واقع اولمشدر یعنی شول دمكه پادشاه حقیقت اهل معصیته عتاب ایلیه اول زمانده شفاعت قیلمغه لایق اولان حق تعالینك خاص قوللری یرندن طوروب اول اولو سلطانك حضورنده كلوب وسجده لر وتضرعلر قیلوب ای اولو پادشاه كه سندن چرخ وافلاك تعجب طوترواى عالی وسامی اولان

الله هر اهل سعادت فرخلكی وسعادتی وكرمی سندن طوتر دیوب لطف ایله بو مجرملرك كناهلرنی عفو ایله دیو شفاعت قیلورلر نتكیم جمیع شفعانك سیدی وسندی اولان افضل انبیا علیهم السلام حضرتلری یوم قیامتده بو كونه شفاعت ایده لر واول حضرتك امتندن شفاعت ایتمكه لایق اولان ولیلر وصفیلر دخی استدكاری كسه لر حقنده حق تعالی یه شفاعت قیله لر نتكیم ایاز سلطان محمودك تختی اوكنه كلوب بو اسلوب اوزره اول مجرملر حقنده شفاعت ایلدی و پادشاهه بونلرك صوچلرندن كچ دیوب بو كونه سویلدی

مثنوی
ای كریمی كه كرمهای جهان * محو كردد پیش ایثارت نهان * ای لطیفی كه كل سرخت بدید * از خجالت پیرهن را بردرید * از غفوری تو غفران چشم سیر * روبهان بر شیر از عفو تو چیر * جز كه عفو تو كرا دارد سند * هر كه با امر تو بی باكی كند)

ای سن بر كریمسن كه جهانك كرملری سنك كرم وایثارك قتنده محو ونهان اولور ای سن بر لطیفسن كه كل سرخ سنی كوردی خجالتندن پیرهننی یرتدی سنك غفورلغكدن غفران چشم سیر اولمشدر مراد اهل غفرانك كوزی طو یمشدر دیمك اولور رو باهلر سنك عفو كدن اوتری شیر اوزره غالبدر سنك عفو كدن غیری كیمی سند طوتر هر شول كسه كه سنك امرن بی باكلك ایلیه یعنی مقام محبوبیته واصل اولان وشفاعت ایلمكه اذن بولان محبوبان الهی ایاز دیدیكی كبی بو یله دیرلر كه ای سن بر كریم پادشاهسن كه جهان اهلنك جمله كرملری سنك ایثار وكرمك حضورنده محو ونهان اولورلر وسن شول بر لطیف پادشاهسن كه فرضا كل سرخ بو یله لطیف ایكن سنك لطفكی كوردكده كمال خجالتندن پیراهننی چاك ایدر واوتانوب قزاروب كندینك اظهار لطافت ایلدیكندن شرمسار اولور سنك غفورلغكدن اهل غفرانك كوزی طویمش ومغفرته مخزن اولمشدر ورو باهلر كبی حیله كار وخدعه كار اولان طائفه شیرلر كبی سنك یولكده دلیر اولان سلطانلره غلبه ایلدكاری وسوز سویلدكاری سنك كمال عفو كدن وزیاده حلمكدن اوتریدر هر شول كسه كه ای عظیم پادشاه سنك امركه بی باكلك قیله واكا تعظیم ایلیوب لا ابالیلك ایلیه سنك عفو وغفرانكدن غیری كیمی سند طوتسون ونه كونه كسه یی كندیسنه شفیع اتخاذ ایلسون مجرملرك سندی اصل سنك عفو وغفرانكدر

مثنوی
غفلت كستاخیٔ این مجرمان * از وفور عفو تست ای عفولان * دائما غفلت ز كستاخی دمد * كه برد تعظیم از دیده رمد)

بو عاصی ومجرملرك غفلت و كستاخی سنك كرم وعفوكك كثرت ووفورندندر ای عفولان معدن عفو دیمكدر دائما غفلت ونسیان كستاخلقدن ظاهر اولور زیرا تعظیم كوزدن رمدی ایلتور یعنی كیدرر رمددن مراد بونده رؤیته مانع اولان بعض عارضه در بو بیتلر دخی اكرچه ایاز لساندن سلطان انبیا حضرتلری

جناب حقه مجرملر حقنده شفاعت ایلدکاری حینده اول پادشاهه ایلدکاری ثنا
ومدحك صورتیدر که بو کونه مدح وثنا ایدوب سنك وفرت عفو کدن وکثرت
کرمکدندر دائما غفلت کستاخلقدن ظاهر اولور کستاخلق دخی اکثر غفلت ونسیاندن
ظهوره کلور زیرا تعظیم انسانك کوزندن رؤیته مانع اولان عارضه یی دفع قیلاور
وبو کسه نك قلبنده کندی مولاسنه تعظیم قیلق ثابت اولور بهرحال اول قلبنده
تعظیم اولماین کستاخ خبط وخطادن خالی اولماز ﴿ مثنوی ﴾ غفلت ونسیان
بدآموخته ✱ زآتش تعظیم کردد سوخته ✱ هیبتش بیداری وفطنت دهد ✱
سهو ونسیان ازداش بیرون جهد) زیرا بدو قبیح اولان غفلت ونسیانه اوکرنمش
آتش تعظیمدن یانمش اولور حق تعالی حضرتلرینك تعظیمدن سهو ونسیان قلبندن
طشره صچرار یعنی شول کمسه که غفلته و بد اولان نسیانه اوکرنمش واعتیار قیلمش
اوله حق سبحانه وتعالینك تعظیمی آتشندن آنك غفلت ونسیانی یانمش اولور حق
تعالی حضرتلرینك هیبت وعظمتی انسانه بیدارلق وذکاوت ویرر وعقلی باشنه
کتورر سهو ونسیان هیبت الهی واسطه سیله اول انسانك قلبندن طشره کیدر
پس صاحب بصیرت اولوب مؤدب اولور ﴿ مثنوی ﴾ وقت غارت خواب ناید
خلق را ✱ تا بر باید کسی زودلقرا ✱ خواب چون درمیرمد از بیم دلق ✱ خواب
ونسیان کی بود با بیم حلق) نته کم غارت و یغما وقتنده خلقه اویقو کلمز تا برکمسه
آندن دلقی قاپمیه چونکه دلق خوفندن خواب اورکه حلق و بوغاز خوفی ایله خواب
ونسیان اولور یعنی بو معلومدر که زنجیه یغماجیلر خلقی غارت ایتمکه مسلط
اولسه لر اول غارت و یغما وقتنده خلقه خواب کلمز تا کم انلردن برکمسه لباسلرنی قاپمیه
وآنلرك خرقه سنی آلمیه چونکم دلق قورقوسندن کوزلرندن نوم فرار ایلیه بوغاز
قورقوسیله خواب ونسیان نیجه اولور یعنی برآدم بوینی اورلمغی تصور ایلیه وقتل
خوفی اوله آنك کوزنده خواب وقلبنده نسیان اولمز بلکه بیدار اولوب جناب حقه
تضرع ایله نیاز قیلاور هیبت حق بیلان کسه لر انکیچون اکثر بیدار اولورلر وخوف
قیلاور ﴿ مثنوی ﴾ لا تؤاخذنا ان نسینا شد کواه ✱ که بود نسیان بوجهی هم کناه)
نته کم (لا تؤاخذنا ان نسینا) آیت کریمه سی شاهد اولدی زیرا نسیان دخی بر وجهله
کناه اولور سورۀ بقره نك آخرنده اولان آیتده اشارتدر (ربنا) ای بزم
پروردکارمز (لا تؤاخذنا) بزی مؤاخذه ایلمه (ان نسینا) اکر بز نسیان ایلدکسه
(او اخطأنا) و یاخود خطا ایلدکسه زیرا کناه سموم کبیدر هر بار که برکمسه
آنی تناول ایلسه اکر نسیان ایله واکر خطا ایله البته هلاکه مؤدی اولور اکرچه عزم
وقصدی یوغیسه ده لیکن حق تعالی اندن تجاوزه وعده ایلدی رحمت وفضلندن
حضرت مولانا قدس سره نك نسیان هم بروجهله کناهدر بیوردیغی یعنی بر وجهله

اولده مضردر اکرچه عن قصد دکلسه ده دیمکدر (ربنا ولا تحمل علینا) ای
بزم ربمز بزم اوزریمزه بو کلمه (اصرا) شول بارکرانی وکناهی اصر شول ثقیل
نسنه یه دیرلر که صاحبنی حبس ایلیه مکاننده (کما حملته) نته کم آنی یوکلتدك
(علی الذین من قبلنا) بزدن اول اولان کمسه لرك اوزرینه که آنلر یهود ونصارادر
اصردن مراد تکالیف شاقه اوله و یاخود بلا ومحن اوله (ربنا) ای بزم ربمز
(ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به) بزه تحمیل ایلمه اول نسنه یی که بزم اکا طاقتمز اولمیه
اکر بلا وعقوبتدن واکر تکالیف شاقه دن که طاقت بشریه اکا تحمل ایتمیه
(واعف عنا) بزدن عفو ایله آثام وذنوبمزی (واغفر لنا) وستر ایله عیوبمزی
و بزی رسوای ایتمه علی رؤس الاشهاد مؤاخذه ایلمه (وارحمنا) و بزه مرحمت ایله
(انت مولانا) سن بزم سیدمزسن و بزنك عبادیکز و یاخود سن بزم ناصریمزسن
و یا متولی امورمزسن (فانصرنا علی القوم الکافرین) پس بزه یردم ایله کافرلر
قومنك اوزرینه زیرا مولانك شانی موالیسنك اعداسی اوزره نصرت ایلمکدر
﴿ مثنوی ﴾ زانکه استکمال تعظیم اونکرد ✱ ورنه نسیان درنیاوردی نبرد ✱
کرچه نسیان لابد وناچار بود ✱ در سبب ورزیدن او مختار بود ✱ که تهاون کرد
در تعظیمها ✱ تا که نسیان زاد یا سهو وخطا) زیرا که ناسی اولان کمسه خدای
تعالینك تعظیمنی کامل قیلدی یوخسه نسیان اکا جنك ونبرد کتورمزدی اکرچه انسانه
غفلت ونسیان لازم وناچاردر اما اول انسان نسیانك سببنه سعی ایلمکدن مختار
اولدی زیرا خدای تعالینك تعظیماتنده تهاون واهمال ایلدی تا که آندن نسیان
یا سهو و یا خطا طوغدی یعنی اهل نسیانه هم بروجهله کناهدر اندن اوتریکه
اول ناسی حق سبحانه وتعالی یه کمال تعظیمله تعظیم قیلدی وآنك تعظیمنی مستکمل
اولمدی واکر حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه کمال تعظیمله تعظیم قیلیدی اکا نسیان
جنك کتورمز وعصیان مرتبه سنه یتورمزدی اکرچه انسانه نسیان لابد
وضروری اولدی انکیچون انسانك اشتقاقی بعضیلر نسیاندندر دیدی ودخی
(اول الناس اول الناسی) قولنی بو معنایه دلیل ایلدی اما انسان نسیانك سببنه
سعی ایلمکده مختار اولدی عصیانك سببی اکثریا نسیاندر ونسیانك سببی دخی انسان
حق تبارك وتعالینك تعظیملرنده تهاون قیلق وامر ونهی حقی سهل طوتمق وکمال
تعظیمده قصور ایتمکدر چونکم بر انسان اول امرده تعظیمات الهیه ده تهاون
وتساهل ایلدی تاکم اول کمسه نك وجودنده یا نسیان طوغدی و یاخود
سهو وخطا وخلل ظهوره کلدی اکر نسیانده اختیاری یوغیسه نسیانك سببنه سعی
قیلقده مختار اولدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو مستی کو جنایتها کند ✱ کوید او معذور
بو دم بی زخود ✱ کویدش لیکن سبب ای زشت کار ✱ از تو بد در رفتن آن اختیار ✱

بی‌خودی نامد بخود تش خو اندی ❁ اختیارت خود نشد تش راندی) مثلا شول مست کبی که او جنایتلر ایلر اول مست دیرن کند یلکسز اولدیغمدن اول جنایتده معذورایدم اکا بریسی دیر و یاخود دینورای زشت کار سبب سندن اولدی اول اختیارك کتمسنده بی‌خودلق سکا کندیلکی ایله کلمدی سن آنی اوقودك سنك اختیارك کندی کلمدی سن آنی سوردك یعنی نسیانله خطا ایلین کمسه مؤاخذه اولور اول وجهله که نسیانه سبب اولان شیئده اختیاری واردر نته کم شول بر مست و مخمور اولان کمسه جنایتلر و معصیتلر ایلر و صحوه کلدکده و افاقت بولدقده دیر که بن جنایتلری ایشلمکده بی‌خود اولدیغمدن معذور اولدمکه بو قباحتلری بن کندی اختیار مله ایشلمدم بلکه مست اولوب کندمدن کچوب بیلمزلکله بویله جنایتلر اشلمشم دیر پس بی‌خود اولاندن کناه صادر اولسه معذور اولور دیو تأویل قیلورلر اکا اهل شریعت بو کونه جواب ویروب دیرلر که بی‌خود اولنلردن برکناه صادر اولورسه معذوردر مؤاخذه یه لایق دکلدر ولیکن ای زشت کار و قبیح کردار اولان باده خوار اول اختیارك کتمکلکنه سبب سندن اولدی سنك عقلك باشکده ایدی و اختیارك وار ایدی چونکه اختیارکله عقلی ازاله ایلیه جك خمری ایچدك و اول واسطه ایله کندکدن کیجدك اول حینده بیلمزلکله جنایتلر ایلدك و قبیح سوزلر سویلدك بو جمله سی هب سنك اوزریکه مکتوب اولور سن مؤاخذه یه لایق اولورسن زیرا بی‌خوداق و بی اختیارلق سکا کندیسی کلمدی بلکه سن آنی اوقیوب کتوردك و سنك اختیارك کندیسی کتمدی بلکه سن اختیارکی برمزیل عقل اولان کیفله سوردك چونکم بو بی‌خودلغه سبب سن اولدك سندن بی‌خودلق حالنده هرنه صادر اولورسه معذور اولاز سن ❁ مثنوی ❁ کر رسیدی مستئ بی جهد تو ❁ حفظ کردی ساقئ جان عهد تو ❁ پشت دارت بودی او و عذر خواه ❁ من غلام زلت مست اله) اکر سکا مستلك فی المثل سنك جهد کسبك ایرشدی ایسه جان ساقیسی سنك عهدکی حفظ ایلر دی اول جان و دل ساقیسی سنك عذرخواهك و پشت دارك اولوردی بن اول مست الهیك زلت و خطا سنك غلامیم یعنی اکر سنك جهد کسبك و اکتسابکسز حضرت حق جانبندن سکا بر مستلك و بی‌خودلق کلیدی و سنی بی اختیار قلیدی جان و دل ساقیسی سنك عهدو امانتکی و وجودکی حفظ و صیانت قیلیدی و سندن اول بی‌خودلق حالنده اصلا زلت و معصیت صادر اولمیدی اول پادشاه سنك ظهیرك بلکه شفیع و عذرخواهك اولوردی وسندن بی‌خودلق حالنده بر زلت صادر اولسه عذری سکا حق تعالی حضرتلرینك عشق و محبتی قیلوردی بن مست الهی اولان بی‌خودلرك زلتنك غلامیم که مست الهی اولانلرك زلتی صورتا زلت و معناده عین طاعتدر ❁ مثنوی ❁ عفوهای جمله عالم ذره ❁ عکس عفت ای

زتو هر بهره ❁ عفوها کفته ثنای عفو تو ❁ نیست نفوش ایها الناس اتقوا ❁ جانشان بخش و زخو دشان هم مران ❁ کام شیرین تو اند ای کامران ❁ رحم کن بر وی که روی تو بدید ❁ فرقت تلخ تو چون خواهد کشید) پس بنه ایاز شاهه دیدی ای شاه جمله عالمك عفولری بر ذره در سنك عفو کك عکسی ای پادشاه هر بهره سندندر جمیع عفولر سنك عفوکه ثنادیمش آنك کفو و نظیری یوقدر ای ناس اتقا ایلیکز اطف ایدوب آنلره جانلرینی بغشله دخی آنلری کندکدن سورمه زیرا بونلر سنك شیرین اولان مرادکدر ای کامران شاه رحم ایله اول کمسه یه که سنك روی و وجهکی کوردی سنك آجی فراقکی نیجه چکسه کرکدر اکرچه بو بیتلر ایاز لساننده در و لیکن هر مقرب الهی اولان کمسه جناب حقه بو کونه مدح و ثنا ایدوب دیرلر الهی جمیع عالمك عفولری سنك عکس و عفوکدن بر ذره در و ای پادشاه بزلر خلقه هر بر بهره و نصیب سنك عطاکندندر جمیع خلایقك عفولری سنك عفوکه مدح و ثنادیمشلردر ای ناس اول اللهك و دخی آنك عفو و کرمنك مثل و نظیری یوقدر قورقوك و اکا مثل اسنادندن پرهیز قیلك الهی بو مجرملره سن جانلرینی بغشله و آنلری کندی حضورکدن سورمه زیرا که بونلر سنك ای کامسور یجی و مراد بخش ایدیجی پادشاه شیرین و لطیف اولان مرادکه مظهرلردر بونلری صدر ایمانه کتورمکی سن مراد ایلدك و بر یره جمع ایلمکی و هر برینه بر مرتبه و یرمکی سن مراد ایلدك اکر سنك مراد شریفك اولمیدی بونلر دیوان وجوده کله مزلردی و بو مرتبه لری بوله مزلردی چونکم بونلری وجوده کتورمکه و بو مرتبه لره یتورمکه مرادشریفك اولدی بونلره جانلرینی بغشله و بونلری کندی جنابکدن دور ایلمه شول کمسه لره خاصه ترحم قیل که آنلر سنك یوزك کوردیلر و لطف و احسانکه مظهر اولدیلر آنلر سنك تلخ اولان فراقکی نیجه چکمکه قادر اولورلر اکر فی المثل یوز کورمیه لردی و بوقدر لطف و احسانکه ایرمیه لردی آنلرده فراق اولدقدنصکره بونلر کندیلری امرشریفکی صدیلرسه ده سن بونلری عفو ایله لطیف و کریمسن ❁ مثنوی ❁ ازفراق و هجر می کویی سخن ❁ هرچه خواهی کن ولیکن این مکن ❁ صدهزاران مرك تلخ شصت تو ❁ نیست مانند فراق روی تو ❁ تلخئ هجر از ذکور و از اناث ❁ دوردار ای مجرمان را مستغاث) فراق و هجردن سوز سویلرسن هرنه دیرسك ایله و لیکن بونی ایلمه که وصاله معتاد اولان کمسه لری فراقه براقمق عذاب ابعدر التمش قات آجی صدهزاران مرك سنك رویك فراقنه ماننده کلدر یعنی سنك روی شریفکدن ایرلمنك تلخلکی التمش قات صدهزاران موتك تلخلکندن زیاده در هجر و فراقك آجیلغنی ذکور و اناثدن ایراق طوت ای مجرملرك مدد و مستغاثی یعنی ای مجرملرك و عاصیلرك فریادنه ایرشیجی ارککه و دیشیه هجران و فراقك المی هیچ برالله بکزه مز ❁ مثنوی ❁ برامید وصل تو مردن

خوشست * تلخیٔ هجر تو فوق آتشست * کبر میگو بدمیان آن سقر * چه غم بودی
کرم کردی نظر * کان نظر شیرین کننده رنجهاست * ساحر از اخونبهای دست
وپاست) سنك وصالك امیدی اوزره اولمك خوش ولطیفدر اما سنك هجر وفراقك
آجیلغی آتشك فوقنده در کافردر اول نار سقرك ایچنده بکا نه غم اولوردی اکر بکا
نظر ایلیدی زیرا نظر الهی جمیع رنج وزحمتلری لذیذ وشیرین ایدیجیدر نته کم اول
نظر ساحرلرك دست وپانك خونبهاسیدر یعنی عاشقك قتنده سنك وصالك امیدیله
اولمك خوشدر زیرا که سنك هجرانكك آجیلغی آتش یاقمسنك آجیلغندن زیاده در
فرضا جهنم ایچره کافرلر دیه بنم جهنم ایچره اولدیغمده نه غم وارایدی اکر بکا حق
تعالی حضرتلری نظر ایلیدی اصل اهل جهنمك چوق المی حق تعالینك کندیلره
نظری اولمدیغندن وآنلره مکالمه قیلدیغندن اوله کامر حقیقته فی الجلد الرابع فی قصهٔ
ابراهیم بن ادهم فی بحث السماع زیرا اول نظر الهی جمله رنجلری شیرین ایدیجی
وتلخلری لذیذ قیلیجیلردر نته کم ساحرلره اول نظر الهی دست وپالری برینه دیت اولدی
وهر بریسی الك وایاغنك مقطوع اولمسندن وحق یولنده اولمسندن خوف ایتمیوب
وجودلرنی طریق الهیده بذل قیلدی نته کم بو سرخ شریف بو معنایه شهادت ایلدی

تفسیر گفتن ساحران فرعون را در وقت سیاست باو که (لاضیر انا الی ربنا المنقلبون)

بو سرخ شریف ساحرلرك فرعونه سیاست وقتنده (لاضیر انا الی ربنا لمنقلبون)
دیملرینك تفسیریدر وبو آیت کریمه نك تفسیری عن قریب جوحی حکایه سنده مرور
ایلدی آنده طلب اولنه * مثنوی * نعرهٔ لاضیر بشنید آسمان * چرخ گوی
شد پی آن صولجان * ضربت فرعون ما را نیست ضیر * لطف حق غالب بود بر قهر
غیر * گر بدانی سر ما را ای مضل * می رهانی مان زرنج ای کوردل) اول وقتده
آسمان وآسمانك اهلی لاضیر نعره سنی ساحرلر لسانندن اشتدی چرخ اول صولجان
ایچون بر کوی اولدی یعنی ساحرلرك طریق الهیده ثابت قدم اولوب فرعونه مقابل
لاضیر دیو نعره اوردقلری گویا بر صولجان اولوب چرخ وفلك آنك کویی اولدی
وآندن دور وحرکت قیلدی ساحرلر دیدیلر فرعونك ضربتی بزه ضرر دکلدر زیرا
حق تعالینك لطفی غیرك قهری اوزره غالبدر یعنی اکر غیر کمسه لر قهر قیلسه لر وحق
تعالی حضرتلری لطف قیلسه حق تعالینك لطفی غیریلرك قهری اوزره غالب اولوب
اصلا غیریلرك قهرینك المی لطف اولدقده طویلمز انکیچون ساحرلر ضربت فرعونه راضی
اولوب بزه آندن ضرر یوقدر دیدیلر ودخی بویله سویلدیلر ای مضل اکر بزم سرمزی
بیلورسك سن بزی جهانك رنجندن قورتررسن ای کوردل یعنی سن بزی اولدرمك
بزی زندان طبیعت ورنج بشریتدن خلاص ایلمکدر پس اکر سن بزم سرمزی بیلدك
سن معنی بزه لطف ایلدیکنه واقف اولوردك دیدیلر * مثنوی * هین بیا زین سو

ببین کین ارغنون * می زند یا لیت قومی یعلمون) اکا، اول کل بو جانبدن کور که بو
ارغنون یالیت قومی یعلمون صداسنی اورر ارغنون بر کونه سازدر بوندن مراد عاشقلرك
روحیدر یعنی ساحرلر فرعونه خطاب ایدوب دیدیلر ای فرعون بزم سرمزی بیلمك
استرسك بو جانبدن نظر ایلیوب کور که عاشقلرك بو ارغنون کبی اولان روحلری
نولیدی بنم قومم بنی بیله لردی دیوندا وصدا اورر بو آیت کریمه نك تفسیری بو جلدك
دیباجه سنده وجلد ثالثده مخفیدن آن درختان بیاننده مرور ایتدی آنده طلب اولنه
* مثنوی * دادمارا فضل حق فرعونیئ * نی چو فرعونیت وملکت فانیئ *
سر برآور ملك بین زنده وجلیل * ای شده غره بمصر ورود نیل) فضل حق بزه
بر فرعونلك ویردی سنك فرعونلكك وملکت فانیك کبی دکل ای فرعون باشك یوقرو
کتور زنده وجلیل اولان ملکی کور ای مصر ملکنه ونیل ایرمغنه وسلطنتی اعلام ایچون
فرعونیته مغرور اولمش فرعون یعنی ساحرلر کندیلره ویریلان ملکت وسلطنتی اعلام
ایچون فرعونه خطابا دیدیلر ای فرعون فضل حق بزه بر عظیم فرعونلك ویردی
فرعون بونده پادشاه معناسنه در نته کم مصر پادشاهلرینه فراعنه دیرلر اصلنده
فرعنادن مأخوذ اولمشدر قچن بر کسه طاغی اولسه وتجاوز قیلسه تفرعن الرجل دیرلر
تحقیق جلد ثالثك اوائلنه قریب مرور ایلمشدر یعنی ساحرلر دیدیلر ای فرعون فضل
حق ایله بزم ملکت باقیه مزی کورمك دیلر سك ملکت فانیه دن باشکی یوقرو کتور
وزنده وجلیل اولان ملکی کور ای نیل ایرمغنه ومصر ملکنه مغرور اولمش
فرعون سن همان ملك ودولتی انجق آنی صانورسن بر کون اولور که بزم ملك
ودولتمزی دخی آخرته کلدکده کوررسن دیدیلر * مثنوی * کر تو ترك این نجس
خرقه کنی * نیل را در نیل جان غرقه کنی * هین بدار از مصر ای فرعون دست *
درمیان مصر جان صد مصر هست * تو انا رب همی گویی بعام * غافل از ماهیت
این هر دونام) ای فرعون سن اکر پاك ونجس خرقه یی ترك ایلیه سن نیلی نیل
جانده غرق ایلردك ای فرعون اکا، اول مصردن الك طوت زیرا جان مصرینك
ایچنده یوز مصر واردر اکرچه خلقه سن انا رب دیرسن حالا که بو ایکی نامك
حقیقت وماهیتندن غافلسن بو ابیات شریفه اکرچه ساحرلر لسانندن فرعونه
خطابا دینلمشدر ولیکن طریق الهیده ماهر وجام عشقله وجودشرینلرین طاهر
قیلان عاشقلر زبانندن فرعون سیرت اولنلره وهوا وهوسله طریق حقدن تجاوز
قیلنلره بو کونه خطاب قیلورکه ای فرعون طبیعت اولان اهل نفس اکر سن
بو نجس اولان بشریت خرقه سنی ترك ایلیه سن آب نیل کبی اولان وماء فرات کبی
جریان قیلان چایلری جان ایرمغنده غرق ایلردك وانهار جاریه دن نظرکی قطع
ایدوب روح روانه ناظر اولوردك ومیل ومحبتی همان اکا قیلوردك ای فرعون سیرت

اولان اهل نفس مصردن وشهردن الكی كیروطوت یعنی بلادومدائنه محبت ایتمكدن فراغت ایت زیراجان مصربنك ایچنده نیچه یوز بلاد اعظم ومدینهٔ اكرم واردرسن ظاهرده اولان مصره وشهره نیچون فریفته اولورسن واول باقی وابدی اولان ممالك عظیمی نیچون ترك قیلورسن سن عوام ناسه بن سزك ربكزوسید ومالك ومصلح احوالكزم دیرسن حال بوكه بوایكی نامك بریسی انادر وبریسی دخی ربدر بونلرك ماهیتلرندن غافل وبی خبرسن انسانك ظاهرده اولان وجود جسمانی اعتباریله انادیمسی مجازیدر آنك ماهیتی وجود حقیقی وانانیت ازلیه سیدر اكر وجود حقیقی اعتباریله انادیسه مقبول ومسلمدر وكذلك انسان وجود جسمانیه حسبیله برنیچه كسه لرك ربی ومالكی اولسه اول مجازیدر وآنك حقیقتی حق تعالینك ربوبیتی ومالكیتیدر لكن انسان كندینك ربوبیت حقه مظهروآلت اولدیغنی بیلوب مملوك ومحكومی اولان كسه لرده امرحقله تصرف ایلسه رب اسمنك ماهیتنی بیلمش اولور وحضرت حقله آشنالك قیلمش اولور ❊ مثنوی ❊ رب یرمربوب كی لرزان

بود ❊ كی انادان بندجسم وجان بود ❊ نك انامایم رسته ازانا ❊ ازانای پربلای پرعنا ❊ آن انای برتوای سك شوم بود ❊ درحق مادولت محتوم بود)

رب اولان مربوب ومخلوق اوزره قچن لرزان اولور انای بیلیجی قچن جسم وجانه قیدوبنداولور اصل اشته انابزكه انادن قورتلمش پربلاو پرعنا اولان انادن اوانالك سنك اوزره یكه ای كلب شوم اولدی امابزم حقمزده دولت محتوم اولدی محتوم حاء مهمله ایله حتم دندرحتم وجوبه وارزومه دیرلر یعنی ساحرلر فرعونه خطابا دیدیلر اما انانیت قیلان وكبرونخوته مبتلا اولان كسه لره تعریض ایلدیلر وبوكونه سویلدیلركه ای فرعون سن اكررب حقیقی اولیدك رب ومالك كندی مربوبی اوزره نیچون لرزان اولور وآنلردن برنسنه یه طمع قیلور وآنلرك قوت ونصرتیله منصور وقوی اولور حقیقت اناسنی بیلان قچن جسمه وجانه مقید اولور وربوبیت سرنه واصل اولان انسان نیچون مجازی اولان مالكیته تعلق وتعشق قیلور اصل اشته اناخود بزكه مجازی اولان انانیتدن قورتلمش وحقیقت وجودی بولمشز وپربلا وعنا اولان انانیت نفسانیه یی افنا ایدوب آنك قیدندن خلاص اولمشز اول مجازی اولان انالك سنك اوزریكه شوم اولدی ونفسانیتكله بن شویلیم وبن بویلیم دیمك سنی مظهر لعنت قیلدی اما اول بزم انانیت حقله موصوف اولمز ومجازی اولان انانیتی ترك قیلمز بزم حقمزده بزه واجب ولازم اولان دولت اولدی وبزی مظهر رحمت ومحل كرامت قیلدی ❊ مثنوی ❊ كرنبودیت این انای كینه كش ❊ كی

زدی ماراچنین اقبال خوش ❊ شكران كزدارفانی می رهیم ❊ برسر این داربندت می دهیم ❊ دارقتل مابراق رحلتست ❊ دارملك توغرور وغفلتست)

ای فرعون اكرسنك بوكینه چكیجی انالكك اولمیدی بزه بونك كبی خوش اقبال قچن طوقنوردی ومقارن اولوردی آنك شكرانه سی كه بودار فانیدن قورتلورز بودارك باشنده سكا پند ونصیحت ویرورز بزم قتلمز داری معناده براق رحلتدر اماسنك ملكك داری غرور وغفلتدر یعنی ای فرعون سنك بوكین چكیجی وانتقام ایلیجی بنلكك اولمیدی بزه بونك كبی خوش ولطیف اجلال قچن ایریشوردی سنك اول كینه كش اولان بنلكك بزم بواقبال ودولتمزه سبب اولدی وحق سبحانه وتعالی سنك بزه ایلدیكك اهانت وبزم دخی سنك جفاكه صبر ایلدیكمز مقابله سنده بزه بویله عنایت وسعادتی میسر قیلدی دیدیلر شكر اللهه كه بزبوقتل سبیله دار فانیدن قورتلوب داربقی یه رحلت قیلورز وبو دار اغاجنك باشنده سكا پندونصیحت ویررز بزم قتلمزه سبب اولان داراغاجی معناده دنیادن آخرته رحلت ایلمك ایچون بزه براق اولمشدر اماسنك ملكك داری غرور وغفلت اویدر یعنی سنك ملككده اولان سرای غروروغفلت سرایدرسن اكا نه مغرور اولورز ونیچون آخرت جانبندن تغافل قیلورسن ❊ مثنوی ❊ این حیاتی خفیه در نقش

ممات ❊ وان مماتی خفیه در قشر حیات ❊ می نماید نور نارونارنور ❊ ورنه دنیاكی بدی دارالغرور ❊ هین مكن تعجیل اول نیست شو ❊ چون غروب آری برار ازشرق ضو) بوبر حیاتدركه ممات نقشنده خفیه واوبر مماتدركه حیات قشرنده خفیه در بوجهانده نورنارونارنور كورینور یوخسه دنیا قچن دار الغرور اولوردی بودولته ایرشمك استرسك زنهار ظاهده تعجیل ایلمه اون یوق اول چون غروب كتوره سن شرقدن ضو بولورسكتور یعنی بزم حیات ابدیه مز ممات نقشنده كیزلو وپنهاندر بزموت وفنا ایچره حیات طیبه بولمشزدر واول سنك دولت وعزت دیدیكك حد ذاتنده برعظیم مماتدر حیات فانیه ده مختفی اولمش وقشرحیات اول مماتی ستر قیلمشدر برعظیم مماتده نعم بوجهانده معكوس شیلر قتی چوقدر نورنار كورینور ناردخی نور كورینور وكذلك واریوق ویوق دخی وار كورینور واكرهرشیء حقیقتیله عیان اولیدی بودنیا قچن دار الغرور اولوردی بلكه دار آخرت وسرای حقیقت اولوردی بوخود محضا دار تزویر وسرای غروردر انكچون حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم اكثر زمانده اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه دیودعا ایدرلردی ای فرعون اكر بودولته ایرمك استرسك اكا نفسانیتكله تعجیل ایلمكه بلكه شرط اودركه اولایوق اوله سن ونفسكی وانانیتكی بالكلیه محو وازاله قیله سن ومجازی اولان وجود قیدندن نجات بوله سن تاكم بوباقی دولته لایق اوله سن چونكم بووجود مجازیدن غروب كتوره سن وكندیكی نابود ونایدا ایده سن مشرق

روحانیدن باش بوقرو کنورەسن ومطلع حقانیدن طلوع وظهور ایدەسن وعالم
معنایە ضیا کستر اولەسن ﴿ مثنوی ﴾ از انابی ٔ ازل دل دنك شد * این
انابی سرد کشت ونك شد * زان انابی بی اناخوش کشت جان * شد جهان او
ازانابی ٔ جهان * ازاناچون رست اکنون شدانا * افرینها برانابی بی عنا * کو
کریزان واانابی درپیش * می دودچون دیدوی رابی ویش) ازل بنلکندن دل دنك
وحیران اولدی بو بنلك سرد وبارد اولدی اون بنلکدن انا سز جان خوش اولدی
جهانك انا سزلکندن اول صحرایجی اولدی اولکی جهان فتح جمیلە صحرایجی
معناسندەدر مجازی اولان انادن چونکم قورتلدی شمدی مقبول انا اولدی پس بی
عنا اولان بنلك اوزرە افرینلر اولسون اول انا صاحبی بنلکدن کریزان وانا
آنك پیندەیلر چونکم انانیت آنی انسز کوردی یعنی ازل اولان بنلکدن وحقیقی اولان
وجود وانانیتدن کوکل دنك وحیران اولدی بو مجازی اولان بنلك آنك قتندە قتی
سرد وبارد اولدی اول مذموم اولان بنلکسز اولان بنلکدن جان خوش اولدی
واول انانیت مقبولەدن روحە صفا ولطافت کلدی بر مرتبە روح اول مقبول اولان
بنلکدن ذوق وصفا الدیکە جهانك بنلکندن صحرایجی اولدی وجود مجازینك
جملەسندن اعراض ایدوب حقیقی اولان وجودلە آشنالق قیلدی شول جانکە
مذموم ومجازی اولان بنلکدن چونکم خلاص اولدی اول حالدە مقبول اولان
بنلکە واصل اولدی وحقیقی اولان وجودی بولدی بی عنا اولان بنلك اوزرینە
تحسینلر وآفرینلر اولسونکە اول بنلکدە اصلا عنا وفنا یوقدر حقیقی بنلکە واصل
اولان هر وجهلە بنلکدن وتعیندن فرار ایدیجیدر هرنقدر بنلکدن فرار ایلسە
مقبول اولان بنلك آنك پیندەیلر چونکم اول فانی اولان کمسەیی بی خود کورە همیشە
اکا ملازمت ومقارنت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ طالب اوبی نکردد طالبت * چون
بمردی طالبت شد مطلبت * زندۀ کی مردە شوشوید ترا * طالبی کی مطلبت
جوید ترا) چونکم سن اول انانیك طالبیسن اول سکا طالب اولمز چونکم اولەسن
سنك مطلبك سکا طالب اولور مثلا سن زندەسن مردە شوسنی قچن یورسن طالبسن
سنك مطلبك قچن سنی دیلر یعنی بو حقیقی وجودك ومقبول اولان بنلکك وصولنە
شرط اولدرکە حتی کندی نفسانیتکلە ومجازی اولان وجودکلە آنی طالب
اولمقدن فانی اولەسن سنك مجازی اولان وجودکلە اول باقی اولان وجودی طالب
اولەسن اول سکا طالب اولمز اما چونکم سن موهومی اولان وجودکدن اولەسن
سنك مطلوبك طالبك اولور مثلا اولو یویجی مردە اولنی یور وزندە اولان کمسەیی
مردەشوی اولان کمسە یومق معهود عادت دکلدر کذلك وجود حقیقی غسال
کیدریشریلە زندە اولان واکا توجە قیلان کمسەیی یومز چونکم ای وجود

مجازی ایلە غسال حقیقی طالب اولان کمسەسن حیات نفسانیە ایلە زندە اولەسن
مردەلری یویان غسال حقیقی سنی قچن یویوب پاك ایلر وسندخی نە حالله کالمیت بین یدی
الغسال مرتبەسندە اولورسن مادامکە هنوزدخی سن وجود مجازیە ایلە طالبسن
سنی کندی مطلوبك قچن استر بلکە هربارکە سن بو صفتلە آنی طالب اولەسن اول
سندن فرار ایلر ﴿ مثنوی ﴾ اندرین بحث ار خردە بین بدی * فخر رازی
رازدان دین بدی * لیك چون من لم یذق لم یدر بود * عقل وتخیلات اوحیرت
فزود) بو بحثدە اکر عقل یول کوریجی اولیدی امام فخر رازی دینك رازنی بیلیجی
اولوردی ولیکن چونکم بر کمسە طاتمدی بیلدی قولی صادق اولدی لاجرم آنك
عقلی وتخیلاتی حیرتی زیادە قیلدی یعنی بو فنا بحثی بر عجب بحثدرکە اصلا بوندە
عقل وفکرك مدخلی یوقدر عقل هرنە مرتبە کامل اولسەیی وجودلك لذتی ندر بیلز
وفنای حقیقینك معناسنە واقف وعارف اولمز اکر عقلك بو بحث وفنادە یول
کورمسی اولیدی ومحو وجود ایلمك نە دیمکدر عقل کامل صاحبی آنی بیلدی
امام فخر رازی دینك سرنی ورازنی بیلوردی مادامکە بر کمسە فنا اندر فنا اولمیە دینك
رازنی بیلز اکر عقلدە وعلمدە فخر رازی حضرتلری قدر اولورسە دە بوینده
فخر رازی حضرتلرینك بغایت عاقل اولدیغی جهتدن مدحدر اما سر فنایە عارف
وواصل اولمدیغی جهتدن نوعا قدحدرکە آنلر بو ذوق فنادن لذت آلممشلردر اکرچە
علوم عقلیە ونقلیەدە قصور قوممشلردر ولیکن چونکم شول کمسەکە حقیقت
ندر بیلز وتحقیق ندر اکا عالم اولمز ولهذا اول امام رازی حضرتلرینك عقلی وتخیلاتی
بو علم فنادە زیادە حیران اولدی واهل فنانك بو کونە کلماتنك معناسنی حقیقتیلە
بیلە میوب وآنلرك ذوقندن ذوق آلەمیوب وجود مجازی وتعین وهمی مرتبەسندە
قالدی ﴿ مثنوی ﴾ کی شود کشف ازتفکر این انا * این انا مکشوف شد بعد
ازفنا * می فتداین عقلها در افتقاد * در مغاکی ٔ حلول واتحاد) بو حقیقی اولان
اناتفکردن قچن کشف اولور بو انای حقیقی فنادنصکرە مکشوف اولدی بو عقللر
بو انایی افتقاد قیلمقدە حلول واتحاد مغاکنە دوشر یعنی شو حقیقی اولان اناکە بر نظمە
کتوروب ذکر ایلیوب مقصود اندن وجود حقیقیدر بو انانیت حقی مجرد قوت فکریە ایلە
کشف اولمز ومقدمات نظریە ایلە دخی ایلمز بو حقیقی اولان انانیت کە انانیت الهیدن
ووجود ربانیدن عبارتدر عبدك وجود موهومیسنك فناسندنصکرە مکشوف اولور
وبندە وجود مجازی قیدندن وعقل وفکر ورطەلرندن نجات بولدقدنصکرە کلور
زیرا هربارکە برکسە عقلك حکمندە اولسە وعقل وفکر یلە بو انانیت حقیقیەیی طلب
قیلسە وحقیقی اولان وجودی معتقد اولسە البتە یا حلول چقورنە دوشر ویاخود
اتحاد چقورنە دوشر ودیرکە حقیقی اولان اناکە حق تعالی اول قولك وجودنە

حلول ونزول ایلیه وآنك اسانندن انا الحق دیو سویلیه بوخود باطلدر و یاخود عبدك وجودی حقك وجودیله واروب براولهوا تحادقیله بودخی باطلدر پس بر عبدك حقیقت وجوده مظهر اولسی وانا الحق دیمسی لابدبا حلولی و یاخود اتحادی مستلزم اولور پس بو حقیق اولان انا حلولسز واتحادسز نیجه ممکن اولور دیوب بو وطهلرده قالور

مثنوی ای ایاز کشته فانی زاقتراب * همچو اختر در شعاع آفتاب * بلکه چون نطفه مبدل تو بتن * نه از حلول واتحادی مفتتن) ای اقتراب جهتندن فانی اولمش ایاز اختر شعاع آفتابده محو وفانی اولدیغی کبی سن هم مبدل اولمشسن مفتتن اولان حلول اتحاد جهتندن دکل یعنی ای شاه حقیقتك ایازی اولان ومحبوبیب مرتبه سن بولان وحضرت حقه کال اقتراب جهتندن فانی اولان ولی سنك حضرت حقك تجلیسنده فانی اولمقلغك فی المثل اخترلرك شعاع آفتابده محو ونابدید اولمسی کبیدر یوق بویله دکلدر بلکه اخلاق بشریه یی اخلاق الهیه یه تبدیل واوصاف نفسانیه یی اوصاف ربانیه یه تحویل ایلیوب بالکلیه نور الهی ومظهر تجلیات ربانی اولمقدر مثلا نطفه نك طور ابعد طور تبدیل اولمسی وهیئت انسانیه یه کلمسی کبی که انده نه حلول ونه اتحاد واردر کذلك عبدك وجودی وجمیع اوصافی حقك وجودنده فانی اولدقده واوصاف الهیه ایله اتصاف قیلدقده انده نه حلول ونه اتحاد اولور زیرا حلول ایکی شیئك بری برینه کیرمسی ونزول قیلسنه دیرلر بو محلده حق عبدك وجودنه کیرمك ونزول قیلمق بوقدر واتحاد شیئین مغایرینك بربره کلوب بری برینه متصل اولمسنه دیرلر بو مرتبه ده مغایرت واثنینیت اولمز بلکه صرف وحدت مطلق اولور وصورت عبدده ظهور قیلور وعبدك وجود موهومیسی فانی اولور وآنك صورتی حق تعالینك تجلیاتنك واوصافنك مظهری اولور بو اعتبار اوزره فانی فی الله اولان ولی سائر مجرملر حقنده حق تعالیدن شفاعت قیلسه وعفو ومغفرت رجا ایلسه حقیقتده ینه کندیسندن رجا ایلمش اولور بو معنایه اشارت ایتمکدن اوتری بیوررلر

مثنوی عفو کن ای عفو در صندوق تو * سابق لطفی همه مسبوق تو * من که باشم که بکویم عفو کن * ای تو سلطان خلاصهٔ امر کن * من که باشمکه بدم من با منت * ای کرفته جمله منها دامنت) ایاز فانی پادشاهدن مجرملر حقنده عفو استیوب دیدی عفو ایله ای شاه عفو سنك صندوقکده در لطفك سابق دوکلی سنك مسبوقکدر بن کیم اولم که سکا عفو ایله دیم ای شاه سن کن امرینك خلاصه سی وسلطانیسن بن کیم اولم که بن سنکله اولم ای جمله منلر سنك دامنکی طوتمشدر یعنی اقتراب الهیده فانی فی الله اولان ولی پادشاه حقیقتده مجرملر خصوصنده بوکونه شفاعت ایدوب دیرای پادشاه حقیق بو مجرملری عفو ایله که عفو وکرم سنك صندوقکده وخزینه کده در سنك لطف وکرمك سابق والطف ورحمتك جمیع لطیف ورحیم اولنلردن سبقت قیلمشدر وجمیع لطیف ورحیم اولنلر سنك مسبوقکدر اولا بن کم اولم

دیم که سن عفو ایله ای سن بر شاه اعظم سنکه کن امرینك سلطانی وخلاصه سیسن هر نه شیئکه مراد ایلرسن اکا اول دیدکده البته اولور پس بنم بو اورته ده نه وجودم واردر بن کیم اولم که بن سنك بنلکك اولم یعنی سنك بنلکك قتنده بنم اصلا وجودم یوقدر برفانی یی وجودشی ام ای جمله اشیانك بنکلری سنك دامن امرکی طوتمشلر وهر وجهله ارادتکه تمسك ایتمشلردر دیمك اولور

مجرم داشتن ایاز خودرا در این شفاعتکری وعذر این جرم * خواستن ودر این عذر کویی خودرا مجرم دانستن واین * شکستکی از شناخت وعظمت شاه برخیزد که انا اعلمکم بالله * واخشاکم لله وقال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء

بو سرخ شریف وبو بیان لطیف ایاز بو شفاعتکرلکده کندیسنی مجرم طوتمسیدر وبو جرمك عذرنی استمسی واول عذر خواهلقده کندیسنی مجرم بیلمسیدر یعنی محبوبیت مرتبه سنه واصل اولان ولیلر چون حضرت حقدن برکمسه یه شفاعت قیلسه لر یاخود بر مرادی راجی اولسه لر اول شائبهٔ وجودله شفاعت قیلمغی بر جرم عدایدرلر وینه اول جرم ایچون عذر ایتسه لر اول عذری دخی بر ذنب آخر بیلورلر زیرا بونلرك مرتبه سی بالکلیه فانی وشکسته اولمقدر بو شکسته لك شاهك عظمتنی اکلمقدن وانك جلالتنه عالم اولمقدن حاصل اولور نته کم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حق تعالی حضرتلرینه زیاده عالم اولدقلرندن سائر ناسدن اول حضرتك خشیتی زیاده ایدی وعمر بن ابی سلمه دن مسلم و بخاری اتفاق ایدوب بو حدیثی روایت قیلورلر (انا اعلمکم بالله واخشاکم لله) یعنی تحقیقا بن اللهك اوامرنه ونواهیسنه وحدودنه وحقی باطلدن تمییز ایلمکه وحق تعالینك عظمت وجلالتنه سزك اعلمکزم ولهذا بنم خشیتم الله ایچون سزدن زیاده در که البته علم خشیتی مستلزم اولور پس حدیثله ثابت ایلدکدنصکره آیت کریمه ایله دخی ثابت ایدرلر که حق تعالی سورهٔ ملائکه ده (انما یخشی الله من عباده العلماء) بیوررلر یعنی اللهدن خوف وخشیت ایتمز الا علما زیرا علما اللهك جمله عبادندن اخشادر انکیچونکه شرط خشیت معرفت محبتدن وصفات وشئونه عالم اولمقدن حاصل اولور پس هر کیم انك صفات وشئونه عالمرك ایسه اخشی اول اولور ولهذا حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم اخشی درز یراجمله دن اعلمدر

مثنوی من کی آرم رحم حلم آلودرا * ره نمایم حلم علم اندودرا * صد هزاران صفع راارزانیم * کر زبون صفعها کردانیم) بن برکسه یه حلم آلود اولان رحمی نیچون کتوررم علم اندود اولان حلمه نیچون یول کوستررم نیجه بیك صفعه یه لایقم اکر بنی صفعه لرك زبونی ایلیه سن یعنی کمال عبودیت وغایت مذلت ومسکنت اظهار ایتمکله دیدی ای پادشاه اعظم وای شهنشاه معظم بن سنك

بنده‌لر بکه سوءمك ایله قارشمس ربیلـکمله اختلاط قیلمش رحمت جسمـانیه‌یی
قچن کتوررم سنك کال علمله مز بن اولان حلمکه بن نیجه‌یول کوسترم حدذاتنده
بن شول ذلیل وحقیر مکه نیجه یوز بیك سله وطبانجه‌لره لایقم اکر سن بنی طبانجه‌لره
زبون ایلرسك بن اکا مستحقم ❊مثنوی❊ من چه کویم پیشت اعلامت کنم ❊ یاکه
وایادت دهم شرط کرم ❊ انچه معلوم تونبود چیست آن ❊ وانچه یادت نیست کواندر
جهان ❊ ای تو پاك ازجهل وعلمت پاك ازان ❊ که فراموشی کند بروی نهان)
بن نه‌سو یلیم سنك حضورکده انی سکا اعلام ایلیم یاخود کرم شرطنی کیروسنك
یادکه ویرم وانی سکا اکدیرم اول نسنه‌که سنك معلومك دکلدر اول ندر واول
نسنه که یاد ومعلومك دکلدر جهانده قنی ای عالم ودانا سن جهلدن پاك وعلمك دخی
جهل وغفلتدن پاکدر که فراموشلك انی نهان ایلیه یعنی ندیم پادشاهی ومقرب الهی
اولان بنده‌لرك حضور الهیده ادبی بودر وجناب حقه ایلدکلری مناجاتك صورتی
بوکونه دردیرلر که الهاو پادشاها بن نه‌سو یلیم وسنك علمکه نه پوشیده‌درکه بن سنك
حضورکده انی سکا بیلدیروب اعلام ایلیم یاخود شرط کرم سنك علم
شریفکدن کتمزکه حتی بن اول شرط کرمی سکا کیرواکدیرم وتذکر ایلمکه باعث
اولم اول نسنه که سنك معلوم شریفك اولمیه اول ندر یعنی البته محقق هرشیء سنك
معلوم شریفکدر هرنه شیء که جهانده موجود اوله اول سنك علمکده ویادکده در
ای سن بر عالم ودانا پادشاه سنکه جهل وغفلتدن منزه ومقدس سن سنك علم شریفك
دخی اول جهالت وغفلتدن منزه ومقدسدرکه نسیان سنك اول علم شریفك اوزره
برشیء پنهان وپوشیده ایلیه سنك علمك بوندن پاك وبریدر ❊ مثنوی ❊ هیچ
کس را توکسی انکاشتی ❊ همچو خورشیدش بنور افراشتی ❊ چون کسم کردی
اکرلابه کنم ❊ مستمع شولابه‌ام راازکرم ❊ زانکه ازنفسم چو بیرون برده ❊ آن شفاعت
هم توخودر اکرده) هیچ کسی سن برکس اعتبار ایلدك خورشید وآفتاب کبی آنی
نوروضیا ایله یوجلتدك چونکم بنی کس ایلدك اکر لابه وتضرع ایلرسم لطف
وکرمکدن بنم لابه‌می مستمع اول زیرا بنی چونکم نفسمدن طشره ایلتمشسن اول
شفاعتی هم سن کندیکه ایلمشسن یعنی فانی اولان مقرب الهی بویله مناجات
ایدر دیرکه الهی بن بر هیچ کسم بن کس اولمین حقیری چونکم کس وآدم اعتبار
ایلدك وبنی خورشید کبی نورله عالی قیلدك چونکم بنی کس عد ایلدك
اکرحضور شریفکه تضرع ونیاز ایلرسم لطف وکرمکدن بنم لابه وابتهالمی
مستمع اول وبنم دعامی قبول قیل شول جهتدنکه سن بنی کندی نفسمدن طشره
ایلتدك واخراج ایتدك وبنم لسانمدن بوکونه سویلدك ❊ مثنوی ❊ چون زرخت
من تهی کشت این وطن ❊ تروخشك خانه نبود آن من ❊ هم دعا زمن روان کردی چواب

❊ هم ثباتش بخش ودارش مستجاب ❊ هم تو بودی اول آرنده‌ء دعا ❊ هم توباش آخر
اجابت را رجا ❊ تازنم من لاف کان شاه جهان ❊ بهر بنده عفو کرداز مجرمان)
چونکم بووطن بنم رختمدن تهی اولدی خانه‌نك تروخشکی بنم آنم اولمزهم دعایی
بندن آب کبی جاری ایلدك هم اول دعایه ثبات بخش ایله وهم انی مستجاب طوت
هم دعایی اول قلبه ولسانه کتوریجی سن اولدك هم اجابته رجادخی سن اول تابن لاف
اورمکه اول شاه جهان بنده‌دن اوتری مجرملردن عفو ومغفرت ایلدی یعنی خانه‌ء جسدك
رطب ویابسی ونیك وبدی هرنه ایسه بنم اولمز بلکه (العبد وما یملکه کان لمولاه)
قولنك حسنجه بنم وجودم ودخی هرنه‌یه مالك اولورسم سنك اولور الهی هم دعایی
بنم قلبمده ظهوره کتوروب چشمه‌ء دهانمدن آب روان کبی اجرا ایلدك هم اکا
ثبات بخش ایله وهم آنی مستجاب ایله اولا دعامی ورجامی بنم قلبمه کتورن وانی
لسانم اوزره جاری ایلین سن اولدك امیدم بودرکه هم آخر اجابتی دخی رجا ایدیجی
سن اول حتی بن بی وجود سنك بنده‌لریکه لاف اوروب دیم که اول شاه جهان
بو بنده‌سندن اوتری مجرملردن کناهنی عفو ایلدی وبنم شفاعتمی قبول ایدوب انلرك
صوچلرندن کچدی ❊ مثنوی ❊ درد بودم سربسر من خود پسند ❊ کرد
شاهم داروی هر دردمند ❊ دوزخی بودم پراز شور وشری ❊ کرددست
فضل اویم کوثری ❊ هرکرا سوزید دوزخ درقود ❊ من برویانم دکرباراز جسد)
بودولته واصل اولمزدن اول بن خود پسند سربسر درد ایدم حضرت شاه بنی
هردردمندك داروسی ایلدی پرعظیم شور وشردن بماو دوزخ ایدم اول شاهك
فضل وکرمی الی بنی بر کوثر ایلدی هرشول کمسه‌یی که دوزخ قصاص ایلمکده یاقدی
انی جسدده تکرار بن بتوریرم یعنی بن سائر بنده‌لره بویله دیم که ابتدای حالده بن خود
بین وخودپسند سرتاپادرد ومرض ایدم لیکن حضرت شاهك لطف وعنایتی بنی
هردردمندك داروء ودواسی ایلدی که انلرك دردنه دعا وشفاعتله دوا قیلورم ابتدای
کارده بن پرشور وشرایله دوزخه منسوب ایدم لیکن اول پادشاهك دست فضلی
بنی بر کوثر ایلدی پس هرشول کمسه‌یی که جهنم اکا قصاص ایتمکله یاقدی ایسه
بن الله اذنیله کیرو انی جسدندن بتوریرم نته کم کوثرك خاصیتی اولدرکه جهنمك
احراق ایلدیکی بدنلری اول تروتازه ایدوب بتورر کذلك عنایت حقله کوثر مثابه‌سنده
اولان مقرب الهی دخی دوزخ نفسك احراق ایلدیکی عقل وروحی بتوروب
تروتازه ایلر ❊ مثنوی ❊ کار کوثر چیست که هرسوخته ❊ کرددازوی ثابت
واندوخته ❊ قطره قطره اومنادیء کرم ❊ کانچه دوزخ سوخته من بازاورم
❊ هست دوزخ همچوسرمای خزان ❊ هست کوثر چون بهاراى کلستان ❊
هست دوزخ همچومرك وخاك وکور ❊ هست کوثر برمثال نفخ صور) کار کوثردرکه

هرسوخته اول کوثردن ثابت واندوخته اولور اول کوثر قطره قطره منادی کرمدرکه
اول نسنه یکه دوزخ یاقدی بن کیرو کتوریرم زیرا دوزخ سرمای خزان کبیدر اما
کوثر بهار مثلیدر ای کلستان کوثر جنت اعلاده برنهرك اسمیدرکه خاصیتی ذکر
اولنان اوزره‌در و حدیث شریف ایله ثابت اولمشدر و تحقیق بوجلدده و بعض مجلده
دخی مرور قیلمشدر و کوثر فوعل وزننده مبالغه ایله علمدن و عملدن حاصل اولان
خیر کثیره دخی اطلاق اولنور و علمای حضرت محمدی علیه السلام وورثای
جناب احمدی اولمق دخی جائزدر نته کم اهل تفسیر (انا اعطیناك الکوثر) سوره‌سنده
بوکونه تحقیق و تفسیر ایلمشلردر بونده دخی مراد اولنان منبع علم و عمل اولان بروارث
نبوی و عالم ربانی اولور که انك وجود شریفنده آب کوثرك خاصیتی بولنور آب کوثر
سوخته نار اولنلری نیجه احیا ایدوب لطیف و تازه قیلرسه اول کوثر محلی اولان
صاحبدل دخی دوزخ نفسك احراق ایلدیکی عقل و روحی و فهم و فراستی و بونلر
امثالی اولان اوصاف و حالاتی بتوروب احیا ایلر و طالب اولنلره بوکونه سویلر
کوثرك خاصیتی و کاری اولدرکه اندن هر یانمش تکرار ثابت اولوب کیرو یرینه کلمکدر
کوثر طبیعت اولان صاحب سعادتك قطره قطره هر علمی و ذره ذره هر جزوی
منادی کرم اولوب بویله دیرکه اول نسنه‌یی دوزخ نفس یاقدی بن کیرو کتوریرم
وانی اظهار ایدوب بتوریرم فی المثل نفس دوزخی خزان صوغی کبیدر و کوثر
طبیعت اولان عالم ربانی ای کلستان معنوی فصل بهار کبیدر و کذلك دوزخ
نفس موت کبی و خاك و قبر کبیدر عقل و روح و فهمی بی حیات ایلر اما کوثر سیرت
اولان مرشد نفخ صور مثالنده‌در که صوره نفخ اولندقده مرده‌لر نیجه حیات
بولورسه اول مرشدك انفاس طیبه‌سندن دخی مرده‌دللر قبرتنده اویله حیات
بولوب زنده اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ ای ز دوزخ سوخته اجسامتان * سوی
کوثر می کشد اکرامتان) ای شول دردمند و مبتلالر که سزك جسمکز نفس و هوا
دوزخنده یانمشدر غم یمکز اکرام خداسزی کوثر جانبنه چکر یعنی مرشد ربانی
نفس و هوا دوزخنده یانمش اولان کسه‌لره بویله دیرلر ای دوزخ نفسدن جسملرك
روحانیتی یانمش و زائل اولمش کسه‌لر الم چکمکز که حق تعالی حضرتلرینك اکرامی
سزی بودنیاده کوثر طبیعت اولان علم و عمل صاحبنه مقارن ایلر یوم آخرتده دخی
نهر کوثرده سزی یویوب و وجودیکزه حیات طیبه ویروب جنت اعلاده ساکن
ایلرکه اول اکرم الاکرمین پادشاهك خلق خلق ایلمسندن مرادی انلره مجرد
بی غرض لطف و احسان ایلمکدر یوخسه انلردن ربح و سود اخذ ایلمك ایچون انلری
خلق ایلمدی نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ چون
خلقت الخلق کی یربح علی * لطف تو فرمود ای قیوم حی * لالان اربح علیهم

جود تست * که شود زو جمله ناقصها درست) ای قیوم و حی اولان پادشاه
چونکه سنك لطفك خلقت الخلق کی یربح علی بیوردی لالان اربح علیهم سنك وجودکدر
زیرا جمله ناقصلراندن درست و تمام اولور بو بیتین شریفین بو حدیث قدسی‌یه
اشارتدر (قال الله تعالی خلقت الخلق کی یربحوا علی لالان اربح علیهم) یعنی الله
تعالی دیدی بن خلقی خلق ایلدم تاکه انلر بنم قتمده ربح و فائده بوله‌لر بن بونلری
بونلردن فائده حاصل قیلمقدن اوتری خلق ایلمدم حق سبحانه و تعالینك بن بونلردن
ربح و فائده ایلمکدن اوتری بونلری خلق ایلمدم دیمسی مجرد جود و کرمیدرکه حق
سبحانه و تعالینك اول بی غرض اولان جود و کرمندن جمله ناقصلر درست اولور
﴿ مثنوی ﴾ عفو کن زین بندکان تن پرست * عفو از دریای عفو اولیترست *
عفو خلقان همچو جوی و همچو سیل * هم بدان دریای خود تازند خیل * عفوها
هر شب ازین دل پارها * چون کبوتر سوی تو آیدشها * بازشان وقت سحر
پران کنی * تابشب محبوس این ابدان کنی) بوتن پرست بنده‌لردن جرم و کناهی
عفو ایله عفو دریاسندن عفو اولیترکدر خلائقك عفوی جوی کبی و سیل کبی هم اول
کندینك دریاسنه خیل خیل چاپرلر جمیع عفولر هر کیجه بوجان و دلدن نیجه کره کبوتر
کبی سنك جانبکه کلور ای شاه سحر وقتی کیرو آنلری پران ایلرسن تا کیجه‌یه‌دك
بو ابدانك محبوسی ایلرسن یعنی الهی بوتن پرست اولان و شهوانه و لذات بدنه میل
قیلان مجرملر فی المثل سیل و چای کبیدر هم اول سنك عفو و کرمك دریاسنه خیل
سوررلر و عاقبت کندیلرنی اول بحر کرمه ایرکوررلر ای شاهم سنك جانبکه کلور
پارها باء فارسیله باء عربیله هم جائزدر باء عربیله اولسه نیجه کره دیمك اولور اما باء
فارسیله اولمق محله انسبدر تکرار سحر وقتنده اول عفو کرم و لطف و مرحمت
صفتلرنی مقبول اولان بنده‌لرك جانبنه پران ایلرسن کیجه‌یه‌دك اول عفو و کرمی
بونلرك بدنلرنده محبوس و مرهون ایلرسن ﴿ مثنوی ﴾ پر زنان بار دکر
در وقت شام * می پرند از عشق آن ایوان و بام * تاکه ازتن تار وصلت بسکلند *
پیش تو آیند کز تو مقبلند) اول کرم صفتلری کیرو آخشام وقتنده پر زنان اول ایوان
و بامك عشقندن اوچارلر حتی تندن وصلت تارنی قیررلر سنك حضورکه کلورلر زیرا
هر بری سندن مقبللردر یعنی هر بر صفت جیده و خلق پسندیده آخشام اولدقده
یا اجل کلدکده تکرار بدن خانه‌سندن چیقوب اول ایوان و بام معنوینك عشقندن
اوچارلر حتی بدن مملکتندن وصلت ایپنی قیروب قطع علاقه ایدرلر و سنك حضور
شریفکه کلورلر زیراکه هر بر صفت سنك جناب عزتکدن اقبال بولیجیلر و نشو و نما
آلیجیلردر ﴿ مثنوی ﴾ پر زنان ایمن ز رجع سرنکون * در هوا کانا الیه
راجعون) سرنکون رجعدن ایمن پر اورارق هواده بویله دیوکه تحقیقا بز اول

اللهه راجعلرز یعنی هر برصفت حمیده وروح شریفه پرشاینه سنده اولوب بدن
عالمندن عروج ایدوب باشی آشغی اولمقدن وکیردونمکدن ایمن اولوب پراوریجی وعالم
ارواحك هواسنده پرواز ایدیجی اولورلر بویله دیوکه تحقیقا اللهه مخصوص
بزاوملکی بوزلوبز کبیرو تحقیقا بز اکا عالم اجسامدن رجوع ایدیجیلرز

مثنوی بانك می ایدتعالوا زان کرم * بعدازان رجعت نماند ازحرص
وغم) اول کرم صاحبندن بونلره کالك دیو صدا اکور اندنصکره اول حرص وغمدن
رجعت قالمز کرم بونده ذکر معناسنده در کریم معناسنه اولمقده جائزدر یعنی اول کریم
ورحیم اولان پادشاهدن بواخلاق حسنه ایله موصوفه اولان ارواحه کالك بنم
جنابمه واصل اولك وبونده اکاوب اندنصکره اول حرص وغم محلی اولان بدنه

رجعت قالمز مثنوی پس غریبیها کشیدیت ازجهان * قدر من
دانسته باشید ای مهان * زیرسایه این درختم مست ناز * هین بیند ازید
پاهارادراز) جناب حق بونلره برجهانده چوق غریبلکلر چکدیکز بنم قدرمی
بیلش اولهسزای اولولر مهمان کسر میله مهك جمعیدر بنم بودرخت الطفمك زیرنده
مست نازآگاه اولك ایاقلریکزی اوزون براغکز یعنی وجود مطاق اوصاف حمیده ایله
کندی جانبنه رجوع ایلین ارواحه بوکونه نوازش والطاف ایدوب بیوررلرکه ای
ارواح عاشقان جهانده چوق غریبلکلر چکدیکز وعالم اجسامده نیچه بلا ومحن
کوردیکز ای اولولر بوقدر الام وشدایدی کوردکدنصکره بنم قدرمی بیلش
اولورسز پس بنم بودرخت لطف واحسانمك سایه سی التنده ناز وعزتك مستغرقی
اولوب آگاه اولك ایاقلریکزی اوزادوب یاتك یعنی کمال استراحتله استراحت ایدك زیرا
ایاق اوزاتمق زیاده استراحت ایتمکدن کنایت اولور نته کم برکمسه بر دوستندن نیچه
زمان مفارقت ودیار غربتك نیچه درد ومحنتن چکوب عاقبت دوست جانبنه عزیمت
قیلسه یولك نیچه تعب ومشقتن چکدکدنصکره واروب دوستك خانه سنه واصل
اولسه دوستی دخی اکاباغچه سنده برلطیف سایه داردرختك التنی دوشیوب بونده
ایاقلرك اوزادوب یات دیسه کمال استراحتله استراحت ایت دیمك اولور مثنوی

پایهای پرعنا ازراه دین * برکنار ودست حوران خالدین * حوربان کشته
مغمز مهربان * کزسفرباز آمدند این صوفیار * صوفیان صافیان چون نورخور *

مدتی افتاده برخاك وقذر * بی اثرپاك ازقذر باز آمدند * همچو نورخور سوی
قرص بلند) دین یولنده پرعنا ایاقلری حوریلرك کنارنده ودستنده خالدین اولمش
حوریلر مغمز ومهربان اولمش بویله دیوکه بوصوفیلر سفردن کیرو
کلدیلر نورخورشید کبی صافی اولان صوفیلر برزمان خاك وقذر
اوزره دوشمش ایدیلراول قذر ونجسدن بی اثر پاك کیرو کلدیلرخورشیدك نوری

قرص بلند جانبنه کلدیکی کبی یعنی دین یولندن پرعنا اولمش وتعب وزحمت
چکمش ایاقلری حوریلرك النده وقوجاغنده ابدی مخلد آسوده اول جنت اعلانك
حوریلری انلره غمزه اوریجی ومهر ومحبت قیلیجی اولمش هربری بویله دیوبوحق
یولنك صوفیلری دنیا سفرندن کیرو کلدیلر ودوستلرینك لطف وکرمنه مظهراولدیلر
بونلر خورشیدك نوری کبی شول صافی اولان صوفیلردرکه برقاچ مدت خاك اوزره
وقذر ناپاك اولان دنیا اوزره دوشمشلرایدی حالا قذردن پاك اولوب بی اثر بوعالم پاکه
کیرو کلدیلر فی المثل کونشك نوری بلند اولان قرصی جانبنه کلدیکی کبی مثنوی

این کروه مجرمان هم ای مجید * جمله سرهاشان بدیواری رسید * برخطا وجرم خود

واقف شدند * کرچه مات کعبتین شه بدند * رو بتو کردند اکنون اه کنان * ای که
الطفت مجرمانرا ره کنان) بومجرملر باوکی دخی ای اولوانلرك جمله سنك باشی بردیواره
ایرشدی یعنی ایاز شاهه اول مجرملر حقنده بویله دیدی نته کم شفاعت مقامنه واصل
اولنلرهم بویله دیرلر کندیلرینك خطا وجرمی اوزره واقف اولدیلراکرچه شاهك
کعبتینك ماتی اولدیلر کعبتین طاوله دیدکلری اویونك شول ایکی زاریدر که انی
اوینجیلر خصمنه غالب اولمق اوزره صالرلر اما بخت وطالع هرکیمك ایسه اکا معاون
اولوب آخرینه مورث مات اولمغه سبب اولور بوراده شاهدن مراد اولاشاه
محمود اولدیغی تقدیر اوزره کعبتیندن مرادانك اول مجرملره بحسب الظاهر
احسان ایلدیکی وآفرین دیوب سویلدیکی اولورکه انلر بونقشك لعبنه مغرور
اولوب مات اولدیلر وثانیا شاهدن مراد شاه حقیقت اولدیغی تقدیر اوزره انك
کعبتینندن مراد امرن صیوب نفس وهوالرینه رعایت قیلن مجرملره نعمت ویرمك
وانلره پرورده اولدقچه وعصیان قیلدقچه احسانی زیاده ایلمکدر (سنستدرجهم
من حیث لا یعلمون انما نملی لهم ان کیدی متین) آیت کریمه سنك حسبنجه بوکا استدراج
دیرلرکه حق تعالی بونلری بیلدکلری جهتدن مکر وکیدله درجة بعد درجة هلاك
ایدوب مات قیلر پس بونلر حق تعالینك مکر واضلالنك ماتی اولورلر بعده بونلردن
عفو ومغفرت اولمغه قابل اولان اهل ایمانی سلطان الکونین صلی الله علیه وسلم حضرتلری
بعده سائر انبیا علیهم السلام هربری کندی امتدن مجرم قالنلره بعده صلحای
امتدن شفاعته اذن اولنان صالحلر دخی مجرملر حقنده شفاعت ایدوب جناب
عزتدن عفو ومغفرت طلب ایدرلر ودیرلرکه الهنا بومجرملر آه ایدرك شمدی سکا
توجه ایلدیلر وعفوکه امید وار اولدیلر حالاسنك لطفك مجرملره یول ایدیجی
وبونلری لطف وکرمه مظهر قیلیجیدر مثنوی راه ده آلودکانرا العجل *

درفرات عفو وعین مغتسل * تاکه غسل آرندزان جرم دراز * درصف پاکان
روند اندر نماز * اندران صفها ازاندازه برون * غرقکان نور نحن الصافون) آلوده

اولان مجرملره عجله ایله یول ویر عفوو کرم فراتنه وغین مغتسله تا که اودراز و بسیار
جرم وکناهدن غسل کتوره لر پاکلر صفنده نمازه کیده لر اول صفلر ایچره که اندازه دن
طشره در نحن الصافون نورنه غرقه وغریقلردر یعنی ای بزم پرورد کارمز خطا
وعصیاندن آلوده وملوث اولانلره بی تأخیر فوری یول ویر ومغفرت نهرنه ومحل
اغتسال اولان چشمهٔ رحمته عین مغتسل دیمکله سورهٔ صادده اولان (هذا مغتسل
بارد وشراب) آیتنه اشارت اولنور تفسیری جلد اولده بقیهٔ قصهٔ پیرچنکی سرخنده
(مرغ ابی غرق دریای عسل) بیتنک شرحنده مرور ایلدیکی کم حضرت ایوب علیه
السلام اول عین مغتسلدن اغتسال ایلدکده جمله امراض جسمانیه دن پاك و بری
اولدی حتی بو مجرملر دخی اول عین مغتسلدن غسل کتوره لر واول دراز اولان
جرمك ملوثندن پاك اوله لر ونماز حقیقیی قیلمه پاکلر صفنه کیده لر ومقرب اولان
ملائکه کبی سنك جنابکه طاعت ایده لر شول صفلر ایچره کیده لر واندهسنك جنابکه
رکوع وسجود ایده لر که اول صفلر حدواندازه دن خارجدر انلر نحن الصافون
نورنه غرق اولنجیلر در ودخی (ومامنا الا له مقام معلوم وانا لنحن الصافون)
دیجیلردر بو آیت کریمه سورهٔ صافاتده در تفسیری جلد اولده اول کسی که سرخنده
(کرچه هاروت وماروت فزون) بیتنك شرحنده کچدی انده طاب اولنه ﴿ مثنوی ﴾

چون سخن دروصف این حالت رسید * هم قلم بشکست وهم کاغد درید * بحررا

پیمود هیج اسکرهٔ * شیررا برداشت هرکز برهٔ * کرحجابستت برون روزا حجاب * تا ببینی

پادشاهیٔ عجاب) چونکم سوز بو حالتك وصفنه ایرشدی هم قلم صندی وهم
کاغد یرتلدی مثلا هیج براسکره دریایی اولجدیمی شیری هرکز بر بره قالدردیمی
اکرچه معنایی فهم ایلمکده سکا حجاب وار چونکم سوز بو حالته ایردی حجابدن طشره
کیت تا کم عجایب بر پادشاهلق کوره سن یعنی بو حالت شریفه ومعانیٔ لطیفه یی که
بز بر مقداری ذکر ایلدك چونکم سوز بو محله ایرشدی هم قلم صندی وهم کاغد
یرتلدی که بوندن اوته تحقیق و بیانه مجال بو قدر نیجون دیرسك اسرار الهی ومعارف
ربانی بر بحر کبیدر وقلم وکاغد وکاتب دخی اول بحر معنایی بالکلیه ادا ایلمکه وکتابته
کتوروب تحریر قیلمغه قادر ولمز کما قال الله تعالی (ولو انما فی الارض من شجرة
اقلام والبحر یمده من بعده سبعة ابحر ما نفدت کلمات الله) بو اسرار الهیه فی المثل
برشیر دلیر کبی ونطق وکتابت اکا نسبت بر برهٔ حقیر کبیدر برهٔ حقیر شیر دلیری اخذ
وضبط ایتمکه قادر اولمدیغی کبی نطق وکتابت دخی اسرار حقی ضبط قیلمغه وکیف
ما یشاء بیانه کتورمکه قادر اولمز الحاصل بو معنای شریفك عالمنی مشاهده
ایتمك لازم ایسه بشریت پرده سندن وقصور معرفت حجابندن طشره کیت ودیدهٔ
قلبکدن حجابلری رفع ایت تا کم زیاده عجیب بر پادشاهلق کوره سن وبر بحر حیاته

ایره سن که حیران اواوب انك نطق و بیانه کلدیکنی بیله سن ﴿ مثنوی ﴾

کرچه بشکستند جامت قوم مست * آنکه مست از تو بود عذریش هست * مستیٔ

ایشان باقبال و بمال * نی ز باده تست ای شیرین فعال * ای شهنشه مست تخصیص تونند *

عفو کن از مست خودای عفمند * لذت تخصیص تو وقت خطاب * آن کند که

ناید از صد خم شراب) اکرچه بو مست وغافل قوم سنك جامکی صندیلر مراد
امردر که جامه تشبیه اولنمشدر اول کسه که سندن مست اوله انك بر عذری واردر
انلرك مال واقبال ایله مست اولملری سنك باده کدن دکلیدر ای شیرین فعال ای شهنشاه
بونلر سنك تخصیصك مستلریدر ای عفولو پادشاه کندی مستکدن ظهور ایلینی
عفو ایله سنك خطاب وقتنده اولان تخصیصك لذتی اول کیف وحالتی ایلر که یوز
کوپ شرابدن کلمز بو بیتلر دخی اکرچه ایاز لساننده در ولیکن مرتبهٔ محبوبیته واصل اولان
کامللر لساننده ن اواور بونلر جناب حقه بوکونه مناجات ایدرلر که الهی اکرچه
مست مال وجاه اولان قوم سنك امر شریفك جامنی صندیلر ایسه سن انلری مؤاخذه ایتمه
زیرا اول کسه که سندن مست اوله انك بر عذری واردر الهی بو اهل صورتك فریفته
اولملری اقبال ومال ایمش ومغرور اولملری فعال حسن حال ایمش وای کاری مستحسن پادشاه
سنك بو عالم صورت جامنده وضع ایلدیکك شرابك کیفیاتندر که انلر بو صورت جامنده
موضوع اولان باده نك چاشنیسنی ذوق ایلدکلرنده بو صورت جامنده مست اولوب
لذت ونعمت همان بونی صاندیلر ای عفو و کرملو پادشاه کندو شرابکدن مست
اولان بنده لر یکی عفو ایله و بونلردن صدور ایلین جرمی مغفرت قیل زیرا برنیجه
بنده لر یکی وقت خطابده سنك تخصیص بالذکر ایتمکلکك لذتی اول مستلکی و یرد
واول نشاط وسروره ایر کورر که یوز کوپ شرابدن اول مستلك وذوق حاصل اولمز

﴿ مثنوی ﴾ چونکه مستم کردهٔ حدم مزن * شرع مستان را نبیند حد زدن * چون

شوم هشیار انکاهم بزن * که نخواهم کشت خود هشیار من * هرکه از جام

تو خورد ای ذو المنن * تا ابد رست ارهش واز حد زدن) چونکم بنی مست ایلمشسن
پس بکا حد اورمه زیرا شرع مستلره حد اورمغی روا کورمز چونکم بن هشیار اولم
اول وقت بکا حد اور بن خود هشیار اولمق استمزم زیرا ای منتلر صاحبی هر شول
کسه که سنك جامکدن ایچدی اول کسه ابدی هشدن وحد اورلمقدن قورتلدی
یعنی چونکم بنی بر کیفیتله مست ایلدك اول حینده بندن بر ذلت صادر اولورسه
معذور طوتوب بکا حد تعزیر اورمه زیرا شرع شریفه که سنك پیغمبرلریکك وضع
ایلدکلری طریقدر مست اولانلره حد اورمغی لایق کورمز اما صحوه کلدکدنصکره
حد اورلمغی روا کورر چونکم بن دخی هشیار اولم وصحوه کلم اول وقتده حد اور که
بن خود اصلا وقطعا هشیار اولمق وصحو مرتبه سنه کلمك استمزم بهر حال بر کونه

حالات و برنوع کیفیتله مست اولمقدن خالی دکلم ای منتلر ونعمتلر صاحبی وای لطف و کرملر واهبی هرشول کمسه که سنك جامکدن نوش ایلیه اول افاقت بولمق وصحوه کلمك احتمالی بوقدر پس ابدالاباد اول کمسه هوشدن وحداورلمقدن خلاص اولدی ﴿ مثنوی ﴾ خالدین فی فناء سکرهم ٭ من تفانا فی هوا کم لم یقم)
ارباب محبت واصحاب معرفت که جام حقدن نوش ایلیلردر خالدین اولدیلر بونلر سکرلرینك فناسنده بوتقدیرجه خالدین محذوف اولان کانك خبری اولور تقدیری کانوا خالدین درو یاخود مقدم اولان بیتك مصرع ثانیسندن حال اوله یعنی هرشول کمسه که ای ذوالمنن سنك جامکدن ایچه ابدالاباده دك علقدن وحداورلمقدن خلاص اولدی مخلد اولدقلری حالده آنلر مستلکلرینك فناسنده شول کمسه که تفانی ایده یعنی فانی اوله سزك عشقکزده من بعد هوشله قائم اولمز ووجود مجازی ایله اتصاف قیلمز بلکه سنك محبتکده جزوی اولان هوشی وموهومی اولان وجودنی فانی ایدوب نور محبت ذاتکله قائم ومشاهدهٔ جمال وحدتکله حیران وهائم اولور او هوا کم ده اولان ضمیر جمع تعظیم ایچوندر تفانا تفاعیل بابندندر بونده فناده مبالغه مراد اولور ﴿ مثنوی ﴾ فضل تو کوید دل ماراکه رو ٭ ای شده در دوغ عشق ما کرو ٭ چون مکس در دوغ ما افتاده ٭ تو نه مست ای مکس تو باده ٭ کرکسان مست ازتو کردند ای مکس ٭ چونکه در بحر عسل رانی فرس)
سنك فضل واحسانك بزم کوکلمزه دیر که یوری ای بزم عشقمز دوغنه مرهون اولمش مکس کبی بزم دوغمزه دوشمشسن مست دکلسن ای مکس سن عین باده سن کرکسلر سنده مست اولورلر ای مکس چونکه عسل دریاسنه ات سوره سن یعنی الهنا وسیداسنك فضل و کرمك بزم قلبمزده ای بزم عشقمز ایراننه مربوط ومرهون اولان عاشق یوری دیروسن بوضعفله مکس کبی بزم دوغ محبتمزه دوشمشسن پس سن فی الحقیقه مکس دکلسن بلکه عین بادهٔ محبت وشراب مودت کندیسی سن که اول بادهٔ محبته دوشمکله وآنی نوش ایتمکله کندیکی اکابرمرتبه میل ایلمشسن که سن عین بادهٔ محبتدن فرق اولنمزسن (بیت) فکأنما خمر ولاقدح ٭ وکأنما قدح ولاخمر) کلامی سنك شانکده دینلمکده لایق اولوب فتشابها وتشاکل الامر قولنك حسبنجه سن بادهٔ محبتده و بادهٔ محبت دخی سکا بکزمشدر ای عاشق سن اکرچه من حیث الصوره مکس کبی ضعیف و بزم لذت محبتمزه کالیله حریص اولدیغکدن مکسه شبیه سن وایکن کرکسلر ونیجه اولو وعظیم کسلر سندن مست اولورلر ونشو ونما بولورلر چونکه سن عسل کبی اصلی اولان عشق ومحبت دریاسنه اسب همتی سوره سن وآندن لذت آلوب آنده مستغرق اوله سن بهرحال نیجه عالی پرواز اولان کسلر سندن لذت المق مقرر اولور ﴿ مثنوی ﴾ کوهها جون ذرها سرمست تو ٭ نقطه و پرکار وخط در دست تو ٭ فتنه کالرزند ازو لرزان تست ٭ هر کران قیمت کهر ارزان تست) ای عظیم پادشاه

کوهلر ذره لر کبی سنك سرمستکدر کوهلردن مراد بونده جبال راسخه کبی عظیم الشان اولان سکینت ووقار صاحبلریدر نقطه و پرکار وخط سنك دست قدرتکده در نقطه دن مراد مرکز عالملر وشول فتنه که خلق عالم آندن لرزان اولورلر اول فتنه سندن لرزان اولور هرکران قیمتلو کوهر سنك ارزانکدر یعنی ای پادشاه اعظم وای شهنشاه معظم طاغلر کبی پرتمکین اولان عظیم الشان کسه لر سنك نور محبتکك ذره لر کبی سرمستی اولوب رقصلر وحرکتلر ایلیجیلردر اکر قطب افلاك واکر دائرهٔ خاك اولان انسان پاك و پرکار عالم ونقوش بنی آدم هرنقدر وار ایسه جمله سی سنك قبضهٔ قدرتکده در کیف مایشاء بونلرده استدیکك کبی تصرف ایلرسن سن شول قوی وقادر پادشاه سن که خلق عالم شول برفتنه دنکه خائف اولورلر ولرزه قیلورلر اول فتنه سندن خائف اولوب لرزه قیلور نته کم خلق عالم جهنمدن نیجه قورقرلر ایسه جهنم دخی حق تعالینك قهرندن اوله قورقر هرنقدر آغربها اولدیغی قیمت جوهر اولورسه اول سکا نسبت زیاده ارزان وبی قیمتدر ﴿ مثنوی ﴾ کر خدا دادی مرا پانصد دهان ٭ کفتمی شرح توای جان جهان ٭ یك دهان دارم وآن هم منکسر ٭ در خجالت ازتوای دانای سر ٭ منکسر ترخود نباشم ازعدم ٭ کزدهانش آمده ستند این امم) اکر خدای تعالی بکا بشیوز دهان و یریدی سنك شرحکی دیردم ای جهانك جانی بردهان طوترم واول دخی شکسته در سندن خجالتده ای دانای سر عدمدن منکسر ترخود اولمدم که بوقدر طوائف وامم آنك دهانندن کلدیلر بونده خطاب مظهر خلافت الهیه اولان انسان کامله درکه ایاز مثابه سنده اولان محبوبان الهی اول شاه محمود کبی اولان خلیفهٔ حق بوکونه مدح ایدوب دیرکه اکر فرضی خدای تعالی حضرتلری بکا بشیوز دهان و یریدی ای جهانك جانی اولان سلطان عالیشان بن سنك شرحکی سویلردم واوصاف علیه کی نقل ایلردم اما بن انجق بردهان طوترم واول دخی ای دانای سر سندن کمال خجالتده منکسردر خوش دهانم منکسر اولسون باکی یوقدر زیرا بن عدمدن زیاده منکسر دکلم که آنك دهانندن بوقدر طوائف وامم ظهوره کلمشدر پس بکا دخی سنك اذنك اولورسه بنم دهانمدن هم سنك تعریف وتوصیفکه متعلق نیجه امم معانی وطوائف اسرار نهانی ظهوره کلور وموجود اولور ﴿ مثنوی ﴾ صدهزار آثار غیبی منتظر ٭ کز عدم بیرون جهد چست ومکر ٭ ازتقاضای تومی کردد سرم ٭ ای بمرده من به پیش ان کرم ٭ رغبت ما از تقاضای توست ٭ جذبهٔ حقست هرجار هروست) صد هزار آثار غیبی منتظردر که جست ومکر عدمدن طشره صجرایه ای خدا بنم باشم سنك تقاضای امرکدن دونر ای بن اول لطف وکرم اوکنده اولمشم بزم سنك جانبکه رغبت ومیلمز سنك تقاضاکدندر جذبهٔ حقدر هرقنده که رهرو واردر مکر حمله ایدیجی معاسنه در

نیجه یوز بیك غیبه منسوب اولان اثرلر عالم باطنده منتظردر که عالم باطندن جستلکله
حمله ایدیجی طشره صیچرایه‌لر وظهوره کله‌لر پس بنم دخی باطنمده اولان آثار غیبی
ظهوره کلمکه منتظرلردر عجب دکلدر وفوری حمله ایدوب سنك مرادك اوزره
ظهوره کله‌لر سنك اقتضاکدن بنم باشم دونر ومیدان محبتکده سر کردان اولمشم
ای اول لطف وکرمك اوکنده بن اولمشم بزم بوکونه شیلره ایلدیکمز رغبت سنك
تقاضاکدندر هرنه یرده که بر رهرو واردر لابد اوجذبهٔ حقدن رهرودر که البته هیچ
بر متحرك یوقدر الا ارادت حقله حرکت ایدیجیدر کما قال الله تعالی (ما من دابة
الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم ❊ مثنوی ❊ خاك بی بادی
ببالا بر جهد ❊ کشتیٔ بی بحر پا در ره نهد ❊ پیش آب زندکانی کس نمرد ❊ پیش آب آب
حیوا نست درد ❊ آب حیوان قبلهٔ جان دوستان ❊ زآب باشد سبز وخندان بوستان)
مثلا بر باد وهواسز خاك وغبار یوقرو قالقمی یاهیچ دریاسز بر کشتی یوله ایاق قورمی
آب حیاتك قتنده کمسه اولمدی سنك آبك قتنده آب حیوان درددر آب حیات ای
دوستلر جان قبله سیدر بوستان آبدن سبز وخندان اولور یعنی مقرردر که بادوهواسز
خاك وغبار یوقرو قالقمز وحرکت قیلمز وکذلك بحرسز کشتی یوله ایاق قومز
پس بر موجود ومحرك حقیقینك تصرفی وارادتی اولمینجه اصلا حرکت قیلمز هرنه
کونه حرکت ایلرسه آنك ارادتنه وتقدیرنه موافق حرکت قیلر محرك اولان پادشاه
فی المثل دریای حیات کبیدر شول کمسه که آنك آب حیات کبی اولان مشاهده سنه
ومحبتنه واصل اوله آنك قتنده اصلا اولمز ای جمیل الصفات اولان خدا سنك
آب وسیلکه نسبت اب حیوان درددرای دوستلر آب حیوان فی الحقیقه جان قبله سی
اولان جاناندر نته کم بوستان آب رواندن سبز وخندان اولور جان وجنان دخی
قبلهٔ جانك آب وصالندن سرسبز وخندان اولور وحیات ولطافت بولور
❊ مثنوی ❊ مرك آشامان زعشقش زنده اند ❊ دل زجان وزآب جان بر کنده
اند ❊ آب عشق توچو ما را دست داد ❊ آب حیوان شد به پیش ما کساد ❊ زآب
حیوان هست هر جان را نوی ❊ لیك آب آب حیوانی توی) مرك آشاملر آنك عشقندن
دیریلردر جاندن وآب جاندن کوکل قوپرمشلردر ای خدا چونکم سنك آب عشقك بزه دست
وقدرت و یردی آب حیوان بزم قتمزده کساد و بی اعتبار اولدی اکرچه آب حیواندن
هر جانه یکیلك وتازه‌لك واردر لیکن حیاته منسوب اولان آبك آبی سنسن یعنی شراب
موت وفنایی جاندن وآب حیواندن قوپرمشلردروا کا التفات قیلمشلردر ای خدا
چونکم سنك آب عشقك بزه الویردی و بز آندن نشو ونما بولدق متعارف اولان آب
حیوان بزم قتمزده بی قیمت اولدی و بی اعتبار اولدی اکرچه آب حیوان صوریدن
هر جانه تازه لك وتیلك واردر وروح حیوانی وجسم انسانی آندن لطیف وتازه

اولور وحیات جسمانیه بولور ولیکن آب حیاتك حیاتی سنسن وعاشقلری احیا قیلیجی
سنك آب محبتکدر ❊ مثنوی ❊ هر زمان مرکی وحشری دادیم ❊ تا بدیدم دست برد آن
کرم ❊ همچو خفتن کشت این مردن مرا ❊ زاعتماد بعث کردن ای خدا ❊ هفت
دریا هردم ار کردد سراب ❊ کوش کیری آوریش ای آب آب) ای خدا هر زمان بکا
بر کونه مرك و بر کونه حشر ویردك تاکم اول کرمك دستبردنی کوردم پس بو اولمك
بکا اویومق کبی اولدی ای خدا سنك بعث واحیا ایلمك اعتمادندن هفت دریا اکر
هردم سراب وبی آب اوله آنك قولغن طوترسن ووجوده کتورر سن ای آبك آبی
یعنی هرآنده بکا بر کونه مرك و یرر سنکه وجودمده اولان اوصاف وحالات زائل
اولورلر وکیرو ایلری فی الحال بر آخر صورت اوزره ایجاد ایلیوب بنی اول صورت
اوزره حشر وبعث ایلر سن اوکرم ازلیه وعنایت سابقه نك دستبردنی وغلبه سنی
کوردم وانك کمال تأثیرنه نظر ایر کوردم چونکم اول دستبرد کرمی کودم وهر کیجه
مرده اولوب علی السحر حیات بولدیغمی مشاهده قیلدم پس بوموت بدن بکا کیجه
ایله یاتوب اویومقلق کبی اولدی سن بنی عاقبت بعث ایدوب زنده قیلدیغکه اعتماد
جهتندن نته کم نوم کلسه بحضور اولمزم وخوف وحذر قیلمزم صباح اولدقده بنی
ینه زنده ایلدیککه کمال اعتمادمدن اوتری کذلك اولمکی دخی نوم اکبر بیلوب وروز
قیامتی صبح حقیقت بیلوب اولمکدن بی حضور اولمزم بلکه اولمکی نائم اولمغه قیاس
ایدوب وعاقبت بنی روز قیامتده احیا ایلیجککه کمال اعتمادم اولدیغندن اوتری
اولمکدن اصلا غم یمزم زیرا تکرار حیات بوله جغم مقرردر فرضا بنم قطره کبی
اولان وجودم فانی اولمق دکل بلکه یدی دریا هردمده سراب کبی بی آب اولسه
وآنده بر قطره نم قالمسه ای آبك آبی وجمله اشیانك ماٌبی اول دریالرك آبنك کوشنی
طوتوب دردم آنی وجوده کتوررسن وظهور مرتبه سنه یتورر سن که هیچ برشیٔ
سنك علمك وقدرتك خزینه سندن غائب اولمز ❊ مثنوی ❊ عقل لرزان ازاجل
وان عشق شوخ ❊ سنك کی ترسد زباران چون کلوخ) عقل موت واجلدن قورقیجی
واول عشق شوخ و بی باکدر مثلا سنك باران وآبدن کلوخ کبی قچن خوف ایلر یعنی
عقل وعاقل موت وفنادن قورقیجی ودتر بجیدر اما اول عشق وعاشق شوخ
و بی باکدر که آنك اولمکدن خوف و باکی یوقدر مثلا کلوخ آبدن وباراندن قورقمق
جائزدر که باران اکا ضرر ویرر اما طاشه ضرر ویرمز کذلك عشقه دخی موت واجل ضرر
وزیان ایر کورمز ❊ مثنوی ❊ از صحاف مثنوی این پنجمست ❊ در بروج چرخ جان
چون انجمست ❊ ره نیابد از ستاره هر حواس ❊ جز که کشتیبان استاره شناس ❊ جز نظاره
نیست قسم دیکران ❊ از سعودش غافلند وازقران) مثنوی شریفك صحاف
ودفاترندن بو دفتر بشنجیدر عالم جان ودل فلکینك بروجنده انجم کبیدر هر حواس

بوکا ستاره‌دن یول بولمز که ستاره‌شناس کشتیباندن غیر یلمرك قسمی نظاره‌دن غیری
دکلدر زیرا آنلر بو انجمك سعود وقراننددن غافلاردر یعنی مثنوی شریفك صحایفندن
بو دفتر اطائف بشنجی دفتردر بولك ابیات شریفه‌سی ومعانی لطیفه‌سی جان
چرخنك برجلرنده وروح فلکنك مرتبه‌لرنده نجوم منیره کبیدر هر برحس وادراك
صاحبی ستاره بیلمکدن وکوکب شناس اولمقدن بوجهان فلکنك نجومنه وبونجوم
معنویه‌نك علومنه یول بوله‌مز مکر که ستاره معنویه‌یی بیلیجی برکمیجی اوله وبحر
حقیقتده اول کشتی وجودنی کمالنجی سوریجی اوله ونیجه کسه‌لری دخی سفینه
صحبتنه داخل ایدوب دریای وحدته کیدیجی اوله وانلری منزل مقصوده واصل
ایدیجی اوله الحق بویله ستاره روحانیه‌یی بیلین ودریای حقیقتده کشتیبان اولمین
بوچرخ جانك نجومنك علومنی بیلمز وبونك حقائق ودقایقنه واصل اولمز کشتیبان
بحر حقیقت اولان علم ربانیدر غیری هرکیم ایسه اندن فاقد اسنك بوبحر معانی
اولان کتاب شریف ودفتر لطیفدن قسمت ونصیبی انجق نظاره ایلمکدر واکر بونك
اوقومسنه وبازمسنه مشغول ایسه‌ده انجق شارحلرك سویلدیکنی لسانه کتوروب
سویلمکدر بلکه فی زماننا اول بیله فتی ازقالمشدر چوغی ظاهر لفظنی بیله استخراج
ایلمکده عاجز وقاصر اولمشدر بونلر بوجلد پنجمك چرخنده ثابته اولان انجم
معانینك سعود ونزوللندن وآفتاب حقه وماهتاب جانه قرانندن غافللاردر ﴿مثنوی﴾
آشنائی کیر شبهاتا روز * باچنین استاره‌های دیوسوز * هریکی در دفع دیو بدکمان *
هست نفط انداز قلعه آسمان) کیجه‌لر صباحه دك آشنالق طوت بونچاین دیو
سوز اولان ستاره‌لرله هربریسی بدکمان اولان دیوك دفعنده آسمان قلعه سنك نفط
اندازیدر مثنوی شریفك هربیتی برستاره کبیدر وبودنیا شب ظلمانی کبیدر
کرکدر که ای سالك راه خدا دنیا کیجه‌لرینك دوکلی سنده صبح حقیقت ظهوره
کلنجه یه‌دك بونك کبی شیطان یاقیجی روحانی ونورانی اولان معانی ستاره‌لریله
آشنالق ایله زیرا بودفاتر مثنویده ثابته اولان نجوم معانینك هربریسی بدکمان اولان
شیطانك دفعنده فی المثل آسمانك قلعه سنك نفط اندازاولان شهاب ثاقبی کبیدرنته‌کم
حق تبارك وتعالی آسمان کواکب ونجومله مزین ایدوب آنی شیاطینه رجوم
قیلدی کما قال الله تعالی (ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح وجعلناها رجوما للشیاطین)
﴿مثنوی﴾ اختران بادیو همچون عقربست * مشتری را وولی الاقربست *
قوس اکر ازتیر دوزد دیورا * داو پر آبست زرع ومیورا * حوت اکرچه کشتی
غی بشکند * دوست را چون ثور کشتی میکند * شمس اکرشب را بدرد چون اسد *
لعل راز وخلعت اطلس رسد) مثلا دیولعینه اکرچه اخترلر عقرب کبیدر اما مشتری

ایچون اول اخترلر ولی اقربدر قوس اکر تیردن دیولعینی دیکرسه امادلو زرع ومیوه
ایچون برآبدر حوت اکرچه غی کشتیسنی صیه اما دوسته ثور کبی کشت وزراعت
ایلر آفتاب اکرچه کیجه‌یی اسد کبی پرترامالعله اندن اطلس خلعت ایریشور عقرب
بربرجك اسمیدر مشتری سبعه سیاردن برکوکبك اسمیدر قوس بربرجك اسمیدر تیر
عطاردك اسمیدر اکا تیرفلك دیرلر داودخی بربرجك اسمیدر حوت دخی برآخر برجك
اسمیدر اسد دخی بربرجك اسمیدر یعنی اخترلر شیطانه عقرب کبیدر که شیطانلری
هربری یاقیجی وصوقیجیدر ولیکن مشتری ایچون آنلك هربری اقرب دوستدر کذلك
فلك مثنویده ثابته اولان معانی اخترلری هم شیطانه وشیطان سیرت اولان اهل
طغیانه عقرب کبی صوقیجی وایذا ایدیجیدر ولیکن انی مشتری اولان طالبلر ایچون
زیاده قریب دوستدر اکر قوس برجی تیر فلکدن دیوی دیکرسه وانی یقارسه داو
برجی پرآبدر زرع ایچون ومیوه ایچونکه انلك خاصیتی اشجار وثماره آب بارانی
یاغدرمقدر کذلك ذات البروج اولان مثنوی شریفك ایچنده هم قوس کبی برمحل واردر که
تیر معنا ایله شیطانی وشیطان سیرت اولانلری اوروب یاقر وبرمحل دخی واردر که داو
برجی کبی ارض وجودنی مزرعه وباغ کبی ایلین طالبلره نشو ونما ویرر وباران معانی
واسراری آنلره ایرکورر وحوت برجی اکرچه کشتیسنی کسر ایلرسه دوسته ثور
برجی ویاخود بقر کبی زراعته سبب اولور کذلك مثنوی شریفده برج حوته مشابه
بعض محل واردر که ضلالت وغوایت سفینه سنی شکست ایلرمع هذا اول محل دوست
اولنلره بقر کبی حراست وزراعت ایلمکه سبب اولور شمسك دخی شاننددر که اسد کبی ظلمتی
یرتوب پاره پاره ایلرمع هذا لعله اول کونشدن اطلس احمر کبی خلعت یتشور وکذلك
فلك مثنوی شریفده هم شمس حقیقینك پرضیا وپرنوی واردر که ظلمت طبیعتی وشب
غفلتی اسد کبی یرتوب ازاله ایدر اما لعل مشابه‌سنده اولان روحه وعقله آندن خلعت
نورانی واطلس روحانی ایریشور حتی عقل وروح لعل کبی تابدار اولوب ورونق بولوب
جوهر محض اولور ﴿مثنوی﴾ هروجودی کز عدم بنمود سر * بریکی زهرست
وبردیکر شکر) الحاصل هر بروجود که عالم عدمدن باش کوستردی یعنی ظاهر اولدی
برکسه‌یه زهردر وبرغیرینه شکردر یعنی عالمده نفع محض هیچ برشی یوقدر وکذلك
ضرر محض دخی یوقدر بلکه برشی برکروهه نسبتله نفع ایسه برکروهه نسبتله ضرر
وبرقومه نسبتله زهر ایسه برقومه نسبتله شکردر کذلك مثنوی شریف دخی بویله‌در
البته شیطانلره وشیطان سیرت اولان اهل طغیانه زهر وضرر واهل ایمانه واصحاب
عرفانه نفع وشکردر ﴿مثنوی﴾ دوست شووز خوی ناخوش شوری * تازخمره
زهرهم شکر خوری) پس سن دوست اول وناخوش وقبیح خویدن وصفتدن بری

اول تا كه زهر خمره سندن دخى شكريه سن يعنى دوست اول وعداوت وانكار
صفتندن تبرى قيل ودخى بدناخوش اولان خوبلردن وجودكى پاك ايله تاكم زهر
وقهر كوپجكزى اولان شيلردن هم شكريه سن ومثنوى شريفك دخى بعض زهر
وقهر اميز اولان محلرندن لذت پذير اوله سن وچاشنى طويه سن مادامكه محبت وخلت
صفتى سنده موجود اوليه نه بو كوپده مظهر قهر اولان شيلردن لذت بولورسن ونه
بو مثنويده نفسه تلخ وزهر كلان معنالردن ذوق آلورسن بوندن ذوق آلمغه انكار
وعداوت صفتلرنى كيدروب دوستلق صفتلرنى تحصيل ايلمك لازمدر ❊ مثنوى ❊

زان نشد فاروق را زهرى كزند ❊ كه بدان ترياق فاروقيش قند) اول سببدن حضرت
فاروق رضى الله عنه حضرتلرينه برقوى زهر ضرر وكزند ويرمدى زيرا اكا فاروقلغى
ترياقى قند وشكر اولدى فاروق حضرت عمر رضى الله عنهك لقب شريفيدر حقله
باطلى زياده فرق ايلدكلرندن پيغمبر عليه السلام حضرتلرى آنلره فاروق ديوب اهل
اسلام ما بينده لقبلرى فاروق قالدى يعنى عمر الفاروق رضى الله عنه حضرتلرينه
قيصر رومك كوندرديكى زهر اول سببدن ضرر وزيان ويرمديكه اول حضرتك
حقله باطلى زياده فرق ايديجيلكى ترياكى اكا قند اولوب آنى زهردن صيانت قيلدى
روايت اولنور كه قيصر روم حضرت عمر الفاروق رضى الله عنهك خلافتلرى زماننده
وافر تحف وتفاريق ارسال ايلدى آنك ايچنده برشيشه طولو زهر قاتل وسم هلاهل
وارايدى كه آنك برمثقالى انسانك مرغ روحنى خانهٔ جسمندن فى الحال اوچوردى
و بو دنيادن آخرته كوچورردى چونكم رسول روم اول هديه لرى حضرت عمره
كتوردى حضرت عمر رضى الله عنه آنك ميانده اولان اول شيشه يى كوروب رسوله
ديدى بوندر رسول روم جواب ويروب ديدى بو شول زهردر كه آندن برنوبت برمثقالنى
بردشمنه ايچررسه فى الحال آنى كنديدن كچورر پس حضرت عمر رضى الله عنه اكا ديدى
بكا نفسمدن اشد بردشمن يوقدر پس آنك اولمسى بكا لازمدر ديوب بردفعه ده اول
جمله زهرى نوش ايلدى اصلا اول حضرته ضرر ويرميوب فى الحال آنى قوت ولا بنله
دفع ايلدى امدى اى طالب حق اولان عاشق سن دخى حقله باطلك ما بيننى
مبالغه ايله فاروق اول تاكم سنك اول فارقلق صفتك سكا ترياق فاروق
اوله وسنى زهر قهر مظهرى اولان شيلردن صيانت قيله وبو مثنوى
شريفك ايچنده سنك نفسكه تلخ كلان كلمات عين آب حيات
كبى لذيذ وشيرين اوله والله الهادى الى عين اليقين
وهو المرشد والمعين والحمد لله
رب العالمين

م

﴾ تم ﴿

تم الجلد الخامس من شرح المثنوى ❊ و يليه الجلد السادس ❊
بعون الله الملك البارى القدوس ❊

مطبعهٔ عامره ده طبع و تمثيل اولنمشدر
فى ٢٧ شعبان ١٢٨٩ سنه

Süleym... ve U Kütüphanesi
Hazine Hüsnü Pş.
Eski Kayıt No: 802